

Handwritten notes in the left margin, including the number '14' and a large '2'.

Handwritten notes at the bottom left, including the number '16' and some illegible text.

Sum sempionij de nobilibus de monte oliveto.

Main text block on the left side of the page, containing several paragraphs of Latin text.

Additional text at the bottom left, starting with 'Tu autem in hac materia...'.

Handwritten notes at the top right, including 'Meno chi' and 'Hancan'.

Main text block on the right side of the page, containing several paragraphs of Latin text.

Text block starting with 'Quero quid si habet nomen singularissimum...'.

Text block starting with 'Tu autem in hac materia adde qd vera est ista...'.

Text block starting with 'Quero quid si plures qd sufficiat demonstraciones...'.

Text block starting with 'Tu autem in hac materia adde qd nunc non intendo...'.

R. 6880

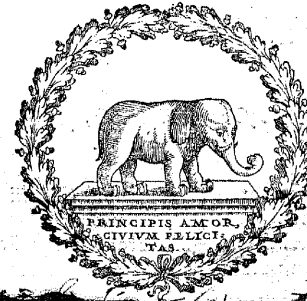
IACOBI MENOCHII
IURECONSULTI IN
omnes præcipuas Recuperandæ
Poffessionis Constitutiones
Commentaria .

RESPONSA CAUSAE FINARIENSIS A
multis Italia celeberrimis Iureconsultorum Collegijs
reddita , eodem auctore edita .

QUAE IN OPERE HABBANTVR
VERSA PAGINA
clarius docet.

Ex libris Ludovici a. cordua. ff.
1758
M. 2. C. 27 N. 9

ans 89

DE LA LIBRERIA
DEL REAL COLEGIO MAYOR
Reunido de Santa Cruz, y
Santa Catalina.
M. 2. C. 27 N. 9

Doctor
de Cordua

IN MONTE REGALI
Ex imprefione repræsentabat Leonardus
Torrentinus. Quarto Non. Aug.
M D LXV.

RECUPERANDAE POSSESSIONIS REMEDIA
Decem & Septem.

	Praeludia.	pagina.
1	Ex Interdicto Prætoris unde ui:	pagina. 16
2	Ex conditione Indebiti.	75
3	Ex conditione Triticaria.	77
4	Ex l. si me & Titium. ff. de reb. cred. si cert. peta.	78
5	Ex l. extat. ff. quod metus causa, unâ cum l. creditores. C. si per uim uel alio modo.	80
6	Ex l. i. ff. ad l. u. l. de ui priua.	91
7	Ex l. Inuafor. C. unde ui.	97
8	Ex l. meminerint. C. unde ui.	201
9	Ex l. si quis in tantam. C. unde ui.	122
10	Ex l. si coloni C. de Agricol. & cens. lib. xi.	165
11	Ex l. Non ab re. C. unde ui, unâ cum l. conduçtores. C. locati.	177
12	Ex l. Vltima. C. de prætorio pignore.	185
13	Ex l. Vltima. C. unde ui.	190
14	Ex l. Vltima. C. de adquirend. possessio.	203
15	Ex cap. Reintegranda. 3. q. ii.	223
16	Ex cap. sæpe. de Restitu. spolia.	308
17	Ex Iudicis officio.	317

*Responsa causa Finariensis, que in
calce addecimus.*

Responsum, seu uotum, Excellentiss. Consilii Diui Ferdinandi
Imperatoris.
Motiua Venerandi Collegii Iureconsultorum Papiæ.
Responsum seu uotum, Jacobi Menochii Iureconsulti in responsio
ne motiuorum præcedentium
Responsum, seu uotum, Venerandi Collegii Iurecons. Papiæ
Responsum, seu uotum, Venerandi Collegii Iurecons. Bononiæ
Responsum, seu uotum, Venerandi Collegii Iurecons. Patauii.

MARGHERITÆ
FRANCISCI GALLIARVM REGIS

Primi filiæ, Allobrogum, Subalpinorumq;
& Biturigum Duci Serenissimæ
Iacobus Menochius. S.

QVOD mihi per decennium, plus mi-
nus, in iure, tum Pontificio, tum Cæsa-
reo publice enucleando, occupato nõ
licuit, (uix enim tanto temporis spacio
aliquid otii datum est, quo præter pu-
blicum profitendi munus, ipse etiam
studiosis aliqua saltem in parte pro-
desse possẽm) nunc, quando tua liber-
alitate aliqua est mihi quies parata,
Deo Opt. Max. auspice datum est. An
te hac ne hos ingenii mei fœtus inte-
gros ederem, & celsitudini tuæ consecrarem impediabant mul-
ta, Tenuis scilicet supellex, numerosa familia, rerum ipsarum do-
mesticarum cura, frequentes clientum ad fores strepitus, assiduum publice profitendi munus. Hæc omnia ita me in diuersas trahebant partes, ut quo loco essem, quo me verterem, quidue agerẽ plane ignorarem. Equidem ingenue fateor, nihil mihi in uita esse iucundius, nihil dulcius, quam (cum, per publica munera honesto otio frui licet) humanioribus litteris, optimisque studiis incumbere, meque totum illis tradere, ac tandem omnem meam florentem ætatem docendo & scribendo consumere, sed quid potui in tanta rerum difficultate? Non uereor tamen posteaquam sum apud te Principem prudentissimam & literatorum fautricem benignissimam, illaque tua immensa liberalitate fruor, qua me etiam semper fruiturum confido, quin meo aliquando, ut iam cœptum est, plenius desiderio satisfiat, interim uero, quæ immensis pene laboribus, multisque rerum difficultatibus oppressus, quali quali studio & opera ad communem studiorum utilitatem elaborauim DE RECUPERANDA POSSESSIONE Cõmentaria tibi offero dicoque. sunt Serenissima Princeps hæc studiorum meorum ueluti primitiæ, quas tibi ueluti non mihi meo sanctissimo reuerenter offero, quod libentius dupli-

ci ratione feci. Altera, ut intelligeres, quod & si quadriennium, plus minus, in hac tua Academia fui, sumque adhuc, haecenus tamen me a usum non fuisse conspectum tuum adire, quod turpe & indecorum existimauerim ad Celsitudinem tuam uacuis (quod aiunt) manibus accedere. Altera, quod ut optimi pictores maximorum Numinum, maiorumque Principum formas ac simulacra penicillo & coloribus pingunt, quod illorum auctoritate eas nulli iniuriam obnoxias futuras arbitrentur. Ita ego, cum hos primos conatus meos ab eorum moribus tutos esse desiderem, qui in alienos labores genuinum frangunt, cui eos magis, quam tibi dicarem, habui neminem. Ipse enim mecum putavi, quod si tu, cuius tanta est auctoritas, quantam uix animus meus capit, felici meo fato, has lucubratiunculas meas singulari illa benignitate complexa fueris, regiaque humanitate foueris, qua tibi additos complecti, ac fouere consueuisti, non modo ab omni iniuria tutos, sed sempiternos omnino futuros. Quid enim hoc non sperem, cum nihil in te sit, non egregium, non illustre, non diuinum? tantumque illis afferas opis, ac praesidium, quos in tua clientelam suscipis, ut diuinitatis propemodum participes existant. Te igitur Amplissima Princeps oro ac obsecro, ut hoc quidquid est muneris, quod nunc tibi offero, ea fronte suscipias, qua de uictorum tibi munera suscipere consueuisti, tuoque benigno numine foueas, si non alia, hac saltem ratione, quod me tibi additissimum uides, quod & si semper praeme tui, tunc uero id re praestiti, cum magno animi ardore e Papia uocatus, in hanc celeberrimam Montis regalis Academiae me contuli. noueram enim, quam propenso amore, & quam incredibili beniuolentia disciplinarum cultores foueres, & amares, omnique demum liberalitatis genere prosequeris, ut inde factum sit, quod & si apud uarios diligentissimos Annalium scriptores multorum Principum benignitas ac liberalitas in uiros literatos celebretur, ut Dionysii in Platonem, Philippi in Theopompum, Alexandri in Aristotelem, tua tamen tanto splendidior habeatur, & uere sit, ut non illorum modo amplissimam aequet, sed & longe superet. Tu Rege Patre nata, Regis soror, Regum amita, & demum inuictissimi Emanuelis Philiberti Allobrogum Ducis coniux castissima, nos ita diligis & amas, ut nihil maius, nihil laudabilius, nihil demum honorificentius, in hac, quam uiuimus, uita contingere possit. ipse profecto iure meo gloriari possum, quod singulari tua prudentia, mihi & ceteris, qui in isto inuictissimi Emanuelis Du-

cis

5
cis nostri coniugis tui degunt Imperio, in hac literaria palestra uerfari liceat. Nec minus tibi debet hic Montis regalis doctorum uirorum coetus, quam illa uere tua amplissima Biturigienfis Academia, cum tua summa auctoritate Emanuel Philibertus Principum liberalissimus & Augustissimus nos plurimum amet & foueat, quem Deus Optimus Maximus una tecum per Nestoreos annos felices, ac bene fortunatos uiuere iubeat. Vale ex Monte Regali Pedemontium.
Decimo Calend.
Augusti.
M D LXV.

ILLVSTRI ADMODVM CAROLO
LVCERNAE, IVRECONSULTO, COMITI,

Serenissimi Allogobrum Ducis, & Subalpinae regionis
Principis a secretis consilario, Ciuitatis & Aca-
demiae Montis Regalis Moderatori opti-
mo. Jacobus Menochius Iurecon-
sultus. S.

ET vs ac propè diuina sententia M. Tully est, Neminem gratia-
rum immemorem, gratum aliquando fuisse inuentum, quin acce-
pti beneficij immemorem omnes odisse, equidem rectè, & sanctè di-
iudicauit is, nihil esse, tam inhumanum, tam immane, tam fe-
rum, quam beneficio uinci, & ingrati esse animi, quare iure lau-
dari solet Philippus Macedonum Rex, quòd lege sanciuerit, ingratos ferro candenti
in fronte inuendos esse, ut ea notà intelligerent omnes, ingratum illum fuisse, illum
que omnes tamquam humano commercio indignum auersarentur. sic ferunt Persas in
eos, qui gratiam referre poterant, nec referebant, grauius animaduertere consue-
uisse. Nec mehercle iniuria, quòd homine ingrato nihil sit humano generi inimicum
magis, magisq; insensum. Ingratus enim, parentes, patriam, amicos, Deosq; etiam
ipsum nihil facit. Horum igitur ipse memor, ne tam turpis mihi nota inureretur, sta-
tui, qua potui ratione, me tibi gratum probare, quòd tua tu diligenti, tuo iudicio,
operaq; tua, me è Papiensi in hanc florentissimam Academiam euocaueris, ut sub
Inuictissimi Emanuelis Ducis nostri vexillis stipendia mererem. quare cum quadam è
nostris voluminibus per aliquot annis lucubratis, sub Margherita Ducis nostrae fere
nissima manu edere decreuissem, non ab re duxi eadem tibi prius tradere, ut tuo e-
tiam patrocinio Principi oblata, illi essent multò gratiora. Sperauì siquidem, hoc
meum officium viriq; vestrum hac ratione iucundius futurum: Tibi, quòd hoc tui aman-
tissima Principi, à me, qui totus in aere tuo sum, dicata, tua ope egere iudicauerim:
Illi, quòd hos tibi deuotissimi clientis labores, tuis auspicijs lucubratos, nunc veluti
tuos sibi consecratos agnoscat. Si verò (quòd pro tua incedibili humanitate minimè
credo) consilium hoc nostrum animiq; desiderium non ardebit, illud, saltem non asper-
naberis, quòd tuo uti in hac re uoluerim auxilio, quo mihi ad tam venerandum numen
facilior adiuu praebeatur. Sum etenim in hoc illorum morem, nec contemnendum
quidem, imitatus, qui cum aduersum Solem intueri cupiant, vereanturq; ne eius splen-
dor oculorum acie perstringat, solem dioptra interiecta tutius optati luminis contemplatio
ne potiri. Hos igitur labores meos primum tibi offero, quo abs te Serenissime, ac Le-
tissime Duci offerantur. Scio enim quòd praesidio munius ero, si mihi hoc tuo officio
ui licebit. nam profecto non me latet, qua apud Principes nostros auctoritate polleas,
& qua illi te beneuolentia, ac charitate complectantur: nec sanè immerito, cum tan-
ta tua & maiorum tuorum in eos semper fuerit obseruantia, ut eos in hoc uita salo re-
stantis fortunae impetu vexatos, & aduersis fluctibus penè obrutos, non modo non de-
serere, sed cum eis naufragium facere, & res si id postulasset, mortem oppetere con-
stantissime statueris. quòd cum saepe alias summa fide inuictosq; animo ostenderit,
tum praesertim cum Cunei nobilissimi oppidi Praefectus vigilantissimus à validissima
hostium manu obsiderens, quantum enim abfuerit, quin & uita una cum ceteris for-

luna

tuna bonis iacturam feceris, restis est inuictus hic Subalpinus tractus, immò totius
Italiae ambitus: tunc enim omnibus id palam fuit, neminem praeter te omnium prudentem
tissimum, ac fortissimum tantam belli molem, tantum hostium impetum sustinere po-
tuisse. quid? nonne tua diligentia, constantia, ingenio, rei militaris peritia, summaq;
vigilantia, ac promptitudine iam penè expugnatum oppidum defendisti. norunt Ci-
uicenses ipsi, quam fortiter te gesseris, ac constanter, qui hoc fidei, ac constantiae signum
miris laudibus efferunt, quòd scilicet non semel facti sum, cum hostes alterum ex filijs
tuis praecleara indolis, summaq; spei infantem captiuum tenerent: minarenturq; illum
se crudeliter necaturos, nisi te illis, oppidumq; dedidisses. hanc fortunae iniuriam, hoc
que nobilissimi infantis lethale periculum (quòd horreo cogitans) ea animi magnitudine
tulisti, ut ne latum quidem unguem te à proposito dimouerint. egregie me hercle factum,
quòd omnes historiae, annalesq; omnes aeternis literarum monumentis immortalitati
commendent. Haec tua plusquam uiriliter constantia, hicq; inuictus animus incolumem
urbem, cui praeratis, conseruauit, in eamq; uirtutis tuae admirationem hostes induxit,
ut qui puerum erant necaturi, eum etiam tibi sospitem dederint. Hic praeterea uir cla-
rissime, quot noctes tunc in omnes duxeris, quam assiduos labores perpessus fueris,
quam graui siti fameq; laboraueris, quam forti manu dimicaueris, quam demum gra-
uiter, & prudenter te gesseris, milites cohortando, impellendo, monendo, ut pulcherrimam
uictoriae gloriam, & quòd egregios milites deceret, ob oculos semper haberent,
scirentq; uirò forti honorificentius esse, mortem obire, quam turpi deditioi secuta con-
sulere. quo factum est, ut te Iureconsultorum consultissimum, Oratorem eloquentissi-
mum, Ducem fortissimum omnes admirarentur, atq; suspicentur. tantam profecto
ex immensis laboribus, maximisq; periculis tibi parasti nominis gloriam, & famam,
ut non iniuria inter antiquissima familiae tuae ornamenta illud circumferre possis: uirò
que splendere mitior. Haec sum, quae effecterunt, ut te à secretis Consiliarium, & Mi-
neralium praefectum, Ciuitatis huius Montis Regalis, & Academiae nostrae uigilan-
tissimum Moderatorem Serenissimus Princeps noster consueuerit. Haec sunt, qui-
bus apud Philippum Hispaniarum Regem catholicum tantam promeruisti gratiam,
& beneuolentiam, ut egregium tibi honorarium quotannis numerari iusserit, teque
omni beneuolentia genere ita sit prosecutus, ut facile intelligere possis, eum te non mi-
nus fraterno amore prosequi, quam Carolus. V. illius Pater Paterno est prosecutus, dum
pudicissimam Beatricem in uxorem tibi despondit. Haec ergo quae in te sunt egregiae animi et
corporis dotes, ille uera sunt, quae Principi gratum, omnibus admirabilem faciunt,
quae inquam te bonarum disciplinarum uerè ardentem lucernam, tenebrasq; alioqui
densissimas illustrantem, demonstrant. Tu non Ioannis modo patris uiri omni laude cum-
ulatissimi Subalpinae; huius regionis apud Taurinenses Praesidis amplissimi nominis
famam, & gloriam acquisisti, sed longè etiam superasti. quòd si immortalalem ullam un-
quam es affectus laudem, unam profecto, quae ceteras omnes superat, acquiris quoti-
die, dum bonas disciplinas, literatosq; homines, quòd facis semper, & amas & fo-
ues, ita enim cum consultissimus uir sis, qui iuris prudentiam sequuntur singulari beni-
uolentia prosequeris, ut non disciplina, sed natura, & bonus, & consultus esse uidea-
ris. scio ipse, nec semel ab amicis, & beneuolis accepi, quam benè de me, omnium pos-
tremo, meisq; studijs hoc tempore sentias, & semper antea senseris, quamq; libera-
liter honori meo, gloriaeque faueas, quòd te nunc maxime facere uelim, quando alium
adeundum est mihi Principis nostrae solium. fateor equidem nihil mihi honorificentius

* iiii niii

nihil optabilius Illustri isto tuo patrocinio accidere posse. erit hoc maximum mee erga te obseruantiae, & iucundissimum officij genus, quo intelligenti omnes, te tibi deuotissimos omni beneuolentia, & fauore prosequi: neq; verò me latet, hæc, quæ in tui gratiam etiam elaborata sunt, auctoritatis multum, ac dignitatis plurimum consecutura, si tuo patrocinio foueantur. quod si, ut spero, præstabis, id officies, ut meus, alioqui propensus in te animus magis & magis accensus, inflammatusque, quamprimum idoneam nactus fuerit occasionem, singulares atq; eximias virtutes tuas, admirabilia rerum gerendarum consilia, summamq; in rebus administrandis iustitiam & æquitatem, ceterasq; præstantissimas animi tui doctes, quibus te iure optimo cuncti admirantur, suscipiant, & diuinis prope laudibus in caelum ferunt, grauiore, atque ornatiore stilo describere contendat. Age igitur liberrime Mecenas, & mei fautor amplissime, meum hoc exple desiderium, & ita demum facies, ut ex hoc tanto benescio, viam, & moriar ingratus, Inerim Vale.

Ex Monteregali Pedemonium, Decimo Kalend. Augusti.
M D L X U.

IACOBVS MENOCHIVS IURECONSULTVS

Ad Lectorem.

OTERANT quidem me plura ab hoc scribendi munere, & instituto, vel excusare, vel reuocare. Iustitiani primum, diuina prope sanctio, qua iussit ne infedula admodum opera repurgatis iureconsultorum ac Imperatorum responsis, constitutionibusq; manum admoueremus, ne ingens sylua, non securi modo succisa, sed vomere radicitus conuulsa, summo cum mortaliū incommodo indies subcreferet. Multorum deinde, quæ passim hac de re conscripta circumferuntur, nec comtemnenda, nec inutilia proflus, commendataria, eorum auctoritas, quæ magni apud me ponderis semper fuit, qua intelligebam ea, quæ longo etiam studio, licet & perigli cura, elaborata sunt, in multos tamen annos esse differenda, domiq; custodienda, vt, quæ feruenti nimis animo cursum, ac quotidiano labore molliuntur, refrigerato inuentionis ardore, assidue limari, & accuratori stylo expoliri possint. quod melius multo atq; vtilius esse constat, quàm iam semel emissa reuocare, & sera castigatione propriam negligentiam, ne dicam ignorantiam, & incertitiam, excusare. Accedebat, quod, & si decem perpetuos annos omnem meam operam docendo consumpseram, in tanto tamen scriptorum cœtu ac perelebri numero adhuc parum idoneus videri poteram, qui in tam vasto, procellosoq; & vndiq; cõturbato iuris pelago, arduos scopulos euitare, & tuto portum tenere possent. Illud etiam me ab hoc munere deterere poterat, quod nunc cum Latini sermonis elegantia ac splendor maximè uigeat, eaq; vix legantur, quæ ab orationis ornamentis abhorrent, hæc mea quæ edere constitui, parum grata parumq; accepta ijs erant futura, qui in Cicerone, Casare, Sallustio, Lilio alijsq; id genus auctoribus eo cum iudicio versantur, & iam illis exprimentis ea cum religione incumbunt, ut ne voculam quidem vnã admittant, qua illi Romanæ eloquentiæ parentis vti non fuerunt, ne dum barbaras voces, quas hodie in explicandis iureconsultorum sententijs nostris libris inserimus. Poterat tandem meum à scribendo animum auertere, quod tenuis apud homines nostra adhuc sit auctoritas, quare culpa carere non videor, qui cum hæc probè præuiderim, in tantas ac tam graues difficultates me coniecerim, verum plures & grauiores rationes, vt labores hos meos qualescunq; euulgarem mihi persuaserūt. Mouit autem me in primis, ac prope reluctante impulit, quod cum quatuor iam annos, plus, minus Emmanuelis Philiberti Allobrogum ducis ac Subalpinæ huius regionis Principis Inuicissimi prudētissimiq; stipendia meream, ac summa illius fruor liberalitate, nullum hæctenus meæ erga illum obseruantia, ac in legibus enucleandis diligentia; testimonium tribuerim, quasi, uel illius erga me benignitatem parui fecerim, vel desidi in otio ignauius iacuerim, nec viribus omnibus contentam, eos, qui apud ipsum summo cum honore sunt, imitari, & quod illi sedulo die noctuque scribendo, & ad mortalium commodum egregia quotidie aliqua euulgando faciunt, ipse etiam pro uirili non faciam. quando quidem bonos æmulari, & eorum sequi vestigia, atque adeo (si cum ipsorum pace fiat) eos etiam in literali palestra antecellere conari, laudabile, ac honestum esse videatur: illorum planè exemplum mihi admirandum proponere debebam, qui in hac academia nostra, summa cum omnium admiratione bonas omnes artes, ac ingenuas disciplinas publice profitentur, ut Aymonis Crauetæ Iureconsultorum primarij compatriſq; mei, cuius Delphica responsa, & insignes interpretationes summo omnium consensu valde probantur, vnus Francisci Vicomercati Mediolanensis Philosophorum principis Serenissimi Ducis nostri à secretis consiliarij, qui latinè, & græcè scribendo ac docendo Platoni ac Aristoteli, non ceteris modo, palmam præripuisse videtur, ut vnus Ioannis Argenterij Athenensis, qui Galeni medicorum signiferi errores, & incertitiam adeo detexit, vt ipse illum non æquasse modo, sed longè superasse videatur, ut demum vnus Cynthij Io. Baptistæ Giraldi nobilis Ferrariensis, qui artem docens oratoriam, Ciceronem eloquentia, Demosthenem facundia emularis vt insignis philosophus, sic latinè græcè, ac Tusco idiomate scribendo, tum soluta oratione, tum rythmo & suo & patriæ honori consulere diligentissime studet. Ceteros silentio inuoluam, qui summa cum studiosorum iactura in hac nostra academia docendi munus ad maiora & grauiora vocati deferuerunt, in quorum numero est Antonius Goueanus Iureconsultus toto terrarum orbe celeberrimus Serenissimi Ducis nostri à secretis consilia-

rus qui ita Bartolo aduerfatur, viro alioqui doctiffimo, & inter noftros magni nominis inter-
preti, ut illius adhuc manes propriam agnofcere poffint incitiam, propriofq; errores fateri :
addo Bernardinum Paternum qui Pataulum, fummo cum illius Academiæ ornameto conce-
dens, hanc reliquit orbatam, quanta horum uirtus fit quantaq; doctrina, hæc Montis regalis
Schola cum illis caruit magis cognouit, quam cum frueretur. Sed quid hoc recenfeo, quorum
docendi & fcribendi munus eft proprium, cur non eos potius refero, qui cum apud Sereniffi-
mos Duces noftros funt maioribus detenti negotijs grauioribusq; impliciti muneribus opti-
mo iure excufari poffent, fin minus ad fcribendum animum appluliffent, tamen ifti ipfi ne in
otio fine negotio degant fcribendo omnem fuam ætatem insumunt? quis enim non admire-
ri & maximè fufpiciat Hieronymum à Ruere Taurinensem Archiepifcopum, virum religio-
ne, fide, pietate, animi integritate, prudentia, uigilantia, nemini certè, qui færo fæctæ
Romanæ ecclefie decreta portraçter, fecundum. hic, ut eft fcientiarum omnium luminibus
egregiè ornatus, fic in fcribendo fedulam nauat operam : teftatur hoc, quæ fumma eius cum
laude in omnium ore funt, poemata, habita ad maximos imperatores & Reges orationes,
Theologica, & Philofophica præclariffima comentaria, quæ iam emiffa & enulgata elle intel-
ligo. Hic cum Iulij fecundi à Ruere Pontificis maximi veram referat prudentiã & integritatem,
ne dicam effigiem, tantam fui apud omnes omnium ordinum homines expectatorem
concauit, ut frequens, nec vanus quidem (ut arbitror) de eo fit fermo, poft purpura-
rum galcerum, quo Pij. 4. Pontificis nunc maximi liberalitate donabitur maioris fui Iulij fecun-
di aliquando, locum obtenturũ. Hic cum principibus noftri Sereniffimis gratiffimus fit, fic
fe bonarum literarũ cultoribus beneficium & officiofum præbet, ut illius benignitati omnes
plurimum femper debere ingenuè fateantur. Huius ego benignitati ac liberalitati plus deo
quam foluendo fim, tum quod de me publice, & priuatim honorifice locutus eft; tum quod
Hieronymum Scarampum Iureconfultum integerrimum auditorem olim noftro manu laurea
donatum, ut fuam fuftineat perfonam, fuafq; in ampliffimo illo Archiepifcopatu
vices gerat, conftituit, tantoq; muneri maximo cum iudicio præficit. Quis præterea non ad-
miretur, & maxime fufpiciat, Thomam Langufcum Scropianæ comitem, Sereniffimi Ducis
noftri confiliarium supremumq; cancellarium, cum iuris, & literarum fcientia prælantiffimũ,
tũm uerò literatorũ amantiffimũ, in quã, ut vir confultiffimus & fideliffimus, confiliarium,
qui fua prudentia vniuerfam Principis noftri moderat ditionem & imperium, & fi graui-
ffimis penè oppreffus fit negotijs, integras tamen aliquando horas fcribendo animum oblectat,
quo munere fibi immortalitatem comparat. Tacitus ne etiam præterito Caffianum Puthen-
um ampliffimi Senatus Taurinensis præfidem, virum doctiffimum ac multarum rerum cog-
nitione precelebrem? qui cum innumerabilia, ardua, atq; ampla negotia haberet, ab hoc fcri-
bendi munere non defiffit, quod & aureæ illæ decifiones, quas propediem ad maximum ftu-
dioforum commodum editurus eft, declarabunt, quæ vtiã sub prælo nunc effent, ne tan-
diu nos auxios relinqueret. filentio ne inuoluam duos Ofaeos fratres Francifcum fcilicet
præfidem Aftenfem & Octauianum præfidis vices gerentem, duo profecto legalis prudentie
lumina. quorum alter, ut ab amicis accipi, duo fanè peregrina Decifionum volumina edi-
turus eft. Poteram non fequi exemplum Oddineti Monfortij redditum præfidis? qui ut
vir eruditiffimus & ftudioforum amantiffimus, fic horas, quas a grauiiffimis negotijs vacuas
habet, fcribendo confumit. Non etiam insequenda mihi erant veftigia Georgij Prouane
parimonialis præfidis ampliffimi, viri, omni laudum genere cunulatififfimi? qui ut apud
varios terrarum orbis Principes orator fuit maximus, fic confultiffimus vir, huic mu-
neri fe addicẽtum quotidie oftendit. Num etiam habendus mihi non eret præ oculis uir
ille incomparabilis doctrinæ & modellie Philibertus Pingonius vir confultiffimus & Se-
reniffimi ducis noftri à fecretis confiliarium, eiusdemq; libellorum præfectus? qui ut
poetarum noftre ætatis princeps, fic noua quotidie, & peregrina emittit poemata,
huic debent gratiffimi illi Iureconfulti, qui eius elegantiffimo carmine immortalitate
donati funt; debemus ei & nos, quod fcholæ noftre legendæ diligentiffimum modera-
tor exiffat. Potuit ne me etiam mouere exemplum confultiffimi uiri ac euifdem Principis
noftri à fecretis confiliarii Petri Belli qui fummo ftudio ac diligentia egregia illa de re mi-
litari commentaria edidit, in quibus non eft, quod defiderent bonarum artium ftudiofi, uel
fermionis puritatem & eruditionem, uel hiftoriarum cognitionem, & quæftionum, que in
cafris ex factò eueniunt quotidie, explicationem. Quid referam Balthafarem Rauojram uirum
confultiffimum: eiusdemq; Ducis noftri à fecretis confiliarium fummadq; mihi dum
Papæ docerem; familiaritate, (quæ ipfius fuit humanitas) coniunctum: Hic fumma ex-
pectationis adolefcens & vix ex ephelis excedens, ueluti Numa alter Pompilius, Tarquinius
uè Prifcus, uel Scipio Africanus, ad illos affumptus eft honorum, & dignitatum apices, ad
quos non nifi ætate maturi, ac longa rerum experientia præditi affumi folent. Non ergo non
potuerunt me horum exempla mouere? num eorum quoque fpectandum mihi erat confi-

lium,

lium, qui in ampliffimo Taurinensi Senatu fedent, confultiffimorum patrum, qui & fi in
caufis audiendis, ac finiendis die noctuq; fedulo incumbant, non tamen horis fucciffitis
ab hoc fcribendi munere abftinent: Teftis eft locupletiffimus Cacheranus, uir me fententia
integerrimus, cuius Delphica aliquando refponfa, et in tenera ætate longo ftudio lucu-
brata, fumma cum ftudioforum uilitate in lucem prodibunt. quæ, ut quam primum emittenda,
curetrogo illius filius Palgmon patris nunc loco non immerito Principis liberalitate fuff-
fectus, & dignus omnium confenfu iudicatus, qui quafi nouus Athlas tantam molem patris
loco fuftinet: teftes funt & ampliffimi duo illi uiri, Carolus Malopera, et Antonius Thefaurus,
qui doctrina, humanitate, integritate ac modestia, fe omnibus amabilis ac admirabilis
præbent, hi Ciceronem facundia, & Demofthenem dicendi fauaitate antecellunt. teftis eft
quoq; uir diligentiffimus Iuuenalis à Coffaforti, qui ut de legali noftro philofophia fe optime
meritũ oftenderet, eruditiffima illa & peracuta in Inftitutionũ libros Cõmentaria edidit, quæ
docti, & eruditi omnes laudant, & colunt. Sunt tandem teftes uiri duo toto terrarum orbe
celeberrimi. Dragus & Franc. à Ponte, qui dum immortalem fibi parare famam anxie con-
tendunt, nullum non mouent lapidem fcribendo ac afidue his ftudijs inuigilando. Sed quæ-
fo, qua ratione fit, ut non commemorem uiros doctiffimos, & ampliffimos, qui & fi iuris
prudentiæ, noftriq; his legalibus ftudijs non incumbant, diuina tamen eorum medicina,
et ad eam illuftrandam doctiffima ipforum monumenta, eos, Aefculapium, Hippocratem ab
inferis excitatos referre oftendunt: Sunt inquam duo ij Marcus Antonius Capra & Ludo-
uicus Demolinus Kochafortis, quorum alter Emmanuelem Philibertum Ducem noftro
inuiciffimum, alter Sereniffimam eius coniugem Margheritam Valfiam ab omni noxio
morbo, pefiffimiq; agritudinibus tuetur. hos, quos maximos habui ad ftudia mea antefi-
gnanos, quos & colo plurimum, & plurimum ueneror, me fuo exemplo hortati funt, ut often-
derem quicquid in me erat otij ac à publico munere ceftationis, id omne publice ftudiofo-
rum utilitati tribuiffie. Qui enim fieri poterat, ut tantorum patrum uirtus & diligentia me uel
torpẽtem à fomno non excitaret? Volui planè ego etiam Diogenis exemplo, dolium meum
non bene fatis perpolitum, purgatũque furfum ac deorfum uoluere & reuoluere, ut hic
falem otij mei fructus extet. Accessit præterea, quod animaduertebam in foro & iudicijs,
quin & in gymnafijs frequenter hæc adeo uerfari, tum præfertim in hac una Subalpina regio-
ne, ut nil aliud apud Iudicum fubfellia perfonent Aduocatorum uoces, quã ad poffeffio-
nem deperditam eiectum reftitui, reintegrariq; debere: qua in re etiam non mediocriter ali-
quos falli cognoſcebam, non certè ipforum incitiam, fed quod maiorum noftroꝝ interpre-
tationes, ita præfuit, confufæ, & fubofcure circumferebantur, ut uix dignofci poffet, quid
obferuandum, quid uitandum foret. quare apud me non parum potuit multorum magnæ au-
ctoritatis iuris confultorum iudicium, ac defiderium, qui id uirũ à me fepe numero contendere
runt, ne ulterius editionem hæc differrem, ne ue eos diutius hac expectatione torquerem. Ho-
rum ego auctoritatibus & ftationibus acquiefcendum omnino effe putauit, cum præfertim in
telligerem aliorum Commentaria, quæ hac de re confcripta funt, tum mutila & manca effe,
tum ignoratione temporum perplexè & inordinate tractata, & explanata. ipfe autem fufce-
pi laborem, hoc tempore omnibus ut putauit, futurum utiliffimum, ut, pro annorum ratio-
ne, hæc fcriptis mandarem: nemo eft enim ita mediocriter in hac legali philofophia uerfatus,
qui non intelligat, quanta fit uis cognitionis temporum: Hinc factum eft, ut me Iuftiniani fan-
ctio non deterruerit. quin ea ratione ab incepto non deficti, quodd pro lege obferuari cer-
nerem, licere omnibus, non ordinate modo interpretari, & altos legum fenfus aperire, fed
& pro uia cuiufq; libidine obfcura obfcurioribus tractare, & quæ clara funt conturbare,
ac omnia tandem quouis Dedaleo labyrintho inextricabilia reddere. amicorum autem ac
beneuolorum monitis paruiffem libenter, & Horatio uos fuiffem confilio, nifi me alio-
rum complurium doctiffimorum uirorum (quos in confilium editionis huius affumpfi)
authoritas, & afidua uox, me reluctante impuliffet. iam enim cum primum hæc ipfa com-
mentaria perlegiffem, fupra modum probauerunt, atq; lectione & auribus eruditorum di-
gniffima effe cenfuerunt, quare clamoribus conquerebantur, cur hæc tandiu fupprime-
rem, eosque tam longa mora fruftrarem. pluribus item fua debebant non parum exiftimati-
onem me confultum tri, fi hæc ederem. Quam obrem nunc demum ftatui illorum uotis fatisfacere,
eorumq; obfequi uoluntati, laudabili effe exiftimas, cum bonis & beneuolis errare,
quã nimis fapere, tum quod hominem errare, nec nouum eft, nec omnino indecorum, fi
modo, quos nouerit lapfus corrigere fe paratum profiteatur. nec enim ipfe egreffam à
doctioribus, eruditoribusq; reprehendi (fi modo non liuido dente, caninoque morfu, fed
amicè mecum agatur) quin & ante alicuius caftigationem, fi qua in parte me lapfum intel-
lexero, eorum fequar exempla, qui quemadmodum prudentiffimi fuerunt, fic ne pofteri er-
rarent, quæ à fe male tradita animaduortent, lubenti animo correxerunt. fecit id diuus
Auguftinus facrofandæ Romanæ ecclefie doctior celeberrimus: fecit id Hippocrates arte
ij medica

medica clarissimus fecit. M. Tullius, qui post habitis Rhetoricorum libris, quos in tenera adhuc ætate conscripserat, de oratore ad. Q. fratrem scripsit. fecit & Fabius Quintilianus, qui, ut duos de Rhetorica à se editos libros corrigeret, duodecim illos celeberrimos composuit. quod si laudi attributum uiris illis doctissimis fuit: quis quæso mihi uitio uertet, si his ducibus, re id postulante, palinodiam canam? id mihi uertatur pertimescam? certe ueritatem in tenebris delitescere nõ hñã, si illã aliter se habere, quàm nunc scribã cognouero. quare nec fera nimis, nec viro candido & ingenio indigna erit excusatio. At si scopolus euitare, & porcum tenere non potero, non secus mihi continget, ac alijs multis, qui & si suam omnem scribendo ætatem consumpserint, non tamen se aliqua in parte non errasse ac lapsos non esse, fateri possunt, aut debent. quamobrem si illis iure ob maximam rei perplexitatem ignoscendum est, quare non mihi, qui penè Tiro in hanc arenam descendit. Quod autem Latini sermonis puritatem & candorem diligenter non obseruauerim, illud fuit in causa, quod horum temporum iureconsulti cum Barbaris & Latine lingue non satis eruditus versantur: nunc planè illa præfici sermonis facundia & magna illa dicendi uis, quæ olim in causis agendis primas obtinebat, minime viget: solemus enim (quando hic nostrorum temporum tuiti abusus) Ciceronis ac aliorum optima cõmentaria tinctis relinquere, solumq; cū Bartholo ac huiusmodi hominibus res nostra agitur, qui ueluti altam noctem vagantes, nos pariter, ut plurimū ad perobscuras tenebras adducunt. Accedit, præterea, quod hac ferrea ætate uiuimus, qua si politiori lingua, & quæ in iudicijs apud forenses rabulas triualis non sit euulgentur aliqua, quæ iure politiores literas postulant, exhibentur, exploduntur, ac ut insanus illorum auctor irrideri solet quorū sanè stultum iudicium & vanam irrisionem magni facere non soleo, quippe ab his laudari laudabile non esse intelligo, verum cū, quæ scribimus, non doctis solum, sed omnibus & ijs præcipuè, qui in iudicijs & in iudicium subfellijs assidui sunt, timendum mihi maximè fuit, ne, in cassum conatus nostri, quos ad mortalium commodum conferimus, in lucem prædierent. Et cum apud eruditos faciliorem excusationem inuenire ualeam, facientium ita mihi fuit, ut & aliorum accusaciones effugerem, intelligent sanè docti ac eruditi, me non oratorem, sed interpretem agere, nec ad ingenij ostentationem, uel commendationem potius hæc scripsisse: quare, non, ut quidam magister atque artifex hos scripli commentarios, sed quasi vnus è togatorum numero atq; ex forensi usu homo mediocris, modicæq; (vt ingenue fatear) adhuc auctoritatis, quæ si uel laboribus immentis, assiduisque uigilijs augeri potest, augendam illam esse non mediocriter spero & confido, non enim prius illis cedere decreui, quam me, uel mortalibus aliquid profuisse, & posteritati consuluisse agnoscant omnes, priusquam ex hac corporis custodia excedam: ita autem lector beneuole D. Op. Max. rerum omnium parentem roga, ac assiduis precibus obsecra, vt honestis his nostris votis faueat. Vale. ex Monterégali Piedemontium. Decimo Calen. Augusti. 1565.

CYNTHII IO. BAPTISTAE Gyraldi nobilis Ferrariensis.

*Quisquis Cæsareas optas cognoscere leges,
Senaque Pomificum, & iuris dissoluere nodos,
Difficiles nimium nodos, sensusque repositos
Discere, nigra nix penitus caligine, pulsa,
Huc ades, & summa qua dat Menochius arte
(Ingenij & monumenta simul laudabilis oris)
Perlege, nam multa nexos ambage resolut
Hic sensus, caeca hic legum penetrata pandis,
Dimouit nebulas, & qua latere recludit,
Præluens alijs, ceu fax dans lumina nocti.
Qua lege eiectos ponas florentibus agris
Hic docet, & quonam reddantur prædia iure
Antiquis dominis, si uis ea dempserit illis;
Ut Pax alma urbi miteat, populusque quiete
Caudeat, & nullas tæxat lingua improba, rixas
Venalis lingua, & tenui quæ addita lucello
Omnia confundens, miscet quadrata rotundis,
Et, modo lucretur, uanas serit undique lites,
Quas sedat docta hac prorsus Menochius arte,
Ut fas atque pium uigeat, discordia demens
Exulet, & rauca haud quatiã subfelliã uoces.
Quas tabula effundit fora iudicialia tractans.*

Petri Marii à Pingon Allobrogis Iurecon- sulti & Apostolici Protonotarii.

*Te Duce quod Themidos sacra ueris insula me me
Versus pro meritis dat mea Calliope
Quos celsò sculpsit libro Cyllenius ales
Conditi ubi doctis mystica iura uiris
Quæ nec auara dies umquam delebit ab ipsis
Atinois Marium, Menochiusue libris.*

PHILIPPI ROBERTI
Cabilonensis.

Cum mysteria Iuris, & Meandros
Uicturis parat explicare chartis
Anistes Themidis sacer Menochus:
Tam docte facit hoc, & eleganter
Ut nil limpidius, politiusque
Doctorum tulerit seges priorum.
Ut si Bartolus ille, & ille Iason,
Aut si quis fuit illius caetera
Magni nominis, inclytaeque fame
Nunc ab Elysiis rediret oris,
Et docti legeret librum Menochi,
Præreptam sibi iuris extricandi
Laudem diceret, & iuum Menoche
Nervaretur acumen, & lepores
Facundo modo predicaret ore.
Ergo iam studiosa te iuuenius
Doctorem recolat, tuasque laudes
Plenis personet, hinc, & hinc theatris.
Nempe & cum gracili mea Camænam
Quamvis pessimus omnium poeta;
Gratulor tibi, gratulor libello.

Τὰς ἀνείρον ἴσαστ' ἀμενον.

Ἀντιπαρατάξις Μηνώχου καὶ Ἀλκιάτου ἐκδοξολόγω
νομικῆς ἐπιστήμης ἡγμένων.

Μηνώχος καὶ Ἀλκιάτος δικαστοὶ ἀμφὶ
πολλὰς τῆς ζωῆς συνζυγίας ἔχοντες
ἀμφοτέρους γὰρ τ' ἀστραὶς ὡς παῖδας ἴδοντες
φοῖβος ἐν ἀπῆκτῳ περιστάσει μετ' ἄλλω
ἀμφὶ τ' αἰὶ ταύτην ἡχέτην καὶ πατρίδα γαίαν
ἀμφοῖσιν νομικαῖς ἀξίαις ἐν σελίσῃ
ἀλλὰ τὸ συμπάσις ἐστὶ μέγιστον ὅτι καὶ ἀμφοῖν
τὸ κλέος ἐν στένοισι κἀστέλει ὀφείλονται.

Φίλιππος ῥωβέλιος ἐποίησεν.

IO. PETRI FERRERII
Astensis legum Studiosi.

Legalis studii patres
Allecti neieres lumine fulgido
Cum sudoribus additis
Quicquid lucidius trudere posteris
Quibant, qua decoris sui
Lethe somniferos post latices notam
Aeternam parerent, dabant
Sacratas tabulis perpetuae cedri.
Illis, qui tenui gradu
Partes difficiles; atque graues magis
Tentarunt; cerebro & leui,
Immortalis honos conditus exstitit:
At tu, qui, calamo replens
Carthas doctiloquo ex ordine; conficis
Perfectum Sophiae iua
Membrum, & iuridicis promere non negas.
Nullus non dubitat quidem,
Quin illos superes perpete gloria.
Ergo viue hilaris diu,
Thesidis repetes munera Virbii.

SERIES ET ORDO
 QVAESTIONVM TRACTATVS
 RECVPERANDAE POS-
 SSESSIONIS.

Ex primo Remedio Interdicti unde vi.

- Anteludia aliqua facillioris declarationis gratia.
- 1 **A** Regula, spoliatum ante omnia restitui, utrumne odiosa vel fauorabilis sit.
- 2 Remobili spoliatus an ante omnia restituatur.
- 3 Spoliatus an agat contra eum cuius nomine spoliatus fuit.
- 4 Colonus conductor similisve detentor spoliatus, an ante omnia restituatur.
- 5 Vfructuarius spoliatus, an ante omnia restituatur.
- 6 Emphyteuta spoliatus, an restituatur ante oia.
- 7 Spoliatus suspicans posse repelli cum reuertitur, an ante omnia restituatur.
- 8 Spoliatus quasi possessione rei incorporalis, an ante omnia restituatur.
- 9 Vassalli seu feudatarius feudi possessione uel quasi spoliatus, an restituatur ante omnia.
- 10 Spoliatus per vim compulsivam, an ante omnia restituatur.
- 11 Prædo spoliatus, an restituatur ante omnia.
- 12 Clam spoliatus, an restituatur ante omnia.
- 13 Singularis successor, an hoc interdictio conueniri possit.
- 14 Successor uniuersalis & hæres, an hoc interdictio conueniatur.
- 15 Spoliatus qui passus est litem super petitorio tractari, quomodo & quando ante omnia restituatur.
- 16 Spoliatus an restituatur ante omnia cum de dominio ex sua confessione constat.
- 17 Spoliatus an ante omnia restituatur cum de dominio ex publicis Instrumentis constat.
- 18 Spoliatus an restituatur ante omnia cum per testes de dominio constat.
- 19 Spoliatus an restituatur ante omnia, cum exactis Iudicialijs de dominio constat.
- 20 Spoliatus an restituatur ante omnia, cum per sententiam de dominio constat.
- 21 Spoliatus an ante omnia restituatur, si spoliator offert probationes incontinenti super dominio.
- 22 Ingressus possessionem ex pacto uel licentia antiqui possessoris, spoliator an dici possit, ita ut antiquus possessor ualeat ante omnia restitui.
- 23 Renuntiatio iuris spoliati post spoliationem facta, an spoliatum impediatur restitui ante omnia.
- 24 Pactum de non agendo possessorio à spoliato post spoliationem factum, an eum ante omnia restitui impediatur.

- 25 Iurans non agere possessorio posteaquã fuit spoliatus, restitui ante omnia an possit.
- 26 Pactum de non agendo possessorio à spoliato an re spoliationem factum, an eum restitui impediatur.
- 27 Renuntians dominio rei ante spoliationem, an restitui ante omnia possit.
- 28 Spoliatus an ante omnia restituatur, si ex restitutione damnum potest sequi irreparabile.
- 29 Spoliatus an ante omnia restituatur, si inde scandalum fit nasciturum.
- 30 Spoliato restitui petens, obijci crimina delictaque an possint, ut restitui impediatur.
- 31 Excommunicationis exceptio, an impediatur spoliatum ante omnia restitui.
- 32 Spoliatus an restituatur ante omnia, cum tertius rem esse suam excipit.
- 33 Spoliatus restitui petens, reconueniri an possit.
- 34 Restitui petens ex capitalis pacis, an ante omnia restitui debeat.
- 35 Tyrannus spoliatus, an ante omnia restitui possit.
- 36 Ciuillissimus possessor, spoliatus an dici possit, ut ante omnia restituatur.
- 37 Spoliatus an ante omnia restitui debeat, quoad fructus & ceteras accessiones.
- 38 Filiusfam. an in hoc iudicio sine patris consensu esse possit.
- 39 Spoliationis tempus, in libello in casu huius remedij adijci an debeat.
- 40 Spoliatus iure sepeliendi cadauer, an ante omnia restitui debeat.

Ex secundo Remedio Conditionis Indebiti.

- 1 Concurrere quæ debeant ut huic remedio locus esse possit.
- 2 Dominij exceptio hoc remedio agendi obijci an possit.
- 3 Dominio rei an hoc remedium concedatur, ad solam auocandam possessionem.
- 4 Quo domino consultum sit aduersus eum cui cum indebitè rei possessionem tradidit, is re ipsam perdidit.

Ex tertio Remedio ex actione Triticaria.

- Quæstio una, qua declaratur quod ad rem ipsam pertinet.

Ex quarto Remedio Ex. l. si me & Titium ff. si certum petat.

- Quæstio una, qua multis declarationibus quod ad rem ipsam pertinet, declaratur.

Ex quinto Remedio ex. l. extat. ff. quod meus causa.

- Anteludia aliqua declarationis facillioris gratia.
- 1 Creditor rem diuersam a sibi debitam occupans, ius suum an perdat, & ante omnia possessionem restituatur.

- 2 Creditor rem sibi debitam occupans ex iudicis in competentis licentia, an ius suum perdat.
- 3 Occupans rem ratione sibi debita: seruitutis, an ius suum perdat.
- 4 Creditor capiens sua auctoritate debitorem, an ius suum perdat.
- 5 Creditor occupans, rem suo debitori à tertio commodatam, vel apud eum depositam, an ius suum perdat.
- 6 Creditor sub conditione, pendente illa, an rem debitoris occupans, ius suum amittat.
- 7 Debitoris sui fugitivi bona occupans, an ius suum perdat.
- 8 Creditor, an ius suum ex hac occupatione perdat si occupandi ex pacto debitoris ius habuit.
- 9 Legatarius rem legatam sua auctoritate occupans, an ex hoc remedio ius suum perdat.
- 10 Filius ratione legitimæ rem hereditariâ occupans an ex hoc remedio ius suum perdat.
- 11 Creditor pro dimidia crediti rem debitoris occupans, an integrum creditum amittat.
- 12 Creditor occupans res fideiussoris sui debitoris, an ius suum adhuc perdat.
- 13 Dominus occupans locatam domum vel fundum, ob non solutâ à conductore pensionem, an ius suum perdat, ex hoc remedio.
- 14 Iusta causa, an excuset creditorem rem debitoris occupantem, & quæ iusta causa dici possit.
- 15 Constitutiones hæc, an in omni uiolentiæ genere locum habeant.
- 16 Creditor isto occupans, an ipso iure, suum ius perdat.
- 17 Dolus, an temeritas in creditore hoc sua auctoritate occupante, an requiratur, ut ius suum perdat.
- 18 Singularis successor, an hoc remedio conueniri possit.
- 19 Quæ fuerit ratio, quod contra singularem successionem locus est huic remedio, & non interdicto unde vi.
- 20 Quæ fuerit ratio, quod actio, quod metus causâ sit in rem scripta, & non actio de dolo.
- 21 Exceptio dominij obijci an possit agenti ex hoc remedio.
- 22 Appellare, an liceat à lata sententia, in casu huius Remedij.
- Ex sexto Remedio Ex l. i. C. si per uim uel alio modo.*
- Anteludia aliqua facillioris declarationis gratia.
- 1 Nouum an hoc sit recuperande possessionis remedium præter interdictum, unde ui.
- 2 Absens causa iniusta & factio seruorum ac administratorij spoliatus restituatur, an ante omnia ex hoc remedio.
- 3 Seruus uel procurator domini absentis nomine, an restitui petere possit, ad possessionem, quâ seruus uel procurator specialis illius rei relictus possessor, amittit.
- 4 Creditori absentis iure sui crediti spoliato, an hoc remedio sit succursum.
- 5 Seruus nomine absentis domini recuperans possessionem amissam, an iuramentum calumniæ præstet.
- 6 Seruus iste sic agens, an de defendendo cauere teneatur.
- 7 Seruus iste sic agens, an de rato cauere teneatur.
- 8 An hæc constitutio de seruo loquens, & in pupillo locum sibi uendicat.
- 9 Seruus iste uel alter nomine absentis agens si succumbat, an absentis præiudicium adferat.
- 10 Seruus pro absente intentare, an hoc casu possit remedium ex l. si quis in tantam. C. unde ui.
- 11 Reconueniri, an possit iste seruus.
- 12 Seruus iste, an & fructus absentis nomine recuperet.
- 13 Si dominus præsens deiciatur, & abesse incipiat, an huic remedio locus esse possit.
- Ex septimo Remedio ex l. Inuasor C. unde vi.*
- Anteludia facillioris doctrinæ gratia.
- 1 Nouum, an hoc sit recuperande possessionis remedium.
- 2 Quæ sit huius remedij utilitas, & cui concedatur.
- 3 Quomodo differat hæc quæstio ab illa. l. ultima. C. unde ui.
- 4 Error qualis esse debeat, ut excusetur inuasor.
- 5 Negligentia prioris possessoris quâta esse debeat, ut excusetur inuasor.
- 6 Possessor mediatus, an ut inuasor hoc remedio cõueniri possit.
- 7 Constitutio hæc, an in feudalibus locum habeat.
- Ex octauo Remedio ex l. meminere. C. unde ui.*
- Anteludia clarioris doctrinæ gratia.
- 1 Spoliatus iudicis auctoritate, quomodo & quando, ante omnia restituatur.
- 2 Spoliatus principis auctoritate, quomodo & quâdo, ante omnia restituatur.
- 3 Actores & administratores, cuiusuis absentis domini cõueniri in casu huius remedij possunt in finetur sententia.
- 4 Praxis citandi actores loco absentis domini ut illis in finetur sententia.
- 5 Libelli forma quæ in hoc remedio.
- 6 An in sententia distinctiua uel interlocutoria loquatur constitutio hæc nostra.
- 7 Dominus in casu nostræ constit. quis dicatur.
- 8 Tutores pupillorum an hæc constitutione teneantur & si non colluserint cum aduersario.
- 9 Actio quæ concedatur cum ex tutorum collusio occupata res est.
- 10 Pupillus & minor, an in casu huius constitutionis dominij exceptionem obijcere possint.
- 11 An hæc constitutio locum habeat in ecclesia si prælatum rem occupet.
- 12 Ingressus nulliter auctoritate iudicis, cum ex pacto sponte possidet, an incidat in pœnam huius constitutionis.
- Ex nono Remedio ex l. si quis in tantam. C. unde ui.*

Antelud.

- Anteludia facillioris doctrinæ gratia.
- 1 Constitutio hæc an locum habeat contra mulieres alterius possessionem inuadentes.
- 2 Miles & Rusticus aliena inuadentes, an huius constitutionis pœna plectantur.
- 3 Pupillus & minor aliena inuadentes an hæc pœna plecti possint.
- 4 Pater inuadens rem filij, uel patronus rem liberti an pœna huius constitutionis puniri debeat.
- 5 Filius occupans bona patris, an hæc constitutione teneatur.
- 6 Filius uel seruus inuadens aliena, an efficiat ut seruo nomine teneatur Patr. uel Patronus organo spoliatum.
- 7 Filius occupando bona aduentitia penes tertium existentia, an patri in suo usufructu præiudicet, & ipse proprietatem perdat.
- 8 Furiosus uel mēte captus occupans aliena, an pœna huius constitutionis plecti possit.
- 9 Prodigus occupans aliena, an in huius constitutionis pœnam incidat.
- 10 Prælati, Tutor, & similes, aliena, nomine ecclesiæ uel pupilli occupantes, ecclesiâ uel pupillum huic pœnæ an supponant.
- 11 Vniuersitas an pœna huius constitutionis teneatur, si illius incolæ & ciues aliena occuparunt.
- 12 Credens possidere eum non possideat, an hæc pœna teneatur si inuadat.
- 13 Reuertentem non admittens, an incidat in pœnâ huius constitutionis.
- 14 Reuertens si repelli suspicetur, an iustam causam præstet excusationis occupatori, ut huius constitutionis pœnam euadat.
- 15 Magistratus aliena inuadens, an in huius constitutionis pœnam incidat.
- 16 Occupator pœnitentia ductus, si rem restituat an in pœnam nihilominus huius constitutionis incidat.
- 17 Occupator si perfectè adhuc rem non occupauit, an incidat nihilominus in huius constitutionis pœnam, si ab aduersario spoliatur.
- 18 Dominus recuperans ex interuallo, an nihilominus agat aduersus occupatorem.
- 19 Dominus recuperans incontinenti, an incidat in pœnam huius constitutionis.
- 20 Pater affectans priuari bonis occupando aliena, an ad filiorum detrimentum incidat in pœnâ huius constitutionis.
- 21 Clericus, qui episcopo inuito uult beneficio renūtiare, hæc cautela an uti possit, ut alterius possessionem inuadat, ut suam perdat.
- 22 Commodatario, an concedatur hoc remedij contra occupantem possessionem rei commodatæ.
- 23 Dominus auterens rem à fure fugiente, an in huius constitutionis pœnam incidat.
- 24 Ciuilitur possidens, si clam naturalem possessorem spoliat, an incidat in pœnam huius constitutionis.
- 25 Concurrentibus possessore, detentatore, & proprietario, quorum alter præferatur in actione contra occupatorem.
- 26 Creditori contra debitorem pro ablato pignore, an concedatur hoc remedium.
- 27 Debitori contra creditorem pro occupata possessione rei pignorata, an concedatur remedium hoc.
- 28 Legatarius rei legatæ possessionem occupans, an incidat in pœnam huius constitutionis.
- 29 Filius occupans rem hereditariam suæ legitimæ causâ, an incidat in pœnam huius constitut.
- 30 Heres sub conditione institutus, si ante conditionis euentum hereditatem occupet, an incidat in pœnam huius constitutionis.
- 31 Occupans rem communem, an in huius constitutionis pœnam incidat.
- 32 Vsufructuarius occupans proprietatem ex qua percipit usufructum, an illum perdat.
- 33 Vassallus occupans rem feudalem, an ius sui feudi perdat.
- 34 Clam alterius possessionem ingressus, an in pœnâ huius constitutionis incidat.
- 35 Mobilia occupans an incidat in pœnam huius constitutionis.
- 36 Incorporalia occupans, an incidat in pœnam huius constitutionis.
- 37 Clerico an hoc remedium concedatur contra occupatorem suæ præbendæ.
- 38 Clericus occupans possessionem sui beneficij sine executorialibus, an in huius constitutionis pœnam incidat.
- 39 Equum in pacuis solituum occupans, an in pœnam huius constitutionis incidat.
- 40 Seruum Christianum à Iudeo possessum occupans an teneatur huius constitutionis pœna.
- 41 Fructuarius uiolenter spoliatus, an contra occupatorem hoc remedio experiatur.
- 42 Hæredes occupatoris, remedio huius constitutionis conueniri an possint.
- 43 Dominus occupans seruum se in libertate uendicantem, an in pœnam huius constitutionis incidat.
- 44 Quo tempore facta esse debeat occupatio ut huic constitutioni locus sit.
- 45 Occupator iste an ipso iure uel mediante sententia ius suum amittat.
- 46 Quæ actione agatur, ut occupator iure suo priuetur.
- 47 Libellus quomodo formandus sit in casu huius remedij.
- 48 Lata sententia super restitutione actionis an super sit actio ad pœnam.
- 49 Appellari an possit à lata sententia in casu huius remedij.
- 50 Quomodo à cæteris differat constitutio hæc nostra.
- 51 Statutum indicens pœnam contra uiolentum occupatorem, an huic deroget.
- 52 Pœna una indicta, an altera iudici puniriue occupator possit.
- Ex decimo Remedio ex l. si Coloni. C. de agric. & cens. lib. 11.*
- Anteludia gratia facillioris doctrinæ.

* ij x Pro

- 1 Pro rebus mobilibus & immobilibus, an hoc concedatur remedium.
- 2 Singularis successore sciens uitium fugae, an hoc remedio teneatur.
- 3 Singularis & mediator successore cum bona fide, an hoc remedio conueniri possit.
- 4 Possessori malefidei spoliato possessione serui uel coloni, an hoc remedium concedatur.
- 5 Depositario commodatario & similibus, an hoc remedium concedatur.
- 6 Possessor & dominus an is uti hoc remedio debeat, qui seruum sibi ut spoliato restitui petit.
- 7 Actio quae sit, qua ad seruum uel colonum fugituum recuperandum agitur.
- 8 Iudex competens in casu huius remedij, qui sit.
- 9 Dominus an sua auctoritate capere possit seruum uel colonum fugientem.
- 10 Dominus an possit per alium seruum uel colonum fugientem capere.
- 11 Seruus uel colonus si post fugam gradum dignitatis sit adeptus, an à domino hoc remedio recuperari possit.
- 12 Vassallo seu feudatario an cōcedatur hoc remediū, ut seruus & adscriptus suos qui locum feudi deseruerunt, recuperent.
- 13 Vassalli deserentes feudum an à domino directi cogi possint ut reuertantur.
- 14 Vassallus à domino expulsi si ex gratia in pristinū restituantur, possint subuassallos & colonos, qui interim migrarunt, recuperare.
- 15 Libellus porrigi an hoc in remedio debeat.
- 16 Praescriptio, quae aduersus hoc remediū decurrat.
- 17 Dominus quanto tempore serui, qui aufugit possessionem perdat.

Ex undecimo Remedio ex l. Conductores. C. locati, et l. Non ab re. C. unde ui.

- Anteludia clarioris doctrine gratia.
- 1 Iusta causa quae sit, qua excusari potest conductor, ne rem conductam statim restituat.
  - 2 Conductoris non restituentis rem conductam, quousque durare debeat, ut his constitutionibus locus sit.
  - 3 Praxis harum constitutionum quae sit.
  - 4 Probanda quae sint ut huic remedio locus sit.
  - 5 Dominij exceptio obijci an possit aduersus hoc remedio agentem.
  - 6 Heredes conductoris an hoc remedio conueniri possint.
  - 7 Conductor ignoranter rem propriam conducentes an finito cōductionis tempore hoc remedio conueniri possit, ut rem ipsam ante omnia restituat.
  - 8 Creditor qui soluto sibi credito pignus non restituit, an hoc remedio conueniri possit.
  - 9 In alijs contractibus, locationis exceptio, locum sibi uidentur hae constitutiones.
  - 10 Differentia quae sit inter has constitutiones, & illi quis in tantam. C. unde ui.

Ex duodecimo Remedio Ex l. ultima C. de pratorio pigno.

- Anteludia.
- 1 Creditor dum solā corporalem detinet possessionem si expellatur, an hoc remedio adiuuetur.
  - 2 Tertius possessor qui à debitorē causam habuit hoc remedio conueniri possit.
  - 3 An constitutio hae excusans creditorem sui culpa spoliatum, intelligatur loqui de lata culpa uel potius de leui uel leuissima.
  - 4 Ratio, qua motus est Iustinianus, ut creditorem suā culpā spoliatum esse restitutum constitueret.
  - 5 Qua olim constitutione fuerit cautum creditorem pignore conuentionali spoliatum esse restitutum.
  - 6 In Pignore legali & iudiciali, an ne locum habeat constitutio ista.
  - 7 Casus fortuitus in terminis constitutionis nostrae qualis intelligatur.
  - 8 Actioe qua experitur creditor hic possessione rei pignoratā spoliatus.

Ex Tertio decimo Remedio ex l. ultima C. unde ui.

- Anteludia.
- 1 Vacans possessio quae, quae plena, & semiplena.
  - 2 Vacans possessio dici an possit, cum primus possessor ciuilliter adhuc possidet.
  - 3 Occupans rem mobilem uacantem an hac constitutione teneatur.
  - 4 Vacans possessio an uitiosa efficiatur, ita ut furtiua uel ui possessa dici possit.
  - 5 Rem propriam uacantem occupans an hoc remedio conueniri possit.
  - 6 Occupans rem quam suam credebat an hac constitutione teneatur.
  - 7 Occupans rem hereditariam uacantem an hoc cōstitutionis remedio conueniri possit.
  - 8 Possessio quae uacauit à primo & à secundo, cui restituenda ex illis sit.
  - 9 Occupans uacantem possessionem, si illam deinde amisit, conueniri an adhuc possit.
  - 10 Occupator iste ut hac constitutione teneatur, an in dolo esse debeat.
  - 11 Emēs ab occupatore isto quāto praescribat tempore.
  - 12 Occupans possessionem probandae uacantis an remedio conueniri possit.
  - 13 Desertum agrum ac incultum occupans, an hac constitutione conueniri possit.
  - 14 Reuersus ab hostibus an hoc experiri possit remedio ad recuperandam possessionem tempore suae captiuitatis occupatam.
  - 15 Commodatario & depositario an hoc remediū concedatur.
  - 16 Scholasticus occupans alterius locum in auditorijs hoc remedio.
  - 17 Libellus quomodo in casu huius remedij formari debeat.

Ex quarto decimo Remedio ex l. ultima C. de acquir. posses.

- Anteludia.
- 1 Remedium huius constitutionis an sit retinendae possessionis uel recuperanda potius.

- 2 Correctoria an sit iuris antiqui hae constitutio.
- 3 Constitutio hae an locum habeat tam pro possessione rei mobilis, quam immobilis.
- 4 Exceptio dolo facis &c. an obstat contra hoc remedio agentem.
- 5 Constitutio hae an locum habeat cum rei possessio non neglecta, sed tradita fuit.
- 6 Creditor an recuperet hoc remedio huius constitutionis possessionem à debitorē constitutario alienatam.
- 7 Excusatio principalis debitoris, an sit necessaria cū agendum est hoc remedio contra tertios possessores.
- 8 Constitutio hae an locum habeat contra Constitutarium, qui alterius nomine se possidere deinde constituit.
- 9 Quid si secundo facta sit cum constituto actualis traditio, an huic dispositioni sit adhuc locus.
- 10 Si Praecario tantum possidere alterius nomine cōstitutus, possessionem in alterum trāstulerit, an sit huic remedio locus.
- 11 Vsufructuario an concedatur huius constitutionis remedium.
- 12 Colono ad longum tempus an concedatur hoc recuperandae possessionis remedium.
- 13 Colonus deserens possessionem animo non reuertendi, an domino praedicitur, ut hac constitutione possessionem recuperare non possit.
- 14 Possessioe ab altero occupata si deserat dominus naturalem, an experiri hoc remedio constitutionis nostrae deinde possit.
- 15 Clerici conueniri an possint hac constitutione.
- 16 Constitutio hae, an locum habeat in una facti specie proposita.
- 17 Ius offerendi in casu huius constitutionis, an concedatur possessori conuento.
- 18 Mortuo constituto se alterius nomine possidere uel altero, nomine possidente, an cesset huius constitutionis remedium.
- 19 Quanto tempore huic remedio praescribatur.

Ex Decimo quinto Remedio ex cap. Reintegranda. 3. q. 1.

- Anteludia.
- 1 Remedium ex hoc canone, an petitorium sit, uel possessorium potius.
  - 2 Nouum & ceteris Pinguis an sit hoc remedium
  - 3 Remediū hoc an ita laicis ut clericis sit concessū.
  - 4 Remedium hoc an cōcedatur pro rebus xenodochiorum seu Hospitalium.
  - 5 An concedatur hoc remedium pro rebus confratruum seu discipulorum.
  - 6 Commendatario commenda spoliato, an hoc remedium concedatur.
  - 7 Patrono ecclesiae spoliato arca uel bancho, quem in ecclesia habebat, an hoc concedatur remedium.
  - 8 Commodatario & depositario re commodata uel deposita spoliatis, an hoc remediū cōcedatur
  - 9 Praecario possidenti spoliato, an hoc remedium

- 10 concedatur.
- 10 Cessionario spoliato, an concedatur hoc remediū.
- 11 Possessori malefidei an concedatur hoc remediū.
- 12 Remedium hoc an transeat in singularem successorem.
- 13 Remedium hoc an detur contra singularem successorem, ubi agitur & de possessore cum titulo, & bona fide.
- 14 Spoliato suo facto & culpa, an hoc remedium concedatur.
- 15 Minor uel pupillus an post legitimam aetatem possint recuperare possessionem ex alienatione translata in possessorem, per suos tutores uel curatores.
- 16 Spoliato possessione rei mobilis, an sit succursum remedio huius constitutionis.
- 17 Spoliato quasi possessione rei incorporalis, succursum an sit hoc remedio.
- 18 Iudicij ordo qualis seruari debeat in hoc remedio, & primo quis competens iudex sit.
- 19 Summariè tractanda an sit causa dum hoc remedio agitur.
- 20 Libellus porrigi an debeat, dum hoc remedio agitur.
- 21 Conclusio libelli qualis esse debeat, dum hoc mouetur remedium.
- 22 Litis contestatio necessaria an sit, dum hoc remedio agitur.
- 23 Tempus factae spoliationis an dum hoc remedio agitur apponi debeat.
- 24 Legitimitio personarum, an in hoc iudicio reintegrandae possessionis exigatur.
- 25 Dilatio concedi an debeat spoliatori hoc remedio conuento, qua possit habere probationes ut ostendat spoliatum suā culpa & facto, possessionem amisisse.
- 26 Remissoriae concedendae an sint in instante spoliato re conuento hoc remedio.
- 27 Causa possessorij & petitorij ex rescripto cōmissa, an sola causa possessorij possit ex hoc remedio tractari.
- 28 Signatura sola an probet commissionem causae suae per possessorem hoc factam.
- 29 Remedium hoc ex cap. Reintegranda. cumulari possit cum interdicto unde ui.
- 30 Petitorio prius moto, an eo omisso ad possessorij huius remedij licet reuerti.
- 31 Probanda, quae sint necessario in hoc Remedio canonis Reintegranda.
- 32 Probationes quales esse debeant, in hoc remedio.
- 33 Praescriptio, quae obstat agenti ex hoc remedio.
- 34 Exceptio, quae concludit spoliatum agentem non potuisse possidere, obijci an possit illi hoc remedio agenti.
- 35 Exceptio specialis reservationis, obijci an possit spoliato possessione beneficij agenti ex hoc remedio.
- 36 Spoliatus possessione beneficij, si hoc agat remedio an titulum suae possessionis iustificare debeat.
- 37 Exceptio dominij obijci an possit spoliato rei prophanæ,

Q V A B S T I O N V M .

- phana, si hoc experiat remedio .
- 38 Spoliator seu possessor hoc remedio conuētus, no minare an possit alterū, cuius nomine se possidere dicat, in iudicio .
- 39 Exceptio retentionis causa impensarum & melioramentorum spoliato hoc remedio agenti, obijci an possit .
- 40 Exceptio seu replicatio perceptorum fructuum, an obijci possit aduersus spoliatorem conuentum excipientem de retentione causa melioramentorum seu impensarum .
- 41 Sententia ferri an possit super amissione dominij, cum hoc remedio agitur, si per uim possessor fuit spoliatus .
- 42 Appellare an liceat cum lata est sententia in casu huius remedij .
- 43 Spoliator condemnatus possessionem spoliato restituere, an fideiussores dare possit de restituendo .
- 44 Spoliatus ad possessionem restitutum, quanto tempore debeat possidere, antequam petitorio conueniatur .
- Ex Decimo sexto Remedio, ex cap. saepe. De restitut. spolia.*
- Anteludia .
- 1 Spoliatus hoc agens remedio, qua utatur actione .
- 2 Singularis successor ignorans possessionem uitiofam, an hoc remedio possit conueniri .
- 3 Successor singularis, qui post adeptā possessionē, cognoscere cepit uitiofam esse possessionē hoc remedio conueniri an possit .
- 4 Successor singularis sciens rem esse alienam, ignorans tamen esse uitiofam affectam, remedio huius canonis an possit conueniri .
- 5 Singularis successor, an praesumatur sciuisse rem fuisse uitiofam .
- 6 Recipiens rem uitiofam sed uacatē, an huius canonis remedio possit conueniri .
- 7 Remedium hoc an concedatur contra quemcunque successorem immediatum .
- 8 Remedium hoc an concedatur solo possessori bonafidei spoliato, uel primo mafidei .
- 9 Recipiens possessionem à secundo spoliatore, conueniri an possit à primo spoliatore .
- 10 Spoliatori mafidei sine uolentia, an hoc remedium concedatur contra suum spoliatorem .
- 11 Possessori bonafidei contra bonafidei possessore an concedatur hoc remedium .
- 12 Exceptio proprietatis, obijci an possit contra hoc remedio agentem .
- 13 Possessor hoc remedio, conuentus nominare an possit alterum cuius nomine se possidere dicat .
- 14 Remedium hoc an pro possessione rei raptae concedatur .
- 15 Spoliato per uim compulsuam, an hoc remedium concedatur .
- 16 Remedium hoc an in una facti specie propofita loco fumi uendicet .
- Ex ultimo Remedio ex officio iudicis.*
- Anteludia, in quo duo capita distinguuntur, ex primo capite est, quatio .
- 1 Singularis successor an hoc remedio possit conueniri .
- 2 Spoliato suo facto & culpa, an hoc remedio sit succursum .
- 3 Colono, commodatario & similibus, remedium hoc an concedatur .
- 4 Emptori Annui redditus, uel uctigalium locato ri, remedium hoc an concedatur, cū redditu frui impletur .
- Ex Secundo capite .*
- 1 Remedium hoc an concedatur contra singularem successorem .
- 2 Exceptio alterius spoliij, obijci an possit cōtra spoliatum lite pendente hoc remedio agentem .
- 3 Exceptio excommunicationis, obijci an possit agenti spoliato lite pendente hoc remedio .
- 4 Exceptio defectus tituli, obijci an possit contra remedio agentem .
- 5 Exceptio obijci illa an possit, iuris praesumptionē spoliato agenti obitare .
- 6 Iudicij ordo seruandus an sit, cū hoc remedio agitur .
- 7 Fructus, qui restituendi à spoliatore hoc remedio conuenio .
- 8 Exceptio an illa obijci possit contra hoc remedio agentem, uexandum non esse mortui corpus .
- 9 Quousque liceat spoliato lite pendente petere attentata reuocari .
- 10 Pendete appellatione, si actor ex spolio agens conuentum spoliet, sibi prauidicium adferat .
- 11 Reuocandum illud an sit, quod pendente appellatione est factum, & omitti sine periculo non potuit .
- 12 Infamatus de graui crimine, an lite pendente spoliari re sua possit .
- 13 Differentia aliqua an sit, inter spoliationem lite pendente factā, & factam pendente appellatione .
- 14 Pendente lite uel appellatione, spoliato à tertio fieri an possit pro suo interesse, ut deinde hoc remedio non conueniatur .
- 15 In hoc remedio attentatorū an possit Iudex remittere assumptiones informationū spoliationis factae in prauidicium litis coram eo uertentis

F I N I S .

R E R U M E T U E R B O R U M

M A G I S I N S I G N I V M
Index locupletissimus .

- A**bbatis ratio leuis irisa nu. 210. fo. 132
- A**bbatis ac aliorum explosio distinctio nu. 48. fo. 108
- A**bbatis uerba in cap. 1. m. 4. not. de restit. spolia. ambigua quomodo legenda 188. 44
- A**bjens non per edictum & proclama, sed per nuntium citari in primis debet 111. 114
- A**bjens necessaria quomodo a ceteris differat, remissiuē. 11. 93
- A**bjente possidere spoliatores, quem conuenire debeat spoliatus si sua possessioni restituitur 10. 17
- A**ccessorum principalis naturam non immutat 324. 354
- A**ccurij lapsus ignoratiae temporis edictarum constitutionū. 7. 98
- A**ccursius in interpretatione. l. vi. C. de off. mag. offic. notatus & reprehensus 97. 100
- A**cta faciunt rem notoriam 103. 46
- A**ctionem irriticariam ad possessionem auocandam locum tunc habere, cum inter partes quid gestum est 4. 77
- A**ctio quod metus causa quomodo in rem scripta dicatur. 76. 88
- A**ctio quod met. cau. datur contra quemcunque possessore. 77. 89
- A**ctio de dolo non est in rem scripta, actio uero quod met. cau. sic & ibi qua differentia ratio 81. 90
- A**ctionem de dolo esse in rem scriptam, ex Ioannis Coranij & eius Floris sententia 83. eodem
- A**ctio de dolo datur in heredem & ceteros successores. 84. eod.
- A**ctio de dolo insensum irrogat 85. eod.
- A**ctio que spoliato concedatur cum spoliatur à pupillo ex tutoris collatio 94. 112
- A**ctio praoueniens ex constitutione. l. si quis in tanta. c. unde vi infamiam irrogat 52. 126
- A**ctio que infamat, cessat contra patrem & patronum. 53. eod.
- A**ctio que situs uel libertas recuperat à patre uel patrono occupata, est conuicatoria solum possessionis uel etiano proprietatis. 60. 127
- A**ctio que agatur vi uolentis spoliator iure suo priuatur. 310. 312
- A**ctio que conceditur creditori recuperantis possessionem pignoris 43. 388
- A**ctio personalis. 30. annis tollitur 69. 213
- A**ctio hypothecaria contra tertium possessorem quāto tempore tollitur 70. eod.
- A**ctio cumulatio in hac Regione Pedemontana non conceditur, eam in causis concedatur summarie, & sola facti ueritate inspecta 478. 587
- A**ctio etiam in causis status fori uel sequitur 40. 170
- A**ctus principalis ubi est nullus sic & ea, qua ab eo dependent. 449. 283
- A**ctus ubi simulatus praesumitur, sic & in eo adhibita clausula 263. 57
- A**ctus praesumitur factus in executione praecedentis causae. 339. 52
- A**ctus nouus dicitur constitutus si antiquo aliquid addatur uel diminuitur 394. 163
- A**ctus perfectus non cessat cessante causa 18. 310
- A**dministratores, qui dilapidat, administrator non dicitur. 107. 131
- A**duentitia ex delicto filij non publicantur, ut fructuum quem in eis habet, amittat pater. 66. 127
- A**duentitia cuius fauore alienari non possunt 68. eod.
- A**duentitia non publicantur ex filij delicto etiam si in eis non adquisierit fructuum pater 81. 129
- A**fflicti decisio septima explosio 187. 43
- A**gentes absentis nomine possessore, an reueneri possint. 44. 95
- A**gens ex. l. si coloni. C. de agr. & cens. lib. 11. non habet necesse probare se dominum & possessorem 130. 168
- A**gricultura fauore multa concedi 13. 167
- A**lbericus Rejatus laudatus 186. 162
- A**lienari prohibita non publicantur 84. eod.
- A**lienari prohibita non censetur prohibita cum momentanea alienatio est 89. 100
- A**lienatio uerum minorum titulo oneroso quomodo ratificetur si perueniente maiori etate 249. 251
- A**lienatio honorū minoris per a duersary doli facta nec tempore nec factio conualidatur post perfectam minoris etate. 277. 254
- A**lienatio honorum minoris si duplici ratio laborat, nullitatis scilicet & lesions non conualidatur ex ratificatione iux. tit. C. si maior factus aliena. sine decr. ratum sol. 184. 215
- A**llegare aliquid non sufficit nisi id probetur 178. 82
- A**liare & campanie non constituantur locum religiosum sine episcopali consecratione 36. 128
- A**ndreas firmus in Euangelibus & doctoribus appellatur 100. 30
- A**ndreas Barba. quāto multipliciter à. dd. notatus & de audaci insulsi, illius doctrina 57. 212
- A**ng. per uisum laudatur 187. 299
- A**ngel. Arcet. pecunia corruptus malam tulit sententiam ob id subijt maximum mortis periculum 371. 160
- A**ng. Arcet. auriga optimus in causis criminum seu maliciozum 370. eod.
- A**nimus ita factus ut uerbis declaratur 124. 120
- A**nimalis ob alimenta eius praestita iuste retineri possunt. 8. 178
- A**nthonij Philosophi prohibitas & modestia maxima 1. 80
- A**ntonius Conuatus iureconsultus laudatur 332. 249
- A**ntonius Augustinus Episcopus laudatur 359. 295
- A**ntonij Capitij declaratio ad l. aucto. C. in. ui. explosa. 71. 110
- A**ppellare an liceat à lata sententia in casu Remedij. l. extat. ff. quod me. cau. 87. 90
- A**ppellatio in maioribus & minoribus causis conceditur. 88. eod.
- A**ppellatio in dubio, admitti, recipij debet 89. eod.
- A**ppellari an possit à lata sententia in casu. l. si quis in tantam C. unde vi. 316. 353
- A**ppellatio regulariter est permissa 327. eod.
- A**ppellationi in dubio est deferendum 318. eod.
- A**ppellationem in causis possessory non concedi: quo modo sit uerum 319. eod.
- A**ppellatio conceditur ratione complicationis causarū, ubi aliās non concederetur 321. eod.
- A**ppellatio in causa possessoria sententia executionem non impedit, sed cognitionem tantum deuoluit & ibi late & dicit. 322. eodem
- A**ppellatio à sententia lata in possessore, iure pontificio conceditur 528. 254
- A**ppellatio in causis possessory ubi à status conceditur illa opera eius effectum suspensiuum & deuolutiuum 332. 353
- A**ppellare an liceat à lata sententia in remedio reintegranda. 640. 306
- A**ppellationem in causis possessory, imo Pontificum admittit. 641. eodem
- A**ppellare potest laicus à lata contra eum sententia in Remedio reintegranda 643. eod.
- A**ppellatio

I N D E X

Appellatio per fraudem & calumniam interposita reus debet. Bar. in l. quem admodum, m. 4. §. de agr. & cens. lib. xi. declaratur multipliciter 30.10
 Arbris possessione spoliatus, quando interdicto unde vi restituta. Bar. l. 1. §. si quis ipsi pratori nuntio. ff. de not. opt. nunt. declaratur. 46.22
 Archadius & Honorius. l. si Coloni. C. de agr. & cens. lib. xi. conditores. 1.166
 Aret. in consi. 228. nu. 5. declaratur. 259.232
 Arcinus ac Barbata. subterfuge rationes multe. 97.38
 Argumentari quando licet a liberto ad astatum. 98. eod.
 Argumentum ab aequitate procedit cum facta est aequiperatio in puncto de quo agitur. 378.162
 Argumentum negativum non potest a pacto ad statutum. 276.264
 Argumentum a contractibus ad iudicia valet, & quando. 276.264
 Argu. de ultimis voluntatibus ad iudicia valet, & quando. 277. eodem.
 Armis detectis, quis hodie. 10.17
 Assensus notorius non restituitur ante omnia. 229.35
 Assensus standum illius est cum agitur de re, que in eius solo animo consistit. 35.312
 Assertioni iurata non est standum, cum una aduerjatur iuris propria. 30. eod.
 Assertioni aliuscum etiam iurata non statuitur, cum causa magni ponderis est. 37. eod.
 Assentata pendente appellatione, quosque renovari licet petere. 38. 321.
 Assentata, non renovantur, si assentata ea ratione sunt quia imminet periculum. 40.322
 Auidia in femina quam in masculo est reprimenda. 11.123
 Aulic. Sacramenta pub. C. si aduers. vend. dispositio ad calum si quis exceditur. 355.68
 Aulic. si licet matri & quia, qua est Nouella. 117. de diuersis capitulis q. in principio intellectus & sensus illo Bart. reuelo. 315. 269.
 Aulic. dos data. C. de don. ante nup. intellectus sensus declaratio. 167. 253
 Auxilio legi non iuratur, qui in eam commissit. 22.168
 Aynonius Crauetta insignis iureconsultus egregia ac noua declaratio, quomodo iudicis auctoritate spoliatus ante omnia restituitur. 27.105

B

Bal. l. post sententiam col. 1. vers. venio ad secundum. §. de sent. & interlo. 009. iud. nu. 176. fo. 42
 Bal. l. 1. §. multorum notatur inconstancia nu. 352. fo. 67
 Bal. in l. indebiti. §. sed & si numerus col. 3. vers. sed queritur de cendi. et. med. declaratur. 9.76
 Bal. in dispositione, de us. iur. batua. col. pen. vers. 3. modo & declaratur. 72. 232
 Bal. Perusinus, nullum iuris locum ignorauit. 287. 265
 Bal. auctoritas maxima, in causis diffinendis. 288. eod.
 Bal. auctoritatem si sequatur iudex, irreprehensibilis dicitur. 289. eodem.
 Bal. cerebrum, re uis in aere volitare conuincit. 292.266
 Bal. in genium admittens est aliquando Bar. 290.265
 Bal. sibi vi plurimum parum sibi constans praesertim dum de iure responderet. 291.266
 Zanum factum contra eum, qui comparere non tenetur, nullum est. 17.82
 Bar. distinctio in l. domo. §. de rei vend. & eius reuelo. 370.70

Bar. in l. quem admodum, m. 4. §. de agr. & cens. lib. xi. declaratur multipliciter 30.10
 Bar. l. 1. §. si quis ipsi pratori nuntio. ff. de not. opt. nunt. declaratur. 46.22
 Bar. l. pen. nu. 2. ff. de cond. ob. turp. cau. & in l. 2. nu. 12. §. quod me. cau. declaratur. 106.32
 Bar. in l. si iud. ff. de in poss. lega. declaratur. 255.50
 Bartoli distinctio in l. ex diuerso. §. x. nu. 4. vers. quid dicemus de rei vend. explosa. 359.70
 Bar. declaratio ad l. 1. §. si per vim vel alio mo. & c. uerfa. 3.92
 Bar. declaratio ad l. in iustor. §. vi. vi explosa. 11.98
 Bar. in l. si seruus. §. de his qui ad eccles. cofug. declaratur. 11.103
 Bartoli Codex repurgatus. 64.227
 Bar. in l. cui. nu. 6. de verbo ob. declaratur. 100.230
 Bar. doctrina & cautela in l. hereditatum de bon. auct. lud. poss. perpena & declarata. 181.293
 Bar. Commentaria non esse, qua illius nomine circumferuntur, in tres posteriores libros codicis. 7.166
 Bar. & aliorum considerationes multe ad l. ult. §. unde vi sub. uerfa. 165.193
 Bar. in l. de pupillo. §. meminisse nu. 7. de ope. no. nunt. declaratur. 103. 238.
 Bar. in l. ab emptione nu. 14. declaratur. 154.251
 Bar. doctrina in l. 1. §. si necessitate nu. 2. §. de bon. qua lib. commutata. 305.267
 Bar. in l. post contractum nu. 3. ff. de dona. declaratur. 45.233
 Beneficium iura, quomodo cum feudorum iuribus conueniant. 470. 282
 Beneficium uolenti occupatori, conferri an possit ante declarationem priuationis. 309.252
 Beneficium reuocare quando potest sit permissum. 44.229
 Beneficium non necessarium, sed naturaliter tantum accipientem obligat. 170. 253
 Beneficia retineri non possunt cum sola signatura, sed Bullae necessariae sunt. 440.282
 Beneficiatus non dicitur Beneficij dominus sed administrator. 452. 285.
 Beneficium incompatabilitatis facit, vi titulus censatur non titulus. 468. 286
 Bibliotheca amplissima centum milium librorum imperante Leone combusta. 2.178
 Bonafides etiam ex iniustis rationibus causatur. 35.194
 Bonafides regulariter praesumitur. 64.258
 Bonafides etiam in causis lucrativis praesumitur. 65. eod.
 Bonafides etiam in eo praesumitur, qui solum titulum habet putatum. 66. eod.
 Bonafides praesumitur etiam in eo, qui per errorem iniustum possidet. 67. eodem.
 Bonafides in nouo possessore cum titulo praesumitur. 69. eod.
 Bonafides praesumitur etiam in nouo possessore sine titulo quoad tertium. 71. eodem.
 Bonafides non praesumitur in nouo possessore sine titulo quoad tertium si iuris praesumptio repugnet. 72. eod.
 Bonafides duobus temporibus consideratur. 25.310
 Bona clericorum patrimonialia fruuntur privilegio clericis concessis. 21.226
 Bonorum appellatione mobilia veniunt. 297.258

C

Cadauere & iure sepeliendi spoliatus, ante omnia non restituitur. 328. 73

I N D E X

Cadaueris excoatio non conceditur. 329.74
 Camillus Placius iureconsultus laudatur. 9.185
 Captus ab hostibus & reuerfus, an ex constitutione. l. vi. C. vi. vi suam possit recuperare possessionem, qua captiuitate pendente fuit occupata. 82.199
 Captus ab hostibus statim amittit possessionem. 83. eod.
 Captus ab hostibus etiam per momentam, possessionem perdit. 84. eodem.
 Caroli Astolani declaratio, quomodo a iure spoliatus restituitur euerfa. 30.205
 Careli Astolani & Alex. rationes multe euerfa. 560.295
 Castianus Puteus Bogelensis Senatus Praefati laudatur. 225. 259
 Castiodori locus declaratus. 114.238
 Castiodori locus. 3.166
 Castiodori locus. 115.275
 Causa fortuitus in constitutione. l. vi. C. de praeo. pig. qualis intelligatur. 22.187
 Causa fortuitus est, qui humano consilio prauideri non potuit. 23. eodem.
 Castro nel oppido munitissimo spoliatus, ante omnia non restituitur. 280.59
 Causa que preualeat an odiosa uel fauorabilis. 16.28
 Causa que nec an que praesertim spolianda sit. 17. eod.
 Causa lenis & hostilis (ut nostri dicunt) excusat a dolo. 49.86
 Causa excusat a crimine falsi. 53. eod.
 Causa excusat a mora. 55. eod.
 Causa lenis, etiam a uolentia excusat. 57. eod.
 Causa an excuset a dolo, cum actus a iure naturali prohibitus generatur. 58. eod.
 Causam non excusare, cum delictum notorie prohibuitur committitur. 59. eod.
 Causa excusans a dolo probari debet. 60. eod.
 Causa excusat a dolo ne pena ordinaria locum habeat. 62.87
 Causam iustam in Principe praesumit. 59.109
 Causam in principe iustam non praesumit cum spoliatus. 63. eod.
 Causa excusat ab actibus extrajudicialibus, non tamen a iudicialibus. 64. eod.
 Causam, qua alius excusat, non excusare cum quid aduersus ius naturale agitur. 21.124
 Causa status inter dominum & seruum ac colonum, apud quem iudicem tractari debeat. 38.169
 Causa ubi est indiuidua, Socius fruius privilegio socij. 132.140
 Castela ad probandum incunum ignorare factum incunum, quid alicui ferre praesumitur. 54.313
 Castela, qua vi debet iudex cum per calumniam conuenit petiti remissioris ad suum iudicem. 340.271
 Castela, qua solent in Regno Neapolitano Aduocati ut clericos ad laicos trahant. 226.259
 Castela, qua uti potest iudex, cum dubitat dilacionem ad examinandum testes in remotis regionibus per fraudem peti. 332. 270.
 Cessionario quando concedatur interdictum unde vi, uel aliud remedium possessionis recuperatorum. 60.230
 Citatio facta contra eum, qui comparere non tenetur est nulla. 16. 82
 Citatiorem a principe nunquam tolli. 55. & 58.108. & seq.
 Citatio in sententia executione, necessaria non est, cum sit executio in capite re super qua est iudicatum, secus si in diuersa. 78. 111.
 Citatio in sententia executione necessaria est, quando successerit in doli, qui iudicauit eam, uel exequi. 79. eod.
 Citatio in sententia executione necessaria est, cum contra tertium exequenda est. 80. eod.
 Citatio necessaria est in executione interlocutoria magis prauidenda. 87. 112
 Citatiorem forma, que fit in causa constitutionis legis meminerint. 101. eod.
 C. unde vi. 102.113
 Citatio per edictum non sufficit, cum in spem quis citandus est & persona est certa. 102. eod.
 Citatio, qua fit per proclama, tunc conceditur cum incerta est possessoris persona. 105.114
 Citatio nominatum fieri debet quamuis plures citandus sint. 108. eodem.
 Citatio per edictum qua vocatur V. falli, ut accedant ad cupiendam inuestituram, non sufficit. 109. eod.
 Citatio per edictum sufficit, cum possessoris persona est incerta, nec certificari potest. 113.115
 Citari potest absens in loco ubi non datur tutus accessus, per edictum & proclama. 114. eod.
 Citatio per edictum sufficit, cum curatus citandus per dolum non nominatum citatur. 116. eod.
 Citari per edictum vagabundus potest. 117. eod.
 Citatio per edictum sufficit, cum citanda est vniuersitas libere praxi doctur. 120. eod.
 Citatio per edictum sufficit, quando sufficit presumpta scientia. 121. 116
 Citatio per edictum sufficit cum proceditur ordine iuris non seruato. 122. eod.
 Citatio per edictum sufficit ubi personarum adest multitudo & copia magna. 123. eod.
 Citatio per edictum sufficit, cum ita est statuto, uel consuetudine, aut stylo constitutum est. 125. eod.
 Citationem esse necessariam cum petitur missio in poss. ex Carbo. edicto uel Diui Adriani. 98.123
 Citatio generalis ut compareat ut qui sua putauerit interesse, neminem ardet, id est citatum alicuius ex reo facit. 127.259
 Citatio si sua interesse putauerit, facile poterit sfugere & citationem illam. 228.259
 Citatio si sua interesse putauerit, nihil operatur cum certus est possessor, qui citari debet. 230. eod.
 Citatio per edictum uel si sua interesse putauerit, praesumptam scientiam tantum inducit. 230. eod.
 Citatus per edictum iure suo non potest priuari. 231. eod.
 Citatus sub illa forma, si sua interesse putauerit, poterit allegare fori privilegium, & petere se remitti coram suo iudice. 232. eod.
 Citatio generalis, si sua interesse putauerit non produci eum de transferenda possessione de uno in alterum agitur. 235. eod.
 Citatio in notoria spernitur. 259.265
 Cuiusmodi possessione spoliatus, ante omnia an restituitur. 346.67
 Cuiusmodi possessio que. 347. eod.
 Cuiusmodi possessio, si doli & artificiosa dicitur. 356. eod.
 Cuius possessio sufficit, ut sua sponte is possessor naturalem ingredatur. 391.272
 Cuius uel alia uniuersitas occupando possessionem alterius, quam de incertis in poenam. l. si quis in tantam. C. vi. nu. 1. 333.333
 Cuiuslibet possidentis sponte naturalem potest ingredi. 359.356
 Cuiuslibet agens, in causa quo potest criminaliter agere tempus in illo bello adhuc adijcere debet. 390.73
 Cuiuslibet agens ex statuto ratione sui interesse iterum agere poterit ex iure communi quatenus excedit statuti dispositionem. 400. 144

Clam spoliatus, an ante omnia restituatur 318. 16
 Clam spoliatus, tenetur ex Statuto Regie 34. in ciuilibus restituere ante omnia possessionem, puniunt etiam ex Statuto. 31. in criminalibus 149. 39
 Clam possessionem spoliatus incidit in poenam, l. si quis in tantam. C. unde vi 264. 148
 Claustrum rituum personale est 82. 234
 Claustrum rituum non transit in singularem benefidei possessionem 79. 233
 Claustrum rituum tollitur per titulum & bonam fidem. 81. 234
 Claustrum rituum personale est 82. 234
 Claustrum possessionem allegans, probare debet 404. 279
 Claustrum rituum non cadit in tit. possessionem. 405. eod.
 Claustrum rituum cessat si de tit. possessionis constat. 70. 231
 Claustrum rituum non transit in singularem benefidei possessionem 79. 233
 Claustrum rituum, tollitur per titulum & bonam fidem. 81. 234
 Clausula ius & iustitiam fieri, vi magna 16. 4
 Clausula ius & iustitiam fieri, aliquando nihil operatur. 37. 60
 Clausula ius & c. in instrumentis ex stylo & consuetudine notariorum adhiberi 261. 56
 Clausula ius & iustitiam & c. nihil operatur, si resultat contrarietas in libello 351. 262
 Clericus affectus beneficio priuari, an aliena occupando incidit in poenam, l. si quis in tantam. C. unde vi 282. 139
 Clericus an possit remedio, l. si quis in tantam. C. unde vi contra occupatorem sua prebenda 273. 149
 Clericus in sua prebenda, usufructuario equiparatur. 274. 60
 Clericus apprehendens possessionem benefice sine executorialibus, an incidit in poenam, l. si quis in tantam. C. unde vi 277. eodem
 Clericus non potest sine executorialibus ingredi possessionem, quod alter detinet 280. eod.
 Clericus dignitas, seruum non liberat 67. 172
 Clericus citari potest sub generalis citatione & compareat qui sua interesset putauerit 119. 115
 Clem. unica, de cau. pos. & proprie. sensus & declaratio. 383. 276
 Clem. unica, de sequest. poss. & fructuum intellectus & declaratio. 221. 259
 Collatio tantum operatur in beneficio collatiuis, quantum in electiuis electio 278. 149
 Collatione administratorum cessante, an locus habeat. l. meminerit. C. unde vi constituto 90. 112
 Colonos & conductores spoliati, quando interdico unde vi restituuntur, vel iudicij officio 62. 25
 Colonos & conductores solum rei detentationem habere. 63. 25
 Colonos non concedi interdico unde vi contra tertium spoliatorem 65. eod.
 Colonos interdico unde vi expeditur contra spoliatorem, si possit se intrinsecam domini possessionem spoliatur 66. 65
 Colonos adscriptis solo, quando inter mobilia commuerentur. 5. 266
 Coloni vel ferui ac Pfalli a domino Tyranno ad pristinum seruitutem recuperari non possunt 81. 173
 Coloni Pfalli & similes, necessitate ob sterilitatem & famem coacti, locum fendi possunt deserere 93. 174
 Colono ad longum tempus an concedatur remedium. l. unde vi. C. de acq. poss. 48. 220
 Colono qui pensionem non soluit, non succurritur iudicij officio, & ablatam possessionem recuperet 22. 219

Commodatarius depositarius & commodatario similis est. 39. 228
 Commodatarius ius & titulum habet in commenda. 40. 229
 Commodatarius commendas facit, & debita persoluit ex bonis commenda 41. eod.
 Commenda nostri temporis perpetue sunt, & ideo de fructibus ad libitum disponit commodatarius 42. 60
 Commendam reuocare & commendatarium spoliare, quando possit Pontifex maximus 43. 60
 Commodatario an concedatur remedium, l. si quis in tantam. C. unde vi contra occupatorem rei commoda 184. 139
 Commodarius occupando rem a se commodatam non incidit in poenam, l. si quis in tantam. C. unde vi 185. 60
 Commodarius interuensa a commodatario possessione rei commoda tam sponte occupare non potest 187. 60
 Commodatarius recte expellitur contra extraneum occupatorem 188. 140
 Commodatario, Depositario & similius detentatoribus, an concedatur remedium ex l. si coloni. C. de agri. & cens. lib. xi. 25. 268
 Commodatario & depositario, an concedatur remedium. l. unde vi. C. unde vi 261. 100
 Commodatario spoliato iudicij officium conceditur 22. 229
 Commodatarius & depositarius possidere non dicuntur rem commodatam & depositam 73. 60
 Commodatus usufructus, & alienari & perdi ab usufructuario potest 243. 146
 Compromisso antiquo si quid additur nouum constituit 6. 9
 Compromissum nouum dicitur effectum si antiquo aliquid addatur uel minuitur 326. 16
 Conciliatio interpretum, quomodo remedium cap. reintegranda 3. q. 1. nouum esse ostenditur 22. 223
 Conciliatio auctoris in ea controuersa: an in casu summarie tractandis, necessario libellus porrigendus sit 241. 163
 Conclusio libelli in remedio Reintegranda, qualis esse debeat. 247. 262
 Conclusio sola libelli spectanda est 248. 60
 Conclusio libelli non spectatur, quum actio generalis concurrat citi speciali 249. 60
 Conclusio non attenditur si d. narratio in libello, ob clausulam ius & iustitiam fieri. 250. 60
 Condemnatus soluere, non potest dare fideiussores de soluendo. 645. 306
 Conditio indebiti secundam recuperanda possessionis remedium. nu. 46. fo. 7.
 Conditio indebiti, remedium recuperanda possessionis esse. nu. 1. fo. 75.
 Conditio indebiti aq. uitate niti 2. 60
 Conditio indebiti pro possessione recuperanda & locus sit, quod concurrere debeant 3. 60
 Conditio indebiti datur contra recipientem quatenus est factus impletor 13. 74
 Conditio ex l. ult. C. de Prato. pigno. conceditur recuperanti possessionem pignoris 44. 188
 Conditio ex lege triginta annorum statio tollitur 418. 280
 Conditio ex lege unde preueniat 5. 108
 Conductori ad longum tempus spoliato concedi interdico unde vi. 68. 25
 Conductori facienda est remissio, ob sterilitatem 99. 174
 Conductori, eo ipso, quod locatori negat rem restituere illum spoliare dicitur 3. 178
 Conductior

Conductor iustum ob causam non restituen rem locatori, an a p. na. l. non ab re. C. unde vi excusatur 4. 60
 Conductor allegando se rei dominum iustam non profert causam non restituen rem locatori 5. 60
 Conductor ad longum tempus ob imperparum causam, rem iuste retinere potest 19. 179
 Conductor, nisi ob non solutam pensionem expellatur, potest tamen imperparum causam, rem retinere 20. eod.
 Conductor iustitiam habet causam non restituenda rem conductam, si conductionis tempus adhuc non est finitum. nume. 22. eodem
 Conductor iustam habet causam non restituendi rem conductam, cum timet ab alio sibi fieri controuersiam 23. 60
 Conductores non restituentes rem a se conductam, & rerum alienarum occupatores tenentur 24. 180
 Conductor vel colonus, quousque debeat esse contumax in restituendo, & in poenam. l. non ab re. C. unde vi incidat. 29. 60
 Conductor conuenit remedio. l. conductores, vel. l. si quis conductorem. C. loca. uel. l. non ab re. C. unde vi, obijcere an possit d. minij exceptionem, & ibi septem declarationibus declaratur questio ista 35. 182
 Conductor ob superueniente nouam causam, potest recufare rem domino restituere 42. 182
 Conductor mutato locatori titulo, rem illi restituere in se recufat 43. eodem
 Conductor rei propria potest, ob solam possessionis causam nume. 49. eodem
 Conductor probationem, probatam esse, & ceteras omnes probationes excellere 288. 44
 Conductor probationem admittendam etiam si cetera probationes excludantur 390. 60
 Conductor admitti contra presumptionem iuris & de iure. 392. 60
 Conductor facere rem notoriam 393. 60
 Conductor, quousque publico instrumento maiorem esse. 389. 60
 Conductor seu publicatio bonorum patris filiorum legitimam non comprehendat 277. 338
 Confirmationes nihil noui tribuere 71. 110
 Confraria seu disciplinatum congregatio, est iure licita & permissa 25. 227
 Confraria appellatio, unde deducta 26. 60
 Confraria multa opera misericordiae & pietatis exercent. 28. 60
 Confrarias uisitare tenetur Episcopus, sed contra paulo infra. 29. eodem
 Coniectura, quibus detegitur simulatio, in arbitrio iudicis residet 388. 162
 Coniectura, que sunt, quibus coniciatur per statutum a penariis communis esse recessum 389. 163
 Coniectura, qua primum possit uicinum succedente uicino scinisse possessionem fuisse iustitiam, est in arbitrio iudicis. 52. 313
 Communis coniuncti nomine agens, cauere debet illum ratum habiturum 31. 24
 Communis praeiuratur scire facta coniuncti, quoad consanguinitatem, non quoad cetera 42. 60
 Communis praeiuratur scire facta coniuncti, quoad consanguinitatem, non quoad cetera 42. 60
 Communis ratione multa conceduntur, qua aliam conceduntur 329. 64
 Communis que esse dicantur 331. 60
 Communis impediendum, si incontinenti potest probari, non conceditur ante omnia coniuncti restituitur. 229. 49

Consensus patris in donatione causa facta, est ad filij personam integrandam 314. 262
 Consequens concessio, concedi & antecedens necessarium. 44. 96
 Consilium quo cautus iudex se gerere possit in concedendis uel denegandis dilationibus 333. 270
 Consilium quod in sententia ex forma statuti exigitur, non est expellendum si immittat periculum 33. 172
 Concedere remissio per fraudem petitis 341. 273
 Constatimus uir religiosissimus fuit promulgator. l. i. C. si per uim uel alio modo 1. 92
 Constitutio. l. si colon. C. de agri. & cens. lib. xi. alius in. C. 2. hodosiano est collocata sub titulo ut rubi 10. 166
 Constitutio. l. si meo & Titium. ff. de reb. eod. non prouidet in ea su. l. si coloni. C. de agri. & cens. lib. xi. 8. 60
 Constitutio. l. si coloni prouidet contra eum qui per malam fidem laeri sine seruum fugituum recipit 28. 167
 Constitutio. l. si coloni. C. de agri. & cens. lib. xi. edita, ut possidita rei animata esset consilium 24. 60
 Constitutiones. l. conductores. C. loca. & l. non ab re. C. unde vi, an extendantur. 18. 283
 Constitutiones penales ob rationis identitatem extensionem recipiunt 59. 60
 Constitutio Iustitiani est. l. ult. C. de Prato. pigno. 1. 185
 Constitutio. l. ult. C. de Prato. pigno. an locum etiam habeat in solis determinatione 2. 60
 Constitutio prouidens in pigore conuentionali, cuius meminit. l. ult. C. de Prato. pigno. que sit & quo loco collocata 12. 186
 Constitutio. l. ult. C. de Prato. pigno. an locum habeat in pigore legali & iudiciali 35. 60
 Constitutio. l. ult. C. unde vi, una est ex posterioribus quinquaginta Iustitiani constitutionibus 1. 290
 Constitutio. l. ult. C. unde vi, remedium possessionis recuperanda continet 2. 60
 Constitutio. l. ultima. C. unde vi, extensio interdico unde vi. nume. 3. eodem.
 Constitutio. l. ult. C. unde vi, locum habet pro sola naturali possessione occupata, recuperanda 11. 192
 Constitutio. l. ult. C. unde vi, habet locum cum occupator credit ex toto possessionem uacare 23. 60
 Constitutio. l. ult. C. unde vi, an instat interdico unde vi uel interdico de adipsenda, si introducta 29. 194
 Constitutiones noue Status Mediolani, sub titulo de bonis ad eridas ponendis, an locum habeat contra iura iacentis hereditatis, & inibi de ratione 45. 195
 Constitutiones punientes uolentes occupatores per uerba futuris se perit. priuati suo iure 70. 88
 Constitutio noua an sit. l. i. C. si per uim 4. 92
 Constitutio. l. inuasor. C. unde vi, quo tempore edita 1. 97
 Constitutio. l. inuasor. C. unde vi, an noua sit 5. 60
 Constitutio. l. meminerint. C. unde vi, momentum attulit ad recuperandam possessionem remedium 2. 102
 Constitutio. l. meminerint. C. unde vi, an locum habeat in Pralato inuadente nomine ecclesie alterius possessi. 96. 113
 Constitutio. l. meminerint. C. unde vi, an locum habeat citi quis sponte ex pacto potest possessionem ingredi 27. 60
 Constitutiones Mediolani in titulo de bonis ad eridas ponendis declarantur 107. 114
 Constitutio. l. si quis in tantam. C. unde vi, hodosio est. 2. 122
 Constitutio. l. si quis in tantam aliquando preta. Athalarici iustitiam, sibi restituitur 3. 60
 Constitutio. l. si quis in tantam, partim penalis est & partim potest

entoria rei est 6.123
 Constitutio .i. si quis in tantam .C. vi. vi est facta ad regerem
 inuere conseruandam 30.123
 Constitutio .i. si quis in tantam .C. vi. vi, quomodo differat à
 constitutione .i. si constituti .C. finium regandorum. 332.155
 Constitutio .i. Christianus .C. de paganis, quomodo differat à
 l. si quis in tantam .C. vi. vi 334.160.
 Constitutio .i. Christiano .C. de paganis, sensus & intellectus
 335. eodem
 Constitutio .i. unica .s. yle. C. de suffra. quomodo differat à
 l. si quis in tantam .C. unde vi 336.160.
 Constitutio .i. yle. C. de noua. statuto non posse immutari num.
 380. fo. 161
 Constitutio .i. si quis in tantam .C. vi. vi eos punit qui re ipsa
 occupant & occupata possident 163.137
 Constitutio .i. si quis in tantam .C. vi. vi non habet locum in pi
 gnare conuentionali nondum tradito 201.145
 Constitutio .i. si quis in tantam habet locum contra deiecientem
 re ipsa 207.151
 Constitutiones ex cap. Reintegranda .3. q. 1. à quibus Pontifici
 bus edita & promulgata 1.224
 Constitutiones Canonum Reintegranda .3. q. 1. an remedium po
 ritorum, vel possessorum continent 2.160.
 Constitutiones Pontificum, tunc laicos ligat, cum aliis ex alijs
 Cesarum constitutionibus, peccare permitteretur . nume.
 20. fo. 226
 Constitutiones Regni Neapolitani, prouident spoliato etiam con
 tra nullifimum possiderem singularem cum titulo & bonaf
 de 94.236
 Constitutio .i. yle. C. si maior factus alie. sine decreto rat. hab.
 an locum habeat cum alienatio est nulla, defectu legitimitatis
 persone, & ibi quomodo res hac intelligatur 242.250
 Constitutio .i. yle. C. si maior fact. alie. sine decreto ratam hab.
 an locum habeat quando solus tutor, vel curator, rem mino
 ris alienat 175.253
 Constitutio .i. yle. C. si maior fact. alie. sine decreto & c. locum
 non habet, & cum alienatio est simulari 282.255
 Constitutiones tituli .C. si maior factus alie. sine decreto ratam
 habuerit an hodie ob iuris rificationis constitutiones abrogata
 sint 187.169.
 Constitutio cap. sape de restit. spoliat. extensiuè interdicta unde
 vi est 2.308
 Constitutio cap. sape de restit. spoli. corrigi .i. cum à te. ff. de vi
 & vi arma. 6.169.
 Constitutio .i. yle. C. de acq. poss. ma est ex quinquaginta con
 stitucionibus iustinianis 1.103
 Constitutio .i. yle. C. de acq. poss. an retinenda, vel recuperari
 de primo remedio contineat 3.160.
 Constitutio .i. yle. C. de acq. poss. an iuris antiqui correctoria
 sit 10.204
 Constitutio .i. yle. C. de acq. poss. exorbitans est ex Ripa &
 Tiraquele sententia 22.169.
 Constitutio .i. yle. C. de acq. poss. an locum habeat tam
 pro possessione rei mobilis, quam immobilis 24.160.
 Constitutio .i. yle. C. de acq. poss. an locum habeat cum agitur
 de recuperanda possessione non neglecta, sed tradita à seruo,
 uel colono 17.205
 Constitutio .i. yle. C. de acq. poss. an locum habeat contra eum,
 qui nomine unius, & deinde nomine alterius se possidere consti
 tuit 40.160.
 Constitutio .i. yle. C. de acq. poss. quomodo possit prodesse primo

possessori constitutorio, & secundo, cui re ipsa tradita est pos
 sessio 41.209
 Constitutio .i. yle. C. de acq. poss. an prodesse possit possessori, in
 quem possessio per solam clausulam Praerog. transiuita est .
 42. eodem
 Constitutio .i. yle. C. de acq. poss. an etiam contra clericos locum
 habere possit 51.211
 Consti. l. yle. C. de iure delib. & Authen. hoc amplius .C. de
 fideico. locum habet contra clericos 54.160.
 Constitutio .i. yle. C. de acq. poss. an locum habeat in una facti
 specie Beneficiaria 58.160.
 Constitutio & remedium .i. yle. C. de acq. poss. an extinguatur
 per mortem illius, qui se creditoris, uel alterius nomine se possi
 dere constituit 64. 212
 Constitutum extinguatur per mortem constitutis. 65. & 38.160.
 Constitutio finito, tunc tamen constituti & possessionem non perdit
 constitutorius 67.160.
 Constitutum, naturalem possessionem & civilem transferi
 25. 206
 Constitutum generale operatur idem, quod speciale 27.207
 Constitutus mortuo, constituti iuris extinguatur 38.208
 Consuetudo vulgaris, qua sunt declaratum uxorem usumfructua
 riam à marito constitutam habere alimenta tantum, si ex tunc
 filij, locum habet etiam in testamento iudeorum 290.150
 Consuetudo dicitur esse localis 161.206
 Contemplatione mea factum, à me factum dicitur 510.207
 Contractus sub conditione proprie contractus non dicitur. 331.145
 Contrahentes hinc inde data & accepta restituntur. 379.72
 Contractus nullus ipso iure quomodo à factio maior, dicatur con
 ualidari & ratificari 140.149
 Contrahens conditionem illius cum quo contrahit, spectare de
 bet 39.211
 Contractus qui Celebratur, ut res mensuretur uel ponderetur
 perfectus non dicitur re non mensurata, uel ponderata .
 39. 329
 Contractus sine appellatione, leuis est momenti 170.142
 Controuersia uerbo, tam iuris quam facti intelligi 256.15.
 Conuenticula & congregatio criminosa, cessat si causa conuincat
 aliqua 54.86
 Contumacia, diluitur ob causam 56.86
 Coram inconstancia notatur 356.158
 Correctioem legum euitandam esse in dubio 385. & 387.162
 Correctio legis non nisi expresse sit & maxima pretensione pra
 missa 387.160.
 Correctio in dubio est euitanda 112.204
 Creditor occupans rem non debitam pro debita, an in pœnam .l. ex
 tat quod un. cau. incidat 6.81
 Creditor occupans rem, sibi debitam ex licentia iudicis, compen
 sitis an ius crediti perdat 8.160.
 Creditor occupans debitoris personam an ius sui crediti perdat .
 un. 39. fo. 82
 Creditor occupans rem apud debitorem depositam, ius sui crediti
 amittit 21.83
 Creditor sub conditione ius crediti perdit, si pendente conditione,
 non restituitur ante omnia 23.160.
 Creditor sub conditione non differat à creditore puro in materia in
 differentis & etiam si eadem sub sit ratio 24.160.
 Creditor occupans debitoris rem ex pacto conuento, non amittit
 ius crediti 28.160.
 Creditor ex urbanitate iudicem potest adire, est ex pacto licet
 debitoris rem occupare 29.84
 Creditor

Creditor pro dimidia crediti occupans rem debitoris, dimidiam
 crediti amittit. 38.160.
 Creditor occupans rem fiduciariorum sui debitoris, an ius sui crediti
 perdat 40.85
 Creditor an in illa aliqua causa possit excusari ne incidat in pœnā
 l. extat. ff. quod me. cau. 48.86
 Creditor occupans rem sui debitoris an ipso iure perdat ius sui cre
 diti 66.87
 Creditor ex .l. i. C. si per uim uel alio modo succurri an possit,
 si absens rei possessione, quam apud se cautione iure habeat, spo
 liatur 21.94
 Credens iuris probis & fide dignis excusatur 17.29
 Credulitas in illa ut excuset, à deducente debet probari . numer.
 46. fo. 126
 Credulitas ut excuset, à iusta causa debet procedere . numer.
 131. fo. 134
 Credulitas in illa, ipso iure non excusat occupatorem sed exceptio
 nis opum 134.134
 Creditor sub conditione proprie creditor non dicitur . numer.
 234. fo. 145
 Creditor an concedatur remedium ex .l. si quis in tantam .C. un.
 an. ut contra debitorem, qui rem loco pignoris datam per uim
 occupauit 197.142
 Creditor dicitur possidere rem loco pignoris sibi datam à debitore
 198. eodem
 Creditor deiciens debitorem à possessione rei sibi pignorate, an in
 cidat in pœnam .l. si quis in tantam .C. an. ut 204.142
 Creditor aufert rem pignoratam à debitore fugiunt, non in
 cidit in pœnam .l. si quis in tantam .C. unde ui 207.160.
 Creditor occupans possessionem ex licentia & pacto debitoris,
 non incidit in pœnam .l. si quis in tantam .C. unde ui . num.
 208. fo. eodem
 Creditor non incidit in pœnam .l. si quis in tantam .C. unde ui
 si ex iudicis licentia possessionem rei suo debitoris, occupet .
 210. eodem
 Creditor sua culpa amittens pignoris Praerog. possessionem, resti
 tutur ad huc remediū .l. ultim. C. de Praer. pignor. nume.
 3. fol. 185
 Creditor recuperans possessionem pignoris, non recuperat ut in so
 lutum sibi cedat proprietatem 6.160.
 Credens iure bono, excusatione dignus est 36.194
 Credulitas in illa excusatur 32.160.
 Credens in illa ratione seruum uel colonum rei à se alienat à domi
 num esse, à uero domino remediū .l. ult. C. de acq. poss. cen
 uentis non poterit 23.206
 Creditor uti an possit remediū .l. ultim. C. de acquir. poss. ff.
 contra tertium, in quem debitor rem creditori hypothecatam,
 & quem eius nomine se possidere constituit, alienauit. num.
 24. fo. eodem
 Creditor constitutorius, non ad sui, sed debitoris commodum possi
 det, & ibi declaratur 37.208
 Criminosus, qui ipso iure sit beneficium priuatus, si spoliatus fuerit,
 non restituitur ante omnia 137.36
 Crimen, quod inferri priuationem possessoris ipso iure, si spoliato
 obijctur, is ante omnia non restituitur 301.62
 Crimen obiectum sine uia inquisitionis sine accusationis, non im
 pedit spoliatum restitui 256.62
 Criminaliter, qui agit ad uindictam, ut delinquens status pœna
 puniatur, agere iterum non poterit ut puniatur ex statuto .
 39.5. 163
 Culpa sufficit, ut pœna pecuniaria sit locum 74.88

Culpa qualis esse possit, ut creditori succursum se remediū .l. ult.
 C. de Praer. pig. 8.185
 Cumeniun conuentiones confirmant Diuus Carolus Sabaudia
 Dux ex rebus annuis ab illo oppido perceptis . numer.
 121. fo. 240
 Curtij iunioris consilium .50. nu. 6. & 7. explosum 280.254
 Cyn eueria consideratio 47.182
 D
 Damnum si pari dicitur, qui fructus colligere non potest. 275.72
 Damnum si dicitur pati, qui suo desiderio non potest satisfacere .
 376. eodem
 Damnum datum ut emendetur, animalia licet detinere. 281.149
 Damnum quod quis sua sentit culpa sibi & non alteri adscribere
 debet 206.237
 Debitoris sui filios detinens loco pignoris pro credito, crediti ius
 perdit 20.82
 Debitoris fugiunt bona occupans, quando ius sui crediti amittit .
 nu. 25. fo. 83
 Debitor fugiunt, iudicis incompetentiam allegare non potest .
 27. eodem
 Debitor sic se possidet quoad quid, rem pignori datam. 199.142
 Declaratoria exigitur sententia etiam tunc, cum quis ipso iure
 priuatus est, ob crimen 303.62
 Declaratorium esse necessarium, etiam cum pœna ipso iure im
 ponitur 308.152
 Declaratio doctrina multorum interpretum in remedio reinte
 grandae 290.233
 Decretum restitutum, locum non ingreditur, donec interim electio
 officio illa fungatur 205.174
 Decretum Pedemontium & Sabaudia, in titulo delle appellatio
 ne, uers. dalle sentenze, in quo possessio iudicio loquatur .
 nu. 33. fo. 6
 Decretum antiquo Pedemontium & Sabaudia de restitutione spo
 liatorum, succurri spoliato quasi possessione rei incorporatis .
 nu. 84. fol. 27
 Decretum nouum Sabaudia & Pedemontium, in titulo delle Ci
 tatenis, Occorrendo, declaratur 104.114
 Decretum nouum Sabaudia & Pedemontium sub titulo delle ci
 tatio .s. non uaglia, declaratur 117.115
 Decretum secundum quando est interponendum, non procurator
 sed possessor ipse conueniendus & mouendus est 71.110
 Decretum Montis Regalis, Neapolis, Papiæ, & aliorum loco
 rum in aliquibus inuestita sunt constitutio .l. si quis in tantam
 nu. 8. fo. 123
 Decretum Serenissima Ducis Yolant, concedit Feudi alienatio
 nem ob necessitatem, non ob aliam causam 253.147
 Decretum antiquum Sabaudia Serenissima Ducis Yolant, au
 rarie interpretatur & explicatur 254.160.
 Decretum Sabaudia, & Pedemontium super Feudorum aliena
 tionibus editum à Serenissima Duce Yolant, declaratur ex de
 creto Ducis Blanche 257.160.
 Decretum Pedemontium & Sabaudia prohibet Iudaeos habere
 seruos Christianos 294.152
 Decretum nouum Pedemontium & Sabaudia in titulo, Delle ap
 pellationi & in qua casu, & c. admittit appellatorem in cau
 si possessoria, & quomodo 329.154
 Decretum quid sit in genere & in specie 145.169.
 Decretum precedit causa cognitio 148.154
 Decretum

Decretum antiquum Pedemontium & Sabaudia in lib. 3. sub Rubric. de Donat. venditio. & rebus &c. declaratur. 157. 252

Decretum antiquum Pedemontium & Sabaudia in lib. 3. sub Rub. Quatuordecim facta per minores &c. declaratur. nume. 158. eodem.

Decretum antiquum Pedemontium & Sabaudia in Rub. de dona. vend. &c. non habet locum in donatione reuocaturus 164. eodem

Decretum antiquum Pedemontium & Sabaudia, in lib. 2. sub Rub. de restit. spol. vult spoliatoris mobilis esse restituendus 198. 256

Decretum antiquum Pedemontium & Sabaudia de restit. spoli. prouidet spoliato quasi possessione rei incorporata 201. 60.

Decretum antiquum Pedemontium & Sabaudia de restit. spoli. declaratur 216. 258

Decretum antiquum Pedemontium & Sabaudia sub Rub. quod clericus Ducalis non trahatur ducalis etiam subditio ad eum &c. declaratur 224. 259

Decretum antiquum Sabaudia & Pedemontium, de restit. spoli. vult causas spoliij esse summarie tractandas 237. 261

Decretum antiquum Sabaudia & Pedemontium, de restit. spoli. in qua spoliatio non specie loquitur 257. 263.

Decretum nouum Sabaudia & Pedemontium sub titulo De gli arte et probatory. &c. perche i Rei &c. declaratur. 335. 271

Decretum nouum Sabaudia & Pedemontium in titulo dell'eliminazione. &c. declaratur 347. 272

Defuncti possessio, quomodo in heredem continet 352. 68

Defuncti delictum cum eius morte non excusetur si pena non sit pecuniaria 359. 39

Delegatus mandati fines excedens, et priuatus dicitur procedat 22. 104

Delicta puniri recip. interesse 35. 20

Delicta a famosis commissi, voluntate domini commissi dicuntur, quando dominus scienter habuit vias nequam & de priuatis in familia 57. 24

Delinquentium bona licite auerari possunt 118. 35

Delinquentis viuis indicatur impunitus, ne alter innocens detrimetur sentiat 332. 65.

Delinquendi causam nec occasionem praestari non debere. 214. 48.

Delictum quo quis iure suo suum perdit, debet esse deductum & probatum in simonia 69. 88

Delictum quod est in committendo, non multum a delicto, quod est in omittendo differt 151. 136

Delinquentes in bonis iure naturali prohibentur, in dolo esse dicuntur 129. 123

Delictum sine dolo commissum, si paniteat delinquentis, omnia extinguuntur, ibique declaratur 257. 136

Delicta puniuntur, si dolo & culpa sint commissi 25. 179

Delictum iniquissimum cum actus a iure prohibitus celebratur 388. 277

Depositaris restitutus, interim a fisco alienata non recuperat 110. 175

Deportatio est sola facti silentia 64. 25

Detentor dicitur, qui causa sustulit rem detinet 26. 168

Detentio, quid facti esse dicitur 27. 60.

Detentori officio iudicis succentur, si animata res ab eo detentur occupatur & auferitur 20. 60.

Detentatio, occupatio appellatur 28. 60.

Dictionis rei amplissima significatio 11. 3

Dictionis pleno iure & libere ampla significatio 35. 4

Dictionis pretium, illud, & incontinenti, idem significare. 233. 49

Dictionis plerumque significatio 91. 112

Dictione quolibet modo, vniuersalis non habet 14. 23

Dictione quomodolibet, modum distribuit 25. 60.

Dictione quomodo, vniuersalis 16. 60.

Dictione quoquomodo, vniuersalis 17. 60.

Dictione quibuscumque, vniuersalis 18. 60.

Dictionis plerumque significatio 91. 112

Dictione nec est implicita 70. 118

Dictione etiam implicita est 251. 147

Dictione alius alia alium, similes casus ostendit 216. 60.

Dictione penitus, precise naturam habet 5. 103

Dictione nullo modo, negatiua omnis potentia 6. 60.

Dictione nullo modo iacem quod dictione penitus operatur 7. 60.

Dictione aliquid in re minima verificatur 8. 60.

Dictione omnis vniuersalis est 194. 256

Dictione rei, amplissima significatio 195. 60.

Dictione tunc, temporis circumstantia est 302. 278

Differentia, que inter constitutionem l. i. C. si per vim vel alio modo &c. & l. vi. C. qui legitime. perf. hab. san. in iud. 34. 95

Differentia ratio inter spoliatum a iudice, & a priuato. nume. 29. 105

Differentia ratio cur actio quod me. cau. detur. contra successore singulari non interdictum vide vi 79. 89

Dignitas seruam a seruitute non liberat 64. 172

Dilatio ad faciendum probationes in remedio reintegrande denegari non quomodo debet, si modo alius si qui possit actum irrepabile ibidem declaratur 314. 271

Dilatio spoliatori, conceditur ad examinandum testes extra locum iudicij, quando iam spoliatus suam intentionem probauit 325. 270

Dilationes pro iudicij arbitrio solent concedi & denegari Et pau lo infra declaratur 331. 60.

Dilatio concedi potest spoliatori conuento, et extra locum iudicij testes exsistentes, interrogari ad sui commodum faciat quando spoliatus agens nihil ad huc de iure suo probauit 324. 270

Disciplinatus non sunt iurisdictionis ecclesiastica: & ideo ius Episcopii sepe non conueniuntur 31. 227

Disciplinatus secularis sunt & laici, ideo secularium exercitia tra clare possunt & uxores ducere & paulo infra 31. 60.

Disciplinatus quando contraria bona possunt ad libitum distrabere 35. 228.

Disciplinatus cum eorum uoce impediuntur 33. 228

Dispensatum ad actum celebrandum ceteris solemnibus obseruatis dispensatum intelligi 21. 24

Dispositionem unam fauorabilem partem & partem odiosam esse posse 33. 20

Dispositionis presuppositum ubi deficit, cessat dispositio numer. 161. 136

Doctores restitutus ad collegium, locum quem sui culpa amisit, non recuperat, si iam alter cooptatus fuit 106. 174

Doctores collegio inique exclusus si restituitur, pristinum quem fuerat consequitur locum, consequi debet 107. 173

Doctores ob sui culpam lectura priuatis, pristinum locum iam alteri demandatum non recuperat 108. 60.

Doctores & scholasticus, quemadmodum expellere possunt fabricum ferrarium, qui impeditur, ne studij incumbat, sic expellere poterit 33. 228

Dolus correi in lucro, correi non prodest 335. 64

Doctus quod sit 73. 88

Dolus

Dolus vniuersis quando cum dolo aduersarij competatur. 167. 137

Dolus presumitur, ubi esse actus bonorum amissionis sequitur. 175. 138

Dolus ex proposito, & re ipsa aequiparatur 176. 60.

Dolus dolo prodesse non debet 20. 185

Dolus vel lata culpa si casum precedat, damnum passum non excusatur 41. 188

Dolus praesumptus sufficit, et loca sit constitutioni. l. vi. C. vnde de 63. 198

Dolus debitoris creditoris posse nocere non debet 26. 208

Dolus verus & dolus praesumptus quis 135. 249

Dolus de praeterito potest remitti 138. 60.

Dolus semper censetur exceptus, & paulo infra declaratur. 178. 254.

Domini exceptio, et impeditur spoliatum ante omnia restitui, non modo de doli sed probari debet 171. 42

Domini causam ad possessionem colorandum deductam, non impedire spoliatum aue omnia restitui 180. 43

Domini exceptio an agens remedio conditionis indebiti obijci possit 7. 75

Domini non potest violentiam acquisitum non perditur ex consti. l. si quis in tantum 7. 123

Domini non potest ipso iure transit in legatarium, non uerum scilicet dicitur 231. 143

Domini non ex possessione, praesumptione probatur, & ibi declaratur 31. 181

Domini exceptionem qua ratione locatori obijcere non possit conduditor 36. 181

Domino rei non furi rei furto subtrahat restitui debet 59. 314

Domini sui iure ducere potest contra manifestum praedonem. 121. 33

Domini in casu. l. meminere. C. unde si, qui esse intelligantur. 80. 112

Domini recuperari seruam uel colonum, ex dispositione. l. si celo ni. C. de agr. & consti. lib. xi. actoris partes sustinere dicitur. 47. 170

Domino an sua auctoritate licet seruam uel colonum fugientem capere 48. 60.

Domini cum sua auctoritate seruam fugientem capere potest: an & aliena manu id exequi ualeat 61. 171

Domini & vasa reciprocata obligatio est 78. 172

Domini fendi, in alterum feudum transferre non potest ad priuatum vasa detrimentum 81. 173

Domini quando, eo priuatur, si cui subditus se habet inique. 86. eod.

Domini quando tempore seruam uel colonum possessionem amittit. 119. 176

Domini possessionem a seruo introuersa, sua auctoritate potest recuperare 30. 207

Domino rei non furi rei furto subtrahat restitui debet. 59. 314

Donatio Ecclesiae facta ob prelati ingratitude, non reuocatur 101. 311

Donationem ob ingratitude prelati, illo uiuente Ecclesiam perdere 121. 112

Donatio remuneratoria a minore muliere facta per cursum quem quomodo a die atatis perfecta consolidatur 160. 211

Donatio remuneratoria exigent easdem solemnitates, quae cetera postulant 161. 60.

Donatio regulariter, nec cum decreto, a minore celebrari potest. 163. eodem

Donatio propter nuptias, an sub dispositione. l. vi. C. si maior facta aliena sine decreto ratam hab. comprehendatur 161. 253

Donatio propter nuptias, an necessaria sit constituenda. nume. 166. fo. eod.

Dos non publicatur ob commodum, quod in ea futurum speratur 88. 139

Dos a muliere mariti fauore, alienari non potest 67. 127

Dos non publicatur in quinq. casibus ex delicto mulieris. 80. 129

Dos, si a uiro uxore merita lucratur iuxta statuti dispositionem, eam adhuc lucrabitur, si per momentum temporis perdaratur matrimonium 91. 200

Dubitans, nec in bona nec in mala fide dicitur 149. 294

Dubitans ignorans aequiparatur 186. 255

E

Ecclesia, cuius diuina iustitia 61. 29

Ecclesia bona, non solum ad prelati commodum, sed & pauperum, ac fabricae esse debent 108. 125

Ecclesia tenetur restituere, quatenus ex facto prelati ad tam peruenit 114. 132

Ecclesia est cuius iustitia diuina 116. 60.

Ecclesia ex prelati facto ius suum perdere potest, si lege Pontificia sic fuerit cautum 116. 60.

Ecclesia si privilegium habet contra laicum, iudex ecclesiasticus contra laicum potest conueniri 106. 257

Ecclesia, qua suo facto possessionem amittit, iudicij officio eam recuperare poterit 16. 119

Ecclesia nona, iudicantur antiqua, si additum quid illis sit. 105. 163

Ecclesia sine executorialibus, beneficii possessionem ingredi potest 279. 149

Emens ab occupatore rei uacantis, quanto tempore praescribat. 73. 199

Empio & uenditio, res habet perfectiones 127. 140

Empio rei furta, eam domino restituere cogitur etiam si praescripto non restituit 31. 111

Emphyteotam spoliatum, interdictione unde uis restitui. 75. 116

Emphyteotam naturaliter possidere 76. 60.

Emphyteotam non solum canone, deijci non posse ipso facto a possessione: quare de delicto restituitur 78. 60.

Emphyteota, propria auctoritate expelli potest, si non solum debitorum canonem 43. 81

Emphyteota ob canonem non solum expulsi, se spoliatum conueniri non potest, ibi tamen de meritate 46. 60.

Emphyteosis ecclesiastica, ad extraneos non transit 81. 119

Emphyteosis ecclesiastica non publicatur, ceteris bonis ob delictum publicatis 81. 60.

Emphyteote heres alienando rem emphyteoticam, in penam non incidit, nisi probetur sciuisse rem suisse emphyteoticam. 53. 183

Emphyteota conueniri non potest remedio. l. condoletores. C. loca. & l. non ab re. C. unde si 63. 60.

Emphyteota alienando per temporis momentum domino irrequiescit, ius suum non perdit 90. 200

Episcopalis generalis admonitio, ne clericis omnes in habitis & tonsura accedant non sufficit 110. 114

Episcopalis dignitas, liberat seruam a seruitute 66. 171

Episcopus feudum retinet, & comitis dignitatem ac priuilegia 68. 172

Episcopus feudum non retinet, si per substitutum seruatum domi ne praestare non potest 69. 60.

Episcopalis dignitas liberat a patria potestate 311. 269

Aequi-

Aequiparatio non est bona, cum in puncto de quo agitur est differentia 57. 49
Aequitas non rigor suadet, spoliatum ante omnia non esse restituendum 400. 74
Error qualis esse debeat 24. 98
Error inuitus causat bonam fidem 34. 194
Error in iure dicitur in bonafide quoad fructuum acquisitionem 625. 305
Errans in iure, fructus suos facit 610. 89.
Errans in iure, fructus suos faciat, errorem illum probare debet 631. eod.
Equum soliuagum occupans, an incidat in penam, si quis in tantam. C. 70. 71 281. 149
Equum aberrantem licet occupare 283. 150
Exceptione de iure tertij non opponi 49. 22
Exceptione non probata cum ad eam probandam est dilatio concessa, diffinitio non absolutio, a iudicij ordine pronuntiat. 179. 43
Exceptio, qua possessorium annullat, obijci an possit 215. 48
Exceptione probata cum ad eam probandam data est dilatio diffinitio, non absolutio, a iudicij ordine pronuntiat. 179. 43
Exceptione domini, obijci non posse contra auerentem possessionem ex tritacra actione 8. 77
Exceptio domini, obijci potest contra agentem remedio, i. extitit, ff. quod met. cau. 86. 90
Exceptio alia dominio inferior locatori per conductorem obijci non potest 37. 181
Exceptio domini, locatori obijci potest, cum rem propriam condidit conductor 40. eod.
Exceptio possessionis propria, a conductore contra locatorem obijci potest. 42. eod.
Exceptio domini notoria, locatori obijci potest 44. 182
Exceptio, delo facis petere, quod illatum restituatur et an agentem remedio, i. extitit, ff. quod met. cau. possit, obijci possit. 26. 205
Exceptio, qua per calumniam obijciatur, etsi alia legitima videatur, reici tamen potest 327. 229
Exceptio per fraudem, et calumniam opposita, non impedit processum 328. eod.
Exceptio nullitatis per calumniam opposita, processum et sententia executionem impedit 329. eod.
Exceptio incapacitatis contra agentem remedio reintegranda, ut restituatur ad possessionem beneficii, obijci potest. 436. 282
Exceptio clerico agenti restitui possessionem beneficii, non esse concessam potest obijci 439. eod.
Exceptio non promotionis, intra annum contra agentem restitui ad possessionem Parochialis, et curata, obijci potest. 438. eod.
Exceptio, quod agens ut beneficio spoliatus, illud per solam signaturam sit affectus, et hactenus cum sola signatura possiderit obijci potest 439. eod.
Exceptio idematis, obijci potest contra spoliatum agentem ut restituatur ad possessionem beneficii 441. eod.
Exceptio atari obijci potest contra agentem ad recuperationem possessionis beneficii 442. 282
Exceptio Reformationis specialis, obijci an possit contra agentem reintegrari ad possessionem beneficii. 443. 283
Exceptio domini agentis remedio reintegranda ab eo an obijci possit 472. 287
Exceptionem domini, agens remedio Reintegranda, deducere et allegare an debeat. 473. eod.

Exceptio domini, obijci an possit, cum in casu proceditur summariis, et sola facti veritate inspecte, et ex Decretis Sabaudia 477. eod.
Exceptio domini, an reiciatur, cum allegatur possessio contenta clandestina respectu propria 481. 288
Exceptio proprii domini, potest obijci contra agentem remedio cap. sepe de restit. spolia. 64. 315
Excommunicati exceptio impedit spoliatum ante omnia restitui 322. 63
Excommunicatio multis casibus non impedit spoliatum ante omnia restituere 324. 64
Excommunicatio in Regno Neapolitano, ex constitutione Regni non impedit spoliatum restituere 325. eod.
Excommunicato, non obijciatur iramentum fidelitatis. 317. 4
Excusator is, qui dum consulat peritiores, errauit tamen ob iuribus ignorantiam 26. 180
Excusio necessaria est obijci tunc cum agitur contra tertios possessorem in quos in fraudem creditorum alienata sunt bona. 33. 208
Excusio necessaria non est cum contra tertium. i. vlt. C. de adq. possit, remedium mouetur 7. 185
Excusio principalis debitoris, necessaria an sit, quum agitur contra tertium possessorem ex remedio. i. vlt. C. de acqu. possit. 18. 207
Excusio necessaria est illo casu debitoris principalis si cauetur generalis statuto, in omnibus causis faciendam esse exceptionem antequam ad tertios deueniatur 320. 108
Exorbitare est a communis iuris regula deuiare 20. 18
Exorbitans dispositio, et correctoria qua, et quomodo inter se differant 33. 204
Exempla non restringere sed declarare 37. 95
Executionem in mandare potest, qui exequendi ius habet non qui illo caret 47. 108
Executores Pontificis, uel alterius non posse ordine iudicario non seruato possessorem spoliare 51. eod.
Exorbitans dispositio, et correctoria qua, et quomodo inter se differunt. 33. 204
Expensis et dotina adhuc spoliatus consequitur, etsi beneficio eius rei dominia renuntiante, vide infra in verbo impense. 276. 59
Expresio casu ratione maioris frequentia, non excludit minus frequentem 92. 112
Expresio casu frequentioris usus minus frequentem non excludit 12. 123
Extensionem non concedi in interdicto unde ui 19. 18
Extensio casus veri ad casum fictum favore animae conceditur. 354. 68
Extensio conceditur, si eadem militat ratio 7. 81
Extensio in correctoriis fauore animae 15. 226
Extensio conceditur in exorbitantibus, qua fauore potius quam odium habent 18. eod.

F

Factum a seruo, domini voluntate dicitur factum, si possit dominus prohibere et non prohibuit 55. 23
Facta de facto contra eum, qui manifeste in re nullum ius habet, non reuocantur. 222. 33
Falsedictio et Trebellianica detrahatur de relictis factis contrafratris disciplinatarum 34. 228
Falsarium literarum et popholicarum beneficii ipso iure priuari. 317. 63
Falsi crimines non impediunt possessorium adipiscenda et fortius recuperanda 318. eod.
Falsi exceptio per calumniam opposita, reici debet 326. 379
Falsificans

Falsificans, literas Principis, causam amittit 320. 63
Falsificans acta, causam perdit 321. eod.
Fames est omnium calamitatum maxima 96. 174
Fames excuset a furto 97. eod.
Favorabilis dispositio uel obijci indicanda an sit, spectanda est illius persona, in cuius fauorem non odium fit. 28. 19
Favorabilis dispositio an illa sit, qua delictum alia imponitur coartatur, quod multipliciter declaratur 29. eod.
Favor an odium in causa inseparabilis praesumat 333. 65
Fauorem operari non debet, qua in odium sunt inducenda. 225. 354
Feruntur quid sit, et quid feruntur 526. 252
Fendatarius seu Falsus spoliatus, restituatur interdico unde ui nume. 90. fol. 29
Fendi alienandi datam facultatem, intelligi seruati ceteris silentibus a iure requisiti 26. 94
Fendi inuolens, an inuolens remedio. i. inuolens. C. an. ui 28. 100
Fendum cui deferatur, an domino directo, uel uim passio, si perdit contingat ex uoluntate a Falso commissa 246. 246
Fendi ius proprium domino deferatur, si illud suo delicto perdat Falsus 247. eod.
Fendi ius proprium dicitur personale, et a sua causa inseparabile 248. eod.
Fenda in Sabaudia et predonitium ac Galliarum regionibus patrimonij instar an sint, et an possint alienari, et ob delictis Falsis publicis 251. 147
Fendum alienari potest sine licentia, comprehensum in inuestitura 252. 148
Fendi commoditas non ius uolentiam passio adquiri potest. nume. 260. fol. eodem.
Fendi commoditas alienari potest 261. eod.
Fendi commoditas in causam iudicari, ceti potest 262. eod.
Fendi commoditas concessi potest 263. eod.
Fendorum iura a Barbaris condita et compilata 562. 296
Fiduciosus idoneus non est, qui difficultis conventionis est uelut ius uolens, qui castra habent nominissima 286. 60
Fiduciosus factio, non liberatur principalis 42. 81
Fiduciosus factum et factum principalis est quid diuersum. 42. eodem.
Fideiusor an dari possit desoluentis melioramentis facta liquidatione, quando de executione sententiae agitur. numer. 170. fol. 297
Filiusfamilias sine patris consensu, experiri potest in beneficiabilibus 316. 269
Filius occupando possessionem patris, in qua proprietatem filius ipse habet illam perdit 62. 127
Filiusfamilias sine patris consensu ad recuperanda possessionem in iudicio esse potest 281. 72
Filiusfamilias sine patris consensu in iudicij possessionis agere potest 381. eod.
Filius occupans rem patris iure sua legitima, an incidat in penam. i. extitit ff. quod me. cau. 37. 84
Filius occupans rem hereditariam ex causa sua legitima, an incidat in penam. i. si quis in tantam. C. unde ui. numer. 335. fol. 243
Filius heres uniuersalis factus sed restituere rogatus, rem unam ex hereditate potest eligere, et de causa ad libitum disponere. nu. 226. fol. eod.
Filius in una quota in institutus et gratuatus, ad eum legitimum ex re una eligere potest 218. eod.
Filius etiam heres uniuersalis, non occupat rem hereditariam ex causa sua legitima, si eam possidet alter 233. eod.

Filius in re certa heres factus, iure sua legitima rem hereditariam occupare non potest 220. eod.
Filius institutus per uerbum instituto, an ius occupandi rem hereditariam pro sua legitima 233. 144
Filius rem minoris ualoris sua legitima, adhuc sponte occupare non potest 228. eod.
Filius simpliciter et sine ui occupandi rem hereditariam pro sua legitima, an incidat in penam. i. si quis in tantam. C. unde ui. numer. 220. eodem.
Filius rem certam pro sua legitima relictam sponte occupare potest, nec in penam. i. si quis in tantam. C. unde ui incidit. name. 230. fol. eodem.
Filius uendere potest pater cum fame laborat 98. 174
Filiusfamilias sine patris consensu, an in summario iudicio esse possit 174. 264
Filiusfamilias sine patris consensu, an in iudicio reintegranda possessionis esse possit 275. eod.
Filiusfamilias sine patris consensu, non potest donare causa mortis 278. eod.
Filiusfamilias sine patris consensu, potest donare bona castrensis 279. eod.
Filius aduersus patrem, litem exercere non potest. 280. eodem.
Et qua ratione id facere prohibeatur declaratur. numer. 281. fol. 265
Filius contra patrem, litem habere potest super castrensi peculio 283. eodem
Filius contra patrem, litem habere potest super bonis aduentitij, cum iusfructus patri non acquiritur 283. eod.
Filius contra patrem, litem habere potest, si pater proprietatem ex qua fructus percipit, euerit et delapidat 284. eod.
Filiusfamilias stare potest in iudicio sine patris consensu in illis casibus, in quibus stare potest minor sine curatore 285. 266
Filiusfamilias regulariter illegitimum habet personam standi in iudicio sine patris consensu 288. 267
Filius lege natura et civilis, sub patris potestate est 289. eod.
Filiusfamilias ratione castrensis peculij, sub patris potestate non est 304. eod.
Filiusfamilias quando ut alterius procurator in iudicio agit, patris consensu non exigitur 307. eod.
Filiusfamilias quando agit ut recuperet possessionem castrensi peculij, patris consensu non exigitur 316. 269
Filiusfamilias, reputatur paterfamilias in causa peculij castrensis 317. eodem
Filiusfamilias absente patre, sine illius consensu experiri potest, ut possessionem recuperet 318. eod.
Filium uis et impetus inter casus fortuitos enumeratur. nu. 26. fol. 187
Forensis prohibitus adquirere et possidere immobilis, affirmatiuonem illorum an saltem consequatur 287. 250
Forensis, qui res agente statuto et suam personam inhabilitante, non potest immobilis adquirere, sic nec etiam affirmatiuonem consequitur 293. eod.
Forma et substantia ueteri siquid additur, nouum constituit. nu. 5. fol. 92
Formula interdicti de armata ui, qua olim 4. 16
Formula et substantia ueteri, si quid additur non constituit. 5. eod.
Franciscus Aret. laudatur 48. 323
Frans non presumitur in eo, qui denauit consanguineo et demerit deliquit, nisi prater consanguinitatem concurrat alia nume. 46. fol. 333.
Fructus et accessiones cum re spoliata restituuntur 62

Fructus, & cetera acceptiones, ante omnia etiam spoliatore restitui debent	306.69	Fructus naturales, qui spoliatore restitui debent	306.69
Fructus, qui percipi potuerunt, cum restituendi sunt, ex cuius persona sint considerandi an spoliatore, vel spoliatore	268.70	Fructus naturales, quomodo suos faciat bonafidei possessor sine titulo, vel cum titulo tamen invalido	580.259
Fructus non affirmantur, nisi semel percipi, sed de communi per tuerunt percipi	371.60d.	Fructus naturales etiam consumptos, suos facit bonafidei possessor cum titulo	582.60.
Fructus pendentes, inseparabiles & fundi partem dicitur, numerus, fol. 96	46. fol. 96	Fructus naturales iam consumptos, suos non facit bonafidei possessor cum titulo, si factus sit non legitime	581.60d.
Fructus pendentes, partem suppositivam fundi non integrant esse	47.60d.	Fructus naturales, quomodo possessor suos faciat per lapsum triennij	588.60d.
Fructus solo separatos inter mobilia connumerari	48.60.	Fructus naturales ut nuncupat bonafidei possessor probare debet se per triennium antequam consummaret possidisse. numerus.	580. fol. eodem
Fructus dicitur concessor, re principali concessa	50.60.	Fructus naturales, qui non habet moneri, facere possessorum, est a iudice associari perit	605.60.
Fructus qui percipi potuerunt non veniunt in restitutionem ex cap. reintegranda. §. 2. ex sententia Rotae	11.225	Fructus naturales culpa non percipit debet restituere malefidei possessor	606.60.
Fructus sui non facit possessor beneficij reservati	445.233	Fructus naturales suos facit possessor malefidei, qui rem per an nos. §. 10. possidet	608.302.
Fructus dicitur deducti impensis	574.157	Fructus naturales perceptos ex melioramentis a se factis, suos facit malefidei possessor	609.60.
Fructum triplicem speciem, alij dicitur, alij quattuor esse dicuntur.	576. 298	Fructus naturales, qui quoties in honeste potuit percipere malefidei possessor & non percipit, non restituit	611.60.
Fructus naturales, qui	577.60.	Fructus naturales, qui quoties in honeste potuit percipere malefidei possessor, qui post mala	611.60.
Fructus naturales suos facit, possessor bonafidei cum titulo. numerus, fol. eodem	578. fol. eodem	Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	612.60.
Fructus naturales quomodo suos faciat bonafidei possessor sine titulo, vel cum titulo tamen invalido	580.259	Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	613.60.
Fructus naturales etiam consumptos, suos facit bonafidei possessor cum titulo	582.60.	Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	614.60.
Fructus naturales iam consumptos, suos non facit bonafidei possessor cum titulo, si factus sit non legitime	581.60d.	Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	615.303
Fructus naturales, quomodo possessor suos faciat per lapsum triennij	588.60d.	Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	616.60.
Fructus naturales ut nuncupat bonafidei possessor probare debet se per triennium antequam consummaret possidisse. numerus.	580. fol. eodem	Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	617.60.
Fructus industriales sui non facit malefidei possessor, etiam si ex post titulo consequatur	605.60.	Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	618.60.
Fructus industriales culpa non percipit debet restituere malefidei possessor	606.60.	Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	619.304
Fructus industriales suos facit possessor malefidei, qui rem per an nos. §. 10. possidet	608.302.	Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	620.60.
Fructus naturales perceptos ex melioramentis a se factis, suos facit malefidei possessor	609.60.	Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	621.60.
Fructus naturales, qui quoties in honeste potuit percipere malefidei possessor & non percipit, non restituit	611.60.	Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	622.60.
Fructus naturales, qui quoties in honeste potuit percipere malefidei possessor, qui post mala	612.60.	Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	623.60.
Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	613.60.	Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	624.60.
Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	614.60.	Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	625.60.
Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	615.303	Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	626.60.
Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	616.60.	Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	627.305
Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	617.60.		
Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	618.60.		
Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	619.304		
Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	620.60.		
Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	621.60.		
Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	622.60.		
Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	623.60.		
Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	624.60.		
Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	625.60.		
Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	626.60.		
Fructus naturales, qui non facit malefidei possessor, qui post mala	627.305		

Heredes domini dicitur a dicta hereditate, non a venia ad bonos possessores	628.60.	actus extraneos distinetur	328.60.
Heredes succedendo possessori malefidei, quomodo a sua persona possessionem incipere	632.60.	Incontinenti probari quid dicitur ex iudicis arbitrio, a quo hoc tenetur de pendet	329.60.
Hereditas adita definit esse hereditas	633.60.	Incontinenti recuperare amissam possessionem dicitur, iuxta qualitates rei & personarum	330.60.
Hereditas in remanentium fidelitatis observandam non esse	634.60.	Incorporalia non possidentur	260.148
Hereditatis spoliationem ante omnia non restituitur	635.60.	Incorporalia quasi possidentur, si in ea quasi possessione se tuens contentur, non incidit in penam, si quis in tantum. C. in. ut.	271.149
Hereditatem nihil possidere posse	309.60.	Indebiti conditioni renuntians eodem errore renuntiasse presumitur, quo indebitum soluit	264.57
Hereditatem beneficii ipso iure est privatus	311.60.	Ingressis alterius possessionem auctoritate rescripti Principis possessore non vocato, eum spoliarie dicitur	60.110
Hereditatis filius suis beneficiis spoliatione ante omnia restituitur. numerus, fol. eodem	315. fol. eodem	Inimicus repellitur ab accusando	304.62
Hereditatis filium beneficia obtenta post patris heresem retinere non posse	314.60.	Inimicium alteri infrensus, non excusat per pretextu vel rusticitatis, vel sexus, vel militiae	210.123
Hereditatis filium beneficii ipso iure non privatur	316.60.	Inimicium qui remissus, non damnatur & expensas remissus dicitur.	nu. 178. fol. 59
Hereditas per vim alterius possessionem occupans, incidit in penam, si quis in tantum. C. in. ut.	314.123	Innocentius tertius Pontifex maximus multa praestitit, quibus mali mortalium mores reprimuntur	1308
Hereditas constat hodie agatur, quis loquens in modum	320.50	Inquinus iustum ob timorem a domo migrare potest	57.174
Hereditas est causa quando excusatur	318.60.	In Regno Neapolitano agere concedatur, ut recuperet possessionem sine designatione temporis in libello	396.73
Hereditas seu de canonicis, loca sacra & religio dicitur. numerus, §. 2. fol. 227	411.88	In Regno Neapolitano, ex constitutione Regni, agitur contra quemcunq; singularem successorem possessoris	311.20
Hereditas & Piratarum incursos, inter casus fortuitos numeratur	411.88	In Sabaudia & Piedemontium Regionibus libellus procedit ad recuperandam possessionem sine appositione temporis spoliationis superle	394.73
		Insignia familia in ecclesia depicta habere potest ecclesiae patrimonium	47.229
		Insignia familia, qua honoris causa a patre in ecclesia habitur, ab aliis non possunt	48.60.
		Instantia peremptoria peremptoria & acta	200.45
		Instantia peremptoria non peremptoria acta liti decisoria	201.60.
		Institutus in re particulari sua auctoritate rem potest occupare. numerus, §. 84.	195.44
		Instrumentum facit rem notoriam	195.44
		Instrumentum rem claram & notoriam non facere, cum illi quid obijciatur	196.60d.
		Intellectus multiplices in varia Iurisdictionum responsa Digesti pro ratione titulorum, qui in Pandectis habentur.	
		Ex Prima parte. ff. Veteris	
		Ex iure civile de iusti. & iure declaratur	9.93
		l. x. §. 1. ff. de rer. diuis. declaratur	39.194
		l. quatuor. ff. de Stat. homini. promissus a multis declaratur. numerus, §. 123	
		l. 1. §. 1. ff. de eden. multip. declaratio	22.124.
		l. si duo rei. ff. si quis caus. intellectus	334.65
		l. si duo. ff. si quis caus. sensus	250.60.
		l. inter omnes. ff. si quis satis. cog. declaratio	235.145
		l. in. ff. quod me. cau. declaratur	43.107
		l. si cum exceptione. §. si quis me. cau. declaratio & sensus. §. 233	
		l. ut. §. ut. ff. quod me. cau. declaratur	28.105
		l. si ymo. §. pacta. vers. item non expriat. ff. de pact. litera & sensus, ac declaratio	273.55
		l. 3. §. Vtrum in. ff. de mino. declaratur	72.60.
		l. 3. §. fin. ff. de mino. 25. anno. sensus & intellectus	236.240
		l. quod si minor. §. Scavola. ff. de mino. sensus & intellectus	
		nu. 114. fol. 173	

Lex Cic. pro Cecinna explanatus 5.16
Lex Cic. in familiar. Expofitus 6.00
Lexum esse inaccessibilem conftare debet ut poffit concedi citatio per eadellum contra existentem in loco illo: ubi praxi de- cetur 115.115
Lexi remedia non inuatur qui in eam commiffi ibi declaratur. nu. 109. fo. 137
Lex fpecialis quomodo quando generali deroget 340.156
Lex communis gentium vsu iura ignorari non debet. 342.156
Lex si coloni. C. de agric. & cens. lib. xi. an etiam prouideat contra fpoliatorem bonorum mobilium quorumcumq; et im- mobilium 21.166
Lex fapientem ulterius declarando aliquibus in casibus procedit quod ad alios deinde non trahuntur quia prater legem dicitur. nu. 227. fo. 50
Lex si me & Titium ff. si cer. pet. equitate nisi 2.78
Lex si me & Titium ff. si cer. pet. quinquemodis declaratur. nu. 4. fo. 78
Lex exstat ff. quod met. cau. remedium ad possessionem recupere- randam predictum esse 4.81
Lex Longobarda abrogat. l. extat. ff. quod met. cau. & an illa Lex Longobarda legi vim habeat 5.00
Lex extat. ff. quod met. cau. in quo violentia genere locum ha- beat 63.87
Lex extat. ff. quod metus cau. an dolum vel solam temeritatem in occupatore exigat. 71.88
Lex. l. c. si per vim vel alio modo an procedat cura seruo relicto possessoris fpoliatum alteri vero domini absentis nomine iure re- cuperare 129.94
L. i. c. si per vim vel alio modo in seruo loquens in pupillo an locum vendicat 32.55
Lex. l. c. si per vim vel alio modo an loquatur in vera possessione momentanea 35.00d.
Lex inuafor. C. unde vi quam nouam induxerit uilitatem. nu. 9. fo. 28
Lex inuafor. C. unde vi quam nouam induxerit uilitatem. nu. 13. fo. 28
Lex noua declarat alteram 60.172
Lex si quis condictione. c. laca. quomodo differat conductores. C. eo. q. a. l. non ab re. C. un. ni 6.178
Lex si quis conductiois & l. conductores. C. laca. remedia est- fat cum alione ex loco agitur 41.182
Lex si quis conductiois. c. laca. loci non habet in contractu Em- phyteotico & ceteris a locatione difsimilibus 61.183
Lex posterior ab antiquiori fape declarationem recipit. name. 79. fo. 399
Lex iniqua non est cum se habet ad commodum & onus. name. 53. fo. 211
Lex civilis si peccatum non continet & canon non aduerfetur e- tiam clericis ligat 55.211
Lex generalis ligat etiam clericos 56.211
Lex posterior quomodo quando deroget priori 344.157
L. si me & Titium ff. si cer. pet. a. quatuor recuperanda pos- sessionis remedium 48.7
L. extat. ff. quod met. cau. & l. creditores ad leg. Jul. de ni. prin. quantum recuperanda possessionis remedium 49.8
L. i. c. si per vim vel alio modo l. sextum recuperanda possessionis remedium & quo tempore inuentum 50.00.
L. inuafor. C. unde vi fepitimum recuperanda possessionis remedi- um & quo tempore inuentum 51.00.

L. meminert. C. unde ui. octauum recuperanda possessionis re- medium & quo tempore inuentum 52.00.
L. si quis in tantum. C. unde ui nonum recuperanda possessionis remedium & quo tempore inuentum 53.00.
L. si coloni. C. de agric. & cens. lib. xi. decimum recuperanda possessionis remedium & quo tempore inuentum 54.00.
L. non ab re. C. unde ui xi. recuperanda possessionis remedium & quo tempore inuentum 55.9
L. ultima. C. de Prator. pig. duodecimum recuperanda posses- sionis remedium & quo tempore inuentum 56.00.
L. ultima. C. unde ui. decimumtertium recuperanda possessionis remedium & quo tempore inuentum 57.00.
L. ultima. C. de acq. possessione decimumquartum recuperanda possessionis remedium & quo tempore inuentum 58.00.

M

Magistratus vi occupans alterius possessionem, an incidat in pœ- nam. l. si quis in tantum. C. unde vi 140.135
Maior factus ratificanti alienationem factam a socio communi- bonorum, non amplius reftituitur 129.240
Maior factus nunquam dicitur ratificaffe, que gesta sunt perdo- lum aduerfary, dum minor est 132.00.
Malafides in eo praefertur, qui sine titulo poffidet 33.192
Malafides praefumptio. 10. annu purgatur 70.198
Malafide si contrahere dicitur, qui non obseruatis iuris solemnibus contrahit 179.234
Mancipium Christianum è Iudaei poffessoris manu, an uolenter occupare liceat 284.150
Mandatum delinquit, si est & improprie delinquit 301.69
M. Arelus Antoninus & Aelius Verus fratres imperatores, diu fratres appellantur 2.80
M. Arelus Antoninus, quo tempore fuerit, & l. extat. ff. quod met. cau. quando promulgauerit 3.80
Marcus Antonius Natta iure confilium laudatur 139.119
Maritum uxore fpoliatum non restitit ante omnia, si subijt pec- cati timor ob confanguinitatis impedimentum 289.61
Maritus si staturo prohibetur uxori aliquid relinquere, non probi- betur si quid per momentum erit relictum 92.100.
Maritus rei dotalis dominus in reuocabiliter non est 566.297
Masculinam concipit faeminam in odio, si rationale est o- dum 10.123
Melioramenta necessaria seu impensa qua 100.190
Melioramenta necessaria, sua facit bonafidei poffessor & cum is tulo 501.00.
Melioramenta necessaria deducit Emphyteota & Afallus simi- to feudo & Emphyteoti 502.00.
Melioramenta perdit Emphyteota & Afallus si ob suum deli- ctum Emphyteoti & Feudum eis auferunt 503.00.
Melioramenta non deducit Emphyteota & Afallus finita Em- phyteosi & feudo, cum pacto ita effect conuenium. numer. 504. fo. eodem
Melioramenta finita Emphyteosi & feudo, quomodo estiman- da remifine 505.00.
Melioramenta facta in feudo tranfeunt ad faminas, qua aliis a feudi fucceffione prohibentur 506.00.
Melioramenta necessaria facta in re fideicomiffa fupposita, de- trahuntur 507.00.
Melioramenta necessaria ab amico, beneficio poffessoris facta, du- ci ab ipfo poffeffore poffunt 508.191.
Melioramenta necessaria ubi preuenit, confequitur poffeffor bona- fida,

Ex fecunda parte Codicis
L. non est dubium. C. de lega. difpofitio rigorofa 32.84
L. ult. §. emptor. C. communis a fideicom. intellectus & fenfus genuinus 508.191
L. ult. §. i. uer. neceffitate. C. de bonis qua libe. intellectus & fenfus genuinus, communis aliorum expofitio 309.00.
L. ult. C. fin. autem in fecunda arate. C. de bonis qua libe. fenfus & intellectus, una bar. confideratione improbata 311.00.
L. i. §. ult. C. de ann. exp. intellectus et fenfus genuinus. 312.00.
L. i. c. de acq. poff. declaratur 312.39. & 62.315
L. i. c. de acq. poff. multis modis perpenditur 9.103
L. i. c. de bon. dem. declaratur 69.128
L. i. c. quos bono loqui in interdicto poff. adpifcende 348.67
L. auctoritate. C. unde ui. declaratur 52.108
L. meminert. C. unde ui. declaratio & intellectus. 36.104. & 53.106. & 37.108
L. ult. C. unde ui. expofitur, & declaratur 47.4.187
L. i. c. si per vim uel alio modo explicatur ac non fenfu illuftratur 10.93. & 12.93. & 293. 293. 266
L. i. c. si per vim uel alio modo & fenfus & intellectus. 24. 205
L. ult. C. si per vim uel alio modo & c. declaratur 54.108
L. ult. C. de noua late & pulebre nouis declarationibus illuftra- tur 377.161
L. i. c. de infan. expofit. intellectus & fenfus uerum 515.294
L. i. c. de acq. declaratio & intell. illus 346.157
I. quomous. C. de adul. abrogata hodie fit & nubi de uero fenfu et intellectu 322.00. & 353.158
L. ult. C. de crimi. expel. hered. declaratur 43.195
L. i. c. de fepulchro uio. noua declaratione illuftratur nu. 375. fo. 160
L. si quis ad fe fundum. C. ad leg. iul. de ui. pub. declaratio. 27.19
Ex tribus posterioribus libris Codicis.
L. i. miffi opinatores. C. de exat. trib. lib. 10. intellectus fenfus et de- claratio 35.106
L. i. titibus. C. de agric. & cens. lib. 11. declaratur 39.181
L. i. coloni. C. de agric. & cens. lib. 11. in illis uerbis ad aliam de- claratur 75.168
L. cum factis. C. de agr. & cens. lib. 11. declaratio 88.173
L. qui agros. C. de omni agro defer. lib. 11. quo tempore promulga- ta 78.159. & 80.00.
L. i. c. de castron. pecul. lib. 12. declaratur 74.
Ex Nouellis seu Authentici.
§. si quando uerfi. Adultera. in autb. in nulli iudicum fenfus & intellectus 351.157
Ex Inftitutionibus.
§. pen. inftit. ui bono i. uapto. perperditur & auferatur. 29.124
§. ult. inftit. ui bon. rap. 186.193
§. recuperanda inftit. de interdictis declaratur 206.46
§. quod autem inftit. de interdictis declaratur 25.191
Ex Feudalibus Conftitutionibus.
Cap. primi. §. si uafallus, in tit. hoc finitur lex in uifibus feud. fen- fus & intellectus 561.196
Intellectus in uarias Romanorum Pontificum Conftitutiones digefti pro ratio- nis ordinis titulorum.
Ex Decretorum libris.
Cap. nullus. 2. q. 2. 25.19
Cap. primi. 2. q. 3. fenfus & interpretatio 26.09.
Cap. 1. q. 1. ubi quibuslibet, fenfus & declaratio 26.226

Cap. 2. q. 1. declaratio 20.215
Cap. Epifcopi. 3. q. 1. fenfus & intellectus 84.234. & 84.234
Cap. reintegranda. 3. q. 1. in illis uerbis, de rebus Epifcopi. 126.266
Cap. reintegranda. 3. q. 1. in illis uerbis, ecclefis & fpoliatis. 226.50. 229. & 422.281
Ictus & declaratio 133.136
Cap. ultimam 3. q. 1. declaratur 312.00.
Cap. ecclefia. 3. q. 2. ubi poffeffione uel rei, fenfus & declaratio. 51. 229. & 85. 234
Cap. petimus. xi. q. 1. intellectus & declaratio 214.258
Ex Prima parte Decretalium.
Cap. querelam de electio. non declaratur 88.28
Cap. contingit de dolo & contumacia, intellectus 358.68
Cap. caufam matrimonij, de off. deleg. expicitur 21.106
Ca. cu dilectus, quod met. cau. in qua metus fpe loquatur. 266.57
Cap. ex infirmitate, de procu. illuftratur 25.105
Cap. cum dilectus de ord. cog. intellectus 388.72
Cap. ult. de ord. cog. declaratur 23.168
Cap. ult. de ord. cog. declaratio & fenfus 25.118. & 23.19
Cap. ult. de ord. cog. declaratur 342.66
Ex Secunda parte Decretalium.
Cap. ult. de iudi. fenfus & declaratio 217.258
Cap. cum ecclefia fuitrina. de cau. poff. & proprie declaratur & expofitur 306.278
Cap. x. de reftit. fpoli. expofitur 162.40
Cap. x. de reftit. fpoli. declaratio multiplex fubterfa, ab auctore ita dem nouo fenfu illuftratur. 48.50.22. & 23
Cap. 2. & 3. de reftit. fpol. fenfus & declaratio 236.61
Cap. in hteris in fi. de reftit. fpolia. fenfus & intellectus 62.144. & 124.36. & 132.230
Capitulum item cum quis de reftit. fpolia. 342.137
Cap. conueniente, de reftit. fpolia. declaratur & nouo fenfu illuftra- tur 20.104
Cap. iheras de reftit. fpol. intellectus 281.59. & 114.32
Cap. cum ad fedem in fi. de reftit. expofitur 8.108. & 8.224
Cap. fape, de reftit. fpoli. fenfus & intellectus 9.225. & 483. 288. & 9.309
Cap. ult. de preftip. declaratur 424.281
Ca. caufam il. 2. qui filij fuit legitimi fenfus & intellectus. 213.258
Cap. porro de duor. fenfus & declaratio 123.34
Cap. fignificasti de duor. iij. expofitur 118.35
Cap. ad faluariam de crim. falfo. caufis fpecialis 319.63
Cap. factus. §. ult. de fepul. intellectus & declaratio 328.64
Cap. cum olim de cenfib. expofitum 112.132
Cap. in hteris de conceff. preb. declaratur 181.106
Ex libris Sexti.
Cap. x. de confi. in. 6. declaratur 347.256
Cap. qui contra, de regu. iur. lib. 6. declaratur egregie. num. 190. fo. 215
Interdictum reinuenda possessionis, dicitur fummariu poffeffio- niu 50.6
Interim interdictum apud Hispanos quod 29.00.
Interdictum unde ui, qua in qua uerentur Athenienfes. 1. 26
Interdictum unde ui apud Romanos olim duplex 2.00.
Interdicto unde ui, reftituitur fpoliatus ante omnia 11. 17
Interdictum unde ui, quo reftituitur uafallus uafallus fpoliatus an directum fit uel uile potius 74.26
Interdicti de ui armata & sine armis differentia hodie fublata quoad poffeffionis reftitutionem 7. 26
Interdictum unde ui, quam irrogat nhamiam 95.29
Interdictum unde ui, ob ualentis poffefforis improbitatem concedi 146. 38. *** ij Interdi-

Interdictum Trobi contra colonorum & seruorum occupatores
concedi ex Cyno 33.169

Interdictio Trobi, qui experiantur & actiois & rei partes substituunt 34.60

Interdicta adipsenda & recuperanda, duo continent pugnantia. 30.194

Interdictum quorum bonorum, bonorum possessori tantum conceditur. Et adipsenda possessione remedium est 51.196

In interdito adipsenda necessaria est causa cognitio, & tituli colorati demonstratio 223.219

In interdito adipsenda, laicus de possessione rei beneficiaria, maxime inter clericos non cognoscitur 235.260

Interpretatio illa debet sumi, qua a sapientibus non possit reprehendi 40.125

Interpretatio sumitur, ne frustra actus sit factus etiam in his casibus, qui strictam interpretationem solum admittunt. numer. 263. fo. 263

Intrafo iurium & possessionem annullat 464.286

Inuafor, quae proprie 2.97

Inuadere est in aliena irruere 3.60

Inuafor proprie & improprie in causa. l. inuafor. C. de Inuaf. 4.60

Inundatio Maris prodigijsa anno. 1099. 27.187

Iohannes Cephalus Ferrar.ensis iuricoonsultus laudatur 330.240

Iudex Christianum mancipium possidere non potest 281.150

Iudex soluenda an sit estimatio mancipij Christiani ab eo crepti. 286. eodem

Iudex fouendi sunt humaniter 288.60

Iudex nostro iure faceretur, cum sua lege nihil est dispositum. 289. eodem

Iudex ex populo sunt 291.60

Iudex restituendus inter liberos, lege communis uti potest 292.60

Iudex procedendo ad alteriora, sacro interloquitur 108.43

Iudex facti supposita exceptione dicitur cognouisse, si post temporis interualum, ad ueteriora processit 171.60

Iudicem ex suo officio posse spoliatum ante omnia restituere, si passus sit spoliatum sit, causam dominum tractare 273.42

Iudicem teneri admittente causam domini, qua ad colorandum et corroborandum petitorium deducitur, quomodo procedat ibi declaratur 281.43

Iudex arbitrium, quod esse debeat ut iudicis probationes incunctis posse fieri 231.57

Iudex incompetenti, impune non paretur 11.82

Iudex incompetenti deservente deservit persona & ordo 12.60

Iudex extrajudicialiter spoliat, ut priuatus spoliate dicitur 8.103

Iudex restitit posse, cum extrajudicialiter agit 9.60

Iudex inferre iniuriam spoliat, quem ut priuatus spoliat, actio- nem iniuriam tenetur 10.60

Iudex incompetenti procedendo, dicitur ut priuatus procedere. nume. 17. fo. 104

Iudex incompetenti si ignorans sua iurisdictione vires procedat, per errorem potius, quam per culpam lapsus dicitur. nume. 18. fol. eodem

Iudex competentis si nulliter processit spoliat dicitur 19.60

Iudex officium quod ad recuperandam possessionem datur acquiritur 4.317

Iudicis officium conceditur spoliate lite pendente vel appellatione interposita 5.60

Iudicis officium an detur contra singularem successorem utrosum cum sit, oneroso 6.60

Iudicis officium datur contra singularem successorem mitisum, cum sit, lucratiuo 7.318

Iudicis officium obligationem non praesupponit verum, sed iurium quasi 8.60

Iudicis officium in iuris actionis datur 9.60

Iudicis officium non datur contra singularem successorem ignouentem, quous tunc in re iuris succedentem 11.60

Iudicis officium an ei concedatur, qui propria culpa & facto possessionem amisit 14.60

Iudicis officium conceditur ei, qui proprio facto possessionem amittit, si modo ei concederetur alia in integ. restit. 25.319

Iudicis officio si suam recuperat possessionem, qui ex suo facto, ad hoc non perfecte recuperavit 18.60

Iudicis officium locum habet in causa. l. 2. C. de Frato. pigno. nu. 20. fo. eodem

Iudicis officium an concedatur colono, inquilino, commodatario, & similibus, ut recuperent ablatam ab eis possessionem seu detentionem 21.60

Iudicis officium, an concedatur fructuario, & illi qui annuo redditus emittit 23.320

Iudicis officium ad recuperandam possessionem ablatam seu occupatam lite vel appellatione pendente an concedatur. numer. 24. fo. eodem

Iudicis officium datur contra singularem successorem, qui successit in possessione occupata lite pendente vel appellatione. nu. 26. fo. eodem

Iudicis officium datur contra singularem successorem, qui successit in possessione occupata lite pendente vel appellatione, etiam non probata scientia viri successoris 27.60

Iudicis officio agenti ad recuperandam possessionem, obijci non potest alterius spoli exceptio 28.60

Iudicis officio agenti ad recuperandam possessionem obijci non potest viri spoli exceptio 29.60

Iudicis officio agenti ad recuperandam possessionem, executionis exceptio obijci non potest 31.60

Iudicis officio agenti ad recuperandam possessionem in beneficiis, nulla deservit exceptio quando obijci possit. nume. 32. fo. eodem

Iudicis officio agenti ad recuperandam possessionem, obijci an possit exceptio, praesumptionem iuris contra eum esse. numer. 33. fo. 222

Iudicis officij cum agitur remedi ad recuperandam possessionem iudicij ordo non obijciatur 34.60

Iudicis officio agenti, ut sine suspensis recuperet, an obijci possit exceptio, cadaver recuperandam non esse 37.60

Iudicis officium, subsidiarium recuperanda possessionis. nume. 61. fol. 20

Iudicis officium petenti tantum concedi 174.42

Iudicem non posse licentiam concedere ingrediendi possessionem per iurim 33.106

Iudicis factum quando factum partis censetur 44.107

Iudicis factum non dicitur factum partis cum inique procedat. 45. eodem

Iudex extrajudicialiter procedens dicitur ut priuatus procedere 141. 335

Iudices iurare tenentur se seruatos statuta locorum: & ibi declaratur 366.159

Iudex approbare debet electionem, quam facit filius de re hereditaria, siue legitima causa 217.143

Iudex competens quis, dum ad hoc non constat an dominus vel seruus actoris partes sustineat 44.170

Iudex competens si dicitur ut vagabundum prohibendi iubeat, in

fidei estimationem 511.60

Melioramentorum necessariorum estimatio, ad hoc beneficii possessor consequitur si res meliorata perijt, ibidem tamen declaratur 512.60

Melioramenta seu impensa necessaria causa fructuum colligendorum, a possessore beneficii non deducuntur 513.60

Melioramenta necessaria deducit etiam malefidei possessor. numer. 514. fo. eodem

Meliorationes seu impensa utiles, an deducat possessor beneficii cum titulo 517.392

Meliorationes utiles, deducit possessor cum titulo & beneficii etiam perempta re meliorata ibi tamen declaratur. numer. 520. fo. eodem

Meliorationes utiles factas a beneficii possessore cum titulo causa colligendorum fructuum, adhuc deducuntur, si nondum collecti sunt fructus 519.60

Meliorationes utiles deducit possessor beneficii & cum titulo, etiam si fundus minoris sit 522.60

Melioramentorum utilium solutionem non consequitur possessor cum titulo & benefide, si rei dominus ita eij pauper, ut solueri non possit 523.60

Melioramenta utilia a possessore cum titulo & benefide, possunt auferri, si rei dominus ad inopiam estimationem solueri non potest 524.60

Meliorationes utiles non deducit possessor beneficii & cum titulo, quando per ferruminationem illa facta sunt 525.60

Meliorationes utiles deducit colonus, etsi illis in facio domino fecerit 529. 292

Meliorationes seu impensa voluptuaria quomodo deducat possessor beneficii & cum titulo 530.60

Meliorationes voluptuaria non abradit possessor beneficii & cum titulo, cum dominus illarum estimationem offerat, etiam si aliter inter eos conuenient foret 531.60

Melioramentorum voluptuaria estimatio soluenda est omnino possessori beneficii & cum titulo, cum alius dominus ita facturum fuisset 532.60

Meliorationes voluptuariae in re destinata uendi factae, a domino solum debent possessori beneficii & titulato 533.60

Meliorationes voluptuariae in re destitae factae, non abradit, nec estimationem consequitur possessor cum titulo & benefide. numer. 535. fo. eodem

Meliorationes voluptuariae in re minoris factae, non abradit nec estimationem consequitur possessor beneficii cum titulo. nu. 536. fo. eodem

Meliorationes necessarias deducit possessor malefidei & sine titulo 537.60

Meliorationes necessarias non deducit fur & ibi declaratur. numer. 538. fo. 294

Melioramenta necessaria non deducit possessor malefidei, si ex eis dominus locupletior non est factus 539.60

Melioramenta utilia regulariter non deducit malefidei possessor, ut estimationem consequatur 540.60

Melioramenta utilia per deractionem illa consequi potest malefidei possessor 542.60

Melioramenta non detrahunt neq. estimationem eorum consequitur possessor malefidei si res meliorata perijt 542.60

Melioramenta cum deducit malefidei possessor, an iudicis officio, uel per doli exceptionem, illud euentat 543.60

Melioramenta voluptuaria regulariter non deducit malefidei possessor 544.60

Melioramenta voluptuaria tunc deducit malefidei possessor, si sine

detrimto rei officij id potest 545.60

Melioramenta quomodo deducat possessor, qui a principio sunt beneficii & ex post malefidei 546.60

Melioramenta quomodo deducat possessor a principio malefidei & ex post beneficii 547.60

Melioramenta quomodo deducat possessor nec bona nec malefidei. 548. eodem

Melioramenta necessaria deducunt detentatores, uel colonus, commodatarius & Depositarus 550.295

Melioramenta necessaria deducunt colonus & Emphyteota, etiam si ob non solutam pensionem fuerint expulsi 551.60

Melioramenta a modica impensa, etiam si necessaria sint, non deducunt colonus & Emphyteota ac commodatarius & similes. 552. eodem

Melioramenta necessaria maxima impensa, non deducunt colonus, Emphyteota, commodatarius & similes. numer. 553. fo. eodem

Melioramenta utilia non deducit detentator, uel colonus, uel Emphyteota & similes 554.60

Melioramenta utilia non abradit detentator, uel colonus & similes 555.60

Melioramenta voluptuaria non deducit, nec abradit detentator, uel colonus & similes 556.60

Melioramentorum estimatio fieri debet secundum temporis restitutionis rei 557.60

Melioramenta a se facta uel a suo praedecessore probare debet possessor cum illa uult detrabere 567.297

Melioramentorum exceptio non retardat sententiae executionem aliter paulo infra 569.60

Melioramentorum exceptio non retardat executionem sententiae quando alius periculum in procestiminatione subisset. numer. 571. fo. eodem

Melioramentorum exceptio sententiae executionem non retardat quando alius non subisset probationes paratae 572.60

Meteri & commeteri significatio 169.253

Meteri est, quod ex re mea prouenit 170.298

Meteri factum tenet, donec ex eodem quod met. cau. rescindatur. 105. 30

Meteri compulsus possessionem tradens, suo facto dicitur spoliat. 103. eodem

Meteri praesumptio cessat, si actus eorum superiore sit gestus. numer. 237. fo. 52

Militum penna, quae cum militiam deserebant 358.258

Militum olim necessarij facti nunc uoluntarij, qualiter id euenit ex Lilio & ceteris docetur 359.60

Militum iurabant olim militiam non deserturos 360.60

Militum penna quando immutari caperit 361.259

Militia schola olim fuit 58.208

Minorem, pupillum, & similes, idoneam habere standi in iudicio personam, ut possessorio agant non ut conueniantur. numer. 38. fo. 95

Minor si ratum habuit, quod ab administratoribus gestum est, conueniri non poterit in casu. l. meminertit. C. unde ui. nume. 95. fo. 112

Minor delinquens in his, qua iure ueteri erant permissa & mine iure nouo prohibita, non punitur 38.225

Minor non restituitur, ut instrumentum de falso arguat si iam ipse se instrumentum illud iurauerat 43.60

Minor restituitur cum dat operam rei illicitae, quam licitam iussit credebat 45.226

Minor restituitur, beneficium iam alteri collatum non consequitur 46

cur.	304.174	Negligentia non praesumitur	185.276
patris uel pupillus, qui administratorem factio sua possessione sunt	305.238	Negligentia permittenti beneficiam cum alio, accusanda est, si sit titulum non perquisitur	31.311
patris non restituitur contra alienationem a se legitime factam, sed quae praeterea actus rescindi potest, si effectus maior debito tempore non contraxerit	110.230	Nix immoderata inter casus fortuitos enumeratur	40.137
Minor qui factus maior dolam in contractu ab adversario adhibitum nonit, si non contradixit, dolam renouisse dicitur. num.	337. fol. 149	Nominatio non conceditur contento, qui cum vitio est, & pro possessore labatur	487.129
Minor sine curatoris auctoritate, recuperare potest possessionem. nu.	295. fo. 206.	Nominatio est contento, qui pro possessore habetur necat, non tamen vero possessori absentis detrimentum adfert	488. eo.
Minoris alienatio titulo lacratino nulliter facta, per cursum decem m. a die actus perfecta, conuadatur	359.252	Nominatio non admittitur si iam contentus tempore litis contulerit	450. eo.
Minorum bona alienari ut possint, quamplures solemnitates exiguntur, quae imbi enumerantur	146.250	Nominatio, quae per calumniam fit, rejicitur	454. eo.
Minor si eff. etia maior ignorans uel dubitans, sub qua forma eim a se fuerit celebratus contractus, non dicitur eum ratum habuisse, ex lapsu temporis	185.255	Nominatio admittitur ad probandum se nomine alieno possidere cum aliis eius iuramento non creditur	456. eo.
Minor, qui suo facto possessionem amisit, iudicis officio eam recuperat	37.139	Nominatio, quae per calumniam fit, rejicitur	454. eo.
Missus in possessione ex cado, uel Carboniano, uel Dini A dia in possessore non uocato, in ea possessione tamen confirmari potest	59.113	Nominatio admittitur ad probandum se nomine alieno possidere cum aliis eius iuramento non creditur	456. eo.
Mobilia occupans, an incidat in penam. l. si quis in tantam. l. unde vi	265.118	Nominatio, quae per calumniam fit, rejicitur	454. eo.
Modestinus temporibus A lexandri Seueri floruit	247.146	Nominatio, quae per calumniam fit, rejicitur	454. eo.
Molendinum inter mobilia connumerari	44.122	Nominatio, quae per calumniam fit, rejicitur	454. eo.
Molestia uerbum tam iuris quam facti intelligitur	255.55	Nominatio, quae per calumniam fit, rejicitur	454. eo.
Motum aquae acquisitio non est in consideratione	87.200	Nominatio, quae per calumniam fit, rejicitur	454. eo.
Motum temporis curi de actus extinctione agitatur	85.199	Nominatio, quae per calumniam fit, rejicitur	454. eo.
Monachum dispensatum, ut testamentum valeat condere, eadem si siletiis obseruati intelligi	25.99	Nominatio, quae per calumniam fit, rejicitur	454. eo.
Mora purgatio etiam in penalibus conceditur, si rei ad priuilegium statum potest deduci	156.136	Nominatio, quae per calumniam fit, rejicitur	454. eo.
Mora purgatio non recipitur in delictis, quae in faciendo consistunt	145. fo. 135	Nominatio, quae per calumniam fit, rejicitur	454. eo.
Mora purgatio admittitur in delictis, quae actum successuum habent	147. eo.	Nominatio, quae per calumniam fit, rejicitur	454. eo.
Mulier per vim alterius possessionem inuadentes, an puniantur ex constitutione. l. si quis in tantam. C. m. vi	9.123	Nominatio, quae per calumniam fit, rejicitur	454. eo.
Mulier in casibus tantum excipitur, excusatur ob iuris ignorantiam	13. eo.	Nominatio, quae per calumniam fit, rejicitur	454. eo.
Multa parte non opposente conceduntur, quae alijs non concederentur	264.40	Nominatio, quae per calumniam fit, rejicitur	454. eo.

17

0

Patrem inter mobilia connumerari	43.22	Occidisse ad necessarium sui defensionem probare debet. numer.	47. fol. 126
Necessitate sponte se iniiciens eamque allegans non succurritur. nume. s. fo. 56		Occupans rem ratione seruitutis, an incidat in penam. l. extat. ff. quod me. cau.	18.52
Negatiua uis fortiter est affirmatiua	4.203	Occupans ex causa, pena aliqua est plerendum	61.86
Negligentia possessoris debet esse probabilis, ut excusetur in aspor. nu. 18. fo. 99		Occupatio singularis, ubi uniuersitate ratificata totam obligat uniuersitatem	126.134
Negligentiam, ut quid non formatum, sensu & intellectu non percipi	19. eo.	Occupator credens possidere, quomodo incidat in penam. l. si quis in tantam. C. unde ui	130. eo.
Negligens is dicitur, qui non facit quod facere potuit	21. eo.	Occupans pignus Pratorium, non incidit in penam. l. si quis in tantam. C. unde ui	101.143
Negligentia in genere quomodo probatur	22. eo.	Occupans rem communem, quando incidat in penam. l. si quis in tantam. C. unde ui	326.155
Negligentia ex eo probatur, quod cum quis ad rem consequendam remedijs oportunis usus non est	24. eo.	Occupans incorporalia, an incidat in penam. l. si quis in tantam. C. unde ui	268.143
Negligens multa fert incommoda	26. 100		
Negligens iure suo suspensum priuatur	81.199		

Occupans Beneficium reseruatum adhibere, incidit in penam. l. si quis in tantam. C. unde vi	275.149	Pater spiritualis contineri non potest actione d. l. si quis in tantam. 57. eodem	
Occupatio quo tempore facta esse debeat, ut locus sit constitutus. l. si quis in tantam. C. unde vi	304.152	Pater an agere possit ex d. l. si quis in tantam contra filium, qui suam possessionem per vim occupauit	61. 127
Occupator, qui perfectio non occupauit, si a suo adversario soluitur an incidat in penam. l. si quis in tantam. C. unde vi. num.	260. fol. 136	Pater an vim suam aduentitium filij amittat, si per illam a filio violentiam, proprietate amittitur	65. eod.
Occupator violentus an ex dispositione. l. si quis in tantam. C. unde vi. prius ipso iure, uel per sententiam, iure suo. nume.	305. eodem.	Pater quando tenetur de peculo profectio, et inuasionem violentiam a filio factam	77.129
Occupans per vim beneficium, ipso iure omni suo commodo priuatur	306. eo.	Patria potestas, non impedit filij bona ob delictum publicari. nu.	85. fol. eodem
Occupans proprium castrum per vim cum uia iuris succursum non est, non delinquit	191.140	Pater non habet administrationem peculij filij, in casu auct. excipitur. C. de bon. mater.	86. eo.
Occupator possessionis rei mobilis vacantis excusari an possit ex constitutione. l. C. m. vi	14. 161	Pater affectans priuari bonis ad detrimentum filiorum occupandis aliena, an incidat in penam d. l. si quis in tantam. num.	172. fol. 138
Occupans possessionem vacantem rei propriae, an tenetur ex constitutione. l. C. m. vi	25. 193	Pater per fraudem bona dilapidans filij non adfert detrimentum	173. fol. eodem.
Occupans possessionem vacantem rei propriae, admittitur ad probandum de iure sui dominij si offerat probationes incontinenti.	28. eod.	Pater qua cautela possit filiorum sua successione & legitima fraudare	179. 138
Occupans possessionem alterius, quam propriam credebat, tenetur ex. l. C. m. vi	31.194	Patre vendente omnia bona in fraudem filiorum, consistere debet pecuniam fuisse ab emptore numeratam	180.216
Occupans possessionem rei hereditariae, an tenetur ex constitutione. l. C. m. vi	37. eod.	Patris consensus in iudicio a filiofamilias agitando, de iure potest uo exigitur	197.267
Occupans possessionem uacuum si eam amisit, an tenetur ex. l. C. m. vi, & ibi declaratur	61.197	Patria potestas maioris roboris est in filios, quam domini in filios	100. eod.
Occupator an in dolo esse debeat, ut locus sit remedio. l. C. m. vi de vi	62. eod.	Pater uis uita & necis in filium, ex Romuli lege, accipit. nu.	301. fol. eodem
Occupator Praebenda vacantis, an tenetur ex constitutione. l. C. m. vi	74.199	Patria potestas in spiritualibus non curatur	320.269
Occupans agrum desertum, an tenetur ex constitutione. l. C. m. vi	76. eod.	Patria potestas in septem consistit	285.265
Occupans agrum desertum, biennio praescribitur	77. eo.	Patronus Ecclesiae potest habere honoris causa sedem in ecclesia	46.229
Odij causa iudiciali, fauorem non operatur	183.193	Pauli de Castro explosa consultatio	475.187
Oldradi & Sali. curia extensa ad. l. meminerit. C. unde vi	88. 112.	Paulus de Castro laudatus, titulum tamen unum illius improbatum	476. eod.
Oppositio exceptione domini, causam cum possessione tractandam non esse, si ad uisioria procedat iudex, appellandum est.	167. 41	Pauli Priuilegium multa curiae	225.144
Ordo glossator antiquus, patria Papiensis fuit	310.268	Peccati ratio an militet tam contra uisiosum successorem ab initio, quam ex post facto	21.309
		Peculium Castrense & aduentitium, in multis differunt. num.	71. fol. 309
		Peculium profectitium ex patris delicto, ad filij detrimentum publicatur	73. eod.
		Peculium filij non publicatur cum pater solus sit usufructus habet	87.129
		Peculium aduentitium publicatur, si ex patris consensu, liberam in eo habet filius administrationem	90.130
		Pena cum dilato commensuranda est	39.85
		Pena dupli, plecti quis non debet	43. eo.
		Pena legalis quando ob rei principalis consecutionem dicitur remissa	148.135
		Pena. l. si quis in tantam, C. unde vi cum pena. l. extat. ff. quod met. cau. concurrat aliquando, sed uisio electione, altera cessat	205.142
		Pena multiplex quandoque delinquenti a lege imponitur. num.	145. fol. 157
		Pena legis antiqua cum per nouam abrogatur, clare a legislatoribus silet exprimi	365.159
		Pena excessiua ubi sunt, una alteram tollit	392.163
		Pena iuris communis si a statuto augetur, uel minuitur, illa pena statuti dicitur noua pena & est attendenda & obseruanda	393. eo.
		Pena remissio in dubio non dicitur facta	143.151
			Pena

Pena caducitatis ad domino Emphyteuta, qui debito tempore non soluit, ob canonice solutionem sine protestatione receptam remissa dicitur 323.64
Penam ab agendo, iudicij, limite repellere 323.64
Penam solvere negans dominum spoliate dicitur 154.136
Penam domus, inter quas fructus connumeratur 623.104
Perinde dicitur, qui significet 36.95
Perperam aliquis agere, quid sit 102.139
Persona habitus consideratur ab initio, quando de re acquirenda agitur 15.109
Pessio in ius prestat causam et inquisitio postea de domo relinquitur domino migrare 100.174
Pessio inter casu fortuitos enumeratur 24.187
Pessio grauisima annis 1350 25.60d.
Pessio in quibus causis etiam summarie tractanda, necessaria est 143.261
Petri Loriet conciliatio ad l. si nauis. §. ut ff. de rei vend. c. l. domum. C. eo. in l. c. l. c. conciliatio nona auctoris 374.71
Petrus Stella in repetitio. l. repetitio nu. 53. de condic. indub. declaratur 8.75
Petri Rebuffi lapsus 101.201
Petri Calestani declaratio et doctrina exposta 234.257
Petitorium et Possessorium, duo iudicij genera 7.2
Petitorium iudicium quid 8.3
Petitorium iudicium est, cum in rem est actio 9.60.
Petitorium iudicium et Possessorium, quando motum dicitur. 11. eodem.
Petitorium est motum, cum petitum est rem plenè et liberè restitui 14.4
Petitorium dicitur motum, si terrenum restitui petatur 19.5
Petitorium iudicij extrema, que 20.60d.
Petitorium et Possessorium iudicia diuersa non tamen contraria sunt inter se 25.262
Petitorium absorbet Possessorium 367.274
Petitorij causa reiecta, Possessoria à Principe committi potest. num. 371. fol. eodem.
Petitorium interuentum omitti non potest, et ad remedium reinte grande recurri 381.275
Pignoris sola detentatio cum est apud creditorem cessat pena. l. si quis in tantam. C. unde vi contra debitorem occupantis. num. 203. fol. 147
Pignus conuentionale, quod 16.286
Pignus Pratorium, quod 17.60.
Pignus iudiciale, quod 38. eod.
Pignus legale, quod 19. eod.
Pignus legale non possidet creditor 20. eod.
Pignus iudiciale cedit in solutum creditori, dominus, ut efficitur si ei conceditur 21.60.
Plagiarium unde dicitur 382.281
Plaga prima correpta, quid 383. eod.
Pleno iure possidere, quid 8.192
Plena proprietate quid 9. eod.
Plombare quid sit 518.393
Pontifici maximo obediendum non esse, si inde epi potest scandalum 202.61
Pontificem ob scandalum Eusebium deponi posse 310.63
Possessio vacans, qua verè dicitur 4.190
Possessionem vacuam, qui tradere tenetur, quo modo eam tradet 5.192
Possessionem vacuam non tradit, qui minime tutam transfert. nume. 6. fol. eodem.
Possessio plena, qua 7. eod.
Possessio scriptura, qua 10. eod.
Possessio vacare an dicitur, si antiquus possessor adhuc possidet. 11. eodem.
Possessio rei mobilis vacare potest vel possessio rei immobilis, num. 15. fol. 192
Possessio vacans an sit futura et vitiosa possit effici, ut vi possessio dicitur possit 21. eod.
Possessio qualis qualis, inest in hereditate iacente 41.191
Possessio cui restitui debeat, an primo qui vacuam possessionem iam ingressus vacuam reliquit, vel ei, qui ultimo loco vacuam amisit 56.196
Possessor similis et dominus si cum solo possessore concurrat, preferatur ut ei restituitur possessio 59.197
Possessio vacua si ex secundo occupatore in primum perueniat, primo loco spoliat conceditur ante alterum, restitutio. num. 60. fol. eodem
Possessor antiquus contra nouum sine titulo, malefidei exceptionem obijcere potest 68.198
Possessione naturali translata, transfertur et civilis, et imbi declaratur 43.209
Possessio naturalis, an sit pene creditore ob clausulam preactam 45.210
Possessori vel domino, an concedatur remedium l. vlti. C. de acq. pos. si quis occupat possessionem, quam deseruit colonus antimo non reuertendus 49. eod.
Possessor antiquus si negligat apprehendere naturalem possessionem à colono desertam, et ab alio occupatam, an eam perdat nec remedio. l. vlti. C. de acq. pos. recuperare possit 59.212
Possessor debet esse beneficidus, ut prescribat in casu tituli. C. si aduers. credi. 72.213
Possessione antiquiori probata, non presumitur clandestina. num. 69. fol. 222
Possessionem qui suo facto in omittendo amisit remedium reintegrà de adub. adiuuatur 97.217
Possessione sua primari nemo debet sine iudiciali cognitione. nam. 111. fol. 32
Possidens diu post renuntiationem domini à se factam, restituitur si spoliari contingat 270.157
Possessionem longissimam ius acquirere possessori quo aduersus heruum titulum possit defendere 272.60.
Possessio translata ex constituto dicitur vera 357.68
Possessorem constituendi procuratorem ad renuntiationem statim possessionem perdere 345.54.
Possessor ex constituto si à constitutario non admittitur spoliari dicitur 359.69
Possessio translata ex contractu cum minori gesto, condicione indubiti recuperatur 4.75
Possessio ex contractu inutili quomodo transferatur 5. eod.
Possessio amissa quomodo indubiti eam soluenti consulunt deinde sit 11.79.
Possessio cum vitio in possessorem peruenisse debuit, ut actioni tripartite locus deinde sit 5.77
Possessio civilis decemno perditur 25.29
Possessorem mediatum, remediò l. in usor. C. unde in non conueniri 27.100
Possessio à Furioso occupata, antiquo possessori ante omnia debet restitui 95.130
Possessor reuertens ad suam possessionem et non admissus uti, an uti possit beneficio. l. si quis in tantam. C. unde in 135.134
Posses

Possessor sufficiens posse repellit, si ad possessionem non accessit, ut spoliat dicitur an possit 130. eod.
Possessor qui ex interuallo è manibus occupatoris possessionem recuperauit, an hoc remediò l. si quis in tantam. C. unde vi contra occupatorem illum, utatur 166.137
Possessor civile possessorem naturalem expellendo, an incidat in penam. l. si quis in tantam. C. unde vi 194.140
Possessori tantum, non proprietario nec detentatori conceditur remedium ex l. si quis in tantam. C. unde vi, contra extraneum occupatorem 196.141
Possessor rei legata non tranfit in legatarium à die mortis testatoris ut tranfit dominium 214.143
Possessionem adquirere sibi an debeat spoliator, ut locum sit constitutum. l. si quis in tantam. C. unde vi 298.151
Possessori cuius possidebat nomine possidet, actio non datur, sed vero possessori cuius possidebat nomine 298.151
Possessor malefidei, an remediò l. si coloni. C. de agri. et cens. lib. unde cum, experiri possit 21.168
Possessor beneficidus recuperans seruum vel colonum sibi ablatum, qua actione experitur 31.169
Possessio locatari probanda est illius temporis, quo facta est locatio, si agitur remediò l. non ab re. C. unde vi 14.179
Possessor iustus cum remediò l. vlti. C. de Prato. pig. conuenitur, an necessarius sit debitoris excusio 4.183
Possessio in beneficiis sine iure aliquo haberi potest. 450.284
Possessor rei sua conueniunt, ut spoliator se teneat non potest si cum vitio possessionem est adeptus 482.188
Possidere proprio nomine, qui possidet presumitur 495.289
Possessionem antiquam non sufficit probare in beneficiis lib. 497. 279
Possessionis maximum est commodum 400. eod.
Possessionem antiquam an vnus testimonio sufficit probare. l. eod. eodem
Possessionem in omnibus causis possessorys, an vnus testimonio sufficiat probare 411. eod.
Possessio per solam famam probatur cum reintegranda remediò agitur 412. eod.
Possessio vnus testimonio probatur, cum de summarissimis possessorys agitur 413. eod.
Possessorum dicitur motum, si non molestari petitum sit. num. 18. fol. 4
Possessorum iudicium, quid, et quando motum dicitur. 10.3
Possessorij recuperanda extrema, qua 21.5
Possessorij Retinenda extrema, qua 22. eod.
Possessorij Adipiscenda extrema, qua 23. eod.
Possessorum iudicium summarium et plenarium 24. eod.
Possessorium momentaneum, quod 32.6
Possessorium Adipiscenda, quod 34. eod.
Possessorium Retinenda, quod 35. eod.
Possessorium Recuperanda, quod 36. eod.
Possessorij agens ex interdicto si possidet, si conetur reu probare dominium, quid contra deduci et probari debeat. num. 34. fol. 18
Possessorij adipiscende non retinenda ratio spectanda est 20.310
Possessionem sua negligentia perdens quo modo remediò reintegranda, et quando restituitur 100. eod.
Possessio cum proprietate nihil habet commune, ibi declaratur. 217. 218
Possessorij causa, et proprietatis, connexa est 218. eod.
Possessio rerum spirituum, non adquiritur nisi ex inuestitura ab eo, qui potestatem habet, concessa 222.259
Possessio transfert probandi onus in aduersarium 305.174
Possessione antiquiori probata noua presumitur clandestina. 384. 276
Possessionem antiquam probare sufficit et allegare possessionem tempore spoliationis, et remediò reintegranda agitur. 386.277
Possessor cum titulo et bona fide, prescriptio exceptionem obijcere poterit contra agentem remediò reintegranda, et quantitas temporis 425.281
Possessio per negligentiam decem annorum perditur 426.282
Possessio rerum ecclesie, solo spatio amorum. 40. tollitur. 427. eod.
Posidens per annum, apud Gallos defenditur contra agentem, ut spoliatum 432.283
Possessio ex acta nullo transfertur 448.285
Posidere hodie presumitur, qui et olim ibi ma interpretu restrictione reiecta 387.277
Possessor antiquior preferatur 389.277
Possessionem antiquam probare sufficit in causa spoliationis, etiam si statutum verum exigat probationem 398.278
Posidens olim mobilis non presumitur hodie possidere. 406.279
Possessorium iudicium momentaneum, ad agendum aliis inhabilibus admittit 335.95
Possessorij causa de re spirituali, spiritus non est et paulo infra declaratur 211.217
Possessoria cause, omnes summarie tractanda sunt 233.261
Possessorij reintegranda, et petitorij causa ex rescripto simul commissa an index ad libitum possit super solo possessore procedere 361.273
Possessorij causa est necessarium antecedens ad causam petitorij. 364. 274
Possessorij causa ratione ordinis, ante causam petitorij tractanda est 366. eod.
Possessorij et petitorij causa cognosci potest ab eodem delegato rescriptum sit generale 368. eod.
Possessorij et petitorij causa, tractari simul ab eodem iudice potest, partibus consentientibus 370. eod.
Praxis possessorys summaria 26.9
Praxis et modus citandi possessores, cum spoliatum vult sententiam restitutionis exequi 77.112
Praxis constitutionis, l. si quis in tantam. C. unde vi, que sit. 313. 152
Praxis que sit in remediò l. condutores. C. loca. et l. non ab re. C. unde vi 30.180
Praxis qua vi debet minor, cum vult possessionem rei nulliter alienata recuperare 191.256
Præcarij clausula in instrumeto dicitur restituenda operatur, ut soluto matrimonio possit mulier bona hypothecata sua auctori tate occupare 35.207
Præcario possidens naturalem possessionem habere dicitur. 56.130
Præcario possidens tunc ad possessionem reintegratur cum à testis non quem à domino dicitur 58. eod.
Prædo ante omnia restituatur 109.31
Prædo strictè largè et largissimè, quis dicitur 110.32
Prædo notorius an ante omnia restituatur 111. eod.
Prædo spoliat ab eo, qui nullum ius in re habet, ante omnia restituitur 110.35
Prædo in beneficiis, an ante omnia restituatur 111.35
Præiudicialis actio, qua 36.168
Præiudicium quid 37. eod.
Prælati rem ecclesie inuadendo, non efficiunt et ecclesia incidit in penam. l. si quis in tantam. C. unde vi 221.49
Prælati cum toto capitulo, ecclesia detrimentum adferre potest 222.259
*** si alienatis

Alienam occupet possessionem 104.131
Prelatus & capitulum sine legitima ecclesie praedudicari non possunt 105.104.
Prelatus, bonorum ecclesie administrator, non dominus dicitur 106. eodem.
Prelati transfatio de re ecclesie non valet 109.132.
Prelatus occupando per vim suo nomine alienam possessionem, amittit commodum propria 118. eod.
Prelatus ob suam occupationem etiam ecclesie nomine, dum inuit possessionem amittit 110. eod.
Prelatus praesumitur possidere bona nomine ecclesie non proprio 131. 134.
Prelatus successor occupando a praedecessore relicta, non incidit in penam. l. si quis in tantam. C. m. vi 133. eod.
Prelatus Abbas, & Monachus, ac tutor occupando per vim suo nomine principalium nomine possessionem alienam, an faciant eos incidere in penam. l. si quis in tantam. C. m. vi 101. 112.
Prelatus qui ob institutionem fructus suos facit, restituere tenetur sicut propter demerita beneficio esse privandum. name. 630. fol. 305
Praescriptio quaesita, sine causa a Principe auferri non potest. nu. 64. fol. 109
Praescriptio etiam adversus hereditatem incertam procedit. 47. 115
Praescriptio a iure Pontificio non impeditur, cum lex civilis certis personis ad certum tempus usque & non ultra actionem tribuit 189. 255
Praescriptio exceptio, obicit an possit contra agentem remedia Reintegranda 431. 280
Praescriptio exceptio non potest spoliatum primus cum mala fide possidet 416. 280.
Praescriptio immemoralis temporis, ob mala fide non currit iure Pontificio impediens 427. eod.
Praescriptio cum bona fide, vel cum mala, praesumpta tamen statio. 30. annorum currit, ideoque possessor eam obicere poterit agenti remedio Reintegranda 418. 280.
Praescriptio exceptio, quam ob causam obicitur spoliat agentis 421. 281
Praescriptio centenaria sola, currit contra bona Camera Principis 428. eod.
Praescribens, si praescriptione perfecta cognovit mala fide praescripsit, non tamen restituere tenetur 17. 310
Praesumptio transfert probandi onus in adversarium 6. 103
Praesumptio pro iudice non esse, quum quid extra suam potestatem agit 16. 104
Praesumptio vna tollit alteram infirmo rem 331. 270
Praesumptio possessio, a nona naturali tollitur 390. 277
Praesumptio vna alteri effectori cedit 29. 237
Princeps, & Rex, Barones sub se & vasallos habet, non autem mines ipsorum Baronum & vasallorum 74. 172
Princeps possessionem tollere potest 371. 274
Principem, iudicarium ordinem in procedendo non servare 17. 202
Princeps beneficium leui causa iustificari 60. 200
Princeps bonum & iustum praesumi, nec metum alicui velle inferre 61. 200
Princeps de subditorum bonis ad libitum disponere non potest. 61. eodem.
Princeps occupando castrum suae defensionis causa, si secuta pace illud non possessori prius, sed vero domino restituit, possessionem illam non dicitur spoliat 67. 210
Principis concessio, quomodo concessum dicatur acceptorium. nu. 45. fol. 96
Primatus re ipso iure, possidere non potest dicitur 501. 62
Primatus habitum praesupponit 33. 196
Primatio in casu. l. meminerint. C. m. de vi. non ipso iure, sed per sententiam inducitur 82. 111
Privilegium dicitur prius lege, & iuri communi detrabere. ante omnia restituit 210. 47
Privilegium non privilegio tribuit privilegium in inseparabilibus & individuis 310. 64
Privilegia etiam fiuntur agriculturae, non multiplicari. 13. 167
Privilegia declarantur in libello deduclo 177. 41
Probatio incontinenti super domino oblata, an impedit spoliatum 408. 279
Probatio quae incontinenti fit, nunquam censetur exclusiva, quando caeterae excluduntur 211. eod.
Probanda quae sint in casu remedii. l. condutores. C. loca. & l. non ab re. C. m. vi 31. 181
Probatio iudici faciendae sunt 316. 272
Probationes recipi possunt contra iudicium asseritorem 316. 273
Probationes recipi possunt contra iuratum asseritorem damnatum passu iuxta statum possessionem 317. 200
Probatio clara in criminibus exigitur 394. 278
Probationes in Remedio Reintegranda, quales esse debeant. nu. 408. 279
Probationibus claris cum negat de ferre iudex, quo vi debeant confilio, ne in syndacatu molestia possit affici 342. 271
Procuratores a lege datos de iudicatu solvendo ac defendendo non caute 29. 94
Procuratorem citare non sufficit, cum agitur de beneficii privatione 70. 110
Proditorem notorium, de facto principem posse privare 66. 110
Prodigus per vim alterius possessionem occupans punitur pena. l. si quis in tantam. C. m. vi 26. 110
Prodigus adulti aequiparatur 27. 110
Prodigalitas in bonorum dispositione versatur 29. 110
Prodigus si delinquit punitur 29. 110
Promeritae res, qua 514. 293
Promissio hominis facit cessare provisionem legis 164. 137
Publiciana conveniri an possit in successores, qui successit ei, qui conveniri alias poterat 75. 232
Publiciana iure etiam Pontificio conceditur 13. 109
Pupillus vel minor conveniendi condicione. l. meminerint. C. m. de vi, an obicere possit dominum exceptionem 25. 113
Pupillus & minor ordinario remedio possunt conveniri, ut a se occupatam possessionem restituant 50. 116
Pupillus, & minor, in iudicium alterius possessionem, an incidat in penam. l. si quis in tantam. C. m. vi 35. 125
Pupillus restituitur ob iustum causam, cum alienam possessionem per vim occupavit 44. 200
Pupillus, in iudicium, & similes tenentur quotenas ad eos ex factis administratorum pervenit 215. 132
Pylacium quid 421. 280

Qualitas adueniens enti, non uis est constituitur 8. 93
Qualitas adueniens enti, quando nouum eius consistat 397. 163
Qualitas iuncta verbo, intelligitur secundum tempus verbi. nu. 19. fol. 210
Qualitas tribuens iurisdictionem, non est ab eo cognoscenda, qui suam iurisdictionem pratendit 208. 217
Quarta ex legatis contrarij Episcopo debetur: sed contra paulo infra 50. 227
Quaestio facti de re spirituali, potest apud laicum tractari. 211. 217
Quinquennium, quod currit a die perfectae atatis in casu. l. vi. C. si maior facti. aliena. sine decre. facti. & c. currit etiam a die, quo quis pro maiori habetur, ex statuti dispositione vi Pa pia ex statuto. 23. in ciuilibus 151. 243

Qualitas adueniens enti, non uis est constituitur 8. 93
Qualitas adueniens enti, quando nouum eius consistat 397. 163
Qualitas iuncta verbo, intelligitur secundum tempus verbi. nu. 19. fol. 210
Qualitas tribuens iurisdictionem, non est ab eo cognoscenda, qui suam iurisdictionem pratendit 208. 217
Quarta ex legatis contrarij Episcopo debetur: sed contra paulo infra 50. 227
Quaestio facti de re spirituali, potest apud laicum tractari. 211. 217
Quinquennium, quod currit a die perfectae atatis in casu. l. vi. C. si maior facti. aliena. sine decre. facti. & c. currit etiam a die, quo quis pro maiori habetur, ex statuti dispositione vi Pa pia ex statuto. 23. in ciuilibus 151. 243

Qualitas adueniens enti, non uis est constituitur 8. 93
Qualitas adueniens enti, quando nouum eius consistat 397. 163
Qualitas iuncta verbo, intelligitur secundum tempus verbi. nu. 19. fol. 210
Qualitas tribuens iurisdictionem, non est ab eo cognoscenda, qui suam iurisdictionem pratendit 208. 217
Quarta ex legatis contrarij Episcopo debetur: sed contra paulo infra 50. 227
Quaestio facti de re spirituali, potest apud laicum tractari. 211. 217
Quinquennium, quod currit a die perfectae atatis in casu. l. vi. C. si maior facti. aliena. sine decre. facti. & c. currit etiam a die, quo quis pro maiori habetur, ex statuti dispositione vi Pa pia ex statuto. 23. in ciuilibus 151. 243

Qualitas adueniens enti, non uis est constituitur 8. 93
Qualitas adueniens enti, quando nouum eius consistat 397. 163
Qualitas iuncta verbo, intelligitur secundum tempus verbi. nu. 19. fol. 210
Qualitas tribuens iurisdictionem, non est ab eo cognoscenda, qui suam iurisdictionem pratendit 208. 217
Quarta ex legatis contrarij Episcopo debetur: sed contra paulo infra 50. 227
Quaestio facti de re spirituali, potest apud laicum tractari. 211. 217
Quinquennium, quod currit a die perfectae atatis in casu. l. vi. C. si maior facti. aliena. sine decre. facti. & c. currit etiam a die, quo quis pro maiori habetur, ex statuti dispositione vi Pa pia ex statuto. 23. in ciuilibus 151. 243

R

Reptens per vim rem a fure subtraham & iudici asserens, fure nec raptor dicitur 103. 140
Ratio auctoris egregia, qua demonstratur, regulam spoliatum ante omnia restituendam, ad usum esse 18. 118
Rationes, quibus edita fuit constitutio. l. in uisior. C. m. de vi. num. 8. fol. 98.
Ratio, qua considerari possit in constit. l. vi. C. de Prato. pigno. nume. 11. fol. 185
Ratio ubi eadem est, conceditur in correctorij extensio. 18. 205
Ratio ubi eadem est non fit extensio, sed interpretatio. 19. 200
Ratio ubi est eadem, non dicitur lex extendi, sed enucleari. 20. 200
Ratio auctoris noua, qua demonstratur. l. vi. C. m. vi locum non habere, cum possessio rei hereditaria adita hereditate, occupatur 54. 196
Ratio cur res mobilis iure reali affici potest, ita ut impediatur ius capio, & non immobilis 24. 193
Ratum habens solum, ut interdico unde vi conueniatur, tria concurrere debent 52. 213
Ratum habere factum est dicitur, qui ex facto sensu commodum. nume. 50. eodem.
Ratibabitio tribus modis fit 111. 239
Ratibabitio uerbis expressis, qua 211. eod.
Ratibabitio tacta, lapsu temporis inducitur 114. eod.
Ratibabitio, qua facta inducitur, an expressa vel tactis sit. nume. 118. fol. eodem.
Ratificat contractum minor, si eam ob causam annuus fructus percipiat 210. 240
Ratum habere uenditionem dicitur, qui rei pretium sibi solum posuit, & ibi declarat 213. eod.
Ratificatio in casu tituli. C. si maior fac. alie. sine decreto & c. lib. 5. codicis, quomodo alienationem confirmet: & imbi de ratificationum specie 150. 252
Ratificatio contractus nulliter celebrati, lapsu quinquenni a die perfecta atatis, inducitur 211. 252
Ratibabitio, qua uerbis expressis fit, uel facta, quomodo actum conuadit, & quando uim sumere incipiat 153. 252
Ratibabitio legi, & homini, maxime differant 215. 252
Ratibabitio non praescriptio inducitur ex cursu temporis in casu constitutionis tituli. C. si maior facti. alie. sine decre. fac. ratum hab. 188. 255
Reconuento non impeditur quando diuersis rebus hinc inde conuincit spoliatum 341. 66
Reconuento quando spoliatum restitui impeditur 336. 65
Recedentia apud Gallos, qua 28. 6
Reditus annui, an inter immobilia enumerentur 45. 22
Referenti credendum est quum apud eum constituendi facultas

Reptens per vim rem a fure subtraham & iudici asserens, fure nec raptor dicitur 103. 140
Ratio auctoris egregia, qua demonstratur, regulam spoliatum ante omnia restituendam, ad usum esse 18. 118
Rationes, quibus edita fuit constitutio. l. in uisior. C. m. de vi. num. 8. fol. 98.
Ratio, qua considerari possit in constit. l. vi. C. de Prato. pigno. nume. 11. fol. 185
Ratio ubi eadem est, conceditur in correctorij extensio. 18. 205
Ratio ubi eadem est non fit extensio, sed interpretatio. 19. 200
Ratio ubi est eadem, non dicitur lex extendi, sed enucleari. 20. 200
Ratio auctoris noua, qua demonstratur. l. vi. C. m. vi locum non habere, cum possessio rei hereditaria adita hereditate, occupatur 54. 196
Ratio cur res mobilis iure reali affici potest, ita ut impediatur ius capio, & non immobilis 24. 193
Ratum habens solum, ut interdico unde vi conueniatur, tria concurrere debent 52. 213
Ratum habere factum est dicitur, qui ex facto sensu commodum. nume. 50. eodem.
Ratibabitio tribus modis fit 111. 239
Ratibabitio uerbis expressis, qua 211. eod.
Ratibabitio tacta, lapsu temporis inducitur 114. eod.
Ratibabitio, qua facta inducitur, an expressa vel tactis sit. nume. 118. fol. eodem.
Ratificat contractum minor, si eam ob causam annuus fructus percipiat 210. 240
Ratum habere uenditionem dicitur, qui rei pretium sibi solum posuit, & ibi declarat 213. eod.
Ratificatio in casu tituli. C. si maior fac. alie. sine decreto & c. lib. 5. codicis, quomodo alienationem confirmet: & imbi de ratificationum specie 150. 252
Ratificatio contractus nulliter celebrati, lapsu quinquenni a die perfecta atatis, inducitur 211. 252
Ratibabitio, qua uerbis expressis fit, uel facta, quomodo actum conuadit, & quando uim sumere incipiat 153. 252
Ratibabitio legi, & homini, maxime differant 215. 252
Ratibabitio non praescriptio inducitur ex cursu temporis in casu constitutionis tituli. C. si maior facti. alie. sine decre. fac. ratum hab. 188. 255
Reconuento non impeditur quando diuersis rebus hinc inde conuincit spoliatum 341. 66
Reconuento quando spoliatum restitui impeditur 336. 65
Recedentia apud Gallos, qua 28. 6
Reditus annui, an inter immobilia enumerentur 45. 22
Referenti credendum est quum apud eum constituendi facultas

Reptens per vim rem a fure subtraham & iudici asserens, fure nec raptor dicitur 103. 140
Ratio auctoris egregia, qua demonstratur, regulam spoliatum ante omnia restituendam, ad usum esse 18. 118
Rationes, quibus edita fuit constitutio. l. in uisior. C. m. de vi. num. 8. fol. 98.
Ratio, qua considerari possit in constit. l. vi. C. de Prato. pigno. nume. 11. fol. 185
Ratio ubi eadem est, conceditur in correctorij extensio. 18. 205
Ratio ubi eadem est non fit extensio, sed interpretatio. 19. 200
Ratio ubi est eadem, non dicitur lex extendi, sed enucleari. 20. 200
Ratio auctoris noua, qua demonstratur. l. vi. C. m. vi locum non habere, cum possessio rei hereditaria adita hereditate, occupatur 54. 196
Ratio cur res mobilis iure reali affici potest, ita ut impediatur ius capio, & non immobilis 24. 193
Ratum habens solum, ut interdico unde vi conueniatur, tria concurrere debent 52. 213
Ratum habere factum est dicitur, qui ex facto sensu commodum. nume. 50. eodem.
Ratibabitio tribus modis fit 111. 239
Ratibabitio uerbis expressis, qua 211. eod.
Ratibabitio tacta, lapsu temporis inducitur 114. eod.
Ratibabitio, qua facta inducitur, an expressa vel tactis sit. nume. 118. fol. eodem.
Ratificat contractum minor, si eam ob causam annuus fructus percipiat 210. 240
Ratum habere uenditionem dicitur, qui rei pretium sibi solum posuit, & ibi declarat 213. eod.
Ratificatio in casu tituli. C. si maior fac. alie. sine decreto & c. lib. 5. codicis, quomodo alienationem confirmet: & imbi de ratificationum specie 150. 252
Ratificatio contractus nulliter celebrati, lapsu quinquenni a die perfecta atatis, inducitur 211. 252
Ratibabitio, qua uerbis expressis fit, uel facta, quomodo actum conuadit, & quando uim sumere incipiat 153. 252
Ratibabitio legi, & homini, maxime differant 215. 252
Ratibabitio non praescriptio inducitur ex cursu temporis in casu constitutionis tituli. C. si maior facti. alie. sine decre. fac. ratum hab. 188. 255
Reconuento non impeditur quando diuersis rebus hinc inde conuincit spoliatum 341. 66
Reconuento quando spoliatum restitui impeditur 336. 65
Recedentia apud Gallos, qua 28. 6
Reditus annui, an inter immobilia enumerentur 45. 22
Referenti credendum est quum apud eum constituendi facultas

... sua, qui in ea honoris causa sedem & cathedram habet. 45. 229
 Remedium ca. reintegranda. 3. q. 2. an concedatur commodatario
 & depositario 49. eod.
 Remedium reintegranda. 3. q. 1. an concedatur illi cui precario res
 concessa est 51. 230
 Remedium cap. reintegranda. 3. q. 1. an concedatur cessionario.
 nume. 59. fol. eodem.
 Remedium cap. reintegranda. 3. q. 1. an possessori malefidei spolia-
 ti concedatur 61. eod.
 Remedium cap. reintegranda. 3. q. 1. est editum principaliter ad
 comprimendam spoliationem 63. 231
 Remedium ca. reintegranda. 3. q. 1. an transcat in singularem suc-
 cessorem 64. eod.
 Remedium cap. reintegranda. 3. q. 1. an verè dicatur esse in rem
 scriptam 65. 232
 Remedia in rem scripta non transiunt ob damnum praeteritum
 in singularem successorem 66. eod.
 Remedium cap. reintegranda. 3. q. 1. an concedatur contra singu-
 rem successorem 67. eod.
 Remedium reintegranda datur contra possessorem singularem bo-
 nasfidei, si est sine titulo 68. eod.
 Remedium reintegranda an concedatur contra singularem suc-
 cessorem cum titulo & bona fide, quando tamen titulus ex post
 superuenit 71. 232
 Remedium reintegranda, an concedatur contra singularem possesso-
 rem cum titulo & bonafide, qui causam tamen à viroso pos-
 sessore habuit 73. eod.
 Remedium reintegranda an concedatur contra singularem suc-
 cessorem cum titulo & bonafide, eum tamen res vitio reale
 est affecta 77. 233
 Remedium reintegranda, an concedatur contra singularem suc-
 cessorem cum titulo & bonafide, sed qui successit vitioso pos-
 sessori 78. eod.
 Remedium reintegranda an concedatur contra singularem suc-
 cessorem, qui possidet cum titulo & bonafide, & causam ha-
 buit à bonafide & titulato possessore 80. eod.
 Remedium reintegranda, quomodo inquit interdicitur. Vi sit in-
 ductum 87. 234
 Remedium reintegranda maius habet privilegium interdicitur vi
 possidetur 88. 235
 Remedium reintegranda est inductum etiam tam ob causam, ne
 spoliator cum peccato aliena detineat 92. 236
 Remedium cap. saepe de resti. spolia. quo tempore editum, & quis
 effectus huius cognitionis 93. eod.
 Remedium reintegranda an concedatur illi, qui suo facto & cul-
 pa amisit possessionem 95. 237
 Remedium cap. reintegranda. 3. q. 2. an concedatur pro possessione
 rerum mobilium 101. 256
 Remedium ex cap. reintegranda. 3. q. 1. an concedatur pro quavis
 possessione 100. eod.
 Remedium reintegranda infamiam non irrogat 127. 264
 Remedium reintegranda an iudicium momentaneum continet.
 nume. 186. fol. 265
 Remedio reintegranda conuentus, consequi an possit dilatione vt
 testes in aliquo regione existentes, interrogari ad sui commodum
 faciat 133. 270
 Remedium reintegranda, cum interdicitur. Vi. vi. camulari an
 possit 137. 275
 Remedia plura vbi competunt, vnum eligi debet 138. 276
 Remedio reintegranda agens, quae probare teneatur 138. 276
 Remedio reintegranda agens, insidens probare non habet. 137. 278

Remedio reintegranda agens aduersus titulo possidentem, deducit
 re debet illius non possessoris possessionem clandestinam esse.
 nume. 407. fol. eodem.
 Remedio reintegranda agens, obijci potest exceptio, qua concludi-
 tur eum non possidere, nec possidere potuisse 133. 282
 Remedio reintegranda agens in beneficiis, an sua possessionis
 titulum iustificare debeat 148. 285
 Remedio attentatorum agens, titulum iustificare non cogitur 162. eod.
 Remedio reintegranda agens, quando obijci possit dominij exce-
 ptio 171. 287
 Remedium. l. vi. C. de edic. D. Adria. toll. esse adipsendae, & il-
 li potest obijci dominij exceptio 180. 288
 Remedio reintegranda conuentus, an in iudicio nominari possit
 eum, cuius nomine possidet 184. eod.
 Remedio reintegranda conuentus, an impensarum seu meliora-
 mentorum exceptionem obijcere possit 199. 290
 Remedio reintegranda agens, quomodo possit allegare fructus per-
 ceptos eum melioramentis componendas 223. 292
 Remedio reintegranda cum agitur, ferri an sententia possit super
 amissione proprietatis 219. 305
 Remedio vel iure vno, qui vult vii, eo vii debet eum omnibus
 suis qualitatibus 243. 308
 Remedio reintegranda condemnatum, possessionem restituere, fide-
 iussorem dare non potest de restituendo 644. eod.
 Remedium ex cap. saepe de resti. spolia. locum non habet contra sin-
 gularem successorem ignorantem vitium possessionis. 10. 309
 Remedium cap. saepe de resti. spolia. an concedatur contra singula-
 rem successorem, qui ex post vitium rei cognouit 11. eod.
 Remedium ex cap. saepe de resti. spolia. concedi contra singularem
 successorem ex titulo lucrativo, cum ex post facto possessionis
 vitium cognouit 22. 310
 Remedium cap. saepe de resti. spolia. datur contra singularem suc-
 cessorem vitiosum ex post facto, quum contra illum auferrem
 non est succursum 23. eod.
 Remedium ex cap. saepe de resti. spolia. conceditur contra singula-
 rem successorem, qui tempore traditionis cognouit possessionis
 vitium 24. eod.
 Remedium ex cap. saepe de resti. spolia. an datur contra singula-
 rem successorem, qui sui rem esse alienam, vitium tamen vi-
 lentia ignorat 26. eod.
 Remedium cap. saepe de resti. spolia. an datur contra singularem
 successorem possessionis vacantis, qui suavit possessionem vitio-
 sam 35. 313
 Remedium cap. saepe de resti. spolia. contra singularem successo-
 rem quantum vis mediatum, datur, & paulo post declara-
 tur 56. 314
 Remedium cap. saepe de resti. spolia. an primo spoliato uel secundo,
 qui bonafide possidet, spoliatus fuit 57. eod.
 Remedium cap. saepe de resti. spolia. an spoliatori concedatur con-
 tra eum spoliantem 58. eod.
 Remedium ex cap. saepe de resti. spolia. an datur bonafidei posses-
 sori contra bonafidei successorem 61. 315
 Remedio cap. saepe de resti. spolia. proprietatis seu dominij alterius
 exceptio, obijci non potest 63. eod.
 Remed. cap. saepe de resti. spolia. an concedatur pro re rapta. 66. eod.
 Remedium cap. saepe de resti. spolia. an locum habeat in vna sa-
 eli specie in marito, qui in rebus dotabilibus vno commissi, &
 ei vxor succedit, 68. 316
 Remedium recuperanda possessionis ex officio iudicis, quare vlti-
 mo loco collocatum 1. 317
 Remedium recuperanda possessionis ex officio iudicis, unde proue-
 niat

niat
 Remedio duo extraordinaria possunt iniuncte concurrere. 13. eod.
 Rem propriam recuperare etiam ex furto licet si successum alie-
 ter non sit iuris 197. 140
 Re mobilis spoliatus, ex interdicitur vnde vi, non restituitur. 19. 21
 Rei appellatio ita mobilis vt immobilis continetur 17. 192
 Rei appellatio restituitur ob subiectam materiam 18. eod.
 Remedio examinationis testium, regulariter alteri concedi non
 debet 344. 272
 Remedio ad examinandum testes in remotis regionibus concedi
 debet 346. eod.
 Remedio examinationis testium conceditur etiam in causa crimi-
 nali cum per viam exceptionis agitur 361. 273
 Remedio examinationis testium conceditur etiam in causis crimi-
 nalibus quum testes sunt extra provinciam 362. eod.
 Remissionis cõcedendae an sint cum officio iudicis agitur. 46. 323
 Remissiones per fraudem & calumniam petita, concedi nullo
 modo debent 339. eod.
 Remissionem dominij post spoliationem factam, per metum fa-
 clam censeri 235. 58
 Remissionem beneficij fieri in manibus superioris tantum.
 nume. 248. fol. 54
 Remissionem rei prophanae, idem esse, quae beneficiariae vt
 spoliatus restitui impeditur 250. eod.
 Remissionis pro remissionem reuocata post illius admissionem,
 ante tamen collationem, operatur ac si facta non esset 273. 58
 Remissionem beneficij à tertio spoliatus, ad huc ante omnia resti-
 tuatur 275. eod.
 Resignans beneficium, resignatione admissa statim ius suum &
 possessionem perdit 59. 112
 Res vitio affecta, non praescribitur, nec ob eam actio Publicia
 na conceditur 74. 232
 Resignationis exceptio debet esse probata cum obijciatur. 413. 284
 Resignatio pro testes quando probari possit 454. eod.
 Resignationis exceptio, obijci non potest contra agentem reintegranda,
 quando resignatio est super incerto beneficio 456. eod.
 Resignationis exceptio triennali possessori obijci non potest. 457. 185
 Resignatio, titulum inficit & annullat 444. 283
 Resignationis decretum possessionem discolorat 446. eod.
 Resignatio an possessionem annullat 447. eod.
 Resignatio minoris acquiritur 192. 256
 Resignatio est in primum statum repositio 5. 1
 Resignatio ad alterum iniuriam non trahitur 102. 174
 Resignatio re integra plenum operatur effectum 103. eod.
 Restituendo Rex capitulis pacis imitae inter principes obijci potest
 dominij exceptio 343. 53
 Restitutus ob publicam utilitatem, etiam interim alienata recu-
 perat 111. 275
 Restitutus ex causa pacis, non recuperat interim alienata in eccle-
 siam 112. eod.
 Restitutus per iustitiam, etiam interim alienata recuperat. nume.
 113. fol. 60.
 Restitutus expressè, etiam alienata omnia recuperat 116. 175
 Reuocatio procuratoris constituit ad renouandum ostendit
 voluntatem constituentis esse nolle rem perdere 244. 54
 Rigor, id est odiosa subtilitas, quae acquirati opponitur, & sum-
 mam ius dicitur, & summa iniuria 21. 18
 Ripae ratio eufusa ac explosa 26. 105
 Ripae distinctio & doctrina reijciuntur 49. 108
 Ripae declaratio & differentia explosa 332. 116
 Ripae consideratio explosa 162. 117

Ripa notatus 109. 144
 Ripae sententia in cap. saepe nu. 32. Versi. 3. quatuor extra de resti.
 spolia declaratur 16. 169
 Ripae conciliatio vna improbat 44. 312
 Ripae rationes & consideraciones multae reiectae 127. 314
 Rolandus à Valle iureconsultus laudatur 147. 350
 Romani consilium. 3. 4. ac nonnulla Barbariae confutata, 181. 254
 Rusticus occupando per vnum alterius possessionem, an incidat in
 panam. l. si quis in tantum. C. vii. vi 17. 113
 Rusticus non excusatur cum quid aduersus iuris naturalis disposi-
 tionem agunt 346. eod.
 Rusticus à dolo praesumpto excusatur 23. 124
 Rusticus occupando propriam rem ab altero tamen possessore, ex-
 cusatur à pena. l. si quis in tantum. C. vnde vi sed nume. 16.
 aliter 24. eod.
 Rusticus excusatur ignorantia iuris civilis 25. eod.
 Rusticus quocumque casu occupando possessionem alterius, non excu-
 satur 26. eod.
 Rustici errantes in iure, solus excusatur in casibus expressis. 27. eod.
 Rusticus, vt nouit accedere ad nemus ut ligna domi habeat, sic no-
 scere debet vt ad iuris peritos accedat quo inde consilium refe-
 rat 28. eod.
 Rusticus ob summam acquiratem, multatius ex iudicis arbitrio
 excusari potest 31. 125
 Rusticus sagax nunquam excusatur 32. eod.
 Rusticus non excusatur quum clam deliquit 33. eod.
 Rusticus nunquam excusatur à pena statuti Papensis. 31. De pa-
 na, illius qui vni alicui fecerit &c. 34. eod.

S

sacrilegus coram Ecclesiastico potest conueniri 207. 657
 scandalum vt euitetur, concedi solent multa 291. 61
 scholasticus, ob impensas in funere scholastici factas, iuste illius
 libros retinere potest 11. 179
 Scholasticus, an concedatur. l. vii. C. vnde vi remedium contra
 scholasticum, qui suum in auditorio locum occupauit. 95. 200
 Scholasticus est per triduum excommunicatus, eum in praesentia
 nibus docentium, caeteri est impedimento 96. eod.
 scientia praesumpta sufficit ut currere incipiat quadriennium ad
 petendum restitutionem in integrum 116. 239
 scientia vtrius praesumitur in eo, qui titulo lucrativo successit, non
 autem in eo qui ex titulo oneroso 43. 112
 sententiam declaratoriam & causae cognitionem exigit, cum
 physica ob non solum canonem, est primandus 79. 26
 sententia facit rem notoriam 205. 46
 sententia iniusta iure iuris valet 7. 103
 sententiae appellatione, venit diffinitiva non interlocutoria, ibi de-
 claratur 84. 111
 sententia, qua pronuntiat quid exequendum esse, dicitur inter-
 locutoria 85. 111
 sententia, qua pronuntiatur aliquem esse mittendum in possessionem,
 interlocutoria dicitur 86. eod.
 sententiam ab incompetenti iudice latam, omnino nullam esse.
 nume. 15. fol. 104. 326. 354
 sententiae tot sunt, quod capita sequantur apud iudicem contentendum possessio debet, ne inde
 oriatur scandalum 29. 4. 61
 serui vel coloni factum, in amittenda possessione domino praeui-
 dicare hodie non potest 2. 103
 Seruus Coloni & scripturarij acentur à dignitatibus 65. 175
 seruum

seruus pro domino agentem in causa. l. 2. C. si per vim vel alio modo &c. Invenit enim cal. prestare 21. 94
 seruum domini nomine possessionem recuperantem, non cogi caue- re se dominum defenditur 27. 60.
 seruus nomine absentis domini agens, dominum ratum habin- rum, cauere compellitur 30. 20.
 seruus absentis domini nomine agens, si succumbat, domino an- proinducit 30. 25
 seruus absentis domini nomine, mouere an possit actionem ex l. si quis in tantam. C. unde vi 40. 60.
 seruo in quasi possessione constituto, quomodo sit succursum contra dominum occupatorem 301. 151
 seruus vel filius an possessionem alterius occupando, faciant vi- Pater vel Patronus obligentur 61. 127
 seruo, actio conceditur ad libertatem tuendam 302. 171
 seruo vindicanti sine in libertatem, an concedatur remedium. d. l. si quis in tantam, contra dominum, qui cum occupant per vim 300. 151
 seruus se liberum proficiens, iudicio petitorio conuenitur 35. 129
 seruus vel colonus dum in actu iuga est, propria auctoritate capi potest 48. 170
 seruum vel colonum rogandam, sua auctoritate capere potest dominus 11. 68.
 seruus vel colonus, qui auferit & nunc ab alio possidetur, a prio- re dominus propria auctoritate prebende non potest 55. 171
 seruus a possessore nouo non a priore conueniendus est 58. 60.
 seruus vel colonus si post fugam affectu sui dignitatem, a do- mino ad pristinam seruitutem recuperari redigi de an pos- suit 65. 60.
 seruus vel colonus, qui per annos triginta Curia seruauit, ab om- ni seruitutis vinculo soluitur 70. 172
 seruitutem, qui in loco prestare tenetur, locum ad domini detri- mentum mutare non potest 80. 173
 signatura sola an probet commissionem causa possessionis in reme- dio reintegranda 373. 274
 signatura sola quando sufficiat in causa possessionis 375. 275
 signatura sola an sufficiat in commissione cause possessionis, stan- te regalia. C. antequam. 25. Quod commissioes casuarum & processus &c. 376. 60.
 signatura sola an ad titulum iustificacionem sufficiat 465. 186
 similitudo qua dicitur existens in l. vi. C. unde vi declara- tur & explicatur 79. 192
 simulatus contractus, contractus non est 383. 255
 simulatum spoliatum ante omnia non restitui 234. 36
 simulatum nullum in beneficio adquirere nec fructus suos fa- cere 355. 60d.
 simulatum beneficium ipso iure priuatum dici 356. 60d.
 simulatum spoliatum ante omnia non restitui 106. 63
 simulatum beneficium ipso iure priuari 307. 60d.
 simonia crimen inducit beneficium priuationem ipso iure 68. 88
 singularis successio in subsidium conuenit interdicto no. vi. 352. 29
 singularis successio necesse conuenit interdicto no. vi. cum vno post alterum spoliatum est 355. 60.
 singularis successio an constitutione. l. extat. ff. quod me. causa 2 conueniri possit 75. 88
 socius ei cuius rem communem, ex integro tamen ab altero scio possidetur, incidit in penam. l. si quis in tantam. C. un. ut. 237. 145
 socius Socium spoliat, se cum eo ad vim destinata uti prelibat nunc. 238. fol. eodem.
 socio licet per vim alium domus ingredi, si a socio prohibetur. nunc. 239. fol. eodem.

socius pro parte rem communem possidens, alterius portionem oc- cupare prohibetur 240. 60d.
 solenus, ob causam celebrati contractus, illum ratificare & ap- probare dicitur 119. 239
 spes considerabilis est 89. 130
 spoliatum ut dicitur, qui cum possideret deiecit est 1. 60.
 spoliatum non dicitur, qui possideret non prius 2. 60.
 spolium quid sit 3. 60.
 spoliatum possessione in ausu interdicto no. vi non restitui. 42. 22
 spoliatum quando agat aduersus illum, cuius nomine facta est spo- liatio 47. 60d.
 spoliatum ab vno ex familia restituitur ex interdicto unde vi. nunc. 53. fol. 23.
 spoliatio alterius nomine facta mandantem obligat: siue in expref- se siue tacite mandauerit 54. 60.
 spoliatum a tutore nomine pupilli vel a prelato nomine ecclesie, re- stituitur ante omnia 60. 24
 spoliatum dicit, qui suscipitur posse repellit, vi vile interdicto un- de vi restituitur 80. 26
 spoliatum quasi possessionis rei incorporalis, ex interdicto unde vi restituitur 81. 27
 spoliatum quasi possessione exigendi pedagium, restituitur interdi- cto unde vi 83. 60.
 spoliatio rei incorporalis dicitur facta 83. 60d.
 spoliatum quasi possessione annua prelationis, quomodo ex inter- dicto unde vi aduocatur, tam in reals, quam in personali pre- latione 87. 60.
 spoliatum per vim compulsuam an ante omnia restitui debeat. nunc. 102. fol. 30.
 spoliatio impropria admittit dominij exceptionem 107. 22
 spoliatum non restituitur ante omnia, cum subest peccati timor. nunc. 125. fol. 32.
 spoliatum dicitur, qui dum reuertitur non admittitur. 148. 18
 spoliatum si possessionem amittit, & a singulari possessore iterum eam consequatur conuenitur tamen interdicto unde vi ut eam restituat ante omnia 156. 39
 spoliatum ante omnia non restitui, si passus sit litem super domi- nio tractari 161. 40
 spoliatum, si facit consentiat tractari causam dominij non resti- tui ante omnia 163. 60d.
 spoliatum nisi restitit forsiter dominij causam non debere eam cau- sa possessionis tractari non restituitur ante omnia: an verum hoc tamen sit ab auctore declaratur 166. 41
 spoliatum si tempore ferenda sententia patitur litem super domi- nio tractari, ad hoc ante omnia non restituitur 172. 60.
 spoliatum cuius non possidat, non potest dicere se dominij causam deducere ad possessorem colorandum 183. 43
 spoliatorem suum visioam possessionem colorari non posse. nunc. 184. fol. eodem.
 spoliatum non restitui ante omnia cum per suam confessionem constat de dominio spoliatum 186. 60.
 spoliatum non restitui cum constat de dominio per instrumentum publicum, quod duobus modis declaratur 194. 44
 spoliatum non restitui cum per reitit de spoliatum domino con- stat 197. 45
 spoliatum non restitui cum ex actis iudicialibus constat de domi- nio conuenit 202. 60.
 spoliatum non restitui cum per sententiam de dominio conuenit constat 204. 46
 spoliatum post latam sententiam in causa dominij restitui ante omnia 207. 47
 spolia-

spoliatum an restituitur lata sententia absolutoria iudicij super do- minij causa 208. 60d.
 spoliatum si incidit in penam. l. si quis in tantam. C. no. vi, non aduocatur ex lata sententia in causa dominij, ne restituitur pos- sessionem ante omnia 209. 60d.
 spoliatorem scilicet dominij exceptionem obycere, si eam inconti- nenti sit paratus probare 216. 48
 spoliatum restituitur ante omnia, etiam eo casu, quando sine vio- lentia rei ad spoliatorem deuenit 217. 60d.
 spoliatum non restituitur ante omnia si imminens periculum dedu- ctum probari potest incontinenti 218. 49
 spoliatum favore ecclesie non restitui, si ad ecclesiam commodum do- minij exceptio incontinenti probari offeritur 219. 60d.
 spoliatum non restitui ante omnia, cum spoliatore vel licentia, vel pacto, possessionem est ingressus 222. 51
 spoliatum vi etiam si ex pacto potuit ingredi, ad hoc tamen ante om- nia spoliatore restitui possessionem 233. 60.
 spoliatum si renuntiat dominio rei post factam spoliationem, ad- hoc restituitur ante omnia 234. 60d.
 spoliatum, qui ante spoliationem procuratorem ad renuntiandum dominio constituit, non restitui ante omnia 243. 13
 spoliatum, qui curam superiorem renuntiat dominio rei post spo- liationem, non restitui ante omnia 247. 54
 spoliatum si post spoliationem renuntiat dominio, & per multos dies non est conuulsus se metu renuntiasse, non restituitur ante omnia 249. 60d.
 spoliatum si post spoliationem cum spoliatore paciscatur se possis- sio non acturum, non restitui ante omnia 252. 60.
 spoliatum restitui ante omnia, non obstante pacto de non agendo possessio, si causa publica est 257. 55
 spoliatum si post spoliationem iurauit se non acturum possessio, non restitui ante omnia 258. 60d.
 spoliatum restitui ante omnia, etiam si ante spoliationem cum spo- liatore pepigit se possessio non acturum 267. 57
 spoliatum si domino rei ante factam spoliationem renuntiauit, non restitui ante omnia 268. 60d.
 spoliatum suo facto & culpa non restitui 269. 60
 spoliatum, possessionem & damna cum expensis ante omnia recu- perat 277. 59
 spoliatum non restituitur ante omnia, si ex ea damnum sequi possit irreparabile 279. 60.
 spoli causa, cum apud potentissimum Principem tractatur, ad- hoc ante omnia restituitur castro munissimo spoliatum. nunc. 285. fol. 60.
 spoliatum castro munissimo, si cauet se illud restitutum si in petitorio succumbere contingat, ante omnia restituitur. nu- 287. fol. eodem.
 spoliatum castro munissimo, ante omnia restituitur cum est sub Principe, qui eum carcerari iubere potest 288. 60.
 spoliatum non restitui ante omnia si scandali subest timor. nunc. 290. fol. 61.
 spoliatum restitui ante omnia etiam si crimina in illum obijciun- tur 295. 60.
 spoliatum ab vno, & accusatum ab altero de crimine ante om- nia ad hoc restitui 297. 60d.
 spoliatum restitui etiam si crimen obijciatur siue ius pontificium siue civile consideretur 298. 60.
 spoliatum re vna tantum, non restitui ante omnia, si in illum obij- ciatur crimen 299. 62
 spoliatum ad quadrantem obolum de vsque, ante omnia restitui debet 300. 60.

spoliatio prima maior secundam, secundam impedit 317. 65
 spoliatum, incontinenti spoliatorem expoliare potest 318. 60.
 spoliatum, si se pendente facta, dicitur auerit prima & illam ino- pedit 319. 60d.
 spoliatum ut dicitur, qui in bello illicito aliena occupat 344. 60.
 spoliatum non sufficit probare ante tempus spoli possidisse de iure necessitatem apponendi tempus spoliationis in libello 393. 73
 spoliatum iudicij auctoritate quomodo restituendus & quando. nunc. 3. fol. 103.
 spoliatum se iudicij auctoritate asserentem, aduersus iuris pro- sumptio 4. 60.
 spoliatum iudicij auctoritate, se iniuste spoliatum probare debet. nunc. 5. fol. eodem.
 spoliatum a iudice, si notorium sit ius non habere nec habuisse, con- queri non posse 12. 104
 spoliatum etiam ordine iudicij ab eo iudice, qui incompetens est a priuato vel dicitur spoliatum 13. 60.
 spoliatum Principis auctoritate, quomodo restituitur ante om- nia 150. 60.
 spoliatum a Principe extra iudicium, ante omnia restitui. nunc. 65. fol. 109.
 spoliatum causa cognita a Principe, non restitui 68. 110
 spoliatorem etiam Principis auctoritate non posse in vitiosa posses- sione confirmari 70. 60d.
 spoliatorem in possessione ex certa scientia principis confirmato, vo- cato spoliatore, restitutioni locum esse 72. 60.
 spoliatum ecclesie nomine ante omnia etiam restitui debet. 113. 132
 spoliatore dicitur, qui de iure non admittit 117. 134
 spoliatore penitentia ductus possessionem restituit, an eum etiam penam. l. si quis in tantam. C. unde vi 143. 135
 spoliatum incontinenti recuperans, non incidit in penam. l. si quis in tantam. C. unde vi 170. 118
 spoliatum suum fugientem & res furto substractas auferentem, an incidat in penam. l. si quis in tantam. C. no. vi. 189. 140
 spoliatum ob maximam sui scitiam, non restituitur ante omnia. nunc. 87. fol. 173.
 spoliatum, qui alterum sua culpa dicit, probare debet 98. 237
 spoliatum suo facto iniuste a spoliatore causato, restitui debet ex re- medio reintegrande 102. 60.
 spoliatus clericum, an sub iudice ecclesiastico possit conueniri. nunc. 205. fol. 257.
 spoliatus agens se possessione beneficij spoliatum esse, obijci potest exceptio tuas lacus 434. 282
 spoliatus vna re tantum, si restituitur, non habet persistere in possessione tamdiu, quamdiu fuit spoliatum 647. 306
 spoliatus & restitutus de iure civili, non debet permanere in pos- sessione, quamdiu fuit spoliatum antequam petitorio agatur. nunc. 648. fol. eodem.
 spoliatore lite pendente, obijci non potest reservationis exceptio. nunc. 455. fol. 284.
 spoliatus agens reintegrari ad possessionem beneficij, titulum iusti ficare debet instante iudice 460. 283
 spoliatus beneficij incompatibilibus, non restituitur 467. 286
 spoliatore vna cum possessione cui in iure, dominij causam allega- re potest 472. 188
 spoliatus agens contra singularem successorem, qua actione expen- ditur 4. 108
 spoliatore per vim compulsuam, an concedatur remedium ex cap- sape de resti. spolia. 67. 316
 spoliatore lite pendente vel appellacione, iudicij ladi auctorita- tem 25. 320

RERVM ET VERBORVM.

<i>P</i> ri duplex: publica & priuata	37.6	<i>uim commissam dicitur ratam habere ob idq. ligatur.</i> 227. 66.
<i>P</i> ri quinq. modi committitur	38. 60.	<i>P</i> riuer sitas non puniendo uiolentiam occupatorem, an illius uiolen- tiam dicitur ratificasse 129. 60d.
<i>P</i> ri expulsiva, quae	39.7	
<i>P</i> ri ablativa, quae	40. 60d.	<i>P</i> oluntas morte finitur 64. 112
<i>P</i> ri compulsiva, quae	41. 60d.	<i>P</i> oluntas ex non facto declaratur 125. 2. 2. a
<i>P</i> ri turbativa, quae	42. 60d.	<i>P</i> rofructuario spoliato, hoc interdicto unde ui succurrit 69. 25
<i>P</i> ri inquietativa, quae	43. 60d.	<i>P</i> rofructuario spoliato succurrit, etiam si pendente spoliatioe usufru- ctus finitur 71. 26
<i>P</i> ri quotidiana, quae ab Alciato & Duarenno penditur 3. 16	8. 17	
<i>P</i> ri armata, bodie aliter ac sese armis, puniri	145. 58	<i>P</i> rofructuario absente si spoliatio contingat, ad huc tamen succur- ri. nume. 72. 60d.
<i>P</i> riolentium possessorem, et andestino improbiorem	149. 52	<i>P</i> rofructu amisso ab uiolentiam ab usufructuario commissam, cui deferatur: an uim pasci, uel proprietario 242. 1. 4. 5.
<i>P</i> ri compulsivae & expulsivae egregia differentia	72. 89	<i>P</i> rofructus patris, quem in bonis filij habet, quomodo ex patris de- lito amittatur 244. 60.
<i>P</i> ri expulsivae & compulsivae initium, quod maius	72. 89	<i>P</i> rofructuario, an concedatur remedium. l. ult. C. de acq. pos. 46. 230
<i>P</i> ri possessum dicitur, quod contra possessoris animum occupatur	356. 334	<i>P</i> rofructuario naturali alter possidet 47. 60d.
<i>P</i> riolentia in beneficiis, est odiosior	307. 152	<i>P</i> rofructus sine mariti consensu, in iudicij possessorijs agere potest. 88. 200
<i>P</i> riolentia occupatoris pena statuti affectibus, an pena iuris commu- nis plebii adhuc possit	308. 163	<i>P</i> rofructus recuperanti, tanquam spoliato, obijci potest eum esse ele- ricum uel monachum 435. 282
<i>P</i> ri ablativa proprie cadit in re mobili	20. 152	
<i>P</i> riolentia maius est occupare hominem, quam rem	24. 168	
<i>P</i> riolentia prius spolijs, aliquando prius purgandum	30. 320	
<i>P</i> riolentia, diuersi respectibus diuerso iure conferri sic declaratur Leum qui dedec. ff. de usufrucap. 36. 12	36. 12	
<i>P</i> riolentia conferri diuerso iure potest in intellectu, quando plures con- currunt intelligendi formae	37. 60	
<i>P</i> riolentia, ex uoluntate disponentis, diuerso iure censetur	38. 60d.	
<i>P</i> riolentia rem diuersi iuris esse posse diuersi causis & respectibus.	32. 4. 133	
	nu. 11. fol. 93	
<i>P</i> riolentia, si sermo ad casus habiles restringitur	20. 168	
<i>P</i> riolentia, quando ex delicto tenetur, ibi plura exempla & ca- sus adferuntur	32. 4. 133	
<i>P</i> riolentia, si perseverando in occupata à singularibus possessione	32. 4. 133	

F I N I S .

BERRATA TRACTATUS
Recuperandae Possessionis, Primus numerus
paginam, Secundus columnam, Tertius li-
neam significat.

3. 2. 21. Bartolum	Baldum	96. 2. 28. interpretet	ibi interpretet.
6. 1. 16. Constitutum	Constitutum	101. 1. 33. excessory	excessory.
9. 1. 15. restituit	restituatur	97. 2. 24. inflicta poena	inflicta poenam
27. 2. 28. conuenitur	contenditur	102. 1. 37. si dominus	si dominus
60. 2. 42. liberum	libro	104. 1. 9. in eum	in eo.
20. 1. 16. recipiant	recipiant.	105. 2. 36. ut non iudex	ut iudex.
60. 1. 48. Romi consi.	Romani consi.	105. 1. 26. notoria constat	notorie constat.
22. 1. 15. cautum	cautum	105. 1. 35. si tenes	si tenes.
60. 1. 12. subinfertur	subinfertur	105. 1. 46. namq. hoc casu	nam cum hoc casu.
23. 1. 1. ferus vel conuenti	ferus illi conuenti.	105. 1. 39. iniustitiam	iniustitiam.
25. 2. 23. detentor	detentor.	105. 1. 40. in omnes	ut omnes.
26. 1. 34. in Decio	in decisione.	106. 1. 32. retulit	retulit.
31. 1. 39. affirmatiuum	affirmat.	108. 2. 32. non multo	non multum.
60. 2. 12. quo et clarus	quod et clarus.	108. 2. 34. lib. 2. Mas filius	lib. 2. Mas filius.
60. 1. 33. iterum. Finarij	iterum. Finarij.	108. 2. 35. num. 4. conf. 1. 28.	num. 4. lib. 5. conf. 1. 28.
60. 2. 36. reintegranda	reintegranda eger.	111. 2. 23. hic	hoc.
31. 2. 31. praesentatur	praesentatus.	112. 2. 38. ut in prin. de uerbo,	ut per Aret. in l. 5. in prin. de uerbo.
31. 2. 31. constituisse	constituisse.	113. 1. 46. Et lae istud	Et lae hac de re.
35. 1. 50. recuperationem	recuperatio.	113. 1. 49. simplice	simpliciter.
60. 2. 11. cap. med.	circa medium.	113. 1. 55. sit hac	sit hac.
40. 1. 2. noui	noue.	114. 2. 36. non efficere	non efficere.
60. 1. 34. hoc contingit	hoc contingere.	115. 1. 30. ante ex	ante ex.
44. 1. 10. Vera responsio	Vera ratio.	115. 1. 43. si uadem	per si uadem.
60. 1. 55. Gramma. consi.	Gratus consi.	115. 1. 44. quare non sempronius	quare non sempronius quare sempronius.
60. 2. 40. uim instrumenta.	cum instrumenta.	115. 1. 41. inuestitatus	inuestitatus.
45. 1. 14. producantur non si	producantur in causa passif-	115. 2. 21. dominus non sit	dominus non sit.
48. 1. 10. incipit	incipit.	115. 2. 24. uiriusq.	uiriusq.
60. 2. 16. non oblitus	non oblitare.	115. 2. 22. L. inprobere	L. inprobere.
60. 1. 32. contra exemplum	contra capitulum.	115. 2. 34. ignorat	ignorat.
60. 2. 5. restitit	restitit.	115. 2. 49. secundum nuptijs.	secundum nuptijs.
60. 2. 48. sentiam	sententiam.	116. 2. 16. ratio non suffragatur	ratio suffragatur.
60. 2. 47. uoluntate	uoluntate sint.	117. 1. 1. in factum agit	in factum agit.
58. 1. 39. triennali possessoris	triennali possessore.	117. 1. 37. illa non	illam non.
59. 2. 14. spoliatore	spoliato.	118. 1. 2. de bonis damnio	de bonis damnatorum.
61. 2. 11. de restitutione	quod de restitutione.	118. 1. 13. de bonis damnio	de bonis damnatorum.
61. 1. 16. triennali	triennali.	118. 2. 11. ubi prohibetur cuiusq.	ubi cuiusq.
65. 2. 9. restituere	restituere.	118. 2. 49. consil. 158 lib.	consil. 157. lib.
66. 1. 11. lib. 1. Cozzad.	lib. 1. Cozzad.	119. 2. 53. nu. 13. 45. 3.	nu. 13. 45. 3.
60. 2. 50. Ducis à secretis	Ducis Sabundiae à secretis.	120. 2. 5. debet	debet.
69. 1. 24. Vi mandatarium	mandatarium.	126. 1. 6. profuit	potuit.
70. 2. 49. l. pretium	l. pretia.	130. 1. 33. intelligere	intelligere.
77. 2. 17. possessorum	possessorem.	138. 1. 26. excusationem	excusationem.
60. 2. 38. detentori	detentori.	141. 1. 20. prelacione	prelacione.
78. 1. 4. recuperandi	recuperanda.	142. 2. 11. Creditor	Creditoris.
83. 1. 42. argumento	argumentum.	144. 2. 11. duo	duo.
85. 2. 44. ritum quo	rituori quo.	144. 1. 52. dubio	dubium.
90. 1. 50. modum dissolui	modum dissolui.	145. 1. 5. ff. quis omnia cap. ff. quis omnia causa	ff. quis omnia causa.
60. 2. 28. dominy exceptio	dominy exceptionem.	145. 1. 11. creditorem ff. si	creditorem si.
93. 1. 39. ff. quod seruus	9. quod seruus	146. 1. 32. usufructuario	usufructui.
94. 2. 35. promissi cautions satisfacere	potest cautions	147. 1. 38. Duc ff.	Duc.
	satisfacere.	147. 2. 42. et ita intelligi ex	et ita ex.
60. 42. 47. quod dominum	quod dominum.	147. 2. 45. Clarior	Clarissimi.
95. 2. 6. suum agentem	ipsam agentem.	149. 2. 21. affirmat	affirmare.
60. 2. 30. si poena	si poenam.	150. 1. 40. soluenda	soluenda.
60. 2. 36. illa constitutione	illa cunctatione.	150. 2. 16. alimentum	alimentum.
		150. 2. 20. censeri	censeri.
		155. 1. 21. admissio	admissio.
		156. 1. 3. uerisimium	uerisimium.
		156. 2. 46. eo. l. 2.	eo. l. 2. l. 2.
		157. 1. 16. at duo	ut duo.

159. r. 54. *consiliarius iuris consiliarius.*
 161. r. 48. *pena abrogata penam abrogatam*
 167. r. 34. *qualitioe constitutione*
 168. r. 7. *possem posse*
 170. r. 25. *fugam fugam*
 172. r. 21. *cum is sit cum is sit*
 175. r. 25. *num. 21. lib. 5.*
 176. r. 24. *§. i. in princ. l. i. in princ.*
 177. *A. Sebastiano. PP. Zeno A. Sebastiano. PP.*
 183. r. 13. *ab emphiteosis ab emphiteosis.*
 185. r. 16. *possessione legati possessionem legatorum.*
 187. r. 7. *prauideri prauideri*
 187. r. 41. *euenisse euenisse*
 193. r. 46. *quo quando*
 193. r. 47. *Et sciat Et si sciat*
 196. r. 29. *quia iam quia iam*
 199. r. 10. *perfone persueratius*
 204. r. 54. *superet superest*
 205. r. 12. *restitutus restitutus*
 206. r. 8. *deserunt deserunt*
 207. r. 37. *post Claud. post Claud.*
 211. r. 34. *fundae. uerum fundamento. uerum*
 212. r. 9. *destruit destruit*
 213. r. 45. *Remedio Remedium*
 213. r. 12. *perpetuam perpetuam*
 214. r. 14. *Et in foro Et in foro*
 215. r. 14. *consideratio consideranda*
 216. r. 14. *Spoliato ipsi Spoliato ipsi*
 216. r. 11. *quos proba illud quod proba ex eo.*
 216. r. 42. *receptioni receptioni*
 218. r. 46. *Episcopo Episcopis.*
 232. r. 35. *concedi concedi*
 240. r. 6. *si annos si annos*
 240. r. 13. *in uitam in uitam*
 242. r. 45. *sine sua sine suo.*
 249. r. 29. *ueluti uel*
 249. r. 48. *Et inde dolo Et in dolo.*
 249. r. 48. *modum lib. 1. modum lib. 1.*
 251. r. 20. *iam ipsius iam supra*
 251. r. 34. *atque secundo atque uiginti*

257. r. 77. *prodiderunt prodierunt*
 258. r. 18. *relationes relationes*
 258. r. 18. *causam in. l. 2. causam in. l. 2.*
 264. r. 23. *Baldus cuius Baldus qui supra*
 265. r. 14. *quamobrem Castrense quamobrem ob Castrense*
 271. r. 27. *nominet Et iuramentum nominet Et iuramentum praeter, ac satisdicit praeter, ac satisdicit.*
 272. r. 48. *quam demonstratur qua demonstratur*
 272. r. 48. *testimonium testimonio*
 280. r. 51. *posteriori posteriori*
 280. r. 53. *Summarij Summarium*
 281. r. 6. *antiquus antiquus*
 282. r. 51. *posse sit posse sit*
 283. r. 11. *item quis item quis*
 283. r. 6. *Decisione Decisio*
 286. r. 26. *cap. Decisio. cap. Decisio.*
 287. r. 13. *praestata praestata*
 287. r. 21. *quia Et si qui Et si.*
 288. r. 11. *deklaratur deklaratur*
 290. r. 46. *imo in hac imo in hac*
 292. r. 34. *ff. impendia §. impendia*
 292. r. 18. *ut ipsas impensas ut impensas.*
 292. r. 35. *acquirenda rerum dominia acquirendo rerum dominia.*
 293. r. 28. *lectioem lectioem.*
 293. r. 44. *Grammaticam Grammaticam.*
 295. r. 31. *Cornucium Cornucium*
 299. r. 36. *lapsam ipsam is lapsam is*
 300. r. 40. *si industriales si industriales*
 302. r. 7. *herede herede*
 309. r. 51. *Et forensis Et forensis*
 313. r. 11. *clare probant clare probant*
 316. r. 17. *quod ut. quod ut.*
 317. r. 28. *Primum Primum*
 318. r. 22. *uitio uitium.*
 318. r. 24. *Alex. 99. Alex. consil. 99.*
 322. r. 36. *possessione possessione*
 322. r. 32. *potuerunt potuerunt*
 322. r. 52. *possessione secunda possessionibus secundum*
 323. r. 26. *Chassand. Chassand.*

Sunt et alia quadam uel commatatione uel traiectione literarum commissa, ad quae prudens lector facile conueniet.

SUMMARIVM ANTELVDIORVM.

1 Spoliatu dicitur qui cum possideret deiectus est.
 2 Spoliatu non dicitur qui possidere non potuit
 3 Spolium quid sit, ubi, quibus significatio multiplex
 4 Verbum restitui amplius habet significationem
 5 Restitutio est in Pretorium statum repositio
 6 Fruus et accessiones cum re spoliate restituntur
 7 Pretorium, et possessorium duo iudicij genera,
 8 Pretorium iudicium quid
 9 Pretorium iudicium cum in rem est actio
 10 Possessorium iudicium quid, et quando
 11 Pretorium iudicium et possessorium, quando motu dicatur.
 12 Dictionis rei amplissima significatio.
 13 Verbi, Pertinere amplissima significatio.
 14 Pretorium est motum, cum petuntur est rem plene, et libere restitui.
 15 Dictionis, plene iure, et libere ampla significatio.
 16 Clausula ius, et iustitiam fieri, ut magna.
 17 Clausula, ut iustitia fieri aliquando nihil operatur.
 18 Possessio dicitur motum si non molestari petuntur sit.
 19 Pretorium dicitur motum si terrenum restitui petatur.
 20 Retitory iudicij extrema qua.
 21 Possessory Recuperanda extrema qua.
 22 Possessory Retinenda extrema qua.
 23 Possessory Adipiscenda extrema qua.
 24 Possessorium iudicium summarium et plenarium.
 25 Summarium possessorium quod et quomodo tractetur.
 26 Praxis possessory summarij.
 27 Libellum non esse necessarium in causa summarij possessi.
 28 Recredentia apud Gallos qua.
 29 Interim interdictionum apud hispanos quod.
 30 Interdictum retinende possessionis dicitur summarium possessorium.
 31 Vindicta quid antiquitus apud Romanos.
 32 Possessorium momentaneum quod.
 33 Decretum Pedemontium et Sabaudie. titulo delle appellacione uers. dalle sentenze, in quo possessory iudicij loquatur.
 34 Possessorium adipiscenda quod.
 35 Possessorium retinenda quod.
 36 Possessorium recuperanda quod.
 37 Vis duplex, Publica, et priuata.
 38 Vis quous, modis committi.
 39 Vis expulsiua qua.
 40 Vis ablatiua qua.
 41 Vis compulsiua qua.
 42 Perturbatiua qua.
 43 Vis inquietatiua qua.
 44 Remedia recuperanda possessionis quod.
 45 Interdictum unde ut primum recuperanda possessionis remedium.
 46 Conditio indebiti secundum recuperanda possessionis remedium.
 47 Triuularia actio tertium recuperanda possessionis remedium
 48 l. si me et Titium. ff. si certum peto. quartum recuperanda possessionis remedium.
 49 l. extat. ff. quod motus causam et l. creditores ad l. iul. de us. prin. quintum recuperanda possessionis re-

med. et quo tempore.
 50 l. i. C. si per vim uel alio modo, sextum recuperanda. possessiōnis remediū. et quo tempore inuentum.
 51 l. Inuisor. C. unde ui. septimum recuperanda possessionis remediū. et quo tempore inuentum.
 52 l. meminerint. C. unde ui oblatum recuperanda. possessiōnis remediū. et quo tempore inuentum.
 53 l. si quis instant. C. unde ui. nonum recuperanda possessionis remediū. et quo tempore inuentum.
 54 l. si colom. C. de agricol. et cui. lib. x. decimum recuperanda possessionis remediū. et quo tempore inuentum.
 55 l. Non ab re. C. unde ui. undecimum recuperanda possessionis remediū. et quo tempore inuentum.
 56 l. vlt. C. de pigno. pigno. duodecimum recuperanda possessionis remediū. et quo tempore inuentum.
 57 l. vltima. C. unde ui decimum tertium recuperanda possessionis remediū. et quo tempore inuentum.
 58 l. vlt. C. de adq. poss. decimum quartum recuperanda possessionis remediū. et quo tempore inuentum.
 59 c. Reintegranda. 3. q. 1. possessionis recuperanda decimum quintum remediū. et quo tempore inuentum.
 60 c. Sape. de restit. spolia. recuperanda 10. possessionis remediū. et quo tempore inuentum.
 61 Indicij officium subsidiarium recuperanda possessionis remediū. ultimum.

TRACTATUS DE RECUPERANDA POSSESSIONE.

Nemo est omnium, qui iuri incumbunt, vel in Gymnasijs, & foro vel medio-criter versatus sit, qui probe non agnoscat, & ingenue fateatur ex tribus possessorijs interdictis, Adipiscenda, Retinenda, & Recuperanda, Postremum hoc, in foro, & in Iudicij, assidue agi ac summę esse utilitatis, cū vndiq; conclamatione, et sua possessione deiectum, sine cunctatione, illico, nulla interposita mora, restitutum esse. Quamobrem ut bonis simul ac studiofis (quibus prodesse in omni vita nobis propofuimus) aliqua ex parte satisficiam, explicatur sum, Recuperanda possessionis tractatum: quod ut commodius prestem, illud primum: sciendum est. Possessionem recuperare, nil aliud esse, quā semel possessam, & deinde amissam, iterum consequi, ut est apud Iulianum. in §. recuperanda l. ult. de interdict. quare deiectum (quem spoliatum nostri vocant) illi esse dicimus, qui possedit semel, sic Vlpianus in. l. j. §. denuncitur. ff. de vi arma. sic Pontifex Maximus in cap. vlt. verb. 5. non enim probatur. 3. q. j. quod

de in vobis de recuperanda poss.

quod visus est probare Cicero pro Caecina. Cur ergo aut in illud quotidianum interdium, unde ille me vi deiecit, additur, cū ego possiderem, si deijci nemo potest qui nō possidet? non dissentit noster, vt ex multis Bal. in cap. ecclesia Sutrina. col. 4. versic. 5. item nota, exemplum de causa possess. & propr. hinc recte scribunt omnes (quod suis locis planius fiet) spoliatum deiecit velle possedisse, cum spoliatur, probare debere. nam si priuatio habitum praecessisse docet. l. manumissionis. ff. de iust. & iur. l. decem. §. decē. ff. de verbo. obliga. vt hac de re interrogatus respondit Corne. conf. 8. num. 2. lib. 1. & conf. 117. nu. 7. lib. 4. nec dissentit Iac. Nouellus in Praxi Criminali in tit. spoliatus de facto, incipit, vulgaris regula est nu. 4. 4. quare censuerunt omnes, spoliatum t̄ minime dici qui possidere non potuit, quale exemplum legitur apud Abba. in cap. ex parte in fi. de restit. spolia. cum clericus se vt spoliatum vxore restitui petiit, vel contra, cum laycus se possessione: ecclesiae spoliatum queritur vt probat capitulum. Causam extra: de praescript. docuit Ripa in l. naturaliter. §. nihil commune num. 81. ff. de adquiren. posses. & interrogatus se respondit compater meus Aymo Craucta iureconsultorū nostrae huius aetatis facile Princeps conf. 322. col. 5. vers. 5. 6. Principaliter vlt. cum spoliatus est, qui conditione non impleta possedit, vt egregie scripsit Iacobus Nouellus loco quem paulo ante citauimus nu. 23. sunt alia exempla quae congruentiore explicabimus loco. Possessio autem quid sit & quoplex, docent omnes in l. 1. ff. de acquir. posses. idem ergo esse dicimus Recuperare possessionem & spoliati restitui. Spoliatum autem (vt hoc nec ab re finiamus) res dicitur t̄ qua spoliatus possessor fuit, & si me non lateat, aliam aliquando esse huius dictionis significationem. sic enim spolia plus petentium. l. poenas exigendas à ciuitatis defensore esse. l. 4. C. de defenso. ciuit. sunt & spolia vestes quibus fuit indutus. condemnatus cum ad supplicium duceretur. l. vlt. §. pannicularia. ff. de bo. dam. sic spolia quaecunq; ab hostibus capta dicuntur. Plinius lib. 7. cap. 26. Magnique nomine spolio inde capto eques Romanus (id quod antea nemo) curru triumphali reuectus est. & apud Virgil. in. x. viximus aethodie victor spolia illa cruenta. Et caput Aeneae referes. sic opima spolia Iouis dicata, Liuius lib. 4. ab vrbe: spolia in aede Iouis Feretrij prope Romuli spolia, quae prima opima appellata (sola ea ca-

pestate erant, cum solenni dedicatione dono fixit. vulgo quoq; spolia dicimus bona, quae a Praelato vita sancto ex ecclesiae bonis relinquuntur. Cuius quidem nominis nulla est in iure, vel Pontificio, vel Caesareo metio, si modo credimus Guid. pp. q. 110. An clericus, in fi. solū huius nominis meminit Psalmista Psal. 118. Labor super eloquia tua, sicut qui inuenit spolia multa, & habetur Exodi. 15.
 Illud quoque intelligere debemus, verbi t̄ Restitui, quo prator deiecitum fug restituit possessioni eam habere vim & significationem, vt pristina omnia deiecto restituantur. l. j. §. qui autem deiectus. de vi & vi arm. cum sit restitutio in pristinum statum repositio. l. quod si minor. §. restitutio. de minor. quo loci Bar. & idem in l. ab hostibus. §. sed quod simpliciter. ex quib. cau. maio. quare ex vi verbi restitui t̄ fructus esse restituentis deiecto, clarē censuit Paulus in l. videramus la. 2. §. in Fauiana in fi. de visuris & Pontifex Max. in c. grauis. de restit. spolia: & ex nostris tradunt Ias. in l. Gallus. §. & quid si tantum nu. 69. de lib. & posth. Decius in l. in condemnatione. §. cum verbum de reg. iur. Didacus CoUAR. lib. 1. varia. resolu. cap. 3. nu. 1. 2. Marfil. sing. 17. restituitur & omne damnum, quod ob ea deiectionē emergerit, restituitur, & pacifica possessio liberaq; vt deiectionis tempo re fuit, quod late & doctē explicat Lucas a Penna in l. si Coloni. q. 9. C. de agric. col. & cens. lib. xj. probat. l. in interdito. de vi & vi arma. quod intelligitur quo ad ipsum spoliata t̄ si obtineat: secus contra quia spoliato ipso condemnato agi petitorio potest ad restitutionem expectarum. Rota in decisionibus nouis tit. de resti. spolia. Decis. 15. licet spoliato. Cuius rei clara est ratio, cum tantum reddere debeat restitutio quantum sustulit laesio, sic docuit Bar. in l. qui proprio, de procur. in l. si quidem, C. de praedijs minor. Angelus Aretinus in. §. rursus col. 3. versic. 4. praemitte. Inst. de actio: cuius rei varia sunt exempla apud Barba. conf. 9. col. pen. in fi. lib. i. Soc. sen. cōf. 262. col. penul. in fi. lib. 2. Decium conf. 436. nu. 3. Tiraq. De retractu confang. §. j. glo. 14. nu. 74. & §. 32. glo. j. nu. 69. Parisi conf. 96. nu. 112. lib. 1. & idem egregie conf. 104. nu. 4. lib. 3. dum affirmat spoliatum ex vi verbi restitui ad pristinum statum esse reponendum, quod quomodo contingat, ex ordine oportuniore loco palam fiet.
 Praesabimus & nunc illud, quod est omni declaratione dignum, duo esse t̄ Iudicij genera, Possessorium scilicet & Petitorium, vt aperit

aperit gloss. in l. momentaneae. C. qui leg. perso. hab. stand. in Iud. Petitorium t̄ dicitur cū de rei proprietate est quaestio. l. is qui destina ut de rei vend. glo. l. j. in verbo. vendicante. C. vbi in rem actio. textus qui singularis habetur in quo Iureconsultus verbo petitorij vtatur in l. qui petitorio & ibi glo. de rei vcd. & docent omnes in l. naturaliter. §. nihil commune. vbi Ripa nu. 10. & nu. 197. Rubens nu. 30. Fernan. in prima parte nu. 32. & Corasus in praedijs nu. 41. Rebuffus in commen. Regiarum constitutio tomo. 3. art. 7. glo. 1. nu. 2. 3. In hoc conueniunt omnes, t̄ Petitorium proprie dici, cum in re est actio iuxta l. actio in personam de actio. & oblig. l. pecunia verbum. §. actionis de verb. sig. nam cum aduersus obligatum agimus non dicimur proprie petere sed agere, quare petitorij dicitur proprie cum quod nostrum est nobis restitui petimus. hinc glofa Iust. de actio. in principio interpretatur verbum debetur, in ea actionis diffinitione positum, improprie ponitur, quatenus realem actionem respicit, si praesertim subtilem verborum proprietatem consideramus, vt animaduertit nouissimē Corasius in diffinitione. actionis, in verbo. debetur, sic contra, non satis proprie accipiuntur. verba, re peto, cū personali actione agitur. l. nō solū §. si mihi. de vsu cap. l. 3. §. item quarti. de reborum qui sub tutel. & c. & post Cynum in l. j. C. communia vtriusq; Iud. scribit Hormonius Detus in l. naturaliter. §. nihil commune nu. 2. de acquire. poss. Petitorium, quoq; dicitur si agatur ad vsum vel vsum fructum, cum sic ad iura haec incorporalia agens dominus censetur Alex. d. §. nihil commune nu. 4. Maranta in sua Praxi de ordine Iudiciorū 7. distinct. Iudiciorum num. 1. Possessorium t̄ verū iudicium est, cū de sola possessione est controversia. d. l. is qui destinauit. de rei vcd. l. si duo. §. vltimo vti possid. §. j. & §. retinenda Inst. de interd. Alex. conf. 92. nu. 6. lib. 5. Rebuffus qui supra. Qua ex re facile intelligimus, quantum unū ab altero differat, in praxi animaduertere solemus, quibus verbis concepta sit porrecti libelli conclusio, vt omnes admoment & praesertim Rebuffus qui supra nu. 14. nam si petatur t̄ rem restitui, dicitur intentatum petitorium, si verò in possessione mitui, vel manuteneri, vel restitui & reintegrari motum dicitur possessorium, est textus in. c. inter dilectos de fide Instr. que citat Socinus in l. rem que nobis nu. 14. de acquir. poss. & in conf. 162. col. 1. ver. §. & in primis lib. 2. errore duplicatum in conf. 90. lib. 3. quod con-

silius in indiuiduo confirmat Ias. cōf. 170. lib. 2. idem placuit Rui. conf. 164. nu. 7. lib. 4. & in rub. de operis noui nūtia. nu. 16. & Soc. Junio. conf. 128. nu. 8. lib. 2. & praeter eos sic declarat egregie Alex. conf. 117. nu. 1. 2. lib. 2. & in additio ad Bartolum in l. si Coloni. C. de agr. cens. lib. xj. nec dissentit Riminaldus conf. 98. nu. 1. lib. 1.
 Declarantur tamen praedicta procedere, cum in libello narrata respiciunt solum petitorium & conclusio sit, rem restitui, verē tū dicitur motum petitorium, si verò narrata respicerent tam petitorium quam possessionem, & conclusio esset rem restitui, dici potest esse intentatum etiam possessorium, t̄ cū rei amplissima sit significatio. l. j. in fi. si certū peti. l. rei appellatio. de verb. sig. in c. c. cū dilectus de ord. cog. quam de declarationē probant Socinus Ias. & alij nonnulli ex praecitata Ias. praesertim. d. conf. 170. col. 6. vers. non obstat primo lib. 2. citat Bartolum in cap. cū ad sedem. de rest. spolia. & est textus in c. cum dilectus. de ord. cognit. in cap. bone il. 2. vbi Panor. de postula. praela. quod fortis intelligit Riminaldus. d. conf. 98. nu. 3. 4. 38. lib. 1. cū verba libelli aequaliter obscura ex profectus declarantur.
 Declarantur secundo procedere eo etiam casu cum actor concludit rem ad se pertinere, cum verbum pertinere, t̄ ad possessorium & petitorium adaptari possit, si modo narrata in libello id petantur, sic est text. vbi glo. in c. querella de electio. docuit Socinus d. l. rem que nobis nu. 14. vers. & idem concludendum de acquir. poss. glo. in l. inquis in tentione ambigua de Iud. qua probat Alex. conf. 42. nu. 1. lib. 4. Fely. in Rubr. de rescrip. nu. 7. c. med. qui alia quam plura in hanc sententiam citat, & scribit Praet. Papien. in forma libelli pro actione reali, in verbo, spectare & pertinere, & Neuzanus conf. 15. nu. 4. late idem docet Ias. d. §. nihil commune nu. 184. Ripa nu. 198. & idem placuit Francisco de Marchis in Decisio. Delphina. q. 67. nu. 1. 2. & dominium significare tradit Guid. pp. sing. 473. Cuius rei ratio illa esse videtur, quia amplissima est verbi pertinere significatio. l. verbum pertinere de verb. sig. quo loci Alcia. & Bracheus notant & egregie apud Soc. sen. conf. 13. col. pen. in principio lib. 1. qui respondit verbi pertinere ex sui significatione comprehendere rem ratione solius petitionis, quare idem Soc. sen. conf. 8. col. 2. lib. j. egregie admodum infert, inquisitionē aduersus iurē non procedere, cum ea dicitur

*resonantia petitorij
et possessio*

*per hunc modum
ad adaptari*

*non pluri ma est
per hunc modum
si in
finitio*

re ad eum a quo ablata fuit pertinere, cum verbum pertinere sit ambiguum, nec in solo domino concludatur, & huius sententiae citat Bartolomaeum conf. 15. 4. Videtur dicendum, quod reperiri non potuit, addo ipse Bartolomaeus conf. 5. Vifa nu. 1. lib. 2. & Soc. doctrinam ut singularem comedavit Marfil. sing. 275. statui. &c. & cof. 26. num. 19. & conf. 40. nu. 24. Roland. a Valle conf. 51. nu. 20. ex industria ceteros omitto, quae sane declaratio intelligitur, nisi esset dictum, rem ad se pertinere iure dominij, res enim tunc est clara esse motum petitorium Corn. conf. 23. nu. 13. lib. 1.

Declaratur tertio, non procedere, cum concluditur rem plenè restitendam, vel liberè relaxandam, tunc enim dicitur motum iudicium petitorium, sic prater Soci. d. l. rem qua nobis nu. 14. vers. aduerte tamen &c. cõsultis respondere Alex. conf. 96. nu. 1. 2. lib. 5. Rui. conf. 13. nu. 1. li. 4. Riminal. conf. 98. nu. 3. lib. 1. licet fas in l. naturaliter §. nihil commune nu. 183. de acquir. poss. subobscurè aliquatulum hac de re loquatur, quod & facit Ripa. nu. 197. idem probavit Neuiza. conf. 68. nu. 2. eam reddunt crebriore sententia ratione, quia res obtenta in iudicio possessorio potest retractari & de ea cognosci sui natura in iudicio petitorio. l. vnica. C. si de mo. poss. fuer. appell. l. & an eandem §. vlt. de excep. rei iud. si ergo petatur rem liberè restitui t uel pleno iure relaxari, dicitur petitem rem restitui sine spe futurae retractationis cap. i refragabili. de off. ord. talis enim est horum verborum significatio; ut dixit Alexand. d. consil. 96. nu. 2. & Craue. conf. 122. nu. 5. 6. & prater eos sic Decius conf. 131. in princ. consil. 360. nu. 5. & in cap. quae in ecclesiarum. nu. 3. de constit. Ruin. conf. 18. nu. 6. conf. 84. nu. 9. conf. 100. num. 4. & conf. 219. num. 3. lib. 1. Corne. 95. 329. num. 6. lib. primo Socinus Sen. consil. 13. in fi. l. i. conf. 170. col. 5. in principio li. 2. Goza. conf. 47. nu. 9. conf. 58. nu. 2. Cur. lun. consil. 2. num. 3. qui verbum liberè huius esse significationis, ostendunt. sic & idem in verbo, Pleno iure, cum is rem pleno iure habere dicatur, qui absolute est dominus & alienandi distrahendiq; potestatem habet, ut illo tex. adductus censuit Bal. in l. femina. §. illud in fi. C. de fecin. nup. que post Ruin. conf. 1. nu. 21. conf. 121. nu. 7. lib. 2. est secutus. Craue. in responso edito pro Republica Saviiliani nu. 130. in fi., cui addo textum, in l. Iulianus. l. 1. §. vlt. de rei vend. in l. mater quae defuncto. C. ad Tertul. quo loci idem annotavit Baldus, nam cum quis rem pleno iure

re petit, vsum fructum cum proprietate petere dicitur, vt respondit Decius Conf. 468. num. 11. qui citando textum in l. sicutum §. quamquam de leg. 2. & Baldum, censuit rem apud aliquem pleno iure esse, cum sine diminutione est, idem Decius conf. 498. nu. 10. Goza. conf. 48. num. 3. & declarat conf. 58. nu. 21. sic & plenissima possessio domini ostendere dicitur, est sing. textus in l. raptores vbi Bartol. C. de epis. & cler. Gugliel. Bened. in rep. cap. Raynuitus, prima parte, in verbo cetera bona nu. 17. de testam.

Declaratur 4. non procedere, quando in libello est facta narratio, quae & petitorij, & possessorem respicit, factaq; est conclusio in solo possessorio, tunc si in libello subiicitur clausula illa ius & iustitia fieri & ministrari; petitorium dicitur esse motum, & probationes petitorij causam respicientes ad ferri poterunt. sic post Inno. Calder. & Pan. in cap. cum dilectus. de ord. cog. docuit las. in l. naturaliter §. nihil commune nu. 191. de acquir. possess. & probavit ibi. Ripa num. 199. Præc. de Marchis. q. 67. nu. 2. & in utroq; concludere idem scripsit Franc. de Marchis q. 195. nu. 4. quod intellige cum proprietatis scilicet facta est mentio in ipso libello; alioqui circa non expressa nihil operetur t clausula illa ius & iustitia fieri, vt respondit Alex. conf. 41. & conf. 117. lib. 2. Aret. conf. 17. col. 4. ad specificata. n. tantum se restringit clausula hæc, Goza. conf. 93. nu. 15. Decius in l. petens. nu. 5. in fi. C. de pactis, & alios citat Craue. conf. 151. nu. 4. & in Responso pro Genero. nu. 215. addo Ruinum conf. 19. nu. 9. lib. 4. & in nostris terminis Corne. conf. 8. num. 3. li. 1. & cof. 56. nu. 18. in fi. lib. 2. & verè idem quod Ripa supra, sentit ipse las. d. loco, & in §. omnium col. 2. 6. Inst. de actio. post Ang. Aret. ibi col. 7. vers. possit tamen opinio &c. & huius sententiae alios plures refert Neuiz. conf. 79. nu. 11.

Declaratur quinto non procedere, si esset petitum, ne molestetur t dicitur enim tunc deductum solum possessorium glo. in cap. audita in verbo molestet de restit. spol. Inno. in cap. cù ecclesia Vulerana. de electio. quos est secutus egregie respondendo Zasius conf. 11. num. 27. lib. 2. nisi essent alia verba, quibus possit comprehendì petitorium, pulchrè admodum Cassado in fuis Decis. in tit. de rescrip. decif. 6. qui videndus omnino est, etsi de rescripto verba faciat.

Declaratur sexto non procedere, quando libellus verbis illis vulgaribus conceptus fuit

19 set. peto terrenum; t cum idem sonet, quod peto proprietatem, dicitur tunc intentatum petitorium, sic clarè Alex. conf. 96. nu. 3. lib. 5.

Petitorium autem iudicium ratione suorum extremorum a possessorio differt. habet enim t petitorium duo illa extrema. Dominium ex latere actoris l. in rem actio in principio de rei vend. vel quasi dominium vt in publiciana. l. 1. de publicia. in rem actio: ex latere verò conuenti datur extremum possessio, d. l. in rem, iuncta l. qui petitorio de rei vend. quod proprie intellige in iudicio petitorio, hoc est in actione reali, in qua necesse est reum esse possessorem, ne frustra contra eum moueatur actio l. 1. C. de aliena. Iudicij muta. cau. fact. & d. l. qui petitorio & l. finau tem de rei vend. Quare quotidiè fieri solent interrogations reo, an possideat, vel dolo possidere desinet. quae sanè interrogations quando, & qua forma fieri possunt, tradit Frat. Papien. in forma interroga. fiendæ cum reo conuento actio. reali, & latissime Neuiz. conf. 5. quod non modò ad actorem pertinet ne frustra agat, sed & ad Iudicem, ne elusorium reddatur iudiciu, ut scribit Decius in cap. causam quæ 2. nota. de iud. & Neuiza. conf. 17. nu. 11.

Possessorium uerò sua habet extrema. Nam illo recuperanda t agens, qui vt recuperet agit, presupponit se antiquitus possedisse, & nunc conuentum possidere, sic probat tex. cap. cum ad sedem de rest. spolia. Soc. in l. re quæ nobis nu. 16. de acquir. possess. Decius in cap. bonæ. nu. 23. in fi. de appella. & suo loco

22 latius. In possessorio retinenda t ex latere agentis, præcipuum extremum est possessio. Et apud reum dominium, quia si actor esset & rei dominus, nõ diceretur simpliciter possessor, sed dominus. l. quæstio. de verb. sign. quod omni pulchrè docuit Franc. Conna. lib. 3. cõmen. iuris ciuili cap. 8. nu. 2. & Brache. Turonensis in d. l. quæstio. Proprie enim possessor (vt illi docent) dicitur, qui non est dominus nec esse potest, quia & si dominus possidere dicatur, non tamen dicitur proprie vt possessor possidere, sed vt dominus. & ita interpretari debet textus l. 1. §. huius autè in fi. vt possid. vt dicimus in vsu fructu, fruitur enim dominus re sua, non tamen fructuarius sed dominus dicitur. Quare improprè possessio deditur in hoc iudicio, cum alter ad alterum conuincendum, & dominium deducit seu titulum, iuxta late tradita per Bar. in l. si duo nu. 4. in fi. vt possid. cum multis, quæ, ut extra propositam materiam,

23 sciens prætereo. In adipiscenda t verò possessione non se possessorem, sed alterum vt plurimum præsupponit. & licet dominus multoties queat iure suo possessionem adipisci: ea tamen adepta nõ dicitur possidere vt possessor, sed dicitur dominus, quoniam possessio cum dominio confunditur, ut in usufructu, quo finito cum proprietate consolidatur, §. finitur Inst. de usufru.

Possessorium iudicium duobus modis tractari solet: summarie, & plenarie, t summarie tractatur ex solo implorato iudicis officio,

24 vt eo casu cum non discernitur quorum alterum contententium sit in possessione de presententi; nam ne ad amara contententes ueniant prouidet iudex prudens iuxta l. æquissimum de usufru. & tradit Cur. Senior. conf. 60. Paris. conf. 168. li. 4. las. in l. si super possessione nu. 5. & ibi Decius num. 7. C. de transf. idem Decius in l. vlti. nu. 6. C. de edict. diui Adria. tollen. hac ergo iusta ratione seruari in praxi

25 solet, t ut summarim, nulla mora interposita cognoscatur, quorū alter ex contententibus sit in possessione, ut in ea is tucatur, donec plenus fuerit cognitum, quod ante alios affirmasse dicitur Castren. consil. 3. in causa quæ uertitur coram D. vicario potestatis Pergami col. 2. lib. 2. sed ante Castren. docuit Bal. in cap. 1. col. 2. vers. quarto opponitur extra de ordine cognit. Cuius doctrinam ut egregiè admodum recipiunt omnes, Decius cof. 366. nu. 13. Marfil. sing. 543. Maleficiis &c. Ant. Capic. Neapo. Decisio n. 14. Decisio 55. Decisio n. 96. nu. 10. Decif. 189. & Decif. 209. Alciat. respon. 386. ubi rem egregiè admodum declarat. Neuiza. conf. 80. nu. 4. 5. Alba conf. 75. Plotus Nouarien. in repe. l. si quando nu. 107. C. unde ui. Gabriel Saray. in additio. ad notab. Mathes. nota 2. nu. 2. 3. 4. Joannes Corasius in l. naturaliter §. nihil commune num. 27. de acquir. possess. et nouissimè omniūq; pulchrè Didacus Couarr. Hispa. libro. Praticarum quæstionum. cap. 17. ubi praxim docet. Idem nouissimè placuit amplissimo Regio apud Mediolanenses Senatorij Politonio Mediabarbe Papiensi viro cõsultissimo, & a me nunq; satis laudato, in nondum edita subtilissima interpretatione. l. vlt. C. de edicto diui Adria. toll. ac Ioanni Cephalo Ferrariensi celeberrimo iureconsulto olim preceptoribus, & compatriote nunc meo Cephalo inq; conf. 19. in fi. procedit t enim in hac causa iudex sine ordine iudicario, iubeatq; tantu colligantibus vt deferant iura, quæ tunc habent, quibus summarim re cognita

gnita statuat quis actoris quis rei in plenario possessorio personā sustineat, nec hoc in casu esse necessarium libellum, sed recipi posse probationis sine eo egregie declarat; Marianus Socin. se. in cap. 1. col. 16. fallen. 54. de libelli obla. post Specul. & alios, quos citat desumptaq; est praxis ista ex l. liberis. §. fi. de liber. causa vt Castr. & Didacus præcitati scribunt. Iudicium hoc † recedentiam Galli, vocant, sic post Massue. in sua Præctica. in tit. de possessorio, scribit Didacus. d. cap. 17. col. 4. vt refert & Tiraq. in Tract. le mort à Saifit le viu. 6. parte declaratione 9. in fi. Rebuffus super concordia. Regis Francie in tit. de anatis vers. quinta tamen ex lege regni, & in commenta. Regiarum consilium tomotercio tit. de materijs possessio. art. 1. gl. 1. nu. 4. 5. 6. vbi latè, & egregie admodum Praxim docens scribit Guid. pp. q. 552. in materia, apud Hispanos appellatur interim, † sic Didacus, qui supra nos verò nouam prouisionē quandoq; appellamus, qua in re illud vnum

30 censeo animaduertendum, hoc dici † possessorium retinende, ut censuit egregie Bald. in h. quisquis quorum appell. non recip. quem probarunt Aret. in cap. præsentia col. 4. de proba. & Ruin. conf. 28. num. 4. lib. 4. quod vel ex eo intelligo quia, possidere vterq; contendunt, ut quia possessorium ipsum plenarium retinendū præparat. Hoc iudicij tgenus antiqui vindicias appellarunt, ut egregie annotarunt Budcius in annota. Pandect. Alcia. lib. 1. Parerg. cap. 9. Egnina. §. retinendæ inst. de interd. omnium clarius Coraf. l. 2. §. deinde ex his legibus nu. 8. 9. & §. cum placuisset nu. 17. ff. de orig. iur. & hæc possessoriij causa dicitur esse continens cuius meminit I. nulli. C. de iud. Alcia. d. cap. nono addo Celiium Rodig. lib. 17. cap. 29. Cuiacium li. 2. obseruationum iur. cap. 35. huius iudicij sum marijsimi nos tractatum non explicabimus, vt à propofita re nostra nõ parum diuersum ægemus enim fufus in tract. de retinēda possessione, quæ multa cura quandoq; edemus. interim lectorem moneo hoc † possessorium iudiciū momentaneum quæ dici posse, vt eo casu locum non habeat appellatio, vt multi intelligunt. l. vnicam. C. fi. de mom. poss. sue. appell. & hoc in casu intelligo † nouam cōstitutionē serenissimi Sabaudie Ducis nostri Emanuelis, sub Rub. Delle appellatione, & in quai casu &c. vers. dalle sentenze che si daranno nelle cause possessorie, ibi, Pero ne, is, casu doue &c. in ea enim parte est in secuta constit. iuris comunis dispositionem.

Possessorium plenarium quod diligenti ordine iudiciario tractari solet. Triplex dicitur, Adipiscende, Retinēda, Recuperanda.

34 Adipiscende † agitur, cum nouam quis adipisci vult possessionem, vt in herede, qui prædecesore vita functo se mitti in possessionem bonorum hereditatis contendit, quare femel afflicta possessione & deperdit, non amplius huic interdicto erit locus, vt est singul. glo. in cap. 1. de confess. in 6. & scribunt omnes, in §. sequē. inst. de interd. & in l. naturaliter §. nihil cōmune. ibi Rubeus nu. 42. & Fernan. in prima parte suæ interpretationis nu. 102. de acquir. possess. Retinēda † verò possessionis interdictū cæteris probabilius, ex sententia Io. Fabri in §. retinende. Inst. de interd. quod possident. ut possessioni instat, conceditur, dupliciter dicitur directū cum rei corporalis possessori ne turbetur datur, vtile cum quasi possessori rei incorporalis conceditur, vt post Bar. d. §. nihil cōmune nu. 18. scribit ibi Rubeus nu. 37. qua autē forma in praxi deducitur, docent pluribus omnes in d. §. nihil cōmune vbi Fernan. d. prima parte. nu. 107. post Bar. in l. 1. §. hoc interdictum. vti posside. latè Aret. in §. quadrupli col. pen. & si. inst. de actio. Soc. sen. conf. 59. lib. 4. Paris. conf. 13. nu. 80. conf. 112. num. 72. 74. lib. 1. 3. cum alijs quos sciens prætereo. duo hæc possessionis iudicia silentio inuoluam, cum propositum hunc nostrum tractatum non respiciant.

36 Recuperanda † uero possessionis interdictū, cuius verba facturi sumus, deiecto quem spoliatum appellamus, ut pristinam suam recuperet possessionem conceditur; cuius causa et iudices sunt cōstituti quos Recuperatores appellarunt antiqui ut pro Cecinna ostendit Cic. et declarat Petrus Crinitus de honesta discipl. li. 9. ca. 12. hoc ergo interdictū unam habet speciē à prætorie introductam, quam, vnde vi, dicimus. §. recuperanda. Institu. de interd. vis tautem, nel publica est, vel priuata, ut duo iuncti simul tituli docent. ad. l. Iul. de vi publica & ad. l. Iul. de vi priuata & omnium consensu uideo probatum publicæ uim dici cum armis fit, priuatam uero cum sine armis. §. sed ex constitutionibus; Institu. de interd. cuius rei & differentie rationem unam adfert Franciscus Duaren. lib. 1. disput. anniuers. cap. 22. cui aduersari videtur Rober. Aurelius li. 3. sententiarum iuris cap. 22. qui aliam probat, tuis autē, quinque modis committi solet, vt docet glos. in l. extat in 38 glos. vlt. ff. quod metus caus. & ibi Bartol. glo.

glo. in cap. ad audientia, in glo. 2. quod met. cau. Aret. Inst. de actio. §. quadrupli num. 24. inst. de actio. Alcia. lib. 1. Parerg. iuris cap. 34. Plot. Nouarien. repē. l. si quando nu. 63. cū multis seq. C. vnde vi. Prima dicitur esse vis expulsiua, † ob quam hoc interdictum deiecto conceditur, vt ante omnia restituitur, & solet aliquando appellari occupatio, & possessionis spoliatio ut ex multis infra dicendis intelligemus. & ideo statutum Papie. 37. in criminalibus, de pena illius qui violentiam fecerit alicui in eius possessione, & si in genere fit de molestia inscriptum, in hac tamen expulsiua habet etiam locum ut verba tex. ostendunt, ibi, deinceps spoliauerit, & paulo post, ibi, vel ipsum de ipsa possessione spoliauerit. Secunda dicitur vis ablatiua scū per uim res auferitur, asportatur, daturque tunc actio vi bonorum raptorum, non interdictum, vnde ui, quod pro mobili locum non habet. l. 1. §. illud, de ui & ui arm. glo. in l. rem quæ nobis, de acquir. possessione, sed versus an sit, suo loco dicemus. Tertia dicitur

41 vis compulsua, † qua quis compellitur face re, quod sponte aliis minimè esset facturus, agiturque; actione, quod metus causa, nec deiecto seu spoliato per uim compulsuum succurritur interdicto, vnde ui: vel alio remedio, ut ante omnia pristinae possessioni restituitur, ut suo loco ostendemus. Quarta dicitur vis turbatiua, qua † possessor perturbatur, & cui conceditur interdictum retinendæ, ut supra retulimus. Quinta dicitur in quietatiua, † pro qua datur quandoq; interdictum, quod ui aut clam, quandoq; interdictum retinendæ, cum non multum à turbatiua differat, vt docent Alciatus d. lib. 1. Parerg. iur. cap. 34. & Fernan. d. §. nihil commune in prima parte nu. 112. & si in hanc sententiam potius descendere uideatur Alcia. dari interdictum tantum, quod ui aut clam.

Interdictum ergo, vnde ui, potissimum fuit a Prætorie inuentum vt remediū, quo deiecto esset consultum, vt sine cunctatione pristinae restitueretur possessioni. alia postmodum sunt superaddita remedia recuperandæ possessionis, tam iure casareo quam Pontificio, quare opinatur Specul. in tit. de Restitu. Spolia. §. 1. nu. 11. quem secuti sunt Ripa in cap. sæpe num. 1. de rest. spolia. & Io. Corafius in l. naturaliter. §. nihil commune secunda parte nu. 110. de acquir. poss., octo esse possessionis remedia. quinq; creditur Rubeus. d. §. nihil commune nu. 46. sed ibidem Fernan. in prima parte. nu. 114. quatuordecim

enumerat. Plenius Philippus Francus in eo Tractatu quem publicum fecit, de Petitorio in primo dubio, viginti quatuor remedia recuperandæ possessionis esse commemorat. Rober. vero Mara. de ordine iudiciorum 7. distinct. iudicio. duo & viginti esse credit nos. 17. esse ostendemus, † eosq; qui difficultio rem ac in praxi utiliores habent tractatum ex ordine iuxta eorum tempora explicabimus.

45 Primum itaq; † recuperandæ possessionis remedium est, ex interdicto, vnde ui, quod his verbis conceptum erat. Vnde tu vi illum deiecisti: aut familia tua ui deiecit de eo q; ille ibi tunc habuit tantummodo infra annū, post annum verò de eo quod ad eum qui ui deiecit prouenerit: iudicium dabo. Prætoris postmodū edictum interpretati sunt Vlpianus, Paulus, Caius, Pompo. Marcellus. Iulianus, Papinia. Triphonius & Iuolenus: hoc eodem tempore alia recuperandæ possessionis remedia introducta fuisse constat, tamen si non ad interpretationem interdicti vnde vi, vt illud quod ex conditione † indebiti descendit, quæ & ad recuperandam possessionem conceditur ex l. indebiti. §. sed & si numi de cond. indeb. ut non immerito glo. in Rub. ff. de interd. & ibi Ripa num. 3. & glo. inst. de interd. in pri. & Philipp. Francus in d. disput. de Petitorio primo dubio num. 35. hanc indebiti conditionem inter remedia possessionis recuperandæ connumerauerint, tamen si (ut mox retuli) non attingat interdictū vnde vi, quod latius suo loco explicabimus, eodem met tempore remediū aliud quod propius interdictum vnde ui attingit (& si illius non habeat rationem) est inuentum, quod ex actione † Triticaria prouenit. l. 2. ff. de tritica. actio, quo ui deiecto vt possessionem recuperet est succursum. quare & glo. Rub. ff. de interd. & ibi Ripa nu. 4. & glo. inst. de interd. in princi. & Francus quem modo citauimus. d. primo dubio nu. 7. triticariam hanc actionem inter recuperandæ possessionis remedia connumerat, & latius suo loco explicabimus eodem quoque tempore aliud adfuisse remedium recuperandæ possessionis recentent alij, vt Francus d. disput. Petitorij. primo dubio num. 8. & visus est sentire Bart. in l. si coloni. C. de agr. & cens. lib. 1. 1. † quod est ex l. si me & titium si certum petat, non tamen interdictum vnde ui attingit, cum solum ex æquitate concedatur aduersus eum, qui ex causa lucratua possidet, & cum domino rei non aliter succur-

fuccursum est, necis recuperans factio aduersarij dicitur sua possessione spoliatus, nam vt locus huic remedio sit, gestum aliquid cu aduersario esse debet. in foro tamen tria quæ proximè retulimus non satis sunt cognita. quare & nos paucis suo loco rationem habebimus. Illius autem cuius meminit remedij Francus in disputatione Petitorij primo dubio nu. 33. ex. l. j. §. constat. ff. de condi. sine caus. nullam rationem habebimus, cum nec possessionem ea conditione recuperari posse dicat, nec (si recuperari potest) distet ab ea cōdictione indebiti. interdictum verò vnde vi, † extendisse videtur Diuus Marcus vt retulit Callistratus iureconf. in. l. extat. ff. de eo quod metus causa & in. l. Creditores. ff. ad. l. Jul. de vi priua. hunc Diuum Marcum arbitramur fuisse Marcum illum Aurelium, Antoninum Philosophum, cuius constitutiones sapissimè retulit Callistratus vt in. l. Diu. de pœnis inquam Diuus Marcus, qui anno christianæ salutis ceterisimo sexagesimo secundo Romani Imperij moderator fuit; animaduertit interdicto, vnde vi, non esse succursum aduersus creditoris audaciã, qui iure sui crediti falso opinabatur sibi licere sua manu iudicere & debitoris possessionem occupare, quã audaciã esse reprimendam constituit. Iure itaque Pandectarum, (vt nostri dicere sapissimè solent) recuperandæ possessionis remedia prodita quinque iã fuisse cōstat. Sextum ergo addidisse videtur Diuus Constantinus cum solus Anno nostræ salutis tricentesimo vigesimo septimo Imperium moderaretur sub suo cōsultu 7. & Constantij Cæsaris college. 3. vt relatum extat in. l. j. C. si per vim vel alio modo &c. constituit enim licere seruo spoliati absentis sine cunctatione recuperare possessionem, vt & ceteris sine mandato in absentis comodum prestare possunt, tamen & seruus & sine mandato liber legitimam in iudicio nõ sustineat, personam nec absentis spoliato succursum antea fuerat, quod, qua ratione sit factum suo loco planius fiet. aliquorum tamen suaderet, etio, vt huius legis author nõ Constantinus, sed Constantius fuerit sub cōsultu eiusdè, Constantij 7. & Constantij Iulij Cæsaris. 4. quod fuit anno nostræ salutis 354. vel 356. receptior tamen est lectio, vt Constantini hac fuerit constitutio. Septimum deinde addidit recuperandæ possessionis remedium idè met Constantinus cum solus ad huc imperaret sub cōsultu Galllicani, & Symaci, quod cōtingit anno salutis nostræ tricentesimo trige-

simo primo, constituit ergo (interdictum vnde vi moderando) vt extat relatum in. l. Inuasor. † C. vnde ui, occupatores aliene possessionis solam possessionem sine alia pena teneri restituere, cum non per vim sed per primi possessoris in curiam occupat, vel iusto aliquo errore deceptus eam ingreditur. octauum autem addidit remedium seu extendit potius interdictum vnde ui, Diuus Flavius Gratianus, cum vnã simul cum Valentiniano, & Theodosio Imperium administraret & sub cōsultu Antonini, & Syagrii anno virginæ partus, tricentesimo octuagesimo tertio, † ut est relatum in. l. emenerint C. vnde ui. qua est constitutum, nec illi licere alterius occupare possessionem, qui, vel rescriptum à principè, uel à iudice sententiam aduersario non vocato est assecutus. quare occupatam restituit illi cō, & si uel pupilli, vel minoris, fuit possessio, quam si occupator ex tutorum vel curatorum occupauit colludio; grauius in eos tutores, & curatores animaduertit. Nono autem loco ut magis ac magis hanc comprimerent audaciã, Valentinianus, Theodosius, & Arcadius, sub cōsultu Flauij Thimasi, & Flauij promoti: quod contingit anno salutis Christianæ tricentesimo nonagesimo primo, Constituerunt † vt est relatum in. l. si quis in tantam. C. vnde ui, quod si ante latam à iudice sententiam possessionem rei dominus per vim occupauerit. illicò possessione deiecto, rei dominus amissio, restituere quod si rei dominus non erit affirmationem illius spoliato prestabit, hacq; constitutione prouisum est plenius, quã constitutione. l. si confiterit. C. finium regund. quam ut remedium recuperandæ possessionis, & distinctum a. l. si quis in tantam restituit Francus in. d. disputatione de Petitorio primo dubio nu. 41. vers. vigesimum primũ, qua inquam constitutione nec esse prouisum aduersus uolentem occupatorem arbitrat. Fabius in. l. naturaliter. §. nihil commune nu. 14. de acquir. poss. & dicemus in interpretatione huius Noui remedij. ex. l. si quis in tantam, q. 50. Decimum recuperandæ possessionis remedium addiderunt Arcadius & Honorius cum imperaret sub cōsultu Timasij, & Promoti, quod contingit anno nostræ salutis tricentesimo nonagesimo octauo, ij enim animaduertentes interdicto, aliaue constitutione non esse prouisum, aduersus seruos, & colonos, qui fugiendo dominum sua possessione. Constituerunt, ut relatum † est in. l. si coloni, C. de agric. & cen. li. ii.

Colo-

colonos, & seruos celeri reformatione dominis esse restituendos, causamq; postmodum originis & proprietatis tractari. quã constitutionem, & in cæteris rebus mobilibus nõ se mouentibus locum habere credunt interpretes & suo loco docebimus. Vndecimum addidit recuperandæ possessionis remediũ Zeno secundus, cum sub cōsultu Theodorici, & Venantij imperaret anno nostræ redèptionis quadringentesimo octuagesimo quinto, † ut relatum uidemus in. l. non ab re C. vnde ui & in. l. conductores. C. locati cōstituit ergo is Zeno nõ leui pœna esse plebedos conductores, qui sua cōductione finita possessionem domino nõ restituant, cui protinus sine cunctatione restitui uoluit Zeno. nam sanè iniquũ uidetur, ut conductor audeat locatori, quem in rei dominum sapius agnouit, aduersari tunc, cui inq; domino succurri uoluerunt ante Zenonem per annos ferè ducentos Diocletianus & Maximianus, dum in. l. si quis cōductionis. C. locati, constituerunt, non licere conductori aduersus locatorem dominij questionem mouere quæ quidem constitutio non aperte satis recuperandæ possessionis remedium inducit ex interdicto vnde ui, vt dominum spoliatum præsупponere uideatur uelut opinatur Francus in. d. disputatione Petitorij primo dubio nu. 42. Maranta qui supra & Fernan. in. d. §. nihil cõmune. in prima parte nu. 117. quorũ sententia si iure etiam uera esset, plenius à Zenone fuisse succursum negare non possumus. quare utriusq; constitutionis rationem unã simul habebimus. Duodecimum addidit Iustinianus noster recuperandæ possessionis remedium cum sub cōsultu Lampadij & Orestis imperaret anno virginæ partus 532. † vt relatum extat in. l. vt. C. de Prætorio pigno. qua est constitutum, creditores posse possessionem rei apud se pignorate ad sui crediti cautione recuperare, si ab ea deiici contingat. Decimum tertium addidit recuperandæ possessionis remedium Iustinianus ipse, dum imperaret post cōsultu Lampadij & Orestis. quod contingit anno nostræ salutis 536. vt est relatum in. l. Cum querebatur, (quæ est vltima illius tit.) C. vnde uisultulit enim Iustinianus exorta in Illyricana aduocatione disputatione, dum controuertebatur, vtrum ne aduersus rei vacantis occupatorem interdicto vnde ui succursum esset, & constituit occupatore illum sine mora rei domino primo possessori possessionem restituere debere, & hanc vnã esse ex quinqua-

ginta nouissimis Iustiniani constitutionibus sensit Bal. in. d. l. vltima, & clare affirmauit Cagno. in. l. vt. nu. 5. C. de pactis, quod ex eo uerum satis conicio cũ Ioanni Præfecto Prætorio altero ex Compilatoribus nouissimæ Codicis fuerit à Iustiniano destinata. Decimum quartũ ad recuperandã possessionem prodidit tandem idem Iustinianus in vltima Codicis compilatione, edita anno nostræ salutis 536. † vt est relatum in. l. vlti. C. de acquir. poss. quam vnã esse ex ipsis Iustiniani quinqueaginta postremis constitutionibus fatentur omnes, vt ibi scribit Bal. & clare Afflictus Neapo. Decif. 40. nu. 12. nam (vt & præcedens) destinata fuit Ioanni Præfecto Prætorio, vt alia pleræq; ex illis nouissimis constitutionibus, vt illa. l. quoniam. C. de heret. l. vlt. C. de pactis. l. vlt. C. de nego. gest. l. vlt. C. vbi & apud quẽ. l. vlt. C. de inoff. testa. & cũ constitutio hæc nostra sine die & consule sit scripta, esse omnium postremam existimo. ea ergo consultum fuit possessori qui seruorum & colonorum incuria ac factio à sua possessione deiectus dicitur. nam iniquũ uisum est Iustiniano dominum factio seruorum & eorum qui suo nomine possessores dicebantur, possessione amittere debere. quod quomodo cõtingat, suo aperiemus loco. Has iuris Cæsarei constitutiones cum summa equitate niti animaduertent Pontifices maximi vt & illas sua autoritate magis & magis cõfirmarent, vtq; consultum esset aduersus possessionem ecclesiæ ac clericorum occupatores, Idem censuerunt, vt Eusebius Pontifex maximus qui anno nostræ salutis tricentesimo quarto Petri locum tenuit, & ante cum Caius, Fabianus & Ioanes summi Pontifices senserunt, illius deinde constitutiones, cum sub Eugenio tertio Pontifice maximo anno Christianæ redemptionis 1145. Gratianus uir admodum doctus, & diligens decretorũ compilaret librum inter sacros canones retulit. † vt est relatum in cap. reintegranda. 3. quest. 1. & præcedentibus. Hoc itaq; in ordine. decimum quintum remedium, nostri omnibus nouissimum opinantur, arbitranturq; pinguis deiecto seu spoliato succurri, quam hætenus consultũ fuerit, quod uerum an sit suo loco dicemus. Interim censeo animaduertendum, non esse nouissimũ remedium, cum Inno. tertius, qui post Eusebii per annos octingentos octuaginta nouem & post confirmatam Gratiani Decretorum compilationem per annos quinqueaginta ac plus Pontificis maximi locum tenuit,

B

nuit,

no euidenter tam constitutionem quam re-
 60 latam habemus t in capitulo sepe. de res-
 titutione spoliatorum qua deiecto cōsultum
 fuit aduersus singularem successorem scien-
 ter in possessione vitiosa, & vicientia suc-
 cedentem, cum alias nec ex interdicto vnde
 vi, nec alia constitutione huic casu esset fa-
 visfactum, quare omnium nouissima hæc
 videtur, & si me non lateat eundem Inno-
 centium tertium sæpius dixisse spoliatos
 illicid esse restituendos, vt in casu notabilis
 textus capi. accedens. il. i. vt lite non conte-
 flata, & capi. bonæ de appella. quas constitu-
 tiones duo recuperanda possessionis remedia
 a iam relatis distincta esse opinatur Francus
 in. d. disputatione Petitorij prima parte nu.
 21. 22. cum tamen non constitutiones dicit
 duas seu distinctas Innocentius tertius edi-
 derit. Sed tantum spoliatos restituendos
 dixerit quod intelligitur iuxta communes
 iuris constitutiones. Dicam tamen illud in
 casu capi. bonæ & capi. accedens. deiecto
 61 succurrit videri officio iudicis, t quod no-
 stri subsidiarium appellant, & quo vtimur
 cum lite pendente præsertim spoliatio fit,
 seu quid contra possessorem attentatur, &
 officium iudicis nostri esse multis casibus
 subsidiarium recuperanda possessionis re-
 medium affirmant, sumpsum ex. l. Attilius
 Regulus. De donatio. quare & nos ut sub-
 diarium vltimo collocabimus loco. Hæc
 sunt quæ præludiorum loco præfari volui-
 mus, cætera pleniore calamo suo scribemus
 loco, vnum nunc moneo iam relata remedia
 inter se verè distincta, cum, vt Prætoris in-
 terdictum vnde vi, coadiucent, inuenta
 sint.

SVMMARIVM
 PRMI RECUPERANDÆ
 POSSESSIONIS REMEDI.

- 1 Interdictio unde vi, qua interuenit in causâ Athenien-
 sei.
- 2 Interdictum vnde vi apud Romanos olim duplex.
- 3 Vt quorundam que Aclato, & Duareno.
- 4 Formulæ interdicti de armata vi, que olim.
- 5 Locus Ciceronis pro Cæcina explanatus.
- 6 Locus Ciceronis in familiaribus expostus.
- 7 Interdictorum de vi armata, & sine armis differentia
 hodie tabulata quoad possessionis restitutionem.
- 8 Vm armatam hodie aliter ac sine armis puniri.

- 9 Immutata hodie multa in interdicto vnde vi.
- 10 Armis deiectis quæ hodie.
- 11 Interdictio vnde vi, restituitur spoliatus ante omnia.
- 12 Regula iuris affirmatiua est, ante omnia spoliatus re-
 stituitur esse.
- 13 Regula hæc spoliatum esse ante omnia restituendum, fa-
 norabilis ne fit vel mixta, vel adiosa potius.
- 14 Restitutio spoliati, in spoliatis odio fundata.
- 15 Capi. vltimi de ord. cog. declaratio, & sensus.
- 16 Causa que præualeat an adiosa vel favorabilis.
- 17 Causa que necet, vel que prodest, spectanda an sit.
- 18 Ratio autoris egregia, qua demonstratur, regulam hæc
 spoliatum ante omnia restituendum esse.
- 19 Exceptio non concedi in interdicto vnde vi.
- 20 Exorbitante, est à communis iuris regula deuiare.
- 21 Rigor. i. adiosa subtilitas que equitati opponitur, & sum-
 mamini dicitur, & summa iniuria.
- 22 Statutum quo per agratos excluditur qua ratione fauora-
 bile potius, quam odiosum dicitur.
- 23 Cap. vltimi de ord. cog. sensus & interpretatio, dia.
- 24 Præiudicium dicitur priuare legem, & iuris communis
 detrahere.
- 25 Cap. nullus. 2. q. 2. sensus & declaratio.
- 26 Cap. primi. 2. q. 3. sensus & interpretatio.
- 27 l. si quis ad se fundum. C. ad. l. i. de vi publ. declaratio.
- 28 Favorabilis dispositio an sit vel odiosa iudicanda, spe-
 ctanda esse illius personam in cuius fauorem vel
 odium fit.
- 29 Favorabilis dispositio an illa sit qua delictum alias impuni-
 tum coercetur, quod multipliciter declaratur.
- 30 Bar. in l. quemadmodum num. 4. C. de agricol. & cens.
 lib. 31. declarat multipliciter.
- 31 Delicta puniri recipi. interesse.
- 32 Reintegranda remedium ex cap. reintegranda. 3. questio.
 prima favorabilis an sit, & an extensionem recipiat.
- 33 Dispositionem unam favorabilem partim, & partim vicia-
 sam esse posse.
- 34 Statutum, quo femina per masculos ab hereditate ex-
 cluduntur, partim odiosum & partim favorabi-
 le dicit.
- 35 Statutum vel consuetudo quibus licet consanguineis redi-
 mere alienata à consanguineis, odiosa vel favorabilis
 an sit.
- 36 Vna res diuersis respectibus, diuerso iure censeri sic decla-
 ratur. l. cum qui ades de iurcap.
- 37 Vna res censeri diuerso iure potest in intellectu cum plures
 concurrunt intelligendi forma.
- 38 Vna res ex voluntate disponens diuerso iure censeri.
- 39 Re mobilis spoliatus ex interdicto vnde vi non restituitur.
- 40 Statuto Cinciatini Montis Regalis restituitur spoliatus pos-
 sessione rei mobilis, statuto autem Rapiensis. 54. con-
 strarium dispositum esse.
- 41 Immobilia iudicantur & illa que solo coherent, & qui sui
 natura mobilia sint.
- 42 Spoliatum possessione noui interdicto unde vi non resti-
 titur.
- 43 Notam inter mobilia connumerari.
- 44 Melendinum inter mobilia connumerari.
- 45 Reditus annui an inter mobilia connumerentur.
- 46 Arboris possessione spoliatus quando interdicto, unde vi,
 restituitur.

Spoliatus

- 47 Spoliatus quando agat aduersus illum cuius nomine facta
 est spoliatio.
- 48 Cap. primi de restit. spolia. declaratio multiplex subuer-
 sit, ab autore tandem nouo sensu illustratur. nu. 50.
- 49 Exceptio de iure tertij non opponi.
- 50 Cap. 1. de resti. spol. nouo sensu declaratur.
- 51 Genitium dominum ostendit aliquando, & aliquando
 prælatum.
- 52 Ratum habens spoliatum, vt interdicto, vnde vi, conue-
 niat tria concurrere debent.
- 53 Spoliatus ab vno ex familia facta, restituitur ex hoc in-
 terdicto, unde vi.
- 54 Spoliatio alterius nomine facta mandantem obligat siue si
 expresse siue tacite mandauerit.
- 55 Factum à seruo domini voluntate dicitur factum, si
 potuit dominus prohibere, nec prohibuit.
- 56 Ratum habere factum si dicitur qui ex facto sensu com-
 modum.
- 57 Delicta à familia commissa voluntate domini commissa di-
 cuntur quando dominus scienter habuit viros nequam
 & deprauatos in familia.
- 58 Bar. l. 1. §. si quis ipse prætoris nu. 20. de oper. non. nuntiatio.
 declaratur.
- 59 Furtum, & homicidium à seruo commissum, quando di-
 catur voluntate domini commissum declaratur.
- 60 Spoliatio à tutore nomine pupilli, vel à prelati nomine ec-
 clesie facta restituitur ante omnia.
- 61 Ecclesia cuius diuine iustitie.
- 62 Colonas, & conductores spoliati quando interdicto, unde
 vi restituantur vel iudicis officio.
- 63 Colonas, & conductores solum rei detentionem habere.
- 64 Detentatio est sola facti insipientia.
- 65 Colonas non concedi interdictum vnde vi, contra tertium
 spoliatorem.
- 66 Colonas interdicto vnde vi experitur contra spoliatorem,
 si post a se introuersam domini possessionem, spoliatur.
- 67 Statutum Pape. 54. in ciuilibus de possessione uolenta
 clandestina &c. & statum 31. in criminalibus. De
 Penalius qui uolentia alicui fecerit &c. declaratur.
- 68 Conductori ad longum tempus spoliato concedi interdi-
 ctum vnde vi.
- 69 Vusufructuario spoliato hoc interdicto succurri.
- 70 Vusufructuarii naturaliter possidet.
- 71 Vusufructuario spoliato succurri, etiam si pendente spoliatio-
 ne usufructum finitur.
- 72 Vusufructuario absente si spoliatio contingat, ad hoc tamen
 succurri.
- 73 Vusufructuarii spoliati heredes non restituntur, sed passum
 detrimentum consequuntur.
- 74 Interdictum, vnde vi quo restituitur usufructuarii spo-
 liatus, directum sit, uel ante patris.
- 75 Emphiteotam spoliatum interdicto, vnde vi restitui.
- 76 Emphiteotam naturaliter possidere.
- 77 Statu Pape. 54. in ciuilibus, & 31. in criminalibus
 succurri emphiteote spoliato.
- 78 Emphiteotam, non solum canone deici non posse ipse factio
 à possessione, quare deiectus restituitur.
- 79 Sententiam declaratoriam & causæ cognitionem exigi
 cum emphiteota ab non solum canone est priuandus.
- 80 Spoliatum dicit, qui suspiciore posse repellit, ut utili inter-
 dicto unde vi restituitur.
- 81 Spoliatus quasi possessione rei incorporealis, ex interdicto
 unde vi restituitur.
- 82 Spoliatum quasi possessione exigendi pedagium restitui,
 ex interdicto unde vi.
- 83 Spoliatio rei incorporealis dicitur ficta.
- 84 Decreto antiquo Pedemontium, & Sabaudia de re-
 stitutione spoliatorum, succurri spoliato quasi pos-
 sessione rei incorporealis.
- 85 Statuta Pape. 54. in ciuilibus, & 31. in criminalibus,
 procedere etiam in spoliato quasi possessione rei incor-
 porealis.
- 86 Statutum quod dispensis in possessione procedere, & in
 quasi possessione.
- 87 Spoliatus quasi possessione annuæ prestationis, quomodo
 ex interdicto unde vi, adiunetur, cum in reali quam
 personali prestatione.
- 88 Cap. querelam. De electione. noue declaratur.
- 89 Successor negans soluere pensionem, quam antecessor solu-
 uere consuevit, dominum spoliatur.
- 90 Feudataris seu uassalli spoliatus restituitur interdicto
 unde vi.
- 91 Vassalus dicitur possidere seu quasi uis feudum.
- 92 Vassalus dicitur uis dominus feudum.
- 93 Statuta Pape. 54. in ciuilibus, & 31. in criminalibus.
 uassalum à tertio spoliatum adiunant.
- 94 Vassalum ex interdicto vnde vi non restitui cum a feu-
 do domino spoliatus est nisi armata ui spoliatus sit.
 Interdictum unde vi, quam irroget in ipsam.
- 95 Vassalus & dominus ad paria iudicantur, cum duo cor-
 relatiua censentur.
- 96 Argumentari quando liceat a liberti ad uassalum.
- 97 Argumentum ab equiparatis procedit, cum facta est
 equiparatio in puncto de quo agitur.
- 98 Vassalum non teneri ex titulo iustificare sui feudi posses-
 sionem.
- 99 Andreas sfermia in feudibus Euangelista a doctoribus
 appellatur.
- 100 Statutu Pape. 54. in ciuilibus, & 31. in criminalibus,
 uassalum à domino spoliatum non adiunant.
- 101 Spoliatus per vim compulsam an ante omnia restitui
 debeat.
- 102 Metu compulsus possessionem tradens suo facto dicitur
 spoliatus.
- 103 Voluntas coacta, uoluntas est.
- 104 Metu factum tenet, donec ex edicto, quod metus causa,
 rescindatur.
- 105 Bartol. in l. penul. num. 2. ff. de cond. obtrump. caus. &
 in l. 2. nu. 22. C. quod metus causa declaratur.
- 106 Spoliatio impropria admittit domini exceptionem.
- 107 Statutum Pape. 54. in ciuilibus, & 31. in criminalibus
 non habent locum cum spoliatus fuit possessor per vim
 compulsam.
- 108 Prædo an ante omnia restituitur.
- 109 Prædo stricto, large, & largissime quis dicitur.
- 110 Possessione sua priuari nemo debet sine iudiciali cog-
 nitione.
- 111 Statuta Pape. 54. in ciuilibus, & 31. in criminalibus,
 an prædonem spoliatum adiunant.
- 112 Prædo notorius an ante omnia restituitur.
- 113 Capitu. literas. de restitutione spoliator. ex ponitur nouo
 sensu.

Spolia

115 Spoliatus non restituitur ante omnia cum subest peccati timor.

116 l. i. §. qui a me. c. l. cum fundum de us. c. ui arma. declaratur.

117 l. colonis ff. de us. c. ui arma. explicantur.

118 Capit. significasti. de diuortijs. exponitur.

119 l. Beneficij. §. pen. ff. de poss. l. i. c. sensus.

120 Praesentatus a possessore manifeste iniusto, non praesertur presentato a domino.

121 Dominus sibi potest sui decere cõtra manifestum praedone.

122 Facta de factis contra eum qui manifeste in ve nullam ius habet non reuocatur.

123 Capit. Ferris. de diuer. sensus. c. declaratio.

124 Capit. in literis. in fine. de restit. spolia. sensus. c. declaratio.

125 Lex vna per alteram distinguitur c. declaratur.

126 l. cum fundum. de us. c. ui arma. exponitur.

127 l. a. §. si dominus ff. de usucap. declaratur c. exponitur

128 Delinquentium bona licite lucrari posse.

129 Affectus notorius non restituitur ante omnia.

130 Praedo spoliatus, ab eo qui nullum ius in re habet ante omnia restituitur.

131 Praedo in beneficiabus an ante omnia restituitur.

132 Capit. in literis. in fine. de restit. spolia. in praedone improprio loqui.

133 Capit. Nostrium §. q. r. declaratur.

134 Simoniaci spoliatum non restituitur ante omnia.

135 Simoniacum nullum ius in beneficio adquirere, nec fructus suos facere.

136 Simoniacum beneficio ipse iure priuatum dici.

137 Criminosus, qui ipse iure sit beneficium priuatum, si spoliatus fuerit, non restituitur ante omnia.

138 Clam spoliatus an ante omnia restituitur.

139 Cuiuslibet possidens sponte naturalem potest ingredi.

140 l. si in me desereris ff. de us. c. ui arma. declaratur.

141 Capit. cum quis. de restit. spolia. quo in casu loquatur.

142 l. si qui desinuit ff. de rei vend. exponitur.

143 l. si de eo. §. vi. ff. de adqur. poss. declaratur.

144 Possessorio agens ex interdicto uti possidetis, si conetur reus probare dominium, quod contra deduci c. probari debeat.

145 Proletatum possessorem claudestino improbiorem.

146 Interdictum unde us, obtulerit possessoris improbitatem concedi.

147 Interdictum, rei possidetis, contra claudestinum rei sui possessorem dari.

148 Spoliari si dicitur, qui dum reuertitur, non admittitur.

149 Clam spoliatus tenetur ex statuto Papie. §. 4. In cuiuslibet restituere ante omnia possessione puncturq. ex statuto Criminali. §. 1.

150 Interdictum, unde us, non datur contra singularem successorem.

151 In Regno Neapolitano ex constit. regni agitur contra quocumq. singularem successorem spoliatoris.

152 l. Petra. C. de adqur. poss. declaratur.

153 Successor singularis immediatus spoliatoris conuenitur interdicto unde us, si uocantem occupauit possessionem.

154 Singularis successor in subsidium conuenitur interdicto unde us.

155 Singularis successor conuenitur interdicto unde us, cum iam post alterum spoliatus est.

156 Spoliator si possessionem amittit c. a singulari possessore iterum eam consequatur, conuenitur tamen inter dicto unde us, ut eam restituat ante omnia.

157 Successorem uniuersalem conuenitur interdicto unde us, ut ante omnia possessionem restituat.

158 Res ex delicto defuncti conuenitur ob id quod in eum peruenit.

159 Defuncti delictum cum illius morte non extinguitur si pana indicta sit pecuniaria.

160 Successorem negantem soluere possessionem, quam soluit hactenus defunctus dominum spoliare, ob id dominum ante omnia restituat.

161 Spoliatum ante omnia non restitui, si passus sit litem super domino tractari.

162 Capit. i. de restit. spolia. exponitur.

163 Spoliatum, si tacite consentiat tractari causam domini non restitui ante omnia.

164 Multa parte non opponente concedi, que non concederetur aliis.

165 Notorium, c. si relictus ab onere probandi, non tamen ab onere deducendi c. allegandi.

166 Spoliatus nisi resistat sortitur domini causam tractari cum possessionis causa non debere non restituitur ante omnia, an uerum tamen sit ab autore declaratur.

167 Opposita exceptione domini causam cum posses. tractari non debere, si ad ulteriora procedat iudex appellandum est.

168 Iudex procedendo ad ulteriora tacite interloquitur.

169 Contradictio sine appellatione, leui est momenti.

170 Iudex satis super opposita excep. cognouisse dicitur si post temporis interualum ad ulteriora processit.

171 Spoliatus si tempore ferenda sententia patiarer litem super domino tractari, adhuc ante omnia non restituitur.

172 Iudicem ex suo officio non posse spoliatum ante omnia restituere, si passus sit spoliatus sit causam domini tractari.

173 Iudicis officium petenti tantum concedi.

174 Domini excep. ut impediatur spoliatio ante omnia restitui, non modo deduci, sed et probari debet.

175 Bal. in l. post sententiam. col. 1. ver. uenio ad secundum C. de sentent. c. interlo. in iud. declaratur.

176 profecta declarant in libello deducta.

177 Allegare aliquid non sufficit, nisi illud probetur.

178 Excep. non probata cum ad eam probandam est dilatio concessa, diffinitio non absolutorie a iudicij ordine pronuntiat.

179 Domini causam ad possessorium colorandam deductam non impedit spoliatum ante omnia restitui.

180 Iudicem teneri admittere causam domini, qua ad colorandam, c. corroborationem petitorum deducitur, quomodo procedat, ibi declaratur.

181 Capitula pertinentia esse dicuntur, cu aliquid ad causam conferunt.

182 Spoliatus cum non possidet, non potest dicere se domini causam deducere ad possessorium colorandam.

183 Spoliatoris sui iustitiam possessionem colorare non posse.

184 Afflicti Deciso. 7. expulsi.

185 Spoliatum non restitui ante omnia cum per suam confessionem constat de domino spoliato.

186 Abbati uerba in cap. 1. a. nota. de restit. spolia. ambigua, quomodo legenda.

Confes

188 Confessionem probationem probatam esse c. ceteras omnes probationes excellere.

189 Confessionis non quomodo publico instrumento maiore esse.

190 Confessionem admitti etiam si ceterae omnes probationes excludantur.

191 Probationem per confessionem admitti etiam contra rem iudicatam.

192 Confessionem admitti contra praesumptionem iuris c. de iure.

193 Confessionem facere rem notoriam.

194 Spoliatum non restitui cum constat de dominio per instrumentum publicum, quod duobus modis declaratur.

195 Instrumentum facere rem notoriam.

196 Instrumentum rem clarum, c. notorium non facere, cum illi aliquid obicitur.

197 Spoliatum non restitui cum per testes de spoliatoris dominio constat.

198 Testes rem facere clarum, c. notorium, ut instrumenta.

199 Testes examiniati principiter super possessore si incidenter aliquid de dominio dicunt, illis non creditur, ut spoliatus restitui impeditur.

200 Instantia perempta peruenit c. acta.

201 Instantia perempta non peruenit ad aliam decisoria.

202 Spoliatum non restitui cum ex actis iudicialibus constat de dominio, conueni.

203 Acta facient rem notoriam.

204 Spoliatus non restitui cum per sententiam de dominio conueni constat.

205 Sententia facit rem notoriam.

206 §. recuperanda. in l. de interd. declaratur.

207 Spoliatum non restitui sententia in causa domini restitui ante omnia.

208 Spoliatus an restituitur lata sententia absolutoria iudicij super domini causa.

209 Spoliator si incidat in penam. l. si quis in tantam C. unde us non adiuuatur ex lata sententia in causa domini, ne restitui possessionem ante omnia.

210 Probatio incontinenti super domo oblata an impediatur spoliatum ante omnia restitui.

211 Probatio quoque incontinenti sit nunquam censetur exclusae, cum excludatur ceterae.

212 Nullitas de qua incontinenti constare potest impedit sententiae executionem.

213 Terminis probatorij elapsis adhuc recipitur probatio que incontinenti offertur.

214 Delinquendi causam c. occasione praestari non debere.

215 Excep. que possess. annullat, obijci an possit ut probetur in continenti, ad impediendam restitutionem ante omnia.

216 Spoliatorem scilicet domini exceptionem obuiare, si eam incontinenti sit paratus probare.

217 Spoliatus restituitur ante omnia et iam eo casu quando sine uolentia rei ad spoliatorem deuenit.

218 Spoliatus non restituitur ante omnia si inminime periculum deducitur probari potest incontinenti.

219 Coniunguntur impedimentum si incontinenti potest probari non conceditur ante omnia conuictio restituitio.

220 Spoliatum sanare ecclesie non restitui, si ad ecclesie commodum domini exceptio. incontinenti probari offertur.

221 Praelatus rem ecclesie inuadendo non efficitur, ut ecclesie incidat in penam. l. si quis in tantam C. unde us.

222 Capit. antiquitus. 2. q. 2.

223 Dicitio Proutus illico c. incontinenti idem significare.

224 Incontinenti aliquid probare quomodo intelligatur, in tra quod tempus.

225 Bar. in l. si a quo. ff. ut in poss. lega. declaratur.

226 Incontinenti dicitur aliquando infra tres dies.

227 Lex sapissime ulterius declarando aliquibus in casibus pro cedit, qui ad alios deinde non trahuntur quia praeter legem dicitur disponere.

228 Incontinenti dicitur aliquando infra eandem diem anteq. ad actus extraneos diuertatur.

229 Etodie constat, hodie agatur, qui loquendi modus.

230 Incontinenti probari quid dicitur, ex iudicij arbitrio, a quo hoc totum dependet.

231 Iudicij arbitrium quod esse debeat, ut iudicet probationes incontinenti posse fieri.

232 Spoliatus non restituit ante omnia cum spoliator uel licentia uel pacto possessionem est ingressus.

233 Spoliatus us, etiam si ex pacto potius ingredi, adhuc tamen ante omnia spoliato restitui possessionem.

234 Spoliatus, si renuntiauit domino rei post factam spoliationem, adhuc restituitur ante omnia.

235 Renuntiationem domini post spoliationem factam per metum factam praesumit.

236 Capit. 2. c. 3. de restit. spolia. sensus, declaratio, c. conuolatio.

237 Metus praesumptio cessat, si actus coram superiore sit gestus.

238 l. 2. c. quod metus causa, sensus c. declaratio.

239 Actus praesumitur factus in exceptionem precedentis causae.

240 Vis compulsiva, et expulsiua egregia differentia.

241 Renuntiationis rei domino, quando rem pro delicto habeat.

242 Renuntiationis discreta nulla inter beneficia, c. prophana.

243 Spoliatum qui ante spoliatorem procuratorem ad renuntiationem domino constituit, non restitui ante omnia.

244 Reuocationem procuratoris constituit ad renuntiationem ostendit uel laetare constituentis esse uolle rem perdere.

245 Possessorem constituendo procuratorem ad renuntiationem statim possessionem perdere.

246 l. Per procuratorem. ff. de adqur. hered. literam c. sensus.

247 Spoliatus qui coram superiore renuntiauit dominio rei, post spoliationem non restitui ante omnia.

248 Renuntiationem beneficij fieri in manibus superioris tantum.

249 Spoliatus si post spoliationem renuntiauit dominio rei c. per multos dies non est conuictus se metum renuntiasse, non restituitur ante omnia.

250 Renuntiationem rei prophanae idem esse qua beneficiariae ut spoliatus restitui impediatur.

251 Fictus ius suum perdere si spoliator c. spoliatus ius suum ad inuicem renuntiauit.

252 Spoliatus, si post spoliationem cum spoliatore pacificatur se possessore non adlarum, non restitui ante omnia.

253 l. si unus §. pacta vers. item ne experiat. ff. de pactis l. i. tera sensus. c. declaratio.

254 Pactum de non molestando a iam spoliato factum eum ante omnia restitui impedire.

255 Molestia uerbo tam iuris quam facti intelligi.

Conuictus

216 *Controversie verbo tam iniuri quam facti intelligi.*
 217 *Spoliatum restitui. ante omnia non absente puero de non agendo possessorio, si causa publica est.*
 218 *Spoliatum, si post spoliationem iuravit se non acturum possessorem non restitui ante omnia.*
 219 *Iuramentum, quod sine interitu aeternae salutis potest servari, servandam esse, & ibi declaratur.*
 220 *Iurans praeterito non fideiudicare, iuramentum servare non tenet omnino.*
 221 *Iuramentum an à pari cum renuntiatione, in causa spoliationis procedat.*
 222 *Clausulam, sponte &c. in instrumentis ex solo & consuetudine notariorum adhiberi.*
 223 *Actus ubi simulatus praesumitur, sic & in eo adhibite clausula.*
 224 *Indebiti conditioni renuntians eodem errore renuntiasse praesumitur, quo indebitum soluit.*
 225 *Iuramentum meta extortium ligat donec absolutio concessa sit.*
 226 *Cap. cum dilectus, quod metus causa, in qua metus specie loquatur.*
 227 *Spoliatum restitui ante omnia etiam si ante spoliationem cum spoliatore peccasset se possessorie non acturum.*
 228 *Spoliatum si dominio rei ante factam spoliationem renuntians non restitui ante omnia.*
 229 *Spoliatum suo facto, & culpa non restitui.*
 230 *Positum diu post renuntiationem dominij à se factam restituitur si spoliarum contingat.*
 231 *Visitatores ecclesiarum non praesumi ferre, aliquem diu sine titulo beneficium possidere.*
 232 *Possessionem longissimam non adquiret possessori, quo aduersus verum titulum post se defendere.*
 233 *Renuntatio per renuntiantem reuocata post illius admissionem ante tamen collationem operatur ac si facta non esset.*
 234 *Renuntatio per superiorem non admissa nihil operatur, quare spoliatum restituitur.*
 235 *Renuntians beneficium a tertio spoliatum adhuc ante omnia restituitur.*
 236 *Expensas, & damna adhuc spoliatum consequitur, & si beneficium & rei dominio renuntiauit.*
 237 *Spoliatum possessionem & damna cum expensis ante omnia recuperat.*
 238 *Iniuriam qui remisit, non damna & expensas remisisse dicitur.*
 239 *Spoliatum non restituitur ante omnia si ex ea damnatum potest sequi irreparabile.*
 240 *Castro vel oppido munissimum spoliatum ante omnia non restituitur.*
 241 *Cap. literas, de restit. spoliat. intellectus.*
 242 *l. 2. ff. de appella. & l. ante sententiam. c. quorum appella. non recipi. intellectus, & declaratio.*
 243 *Iudicare sibi in causa propria licere si aliunde iuratum non est.*
 244 *Iurari rem propriam licere si iuris remedio eam consequi non possumus.*
 245 *Spolij causa cum apud potentissimum Principem tractatur, adhuc ante omnia restituitur castro munissimum spoliatum.*
 246 *Fideiusor idoneus non est, qui difficultis conventionis est, ut nobiles illi, qui castra habent munissimam.*

247 *Spoliatum castro munissimum si cauet se illud restitutum si in petitorio succumbere contingat ante omnia restituitur.*
 248 *Spoliatum castro munissimum ante omnia restituitur cum est sub Principe, qui cum carcerari potest iudicare, si late sententia in Petitorio non obediatur.*
 249 *Mariu uxore spoliatum non restitui ante omnia si subdit peccati timor ob confanguitatis impedimentum.*
 250 *Spoliatum non restitui ante omnia si scandalum subdit timor scandalum non euenire concedi solent multa.*
 251 *Pontifici maximo obediendum non esse, si inde viri potest scandalum.*
 252 *Iuramenti vinculum alius indissolubile, dissolui ne scandalum ex observatione oriatur.*
 253 *Sequestrari apud iudicem contententium possessio debet, ne inde oriatur scandalum.*
 254 *Spoliatum restitui ante omnia etiam si crimina in illam obijciantur.*
 255 *Crimen abiectum siue in iquisitionis siue accusationis non impedit spoliatum restitui.*
 256 *Spoliatum ab uno & accusatum criminis ab altero, ante omnia adhuc restitui.*
 257 *Spoliatum restitui etiam si crimen obijciatur siue ius Pontificium vel civile consideretur.*
 258 *Spoliatum de vi una tantum non restitui ante omnia, si in illum obijciatur crimen.*
 259 *Spoliatum ad quod antem obolum ne usq. ante omnia restitui debet, quam audiatur spoliarum.*
 260 *Spoliatum ad quod antem obolum ne usq. ante omnia restitui debet, quam audiatur spoliarum.*
 261 *Crimen, quod insit priuationem possessionis ipso iure, si spoliatum obijciatur, ante omnia non restituitur.*
 262 *Privatus ipso iure re, possidere non posse dicitur.*
 263 *Declaratio exigitur sententia, etiam tunc cum quit ipso iure re priuatus est ob crimen.*
 264 *Crimen, quod insit priuationem possessionis ipso iure, si spoliatum obijciatur, ante omnia non restituitur.*
 265 *Leae mactatis factus reus bona omnia amittit & spoliatum tunc non restituitur.*
 266 *Simoniacum spoliatum ante omnia non restitui.*
 267 *Simoniacus ipso iure beneficium priuatur.*
 268 *Haereticum spoliatum ante omnia non restitui.*
 269 *Haereticum nihil possidere posse.*
 270 *Pontificem ob heresim deponi posse.*
 271 *Haereticus beneficij ipso iure est priuatus.*
 272 *Haereticum non deffendi Ex Regula cap. Cellarie de Trienniali.*
 273 *Haereticus filium beneficium obienta post patris heresim retinere non posse.*
 274 *Haereticus filium beneficij spoliatum ante omnia restituitur.*
 275 *Haereticus filium beneficij ipso iure non priuatur.*
 276 *Falsarius literarum apostolicarum beneficij ipso iure priuatur.*
 277 *Falsi crimen non impedit possessorum adipsenda, & fortius recuperanda.*
 278 *Cap. ad falsarios de crimi. falsi, casus specialis.*
 279 *Falsificans literas Principis causam amittit.*
 280 *Falsificans acta causam perdit.*
 281 *Excommunicati exceptio impedit spoliatum ante omnia restitui.*
 282 *Perisurum ab agendo, iudicij limine repelli.*
 283 *Excommunicatio multis casibus non impedit spoliatum ante omnia restitui.*
 284 *Excommunicatio in Regno Neapolitano ex constitutione Regni non impedit spoliatum restitui.*

TERTIUM

285 *Tertius obijciens rem esse suam non impedit spoliatum ante omnia restitui.*
 286 *Tertius qui percipi potuerunt, cum restituendi sunt ex cuius persona sint considerandi vel spoliatum vel spoliatum.*
 287 *Tertius in consensum cum iure spoliatum adhuc spoliatum ante omnia restitui impedit.*
 288 *Cap. facis, s. vlt. de spol. intellectus & declaratio.*
 289 *Conuictus ratione multa conceduntur, quae non dicitur.*
 290 *Privilegium non privilegium tribuit privilegium in iure parabilibus & indudus.*
 291 *Connexa quae esse dicuntur.*
 292 *Delinquens unus indicatur impunitus ne alter Innocens derimentum sentiat.*
 293 *Favor ad eum in causa infamabili praenoteat.*
 294 *l. si duo rei. ff. si quis caetero. intelligitur.*
 295 *Dolus correi in luce, correo non prodest.*
 296 *Reconuictio quando spoliatum restitui impedit.*
 297 *Spoliatum prima maior secunde, secundam impedit.*
 298 *Spoliatum incontinenti spoliatorem spoliarum potest.*
 299 *Incontinenti recuperare amissam possessionem dicitur iuxta qualitates rei & personarum.*
 300 *Spoliatum secunda lite pendente facta dicitur maior prima & illam impedit.*
 301 *Reconuictio non impeditur quando in diversis rebus hinc inde contingit spoliatum.*
 302 *Cap. vlt. de off. cogit. declaratur.*
 303 *Restituendo Rex capitulis dicitur inter Principes, ubi potest domini exceptio.*
 304 *Spoliarum si dicitur qui in bello illicito aliena occupat.*
 305 *Tyrannus spoliatum non restituitur ante omnia.*
 306 *Civillissima possessio spoliatum ante omnia an restituitur.*
 307 *Civillissima possessio quae.*
 308 *l. c. quorum bona. loqui in interdico possessionis adipsenda.*
 309 *l. Possessio quoq. s. x. de acquir. Poss. intellectus, & declaratio.*
 310 *l. Possessio de usucap. intellectus.*
 311 *Baldi, cap. & multorum notatur inconstancia.*
 312 *Defuncti possessio quomodo in heredem continetur.*
 313 *l. Cum miles. ff. ex quibus caus. maio. intellectus.*
 314 *Extensio casus veri ad fictum fauore animae conceditur.*
 315 *Author sacramenta puerorum. c. si aduer. dona. dispositio ad casum fictum extenditur.*
 316 *Civillissima possessio ficta & artificiosa dicitur.*
 317 *Possessio transacta ex constituto dicitur vera.*
 318 *Cap. contingit de delo & consuma. intellectus.*
 319 *Possessor ex constituto si a constitutario non admittitur spoliarum dicitur.*
 320 *Interdictum unde vi ad casus olim fictos non extendi, hodie fecit.*
 321 *l. s. dicitur ff. de s. pretor ait. de vi & vi armata declaratur, ibidemq. intellectus.*
 322 *Mandans delinquit, sic & improprie delinquit.*
 323 *Haeres non restituitur ad possessionem quae iam restitutor uicinis spoliatum fuit.*
 324 *Haeres intra annum defuncti spoliatum nomine potest agere, ut ante omnia restituitur possessio.*
 325 *Statutum Papae. s. x. in quibus quando locum habeat in possessione civillissima spoliatum.*
 326 *Fructus & caetera accessiones ante omnia etiam spoliatum restitui debent.*
 327 *Vacua possessio occupata fructus ante omnia cum possessione non restitui.*

328 *Fructus qui percipi potuerunt, cum restituendi sunt ex cuius persona sint considerandi vel spoliatum vel spoliatum.*
 329 *Bar. distinctio in l. ex diversis. s. i. m. u. vlt. quid dicimus de rei vend. explosa.*
 330 *Bar. distinctio in l. domini. c. de rei vend. & communitate vereda.*
 331 *Fructus non estimantur, ut semel percepti, sed ut communitur potuerunt percipi.*
 332 *l. Pretia verum. ff. ad l. Fal. declaratur.*
 333 *Petri Lorini, conciliatio ad l. si natus. s. vltimo de rei vendicatione. & l. domini. C. eo. dubia & non parum diuina.*
 334 *l. si natus. s. vlt. ff. de rei vendicatione & leg. dominum. c. eo. intellectus genuinus, & conciliatio nona authori.*
 335 *Dammum si pari dicitur qui fructus colligere non potest.*
 336 *Dammum si dicitur pari qui suo desiderio non potest satisficere.*
 337 *l. cum autem. s. vlt. ff. de edil. ed. intellectus.*
 338 *l. si hominem. ff. de usucap. intellectus.*
 339 *Contracta per legem commissoria, ad adiectionem in diem resoluta hinc inde data & accepta restituitur.*
 340 *l. cum heredes. ff. de petitio. hered. intellectus.*
 341 *Filius fami. sine patris consensu ad recuperandam possessionem in iudicio esse potest.*
 342 *Filius familiaris in iudicij possessorij sine patris consensu esse potest.*
 343 *Pxor sine mariti consensu in iudicij possessorij agere potest.*
 344 *Tempus spoliationis facta an libello poni debeat, cum interdictum, unde vi, mouetur.*
 345 *Infamiam irrogat interdictionem unde vi.*
 346 *Tempus in libello adponitur, cum actio, quae infamiam irrogat mouetur.*
 347 *Tempus spoliationis in libello ponitur, siue civiliter siue criminaliter agatur.*
 348 *Cap. cum dilectus. de ord. cog. intellectus.*
 349 *Verba narrativa nihil probant, nec in eis fieri debet solidam fundamentum.*
 350 *Civiliter agens in casu quo criminaliter potest agere tempus in libello adhuc adire debet.*
 351 *Libellus in interdico unde vi sine temporis adiectione non procedit, etiam reo non opponente.*
 352 *Libellus in criminalibus solemnitatibus carens, ipso iure nullus est.*
 353 *Spoliato non sufficit probare ante tempus spolij possessisse, ut euitet necessitatem apponendi tempus spoliationis in libello.*
 354 *In Sabaudia, & Pedemontium Regionibus libellus procedit ad recuperandam possessionem siue appositione temporis spoliationis facta.*
 355 *Papae ex statuto s. x. in quibus spoliatum est succursum, qui sine designatione temporis facta spoliationis, agat, ut restituatur.*
 356 *In Regno Neapolitano spoliatum agi conceditur ut recuperet possessionem siue designatione temporis in libello.*
 357 *Temporis designatio in libello solemniter capere rogari.*

Cada.

Cadaver, & iure sepeliendi spoliatus, ante omnia non restituitur.

329. *Cadaveris uexatio non conceditur.*

400. *Aequitas non rigor suadet spoliatum cadauere non esse ante omnia restituendum.*

PRIMUM RECUPERANDAE POSSESSIONIS

REMEDIUM, EX INTERDICTO, vnde vi.

PRAETOR AUT, VNDE TV
ILLVM VI DEICISTI,
aut familia tua deiecit, de
eoq; quod ille tunc ibi ha-
bit: tantumodo intra annu
post annu verò de eo, quod
ad eum qui ui deiecit prouenerit, iudiciu da-
bo. Interdictum, vnde ui apud nostros (vt
Graecos illos Athenienses t praeterea, qui, ut
Franc. Balduin. refert. §. recuperandae inst.
de interd. interdictu vnde ui habebant quo
vtebantur, qui à debitoribus mitti in posse-
sionem prohibebantur cum praescripto tem-
pore as constat non dissoluissent, vel po-
tius cum iudicatu nò satisfecissent, ut testari
mihis verbis videtur, i. emosthenes con-
tra Midiam, Nam quae causa est, si quis iudi-
catum solui non soluerit: cur lex actiorem.
Vnde ui, non priuatam fecerit, sed ad crimina
publica referri uoluerit. In ea tamen eiusdem
Demosthenis oratione contra Onetore
sentiuunt interpretes actione Vnde ui ad pos-
sionem actum fuisse) duplex t testatur Cicero
in oratione pro Caccina, apud quem Lato-
mus optimus illius interpres his sic ait. Vis
duplex est armatis hominibus facta, & sine
armis, itaq; & duo interdicta erant, quae in
libris digitorum in vnu cõflata sunt, quod
& titulus indicat, de ui: & ui armata: sed ex
his quod de ui sine armis erat, ad possessore
tantum pertinebat, quod de ui armatis homi-
nibus ad quemlibet, siue possedisset, siue nò
possedisset itaq; ius erat diuersum. Hæc ille,
quod & clarè ostendunt Ciceronis verba,
quorum meminit, & Alcina, lib. 1. Parerg. iu-
ris cap. 34. Ad duas dissimiles res duo deuin-
cta interdicta sunt, in illa ui quotidiana nò
satis est posse docere de deiectum, nisi osten-
dere possit eum possideret tum deiectum, ne
quidem id satis est nisi doceat se ita possedis-
se, ut nec ui, nec clam nec precario possede-
rit, Hæc Cicero, Alcicius tamen. d. cap. 34.

vim quotidianam exturbatiuam interpreta-
tur t ob quam vti possidetis interdictum cõ-
ceditur, quod verumne sit dubito, cum ve-
lit Cicero in ui quotidiana deiectionem pro-
bari illamq; vim quotidianam his verbis in-
terdictum vnde ui appellat, cum ergo aut in
illud quotidianu interdictum vnde ille me
ui deiecit, cum tamen vti possidetis interdi-
ctum ab eo moueatur, qui se in possessione
esse & ab aduersario iniquè turbari conten-
dit. l. 1. §. est igitur hoc, vti posside, quod quodi-
nam ergo tum interpretatur Duare, lib. 1.
disputa. anniuersa. cap. 20. vim illa, quae sine
armis sit, hisq; uerbis interdictu de ui quo-
tidiana conceptum credit. VNDE tu vel fa-
milia tua uel procurator tuus illu ui deiecit,
cum nec ui nec clam nec precario à te posside-
deret eò restitutus, de eo quod tuc ibi habuit
tantummodo & c. arbitratuq; Duaren. hanc
exceptionem, quod nec ui nec clam nec pre-
cario huic interdictu sine armis tantum ad-
scriptam fuisse, ex Cicerone & Paulo lib. 5.
sententiaru quem tamen Alcicius, in citato ca.
34. in ui exturbatiua intelligit. t Vis verò ar-
mata sic interdictu inscriptu habebat. De ui
armatis hominibus, auctor est Latomus que
mox citatam, eratq; sine ulla exceptione his
verbis conceptum. VNDE tu hominibus
coactis armatisue illum ui deiecisti, aut fami-
lia tua, aut procurator tuus deiecit eò resti-
tutus, vt Duaren. & ante eum Alcina, in citatis
iam ia locis referunt, & suadent t Ciceronis
verba in ea ipsa pro Caccina oratione. P.
Dolabella interdixit, ut est consuetudo. De
vi hominibus armatis sine ulla exceptione
tantum, vt vnde deiecisset restitueret. Qui
sanè locus satis ex eiusdem Ciceronis uerbis
li. 7. familiarium Ad Trebatium, illustratur.
NEQ; est quod illam exceptionem in inter-
dicto permissas, quod tu prior cum arma-
tis hominibus ueneris, scio enim te non esse
procacem in lacecendo. est enim genuinus
horum uerborum sensus. t si uitaris interdi-
cto de ui hominibus armatis, nò poterunt
excipere aduersarij & in defensionem addu-
cere, quod tu prior armis sis usus. Hodie au-
tem quo ad possessionis restitutionem nulla
certè arbitror esse differentiam inter interdi-
ctum de ui armatis hominibus, & interdictu
de ui sine armis, quod probat Iustinianus in
§. recuperandae inst. de interd. dum indistin-
ctè nulla habita ratione antiquae differentiae
uult deiecto possessionem restitui, & si is
adiacente ui uel clam uel precario possedis-
set non me latet tamen Duaren. d. lib. 1. di-
sputa.

disputa. anniu. cap. 20. intellexisse Iustinia-
num. De ui armatis hominibus loqui, Cuius
argumentationes doctè euertit, Duarenio no-
mine tamen suppresso quod seper facit, Ro-
ber. Aurelius lib. 3. sententia. iuris cap. 20.
Quam sententiam & cõmunis forensis usus
recipit, quando & uis in iure nostro sine ar-
mis tanta indicetur, ut is uolentus possessor
iure omni suo priuetur. l. extat. quod metus
causa. l. Creditores. ff. ad. l. Jul. de ui priua-
ta. v. vim. (inquit Diuus Marcus) putas esse
solu si homines uoluerentur? vis est & tunc
quoties id quod deberi sibi putat, non per
iudicem reposcit. Quare hoc apud nos im-
mutatum quo, ad possessionis restituti-
onem intelligimus, et si t quoad poenam &
iuris publici uindictam non parua adhuc ex-
tet differentia, ut iuxta atrocitatem uiolen-
tiae is poena plectatur, & docet Robertus
quem nunc citauimus. Vnum hoc est, in pos-
sessionis restitutionem nullam esse distinctio-
nem iure nostro, quo & alia plura uel addi-
ta uel ex veteri iure immutata sunt. cuius rei
praest argumentum, quod anxie olim pro
Caccina ostendere conabatur Cicero, t cum
esse deiectum qui ingredi praedium suu pro-
hibitus sit. Cum tamen cesset hodie dispu-
tatio ex Vlpiani interpretatione. l. 1. §. idcir-
co. De ui & ui arma. quod suo loco explica-
bimus. sic familia hodie deiectum intelligi-
mus, qui vel vno tantum seruo deicitur. l. 1. §.
familia. de ui & ui arma. cum tamen nec sa-
tis clarum olim fuerit. sic hodie t armis deie-
ctum credimus, qui vel faxis vel telis quibus-
vis deijcitur. l. 3. §. de ui & ui arma. §. sed ex
constitutionibus uers. armorum Inst. de inter-
d. cum tamen suadere multis conaretur
tunc pro Caccina Cicero. immutatum quoq;
esse interdictum de armatis hominibus illud
est argumentum quod hodie is verè deiectus
dicitur vt restituitur, qui cū deijceretur pos-
sidebat. l. 1. §. deijcitur. de ui & ui arma. cum
tamen in eo interdicto, de ui armatis homi-
nibus, non quarebatur an possideret, quod
his ostendit Cicero eo loco quem nunc cita-
uimus. Cur ergo aut in illud quotidianum
interdictum. Vnde me ille ui deiecit. Addi-
tum, cum ego possiderem. si deijci nemo po-
test qui nò possideret aut in hoc interdictu,
de hominibus armatis, non additur, si opor-
tet quæri possederit nec ne? Interdictum au-
tem vnde vi, vt æquissimum. t vi deiecto, vt
prius ante omnia restituitur possessioni
succurrit. quare iam constitutissimum cerni-
mus, deiectum quem spoliatum appellamus

sine mora, sine cõtatione celeri reformatio-
nes, reiecta omni spoliatoris exceptione resti-
tuit, vt placuit Constantino. in. l. si quis ad se
fucdũ. C. ad. l. Iuli. de ui. sic Arcadio & Ho-
norio in. l. si coloni. C. de agr. & cens. sic &
sine ulla distinctione priori possessori licere
emanibus uolenti occupatoris uendicare cõ-
stituit Iust. in. l. si quis emptiois. §. sed hæc
super illis. C. de anna. ecce. quod clarus. l. lu-
lio et Zephyrino Pontificibus uideo placuisse,
in cap. nullus. 2. q. 2. quos est fecutus Alex.
tertius in cap. literis, & in cap. conquerente
de restit. spolia. idem probauit paulo ante
Iustinianum Theodoricus Italiae tunc Rex,
vt extat illius responsu apud Calsiodorum
lib. 1. varia. epistola. Domitiano & Vuilæ
transmissa, in qua sic legitur. Si Romani pra-
edium (ex quo deo propitio Sonti fluenta tra-
nsimimus, ubi primu Itali nos suscepit Impe-
riu) sine delegatoris cuiusq; pyctatio, praesup-
tor barbarus occupauit, eū priori domino
submota dilatione restituat sic legitur, apud
eundem. Calsiod. lib. 3. varia. epistola. Gri-
modæ Saioni destinata & li. 4. epistola. Theo-
dahado transmissa. Quare Bart. in. l. si quis
in tantam nu. 3. C. vnde ui, interpretatus est,
spoliatum ante omnia tunc restitui, cum nò
alia causa quam possessionis conuenitur, vel
alia non obijcitur exceptio, quam possessio-
nis causam respiciens. Regulam itaq; ex præ-
dictis sumunt t affirmatiuam interpretes no-
stri, spoliatum esse ante omnia restituendu,
sic inter ceteros Ripa in. l. naturaliter. §. ni-
hil commune nu. 47. & ibidem Rubcus nu.
142. de acquir. poss. Hanc nos regulam per
quaestiones finiemus, in eisq; interdictu vnde
vi iuxta iureconsultorum interpretationes
rationem habebimus, ut inde in praxi praeser-
tim non paruum sibi comparatum cõmodu
intelligat lector diligens. cætera quæ in inter-
pretatione interdicti vnde ui apud Eguina-
rium Baronem librorum manualium ha-
bentur, non repetam. illa enim summam
singula iureconsultorum capita exponunt.
Quæro itaq; Primo an hæc regula, t quod
spoliatus ante omnia restitui debeat, sit fauo-
rabilis vel odiosa, quod idem est ac si dicerè,
vt iure interdictum vnde ui, sit à prætorè
introducendum principaliter in fauorem spo-
liati & deiecti, vel in odium potius principa-
liter spoliatoris, res est vt nò parum uilis sic
nec mediocriter dubia, cū quatuor ad fuisse
interpretum sententias quandoq; anima-
duerterim, illa vna (vt dicam quod sentio)
placet, quam Io. Corsio viro diligenti & nò
C medio-

mediocriter erudito placuisse video lib. 2. Miscella. iuris cap. 2. nu. 2. qui vno affirmavit verbo. Restitucionem hanc non in titulo & iure petentis sed in odio spoliantis fundari: quare odiosa erit cum spoliatoris personam principaliter respiciat iuxta egregiam illam Bart. doctri. in l. qui exceptionem de cond. indeb. & licet. et textus capi. vlt. de ord. cog. qui a Corasio in hanc sententiam citatur ea parum iuuat, cum in eo non magis vnus per sonea principaliter quam alterius considerari videatur, nam dum negat spoliatores audi-ri anteq̄ restituat, odium sue personae considerat, dum verò tribuit privilegium spoliato vt restituatur, spoliati personam considerare videtur, quo fit vt vix considerare in eo textu possimus, quae persona magis consideratur, nec eo, etiã fundamēto in hanc adducor sententiã, quo vtuntur alij, q̄ vbi causa odio 16 sa cum fauorabili concurrat, et odiosam praualere, illamq̄ spectandam magis, ut notant Io. And. Gem. Ancha. & Francus in cap. vlti. verbo. similibus de verbo. signi. in. 6. & docet Bal. in l. 1. col. 1. vers. item nota quod privilegium ff. de constit. & Bald. egregiè probat subtilis Franc. Are. in l. venia. nu. 2. in fi. C. de in ius voca. quod non è longè dissimili regula confirmatur, cum dicimus ex duabus causis, quarum vna prodest, altera nocet, et causam, quae nocet spectandã magis vt odiosam esse, quam quae prodest ut fauorabilem, sic Bar. in l. si iur in fi. de vscap. pro dona. Bal. in proem. Decretalium col. 4. vers. ibi doctoribus, quem retulit & Alciatus in l. 2. in prin. nu. 40. de verbo. ob. & tracta. praesump. regula. 1. praesump. 30. nu. 4. Petrasanta sing. 42. Nota quandoq̄; las. in l. si arrogator ff. de adoptio. nu. 46. & Tiraquel. de retract. confang. §. 30. glo. 1. nu. 29. nam scio Io. And. Gem. Franco Bal. & Aret. alios plures aduerfari, vt recenset Tiraquel. in praefatione Tractatus, de retractu confang. nu. 66. qui huius sententiã Baldum parum sibi constantè citat in l. 2. C. qui non possunt ad liber. perue. non dissentit Panormi. in cap. in literis in fi. de restit. spolia. Ancha. conf. 37. circa med. Decius in l. si ruffinus nu. 11. C. de testa. mil. Craue. noſter conf. 118. nu. 10. quemadmodum & idem videmus in secunda illa regula, quã statim ad confirmationem citauimus: nam sunt & alij plures, qui causã illam magis esse spectandam, quae prodest, affirmant, vt multos huius sententię citat Aleia. d. l. 2. in prin. nu. 42. vers. in contrarium, de verbo. obliga. & Tiraquel. de retract. confang. §. 30. glof.

1. nu. 27. quare perplexam, & ambiguum admodum hanc multi credunt regulam vt ex antiquis Cynus in l. venditioni. C. de vscua. & ex recentioribus las. in l. si arrogator nu. 47. ff. de adoptio. Brocardicam enim esse doctrimam testantur. Quare hanc sententiam vel ex eo veram opinor, et quod si fauorabilis sui origine esset, iã ad non expressos casus se se extendisset, ad quos cum se extendere datum nõ esset, lege expressa cautum illud est, vt testatur Iulianus. constitutio in l. vlti. C. vnde ui, & Inno. 3. in cap. sepe. de restit. spolia. idem ostendit textus. l. si coloni. C. de agr. & cens. lib. 11. quae cum demonstrent extensionem tãnt non esse concessã, ostendunt pariter odiosam esse regulam, nam si fauorabilis extensio fuisset concessã, cum non in correctorijs, sed in exorbitantibus simus, in quibus extensio conceditur, glo. in l. illud in fi. C. de sacros. eccl. quam probat Alex. in l. si constante ubi & las. nu. 78. vers. 2. limita. ff. sol. ma. & d. Craue. de antiq. tempo. quarta parte princip. nu. 78. quod exorbitet, nõ ceter rigat, re ipsa patet, cum nullam iuris constitucionem tollat, sed debeat tantum: ut ob audita spoliatoris exceptione is restituatur, ex-orbitare tãnt enim à communibus iuris regulis est deuiare, vt probat textus, & ibi glo. in ca. ea quae de reg. iur. in. 6. Ripa. l. si constante, nu. 78. sol. ma. hanc ipsam nostram validius confirmat sententiam Vlpia. responsum in l. 1. interdictum hoc quia de vi, & vi arma. dum ait interdictum, quo deiectus restituatur, facinoris atrocitatem in se continere, quare negat aduersus patronum, & aduersus parentes concedi, vt odio spoliatoris inuentum esse ostendat. nec ab hac re dissentit multũ Inno. tertius in cap. in literis de restit. spolia. dum ait secundum rigorem, & Prædonem esse restituentum, nam rigore tãnt ibi intelligit Pontifex (vt animaduertit eo loco Pano. nu. 6.) pro odiosa illa subtilitate, quae benignitatè opponitur, quod probat textus l. generaliter §. si quis seruo. in fi. de fideico. liber. vbi rigor ius subtile dicitur & in cap. 2. de re iud. in cap. cum illorum de senten. excõmunic. & late scribit Tiraquel. de retractu confang. §. 35. glo. 1. nu. 21. dum docet rigore iuris esse summum illud ius, quod à Cicerone, Terentio, & alijs, summa appellatur iniuria, rigorosa enim dispositio, dura dicitur in. 1. prospexit. ff. qui, & a quibus, quae odij plena est, quod latius explicat Didacus Couarr. in cap. possessor. in secunda parte relectionis. §. 6. de reg. iur. in. 6. in odium ergo spoliatoris est con-

constitutum, ut omni sua exceptione spreto deiecto restituatur possessionem, clarius (ni fallor) hoc affirmat Clemens Pontifex in clem. vnica de causa poss. & proprie. dum his vitur verbis, & in spoliantis odium ante causã conclusionem persona. ergo spoliantis principaliter considerat, quam & multas pati penas, etiam corporales videmus, in tit. ff. ad l. Iul. de vi pub. l. si quis ad se fundum. C. ad l. Iul. de vi pub. quibus certè conuicimus spoliatoris personam considerari, & in odium ipsius principaliter inductum iure hoc esse, vt ante omnia restituatur spoliatus, quod tandem ea notabili ratione comprobatur. nam consultus respondit Bald. in conf. 373. circa questionem precedentem. col. 1. in fi. lib. 5. statutu, quo mater excluditur per agnatos, non esse ea ratione odiosum, quod excludatur mater, cũ non demeruerit delicto, causa aliqua, sed dicitur fauorabile pro conseruatione agnationis. simile est, quod scribit Aretinus conf. 29. nu. 20. Bal. & Aret. est securus. d. Craue. conf. 118. nu. 9. addo eiu sãde sententiã Ang. conf. 345. Primo matris. & col. 1. in fi. sic à cõtrario sensu in casu nostro, cum hic spoliator demeruerit, in sui odium dicitur hoc constitutum. nec enim hic spoliati fauor considerari potest, cum suo factio, quid sit emeritus: quid enim egit ut hoc commodum sibi tribuatur, quod ergo ei conceditur non fauore suae personae, sed odio spoliatoris tribuitur. hinc Cicero pro. A. Caecina, cum Maiores vim armatam nulla iuris defensione tulerint, non uestigium eius, qui deiectus sit, sed factum illius, qui deiecerit, in iudicium uenire. quare falsa est.

Secunda illa opinio, hanc regulam esse fauorabilem, quam probauit Abbas in cap. 1. in. 3. nota. ut eum ibi intelligit Bero. nu. 19. de restit. spoliati. & si Abb. subobscure loquens vix hoc sentiat: nam, quae iuuare videbantur hanc sententiam, minimè urgent fundamenta, vt illud ex t. cap. vlt. de ord. cognit. & si enim adfirmet, tributum esse in priuilegiũ restitutioni, ne audiatur spoliator ante factam restitutionem, attamen intelligimus 24 odiosum hoc esse, cum. priuilegium tãnti cõmuni detrahat, diciturq̄; priuilegiũ legè cap. priuilegia. 2. distinct. immo dicitur priuilegium, quid contra ius cõmune cap. si. §. pen. 25. q. 1. Ripa. in rub. de rescrip. nu. 19. & tamè omnis recessus a iure communi odium continet. Abba. in cap. quia. 3. notab. de priuileg. in cap. olim. in glo. 1. de verb. sig. late scribit

Tiraquel. de retractu confangui. in proem. nu. 62. quo loco inter ceteros citat huius sententiã Corne. conf. 89. col. 3. vers. in super lib. 3. conf. 271. col. 4. vers. nec obstant adducta. lib. 4. eadem respõsione dicit potest fundamentum Beroij praecitato loco ex t. cap. nullus. 2. q. 2. quãquã verius credãt ibi verba illa, quia non habet priuilegium, quo possit exui iam nudatus: intelligi ius non esse, quo spoliatus semel spoliari adhuc possit, cum pristinae possessioni restituendum sit potius. sic facili negotio respõdetur text. t. cap. prius 2. q. 3. cum non affirmet, spoliato tributum esse aliquod uel beneficiũ, uel priuilegium sed tantum ait, spoliatum cum omni suo priuilegio, id est cũ omni suo iure, esse sue possessioni restituendum. Tex. autem t. l. si quis ad se fundum. C. ad l. Iul. de vi pub. qui à Beroo vbi supra in hanc sententiam citatur, ad rem minimè facit, cum contrarium probet potius, dum odio spoliatoris penam illi infligat corporalem praeter possessionis restitutionem, quae autem & à nobis excogitata fuerant in hanc sententiam fundamenta, animaduerti ea non iuuare. nam dum dicebam ad dignoscendam tãnt dispositionem vel odiosam, vel fauorabilem, inspiciendum illud esse ad cuius principale comodum sit illa inducta: vt egregie docuit Bartol. in l. qui exceptionem nu. 3. de cond. indeb. dum exemplo. S. C. Velleiani vitur, quod cum sit principale comodum mulierum fauorabile indicatur, est in consequentiam aliorum respiciat in commodum, Bartolum probantur Romanus conf. 32. col. 2. vers. 3. quia & conf. 328. Praefens consult. col. 2. vers. prime quia ad. Decius. l. venia. nu. 5. C. de in ius voca. Goza. conf. 5. nu. 6. late Tiraq. De retractu confang. §. 30. glo. 1. nu. 5. Cui addo Craue. conf. 242. col. 1. hinc docui in principale comodũ spoliati, videri hoc constitutu vt ante omnia restituatur, sed (vt iam retuli) animaduerti contrarium verum potius. quare retorqueri fundamentum posse videtur. Dilui quoque vltimo loco & illud potest, quod dicere conseruimus, fauorabilem censeri penam illã sanctionem tãnt qua pena alicui indicitur, vt hic spoliatori, vt sua coereatur audacia, fauore publici comodi, cum interfit publicè delicta puniri. Ita vulueratus in. fi. Ad l. Aquil. quare fauorabilis dicit solet dispositio, vt egregiè sentire videtur Bart. in l. quẽ admodum nu. 4. C. de agricol. & cen. lib. 11. quem multi probantur vt retulit Decius in l. 2. nu. 111. & in l. factum. §. cum in pœnalibus

bus nu. 12. de reg. iur. & conf. 65, nu. 3. cōf. 72. nu. 2. in fi. conf. 660. nu. 6. & conf. 661. nu. 3. 4. Iaf. in l. si certis annis nu. 3. vers. 2. moueor. C. de pactis, & plures citat in banc sententiam Craue. De antiq. tēpo. prima particula quartæ partis princip. nu. 2. 3. clare Goza. conf. 5. nu. 6. nec placet quod responderi possit Bar. tūc hanc sententiam non carere contradicte, cum eam reprehendat subtilis Aretinus in l. Gallus. §. quid si is in fi. de lib. & post. & Aretinum citat Alcias. lib. 5. Paradox. cap. 9. in fi. nec ab Aretino dissentit Corne. Conf. 233. col. 2. lib. 4. non dissentit pariter Decius in d. l. 2. nu. 112. de reg. iur. post Socinū in l. 1. in prin. nu. 10. de verb. ob. et si Aretinū subiceant, nam Bartolum recipiant ceteri omnes ferē vt testatur Craue. vbi supra statim nu. 4. 5. & Aretinum arguit Alcias. d. cap. 9. in fi. & Vbertinus Zuceardus in l. fin. nu. 53. C. de ed. diui Adria. tollen. querenda est alia responsio, quare placebat Alcias. præcitate cap. 9. in fi. Bar. † sententiam tunc procedere cum non agitur de indicenda sanguinis pœna, sed de pecuniaria potius. Quare cū spoliator deportari solet. l. si quis ad se fundū C. ad l. Iull. de vi pub. odiosa nō fauorabilis dici debet, verum non satis placet Alcias. sententia, cum Bar. ceteriq; omnes indistinctē nulla habita differentia illud affirmant. verius itaque existimo Bar. doctrinam in d. l. quemadmodum, esse ex alia eiusdem Bartoli traditione egregia satis in l. 2. §. exercitum nu. 2. ff. de his qui nota. in fam. declarādā, dum distinguit, aut delicto imposita est pœna multiplex, & tunc mitior eligitur. l. si de interpretatione de pœnis, & hoc casu clarē constat dispositionem nō esse fauorabilem, sed odiosam, cum pœna restringatur c. odia. de reg. iur. in 6. aut pro delicto nulla est imposita pœna et si imposita non clarē satis, & tunc extensio videtur concessa, non quia fauorabilis principaliter sit dispositio, sed ne impunitum remaneat delictum, † quod publice interest. d. l. ita vulnera. Bartolum probauit Dec. d. l. 2. nu. 111. in fi. de reg. iur. in l. qui se patris nu. 26. in fi. C. vnde liber Craue. de antiq. tēpo. prima particula quartæ partis prin. nu. 5. Rim. conf. 60. nu. 11. vers. non obstat vltimo lib. 5. Cur. Iun. in l. bonafides nu. 13. de pos. Neuzianus lib. 6. sylvæ nuptia. nu. 47. & Didacus Couarr. lib. 1. varia. resol. cap. 11. nu. 5. Cum ergo clarē satis nostro hoc casu spoliatori pœna sit indicta, non possumus dicere ex eo fauorabilem censeri regulam, ne delictum remaneat impunitum: ex

quibus & illud sequitur, nec Bartolū sic absolute sentire, vt male referunt Iaf. Dec. Goza. ac alii non nulli, fauorabilem esse dispositionem, ex quo extēsiōem recipiat, immō Bar. odiosam illam esse censuit, tametsi fauore publico, nō impunitum sit delictum, extendatur, sui ergo natura odiosam esse censuit Bar. quod tandem perpendit & ipse Dec. in conf. 120. nu. 9. vers. 6. & vltimo, & Ruin. d. conf. 60. nu. 5. & nu. 11. vers. non obstat vltimo lib. 5. & Clarius Corsetus in suo sing. in verbo. extensio incipit, licet lex &c. cessant itaque omnia, que huic secundā opinionioni suffragari videbantur.

Tertia autem opinio fuisse videtur Soc. in l. 1. re que nobis nu. 10. circa med. de acquir. poss. dum inquit, (obiter tamen) interdicitū vnde vi, quod est remediū, quo spoliatus ante omnia restituitur esse odiosum. † Remediū autem ex ca. reintegrāda, 3. q. 1. quo pinguius secundum omnes consultiū videtur spoliatio, esse fauorabile, cum extēsiōem recipiat, vt cum loquatur de spoliatis rebus ecclesiæ, extendatur & ad spoliatos rebus prophanis. sic in d. l. rem que nobis scripserunt Soc. nu. 2. & Ripa nu. 25. quare hæc regula, quod spoliatus ante omnia restitui debet, quatenus, interdicitum vnde vi respicit odiosa videtur, quatenus capitulum reintegrāda, fauorabilis, verum hæc sententia non satis vera videtur, quia stat simul hanc regulam iuxta text. capituli reintegrāda, posse extendi, & tamē odium adhuc continere, vt statim docui, sed quo omnis cesset dispositio, illud verum nō satis est, capitulum reintegrāda recipere extēsiōem, cum & verior & crebrior illa sententia videatur, non extendi ad res prophanas, quod etiam si extenderetur, non ex eo contingeret, quod fauorabilis esset dispositio, sed vt peccatum animæq; periculum cui tetur, quæ latius suo loco excutiemus.

Quarta verò fuit sententia Beroij in cap. 1. nu. 19. de rest. spolia. hanc scilicet dispositionem esse partim odiosam, partim fauorabilem, odiosam considerat spoliatoris persona, in cuius pœnam sic est sancitum, † fauorabilem verò, considerata persona spoliati, ad cuius commodum sic est constitutum, vt in non longē dissimili casu censuit glo. in l. venia. in verbo. libertis. C. de in ius vocan. quæ dixit dispositionem illam petendi veniā vt à liberto in ius vocetur patronus, quo ad patronum esse fauorabilem, & quo vero ad libertos odiosam, eo loco Bal. & post eum Iaf. Decius ceteriq; recentiores simile illud afferunt,

34 runt, in statuto, † quo feminae masculis existentibus excluduntur, quo ad masculos esse fauorabile, quo ad feminas odiosum, quod tradit & Iaf. in l. qui exceptionē de cond. inde. qui receptor est testatur, & refert Soc. Iun. in conf. 1. nu. 46. vers. tertia opinio. lib. 1. Paris. conf. 85. nu. 28. lib. 2. Alcias. responf. 66. in fin. & alia familia congesit idem Alcias in d. l. venia. in verbo. extranei, similis est doctrina glo. in cap. 3. in verbo. numerandum. de præben. in 6. & similis in l. sed et si hac. §. fin. in glo. j. ff. de in ius voc. & tradit Gomef. §. pœnales nu. 35. Iust. de actio. aliaq; plura similia apud Rebuffum super concordā, Regis Francie in titulo de collationibus. §. si quis vero col. vltima versic. nec refragatur Clem. Nec huic fundamento est, quod obijciatur illa consideratio Decij in d. l. Venia. nu. 5. esse nō posse, vt vna, eademq; res, diuerso iure censetur ex l. eum qui ædes de vsucap. vt simili quoque ratione hac vitur Tiraq. de retract. confang. in proem. nu. 65. ad prosterendam eorum sententiam, qui dicebant illam cōsuetudinem retractus, † qua possunt consanguinei à consanguineo vendita recuperare, quo ad ipsos consanguineos esse fauorabilem, quo verò ad emptores esse odiosam similia congesit Tiraq. de retractu confang. §. 1. glo. 8. nu. 21. & D. Craue. conf. 273. nu. 12 13. & Soc. Iun. conf. 159. nu. 16. lib. 2. nam hæc ipsa Decij & aliorum consideratio, non defenditur, cū diuersi considerantur respectus.

35 † nam & tunc diuerso iure res censeri potest. est textus in l. miles. §. pro parte de leg. 2. & scribit Abb. Panor. in cap. cum in tua in fi. de decimis, Ripa in l. vltima nu. 12. C. de reu. dona. Tiraq. d. §. 1. glo. 8. nu. 23. & §. 8. glo. 5. nu. 14. idem late in Traët. de Nobilitate. cap. 28. nu. 13. addo Decium in l. in testamēto. la. 1. nu. 8. C. de testa. mil. & Alcias. in l. in quartam nu. 3. ad. Falcid. & in specie, Decij considerationem, sic diluit Gomef. §. pœnales nu. 35. Inst. de actio. Cum ergo nostro hoc casu diuersi considerari possint respectus obseruata personarum diuersitate, dispositio, odiosa partim, & partim fauorabilis dici posse videtur, & in hanc sententiam confert notabilis admodum textus. l. si quid preferendum. §. vltimo de furtis, qui affirmat furtū vnus à rei duobus commissum, pro parte vnus occultum, pro parte verò alterius manifestum dici. Vel & alia responsione dilui potest fundamentum seu Decij consideratio egregia doctrina Bal. in l. 1. col. 1. vers. 3. opo. C. de let. fug. dum inquit, † vnā & can-

dem rem, quo ad corporalem considerationem, non posse censeri diuersimodē, quo vero ad intellectualem ex intellectu diuidētis, vbi cōcurrunt plures intelligēdi forme, posse, quia (inquit Bal.) vnū aequipollet pluribus, vt in tex. d. l. 1. C. de feris fug. vbi ferus consideratur vt homo, & ut res. Cum ergo in casu hoc nostro sola adesse videatur intellectualis consideratio, an hæc ipsa dispositio, quæ in intellectu est, sit fauorabilis, vel odiosa, non repugnante regula. l. eum qui cedes, & partim fauorabilis, & partim odiosa dici posse videtur Bal. quam retulimus doctrinam, comēdat sum operē Tiraq. traët. Nobilita. cap. 28. nu. 12. quare Beroij fundamentum, alia responsione est refellendum, dicere ergo ipse: dispositio dici partim odiosam & partim fauorabilem, cum fauor non præponderat odio, & contra: res est maxime dubia, an odiosa vel fauorabilis sit, cū nō possimus cōiungere an plus in fauorem vnus, quam in odium alterius sit illud inductum, at in casu nostro res clara est odium, spoliatoris principaliter fuisse considerationem quemadmodum è contra in simili dicimus, quod

38 vbi clarē constat de mente disponentis, † vnā & eandem rem posse censeri diuerso iure, vt respondit Cur. Iun. conf. 114. nu. 11. erit ergo odiosa dispositio hæc, & regula, qua ante omnia restituitur spoliatus, quo fit vt extēsiōnem non patiat, cap. odia. de reg. iur. in 6. & simile in eodem cōsiderat Iaf. in l. qui exceptionem de cond. in deb.

39 Quæro secundo an spoliatus † re mobili restituitur ante omnia, in interdicto vnde vi res est clara, non restitui, cum non concedatur illud pro rebus mobilibus. l. §. illud vtique in dubium de vi & vi arma. Curus rei rationem reiecta aliorum minus probabilis adfert Alcias. l. rem que nobis nu. 3. de adqui. poss. ex ceteris autem remedijs restitui, sunt qui affirmant, vt in remedio. l. si coloni. de agr. & cens. lib. 1. xi. vt huius sententia fuit Fabius. l. naturaliter. §. nihil cōmune nu. 57. de adquiren. poss. & communen. testatur Ripa. in c. sepe nu. 31. de rebus. quod expli cabimus in ea ipso remedio. l. si Coloni. C. de agr. & cens. sic locum habere alii dicunt in remedio. l. ult. C. de adquiren. poss. ut glo. & ibi late excutiā. q. 13. Spoliatum quoq; possessione rei mobilis ante omnia restitui ex ca. reintegrāda, 3. q. 1. sunt, qui affirmant, vt Soc. in l. 1. re que nobis nu. 13. vers. cōclude, quod. de adquir. poss. ut latius videbimus in d. remedio ex d. c. reintegrāda. q. 13. Restituitur quoque

- 40 quoque si spoliatus remabili in hac ciuitate Montis Regalis ex statuto sub Rubr. De electione possessionis colla. 3. sed Papiæ ex statuto 4. de possessione violenta &c. contrarium est cautum, vt solum intelligatur de immobilibus. Inter mobilia. n. (quo ad terminos nostros) connumerari illa solent, quæ solo nõ coherent, ita ut auferri possint, pro quibus deinde conceditur actio ui bonorũ raptorum, ut probat is textus d. l. i. §. illud utiq; cum sequentibus. Quare eo loco sub
- 41 minus nostros) connumerari illa solent, quæ solo nõ coherent, ita ut auferri possint, pro quibus deinde conceditur actio ui bonorũ raptorum, ut probat is textus d. l. i. §. illud utiq; cum sequentibus. Quare eo loco sub
- 42 infertur Vlpianus. §. si quis de nauæ, & deiectione nõ concedi illud interdictum, & in id expendit hunc text. las. conf. 170. col. 2. vers. 2. facit & col. 6. vers. non obstat secundum lib. 2. & las. probauit Tiraquel. de retractione confang. §. i. glo. 7. nu. 90. quo loco amplissime docet, inter mobilia nauem connumerari. las. eum quoq; præter Tiraquel. probauit Benue. Stracchia Tract. de mereatura. in tit. de nauibus vltima parte nu. 3. eiusdem questionis est in molendinis, cum nauium instar sint, & inter mobilia enumerantur
- 43 Ripa. in l. quominus. nu. 126. de sum. & latif. si nõ profequitur Tiraquel. in præcitato. §. i. glo. 7. nu. 92. eoq; in loco plura recenset, quibus intelligimus quæ inter mobilia, & quæ inter immobilia referuntur. Ex multis vnũ illud non omitam quod sepius apud nostros in specie huius nostre questionis venit in controuersiam. Redditus scilicet annuus inter immobilia connumerari, vt ab eorum perceptione deiectus ante omnia restituatur, vt egregie censuit ante alios Inno. in cap. peruenit. & ibi retulit Abbas. nu. 3. de censibus, qui intelligit cũ annuus redditus est realis, nõ cũ personalis, q. verũ an sit infra q. 8. di. cemus, quo loco diligenter rē hanc ipsam excutimus. Subinfertur etiam deiectione ex arboribus re ad eam restituatur. & distingit Bar. post glo. in l. i. in principio de ui et ui arma. ut arbor solo coheret, & cum inter immobilia habeatur restituitur deiectione, si verò euulsasit: nõ, idē censuit Rober. Maran. de ordine iudiciorũ. 7. distinctione iudiciorũ. nu. 22.
- 47 Quæro. 3. an spoliatus agat ut ante omnia restituatur aduersus eũ cuius nomine deiectione fuit, & dubium non videtur agi posse, cum uel eo mandante, vel ratum habere, deiectione est facta, sic probat text. l. i. §. deiectione cum pluribus seq. de ui et ui arma. & tradit Abbas in cap. 1. 3. notab. de restit. spolia. Ripa in l. naturaliter. §. nihil cõmune nu. 51. vers. 7. amplia. nu. 56. vers. 18. amplia. & ibi Rubeus nu. 142. vers. vndecimo etiã de acquir. poss.

Conrad. Lagus in iuris ciuilibus methodica. 4. parte cap. 13. & hanc sententiam probat text. in cap. cum ad sedem. de restit. spolia. & iã extant clara antiqui interdicti verba, quorũ meminuit, & Cicero in ea ipsa pro. A. Cæcina oratione. Vnde tu aut familia, aut procurator tuus &c. solet quoq; hæc ipsa sententia iuuari ex. cap. 1. de restit. spolia. quem crebriore calculo intelligit interpretes, Philasium ibi cæcum spoliatum agere, & contra ecclesiam, cum eius nomine spoliatus fuerit. Cui sanè intellectui plura aduersantur: vt est apud Beroum. d. c. i. col. 2. vers. videtur tamen &c. qui postmodum conatur communem sensum defendendo subuertere, nec feliciter fati. Et cõmunis is intellectus dubius admodũ ex eo redditur, quia cõmunis uidetur sententiã, vt testatur Alex. in l. natura iter. §. nihil cõmune nu. 30. vers. 13. fallit de acquir. poss. Prælatũ inuadentem rem ecclesiæ ab agnitiu possessam nõ fecere ut ecclesia incidat in penam. l. siquis in tantam. C. unde uis, quare infert deinde Alex. & ante eum alii, quod ubi non habet locum pena. l. si quis in tantam, domini exceptionem opponi posse, quod si uerum est, subinfertur in tex. cap. 1. quod si fundus ecclesiæ fuit ab hominibus ecclesiæ inuasus, non potuisse agi spolio contra ecclesiam, aut si actum, frustra fuisset dictum spoliato cõsentiente domini exceptionem opponi potuisse, cum & eo inuito opponi potuisset, datur ergo intelligi contra ecclesiam non fuisse actum. Nec probõ sensum illum Ludouici Blog. in l. naturaliter §. nihil commune nu. 28. de adq. poss. dum facti speciem illius tex. sic fingit. Philasium cæcum fuisse spoliatũ ab hominibus ecclesiæ, contra quos cepit agere, qui spoliatores nõ comparauerunt, sed tertius, hoc est Euentius diaconus, qui opposuit domini ipsius ecclesiæ exceptionem, quæ exceptio non potuit reici ab ipso Philasio spoliato, hic sensus uerò non potest defendi. nam si cõcedimus rei dominium fuisse ecclesiæ & exceptio. ipsa nõ potuit tanquã de iure tertij opponi, ut docent omnes, Bar. in l. i. in fi. ff. uti possid. in l. 2. & ibi Soc. nu. 7. 8. ff. de excep. rei Iud. Tiraquel. in l. i. unq; in uerbo. reuertatur nu. 358. C. de reuo. dona. uel si cõcedimus ecclesiam & ita illius nomine Euentium contra spoliatum pro iure suo & dominio posse comparere & opponens id fieri spoliato inuito potest, si credimus Butrio in cap. in litteris de rest. spolia. Ang. in l. si quis ad se fundum. C. ad l. lul. de ui. Alex. §. ff. nihil commune nu. 33 &

33. & tamen Philasio spoliato cõsentiente domini exceptio dicitur opposita. Planius ergo mea sententia & is textus sic intelligi potest, Philasium cæcum fuisse ab hominibus ecclesiæ spoliatum, cõtra quos agere cepit, non ut contra homines ecclesiæ, ecclesiam quodammodo conueniendo, sed ut contra priuatos, quorum spoliatorum defensorio nomine comparuit Euentius Diaconus, qui opponebat fundum esse ecclesiæ, & ita de iure tertij quodammodo, cuius ecclesiæ nomine dicebat Euentius factam fuisse spoliationem, est illud nõ concederet Philasius, quare Philasio ipso exceptioni cõsentiente potuit illa obici, & necessarius fuit consensus cum ecclesiæ nomine se spoliatum minimè fateretur Philasius, quales autem fuerint homines illi ecclesiæ, non satis est cognitum, & si opinetur eo loci Bero. & malè eos homines fuisse in dominio ecclesiæ, scum sic natura genitui ostendit, ab hominibus ecclesiæ, vt tradunt omnes. in. Rub. de oper. no. nuntia. iuncta. l. i. §. familia. de ui et ui arma. vel ab hominibus ecclesiæ inquit Bero. i. à parochianis. uerius ego intelligerem ab hominibus ecclesiæ. i. à prelati, vt & genitui natura ostendit, quodq; si Bal. deserimus in cap. 1. in fi. de electio. & Fran. Niconitio in Rub. de operis noui. nu. 143. nõ si ferui vel conuenti non fuissent, sed dominus, & si parochiani non apud ecclesiæ iudicem, sed apud Laycũ. Vnum ergo illud est hanc ipsam propositæ questionis nostre sententiã iure satis probari etiã non in. d. c. 1. quæ sanè sententia sine difficultate procedit in eo, qui spoliatione mãda uit. l. i. §. deiectione de ui et ui arma. in eo uerò qui non mandauit, sed ratum habuit, vt contra eum agi possit, tria habent cõcurrere secundum Ripam in. d. §. nihil cõmune. nu. 51. & prius ex glo. in l. i. §. sed & cum quis. de ui et ui arma. quod spoliũ sit suo nomine factum, quod factum ratum habeat, ratumq; eo nomine habeat, ut suo nomine intelligatur ratum habitum, quod contingit ratione delicti, quod spoliationi inest, & declarat Bar. d. §. sed & cum quis, à quo non dissentit Dec. in l. semper, qui nõ prohibet. nu. 12. in fi. de reg. iur. quos sequitur Tiraquel. de retractione confang. §. i. glo. 9. nu. 247.

Extenditur, hæc ipsa conclusio procedere, & si ab vno tantum ex familia sit facta spoliatio, nam interdictũ, quod de familia loquitur, quæ collectiuum esse nomẽ ostendit, in vno seruo tantum procedit, vtrunq; probat textus l. i. §. familia. de ui et ui arma. & docet

pro. A. Cæcina Cicero his. Neque dubiũ est, quin si ad rem iudicandam uerbo dicimur, non re. familiam intelligamus, quæ constat ex feruis pluribus: quin unus homo familia non sit, uerbum certè hoc nõ modo postulat, sed etiã cogit. At uerò ratio iuris interdicti; vis, & Prætorum uoluntas & hominum prudentium consilia, & auctoritas respuat hanc defensionem & pro nihilo putet, quid ergo? isti homines latinè non loquuntur? immò uerò tantum loquuntur, quãtum est satis ad intelligendum uoluntatem: cum hoc sibi proposuerint, vt sine metu deiecerit, sine tuorũ quispiam sine sturor, sine amicorũ: vt feruos non numero distinguant. Sed appellent vno familiæ nomine, hæc Cicero; quare rectè censuit Bal. in l. i. i. i. i. §. finautẽ. C. ad trebell. quem probauit Brachæus Turonen. in l. pronuntiatio. §. familia. nu. 12. de uerb. obliuim à domino cum seruo tantum factam, ceteri vim cum familia factam.

Extenditur secundo vt procedat non modo cum expressè dominus mandauit aliquem à sua familia spoliari, uerum & cum tacitè. inã quod ait Vlpia. in. d. l. i. §. deiectione. vers. quare si familia me uoluntate deiecerit. de ui et ui arma. domini uoluntate, quem deiectionem intelligimus, siue tacita siue expressa sit uoluntas. quare si præsens sit dominus cum seruo possessorem deiecit, & seruo iubere potest ne deiciat, nec iubet, domino uolente possessorem deiectionem credimus. probat. l. eiusdem §. item is. ad l. come. de sicar. quam in hanc sententiam citauit Breche. Turonen. l. pronuntiatio. §. familia. in fi. de uerb. signi. citant alij tex. cap. cum ad sedem. de restit. spolia. qui uere hanc ipsam sententiam nõ satis probat. Est tamen uera hæc declaratio ut testetur omnes, i. uoluntate domini à seruo quid factum, cũ dominus sciens potuit prohibere, nec prohibuit, sic Bar. in l. ne quid nu. 2. de incendio. & nauis. Cur. sen. cõf. 41. super. processu &c. col. 2. quem citat & probat Dec. in l. 3. nu. 8. C. de pactis. idem censuit Afflicus Decif. 82. nu. 4. Feli. in cap. Petrus nu. 2. vers. & hanc conclusionem, de hom. qui alios in hanc sententiam referunt, & post Corn. conf. 123. lib. 1. Grãma. Neap. Decif. 47. nu. 1. Rursus tacita hæc ipsa domini uoluntas conijcitur, si post factam à familia deiectionem, comodus scienter consecutus est, nam & si postulet ratificatione, vt ratum habeatur, quod meo nomine gestum est, ut statim diximus, & probat. l. si pupilli. paragrafo sed si ego. de negotijs gest. cum tamen cõmodũ scienter sibi desert mandatum

PRIMUM REMEDIUM

24

datū præcessisse præsumitur. quare affirmant omnes in l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori de oper. no. nūta. tunc dominū pro facto ferui teneri cū cōmodū sensit, quod probauit & Barba. conf. 13. col. ante p. l. 3. & Rui. cōf. 21. nu. 1. li. 4. & in specie sic declarat Berouius in c. .nu. 4. vers. sed cōtra hanc de rest. spol. & ita intelligi potest, quod scribit glos. Inno. & Panor. in ca. cum ad sedem. de rest. spol. & Feli. in cap. Petrus nu. 14. de homicid. Bal. in l. ad inuidiam in fi. C. quod metus intelligo enim si ignoranter ad eum res peruenit, non si scierit. cum tunc approbare delictum, & iam mandasse conijciatur, & ita etiā sensisse videtur Bartol. in l. i. §. familie de ui & ui arma. Rursus tacita ipsa domini voluntas
 57 præsumitur, † cum familiam malæ conditionis & famæ ut facinorosos homicidas Leones, fures, agrorum depopulatores in sua familia esse passus est, nam quicquid ab eis agitur domini culpæ adscribitur. l. 1. §. feruorum. ff. nauar. cap. 10. stabul. Meminisse enim oportet non sui tantum reddendam esse rationem sed & eorum, qui in seruitio sunt, hinc in Verrem Cicero act. 4. his inuehebatur. Sed cum, & tuos amicos in tuā prociue am quasi in prædam inuitabas, ac cum illis, & per eos prædabare, non statuebas tibi non solum de te. Sed etiam de illorum factis rationem esse reddendam. Quare sic accipienda sunt quæ docet † Bartol. in d. l. De pupillo. §. si quis ipsi prætori num. 19. de operis noui. nuntiatione, dum ait satis probari potentiorē metum consueuisse inferre, si illius familia metum inferat, cum voluntate & domini consensu facere præsumatur, quod egregiè tradit & Romanus conf. 68. visis mihi propositis col. 1. & cōf. 1. 2. præsens accus. col. si. vers. 1. quia, dum ait prohibitionem, quæ impedit dominum accusare prohibere & seruum, cum alioqui seruus accusans intelligatur domini consensu & voluntate accusare & egregiè respondit interrogatus Alex. conf. 69. nu. 5. lib. 2. † furtum à seruo factum præsumi domini voluntate & consensu factum, ad eò vt ad pœnam teneatur dominus sic pulchrè respōdit Ruin. cōf. 47. nu. 12. lib. 2. illam vsufructuario a seruo molestiam aduersus testatoris dispositionē conferi vōlūtate & cōsensu domini illatam, adeo vt commodo dispositionis carere debeat, sic commissum à seruo homicidium domini voluntate perpetratum dici consuluit Marilius conf. 3. num. 8. qui plura in hanc sententiam afferit, quæ (vt iam diximus) in-

telliguntur, cum serui nequam nebulonesq; erant, vt pulchrè declarauit Alcia. in l. pronuntiatio. §. seruientium nu. 34. de verb. sig. & in Tract. De præsump. regula 3. præsump. 40. nu. 4. Fely. in c. Petrus nu. 7. de homicid. sic & Panor. in c. 1. & ibi Berou. nu. 4. de rest. spolia. & probat. l. vnica. ff. furti aduer. Nau. Extenditur tertio vt procedat hæc ipsa sententia quo ad dominos illos, qui nec expressè nec tacitè spoliatiōni cōsentire videntur, vt † cum tutor nomine pupilli spoliatur. vt est casus in l. meminerint. C. vnde vi, vbi latius expendam, vel in ecclesia cuius nomine prælatus possessorem spoliavit iux. capitulum. r. de rest. spolia. vt enim in multis à pari cum pupillo procedit ecclesia, vt latè dicemus in remedio recuperandæ ex d. l. meminerint. q. 13. & l. si quis in tant. q. 10. C. vnde vi, sic & in casu nostro vt relatis in locis dicemus, & in ecclesia hanc affirmat sententiam Abb. in cap. 1. vit. no. de rest. spolia. quem ibi est fecus Berou. nu. 28. addo eiusdem sententiæ Alex. in l. naturaliter. §. nihil commune nu. 30. & Ripa. nu. 56. vers. 1. 8. amplia, illa est ratio quam vno ore probant omnes, quia est ecclesiæ fauendum sit, non tamen tantum vt ceteris fiat iniuria argumento capituli nuper de dona. inter virum & vxor. & in c. tenore. de foro compe. quæ in hanc expendit sententiam Dec. conf. 474. nu. 1. conf. 164. nu. 1. Paris. conf. 86. nu. 71. lib. 2. quibus addo Barba. conf. 31. col. 3. conf. 160. in fi. lib. 1. conf. 1. col. 31. in prin. lib. 3. latè Neuzanum lib. 5. sylvæ nuptia. nu. 73. & lib. 6. nu. 28. alias enim si cōtra eam agi non posset locupletaretur cū aliena iactura, quod cum priuato non liceat. l. nam hoc natura de cond. in deb. minus debet licere ecclesiæ † quæ dicitur Cultrix diuinæ iustitiæ cap. 1. §. sed diuersum. de aliena. feud. di. Paris. d. conf. 86. nu. 71. lib. 2. quæ tamen Ampliatio solum procedit quo ad possessio nis restitutionem non quo ad ceteras pœnas quas mandans spoliari patitur. Hinc inferri potest egregia declaratio ad statutum Papæ 31. in criminalibus. De pœna illius qui violentiam alicui fecerit in eius possessione. vt locum non habeat quo ad pœnam contra ecclesiam pupillum & similes, quorum administratores alicui vim in sua possessione fecerunt, quod attingam & infra ad remediū. l. si quis in tantam. C. vnde vi. Intelligitur & pariter secundum Bal. in l. 1. in fi. de appell. & Alex. d. §. nihil commune nu. 30. nisi is prælatus, qui nomine ecclesiæ spoliatur offerat in continenti probationes super dominio, nam

nam tunc is spoliatus nō videtur ante omnia restituendus, quod verum an sit latius infra dicemus in q. 21.

62 Quæro quarto an † Colonus Conductor & similes spoliati hoc interdicto restituatur ante omnia, & Colono non concedi hoc interdictum probat tex. l. 1. §. deicitur in fine, de vi & vi arma: nam nullo modo possidere illi dicitur. l. 1. C. de vsucap. trāsforma. Bart. d. §. deicitur, sola † enim apud eos detentatio
 63 esse videtur, quæ nuda facti insistentia est. l. 3. §. ex contrario vbi glo. de acquir. possess. & declarat Ripa. in l. 1. nu. 44. de acquir. poss. & in Rub. de causa possessio. & proprie nu. 26. vers. detentatio, alias occupatio solet appellari. l. possessione de adq. poss. Franciscus Connanus lib. 3. comenta. iuris ciuilib. cap. 10. n. 1. 8. quod intelligo, cum Colonus, Conductor, Inquilinus, & similes, à domino spoliatur, aduersus quos interdictum vnde ui nō conceditur, sed æquitate certis casibus tantū iudicis officio succurritur: ut egregiè docuit Bal. in l. ædem col. 2. vers. sed quid si dominus. C. loca. & in remedio illo recuperandæ possessionis ex officio iudicis, dicemus fufius.

Extenditur primo procedere etiam contra tertium spoliatorem, aduersus quem nec † colonus, nec conductor hoc conceditur remedium, sed rei domino. l. 1. §. quod seruus, uel procurator de ui & ui arma. nam nō colonus, sed dominus spoliatus dicitur. Limita primo non procedere, cum † colonus post possessionem domini introuersam à tertio spoliatur. nam tunc, non domino contra deijciētē, sed ipsi colono interdictum datur: sic intelligo. l. colonus. Et. l. cum fundum. de ui & ui arma. & hoc in casu sunt accipienda, quæ scribunt Archidiaco. in cap. quia res. xi. q. 1. quem probauit Neuzia. conf. 81. num. 10. detentatori spoliato concedi, restitutionis remedium. facta enim introuersione ipse verè possidere dicitur, cum & is fructus colligat. Quare inferri potest declaratio ad statutū Papæ in ciuilib. 14. De possessione violenta, & clandestina restituenda, & ad statutum. 31. In criminalibus de pœna illius, qui violentiam alicui fecerit in eius possessione, quibus est succursum illi spoliato, qui verè possedit cum spoliaretur, & ad quem fructū perceptio spectabat. nam illa statuta possunt intelligi & hoc in casu, vt huic colono profinet cum facta possessionis introuersione verè possideat, ut ex iam traditis intelligimus, quod & prædoni conceditur, ut suo loco in-

fra latius dicemus, quo loci declarabimus, Quod nunc in hac limitatione dicimus, intelligo nisi is detentor iam diu suo possidisset nomine. Limitatur nō procedere in conductore † ad longum tempus. nam is naturaliter possidet ut emphiteota, & idem censet Ias. d. l. naturaliter. num. 15. Ruin. conf. 58. nu. 4. lib. 4. Fulgo. conf. 2. col. 1. vers. ad tertium vero. Inmò dicitur dominus utiliter cum illa locatio, sit alienatio. §. neq; illud in auth. de non alie. Decius conf. 204. Ias. conf. 94. col. 2. lib. 1. Didacus lib. 2. varia. res. col. 15. n. 2. Boe. q. 234. n. 3. Goza. conf. 2. q. n. 82. Quæro quinto an † vsufructuarius spoliatus hoc remedio iuuetur, ut ante omnia restituatur: & iuuari probat glo. l. 1. §. interdictum autem hoc, de ui & ui arma. & ibi Bar. & est clarus tex. in l. 3. §. vnde ui interdictū eo. tit. de ui & ui arma. Nam † fructuarius dicitur naturaliter possidere l. naturaliter in prin. l. i. omnes de acquir. possess. & Bar. d. §. interdictum autem hoc, & declarat omnes. in l. 1. x. ibi Ripa. nu. 34. de acquir. possess. & idem Ripa. in rub. de causa, possess. & proprie. num. 21. & docuit Conrad. Lagus in methodica in ris 4. parte. cap. 13. nō ergo res dubitationem recipit cum & naturali tantū possessori concedatur interdictum vnde ui. l. 1. §. deijciunt de ui & ui arma. hanc sententiam probant & illa Ciceronis verba in sæpius citata oratione pro A. Cæcina. Cæcennia possidisse præpriet vsufructū non negas. Extenditur primo ut procedat: etiā si pendentes spoliatiōne vsufructus tempore finiatur, nam tunc adhuc restituitur vsufructuarius, & eis constituitur vsufructus ac si spoliatus numquam fuisset, sic probat tex. l. si plures in fine. de ui & ui arma. quod non alia ratione est factū, quā quia & si vsufructus tempore sit finitus, habet tamen adhuc est vsufructuarius ut de nouo in eum constituitur.

Extenditur secundo procedere, etiam si † vsufructuario absente is occupator & spoliator possessionem ipsam sit ingressus: nam est apud vsufructuarium nulla, sit vera ciuili: his cum apud dominum permaneat, attamen dicitur habere quasi possessionem Ciuilem iuris vsufructus. l. ait præter. §. ite ei ex quibus caus. maio. glo. in d. l. si plures. in. fi. de ui & ui arma. & Bar. d. l. 1. §. interdictum autē hoc eo. & idem in l. naturaliter impu. de acquir. poss. & declarat Ripa in d. rub. de causa poss. & proprie. nu. 21. & in l. 1. num. 34. de acquir. possess. latè omnes. in l. naturaliter in prin. ibi Ias. nu. 17. eo. tit. de acquir. possess.

D Limita

73 Limitatur primo non procedere quando post facta spoliacionem usufructuarius, + vel est uita functus, vel est capite minutus: tunc enim illius heredes non restituntur possessioni, sed consequuntur solum detrimentu passum ob amissum usufructu. Sic probat tex. l. 3. §. pen. de ui & ui arma. ea uidetur ratio, cum scilicet inhabilis sit persona, in qua usufructus renouari possit, vt cōtra in casu. l. si plures, in si, quàm supra retuli.

74 Dubium est non mediocriter An + interdictum hoc vnde ui, quod de iusto usufructuario conceditur, sit directu vel vile: Raphael Comens. in l. naturaliter in prin. vt cum ibi retulit las. n. 9. vers. huic fundamēto de acqui. poss. affirmabat esse utile, cum ei non concedatur ratioe verē & proprie suae possessionis, sed quasi possessionis iuris sui usufructus, & hanc sententiam credidit las. d. nu. 9. probari in l. 3. §. pen. de ui & ui arma. dū ait. Qui usufructus nomine qualitercunq; fuerit in quasi possessione: & hanc sententiam videtur probasse Io. Annibal. in l. naturaliter. num. 153. de vsucap. 7, qui & eo adducitur fundamentum. Quod interdictum vnde ui per extensionem fuit usufructuario concessum, cum dicat tex. l. 3. §. pertinet. de ui & ui arm. interdictum pertinere ad eum, sicq; per extensionem et iam est certum non directum, sed vile esse. quod per extensionem uenit. l. Curatoris. vbi glo. Alex. & ceteri. C. de neg. ge. & ante Comens. idem sentit Petrus Perucensis. in l. vnica. nu. 22. in fi. C. vt possid. fasto. li. in Decio. Rotae causa. 5. Dubio. 17. Verius tamen illud existimo interdictum directum concedi: cum ex veriore, & crebriore sententia verē naturaliter possideat usufructuarius, vt latē scribunt omnes. d. l. naturaliter in prin. de acqui. poss. nec ad rem facit, quod considerat las. cum tex. d. l. 3. §. pen. appellet quasi possessionem illam usufructuarij, non ratione fundi cui insitit, sed ratione iuris ipsius usufructus, ut statim sup. declarauimus. & idem met. las. Sic sentit. in. d. l. naturaliter. nu. 17. in fin. quod autem scribit is Io. Annibal. non uideo, quo procedat modo. non enim probat illud uenire per extensionem, cum dicitur pertinere, nam uerbum pertinet eam significationem habere nō uidetur. Cōferunt quae infra dicemus in. 9. remedio. ex. l. si quis in tantam. q. 36. in fine.

75 Quæro. 6. an cōcedatur hoc interdictum + Emphyteotæ cū sua possessione fuit spoliatus. et dubium non est concedi, cum is verē naturaliter possidere dicatur, vt tradit om

nes. in. d. l. ubi Ripa. nu. 34. & in l. naturaliter. in prin. ubi las. nu. 15. de adquiren. poss. & probant Bar. & ceteri in l. 3. §. ex contrario. eo. tit. de adquir. possel. & dubium non est naturali tantum possessori concedi hoc interdictum. l. 1. §. de iur. de ui & ui arma. & cum fructus ad illum pertineat uerē dicitur possidere, ita ut etiam in eo + statutu Papiæ. 54. In ciuilibus. De possessione uolenta vel clandestina restituenda: & statutum. 31. in criminalibus. De poena illius qui uolentiam alicui fecerit in eius possessione, quæ cōmodum illud uero possessori tribuunt, in hoc ipso emphyteota, locum habere possit.

78 Extenditur: ut procedat, & eo casu quando ob nō solum + annuum canonem res in cōmissum incidisset, nā & si ipso iure emphyteota suo iure priuatus dici possit, nō tamen potest possessionē sola domini manu. priuari quare tūc ut spoliatus ante omnia restituere, sic iam decimus uideo in cōsilio Delphinatus, vt testatur Guid. Pape. q. 107. licet glo. & c. idem quoq; obseruatum fuit in cōsilio Neapolitano, auctor est Afflictus Decif. 97. in fine, nec dissentit ab hac sententia Alcia. responsio. 293. in fi. & d. Craue. conf. 112. nu. 2. qui ingenuē fatetur ex multorum sententia, non posse + domini Emphyteote possessionem sine sententia declaratoria, ingredi. idem censuit Ruin. conf. 50. nu. 10. & consil. 166. in fi. lib. 1. quo loci affirmat ex Roma. & alijs, necessaria esse emphyteotæ citationē, qua intelligat declaratoriam contra se ferri. Non ignoro tamen arduam hanc esse disputationem, an scilicet possit sua autoritate dominus emphyteota, qui non soluit canonem expellere. Cum post alios las. in l. 2. nu. 101. C. de iure emphyt. quinque doctorum inter se pugnantium, sententias referat. & ipsi las. placuit posse expelli, à quo non dissentit Corne. conf. 166. lib. 2. & conf. 171. lib. 3. qui affirmat emphyteotam, sic expulsam possessioneque priuatum, agere non posse, ut tamquam spoliatus restituatur. & Corneum in specie probauit Goza. cōf. 39. in fi. à quo nec dissentire uidetur Soc. lun. conf. 111. num. 12. lib. 2. æquior tamen, & uerior uisa est illa nō pe. sse expelli. Declara secundū Craue. consil. 302. col. pen. vers. sed dicit aliquis: non procedere quādo esset finita emphyteosis nec negaretur rem esse emphyteoticam.

79 Quæro. 7. spoliatus an is dicatur, qui cum ad possessionem reueteretur, + suspicatus est posse repelli. Apud antiquos nostros fuit nō leuis disputatio, obtinuit tandē Azonis sententia

80 tentia, spoliatum dici, & utili interdicto vnde ui restitui, quod & Bar. placuisse uideo, in l. 1. §. siue autem nu. 1. de ui & ui arma. & Rober. Marantæ de ordine iudiciorum 7. distinctione iudiciorum num. 2. 4. nam eo ipso, quod non admittitur deijctur, quod et egregiè probat in illa oratione pro. A. Cæcina, Cicerone, qui multis contendit, eum deijci, qui ingredi non in subleuē prohibitus fuerat. quam non in subtili cauillo conaretur hbitus ostendere eum non deijci, quem ingredi passus nō est. Ciceronis uerba ut proluxa nimis non refero. Hinc nostri affirmant, ueniētem ad suam possessionē & non admissum, ex actū spoliatum censeri, quæ infra latius explicabimus.

81 Quæro. 8. an + spoliatus quasi possessione rei incorporalis restituatur ante omnia. & restitui utili saltem interdicto vnde ui, aduersus Azonem & Accursium, probauit Bart. in l. 3. §. vnde ui num. 3. de ui & ui arma. à quo nec dissentit Baldus conf. 425. uisus actus duo & c. col. 1. lib. 3. & esse utile interdictum censuit Afflict. ca. 1. §. similiter nu. 13. de cap. corradj, Rober. Maran. de ordine iudiciorum. 7. distinctione iudiciorum nu. 23. Aegidius Bosius tract. causarum criminalium titu. de pluribus uolentijs n. 39. Boue. suo singulari de Petitorio, & possessorio iudicio. num. 4. Pano. in cap. olim il. 2. nu. 4. de restit. spol. Soc. in l. rem que nobis nu. 13. de adquir. possessione, & Bertach. in tract. de Gabellis quarta parte princip. vers. decimoquinto quæro. & c. quo loco affirmat concedi ad restitutionem + quasi possessionis exigendi uestigal & pedagium. eiusdemq; sententia citat & Specula. Bar. probauit Io. Corasius in. d. l. naturaliter. §. nihil cōmune in secunda parte nu. 118. de adquir. possel. hanc sententiam probat. l. 3. §. vnde ui. iuncto. §. pe. de ui & ui ar. dum conceditur deiecto à quasi possessione iuris usufructus. probat & tex. cap. querelam de electio. & tex. Inst. de interd. in prin. dū generaliter loquitur, & si malè opinetur Bar. in. d. l. 3. §. vnde ui, hanc sententiā probari in l. si quis in tantam. C. vnde ui: quā uis ibi glof. 3. hoc sentire uideatur, ut ibi explicabimus. q. 16. Nec Bart. satis animaduertit dum hanc confirmat opinionem ex interdicto uti possidetis, quo prouisum est, & turbato in quasi possessione rei incorporalis. l. 1. in principio uti possid. l. quoties. de seruit. l. 2. in fin. & melius in l. ficuti. §. sed & interdictum. Si seruitus uet. quæ iura etiā si probarent interdictum uti possidetis con-

cedi, vt verē non probant, cum loqui potius in alio interdicto uideantur, adhuc tamē nostra hæc sententia probaretur. Cum non parua sit differentia inter interdictum uti possidetis, & vnde ui. nam ex multis patet uti possidetis concedi & pro re mobili. l. cum multis sequentibus. uti poss. scribit Ripa in l. rem, quæ nobis nu. 11. de adquiren. possel. uera tamen est Bartoli & aliorum opinio, quidquid olim dixerit Azo. cuius rationes facili negotio sustulit, quem nunc citauit, Bar. Nō ignoro tamen hanc + spoliacionem rei incorporalis esse fictam Bal. in. c. 1. §. sacramētum & ibi clarè Afflict. in ver. si a iudice nu. 9. de cōfue. recti feudi, in uisibus feudorum, uerū in hac Patria Pedemontium cessat hæc disputatio. 82 Cum ex decreto + antiquo. lib. 2. sub Rub. de restitutione spolia. sit clare hic casus diffinitus, ex illis uerbis, ibi, vel quasi possessione & c. in stat. + Papiæ. 54. in ciuilibus. De possessione uolenta vel clandestina restituenda est maius dubium, cum de quasi possessione non loquatur: attamen ex relatis idem potest dici, & præsertim quia + statutum loquens de possessione intelligitur etiam de quasi possessione sic egregie las. in l. sed est possessori §. ite si iurauero nu. 28. de iureiura. post Bal. in cap. licet causam in fi. de proba. Exorta est hinc non leuis alteratio utrumne cōcedatur hoc interdictum cū deiectus + est quis a quasi possessione percipiendi annuum præstationem seu pensionem, & cōcedi placuit Inno. in. c. peruenit & Abbati ibi. nu. 3. de cōf. idē docuere Bal. in l. iuhemus nullam primo notab. C. de sacros. eccl. Roma. conf. 311. in casu propositæ tertio dubio, & Abbas conf. 21. primo dubio lib. 2. nec est, qui ab hac sententia dissentire uideatur. Cum realis est præstatio, vt latē est uidere apud Angelum. Aretinum inst. de interd. in prin. col. pen. & vlt. Ripa in l. rem quæ nobis nu. 16. de adquir. possel. & in l. 1. nu. 3. ff. quorum bono. Anchar. conf. 386. col. 1. sed in eo pendet difficultas omnis, cum non realis, sed personalis est præstatio annua. & crebrior uideatur sententia Canonistarum in cap. querelam de electio. quam probauit Bal. d. cōf. 425. Uisus actus duo. & c. col. 2. lib. 3. & eam in foro seruari testatur Ripa. d. l. 1. nu. 3. ff. quorum bono. concedi, & hæc ipsam probauit consilium Neapolitanum vt refer. Afflictus Decif. 395. qui apud Canonistas communem esse testatur, eam ad secutus Angelus Aret. inst. de interd. in col. vlt. post Angelum Perusinum in. d. l. si certis annis col. vlt. C. de pact. signo. conf. 222. nu. 4. Fely. c. cōquectus D ij in fi.

in fi. de foro compe. & nouissime Hier. Gigas tract. de pensio. q. 48. nu. 1. Craue. conf. 140. nu. 1. in fi. Silua. conf. vlt. nu. 7. lib. 2. & hanc seruare vniuersam Galliam testatur Rebuff. in commenta. Regiarum constitutio. tomo. 3. titul. De causis beneficiorum possessio. in prelatione nu. 2. 3. Nullum autem possessio-rium iudicium concedi pro ipsa annua prelatione personali legitime fere omnes affirmat vt Cy. in. l. i. certis annis. q. vlt. C. de pactis & ibi Alber. idem in Rub. c. vnde vi Bar. in. l. 2. in fi. ff. quorum bono. Ripa in. d. l. 1. nu. 3. illo tit. quorum bono. qui testatur ingenuè legitas omnes fuisse huius sententia, quam & ipse veram credidit, idem placuit Bal. in. l. Iu- bemus nullam primo nota. C. de sacros. eccl. & in. l. 2. col. 6. uer. sciendum est autem. C. de seruit. & aqua. non dissentiant ex Canonibus Innoc. & Panor. in. c. peruenit. de cõsib. idem Panor. conf. 23. primo dubio lib. 2. Beltran. conf. 38. col. 1. 120. col. 1. lib. 1. conf. 243. lib. 2. col. 2. Cur. Iu. de feu. 2. parte prin. char. ta 5. col. 4. vers. & idem uidemus Roma. conf. 31. tertio dubio, Praet. Papien. in forma libel li in causa spoliate possessionis in glos. 1. in fine, Dec. conf. 136. col. 1. etsi hæsitare aliquatulum uideatur, & in hanc sententiam sub- obscure tamè uidetur inclinare Tiraq. de re- tract. confang. §. 32. glo. 1. nu. 79. qui ex præci- tatis multos retulit, quod fecit & in eodem tractatu. §. 1. glo. 6. nu. 12. ubi nec unam nec alteram probauit, sed confusè retulit inter- pretes, hanc quoque uidetur probasse Guid. pp. q. 512. in materia col. 3. Posteriorcm itaq; hanc ipsam sententiam crebriorem uideo, & quo ad interdictum unde ui ueriores con- tendo. Cum in eo tanquam odiofo extensio de casu ad casum non concedatur, ut ita pro- buimus, ratione prestationis personalis nul- la datur possessio à qua deiectus dici is possit uere, etsi status quidam reperatur percipien- di prestationem, ut Afflictus ceteriq; relati affirmant. nec ratione illius status cautum ui deo concedi hoc interdictum, & ad rem mi- nimè facit text. capituli querela de electio- nam etsi illud, ad quod ceteri animaduertit pensionem sexdecim denariorum Papiensium deberi ratione rei cum ecclesia sancti Salua- toris esset ecclesie sancte Agathe obnoxia il- lam annuatim prestare, non satis uerum sit, quia est vna ecclesia alteri pensionem presta- ret, non tamen apparet, an ratione rei subie- ctæ, vel ita in genere nulla habita prædij ra- tione præstaretur. attamen dum istic restituo conceditur, non magis ex interdicto yn-

de vi, quam alio restitutorio remedio actum apparet. Quare officium iudicis potius, vel re- integranda ex c. reintegrada. 3. q. 1. pinguius remedium motum uideatur: qua responione satis fieri posse existimo & tex. capituli sicut de re iudi. quem singularem in hanc senten- tiam Fely. credit, in. d. c. conquestus in fi. nec vix fortè probat is tex. possessorium ali- quod eo in casu fuisse intentatum, cū in pos- sessorij quæstione disputatio ibi non sit, non nego tamè possessorium aliquod remedium hoc casu concedi (vt statim diximus) vt & ve- ram esse intelligamus Canonistarum senten- tiam, Afflictū & aliorū, quos nunc retulimus. Non me latet quoq; aliquos huius opinionis fuisse vt distinguere, an prelatio annua ra- tione rei immobilis, vel ob possessionem rei mobilis esset, vt primo casu possessorium iudicium restitutionis causâ concedatur, poste- riore non. quam distinctionem omnium pri- mus fecisse uidetur Angelus Aret. Inst. de in- terd. in prin. col. pen. vers. vel dic secundo, & quam probauit Ripa in. l. rem que nobis nu. 16. de adquir. possess. quæ sanè distinctio de- sumpta ex ea uidetur, quam in simili (non sa- tis ad re tamen) faciunt interpretes in. l. scien- dum. ff. qui satis. d. cog. cuius meminit sed paucis doctis. Eguina. Baro. lib. 4. de iudicijs ad Benef. pertin. cap. 7. in fi. & Tiraq. (quam- quam non probet) in. d. tract. de retractu cõ- sang. §. 1. glo. 6. nu. 11. & 12. sed quo ad ter. no- stros: esset sine difficultate questio cum ratio- ne rei mobilis præstaret pensio. nam si ad pos- sessionem rei mobilis non conceditur interd- ictum hoc (ut iam uidimus) minus cum il- lius causâ annuum quid præstatur: in ceteris autem possessorijs remedijs, ut ex officio iudicis, vel ex c. reintegranda, falsam omnino existimo Aretini & Ripæ distinctionem, cum nulla in illis & similibus habeatur differen- tiæ ratio, an rei mobilis, vel immobilis, sit possessio, quod suis locis fusiùs exequemur

39 Extende conclus. procedere contra succes- sores, qui negat soluere pensionem, qui & si nunquam soluerit post mortem sui præde- cessoris attamen negat. soluere spoliat domi- num, vt pulchrè admòdū decidit Guid. pp. q. 829. incip. supra quæstionem non referro illius multiplicia ac subtilia valde argumen- ta, idem decidit Rotta in nouis Decisionib. in tit. de Restit. spolia. Decis. prima ubi decla- rat an hoc casu necesse habeat docere de titu- lo, vel non sic etiam Rotta in Decision. anti- quis titulo de causa poss. & proprie. Decis. 9. Nota possessor, & ibidem in tit. de resti. spo- lia.

lia. Decis. 3. vult titulum esse probandum, sen- tit Boue. in sing. de petitorio & possessio. iu- dicio nu. 8.

90 Quæro. 9. vtrumne interdictum hoc con- cedatur feudatario, t cum quasi possessione sua iurisdictonis spoliatur. & sui natura cõ- cedi arbitrator, nã apud vassalū rei, ob quam concessa est iurisdictonis, naturalis est possessio, vt affirmant oēs in. l. naturaliter in prin- cpio de adquir. poss. lo. Annibal. in. l. naturali- ter nu. 170. de vsu cap. qui hanc affirmat sen- tentiam ex. l. sciendum. §. 1. qui satis. cog. qua probatur emphyteutam, & qui agrum vcti- galem habet, possidere. sic & qui perpetuum possidendi facultatem habet naturaliter pos- sidere dicitur. l. 3. C. de loca. præd. lib. xj. clarè probat tex. in. cap. 1. in fi. de nona form. fidel. Quare si naturaliter possidet, nemini est du- bium ei interdictum unde ui concedi. ex. l. 1. §. deicitur de ui & ui arma, vt in specie hac adductus ratione, hanc sententiam probauit eruditissimus iurecon. Eguinarus Baro. lib. 4. de iudicijs ad Beneficia perti. cap. 7. prope- sinem. Comprobari hoc potest, quia feuda- tarius t dicitur suæ iurisdictionis ius quasi possidere. Hinc si usufructuario conceditur ratione quas possessionis iuris sui vsufru- ctus. l. 3. §. pe. de vi & vi arm. quãto fortius & vassalo, qui fortius ius habet: & penes quem est etiam utile t dominium, ob quod rei etiã uendicatio conceditur. c. 1. §. 1. de inueff. de re alie. facta, infertur quoq; & uassalū pos- se Papiæ t adiuuari stat. illius ciuitatis. 54. in ciuilibus de possessione uiolenta uel clande- stina restituenda, & stat. 31. in criminalibus. De pena illius, qui uim alicui fecerit in eius possessione, etsi enim loquatur in eo, qui ue- rē possidet, in uassalo tamè intelligi possunt, cum is uerē possideat, fructusq; ad eum spe- ctent, ut statutorum uerba posulant.

94 Limitatur conclusio hæc ipsa, locum solum sibi uendicare contra t extraneum spoliato- rem, non contra dominum aduersus quem, ut spoliatores, hoc interdictum uti non po- terit uassalus. Et huius sententiæ fuit Innoc. Abb. & Fely. in. cap. Cæterum. de ind. & ibi Decis. nu. 14. prope sinem, quam opinionem multis rationibus multorumq; authoritati- bus probauit uir a me nunquam satis lauda- tus Carol. Molina. Cuius integerrimum iu- dicium ceteris omnibus antepono. is inq; in consuetud. Parisen. tit. 1. §. 1. glo. 4. nu. 35. Cuius sententiæ præcipuum est fundamentum, quod et si iuris infamiam non irroget interd- ictum hoc, apud graues uirōs tamen samam

fugillare. Quare nec liberis contra parentes, nec libertis contra patronos, conceditur. l. 1. §. interdictum hoc de ui & ui arma. & l. 2. & l. licet. ff. de obseq. a liber. uel liber. præf. ead- dem ratione, nec huic uassalo contra domi- num cõcedi debet, què dum uassalus ut spo- liatorem conuenit, salua illius reuerentia, in eum actionem dirigit, ut clariss. text. probat in. c. unico. §. si uerò uassalus de mil. uass. qui contu. est, hinc fortius censuit Bart. in. l. 1. §. huius interdicti circa si. uti posside. non con- cedi uassalo contra dominum interdictum illud uti possidetis, non dissentit ab hac sen- tentia non uulgaris doctrina iurecon. Præci. Baldum. in. §. recuperanda iust. de interd. & uerior mihi uidetur quidquid cominiscatur Baldus conf. 323. proponitur lib. 2. & Iacobi- nus a sancto Georgio in sua inuestitura feu- dali in uerbo. & dicti uassali pro dictis rebus col. 4. uer. sed ne procedamus, qui aliquibus rationibus (quibus non dissentit ab hac sen- tentia leues forte animaduertēs) utitur, & uerē leues sunt, nam quod ait, nullam hoc casu de- beri domino per uassalū reuerentiam, quia si dominus t non habet uassalū loco uassa- li dum cum spoliat, sic nec uassalus dominū loco ueri domini habere debet. c. esto subie- ctus. 95. dis. in. uassalo enim pares uices redde- re debet dominus. c. 1. §. dominus quoq; de forma. fidel. hinc, præter Iacobinū, uidemus in multis dominum erga uassalū teneri, ut uassalus ipsi domino multa prestare habet. c. imperialem. de prohib. feud. aliena. per Fri- der. sunt quodammodo duo correlatiua ut in uno dispositum, & in altero constitutum censeatur Aluaro. in. c. 1. §. præterea secundo notab. quid sit inuestit. quare egregie & late Afflictus Neap. Decis. 265. in finibus propè cõ- gessit casus, in quibus dominus tenetur erga uassalos, ut è contra, si ergo hoc casu non ha- bet dominus uassalū ut uassalū, non pari- ter uassalus debitam habet domino seruire reuerentiam, itaq; agere poterit. Diluiter le- uis hæc ratio ex. d. l. 1. §. interdictum hoc quia de ui & ui arma. & l. 2. de obseq. a lib. uel lib. præf. non habet patronus libertum li- berti loco dum spoliat, interdictum tamen illud contra patronum non exercebit. Qua- re Iacobini ratio procedit cum est patroni et domini directæ aduersus libertum & uassalū iniquitas, & iniustitia, at ad eam detegendam, non quæ patroni & uassali fugillat famam, exercenda est actio. alia tamen distinctione Iacobinum tuctur Molina. d. glo. 4. nu. 41. in fi. Et quod ait aduersus ceteros Iacobinus, inter

96

inter

90

PRIMUM REMEDIUM

interdictum unde ui, nō eam irrogare in famam quam furē actio irrogat. l. neg. de ui & ui arma. est uerum quo ad iuris infamiam, non quo ad eam facti, quā apud graves viros famam suggillat, & ob quam rectē censuit Vlpianus. d. l. 1. §. interdictum hoc, non concedi liberto contra patronum: non est pariter verum, quod scripsit Iacobinus, non satis bonam tēte equiparationem illam, quā de liberto ad vasallum faciunt Inno. & ceteri, cum seruus factus liber sit ex nihilo. l. quod attinet. de reg. iur. factus aliquid. quod in vasallo non est. Nam nō animaduertit Iacobinus in argumento, quod ab æquiparatus sumitur t sufficere, si in puncto de quo agitur, adfit æquiparatio vt, docent omnes in cap. translatō de constit. las. in. l. 2. nu. 19. de iure. iur. Paris. conf. 49. nu. 85. lib. 3. æquiparantur itaq; in hoc, ut quemadmodū patrono libertus habet prestare reuerentiam, nec quid contra illius famam moliri, sic vasallus domino. Cum Molinæo tamen d. glo. 4. nu. 43. hoc uerū intelligo nisi vis armata commissa esset, tunc enim sine difficultate conceditur interdictum vnde ui. d. l. 1. §. hoc interdictū vers. aliter autem de ui & ui arma. Non infirior tamen, quin alio restitutionis remedio adiuuetur vasallus, vt ante omnia aduersus spoliatore dominū restituatur, nec habeat necesse t ex titulo suam iustificare possessionem, quam sententiam probari video ab Iser 100 nia, quem Euangelistam t solemnī nomine apud Neapolitanos nominari dixit Gramaticus Voto. 32. num. 6. & optimū aurigam in tractatu feudorum appellat Soc. sen. in. conf. 66. col. 5. & conf. 87. col. 3. lib. 3. is inq; Hernia in cap. Imperialem. §. illud nu. 8. 9. & 10. de prohib. feud. aliena. per Frider. post longam disputationem hanc veram affirmat, & tueretur sententiā idem placuit Afflict. cap. 1. nu. 21. de milite vasallo qui cōtumax est, & hanc paucis affirmat Lucas à Penna. in. l. si colonus. q. 10. C. de agricol. & cens. lib. xi. quibus 101 subscribitur cum & libertus aduersus patronū actione in factū, que loco interdicti est, adiuuetur. d. l. 1. §. interdictū hoc: nec dissentit in vasallo, quem nunc citauit Molinæus d. gl. 4. nu. 42. Tamen intelligam contrarium probari ab eloquentissimo Alcia. responso. 409. nu. 7. existimans in feudilibus, necessariam esse tituli probationem ut in beneficiis: quam tamen cōsequentiā egregiē destruit, quem nunc citauit. Hernia. proluxa satis illius verba non refero. Egregia autē erit quæstio, an hic vasallus spoliatus, vt possit remedio

statuti illius ciuitatis Papien. 37. in criminalibus, & statuti. 54. in ciuilibus. de possessione violenta uel clandestina restituenda, & non uidentur habere locum, quia dispositiones illæ subrogatæ sunt loco dispositionis iuris cōmunis. illas ergo patiuntur restrictiones, quas ius cōmune recipit, ut docuit egregiē in his terminis Bal. in cap. licet causam. in. si. de probatio. accedit, quod ex illis nō inducitur nouum nomen delicti: ideoq; remanet antiquum, sicq; & infamia irrogatur Bar. l. 1. nu. 15. ff. de publicis iudicijs.

102

Quæro. 10. an per vim t compulsuam deictus, seu spoliatus, hoc interdictō adiuuetur, ut ante omnia prius possessionē restituatur, & non adiuuari ex Pomponij sententiā dixit Vlpianus. l. si rerum de ui & ui ar. quo loci Bart. idem affirmat, & Bal. idem censuit. in. l. 3. in prin. C. quod metus caus. & in. cap. 2. de rest. spolia. idem in. l. naturaliter. §. nihil commune. ut ibi refert Alex. num. 18. Ripa nu. 74. & Zacius nu. 54. de acquir. poss. qui non dissentiunt, idem placuit Antonio Corseto in tract. fallen. ad regula, quod spoliatus ante omnia restitui. fallencia. 32. & eo tacito ut insigni furi lac. nouello in praxi crimi. tit. spoliatus de facto & c. incipit. vulgaris Regula est & c. nu. 31. vers. limita. 31. sic ex facto consulti responderūt Socinus senior cōf. 59. col. 3. versicu. confirmo alio fundamento libro 3. las. consilio 38. numero 3. lib. 3 Ratio præcipua illa mihi videtur, quia, qui t compulsus possessionem tradit sua voluntate, intelligatur deictus: quare ante omnia non recuperat, ut docuit Inno. in cap. sape. nu. 2. de rest. spolia. Alex. conf. 92. nu. 4. lib. xi. conf. 6. nu. 5. lib. 3. conf. 103. col. 2. lib. 7. Dec. col. 56. col. vlt. Natta cōf. 386. nu. 2. li. 1. & licet voluntas t illa coacta dicatur, voluntas tamē 104 est glo. l. si mulier. §. vltimo, quod metus cau. & docent las. in. l. qui in aliena. §. Celsus nu. 33. de acquir. hered. Dec. in. l. uelle non creditur nu. 4. de reg. iur. Ripa in tract. pestis in vltima parte nu. 82. & ideo licet per metum sit factum t ualeat tamen, quia agēdum est ad rescindendum, quod est sub illo metu factum, ex edicto quod metus causa, & declarat Signo. conf. 75. nu. 22. Card. in Clem. 2. §. sane. 3. oppo. de pœnis Anchar. conf. 382. in prin. Fely. in. c. præterea nu. 35. vers. quinta & vltima. coneluf. de sponfa. non ergo dicitur proprie spoliatio, cum expulsus non fuerit, quare non possessorio agitur ad recuperandum, sed ea actione, quod metus causa: ad rescisum nem illus actus, quo in iudicio admittitur post-

105

postmodum dominii exceptio, sic respondit Soc. sen. d. conf. 59. col. 3. vers. confirmo lib. 3. dum declarat Bar. sic affirmantem in. l. si ob turpem nu. 2. & ibi las. nu. 3. ff. de cōd. ob turpem causam. idem censuit Bar. in sua quæstione. 6. quæ incip. lapus & c. in solutione i plus quæstionis vers. 2. casu quando & c. quo loci clarē in his ter. declarat quantum us hec compulsua differat ab expulsiua & (vt ille ait) spoliatiua Bar. eo. loci probauit Soc. sen. conf. 113. col. vlt. vers. sed ad hanc respondeo lib. 3. & conf. 99. col. 2. vers. circa secundam quæstionem & conf. seq. col. 1. uers. quo autē ad secundam lib. 4. & in hanc sententiā adducitur Bar. in præcitata disputatione ex tex. l. vltimæ in si. quod metus caus. quem sic intelligit & Lucas à Penna. in. l. si coloni. q. 22. in si. C. de agricol. & cens. lib. xj. & alii qui citantur a Ripa in. l. naturaliter. §. nihil commune nu. 74. de acquir. possess. ex multis citat Alexand. in. l. si finita in prin. vers. tamen Roma. non fideliter & c. de dam. infecto, & las. in. l. i. ubi re caueri nu. 4. de iuris. om. iudi. addo Curt. iun. in. l. si pacto quo pœnam nu. 8. C. de pactis, etsi Fabius quem statim referam opinetur. d. l. vlt. §. vltimo nihil probare, cum aliqua iudicis autoritas ad fuerit, et si causa non cognita, quod nihil est. Cū nulla sit differentia, facta an sit a priuato spoliatio & compulsio, vel a iudice causa nō cognita, ut latius uidebimus infra in remedio ex. l. meminerint. C. unde ui. Interim miro t hoc omnes non animaduertisse hunc tex. l. si rerum de ui & ui arm. Non ignoro tamen contrariā opinionem ab aliquibus probari, vt ab Antonio ab Alex. in. l. 2. C. quod met. cau. vt refert Rubeus Alex. d. §. nihil cōe nu. 146. quo loci Fabius nu. 52. eandem sententiā uerore adfirmatiuam is Ant. nullam esse differentiā opinabatur, inter uim expulsiuā & compulsuam, quoniam agenti actione quod metus causa, obstat illa exceptio, metum esse purgatum & in eadem materia agenti recuperandæ, obstat exceptio voluntariæ renuntiationis, hæc ille, ut apud Rubeum, verum hic nō adducor, ut credam nullam esse differentiā, quam manifestē facit Vlpian. in. d. l. si rerum, quæ etsi clara nō esset, non tamē, ex eo quod conueniunt in exceptione, quæ uim omnem excludit idem sunt. non enim in eo conueniunt, quod præcipuum est, vt agenti quod metus causa non possit opponi dominii exceptio, cum tamen agenti recuperandæ ex hoc interdicto non obiciatur. Nec me tantillum mouet, quod is Ant. ac etiā Fabius, quos nūc

106

107

108

109

citauit, Bartolum hanc ipsam sententiā pro baste scribunt in. d. l. pen. nu. 2. de condit. ob turpem caus. t dum sic distinguere videtur, in eo casu quando aliquid per metū fuit promissum, an illico sit restituendus, vel exceptio opponi possit, distinguit, aut agitur remedio recuperandæ, & tūc non obstat exceptio, aut agit actione, quod metus causa, & tūc obstat exceptio, ecce ergo Bartolum præsupponere, quod ubi per vim compulsuam quid est amissum, agi possessorio recuperandæ, quo & clarius sensisse videtur idem Bar. in. l. 2. nu. 12. C. quod met. caus. vt animaduertit & Hormo. Detus in. d. §. nihil commune nu. 39. nam respondeo Bartolum, si hoc docuit, rectē minus sensisse. Cum illi aduerfetur. d. l. si rerum & d. l. vlt. §. vlt. immo sibi parum constans fuisse; quare est quod credam Bar. sensisse, quod ubi agitur actione quod metus causa, admitti debeat exceptio dominii, cum uero agitur recuperandæ non admitti, nō tamen uult Bart. quod ubi per metum amissa est possessio, agi possit recuperandæ, cum spoliatio nō detur, quod si spoliatio dici potest, in propria t & largo sumpto nomine spoliatio dicitur, quæ dominii exceptionē admittit, vt ex Bar. in. l. cum is. §. fideiussor vers. nā debes scire de cond. indebit. clarē docuit Petrus Stella Aurelianus in. l. repetitio. n. 57. de cond. indeb. Quæ sanē uera doctorum sententiā audita minime fuit in Ticinensi collegio pro excessa Genuensium Republica aduersus Hierony. Finarii Marchionē, qui metu obfidiōnis & tormētorum coactus, Castrum Gouonii & Castrum Francum restituit & deinde reintegrandæ, aduersus quē dominii exceptio legitime opposita fuerat, qua de re suo loco scripsit. Infertur quoque ex relatis statutum Papiæ 54. t in ciuilibus, de possessione violenta uel clandestina restituenda, & statutum 31. in criminalibus. De pena illius, qui uim alicui fecerit in eius possessione, non habere locum, cum quis uellet restitui ad possessionem, quam per uim compulsuam amisit, prius enim agere debet ut rescindatur, quod metum gestum est, deinde experiri statutorum remedij, ut restituatur. Quæro. 11. utrumne prædō t ex hoc interdicto ante omnia in possessionem restituatur priuam, cum deictus fuit: quæ sanē controuersa in ore omnium est posita, cum clamant omnes, ne prædōnem quidem à sua possessione esse amouendum, & sunt qui intelligunt prædōnem tribus modis posse dici vt fuit Berouius. in. cap. in literis. nu. 2. de rest. spolia.

110 spolia. Prædo t enim dicitur strictè; & proprie, qui scit rem ad se nō pertinere, nec possidendi causam habere, quod contingit præfertim cum is per vim deiecto possessore, ingressus fuit possessionem. l. sed & si lege. §. q. autem de pet. hæred. largè verò dicitur Prædo, qui iustam habet possidendi causam, cum rem ad se pertinere scit. inuito tamen possessore eoq; deiecto est ingressus. l. si ex stipulatione de adqui. posses. largissime uerò prædo dicitur, qui rem ab inuito hie bonapossidet, & tamen superueniente scientia malefidei efficitur. l. sedet si lege. §. etiam si ante. de petitione. hæred. nec dissentiunt ceteri interpretes in. d. l. si ex stipulatione, & Decius in. l. nemo est prædo. post Clausium in summa, de reg. iuris. Communis ergo est sententia, spoliatum prædonem esse ante omnia restituendum, probat hanc sententiam tex. l. colonus. & l. cum fundum. de ui & ui arma. & docuit Ripa. nu. d. §. nihil commune. nu. 47. vers. 2. amplia. & ibi Rubeus. nu. 142. vers. præcedit, & 2. & probat hanc conclusionem. l. i. §. qui à me. de ui & ui arma. l. i. §. deniq; quod ui aut clam, clarius Pontifex Maximus hoc est professus. in. cap. in literis. de restitutio. spoliati. Ratio illa adferri solet, quia sine citatione & actu iudiciali à sua possessione t nemo est amouendus cap. licet episcopus de præbend. in. 6. ibiq; Philip. Fran. col. i. vers. 3. tenemèti & in glo. in verbo vocato. Late Felin. in. cap. cum olim. de re iud. Marfil. l. de vno quoq; nu. 37. de re iud. in his terminis nostris Neuzanus conf. 31. nu. 8. 9. & ibi nu. 10. adfirmat necessarià esse causæ cognitionem: ex. l. vlt. C. si per vim uel alio modo, ex. cap. querellâ. de simo: cap. inter quatuor. de maio. & obed. & inter alios citat Neuzanus, Roma. conf. 138. in prin. cum ergo prædonis possessio, possessio dicatur: ut scripsit Alex. in. l. duo in solidum. de præcario. ad eam deiectus prædo, restituendus est sed in statuto Papiensi. t 54. in ciuilibus. De possessione uolenta &c. & in statuto 31. in criminalibus. De pœna illius qui vim alicui fecerit &c. uereor ne non illis locus sit, cum hic prædo uerè non possideat, nec ad eum spectent fructus, ut statuta illa exigunt.

112 Declaratur primo hæc conclusio ut non procedat cū ex actis t constat spoliatum esse prædonem, nam cum acta rem notorium faciant. cap. cum olim. de verb. sig. & infra suo loco dicemus: dicendum est prædonem illum ut notorium non esse contra dominum spoliatorem ante omnia restituendum, ut ante

alios docuit Butr. in cap. cum ecclesiam Sutrina. & ibi Abbas num. 26. de caus. possess. & proprie: & iam sensisse uidetur glo. in cap. ad decimas in verbo. præfaturus de rest. spolia. in. 6. & hanc communem esse sententiam tam canonistarum quam legistarum, testatur Berroius in. d. cap. in literis. nu. 68. vers. 20: allegatur. de restit. spolia. hanc pariter præter eum probauit Corfet. tracta. fallen. ad regulam, quod spoliatus restituitur ante omnia. Fall. §. Rubeus conf. 167. nu. 5. Neuzanus cōf. 81. nu. 32. Craue. conf. 248. nu. 6. vers. nec obstat. & conf. 302. col. pen. in prin. lo. Baptista Ferretus conf. 12. nu. 11. nec dissentit Fran. de Marchis. in. q. 273. in fi. & si curia Delphinatus in casu illo aliter dixerit. Hanc sententiam probasse uidetur & Didacus Couarr. in Epitome de sponfa. secunda parte. cap. 7. §. 9. nu. 10. vers. cui tamen, lac. Nouell. in Pract. criminali titu. quod spoliatus de facto, de facto restituitur num. 5. multa tamen, que pro communi hac citari solent citari possent, quando aduersus eam cōtraria defenderetur opinio. nam tex. cap. litas t de rest. spoliato. qui pro communi habetur præcipuus, non uidetur probare, cum si abibi restitutio, quo ad omnia excepto, quo ad debitum carnis, quod non alia ratione fit, quam ut delictum & incestus peccatum euitetur, quod alias cōmissum emendari minimè potest, quod non contingit in ceteris: ubi restituta prædoni spoliato possessio irreparabile damnū sequi non potest. ut is tex. clarè sentit: nam que retrahabilia sunt, restitui debent, non que cōtra. nec dissentit ab hac declaratione Didacus Couarr. Hisp. in Epitome de sponfa. 2. parte. cap. 7. §. 5. nu. 9. & ibi alia in simili adfert. & rectè ex hoc tex. censuit Ripa. in. d. §. nihil cōmune. nu. 83. spoliati t non esse restituendum cum subest peccati timor sic eo tex. adductus probauit Rubeus. d. §. nihil cōmune nu. 148. spoliatum non restitui, cum damnū sequi potest irreparabile. Tex. autem. l. i. §. qui à me et. l. colonus. fac. l. cum fundum. de ui & ui arma. qui à contrario sensu adferri solent in hac opinione, ut restituitur prædo contra tertium spoliante, non contra dominum, nec satis hanc sententiam probare uideatur, nam argumentum à sensu cōtrario, urget parū si aduersentur iura, ut hic aduersatur tex. cap. in literis. de rest. spolia. qui abso lutè sentit, prædonem esse restituendum nulla facta distinctione an sitis dominus, uel tertius spoliator, immò ex alio nec is tex. l. colonus t in hac sententiam rectè satis adducitur.

113 tur. ex quo ibi possessio apud tertium erat, qui prædonem spoliauerat, & aduersus eum rei dominus agere nō potest, cum interdictum personale sit. l. cum à te. de ui & ui arma. ideoq; dicimus ius illud interdictum non dari contra tertium successorem, quod loco suo dicemus, & cōsultus respondit Alcia. responso 361. num. 2. nulla ergo est disputatio ibi an prædoni spoliatori obijci possit dominij exceptio, cum non possit tertius, qui non est dominus, ea uti exceptione, quare restituitur, & cum contra prædonem agit dominus, agit ut recuperet, non ut obijciat exceptionem, quod idem est, in. d. l. i. §. qui à me. & l. cum fundum. solet & citari pro hac ipsa com muni assertionē text. cap. significasti infra de diuor. t qui cum ab Oldra. conf. 1. col. 2. quem probauit Marfil. sing. xi. intelligatur in spiri tualibus, ubi animæ periculum versatur, lo qui. vix est, quod hanc sententiam adiuuet. scio tamen lo. Corasium lib. 2. miscella. iuris cap. 2. & d. §. nihil commune. numero. 72. scripsisse non concedi hanc restitutionem cum canonis autoritate ob adulterij cri men concessa est thori separatio, quam rationem non probat Didacus. d. §. 5. numero 12. qui Abbas t & Imole rationem est secutus, non licere uiro ex causa fornicationis à se uxorem expellere autoritate propria, & si coniugale debitum negare possit, quod satis verum arbitror, non enim suum est sibi ius dicere, est enim ob causam Thori concedatur separatio, intelligi debere credo, si sic declarat Iudex. Text. autem. t l. bonafides §. penul. ff. de poss. & si negatiuè sic legitur, quia nō est ex bonafide rem suam &c. ut legit nouissime Ludouicus Russardus Biturig. in Pandectis à se editis. sic lego & in meo manuscripto codice, nec dissentiunt Coraf. d. §. nihil commune nu. 71. & Franc. Conna. lib. 7. Comenta. iuris ciuilibis cap. 4. nu. 12. non tamen hanc probare assertionē credidit Coraf. d. §. nihil commune. nu. 71. ibi dominum non compelli prædoni restituere, quia nec aduersus eum uolentiam comisit factio enim proprio possessionem deperdidisse quodam modo uidetur, animaduerti quoque Berroium in. capitu. in literis. num. 74. versicu. non refragatur. de restituitioe spoliatorum distinguere ex sententia glof. in. l. prima. §. si prædo. depositi. aut prædo agit ex contractu facto super re inuasa. & quo ad eam actionem prædonem præferri ex quo dominus ipse non cōtraxit, quare nisi fuerit à prædone cessa actio sibi non cōpetit, nisi pupilli

uel ecclesie occupata fuerit possessio, nam illis tunc sine cessione actio quaritur. sic docuit Bart. in. l. si urbana. de condi. indeb. aut dominus concurrat cum prædone, & tunc dominus ex æquitate præfertur. d. §. pen. nec dissentit ab hac declaratione glo. in auth. sed iam cautum. C. de pos. non ignoro etiã Bart. in. l. si quis conductionis. pen. oppo. & ibi Sal. oppo. 4. C. loca. aliam adferre declarationem, ego autem aliquando excogitabam, vix fieri posse ut is tex. in hanc sententiã adduci possit: nam is ex æquitate, quã solum Triphonius ibi considerat, uult dominum nō posse cogi prædoni deponenti restituere, quod si rigor tantum ut in interdicto. Vnde uti, spectaretur, non fortè ante factam restitutionē audiretur dominus, quare cum animaduertissem, quæ à nostris adferuntur nō adiuuare ueram eorum sententiam, perpendi multiplicibus alijs rationibus probari tum præfertim ex. cap. cum dilectus. de causa possess. & proprie. ex quo illa desumitur regula, cum constat de iure proprietatis & dominij, illam causæ possessionis in sui executione pæquale re, quare cum nostro hoc casu præsupponamus spoliatum esse prædonem notorium & per consequens ipsum spoliatorem dominū, sequitur spoliatum ante omnia non esse restituentum, & eo tex. cap. cum dilectus, adductus censuit Abbas in. cap. consultationibus. de iure patro. quod & si aliis presentatur t ab eo, qui est in quasi possessione iuris patronatus præferatur presentato à proprietario. sicq; uero domino, non tamen tunc præferri cum constat clare præsentationis tempore de iure domini, quod probat & Dec. conf. 249. num. 2. in fi. Ripa. in cap. cum ecclesia Sutrina. num. 130. de caus. possess. & proprie. Neuzanus conf. 31. num. 32. hæc ea ratione confirmari possunt, cum iure sit permissum domino t aduersus manifestum prædonem sibi ius dicere posse. cap. proposuisti. de appella. & docuit Dec. in. l. qui iurisdictioni. num. 11. de iurisd. om. iudicam. Hinc quoq; uideamus, quod & si aliis, quæ sine ius dicentis auctoritate, sed temerè de facto aguntur, reuocentur nulla interposita mora nō tamen t reuocari, quæ acta sunt aduersus eum, qui manifestè nullum in re ius habet. Dec. in. l. si pacto quo pœnam. num. 5. C. de pactis, qui sic in terminis post Romanum declarat textum capi. licet episcopus. de præbend. in. 6. idem Decius conf. 191. num. 10. vers. non obstant allegata, quo loco post Romanum quem citat, inquit possessionem de facto ablatam ab

iniusto possessore, de cuius non iure notorie apparet, non esse illi restituendam. Dec. probauit Neuiuanus consil. 81. num. 32. consil. 82. num. 26. idem respondit Brunus consil. 19. num. 12. eam omnes rationem adferunt, quia vbi notorium est alicui ius non competere, non est citandus, quod responderunt multi ut Iaf. consil. 86. col. 6. in fin. lib. 3. Soc. Sen. consil. 87. col. 3. consil. pen. col. 10. in fi. lib. 3. Ruin. consil. 31. num. 3. lib. 5. Goza. consil. 18. nu. 2. Paris. consil. 1. nu. 31. lib. 1. recte ergo dicendum est, & nostro hoc casu, legem non adiuuare notorium prædonem, ut tam iniusta domini exceptio reiecta male videatur, cum & lex municipalis omnes reijciens exceptiones, notoriam non reijciat. Ripa in l. naturaliter. §. nihil commune. nu. 70. de acquir. possessione, quod & latius suo loco expendā.

Ex his clarè est videre male sensisse Abba. in c. in literis, & Beroium ibi num. 70. in fi. de restitu. spoliato. qui, aduersus receptissimam aliorum sententiam, probarunt contrarium, prædonem scilicet etiam notorium aduersus spoliatorem dominū restitui, quorum rationes & fundamenta non magno diluntur negotio, nam tex. cap. porro. de dilutor. non obstante notoria consanguinitatis exceptione Thori possessio mulieri spoliata, restituitur non satis probat ex sententia Corasij in d. §. nihil commune. num. 72. & lib. 2. miscella. Iuris. cap. 2. in fin. nec dissentit Didacus quem supra retulimus in ea Bpito. de sponsa. d. cap. 7. §. 5. num. 11. & si Iaf. alium sensum, in d. §. nihil commune nu. 46. crediderit, nam inquit Coras. illud contigisse, quia contra legis præceptum vxorem dimisit maritus. prætextu enim consanguinitatis non potest sua autoritate a se vxoremittere. cap. multorum. 35. q. 6. nam in hominis potestate hæc non sunt quæ animæ periculum respiciunt, nec lege diuina data est hominibus facultas, hæc ex causa vxoremmittere. Alia est Ber. declaratio. in c. literis. numero 70. de restitutione spoliato. qui ideo Thori possessionem mulieri restitui uoluit, quia maritus dubitatiuè & subobscurè consanguinitatis exceptionem proposuit, nam illa consanguinitas in quinto vel sexto gradu minimè prohibito iuxta capitulum non debet. de consanguinitate & affinit. esse poterat: quare generalis & obscura exceptio minimè concludit cap. in presentia. de probatio. l. non hoc. C. vnde leg. quod non contingit in casu capi. significati, vbi clarè & concludenter exceptio adulterij fuerat de-

ducta & probata, hæc declarationem confirmant vltima illa verba. cap. porro in fi. in illa parenthesi dum per illam dictionem nisi, dubitatiuè Pontifex loquitur, ex quo datur intelligi non constituisse ex ea simplici oppositione. Impedimentum illud esse vnius vel alterius gradus, qua declaratione intelligimus cap. porro, in hæc sententiam à nostris perperam citari, si Beroij vera est consideratio. quam fallam ego proculdubio existimo, cum in prima illius text. parte nulla adit obscuritas, sed consanguinitatem talem adfuisse præsupponit, qua & si sponte non possit maritus vxorem dimittere, ecclesie tamen iudicio separatio induci poterat: nec in secunda sed in prima parte textus solidum constituit interpretes fundamentum, scio tamen glos. d. capit. porro eum textum intelligere, ut fiat restitutio in omnibus præterquam ad seruitium carnis, quod sensisse videtur Abbas. & Imol. quos citat, & probat Didacus. d. §. quinto numero 12. vbi eiusdem sententia citat Dium Thomam & Paludanum, solet etiam pro hac ipsa opinione citari text. capi. in literis in fine. de restitu. spolia, & qui simpliciter & generaliter affirmat, prædonem esse ante omnia restituendum nec distinguit, an notorius sit prædo, vel non, quare nec nos distinguere debemus. l. non distinguemus, de arbitr. l. de pretio. de publicia. immò in notorio prædone is tex. loqui videtur, quia ubi non constaret eum esse prædonem, paria essent, quod prædo non esset, vel esset, & non appareret. iuxta textum. l. in lege. de contrahen. emp. verum est hic textus non distinguit, ex alijs tamen distinctio sumi potest. cū vna & lex aliam declarat. l. vtrum. de petitio. hered. l. 1. vbi Soc. de reb. dub. Bart. in rep. l. 1. num. 6. de off. procur. casa. idem dicimus de statuto Ripa. lib. 1. responsorum. cap. 3. num. 24. Cur. Iun. consil. 7. num. 3. Soc. Iun. consil. nu. 42. li. 1. sic dicimus in testamento, cuius pars una alteram declarat. l. qui filius vbi Iaf. col. 1. deleg. 1. & quod dicitur in cap. in literis, constare illum esse prædonem, dico prædonem appellari, non ratione apparentie sed ratione effectus, vel intelligimus cap. in literis. procedere, cum prædo aduersus non dominum contendit restitui, vt eo in casu contendebat, restituitur enim tunc. vt probat. l. 1. §. qui à me & l. colonus. de vi & ui armata, cum non liceret non domino prædonem spoliare, sua enim non interest ex quo dominus non erat: an prædo-

prædo, vel non is sit qui possidebat, tex. autè. l. cum fundum. de vi & ui arm. & qui pariter in hæc sententiam citatur, euitari satis potest, nam licet ille emptor videatur effectus rei dominus, ad hæc tamen re nõ tradita veri dominus dici non potuit, nec notorie constat eum esse dominū, vt posset sua autoritate possessorem expellere, cum præsertim in possessione is possessor sine vitio esset. Ad re autem non consent, qui passim citatur text. l. 4. §. si dominus de usufructu. cum nõ conset eo in casu, an is à domino spoliatus possessor iniustus esset possessor, quem iustum in dubio ego dicerem. ne delictum aduersus regulam. l. merito. pro socio, præsumatur. Non quoque, hæc adiuuat sententiam illa Beroij. in cap. in literis num. 72. consideratio, quod iuste scilicet hic prædo à domino recuperet. cum legis autoritate recuperet, nã legis dispositione priuatur suo dominio dominus, qui prædonem spoliavit. l. si quis in tantam. C. vnde vi. quare prædo dum se restitui petit, nõ rem alienam petere dicitur, sed propriam, cum iam ob violentiam dominus amiserit, & non leges ciuiles modo, & sed & canones concedunt aliena lucrari in delinquentium poenam cap. fraternitatis. vbi glo. cap. in legibus. 12. q. 1. cap. licet. de poenis. Quare si prædoni actio ad recuperandum datur: fortius exceptio. l. 3. C. de cond. indeb. l. inuitus. §. cui damno. de reg. iur. nam hæc vt diximus Beroij consideratio non satisfacit. cum lege cautum non reperitur dominum sua autoritate à manibus notorij prædonis rem propriam uendicantem rei dominio priuari, nec enim. l. si quis in tantam, sanctio hoc constituit. quin iam ex Dec. in l. qui iurisdictioni. nu. 11. de iurisd. om. iud. probauimus in notorij posse quem sibi iudicare. cum igitur domino iure hoc concedatur cessat, quod dicebat idem Beroius. d. ca. in literis. nu. 74. vers. 3. dato, quod ex quo vltimum spolum est purgandum. l. 3. §. eum. de vi & ui arma. & vltimum spolum sit domini aduersus prædonem, illud esse purgandum anteq̃ dominus audiatur, tum quia adiuuatur prædo naturali ratione, ne alter scilicet alteri vim inferat. l. vt um. vbi omnes. de iust. & iure. & dominus solo iure gentium cõcedatur rei propria recuperationem. l. ex hoc iure. de iust. & iure. licet causa, & ius prædonis ut fortior præponderare videtur causæ domini: cessat inq̃ hæc consideratio cum domini aduersus prædonem spoliū dici non possit, cum iure permittente suum tantum recuperet. nec uideo

prædonem maiori ratione aduersus dominū, quam dominū aduersus prædonem, ratione naturali niti, cum & prædo prius ius naturale læserit, occupando domini possessionem, quare non parum sum admiratus in hoc Beroij viri alioqui doctissimi ingenium: quia summa æquitate nititur dominus cum à viro scelerato, qui sine controuersia rem restitueret debuit recuperari, quã certe equitate re- & considerauit Triphonius in l. bonafides cap. med. depositi. Ex his iam clarè intelligimus receptissimam sententiam nulla aduersariorum ui oppugnari posse, Quæ sanè sententia fortius procedit: cum notorij & falsissimij possessio à rei domino occupatur si credimus Ripa. d. §. nihil commune nu. 89. qui multos refert, addo Corsetum in eo tract. fallen. ad regulam, quod spoliatus ante omnia restitatur fall. 8. citat in argumentum. l. si feruus §. si. C. de his qui ad ecclesias confug. eam quoque ratione adfert, quia si offendi in persona potest, fortius auferri bona concedi debet, & ait huius sententia fuisse Bal. in d. ca. in literis. de restitu. spoli. & si apud me nihil scripserit Bal. in cap. illo. Bal. tamen sic citauit, & relata rationem probauit Iac. Nouellus in sua practica criminali. in tit. spoliatus de facto de facto debet restitui, incipit vulgaris est regula nu. 8. vers. limita. 8. loquuntur tamen in eo, qui occupat mobilia cui alias non daretur interdictum vnde ui, & si aliud remedium.

Declaro autem & intelligo: hæc declaratione cum is prædo à domino rei fuit spoliatus possessione, & secus si ab eo, qui in re ius non habet seu dominus non est, nã aduersus eum restituitur prædo, ut est in argumentum d. l. bonafides. circa med. depositi & ita intelligo. t. §. qui à me. l. colonus, & l. cum fundum. de vi & ui arma. quæ cum loquantur de prædone, & iniusto possessore, præsupponunt esse satis cognitam & apertam illorum improbitatem, & ita esse notorios prædones possessorisq̃ iniustos.

Declaratur 2. loco principali relata conclusio nullo pacto procedere in beneficiis & spiritualibus, vt probant text. in cap. quoniam & in cap. constitutus. de filijs præbyter: in his enim nõ restituitur prædo ante omnia, cum nec ab initio concedatur vitiosus ingressus. cap. 1. de reg. iur. ca. licet episcopus. de præbend. in. 6. & post Abba. declarat Beroius in c. in literis. nu. 76. de restitu. spolia. solet citari & tex. cap. ad decimas de restitu. spoli. in 6. hæc declarationem probant omnes.

E ij in.

in. d. §. nihil commune, ibi Alex. nu. 27. vers. decimo fallit. Ripa. nu. 70. comunem & vera testatur. Alcia. responso. 41. in fi. nec dissentit ante eos Bella. conf. 3. in. 3. dubio circa med. & licet ex relatis aliqui, ut Alex. & Ripa loqui & in prophanis videantur, cum scilicet contra spoliatum iuris est presumptio ne possidere possit, allegata tamen ab eis iura in spiritualibus & beneficalibus loquuntur, vt intelligit Oldra. conf. 1. col. 2. quem est secutus Marfil. sing. u. quos & alias supra citauit. Aduersatur tamen huic declarationi is notabilis tex. ca. in literis, qui dum loquitur in beneficalibus, vult tamen predonem ante omnia restituendum esse, hanc difficultate tollit egregia declaratio Beronj ibi. nu. 77. in fi. dicit, textum illum voluisse arguere ex dispositione iuris ciuili ad casum illius tex. ut quemadmodum de iure ciuili spoliatum etiam predo ante omnia restituitur, sic spoliatum de iure Pontificio, non tamen id de predone statuit ius Pontificum, quod ius ciuile, quasi velit dicere (inquit Berous) tex. a fortiori si secundum iuris rigorem. 1. secundum ius ciuile predo restitui debet, quanto fortius hic in beneficalibus, qui predo non est, qua declarationem sensit & Abbas in. d. ca. in literis nu. 23. circa prin. & vere intelligo cap. in literis t loqui de predone improprio, iuxta declarationem supra relatam ex. l. si ex stipulatione de acquir. poss. nam is possidendi certam iustam causam habet, & excusatur, & si vere retinere non possit proprietatem: quare tunc restituitur spoliatum sic sentit Berous d. cap. in literis. nu. 28. & nu. 77. & idem placuit Neuzano conf. 81. num. 32. vers. non obstat Bal. &c. hoc demonstratur, quia is spoliatum in casu ca. in literis, erat iam in beneficio institutum, habebat ergo certam iustam causam & si in effectu forte institutio nullius esset effectus, siq; verus predo dici non potuit: nam si predo verus fuisset, credendum est, quod illi restitutio non fuisset concessa, ne lex Pontificia delicta adiuuaret, sic etiam intelligo. t cap. vlt. 3. q. 1.

333 Declaratur. 3. vt fortius procedat hęc conclusio in predone spoliatu, qui ipso iure beneficio fuisset priuatus, vt est in t simoniac. cap. accusatum. cap. tanta. de simo. sic declarat Ripa in. d. §. nihil commune. nu. 91. citat gl. & Atchid. in. ca. 13. q. 1. is enim t simoniacus nullum acquirit tit. in beneficio, nec fructus facit suos, vt post alios scribit Felin. in ca. nisi cum pridem. de renuntia. in cap. in iuata. nu. 1. in cap. simoniac. num. 6. de simo. Dec.

conf. 118. num. 1. Bode. q. 117. nu. 3. Rebuffus in praxi Benef. in tit. de simo. in refig. num. 15. & super concordia. Regis Francie in tract. de pacificis possessio. num. 98. immo dicitur t simoniacus ipso iure beneficio priuatus, vt Constantiensis concilio est diffinitum, & refert Rebuffus. d. tit. de simo. in refig. nu. 8. & idē affirmant Paris. conf. 15. nu. 13. lib. 4. Gomef. super Reg. cancellarie. de Triennali possessio. re q. 12. circa finem, idem dicere possumus in 137 quouis criminoso t qui ipso iure beneficio esset priuatus, ut scribit Ripa. in. d. §. nihil commune num. 92. & latius hęc expendam in remedio ex. cap. reintegranda. ubi melius conuenit explicare tractatum restitutionis possessionis beneficalium ac rerum spiritualium.

138 Quero. 12. vtrumne, qui t clam spoliatum sua possessione est, ante omnia hoc interdicto vnde ui restituitur. communis uidetur sententia restitui, si Bart. credimus in. l. si ui me. secunda de ui & ui arma. & Ripa. in. d. §. nihil commune num. 73. vbi & Alex. num. 15. & Claudius Merme. num. 79. communem testatur, crebriorem quoq; & veram facetur Claud. Seifell. d. §. nihil commune. col. 2. vers. & primo circa secundam fallen. & ibi Fabius nu. 41. & Zalius. num. 48. verisimam affirmant, quod non satis verum sum semper arbitratus, nam qui ab Alex. d. nu. 15. allegatur tex. & ibi Bar. in. l. si coloni. C. de agr. & cens. lib. 11. non probat, est enim probabilis, non necessaria Bar. autoritas, & is tex. l. si coloni, non habet remedium ab interdicto vnde ui distinctum, ut iam diximus. diluitur simili responsione tisdem Alexan. argumentatio ex. cap. reintegranda. 3. q. 1. vt animaduertit & recte Ripa. d. §. nihil commune num. 73. & suo loco dicemus, & quod ait Merme. ad re optime facere, quod quando possessio mea est antiquior, semper in dubio tui vitiosam & clandestinam presumi, cap. licet causam, de proba. Bar. l. si duo in prin. nu. 4. vt possid. conceditur & iam presuppouimus clarum: possessionem noui possessoris esse clandestinam. sed non sequitur esse succursum domino spoliatu ex hoc interdicto, nec vera quoq; est eiusdē Claud. Mermerij argumentatio, dum ait, qui suam ingreditur possessionē, virtute dominij dicitur posse ingredi, quia t ciuile possessionē retinuisse creditur. l. clam possidere. §. qui ad nundinas. de acquir. poss. vbi Iaf. nu. 23. 33. & is qui in naturali possessione reperitur neget veniente admittere, violentiam committere dicitur, ergo exclu-

excludi poterit per dominij exceptionē. Hęc argumentationem ante Merme. cōsiderauit Rom. vt refert Alex. d. §. nihil commune nu. 15. vers. hęc sua ratio, qui respondet & tollit argumentum, quod & alia ratione dilui potest, quia communis & verior est sententia, cui uilem clandestinam non effici, nec mutari in violentam, ut testatur communem Iaf. d. §. qui ad nundinas nu. 48. est ipse aduersus alios sentiat, tex. autem t. l. si vi me deieceris. de vi & vi arma, in quo esse casum pro hac communi testatur Bart. (et si non animaduertant ceteri,) non videtur (quod pace Bar. dixerim) mihi probare, cum nullum in eo verbū sit de restitutione possessionis, & presertim cum clam possessor est ingressus, illud autem quod ab aliquibus adducitur, interdictum quod vi aut clam concedi contra eum, qui clam aliquid agit. l. 1. §. denique, quod ui aut clam, quodq; restitutorium possessionis dicitur. l. vlt. in principio. C. vnde vi, facile corripit, cum interdictum quod ui aut clā, quod sui natura (vt verba docent) conceditur, cum quid clam agitur. non sit restitutorium possessionis, sed operis factę ut in pristinum restituantur omnia, quare & possessori conceditur. l. competit. §. in summa. quod ui aut clam, & quod dicitur in. l. vlt. C. vnde vi, est sola Iustiniani allegatio non iuris diffinitio, vt recte animaduertit & Beron. in. c. item cum quis nu. 18. circa med. vers. nec obstat. d. l. fin. de restit. spolia. non quoque hęc sententiam probat tex. in t. d. c. item cum quis. de restit. spolia. ubi videntur a pari procedere, qui clā & qui per vim est ingressus. nam si intelligimus in casu. d. c. item cum quis, actum fuisse non recuperandę ex interdicto vnde vi, sed retinendę ex interdicto. Vti possidetis, vt probauit ibi Beron. nu. 3. in fi. cessat omnis difficultas, sed animaduerti textum loqui de eisdē violentis, & de eo qui clam est ingressus, quare datur ibi priuatio possessionis, quod iudicio retinendę non conuenit. Quare credo æquiparationē inter eos fieri, ut ita unus, ac alter vitiosus possessor aduersus agentem criminis exceptione vti possit. quo autem iudicio agat actor ille, vt suam cōsequatur possessionem non determinat textus sed in iuris dispositione relinquit. Fabius autem in. d. §. nihil commune nu. 5. t opinatur hanc sententiam probari in tex. t. l. is qui destinauit de rei vend. qui dū generaliter loquitur in quocumque possessorio, dat cōsiliū vt agere volens prius agat possessorio, quia si obtinebit possessionem, cogetur aduersarius agere pot-

estorio & dominium probare, eete ergo tex. presupponere conuentum esse dominum et dominum posse probare, & tamen negat ob stare agenti possessorio dominij exceptionē, sed si uult obtinere, petitorio agere debet. Hęc argumentatio est omnino falla, nam est consilium iureconsulti sit optimum, non tamen concludit agenti possessorio obici nūquam posse dominij exceptionem, & uerū si hoc diceret malē diceret, cum in possessorio adipsendę & retinendę opponi possit dominij exceptio, vt tradunt omnes in. l. vlt. C. de ed. diui Adr. tole. & in. l. si duo. vt possid. voluit ergo solum iure con. dicere, agere uolentem prius tentare debere, vt conuequat possessionem, quo autem modo non aperit. sed presupponit terminos habiles, vt scilicet consequatur, eo quo poterit remedio, nō ergo negat agenti possessorio certis suis casibus obici posse dominij exceptionem. Ne eiusdem Fabij placet argumentatio, dum ait, si regulariter non obstat dominij exceptio in interdicto retinendę & adipsendę, multo fortius hoc casu cum res est effecta vitio clandestinitatis. nam et si res sit effecta vitio clandestinitatis (quod negari tamen potest) attamen non est hęc disputatio, sed illa an aduersus clandestinum possessorem agi possit hoc interdicto, & dicitur non posse agi, ut statim subiiciemus, quare si actio nō competit, non est quod de exceptione obicienda queratur, immo contrarium probat hęc argumentatio iuxta casum a Baldo & ceteris propositum, vt infra subiiciam.

Contrariam ergo & melius probant sententiam, aduersus eum scilicet qui clam ingressus est possessionem non concedi interdictum vnde ui, quam plurimos quos refert Alex. d. §. nihil commune nu. 15. & presertim Bal. qui quæstionis casum sic formauit, si tu es in possessione rei meę, cuius inq; proprietatis uere sum dominus: si clam illam possessionem ingrediens, & conueniar tibi tu per possessione recuperanda, an uerē tibi concedatur interdictum unde ui, ad eam possessionem a me clam occupatam recuperandam ut restituaris ante omnia, nec tibi obici a me possit dominij exceptio. Bal. (vt dixi) multi sunt secuti ut refert Alex. d. nu. 15. & ibi. Ripa nu. 73. eum probauit Corset. in eo tract. fallē, ad regulam. Quod spoliatum restituitur ante omnia fallen. 2. 9. & qui illi subtraxit omnia Iac. nouellus in Praxi criminali, tit. spoliatu de facto & c. incipit. Vulgaris regula & c. nu. 30. vers. limita. 30. idem sentit Rober. Maran. de

de ordine iudiciorū. 7. distinctione iudicio-
rum nu. 23. sic & nouissime placuit eruditif-
simo iurecōsulto Aemilio Ferreto. d. §. nihil
commune nu. 72. & licet euitari possit, qui
143 ab omnibus p̄sim citatur tex. t. l. si de eo. §. vlti.
de acquir. possess. quo probari videtur,
neminem dici possidere clam rem propriam;
si ergo cōtra eum sic possidentem agitur, pos-
test obici dominii exceptio, quod affectum
non est vitio aliquo ex clandestina occupa-
tione: nam hæc argumentatio euitari potest
ex responsione Imola, quam probat Alex. d.
§. nihil commune nu. 17. in fi. tex. scilicet. d. l.
si de eo. §. fi. loqui quoad dominium, quod
clam ipsius rei dominus habere non potest,
non quo ad possessionem, quam clam domi-
nus dici potest ingressus, vt eam precario po-
test retinere, ut probat tex. l. si aliquam. de ad-
quir. possess. quare glo. in. d. l. si de eo. §. vlti.
inquit, quod si dominus conuenitur interdi-
cto vt possidetis, sicq. retinenda, non pote-
rit opponere dominii exceptionem ergo for-
tius: cum agitur recuperanda, quod interdi-
ctum est magis priuilegiatam probatur ex. l.
dulo facis. de doh. excep. & alias supra de-
clarauimus, & hanc declarationem probasse vi-
detur Bar. in t. d. l. si de eo. §. vlt. vbi in fine, ea
144 ratione admonet aduocatos, ut si contingat
agi vt possidetis, & aduersarius conetur de
dominio probare, articulos faciat deducēdo
eum clam suam possessionem possidere: res-
pectu possessionis sui clientuli, quia alias (in-
quit Bar.) si solum diceretur, quod clam pos-
sidebat possit intelligi ratione solius domi-
nii Bart. consilium probant omnes nemine
reluctante. ut ex facto interrog. respōdit Gra-
ue. conf. 258. in fi. qui ex multis Alex. Fely. ac
Decium retulit, illi addo las. conf. 211. col. 2.
circa fi. lib. 3. Ruinum conf. 56. in fi. vbi de-
clarat lib. 4. & conf. 106. in fi. lib. 5. Paris. conf. 12.
nu. 9. lib. 4. Scio quoque argumentationem
illam quam facit Dy. in. c. qui ad agendū nu.
2. de reg. iur. in. 6. quam & refert Alex. d. §. ni-
hil commune nu. 16. euitari posse, dicebat e-
nim Dy. violentum possessorem esse clan-
destino improbiorem, argumento l. si ven-
didero. §. cum raptor de furtis & l. 4. Vis e-
ius. C. de proba. iusta ergo ratione acrius via-
lentus possessor clandestino puniri debet,
quod non efficit, quando uterq. a pari proce-
derent, vt non possint conueniri dominii ex-
ceptionem obicere, nam diluitur argumen-
tum (quod & Alex. parū facere dicebat) quia
par esse potest conditio, quo ad possessionis
145 restitutionem, quæ non dicitur p̄nam con-

tinere, ex quo possessio, quæ illius occupato-
ris non est, restituitur; quare reclusi mihi ar-
gumentari visus est Aemilius Ferretus. d. §. ni-
hil commune num. 72. ex tex. §. recuperanda
iust. de interd. qui clarè affirmat, tunc inter-
dictum illud concedi cum uis commissā est;
& probatur in. l. i. §. j. de ui & ui arma, quæ
sane sententia ea coadiuuatur ratione, nam
quod spoliatus t̄ ante omnia restituitur, cō-
tingit ob improbitatē ingredientis per vim,
146 vt probat is clarus. tex. l. si quis ad se fundum.
C. ad. l. l. ubi. de ui, cum ergo sim ingressus rei
meæ possessionem, non dicor clam posside-
re, cum de dominio est questio. d. l. si de eo.
§. vlt. nec enim improbitas dicitur, cum uim nō
commiserim, adducebar quoque in hæc sen-
tentiam, ea ratione quia contra eum qui t̄ clā
147 ingressus est, rei suæ possessionem datur in-
terdictam, uti possidetis. l. i. in principio &
in fi. & l. 3. in principio iuncta. l. vlt. uti pos-
siede. & tradit Beron. in. c. item cum quis nu. 3.
& de restit. spolia. quod interdictum est reti-
nenda. §. retinenda iust. de interd. & eo casu
dominii exceptio obici potest. l. si duo in
princi. vbi Bar. nu. 4. uti posside. quod sic de-
claratur, nam cum tu sis in possessionem rei
meæ, si clam eam ego ingrediar, & tu conten-
das te esse in possessione, cū non desieris ani-
mo possidere, & uelis in naturali retineri,
nec a me turbari, licet ego clam uidear possi-
dere, & propterea non possim eo interdicto
uti, attamen cum me dominium ostendo ex
titulo antiquo, non dicor propriè clam pos-
sidere. d. l. si de eo. §. vlt. cum in hoc iudicio
dominii exceptio agenti obstat, si ergo conce-
ditur illud interdictum is non restituit ante
omnia: etsi diceretur conceditur agi posse eo
interdicto, sed dicitur posse agere ex hoc vnde
de ui, quo dum utitur declarat se nec animo
possidere, dico non reperiri tantum cōcedi,
vnde ui, cum uis commissā non sit. & interdi-
ctum vnde ui odiosum est, quare non extendi-
tur.

Declaro communem sententiā tunc pro-
cedere cum is, qui se spoliatum prætendit, post
ingressum clam possessionem a domino im-
mediate agit, tunc enim hoc interdicto agere
non potest, cum nulla uis aduersus eum com-
missa sit, secus si antequam agat conetur t̄ ad
148 suam possessionem reuerti, & is possessor no-
uus eum probabat, nam tunc is dicitur uim
ratione ciuilibus possessionis aduersus antiquū
possessorem commississe ut probat text. l.
clam possidere. §. qui ad nudinas in fi. ubi
glo. & omnes, de adqui. possess. cum ergo uis
com-

commissa ratione ciuilibus dicitur interdictū
vnde ui antiquo possessori conceditur. l. i. §.
de iur. de ui & ui arma. Zafius. d. §. nihil
commune nu. 49. Relata quoque contrauer-
149 sia t̄ cessat Papiæ ex statuto 54. in ciuilibus. de
possessione violenta vel clandestina restituē-
da, vt ex rubrica patet, & in textu, ibi, ui uel
clam, utrumque enim casum, ui, & clam, &
quiparat, sic etiam erit locus statuto 31. in cri-
minalibus. De p̄na illius qui vim alicui fe-
cerit in sua possessione; cū uerba tex. de qua-
litercunq. spoliato loquantur.
Quero 13. an concedatur hoc interdictum
150 aduersus singularem t̄ successorem, & clarū
est non cōcedi. vt est clarus tex. l. cum a te. de
ui & ui arma. & affirmat glo. in. c. saepe & ibi
Ripa nu. 8. de rest. spolia. respondit Alcia. re-
sponso 361. nu. 2. Rober. Maranta. De ordine
iudiciorum. 7. distinctio. iudiciorum nu. 28.
qui nu. 45. refert in Regno correctū hoc esse,
eam contra quemuis ad libitum agi possit.
citarī etiam solet tex. cap. cum ad sedem. de
restitu. spolia. qui tamen non probat, cum so-
lum de eo loquatur, qui spoliū nec manda-
uit nec ratū habuit, immo præsupponit spo-
151 lium testibus non fuisse probatū. t̄ adferri so-
let illa ratio, quia personale dicitur hoc inter-
dictum. l. i. §. pen. de interd. idem dicimus de
actione in facto, quæ loco interdicti datur.
§. vlt. iust. de interd. quare actiones persona-
les, non rem sed personam sequuntur. l. i. §. si
hæres percepto fundo ad Trebell. l. hæres. C.
de dona. quam rationem retulit & Cora. in
d. §. nihil commune secūda parte nu. 111. Nec
152 aduersatur huic conclu. tex. t. l. uita. C. de ad-
quir. poss. cum is locum tantum habeat quo
ad vsucapionem & prescriptionē impediē-
dam. §. furtiue inst. de vsucap. sic declarat Co-
ra. qui supra nu. 114. hodie autem est immuta-
tum ex dispositione cap. saepe de restitu. spolia
vt infra suo loco dicemus.
Declaratur vt non procedat hæc cōclusio
153 in eor. successore, qui immediate deiecto pos-
sessore ab eo, qui vim commissit possessionē
adhuc vacātem est ingressus, etsi enim is vim
non commiserit, in eum tamen conceditur
interdictum vnde ui, cum immediate uitio-
se sit possessionem ingressus, sic intelligo te-
xtum. l. sequitur. §. si tu vi me. ff. de vsucapio.
etsi male ibi glossa interpretetur, concedi cō-
tra deiecentem, nō contra occupantem, qua
enim ratione fit vt a deiecentem, qui non pos-
sident recuperari vere possessio possit, & non
animaduertit glo. tex. l. vlt. C. vnde vi, proba-
re. contrarium eius ad quod adducitur, ut

suo loco dicemus.
154 Declaratur secundo non procedere t̄ in
subsidium cum is, qui occupauit non est solu-
uendo, tunc enim & iure ciuili contra singu-
larem successorem conceditur remediū hoc,
sic glo. Bar. & omnes in. d. l. cum a te. & tradi-
dit Cora. d. §. nihil commune nu. 114. in fi. Ri-
pa. d. c. saepe nu. 8.
Declaratur tertio nō procedere cum duo
sunt spoliati sed vnus ante alterum, licet solū
155 vlt. loco spoliatus t̄ agat contra spoliatorem
non is primus, attamen si is primus etiā probat
de dominio præfertur sic Bar. in. l. vlt. nu.
13. C. vnde vi, Alex. in additio: ad Bar. in. d. l.
cū a te, citant tex. l. bonafides de poss. qua de-
re dicā cū Bar. in. d. l. vlt. in. q. 8. C. vnde vi.
156 Declaratur tertio quando ex t̄ singulari
possessore peruenit possessio in primū spo-
liatorem, nam etsi is primus spoliator possi-
deat tanquā singularis possessor ob titu-
lum ab eo habitum tamen potest conueniri
non ad interesse vt conueniret alias sed ad
restitutionem possessionis, sic latissimè Af-
flicti. in. c. r. num. 22. de mili. vassa. qui contu-
max est, post l. ier. ibi.
Quero 14. vtrumne concedatur hoc inter-
157 dictum contra t̄ hæredem vniuersalem, qui
spoliatori successit, & dubium non est conce-
di in quantum ad eam peruenit. sic probat
tex. clarus. l. i. §. vlt. & l. si plures. de vi & vi ar-
ma. tradit Ripa in. c. saepe nu. 8. de rest. spolia.
& cum sequitur Neuzanus conf. 78. nu. 1. idē
censuit Afflicti. Decif. 118. in fi. & Fraciscus de
Marchis. q. 71. n. 5. Riminal. conf. 428. nu. 12.
li. 3. Rober. Maranta. De ordine iudiciorum
7. distinctio. nu. 28. Corasus. d. §. nihil commu-
ne secūda parte nu. 117. quo loci post Ripā,
quem nunc retulit, respondet illi difficultati,
quæ moueri solet, hæredem scilicet non pu-
158 niri ex delicto defuncti. toto tit. t̄ ne ex delicto
defun. quæ tunc non procedit cum quid
in hæredem peruenit, ut declarat Aret. & ce-
teri in. l. 4. §. Cato. in. 3. oppo. Bar. de verbo.
ob. quo loci egregiè in terminis Horm. Detus
nu. 2. 42. Alcia. nu. 92. & tradit Soc. Tract. fal-
le. regula 291. fallen. 3. Corne. conf. 314. lib. 1.
Carolus Molin. De diuiduis & indiuiduis
parte. 2. nu. 235. & in. 3. nu. 238. probat. l. Vni-
ca. C. de ex delicto defun. & in terminis no-
stris clariss. tex. in. l. 3. in prin. de vi & vi arma.
159 accedit præterea t̄ delictū defuncti non extin-
gui cum sola infligitur p̄na pecuniaria. l. 3.
C. si pende. appell. l. vlti. c. si reus vel accus.
mor. fuerit, ubi omnes Caius seius vbi gneus
nu. 15. ff. ad. S. C. Sylla. l. si pro fure. §. vlt. ff. de
condict.

condi. & fur. Dec. & Cagn. l. toties. de reg. iur. Nouel. Io. Baptista A finius in l. 1. nu. 85. ff. de religio. & sumpt. fu. & egregie declarat Alba conf. 90. vbi praxim docet procedendi contra defunctum.

160 Extenditur vteo etiam in casu procedat conclusio cum agitur aduersus successorem, qui non spoliatori succedit, sed ipsemet rem possidendo videtur certo modo spoliare, exemplum si pensionem quis annuam soluat, & successorem relinquat, isq; neget soluere cum nunquam soluerit, aduersus eum agi poterit remedio recuperande, ut egregie dicit Guid. pp. q. 62. 9. incip. supra questione, non dicam tamē hoc esse ex interdico vnde vi, per ea que scripsimus supra. q. 8. vbi in fine hoc retulimus.

Quero. 15. vtrumne spoliatus agens hoc interdico, vt ante omnia suae possessioni restituatur, vere restitui debeat ante omnia, 161 t cum passus est litem tractari super causa do minii, & ita super petitorio cognosci, iure Casareo non reperitur clarē definita questio iure Pontificio ex. c. 1. de restit. spolia. est ab solutum non restitui, nec est, qui hodie dis sentiat. nam ut ait Abbas in. d. c. 1. tertio no tab. potuit spoliatus huic iuri suo renuntiare, quod intelligitur tam expresse quam tace, expresse inquam si facto spolio cum spoliatore conueniat, se hanc exceptionem non oppositurum, vt sic intelligi a ceteris textum d. cap. 1. ibi scribit Bero. nu. 20. qui Bartolum citat ac Bal. & Inno. is tamen Inno. solum in quit hoc contingit propter voluntatem partium, quae in hoc concurrunt, ab hac sententia non dissentit Io. Baptista Ferretus conf. 95. nu. 11. Bero. tamen. d. c. 1. nu. 20. ambigit non medicriter, in casu t. d. c. 1. non interuenisse expressum consensum, sed tacitum tantum, qui in iudicio idē quod expressus operatur vt tradunt omnes in. l. que dotis ibi las. nu. 77. & in fi. fol. ma. quod in se verum est, attamen hic tex. vere secundum Inno. & alios intelligimus de consensu expresso, ex vi forte illorum verborum, consentiente illo constituit se legitime probaturum, quod dictum est simile illi Terentiano in Hecy. Nam constitui cum quodam hospite me esse illum conueniturum. i. conueni, expresse egi, & hoc verbo sepe utimur in eo actu seu contractu, quod de constituta pecunia dicitur, quod nil aliud est quam pacisci, & de soluendo conuenire, erit ergo conclusio præcipua, cum expressus intercedit consensus.

162 Extenditur primo procedere & eo casu cū

163 tacita intercedit t consensus, ut cum opponitur dominii exceptio, & super ea spoliatio nõ opponente proceditur, sic probant omnes, ut apud Bartolum in. l. quis ad se fundum nu. 2. C. ad. l. ful. de vi. pub. qui citat. d. cap. 1. et si dixerim loqui de consensu expresso: hanc quoque sententiam probat Bero. d. c. 1. num. 20. & ibi omnes, iure autem ciuili non probatur vt ait Bar. qui latum supra citatus eam attulit rationem, nam sicut se habet exceptio ad actionem, ita se habet replicatio ad exceptionem. l. 2. de exceptio: sed si exceptio non obiciatur, actio nõ impeditur, eadem ratione si obiciatur exceptio & replicatione non respondeatur, exceptio illa locum habet. l. quoniam Alex. C. de adulter. & toto tit. De replica. Bar. probauit Bero. d. c. 1. nu. 21. verū etsi non animaduertant nec Bero. nec ceteri, hac fuit ratio Iacobi Butrig. quā refert Bal. in. l. ordinarij col. 1. vers. quid de hac questione ne. C. de rei ven. Bar. autem est quoq; secutus Dec. conf. 84. col. vlt. vers. nā prout dicit Bar. & Alex. d. §. nihil cõmune nu. 31. Claud. Merme. nu. 163. Zafius nu. 64. Boc. in suo sing. de petitorio & poss. iudicio num. 5. & ibi Ripa nu. 72. qui & alia plura retulit, ad illud probandum multa concedi parte non opponente, quae alias non concederentur & plura alia scribunt las. in. l. licet nu. 5. vers. 3. fallit. C. de procura. Dec. in. l. qui iurisdictioni in fi. de iuris. d. om. iud. in. l. non est nouum nu. 5. d. de reg. iur. conf. 469. in fi. conf. 557. nu. 13. plura similia congerit egregie Craue. noster conf. 150. nu. 2. conf. 220. nu. 5. conf. 248. nu. 2. cõf. 272. nu. 9. & in tract. De Antiq. tempo. quinta particula primae partis prin. num. 262. 7. & præter eum Rui. conf. 3. nu. 10. lib. 3. Marfil. conf. 19. nu. 7. Contra tamen hanc ipsam ampliationem sensit Bald. in. d. l. ordinarij col. vlt. vers. quid de hac questione, ea ratione vtitur, hanc exceptionem, quod spoliator non debeat audiri in causa domini anteq̃ possessionis sit facta restitutio, esse iuris exceptionem, quae cum sit notoria, ipso iure spoliato rem ipsum repellere debet: citat. l. si de vi. de iud. verum Bal. argumentatio leuis est admodum, ut rectē animaduertit Aretinus in. d. l. naturaliter. §. nihil commune nu. 10. de adquir. poss. nam et si, quae t notoria iuris sunt, à probandi onere releuent, nõ tamen ab onere allegandi & proponendi iuxta regulam. l. si adulterium cum in cestu. §. idem si Pollioni. de adute. & est glo. in Clem. appellanti. de appella. scribit Bar. in. l. cum quid nu. 15. si certum peta. Fely. in. cap. 2. tertio nota. de præ-

166 præsump. Alcia. tract. præsump. reg. 2. præsump. 12. nu. 33. et responso. 132. in fine vers. 2. respondeo, declarat Barba. conf. 62. col. 2. in fi. lib. 1. conf. 57. col. 6. lib. 3. Alex. l. 1. nu. 4. C. ut, quae defunt aduoca. & c. d. §. idē Pollioni. egregie declarat Bell. lib. 2. supp. iuris. c. 6. Extenditur. 2. vt fortius etiam procedat & eo casu, quo t spoliatus opponeret, sed leuiter & simpliciter, quod non intendit ingredi iudicium petitorium nam non sufficit simplex oppositio & replicatio, sed est necessaria clara protestatio, sic Aduocatos instruit Alexan. in. d. §. nihil cõmune. nu. 31. vers. 14. fallit quem est secutus D. Craue. conf. 248. nu. 3. in fi. vbi eiusdem sententię citat Afflicium Dec. 193. addo ipse Capicium Neap. Decis. 28. numero 1. Paris. consil. 1. numero 171. consil. 107. num. 17. consil. 113. num. 7. lib. 1. consil. 11. in fin. lib. 4. clarē hoc idem affirmat nouissime Neuzianus consil. 79. nume. 2. 6. & Nata conf. 289. num. 11. lib. 2. censeo ipse animaduertēdum hanc ampliationem haud satis veram esse, quia etsi Alex. admonerit aduocatos ut protestentur nõ tamen per modum necessitatis fed consilij admonuit nec relati interpretes affirmant necessariā omnino esse expressam protestationē, solum inquit bonum esse protestari, alias esset in verbis constituere differentiam, cum opponendo, quod non intendi causam super petitorio tractari nil aliud sit, quam protestari, quod ante omnia est restituendus tamquam aduersus legis præcepta spoliatus.

167 Extenditur. 3. vt procedat & eo casu, cum opponitur, & protestatur, t sed eis nõ obseruatis ad vteriora progreditur iudex, tunc enim est necessaria appellatio, ut post Io. Mo nachum & Io. Andre. in cap. 1. de accusa. in 6. censuit Aret. in dic. §. nihil commune numero 10. circa princ. qui huius opinionis fuisse Fortuninum Garziam refert, quorum fetentiam probauit Felin. in cap. inter monasterium numero 23. circa finem vers. Tempora tamen hanc octauam de sent. et re iud. idem placuit Crauetæ conf. 238. numero 4. cõf. 302. col. penul. vers. fed dicet aliquis. & c. et idē nouissime in responso pro Genero nu. 236. Illa tamen prima ratio qua Are. et Garzia. utitur est satis leuis, nõ appellatio (aiunt illi) is excipiens suae exceptioni dicitur renuntiasse, quod potest. l. pen. C. de pactis, leuis inquam est, cum is iam excipiendo declarauerit animum proprium, se ea cum exceptione uelle iudicium impedire, est ergo illa ratio uerior & firmitior, quia si actor re-

168 plicauit et opposuit, animi sui non esse uelle petitorij iudicium aggredi. illisq; spietis cū iudex procedit ulterius t dicitur tacite aduersus actorem interlocutum. l. 1. C. de ord. iud. l. à procedente ubi Bart. C. de dilat. unde hec interlocutoria facit ius. c. cum dilecti de electio. hinc rectē Bar. in d. l. à procedente nu. 3. vers. aduerte & nu. 4. affirmat, tunc opus esse appellatione, cum iudex opposita exceptione & ea non obstante causa cognita ad vteriora procedat, Bar. probantur ceteri vt latē scripsit Felin. in cap. suborta. col. 4. vers. limita tamen prædicta. de re iud. illis addo Barba. conf. 45. col. pen. in fi. l. 2. Signo. vel quisquis is est conf. 242. n. 12. Aret. conf. 73. col. 2. vers. aliquando iudex, & conf. 107. num. 2. vers. 2. casus, Rui. conf. 61. nu. 36. lib. 5. alia Dec. cõf. 276. num. 4. las. conf. 105. nu. 2. conf. 199. in fi. lib. 1. Tiraquel. late de legibus connubia. in glo. 5. num. 50. & Seball. Vantrus tract. nullitatum tit. quibus modis sententia nulla possit reparari nu. 9. quibus addo Soc. fenio. conf. 99. col. pen. lib. 3. Paris. conf. 98. num. 15. lib. 3. Chaffa. conf. 68. num. 41. & Alcia. responso. 409. num. 3. quare scite admodum Ancha. conf. 192. numero 4. vers. confirmat hoc & c. dixit, t contradictionem sine appellatione leuis esse momenti. Hanc tamen declarationem ueram tunc intelligit Aretinus præ citato. §. nihil commune, quando re ipsa cognouisset iudex super causa exceptionis, & si Felin. in d. cap. suborta col. quarta vers. limita tamen prædicta, ex sententia Bald. & Imol. immò, & eiusdem Aretini quem citat. affirmet t sufficere si iudex aliquo temporis interuallo ad vteriora procedat, satis enim ex eo conicitur cognouisse, quam sententiam ueram probauit Rui. conf. 117. nu. 18. lib. 5. quo fit, ut necessaria sit omnibus casibus appellatio.

169 Extenditur quarto vt procedat, etiā si esse mus in executione t iam latē sententia super restitutione ipsius possessionis, nam si & eo casu patiatur spoliatus probationes super domino fieri non leue sibi adferret detrimentum, ut nouissime interrogatus respõdit uir consultissimus Natta, conf. 289. nu. 12. lbi. 2. & eiusdem sententia citat Alexan. conf. 117. numero 13. lib. 2. qui tamen principaliter hoc non affirmat, sed ad suae certe doctrinæ confirmationem hoc sensit. Arbitror tamen Nattæ sententiam ueram, cum possit & eo tempore spoliatus iuri proprio in totum renuntiare, nedum pati ut exceptio illa opponatur.

170 Extenditur quarto vt procedat, etiā si esse mus in executione t iam latē sententia super restitutione ipsius possessionis, nam si & eo casu patiatur spoliatus probationes super domino fieri non leue sibi adferret detrimentum, ut nouissime interrogatus respõdit uir consultissimus Natta, conf. 289. nu. 12. lbi. 2. & eiusdem sententia citat Alexan. conf. 117. numero 13. lib. 2. qui tamen principaliter hoc non affirmat, sed ad suae certe doctrinæ confirmationem hoc sensit. Arbitror tamen Nattæ sententiam ueram, cum possit & eo tempore spoliatus iuri proprio in totum renuntiare, nedum pati ut exceptio illa opponatur.

F Exten-

166

168

170

171

172

Extenditur. 5. vt procedat, & verum adoe-
 fit, vt factis his probationibus super domi-
 173 nio, non possit t iudex ex officio supplere, &
 ante omnia spoliatum restituere: sic Berous
 in cap. 1. nu. 23. vers. & huiusmodi. de restitui.
 spolia. qui eiusdem opinionis fuisse Butriū
 scribit, cuius rei est ratio, quia tunc restituen-
 dus est spoliatus, cum restitui petit, non ex
 mero iudicis officio, vt docet glo. in d. cap.
 1. Quare si consentiat spoliatus cognosci su-
 per dominio, non modò petit se restitui ante
 omnia, sed negare videtur velle restitui. Si-
 174 quidem t iudicis officium soli petenti imper-
 titur, ut latè docet Ripa. in l. 4. §. hoc autem
 iudicium num. 12. 15. 18. ac multis seq. ff. de
 damno infecto: quanto ergo fortius hoc casu
 dicendum est, vbi nō modò petitur, sed sper-
 nitur. immò (quod fortius est) nec in noto-
 rijs regulariter iudex supplet, vt docet Alex.
 in l. 1. nu. 4. C. ut, quæ desint aduoca. hanc
 tamen extensionem intellexit præcitus Ber-
 ous, nisi peccati timor immineret. ex tex. in
 cap. 1. de diuor. & c. est glo. in cap. quia præ-
 xatus. r. q. 4. conferunt, quæ sumus dicturi
 in ea questione, quando concedatur, vel ne-
 getur restitutio ob animæ periculum.
 Extenditur. 6. procedere & eo casu, quan-
 do causa petitorij prius fuisset cæpta, & lite
 super illa contestata obijcit spoliatus, esse
 prius causam spoliationis cognoscendam, nā
 ex quo tunc venit per modū exceptionis, &
 hæc exceptio impediens cognosci in petito-
 rio anteq̄ spoliatus sit restitutus est dilatoria
 ante litem super petitorio cōtestatam debet
 opponi. Bar. d. l. naturaliter. §. nihil commu-
 ne. nu. 24. ibi las. nu. 136. ff. de adquiren. poss.
 Capius Decif. 13. nu. 3. quos est nouè secu-
 tus Craue. in responsō pro Genero. nu. 237.
 egregie idem censuit Ang. in l. inuafor in fi.
 C. vnde ui. Scio tamen rem esse maxime du-
 biam cum alijs plures aliter senserint ut late
 scripsit Ripa. d. §. nihil commune. num. 161.
 & ibi Rubens nu. 312. & Io. Cora. 2. parte. nu.
 86. quibus accedit Franc. de Marchis. q. 316.
 numero 10. latissimè Didacus lib. 1. varia. re-
 solu. cap. 16. num. 14. & infra alio loco forte
 attingam.
 Limitatur nunc primo hæc conclusio, vt
 175 ita demum dominij exceptio t impediatur spo-
 liatum restitui, quando ipsa exceptio fuit
 in libello legitime deducta ac legitime post-
 modum probata, nec enim sufficit simplici-
 ter opponere dominij exceptionem, nam si
 solum opponatur, nec probetur, super so-
 la ipsa restitutione possessionis est pronun-

tandum, sic Dec. in l. vltima num. 21. in fi. C.
 de edict. diui Adria. tollen. & consil. 84. col.
 vltimā vers. nec obstat, quod Neuizanus cōf.
 79. num. 9. vers. 3. respondetur, huius senten-
 176 tiæ citatur tantum t Bald. in l. post senten-
 tiam. col. 1. vers. venio. ad 2. C. de senten. &
 interio. om. iud. qui loquitur in interdicto
 retinendæ vt possidetis. Quare in interdicto
 recuperandæ non credo hanc declarationem
 absolutè veram, nam etsi in libello non fue-
 rit deducta, & super ea lis contestata, attam-
 en sufficit in prosecutione causæ esse super
 ea cognitum. Solent enim prosecuta t maxi-
 me obseruari, vt his in terminis consulit
 Paris. consil. 112. num. 55. lib. 1. quo loci com-
 mune testatur, eum est nouissime secutus
 Rolan. à Valle consil. 79. nu. 37. non ergo no-
 stro casu procedit Bal. sententia, quod & ex
 eo demonstratur cum nō possit reus conuen-
 tus in libello, qui ab actore dari debet, hanc
 dominij exceptionem deducere, nisi intelli-
 gamus libellum pro prima ipsius conuenti
 177 response, vel eo casu cum ipsemet actor
 spoliatus in suo libello vtramq̄ causam deducit,
 vt in eo casu consulit Neuizanus. d. consil.
 79. num. 9. quod sanè uiri fatui esset.
 Quare Paris. consil. 109. num. 29. lib. 1. affir-
 mat, sufficere conuentum probare eam excep-
 tionem, dum inquit t non sufficere, si quid
 allegetur, & non probetur iuxta glo. l. 1. in
 princ. in verbo. dicitur. ff. si quadrup. paupe.
 fecisse dicitur, quā ut notabilem sunt secuti
 omnes vt apud Alex. in l. si præfens. de oper.
 no. nuntia. latè Ripa in l. admonendi. nu. 21.
 de iure iura. & præter eum Curt. sen. consil.
 67. col. 18. in fin. Cur. Junior in l. si certis
 annis. nu. 21. C. de pactis. Paris. consil. 10. num.
 35. lib. 1. latè Marsil. sing. 570. Aduertas. & c.
 intelligerem ipse præter alios, uerū hanc de-
 clarationem, cum sola dominij exceptio est
 opposita, & allegata, nulla deinde subsæcuta
 ad probandum dilatio, non enim tunc su-
 per deducta exceptione pronuntiandum erit
 179 diffinitiuè, sed absolutoriè ab ordine iudi-
 cij, secus cum t ad probandum exceptionem
 concessa fuit dilatio, nam etsi tunc non fuit
 per excipientem, quid probatum, contra eū
 tamen diffinitiuè est pronuntiandum, iuxta
 doctrinam glo. in Authent. Qui semel in
 verbo. locum. C. quomo. & quando iud. &
 scribit las. in l. qui accusare. n. 6. et ibidem
 Dec. n. 17. C. de eden. egregiè Marsilius sing.
 169. Notat latè Didacus Couuar. Hisp. l. 1. r.
 uariatum. resolut. cap. 1. nu. 8. & Neuizan.
 consil. 19. nu. 15.

Limita.

Limita. 2. non procedere, quando domi-
 180 nij causa & t exceptio deducuntur ad colo-
 randū possessorem, sic clarè in terminis no-
 stris consulit Neuizanus consil. 79. nu. 9. qui
 huius sententiæ citat Dec. in l. vltima nu. 21.
 C. de edictō diui Adria. tollen. qui in simili
 solum affirmat, licere corā laico cognoscente
 de causa possessionis rei ecclesiasticæ, deducere
 dominium ad corroborandum possessorem,
 non tamen, quoad terminos nostros hoc affir-
 mat, nec leuis est inter ytrumque casum differ-
 entia, ut re ipsa statim ostendat. Citat & Dec. in cap. licet causam col. 8.
 de proba. qui loquitur in interdicto vt possi-
 183 detis, in quo, cum est dubium, quis est, qui
 possideat, fertur pro eo sententia, qui titulu
 probauit, ut declarat Bar. in l. si duo. num. 2.
 ff. vt posside. citat demum Neuizanus Calca-
 neum consil. 82. col. 2. nu. 2. qui se ipsum non
 declarat an loquatur in interdicto retinendæ
 vel recuperandæ, & arbitror loqui in inter-
 dicto retinendæ, cum citet Calca. Bal. in l. ordi-
 narij. col. pen. vers. sed iuxta prædicta. C. de
 rei vtd. qui loquitur in interdicto retinendæ,
 quam difficultatè animaduertens fortè ipse
 Neuizanus. d. consil. 79. nu. 32. idem esse dixit
 in hoc recuperandæ interdicto, quod in reti-
 184 nendæ, cum in ipso recuperandæ causa do-
 minij tractatur: citat huius sententiæ Alex.
 in l. rem quæ nobis in fi. de acquir. possess. &
 in consil. 76. in fi. & consil. 118. col. 3. lib. 2. verū
 Alex. loquitur, non quando solum ad colo-
 randum possessorem causa dominij tractatur,
 sed quando etiā de dominio ipso disputa-
 185 tur, & super eo ferenda est sententia, quod
 non contingit in casu nostro. Pro Neuizani
 tamen sententia, doctrina Bald. esse videtur
 in l. vnica. col. pen. vers. quæro, quid si in pos-
 sessorio reus. C. si de momenta. possess. fuer.
 181 appella. dum inquit t iudicem teneri admit-
 tere exceptionem respicientem dominij in
 remedio recuperandæ: etsi non admittat appella-
 186 rari posse ad superiorem, quam doctrinā
 intellexit cōf. Neap. ut refert Afflictus Decif.
 7. cum exceptio deducitur, & super ea exce-
 187 ptione capitula facta coadiuuant possesso-
 rium, & solum contenditur super admissio-
 ne capitulorum, an sint pertinentia, vel non,
 & esse pertinentia affirmant, t cum aliquid
 182 causæ conferant iuxta commune omnium
 sententiam, ut apud lasonem in l. si duo. §.
 idem Iulia. nu. 12. de iure iura. Dec. consil. 84.
 & consil. 57. nu. 2. Ripa. in l. 1. nu. 41. si certum
 petat. & in nostris terminis Alcia. responsō.
 387. nu. 4. qui loquitur in casu è contra, quan-

do scilicet causa est in petitorio, & capitula
 fiunt super possessorio, subdit tamen Afflict.
 causam dominij in fine litis, disputari an ea
 ferenda sententia sit. Contrarium itaq; sen-
 tentiam aduersus Baldum Afflictum, & Neu-
 180 izanum probauit Hubertinus Zuccardus
 uir admodum in nostris legibus eruditus, is
 inq. in l. vlt. num. 164. C. de edictō diui Adria.
 tollē. & cum eo etsi subobscura aliquantulu
 sensisse videtur Brunus consil. 21. nu. 9. horum
 sententiam veriolem credo. Nam siue spolia-
 tum consideremus, siue spoliatorum semper
 Bal. & Afflict. sententia non potest procede-
 re. Considerato enim spoliato verum esse nō
 potest. Primò, quia, ut subtiliter dicebat Bru-
 183 nus. d. nu. 9. in fine, ex quo non est in posses-
 sione non potest dicere se velle colorare pos-
 sessorium, ac illud ex causa hæc dominij uelle
 iustificare, cum non enis nulla sint qualita-
 tes. leuis, qui. ff. si certū pet. quare tūc potius
 petitorij ac possessoriij cumulatio diceretur.
 Secundo considero hoc non posse cadere in
 spoliatum, cui vtile nullo uidetur modo de-
 ducere causam dominij, quia, vt spoliatus ex
 sola possessione est omnino restituendus cū
 & prædo restituitur ut supra diximus. q. 11.
 sic pariter si consideramus spoliatoris perso-
 nam, nam cum is ante omnia restituere teneat-
 184 tur. d. ca. in litteris de rest. spolia. non potest
 aliquo modo uitiosam t colorare, & iustifi-
 care. l. vltima. C. qui leg. hab. perso. sta. in iud.
 quam sic citat Zuccardus. in d. l. vlt. nu. 164.
 C. de edictō diui Adria. tollen. quo loci affir-
 185 mauit Afflictum male t sentire & rectè, mea
 sententia cum & hoc casu cap. impertinentia
 censentur, ut scribit Bar. ad quem nemo
 animaduertit in d. l. vlt. nu. 5. in fi. C. qui leg.
 habet. perso. stan. in iud. & Bart. se ipsum ci-
 tat. in l. vlt. nu. 11. C. vnde ui.
 186 Quæro. 16. an spoliatus t tunc restituatur,
 cum per confessionem cōstat de veritate do-
 minij ad commodum spoliatoris: & non esse
 restituendum affirmare videtur Abbas in ca.
 1. in. 4. notab. t de restitui. spoliato. his verbis.
 Nota quod si per testes admissos constat pro
 reo de iure proprietatis, denegatur restitui-
 187 tio. Idem si constat per confessionem ipsius
 rei, quæ sanè vltima verba subobscura sunt &
 corrupta fortè, vt rectè aduertit Berous. in d.
 cap. 1. nu. 27. de restitui. spolia. sic etenim apud
 Abba. est legendum. Idem si constat per con-
 fessionem de dominio ipsius rei, ut sit sensus,
 si constat de dominio ipsius spoliatoris per
 confessionem ipsius spoliati, quod affirmat
 & Inno. in cap. constitutus de filijs præ-
 F ij sbyter

byter. Rota in nouis Decif. tit. de rest. spol. Decif. 16. 17. 19. qui sic in beneficialibus affirmat Castré. cōf. 254. col. 2. vers. super. 3. circa med. lib. 1. Corfet. tract. Fallen. regula quod spoliatus restitua. ante omnia. Fallen. 34. Bella. conf. 3. in 5. dubio circa fi. Alex. in. l. naturaliter. §. nihil commune nu. 27. vers. x. fallit. de acquir. possess. & ibi Zasius. nu. 51. Ferrerius conf. 4. nu. 5. Franc. de Marchis. q. 316. nu. 11. cuius conclusionis uera responsio illa est, 188 quia confessio est probatio probata, ac aliam uerior & potentior. vlt. C. de fideico. in. l. Generaliter. §. et si, quidē. C. de reb. cre. in. l. Generaliter. C. de non numer. pecu. & tradit. Grammaticus Neap. Decif. 36. nu. 66. 189 Soc. lun. conf. 39. nu. 18. lib. 2. immō t̄ confessio dicitur maior quouis publico instrumento vt post Bal. consulu. Crau. conf. 61. nu. 3. conf. 171. nu. 4. Zasius. conf. 1. nu. 4. 5. lib. 1. si ergo, quando constat de nō iure spoliati per instrumenta, denegatur restitutio, quāto fortius hoc casu, immō confessio & eo casu admittitur; t̄ cum ceteris probationes excepta scriptura reiiciuntur, ut docet Deci. in. l. cū te. 2. in. 4. notab. C. de tran. immō las. in. d. l. cum te. nu. 5. dicebat, ob vim cōfessionis, sententiam posse ferri super inordinato processu, quam doctriam dixit singularem Marfil. 191 sing. 201. & admitti t̄ probationem per confessionem etiam contra rem iudicatā, quod probauit & Curf. lun. conf. 17. nu. 12. qui cōf. 53. nu. 2. inquit t̄ confessionem admitti contra presumptionem iuris & de iure. omnes in Rub. extra. de proba. alia. tract. presumptio. in præludij. in secunda parte presumptio. nu. 4. & alia plura de ui confessionis tradidere Barba. conf. 40. col. 3. lib. 1. conf. 70. col. 1. 2. lib. 2. Paris. conf. 112. nu. 42. lib. 1. conf. 66. nu. 103. conf. 99. nu. 12. lib. 3. Chaisa. conf. 68. nu. 30. latissime Craue. in responsio pro Genero. 193 10. nu. 11. & num. 224. & ut finiam t̄ confessio dicitur facere rem notoriam c. vlt. de cohab. cler. & mulier. Grammaticus Decif. 36. num. 66. non est ergo mirum si hoc casu impeditur restitutio, cum in notorijs sine dubio impediatur, vt vtrunq; casum æquiparado, docet Alex. in. d. l. naturaliter. §. nihil commune nu. 27. vers. 10. fallit, ibi Zasius. nu. 50. & que sunt secuti D. Craue. conf. 399. nu. 7. consil. 303. nu. 6. conf. 322. num. 3. in fi. qui Oldra. ac alios in hanc citauit sententiam. idem Craue. in responsio pro Genero. num. 220. qui alios addit. & præter eum eandem affirmant sententiam Iaffredus Lanfrancus in suis decisio. conclusione 498. Grāmat. conf. 24. nu. 13. lib.

1. Rotta in Decif. antiquis tit. de ordine cognitio. Decif. 1. num. 2. & Durand. de arte testandi. in. vlt. cautela. num. 8. in fi. las. conf. 9. facti series. col. 1. lib. 2. Gratus. conf. 13. nu. 15. lib. 2. Cur. lun. conf. 127. nu. 6. Paris. conf. 2. nu. 36. conf. 10. nu. 68. lib. 1. conf. 12. num. 7. 8. lib. 4. Neuzanus conf. 81. nu. 32. Nec hac in re constituo difficultatem, ut dicamus constare per confessionē de dominio spoliatoris, vel de non iure spoliati, quia si fateatur spoliatus spoliatorem dominum, fatetur se non esse: cum in solidum duo domini esse nō possint. l. 3. §. e contrario. de acquir. possess. & praxim docet Beronius. d. cap. 1. nu. 34. in fi. de restitu. spolia. 194 Quæro 17. an spoliatus t̄ restituatur, cum de spoliatoris dominio cōstat ex publicis instrumentis. & non esse restituendum affirmat Lapus allega. 2. 4. circa med. Rota in decisio. nouis. tit. de restitu. spolia. Decif. 16. A conferratur, Bella. conf. 3. in 5. dubio. in fi. Corfetus. d. tract. Fallen. ad regulam, quod spoliatus ante omnia restituatur Fallen. 35. Soc. sen. conf. 87. col. pen. vers. sed tamen his non obstantibus li. 3. quem sequitur. Craue. conf. 302. nu. 6. conf. 322. nu. 3. in fi. Capicuis Decif. 77. nu. 4. & Decif. 121. num. 27. Dec. cōf. 303. nu. 24. vers. similiter. ad ferri solet iā 195 citata ratio, quia & instrumenta t̄ faciunt notoriā cū non sit illa probatio probāda, sed probatio probata. Bar. l. 1. in prin. nu. 8. & ibi las. in. 10. de ope. no. nūtia. & latē scribit Dec. conf. 423. nu. 9. conf. 474. nu. 3. conf. 682. nu. 3. latissime Tiraquel. de retractu confang. §. 2. glof. 1. nu. 20. 21. Craue. conf. 10. nu. 7. Soc. lun. conf. 178. nu. 2. conf. pen. num. 14. lib. 2. conf. 127. nu. 7. lib. 3. Grammaticus Decif. 45. num. 9. & q. 193. nu. 2. 3. & alibi sæpissime. Declaratur tamen & intelligitur. Primo hæc conclusio tunc procedere, vum instrumenta habet paratam executionem ex dispositione statuti. sic in his terminis affirmat Corfetus. d. fall. 35. & Jac. Nouellus in praxi criminali tit. spoliatus de facto incipit. Vulgaris regula nu. 35. vers. limita. 35. Corfetus est secutus Io. Baptista Castellio. in allegatio. postis post singularia Cremé. col. 8. vers. 4. pars & c. Durandus de arte testandi caut. vltima nu. 8. que sanē declaratio (quo ad terminos nostros) nō satis vera videtur, nā siue instrumentum executionē habeat paratā, siue non, attamen rem notoriam semper facit, quod sufficit, vt impediatur spoliatorum restitutio, & contra illa instrumenta obici multa possunt, sic Bal. l. peremptorias. C. sententia. resc. non

non posse, quem in nostris terminis est secutus Rui. conf. 37. nu. 10. lib. 4. non inficior tamen 196 men t̄ ita demum instrumentum rem claram facere cum nihil illi obicitur, nam si opponatur, & in controuersiam vocetur, res clara esse desinit, quod probauit Bar. in. l. si causa cognita nu. 4. & ibi Alex. nu. 9. C. de transfact. clarē Ruinus in. l. 1. nu. 44. de oper. no. & in. conf. 37. nu. 10. conf. 28. in fi. lib. 4. Dec. conf. 351. nu. 9. Neuzanus conf. 46. nu. 13. 14. & conf. 57. in fi. Craue. conf. 299. nu. 8. & cōf. 306. nu. 6. Declaratur secundo, dum modo producat, non si in instantia petitoris, sic Rota. d. Decif. 16. vbi egregie declarat. 197 Quæro 18. an spoliatus t̄ restituatur ante omnia, cum per testes constat de dominio ipsius spoliatoris: & nō esse restituendum affirmat Oldra. conf. 274. in causa, que vertitur, que vno verbo est secutus Iaco. Nouellus in Praxi crimina. titu. spoliatus de facto & c. incip. vulgaris est regula & c. nu. 12. vers. Limita. 12. Abbas in. c. 1. tertio notab. de restitu. spolia. Craue. conf. 299. nu. 8. & conf. 302. nu. 198 3. illa est ratio, quia per testes t̄ res redditur euidens & notoria. l. vltima. C. de proba. immo a pari procedunt instrumenta & testes. l. in exercendis. C. de fide instr. Bar. in. l. si quis ex argentarijs. §. nec iterum nu. 3. ff. de eden. Ripa rub. C. de eden. nu. 7. latē Tiraq. De retractu confang. §. 2. glo. 1. nu. 11. 13. quod quo modo procedat egregie declarat Zasius. lib. 2. singul. responsio. cap. 23. Hanc tamen conclusionem intelligebat Beronius. d. c. 1. nu. 25. de restitu. spolia. procedere, cum opposita fuit illa dominii exceptio, & principaliter, postmodum super ea examinati fuerunt testes, 199 secus quando incidenter t̄ tatum, vt si testes, qui deberunt examinari super solo possessorio, testimonium etiam super petitorio attulerunt, tunc non dicitur constare de petitorio, cum incidenter tantum constet, nō de ducta exceptione, ex quo enim testes extra capitula deponunt, fides adhibenda nō est, iuxta glo. in. l. si quis. §. vlti. ff. de petitione: hæred. Bar. in. l. si duo. §. idem Iulianus nu. 7. & ibi las. nu. 27. de iureiu. idem Bar. in. l. si quis legatū in fi. ff. de fallis in. l. j. §. diuus, vltimo, de questio. Hac tamen in re censeo esse non medioeriter animaduertendum, quia hæc ipsa conclusio in testibus non videtur satis vera. Nam loquimur nos de opponenda à principio dominij exceptione, quam non esse admittendam negat spoliatus, & spoliator contra vult admitti, quia notorium est, vt illa re-

cipitur, quæ notoria per confessionem & instrumentum ostenditur, quæ exceptio tū dicitur probata non probanda, quod non contingit in casu nostro, quia si volumus testes debere super opposita exceptione examinari præsupponimus iam esse ipsam exceptionē admittam, que tamē probata non dicitur, sed probāda, & ideo, rectē dicebat Craue. d. cōf. 299. nu. 8. & conf. 302. nu. 3. exceptionem probatam admitti, non probandam, & ad illam examinationem esset necesse nouum processum facere, & aduersarium citare. ut pulchrē in simili tradit Saly. l. 3. col. 12. vers. & aduertit quia signanter. C. de pigno. Nisi dicamus testes in alia causa olim fortē inter easdē partes iam fuisse interrogatos, que fidem satis alio in iudicio inter easdē partes faciunt Dec. l. 2. nu. 60. C. de eden. Paris. conf. 80. in fi. lib. 1. & ad eam euitandam difficultatem, quam olim sentiebam, quod aut intelligimus iudicium super quo testes fuerunt examinati adhuc pendere, & tunc parum dicitur prodesse dominij exceptio, tū quia spoliatio hæc est, quauis alia odiosior, ut docuit Ripa in. d. l. naturaliter. §. nihil commune nu. 67. de acquir. possess. tum quia adhuc est incertum de fide testium, quorum omnes in iudicij peccore residet. l. 3. §. tu magis detestib. aut volumus illud iudicium esse extinctum ob t̄ lapsam instantiam, & tū quia instantia perempta perempta & acta. l. Cum lite mortua. ff. iudicia. soluit Dec. l. 2. num. 53. C. de eden. Rui. conf. 69. nu. 5. lib. 1. Soc. lun. conf. 132. nu. 2. lib. 2. prodesse minime posse videntur. aut volumus dicere iudicium esse extinctum per sententiam, & tunc dicendum est standum esse sententiæ, non testimonio testium, ut ergo hæc euitarem difficultatem, intelligebam propositam questionem procedere, cum his est finita perempta instantia, & cum de fide testium non adest probabilis hæsitatio, nā est perempta t̄ instantia dicentur perijisse iudicij ordinataria, non tamen decisoria, vt sunt dicta testu sic Bar. in. d. l. cum lite mortua. num. 5. & Abbas in. cap. causam. il. 1. de testib. Rui. consil. 69. num. 5. lib. 1. 200 Quæro 19. an restituatur t̄ spoliatus, cum ex actis iudicij constat de dominio. d. spoliatoris, & nō esse restituendum, censuit Inno. in. cap. cum ecclesia Sutrina. de caus. possess. & propr. quem est secutus Io. Staphileus in tract. de Gratij & expectatiuis. in tit. de literis iustitie. nu. 7. addo eiusdem fuisse opinionis Iac. Nouellum in sua Praxi crimi. in illa parte, que incipit. vulgaris est regula. num.

nu. 5. vers. limita. 5. & nu. 12. & Dec. conf. 191. nu. 9. vers. 4. facit. Crau. conf. 299. num. 8. & conf. 302. nu. 6. communem illam adferunt rationem, quia t̄ acta faciunt notorium, vt multis offendit citatus nunc Dec. & tradit Abbas in c. olim de verb. sig. Soc. sen. conf. 38 col. 8. vers. 7. princip. lib. 1. Aretinus conf. 42. nu. 5. Paris. conf. 111. nu. 7. lib. 4. Soc. iun. cōf. 16. nu. 18. lib. 1. Neuzanus conf. 70. nu. 3. apud quos in finiti prope alij citantur.

203 Quæro 20. quid si per sententiam constaret de dominio t̄ spoliatoris, & crebrior est sententia non restitui, vt hanc esse communem doctorum sententiam affirmat latè Ripa in d. l. naturaliter. §. nihil commune num. 35. & Iaf. nu. 43. Alex. nu. 12. de acquir. possess. & ibi Fabius nu. 42. inquit esse communem tam canonistarum quam legistarum, idem affirmat eo loci Bologni. nu. 20. Coraf. in 2. parte nu. 67. & Zasius nu. 46. & præter multos ab illis relatos, eiusdem addo sententiæ Cornesum d. tract. quod spolia. restitui. ante omnia fallent. 28. idē respondit Ferretus cōf. 11. nu. 21. vbi idem esse affirmat in Beneficialibus Cardinalis Zaba. conf. 10. col. 1. vers. ex his apparet. & Rota in nouis Decisio. titu. de restit. spolia. Decif. 3. num. 6. & in antiquis in tit. De ord. cognitio. Decif. 1. nu. 3. & in tit. De caus. poss. & propr. Dec. 14. Iacobus Nouellus Praxi criminali titulo spolia. de facto & c. incip. Vulgaris regula est nu. 29. vers. limita. 29. idem Ferretus conf. 12. nu. 12. conf. 13. nu. 4. vbi & communem testatur, idem adfirmasse videtur Franciscus de Marchis. q. 273 in fi. & Afflic. Decif. 303. nu. 1. Paris. conf. 1. nu. 163. lib. 1. hanc pariter opinionem probauit, quare nephas quodammodo videtur a tantorum patrum autoritate recedere quamq̄ me non lateat Bartolum ac alios nonnullos aliter sensisse, vt ex multis Fabius. d. §. nihil commune nu. 43. 44. conatur Bartolum tueri Ruy. conf. 39. nu. 5. lib. 4. quod in praxi non forte recipietur, cum enim notoria dominij exceptio repellat spoliatum agentem, vt sapius diximus, & verum sit sententiam t̄ rem facere notoriam. l. emptorem in principio. ff. de actio. empt. c. vestra de cohob. Cler. & mul. Bar. l. istus fultum. de his qui no. in fa.

204 Sequitur, spoliatum non esse restituendū, quo argumento vtuntur Alex. Ripa Cora. & ceteri omnes, sed illud magis vtget, negligentia ipsius spoliati hoc esse adscribendum, qui cum possessorio agere potuerit, solo passus fuit agi petitorio, suo enim facto dicitur possessorio renuntiasse, quare sibi tantum non

cæteris hoc tribuat in modum. c. r. de restit. spolia, & iam supra. q. 15. & late infra iudicemus in. q. 23. cum agemus de renūtiacione expressa possessorij ab ipso spoliato facta, nec solidum hoc satis fundamentum diluit illa Ripæ consideratio. d. §. nihil commune nu. 38. vers. considera si possit, in casu. d. cap. 1. spoliati consensisse cognosci de dominio, ad possessorij exclusionem: in casu verò nostro ad exclusionem solius dominij non possessorij, falsa enim est opinatio hæc. Nā si iam manifestum est, quis dominus sit, frustra possessio disputatur vt millies dictum est. Qua ratione tollitur & illa consideratio Fabij. d. §. nihil commune nu. 46. Cætera, quæ leuiora sunt ex industria missa facio, ijs autem, quæ ad Bar. tuendam opinionem adferri solent ex Ripa ac cæteris satisfactum video, quæ vero satis doctè à Fabio. d. §. nihil commune num. 43. 44. 45. pro Bar. sententia, quam is tuetur adferuntur tolli sic possunt, quod enim ait, spoliatum ex interuallo iuxta. l. 3. §. Cum igitur. de vi & vi arma. restitui, etsi notorie constet eum iam hunc spoliatorem spoliassè, ea ratione solum procedit, quia, de dominio quod possessioni præponderat, non constabat, nec enim quod domino conceditur solo possessori hoc iure est permillum, qua ratione tollitur, quod ait idem Fabius ex. l. sed si de vi armata. de vi & vi arm. & t̄. §. recuperanda in st. de interd. deictum restitui, quamq̄ precario à spoliatore possideat, quod sanè precarium & notorium esse possit, cum instrumentis inde confectis concedatur, nam & hic solum in controuersia est possessio, vel rursus in ea armata vi locum illud habebat, vt iam declarauimus supra in præludijs si Alciato credimus lib. 1. Pareg. iuris cap. 34. text. autem. l. autoritate. C. vnde vi, à Fabio citatus aliam habet à casu nostro diuersam rationem, cum apud principem non fuerit demonstratum se dominum, nec principis scriptū ius tertij lædit. l. 2. §. merito. §. si quis à principe. nequid in loco pub. quod latius suo declarabimus loco, nec ad rē facit, quod de cōpensatione obiicitur, vt nec casus. l. meminerint. C. vnde vi, cum is nouus sit casus, nec iure hoc cōsideratus, & in iudicij diuersam habet praxim, vt, cum de illo agemus remedio: palam à nobis fiet, quamquam & relati casus una hac quam subitico declaratione procedere possint.

Declarari tamen solet. Primo communis hæc ipsa sententia, tunc demum procedere, cum ante controuersiam petitorium facta est spolia-

207 spoliatio, nam si t̄ spoliatus esset post sententiam, non certè sententia spoliatori suffragabitur, ita Alex. d. §. nihil commune. vbi Ripa nu. 44. ver. 2. intelligit, & Cora. d. 2. parte nu. 67. in fi. non enim licuit spoliatori sua manu sibi iudicare iux. l. extat, quod met. cau. sua inquam manu sententiam exequi nõ debuit, debuitq̄ pendere spoliatio ius ex post potuisse superuenire, quibus rationibus arbitrat̄ur Cora. non aliam Bar. ac cæteris fuisse opinionem, quæ sanè declaratio dura admodum videtur, si eam probemus sententiam, spoliatum non restitui cum de dominio constat ex instrumentis, nam cum maior vis sit sententiæ instrumento fortius, & hoc nostro casu dicendum erit spoliatum non restitui: quamquam is spoliatus aduersus spoliatorem alio nunc iure agere possit, nisi & ipsam intelligamus declarationem cum non est commissa violentia ob quam manifestè cõstat legem violasse.

Declaratur secundo non procedere quando solo sententia absolutoria t̄ est lata ab obseruatione iudicij, nam cum non probauerit spoliator in ea se dominum, non dicitur sententia rem notoriam in causa dominij facere. l. sed si possessori in princ. de iureiuran. Ripa d. §. nihil commune nu. 44. quo loci Coraf. in 2. parte nu. 68. dum hanc vnam reiicit declarationem, vnam adfert rationem, quæ pro Ripa aduersus se ipsum concludit, vt rē ipsa est videre: ipse tamen aliquando cōsiderauit, frustra immo minus cōsideratè declarationem hanc adferri; nam si lata est sententia absolutoria contra spoliatorem, lata dicitur, quæ ergo pacto si conueniatur postmodum, poterit hanc ipsam obiicere? Nec enim est credendum spoliatorem conuentum velle obiicere, quæ sibi non profuit modo, sed nocent potius.

Declaratur tertio non procedere secundum Angelum: quando is spoliator t̄ incidisset in pœnam. l. si quis in tantam. C. vnde vi, quam declarationem probauit Fabius. d. §. nihil commune nu. 50. & veram intelligo, vbi declaratum esset ipsum spoliatorem in eam pœnam incidisse, alias aduersus Angelum sentio vna cum Ripa. d. §. nihil commune nu. 45.

Declaratur quarto quando alio suo facto spoliatus possessionem in alio iudicio amisisset, vt puta si Clericus inuitus trahat clericum coram iudice layco & actor succumbat, etsi enim iudex is non sit competens, tamen cõuentus semel absolutus defenditur sic egregie Fredericus de Senis. conf. 90.

Quæro. 21. vtrumne sufficiat si spoliator offerat incontinenti t̄ probationem sui do-

minii, ne scilicet spoliatus ante omnia restituatur. & non sufficere sensit glo. l. in. c. 1. de restit. spolia. quo loci idem adfirmat Abbas nu. 5. & communem testatur Berouus nu. 30. & eiusdem sententiæ fuit Alex. in l. naturaliter. §. nihil commune nu. 20. Ripa nu. 32. de acquir. poss. addo Craue. conf. 322. col. 2. vers. quod ipsum & c. qui inter alios citat De cium conf. 57. col. vlti. conf. 84. col. vlti. addo Boerium. q. 238. nu. 2. qui & alios citat, quibus adiungo Iaf. cōf. 162. col. 2. in fi. lib. 2. Lucam à Penna. in. l. si Coloni. q. 22. C. de agrit. col. & cens. lib. xi. Paris. conf. 1. num. 165. lib. 1. Io. Baptistam Ferre. conf. 13. nu. 2. cōf. 203. in fi. Rola. à Valle cōf. 1. nu. 26. & nouissimè Plo tum in l. si quando nu. 732. in fi. C. vnde vi, & Didacum Conar. in Epitome de sponsa. secūda parte cap. 7. nu. 9. quæ sanè sententia clarè satis probatur ex. c. l. iteras. §. penul. de restit. spolia. & ex. l. 1. ibi, sine vlla cunctatione restituitur. C. si per vim vel alio modo in. l. si quis ad se fundum, ibi, eademq̄e protinus restituta. C. ad. l. l. de vi, si enim sine cunctatione, si protinus est faciendum restitutum, non certè per temporis momentum differri res ipsa poterit, contrariam tamen sententiam vniuersam opinatur glo. in. l. si de vi in fi. ex text. l. Dolo. de exceptio. doli, qui tamen (vt ipsamet glo. animaduertit) in petitorio non in possessorio locum habet. ex. l. 1. §. 1. quorū lega. quod placuit & Rui. conf. 140. col. 1. lib. 5. qui & in possessorio sed ad ipsam procedere dixit, & idem sensisse videtur Bar. in. l. 3. §. causa. §. 1. de Carbo. edicto Soc. l. rem, quæ nobis. q. 9. est col. pen. vers. hanc tamen conclusionem de acquir. possess. sic etiam intelligitur text. l. 3. §. causa de Carbo. edicto, ut ibi intelligit eum Bar. quamquam glo. d. l. si de vi ad suam adfirmandam sententiā eum citauerit, hanè tamen sententiam illud adiuuare non parum uidebatur, quod nunquam in dispositione prohibet et probationes fieri, nõ continetur, quæ in cõtinenti fieri possunt ut docuit Abbas in. c. super eo in fi. de off. delega. in. c. suscitata in uerb. o affectum de restit. in. integ. Iaf. in. l. iuris gentium. §. quod fere nu. 14. de pactis. Dec. in. c. ex parte col. 4. in. 8. fall. de off. fi. deleg. in. c. an sit nu. 2. de appella. & in cōf. 424. num. 6. addo Abbatem conf. 44. circa fi. lib. 1. Aretinum conf. 75. in fi. Socinum sen. conf. 3. in fi. lib. 1. hinc videmus, quod etsi nullitas exceptio non impediatur sententiæ & rei iudicatæ executionem impedire tamen, cum illa incontinenti t̄ probari offeratur, ut docuit Bar. in. l. 4. §. condemnatum, ubi Ripa nu. 18.

in fi.

in fi. de re iud. & nu. 30. latius declarat idem in restitutione in integrum, sic idem esse evidenter in casu cum lapsa sunt tempora probatoria, quod et si ad probandum non admittatur, t admitti tamen cum offertur probatio incontinenti. sic Oldra. conf. 139. Ad habendam in fi. quem est fecutus. Craue. conf. 207. n. 8. plura ad fert similia idem conf. 104. nu. 10. Illi addo Corsetum. in sing. in verbo. exceptio. incipitur si statutum tollat. citat inter cetera. d. cap. litteras. de restit. spolia. & Abba. in. d. cap. super eo. de off. deleg. addo & Dec. conf. 467. nu. 4. 5. Goza. conf. 10. nu. 24. conf. 99. num. 6. & Gramma. Decif. 86. nu. 3. que sane ratio aduersus comunem vrgere plurimum olim opinabar, verum rectius perpendi non obstant ex declaratione Abba. in. cap. 1. nu. 5. ver. ego reddo aliam. de resti. spolia. dum reddit rationem diuersitatis, inter interdctum adipiscende, & hoc recuperanda, inquit enim, nostro hoc casu non admitti probationes, que incontinenti offeruntur, quia non licuit ipsi spoliatori sua manu sibi iudicare, cum ergo in illius odium, & poenam. lex hoc constituerit. l. si quis in tantam. C. vnde ui. cap. cum qui. de preben. in. 6. hoc commodum sentire non debet spoliator, ne ex proprio delicto illud sentiat contra. l. auxilium. de mino. & l. itaq; sullo. de fur. quam egregie in his terminis citauit Bal. in l. r. in fi. C. de appella. & si hoc concederetur (inquit Abbas,) non leuis delinquendi tanta prelatetur contra exemplum quanto. de diuor. l. no est singulis. de reg. iur. l. conuenire. de pactis dota. esset enim in facultate domini probationibus inuentis ac paratis manu sibi iudicare & uim illam ac audaciam oblati probationibus tueri, non ignoro tamen Beronum in. d. ca. 1. nu. 30. in fi. refragari huic rationi, dum inquit, eandem esse rationem in interdcto adipiscenda, in quo quis sua manu sibi iudicare posset contra. l. 1. in prin. ff. quorum lega. & tamen probatio offertur in continenti, que sane consideratio ad rem no facit, cum in adipiscenda anteq; adipiscatur iure, si manu propria occupet dicitur spoliare & eo casu no admittetur probatio in continenti, cum idem sit casus admittitur enim cum de ea adipiscenda inter duo contenditur, & alter potiora iura in rei dominio. ostedit, ex alio tamē, dura nimis visa est Abba. ratio. Nam si licet spoliatori instrumentis & actis seipsum tuen. Cur non ei conceditur ea perquirere, & suo iuri iure. Quam ob rem verior illa est declaratio ex sententia Bar.

213

214

in. d. l. si de vi in fi. ver. in eo vero, quod & de iud. d. dixit, hac procedere eo casu, quo possessio cum violentia fuit occupata a spoliatore quia tunc no auditur is spoliator, et si vellitur incontinenti probare, dicitur enim ius suum amisisse, fecus quando sine violentia, & vitio possessio ad illius manus deuenit qui et si vt spoliator conueniatur, non tamen dicitur proprie, sed sicte spoliator, hoc enim casu opponi poterit domini exceptio, statim probanda, cum cesset illa ratio, quod manu sua sibi iudixerit, vt in primo illo casu, verum est aduertendum, quia contra Bartolum in. d. l. si de vi in fi. videtur esse communis sententia vt testatur Bero. in. d. c. 1. nu. 37. de resti. spolia, que vera an sit infra limitatione. r. subijciam.

215

216

Extenditur ergo hac ipsa communis conclusio procedere, etiam si obiceretur exceptio, que possessorem penitus annullaret, vt in beneficiis, reseruatio, nam & eo casu, non potest illa opponi oblati statim probationibus, sic consulit Io. Baptista Ferretus conf. 113. nu. 2. quod an uerum sit suo loco dicemus fusus.

Limitatur ptimo secundum Bartolum in d. l. si de vi in fi. non procedere t in sicto spoliatore, ut idem Bar. notauit in. l. ult. num. 11 C. unde ui, quo loci, Barba. in apostillis, dixit esse sing. doctina, & dum Bar. ponit exemplum in casu. d. l. vlt. ibi est glo. in uerb. igno ratta, que idem dicit, & illam eoter probari dixit Alex. in. d. §. nihil coe nu. 14. & nu. 37. & ibi Zafius nu. 65. & idem, quod Bartolus in d. l. ultima nu. 11. affirmauit Corsetus in trac. fallen. ad regula, quod spoliatus ante omnia restit. fallen. 10. Ripa. c. sepe nu. 65. in fi. de resti. spolia. Jac. Nouellus in praxi crimin. in titulo, quod spoliatus ante omnia restituatur incipit, vulgaris est regula nu. 10. ver. limita. decimo, & nu. 15. uer. limita. 15. illa potest esse ratio, quam & supra retuli, quia cessat illa poena, & illud odium, que contra eum, qui sua manu sibi ius dixit militat. Contrarium tamen sententiam ueriores, est opinatus Bero. in. d. c. 1. nu. 37. de restit. spolia. qui & contra Bar. communem esse opinionem testatur & eandem sentiam sibi parum constans uisus est affirmare Bar. in. l. si Coloni. num. 2. C. de agr. & cens. lib. 21. & in remedio reintegrande Soc. in. l. rem que nobis col. ante pen. in prin. de acquir. possess. in hoc omnis est posita difficultas, uidere, an iure dispositum sit eo in casu, quo nulla est commissa violentia, t spoliatum protinus & sine cunctatione esse resti-

217

restituendum ut eo casu cum commissa est uiolentia. d. l. si quis ad se fundi. C. ad. l. Jul. de ui in. l. 1. C. si per uim uel alio modo, & alibi sape, & idem esse omni casu dispositum, suadere uidetur tex. in. c. 1. de resti. spol. quo loci Bero. nu. 31. uer. at contrarium & c. dum is tex. uult indistincte spoliati esse restituenturum (ut Bero. animaduertit) ad rem no faeit, cum apparet eo casu commissam fuisse uiolentiam, ut ostendit illa uerba, uioleter ablata & c. rursus, nec uerbi aliquod fit, quo appareat, probationem esse incontinenti oblatam, nec tex. l. si quis conductionis. C. locati, qui a Beroio citatur, probat, ut is tandem animaduertit, in. d. c. 1. nu. 33. uer. sed in ueritate, et nullo in eo tex. uerbo, constat probationem fuisse incontinenti oblatam, quare diuinare non licet, minus quoq; hanc adiuuat sententiam tex. l. si coloni. C. de agr. & cens. lib. xi. cu is eo casu procedat, quando. f. colonus a domino aufugit, na aufugiedo propria auctoritate dicitur sibi iudicare, dicitur & ita pariter dominum immediate spoliare, cum tamē nos eo in casu loquamur, in quo spoliator factus dicitur, hoc est, sine uiolentia, fortius tamen Bar. ac coem oppugnat tex. l. meminerint C. unde ui, quo spoliatus a tutore pupilli nomine illico aduersus pupillum restituatur, cu tamen pup. factus spoliator dicatur, & illico is non restitueretur si probatio posset offerri incotinenti, nisi dicamus pupillum esse uerū spoliatorem, cu acta a tutore, a pupillo acta dicantur, uel in eo casu re ipsa non fuisse oblatam probationem incontinenti.

218

219

220

221

222

223

Limit. 2. non procedere sec. Bero. in. d. c. 1. nu. 34. de resti. spolia, t quando immineret periculum, nam tunc, nullo modo est facienda restitutio, si de periculo statim ostendatur. dolo enim tunc is dicitur facere, cum petit, quod statim, & cum periculo est restitutus iux. glo. d. l. dolo. ff. de doli excep. latius tamē hac suo loco finiemus.

Limit. 3. no procedere in casu. c. literas. de resti. spolia. scilicet quando petitur restitutio coniugis, & probationes obijciuntur incontinenti, de consanguinitate, sic Abb. in. d. c. literas & Corsetus. d. tra. c. fallen. ad regulam quod spolia. restit. ante omnia, fallen. 6. Jac. Nouellus in sua praxi criminali. in illa parte, que incipit. Vulgaris est reg. nu. 6. uer. lim. 6.

Limit. 4. non procedere fauore ecclesie cuius t nomine facti sunt spolum, nam tunc opponi potest domini exceptio, si probatio in continenti offeratur, sic Bal. in. l. 1. in fi. de appella. quem est fecutus Alex. in. d. §. nihil

coe nu. 30. uer. tertio decimo fallit, ibi Zafius nu. 63. qui clare affirmant opinionē glof. in d. l. si de ui, posse hoc casu procedere, ea utitur ratione Alex. quia t prelatum inuadendo rem ecclesie non facit incidere ecclesiam in poenam. l. si quis in tantam. C. unde ui, ut placuit glo. in. c. 2. De dolo & contuma. sed eo casu, quo quis no incidit in tantam poenam, potest opponere domini exceptionem, ut tradit Ang. in. d. §. nihil commune ab Alex. relat. us, quamq; in meo Codice Ang. non fit inter pretatus. d. §. nihil cōmune, contra Bal. tamē & Alex. sensisse uidetur Ripa. in. d. §. nihil cōmune nu. 94. uer. sed contrarium & ibi Rubens nu. 135. uer. 9. limitatur, & ante eos Corsetus, qui supra fallen. 37. in fi. & eo tacio idem censuit Jac. Nouellus in praxi criminali in illa parte, que incipit Vulgaris reg. est & c. nu. 37. uer. limita. 37. citant textum. d. c. 1. de resti. spolia. qui non probat ex declaratione quam supra in prima limitatione retuli, adferunt & textum t. c. antiquus. 2. q. 2. qui pariter non probat, cum simpliciter dicat episcopum teneri ad restitutionem, nec enim dicit, non in nomine ecclesie spoliatorem spoliasse, nec affirmat in continenti oblatas fuisse probationes, arbitror tamen ex aliis Bal. & Alex. opinionem non esse ueram, nam etsi uerum illud sit prelatum occupantem, seu possessorem ecclesie nomine spoliatorem, non efficiere, ut incidat ecclesia in poenam. l. si quis in tantam C. unde ui, ut dixit glo. in. d. c. 2. de dolo & contum. & in. d. l. si quis in tantam in glof. ultima circa prin. uer. 7. de Abbate Preloato, que & idem noluit in ceteris ministrato-ribus, ut in tutore, curatore & similibus & citat tex. l. proxima precedentis, que est. l. meminerint, que optime probat, attamen no sequitur, spoliato possessionem non esse restituendam, ante omnia: & sine cunctatione, nec contra eum poterit etiam hoc casu hac exceptio domini, cuius probatio offertur incontinenti, opponi, quod probat. d. l. meminerint, dum affirmat possessionem a tutore occupatam pupilli nomine esse illico restituendam, que t dictio illico idem ostendit, quod dictio protinus & sine cunctatione. l. litigatoribus. C. de appel. quorū supra ratione habuimus. Cessat ergo poena illis casibus, nec minus illis in casibus retardatur tunc restitutio, quam in ceteris, quin ubi cautum ex d. l. meminerint, hoc non esset, uix est, ut uera sit Bal. sententia, nam hoc casu duo in ecclesiam & pupillū cōcurreret priuilegia, Primum ne incidere in poenam. l. si quis in tantam,

G alioqui

alioqui ceteris communem, quod quidem privilegium iusta, ac æqua ratione est concessum, nec ecclesia vel pup. re propria administratoris delicto priuatur, quod latus declarabimus in. d. l. si quis in tantam. q. 10. secundum esset privilegium, quod scilicet posset contra iuris regulas domini exceptionem incontinenti etiam probadam opponere, ante factam possessionis restitutionem. Nec aliqua subesse videtur ratio, qua hoc ecclesie, & pupillis magis, quam ceteris concedi debuerit, cum nec uni, nec alteri liceat cum alterius factura locupletari, & suam conditionem meliorem reddere. Accedit, quod hoc remedium est in rem scriptum, ideo sequitur quemvis possessorem sic hac ratione nostram hanc probavit sententiam Ruin. conf. 37. nu. 4. lib. 4.

224 Dubitari tamen contingit (vt hoc nec ab re subiciam,) quo modo in continenti hoc intelligatur, & inter alios censuit Bartolus in. l. si is a quo. ff. in possess. lega. & in. l. 4. §. condemnatum. de re iud. incontinenti dicit, si fiat intra tempus, intra quod processus causæ debet expediri, quam sententiam probavit Saly. in. l. 2. C. de ed. diui A. dr. tol. Alexan. d. §. condemnatum numero 30. & Ripa numero 32. Hac tamen sententia non placuit Beroio in. d. cap. 1. numero 38. versiculo sed mihi & c. ea ratione, quia eo modo, esset dare tempus triennii, intra quod causæ finire debent. l. propterandum. C. de iud. Quare verificari illud non poterit hodie constat, hodie agatur. d. l. si is a quo, Verum aliquando animaduerti Bartolum non ita generaliter fuisse locutum vt a Bero. intelligitur, solum

225 enim in Bartolus sic ait, quod dicitur incontinenti probari, intelligitur cum non excedit tempus, intra quod actus executionis fieri potest, ut in casu suo agitur de exequenda sententia, in cuius executionem, causæ cognitio adhibetur, vt primo ad mobilia, deinde ad immobilia deueniatur, iuxta. l. a diuo Pio. §. in vend. de re iud. si ergo nullitatis exceptio obicitur, ut incontinenti probari dicitur, probanda intra illud tempus erit, intra quod illa causæ cognitio adhibenda est, sic Bartolum intelligere uidentur iam relati Alex. & Ripa, nisi Beroio defendendo dicamus, relati ad terminos nostros Bar. doctrinam non conuenire.

Secunda ideo fuit Bal. sententia in. l. vlt. C. de iud. quæ fuit secutus Fel. in. c. venies. 2. c. 5. de test. quos refert Neuz. conf. 36. nu. 8. incontinenti dicit, intra tres dies, ex. l. vlt. C. de erro.

226

aduoca. vbi Bal. & tex. in. l. vlt. C. de iud. ubi exponitur incontinenti. i. intra triduum, quæ tamē opinio, nec Beroio placuit in. d. c. r. n. 38. vers. & ex prædictis de rest. spolia. quia (vt ille ait) in casibus illis lex processus ulterius declarando, quomodo illud incontinenti intelligatur, quod non est factum in casu nostro, in simili responsione vtuntur sapientissimi nostri interpretes, ut ea sic utitur Bar. in. l. hoc editio §. quæretibus. in fine. De publica. in aliis casibus Bartol. in. l. titia. §. Imperator in fi. de leg. 2. in. l. multum interest col. 2. vers. qualiter. de verb. obliga. l. in re. l. admonendi nu. 233. in fi. de iure iura. in. l. uniuersa nu. 11. C. de precib. Imper. offerre. sic in simili sapientissimi declarat Dec. ut in. l. Cum quid in prin. si certum petat. idem in. l. in actionibus col. 2. vers. 6. & ult. & ibi nu. 8. vers. præterea & nu. 14. vers. & quod est dictum & c. & nu. 17. vers. sed tamen de in litem iura. idem Dec. l. 2. col. pen. vers. uel. 2. generaliter. C. de ho. possess. sic tab. in auth. ingressi nu. 18. C. de sacros. eccle. & alia citat Neuz. conf. 2. nu. 11. non ergo illa dispositio casui nostro adaptari potest, quia ille casus in quo lex disponit ulterius procedendo, dicitur præter legem, sic Dec. in l. pacta quæ contra nu. 10. C. de pactis & sentit l. in. l. pen. nu. 16. C. eo. & Gomef. Hisp. inst. de act. in prin. nu. 47. Tertia ob id fuit opinio Beroii in. d. c. r. n. 38. de restit. spolia. & ante eum glossæ in c. præterea in gloss. vltima de testib. cogen. incontinenti intelligi intra vnâ diem, & antequam ad extraneos diuertatur actus iuxta. l. continuus in princ. de verb. ob. quam sententiam probare uidetur tex. l. si is a quo. ff. ut in poss. lega. ibi hodie constat hodie agatur, sicq; intelligitur de die illa, refertq; Ber. eiusdem opinionis fuisse Archidia. in summa. 3. q. 1. quæ tamen sententia hæud satis placet, quia etsi. d. l. si is a quo, vtatur illis verbis, hodie incontinenti, hodie agatur, non tamen de eadem die intelligitur, sed est loquendi modus quidam, quo utimur ad detegendam aduersarii iniquitatem, ut sentire uidetur glo. in. d. l. si is a quo in verb. hodie, possumus præterea dicere, & eo casu legem processus ulterius disponendo, ut statim dicebā. Quarta propterea fuit glossæ opinio in. d. l. si is a quo, ut hoc totum sit in arbitrio iudicis cum a iure in singulis casibus hoc determinatum non reperitur iuxta. l. primam de iure delib. & ideo glossæ in d. cap. præterea. de testib. coge. dicebat, incontinenti intelligi, secundum subiectam materiam, & ita clarè censuit l. in lult.

l. ultima nu. 3. C. de iud. Neuzanus consilio 36. numero 8. qui ex multis citat Felynum in c. executionem col. 6. & col. 10. vers. datur alia fall. de exceptio. cum ergo in subiecta nostra materia cautum hoc non reperitur, dicendum est, arbitrio iudicis esse standum, quam etiam sententiam probauit & Baldus in. l. 2. C. de ed. diui Adria. tollen. Calcanis consilio 16. numero 45. Deci. cap. an sit nu. 2. in fi. de appella. Socinus lun. conf. 67. numero 9. lib. 1. Tiraq. in. l. si unquam in verbo. omnia vel partem nu. 31. C. de reuo. dona. Alcia. responso. 499. numero 5. Rebuffus in commentariis Regiarum constituto. tomo tertio titulo. De materiis possessoriis articulo. 7 glo. prima numero 14. 15. nec dissentit Hieronymus Gigas in tract. De pensio. q. 100. in fi. qui posteaquam dixit esse in arbitrio iudicis, subdit nõ debere tamen expectare testes, qui sunt ultra montes, & in remotis regionibus, Hinc interrogatus recte respondit Ioan. Baptista Ferretus consilio 4. numero 5. hoc in casu probationes paratas esse debere, nec altiore exigat indaginem. Nec aduersantur, quæ docuit Bartolus in. d. l. si is a quo, & quæ à Ripa. d. §. condemnatum numero 32. relata sunt iudicem arbitrari debere ut a iureconsulto diffinitum est in. d. l. si is a quo. quoniam iam admonuit, non satis esse quoad casum nostrum diffinitum, illumq; esse modum quandam ac loquendi usum. Quamobrem uera est posterior hæc sententia.

232 Quæro 22. Quid si is in spoliator seu possessor conuentus ingressus est possessionem, vel ex pacto, vel alia facultate & auctoritate, quam habuit ingrediendi, ante omnia restituendus sit spoliatus. & restituendum non esse interrogatus respondit Bartholomæus Cepola Verone. consilio 60. omnia ferre col. 4. in secundo dubio, quem nostris his in terminis secuti sunt Dec. conf. 191. numero 9. versic. 7. quod supra Craue. consilio 302 col. pen. sed dicit aliquis confert, quod placuit glossæ in. l. si quis in tantam, ubi Bartolus numero 24. in fi. C. vnde videtur affirmavit illius constitutionis dispositionem nõ procedere, cum is occupator ingrediendi possessionem ipsam facultatem habuit ut infra in Nono Remedio ex. d. l. si quis in tantam q. 27. in declaratione secunda latè explicabimus. non enim qui iure suo vitur alteri infert iniuriam, quare ex ingrediendi licentia, propria auctoritate ingredi licet. l. 3. C. de pign. Et Papiæ satis hoc est clarum ex illius ciuitatis statut. §. 4. in ciuilibus, sub Rubrica de pos-

sessione violenta, uel clandestina restitenda ibi, iure, uel pacto sibi non concedente, quod sanè statutum in hac parte cum iure cõmuni conuenit.

233 Declaratur hæc conclusio non procedere, quando per vim is fuisset ingressus sic relati omnes affirmarunt. & communis est nostrorum sententia. ut post Bartolum. d. l. 3. numero 18. C. de pigno. scripsit fulsime Tiraquel. Tractatu. De iure cõstituti prima parte numero 37. & hoc in casu relatum Papiense statutam. De possessione uiolenta, declarari potest non procedere.

234 Quæro 23. quid si spoliatus post factam ipsam spoliationem in renuntiat dominio rei an restituendus adhuc sit, si petat ante omnia, & esse restituendum affirmant omnes in capitulo secundo de restit. spolia, ibi, Abbas numero 68. Beroius numero 17. vers. & prædicta Ripa in. l. naturaliter. §. nihil commune numero 55. versiculo decimo quinto extendit. de acquiren. possess. addo eiusdem sententiæ Alexan. consilio 93. numero 45. lib. 5. Socinũ in. l. rem, quæ nobis numero 20. in fi. de acquiren. possess. Paris. consilio primo numero 151. lib. 1. & Franciscum Paninum Tract. de visita. 2. parte. q. 5. numero 46. Franciscum de Marchis. q. 71. numero primo Rotam in Decisio. nouis titulo. de renuntia. Decisione prima & latè disputat Rodericus Suares Hisp. al legatione 23. numero 8. 9. & multis sequentibus. Rebuff. in Praxi Benef. in titulo de ui in Resigna. adhibita numero. 12. cuius rei rationem arbitrantur præcipuam relati interpretes ex. d. cap. 2. quia renuntiatio in post spoliationem facta, non præsumitur sponte facta, sed per metum. Verum ratio non satis cludens uidetur, nec in eam is textus capituli 2. fundamentum uidetur constituere, ut ibi animaduertit Beroius numero 26. vers. 2. solutio quam is postmodum in versiculo uade cogitabam, certo casu tuebatur, quare Abbas in. d. capitulo 2. numero 8. vers. 4. solutio, inquit esse rationem, quia illa renuntiatio solum respicit proprietatem nõ autem possessionem, cui renuntiare minimè potuisset, cum ei non inuideret, & ita procedit text. d. c. 2. si scus autem est, quando ante spoliationem esset facta renuntiatio, nõ cum tunc posset plenum effectum tam quoad possessionem quam quoad proprietatem operari, utrumque amittere dicitur: quare spoliato agenti tunc obstat renuntiationis exceptio & hoc casu procedat secundum Abba. tex. capituli 3. de restit. spolia. qui alioqui cum cap. 2.

G ii pugnare

pugnare videtur, quæ sanè Abba. declaratio non mediocriter diuinat ad.d.cap.3. in quo conuicere non possumus an renuntiatio illa ante vel post spoliationem facta fuerit: uera ergo non est ratio Abba. dum inquit renuntiationem operari eo casu plenum effectum, quia uerius dicere possumus in eo dubio operari solum, quoad proprietatem, cum stricte intelligi debeat renuntiatio. Deci. in. l. postquam liti. n. 16. C. de pactis in. l. quoties duplici iure de reg. iur. conf. 352. nu. 8. conf. 374. nu. 5. conf. 379. nu. 3. conf. 402. nu. 3. D. Craue. conf. 242. nu. 6. conf. 251. col. 3. versic. rursus & conf. 277. nu. 4. Tiraq. in. l. si unq. in præfatione nu. 128. C. de reuo. dona. Tantum enim operari renuntiatio, quantum loquitur, Rursus, nec uerum satis uidetur, quod dicebat Abbas, renuntiationem in casu. d. c. 2. nihil operasse, quoad possessionem, cum nullam is spoliatus teneret, quia immo Ciuilem adhuc is retinebat, & quæ multum prodest ad occupandam sponte; ingrediendam naturalem, ut sæpè diximus & latius suo loco dicemus. Præterea si (ut suo loco referà) possessio rei beneficiaria stare sine titulo nõ potest, quo fieri potest modo, ut facta renuntiatione proprietatis in casu. d. c. 2. subsistat adhuc possessio? quare rectius ac uerius arbitrator, hos Canones sic esse intelligendos, ut tex. d. c. 2. loquatur eo casu, cum per metum facta est renuntiatione, qui metus ex duobus conuicitur illatus, primo quia post spoliationem, secundo quia coram non superiore facta fuit, & ita iudice incompetente, quod nõ contingit in casu. d. c. 3. quare lex eam induxit præsumptionem per metum esse factam renuntiationem, quam rationem perpendit & Bero. d. c. 2. nu. 26. vers. vnde cogitabam, diuersum est in. d. c. 3. ubi nulla aderat metus præsumptio, loqui enim uidetur in casu certo, cum præsupponat coram suo superiore esse factam renuntiationem, & quãdo eo casu non constat clare metum esse illatum, cessat omnis suspicio iuxta tex. l. vltimã in principio de eo, quod metus caus. Bar. in. l. frater a fratre nu. 51. de cond. indeb. in. l. j. C. de præd. Curia. Dec. conf. 448. nu. 14. conf. 463. in fi. conf. 536. nu. 5. Rui. conf. 135. nu. 2. cõs. 170 nu. 17. lib. 1. conf. 122. nu. 12. lib. 4. conf. 51. nu. 13. lib. 5. l. as. conf. 38. col. pe. circa finem lib. 3. Soc. sen. conf. 59. col. 9. vers. & præsertim lib. 3. Cur. lun. conf. 29. nu. 12. conf. 67. num. 3. 4. conf. 116. nu. 2. Paris. conf. 96. nu. 39. lib. 1. cõs. 88. nu. 35. li. 3. Alba conf. 11. nu. 12. Rola. à Valje conf. 39. in fi. & ideo Abbas in. d. c. 2. num.

10. hoc perpendens, restringit suam declarationem non procedere quãdo coram suo superiore esset facta renuntiatione, quod & latius suo loco infra explicabimus, Probato tamen Abba. & aliorum intellectu ad. d. c. 2. ut illud contingat ob renuntiationem post spoliationem factam. In oppositum obicitur. Primo, quod immo per renuntiationem sponte factam purgatur spoliatiõnis uitium ut nõ fit amplius locus restitutioni, cum eam ratã habuisse uideatur, ut probatur in simili in t. l. 2. C. quod metus cau. & in. l. si ob turpem. de cond. ob turpem causam conatur satisfacere Abbas in. d. c. 2. nu. 9. quem ibi probauit Bero. nu. 27. in casu. d. l. 2. solutione subsequenter executionem esse actus precedentis, nec ad aliud solutionem potuisset ordinari quãdã propter precedentem solutionis promissionem, ideo sponte solentem cum non teneretur, liberè donare quodammodo & omne uitium purgare intelligi iuxta. l. cuius per errorem. de reg. iur. at sequens post spoliationem renuntiatione, non ordinatur ad actum precedentem, ut illius executio sit cum ad multa alia adaptari possit præter spoliationem, similem declarationem adfert Bartolus in. l. si per uim numero 2. C. quod metus cau. ubi Aretinus & Alexan. & Boe. q. 100. nume. 15. Præterea inquit Abbas in casu nostro per hanc renuntiationem nullum ius accrescit spoliato, adfert Bartoli auctoritatem in l. naturaliter. §. nihil commune de acquir. possess. secus in casu. d. l. 2. quia per solutionem ius ei accrescit, cui facta fuerat promissio. Quæ sane Abbatis declaratio non multum aridet, quia, quoad primum dictum, respondeo: immo renuntiationem subsecutam operari plenum effectum, cum saltem ipsa spes restitutionis sublata sit. Et cum renuntiatione facta sit, ad cõmodum spoliatoris facta uidetur præsumiturq; ad purgandum uitium spoliationis, & eam ob causam nõ ob aliã argumento. l. 2. de cond. & demo. & tradit Bar. in. l. quæ sub conditione ff. eo. Barb. conf. 11. col. 6. in fi. lib. 2. dum affirmant: Actũ factum præsumi ob causam, quæ præcessit, & per cõsequens ius spoliatori accrescere dicitur. Rectius ergo sensus uidetur Bal. in. d. c. 2. de rest. spol. dum inquit textum. d. l. 2. C. quod metus caus. loqui in ui compulsua, in qua iam ab initio consensus interuenisse dicitur licet coactus iux. gloss. l. si mulier. §. vlt. ff. quod metus caus. Et actus sponte factus, qui sequitur ut omne uitium à meticulouso consensu procedens, remouet. vis uerò expulsiua nullum

nullũ in se habet consensũ, quare subdit Bal. esse considerandum, vim expulsiuã non posse purgari ab expulsiõnis factõ seu illius restitutionis, cum vis illa sit actus in re ipsa permansens. Compulsiuam uerò absque alio facto retro simili, posse cum sit actus transiens ex solo accidenti compulsi consensu. ideoq; sufficere ex suo actu secuto uoluntate spontanea demonstrare. nec aliter hæc iura intellexisse, uisusest Bar. in. l. si ob turpem nu. 2. & ibi las. nu. 3. ff. de cond. ob. turpem caus. et si non ita rem clarã ut Bal. faciant. Secundo loco obijci solet, nullã esse post renuntiationem concedendam restitutionem: cum spoliatus renũtians tẽ, pro derelicto habere uideatur. Et ob id possessionem, immo dominium, dicitur amittere. l. si quis ui. §. differetia. de adquir. poss. iuncta. l. 1. & 2. ff. pro derelicto. ut satisfaciatur Abba. in. d. cap. 2. nu. 9. vers. etsi dices, & cõ eo ibi Bero. nu. 29. inquit, habere rem pro derelicto intelligi, quoad ius reale, non autem, quoad ius personale personæ in herens ob molestiam sibi illatam. nõ inquit Abbas, interdictũ m. vnde ut est personale licet in rem sit scriptũ. l. 1. ff. de interd. maxime, quia illi iuri absente parte renuntia-ri non potest, quam sententiam probasse uidetur Alex. conf. 93. nu. 4. lib. 5. & Beroius. d. nu. 29. & Roder. Suares allegatione. 23. num. 39. 20. ubi late declarat. Non tamen satis mihi placet hæc Abba. declaratio, quia si hoc interdictũ est in rem scriptum, si res & causa, ob quam conceditur, deficit, exerceri nõ poterit. At res dicitur deficere, quia renuntians declarat animum suum esse nolle possidere, & habendo rem pro derelicto dominium & possessionem amittit, cum pro derelicto res non habeatur, nisi possidere alter cõperit. l. 2. ff. pro derelicto, causa quoq; cessat, quia per renuntiationem, dicitur remitti illud odium, & illa pœna spoliationis, quod sensit & ipse Abb. d. cap. 2. num. 9. vers. ego puto. & si non est remissus ager ad uindictam iuxta. l. si quis ad se fundum. C. ad. l. lul. de ui. Nec satis placet eiusdem Abba. declaratio. d. cap. 2. nu. 9. vers. ego puto. distinguens renuntiationem in prophanis, à renuntiatione, in beneficiabus, dum uult, in temporalibus rei renuntiationem operari, etiam quoad possessionem, cum renuntiatione inducat notoriam exceptionem, iuxta cap. constitutus de filiis præbyti. Arbitror ipse, in quocunq; casu hæc procedere, & in beneficiabus præsertim ubi possessio magis à proprietatis titulo quã in temporalibus, depēdet,

ut latius suo loco statim dicemus. ut ergo difficultati vno satisfaciã uerbo. dico argumẽtationem procedere cõ clarè constat renuntiationem esse sine metu, sed liberè ac sponte factam, secus si metu, ut in casu. d. cap. 2. tunc enim animus, quo res amittitur deficit. Aliã proponit difficultatem Abbas. d. cap. 2. nu. 9. vers. contra hanc & c. quam postmodum dissoluit & super ea multa effudit Beroius nu. 32. & nu. 33. vers. circa hæc dicta. eam nunc silentio inuoluam. Limitatur Primo communis hæc sententia, non procedere, quando spoliatus ante factam spoliationem constitisset procuratorem ad renuntiandum, qui deinde procurator facta spoliatione renuntiauit, nam ex quo renuntiatio tunc sponte facta præsumitur. is deinde spoliatus agere nõ poterit ut ante omnia restituatur, sic Lapus alleg. 2. 4. quem est secutus Abbas. d. cap. 2. nume. 11. & Roder. Suares Hispan. allegatione. 23. num. 18. vers. facit etiam & c. & Rebuffus in praxi Benefic. in tit. De ui in resignatione adhibita. nu. 6. rationem adferbat Abbas, quia renuntiatio trahitur ad possessionem, habito respectu ad mentem renuntiantis. Cõstituen-do enim procuratorem ad renuntiandum, uidetur uoluisse rem pro derelicto secuta renuntiatione habere. & isto casu, renuntiatio trahitur ad diem cõstitutionis, cum hoc dependeat à nuda uoluntate, argumẽto. l. Paulus aliã per procuratorem. De acquir. here. Non placuit hæc declaratio Bero. in. d. cap. 2. nu. 35. ea ratione, quia facta per procuratorem ad tempus mandati non trahuntur, sed eo tempore facta intelliguntur, quo procurator fecit de uoluntate domini, vnde procurator gerendo posteaquã reuocatus fuit ab eo acta non ualent si se reuocatum sentit Clem. 1. de renũtia. ergo, inquit Bero. ad tempus mandati non trahuntur, quæ sanè ratio non satisfaciã, quia facta per procuratorem trahit ad tempus mandati concessi præsuppositis terminis habilibus, cum scilicet subsistat mandatum, quod non contingit quando ante actum gestum procurator se reuocatum cognouit, quo in casu nec Abbas. nec Lapus loquuntur. cum scilicet est facta ipse procuratoris reuocatio, siue eo sciente siue ignorante. Nam si eo in casu essent locuti, & aliud impedimento non esset, non fuisset distinguendum an sciente, vel ignorante procuratore facta esset ipsa reuocatio, ex quo enim agitur de amittenda possessione, uoluntas, & animus ipsius domini expostulatur, qui statu-

237

238

239

240

241

242

243

244 tim t esse desijt per reuocationem etiam procuratori nō cognitam, vt citando. d. Clem. i. de renuntia. tradit Dec. in l. eius, qui in provincia. §. quas vero. num. 2. 3. si certum petat, qui in dominij translatione loquitur, & idē de translatione possessionis citado. d. §. quas vero, scribit Bal. in cap. audita col. 2. vers. & idem dico. de rest. spolia. non est ergo distinguendum, an eo sciente vel ignorante reuocatus fuerit uel non, quare dico aduertendū esse, ex tex. d. §. in amittenda, & ex Bal. in. d.

245 cap. audita, eo ipso, quod procurator t est constitutus ad renuntiandum statim dominium: possessionem amisisse, immo & dominium. Nec in beneficialibus tacite reuocare procuratorem sufficit. d. Clem. i. de renuntia. nam eo casu secundum Bal. d. ca. audita. col. 2. vers. quare nunquid, sufficit iuris fictio, quae ea ratione, ad huc mandatū durare, nec esse perfectē reuocatam fingit, vt euentur illusiones. & Bal. insequendo declarat Felin. in. ca. ex parte nu. 15. de rescrip. eo ergo ipso, quod est constitutus procurator, quo ad dominum ipsum res dicitur deperdita licet habita relatione ad procuratorem, adhuc non sit cum effectu facta renuntia, quare Abbas dicere voluit, quod secuta renuntiatione, re ipsa per procuratorem illam ad tempus constitutionis ipsius procuratoris trahi, q. autem subdit Abbas ex. d. l. Paulus alijs. Per procuratorem, quam in argumentum citat Abb. vt quemadmodum hereditatis aditio consistit in sola voluntate. & eo ipso, quod constituitur procurator ex ipsa inquam animi declaratione hereditate ceteri aditam. sic eo ipso, quod quis constituit procuratorem ad renuntiandum habere dominium & possessionem pro delicto, quoad se ipsum, ex quibus cessat Beroij cōsideratio, dum inquit t casum. d. l. Paulus esse à nostro diuersum, non enim differt si (vt diximus) assumat Abbatis argumentatio conueniet & propius si is tex. legatur non per procuratorem. sed, per curatorem. vt legit & egregie declarat Duare. lib. 2. disp. annuerfa, cap. 27. & Iac. Cuiacius lib. 1. obserua. iuris ca. 34. & ita nunc legitur in Padeētis editis auctore. Lud. Ruffardo Buturigenfi, ait enim Duare, in procuratore adhuc concedi, tempus ut antequam adeat dominum consulat, quod non est in curatore ut apud eum.

247 Limitatur. 2. non procedere quando t renuntiaio esset facta coram iudice competente qui de causa cognosceret sic Abbas in. d. c. 2. num. 10. Soc. Traēt. fallen. reg. 378. prima

fallen. Barb. conf. 47. col. vlt. lib. 2. Rebuffus in praxi Beneficiorum titu. De ui in resignatione adhibita nu. 4. Cuius rei est ratio, quia omnis metus abesse praesumitur. l. vlt. de eo quod metus causa. Bar. l. frater a fratre. num. 51. de cōd. inde. & late supra retuli. ex qua qui dem limitatione alij plures adferri possunt, vt scilicet in illis casibus non procedat, cum cessat metus, sed constat sponte esse facta renuntiatione, qui sane casus plures sunt. hanc tamen declarationem intellige in prophanis in beneficialibus autem t renuntiaio nō alteri, quam in manibus ipsius superioris, (vt Abbas. d. c. 2. num. 10. loquitur) sit, quae tunc demum effectum habet si ab ipso superiore recipitur admittitur; vt aduertit Abbas. d. n. 10. vers. hoc enim dictum &c. & subijciam aliqua infra. q. 27. in secūda limitatione, tufficeret tamen si a notario nomine superioris illa renuntiaio admittatur Guid. pp. conf. 172. & Boer. q. 348. nu. 3.

249 Limitatur tertio, quando post illa t renuntiationem per multos dies conquestus non fuisset spoliatus ex quo uerisimiliter dicitur ratum sine metu habuisse, quod gessit, sic intelligo Iac. Nouellum in praxi criminali. tit. spoliatus. de facto &c. incipit vulgaris regula est &c. num. 46. vers. limita. 46. sentit Zasius in. §. nihil commune. num. 56. de acquir. poss. post Butr. In ca. sollicit. de rest. spolia.

250 Limitatur quarto, nō procedere t in prophanis, sic Soc. l. rem quae nobis. nu. 20. vers. postremo. de acquir. poss. Aegidius Bofsius tract. causarum criminalium. tit. de pluribus violentijs. nu. 18. quod ipse intelligo si aliqua concurrat coniectura & praesumptio, qua iudicare possimus sine metu facta esse renuntiationem, alijs idem esset quod in beneficialibus, eoq; loci Bofsius vni in praxi docet, an facta hac renuntiatione omnis violentiae causa cesset etiam, quo t ad hunc non ratione sui interesse, quid amplius contra spoliatorem querat, & cessare scribit, Mediolani presertim ex decreto ipsius regionis, & quando concurrunt coniecturae, Suares. d. alleg. 23. num. 23.

252 Quare. 24. quid si is spoliatus t post spoliationem cum spoliatore pepigit se possessio non acturum, an spoliatus agere ut restituatur adhuc possit, & non posse affirmant Abb. & Beroius in. d. cap. 2. de restit. spolia. hic. nu. 44. ille. nu. 16. Rota in nouis decisionibus tit. de restit. spolia. Decif. 16. si A. conferratur nu. 4. Alex. conf. 93. nu. 5. lib. 5. Paris. conf. 1. nu. 15. lib. 1. sentit Franc. de Marchis.

q. 71. nu. 2. & fuit haec sententia glo. in cap. ex insinuatione in verbo. canonicū ext. de procura. idem placuit Soc. tract. fallen. reg. 378. fall. 3. & Rebuffo in praxi Benef. in titulo. De ui in resignatione adhibita nu. 7. qui & alios citat, & hanc sententiam probare videtur is notab. tex. l. si vnus. §. pacta vers. item ne experiar. ff. de pactis intelligendo secundū praecedentem vers. dum vult posse post furtum commissum pacisci ne furti agatur, & ne illud restituatur. est ratio, quia pactum illud rem solū respicit familiarem ac priuatā, nec tunc dicitur contra bonos mores, uel Rempub. & ob id valet. l. iuris gentium. §. si paciscar. ff. de pactis, & is tex. §. pacta, intelligitur pactum prodesse, quoad ea quae causam ipsorum paciscentium respicit, non quoad ea quae causam attingunt publicam, vt sunt poene quibus fures & inuadentes plectuntur, quae scilicet Reipu. causa indicuntur, & licet is vers. item ne experiar in si. habeat haec verba. Et in sum ma si pactum conuentum à re priuata remotum sit non est seruandum, quasi vellent dicere, tunc pactum non esse seruandum: cum est remotum id est, quando causam publicam attingit attamen clarior erit sensus si vna cum eruditissimo Cuiacio li. 1. obserua. iuris. cap. 24. legamus, si a Repub. remotum sit, in meo tamen manu scripto legitur, à re priuata.

Extenditur secundum Bero. d. cap. 2. nu. 44. vers. amplia. procedere t cum factum est pactum de non molestando possessorem argumento tex. in cap. ad nostram. il. 2. de iure iura. dum loquitur de iuramento, quod cum pacto procedit à pari glo. in summa. 3. q. 1. & hanc extensionem probarunt Soc. in. l. rem quae nobis. nu. 20. in si. de acquir. possess. & Roder. Suares Hispan. allegatione 23. num. 18. qui huius sententiae citat Rotā Decif. 393. addo ipse Capicium Neap. Decif. 69. nu. 7. 8. cū enim huius pacti verba in ipsius possessoris personam concepta sint intelliguntur de nō molestando ipsum possessorem ratione possessionis, & pactum tam de molestia t iuris quam facti intelligitur iuxta sui significationem, vt declarat Corsetus sing. in verbo. molestia &c. Dec. conf. 58. nu. 11. conf. 613. nu. 1. Ruin. conf. 48. nu. 9. conf. 77. nu. 8. lib. 2. Soc. Yun. conf. 113. nu. 36. lib. 1. simile est si factum sit pactū de non mouendo t controuersia cū eadem sit significatio, ut relati scribentes adfirmant, & est glo. & ibi Bar. in. l. Lucius. §. tres heredes. ff. de pactis, tex. vbi Alex. & ceteri. in. l. clam possidere in prin. de acquir. poss. & late docuit Ripa. in. l. 1. num. 2. de re

iud. Soc. Yun. conf. vlt. nu. 15. lib. 1.

Limitatur haec conclusio, non procedere t cum causa spoliij publica est, vt docuit Beroius. d. cap. 2. nu. 45. dum ponit exemplum in ecclesia spoliata, nam (inquit ille) causa ecclesiae, causa publica dicitur. l. vltima. C. de sacros. eccl. cap. qui abfulerit cap. non liceat. 12. q. 2. cap. qualiter et quando de accus. glo. et Abbas in cap. ex conuentione col. 4. de restit. spolia. quod intelligitur cum causa est principaliter ipsius ecclesiae, secus si secundario, vt cum res & possessio clerici fuit occupata, quia tunc dicitur causa priuata. cap. si diligenti. de foro compe. cap. in literis. de restit. spolia. & hanc differentiam probat tex. cap. petio de iure iura. Abbas. cap. cum sit. cap. quod clerici. de foro compe. ex praedictis autem apparet esse differentiam inter pactum & renuntiationē, vt relati considerant praesertim Alex. & Soc. Bero. tamen. in. d. c. 2. nu. 44. vers. & ex premisis aliter sentit, quae sententia vera videtur, cum data terminorum paritate differentia ratio vix possit assignari. cogitandum tamen erit.

258 Quare. 25. quid si is spoliatus t post factā spoliationem iurauit non agere, an adhuc ut restituatur agere possit & nō posse affirmavit Abbas in c. secundo in fi. de restit. spolia. quem secuti sunt Rotta in nouis Decisionibus tit. de restit. spolia. decif. 16. si a conferatur. numero 3. Decif. 18. si agenti. vbi late. & in tit. de renuntia. Decif. 1. vbi appostila. & eo. titu. in antiquis. Decif. 6. Iac. Nouell. in praxi criminali. in tit. spoliatus de facto &c. incipit. vulgaris est regulam. &c. numero 11. vers. limita. xj. & Zasius. in. §. nihil commune num. 55. de acquir. poss. & idem sentit Corsetus in tract. fallen. ad regulam, quod spolia. ante omnia restitua. fall. xj. Alexan. conf. 93. nu. 5. lib. 5. Soc. in. l. rem quae nobis nu. 20. in si. de acquir. poss. Capicium Decif. 69. nu. 7. Franc. de Marchis. q. 71. nu. 2. Paris. conf. 1. nu. 15. lib. 1. solet citari tex. in cap. ex insinuatione. extra de procur. qui si recte perpendatur ad rem non confert, ibi enim iuramentū solum fuit prestitum loco probationis ad intentionem agentis possessionē restitui petentis fundanda, non quoque hanc probat sententiam cap. ad nostram. de iure iura. qui a Bero. citatur. in d. cap. 2. num. 46. nam is tex. loquitur in iuramento praestito ab eo, qui deinde spoliatus sicq; ante spoliationem: qui casus non est hic nofter. minus probat capit. peruenit de iure iura. dum inquit compulsū metu iurasse, & iuramentum non impedire restitua-

restitutionem, qui metus & hic presumitur. nisi dicas loqui doctores cum metus abest & ita d. capit. pertinuit a sensu contrario probare. Rota autem citat cap. cum venissent. de instit. sed vix est vt probet. Ratio tamen pro hac ipsa sententia virget magis, quod vbi iuramentum t feruari potest sine interitu salutis æternæ, feruari omnino debere cap. si uero, cap. cum contingat. de iure iura. & argumēto capi. quāuis. de pactis. in. 6. & in cap. licet mulieres de iure iura. in. 6. feruari ergo debet in casu nostro cum possit. Bero. tamen in. d. cap. 2. nu. 47. vers. præterea. inquit hanc ipsam regulam non esse sic simpliciter intelligendam, sed aliter concipiendam, vt dicamus, quod quoties iuramentum sine salutis æternæ interitu feruari potest, & non seruatum vergit ad æternæ salutis detrimentum, esse seruandum omnino, citat Bal. sic declarantem conf. 29. lib. 3. at Alcia. in cap. cum contingat. num. 37. de iure iura. sic ait, quod quando iuramentum non potest feruari sine interitu salutis æternæ, non esse seruandum, quasi velit dicere e contra cum nō seruatum vergeret ad detrimentum æternæ salutis seruandum esse ex quo inferre videtur Bero. quod cum in casu nostro nullum dispendiū salutis æternæ versetur si non seruetur, posse non feruari. vel etiam probando primam illā collectionem, quod vbi iuramentum feruari potest sine dispendio salutis æternæ, esse seruandum, dico adhuc non esse perpetuum, cum plures reperiantur casus, in quibus non versatur salutis æternæ dispendium, & tamen adhibitum iuramentum potest non feruari, vt plura sunt exempla apud, Diuum Thomā. 2. 2. q. 89. artic. 7. quem refert Didacus Couarr. in cap. quāuis pactum prima parte. §. 6. nu. 6. vers. 6. adhuc & nu. 7. de pactis. in. 6. inter cetera illud placet referre. t si iure iurando promisi pro aliquo non fideiubere, feruare hoc iuramentum, non uergit ad æternæ salutis detrimentum, et tamen non est seruandum, quia opus magis bonum impedit, dum non fideiubere ex charitate, et ideo aduersus iuramentum fideiubendo tenet fideiussio: et eo loci Didacus reicit Marfilium in Rub. de fideiussor. nu. 28. et Oldra. conf. 90. qui aliter sentiebant. in casu autem nostro iuramentum potest feruari cum delictum postmodum remaneat impunitum. Verum cum rectius rem hanc ipsam perpēderem, animaduertere esse sic declarandum, aut loquimur ante spoliationem factam et tunc dicendum est iuramentum non esse seruandum, cum ad

dispendium potius æternæ salutis esset presertim, præteret enim delinquenti aniam. et quemadmodum pactum non tenet, ut infra dicemus, sic nec iuramentum, et hic non est casus noster, aut loquimur, vt vere loquimur post spoliationem, & tunc dico feruare iuramentum esse meritorium ob remissionē illatæ iniuriæ à qua declaratione non dissentit Beroius. d. cap. 2. nu. 47. vers. quare tu vltra, &c. nec delictum hoc casu remanebit impunitum, cum poena quæ iuris publici est, ex eo iuramento non sit sublata. hanc præterea sententiam clare probat tex. in cap. 3. de restitutione spolia. quem pulchrum in hoc casu appellauit Corsetus. d. fillen. 10. Verum plura huic sententiæ aduersantur, quæ nisi dissoluantur, res non parum perplexa erit. Primo aduersari videtur tex. in cap. 2. de resti. spolia. dum a pari sentit procedere iuramentum t & renuntiationem, vt ergo renuntiationem per metū facta dicitur, sic & iuramentū, ergo saltem, quoad eam restitutionem impediendam seruandum non erit ca. super hoc, de renuntiatione, & argumento capi. licet mulieres. de iure iura. in. 6. cum alijs a Bero. citatis in. d. cap. 2. nu. 46. vers. sed contra. conatur eo loci Abbas post Butrium, vt refert idem Bero. satisfacere, inquituntq; quod licet metus presumatur, posse tamen purgari per instrumentum publicum in quo dicatur sponte iurasse: sic & Rota. d. Decif. 18. in nouis, & hoc idem Abbatem secutus, affirmavit Paris. conf. 5. nu. 187. lib. 4. quæ sane declaratio non conuenit, cum nos in dubio loquamur, quando scilicet post factam spoliationem iuratur, de non agendo ad possessionis recuperationem, nec præsupponimus, vel testibus, vel instrumentis consistere iuramentum fuisse sponte prælitum, tunc enim clara res esset præterea ut Bero. dicebat testibus probari haud potest iuramentum fuisse sponte prælitum: cum iurantem animus illis notus esse non possit, qua ratione & idem in instrumento est affirmare, cū præsertim uerba illa sponte &c. t quæ passim in instrumentis scribuntur, ex stilo potius ac tabellionum consuetudine, quàm ex partium voluntate, vt docuit Abbas in. cap. cum contingat col. 17. de iure iura. quem sic citauit Bero. d. cap. 2. nu. 46. vers. sed contra. & simile tradit Bar. in. l. 1. q. 6. de iure cod. de clausula codicillari alia similia sunt apud Ripam. in. l. Centurio nu. 80. de vulga. in. l. vlt. num. 181. C. de reuo. dona. in. l. qui Romæ. §. duo fratres. nu. 49. de verbo. ob. Tiraq. in. l. si unq; in præfatione nu.

præfatione nu. 172. C. de reuo. do. Rui. conf. 159. nu. 16. lib. 3. Dec. conf. 394. col. pen. conf. 399. col. pen. Cur. iun. conf. 101. nu. 10. illud præterea accedit, clausulam ipsam spōte &c. non purgare uirtum aliquid metus, vel uolentia, ut enim iuramentum ipsum actusq; ipse primus simulatus presumitur, sic & clausula ipsa, vt scribit Bar. in. l. nemo potest nu. 2. de leg. 1. quod intelligit cum incontinenti & in eodem instanti fit, & ibidem affirmavit Ripa numero 72. ex. l. 2. C. quod met. caus. & Decius consilio 587. numero 2. Tiraq. De retractu conuentio. in. l. numero 112. & in tracta. De iure constituto. in. 3. parte declaratione 7. nu. 33. Ruinus consilio 66. numero 1. lib. 4. Paris. consilio 54. nu. 62. 66. & consilio 55. nu. 30. 44. lib. 1. simile est, quod scripsit Bartolus in. l. vltima. §. idem quæsit nu. 1. 2. ff. de cōd. indeb. quod t eodem errore ductus quis præsumitur ad renuntiandum conditioni indubitati, quo indubitum soluit. Bartolo subscribere Decius conf. 475. nu. 29. Ruinus conf. 206. nu. 10. consilio 134. numero 7. lib. 1. Marfil. sing. 18. quotidie, Soc. iun. conf. 116. nu. 20 lib. 2. ex quibus iam certo constat non feliciter satis Abba. proposita difficultati satisfecisse. existimo itaque nodum sic posse dissolui, maximam esse differentiam inter pactum, & t iuramentum metu extortum, nam iuramentum eo casu seruandum adhuc est nisi ab solutione remittatur, vt post Caetanum quæ citat, scribit Didacus. in cap. quāuis pactum prima parte. §. 5. num. 3. de pact. in. 6. & hb. 1. varia. resolu. cap. 4. numero 7. & in Epitome. De sponsa. parte 3. §. 5. numero secūdo, quod in pacto non contingit, testatur tamen Didacus praxim aliter obseruare, iudicatur enim huius iuramenti vinculum nullius roboris etsi absolutio non concedatur, Aduersari quoque huic conclusioni uidebatur textus, capitulo cum dilectus t quod metus caus. quæ in hanc sententiam citat Beroius in. d. capitulo secundo col. penul. in. fi. de resti. spoli. verum si recte perpendatur communem potius probat sententiam, nam eo in casu metus erat leuis, qui in constantem uirum cadere non poterat, nec iuramentum ad æternæ salutis dispendium tendebat, quare uoluit Pontifex Maximus iuramentum feruari.

Quæro vigesimosexto. Quid si spoliatus t ante factam spoliationem paciscatur se possessorio non acturum, an restitui adhuc debeat: & esse adhuc restituendum affirmavit Abbas in. d. capitulo 2. numero 16. & ibidem Beroius numero 44. vers. Limita hanc conclusi-

tionem de resti. spolia. & Ripa in. l. naturaliter. §. nihil commune nu. 55. vers. 4. amplia. de acquir. poss. ea ratione adducitur omnes in hanc sententiam, quia nullius momēti est pactū, ut clarus est tex. l. si unus. §. pacta vers. item si experiar. ff. de pactis, est enim contra bonos mores, aniamq; præfaret delinquenti, contra textum. l. conuenire de pact. d. l. 1. §. illud. de positi. l. contractus de reg. iur. esset & contra publicam utilitatem, cuius inuere est delicta non relinquitur impunita. l. ita uulneratus. in. fi. ad. l. Aquil. & iā supra diximus. q. 1. largam fami aliquantulo interpretationem publicæ utilitatis fauere, vt coerceretur delicta ex Bar. in. l. quemadmodum nu. 11. C. de agr. & cens. lib. xi. ac alijs pluribus suo loco congestis.

268 Quæro 27. quid si t spoliatus ante factam spoliationem dominio rei renuntiauit, vt in clerico, qui beneficio renuntiauit iuxta. casum cap. 3. de rest. spolia. an secuta spoliatio ne possit adhuc experiri, ut ante omnia restituatur: & non posse, affirmavit Abbas in. d. capitulo 3. numero 4. quod & Beroio placuit in capitulo 2. numero 21. de rest. spolia. & ante eos Lapus alleg. 23. quem est secutus Rebuffus in Praxi Beneficio. in titulo. De ui in resigna. adhibita numero 6. quibus accedit Ferretus consilio 7. numero primo, qui idem, quod Rebuffus ait, procedere scilicet, & quando beneficii resignatio facta est, & ex multis citat Francum in capitulo ad decimas de resti. spolia. Rotam decisione 7. 16. 56. 475. Bella. Decisione 66. & 342. idem Ferretus consilio 10 numero 5. consilio 93. numero 2. Cassado. tit. De resti. spolia. decisione 4. nu. 6. est præcipua ratio: quia spontanea renuntiatio dicitur, quare ius omnesum is renuntians remisit, tam quoad proprietatem, quam quoad possessionem. l. si quis vi. §. differentia de acquir. poss. potuit ergo ei, si statim postmodum possidere uoluit, argumēto cap. olim il. de resti. spolia. & l. 3. §. cum igitur. de vi & vi arma. non ergo potest agere possessorio recuperanda, cum illi non concedatur, qui t factō proprio possessionem amisit, ut docet Soc. in. l. rem. quæ nobis numero 8. de acquir. possess. Abbas in capitulo 2. nu. 7. & ibi Bero. num. 22. de resti. spoli. idem Abbas in cap. in literis nu. 26. eo. & suo loco, latius referemus, etsi enim, qui possessionem ex renuntiatione amisit, illi corpore adhuc insit, deici tamen potest, nec deiectus restituitur. l. primo. §. deiecitur de ui & ui armata; declarat Socinus in. l. tertio H §. in

§. in amittenda nu. 2. de acquir. poss. & cum in beneficiis facta est renuntiatio. maior altera urget ratio, nempe quia, notorius proprietatis defectus, qui ex renuntiatione provenit possessionis impedit recuperationem, c. constitutus de filiis presbyter in capit. eum qui de eo. qui mittitur in poss. in cap. ex transmissa. de restit. spolia. & latius suo loco dicemus.

270 Limitatur primo hæc ipsa communis sententia, locum sibi non uideat, cum post factam spoliationem diu t stetit spoliatus in possessione, & deinde eiectus: possit enim tunc recuperanda possessionis agere, nec ob stare renuntiationis exceptio, sic declaravit Abbas in d. c. 3. nu. 4. & in c. 2. nu. 6. & ibidem Bero. nu. 25. de restit. spolia. idem censuit Cassado. d. rit. de restit. spolia. Decis. 4. nu. 2. 3. 4. illam adferunt rationem, quia, ex quo diu in possessione stetit, presumitur iusta possessio, & ius de nouo superuenisse. Cum verisimile non sit tamdiu superiores t passos fuisse eum sine iure aliquo possidere iux. doctrinam Inno. in c. 2. de restit. in integ. & per docto. in c. illud ibi Fely. nu. 5. de presumptio. & simili ratione utitur Cassado. in suis Decis. titulo. De causa poss. & propr. Decis. 2. num. 3. & in casu nostro sic decidit Fran. de Marchis q. 197. in fi. & docuit Berouius. d. c. 2. num. 25. qui subicit, quod fundas se in titulo, potest illum ex longa & diuturna possessione probare, ac iustificare, iuxta doctrinam Bar. in l. Cum de in rem verso nu. 3. 7. de vsuris. Immo sine titulo uero, sed ex longissima t possessio ne beneficium acquirit, & eo aduersus habentem verum titulum tueri etiam se posse. c. 1. in fi. de prescrip. in 6. & Cassado. d. Decis. 4. nu. 5. inquit hodie triennium sufficere ex regula. De trienali possessores nec is cogitur ad episcopi postulationem titulum uerum ostendere: sufficit enim ostendere se longissimo tempore possedisse, ut docuit Felynus in c. licet heli. de Simo. & in d. capitulo illud nu. 5. de presumptio. quo loci numero 7. intelligit nisi euidenter de intrusione constet, idem quod Felynus censuit Ioannes a Selua in tracta. De beneficio in secunda parte questione 25. quos secutus est Didacus Quarr. in capitulo Possessor. secunda parte. §. 10. num. 9. de regulis iuris in 6. confert Bartoli doctrina, d. l. cum de in rem verso. dum præsertim nu. 7. citat cap. Primum de prescriptio. in 6. ut intelligamus, inter ius Pontificium, & Cæsareum, quoad tituli disputationem, his in casibus nullam esse differentiam, ut hac de re opti-

mus est tex. in c. Placuit. 16. q. 3. & latè apud Balbum in tractatu prescriptio. in secunda particula tertie partis principalis. q. 6. & in secunda particula quartæ partis principalis. q. secunda col. 3. quem probauit Didacus in d. capitulo possessor. secunda parte. §. 5. nu. 2. & libro 1. Variarum resolutio. cap. 17. nu. 7. Accedit ratio illa, quæ possessio rei ecclesiasticæ & Prophane communis est. Possessor scilicet, ius aliquod ex poss. potuisse superuenire, quo sua possessio nouum ius consecuta sit, sitq; maxime adfirmata, quam rationem & supra statim retulimus.

273 Limitatur secundo non procedere, quando ante factam alteri collationem, est possessor renuntians, renuntiationem reuocauit: nam cum reuocare sic potuerit: ut adfirmarunt omnes, ut apud Boeriu. q. 350. nu. 5. qui hanc communem testatur, & idè placuit Cassado in suis Decisio. in titulo. De renuntiatione Decis. prima, dicendum est idem esse, ac si nulla unq; facta fuisset renuntiatio, ob id spoliatus agere poterit.

274 Limitatur, non procedere, quando t renuntiatio adhuc a superiore recepta & admiffa non fuisset, nam tunc possessor, & dominus sic renuntians, nec possessionem, nec proprietatem perdit, quamobrem spoliari minime poterit, sic sensit Abbas in d. c. 2. nu. 10. vers. hoc enim dictum, de restituitio. spolia. ut. n. suum consequatur effectum renuntiatio, a superiore acceptari debet, ut præter Abbatem sic decidit Cassado. in suis Decisionibus in titulo. De renuntiatione Decisio. 2. & 3. latè & doctè Carolus Molinæus super regula Cancellariæ. De infirmis resignantibus nu. 2. 3. 4. quo loci Gomefium aliter sententem reprehendit. Cum Cassado & Molinæo, idè sensu sit, (illis tamen non relatis,) Petrus Rebuffus in Praxi beneficiorum, in eiusdem regulæ cõmentariis. De infirmis resignantibus glossa 12. numero 1. 2.

275 Limitatur 4. procedere t solum, quoad eum, in cuius cõmodum facta est renuntiatio, non autem quoad tertium spoliatorem: sic apud Rotam fuisse quandoque decisum, testatur Cassadorus in Decisionibus, in titulo. De restituitioe spoliatorum. Decisioe 4. nu. 1. ea ratione ufos fuisse, si scribit, quia resignans, possidere potuit naturaliter, nec deicri ideo a tertio, qui nullam ciuilem habuit, iure potuit. Quocirca contra eum tanquam spoliatorem, experiri is potest. ipse tamen Cassadorus multa mouet in contrarium, quibus (vt ille ait) communis illa Dominorum de

De Rota decisio, dubia redditur: cum enim renuntiatio facta sit, is spoliator, nouusque nunc possessor, dicere potest illud Vulpiani in l. loci corpus. §. competit. ff. si seruitus vendicetur. Quoad te amice, liberas edes habeo. Verum non fortè multum urget, quadoquidem ob naturalem possessionem cui insitebat spoliatus, is spoliator ita liberas edes nõ haberit, ut opinatur Cassadorus, erit tamen cogitandum, ceteras illius rationes nõ refero.

276 Limitatur quinto non procedere, quo ad t damna & expensas, quas ob illam spoliationis causam is spoliatus fecit. illas enim adhuc facta beneficii rei; sue renuntiatione consequitur. sic docuit omnium primus Inno. in cap. super hoc. de renuntiat. quem paucis secutus fuit Bero. in capitulo 2. numero 24. de restituitio. spolia. Ratio illa esse uideretur, quia spoliatus duo a spoliatore consequi potest, occupatam scilicet possessionem, & damna

277 t ac expensas cap. accedens il. 2. ubi Abbas pen. vt lite contestata. & latè docuit Ripa. in d. l. naturaliter. §. nihil commune nu. 50. de adquiren. possess. illi sententia, & accedit Paris. conf. 1. nu. 147. lib. 1. Cur. Iun. conf. 41. in fi. Alciatus responsio. 370. num. 5. Plotus in l. si quando numero 732. C. vnde vi, videnturq; duo hæc, vt duo penitus separata, ita ut unum, alterum attingere minime dicatur, sic in simili dicimus ab illata iniuria, damna & expensas

278 t ob eam ob causam distare, ut iniuria remissa, non censentur remissa damna, & expensas, sic glo. in c. si Canonici. de off. ord. in 6. Abbas in cap. 1. de iniuriis Baldus in l. si profure de cond. furt. Aretinus. §. vlt. infl. de iniuriis Alex. conf. 168. nu. 5. lib. 2. & multa egregiè congesit Didacus lib. 2. variarum resolutio. cap. 10. nu. 6. vers. 4. eodem, illi addo Iaf. in l. 1. nu. 16. ff. de pactis & Petrum Placam, in epito. delictio. cap. 6. nu. 40.

279 Quæro 2. an & eo casu restituatur ante omnia spoliatus t cum ex ea restitutione irreparabile damnum sequi potest, & communis est omnium sententia, non restitui, ut scribunt omnes in c. literas de restit. spolia. & in d. l. naturaliter. §. nihil commune ibi Alex. Ripa & ceteri omnes de acquir. poss. lac. No uellus in praxi criminali, in titu. spoliatus de facto & c. incipit. Vulgaris regula est, nu. 49. 50 & ante omnes fuit hæc sententia Castre. in l. 2. C. de ed. diui Adr. tol. vbi Alex. & Iaf. quos infra refera. adferri solet primum exèplum, quod apud nostros satis cõtrouersum est. Cuius t munitionis aliquo Castro vel oppido spoliatus est, nam is tunc ante omnia non re-

280

stituitur, quia, si postmodum contra eum ferri sententia contingat in petitorio, nõ sine maximo discrimine ac detrimento, exequi illa poterit, sic Castren. & Alex. d. §. nihil commune nu. 21. Bolog. nu. 30. Ripa nu. 75. Claudus Seyfel. col. 3. vers. item circa quintam fall. & Zafius nu. 60. probauit, idè respondiderunt Iaf. conf. 60. nu. 4. lib. 1. cõf. 38. lib. 3. Rui. cõf. 22. in fi. lib. 1. conf. 37. nu. 13. conf. 42. nu. 10. lib. 4. Goza. conf. 1. nu. 12. conf. 7. nu. 6. conf. 9. nu. 69. conf. 10. num. 10. & Rolan. a Valle, qui in eodemmet casu consuluit conf. 1. nu. 79. Rubens conf. 13. nu. 17. & in d. §. nihil cõmune nu. 148. Paris. conf. 1. nu. 177. conf. 10. nu. 85. conf. 22. nu. 99. lib. 1. Neuzanus inter consilia Bruni conf. 12. nu. 5. 4. Franc. de Marchis. q. 316. nu. 11. Boerius. q. 238. col. antepe. Præcipuum est horum interpretum fundamentum ex t c. literas de restit. spolia. qui tamen, (ut animaduertit Aret. d. §. nihil cõmune & ibi. Hormo. Detus nu. 40. Fabius nu. 53. & Paris. conf. 1. nu. 101. lib. 1.) fauore animæ procedit: nec scilicet in graui incidant peccato, quod non contingit in casu nostro, citari etiam solet tex. in l. 2. ff. de appella. t iuncta. l. ante sententiam. C. quorum appella. non recip. nõ licet appellare ab interlocutoria, appellatur tamè cum damnum sequi potest irreparabile, ut quia augur minime dicatur, aliquid quem quaestionibus. d. l. 2. Verum responderi potest, esse eo casu danu reipsa superioris facto irreparabile, quod nõ contingit hoc nostro casu, ubi saltem poterit Princeps sua auctoritate ac suis viribus sententiam spoliatore inuito exequi. Quare ad re pertinet magis illud uideatur, quod ubi irreparabile damnu se qui potest, licere & iudici ipsi resistere. c. nõ debet. 11. q. 3. c. nõ inferenda. 23. q. 1. Bar. l. si alius. §. bellif. quod ut ait clam. Fely. c. si quando in fi. & c. in literis de off. delega. quem sic citat Ripa. d. §. nihil cõmune nu. 75. in fi. Dec. in l. vt uim nu. 22. de iust. & iure Iaf. conf. 2. 0. col. 2. in prin. lib. 3. Ripa tract. pestis de remedii ad conserua. vber. nu. 288. Boerius. q. 218. nu. 3. & latius infra dicemus in remedio recuperandæ possessionis ex l. meminerint. C. unde ui. q. 1. non tamen ita solidum hoc est fundamentum ut dubitationem non recipiat: non enim nostro hoc casu iudicis factio in ferri dicitur irreparabile damnum, cum eo auctore recuperari res deinde possit, si in petitorio feratur sententia Fabius autem. d. §. nihil cõmune nu. 53. ea utebatur ratione, non esse cõcedendam hanc restitutionem, quia cõmunis regula præsupponit spoliatore posse deinde,

lata pro se in petitorio sententia, recuperare d.l. si quis ad se fundum. C. ad l. iul. de ui. l. meminerint. C. unde vi. cum ceteris similib. sed in casu nostro, præsupponitur recuperationem impossibilem; aut saltem max. cum detrimento, quæ sanè præsupposita si vera sunt) res caret probabili dubitatione, verum relati interpretes vt plurimum simpliciter locuti sunt, quare Aretinus in d. §. nihil cõmune & ibi Clau. Seyfel. vt refert, ac secutus est Hormo. Detus nu. 40. non mediocriter hæsitantur, & relata communè sententiam iure aliquo non niti, dixerūt. Fabius autem. d. nu. 57. (vt horum conciliaret controuersiam) distinxit, aut spoliator priusq̃ spoliauerit, tãtãuit via iudiciali possessionem ipsius castri consequi, si non potuit, non restituet si spoliatur: cum aliunde succursum sibi non sit licet sibi iudicere, + cum iudicis auctoritate succursus nõ est. l. 2. C. quando liceat vnicuiq; sine iud. se vind. Dec. late in l. qui iuris. nu. 12. ff. de iuris. om. iud. & licet furari tretim propriam, cum aliter consequi nõ potest, ut tradit late las. in l. i. nu. 8. C. de test. Marfil. sing. 177. malitiis &c. & conf. 21. num. 14. & in Praët. crimi. §. constante nu. 37. Cepola conf. 56. col. 1. Neuzanus lib. 3. syluæ nup. nu. 43. Tiraq. De retractu cõfag. in præfatione nu. 71. Gomez. Hisp. infl. de actio. in principio nu. 54. & Didacus Couar. lib. 2. varia. ref. cap. 2. nu. 15. Rebuffus in commetariis Regiarum constituti. tomo. 2. tracta. De famulorum salariis, glo. 10. nu. 10. quo loci affirmat sic futuram non teneri se ipsum vigore monitorii propallare, quod est summæ notandum, qui tamen declarat quatuor debere concurrere, ut res rapi ita possit, & in nostris terminis dum hanc est visus probare sententiam, hanc ipsam, ac præcedentem Fabii attulit rationem Rubens conf. 13. nu. 9. sic etiam clarè in his terminis Rui. conf. 42. nu. 12. lib. 4. dũ affirmat Ducè Ferrariae potuisse recuperare ciuitatem Regii a Pontifice occupatam, idem conf. 43. nu. 11. eo. lib. 4. & alia Neuzanus cõf. 82. nu. 33. Cagnoli, non est singularis nu. 2. 3. de reg. iur. & alios retuli infra in 9. remedio. q. 23. vbi late & hoc in casu procedat (secundum Fabium) communis sententia. Aut spoliator via iuris rem suam consequi nõ tentauit, sed immediate occupauit; tunc spoliatus ante omnia restituitur; & hoc casu procedit Aret. Imol. & Hormo. sententia. nam spoliator sue audacie luit pœnas, sibiq; hoc adscribere debet, quæ sanè distinctio (inquit Fabius) equa satis est. Verum satis æquum mihi videtur, si

concedatur spoliatori castrum occupare eũ sese offert occasio & præsertim animaduertit quod est adeat iudicem nõ posse sibi esse succursum uel quia iudex sit ad exequenda post modum sententiam impotens, vel similia alia ex causa, ut in exeplo relato in domino qui rem propriam furari potest, nec iudicè prius adire tenetur. Communi ergo sententia probata.

285 Limitatur primo non procedere, + si causa corã Principe supremo verteretur, qui manu militari sententiam exequi & castrum expugnare posset si spoliatus restitutus, & post modum in petitorio condemnatus sententia parere recuset. Sic declarat inter alios Goza. conf. 1. in fi. & conf. 7. nu. 22. Grat. conf. 18 nu. 28. 29. 30. lib. 1. qui ambo in uno eodemmet casu responderunt, Rui. d. conf. 37. nu. 3. lib. 4. Paris. cõf. 22. nu. 00. lib. 1. & apud Gallos feruari testatur Boe. d. q. 238. col. pen. in fi. adducuntur omnes ex doctrina Ang. & sequitium in l. 2. ff. qui satisd. cog. dum affirmant nobiles habentes Castra munitionissima ut difficillimæ cõventionis + fideiussores idoneos non esse nisi sub sint Principi, qui castra expugnare valeat, quæ tamen Angeli sententia a Bar. & ceteris non recipitur, ut communem esse aduersus Angelum testatur Boe. d. q. 238. col. pen. quare hæc ipsa declaratio non videtur uera, quam a Claudio Seyfelio reiciit refert nunc citatus Boe. sed si recte verba Claudii perpendantur non is contrariam sententiam probauit, sed intelligit procedere eũ coram ipso principe restituito conceditur, refertq; eiusdem sententiæ tandem fuisse Iacobinum a sancto Georgio in l. si de ui. ff. de iud. sic & Rubens. d. §. nihil commune nu. 149 Zafius ibi. nu. 60.

286 Limitatur secundo non procedere, quando præstita cautio + fuisset de restitutione facienda. sic Abbas, in. cap. veniens. il. 2. col. 2. de testib. quem secutus fuit is Claud. Seyfel. d. §. nihil cõmune. col. 3. vers. limitabam &c. & ibi Rubens. num. 149. in fi. Grat. responsio. 10. nu. 31. Zafius, d. §. nihil commune nu. 60. yer. 2. nõ &c. Boe. d. q. 238. col. vlt. adducuntur ex. cap. 1. de dolo, & contuma. & l. si fideiusfor. §. vlt. qui satisd. cog. & licet fragilitati cautionis (vt Jacobinus a Claudio relatus dicebat) non sit fidendum. l. qui ita. §. 1. ad Trebell. attamen vt opinatus est, & recte Claud. tunc fidendum est cum idonea est cautio, & ex ea plene dicitur succursum iuxta. l. quia poterat. ad Trebell.

287 Limitatur tertio tquãdo partes apud eundem

dem principem moram traherent & esset in potestate Principis spoliatum restitutum carcerari facere sic respondit Gratus responsio. 10. num. 30. Huius autem conclusionis aliud afferri solet exemplum ex. d. ca. litteras. de restit. spolia. cum maritus agit vt vxor sibi restituitur & mulier con sanguinitatis impedimentum allegat, interam a restitutione est desistendum ne ob peccati periculum irreparabile damnum sequatur, sic affirmant relati omnes nec dissentit Lucas a Penna. in l. si coloni. q. 24. C. de agricol. & cen. lib. xj. & Didacus Couarr. in Epito. de sponsa. in. 2. parte c. 7. §. 5. nu. 10. Ripa. d. §. nihil cõmune nu. 83. & ibi Rubens nu. 154. Alci. responsio. 41. in fi. nõ me lateri tamen alias esse exceptiones quibus se ueri potest mulier, cum maritus restitutionem fieri ante omnia petit, quos casus enumerat Ripa. d. §. nihil commune. nu. 83. cui addo Abba. in cap. ex parte. num. 25. & in ca. transmissa. de restit. spolia. & Corsetum tract. fallen. ad regulam, quod spoliatus restituitur ante omnia. fall. 26. & Rubet. §. nihil cõmune. n. 154. in fi. non prosequor singula.

290 Quæro. 29. an tunc + concedi debeat ante omnia restituito, cum scandalum inde est futurum, & concedendam non esse affirmat glo. in cap. in primis. 2. q. 1. in cap. ad petitionem. de accusa. & idem docuit. Alex. in d. l. naturaliter. §. nihil commune. num. 22. & ibi Ripa. nu. 76. Rubens nu. 150. Zafius. num. 62. post Fede. de Senis conf. 273. de acquir. poss. Fely. in. cap. nihil cum scandalo. 6. fallen. de præscrip. Goza. conf. 10. nu. 9. las. in l. 2. num. 4. C. de edicto diui Adria. tollen. & in conf. 38. col. 2. vers. primo, quia li. 3. Lucas a Pœna. in l. si coloni. q. 25. C. de agr. & cens. lib. xj. Boer. q. 238. in fi. idem tenuit Rota. in decis. nouis. in tit. De restit. spolia. Decif. 12. petenti se. in fi. in additio. vbi citat Caltren. & Fely. hinc videmus concedi multa ut euitentur scãdala, + potest enim iudex cogere partes ad concordiam. Bar. in l. æquissimum. de usufr. & in l. si de meis. §. recepit. de arbitris. Afflic. Decif. 149. in fi. Deci. conf. 151. nu. 6. qui consuluit Pontifici maximũ posse apud concilium accusari, ne scandalum inde oriatur, immò dixit Neuzanus inter conf. 292. Bruni conf. 12. num. 89. non esse + Pontifici maximo obediendum, quando ex obedientia futurum esset scandalum, & plura egregie congestit. Craue. conf. 264. num. 7. conf. 294. nu. 8. conf. 314. col. 4. vers. 2. respondeo, vbi ex multis illud adfert, + iuramenti vinculũ esse dissoluendum, quando alias ex illius obser-

uatione futurum esset scandalum, sic apud iudicem esse sub + seq̃uestro reuendã possesionem, quando alias inter partes contententes futurum esset scandalum, scripsit Dec. in l. vlt. nu. 6. C. de ed. diui Adr. tol. in l. si super possessione. nu. 7. C. de transf. plura apud Neuzanũ in lib. 1. Syluæ nuptia. nu. 80. & Tiraquel. de iure primigen. c. 4. in fi. & in tract. de pœnis legum &c. causa. 46. Soc. Iun. conf. 68. num. 137. lib. 3. ceteros libentes ex industria prætereo, de restitutione ob scandalum diximus. intellige, cum imminet scandalum & certum, quodam modo, est secus si dubiũ, sic Ruin. conf. 37. nu. 3. vers. nec etiam obstat lib. 4. quod a iudicis arbitrio pendet.

295 Quæro. 30. an tunc ante omnia restituitur spoliatus, + cũ contra illum crimina obijcit spoliator. & restituendum adhuc esse affirmat Abbas. in. cap. item cum quis. nu. 3. de restit. spolia. Ripa. in d. §. nihil cõmune. nu. 55. & ibi Rubens. nu. 142. vers. nõ nõ procedit probat hanc sententiam tex. cap. item, cum quis. de restit. spolia. cap. 1. 3. q. 1. in. cap. venerabili. 3. q. 1. ab hac sententia non recedit Franc. de Marchis. q. 497. nu. 1. 2. ad rem conferret tex. l. si maritus. C. de dona. inter virum, & vxor.

296 Extenditur primo secundum Ripam. d. §. nihil commune. nu. 55. vt procedat, siue obijciatur + crimen uia accusationis siue inquisitionis, & hanc esse communem sententiam testatur Ripa. ad fertq; idem sentire Gemi. in cap. Primo. de restit. spolia. in. 6. & Soc. Sen. conf. 12. col. 3. versic. circa tertiam questionem. lib. 1. quo loci plura vt hanc uertetur opinionem retulit.

297 Extenditur secundo vt procedat + etiam si ab vno sit accusatus ab altero vero spoliatus, nam potest, & hoc casu accusatus contra accusatorẽ excipere de spolio ita intelligo tex. cap. 1. §. pen. de restit. spolia. in. 6. si signatur enim ibi terminus spoliato, intra quod agat restitui, interim vero accusatio suspenditur; ea ratione adducitur Põtifex Maximus, quia inermis, & iam nudatus contendere non potest, nec nudari amplius potest, & ita intelligere videtur Soc. Sen. conf. 12. col. 5. lib. 1. & alij non nulli, quos infra referam.

298 Extenditur tertio vt procedat fine + loquatur de iure ciuili sine de iure canonico, vt communis est sententia secundum las. l. sic in fi. C. de iure delib. & Mathes. not. 195. & Afflic. Decif. 19. nu. 6. reiecta Bar. & sequacium sententia, cum autem spoliatus a spoliatore accusatur, alia est ratio, quam adfert

Pontifex Maximus in d. cap. item cum quis. de restit. spolia. nempè, quia spoliato agenti ut restituat, inimicus esse spoliator praesumitur. Aegidius Bofius tract. causarum criminalium. tit. de pluribus violentis. nu. 31. & hanc Pontifici constitutionem cap. 1. de restit. spol. in. 6. nonam esse ad possessionem recuperandam, male opinatur Rober. Maranta de ordine iudiciorum. 7. distinet. iudicio. num. 48.

Limitatur. 1. non procedere, quando omnibus bonis non fuisse spoliatus, sed partem tantum, tunc enim non dicitur inermis litem & controuersiam sustinere: quare accusationi respondere debet. sic Ripa. d. §. nihil commune. nu. 55. ex d. cap. 1. de restit. spolia. in. 6. post Soc. Sen. d. conf. 12. col. 4. vers. 3. prædicta. lib. 1. vt eum sic in hanc sententiam citat nunc relatus Ripa, & idem sensu Rota in nouis Decis. in tit. de restit. spol. Decis. 20. fuit dubitatum, & clarè idem affirmavit Afflicti. Decis. 19. in fi. verù si rectè perpèdantur verba Soci. d. conf. 12. col. 4. vers. nec obstat primum. & col. 5. clarè concludunt, spoliatum & ad obolum vsq; esse restituendū antequam spoliator audiatur, quod probarunt & Iaf. conf. 162. col. 2. in fi. lib. 1. & in. l. fancimus. vers. 8. extende. C. de Iud. & Cur. Iun. conf. 41. in fi. Rola a Valle conf. 53. nu. 25. Sed conciliari hæc possunt opiniones, ut loquantur Ripa et Afflicti. cum ab uno est accusatus de crimine, et ab altero est spoliatus iuxta. d. c. 1. §. pen. de restit. spolia. in. 6. vt eum sic intelligit Soc. d. conf. 12. col. 5. ipse autem Soc. & ceteri loquuntur, cum ab eodem met spoliatore accusatur spoliatus. iuxta. d. cap. item cum quis: sunt enim inter duos hos casus diuersæ rationes, vt iam retulimus.

Limitatur secundo ex sententia Panor. in d. cap. item cum quis. nu. 9. 10. & ibi Beroius nu. 42. & Ripa. d. §. nihil commune. num. 92. & cū crimen obijctur, quo, quis ipso iure, re, & possess. priuatur. sic etiã affirmarunt Corsetus in eo tract. fallen. ad regulam, quod spoliatus restituar ante omnia, fallen. 21. & Franc. de Marchis. q. 497. nu. 11. 12. ea adducuntur ratione, quia si ipso iure is est priuatus, non dicitur posse aliquid possidere, vt dicimus in hæretico. ca. 1. 2. 3. 23. q. 1. non ergo dicitur possidisse, iuxta ea, quæ supra in ante Iudis diximus, & est glo. notab. cap. quo iure 8. distinet. & in. cap. ex parte. in verbo com modo de restit. spolia. quas in terminis huius sententiæ citat Corsetus, qui supra fall. 18. qui hanc rationem confirmavit veram. & in-

fra referam. Dura tamen hæc ipsa declaratio videtur, quia etiã relata ratio vigeat multum, adhuc tamen duæ ille rationes hoc in casu militant, inermem non posse contendere, & accusatore suspicione non carere, quæ rationes relata ad diuersos casus (vt supra dixi) & hoc in nostro procedunt nam cum a tertio accusatur etiam de crimine, quo ipso iure accusatus dicitur priuatus, adhuc tamen est cognoscendum, an crimen fuerit commissum vel non, estq; ferenda declaratoria, vt tradunt omnes. in. l. si quis maior. ibi Iaf. nu. 25. C. de transf. & idem in conf. 9. nu. 2. lib. 1. Dec. in auth. Cassa. nu. 14. C. de sacros. eccl. & conf. 144. nu. 6. Ruin. conf. 50. nu. 10. lib. 1. Cur. Iun. conf. 149. num. 2. Soc. Iun. conf. 68. nu. 59. conf. 130. nu. 29. in fi. lib. 3. & conf. 111. nu. 3. lib. 2. addo latissimè Barba. conf. 51. col. 16. 17. lib. 1. Marfil. conf. 10. nu. 24. 25. Tiraq. in. l. si vnquam. in præfatione nu. 24. 25. C. de reuo. dona. & in claris nostris terminis Franc. de Marchis. d. q. 497. nu. 15. si ergo ferenda adhuc est declaratoria, quo poterit modo se ferueri accusatus, & suam innocentiam probare? rursusq; illa militat ratio suspitionis, quia, esset in facultate spoliator contra spoliatum grauissimum hæresis, vel læsæ maiestatis crimen obijcere, & tamen omni suspicione carere debet accusatio, ideoq; rectè tradit Specul. in tit. De accusa. 1. parte. §. 1. versic. fi. Inimicum non admitti ad accusandum in casibus exceptuatis, vbi scilicet ceteri omnes admittuntur. vt in crimine læsæ maiestatis, & Specul. sunt secuti Ang. in tract. maleficiorum, in verbo, nec non ad querelam Titij. vers. vicesimo repellitur inimicus, quem ibi probauit Augus. de Arimi. in additio. & probat hanc sententiam Hier. Gigas in tract. de crim. læsæ maiest. lib. 2. tit. Qui accusare possunt in crim. læsæ maiest. q. 6. nu. 4. vbi nu. 5. subijcit, non quos; licere inimico per viam exceptionis crimen obijcere. & huius sententiæ citat Specul. qui supra & Præpositum. in. cap. accusatoribus. 2. q. 5. quare vix est, quod hanc sic simpliciter probem sententiam, quæ fortè procedere posset, si alique extarent iudicia, præsumptiones, vel probationes, quibus accusatorem culpa, ac dolo, carere appareat vt in non dissimili casu intelligit textum cap. per tuas. de Simo. quo Specul. & ceteri nituntur Cora. lib. 5. Miscell. iuris. cap. 20. nu. 5. Exempla autem illorū casuum afferri possunt quàm plura, in quibus accusatus non restituitur tamq; spoliatus, quia ipso iure re priuatus est. vt in crimine læsæ maiestatis, in quo,

quo, quis ipso iure omnia amittit. cap. cum secundum leges de hæret. in. 6. in. l. quisquis. C. ad. l. sui. maiest. & clarè rem hanc finit incertus, quidam author, qui tractatū edidit. de Potestate secula. & ecclesie. lib. 1. cap. vlti. nu. 2. qui tractatus in aliorum tractatum volumine reperitur. Adferri quoq; potest exemplum (si in beneficiis loquamur) in Simoniaci, qui spoliatus ante omnia non restituitur Ripa. d. §. nihil commune num. 91. Corsetus. d. tract. qui supra fallen. 21. & Franc. de Marchis. q. 497. n. 13. priuatur enim Simoniacus ipso iure. cap. tanta. cap. accusatum. de simo. Paris. conf. 11. nu. 13. conf. 29. nu. 14. conf. 30. num. 15. lib. 4. Boc. q. 117. circa med. Gomef. in regula cancellariæ, de Triunali possessore q. 12. circa finè. Rebuffus in praxi Beneficio. in tit. de simonia in resignatione nu. 7. & ibi. num. 8. refert Constantiensis concilio sic fuisse determinatū, vt ipso iure Simoniacus sit priuatus. Adferri, & illud potest exemplum in hæretico t nam & is spoliatus, non restituitur, Corsetus, qui supra fallen. 18. & Ripa. d. §. nihil commune. nu. 88. Beroius. d. cap. item cum quis. nu. 42. de restit. spolia. glo. in. cap. 1. in verbo possideri. 14. q. 1. Iac. Nouell. in Praxi criminali, spoliatus de facto & c. incipit vulgaris regula est. num. 18. vers. limita. 18. reddunt plures rationes, tum quia hæreticus non potest aliquid possidere, cap. 1. 2. 3. 23. q. 1. non ergo potest dici possessione priuatus, & supra retuli, vel secundū Bero. d. nu. 42. quia si hoc crimen tale est, vt possit Pontifex Maximus a sede deponi, t ca. Agatius. 24. q. 1. vbi glo. fortius spoliatus restitui non debet, Hæresis enim crimen tale est, vt ipso iure t beneficio priuatus dicatur hæreticus. cap. ad abolendā. §. 1. de hæreticis. quare censuit Rebuffus in Praxi Beneficiorū. in tit. de modis amittendi Beneficia nu. 5. beneficium illud vt vacans, posse impetrari, & nu. 27. subdit, non defendi ex regula cancellariæ t de Trienniali possessore cum possessor dici non possit, idem Rebuffus tract. de pacificis possessore. quarta limitatone. afferri & illa ratio potest glo. in c. in nomine domini in verbo. audientia. 23. distinet. dum inquit, scismatico (qui & ipse dicitur hæreticus. ca. inter. 24. q. 3. Rebuffus, qui supra nu. 29.) non restitui, quia in iudicio audiri non debet.

Extenditur primo exemplum hoc de hæretico. vt locum etiam sibi vendicat in beneficijs filiorū hæretici, quæ tamen a filijs ipsis post mortem patris fuerunt impetrata. nam cum filij ob patris delictū in habiles fuerint

redditi, non potuerunt illa impetrare. cap. statutum il secundo de hæret. glo. in. cap. factis 50. distinet. & ita in capella Iolosana fuisse decisum, refert Aufrer. Decis. 12c. & tradit Rebuffus. d. tit. de modis amittendi benef. nu. 25. qui. nu. 26. subdit idem esse in nepotibus hæretici, ex. cap. vt cōmissi. §. vt priuandū de hæret. in. 6. verum Bero. in. d. ca. item cum quis nu. 43. contrariam sententiam t veriorè credit, quam nunc sequor, cum præsertim iure non videatur cautum hos nepotes t filios, ipso iure priuari, & tradit Abbas. c. vergentis, de hæret. plures alios congerit casus Rebuffus præcitate loco, quibus beneficio quis ipso iure priuatur, quos libenter omitto. vnum tantum attingo, quem is Rebuffus ibi. nu. 43. de falsario attingit, inquit enim, falsarium litterarum t Pontificis ipso iure beneficio priuari. cap. ad falsarium. de crim. falsi, quare iuxta iam relata, spoliatus cui falsi obijctur crimen, non videtur ante omnia restituendus. sed in oppositū illud vrget, quod si falsi t crimen non impedit possessori ad piscende iuxta gl. 1. 2. vbi Bar. Saly. Iaf. & ceteri. C. de edict. diui Adr. tolen. & per Bald. conf. 348. super eo, quod li. 3. Capicū Decis. 25. in fi. sentit. Ruin. conf. 129. in fi. lib. 2. tanto fortius non debet posse impedire possessorem recuperandæ, quod est fauorabile magis, credo causam possessori regulariter non retardari, cum non priuatur regulariter falsarius re sua ipso iure. sed is casus t ca. ad falsarium, erit specialis, cum erga Pontificem maxumū cōmittatur, quare Capicū. d. Decis. 25. in fi. retulit ex voto supremi Neapolitani consilij fuisse in causa illa tunc in consilio vertenti conclusum super federi, quia ex Pragmatica erat sancitum, falsariū puniri in amissione causæ, sic ergo fortius in casu. d. c. ad falsarium, idem est in eo, qui falsificauit litteras alterius supremi Principis & Imperatoris & Regis Boe. q. 83. nu. 5. 6. & iuxta illam Capicij decisionem, idem erit dicendum in ceteris casibus, in quibus de iure communi falsarius amittit causam, qui casus explicantur a Boc. q. 191. quo loci affirmat hoc verius t cum acta falsificantur.

Quæro. 31. (nō multum a præcedenti questione recedendo,) cū spoliato obijctur communicationis exceptio (nam delictum eam alij, alij delicti poenam, appellant) an is spoliatus adhuc restituar ante omnia; & nō restitui placuit Abbati. in. d. cap. cum quis nu. 9. quo loci & Bero. nu. 40. de restit. spolia. idem adfirmavit Corsetus. d. tract. fallen. ad

regulā, quod spoliatus restituitur ante omnia fallen. 17. Ripa. in. l. naturaliter. §. nihil commune. nu. 86. & ibi Rubeus nu. 155. vers. to. fallit. late Felyn. in. ca. dilectus filius. il. 1. de respic. nu. 11. Iac. Nouell. in praxi criminali tit. spoliatus de facto &c. incipit vulgaris est regula &c. nu. 17. vers. limita. 17. de adquir. poss. eff. glo. notab. in. ca. in nomine domini in verbo. audientia. 23. dist. que eam adferre rationem, quia excommunicatus dicitur inhabilis nec in iudicio audiri debet, quæ ratio si vera est, idem erit in multis alijs casibus

323 tunc si vera est, idem erit in multis alijs casibus dicendū, vt in periuro. † qui ut tradunt omnes. in. l. si quis maior. C. de transact. ab agendo repellitur, & ipso iure a limine indicij repellit tradit Bolog. in conf. 28. col. 2. las. l. nam & postea. 4. no. de iure iura. Craue. in respōso pro Genero. nu. 6. & alibi saepe, quod si verū esset, notatu dignum erit.

Declaratur autem hæc ipsa cōclusio multis in casibus locum non habere, vt sex enumerat † Corsetus, & eo tacito Fely. & Nouel. qui sup. statim sunt citati, & septē recēset Ripa, nec unus alterum retulit, quāuis eiusdē sententiæ fuerint, non vterius illos proficuar. addo tum in regno Neapolitano † excommunicationem, non suspendere iudicium hoc possessionem ex cōstitū. regni, Folerius in Praxi crimi. in verbo. Audiantur excusatores. nu. 54. in suis fragmentis num. 226. tit. de excommunicatis.

326 Quæro. 32. quid si tertius † contra spoliatum ageret vt ante omnia restitueretur, obijciat rem esse suam, an adhuc restitueretur spoliatus, & non restitui affirmant Abbas in caliteris. nu. 7. & nu. 33. de restitū. spolia. Guid. pp. sing. 276. Alex. in. d. l. naturaliter. §. nihil cōmune. n. 33. & ibi Ripa n. 79. Rubeus. n. 155. & Zas. n. 66. de adquir. poss. idē Rubeus cōf. vlt. n. 7. Claud. Seyfelli. l. Celsus. nu. 29. de vsucap. Iac. Nouell. in Praxi criminali tit. spoliatus de facto incipit vulgaris est regula &c. nu. 38. vers. limita. 38. quam sententiam probat tex. l. bona fides vers. quod si ego, depositi, quem præter alios egregie declarat Franc. Conna. lib. 4. commenta. iuris ciuili cap. 7. nu. 12. contra tertium etenim sic obijciētē cessant illæ rationes, quæ a legislatoribus ad reprimendam spoliatoris audaciam considerantæ sunt.

327 Extenditur hæc cōclusio etiā habere locū eo casu, quando ius tertij † ita est coniunctū cum iure spoliatoris, ut ab eo separari minime possit. nam etsi tunc aliquod commodū ratione connexitatis sentire videatur spolia-

tor, non restituitur tamen spoliatus ratione iuris tertij, in hanc sententiā probauit Abba. in. cap. ueniens. il. 2. de testib. Felyn. in cap. super eo. nu. 2. de off. deleg. qui eiusdem sententiæ citat Roma. d. §. nihil commune est aliter is sententiā regulam affirmat Corsetus. d. tract. fallen. ad regulam, quod spoliatus ante omnia restitua. fallen. 38. Iac. Nouellus, qui supra. d. nu. 38. & Rebuffus. d. §. nihil cōmune. nu. 155. Verum cuiusque possunt, quæ solent pro hac sententiā adferri fundamenta nam tex. † cap. sacris. §. si. de sepul. cuius argumento dicunt relati interceptis ratione connexitatis † vni conceditur, quod alias sui tātum causa, non concederetur, vt simili in casu sic ex eo tex. scribit las. in. l. si emancipati. nu. 6. C. de colla. sic nunc spoliatori, hoc conceditur nō ratione sui sed socij, hic inquam tex. in casu illo loquitur in quo impossibile erat aliqua separationem dare: erat enim impossibile separare excommunicatorum ossa ab ossibus cæterorum, ideoque illa excommunicatorum non eijciuntur. ne & alia sepultura careant: tunc enim † priuilegiatum ad se non priuilegiatum trahit, sic etiam probat tex. l. si cōmunem. ff. quemad. seruit. amitt. quam egregie declarat Afflic. Decif. 213. las. conf. 238. in. fi. lib. 2. Cur. Iun. conf. 13. nu. 4. Marfil. sing. 180. & pulchre Didacus Couuar. libro Practicarum quæstio. cap. 34. sed in casu nostro licet tertius, cum spoliatore concurrat. non tamen causa adeo connexa est vt inseparabilis dici possit, † connexum enim illud dicitur proprie, quod alteri ita adheret & connectitur, vt ex eo sequatur necessario, siue in antecedens siue in consequens, sic post Aret. quem, citat egregie tradit Craue. conf. 232. nu. 1. 2. qui iura quam plura retulit & cum est secutus Didacus. d. cap. 34. Pract. quæstio. alia scriptis Boe. conf. 7. num. 1. 2. 3. illud est cōf. Signoroli. Ripa. l. admonēdi. n. 124. ff. de iure. iur. sed in casu nostro, cū adsit personarum diuersitas, spoliatoris scilicet & tertij, connexitas dari non potest, cum vnum sine altero esse possit. nec enim necessario se se contingunt. nam licet ius tertij possit habitu, & potentia spoliatoris prodesse, non tamen actu, & ita necessario non prodest. vt nec nocet, quare dicebat idem Craue. d. cōf. 232. num. 2. post las. in. l. sed etsi plures. §. r. 2. notab. de vulga. & alios plures, quod quādo vnū potest stare sine altero, connexitatem non dari. Quod autē docuit Ripa. d. §. nihil commune. nu. 80. ex glo. in cap. sed & continuo. de penite. desim. 1. & Bar. in. l. Artheius. §. de

322 §. de opere. ff. de aqua plu. arcen. simpunitate cōcedi delinquenti propter socij personā, qui non delinquit, quando scilicet unus puniri nō potest quin leatur & alter. sic intelligitur ut & ipse Bar. declarat, dū loquitur in causa dāni adeo connexa, ut separari nullo modo possit, ut cū domus dirui ex delicto debet. non diruitur cōis, quia necessario alterius pars diruetur, quod nō ita in casu nostro cōtingit accedit præterea Bar. referre plures casus, in quibus socius ob factū socij damnū patitur, etsi aduersus eū actionē habeat, qui autē sunt apud eum esse videre. nec. n. ex illis unus hic est. Diluitur non dissimili argumento, quod adfert Ripa. d. §. nihil cōe. nu. 80. ex. l. 2. C. de in ius uoca. quod ubi concurrat odium, & fauor, † fauorem odio præualere, sic nunc tertij fauor spoliatoris odio antefertur debet, dico in casu. d. l. 2. odium & fauorem circa unam, & eandem concurrere res, nec unū ab altero separari posse ut latius hæc explicauit supra. q. 7. in. quarta opinione, diuersum uidetur in casu nostro. Quam obrem contrariam sententiā probauit Butrius in. c. literis. de rest. spol. Ripa. d. §. nihil cōe. n. 80. & Roma. quæ Rubeus citauit Freti Inno. auctoritate. in. c. ueniens. de pōnsa. dū affirmat tertium excipien- tem de proprietate matrimonij cōtra spoliatum agentē ad Thori recuperationem, nō impeditur restitutionem, nisi probationes incontinenti offerat. sed probabilis est, non necessaria. Inno. auctoritas, qui tamē scribit resti- tui adhuc impediri si is tertius dicat se spoliatū se illa. Nec suffragatur tex. quē in hanc Butrij sententiā citauit Roma. d. §. nihil cōe. tex. in. q. † l. si duo rei. ff. si quis cautio. quo probatur socij doli alteri non posse prodesse, quia, intelligunt illam Ripa. d. §. nihil cōe. nu. 79. & Rubeus. n. 155. procedere ubi ex dolo correus lucrū consequitur, sed in iam quæsitus doli unius alteri nocere non debet. l. si unus. in prin. de pactis, & eandē attulit declarationē Bar. in. l. ex duobus. nu. 23. n. 27. & nu. 40. de duob. reis, quare dū doceret res uisa est dubia, & non semel perpendi Ripa. d. §. nihil cōe. nu. 40. distinet. Primo sic distinguuntis, aut tertij exceptio æque principaliter respicit utilitatem spoliatoris ratione iuris connexi, & tunc spoliatus restitui nō debet. & hoc casu procedat sententia Butrij, aut non respicit æque principaliter & tunc restitui debet, & ita procedat cōmunis opinio, argumēto. l. 1. ff. de author. tuto. a qua distinctione, nō multum recedit secunda quā subiicit idem Ripa, quod aut factū spoliatoris prodest tertio ra-

tione comunionis, & tunc exceptio tertij nō impedit restitutionē ne uiolentiis præstetur ansa, aut nō prodest & tunc restituitur, quæ sanè distinctiones æquitate sapienter, uerum si iudicādi munus mihi hac de re inueniretur omni diligentia perscrutauer. quo iure istertius niteretur. an aliquibus cōiuncturis postus deprehēdere doli participē, quod si dolo carere animaduertem spoliatū nō restitueret iux. d. l. bonafides. depositi, si uero doli in eo esse cōiiterem reiecta exceptione deiectionum restituendū decerneret, erit tamen cogitandū.

336 Quæro. 33. utrū ne † restituitur adhuc ante omnia spoliatus reiecta spoliatoris reconuentione alterius spoliij, iure ciuili res clara factis est iure autē Pontificio non parū obscura: ob tex. c. vlt. de ord. cogno. ut res clarior fiat, plures casus distinguo. Pri. est cum spoliatus agit ut cōtra spoliatorē, qui ex interuallo spoliatus restituitur, nā etsi excipiat uel eū recōneuat spoliator asserendo se spoliatū prius, non auditur tamen: sed is ultimum loco spoliatus ante omnia restituitur. l. 1. §. qui ui. & l. cū fundū, de ui & ui arma. clarior tex. in. l. si quis ad se fundū. C. ad. l. sul. de ui. §. recuperandæ in. l. de interd. est enim ultimum uitium purgandū, hoc probant omnes. in. d. c. vlt. de ord. cognitio. ubi Abbas. n. 11. Rotā in nouis decif. tit. de rest. spol. decif. 16. in. fi. et Thomas Fast. in decif. Rotæ causa. 1. Dubio. 4. Aegid. Bos. tract. causarum criminal. tit. de plurib. uolentiis n. 26. 27. doctores. in. d. l. si quis ad se fundū. et in d. §. nihil cōmune. ubi Ripa. n. 68. Rubeus. nu. 158. vers. primus casus, quod intelligunt omnes cum super una re tantum facta est prima, & secunda spoliatio, & hanc sententiam probauit Cy. l. momentaria. col. 2. & Albe. col. 1. C. unde ui & Cyn. in. l. 1. in. fi. C. si per uim uel alio modo: ubi referratio nem post lac. de Arena purgato ergo ultimo spolio agatur super primo ne impunitum remaneat, sic declarat Rubeus. qui sup. statim.

337 Declaratur casus iste cum prima spoliatio fuit maior secunda, illa enim secunda præualet. sic tex. d. l. si quis ad se fundum, declarat Castren. conf. 399. Priusque iura. col. vlt. vers. 3. similiter lib. 1. quæ uoluit citare eum probando Dec. conf. 200. nu. 3. uers. 4. benefacit, & Alcia. responsio. 408. nu. 6. quare cum spoliatio, quæ sit lente pendente dicatur maior, & grauior Clem. 2. ubi glof. de. appell. obstat ibi hoc casu, Abbas. cap. bonæ de appella. Dec. d. conf. 200. num. 3. & Ripa. d. §. nihil commune. num. 68.

Secundus est casus, quādo secunda spolia-

tio facta fuit immediate post primam, tunc agere ex secunda obstat prima, potuit enim primus spoliator incontinenti impunè spoliari. l. 3. §. eum. l. qui possessionem de vi & vi arma. quo loci Bar. hanc probavit sententiam, & cum sunt secuti Barba. conf. 38. col. 4. lib. 7. Angelus in disput. quae incipit renouata guerra. primo dubio, las. in l. clā possidere. §. qui ad Nundinas nu. 25. de acquir. poss. Dec. cōf. 46. nu. 17. Rui. conf. 38. nu. r. conf. 42. nu. 2. 3. conf. 43. nu. 2. lib. 1. Guza. cōf. 1. nu. 19. Maranta disput. 1. nu. 27. 28. Neuiza. conf. 82. nu. 10. D. Craue. conf. 4. nu. 8. 9. sic dicimus fortius licere occidere furem res rapientē & fugientem. l. furem. vbi Bar. ff. de fidei. Dec. l. vt vni. nu. 31. de iust. & iure, quod intelligo cum statim hoc agitur, quod lege clarius erat apud Athenienses cautum, testis est Demosthenes aduersus Aristocratem, his verbis lex, dicta erat. Quod si quem auferentem, uel ab ducētem per vim & iniuriam statim causa defensionis occiderit: impunè occisum esse iubet, & vno ore intelligunt nostri satis dici & immediate, cum ratione qualitatis rei & casum in rebus potuit, & hanc sententiam & casum in nostris terminis, affirmat Abbas. d. c. vlti. nu. 11. de ord. cogit. & Rubeus. d. §. nihil cō nu. 158. vers. 2. casus Lucas a Penna. l. si coloni. q. 7. & q. vlt. C. de agr. & cens. lib. xj. & ita intelligitur tex. in c. Olim. 3. de restit. spolia. Aegidius Bossius tract. causarum criminalium tit. De plurius violentiis nu. 6. 7. quoniam, licet amicos conuocare pro rei propria reparatione glo. l. cum fundum in verb. postea de vi & vi arma. Bar. l. deuotum. C. de meta. & epid. lib. 12. in l. prohibiti 3. nota. C. de iure fisci lib. x. las. l. 1. §. vlti. nu. 5. ff. de ope. no. no. & conf. 86. col. 2. lib. 3. Rui. conf. 1. col. 2. lib. 5. Marfil. sing. 456. habuisti. Neuiz. cōf. 82. nu. 3. Alcia. responso 286. in fi. Soc. iu. cōf. 68. nu. 66. lib. 3. Craue. conf. 4. nu. 14. 15.

Declaratur hic casus nō procedere, cū lite iam pendente & sit secunda spoliatio, nā tunc agenti ex prima obstat secunda, cum tanq̄ facta lite pendente, dicatur grauior & maior: vt iam dixi, etsi iam viam vnam erat ingressus, eā sequi debuit, in x. tex. l. si mulier. §. vl. de eo quod metus causa, Dec. l. fin. nu. 31. C. de ed. diui Adria. tollen. & Soc. iun. cōf. 122. nu. 12. lib. 1. & alibi sepius. sed aliter decidit Thomas Fastoli, in Dec. Rotae causa. 19. n. 40.

Tertius est casus, quando spoliatio hinc inde diuersis in rebus facta est: tunc spoliatus vnus agens restitui & reconueniri potest. ut & ipse pariter restituitur, exēpli causa, si occupauit

fundum tuū, & tu domū occupasti meam, Si agas contra me, te reconuenire, vel excipere possum: sic intelligunt omnes tex. d. 1. c. vlti. de ord. cog. vbi Abbas nu. 11. Maria. Soc. sem. c. ex literis col. 26. ver. 12. fallit. de mutuis peritio. Corsetus tract. fal. ad reg. quod spoliator. ante omnia restit. fall. 2. Rubeus. d. §. nihil cō nu. 158. in fi. nō mediocriter tamen in hac cōti nostrorū declaratione dubito. nā etsi quoad primam partē, stare possit, vt spoliatione rei diuersae facta reconuenio concedatur, iuxta principii tex. attamen nō video quomodo vltima illius pars (que vult exceptionē alterius spoliū impedire agētē) loqui possit, cū spoliatio circa duas diuersas res hinc inde intercessit, cum. n. nō sese contingant duae hae causae, q̄s una alterā excludit: vt. n. primus egit restitui: sic potest & secundus, prater illud postmodum, quod in toto ipso contextu, diuina re est circa plures res spoliationē factā fuisse.

Quero. 34. Quid si ex capitulis & pacis inter duos Principes inite hinc inde occupata restitui debet, vt nobis temporibus cōtingit, an ante omnia faciēda sit restitutio, vt domini exceptio obici nō minime possit, & nō restitui ante omnia affirmat Bal. in. tit. de Pace Constantiae. §. sententia in glo. in verbo. restituantur: eū secuti sunt oēs. in. d. l. naturaliter §. nihil cō ibi Ripa nu. 85. Hormo. Detus nu. 41. ver. 6. limi. qui eiusdē sententia: ibidē citat Aret. sic Alex. sic ibi Rubeus nu. 162. vers. 16. declaratur. Claud. Seyfelliū col. 4. vers. 18. & vltimo, & licet Bal. nec lege, nec ratione, suā probent sententia. ea tamē ratione firmari potest, q̄a is possessor non dicitur esse in aliquo vicio, cuius odio grauari debeat ante omnia restituere, licuit. n. ei iure belli occupare, ut tradunt oēs in l. ff. de acquir. possess. Declaratur ergo non procedere, cū Belū fuisse illi tunc: nā tunc is possessor cōuetus spoliator dici potest. sic declarat Claud. Seyfelliū statim allegatus, & prater arg. a cessante ratione supra relata, cōfert Bal. doct. quā is Claud. citat Baldi. in. c. in literis col. 2. de restit. spoli. & in l. vt vni. col. pen. de inst. & iure, hos milites, qui latrocinantur castra sine iure belli, posse etiā ex interuallo de facto expelli, quādo autē illicitum & licitum dici possit bellū, docent oēs in l. in prin. ff. de acquir. poss. & vnus omnium vir doctus. simulac in te gerimus Ser. Ducis a secretis cōsiliarius Petrinus Belus tract. de Bello. 2. parte tit. 1. addo Didacū Couarr. Hispa. in. cap. peccatum. 2. parte. §. 8. 9. & 10. de rig. iur. in. 6. qui infinita prope doctē & egregie congestit.

Quero

Quero 35. quid si spoliatus & fuisse Tyrann. an restitui ante omnia debeat, si subditi impiam illius Tyrannidem & scruitiam obiciant. & non esse restituendum affirmat Zafus in. d. §. nihil commune nu. 67. qui nouam & à se excogitatum declarationem credit, excogitauerat prius Ripa ibidē. d. §. nihil cō nu. 90. qui eiusdē sententia: citauit Martinum Laudenfem, nam (vt inquit Zafus) si scuitia est in causa ne uxor spoliato marito restitatur. c. literas de restit. spolia. Ripa. d. §. nihil cō nu. 84. & Corsetus tract. fallē ad regula. 26. quanto fortius Tyranno restituenda nō est iurisdictionis ac locorū possessio.

Quero 36. quid si spoliatus & ciuillissimam tantū habuit possessionē. Cū vera possessio a spoliatore occupatur, an adhuc ante omnia restituatur, ut puta si ex statuto cautum sit: de sancti possessionem in heredem continuare debere, vt extant statuta in multis Italiae & Galliae locis, vt refert Tiraq. in tract. Le mort a fait le uui. in praef. Papiae. n. & Mediol. sic extat Decretum, ut est relatum in Decretis Papiensib. 16. sub Rub. Quod possessio defuncti continuatur in haeredes, hae ergo possessio in haerēde continuata & ciuilliff. dicitur vt eam sic appellat oēs in l. 1. ibi Ripa nu. 36. de acquir. possid. in Rub. de cau. poss. & pro pr. nu. 23. latiff. Tiraq. in. d. praefat. doct. 7. in hoc ergo casu, si mortuo patre vera possessio statim a spoliatore occupetur, antequam sit eam ingressus naturaliter filius, an restitui ante omnia debeat filius: dubium est nō leue, in quo nostri interpretes mutarūt, & cōstantes parum sibi fuerunt, Bal. enim in auct. defuncto. q. 3. C. ad Tertull. non esse restituendum docuit: illum sunt secuti Alex. in l. in suis nu. 9. de lib. & posth. qui hanc esse receptorē sententiam dixit Soc. in. conf. 49. col. 4. lib. 3. Alex. conf. 37. nu. 5. lib. 1. & conf. 87. nu. 9. lib. 3. zafus conf. 10. nu. 22. lib. 1. sic las. in l. si forori col. vlt. vers. 2. limita. C. de iure delib. Paris. conf. 1. nu. 158. 160. lib. 1. cōf. 54. nu. 33. lib. 3 Alcia. in tract. praesump. in praefat. in. 3. parte nu. 6. zucardus in l. vlt. nu. 107. C. de ed. Diui Adria. toll. Fernand. Berenga. d. §. nihil cō prima parte nu. 77. in fi. Cora. lib. 6. miscella. iuris. c. 14. nu. 4. vers. quae a Bal. & ceteris relatis adferuntur fund. nō illorū sententia: fuf fragantur. tex. enim & l. 1. C. quorū bono. qui a Baldo citatur, nō meruit allegari cū in possessio adificēda loquatur, quae possessio facta Soc. in l. 16. quae nobis nu. 13. ver. 4. & vl. de acquir. poss. haereditatē cōceditur cū nul

lo modo quaesita sibi fuit possessio, sed diuersum in casu nostro, in quo virtute legis municipalis translata est possessio, qua ratione & illud diluitur, quo dicebant iur. interpretes, hoc unde ui. interdicitū concedi ei, qui semel possedit. l. 1. §. hoc interdicitum il. 2. & §. eum qui neq; de ui & vi arm. & latē supra in anteludis nu. 1. & ob id huic haeredi nō concedi, cū nūquā possederit, falsi. n. hoc est, cū factis legis dispositione possedisse dicatur. tex. autem & l. possessio quoq; §. 1. de acquir. poss. quo in hanc alii adducitur sententia, ad rem non facit, dū. n. affirmat nullam esse filii existentis in potestate patris possessionē, sequitur vt vita functo patre, nō possit dici possedisse & per consequens non posse uti interdicitō, solum is tex. procederet in filio cū tamen haerēdes alii sint quādoq; & haerēdis qualitas a qualitate filiationis distincta est. nec inter extraneos haerēdes & suos quoad casum hanc aliqua extat differentia, vt latiff. scripsit Tiraq. tract. Le mort a fait le uui. declar. 3. nu. 6. praterea concessio filium in patris vita non possedisse, eo tamen ipso, quod mortuus est pater statim ex ipsius statuti ui possedisse dicitur. Non adiuuat pariter hanc sententiam, quod dicitur, quod quemadmodum possessionis continuatio concessa a iure cōi, de testatore in heredem ad usucapionis effectū: per occupationē ab altero medio tempore factā impeditur & l. possessio. de vsucap. l. Pomp. §. quā situm. de acquir. poss. sic in casu nostro cōfirmationē impeditur, cum ante uerā & naturalem apprehensionem haerēdis alter occupat, si ergo cessat cōtinuatio, & ita possessio, spoliatus is dici non potest, huic. n. argumentato satis facit Didacus Couarr. lib. 3. varia. resolu. c. 5. nu. 6. vers. sic & in interdicitō. in casu. d. l. poss. & d. §. quā situm, possessionē fuisse vacantem cū ab altero occuparetur, in casu uero nostro vacantem nullo modo potuisse dici, cum eo ipso, quod mortuus est testator, statim haerēs possidere dicatur. Contraria itaq; sententiam probauit sibi parū constans & Bal. in l. 1. in fi. C. de appella. & in rubri. de causa poss. & proprie: vt refert ibi Ripa nu. 24. qui hanc tandem & ipse affirmasse videtur vt clarius fecit in l. 1. §. hoc interdicitum nu. 14. ff. quorum bono. in l. vlt. nu. 135. C. de reuo. dona. & lib. 1. responforum. c. 1. nu. 48. & eiusdē sententia: uere fuit (quamq; pro cōtraria citari solet) lo. Fabri. §. lvi. Inst. de haere. qual. & differentia, & sibi parum constans las. cōf. 85. col. 1. lib. 3. conf. 146. col. 1. lib. 4. hanc esse uerriorem sententiam & in Gallia seruati scripsit

I ij no-

novissime Rebuffus in comment. Regiarum constituto. tomo 3. tit. de materijs possessorijs. in praefatione nu. 41. & ante cum Tiraq. in d. tract. Lemort a fait le viii. 6. parte declaratione 4. nu. 4. ubi citat Dec. conf. 84. & sibi contrarium Parisium conf. 41. nu. 12. lib. 1. & Bello. conf. 35. nu. 8. & hanc, quam veram dixit, probavit Didacus. d. lib. 1. varia. resolu. c. 5. nu. 6. idem in Galha servari a firmavit Molinaeus ad Alex. conf. 37. nu. 5. hb. 7. & conf. 87. nu. 9. lib. 3. placuit hac sententia Riminal. col. 340. nu. 8. lib. 2. lo. Croto in l. 1. num. 44. de acquir. poss. Francisco de Marchus. q. 71. nu. 4. Alciato responso 256. num. 9. responso 352. nu. 1. resp. 564. nu. 14. Cephal. conf. 47. nu. 41. lib. 1. ex quorum ditionatione posteriore hanc sententiam esse crebriorem, videmus, & cui ut probabiliori accedo, etsi non ignorem plura solere adferri argumenta, quae tam non adjuvant, ut illud, quo dicitur etiam ex iuris communis dispositione & defuncti possessionem in heredem continuare. l. cum miles. ex quib. cau. maia. l. coeptam. de usufr. quae in hanc sententiam citantur lo. Fabri, idem dicens dum est in casu nostro ut absque apprehensione haeres possessor efficiatur & per consequens spoliatus dicitur, hoc etenim corrumpit fundamentum cum tex. d. l. cum miles, solum quoad usufruptionis casum procedat. d. l. coeptam, & l. numquam in possessionibus. §. vacuum de usufr. quo in casu licet iacens hereditas non possideatur. l. 1. §. Sequola. ff. si quis testat. lib. esse iustus fuerit, in usufruptione tamen fingitur qualisqualis possessio. l. gerit. ubi Romanus dicit singularem de acquir. possess. & scribit las. in l. erus qui. 2. nota. ff. si certum petat. & declarat glo. Bar. ceteriq; omnes in l. cum haeredes, de acquir. poss. Tiraq. d. tracta. Le mort a fait le viii. in praefatione declar. 3. nu. 4. sed in casu nostro, si aliqua possessio non posse videtur, ut in ea interdictum recuperandae locum habeat, quod in casu ficto & in proprio non procedit. l. 1. §. ait praetor. de vi & vi arma. Soc. autem in d. l. rem, quae nobis nu. 13. in si huic heredi restituendam esse possessionem ait quia etsi ficta haec dici possit possessio, attamen in favore animae constitutum est, spoliatum quocumque casu esse restitutum. c. reintegranda. 3. q. 1. ad casum ergo fictum extendi debet dispositio: ut videmus in simili, favore animae dispositionem & authenticam puberum ad casus fictos extendi, ut tradit Bar. in d. auth. sacramenta puberum nu. 19. ubi longa apostilla, & ibi Cur. sen. nu. 47. C. si aduer. uedictio. Craue. de antiq. tempo. pri

ma part. 4. partis principi. nu. 10. Sed Soc. argumetatio procedit in dispositione. d. remedii ex. c. reintegranda, quod suo loco dicemus, iam enim in interdicto unde vi, constat esse rationem differentia, postea non extenditur ad casum fictum. d. l. 1. §. ait praetor. de vi & vi arma. corrumpit & illa argumentatio Croto in d. l. 1. nu. 44. de adquiren. poss. d. cum inquit quod quemadmodum civilis possessio dicitur vera, non ficta: sic & civilis. ut ergo pro civili datur interdictum unde vi. l. 1. §. siue autem corpore. de vi & vi arma. sic & pro civilis fima, corrumpit inquam posteaquam crebrior est interpretum sententia & civilissimam possessionem esse non veram, sed fictam & artificiosam ut tradit Ripa. in rub. de caus. poss. lib. & proprie nu. 24. & testatur communem Tiraq. d. tract. Lemort a fait le viii. in praefat. declar. 7. nec a pari procedit civilis. hanc possessio, cum illa ex clausula constituitur: ut falso opinatur praetatus Croto, etsi illa possessio est interdictum actu ficto translata, vera dicitur. l. certe. §. j. de precario omnes. l. quod meo. de acquir. poss. Bar. l. si. qui pro emptore nu. 70. ubi las. nu. 350. 356. de usufr. non idem est in hac nostra, cuius differentia est ratio. quia in casu isto nullus geritur actus vel a testatore, qui possidere desinit, vel ab haerede, qui possidere incipit, sed quod conceditur, legis dispositione totum coeditur, at in casu constituti partes operantur, quoniam vult constitutus ex eo actu possessionis causam mutare glo. l. quaedam in verbo. possessionem, de rei vend. immo ex quo dominium transfertur constitutus, dicitur & possessionem transferre: cum dominium sine possessione non transferatur. l. traditionibus. C. de pactis, Angelus in d. l. quaedam, quem secutus est Tiraq. tract. de iure constituti prima parte nu. 3. Nec ad rem facit & tex. c. contingit. de dolo & contumacia. quo dicebat Croto superbari, possessio nem illam dici veram, quae sine apprehensione acquiritur, nam is tex. loquitur de possessione a tertio adjudicata, qui elapso deinde anno in rei contumacia, verus efficitur possessor, cuius inquit contumaciae patientia traditionis loco est, ut ibidem declarat Bal. & Tiraq. d. tract. Lemort a fait le viii. in praefatione declar. 6. nu. 12. quare hanc eodem & veram sententiam eo iuvari solo animaduerti fundamentum, quod perpensum video a viro diligentissimo Didaco Couuar. li. 3. varia. resolu. cap. 5. nu. 6. ver. sic & interdicto. C. de vera est sententia ex vi statuti, possessione posse absque aliqua apprehensione transferri, ut docuit Bar.

Bar. in l. cum vnus. §. vlt. vers. ex quo nota. ff. de bo. auth. iud. poss. Quae ceteri ferè omnes secuti sunt, ut retulit Tiraquel. d. tract. le mort a fait le viii. declaratione. 6. num. 5. quo fit vt eo ipse, quod mortuus est testator, statim haeredem esse effectum possessorem, & apud eum per temporis momentum saltem possessionem adfuisse dicitur, ad quam si is, qui eam postmodum occupavit illi non admittat, spoliare dicitur, ut in simili dicimus in translata possessione ex constituto (etsi casus fortior videatur) vel ex precario. & si constitutarius velit admitti ad naturalem possessionem, & impediat, spoliari dicitur, sic Bar. in l. non ab re. C. vnde ui. Afflic. Decif. 40. nu. 14. Tiraq. tract. de iure constituti, prima parte. nu. 69. vna est sola difficultas, interdictum vnde vi ad casum fictum non protendi. d. l. 1. §. ait praetor & dico ex ratione illud ibi olim in veteri interdicto factum, quia in personam concepta erant verba, a quibus recedere non licebat, sed postmodum declaratum fuisse videmus, vt ad casus fictos & improprios trahatur, vt mandantem ligat, ut mandatarius. d. l. 1. §. de iur. de vi & vi arma. cum tamen mandans & improprie spoliare, ac ficte delinquere dicitur, vt tradunt omnes. in l. si is, qui pro emptore. ibi las. latissime nu. 361. de usufr. cap. latissime quoq; Petrus Placa Hisp. in Epitome delicto. cap. 15. quod & videmus concessum in interdicto, quod ui aut cl. l. aut, qui aliter. §. fin. & l. seq. ff. quod ui aut clam. quae sententia crebriore probata, non est quod ad illam Ripae distinctionem confugiamus, quae is facit in l. num. 37. de acquir. poss. inquit enim aut statutum transfert possessionem ipso iure ex defuncto in heredem absque ficta traditione, vt hoc casu procedat illa sententia negantium interdictum vnde vi non concedi. aut statutum transfert, seu continuatione inducit fingendo aliquem actum fictum, & tunc transit verè in heredem possessio, cum hoc casu tantum operetur fictio, quantum veritas, iuxta. l. adoptio de adoptio. & ideo hoc casu interdicto vnde vi locus erit, & procedet communis sententia: nam haec distinctio non est vera, quam & rececit Tiraq. d. tract. le mort a fait le viii. 6. parte declaratione. 4. nu. 7. vt apud eum. & communis haec, quam probamus sententia, fortius procederet, quod statutum disponderet possessionem et testatore, in heredem transferri non obstantem alterius occupatione: sic Zuccardus. l. vlt. n. 107. vers. que communis. C. de ed. diui Adr. tollent. citat Bal. in c. contingit. de dolo & contuma.

Declaratur tamen communis haec sententia, non procedere, cum ipsem testator & uiuens spoliatus fuit, cessat enim tunc possessio nis continuatio, & per consequens spoliatio in haeredis personam: sic Guliel. Benedictus. in cap. Raynutius in verbo. mortuo itaq; testatore. nu. 78. de testa. quem secutus fuit Didacus. d. lib. 3. varia. resolu. cap. 5. nu. 6. Zuccardus. d. l. vlt. nu. 108. C. de edicto diui Adr. tolen. post Alex. conf. 83. nu. 3. lib. 2. Afflic. in ca. 1. §. sciendum, in si. de feudi cognit. quam declarationem intellige: nisi intra annum spoliati haeres & ne mine testatoris agere velit, quod posse videtur secundum glo. in c. cu ad sedem. in verbo. interdictum de restit. spolia. argumento. l. 1. §. hoc interdictum. il. 2. de vi & vi arma. & cap. significauerunt vbi glo. in verbo. ratione. de testib. vbi Abbas. in. 3. mortab. quos fuit secutus Tiraq. d. tract. le mort a fait le viii. 6. parte declaratione. 4. num. 8. quod in praxi sepius contingit, & iam obseruari vidi. & hoc casu declarari potest statum Papiae. 54. & de possessione violenta vel clandestina & c. in illis verbis, vel ab eius praedecessore tunc temporis verè possidebatur, quae verba ostendunt, successore spoliati posse agere pro spolio commissio contra suum praedecessorem, cum verba illa, tunc temporis possidebatur, respiciant praeteritum, ita ut intelligantur, iam praedecessorem possidere desisse, & successorem posse agere, quod intra annum a die quo successit intelligitur, ut statim admonui.

Quaero. 37. an hic spoliatus, cui ante omnia possessio restitui debet, restituatur, & ante omnia fructus & accessiones, & restitui debere censuit glo. in cap. 1. in verbo. restitui. de restit. spolia. ex claro tex. ca. grauis. eo. tit. & probat tex. l. videamus. §. in Fawia. de vfuris. omnes. in d. ca. grauis Ripa. in d. l. naturaliter. §. nihil commune. n. 50. de acquir. poss. Cur. lun. conf. 41. in si. Paris. conf. 1. nu. 147. lib. 1. Alcia. responso. 370. num. 5. Plotus Nouarien. in l. si quando nu. 732. C. vnde vi, Aegidius Bosius tract. causarum criminalium. tit. de pluribus violentijs. n. 32. qui alias subiicit quaestiones, praesertim quado integra fructuum restitutio non est facta, quo obijci possit agenti postea petitorio, quod non attingo, cum praesentis instituti non fit. ratione alias supra in anteludijs attuli, quia restitutio, dicitur in praesenti repositio. l. quod minor. §. restitutio, de mino. probat. l. vltim. §. 1. patri. §. si pecuniam. de minor. in l. si praedictum. C. de praedijis mino. intelligitur tamen quando

332

333

343

355

336

337

338

339

360

361

362

364

365

366

quando probata fuit violentia, alias enim ubi domus ↑ nactus sine violentia fuisse occupatus, fructus non consequeretur. sic egregie declarat Rota in nouis Decis. tit. de resti. spolia. Decis. 10. non sufficit, & ibidem Decis. 14. Ex premisis, intelligit, quoad cetera omnia restitui, quae sunt conexa, fecus si separata nec ab vna depederent, sic contra tertium, qui habet tit. coloratum non venire fructus, qui percipi potuerunt Rota in Decis. antiquis. tit. de resti. spolia. Decis. 10. & vlt. in ipso met spoliatore, & qui aliquam coloratam causam habuit occupandi, cetera autem ad fructuum restitutionem spectantia, latissimè infra in remedio ex. c. reintegranda. in. q. 33. discutimus, ubi latissimè agemus, quos fructus suos faciat possessor, & quos nō. illa vna tamen nunc explicatur difficultas, quae non mediocriter interpretum ingenia exercuit, quoniam modo fructus, qui percipi poterant, computantur, an scilicet relatione habita ad spoliatoris ↑ personā, vel spoliati potius, & considerata spoliati persona censuit glo. in. l. fructus. in verbo. restitui. ff. de rei vend. Bal. in. l. si nauis. in fi. ff. co. de rei vend. Butrius in. d. ca. grauis, quā sententiam probat is tex. l. si nauis, & in. l. apud Iulian. §. 1. de lega. 1. & in. d. cap. grauis. in. l. si de possessione. C. vnde ui. Aduersari tamen videtur huic sententiae tex. in. l. Domū. C. de rei vend. ubi relatio ad spoliatoris personam habetur, dum inquit domus occupatorem, restituere quod percepit, vel percipere poterat, ut hanc dissolueret antinomiam Bar. laboratū multum, nec feliciter satis. Primo enim ↑ in. l. ex diuerso. §. 1. n. 4. vers. quid dicemus. ff. de rei vend. distinguit. aut conuenitur spoliatus ab eo, qui non asserit se dominum, & tunc solum veniunt fructus, qui a spoliatore percipi potuerunt, quod primum distinctionis membrum, nec lege, nec ratione probauit Bar. quin illi aduersatur tex. d. ca. grauis, & l. si de possessione. C. vnde ui. aut inquit Bar. conuenitur ratione dominij, & iure digestorum intelligitur de percipiendis ab ipso petitore, iure uero Codicis, de his, qui percipi potuerunt ab ipso possessore, Nec inquit Bar. lex codicis corrigit in eo, quod dicitur de percipiendis a petitore, sed in eo, quod prohibet de percipiendis a possessore. erit ergo in electione agentis petere, quos velit modo, vel habita relatione ad suā personam, vel ad illam conuenienti petat. Quod secundum distinctionis caput, non est pariter verum, quia, et si iure digestorum cōcedatur

fructus petere habita relatione ad actoris personam, non tamen prohibet quin possint peti habita relatione ad possessorem, rursum nō ne in hoc saltem corrigeretur? ut ipse met Bar. sentit, quod in dubio concedendum nō est. quod ergo inquit Bar. esse in electione verū nō, cū verius est in dispositione sit. accedat praeterea quod tex. in. d. l. si nauis. §. vlt. generaliter loquitur siue iure dominij siue alio iure agatur. secūdo ergo loco idē Bar. in. d. l. domum. C. de rei vend. distinguebat, aut actor vult se referre ad illud, quod percipi potuisset singulariter, & relatio tunc ad actoris personam habebitur. d. l. si nauis. §. vlt. aut actor vult se referre ad illud, quod percipi communiter potuisset, & tunc non est differentia ad cuius personam habeatur relatio, quia semper communis aestimatio consideratur, Bar. assentiunt Alex. in. l. apud Iulian. §. fructus circa med. deleg. 1. Barba. conf. 80. col. 12. circa med. lib. 3. Ruin. conf. 161. nu. 19. in fi. lib. 4. & veram ac communem esse Bar. distinctionem, testatur Boe. q. 268. n. 3. qui nu. 4. subiicit, eam in iudicij seruari, & hanc fuisse ante Bar. distinctionem, Gugliel. a Cuneo, retulit. Non placuit hanc Bar. sententia Dec. in. l. Generaliter. nu. 5. de reg. iur. vt nec Mathes. nota. 160. Nota, quod & c. nā inquit Dec. primū distinctionis membrum fallum est, cum singulare actoris interesse, nō soleat considerari. l. si feruum. ad. l. Aq. l. pretia rerum. ad. l. Falcid. l. furti. in prim. de furtis. cōfert, quod scribit Bar. in. l. cotem ferro. §. qui maximos. num. 9. ff. de publica. fructus ↑ non esse aestimandos, ut semel percepti sunt, sed vt communiter consueuerunt percipi. Bar. fuit secuti Paris. conf. 55. nu. 45. lib. 3. Grāma. Decis. 76. nu. 14. verum a Decij impugnatione Bar. distinctionem posse defendi, quandoq; animaduerti, cum in casu nostro iam constitutum sit, fructus considerari relatione habita ad personam singularem, licet in. d. l. domum. videatur considerari rei persona, & in. d. l. si nauis. §. vlt. & in. d. l. si de possessione, videatur considerari persona actoris, vñ hoc est, quod consideratur persona singularis, quae sanè persona singularis, non aestimabit sola sua affectione, tot fructus potuisse percipi: sed necesse habebit hoc probare, & hoc casu cessabit regula, ↑ l. pretium rerum ad. l. Falcid. quia ibi consideratur interesse, quod est in sola affectione animi, & appetitu. nos autē sumus in casu veritatis, quia actor probando, quod si ipse fuisset in possessione, percepisset tot fructus, non innititur affe-

affectioni, vt lucrum, quodammodo capter, sed innititur veritati, ne damnum sentiat. Arbitror tamen alia ratione Bar. in primo hoc distinctionis membro minus recte sentire. nam in. d. l. domū habetur ratio fructuum, qui singulariter percipi potuerunt, & tamen rei conueni personā consideratur, nec reddit rationem Bar. cur magis sic intelligi debeat tex. l. si nauis. §. vlt. quam tex. d. l. domum. secundum membrum distinctionis Bar. inquit Dec. est sine difficultate verū, quia si habetur relatio ad cōmunem aestimationem, nec actoris nec rei persona obseruabitur. quasi vellet dicere Dec. res est clara, vt tradit & Boe. d. q. 268. nu. 4. & si recte perpendatur secundum hoc distinctionis membrum, nihil confert ad conciliandam praecitatam legum antinomiam, quae non communem, sed singularis personae considerant aestimationem. Perpendebam olim conciliationem, quam posteriore loco attulit vir diligentissimus Petrus ↑ Loricus in. l. fructus. col. 11. de regulis iuris: dum sic distinguendum putat. aut restituuntur fructus actione mota, aut iudicis officio iuxta. l. si non fortem. §. libertus, & glo. l. in summa. §. ei qui de cond. indeb. gl. l. pro socio. §. si tecum. ff. pro socio, iuncta. l. vtiq; in prin. de rei vend. Primo casu, cū per actionem petuntur attendendum est, quid ipse percipere potuit litis contestata tempore. l. praeterea. ff. de rei vend. & hoc casu procedit dec. d. l. si nauis. §. vlt. & hoc casu est ratio (inquit Loricus), quia petitor, cum fructus petat, ius nō ex eo metitur, quod possessor occupauit: sed ex suo iure, iuxta. l. i. §. 1. ff. si pars haered. pet. idest ex eo, quod ipse percipere potuit, non ex eo, quod possessor sua industria. l. 3. in prin. ad. l. Falcid. neq; ex eo, quod habuit. d. l. si nauis. §. vlt. d. l. apud Iulian. §. 1. vers. nec quos heres percepit. secundo casu, cum fructus officio iudicis restituuntur, qd fit quando res tantum petitur, quoniam actio de sola re mota, non continet fructus. l. fundum. vers. item. ff. de exceptio. nisi postquam lis est contestata, quia veniunt tunc officio iudicis. l. videamus generaliter. §. si actionem vers. quod si. ff. de vlturis, hoc ergo secundo casu consideratur, quid ipse possessor percipit, & percipere potuit. l. i. in fi. C. de petitio. haered. vel debuit. l. sed est lege. §. sed & fructus. ff. de petitio. haered. & hoc casu procedat. d. l. domum, quae loquitur cum res solū est petita, ut ibi constat domū solam in controuersiam positam fuisse. sic etiam intelligitur. l. 2. C. de fructib. & litium expen. cuius

rei est ratio secundum Loricū, quia ex quo hoc statim iudicis officio, is iudex magis tueretur partes possessoris, quam petitoris. §. vlt. inst. de perpe. & tempo. actio. promior enim est ad liberandū iudex, quam ad condemnandum. l. Arrianus. ff. de actio. & obliga. Quae sanè subtilis consideratio, est dubia, quia nō mediocriter diuinat, & ad. d. l. domum. in qua nō plus constat solam petitam fuisse domū, quā cum fructibus, & ad. d. l. si nauis. §. vlt. in quo non constat fuisse petitos fructus per actionē, cum generaliter loquatur, quando agitur de fructibus aestimandis, nec distinguit seu declarat quomodo petiti sint, in mo principium text. suadet rem fuisse petitam, vt ibi nauis petitur, & in consequentiam fructus. accedit praeterea, nō esse absolute verū, petitionem, restitutionem rei non continere, & fructuum restitutionem, hoc patet in casu nostro, ubi verū restitui sui natura, continet & restitutionem fructuum. d. l. videamus generatim. §. in Faustiana. de usur. d. cap. grauis. de resti. spolia. & supra diximus in anteludij, quod animaduertens Loricus. post aliam a se recentiam difficultatem. in iudicij ponit arbitrio, ut apud eum. Cogitabem itaq; an conciliari iura sic possent, ↑ ut dicamus idem esse ex. d. l. domū dispositū, quod ex. d. l. si nauis. §. vlt. & ceteris nam. in. d. l. si nauis. §. vlt. ideo constituitur, actorem posse petere quantum ipse fuisset consecutus si in sua possessione permansisset, quia sic petendo petit omne damnum, quod sensit causa noui possessoris: modo hoc idem dispositū est in. d. l. domum dum constituit Gordia. petitorum consequi posse, quod percepit, & percipere poterat ille occupator, deinde subdit, & omni causa damni dati & c. si ergo actor habeat relationem ad personam rei & consequatur, quod ille percepit cum omni causa damni dati, non est dubium, quod tantum consequatur, quantum si peteret fructus, quos ipse actor percipere poterat, nam damnum is dicitur pati, qui lucri spem amittit. l. proinde. la. 1. §. vlt. & l. seq. ff. ad. l. Aquil. sic & damnum dicitur, quis sentire cum lucri spem amittit. l. 2. §. merito. vers. damnum. ff. ne, quid in loco pub. glo. in. l. nō amplius. §. 1. delega. 1. quare in locatore cum dicimus ↑ damnum sentire, qui fructus alterius causa deualtatos, & deperditos colligere nō potuit l. si merces. §. tuis maior. l. ex conducto. §. sed & si habes. §. si tuis temporatis. ff. locati. l. damnum. C. de locato, egregie cōsultit Soc. Iun. in conf. 78. n. 16. lib. 2. quoniam ↑ damnum is

dicatur sentire, qui suam uoluntate implere & suo desiderio satisfacere impeditur, ut probat tex. §. praterca. inst. de actio. ut eo adductus sic censuit Bar. in l. si filius, qui patri. n. 7. circa med. de vulgari. Soc. in rub. ff. sol. ma. nu. 69. Tiraquel. de retractu consang. in praefatione nu. 25. & Io. Jac. de Leonardi inter conf. Bruni conf. 114. num. 56. & ita intelligi debent. l. 1. §. vlt. C. de petito. hared. & l. 2. C. de fructib. & litium expē. & l. sed et si lege §. sed, & fructus. ff. de petito. hared. & l. ait pretor. §. per hanc. ff. de his, que in fraud. cre. ut scilicet illi suppleantur illa uerba cum omni causa damni dati. ex. d. l. domum cum incongruum, non sit uiam legem suppleri ex altera, & distingui declarariq; Aduersus quoq; communem ipsam conclusionem aduersari videtur tex. §. l. cum autem §. vlt. de adilitio edicto, ubi fructus resolutio contractu restituantur, non quos non potuisset consequi venditor, sed quos est consecutus emptor, qui possidebat, sicq; possessoris persona inspicitur, uerū declarabam olim non discerni sibi que sit persona actoris & persona rei conuenit, cum æqualis sit hic inde resolutio, ex quo enim emptor uult principaliter ad sui commodum contractum dissolui, detrimentum, quoq; illud ferre debet. ut que accepit restituat omnia: uel si placet sic declara, ubi contractum ipso iure resoluti ideo non mirū si omnia hinc inde restituantur perinde ac si nihil unquam fuisset actum, hinc uidemus eo casu accessiones omnes restitui, ut in d. §. 1. dicitur, & similis est tex. in l. si hominem de usufructu quem sic intelligit Ruin. conf. 33. nu. 3. lib. 1. sic dicimus, cum contractus per adiectionem in diem uel per pactum legis commissoriae resoluatur. tunc enim omnia hinc inde restituantur. l. quod dictum est. & l. Imperator. de in diem adiect. l. cum fundus. in prin. de lege commissio. declarat Tiraq. de retractu conuentio. §. glo. 2. nu. 2. 3. Tex. autem. l. l. cum hereditas. ff. de petito. hared. qui & ipse aduersari communi sententiae uidetur. dum consideratur sola possessoris persona. sic intelligitur, ut loquatur de fructibus uere ab ipso possessore perceptis, quos ex honestate restituere tenetur iuxta. l. si possessor ex hereditate. illo tit. nisi enim restitueret locupletaretur, quod non licet.

381 Quæro. 38. utrumne in hoc iudicio, filius familias, sine patris consensu esse possit: & posse consultus respondit Baldus conf. 217. uerba libelli. col. 3. uerf. secundo principaliter dubitatur. lib. 2. a cuius sententia, non uide-

tur recedere Petrus Rebuffus in cōmentarijs Regiarum constituto. in titulo de materij possessorijs articulo. 7. glo. 1. nu. 13. quo locidem in cæteris omnibus i causis possessorijs uerum affirmari ex. l. 1. C. si per vim uel alio modo, & l. uiltima. C. qui legitima hab. perso. standi iudicio. Quin eo loci, scripsit idem Rebuffus. nu. 32. uxorem sine uiri mādato, in causis his possessoris agere posse. uerum ipsemet Baldus (ut sui moris est) sibi parum cōstans in conf. 492. In causa uertente inter lib. 3. aliter respondit: nempe filium familias in iudicio recuperada possessionis, experiri non posse sine patris consensu, qua sententiam affirmauit clarius Franc. de Marchis. q. 69. hanc ipse doctorum controuersia noui discutio. sed eam suo loco fusius tractandam referuo in. 15. scilicet remedio Recuperanda possessionis ex cap. reintegranda. 3. q. 1. in quaestione. 23.

384 Quæro. 39. utrumne cum hoc interdico agit, necesse sit spoliationis facta tempus in libello describere: & describendū esse censuit Bar. in l. 1. §. siue autem. nu. 2. de ui & ui arma. Alexand. conf. 6. nu. 2. lib. 3. Soc. Senior conf. 109. col. 1. lib. 3. & in l. rem que nobis. nu. 14. uerf. dubitatur etiam. ff. de adquiren. possess. Afflicti Neapol. decif. 250. & in cap. 1. nu. 20. de milite uasla. qui contumax fuit. Rober. Maranta. de ordine iudiciorum. 7. distinct. iudiciorum. num. 21. 26. 27. ea ratione omnes adducuntur, quia i infamiam irrogat. l. 1. §. interdico hoc. de ui & ui ar. glo. in l. neq; eo titulo, & probat tex. in l. honori, & in l. licet. ff. de obseq. a liber. praesta. at in casibus in quibus irrogatur infamia, tempus in libello solet apponi. l. item exigit. ff. de dolo. l. pretor edixit ubi Bar. ff. de iniurijs, idem ergo dicendum est in casu nostro.

387 Extenditur primo procedere etiam si ex hoc ipso interdico. t unde uis, ageretur ciuilitate tantum ad solius possessionis recuperationem, nam tunc est necessaria temporis appositio, cum nulla sit differentia, quod uel ciuilitate, uel criminaliter agatur, cum utroq; casu irrogari dicatur infamia. Nec me mouet, quod contrarium responderit interrogatus Soc. Sen. d. conf. 109. col. 2. lib. 3. quia singularis est, & nullo iure suffulta illius opinio, cæteri enim relati interpretes, absolute utroq; in casu loquuntur, quin ipsemet Soc. ibidem col. 1. uerf. sed pramis & c. sentit contra fe crebriorem esse sententiam. Nec quæ citantur iura a Socino, illi opitulantur.

388 tex. enim in cap. cum dilectus. de ordine con-

gnit. et si sentiat libellum eo in casu sine diei appositione fuisse correctum non tamen is tex. ad rem facit, cum ibi relata solum fuerit dubitationis substantia, quæ inter partes uerbat, an scilicet, anterioris spoliationis exceptio nouum spoliatum agentem impedire possit, & cum libellus in ea causa portectus, non fuerit ex integro, sed solum narratiue per transuam quodammodo relatus, non est t in uerbis narratiuis constituendum solidū fundamētū iuxta notab. gl. in l. vnica. in glo. magna. in. 3. parte. C. quando non peten. partes & c. ubi latissime saf. nu. 22. Cur. Jun. conf. 59. nu. 5. conf. 125. nu. 6. Tiraq. in l. si unq; in uerbo. libertus. n. 37. C. de reuo. dona. Rursum est diuinare, quod in casu. d. cap. cum dilectus intentatum fuerit hoc interdico uide ui, quin potius dicendum est, fuisse intentatum remedium reintegrande, ut iuris Pontificij, & magis conueniens. Non pariter urget illud, quo adducitur Soc. d. conf. 109. col. 1. dum inquit, quod quotiescunq; t ciuilitate agit in eo casu, in quo alias criminaliter agi potest, non apponi tempus, etiam si infamiam irrogaret, cum in casu ciuilibus necessaria non sit temporis designatio. l. vlt. C. de annal. expē. & huius opinionis fuit Fulgo. & Are. ut refert & probat saf. in l. edita nu. 22. C. de eden. quia responderet crebriorem sententiam esse in oppositum, sic Bar. in d. l. pretor edixit in prin. de iniurijs, ubi longa appostilla, communem testantur Dec. in d. l. edita. nu. 38. & Cur. Jun. nu. 10. Gomes. Inst. de actio. in prin. nu. 44. Quamobrem defendi iure non potest Socini sententia.

391 Extenditur secundo procedere etiam parte non opponente nam, & tunc t libellus sine temporis designatione non procedit, cū ipso iure nullus sit, quare partis oppositio non est necessaria, licet aliter senserit in nostris terminis Soc. d. conf. 109. col. 2. uerf. 3. principaliter & Gomes. Inst. de actio. in prin. num. 45. sed communis sententia aliter se habet, ut ex relatis ab ipso Gomes: intelligere possumus, & quam uerriorem arbitror, nam, si quoad hunc actum, causa hæc ciuilibus criminali æquiparatur, ut ex relatis patet, in t criminalibus, est clarum, libellum deficientem in solennibus esse nullum, etiam parte non opponente, ut patet in generali libello. Dec. l. edita nu. 6. C. de eden.

393 Extenditur. 3. procedere etiam si t spoliatus agens, probaret se ante spoliationem possedisse, quia non sufficit, nisi tempus in

libello fuerit appositum. Nec me mouet, quod contrarium, (& malè) responderit Barba. confil. 4. col. uiltima lib. 3. ubi inquit, sufficere, si presumptiue probetur, probando scilicet antiquiorem possessionem, quia statim sequitur possessionem spoliatoris presumi clandestinam, & uitiosam, nam quadam in esse presumuntur eo ipso, quod contrarium nō probatur. l. 1. C. de fide instr. & iure hæc fiscal. lib. 10. glo. l. 1. C. de testa. mil. sic Barba. declarat & intelligit Bar. in l. 1. §. interdictū autē. de ui & ui arma. & ante Barba. sic sensisse uisus est Abbas in cap. cum ad sedem. num. 17. de restitutio. spolia. & malè ut iam admonui, nam, si in libello dies & tempus factæ spoliationis est apponendū, sequitur, quod et si ex probationibus insurgat, nouam possessionem esse clandestinam, id, effectum parit restituendæ possessionis, non ut possessor ostendatur spoliatus, quo infamia hac notetur. Rursum, si in libello est tempus designandum, non certè erit satisfactum, et si, presumptiue tempus incertum ex probationibus demonstratur, unum enim ostendit possedisse, alterum uerò tempus, quo non possidere desijt.

394 Declaratur nunc hæc conclusio, non procedere in hac Regione Pedemontium, & in Sabaudia ex decreto Ducali, sub rubr. de restitutio. spolia. quo est cautum: in causa spoliationis esse procedendum sola facti ueritate inspecta, ut etiam Papiæ t cautum est ex statuto. 54. in ciuilibus, sub rubr. de possessione uolenta, uel clandestina restituentia, hoc enim casu non est in libello apponendum tempus factæ spoliationis. sic Alexand. confil. 6. col. 1. uerf. tamen hoc non obstant. & uerf. accedit. lib. 3. & clarissime hoc affirmauit Afflicti Decif. 250. dum loquitur in constitutione t Neapolitana, disponente in casu summarie, & sola facti ueritate inspecta, esse procedendum, ut in omnibus casibus proceditur in hac regione, ex nouis decretis Serenissimi Ducis nostri, est ratio, quia t temporis appositio est de solemnitate rigorosa iuris ciuilibus, ut est text. in l. libellorum in principio de acua. Alexander, qui supra & Socinus. d. confil. 109. col. 2. uerf. secundo principaliter, non mirum si dicitur reiecta ex similibus constitutionibus.

398 Quæro. 40. an ante t omnia restitutus is qui se iure spoliandi spoliatum dicit, & restituendū non esse omniū primus affirmauit Inno. in cap. cum liberum. de sepul. quem secutus fuit Rota in Decisionibus antiquis, in

titulo. De causa possessionis, & proprietatis. Decif. 17. nu. 2. idem censuit Gemina. in cap. non solum in fine. de appella. in. 6. Felyn. in cap. sicut Iudei. col. 1. vers. item nota ibi. de Iudaeis. & hanc singularem esse nostrorum doctrinam, tradit Marfil. sing. 199. in iure exprefsum. addo ipse eiusdem sententia Rotam in decisionibus antiquis, in titulo. vt lite pendente. Decif. vlt. Antonium Corsetum in tracta. Fallentiarum ad Regulam. Quod spoliatus ante omnia restituatur. Fallen. 3. idem placuit Jacobo Nouello in Praxi criminali. in ea parte, quae incipit. Vulgaris est regula. nu. 3. vers. limita. tertio, is enim Nouellus (vt sepius admonui) omnia Corseti verba & dicta paucis admodum immutatis, transcripsit sibi; videri cauit. Illa adducuntur ratione interpretis nostri. nec corporis humani sequatur vexatio, iuxta textu. l. sunt persona. ff. de religiosis & fump. fune. ne insepulta corpora iaceant. Maximus enim dedecus esse existimant antiqui, si insepulta relinquenter cadauera, vt probat Pomponius. in. l. q. si nulla in fine. ff. de religio. & fump. funerum. quin tanta fuit antiquorum in cadaueribus humanis religio, ut etiam ipsimet inimici, impius existimauerint, si inimicorum sua manu interfectorum, corpora insepulta parerentur. sic David laudauit viros religione claros. Tabes & Galaad, quod Saulis interfecti a se inimici, cadauer humi, ac sepulcro condiderint. sic laudatur Annibal maximus alioqui Romanorum inimicus, qui (vt author est Plutarchus in illius vita) iure iurando, Hamilcari patri promisit, Populo Romano se perpetuum fore inimicum. is inquam, ple-runq; Romanis Ducibus pijs exequas celebravit, vt de Paulo Aemilio apud Cannas trucidato legimus. vt pariter, de Tiberio Gracco, ac M. Marcello literis est proditum. Hanc tamen sententiam relati nostri interpretes veram & ex equitate, non ex iure stricto, intelligunt. nam in ambiguis, pro religione, stricta ratio spernitur, vt clarè restat est Papinianus. d. l. sunt persona, in illis verbis: strictam ratione insuper habemus. i. si usq; deq; habemus uel omittimus, ut cum eruditissimo Jacobo Cuiacio. lib. 3. obserua. iuris. cap. 22. locum illum interpretor in qua significatione, sic apud Gellium lib. 1. no. c. Atticarum. c. 19. legimus. ibi, confidentiamque, no. insuper habendam, quod ostendunt, & quae sequuntur eiusdem Papiniani verba, quae nonnunquam in ambiguis religionum quaestionibus, omitti solet. sic etenim in meo

Codice lego. non nunquam, non autem nunquam, ut in ceteris. Haec, summi dei auxilio, ad primum Recuperandae possessionis remedium ex interdicto. vnde vi.

PAVLVS LIBRO DECIMO AD S A B I N V M.

Indebiti soluti etc. §. fed & si nummi alieni dati sint, conditio competet, ut uel possessio eorum reddatur quemadmodum si falso existimans possessionem me tibi debere alicuius rei, tradidissim, condicerem. Sed etsi possessionem tuam fecissim, ita ut tibi uel longi temporis praescriptione auocari non possit, etiam si recte tecum per indubitam conditionem age rem. Sed etsi usufructus in re soluta alienus sit, deducto usufructu, a te condicam.

S V M M A R I V M SECVDII REMEDI.

- 1 *Conditio nem indubiti remedium recuperandae possessionis esse.*
- 2 *Conditio nem indubiti aequitate nisi.*
- 3 *Conditio nem indubiti, pro possessione recuperanda, ut locus sit qua concurrere debeant.*
- 4 *Possessio translata ex contractu cum minori gesto, conditio nem indubiti recuperatur.*
- 5 *Possessio ex contractu inuili quomodo transferatur. l. i. §. si uir, de acquir. poss. declaratio.*
- 6 *Domini exceptio an agenti remedia conditio nem indubiti possit obici.*
- 7 *Petrus stella. l. repetitio. n. 53. de conditio nem indubiti, declaratur.*
- 8 *Dal. in. l. indubiti. §. fed etsi nummi col. 3. vers. fed queritur de conditio nem indubiti declaratur.*
- 9 *Conditio nem indubiti an domino concedatur ad auocandam possessionem in alium translata indubiti.*
- 10 *l. vi. ff. usufruct. quem ad caue. intelletus.*
- 11 *Possessio amissa quomodo indubiti eam soluti consultum demde sit.*
- 12 *Conditio nem indubiti datur contra recipientem quatenus sit factus locupletior.*

SEC VN-

SECVDVM RECVPERANDAE POSSESSIONIS REMEDIUM, EX CONDICTIONE INDEBITI.

- 1 **I**NTER recuperandae & possessionis remedia connumerari, & hoc solet, ut affirmavit Accursius in rub. ff. de interdictis, & ibi Ripa. nu. 3. & idem Accur. Inst. de interd. in prin. in glo. maxime Francus in tract. De petito. & possessorio, primo dubio. num. 35. Rober. Mara. de ordine iudiciorum. 7. distinct. iudiciorum. num. 33. quod sane remedium, a iure consulto in. l. indubiti. §. fed etsi nummi. ff. de cond. indeb. & ex equitate quadam fuit adinuentum, ad auocandam praesertim rei mobilis possessionem, pro qua nullum fuerat concessum interdictum recuperatorium. l. rem quae nobis de acquir. poss. l. i. §. illud utiq; de ui & ui arma. & late retulimus supra in primo remedio ex interdicto vnde ui. q. 2. Zafius. d. §. fed et si nu. 5.
- 2 **Q**ueritur itaq; Primo, quae habeant concurrere, ut huic remedio locus sit, & arbitror primo adesse debere, ut inter auctorem, & conuentum, gestum aliquid sit, sic Bar. in. l. fed etsi me putem. §. cum inter. nu. 6. vers. declaro. ff. de cond. indeb. & ibi Ang. & tradit Francus. in. d. tract. de petitorio, & possessorio, primo dubio. nu. 35. citari solet. l. area, de cond. indeb. concurrere, & illud debet indubitam rem hinc inde fuisse soluta, ita ut contractus sit omnino inualidus. sic omnes. d. §. fed etsi nummi, vt in eo notabili exemplo, quod a Bar. ibidem. nu. 2. ponitur, si ex contractu inualido, cum minore celebrato, transferatur possessio & hoc remedio auocari poterit, ut in eodem §. fed etsi nummi probauit Iaf. nu. 2. & Zafius. nu. 3. sic & Bart. in. l. si alienam rem. nu. 3. ff. sol. matr. Dec. consil. 187. col. 1. vers. similiter & c. Rober. Maran. de ordine. iudiciorum. in. 7. distinctio nem iudiciorum. nu. 33. Iaf. §. sic itaq; num. 38. Inst. de actio. & noue Crauetta in responso pro Genaro. nu. 214. in fi. Ripa. in rub. ff. de interd. nu. 1. Plorus in. l. i. quando. num. 205. in fi. C. unde ui, & Natta conf. 288. num. 3. lib. 2. Nec huic sententiae aduersatur, quod docuit idem Bar. in. l. i. §. si uir, pen. oppo. de acquir. poss. ff. tex inuili contractus possessionem non transferri: respondet Iaf. d. §. fed etsi nummi. num. 2. in fi. Bar. d. §. fed etsi, loqui de

possessione nuda facti, sicq; de corporali detentione, quae ex inuili contractu transferatur, & in. d. §. si uir, loqui, cum transferatur possessio, ut dominus in de acquiratur, quod ex contractu inuili, non acquiritur, sed non defenditur, cum in casu. d. §. fed etsi nummi, eo animo sit tradita possessio, ut dominium transfereretur. Quare usufructio deinde procedit, rectius ergo sensit Zafius. d. §. fed etsi nummi. nu. 4. in fi. Bart. ibi melius sensisse quam in. d. §. si uir, & cum is tex. procedat accedente iuris prohibitione, quia uir non potuit donare uxori, nec contra tertio debet concurrere dominium non esse adhuc acquisitum usufructio, tunc cessaret hoc remedium, sic glo. & omnes. in. d. §. fed etsi nummi, quo loci Zafius nu. 8. 9. declarat quomodo eo casu procedat usufructio, probatq; glo. fensum, dantem & accipientem fuisse in bonafide, et uterq; ignoraret indubitum solui, & una cū Alber. Fulgo. Castello. Alex. & ceteri, reicit Bartol. declarationem.

7 **Q**uaro. 2. vtrumne huic & agenti ex hoc remedio, obici possit dominij exceptio, & non posse affirmari Bar. in. l. si alienam rem nu. 2. in fi. sol. matr. inquit enim, quod vbi mouetur actio personalis extra illud, quod agitur dominij exceptione opponi non posse, vt in hac conditio nem indubiti. d. §. fed & etsi nummi. Bar. sunt secuti Castren. Roma. Aret. & Alex. in. d. l. si alienam, & clarè Aret. d. §. fed etsi nummi. in fi. & notissimè Zafius in. d. l. si alienam nu. 9. Contrariam sententiam defendere conatur Petrus Stella Aurelianus, in. l. repetitio. num. 51. 52. ff. de cond. indeb. huiusq; sententiae fuisse Bal. Castren. & Ang. in. d. §. fed etsi nummi retulit, & ea probasse videtur Iaf. in. l. si in area, in fi. de cond. indeb. & Alcia. in. l. rem, quae nobis. n. 6. de acquir. poss. adducuntur illo tex. l. repetitio, dum ibi agitur conditio nem indubiti, quae ex quasi contractu resultat. §. vlt. Inst. de obliga. quae ex quasi contractu, & datur praeter id, quod agebatur a partibus. §. item is qui. in fin. Inst. quib. mo. re contrah. obliqa. attamen si repetat à domino cui rem suam restituerat, dominij exceptione repellitur, verum si rectè 8 verba Stellae perpendantur sub. nu. 53. in fi. si intelligit, quando proprietatis, & dominium rei indubitae condicatur, secus si sola possessio: & citat. d. §. fed etsi nummi, quod aliud non est quam fateri Bar. & sequacium oppositione in. d. l. si alienam esse veram, cum loquantur illi in sola possessionis auocatione, & rem sic intelligendo, non obstat text. l. k ij re-

repetitio, cum ibi nulla ipso iure concedatur repetitio, ex quo recte domino rei soluta res est. Quare nec dubitari contingit an cui solutum est competat exceptio, quod non est in casu nostro, ubi ipso iure conceditur actio ad possessionem auocandam. d. §. sed et si nūmi. Nec si perpendantur Baldi uerba. d. §. sed et si, aliter sentit, immò in col. 3. vers. sed quaritur &c. affirmat exceptionem dominij præscriptione acquisiti, non posse obici cōtra condicentem possessionem indebitè translata, nec aliter sentit Ang. sic & Aret. absolute fatetur, possessionem esse restituendam illi condicenti, uti spoliato, & restitutione facta, conuentum posse ratione quæsitæ dominij agere rei vindicatione, aduersus eum, qui iam possessione auocauit. & clarius sentit Zasius. d. l. si alienam. nu. 10. fol. matr. quæ sententiâ sequor & probo, cum nec Alciati ratio vigeat multum.

Quæro. 3. an hoc remedium concedatur t̄ domino rei ad solam auocandam possessionem, quam indebitè in alium translulit, & dicendum videtur non concedi ex text. l. vlt. ff. vusufruct. quemad. caue. quo dicitur dominum rem suam à nemine, præter quam a iure condicere posse, nec fur hic iudicandus est, in quem translata est possessio: & hanc sententiam probare uidetur tex. d. §. sed et si nummi dum in prin. loquitur, cum nummi alieni soluti sunt ratione dominij, & dum subdit de possessione, de aliena, non de propria intelligi debet; quo fit, ut appareat, quod si propria esset, non posset fortè condici. d. l. vlt. Contrarium tamen est verius, & probant omnes in. d. §. sed et si nummi, vbi Jas. & Zasius nu. 3. Ripa. d. Rub. ff. de interd. nu. 3. in. si. quæ sententiâ uerè probatur in. d. §. sed et si nummi cum de possessione propria ipsius transferrentis loquatur, qui nisi in ea fuisset, non eo possessorio remedio uti potuisset; probatur & in. l. 2. ff. de tritica. tex. vero. t̄ d. l. vlt. ff. vusufruct. quemad. caue. loquitur in conditione rei, quoad dominium, vt intelligunt eum omnes: & suadent uerba tex. tam in prin. quàm in fine, dum præsertim illis uerbis utitur, suam rem. l. quintus. §. argento, de auro & arge. lega.

Quæro. 4. quid si is cui tradita t̄ est (et si indebitè) rei possessio, eâ rem amittat, quomodo erit soluenti consultum ad eam possessionem auocandâ. Bar. in. d. §. sed et si nummi. nu. 4. inquit, quod si deperdita sit, seu cõsumpta res ad commodum illius cui est tradita, cum nihil hominus teneri, cum locupletior

ex ea sit factus. si uerò res simpliciter sit deperdita tunc est dubium. Nam glo. d. §. sed et si nummi, affirmat conuentum adhuc teneri, cum in genere obligatus uideatur secus rei consumptione, quam sententiam & eo loci probauit Bar. & ante eum Azo. sed contra Azo. glo. & Bar. Crebrior est aliorum interpretum sententiâ, vt testatur Alex. d. §. sed, & rei ratio est secundum omnes, quia conditio indebiti, in sola æquitate fundatur. d. l. indebiti. in prin. de cond. indeb. quare non datur nisi quatenus accipiens t̄ est factus locupletior. l. nam hoc natura. l. quod indebitum. l. si nõ sortem. §. libertus, secundo responso de cond. indeb. Eset ergo iniurum si concederetur contra eum, qui factus nõ est locupletior, sed sine dolo, & culpa, eam amisit. sic uidemus in cæteris, vt in petitione hereditatis. l. sed et si lege. §. consul uit. & l. vtrum. de petitorio. hered. sic uidemus in. l. si ex legati. de uerbo. obliga. vbi, casus amissionis, non onerat debitorem, qui culpa caruit. cæteras que stitunculas, que apud alios in ter prætes explicantur in. d. §. sed et si nummi & apud Zasium lib. 2. Intellectuum singula. in intellectu huius. §. sed et si nummi, non subijcio.

SVM MARI VM TERTII REMEDII.

Triticariam actio. remedium est recuperanda possessione. triticaria actio, conceditur ad omnes casus, pecunia exacta, & quæ ratione id factum.
Valorem rerum, ad pecunia ualorem referri.
Actionem triticariam ad possessionem auocandam, locum tunc habet, cum inter partes gestum aliquid est.
Possessio, cum uisio in possessorem peruenisse debeat, ut actio triticaria locus deinde sit.
Triticariam actionem, et illi concedi, qui in re nullam ius habuit.
Triticariam et rei domino concedi.
Exceptione dominij obijci non posse contra auocantem possessionem ex triticaria actionem.
Vusufructus condici an possit ex actione triticaria.

V L P I A N V S LIBRO OCTAVO-DECIMO, AD S A B I N V M.

Sed, & ei qui ui aliquem de fundo deiecit, posse fundum condici fabinus

binus scribit, & ita, & Celsus. Sed ira, si dominus sit, qui deiectus condicat. Cæterum si non sit, possessionem eum condicere Celsus ait.

TERTIVM RECUPERANDAE POSSESSIONIS REMEDIUM, EX CONDICTIONE Triticaria.

Triticaria quoque t̄ actio ad recuperandam possessionem cõcedi solet. l. 2. ff. de cõdictione tritica. quare gl. in rub. ff. de interd. quam ibi probat Ripa. nu. 4. & glo. in Inst. de interd. in prin. in glo. max. & Francus in disput. De Petitorio & possessorio primo dubio. nu. 7. hanc actionem inter recuperandæ possessionis remedia, eminerant, nec dissentit Bal. cõf. 217. uerba libelli. col. 3. vers. item datur cõdictione &c. lib. 2. nec Rob. mara. De ordine Iudiciorũ. 7. distinct. Iud. nu. 3r. & Corne. conf. 36. nu. 4. lib. 2. & Ruben. in. l. naturaliter. §. nihil commune. n. 83. de adquir. possessi. que sane actio utiliter olim adiuuenta fuit ratione possessionis rei mobilis, ad quã recuperandam, non concedatur interdictum uade vi, vt de conditione indebiti supra in præcedenti remedio in prin. dixi. Prouidet ergo in t̄ omnibus casibus præterquam cum soluta est pecunia numerata. l. 1. in princ. ff. de cõdictione tritica. rationem huius constitutionis assignare conatur omnes, tandem cum Gugliel. Cuniensi, conueniunt Bar. & Bald. ideo, triticariam pro pecunia numerata non dari, quod illa conditio pro rebus ijs, que pro temporis mutatione quam facillimèariam æstimatione recipiunt, concedatur. l. in hac. & l. fin. ff. de tritica. quæ facilis uariatio non ita in pecunia contingit. uerum ratio hæc, non satis placet, cum quotidiana doceatur experientia, pecuniarum ualorem æstimationem, ac breuitatem, quam facillimèuariari, & ex Principum placitis hodie augeri, cras minui, quod nisi ita res se haberet, frustra contenderent interpretes tum. in. l. Cum quid. ff. si certum petat. tum. in. l. Paulus. ff. de solutio. cuius temporis valor, & æstimatione spectetur, & probat. l. 4. ff. de eo, quod certo loco, non inficior tamen tertii omnium æstimationem, & ualorem quotidie ad pecuniam numeratam reduci. l. si ita fideiussore in si. ff.

de fideiussore. sed hac ratione, non desinit esse incerta pecuniarum æstimatione, quare dicendū est, non fuisse concessã triticariam pro pecunia numerata, quia satis erat futurum certum conditione, vt clari significat Iure cons. in. l. 1. in prin. ff. de cond. tritica. quo autem ad hanc nostram, & hæc ipsa actio, tunc demum conceditur ad auocandam possessionem, t̄ cum inter actoris, & conuentum possessorem gestum aliquid est, quo possessio deinde translata est, sic declarat Bar. in. l. sed et si me putè. §. Cum inter. nu. 6. vers. declaro, de cond. indeb. dum generaliter in omnibus conditionibus loquitur, quod clarius explicat Corne. conf. 36. n. 17. l. 2. Francus in præcitato loco. nu. 36. quo loci affirmat, hac ratione non habere locum contra possessorem benefidei, cum quo nihil gestum est cuius quidem possessoris, potior est conditio. sic Alcia. d. l. rem quæ nobis. nu. 11. reiecta ibi Bar. sententiâ alter opinantis. idè censuit Alex. & Maran. qui supra. Quinimò vt locum habeat, t̄ cum uictio in possessorem conuentum res peruenisse debuit, vt docuit Bart. l. rem quæ nobis, & ibi Ripa. nu. 17. in fin. Alciat. nu. 11. probant de adqui. poss. idem Bar. in. l. si. §. sed cum, nu. 3. C. de furtis, idem censuit Francus, qui supra num. 7. & clarè Rubens. d. §. nihil commune num. 83. Rober. mara. De ordine Iudiciorum 7. distinct. Iudicio. n. 31. & Corn. d. conf. 36. n. 17. quicquid sentit Bar. in. l. si coloni. C. de agricol. & cens. lib. 23. Hoc autem remedium conceditur t̄ illi, qui olim possessor fuit, & si ius in re non habeat, vt uoluit glo. in. l. & idè. §. neratius, quam ibi probauit Bart. nu. 2. de cond. fur. quo loci negare uidentur, solo detentori concedi. t̄ Domino quoque, rei, olimq; possessori, vt solam deperditam possessionem recuperet, conceditur. d. l. 1. r. §. vl. & l. 2. ff. de cond. trit. vbi glo. vl. & si aliter & malè sentit Rip. in. d. rub. de interd. n. 4. qui miratur cur non detur, sed cessasset admiratio, si rectè præcitata iure perpendisset. fateor tamen ueram esse eiusdè Ripæ doctrinã d. rub. nu. 5. dum uilius esse censet domino, si agendo hac ipsa triticaria, solam auocet possessionem, t̄ cum restitutio ab aduersario impediti minimè possit, quando dominij exceptionem obijcere uellet, que sanè restitutio impediretur, si triticaria ad auocandam rei dominium ageretur: quod & castren. placuit d. §. neratius, uerum autem t̄ usufructus rei cõdici possit hac actione, ambigit Bar. in. l. 1. §. fin. de tritica. & distinguit vt apud eum. huius quoque remedij meminit tex. in. l. uerum est,

est, quod, ubi glo. ff. de furtis, cetera non prosequor, cum praesertim, nec in forensi praxi sit multum vsu receptum, remedium hoc possessionis recuperandi.

SVMMARIVM QVARTI REMEDI.

- 1. Remedium. l. si me Titium. ff. si certum peta. n. locum habeat, inter partes gestum aliquid esse debet.
2. l. si me Titium. ff. si cer. peta. aequitate nisi, ideo dari cum possessor possidet ut. lucrativo.
3. Exceptari cum aliena iactura iniquum esse.
4. l. si me Titium. ff. si cer. peta. quinque modis declaratur.

CELSVS LIBRO QVINTO DIGESTORVM.

Si & me & Titium mutuum pecuniam rogaueris, & ego meum debitorem tibi promittere iusserim, tu stipularus sis, cum putares eum Titii debitorem esse, an mihi obligaris? subisto; siquidem nullum negotium mecum contraxisti. Sed propius est ut obligari te existimem, non quia pecuniam tibi credidi: hoc enim nisi inter consentientes fieri non potest, sed quia pecunia mea, quae ad te peruenit, eam mihi a te reddi bonum, & aequum est.

QVARTVM REMEDIVM RECVPERANDAE POSSESSIONIS. X. L. SI ME & TITIVM. ff. si certum peta.

Enumerari & hoc solet inter cetera recuperandae possessionis remedia, ut enumerat Francus, in ea saepius citata disput. de Pettitorio, & possessorio, primo dubio. nu. 8. & sentire videtur. Bar. in l. si coloni. C. de ag. & cens. lib. xj. Rubens. §. nihil commune. nu. 82. Alcia. d. l. si me & Titium nu. 2. Robertus

Mara. De ordine Iudicio. 7. distinet. Iudiciorum. nu. 36. quod sane t. remedium, vt locum habeat, aliquid inter ipsas partes. gestum esse debet, vt clarè censuit Bar. in l. sed & ti me putem. §. cum inter. nu. 6. vers. declaro hoc. ff. de cond. indeb. & Francus, qui supra, t. ex aequitateq; conceditur aduersus conuentum, si tamen is ex causa lucratua rem ipsam affectus sit, quod & concedit Bar. in d. l. si me & Titiu & clarius ibi Dec. nu. 1. Riminal. nu. 1. & iniquum sanè est (vt Dec. multis probat) t. aliquid cum alterius iactura locupletari: & hanc eandem sententiam affirmavit Bal. in conf. 348. fa. & fuerunt per Bonromeum de Bonromeis. col. 2. li. 1. quem forte voluit allegare Ias. in d. l. si me & Titiu, in primis verbis. vt ipodit itaq; Bald. hanc esse nobilem & diuinam aequitate ex hac ipsa. l. si me & Titium, quo (secundum ipsum Baldum) tamquam speculum ante oculos mercatorum esse debet, hanc aequitatem fatentur ceteri omnes, esse admiratione dignam, in d. l. si me & Titiu, quo loci. Soc. nu. 3. post Inno. & Hostien. quos citat, inquit, hoc esse optimum remedium possessorum: & cen fuit ibidem Riminal. nu. 2. locum habere nò modo in re propria, sed & in sibi debita, & in re prouenièti ex re propria, ex l. si eum seruum. ff. si cer. peta. & ibi Alcia. nu. 10. & Loriotus. nu. 2. Hanc ergo dispositionem Declara. Primo procedere, cum aequitas subest, secus si illa cesset. Declara secundo procedere cum ex titulo lucratiuo res data fuit, secus si ex titulo oneroso, vt iam retuli, & clarius explicat Soc. d. l. si me & Titium nu. 3. vers. 2. limita, qui eiusdem sententiæ citatur. Castrèn. in l. si vero pro patre. §. si domini. ff. de in rem verso. Loriot. tamen in d. l. si me Tit. n. 4. in fi. subdeclarat Mara. qui supra Declara. 3. procedere, cum res est tunc dantis: secus si futura esse sua; sic declarat Soc. d. nu. 3. vers. limita tamen primo, post Ang. in l. apes. §. fina. de furtis. & Marant. d. nu. 36. Declara 4. procedere, si contra alium domino rei non est consultum, secus si est prouisum, iusta. l. si eum seruum ff. si cer. peta. sic Soc. d. nu. 3. vers. 3. & ultimo limita, & ibi clare Riminal. nu. 2. in fin. vers. in telligere etiam. Alex. ibidem nu. 2. & confi. 92. nu. 6. lib. 1. Loriotus. d. l. si me & Titium nu. 4. quam sane quartam declarationem, duobus modis subdeclarat (vt sic dicam) Soc. qui supra, & tribus Riminal. eodem loci non refero, ne omnium relator sim, a Soc. & Riminal do non recedit Zafius ibidem. num. 5. Declara. 5. procedere, cum culpa si caret qui soluit alteri rem non debitam, secus si culpa addit, sic

fic omnes in d. l. si me & Titium. ibi Dec. & Loriotus. num. 4. vers. 3. regula &c. Maranta qui supra d. nu. 36. Cetera, quae ab interpretibus scribuntur, ex industria non refero.

SVMMARIVM QVINTI REMEDI.

- 1. Antonini Philosophi probitas & modestia maxima.
2. M. Aurelius Antoninus & Julius Ferrus fratres imperatores. Diui fratres appellantur.
3. M. Aurelius Antoninus, quo tempore fuerit. l. exat quod met. causa quando promulgauerit.
4. l. Exat ff. quod metus causa, remedium ad possessione recuperandam proditum esse.
5. Lex Longobarda abrogat. l. exat, quod metus causa, & an illa lex Longobarda legis vim habeat.
6. Creditor occupans rem non debitam pro debita, an in penam. l. exat. quod metus causa, incidat.
7. Extensio conceditur si eadem militat ratio.
8. Creditor occupans rem sibi debitam ex licentia Iudicis in competens, an ius crediti perdat.
9. Iurisdiclio iudicis extra territorium, nulla est.
10. Iudicatum dicitur, quod est diffinitum ab eo, qui iudicandi munere fungitur, & e contra.
11. Iudici incompetenti imponi non potest.
12. Iudice competente deficiente, deficit persona, & ordo.
13. Statutum auferens omnes exceptiones, non auferit prouisamente ex iurisdictionis defectu.
14. Incompetentia quacunque causa proueniens, reddit iudicium nullum.
15. l. Quamquam in princ. ff. de aqua plu. arcen. declaratur.
16. Citatio facta contra eum, qui com parere non tenetur, est nulla.
17. Damnum factum contra eum, qui comparere non tenetur, nullum esse.
18. Occupans rem rationem seruuitutis, an incidat in penam. l. exat. ff. quod metus causa.
19. Creditor occupans debitoris personam, an ius sui Crediti perdat.
20. Debitoris sui filios detinent loco pignoris pro Credito, ius Crediti perdit.
21. Creditor occupans rem apud debitorem depositam, ius sui Crediti amittit.
22. Nostri dicitur, quod per actionem nobis debetur.
23. Creditor sub conditione ius Crediti perdit, si pendente conditione rem debitoris occupat.
24. Creditor sub conditione, non differt a creditore puro in materia indifferenti, & si eadem sit ratio.
25. Debitoris fugiunt bona occupans, quando ius sui Crediti amittit.
26. Fugae suspectus debitor, quando capi potest.
27. Debitor fugiuntus iudicis, incompetentiam allegare non potest.

Creditor occupans debitoris rem ex pacto conuenio, non amittit ius Crediti.
Creditor ex urbaneitate iudicem potest adire, & si ex pacto licet debitoris rem occupare.
Legatarius rem legatam occupans, non incidit in penam. l. exat. ff. quod metus causa.
Legatarius occupans rem legatam apud heredem iam existentem, ius legati perdit, ex l. non est dubium. C. de leg. 1. Non est dubium. C. de legatis, dispositio rigorosa.
Legatarius non perdit legatum, si ex testatoris voluntate rem legatam occupat.
Legatarius testamenti executor, legatam rem sibi soluere iure, potest.
Institutus in re particulari, sua auctoritate rem occupare potest.
Prestitutus omnium bonorum sua auctoritate res, ex quibus usufructum habet, occupare potest.
Filius occupans rem patris iure sua legitima, an incidat in penam. l. exat. ff. quod metus causa.
Creditor pro dimidia Crediti occupans rem debitoris, dimidiam Crediti amittit.
Penam cum delicto commensuranda est.
Creditor occupans rem fideiussores sui debitoris an ius perdat.
Fideiussores facti, non liberatur principalis.
Fideiussores factum, & factum principalis, est quid diuersum.
Pena duplici plecti, qui non debet.
Locator expellens inquilinum de domo ob canonem non solum, non perdit ius sui Crediti.
Emphyteota propria auctoritate expelli potest, si non soluit debitum Canonem.
Emphyteota ob Canonem nò solum expulsi se spoliatum conueni non potest, ibi tamen de versuato.
l. Cum domini hereditatem. C. locati, casus specialis.
Creditor an iusta aliqua causa possit excusari ne incidat in penam. l. exat. ff. quod met. caus.
Causa leuis & bestialis (vt nostri dicunt) excusata a dolo.
Statutum puniens turbatorem possessionis, non puniit eum, qui causam aliquam occupandi habuit.
Homicida ex causa, quando excusetur.
Ista materiatas crimen cessat in eo, qui causam aliquam sic agendi habuit.
Causa excusata a crimine falsi.
Conuenticula & congregatiois crimen cessat, si causa conueniat aliqua.
Causa, excusata a mora.
Contumacia, diluuit ob causam.
Causa loci, etiam a violentia excusatur.
Causa an excuset a dolo, cum actus iure naturali prohibitus geritur.
Causam non excusare, cum delictum notorie prohibuitur committitur.
Causa excusans a dolo, probari debet.
Occupans ex causa, pena aliqua est plectendus.
Causa excusata a dolo, ne pena ordinaria locum habeat.
Statutum puniens quomodo occupantem aliena, rei de iniquentem, operatur, ne ex causa in excusetur delin-

- 44 *Causa excusat ab actibus extra iudicialibus, non tamen a iudicialibus.*
- 45 *L. extat. ff. quod met. causa, in quo violentia genere locum habet*
- 46 *Creditor occupans rem sui debitoris, an ipso iure perdat ius sui crediti.*
- 47 *Verba sunt uti temporis non operantur ipso iure.*
- 48 *Simonia crimen, inducit beneficij priuationem ipso iure.*
- 49 *Delictum, quo quis ipso iure ius suum perdat, debet esse delictum, & probatum, ut in simonia.*
- 70 *Constitutiones punientes violentos occupatores per verba futuri temporis, priuant illos suo iure.*
- 71 *L. extat. ff. quod metus causa, an dolum vel solam temeritatem in occupatore exigat.*
- 72 *Temere agere, quid.*
- 73 *Dolum quid sit.*
- 74 *Culpa sufficit ut poena pecuniaria sit locus.*
- 75 *Singularis successio an constitutione. l. extat. ff. quod met. caus. conueniri possit.*
- 76 *Actio, quod metus causa, quomodo in rem scripta dicatur*
- 27 *Actio, quod metus causa, datur contra quemcumque possesorem.*
- 78 *Differentia ratio cur actio, quod metus causa datur contra successorem singularem, non interdictum unde vi.*
- 79 *Vis compulsiva & compulsiva, utrum, quod metus.*
- 80 *Gratuus in uno, in altero debet reuocari, & ibidem quo modo intelligatur.*
- 81 *Actio de dolo non est in rem scripta, actio vero quod metus causa, est, & qua differentia ratio.*
- 82 *Verbum, Gestum, a verbo. Actum, non differt.*
- 83 *Actio de dolo esse in rem scriptam, ex Ioannis Corassi & autoris sententia.*
- 84 *Actio de dolo datur in heredem, & ceteros successores.*
- 85 *Actio de dolo infamiam irrogat.*
- 86 *Exceptio domini obicit potest contra agentem Remedio. l. extat. ff. quod met. caus.*
- 87 *Appellare an liceat, an lata sententia in casu Remedio. l. extat. ff. quod met. causa.*
- 88 *Appellatio in maioribus & minoribus causis conceditur.*
- 89 *Appellatio indubio admitti recipique debet.*

**QVINTVM REMEDIVM
RECUPERANDAE POSSESIONIS EX L. EXTAT. FF. DE EO
quod met. caus. Et. l. Credito-
res. ff. ad. l. l. de ui priua.**

DIVVS † Marcus aliter Titus Aurelius Antoninus Philofophus, in quo (vt scripsit Capitolinus) tanta fuit probitas, & tanta in Imperatorio Principatu modestia, & eximiatio, vt procuratores suos puer adhuc semper moneret, Ne quid arrogatius facerent, qui in compendio Iudicans, fisco fauiri numquam, & de quo doctē plura retulit. Io. Cora. in l. nam ita Diuus. ff. de adoptio. is ergo, quo magis eorum audaciam reprimere, qui spreta Magistratus autoritate

sibi iudicare non inuerecunde audebant, cōstituit. nec Creditoribus quidem licere iure sui crediti debitorum res occupare, cuius constitutionis verba retulit Callistratus in. l. extat. ff. de eo, quod metus caus. & in l. Creditores. ff. ad. l. l. de ui priua. hiet Marcus Aurelius, † (aliter ex Diuis fratribus vnum vocitant Iureconsulti), cum cogente Populo Romano Imperij afcuerit participem Aelium Verum fratrem, quos postmodum, Diuos fratres appellauit idem Callistratus. in. l. Diui fratres. de poenis, & sup. ff. Vlpia. & ceteri in tit. praefertim. ff. de Quaestio. & si Sextus Aurelius Victor, in huius Marci vita, existimauerit Aelium Verum, non fratrem, sed propinquum tantum Diui Marci fuisse, nec recte fatis, cū Iul. Capitol. verba repugnent. quod & ex nostris recte creditit Io. Bapt. Afsinius Floren. in l. Pater fam. §. si adhuc. n. 8. ff. de religio. & sumpt. fine. is ergo Diuus Marcus, solus tunc Imperator hanc ipsam promulgauit constitutionem: quod factum video anno ab urbe condita. 925. & a nostra salute. 172. nec aliter suo edictio cauit Theodorius tunc Italiae & Galliarum Rex, vt apud Casiodorum legitur lib. 4. uaria. epistola Ioanni. V. S. consuli Campaniae transmissa, in hac uerba, Proinde edictalis programmatis tenore comperto, spectabilitas uestra ad cunctorum faciat notitiam peruenire, ut quisquis, quod repetere debuisset, pignorandi studio fortassis inuasit, uoce iuris amittat, nec liceat cuiquam sua sponte nisi obligatum forsitan pignus auferre. Si uero alterum, pro altero, quod nephas dictu est, pignorare maluerit, in duplum, cui vim fecit, directa restituat, quia scelerata damna, plus cohibent, & sola detrimenta cogitant, qui pudoris fecere iactura, hac ergo constitutione nostra ex nostris multi ut Spec. in titu. de Restitut. Spoliat. §. 1. num. 16. opinantur nouum esse introductum recuperandae possessionis remedium post interdictum unde ui. tametsi glo. in d. l. extat. & Bart. ibidem. nu. 3. aliter senserint, quia (inquit Bar.) res & possessio per uim uel data uel ablata, uel occupata alijs actionibus, repetitur, ut cōdictione indebiti uel sine causa, uel ui bonorum raptorum, hoc uult probari Bart. ex tex. hoc ipso. l. extat. qui super iure decreti nō super re disponit, quod clarius explicasse uideatur, Alber. ibi col. pen. vers. item quarit, quae actio, dum inquit hanc constitutionem esse iuris occupatoris priuatiam tantum, non actionis inductiuam, & ideo parare tantum uiam ad alias actiones, ad quas adaptatur. Ho-

Horum sententiam probauit & Bal. in hac. l. extat. col. 1. vers. quarit. gl. cū Specula. tamen, uerius ipse existimo, † pro dicit esse ex hac cōstitutione actione ad re, uel possessione auocandam repetendāq; ne frustra alijs cōmodū hoc debitori. D. Marci constitutio, sine actio ne tribuisset, qua illud consequi uideatur, cū ipsi debitori contra hunc occupatorem nulla sit cōcessa actio, nec enim (ut ceteri falsō opinantur,) conceditur indebiti cōdicio, quae soluenti, quod erat indebitum datur, cū hīc debiti a principio fuerit soluti, & ob id cessat. l. si poene causa. §. 1. & l. repetitio. de cond. indeb. licet postmodum per exceptionem ob occupatione definat esse debiti, nec hīc per debitorem est quicquid solutum, uel datu, quod peti ab eo possit, qua ratione cessat, cum & in remedio cōdictionis indebiti ex. l. indebiti. §. sed etsi nummi de cond. indeb. sit necesse aliquid esse actū, ut iam supra in. 2. remedio recuperandae possessionis diximus. cessat & cōdicio sine causa, qua agit cum sine causa, quid datur, nam & hīc causa subest debiti scilicet. Nec actio ui bonorum raptorum locum habere posse uidetur, cum nostra hīc constitutio generalis sit, ut etiam pro uturbatiua cōcedatur, ut infra dicemus, cū tamen in actione ui bonorum raptorum possessor nō turbetur, sed possessione priuetur. Quāobrem arbitror cum Specul. hanc cōstitutione actionem nouam introduxisse, quae cum specificū nomen nō receperit, dicemus legis cōdictionem appellari ex. l. uicua. ff. de cond. ex lege quo loci Bar. & ceteri oēs. Nec me remota- tur illa Alber. Bar. ac Baldi ratio, priuatiam hanc esse cōstitutione, quia priuatia quidē est ex creditoris occupatis parte: sed ex latere debitoris actionis inductiua dicitur, qua ei ad auocandā ablata occupatam uel possessionem, cōsultum est. hanc tamen cōstitutione ex † Longobarda in tit. de debitis & Gaudimonij. l. 1. 2. scripsit Alber. d. l. extat. cir. uerb. gobarda, dubiū est ut ex multis latē scribit Robertus Maran. in speculo aduo. tit. de ordine iudiciorum. 3. parte diuisio. iudiciorum. n. 96. Alex. in. l. pro herede. §. vt. de adquir. hered.

Quero. 1. utrumne hae cōstitutio locū habeat cū creditor nō re sibi debita sed diuersam nullo modo sibi obligatā occupat & habere locū placuit Iac. de Raue. in hac. l. extat. nec dissentit Iac. Cuiacius, isq; a Raue. ea rōe utitur, quia alijs in hoc casu constitutio Diui Marci, nec ante ea alia quaeuis prouidisset, q̄ certē & mea sententia, necessariū ualdē erat, cū frequentius & facilius ut plurimū o-

cupari ea possint, quae obligata non sunt, quae quae obligata, cū sub arctiori custodia obligata culto diri soleant, cōfirmatur alia uirgētā fati ratione, quia nō debet esse melioris conditionis occupans nō obligata, quā occupas obligata, cū in obligatis subesse uideatur color, quidā, & iusta quēdā ratio ad excusandū, hāc postmodū sententiā probatā uideo in uerbis, d. l. extat. & l. creditores, dum ait. D. Marcus. Quisquis igitur probatus muli fuerit re ullā debitoris, uel pecuniā debita &c. uerba. n. illa re ullā debitoris intelligimus cū ad eam cōsequēdā nulla alteri datur actio nā cū actio datur, illius esse quodāmodo dicitur. l. q̄ actio nē de reg. iur. & praefertim ut differatur illa uerba a subsequētibus, cōuenit p̄terea ḡnalis ratio cōstitutionis quā esse uidemus ne auidax creditor spreta iudicis autoritate sua, sibi iudicata manu in hancq; sententiā cōfert Theodorici edictū cuius meminit Casio. l. 1. 4. var. in epistola transmissa Ioāni. V. S. Cōsuli Cāpaniae, ibi. si uerō alterum pro altero, q̄ nephas dictū est, pignorare maluerit, in duplum, cui vim fecit, directa restituat. ex quibus cōprehēditur lapsos nō parū fuisse Andr. & Alber. Rosa. qui in hac. l. extat. col. r. vers. extra glofam aliter senserunt, leui illa rōe freti, q̄ cū alijs constitutionibus hoc in casu prouisum nō esset. D. Marci poenale cōstitutione extendendū, quae sanē ratio leuis semper est uisa, tū quia nō uidi alijs cōstitutionibus hoc in casu prouisum, tū quia extensio ad casum dici hīc nō pōt, sed cōprehensio quā si extēso est adhuc cōcedi assumarē, cū nō modo eadē, sed & maior † ratio in lege scripta militet, ut rectē nostri tradunt. in. l. cū mulier ubi Alex. ff. sol. ma. Dec. l. factum. §. in poenalibus. 7. fallē. de reg. iur. latiss. Dñs Craue. de Antiq. tempo. 1. parte. 4. part. prin. nu. 18. & ibi. nu. 24. uult extendi, quando alijs absurdum sequi possit, ut nostro hoc casu.

Quero. 2. quid si auctoritate † Iudicis incōpetentis rōe p̄sertim territorij debitor occupat, an hūc cōstitutionis locus sit: & esse rectē crediderūt Gul. Cuiacius et Alber. Rosatus in hac ipsa. l. extat. col. 2. uer. item quia, nā est uerba cōstitutionis in occupante sine Iudicis autoritate sint, is tamen, qui incōpetentem adiuuit, neminem adiuuisse dicitur, argumento l. quoties. ff. qui satisfā. coga. nulla enim est prorsus iudicis † extra territorij iurisdicctio, ut nec coram eo denuntiata lis praescriptione interrumpat, ut probat notab. text. l. si pater. C. ne defatu defunct. ibi, apud procuratorē Reipublicae incōpetentem, uel rei priuatae: ut legit eruditissimus Iac. Cuiacius lib. 1. ob-

ferua, intris ca. 24. in fi. nam quemadmodum
 10 f iudicatur, quid ab eo dicitur, qui iudicandi
 munere fugitur. l. 1. §. vlt. ad Tertul. sic cōtra,
 qđ tradit & Inf. cōf. 9. facti series. n. 2. l. 3. Van
 nus tract. Nullitatis de nullitate sententiae ex
 defectu iu. ord. n. 1. Hinc dicimus f iudici in
 cōpetenti impūne nō parere glo. in c. veniens
 in ver. propter contumaciā extra de accus. &
 in l. 2. ff. si in ius voca. nō ierit, quod declarat
 Dec. in. d. l. vlt. n. 16. de iu. om. iud. & Afflic.
 12 Decif. 2. nu. 8. cum enim f iudex est incompe
 tens, deficit persona, & ordo, sic Bald. in. l.
 testamenta. C. de testa. qui & in. l. pen. C. de
 iurisd. om. iud. egregie dicebat. Iudicem in
 competentem procedendo, semper grauare
 patrem. nam vbi incompetens est iudex, ibi
 deficit iudicium, ut idem Bal. affirmat in. l.
 clarū. C. de auth. preftan. & alia citat Barba.
 conf. 30. col. 3. in fi. lib. 1. & adeo nullum esse,
 quiquid ab incompetenti iudice est actū no
 13 strū credunt interpretēs, ut ex Statuto t om
 niam exceptione nullitatis sublata, non
 senseri tamen sublata, quae ex iurisdicōis
 defectu prouenit, sic glo. in Clem. vnicā
 de sequest. poss. & fructuum, quam probant
 omne: Felin. in rub. de foro compe. nu. 2. &
 in c. pastoralis de exceptio. latē Vantius pra
 citato loco nu. 3. 4. & Barba. conf. 39. col. 6. 7.
 lib. 1. Corsetus in sing. in verbo statutum in
 cipi. statuto cauetur &c. Cur. Sen. conf. 69.
 dominus Ioannes. in fi. Dec. conf. 8. nu. 6. 7.
 conf. 28. nu. 7. conf. 360. nu. 1. conf. 520. in fi.
 Paris. conf. 45. nu. 38. lib. 1. conf. 24. num. 102.
 li. 2. declarat Marfil. sing. 10. Tuscis exceptio,
 hanc tamen, quam multis affirmauimus sen
 tentiā, intelligebat Albe. Rosatus in hac ipsa
 l. extat. col. 2. in fin. vers. aut non erat iudex,
 quando nō erat iudex ob territorium, secus,
 quando erat incompetens ratione cause, vt
 quia declinari iurisdicōio possit, tunc inquit
 Alber. iustus illius Iudicis excusat, argumen
 to. l. pen. de iustitia & iure & l. quamquam
 de aqua plu. arcen. quod tamen, inquit Albe.
 illicitū factum erit, per superiorem reuocari
 poterit. l. vlt. ff. de eo, quod met. causa, & fuit
 hęc declaratio Gugliel. à Cuneo, quam &
 Bald. hic inquit esse dignam notatu. sed non
 ita veram, vt praecitati opinati sunt. arbitro
 cum in competentiā proueniens siue ratione
 14 rei, siue ratione finium, semper nullum peni
 rus reddat iudicium. d. l. vlt. de iurisd. om. iud.
 quo loci & Alber. ipse sic textum illum intel
 ligit, & cōmuni calculo doctores affirmant,
 vt ibi testatur Inf. nu. 27. Dec. nu. 20. Marfil.
 nu. 1. Zasius. nu. 15. nec difficultatem facit. l.
 15 quamquam in prin. de aqua plu. arcen. quia

ibi erat iudex & Alber. hoc casu nostro pro
 supponit non esse iudicē ratione rei. Quam
 obrem intelligerem ipse hanc declarationem
 veram fore, cum clarum non est ac notoriū,
 illum esse iudicem. sed est dubium, iuxta tex.
 l. si quis ex aliena. ff. de iud. declarat Dec. in.
 d. l. vlt. nu. 16. & plura referam. in. 8. remedio
 recuperandae possessionis ex l. meminert. q. r. C. vnde ui. vel & secundum Alex. in. l. iu
 stē possidet num. 39. de acquir. poss. intelligi
 potest hac Alb. & aliorum declaratio, quan
 do nulla declinatoria est appositā, sed potius
 ex comparatione iudicis habitata persona:
 alias secus, ut si per contumaciam processam
 esset iuxta. l. non videtur la. ubi Bar. de iud.
 16 nam t citatio contra eum, qui comparere nō
 tenetur, nulla est, quod declarat Soc. tract.
 fallen. regula. 49. sic & t Bannū factum con
 tra contumacem, qui comparere non teneba
 tur est nullū, sic Bar. d. l. non videtur in fi. &
 egregie ac latē Marfil. sing. 72. & conf. 16. nu.
 33. Gramma. Neap. Decif. 29. nu. 3. 4.
 18 Quero. 3. quid si quis rem occupet ratio
 ne seruitutis sibi debite an locus huic reme
 dio sit, & esse locū censuit Alber. in hac ipsa
 l. extat. col. 3. vers. quid si apprehendo, cui ac
 cedo, cum & seruitus debitum dicitur. l. cor
 ruptionem. C. de usufructu, militat & eadem
 ratio reprimendae audaciae, quoniam & hoc casu
 locū esse remedio. l. si quis in tantā. C. vnde
 vi, dixit Alber. quod suo loco planius fiet.
 19 Quero. 4. quid si non rem sed t debitoris
 personam capiat sua auctoritate creditor, an
 locus huic remedio erit: et esse locum censuit
 Alber. in hac ipsa. l. extat. col. 3. vers. itē que
 rit lac. post lac. Rauennatem, quem citat, ea
 adducuntur ratione, quia maior ratio in hac
 occupatione inest, maioris scilicet audaciae
 causa quam cum res occupantur afferri, &
 illud potest constitutionem nostrā generaliter
 in rei occupatione loqui, & rei appella
 tione hominem liberū penire probat. l. 1. §.
 quēdā. de rerum diuis. §. 1. Inf. de reb. corpo.
 & in corpo. quod placuit Io. Corasio in. l. natu
 raliter. §. nihil cōmune, in praeludis. nu. 36.
 de acquir. poss. etsi aliter senserint Alber. Ca
 stren. & Dec. ut is Dec. scripsit. in. l. 1. tertia
 lectura numero 32. 34. ff. si certum petatur
 & Gomes. in. §. omnium. n. 24. Inf. de actio.
 & Barba. conf. 26. col. 4. circa med. lib. 2. ad
 uersus quos pugnat text. l. procurator. 2. §. si
 ff. rem ratam hab. Extenditur procedere etiā
 20 si creditor detineret filios debitoris, & illos
 ad seruile ministerium induceret, tunc etiam
 ius crediti amittit, ex noua Iustitiani consti
 tutione. in. §. quia uero. in auth. vt nulli iu
 dicum

dicum &c. & in versione Holoandri est No
 uell. 134. §. quoniam uero, & declarat glo. in
 ea. ex rescripto de iure iura. & apud Diuum
 Gregorium lib. 2. epist. cap. 94. & lib. 3. ca. 43.
 quem hic citauit lac. Cuiacius, qui & Diuū
 Ambrosium in lib. de Tobia, cap. 8. retulit,
 non tamen casus hi ad diuī Marci constitutio
 nem pertinent. Declara nō procedere, quan
 do ita pacto fuisset conuentum, pacisci enim
 sic posse egregie declarat Zasius lib. 2. sing.
 responforum. cap. 8.
 21 Quero quinto, quid si creditor t non rem
 propriam sui debitoris, sed ab eo bona fide
 possessam, ut puta depositam, uel comodatā,
 occupet, an locus huic remedio & consti
 tutioni sit: & esse crediti Alber. in hac ipsa
 l. extat. col. pen. in fi. vers. item quaeritur si
 res &c. argumento. l. & non tantum. ff. de pe
 22 titio. hered. quo dicimus, ea t nostra esse, vel
 in hereditate nobis debita contineri, quae de
 posita sunt, sed clarius probat tex. in. §. sanē.
 Inf. ui bono. rpto. dum constituitur, actio
 nem illam habere locum, cum bona fide pos
 sessa vt deposita, ui rapiuntur: militat & ra
 tio illa audaciae reprimendae, nam dum cre
 ditor occupat, non eo nomine occupat ut
 verum dominum re illa priuet, sed ut a debi
 tore auferat, qui domino estimationem post
 modum soluere tenetur, quae sanē quaestio,
 ex his, quae latius infra in remedio recuperan
 dae possessionis ex cap. reintegranda & ex offi
 cio iudicis dicemus, declarabitur.
 23 Quero. 6. quid si is creditor t sit sub con
 ditione, & pendeat adhuc conditio cum res
 debitoris occupat, an huic constitutioni lo
 cus erit: & esse placuit Alber. in hac. l. extat.
 col. pen. in fi. vers. item quaerit si debes, etsi
 enim tex. l. extat in debitore loquatur, & de
 bitor sub conditione, nō dicatur proprie de
 bitor. l. cedere diem de. verb. sig. attamen hoc
 casu nulla est inter hunc improprium debito
 rem & proprium differentia. vt est in argu
 mento text. l. Sempronius Attalus in prin.
 vers. idē euenit de usufr. leg. ea ratione huic
 sententia subscribo, quod in materia indiffe
 renti, cuius ratio aequē militat tam in debito
 24 re t vel creditore cōditionali, & debitore pu
 re, nulla inter eos sit differentia, vt declarat
 Dec. in. l. in. prima lect. num. 29. & in 3. lect.
 nu. 96. ff. si cer. peta. sentit ibi Cur. Iun. nu. 74
 & si non ignorem, esse quamplures, qui ve
 rius affirmant creditorem sub conditione,
 esse proprie & verē creditorem, quod esset
 fortius. sed in casu nostro vna est ratio in
 vtroq; casu, immō maior cum creditor sub

conditione occupat. nam scire debuit se ad
 huc creditorem non esse, & ideo ne colorata
 etiam ratione niti posse ad occupandum,
 qua uerus creditor iunari credit, etsi male.
 25 Quero. 7. quid si t debitoris fugitiui bona
 occupentur, an locus erit huic constitutio
 ni: & non esse locum censuit glo. in hac. l.
 extat. ibi Bar. prima oppo. idem in. l. ait pra
 tor. §. si debitorem. num. 1. ff. de his, quae in
 fraud. cred. quod & in remedio ex. l. si quis
 in tantam. C. vnde vi, sentit Ripa. cap. sepe.
 nu. 85. vers. reuocata, de rest. spolia. lege enim.
 12. tab. concessum hoc fuit, ut hic adnotauit
 Cuiacius. quam sententiam veram intelligo,
 quando is debitor cum pecunia vel alia re fu
 giens capitur, licet enim tunc creditor sibi
 insidicere, cum (quod aiunt) in mora sit peri
 culum, nec alunde sibi cōsultum, vt scripsit
 Dec. in. l. qui iurisdicōio. num. 12. de iurisd.
 om. iud. secus si immobilia occuparentur,
 quo in casu nec verba nec ratio. d. l. ait pra
 tor. §. si debitorem locum habet sed eadem
 constitutio nostrae ratio militat. illo ergo
 casu, quo fugiētem debitorem capere, & bona
 auferre licet, nulla iuris solemnitas obser
 uatur: ut docuit Ang. in. d. l. extat, & alia re
 tulit Soc. Sen. conf. 99. num. 4. lib. 4. quo loci
 distinguit inter debitorem fugientem (ut no
 stro hoc casu,) & fugā suspectum. Nam is
 26 fugā t suspectus, non nisi multis obseruatis,
 praehendi, & carcere mancipari potest, vt la
 tē tradunt Inf. in. l. si ab arbitro. nu. 3. qui fa
 tisda. cog. Neutza. conf. 52. nu. 12. Marfil. sing.
 43. sing. 282. creditor &c. & sing. 638. Soc.
 Sen. conf. 99. 101. 102. lib. 4. qui. d. conf. 100.
 nu. 2. post Roma. & Ancha. affirmat, hoc casu
 27 non posse t opponi Iudicis incompetentiā,
 etsi Neutzanus. d. conf. 52. nu. 15. multis con
 trariū uerius existimet. i. alia retulerunt Rui.
 conf. 89. num. 13. lib. 1. Dec. conf. 75. Ripa lib.
 1. r. responso. cap. 13. Paris. conf. 99. 101. 107. lib.
 3. cetera sciens praeter eo, quae praesentis insti
 tuti non sunt.
 28 Quero. 8. vtrum ne huic constitutioni lo
 cus sit, cum ex pacto t conuenio creditori li
 cet rem propriam occupare iuxta. l. 3. C. de
 pigno. & non esse locum credit glo. & Bar.
 ibi. n. r. d. l. extat. in hanc sententiam celebre
 Theodorici Italiae, & Galliarum tunc Regis
 edictū extat cuius meminit Casio. li. 4. varia.
 epistola, destinata Ioanni. V. S. consuli Cam
 paniae, cuius haec sunt uerba. Proinde edicta
 lis programmati tenore comperto, spectabi
 litas uestra ad cunctorum faciat notitiā per
 uenire, vt quisquis, quod repetere debuisset
 L ij pigno-

pignorandi studio fortassis inuaserit, voce turis amittat, nec liceat cuiq; sua spute, (nisi obligatum forsitran) pignus auferre, hæc ille, & in simili quoq; arbitratur Ripa in cap. sepe nu. 85. vers. secundum intellige. de rest. spol. constitutionem. l. si quis in tantam non habere locum nostro hoc casu, quod suo loco dicam. cessat enim ob pactum uis, quæ volenti non inferitur, d. l. 3. vrbanius tamen agendo
 29 ¶ iudicem adire potest, nec sibi detrimentum adfert, ut proxime docuit Neuiza. conf. 82. nu. 27. 28. & non esse eo casu necessariam debito ris citationem, censuit Afflic. Decif. 326. & ad. d. l. 3. declarationem latissimè plura congesserunt Tiraq. de iure constituti, prima parte. nu. 37. & in Tract. le mort a faitit le viu. in 3. parte declaratione. 1. & septima parte declaratione. 7. Thomas Ferra. cau. 48. si quis &c. Ruin. conf. 145. nu. 6. conf. 152. nu. 2. 4. lib. 4. & conf. 121. nu. 8. lib. 5. Soc. Sen. conf. 82. col. 2. lib. 3. conf. 27. in filib. 4. Goza. conf. 28. nu. 5. conf. 95. nu. 3. Paris. conf. 29. num. 22. lib. 1. conf. 5. nu. 27. lib. 4. Boe. q. 77. nu. 3. Alcia. responso. 293. in fi. Rolan. a Valle conf. 20. Plotus. l. si quando. n. 282. C. vnde ui. alios omitto, quos enumerare non subtile, sed laboriosum (ut nostri dicere consueuerunt) existimauit, relati enim non varios casus modò sed & proxime docent. aliqua quoq; retulimus supra in primo remedio. q. 27.
 30 Quæro. 9. quid sit legatarius rem legatam occupet, an huic constitutioni locus sit: & non esse locum, censuit glos. huius. l. extat, quo loci Alber. in fi. & Bar. nu. 1. vers. item in legatario, eam sunt secuti. nec dissentit hic Cuiacius, qui diuersitatis reddi ratione inter constitutionem hanc nostram, & titulu quorum legatorum. placuit & hæc sententia Ripæ. in cap. sepe. nu. 93. de restit. spoliato, quo loci in simili disputat, an idem sit in constitutione. l. si quis in tantam. C. vnde ui. quæ de re suo loco fatus hanc sententiam ueram intelligunt Bart. & ceteri, cù res legata à nemine possidetur, secus si ab hærede iam occupata sit tunc enim impudè non licet ex. l. nò dubium. C. de lega. vbi Ias. nu. 7. simile tradit Rota in Decif. antiquis tit. de restit. spolia. Decif. 7. in fi. vbi de hærede. loquitur & l. nò dubium. idè dispositionem esse admodum rigorosam, censuit Alcia, responso. 607. n. 2. quo loci testatur, Iudices super. ea nò nisi summa cum difficultate pronuntiare, & ob id censet esse restringendâ, & nò procedere respondit cum iusta aliqua occupationis causa subesse potest. vt in vxore defuncti, qui iure re-

entionis ob suarum dotium cautionem bona mariti apud se retinet, sunt & casus alij quamplures in quibus rigorosa illa. l. non dubium constitutio nò procedit, quos enumerant omnes ibi, & presertim Ias. vt ¶ quando est data ingrediendi potestas autoritate propria, iuxta præcedentem constitutionem, & in terminis affirmat Dec. conf. 243. n. 4. conf. 438. in fin. Rubens conf. 124. in fi. Goza. conf. 91. nu. 1. 10. conf. 93. num. 14. Paris. conf. 89. in fi. lib. 2. conf. 53. nu. 104. conf. 54. nu. 4. lib. 3. Chaffa. conf. 19. nu. 66. Alcia. responso. 706. n. 3. Ripa in l. nemo potest. nu. 61. de leg. 1. sic
 34 & eo casu non habet locum, cum is ¶ legatarius est testamenti executor, quod probat & Dec. conf. 418. nu. 4. conf. 424. nu. 16. Paris. d. conf. 54. nu. 31. lib. 3. Ruin. conf. 119. nu. 6. lib. 3. Rubens. d. conf. 43. num. 4. idem in ¶ instituto rei certæ nò habere locum, tradit præter Ias. d. l. non dubium. Tiraq. in tract. le mort a faitit le viu, secunda parte, declaratione. 4. n. 11. Rubens. d. conf. 43. num. 4. sic non procedere in ¶ usufructuario omnium bonorū Soc. Se. conf. 131. col. 4. in prin. l. 1. ait, et si in fidei commissario vniuersali constitutionem illam habere locum respondit Ias. conf. 146. col. 1. lib. 4. post. Oldra. & alios quos citat.
 37 Quæro. 10. Quid sit filius pro sua legitima rem vnam occupet, an locum habeat nostræ huius. l. extat constitutio. Paulus Picus in. l. in quartam. nu. 163. in fi. & n. 168. ff. ad. l. Fal. dum duos casus referret distinguendo, seu enumerando semper affirmare uisus est, non esse locum, nam ait ille. aut nullam comisit filius violentiam vel expulsuam, vel compulsiuâ, sed cum in possessione reperiretur bona occupauit, seu retinuit, & eo casu non dicitur incidisse in pœnam. d. constitutionis, quæ non procedit vbi omnis violentia cessat, ibi scribunt omnes, & ratio ipsa præcipua constitutionis suadet, vt suo loco dicemus. aut non reperitur is filius in possessione, sed rem vnam pro legitima occupat, & adhuc nò dicitur incidere in eam pœnâ cum ratione incertitudinis nullam sibi acquirat filius possessione, iuxta. l. 3. §. incertâ. de acquir. possess. & per consequens non dicitur hæredem institutum priuare, quæ sanè rationes, non satis veræ sunt, vt clarè ostendimus in. 9. remedio ex. l. si quis in tantam. C. vnde ui. vbi in. q. 28. latissimè excutimus.
 38 Quæro. 11. vtrum hæc ipsa ¶ constitutio locum habeat in toto credito, etiam si occupatio pro sola dimidia crediti facta sit: vt si sum creditor in centum, & occupem pro summa quin

quinquaginta: & non habere locum censuit glo. huius. l. extat, quam probauit sic Alber. col. 2. in princ. qui huius sententiæ fuisse Rofred. & Iac. rauena. testatur, quos ea ratione sequor, quod t pœna cum delicto commensurari debeat, vt habetur Deuthero. cap. 25. iuxta mensuram delicti erit plagarum modus, & tex. in auth. omnes peregrini. C. communitia de fideiocio. cap. non afferamus. 24. q. 1. ca. quæsiuit, de his quæ sunt a maio. parte cap. Dec. in l. quod a quoq; nu. 3. de reg. Jur. Marfil. conf. 6. in fine.
 40 Quæro. 12. quid si res t fideiusoris a creditore occupentur, an ius Crediti adhuc perdat is creditor & non amittere censuit Gugliel. Cuneus, quem secutus est Alber. in hac ipsa. l. extat. col. 3. versic. item querit ipse Gugliel. &c. ea vtuntur ratione, quod quemadmodum non liberatur t principalis debitor fideiusoris factio. l. & hæredi in fi. & l. fideiusoris. ff. de pactis. l. si cum exceptione. §. labeo vbi Alber. ff. quod metus causa, sic pari ratione ex delicto in eiusdem fideiusoris personâ commisso, debitorem commodum sentire non debet. Accedit præterea ex Alber. fideiusoris factum a factio t principalis esse admodum diuersum. nam vt distinetur sunt personæ, sic nec vnius factum alterius esse potest. l. mora rei. l. Cum filius. §. pen. de verbo. oblig. huic sententiæ ad hæreo ipsamq; probo, quod si aliter sentiremus, si fideiusor sine commodo, sentiret damnatum aut creditor occupator (quod esset iniquum) duplici pœna afficeretur. si enim debitor totum hoc sentiret commodum, nihil fideiusor consequi posset, si verò consequeretur, duplici pœna creditor, vna erga debitorem, altera erga fideiusorem teneretur, quod non t conceditur, cap. ac si clerici in prin. de iud. l. plura de actio. & obliga. l. numquam plura de priua. delict. Di. datus Couar. lib. 2. varia. resolu. cap. 10. Quare est vt dicamus, solam esse fideiusoris actionem, vt aduersus audacem creditorem experiatur, eo vtilius, quo sibi videbitur remedio.
 44 Quæro. 13. quid sit dominus ob non solum canonem claudat, vel aliter occupet domum, quam conduxit Inquilinus, an huic constitutioni locus sit: & non esse locum creditit solus Alber. in hac. l. extat col. 3. vers. ite quæro si Inquilinus, vnum adfernotatu dignum, hanc in foro seruari sententiam, ex. l. est differetia. ff. in quibus causis pig. vel hypo. tacitè contrah. in. l. Aquilius regulus. de dona. & in l. vtique, de damno infecto, quam opi-

nionem confirmant glo. ac alij quamplures, quos refert, & probat Ias. in. l. 1. num. 100. & nu. 105. in fin. C. de iure emphyte. dum vt vtiorem sententiam hanc probant, licere domino expellere t emphyteutam non soluentem debitum canonem, quod placuit & Alex. conf. 105. nu. 2. 3. 12. lib. 3. vbi. num. 17. inquit, crebriorem esse opinionem, simplicem conductorem non soluentem canonem expelli posse, idem respondit Alex. conf. 117. nu. 12. conf. 131. nu. 12. lib. 4. Dec. conf. 146. nu. 7. 8. Goza. conf. 39. in fi. qui post Corneum conf. 171. lib. 3. inquit emphyteotam sic a domino expulsum non posse experiri, vt tamquam spoliatus restitatur. a quorum sententia nò longè distcessit Soc. Sen. conf. 167. col. 5. versic. 3. principalis opinio. lib. 2. Boe. conf. 13. num. 16. 17. Verum huic aduersantur sententiæ Cyn. & Petrus, ut retulit Ias. in d. l. 2. nu. 101. versic. 2. principalis. C. de iure emphyte. quam sunt secuti plures relati a Decio confil. 146. nu. 6. in fi. & a Guid. pap. q. 107. licet glo. &c. qui in Curia Delphinatus, sic seruari scripsit, hunc inquam emphyteotam expelli non posse, alioqui vt spoliato agere, posse sic & in foro seruari scripsit Molina. ad Alex. col. 105. n. 18. lib. 3. quo loci & huius fuisse sententiæ retulit Corne. conf. 16. lib. 2. Afflic. Decif. 97. qui tamen eo in casu loquuntur, cum emphyteota, qui in fidei Domino alienatus, expellitur, vt & in domino, qui Conductorem ob rem deterioratam expellere potest, respondit Alex. conf. 118. nu. 11. lib. 5. Rem tamen hanc declarat Craue. conf. 18. nu. 7. ueram & absoluti iuris esse, si clarè constaret alienationem iure quesito domino factam, nec scandali subesse timorem, eum est secutus Plotus in. l. si quando nu. 287. C. vnde vi. Sed ad rem nostram, clarius Alber. in hac. l. extat posteriorem hanc sententiam probari dubitauit, in. l. cum domini horreorum. C. locati, qui tamen casus (si Baldo in l. adem col. 2. versic. sed oppono, quod etiam. C. locati, credimus,) est in Inquilino & conductore speciale, qui abest & iam diu uisus non est, nam ex quo dubium est an casu, vel culpa abfit, domino quidem conceditur locatam domum ingredi, ne tam diu re propria maximo cum detrimento careat, sed id cum Iudicis licetia agendum est, ne abfens, qui casu potius abesse presumitur, quam dolo, sine sui culpa damnâ aliquod, vel eam patiatur iniuriam. Huic ergo posteriori sententiæ, suffragatur magis ipsius constitutionis ratio, quæ & propòsito casui conuenire videtur. nò enim huic domino dicitur magis sua-

manu sibi iudicare quam Creditori illi, nisi verum esse fateamur nostro casu sic concessum, ob maiorem rationem, quam in esse videmus. nam dominus & rem ingreditur propriam; & possessionem, certaque iusta ratione quadam tuetur, quod in creditore non contingit, qui loco propriae alienam occupat. Non inficior tamen, rem esse non mediocriter dubiam, & propterea cogitandum, nam & simili in remedio, ex l. si quis in tantam. C. vnde vi, vnam habebimus grauem & perutilem disputationem.

- 47 Quæro 14. vtrum ne cesset huius constitutionis poena, cum creditor iustam aliquam sui ingressus causam adfert: & ex multis cessare, sum quandoque arbitratus, quemadmodum enim, quævis causa leuis excusat a dolo, sic & a temeritate, a dolo excusare probatis vulgaris (notabilis tamen) tex. l. igitur. §. causa deliberali causa, & in terminis nostris, sic censuit Soc. Sen. conf. 111. col. 4. vers. amplius. lib. 1. & Craue. conf. 18. nu. 9. ad remque ipsam, maxime confert Bart. doct. in l. 1. §. non autem. in fin. ff. si quis testa. liber esse iustus fuit, dum adfirmavit dolum, qui in statuti disputatione requiritur, cum punitur alienae possessionis perturbator, cessare, cum causa aliqua turbationis adfertur ex d. §. causa Bart. est excusatus Barba. conf. penul. col. 11. vers. capio nunc aliam lib. 2. & sentit idem Ancha. conf. 127. circa finem. sic videmus causam aliquam, & si leuem t excusare a dolo, qui, vt homicida plectatur, exigitur, sic omnes. in l. 1. vbi latè las. ff. de legib. idem las. in l. 1. nu. 24. ff. de eo, per quem factum erit. in l. qui iurasse. nu. 6. de iureiur. Afflic. Decis. 360. nu. 6. Grama. Decis. 29. nu. 16. Soc. lun. conf. 117. nu. 13. lib. 3. & t causam etiam iniustam a crimine lese maiestatis excusare, consuluit. Craue. conf. 6. nu. 90. vers. 13. conf. 319. nu. 14. vers. vigeesimo primo, & excusare a crimine t falsi, consuluit. Soc. lun. conf. 37. nu. 23. lib. 2. & Paris. conf. 133. nu. 29. lib. 4. & a suspitione, seu delicto conuenticulæ, & male congregationis causam etiam leuem excusare consuluit Craue. conf. 4. nu. 16. vers. licet octauo, & idem interrogatus respondi pro vniuersitate Gorzeigni contra Illustres Dominos, & responsio subscripsere idem Claris. Craue. alijq; quam plures ex vniuersa hac regione Celeberrimi Iureconsulti, sic & causam excusare t a mora respondit. Craue. conf. 127. nu. 3. & a contumacia idem. conf. 124. col. 2. vers. 3. ut, & excusare a periuicio, tradit latiss. Gram. uoto 10 num. 21. 22. & si aliter senserit las. in l. si quis

maior nu. 3. C. de transact. & causam aliquam etiam leuem excusare t contumacia, ac alijq; delictis, affirmat glo. l. 1. in glo. magna. ff. si quis iud. non obtemper. quam ibi Soc. colu. ff. summo opere extollit; & est notabilis doct. Ang. in l. prætor. §. hec actio. ff. in bonorum rapro. quam comendauit Alex. conf. 127. nu. 11. lib. 4. Grama. Decis. 5. nu. 25. quo loci citat eiusdem sententia Cur. Sen. conf. 69. col. 5. plura alia scripsit Gomes. in §. ex maleficijs. n. 25. 26. Inst. de actio. & infinita prope congestit Tiraqu. Tract. De poenis legum, & c. causa. 43. & in nostris ferè terminis aliqua scripsit Plotus. in l. si quando. num. 283. 286. C. vnde vi; & respondit Dec. conf. 565. in fi. leuem t causam a violenta excusare. Quibus demonstratur, nostram hanc sententiam veram esse, similem finiuimus quaestionem in. 11. remedio ex l. creditoris. C. locati. in non ab re. C. unde uirquam uidentem suadeo. Nostræ huic sententia non aduersatur Ang. doct. in l. Plagii, de uerb. ob. affirmantis t causam non excusare a delicto iure naturali prohibito, & Ang. est secutus Alex. conf. 103. col. pen. uerfic. & dato, quod Comes lib. 1. Gomes. §. ex maleficijs. n. 32. Inst. de actio. Alcia. Tract. præsump. reg. 3. præsump. 30. nu. 2. Tiraq. d. causa. 43. nu. 12. nã sic occurri posse puto. nõ tutam satis esse Ang. declarationem, cũ aduersari uideatur relate communi omnium sententia, dum affirmant: excusari ab homicidio, a periuicio, a falso, quæ tamen iure naturali prohibita uideamus. vel dicamus (vt uo animaduertit uerbo præcitatus Tiraq.) procederet cum ius est notorium, nulla digno excusatione, quod hoc nostro casu non cõtingit, cum causa una sua dente iusta ratione, posse iure sui crediti rem debitoris occupare. Rursus nõ hoc iure naturali prohibuit dicere possumus, quinimò concessum potius, ut probare uideatur tex. in §. quia tamen. Inst. in bonorum raptorum, quod iure ciuili deinde fuit prohibitum, excusabitur ergone rei propriae dominiũ amittat. quod intelligi si t causa ipsa probata fuerit iuxta declarationem, & notabilem doctrinam Gomes. Hsp. d. §. ex maleficijs. nu. 29. & idem placuit. Craue. conf. 254. nu. 4. tamet si Cur. lun. in conf. 133. num. 11. opinetur uerum, etiam si plene causa non probetur. Non inficias tamen hunc occupatorem t ab omni poena excusari, quin saltem ex lata culpa, a qua causa ipsa eum nõ excusat, poena aliqua plectendus sit, ut declarat Gomes. in d. §. ex maleficijs. nu. 30. post Bar. in l. iuste possidet. in fine de acquir. posses. & ibi las. in fine, ipse tamen

tamen Gomes. non mediocriter ambigit, sed Bar. sententia est secutus Barb. inter cõf. Calca. conf. 25. nu. 14. 15. & Tiraq. d. causa. 43. in 62 sine, qui eo loci. num. 10. dixerat t causam excusare a dolo, ne is delinquens poena puniatur ordinaria, & in totum, non excusari tamen, quin aliquo modo plectatur, ex l. doli uerbum de fer. corrup. l. 3. §. & generaliter. de lib. hom. exhib. quod satis placet: Hoc quoq; uerum intelligi declaroque nisi lege aliqua 63 vel cõi, vel municipalit t sancitum esset, occupantem quouis modo & causa plectendum esse iuxta declarationem Barb. inter. d. conf. Calca. d. conf. 28. nu. 16. quod multorum autoritatibus confirmatur, dum affirmant homicidium non dolum puniri: si puniat statutum homicidium, quouis modo perpetratum, sic post multos las. d. l. 1. nu. 25. ff. de legibus. Rui. conf. 32. num. 7. lib. 3. Bello. conf. 8. nu. 11. 12. Declaro præterea hanc ipsam sententiam non procedere, cum lis apud magistratum crepta iam est, & ea non perpena occupauit creditor, dignus enim non est tunc excusatione aliqua. Nam affirmant nostri causam excusare t ab actis extra iudicium, non a iudicialibus, sic Bald. in l. qui probasse. 2. nota. C. de Calumn. quem est secutus Soc. Sen. conf. 118. col. 4. vers. sed his non obstantibus lib. 1. Gomes. d. §. ex maleficijs. n. 33. & Tiraq. d. causa. 43. num. 11. & si forte illa Baldi sententia non uideatur vera, cum illo textu solo. l. qui probasse, nitatur, in quo sumi uideatur argumentum a contrario sensu, quod iure non conceditur aduersus alia iura, quæ cum loquantur generaliter, nec maior in vno casu quam in alio assignari possit ratio, sic in omnibus causis debent procedere, quid enim est in causa, quin vna & eadem causa, & iudicio, & extra excuset. Cum dolo is carere uideatur; a Baldi tamen, & aliorum sententia uix est, quod recedat Iudices.

Quæro 15. vtrum ne hæc ipsa t constitutio in omnibus violentijs locum habere possit, Bart. in d. l. extat num. 4. censuit solum in his habere locum, quibus possessor sua possessio ne priuari potest, cum per expulsiuam, ablatiuam, & compulsiuam possessionis priuatio sequatur, in his omnibus nostræ constitutioni locus erit, quæ sanè sententia satis ex uerbis huius. l. extat comprobatur, nam uerba illa, rem uillam, iuncto uerbo possedisse, rem immobilem occupatam ostendunt, in qua uis expulsiuæ uere conuenit, illa uero uerba, penam debitam, iuncto uerbo, accepisse, rem mobilem ablatam significant. Sicq; vim ablati-

tiuum, illa uero uerba, non ab ipso sponte datum, vim compulsiuam demonstrant, & suadet hic tit. sub, quo est collocata constitutio ipsa, iuxta. l. Impera. de in diem adiectio. Pro uolentia uerò turbatiua, cum Bar. sine cõtra uerba non habere locum concedo quod confirmat, & glof. huius. l. extat, quam hic est, secutus Alber. col. 2. vers. item quærut si creditor, dum ait (quod fortius est) cum damnum in re est datum, damnum enim dare, non est possessorem possessione priuare, & eiusdem sententia fuit Bart. in l. Creditores. vers. extra glosam quæro ad l. l. de vi, dum inquit procedere constitutionem cum is Creditor incipit possidere, vt ostendunt, ibi uerba, temere possidere, quæ cum effectu intelligi debent, quare solas ingressus dicitur turbatio & contra. Non ergo in turbatiua procedet. In Inquietatiua, constitutionem habere locum censuit Bar. hac. l. extat, sed dubio non mediocriter, cum non multum a turbatiua differat, vt supra in anteludij ostendimus, nec enim, qui inquietat molestia possessori in re possessione eum priuat. quare rectius sensisse uideatur. Bald. in hac l. extat. in fine, hoc casu, constitutioni nostræ locum non esse; & in hanc sententiam concedit quod clare affirmat glo. l. vim facit. ff. de vi & vi arma. quam forte citare uoluit Baldus.

- 66 Quæro 16. utrum ne hæc constitutio Creditorem hanc ipso iure, uel per sententiam dominio rei priuet. glof. in hac. l. extat, quam secutus fuit hic Bald. prima lectura. uerfic. extra quæritur, inquit priuare ipso iure, quæ sententia placuit & Bar. in d. l. Creditores in fi. ad l. l. de ui ea ratione & fundamenta loquia textus huius. l. extat in fine, inquit ius crediti non habebit, nulla ergo exigitur sententia, cum iam determinatum hoc sit, uerum vt animaduertit Bart. & rectè hac in. l. Extat. nu. 7. uerba illa futuri temporis sunt, quare priuationem ipso iure inducere non possunt iuxta l. iubemus. §. sanè. C. de sacrosancta ecclesia, & ideo Barto. huius constitutionis uerba ut contrariam opinionem probent considerat, nec illa uerba, quæ negatiue sunt prolata, ipso iure hoc casu operantur, ut solent, iuxta l. metum. §. uolenti. ff. quod met. caus. quia ut animaduertit Bar. is tex. uerba ad Iudicem dirigit, sed in hac l. extat ad partem, quam declarationem, sunt secuti plures, ut apud Tiraq. in l. si inquam in uerb. reuertatur. nu. 38. C. de reuoca. dona. tex. autem l. sed & partus. §. ultimo. ff. quod metus causa non dispositiue sed enuntiatuè loquitur, relatione habita ad pro-

proximam futuram amissionem iuxta. l. non videtur de acquir. possessione & l. nemo videtur de in integrum restit. verior itaq; est contraria sententia, priuationem, non ipso iure, sed mediante sententia induci, quam opinionem ex parte existimo post Jac. Raue. & Bart. in hac. l. extat, non arbitrator tamen, ut est opinatus Bart. probari, ex huius constitutionis uerbis, dum legitur, quisquis probatus mihi fuerit, quæ iudicium & sententiam postulare uidentur: nam uerba illa, ad facti probationem referuntur, quod factum uerè debet esse probatum, aliàs absurdum esset priuari aliquem suo iure, non consulto prius de delicto, sic enim uidemus Simonie crimen, priuationem beneficij ipso iure inducere, ut ex Constantien si concilio esse diffinitum, refert Rebuffus in praxi Beneficiorum in titulo de simonia in resignatione num. 8. Paris. consil. 15. num. 13. consil. 29. nu. 14. consil. 30. nu. 15. lib. 4. Boc. q. 117. & alibi. attamen simoniam esse t commissa constare debet. c. accusatum c. quotiens. cap. de hoc autem, de simo. cum sexcentis similibus, sic in crimine hæresi in cap. Cum secundum de hæretic. in 6. & docuit las. in l. si quis maior nu. 25. C. de transac. & clarè inter rogatus respondit Crauetta consil. 260. col. 3. in fin. quod licet poena ipso iure imposita, de clarat oria non egeat, esse tamen omnino ea declaratione opus, qua delictum perpetratum fuisse, intelligatur. Rectius ergo Bart. perpendit uerba illa, ius crediti non habebit, posita in hac. l. non extat, que ut futuri temporis sui natura ipso iure priuationem non inducunt: quam Bart. considerationem uidetur probasse Tiraq. in d. l. si unquam in uerbo Reuertatur. nume. 227. confirmatur Bartol. consideratio, quia in hac materia coercendæ uolentia, uidemus constitutiones per uerba futuri temporis loqui: patet in l. si quis in tantam: C. unde uij. ibi, dominium amittat, quæ non operantur ipso iure, sed per sententiam: ut docuere Bart. d. l. subemus. §. sanè. C. de sacros. eccle. Tiraq. d. l. si unquam in uerbo. Reuertatur. nu. 39. Soc. lun. consil. 68. nu. 33. lib. 3. & si uis differemus. ad d. l. si quis in tantam sub. q. 43.

71 Quaro 17. an ut huic constitutioni locus sit, necesse sit creditorem fuisse dolosum, uel sufficienter potius temerè egisse. extat enim nõ parua inter duo hæc differentia, ut probat textus. l. i. §. quæri possit ad Turpi. est enim temerè quid agere, in consultè agere, & stultè, ut apud Terentium uide ne quid temerè agas: sic & Cicero. primo Tusculana. Non enim teme-

72

rè nec fortuito sati & creati sumus, sic idem in primo de Natura Deorum, temerè, quod pro sine causa intelligitur, Terentius in Phormio. Non pot temerè est quod tu tam timeas. utriusque significationis sunt exempla in l. eum quem temerè de lud. & in toto titulo; Inst. de poena temerè litiga. 1. Dolus uerò, est machinatio ad fallendum, & decipiendum. l. 1. §. dolus, cum similit. ff. de dolo; & temeritatem sufficere, credit Bart. in d. l. Creditores, uerfi. 2. quæro. ad. l. lul. & sentire idem uisus est ipse Bartol. in l. sequitur, §. si fundum de usucap. Francus in cap. eum qui. §. in super colum. 2. in uerfic. in glo. in uerbo uiolenti, de præben. in 6. cum uerba constitutionis illa sint, temerè possidere. & quod dolus non requiratur, ex eo suadet, uerba constitutionis esse in rem concepta: iuxta declarationem Bart. in l. i. §. non autem. ff. si quis testa. liber esse iustus fuerit, & ideo notant tantum facti: quare t culpa uidetur sufficere, cum præsertim poena sola pecuniaria indicatur, iuxta doctrinam Baldi in l. data opera, col. 3. uerfi. sed respondeo ibi. C. qui accusare non possunt, hanc quoque Bar. opinionem probari in simili uidemus in §. quia tamen. cum. §. sed. Inst. ui bonorum raptorum: dum antiqua illa constitutio corrigitur, qua impunis is iudicabatur, qui per imprudentiam rem domini inuadebat, credens domino licere occupare. hodie autem est factum ne sua illa temeritas est excuset, quod suo loco in remedio ex l. si quis in tantam. C. unde uij. dicemus.

75 Quaro. 18. utrum ne contra t singularem successorem locum habeat hæc constitutio; & habere locum affirmat glo. in cap. sapè de restitutione spoliati. quam ibi declarat Ripa. nu. 36. hæc sententiam probat textus. l. si cum exceptione. §. aliquando. ff. de eo quod metus causa. quamquam non ignoret Francu in disputatione Petitorij primo dubio, num. 37. intellexisse. d. §. aliquando, nouum remedium ab hoc. l. extat diuersum inducere, ut is ibi. num. 41. uerfic. 19. quod tamen supra in anteludij uerum non esse diximus, adiuuat, & hæc sententiam textus in cap. Abbas in ca: ad audientiam extra quod met. caus. afferri illa ratio solet, quod in rem scripta fit actio. l. metu. §. ut. ff. quod me. caus. §. præterea quædam. Inst. de actio. & ideo sequi possessorem; quod quomodo contingat ex nostris egregie declarant Cora lib. 1. miscella. iuris cap. 21. & Aemilius Ferretus post Institutionum notas, in capite quoddam excepto ex lib. 3. opinio-num. ipsius Aemilij. capi. 20. & Zalius lib. 24. sing.

77 sing. responso. ca. 33. vñ hoc est, hæc actionem t dari contra quemcumq; possessorem, cum rei perfectionem habeat. l. quod diximus. §. hæc actio, quod met. cau. distinguit tamen Ripa post Ang. & glo. quos citat, inter successorem causæ onerosæ, & lucrativæ. uerum non uideo, quo iure eorum distinctio probetur, quam uerbo reiecit uidetur Rubeus in l. naturaliter. §. nihil commune. nu. 53. de acquir. poss. hæc tamen sententiam intelligo quoad possessionis recuperatione, non quoad priuationis poenam.

78 Quaro. 19. qua t ratione fit factum, ut contra singularem successorem fit huic constitutioni locus, cum tamen interdictum unde ui cesset, ut suo loco diximus, & cur interdictum illud scriptum in rem nõ fuerit, ut actio illa quod metus causa, cum non modò tanta, sed & maior in interdicto insit ratio quam in actione illa. cum & metus uitium personale sit. l. Pompi. §. cum quis de acquir. poss. & uitium uolentia reale. §. furtiua. inst. de usuca. Rube. in d. §. nihil commune. nu. 52. & multis sequentibus. elaborauit non mediocriter, (etsi feliciter parum) ut vnam adferret rationem. Primã adferet ex mente Io. Fabri. §. recuperanda inst. de interd. secundã ex mente Ang. in d. l. si cum exceptione. §. aliquando. quod metus cau. ambas is Rubeus multis rationibus reiecit, & rectè. tertiam rationem ex Bal. in d. 3. C. quod met. causa circa finem uerfi. oppono, quod non possit &c. deduxit Rubeus rem effectam t uitiosam ui compulsua, minori uitio affectam dici illa, quæ initio ui expulsiuæ affecta est: ob id illam præscribi. d. l. 3. cum tamen illa præscribi minime possit. l. sequitur. §. quod autem. ff. de usucap. is ergo, qui eam possidet, in hoc grauatur, ut nõ præscribat: ergo in altero debet releuari, ut contra eum nisi in subsidium detur actio. d. l. cum à te uerum nec hæc ratio satisficit, non ea tamen ratione, quam ueram credidit Rubeus, quod ubi me spoliasti si possessionem non es adeptus, sed eam alter occupet, rem nõ dici uitio uolentia affectu, & ideo præscribi. d. l. sequitur. §. si tu nam is. §. si tu, loquitur cum res ex latere possessoris uitio expulsiuæ uolentia affecta nõ est. text. enim ibi sic habet: quamuis enim interdictum unde ui locum habeat, quia uerum est ui me deiectum esse, non tamen uerum est ui possessum esse &c. illo enim casu t tertio res, ut uacans, fuit occupata, non ergo mirum si procedit præscriptio, quod non est in cæteris casibus, sed uerius arbitrator ex alio Baldi ratione

80 nõ concludere, nã quod dicitur in t uino grauatum in altero releuari. l. eum, qui. de iure iura. intelligitur, cū cõmodum uenit in necessarium consequentia grauaminis, & contra, ut post interpretes in d. l. eum qui, respõdit Soc. lun. consil. 108. in si. l. i. quod nõ contingit in casu nostro, quia iure cautum non uidemus, quod ea ratione interdictum unde ui non detur contra tertium possessore, quia is non præscribit, quin contrariu uerius est, nã si uerum illud esset, nec contra eum in subsidium daretur, contra. d. l. cum à te. de ui & ui arma. Quartam itaq; rationem is Rube. d. §. nihil commune. nu. 55. assignat, negari enim (inquit ille) non potest, interdictum unde ui non dari contra tertium possessorem, cum in in subsidium saltem detur. d. l. cū a te, quare cessat difficultas, uerum ut & idem Rube. uidetur sentire, non concludit satis, quia hæc ratione esset opus concludere idem esse in hac actione, quod metus causa, ut ab eo interdicto non differat, quod tamen uerè esse non potest, cū detur contra quemcumq; tertiu possessorem. d. l. si cū excep. §. aliquando, quod met. cau. & iã retuli. Quinta uero ratio, quæ ex Albe. in l. 1. r. qui ui à me. de ui & ui arma. à Rubeo assignatur, multis ab eodè eueritur cui libenter subscribo. illud addo, quod si uera esset Alber. rō, sequeretur, quod ubi cessaret illa causa, ne secūds spoliator remaneret impunitus, interdictum cõcederetur, cū tamẽ falsum hoc sit, nam fortius tertius bonofidei possessor nullo iure (si titulu habet) interdicto possessorio recuperanda cõueniri potest. Quare sextam ratione adferre studuit omniconatu is Rube. d. §. nihil cõe. nu. 56. inquit enim, quod ex quo actio hæc dicitur persona lis in rem scripta, uideri contra regulas iuris eõis, quibus est constitutu, actionem personalem rem non sequi. l. i. §. si hæres ad Trebell. l. fin. de contrahen. emptio. quare cū foret spoliato per actionem quod met. cau. foret constitutum, ad interdictum unde ui extensione facta non fuisse, ut quædammodum cætera interdicta sunt, personale in rem scriptu esset. l. r. §. pen. de interd. Aduersus tamen hæc ratione, aliquæ obstant difficultates, quas obijciebant (inquit Rubeus) quidã argumentates in præludij lectione, hos argumentates opinor fuisse Io. Corasit, cū is hæc cõtrouersia in disputatione Patauij habita referat lib. 1. miscella. iuris ca. 22. uerũ eò nõ tendunt illius rationes, ut Rubei consideratione destruant, perferatur enim Cora. cur sit factum, ut interdicta omnia sint personalia in re tamen scripta.

scripta, interdicto vnde ui excepto. Rubei tamen ratione minime probabilem arbitror, cū illud falsum esse videatur spoliato aduersus tertium possessore esse ea actione, quod metus causa succursum. nam id uerum esse tantum potest, cum metus in priuatione possessionis possessoris manu, seu consensu etfi coactio tradita, intercessit: sicq; secundū illius actionis naturam, non tamen est succursum, cum uis illa expulsiua iuxta interdictū vnde ui adfuit. Existimauimus ergo quandoq; (ut & inter tot viros nostrum interponamus iudicium) illam esse ueriorē rationem in interdicto vnde ui, ob criminis atrocitatem recte sic fuisse cautum, ut actio primum aduersus deictorē esset, qui etfi possidere desinat, pro possessore tamen habetur. l. si ui me, de ui & ui arma. deinde si conueniri eum non posse contingat, succursum esse deicto, ut aduersus possessorem in subsidium experiantur, d. l. cum telex ergo considerauit coercere quantum fieri potest deictoris uaduciam, sine detrimento tamen deicti, at in actione, quod metus causa, solum considerauit metū passo succurrere, non autē principaliter metum inferrentem punire, quare solum constituit, metum passus aduersus rei possessore immediate posse experiri, cogitandū tamen erit, si quid melius adferri potest.

81 **Quæro. 20.** qua ratione sit factū, ut actio hæc, quod metus causa, sit in rem scripta, (ut diximus) ac etiam illius exceptio. l. apud Celsum §. metus. ff. de doli exceptio, tamen de dolo actio regulariter in rem scripta non fit. l. si ex dolo §. vlt. iuncta. l. si oleum §. pen. ff. de dolo, cum præsertim uerba edicti Prætoris, de dolo, sint in rem concepta. l. i. §. uerba autē, de dolo, ut sunt pariter uerba edicti, quod metus causa, hanc excitauit difficultatem Bar. in l. hereditibus §. vlt. ff. de dolo, quo loci fatetur ingenuē, nexum hunc uix dissolui posse, excitauit & eam Rubeus. d. §. nihil commune, nu. 98. duas adtulit rationes Bart. in d. §. vlt. posterior illa, quam is adfirmauit ex tex. l. Labeo de uerbo, sig. confunditur, nā. l. Labeo iuncta. l. intergesta eo. tit. ubi Alcia, & Breche. ostēdit nullam esse differentiā inter uerbum gestum, & actum, duas alias rationes retulit Rube. d. §. nihil commune, nu. 98. tandem illas impugnando ostēdit modum dissolui non posse. difficultati ipse satisfacio, ex docta, uerq; consideratione Io. Corasij lib. i. miscella, iuris cap. 22. nu. 6. dum actionem de dolo ita esse in rem scriptam,

82 **ut actio, quod metus causa ostēdit, nā & vtr-**

ba edicti de dolo in rem sunt scripta. d. l. i. de dolo, & datur contra eos, ad quos cotinuum ex dolo peruenit. l. hereditibus. l. sed etfi ex dolo. l. in herede. ff. de dolo & datur etenim hæc actio in heredem & ceteros successores. l. si plures. in fi. ff. de dolo. cū ergo hæc actio possessore sequatur, dicendū est, scriptā in rem, ut actio quod met. cau. vna tñ ab altera sic distat, ut in actione de dolo designari idebeat, cuius dolo factū id sit, quod in actione quod met. cau. necesse nō est: ut clarus est tex. l. sed etfi dolo. §. fin. ff. de dolo, cuius rei ratio illa est, quantum conjicio, quia t de dolo actio infamata. l. r. §. ait pto. l. nō debet. ff. de dolo. quare in tãto crimine nō licet uagari. l. itē exigit in fi. ff. eo. de dolo: quod nō cōtingit in actio ne quod metus cau. in qua sufficit metū passo per metū rē amisisse, & à possessore recuperare l. metū. §. animaduertēdū. ff. q. q. met. cau.

86 **Quæro. 21.** utri ne t agētū remedio cōstitutionis nostræ, dominij exceptio obijci possit: & posse affirmari Ripa. in. ca. sepe. nu. 37. de resti. spo. si modō agatur aduersus eū, q. metū non intulit, est qne locutus Ripa absolute in agente actione, quod met. cau. at in specie nostræ, rē clarū esse arbitror, quod cū detur cōtra solū creditorē, qui ob cōmissam uolentia dominium amisit, dñij exceptio ab eo opponi minime potest, nec. n. cōceditur hoc edictū, cū creditor rem alterius occupauit, in ceteris uerō casibus, Ripa & aliorū sententiā probo, cū nō sit actio quod metus causa, ad possessio nem ante omnia recuperandā, ut sunt cetera remedia ex ea causa introducta.

87 **Quæro. 22.** utri ne t à lata sententiā: & in casu huius constitutionis appellare liceat, & licere cōsult Bal. in. hac. l. extat. in fi. qui eiusdem sententiæ citauit Gugliel. in. l. i. C. si de mome. posse. sue. appella. est ratio secundū eos, quia nō agitur hic sola possessionis causa in qua appellatio: ut à momentaneo detrimento nō conceditur. d. l. i. C. si de mome. poss. & c. causa enim proprietatis est in controuersia,

88 **ut re ipsa patet, quare t appellationi locus est, cum & in maioribus, & in minoribus appellari cōcedatur. l. & in maioribus. C. de appel.**

89 **& in dubio t locū esse appellationi dicimus glo. in. l. qui restitueret. de rei vend. & latē dicemus in nono remedio ex. l. si quis in tantā. in. q. 49. C. v. nu. quo etiā in loco, q. 27. illud excutimus, vtrumne constitutio hæc nostra, utilis adhuc sit, cum superuenisse videatur pinguius illud remedium ex. d. l. si quis intantam. Hæc de Diui Marci constitucione.**

SVM

SVMMARIVM SEXTI REMEDII.

1 Constantinus vir religiosissimus. & l. i. C. si per vim uel alio modo & c. promulgator.

2 l. i. C. si per vim uel alio modo & c. an in uis turbatiua, uel expulsiua loquatur.

3 Bartoli declaratio ad. l. i. C. si per vim uel alio modo & c. euerfa.

4 Constitutio noua an. si. l. i. C. si per vim & c.

5 Forma & substantia veteri si quid additur nouam constituit.

6 Compromisso antiquo si addatur clausula nouum efficitur.

7 Testamento antiquo si addatur clausula nouum efficitur.

8 Qualitas adueniens eus, nouum ens constituitur.

9 l. i. i. ciuile. de iustitia & iure. declaratur.

10 l. i. C. si per vim uel alio modo explicatur ac nouo sensu illustratur.

11 Nam rem diuersi iuris esse posse diuersis causis & respectibus.

12 l. i. C. si per vim uel alio modo. & c. in quo absentia genere loquatur.

13 Absentia necessaria, quomodo à ceteris differat remissimè.

14 Dicitur quolibet modo uniuersalis uim habet.

15 Dicitur quomodolibet, modorum distributiua.

16 Dicitur quouis modo uniuersalis.

17 Dicitur quoquomodo uniuersalis.

18 Dicitur quibuscuq; uniuersalis.

19 l. i. C. si per vim uel alio modo. an procedat cum seruo possessore relicto spoliato, alter uero domini absentis nomine uult recuperare.

20 Regulam generalem, & dicitur ob generalem rationem extendi & ampliari, & ibi declaratur.

21 Creditor ex. l. i. C. si per vim uel alio modo. succurri an possit, si absens rei possessione quam apud se cautionis iure habebat spoliatur.

22 Seruum pro domino agentem in casu. l. i. si per vim uel alio modo. & c. turamentum calumnia præstare.

23 Dispensatum ad actum celebrandum ceteris solemnibus obseruatis dispensatum intelligi.

24 Licentiam, patri de filiorum bonis alienandis concessam, ceteris solemnibus obseruatis, intelligi.

25 Monachum dispensatum ut testamentum ualeat condere, ceteris solemnibus obseruatis dispensatum censeri.

26 Fundi alienandi actam facultatem intelligi seruatis ceteris solemnibus à iure requisitis.

27 Seruus domini nomine possessionem recuperantem non cogi cauere se dominum defensurum.

28 Stipulationem de iudicato soluendo aduersus sanguine conuinctos non committi.

29 Procurator ex lege datus de iudicato soluendo ac de defendendo non cauere.

30 Seruus nomine absentis domini agens, dominum ratum habiturum, cauere compelli.

31 Coniunctus conuincti nomine agens cauere tenetur illum ratum habiturum.

32 l. i. C. si per vim uel alio modo. in seruo loquens, in pupillo an locum sibi uendat.

33 Possessio iudicium momentaneum ad agendum alios inhabiles admittit.

34 Differentia qua inter constitutionem. l. i. C. si per vim uel alio modo. & l. i. C. qui legitime. pers. hab. stant. in iudicio.

35 l. i. C. si per vim uel alio modo & c. an loquatur in uera possessione momentanea.

36 Perinde dicitur, quid significet.

37 Exempla non restringere sed declarare.

38 Minorem pupillum, & similes idoneam habere standi in iudicio personam ut possessio agant. non ut conueniantur.

39 Seruus absentis domini nomine agens si succumbat, domino an preiudicet.

40 Seruus absentis domini nomine mouere an possit actionem ex. l. si quis in tantam. C. unde us.

41 Agens absentis nomine possessio reconueniri possunt.

42 Seruus nomine absentis domini possessionem recuperans an & fructus ualeat recuperare.

43 l. ad rem mobilem & l. ad legatum. ff. de procura. declarantur.

44 Consequenti concessio concedi, & antecedens necessarium.

45 Principali concessio, quomodo concessum deatur accessoriū.

46 Fructus pendentes, inseparabiles, & fundi partem dicitur.

47 Fructus pendentes partem suppositiuam fundi non integram esse.

48 Fructus solo separatos inter mobilia connumerari.

49 Noua authoris ratio cur seruus nomine domini absentis possessionem recuperet, & fructus.

50 Fructus dei concessi re principali concessa.

51 Praesens deictus si abesse incipiat, seruum ministerio recuperare possessionem possit.

52 Necessitati sponte inciens aliquid, non succurritur.

IMPERATOR CONSTANTINVS A. SEVERO.

IVDIGES absentium, qui cuiuslibet rei possessione priuati sunt suspicauit, in iure personas & auctoritatis suæ formidabile ministerium obiciant: atq; ita tueantur absentes, vrid solum diligenter inquirant, cui eius, qui quolibet modo peregrinatur, possessio ablata sit, quam propinquus vel parens vel proximus vel amicus, vel colonus, vel libertus seu seruus, quolibet titulo retinebat. Nec eos, qui deiecti sunt absentium nomine possidentes, quia minime eis dictio causæ mandata sit, ab experientia re secludant. nec si ferui sint eorum

ij reiciant

reiciant in iure personas, quia huius modi conditionis hominibus causas perorare fas non sit. sed post elapsa quoque; spacia recuperanda possessio nis praestituta litigium eis inferentibus largiri conuenit: vt eos momentarie perinde possessioni sine vlla cunctatione restituant, ac si reuersus dominus litigasset: cui tamen domino quolibet tempore reuerso actionem possessionis recuperanda indulgentus, quia fieri potest, vt restitutum propter seruulos infideles, vel negligentes propinquos, vel parentes, vel proximos, vel amicos, vel colonos, vel libertos interea differatur. Absentibus enim officere non debet tempus emensum, quod recuperanda possessioni legibus praestitutum est, sed reformato statu, qui per iniuriam sublatus est: omnia quae supererunt ad disceptationem litigii immutata permaneat, iudicio seruato iustis legitimisq; absentibus personis: cum valde sufficiat possessionem tenentibus absentium nomine contra praesentium violentiam subueniri. Dat. Calen. Nouemb. Constantino. 7. A et Constantii Caesaris 3. Conf.

SEXTVM RECVPERAN-
DAE POSSESSIONIS REME-
DVM EX L. I. C. SI PER
vIM VEL ALIO MODO.

Constantinus Christianae fidei religiosissimus, cum solus, & huius nominis Primus imperaret, sub consulari suo septimo, Praetoris interdictum vnde vi, sic extendit, & ampliauit, ut cum alius possessori absentis deiectione consultum non foret sine cunctatione is ad possessionem nunc restitueretur cui quoque; absentis, & alia plura concessisse videtur, ut legitur in hac constitutione l. i. C. si per vim vel alio modo, absentis perturbata sit possessio cuius constitutionis verba ostendunt hic de recuperanda possessio-

ne agi, tametsi ipsius tituli inscriptio alicuius praese ferre videatur, dum dicitur. Absentis perturbata sit possessio, quod verbum perturbare, demonstrare potius videtur de retinenda possessione hic agi, quam de recuperanda, verum altero ex duobus modis, ex Baldi sententia respondetur. Primo in rubrica ipsius tit. C. si per vim vel alio modo &c. verbum turbari, quandoque pro violentia expulsiua ponitur, etsi sui natura inquietatiuam significet, quare (inquit ille) sustinetur libellus, si exponam te me turbasse expellendo, quod in libello concedo ob suppositum verbum expellendo: tu etiam ob conclusionem, quae in recuperanda iudicio concludatur, sed simpliciter verbo turbare non parum in ceteris dubito, quamquam hoc loco ex subiecta materia ac constitutionis declaratione Rubricae facta, Baldo subscribitur. Altera vero fuit ex Bar. declaratio. l. i. huius tit. C. si per vim, loqui in vi expulsiua: sed legem. 2. loqui in turbatiua, vt Rubricae verba hanc habeant interpretationem, si per vim vel alio modo ablata sit absentis possessio, vel alio modo perturbata sit possessio, verum haec Bar. expositio ex multis redditur dubia, tum quia arguere videtur non satis commode, et sufficienter, inscriptionis verba fuisse concepta, tum quia etiam omnia verba ad vnum genus turbationis tantum referri videntur, nam & cum violentia, & sine, alterius possessio turbari potest, & quod ait Bar. d. l. 2. in inquietatiua respicere, est falsum, tum quia in subsequenti titulo collectata fuisse, tum etiam, quia loquitur de possessione in nouatione, quae proprie fit, cum alter alterius possessionem occupat, erit tamen cogitandum, his sic praefatis, propositis ex ordine quaestiuiculis, singula constitutionis verba excutiamus.

Quero. Primo si haec sit noua constitutio possessionis recuperanda praeter interdictum vnde vi: & esse affirmavit gloss. d. l. i. in verbo restituant, huius sententiae argumentum praestat. l. ius civile, de iust. & iure, quae dicitur, cum ius civile aliquid addit iuri naturali totum ius civile efficitur, sic noua format & substantia constituitur, quam asserionem, confirmat tex. l. i. §. si quis simpliciter de verb. obi. dum inquit, cum aliquid adijcitur vel detrahitur, vitiatur stipulatio, nisi interroganti placuerit vt viscat, quia tunc alia stipulatio contracta esse videtur inquit, alia stipulatio nouam ostendens, vt & eo loci animaduertunt omnes. Hinc quoque; censuit gloss. clem. 2. in fi. in verbo sanctioni, de iura & honesta cler

cler. poenalem constitutionem cui aliquid addatur nouari, & sine poena, nouam legis promulgationem posse appellari. Hinc quoque dixit Iurecon. in l. cum aedes. de leg. 3. quod nouae aedes, nouus locus iudicatur, cum aliquis aedibus, additum, vel diminutum quid fuerit, quare interrogatus respondit Soci. Sen. 6. consil. 27. col. 4. in princ. lib. 1. antiquum promissum ob adiectam qualitatem nouum effici. & in non dissimili casu respondit Cur. Sen. consil. 43. Testator Augustinus in fi. testamentum tantum nouum dici ob adiecta clausula cuius rei ratio adferri illa solet quod qualitas noua adueniens enti, nouum ens constituat, & in diuersa specie eum ponat, & statutum iuncto capi, licet canon. de electio. in 6. cap. cum Marthae. §. quaeuisi de celebr. missa. & post alios latiff. scripsit Marfil. sing. 520. qualitas. Gomes. in §. in personam. d. 16. Inst. de actio. q. hoc praesertim casu procedit cum sit qualitas substantialis iuxta declarationem quam add. l. ius civile fecit Craue. consil. 22. 3. nu. 6. post Corn. & alios, quos citauit, & tradit Alcia. d. §. si quis simpliciter. num. 9. 10. & Tiraq. De retractu consang. §. 29. glof. 1. num. 6. Cum ergo Constantinus absentis spoliato sua constitutione hoc tribuerit commodum, vt mediante seruorum ministerio amissam possessionem recuperare possit, quod aliis minimè licebat, nouam promulgasse legem videtur. Verum mea sententia rectius fuisse videtur Bar. in hac l. i. a quo nec dissentit Bald. nouum non esse recuperanda possessionis modum, cum & a Praetore satis ex suo interdicto vnde vi, hoc in casu prouisum fuerit, dum est constitutum: dominum absentem seruo in corporali possessione relicto, & ab ea deiectione, vt eam recuperet, experiri posse. l. i. §. quod seruus de vi, & vi armata. Quod ergo constituit Constantinus, solum circa personam legitimam versatur: nam alias ob suae personae infirmitatem cum a iure civili pro mortuis habeatur. l. seruitutem. l. quod attinet. de reg. iur. in iudicio esse non poterant. l. seruus. C. de iudic. sic nec domino per illos recuperare licebat, vt hodie hac constitutione habiles serui illi redditi sunt, quo fit vt quoad casum hunc, noua sit haec constitutio, in hocq; recte glossa sensisse videtur. vna ergo ex parte erit antiqua constitutio, ex altera noua, nec mirum, si una res diuersi esse iuris videatur, cum ob diuersos respectus concedatur, ut declaratum regalium. l. eum qui aedes. de vsucap. tradidit multi relati a Tiraq. De retractu. consang. §. 8. glof. 5. num. 4. in fin. &

in Tract. de Nobil. cap. 28. num. 17. 14. Ripa. l. fin. num. 122. C. de reuocat. donat. Decius in testamentum. l. a. i. num. 8. C. de testa. mil. & alibi saepitissime.

Quero. 2. Cum absentis tributum sit hoc commodum, ut seruorum ministerio possessionem possit recuperare: an sit intelligenda 12 t cum dominus iusta & legitima causa abest, uel etiam si iniusta & non necessaria, & censuit gloss. in d. l. i. in uerbo quolibet modo, distinctionem aliquam adhibendam non esse, cum illis uerbis quolibet modo utatur textus, quae generali locutione intelligimus sublatam esse differentiam, quae solet constitui inter absentiam necessariam & probabilem tantum: uel uoluntariam si ne contumacia, uel uoluntariam cum contumacia iuxta declarationem, quam faciunt omnes. §. rursus ubi las. col. 1. & Gomes. nu. 4. 5. Inst. de actio. post Bartolum in l. ulti. ff. de integ. relitu. & egregie ac docte explicauit Io. Brecheus Turon. in l. absentem de uerb. sig. in hoc ergo nostro casu non adhibetur distinctio, ob uim (ut dixi) dictionis quolibet modo, quae ut uniuersalis omnes casus comprehendit, vt probat gloss. ex illo tex. in l. omnes in uerbo quolibet. C. de quadr. praescrip. qua in hanc sententiam post Alex. consil. 154. col. 2. lib. 2. citauit las. consil. 95. col. 2. uerfi. praeterea & 3. consil. 63. col. 3. uerfi. confirmo. libr. 3. quo loci, is paulo ante dixerat 15 hanc dictionem t quomodolibet esse omnium modorum distributiuam, si quae omnes casus comprehendere, ex textu in cap. indemnitate. §. si qua uero in uerbo quomodolibet de electio. in 6. ubi Io. andr. Gemu. & Archidia. idem probant & textus in cap. statutum. §. in nullo de rescript. in 6. hoc idem dicimus in dictione quouis modo, ex gloss. in clem. ne Romani in uerbo quouis modo de elect. qua sic alijs multis relati, citauit Rui. consil. 123. nu. 71. lib. 2. Soc. lun. consil. 2. nu. 11. lib. 1. consil. 92. nu. 14. lib. 2. Paris. consil. 33. num. 29. lib. 3. idem dicimus in dictione t quouomodo vt tradit Gemi. consil. 29. in fin. qui subicit esse nihilo minus ad proportionabiles modos restringendam, quod placuit & Crauer. consil. 156. num. 8. & alia scribit las. consil. 43. col. 1. num. 3. lib. 3. Rui. consil. 25. num. 22. in fi. lib. 1. Dec. consil. 373. num. 5. sic de dictione quibuscumque latiff. scripsit Tiraq. De retractu consang. §. 1. glof. 7. num. 20. ueram ergo erit sententia ista, quam ratione confirmare possumus, quod principaliter in odium contententis uim sit hoc constitutum, non in fauorem absentis spoliati

liati ob absentia causam. maius enim uitium illi inesse uidetur, qui absentem, quam qui presentem expoliat.

- 19 Quæro. 3. an hæc constitutio absolutè locum habeat, cum alter seruorum, uel procura torum uult domini possessionem recupera re, qua alter seruus, uel procurator in specie possessus à domino relictus, spoliatus & deie ctus fuit, & habere Placuit glo. in hac l. i. uer bo retinebat, cuius sententiam probauit & Bar. num. 3. in fi. & Bald. in fi. ea ratione addu cuntur omnes constitutionem, esse genera lem, immò generalem continere rationem, vt scilicet absenti in possessione recuperanda consultum sit. quo casu ad solum exemplum in textu positum constitutio restringenda non est, iuxta textum. l. regula. §. ultimo de iuris & facti ignor. quam pulchre declarat Dec. con sil. 502. num. 5. solemus enim dicere rationem
- 20 generalem & regulam & dictum ampliari, vt est apud Bartol. & ceteros in d. §. ult. & per Ias. in d. l. i. colu. 2. in fi. in ius uocati ut eant; & alios citauit Craue. consil. 236. nu. 10. in fin. & consil. 32. col. 2. in prin. & si differant ali quantulum Alcia. Paradox. lib. 6. cap. 8. circa med. qui censuit hoc saltem esse intelligendū cum ad alios casus commodè ratio generalis produci potest, ex sententia Bar. in l. metum §. animaduertendum. ff. quod metus causa; quod casui nostro satis conuenit, cum nihil repugnet, quin amissa possessione per vnum, ab altero possit ob domini absentis com mo dum recuperari, quandoquidem, si recupera re serui aliuè amici negligant, reditū domi no salua & illæsa recuperandi remanet facul tas.

21 Quæro. 4. an hæc constitutio & locum ha beat & eo casu cum creditor absens priuatur commodo sui crediti seu possessione, quam iure pignoris ratione sui crediti tenebat. glo. huius l. i. in verb. retinebat affirmat habere lo cum, quam secutus fuit hic Bartol. nume. 4. nam huic Creditori adeo est succursus, vt siue culpa propria siue casu fortuito posses sionem amittat, eam recuperet, ex l. ult. C. de prætor pign. qua de re suo loco factus.

22 Quæro. 5. an is seruus qui ad recupera dam possessionem admittitur dum agit, & te rari affirmauit glo. in huius l. i. in verbo. ser uiri quam probauit hic Bart. nu. 5. concedit. n. constitutio ipsam hæc facultatem seruus, iudicij tamen ordine seruato, quo fit ut cum in iudicio sit hoc iuramentum præstandum, to to titulo. C. de iure iura. propter calum. d. si sit

- quoque & hoc in casu adhibendum. quod alia ratione confirmatur, quia inhabilis & ad actū celebrandū dispensatus, ea sub forma dispen satus dicitur ut seruire habeat. quæ aliis postmodum regulariter & necessario ad cele brationem explanationemque actus exiguntur iuxta notab. textum. l. si quando in prin. C. de inoff. testa. cuius argumento egregiè plura tradunt nostri interpretes ut apud. Ias. in l. Præses. nu. 6. C. de transact. dum inquit licen tiam & patri concessam, ut possit alienare bo na filij, intelligi seruatis solemnitatibus inter uenienteque iudicis decreto, ut fieri consu uit, sic post Baldum, & alios plures censuit Dec. consil. 512. num. 2. in fi. Monachum & dis pensatum ut possit testari, intelligi cum ser uatis cæteris solemnitatibus testamentum cõ ficit. sic data facultate alienandi Feudum in telligitur cæteris solemnitatibus obseruatis sic Goza. consil. 4. nu. 29. post Alex. & alios quos citat, sic plura alia similia congesserunt Rui. consil. 110. in fi. lib. 1. & consil. 82. n. 9. li. 3. Cur. Iun. consil. 105. nu. 3. consil. 178. n. 19. 20. & egre gie Boe. q. 244. nu. 3. 4.
- 27 Quæro. 6. an & seruus ille, qui ad recupera dam domini possessionem admittitur, teneatur cauere de defendendo, & non teneri cen suit glo. in hac l. i. in verbo serui, quam ibi probauit Bart. num. 6. nam cum textus dicat seruato iudicio, & non soleant procuratores isti a lege dati cauere de lite defendenda, nec hoc erit in seruo constituendum. Illud præte rea accedit, quod cum seruus domino adqui rat, quicquid acquirit, quomodo cauendo & non obseruando promissit cautioni satisfaceret? & in seruus uel libertus uel alijs san guine coniunctis, & quod non committatur stipulatio de soluendo iudicatum est textus in l. 3. §. 2. 3. ff. iudicatum solui, & quod ij a le ge & dati procuratores possessionem promitte re non teneantur, sed & hæc in prin. de pro cura. clarius habetur in l. seruū quo que. §. vlt. de procura. iuncto principio tex. nam serui defendunt dominum absentem, sed non teneantur cauere de iudicato soluendo.
- 30 Quæro. 7. an serui isti, & saltem cauere teneantur, quod dominum ratum habeant, glof. huius l. i. in uerbo. serui circa fin. affir mauit, teneri. quam opinionem approbauit ibi Bartol. nume. 7. ea ratione, quia idem in con iunctis & personis videmus. l. sed & hæc. l. i. seruum quoque. §. prætor ait. de procurator. & quod ibi declarat Bartol. in fine, quan do non extat sufficiens expressum manda tum l. i. C. de procurator. nam si extat, iam expli

citur dominus ratum habere, quod latius explicat omnes. d. l. i. C. de procura. qui uiden di sunt.

- 32 Quæro. 8. an constitutio ista, quæ in ser uo loquitur, locum etiam sibi vendicat in pu pillo, & habere locum censuit glo. in hac l. i. in verbo serui in fi. vbi Barto. num. 8. ea ratione adducuntur, quia causa & huius possessionis momentaneæ hoc habet commodum: ut qui cumque aliis non habens legitimam personā standi in iudicio, in ea audiri possit. l. momē taneæ. C. qui legit. perso. non habea. standi in iud. Sed admonuit aliis supra in primo reme dio ex interdicto vnde vi. q. 38. quæ sit in ter has differentia: nam hic fauore absentis spoliati conceditur, ibi quia momentanea est possessio, & utriusque modici detrimenti. nec est quod cum Bart. dicamus tñ hac nostra con stitutione agi de momentanea possess. quia
- 36 verba illa momentariè perinde possessionis, similitudinariè posita sunt. quod dictio per inde aduerbium ostendit, vt apud M. Tulliu in 3. Tuscula. in quo facit illud Bionis, per inde stultissimum regem in luctu capillum sibi euellere, quasi caluitio mœror leuaretur, Cicero ad Atticum. lib. 13. Quod ergo perinde tuæbar acti vsus effem, vel dic, illam pos sionem appellari momentaneam, quia statim domino reuerso in disputationem reincidit, non quod verè momentanea sui natura sit. Vnum tamen est hoc casu, serui & pupilli per sonam esse idoneam. Nec verba nostre consti tutionis refragantur, quæ in solo seruo lo quuntur, quia in seruo quidem exemplum ponitur, non tamen ad casum ipsum solum serui restrictio fit cum non soleant exempla restringere sed declarare. l. damni infecti qui dam, de damno infecto. §. hætenus Inst. de grad. potest ergo minor & pupil. in hoc iudi cio stare, quod intelligimus sine difficultate in hoc casu. d. l. momentaneæ, seu vlt. C. qui legit. perso. & c. vt eo loci concedunt Bartol. Bal. Saly. & ceteri omnes, quod sensit & post multos, quos citat, Neuz. consil. 19. n. 2. 3. nec dissentit Bal. in hac ipsa. l. i. circa med. versic. idem in filio. C. si per vim vel alio modo, & consil. 217. verba libelli. col. 3. versic. item quia speciale est, lib. 2.
- 39 Quæro. 9. quid si seruus iste, uel minor pro absente agens, succumbat in causa, an ab senti domino præiudicet, glo. huius l. i. in ver bo differatur, inquit non præiudicari, sed fidei ussiores tantum, qui de ratificatione cum actore promiserant teneri, quam sententiam est secutus hic Bart. num. 9. illa ratio adferri

potest, quia absenti prodesse præsens & agēs, non autem nocere potest. quam obrem nisi is ratum habeat, ex eo actu damnum sentire nõ debet, nam quod nostrum est, sine factio nostro a nobis auferri non potest. l. id quod de reg. iur. & quoad suam agēm, sive facilitati est adscribendum, quod causam uel temerè susceperit, vel susceptam malè diffenderit, sua enim culpa damnum hoc sentit: quare alter i imputare non debet. ca. damnum de reg. iur. in 6. quibus rationibus idem dicendum est in fideiussore, qui facilis fuit ad intercedendum pro actore ratificationem promittente, contra quem fideiussorem, possessor denuò a domino reuerso molestia affectus, experie tur.

40 Quæro 10. an seruus iste possit pro absente mouere actionem ex l. si quis in tantam. C. vnde vi: & non posse concludit glof. huius l. i. in verbo personis. C. si per vim & c. quam probauit hic Bart. non ro. & Bald. in fine, cuius rei ratio est, quia in eo casu non sola pos sessionis causa, sed & proprietatis tractatur, cum tamen ob solam causam possessionis uti de re momentanea, & modici detrimenti sit hoc concessum, quod & probant omnes. in d. l. vltima. C. qui legit. perso. & illa pariter adferri potest ratio, in casu nostro, agi, ne per absentiam suam perdat possessore. at ibi lueri ea peret si pœna consequeretur, & latius fortè ad d. l. si quis in tantam, dicemus.

41 Quæro. 11. an agentes isti ad recupera dam possessionem pro absente re conueniri possit: & non posse affirmat Cy. in hac l. i. q. pe. C. si per vim, ea ratione: quia causa hæc sine ulla constitutione finienda est, nimirum si ipsa reconuentio non admittitur, quam rationem idem Cy. considerauit in l. momen taneæ. col. 2. C. vnde ui. verum non satis concludit, cum tex. in cap. vlt. extra de ord. cogn. reconuentionem super possessorio admittat, ex quo causa illa reconuentionis, ita breui tempore, ut causa conuentionis diffiniri potest. quod iam suo loco supra in primo recupera dæ possessionis remedio q. 33. diximus, quare melior est antiquorum ratio, quã retulit & non probauit Cy. hoc scilicet contin gere priuilegio personarū: quia serui isti pri uilegaliter admittuntur, vt absentis amissam possessionem recuperare valeant. non ergo reconueniri possunt, cum recuperandi non amittendi habeant facultatem. nam taxatiuè loquitur constitutio ipsa, vt id solum dili genter requirant, an eius, qui quolibet modo peregrinantur, possessio ablata est, & c. &

in fine, ibi; cum ualde sufficiat possessionem tenentibus absentium nomine contra presentium violentiam subueniri, & ibi, glos. vltima, iure ergo possessor conuentus, expectabit dominum presentiam, vel alio medio sibi satisfieri curabit, cum & presentibus aduersus absentes sit a iure prouisum & succursum.

42. Quæro. 12. an quemadmodum feruis istis recuperandi possessionem absentium nomine facultas concessa est, possint & fructus, qui percepti sunt uel potuerunt recuperare: & non posse uideri affirmare glo. huius l. 1. in verbo superuenerunt. cum sentiat superesse discutendum superuenienti domino, quæ nõ superesset si a seruo diffiniretur. cuius rei ratio esse uidetur, solam facultatem recuperandæ possessionis esse concessam. Verum aliter sentit Petr. & Cy. in hac l. 1. in fin. agi scilicet, & pro fructibus posse, ea ratione: quia idem est iudicium de accessorio, quod de principali, citant l. ad rem mobilem & l. ad legatõ de procurat. quæ tamen iura non in accessorio, sed in necessario præparatorio loquuntur, sine quo causa ipsa principalis a constituto procuratore tractari non posset, ut tradunt omnes in rub. C. de edendo ibi Dec. num. 1. & hoc est quod habetur in l. 2. ff. de iurisd. om. iud. interpretet omnes, & sic intelligit Cur. Iun. in consil. 112. num. 2. quo loci subiicit, quod concessio consequenti dicitur & concessum necessarium antecedens, etiam aliàs nullum & inualidum. Verum & si in casu nostro fructus excessorij prædij sint, non tamen adeo in separabiles uidentur, ut concessa agendi facultate super vno, censeatur et data super altero,

43. nam quod dicimus concessio principali concessa esse omnia accessoria iux. l. Cum principali de reg. iur. & c. accessorium de reg. iur. in 6. intelligitur cum accessorum est a suo principali inseparabile, ut declarat egregie Bar. in l. quisquis. nu. 1. C. de agricol. & cens. lib. xj. quod affirmauit & Ripa in l. 1. §. is fr quis ita nume. 39. in fin. de uerb. ob. & si nec Barto. nec alterum citauerit. & hoc idem uidetur sensisse Ias. consil. 183. in fin. lib. 2. est ergo difficultas cognoscere, an fructus ad fundum excessorij adeo sint ut inseparabiles esse uideantur. & in fructibus pendentibus, res est absoluta, inseparabiles esse, cum fundi pars dicantur. l. fructus pendentes de rei uer dicat. quod latiss. explicant Tiraq. De retractu consang. §. 1. glo. 7. nu. 36. & multis sequentibus, & Didacus Couarr. lib. 1. Varia. resolu. cap. 15. num. 1. 2. quo loci egregie declarat fructus esse partem fundi, suppositiuam, non

44. integram, vel subiectiuam uel prædicamentalem, sed difficultas uersatur in illis fructibus, qui a fundo separati sunt: nam illi inter mobilia solent numerari l. vltima. ff. de re quir. reis, ibi, sed & Diuus Traianus inter momentia fructus quoque haberi rescripsit, quæ uerba de separatis a solo intelliguntur, ut recte post specul. & alios, quos citat, censuit Decius consil. 472. num. 5. Alciac. responso. 660. num. 2. & si Tiraq. quem statim supra retuli, num. 44. de pendentibus sit usus intelligere, ut ergo, quid diuersum a fundo: fructus isti ad fundum accessorium non sunt, quia ratio non satis uera uidetur Petri et Cy. sententia. Quicquid tamen sit, eos alia ratione sequor, quod eorum opinionem probari uideam ex uerbis met ipsius constitutionis nostræ: dum in principio concedit, dominum absentem cuiuslibet rei possessione priuatum, posse restitui medio suo uel alterius absentis. Cum ergo & in fructibus etiam solo separatis aliqua in sit possessio non erit dubium quin eodem modo seruus pro fructibus, ut pro possessione prædij recuperanda experiri possit. hoc idem probat textus l. 1. dum uult domino nullum inferri præiudicium seruorum negligentia, sed illi restitutionem debere fieri, cum ergo loquatur per uerbum restitui sui natura, non fundi modo possessio, sed & fructus restituendi sunt, ut iam supra in præiudij docui, cum præcipue dicat, nullum debere inferri præiudicium, accedit præterea quod & fructus solo separati, sæpissimè ueniunt sub rei principalis appellatione, ut, facta rei principalis concessione, & fructus cõcessi dicuntur, ut consultus respondit Soc. Sen. consil. 93. col. 8. uerfi. confirmantur prædicta lib. 1. quo loci, citat inter multa, text. d. l. uiltima. ff. de re quir. reis & hanc sententiam probare affirmat, nec enim diuersa (ut me fert opinio) assignari potest ratio, cur magis hic seruus liceat possessionem rei immobilis, quam in mobilis recuperare.

45. Quæro. 13. an hæc constitutio, quæ loquitur de recuperanda illa possessione, quam nomine absentis, seruus, uel amicus detinebat, & amisit, ut probat hæc l. 1. ibi poss. ablati est, quam propinquus, &c. & ibi, nec eos qui deiecti sunt absentium nomine possidentes &c. habeat inquam locum hæc constitutio si dominus & possessor præsens deiciatur, & facta deiectione abesse statim incipiat, (nã si ex intervallo nõ uidetur dubium quin fuerit negligentia sit ascribendum) & certè noua est quaestio, quam hætenus excitatam ab alio

84

49

50

52

84. integram, vel subiectiuam uel prædicamentalem, sed difficultas uersatur in illis fructibus, qui a fundo separati sunt: nam illi inter mobilia solent numerari l. vltima. ff. de re quir. reis, ibi, sed & Diuus Traianus inter momentia fructus quoque haberi rescripsit, quæ uerba de separatis a solo intelliguntur, ut recte post specul. & alios, quos citat, censuit Decius consil. 472. num. 5. Alciac. responso. 660. num. 2. & si Tiraq. quem statim supra retuli, num. 44. de pendentibus sit usus intelligere, ut ergo, quid diuersum a fundo: fructus isti ad fundum accessorium non sunt, quia ratio non satis uera uidetur Petri et Cy. sententia. Quicquid tamen sit, eos alia ratione sequor, quod eorum opinionem probari uideam ex uerbis met ipsius constitutionis nostræ: dum in principio concedit, dominum absentem cuiuslibet rei possessione priuatum, posse restitui medio suo uel alterius absentis. Cum ergo & in fructibus etiam solo separatis aliqua in sit possessio non erit dubium quin eodem modo seruus pro fructibus, ut pro possessione prædij recuperanda experiri possit. hoc idem probat textus l. 1. dum uult domino nullum inferri præiudicium seruorum negligentia, sed illi restitutionem debere fieri, cum ergo loquatur per uerbum restitui sui natura, non fundi modo possessio, sed & fructus restituendi sunt, ut iam supra in præiudij docui, cum præcipue dicat, nullum debere inferri præiudicium, accedit præterea quod & fructus solo separati, sæpissimè ueniunt sub rei principalis appellatione, ut, facta rei principalis concessione, & fructus cõcessi dicuntur, ut consultus respondit Soc. Sen. consil. 93. col. 8. uerfi. confirmantur prædicta lib. 1. quo loci, citat inter multa, text. d. l. uiltima. ff. de re quir. reis & hanc sententiam probare affirmat, nec enim diuersa (ut me fert opinio) assignari potest ratio, cur magis hic seruus liceat possessionem rei immobilis, quam in mobilis recuperare.

Quæro. 13. an hæc constitutio, quæ loquitur de recuperanda illa possessione, quam nomine absentis, seruus, uel amicus detinebat, & amisit, ut probat hæc l. 1. ibi poss. ablati est, quam propinquus, &c. & ibi, nec eos qui deiecti sunt absentium nomine possidentes &c. habeat inquam locum hæc constitutio si dominus & possessor præsens deiciatur, & facta deiectione abesse statim incipiat, (nã si ex intervallo nõ uidetur dubium quin fuerit negligentia sit ascribendum) & certè noua est quaestio, quam hætenus excitatam ab alio

quo

IMPERATOR CONSTANTINVS A. AD TERTVLL.

Inuasor locorum pœna teneatur legitima: si tamen ui loca eadem inuasisse colititerit. nam si per errorem, aut incuriam domini loca ab aliis possessa sunt: sine pœna possessio restitui debet. Dat. sex. Calen. Maii, Gallicano & Symmacho Coss.

SEPTIMVM RECUPERANDAE possessionis remedium ex l. inuasor. C. vnde vi.

Diuisidem Constantinus (quem & in sexto proximo recuperandæ possessionis remedio retulimus) sub consalatu Gallicani, & Symmachi, hæc ipsam l. Inuasor tedidit constitutionem, qua moderatur alias inflicta pœna occupanti aliena, ne is, qui uel incuria dominorum rem ipsam occupauit, uel per errorem inuasit pœna afficiatur. sola enim restitutio ablata uel occupatæ rei facienda est, nam, cû (ut suo dicemus loco) ratione pœnæ excusatione aliqua is uisus sit: abolita est pœna. sed cum non ei liceat cû alterius iactura effici locupletior, rem necessario restituario debet. Et licet inuasor tibi propriè dicatur, qui rem, in qua nullus ius habet occupat, ut declarat fac. Concen. lib. 3. quaestio. c. 13. in fi. & sit inuadere tibi irruere & impetû facere, ut apud Virgiliû, inuadunt urbem somno inuocq; sepulcra. & Cicero pro Cecinna, ut in Cecinna aduenientè, cû ferro inuaderet, & in Philippica. 12. in totû alicuius domum inuadere, & alibi sæpissimè, quo tamen ad tibi constitutionis nostræ casum propriè inuasor hic sumitur: quo scilicet ad principium tex. dñ inquit. Inuasor locorum pœna teneatur legitima: si tamè ui loca inuasisse colititerit, quo uero ad secundam cõstitutionis partè dum sic legitur. nã si per errorem uel incuriã domini, loca ab alijs possessa sũt sine pœna possessio restitui debet is inuasor nõ propriè sed in propriè accipitur quin eos possessores non inuasores appellat Cõstanti. cû vim verè comississe nõ uideatur.

Quæro. 1. utrumne noua constitutio hæc sit: & esse rectè credidit Bar. in hac ipsa l. inuasor, quæ est secutus Rober. Maran. de ordine iudicio. 7. distinct. num. 42. & ad interdictum non pertinere dixit Bart. nam ut idem

N

52

SVMMARIVM SEPTIMI REMEDI.

- 1. Constitutio l. inuasor. c. vnde ui. quo tempore edita.
2. Inuasor, qui propriè.
3. Inuadere est in alienis irruere.
4. Inuasor propriè & in propriè in casu l. inuasor. C. vnde ui. sumitur.
5. Constitutio l. inuasor. C. vnde ui. an noua sit.
6. Lex iulia de ui. quomodo uim coerecet.
7. Accurij lapsus ignoratone temporum editarum constitutionum.
8. Rationes, quibus edita sunt constitutio l. inuasor. C. vnde ui. l. inuasor. C. vnde ui. quam nouam induxerit utilitatem.
9. Summaris in possessis procedi.
10. Baroli declarata ad l. inuasor. C. vnde ui. ex p. l. p.
11. Noua ab auctore ad l. inuasor. conf. C. vnde ui. considerata utilitas & praxis.
12. l. inuasor. & l. vi. C. vnde ui. quomodo differant.
13. Error qualis esse debeat ut excusetur inuasor.
14. Successorem alterius iustam habere ignorantie causam.
15. Et rectem conductoris excusari. si domino statim rem locatam restituere negat.
16. Creditus uiri probus & fide dignus excusatur.
17. Negligentia possessoris debet esse probabilis ut excusetur inuasor.
18. Negligentiam, ut quid non formatum, sensu & intellectu non percipi.
19. Testes super q. q. sensu tantum percipi possunt, testificari.
20. Negligens si dicitur, qui non facit quod facere oportuit.
21. Negligentia in genere quomodo probatur.
22. Tutoris negligentia in non emendis prædij ex pecunijs pupilli, quomodo probatur.
23. Negligentia ex eo probatur, cum quis ad rem consequendam remedijs oportunitas usus non est.
24. Possessio civilis decemni perditur.
25. Negligens multa fecit incommoda.
26. Possessore mediatu remedio l. inuasor. C. vnde ui. nõ conuenire.
27. Fendi inuasor an inueter remedio l. inuasor. C. vnde ui.

in tertia lectura sensit, & recte satis, finis constitutionis nostrae est noui iuris inductiuus, etsi principium ius antiquum respiciat, quod & Cyno ibidem in si. placuit, iure enim antiquo sanctum erat t. ex. l. iul. de ui. occupantem ui aliena, esse uel capitis, uel interdictione aquae, et ignis poena plectendum, ut extat relatum in tit. ff. ad. l. iul. de ui, quod intelligimus, cum uis erat publica, si uero priuata, publicatio partis bonorum erat ut. l. ff. ad. l. iul. de ui, & alibi, qua ratione recte censuit Constantinus inuaforem teneri poena legitima, hoc est a lege constituta, quod intelligere necesse habemus a iure antiquo, non ut male hic est opinatus Accurr. ex. l. si quis in tanta. C. unde ui, cum illa constitutio post hanc per annos sexaginta edita fuerit, quae sane antiquae constitutiones cum nullam eorum rationem habuissent, qui uel errore uel domino in incuria rem occupassent, uisum fuit aequum Constantino, poenam ipsam temperare, hinc facile conijcimus quas diuinationes fecerit hic t. Accurr. temporum ignorantia, nam quod ille ait, hanc constitutionem nec ueteri iure nec nouo locum habere, ueteri, quia lege ciuili nulla poena erat huic in uasori indicta, nam quae erat praetorio iure erat, non ergo legitima, falsa est argumentatio, etsi multis alijs modis respondere conatus fuerit ipse Accurr. iure scilicet ueteri fuisse poenam ratione fructuum, qui ciecito restituendi sunt, quae sane restitutio, quo ad solventem poena dicitur, ut in argumentum est tex. l. i. §. si plures. ff. de eo per quem factum erit, uerum ut ibi animaduertit Bart. non dicitur illa mera poena, cum sit proprie interesse, de quo interesse non loquitur tex. noster, cum simpliciter de poena intelligatur, & ideo hac ratione praeter ceteras tu a Bar. Saly. & alijs relatas, non placet. quare secundo loco glo. dicebat principium, & finem semper loqui secundum ius nouum, principium ex. d. l. si quis in tantam. C. unde ui, finis secundum, l. cum quaerebatur. C. eo. quoru vtrunq; praeter Bar. Saly. et alios aperte est falsum, si temporum rationem habebimus, secundum quae singulae constitutiones aedite sunt. Et in praedictis diximus, ut anteq; haec constitutio promulgaretur t duo fuerunt in causa illius primi possessoris, negligentia, ob qua & alia multa in iure nostro conceduntur, ut infra. q. 5. dicemus, secundo probabilis occupantis error, qui solet & saepissime excusare ut infra in. q. 4. fuisius uidebimus.

9. Quaro. 2. quae noua sit huius constitutio

tionis utilitas. cum in rei uendicatione (ut Bar. hic est opinatus) uideatur sufficere probare, quae requiruntur hoc casu, cui quis uult possessionem ab altero inuaforem recuperare, nam inquit Bart. haec constitutio competit domino propter eius incuriam uel errorem, quando loca uacabant: unde habet necessario probare se dominum, & possessionem ab eo uacantem, quod satis superq; effect in rei uendicatione, quia subdico dominum, obtineret. Huic difficultati & quaestioni respondet Bart. hanc esse utilitatem in hac constitutione, quia in hoc possessorio proceditur t magis summarie, nec requiruntur probationes ita liquidae, sicut in rei uendicatione, quae sane responsio, etsi in se uera sit, non tamen tatis propae ad casum nostrum accedit, cum hec uera praxis nostra constitutionis, non uideatur quam Bar. ipse praesupponit, quare arbitror in eo esse t constitutionis nostrae utilitatem ex latere inuaforis conuienti, ut poena legitima olim indicta effugiat, si uel errore, uel domini incuriam ostenderit, eritq; praxis haec obseruanda, ut aget olim possessor, & nunc spoliatus, possessionem sibi restitui, & inuaforem poenis legitimis plecti, aduersus quem excipiet inuafor, se iusto errore deceptum, possessionem occupasse, uel ob domini incuriam id egisse, qui forte uacante per multos annos (ut Anglice aduertit) possessionem uel derelictam habuit. ea quae ratione poene aduersus eum locum non esse.

13. Quaro. 3. quid differat haec constitutio a constitutione. l. vlt. C. unde ui. cum in ea plus prouisum uideatur Bar. in hac ipsa. l. Inuafor, quae ceteri sunt secuti respondet: maxime differere, nam in nostra haec constitutio loquitur, cum quis iusto errore uel alia iusta causa, possessio nem inuasit, ob qua poena non est locus, cuius rei rationem nunc subiiciam, constitutio autem l. vlt. locum habet cum dolose quis rem uacantem occupauit, quod uerum an sit suo loco dicemus, nec aliter sensisse uisus est Bal. in l. improba. C. de acquir. possess. ubi du noui studet adferre sensum, id est, quod Bar. tandem docuit, ratio in hac constitutione illa assignari potest, quod iusta causa excusata dolo, & per consequens a poena. l. igitur. §. potest. delibera. causa: quod latissime explicauimus supra in. 5. remedio recuperande possessionis ex. l. extat ff. quod metus causa. q. 13. non repeto.

14. Quaro. 4. qualis error t is esse debeat, quo possit inuafor excusari: & arbitror esse intelligendum de errore iusto, cum & gl. hic exponat, credens esse suam, na si sua non esse crederet, sed soli cuius effect ignoraret, occupauerit, locus erit

eri t constitutioni. l. vlt. C. hoc tit. unde ui, ut ibi cu glofa in uerbo ignorantiam, dicemus & sensit Rober. Maran. de ordine iudicio. rum. 7. distinet iudicio. numero 42. sed hoc casu nostro subsistit, quod nam exemplum possit adferri, quo intelligamus: occupantem credere rem esse suam. et certe potest esse exemplum in eo qui in alterius locum successit, & a fide dignis auditit praedium illud fuisse illius defuncti cui ipse successit, nam t qui t in alterius locum succedit, iustam habet ignorantiam causam. l. qui in alterius. de regulis iuris, & in terminis sic sensisse uisus est Baldus in consilio. 1. 7. uerba libelli col. fin. uersicul. nam si quidem lib. 2. sic uideamus hac ratione, heredem t conductoris excusari cum negat rem domino restituere, ut tradit Bar. in. l. non ab re. nu. 5. C. unde ui, & ibi latius forte dicemus. sic etiam, qui fide dignis t creditit acufandus non est, ut est notab. glo. in. l. Titio fundus. de cond. & demo. iuram exornant & notabilem dicunt omnes, ut apud Barba. conf. i. col. 25. li. 3. Cepola cof. 4c. col. 7. late tradit Alcia. tract. praedium. reg. 3. praefum. 2. latissime Neuzanus li. 4. Syluae nuptia. n. 55. Cur. Sen. cof. 72. col. 8. uers. recipitur enim, Cur. Jun. conf. 19. num. 5. Rubens conf. 44. nu. 7. Paris. conf. 57. nu. 50. conf. 38. nu. 17. lib. 2. conf. 29. n. 24. lib. 2. Soc. Jun. cof. 37. nu. 20. lib. 2. late Tiraq. tract. de poenis legum &c. causa. 51. nu. 2. 6. 2. 9. 35. 36. Gramma. conf. 15. num. 13. Craue. conf. 277. col. 3. uers. quod autem & conf. 319. nu. 14. quibus locis post Bar. in. l. Celsus. nu. 4. de usufructu. & alios plures quos citat, eum dici bonafide possidere, & cum titulo si possidere cepit ex quo t viro homo rem illam futurum praedecessorum fuisse, accepit quod recte satis casui nostro conuenit.

18. Quaro. 5. qualis esse debeat t & quanta prioris possessoris incuria, ut hic inuafor excusetur, & probabilis esse debet, ut eo in casu, quem refert Ang. in hac. l. inuafor, cum dominus & possessor primus per multos annos praedium incultum reliquit, nec illud per se uel per seruos uisitauit: adeo ut pro derelicto habuisse uideatur, quae sane negligentia maxima cum difficultate probari potest nostro hoc casu, nam ut respondit Bar. conf. 102. charissimè domine, isti nostri Nucerrini. nu. 3. negligentia t est quid non formatum, cum sensu non percipitur, nec eius essentia uisu potest percipi, uel auditu uel alio sensu corporeo, quo fit ut uix testibus illa probari possit, cum ferè ij testimonium tantum ha-

20. beant super ijs, quae sensus percipi possunt. c. causam. de testib. l. testium. C. eo. & licet multa sint casus in quibus potest negligentia probari. ut si in facto certo & limitato tempore & loco loquamur, illius negligentia probatur si demonstretur illo tempore & loco non satisfecisse obligationi, t quia eo ipso, quod non facit dicitur negligens: nisi impedimentum ostendat. l. 3. §. si ad diem. l. qui conuictus de re mil. l. 2. §. sed et si quis ubi omnes. ff. si quis cautio sic Bar. d. conf. 102. nu. 1. cuius doctrinam in eo secutus fuit Felin. in cap. si autem. nu. 3. de rescrip. Craue. conf. 132. n. 4. & egregie Ruin. conf. 12. num. 8. lib. 5. si uero t in genere negligentem aliquem fuisse probare uolo, cum ad factum in genere tenebatur, tunc secundum Bar. d. conf. 102. num. 1. uers. quandoq; quis probandum, est illum scituisse omnia propter, quae erat obligatus ad aliquid faciendum, quod uarijs exemplis eo loci docet Bar. illud maxime placet, si probare uolo tutorem fuisse t negligentem in non emendo praedia pro pupillo probare debeo eo tempore fuisse praedia uenalia, quae emi potuerunt. idem Barto. in. l. tutor, qui repertorium. §. si post depositionem in si. de admitt. tuto. ex claro tex. §. pen. in auth. ut ij, qui se oblig. res minor. perhib. quam sententiam probant quia plurimi, ut apud Soc. Sen. conf. 149. col. 2. in prin. lib. 1. & cof. 278. col. 4. conf. 283. col. 3. lib. 2. Rnin. conf. 92. num. 3. lib. 5. Dec. conf. 178. in si. conf. 430. num. 4. & conf. 362. nu. 12. Craue. conf. 21. nu. 5. Rolan. a Valle conf. 49. nu. 34. Plotum. l. si quando. nu. 219. C. unde ui, qui & alios postmodum quam plures citauerunt. sic etiam arguitur t ex eo negligentia, cum quis non est uisus medijs oportunitas ad aliquid consequendum, quibus uti poterat. ca. licet episcopus. de preben. in. 6. quem ut notabilem citat pro hac sententia. Soc. Sen. conf. 273. col. 4. uers. confirmatur ista conclusio li. 2. quae secutus fuit Craue. conf. 132. n. 4. sed maius est dubium quoad causanos nostros, quanto scilicet tempore causata possit dici haec negligentia, & certe nemo est (quem haecenus uiderim,) qui rem ad terminos constitutionis nostrae explicet, quamq; uno serè ore affirmet interpretes nostri, possessionem t cuiusdem, quae animo detinetur decenniali negligentia amitti ut scripsit Din. in cap. sine possessione. num. 32. de regul. iur. quam sententiam ferè omnes sunt secuti ut multos conuictus Tiraq. tract. de iure constituti in. 3. parte. Limi. 2. 1. & late. Craue. conf. 135. nu. 1. 2. qui rem hanc latissime expli-

cant, qua ex re satis intelligimus, quantum profit negligentia occupatori, & quantum primo possessori noceat, ut & in aliis multis videmus ob negligentiam multa negligentem illum pati, ut late apud Barba, conf. 41. col. 14. li. 1. conf. 57. col. 5. lib. 2. la. l. eum qui secundo nota. C. de procura. Dec. in. l. pen. 6. nota. C. de pactis. Marfil. sing. 360. Chaffa. conf. 38. Craue. conf. 132. nu. 3. conf. 240. nu. 3. & ducentis negligentia, cogessit Gomes. Hifp. in comentarjjs ad regulam cancellarię De Triennali possessore, post. questio. 28.

Quaro. 6. an ex vi huius constitutionis restitui, & tunc debeat possessio, cum non ipse inuasor sed mediator alter possessor detinet; & dicendum est non teneri, cum constitutio loqui videatur de ipsomet inuasore sicq; de prima occupatoris persona, dum inquit Inuasor &c. quod ex alio suaderur, quia si dominus restitui debet aduersus eum, qui suam occupauit possessionem, non autem actionem contra tertium possessorem habere videtur, ut nec interdictu vnde ui a Prætoris fuit concessum contra illum tertium, ut iā explicauimus supra in primo remedio recuperandę possessionis. q. 13. accedit præterea, quod superfluo esset postmodum constitutum, & inductum a Pontifice maximo remedium ex. cap. sæpe. de restitui. spolia. quo contra tertium possessorem succursum est. vt suo loco dicemus. Nec difficultatem mouent aliqua constitutionis nostrę verba, ibi, loca ab alijs possessa sunt, nam satis de ipso occupatore intelligi possunt, non autem de alio tertio possessore, cogitandū tamen erit, quia noua hæc est excitata questio.

Quaro. 7. an hæc constitutio locum etiā habeat in feudalijs, & habere affirmant Io. Defalso, & Bal. in. ca. 1. si duo homines. vbi clarę Afflictus. nu. 8. de pace tenen. & eius viola. in vñibus feudorum, quo loci subdit inuadentem sua authoritate illud etiā amittere ex constitutione. l. si quis in tantam. C. vnde ui, ut suo loco dicemus. Hęc ad septimum recuperandę possessionis remedium,

**S V M M A R I V M
O C T A V I R E -
M E D I I.**

3 Gratianus Imperator rei militaris, & litteraria insignis.
3 Constitutio l. meminerint. C. vnde ui. nouum attulit ad recuperandam possessionem remedium.

Spoliatus iudicis autoritate quomodo restitatur & quantum exponitur.
Spoliatus iudicis autoritate aduersatur iuris presumptio.
Spoliatus iudicis autoritate, se iniuste spoliatum probare debet.
presumptio transfert probandi onus in aduersarium sententiam iniustam merito iure valere.
Iudex extrajudicialiter spoliatus, vt priuatus spoliare dicitur.
Iudici restitui posse, cum uti priuatus agit.
Iudex infort inuiriatur spoliato quem vt priuatus spoliatus actioneque tenetur iniuriarum.
Bar. in l. si seruus. C. de his qui ad ecclesias confugiunt.
Spoliatum a Iudice, si notorium sit non habere nec habuisse conueni non posse.
Spoliatus etiam ordine iudicario ab eo Iudice qui incompetens est, a priuato veluti dicitur spoliatus.
Iudicatum non dicitur, quod ab incompetenti iudice iudicatum est.
Sententiam ab incompetenti iudice latam omnino nullam esse.
Presumptionem pro iudice non esse, cum quid extra suam potestatem agit.
Iudex incompetens procedendo, dicitur vt priuatus procedere.
Iudex incompetens si ignorans sue iurisdictionis iuris procedat, per errorem potius, quam per culpam dicitur lapsus.
Iudex competens si nulliter processit spoliatus dicitur.
Cap. Conquerente de restitui spolia. declaratur, & nouo sensu illustratur.
Capit. Causam matrimonij, de officijs delegatis explicatur.
Delegatus mandati sine excedens, vt priuatus dicitur procedere.
l. Meminerint. C. vnde vi. nouo sensu aperitur.
l. vltima. C. si per vim vel alio modo, sensus & intellectus.
C. Ex infestatione de procur. illustratur.
Ripatio euerfa ac explosa.
Lyonis Craue. insignis Turc. egegia de noua declarati quomodo iudicis autoritate spoliatus ante omnia restituitur.
l. vlt. §. vlt. ff. quod met. caus. declaratur.
Differentia ratio inter spoliatum a Iudice & a priuato.
Caroli Medinæ declaratio, quomodo a iudice spoliatus restituitur, euerfa.
Recursus ad superiorem numquam denegatur.
Spoliatus etiam si obtineat sententiam iudicis autoritate, possessionem non ingreditur, si restituentem reperiat.
Iudicem non posse licentiam concedere ingrediendi possessionem per vim.
l. Non est singulis de regulis iuris, intellectus & declaratio.
l. vlt. §. opinatores. C. de exacto. tribuit. lib. x. intellectus sensus & declaratio.
l. Meminerint. C. vnde vi. declaratio & intellectus.
l. Si quis in tantam. C. vnde vi. illustratur.
c. In nostris de concess. preben. declaratur.
l. Diuus. ff. de seruis fugitiuis, explicatur.
l. si seruus. C. de his qui ad eccles. confugiunt declaratur, esse.

esseque constitutionem iniquam multorum autoritatis exponitur.
l. vltima. c. quando liceat vnicuique se sine iudicis licentia vind. declaratur & exponitur.
l. 2. in fi. ff. quod met. caus. declaratur.
l. fundi §. i. d. adquirem. poss. explicatur.
Iudicis factum, quando factum partis censetur.
Iudicis factum, non dicitur factum partis cum iniquè procedat.
Iuridictio & priuato mandari potest.
Executionem is mandari potest, qui equequies ius habet non qui illo caret.
Abbatu ac aliorum explosa distinctio.
Ripe distinctio & de iura reiecta.
Spoliatus Principis autoritate, quomodo restitatur ante omnia.
Executorem Pontificis, vel alterius non posse ordine iudicario non seruato possessionem spoliare.
l. autoritate. C. vnde vi. declaratur.
l. meminerint. C. vnde vi. quomodo intelligatur in spoliato Principis autoritate.
l. vlt. C. si per vim vel alio modo, declaratur.
Citationem a principe numquam tolli. & nu. 58.
Capitulum conuenerit. de restit. spoliat. nouo sensu illustratur.
Principem iudicarium ordinem in procedendo non seruare.
Citationem Principis non potest tollere.
Causam in Principe presumi.
Principis beneficiarum lens causa iustificari.
Principem bonum & iustum presumi, nec metum alicui velle inferre.
Principem de subditorum bonis ad libitum disponere non posse.
Causam in principe iustam non presumi cum spoliato.
Prescriptione questio sine causa a Principe non posse auferri.
Spoliatum a Principe extra iudicium ante omnia restitui.
Preditorem notorium de facto Principem posse priuare.
Prince occupando castram suam defensionis causa si secuta pace illud non possessori primo, sed vero domino restituitur possessorem illum non dicitur spoliare.
Spoliatum causa cogita a Principe, non restitui.
Ingrediens alterius possessionem autoritate rescripti principis, possessore non uocato eum spoliato dicitur.
Spoliatorem etiam Principis autoritate non posse in iusto sa poss. confirmari.
Antony Capitij declaratio ad. l. autoritate. C. vnde vi. explosa.
Spoliatore in possessione ex certiscentia Principis confirmato, uocato spoliato, restituitio locum esse dari.
Confirmatumem nihil noui tribuere.
Absente possessore spoliato, quem conuenire debeat spoliatus, vt sine possessione restituitur.
Decretum secundum quando est interponendum, non procurator, sed possessor ipse conueniendus monendusque est.
Procuratorem citare non sufficit, cum agit de beneficij priuatione.
Praxis & modus citandi possessores, cum spoliatus vult sententiam restitutionis exequi.
Citatio in sententia executione necessaria non est, cum sit executio in capite super qua est iudicatum, secus si in diuersa.
Citatio in sententia executione, necessaria est, cum successor iudicis qui indicauit, tam vult exequi.
Citatio in sententia executione necessaria est, cum contra tertium exequenda est.
Libelli forma qua fit in casu l. meminerint. C. vnde vi.
Priuatio in casu l. meminerint. C. vnde vi. non ipso iure, sed per sententiam, inducitur.
l. Meminerint. C. vnde vi. an de sententia diffinitiuam vel interlocutoriam, loquatur.
sententia appellacione venit diffinitiuam non interlocutoriam.
& paulo infra declaratur.
Sententia qua pronuntiat quid exequendum esse dicitur, interlocutoria.
Sententia qua pronuntiat, aliquem esse in possessione mixtum, interlocutoria dicitur.
Citatio necessaria est, in executione interlocutoria magis presudicij.
Oldradus & Saly. euerfa extensio ad l. meminerint. C. vnde vi.
Dominus in casu l. meminerint. C. vnde vi, qui esse intelligantur.
Collisio administratorum esse iuste, an locum habeat. l. meminerint. C. vnde vi. Confissus.
Dictionis Plerunque significatio.
Expresio casus ratione maioris frequentie non excludit minus frequentem.
Admiristratum habuit quod ab admistratoribus gestum est conueni non potest in casu l. meminerint. C. vnde vi.
Actio qua spoliato concedatur, cum spoliator a pupillo, ex tutore colludo.
Pupillus, vel minor conuenit conditione. l. meminerint. C. vnde vi, an obijcere possit dominij exceptionem.
Constitutio. l. meminerint. C. vnde vi, an locum habeat in Pralato inuadente nomine ecclesie alterius possessionem.
Constitutio. l. Meminerint. C. vnde vi, an locum habeat cum quis sponte ex pacto potest possessionem ingredi.
Citationem esse necessariam cum petatur mista in possessionem ex Carboniano edicto, vel Diuisi. Adriani.
Missus in possessionem ex edicto, vel Carboniano vel Diuisi Adriani possessore non uocato, in ea possessione tamen confirmari poterit.
Habens autoritatem ingrediendi sua sponte possessionem, necesse non habet moneri facere possessionem, & si a Iudice associari petat.
Citationis forma qua fit in casu constitutionis l. meminerint. C. vnde vi.
Citatio per edictum non sufficit, cum in specie quis citandus est, & persona est certa.
Possessor quis sit perquirendus, vt possit citari, cum mitis in possessionem petitur.
Decretum nouum Sabaudia & Pedemontium in titulo delle Citationes. s. occorrendo, declaratur.
Citatio que fit per Proclama tunc conceditur cum incerta est possessoris persona.
Statutum Papie. 48. de renditione & in iustam datione ege-

- 107 *egregie declaratur.*
- 108 *Constitutiones Mediolani in tit. de bonis ad eridas pōnē-
dis declaratur.*
- 109 *Citatio nominatim fieri debet, & si plures citandi sunt.*
- 110 *Citatio per edictum, quæ vocantur "vassals." ut accedant ad
capendam inuelturam, non sufficit.*
- 111 *Episcopi generalis admonitio ut clerici omnes in habitu &
transira accedant, non sufficit.*
- 112 *Absens non per edictum & proclama, sed per nuntium citari
imprimis debet.*
- 113 *Statutum Ripæ. 10. in Civilibus. De citationibus declaratur.*
- 114 *Citatio per edictum sufficit cum possessio est incerta, nec
certificari potest.*
- 115 *Citari potest absens in loco ubi non datur tutus accessus per
edictum & proclama.*
- 116 *Locum esse inaccessibilem constare debet, ut possit concedi
citatio per edictum contra existentem in loco illo, & si
ibi praxis docetur.*
- 117 *Citatio per edictum sufficit cum curauit citandus per do-
lum, ne nominatim citaretur.*
- 118 *Decretum nouum Sabaudie & Piedemontium sub tit. del
le citatione. 5. non vagula declaratur.*
- 119 *Clericus citari potest sub generali citatione ut compareat,
si sua interesse putauerit.*
- 120 *Citatio per edictum sufficit cum citanda est "miseritas",
ibique praxis docetur.*
- 121 *Citatio per edictum sufficit cum sufficit præsumpta scien-
tia.*
- 122 *Citatio per edictum sufficit cum proceditur ordine iuris non
seruato.*
- 123 *Citatio per edictum sufficit ubi personarum adest multitudo
& copia magna.*
- 124 *Citatio per edictum sufficit, cum ita ex statuto, vel consue-
dine & ius constitutum est.*

**IMP. GRAT. VA-
LENT. THEODOS.
A. A. A. POTI-
T. O. P. V.**

Meminerint cuncti siue uulgato re-
scripto mansuetudinis nostræ, siue
sententiæ cuiuslibet Iudicis utan-
tur, in causis conueniendos do-
minos locorum esse: aut si forte de
fuerint, eorum actores ad infi-
nuandas sententias procuratores-
que esse quaerendos: ne in de iniu-
riarum nascatur occasio, unde iu-
ra nascuntur. Quod si præcep-
ta nostra implere neglexerint

omni negotio, de quo iurgare co-
perant, prouabuntur. Sin autem
habito plerunque colludio, cura-
tores uel tutores minorum his
rem debitam ea occasione perua-
dant, ut pupillis uel adultis iur-
gandi copia, & fructus adimatur:
his eatenus subuenimus, ut eos-
dem non atterat damno culpa tem-
eritatis alienæ; sed illico qui-
dem possessio ei, a quo est ablata,
reddatur: curatores autem uel tu-
tores æterna deportatione puni-
tos bonorum quoque publicatio
persequatur Dat. II. Non. Apr. An-
to. & Syagrio cōf.

**OCTAVVM REMEDIUM
RECUPERANDÆ POSSESS.**

EX. L. MEMINERINT.

C. unde vi.

CRATIANI ꝑ Imperatoris uiri rei literariæ
& militaris insignis præcipua constitu-
tio est, ut enim is pietate in suos (ut te-
statur Egnatius) egregius erat, sic ne q̄s Prin-
cipis auctoritate læderetur sanxit, quod a præ-
tore suo interdicto unde vi, non erat Consti-
tutum, ut is qui rescripto parte non citata
sp̄tē & sine iudicis auctoritate alterius pos-
sessionem esset ingressus, possessionem illicō
habeat restituere, eaq; multatur p̄na ut rei
dominium perdat, si domini erat, si vero alte-
rius quod in perpetuum deponeret. Coni-
cimus ergo ex his nouam hanc ꝑ constitutionem
nouum hoc in casu isto attulisse recupe-
randæ possessionis remedium, cum (ut dixi-
mus) Prætoris edicto non fuerit promissum;
quinimo is possidere iuste uidebatur qui præ-
tore auctore possidebat, quod ne ita passim
liceret edita est sanè quam uilis constitutio
hæc; quam vna cum glosa ibi. in. 3. intellectu
sic fore omnes intelligunt. Ut rescripto vel
sententiæ illud contineretur, quod illi impe-
tranti rescriptum liceret sua auctoritate pos-
sessionem ingredi, cum a nouo possessore spoliatus
fuisse, cuius certe rescripti executionem,
parte non citata, nec is impetrans nec
Iudex, cui causa executionis est demandata;
facere potest, alioqui indictæ hæc constitutio
p̄na

p̄na erit; & ipsius p̄na ratione affirmant
Bar. totius & Saly. in hac ipsa l. meminerint.
in si. esse remedium personale, cum delinquē-
tis tantum personā coarctat, non eos, ad quo-
rum utilitatem rei possessio est occupata &
ingressus, quo autem ad recuperandam posses-
sionem ipsam conditio in rem scripta dicitur,
cum detur aduersus illum, in quem peruenit
possessio.

3 Quæro nunc primo ꝑ quomodo intelligatur,
ut is qui factio & auctoritate iudicis sua
possessione priuatus est, illicō ad eam restituatur,
ut in ipso tex. dicitur. & uerè constituen-
da est regula negatiua, ut eam constituit Abb.
in c. conquirente. n. 6. extra. de restit. spolia.
Priuatum sua possessionem a ueritate iudicis
no restituit, cum is seruato ordine iudicia-
rio procedit, sic Abb. intelligit glo. in c. præ-
sentium 7. q. 1. quam probat las. in l. iuste pos-
sident. n. 3. de acquir. poss. qui & alios plures
in hac retulit sententiam, a qua nec dissentire
Bar. in hac. l. meminerint n. 8. & Saly. col. 2.
sic & Albe. hic Ripa. in l. naturaliter. §. nihil
commune. n. 60. 61. de acquir. poss. & in c. se-
pe. n. 86. de restit. spolia. Iapia in l. iudicare
ca. uere. n. 5. de Iuris. om. Iud. Dec. conf. 191. n. 9.
vers. 7. hoc comprobatur & conf. 446. n. 16. &
citando glo. d. cap. præsentium, sic regulam
constituit Fely. in c. dilectus filius n. 1. dere-
scrip. & eam secuti sunt las. cōf. 158. col. r. vers.
vtra aliorum fund. lib. 2. & conf. 38. n. 4. lib.
3. Lucas a Penna in l. si coloni. q. 23. & ibi Io. a
Platea n. 3. C. de agricol. & conf. lib. 11. Rui.
cōf. 49. n. 11. li. 4. D. Craue. conf. 5. n. 8. & Car.
Melina. in consuetud. Parisien. tit. 1. §. 1. glo.
4. n. 38. Feder. de Senis cōf. 79. sic decidit Ro-
ta, in decisio antiquis in tit. de ordine cogni-
tio. decis. 1. n. 1. 2. Afflic. c. 1. §. similiter n. 33.
de Capit. qui curia vend. in vsibus feudorū &
in c. r. §. quid ergo n. 13. de inuelt. de re alie. fa-
cta clarè D. Craue. conf. 302. n. 3. Ratio illa pri-
ma adferri solet: quia pro iudice præsumitur
l. 2. C. de off. ciuili. Iud. sic statim citatus las. et
Rui. addo Soc. Sen. conf. 115. col. 2. lib. 1. & a-
liqua Alcia. tract. præsump. reg. 3. præsump. 9
qui ergo contendit se a Iudice spoliatum esse
non restituitur ante omnia, quia ei obstat iu-
ris præsumptio iuxta. cap. ad decimas de resti-
tu. spol. & alius supra dixi in primo remedio
recuperandæ possessionis q. 20. & ideo rectè
dicebat Archidia. in cap. quorundam. 74. di-
stinct. quem retulit Fely. in d. c. dilectus. n. 1.
de rescrip. cum ꝑ spoliatum debere imprimis
probare se iniuste spoliatum, sic affirmat Du-
randus de arte testandi tit. vlt. cautela vlt. n. 8.

quod pulchrè consuluit & Dec. d. conf. 449.
num. 30. qui in eodem met casu respondit in
quo & Rui. d. conf. 49. lib. 4. Decium secu-
tus est Crauet. confil. 302. num. 3. nam uirtus
6 ꝑ præsumptionis, illa est, ut transferat proban-
di onus in aduersarium. l. Generaliter. §. si
p̄titum in si. de fideico. liber. Brun. confil. 109.
num. 1. latè Crauet. de antiquitate temporū
prima parte xj. particula. num. 26. latè Dida-
culus libr. 2. variat. resol. cap. 6. num. 1. Adferri
potest etiam, secunda ratio quam considera-
uit Bero. in capit. conquirente. numer. 8.
post Abba. ibi de restit. spoliatorum, quia
7 lata sententiam ꝑ etiam iniusta, mero iure ual-
let, & transit in iudicatum, nisi intra debi-
tum tempus appelletur. cap. Cum inter, de
re Iud. quare standum est sententiæ & rei iudic-
icate quæ pro ueritate haberi solet. l. res Iudic-
ata. de regulis Iuris, omnes in rub. ff. de re
Iud.

Declaratur Primo, conclusionem non
8 procedere, cum iudex extrajudicialiter pro-
cessit ut priuatus, sic omnes & præsertim Cy.
& Albe. in d. l. 2. C. si per vim vel alio modo
Abbas in cap. dilectus filius vltimo. uota. &
ibi Fely. num. 1. versic. fallit primo de rescrip-
sic. Card. Zaba. confil. 132. col. vlti. versic. ad
secundum, & c. Brun. confil. 22. nu. 2. Ripa. d.
§. nihil commune num. 59. Bero. d. cap. con-
quirente. n. 5. 6. de rest. spolia. Io. Baptista Fran-
retus confil. 22. nu. 4. §. confil. 30. num. 1. Fran-
cis. de Marchis. q. 219. nu. 2. hanc sententiam
probat clarius tex. d. cap. conquirente, & est
ratio, quia procedendo extrajudicialiter ut
priuatus, cessat illa bona præsumptio, quæ
de eo erat, immò ꝑ impune ei potest restitui. l.
prohibitum. C. de iure fisci lib. x. quam cita-
re uoluit Alcia. de præsump. reg. 3. præsump.
9. in si. & eam citauit Dec. in l. vi. vim nu. 24.
de Iust. & iure, qui & in hanc retulit senten-
tiam tex. l. factum a Iudice de reg. Iur. & alia
tradunt Soc. Sen. Tract. fallen. reg. 442. fall. 2.
& est textus in l. omnes. C. de decurio lib. 10.
in l. contra præcepta. C. de executio. & exacto.
lib. 12. latè Grama. conf. 56. nu. 26. confil. 51. nu.
1. 2. voto. 1. num. 15. voto. 32. num. 24. Placa
Hispan. l. 1. Epito. delicto, cap. 28. num. 9. addo
textum in c. Iudicet. 3. q. 1. in cap. priusquam
28. distinct. Altera quoque ratio adferri po-
test, quia cum Iudex procedit extrajudiciali-
ter & ut priuatus, ꝑ spoliat. ac iniuriam in-
ferre dicitur, ob quam ut alter priuatus con-
ueniri poterit. l. qui iniuriam. §. qui iure,
iuncta. l. nec magistratus. ff. de iniuriis, & sen-
sit Bero. d. c. conquirente num. 6. & Placa. d.

cap. 28. num. quo loci alios quam plures, qui aliter sentiunt, retulit, vt Bartolum. in 1. si feruus. C. de his qui ad ecclesi. confug. & in l. vlti. C. quando liceat vnicuique sine iud. vind. Verum locutus est in locis illis Bartol. cum factum a Iudice, vel ab altero eius nomine iure permiffum est, vt in casu d. l. si feruus qui a familia iuste potuit capi, iuste occiditur, si resistat, vt Bartolum in eum probatit Grama. Decifi. 47. sic & in casu d. l. vltim. vbi Bar. locutus est in eo, qui occidit Bannitum ex statuti licentia & declarant Rui. consi. 153. in fi. lib. 3. & Crauet. de Antiquitate Temporum quarta parte princip. prima particula. nu. 1. 2. & ita procedant alia a Placa illo citata. Hec tamen declaratio intelligitur procedere, cu i possessor potuit habere ius aliquod, quo se ipsum defendere potuiffet, secus qua doq notorium est, eum ius aliquod non habere, sic in terminis respondit Brun. consi. 22. num. 2. versic. non obstant Sapia in l. Iubere num. 6. de Iud. d. om. Iud. & sentit Barto. in hac ipsa l. meminere. num. 7. ibi, quia pars non debebat requiri, & idem sentit Dec. consi. 191. colum. vltima Grat. in consi. 76. num. 12. lib. 2. licet Ripa in cap. sep. num. 86. versic. item factis de restit. spolia. aliter sentiat, nec recte facis.

Declaratur 2. non procedere, quando iudex est incompetentens, nam & tunc licet processus sit ordine iudiciario, & nihilominus is spoliatus aduc dicitur, & ideo illico est restituendus sic Butri. in d. cap. conquirente, quem secutus est, Ripa in d. §. nihil commune, nu. 59. versic. 21. procedit: qui eiusdem fuisse sententia retulit. Soc. Sen. consi. 12. colu. 2. lib. 1. idem censuit Anchar. consi. 248. primo dubio. & Fely. in d. cap. dilectus. nu. 1. versic. fallit 3. & Crauet. consi. 302. num. 1. circa med. citatur tex. in cap. cum causa in fi. de off. deleg. Ratio precipua adferri solet, quia iudicatum ab eo, qui non habet Iurisdictionem, iudicatum non dicitur l. 1. §. vlt. ff. ad. S. C. Tertull. in l. 1. §. hac verba. ff. quod quisque Iur. l. 2. in fi. ff. de penis, quare i sententia lata a Iudice incompetenti omnino nulla esse dicitur, toto titulo. C. si a non compe. Iud. immo nullitas ex incompetencia proueniens ceteris maior dicitur: vt late diximus supra in 5. remedio recuperanda possessionis ex l. extat. ff. quod metus causa q. 2. Altera quoq; ratio (no tam longe dissimilis), adferri solet, quia iudex qui aliquid agit, quod ad suum officium non pertinet, presumptionem pro se no. habet, vt in capitulo significauit de appel

la. Alcia. d. reg. 3. presump. 9. nu. 28. & ibi nu. 27. loquitur in hoc casu nostro. Tertia quoq; assignari potest ratio: quia iudex i incompetentens procedendo, vt priuatus procedere dicitur: sic vno verbo censuit Craue. d. consi. 302. num. 4. versic. potest etiam. Hanc declarationem intelligunt Dec. consi. 125. num. 8. & in l. vlt. nume. 16. in fin. de iurisdic. om. Iud. & Crauet. d. consi. 302. nume. 1. circa med. cum de incompetencia & Iurisdictionis defectu clare apparet, secus si de ea non constaret, nam tunc Iudex potius errore, quam culpa lapsus dicitur, quare iniuriam intulisse non censetur, vt propat secundum eos textus in c. presertium. 7. q. 1. & quia hac declaratio posterior a veritate sequentis, quam subicito dependet, ideo latius in ea dicemus.

Declaratur 3. ut non procedat, quando iudex, vt competens processit, sed nulliter, nam & tunc spoliare dicitur & vt spoliatus illi co. restitui debet sic Abb. d. cap. conquirente n. 8. vbi Bero. n. 7. 8. de restit. spolia. Fely. d. dilectus col. 1. ver. fallit. 2. de rescrip. Dec. in l. vlt. n. 35. C. de ed. Diti Adr. tollen. in l. non videtur. §. qui iussu & in l. factu a Iudice de reg. iur. Boe. q. 238. n. 4. Craue. consi. 18. n. 8. consi. 124. n. 4. & consi. 140. n. 2. qui Oldra. Bal. Soc. & alios plures in hanc restituit sententiam, quo fit vt intelligamus hac esse communem Doctorum assertionem, que tamen vix est quod bono aliquo sulciatur fund. nam qui solet allegari tex. t. c. conquirente. non loquitur cum iudex, vt iudex copetens processit, licet nulliter: sed verius loquitur, cu processit extra iudicialiter, ut is tex. in prim. clare aperit quo casu non vt non Iudex, sed vt priuatus procedere dicitur: seq; no. probat hanc declar. vt nec eam probat tex. in t. c. causam matrimonij de off. deleg. vbi glo. vltima. nam ibi iudex sine mandati excessit, quare non vt Iudex, sed vt priuatus processisse dicitur, iuxta doct. Oldra. consi. 227. col. 1. in fi. qua delarat Craue. consi. 302. n. 4. ver. potest etiam infine, qua de clar. sic pariter respondetur textui. c. cum causam. eo. de off. deleg. tex. autem huiusl. meminerint, non pariter hanc probare videtur sententiam, siue secundu Bal. & Saly. intelligamus loqui, cum no ipse iudex exequitur, sed cum pars ipsa sine iudicio & cause cognitione sub prete: tu rescripti possessione ingrediuntur. siue intelligamus et secundu Bar. loqui in iudice exequente sine citatione partis, nam & tunc non dicitur procedere, ut Iudex sed vt priuatus. sic Card. in Clem. 1. de celeb. missa quem post Fely. in. d. c. dilectus. de rescrip. et Dec.

Dec. in l. factum a Iudice. de reg. Iur. est secutus Craue. d. consi. 302. n. 4. qua responsione diluitur & fund. quod fieri solet ex l. 1. vlt. C. si per vim vel alio modo que vere loquitur cum citationis inest defectus vt eum intelligunt ibi omnes, & Bar. in l. vlt. n. 4. C. de ed. diti Adr. toll. Barba. consi. 13. col. 2. in fi. lib. 3. Rui. consi. 17. n. 3. 5. consi. 128. n. 1. 2. lib. 5. qui et intelligunt loqui in interdicto retinenda no. autem recuperande. tex. autem in t. c. ex iniuria. de procura. non pariter vrget, cum lata ibi fuerit sententia contra procuratorem expressse reuocatum, qui proceden. in causa domino non poterat adferre preiudicium, nam gesta cum tali procuratore sunt ipso iure nulla glos. in. ca. cum mandato. in verbo reuocato de procura. Vant. traet. Nullita. in tit. de Nullita. ex defectu inhabil. compa. n. 162. Ratio autem illa, que ad firmandam hanc sententiam postremo loco considerata fuit a Ripa in d. §. nihil commune n. 59. ver. est enim j. is dicitur in lata culpa, qui vitur sententia nulla, ideoq; non esse miru si de violentia tenetur. §. 1. in. vi bono. raptio. hac in q. ratio certo casu procedere potest, cum scilicet de nullitate clare & notorie constans, secus si nullitas inest non ita tamen apparsit & manifesta, nam tunc is qui ea sententia vitur a lata culpa excusatur, cum leuis quelibet causa excuset a dolo & ita etia a lata culpa que ei equi paratur, & quod leuis causa excuset, probat is tex. l. igitur. §. causa. deli. cau. & alias sapitus sup. diximus, rursus hac ratio cuitari potest, quia & si is qui ingreditur videatur in culpa, non tamen is tenet, restituere ante omnia cum contra eum non agatur sed contra ipsum iudicem vt intelligunt Abbas & Bero. in. d. c. conquirente. vterq; n. 8. & 9. contrariam ergo sententiam aduersus comunem probauit i Craue. consi. 302. n. 4. versic. ante procedit & c. dum inquit quod si iudex procedit iudicialiter & lata sententia & si nulliter possessor priuet, eum non restitui ante omnia: & nullitas exemplum ponit, vt cum litis contestatio non est facta, vel quid simile est omiffum; nam; hoc casu (inquit Craue.) sententia dicitur nulla ex omiffione alicuius ordinis vel solemnitatis: at tam iudex, vt iudex processisse dicitur non vt priuatus, quare vt aliqua sit differentia inter hunc authoritate Iudicis spoliatum & spoliatum a priuato, cu spoliatus a priuato restituitur ante omnia, ergo contra qui a Iudice non restituetur, qua differentiam faciunt omnes (inquit Craue.) nostri interpretes dum affirmant a Iudice spo

liatum non restitui ante omnia sed causa cognita siue iuste fuerit spoliatus siue non, cu tamen spoliatus a priuato ante omnia restituetur. confirmatur ex Alber. in l. si de ui. col. vlti. ff. de iud. du inquit, quod si a Iudice fiat spoliatio, & bona domino proprio tradantur, reuocationem non fieri ex l. vlt. §. vlt. ff. de eo, quod metus causa: vbi uero a priuato fit spoliatio, tunc fit restitutio etsi spoliator de dominio incontinenti probare uellet. Verum censeo esse animaduertendum. d. 28. l. vlt. §. vlt. loqui in ui compulsua, ob qua restitutio ante omnia non conceditur. ut diximus supra in primo remedio recuperande possessionis ex interdicto vnde ui. q. 10. quo autem ad hanc ipsam nostram declarationem subsisto non parum, cum vrgens admodum sit ratio, & fundametu. Craue. quod aliquando visum mihi est Abbas esse in d. cap. conquirente. nu. 8. & Beroij: ibi nu. 9. Ij ratione t differentie inter spoliatione a Iudice facta, & facta a spoliatore assignare videntur. dum inquit spoliatu a Iudice causam ob quam fuit spoliatus esse iniustam & nulliter processum demonstrare debere, cu scilicet iudex in forma iudicij, & tamq; Iudex processit ea ratione, quia pro iudice est presumptio, sed diuersum est cum spoliatio a priuato fit, nam tunc spoliatus non probat aliquam causam iniustam, sed solum probat antiquam suam possessionem, & spoliacionem iuxta glos. in l. 1. §. interdictum. de ui & ui arma. Craue. consi. 140. nu. 1. & latissime infra dicemus in 15. remedio recuperanda possessionis ex cap. reintegranda. §. q. 1. m. q. 29. quare in exceptione dominij non videtur differentia inter spoliatum a Iudice & spoliatum a priuato, sed in probatione cause iniusta vel iniusta ut diximus; nam iniustitiam cause seu nullitate demonstrata a spoliato ita restituetur illico, ut spoliatus a priuato, & ideo, quod idem Craue. in. consi. 18. nu. 8. versic. nec dicitur. Censuit nullam esse differentiam inter spoliacionem a priuato factam, & factam a Iudice nulliter procedente, intelligo, quoad dominij exceptionem a spoliatore obijciendam, non quo ad cause probationem confidero praterea ut supra dicebam spoliatu a Iudice experiri, non contra suum aduersarium, sed contra ipsummet iudicem in omnes in. d. ca. conquirente, fatentur. quo ergo poterit modo iudex dominij exceptionem obicere cogitandum tamen erit. Non ignoro tamen Carolum t. Molinau. in. d. consuetud. Parisien. d. tit. 1. §. 1. glof. 4. nu. 39. affirmasse huic spo

lato non concedi aliquod interdictum recuperanda possessionis, sed esse succursum remedio appositionis vel recursus ad superiorem, quo mediante restituatur ante omnia, ut si daretur interdictum, quod inquit ille probari ex multis canonibus vt ex. cap. presentium. 7. q. 1. in. cap. qua praesulatus. 1. q. 4. in. c. hoc qui ppe. 3. q. 6. in cap. quorumda. 7. 4. distict. cap. notum sit. 2. q. 1. d. cap. conquerente. de restit. spolia. ca. ex insinuatione de procura. ca. referente. de praeben. uerum conuicere no possumus ex relatis iuribus, quod remedium fuerit intentatum, ut spoliatus is restituere, cum in genere tantum dictum sit spoliatum esse restitutum, quo autem remedio nihil, nec ad rem facit per recursum ad superiorem spoliato fuisse consultum, cum ex necessitate illud cotingat, nec enim coram eodem met vel pari magistratu spoliatus conueniri potest sed maiorem adire debet, ut is possit iudicare in spoliatorem, cum par in parem non habeat Imperium. l. nam & magistratus. de arb. l. ille a quo. §. tempestiuum ad Trebell. Non insicior tamen una hac via consultum esse posse ipsi spoliato, & tutius arbitror si viam hanc amplectatur, cum denegari spoliato r recursus ad superiorem non possit auth. qua supplicatio. C. si contra ius vel util. pub. poterit quoq; is spoliatus uti remedio huius constitutionis. l. meminere iuxta intellectum Bar. & aliquorum quos statim reulit, etsi dissentiant alij, cogitandum tamen erit, quia perplexus satis locus est.

Declaratur quarto non procedere, cum possessor in non obstante lata contra eum sententia resistit, tunc is pro quo lata est sententia, & cui data est facultas ingrediendi possessionem, eam ingredi. non potest, quod si ingrediatur, is possessor, ut spoliatus restitui adhuc debet, & communem hanc esse doctorem sententiam testatur Ripa, in d. l. naturaliter. §. nihil comune. nu. 62. de acquir. poss. idem. in. cap. saepe. nu. 87. de restit. spoliato. Ias. in. l. iuste possidet. nu. 19. de acquir. poss. qui Bar. multis in locis citauit, praesertim in l. creditores. nu. 18. C. de pigno. idem sentit Sapia. in. l. iubere. n. 7. de iurisd. om. iud. idem censuit Cagnol. in. d. l. non est singulis nu. 5. de reg. iuris ea vna adducuntur ratione, t iudicem non posse concedere licentiam ingrediendi possessionem per vim, qua ratio si ue ra est sustinetur, & communis haec sententia, alias nequaquam, qua in re uerior ne falsum fit commune hoc praesuppositum, nam qui solet allegari t. tex. l. non est singulis de regu.

iur. intelligitur secundum Bal. in disputatione, qua incipit. Accusatus de ui turbatiua, ut refert Ias. in. l. iuste possidet. nu. 19. de acquir. poss. & Fely. in. cap. de caetero. num. 14. versic. tenendo. de re iud. & Cagnol. d. l. non est singulis. nu. 5. cum is exequitur tamquam priuatus, quod ad iudicis officiu spectat: nos autem in eo casu loquimur, cum ingrediens ut iudicis delegatus, & nuntius ingrediatur, cum ab eo licentiam sic intrandi concessio sit. quo fit ut quemadmodum ex concessione legis mortuae cessat dispositio. d. l. no est singulis, ut declarat Ias. in. l. 2. nu. 106. C. de iure emph. sic pariter ex concessione legis uiue idest praetoris. §. praetorum quoq; edita. Inst. de iure naturali gen. & ciuil. sic tex. qui secundum loco solet citari in. t. l. missi opinatores. C. de exact. tribu. lib. x. non probat, cum ibi exactores illi non sint consecuti licentiam a Iudice, quod declarat ex principio illius tex. dum uult Iudicem cum delegatoris litteris exactione illis exactoribus mandare debere, deinde quod si passus fuerit debitores delegari idest exigi ab exactoribus, nam dum dicitur passus est intelligitur tacendo idest non comittendo illis expresse exactioem illa, Rursus ibi non agitur de uolentia uel non concedenda. sed solum prohibet Iudices ne eis liceat delegare exactioem certi tributi generis, cum de alio concedatur. Non pariter hanc adiuuat sententiam tex. huius. t. l. meminere, quam etsi intelligat Ripa. d. cap. saepe. n. 86. probare contrariam sententia, & Fely. in d. cap. de caetero. num. 14. inquit procedere cum solum lata est sententia super principali no cum solum de ingrediendo. quia sententia, non dicitur sed postremum hoc no satis probat, cum uere de sententia exequenda loquatur, dum praesupponit in prin. sententia esse latam, quare uerius dico nec unam nec altera probare opinionem, cum solum ibi de ui citationis agatur. ut scilicet qui sententiam & rescriptum obtinuit de ingrediendo, no ingrediatur nisi parte uocata, quis modo eum in possessione mittat uel iudex uel ipse met priuatus, nihil in textu. Non quoq; huic suffragatur sententia t. tex. l. si quis in tantam. C. unde ui, quia ut recte censuit Fely. d. cap. de caetero. nu. 14. loquitur cum priuatus sua autoritate ingrediatur ante latam a se sententiam, & concessam licentiam de ingredienda possessione, textus autem t. capi. cum nostris. de concess. praeben. vbi glou. & quem in hanc sententiam citabat Inno. in. cap. olim. 2. col. 2. de priuileg. non probat, cum procedat

in dubio, nam & et ipsemet Inno. loquitur nisi is nuntius hoc haberet expresse in mandatis, & refert Alex. in. l. iuste possidet. nu. 29. de acquir. poss. quin potius contrariam sententiam is textus probat, ut infra subiciam. Contrariam itaque sententiam defendit Bald. in. d. Disputa. Accusatus de ui turbatiua. col. 11. vers. nunc incipit, quem est secutus Fely. in. d. cap. de caetero. nu. 14. de re iud. et Bald. refert. Alex. d. l. iuste. nu. 19. ubi Ias. nu. 29. & Ripa. d. §. nihil commune. nu. 62. quam sententia ueriores semper existimaui, tamen non ignorem aliqua, quae a Bal. & caeteris adferuntur, non satis iure sustineri posse, ut illud primum, quo adducitur Bald. hunc ingrediendem per vim ex licentia, non loco priuati, sed magistratus ingredi, argumento. t. l. Diuus. ff. de seruis fugiti. nam is textus, assumptum non probat, sed contrarium potius, dum affirmat Praetorem concedere ingrediendum alienum, ut fugitiuus seruus perquiratur, & (si opus erit) apparitorem, quod intelligo cum aduersarius resistit, non ergo conceditur haec licentia ipsi parti de ingrediendo per vim, sed conceditur apparitor. credo tamen alio iure Bald. assumptum probari, ut infra statim subiciam, tex. autem. t. l. si seruus. C. de his qui ad eccles. confug. que in hanc sententiam citat Saly. in. l. meminere. C. de exhiben. reis, dum inquit, quod si quis licentia a Iudice habeat capiendi malefactorum, & is resistit, si occiditur, impune occiditur, ergo fortius hoc casu. na ut inquit Alex. d. l. iuste possidet. nu. 29. is textus processit ulterius disponendo, quod non contingit in casu nostro. Iquin? lex illa ut meminit Alciatus lib. 2. parerg. iuris cap. 45. & Didacus Couarr. lib. 2. varia. resol. cap. vlt. nu. 14. est admodum iniqua, ut existimaui Diuus Chrysothomus contra Eutropium Constantij Imperatoris Eunuchum, cuius suasionibus lex illa fuit promulgata. Non adiuuat pariter hanc sententiam t. textus. l. vlt. C. quando liceat vniciuique sine iudi. se. iud. & l. si ut allegas. vbi Saly. C. ad. l. Cornel. de scar. quia ut censuit statim a me relatus Alex. procedunt ulterius disponendo, vel secundo inquit Alexan. quod nisi in casu illo lex eam concessisset facultatem contra resistentem, inutiles fuisset concessio, nam dum conceditur offensio contra offendentem, inest necessario offendentis resistentia, quod non contingit in casu nostro: cum hoc casu utilis esse possit. quando inquam nullum inuenit resistentem & casu, quo inueniat, ingredi non poterit.

Quod autem dicebat Bal. non licere quidem priuata autoritate vim inferre, licere tamen publica. t. 2. in. si. cum. l. vlt. §. vlt. ff. quod me. cau. dico ibi no fieri uolentia a priuato ex licentia Iudicis, sed ab ipso met Iudice, qui propriu apparitoris transmittit, vt supra dicebam ad l. Diuus. de ser. fug. t. tex. uero l. fidi. §. 1. de acq. poss. a Bal. citatus, non confortat ad rem, cu ibi non probetur an Iudicis autoritate illa concessio de ingrediendo permisa fuerit. No quo que illud suffragatur factum t. iudicis esse factum partis. l. si ob causam. C. de euictio. l. si pign. ff. famil. Hercis. quare si pars alteri concedat, vt ingrediatur, & possessionem apprehendat, eo deinde resistere poterit ingredi, secundum opinionem Io. glofa. quam refert & sequitur glo. in. l. Creditores in glo. 1. C. de pign. ergo & idem nostro hoc casu, cu a Iudice datur licentia, na respondetur, uno uerbo declaratur. qua in his terminis uisus est Bart. in hac ipsa l. meminere. nu. 4. quem est secutus Ias. in. l. iuste possidet. nu. 27. de acquir. possessione. & Soc. Sen. consil. 158. col. 1. circa med. libr. 2. tunc factum iudicis esse factum partis, quando iuste procedit, sed in casu isto haud recte satis procedit, cum licentiam a lege minime permisa concedat, secundo etiam respondetur Ioan. Glofatoris sententiam crebriore calculo reijci, vt scripsit Bartol. in. d. l. creditores. nu. 18. & late Tiracq. De iure constituti. prima parte. nu. 37. quare uerius existimo, hanc Bald. sententiam posse defendi, ex eo primo Bal. assumpto, hunc sic ingredientem ingredi, no vt priuatus, sed vt magistratus & legis minister, cum & priuato t. iurisdicatio mandari possit. l. vltima & ibi Dec. nu. 2. ff. de off. eius, & c. ita uidemus factum in casu e. cum nostris de concess. praeben. ac etiam in casu d. l. si seruus. C. de his qui ad eccle. confug. quae tamen dura lex sit & certo modo iniqua, attamen praeter casum immunitatis ecclesiae, iustum praestat argumentum concedi posse licentiam, nec est quid quod prohibeat, quem esse executorem in re propria du modo ius sit liquidum, secundum Baldum, consil. 345. ad euidentiam colum. 2. in princ. lib. 1. Cassiod. in suis Decisionibus tit. De cau. poss. & propria. Decisione 6. num. 3. 4. Nec difficultatem facit ratio. l. non est singulis de reg. iur. dum ait, ne sit causa maioris tumultus, quia cum is habeat mandatum a superiori, factus est superior, & qui ei resistit magistratus resistit, quare quemadmodum is iudex & magistratus manu potest armata ingredi. l. qui restituere. ff. de rei vend. & in nostris terminis

minis declarat Caffod. qui supra. d. Decifione. 6. & num. 8. 9. sic & is qui magistratus est loco, alias absurdum sequeretur, quod is semper magistratus, & superior manu propria suam exequi haberet sententiam, † quod intelligo, cum is magistratus delegandi habet potestatem vt declarat Alex. in l. a Diuo Pio, in princ. num. 14. in fin. de re iud. Et probata hac Bald. sententia, non est, quod confugiamus ad distinctionem, quam facit Abbas in cap. de cetero num. 11. & ibi Fely. num. 14. de re iud. & Alex. in d. l. iustè possidet. num. 29. in fin. & in d. l. a Diuo Pio. in princ. num. 14. & sensit Cagnol. d. l. non est singulari num. 5. de regulis iuris, quod aut demandatur executio sententiæ late super quantitate soluenda, in qua necessaria est causæ cognitio iuxta. l. a Diuo Pio. §. in venditione de re iud. & hoc casu cum nemo in causa propria iudex esse possit. l. vnica. C. ne quis in sua causa sibi iud. & si in l. qui iurisdictioni. de iurisd. om. iud. non poterit talis executio illi mandari. Cum de causa cognoscere impeditur, sic procedat Bartol. & aliorum, quæ vide tur receptor sententia, aut aliqua causæ cognitione opus non est, tunc mandari potest, executio illa ac possessionis occupatio, seu verius immisio etiam possessore reluctante, sic procedat Bald. & aliorum sententia. Non placet hæc distinctio, quia licet primum illud caput in se verum sit, attamen doctrinæ Bartolinon conuenit, quandoquidem simpliciter locutus est Bart. cum sola nuda & mera executio faciendâ est & in hoc ipso casu sic conueniunt omnes, licet vnus vnâ, alter alteram, affirmet sententiam. Non est quoque, necesse quod confugiamus † ad Ripæ distinctionem in d. §. nihil commune num. 62. dum sic distinguit, aut ingrediens aduersario resistente potuit adire iudicem à quo impetraret familiam, quæ Commodius posset possessorem reluctantem cogere, vt possidere, & ingredi eum sineret, & tunc si non accessit, sed maluit per vim ingredi, tunc ingrediens non excusatur, & hoc casu procedat Bartol. & sequacium sententia, aut non potuit adire iudicem, vel si potuit id facere non sine magna verrecundia potuit, iuxta doctrinam Barto. l. vt vim vbi Dec. num. 35. de Infit. & iure, & isto casu procedat Bald. sententia, quia tunc excusatur hic, qui per vim ingressus est. Non enim defendi potest hæc distinctio, nam frustra in Primo capite dicitur, aut potuit adire iudicem &c. si enim iam licentiam ingrediendi per vim affectus est quorsum iterum adi-

re iudicem? nec dicitur, vt concedat executores, quæ satis (si sibi sic placuit) pars ipsa potuit executoris loco designari, quare cessat & illa culpa, cum licentiam iam obtinuerit, Rursus secundum distinctionis caput, non est pariter verum, quia semper potest quis hoc casu adire iudicem, nec enim subest amissionis periculum, cum agitur de missione in possessionem rei immobilis, iuxta subiectam materiã, quod non contingit in casu doctorum, qui loquuntur cum periculum, ob rem mobilem quæ asportatur in mora est.

Quero 2. quid sit autoritate Principis alterius possessio occupetur, & spoliatum esse etiam ante omnia relitendum affirmarunt Afflict. neap. Decif. 361. num. 35. vers. nec obstat. 4. ratio, las. consil. 38. propè finem. lib. 3. & ante eos Bald. in consil. 135. In causa egregij, &c. propè finem lib. 2. respondit, quod etiam si Imperator licentiam ingrediendi alterius possessionem dedisset licentiam illam non subsistere, & idèd post Francum in cap. licet episcopus. 3. notab. de præben. in. 6. consuluit Ferretus consil. 4. numer. 1. † executorem Põsticis non posse ordine non seruato clericum sua possessione spoliare & idem Ferretus consil. 7. num. 11. affirmatui necessum fore apud Principè siue iudicem fieri debere probationes parte vocata antequam amoueatur possessor, idem Ferret. consil. 10. num. 10. consil. 27. num. 10. consil. 30. num. 12. Verum quæ adferuntur fundamenta non multo vrgent, textus enim † l. autoritate. C. vnde vi, non suffragatur, cum eo in casu intelligendus sit, cum ante principis licentiam, quis alterius possessionem ingreditur, & commissa violentia vult autoritate Principis in possessione confirmari, quod minimè conceditur, quia aliàs esset occupatoribus & delinquentibus fauere, quod iniquum admodum est. Text. autem huius nostræ † l. meminerint intelligitur cum lata fuit sententia super possessorio, vel cum est datu rescriptum à Principe, ut is supplicans in possessionem, quam propriam asseruit, mittatur, nam tunc citandus est possessor, & probandum est, vera esse, quæ exposita sunt, nos autem loquimur, cum Princeps licentiam absolutè de possessione ingredienda concedit sic & text. † l. vlt. C. si per vim, uel alio modo, equitatur, cum intelligatur quando deficit partis citatio, quam † citationem Princeps numquam tollit, sic & textum illum intelligunt ibi doctor. & Barbatia consil. 13. colum. 1. lib. 5. Marfil. sing. 195. Nemo est &c. col. 2. in fi. lib. 3. Rui. consil. 17. nu. 4. consil. 128.

nos

nos autem loquimur, eo casu solum, cum Princeps possessorem sine causa spoliat licet eum ad iudicium uocauerit, nam eum non uocando nulla esset eo bona præsumptio ut iam supra in iudice diximus; Non urget quoque text. in † ca. conuenerente de restitut. spoliat. cum non loquatur in Principe spoliato, sed in Archiepiscopo, qui sine aliquo iudicio ipsum possessorem spoliavit, qui casus a nostro difert, cum nos loquamur in Principe supremo, Tex. autem. l. & si non cognitio. C. si contra ius uel util. publ. qui ab Afflict. citatur, nihil ad rem confert, cum solum dicat, rescriptum obtentum super executione, executionè non esse, quòd de fraude obijcitur, non enim ibi agitur de certa sententia, & uoluntate Principis sic uolentis exequi, sed de fraude a parte commissa, cui alio non docto. Credendum non est.

Contrariã itaq; sententiã probasse uidetur sibi parè cõstas Bal. consil. 295. Ad euidentiã lib. 3. quem retulit Afflict. Decif. 361. nu. 12. & quæ retulit secutusque fuit Paris consil. 99. n. 18. lib. 4. Baldi consil. credo esse. 345. Ad euidentiã præmittendum est, quod Imperator. lib. 1. §. & Ripa. in d. cap. & p. num. 87. de restitut. spoliat. affirmant enim relati interpretes, expulsum per vim ab eo qui habet autoritatem à principe non posse agere possessorio recuperande, quia expulsus autoritate magni Prætoris dicitur, eiusdem sententiæ fuisse uidetur, Alber. in l. si de ui colum. ultim. de usu cap. ut referunt Afflict. & Paris. & si is absolute in quouis iudice loquatur, nec hoc affirmavit, ut supra diximus in q. 1. ab hac tamen sententia non dissentit Cy. in hac l. meminerint, ut retulit Affl. Baldum quoque quem supra Citauit Crauet. consil. 5. num. 7. eumque probasse uisus est, ea adducitur ratione, quia Princeps non tenetur seruare ordinem iudiciorum. cap. in causis de re iud. Bald. in l. ultima. C. de legibus. Albe. l. Princeps. ff. eo. quando scilicet sibi placet ordine non seruato procedere, licet alias, ut plurimum procedat iuxta legis dispositionem, verum non satis urgens est ratio, cum tex. cap. de causis contrarium probet, cum clarè ibi Pontifex max. professus fuerit, se ordinem iudiciorum obseruaturum, & licet aliquas solemnitates Princeps prætermittere possit, non tamen quæ iuris naturalis sunt, ut citationem, sic omnes in. l. ut vim ibi Claud. Seyell. colum. 1. de Infit. & iur. clarè Soc. Sen. consil. 266. colum. 16. uerf. 6. & Vlt. casus. lib. 2. Dec. consil. 498. in fi. consil. 328. colum. 2. & alios citauit Crauet. d. consil.

5. num. 5. & in Tract. de Antiquitate Temporum prima parte princip. in princ. num. c. 30. Non pariter hanc adiuuat sententiam, quod citatur fund. à las. d. consil. 38. circa finè. lib. 3. quod licet, iusta causa in Principe necessaria sit, ut possessorem priuet ac spoliat, attamen † satis iustam & legitimam causam in Principe præsumi, ut possessorem, sic scripsit Bart. in l. relegati. ff. de poenis Cy. & Bal. in l. referri pta. C. de præcib. Imp. offer. hinc dicebat Bald. in c. ecclesiæ. Sancte marie. col. pen. de const. tad iustificadū beneplacitū Principis sufficere solum occasionem & si leuem, quoniam admiratione dignum iudico, censuit Bald. in l. si testamentum. C. de testa. quæ retulit Cur. sen. consil. 50. col. 20. vers. præsumitur enim &c. talem esse pro Principe præsumptionem vt in contrarium nulla obici possit probatio, & aliqua scripsit Alcia. tract. præsump. reg. 3. præsump. 8. & testatur las. in l. si testamentum. nu. 3. C. de testam. communem esse sententiã, in Principe causam præsumi, hinc post multos respondit Craue. consil. 237. num. 4. † Principem bonum præsumi, nec metum alicui in ferre. ex. l. 1. C. de iis qui per met. iud. non appel. huius enim fund. respõdetur. quod in his casibus in quibus ad libitum nõ potest † Princeps de bonis subditorum disponere, in his pro eo non præsumi. sic latissimè scripsit Craue. tract. de antiq. temp. prima parte princip. in pri. nu. 31. vbi multos citat, addo Alcia. d. præsump. 8. nu. 5. ubi. hanc esse receptoriõ sententiam testatur & late. Craue. consil. 233. n. 3. consil. 241. col. 12. in pri. cum ergo in casu nostro ad libitum non possit Princeps de rebus subditorum disponere. tam in acquisitis iure gentium quam de acquisitis iure ciuili, sequitur † non præsumi. in eo causam cum spoliat, quod in acquisitis iure gentium non possit probant omnes. ut tradit Dec. cõf. 198. col. pen. in fi. & consil. 37. in fi. & late. Craue. d. tract. de antiq. tempo. loco iam citato nu. 20. idem in consil. 135. nu. 41. consil. 171. nu. 11. & consil. 41. col. 12. addo Rui. consil. 41. col. 1. lib. 1. & quod idem sit in acquisitis iure ciuili, idè Craue. d. tract. loco quo supra n. 50. dum affirmat acquisita † tit. præfer. vel alio simili a Principe auferri non posse, quod & latissimè explicat idem Craue. consil. 135. nu. 18. quamobrem difficilis est, quæstionis dissolutio, existimaui tamen aliquando plures casus sic posse distingui. Primus itaq; erit quum Princeps † extra iudicialiter, nõ uocato possessore processit, qui si uocatus fuisse mentem & animum Principis à proposito auertisset edocuit

cendo rem ib eo sine causa auferri non posse & hoc casu procedat communis sententia, cū nec liceat Principi aliena occupare sine causa, tunc in eo causa nō præsumitur, quod tunc intelligitur, nisi Princeps notorium proditorem spoliasset, sic Afflic. in cap. 1. §. si duo homines nu. 6. de Pace tenen. et eius viola. in uibus feud. ubi intelligit et si a Principe possessione illa nō apprehensa, bona illa à tertio possideri permiserit princeps secūdo intelligit si nisi princeps à principio occupasset caltrum suæ defensionis causa, & deinde bello finito restituit non primo possessori, sed illi quem dominum intellexit, nam is primus possessor non agit contra nouum possessorem Afflic. in cap. 1. §. quid ergo nu. 1. de inuestitu. de re alic. facta. Tert. intelligo etiam uerum quando alio iure potuit Princeps sua autoritate possessionem illam ingredi, ut in specie consulti Dec. conf. 191. nu. 9. vers. 7. qd̄ supra, qd̄ alias dixi generale in quocunq;.

Secundus est casus quando Princeps uocato & et audito possessore, eum sua possessione spoliat, seu priuat, tunc, cum causa in eo præsumatur ante omnia is priuatus non restituitur, sic simil modo à iudice spoliatus non restituitur, ut in præcedenti questione diximus, & hoc casu procedat Bal. & aliorum sententia, ut clarè sentit Craue. d. conf. 3. nu. 7. Tertius est casus quando quis à principe obtinuit rescriptum, quo ingredi possit possessionem, si is ingrediatur non uocato & possessore, dicitur eū spoliare, & hoc casu procedit tex noster. l. meminere, & d. l. vlt. C. si per vim uel alio modo.

Quartus est casus, quādo quis facta spoliatioe et ui cōmissa à Principe uult cōfirmari & possessor, hoc casu auctoritas Principis possessor illi non cōfirmat. nec uiolentiū uitū tollit, sed spoliatus ante omnia restituitur, et hoc casu procedit tex. l. auctoritate. C. vnde vi, ubi Bar. glo. & alij in. l. 2. C. de fund. & Sal. rei do. lib. 12. & tex. l. vlt. ne rei do. uel tēpo. qui eadem uerba habet, & si inscriptio Imperatorum sit diuersa, sic las. in. l. clam possidere. §. qui ad nundinas nu. 26. et Ripa in. l. naturaliter. §. nihil cōmune nu. 63. de adquiren. possess. iud. las. conf. 170. col. 3. vers. 4. facit lib. 2. Ruin. conf. 37. nu. 10. lib. 1. Dec. l. 1. nu. 7. C. de Carbo. edicto Paris. conf. 01. nu. 68. lib. 1. Soc. Iun. conf. 76. n. 22. lib. 1. Neuiza. inter consilia Bruni Asten. conf. 12. nu. 127. idem Neuizanus in suis consilijs conf. 81. nu. 34. Alcia. responso. 370. num. 2. responso. 374. num. 1. & responso. 450. nu. 24. Non ignoro

71 tamen Antonium Capicium Neapo. & Decif. 69. nu. 24. intellexisse. d. l. auctoritate, cum spoliū uiolenter est factum, quod non satis probat, si uult intelligere de uiolētia armata, cum & uiolētia soleat & sine armis ex sola occupatione cōmitti. l. extat. ff. quod metus causa, & suo loco iam diximus.

72 Quintus est casus, quādo facta spoliatioe, & ex certa scientia uocato spoliato à Principe in possessione confirmatur. hoc casu procedere potest opinio Saly. in. d. l. auctoritate, quam probauit Barba. conf. 41. col. 5. in fin. lib. 1. & Capicijus. d. Decif. 69. nu. 14. & quem uidetur secutus Craue. tract. de Antiq. temp. quarta parte princip. quarta part. n. 89. addo eiusdem sententia Francum. in. cap. eum qui col. 1. vers. in ea glo. in fin. de præben. in. 6. & nisi ita Saly. & sequacium sententia intelligatur, uix est, ut defendi iure possit, cum iam dixerimus ipsi sum Principem non posse sine citatione possessorem possessione spoliare: quanto minus poterit confirmatio spoliatori prodesse, cum nihil illa soleat tribuere. cap. ex parte de consitu. Dec. l. more. nu. 22. de iurisd. om. iud. & conf. 341. nu. 6. & alibi sæpius.

73 Quartus. cum constitutio i ista uelit locorum dominos esse conueniendos, qui ubi ab fuerint eorum auctores, an indistincte uerum hoc fit, ut quiuis conueniri possit, uel potius in defectum unius alter, concludit Barto. in hac. l. meminere, quo ad primum decretum, sufficere citare procuratorem, quo uerò & ad secundum citandum esse omnino dominum, vt. l. hoc amplius. §. vlt. & l. seq. ff. de dam. infecto, agitur enim tunc de graui preiudicio, quare principalis monendus est sic idem Bar. in. l. solent. de alim. & ciba. lega. Craue. conf. 181. num. 11. ubi post Dec. conf. 460. nu. 32. 33. & Rotam Decif. 750. affirmat non sufficere & citare procuratorem, sc̄cū agitur de priuatione beneficij. erit tamen in omnibus secundum Bart. tutior Praxis, si à domino initium sumatur, iuxta glof. in. ca. causam quæ. de dolo & contuma, in subsidium uerò, & procurator citari poterit, quod latè multorum auctoritatibus probauit Tiraq. de Retractu confang. §. 9. glof. 3. nu. 7. 8. addo eiusdem sententia Saly. in hac ipsa. l. meminere. col. vlt. q. 7. & Bart. in. l. quamuis. nu. 11. de. dam. infecto, qui eadē distinctione utitur, idem censuit las. in. l. eum qui. nu. 1. C. de procur. qui inquit primam citationem posse à procuratore incipere, quod duobus modis declarat. Primo si dominus est absens, secundo

74 **Quæro. 4.** Cum uelit hæc constitutio & citandos esse dominos uel actores ad insinuandas sententias, quæ sit hæc forma & quæ Praxis, Bart. in hac. l. meminere. num. 5. versic. procedo ueterius quod Roffredi lectionem & doctrinam, quam & notatu & admiratione dignam appellauit, quod quando sententia coram Iudice producitur. & petitur executioni mandari esse, citandum aduersarium, hoc est rei dominum, uel procuratorem, aliàs si sine citatione sententia exequeretur pœnæ constitutionis nostræ locus esset, quod & in quauis executione faciendi obseruandum esse censuit Cyn. in. l. ab executor. C. quorum appellat. non recip. & si aliter senserit Inno. a Bartol. qui supra relatus, quam controuerfiam, ut finiat Barto. nu. 6. sic distinguit, aut fit executio in ea ipsa re super qua est iudicatum, & tunc executio parte non citata fieri potest, sic intelligit Inno. d. cap. ex ratione, de appellat. sic idem Barto. in. l. a Diuo Pio. §. in uenditione. num. 2. 3. de re iudicata, in personalibus post quadrimestre. l. vlt. C. de uis. rei. Iud. si uero actio realis sit, lata sententia præceptum ante executionem conceditur, quo præcipiatur cōdemnato, ut rem intra certū tempus restituat, cui si non obediat sine citatione executioni mandatur sententia. §. primo In. de off. Iud. Aut alia in re quam in iudicata executio fit, tunc cum necessaria causa cognitio sit, necessaria etiam partis citatio est iuxta. l. a Diuo Pio. §. in uenditione de re Iud. & Bartolum hîc est secutus Rui. conf. 24. num. 7. lib. 4. conf. 102. num. 5. lib. 4. & latius hanc questionem explicat Alex. in. d. §. in uenditione. nume. 30. 31. & & ibi nu. 33. declarat tunc etiam necessariam citationem fore, cum contra successorem cōdemnati executio fit, sic etiam declarant Ang. in. l. 1. C. de Iud. Rui. d. conf. 102. num. 5. Afflic. Decisione. 145. Rola. à Valle conf. 20. nume. 2. 3. Declarat & 3. Alex. d. loco num. 35. quando & successor Iudicis qui cōdemnauit uult sui prædecessoris sententiam exequi, declarat & 4. Soc. Se. conf. 158. col. 4. lib. 2. post Baldum & Imol. in. l. si binæ de iniusto rupt. non procedere, quando contra tertium sententia exequenda est, nam is tertius est omnino citandus, cætera non prosequar ne extra rem vagari uelle uidear.

75 **Quæro 5.** quæ forma & libelli esse debet in huius constitutionis remedio Bart. hic num. 9. inquit narrandum esse quo pacto ille auctoritatem rescripti, uel sententiæ temerè te pos-

fessore non monito intrauit possessionem & ob id eum omni iure, quod in re illa habebat priuari debere subdit Bartol. ipso iure priuatum non esse, sed per sententiam priuari deberi, quam libelli formam probauit Saly. hic colum. vlt. q. 6. qui iam q. 5. affirmauit & pœnam ipso iure non committi, sed per sententiam, quod ex uerbis constitutionis nostræ probat dū ait Priuabitur omni negotio, &c. quod uerbum futuri temporis ostendit non ipso iure, sed per sententiam priuationem induci l. in Criminali. C. de Iurif. om. Iud. glo. in. l. si quis in tātam in uerbo amittat. C. vnde vi, ut ibi dicam, in sequenti scilicet remedio. q. 45. ubi fusius hæc explicabimus.

76 **Quæro. 6.** cum hic tex. det sententia loquatur, de qua sententia loquatur, an de diffinitua, uel de interlocutoria, & de diffinitua uidebatur intelligenda, cum in dubio appellatione sententiæ diffinitua ueniat, ut tradunt omnes in rubr. ff. de re iudicata ibi latè Ripa. num. 2. 3. Barba. confil. 31. colum. 1. lib. 3. Aret. confil. 106. num. 2. Calca. confil. 76. nume. 26. Mathes. nota. 94. Nota, quod sub hoc, Rola. à Valle confil. 55. nume. 20. suadetur, quia si interlocutoria fuisset, sine partis citatione ferri potuisset. l. nec quidquam. §. ubi decretum de off. pro conf. Craue. confil. 179. num. 10. quin interlocutoria sine solemnitate ferri potest Craue. confil. 233. colum. 4. in princ. quod in casu isto esse non uidentur. Verum re etius glof. hic in uerbo sententia intelligit de interlocutoria non de diffinitua, nec ab ea dissentit Saly. col. 2. versic. quæro de qua sententia, & satis probatur, quia hic agebatur de exequendo impetrato rescripto, & sententia & illa, qua pronunciat quid exequendum esse interlocutoria dicitur, ut in prin. de uerb. ob. & confil. 75. num. 9. Fely. in cap. quoad cōsultationem colum. 12. versic. & ista bene nota. de re Iud. quos est secutus Craue. confil. 273. colum. 3. versic. nec obstat quod talis, idē sensit. Rui. confil. 27. colum. 1. versic. præterea sententia lib. 1. & idem placuisse uidentur Ancha. confil. 362. & seq. quem est secutus Boer. q. 68. in fine, uel etiam si dicamus nostram cōsultationem loqui simpliciter de sententia, qua immediatè pronuntiat esse mittendum in possessione adhuc interlocutoria dicitur ut est, in sententia & qua aliquem esse mittendum in possessionem ex secundo decreto declarat, ex Barto. in. l. si finita. §. si forte. in. fi. de damno infecto, & Bald. l. 2. C. de episco. audie. in. l. si præses. C. quo. & quādo Iudex; Abbas confil. 43. colum. pen. versic. 5. & vlt. facit

facit. lib. 1. late idem affirmavit Bologne. in
repe. §. Iulianus. l. si finita. num. 214. de dam-
no in fecho, non negant tamen Bart. & ceteri
magni esse praeiudicij, quod & concessit Ioa.
Baptista Seuerinates in. l. Iubere cauere. nu.
4. de Iurisd. om. Iud. & ab ea posse appellari;
ex quibus satis constat, quae supra in oppo-
sitione sunt relata, non facere difficultatem, nā
tunc appellatione sententiae intelligerē de in-
terlocutoria cum sumus in dubio, secus si
in claris, vel aliis coniecturis, vt est subiecta
materia, constaret intelligendum esse de in-
terlocutoria, ut nostro hoc casu, idem sentit
Ripa. d. rub. De re Iud. num. 3. Nec obstat in-
terlocutoriam sine aduersarij citatione pos-
se ferri, quia intelligerē cum modici est praei-
udicij, vt respondit Crauet. d. consil. 273. num.
10. & ita intelligo, quae scripsit idem Crauet.
d. consil. 273. num. 4. non inficiabor tamen,
hanc interlocutoriam ob graua men quod de
nouo infertur, diffinitiuam uim habere, yde-
clarat Aret. d. l. 5. in prin. de verb. ob. Rui. con-
sil. 78. num. 2. in si. lib. 5.

88 Extendunt tamen t Oldra. & Saly. hic, hāc
nostram constitutionem procedere, quan-
do diffinitiuā proferri contingeret, quod An-
gelo (& recte) non placuit, quia si sententia
diffinitiuā lata fuisset, omnis culpa iudici ad-
scribenda esset, quae de re supra quaest. 3. num.
5. si agitur solum de missione in posses-
sionem in executionem sententiae iam late,
vel recepti iam concessi, frustra disputa-
tatur, si diffinitiuā feratur, cum ferri non
possit.

89 Quæro. 7. cum velit hāc ipsa constitutio
locorum dominos esse & vocandos, qui intel-
ligantur domini. glo. hic intelligit dominos
id est possessores, qui domini praesumuntur,
quam sententiam probauit Bar. hic prima op-
po. Saly. col. 2. vers. quæro. 3. quod ea ratio hē
verum demonstratur, quia quaestio principa-
lis hic de possessione est, de dominio autem
incidenter ac vix etiam, quo fit vt possessio
fatis possessorem dominum esse arguat, ut la-
te probat Bar. in. l. si quis in suo. de cond. inst.
& late istud dicemus in remedio ex. l. non ab-
re. C. vnde vi.

Quæro. 8. cum hāc constitutio velit tūc
demum tutores vel curatores pupillorū po-
na hic imposita puniri ob non obseruatam
huius nostrae constitutionis formam, si collu-
dio habito cū aduersario, possessio nomine
pupillorum sit in uasa, sit an idem sit, si nul-
la intercessit collusio; & idē esse creditur hic
glo. & Bar. nu. 10. vers. oppono dicitur hic,

quod placuit & ceteris vt Ang. & Saly. in hac
l. nostra, & communem testatur Alex. in. l. 1.
§. si procurator nu. 2. vers. itē adde, & ibi Ias.
nu. 21. Cur. Iun. nu. 31. ff. si quis iud. nō obtē-
per. quo loci vno ore reprehendunt Bar. in-
constantiā, qui in eo. §. si procurator aliter sen-
sit. & huius cōmunis sententiae ratio & funda-
mentum est, quia in hac constitutione, casus
qui ponitur, non per regula sed exacti con-
tingentia (vt sic dicam) est, vt ostendit dictio
†: plerunq; quae reg. non esse ita docet, vt
videmus in. l. tutela de tutel. in. l. qui duos de
leg. 3. Bar. l. 1. in prin. ff. de tutel. & ratio. distra-
he. Ias. in. l. iurisdictionem. §. prator ait. nu. 21.
ff. de pactis, sed ostendit tantum casus frequē-
tiā, quasi velit dicere, saepissime hoc ex collu-
dio contingere posse, vt dictionem plerunq;
interpretatur late Tiraq. de retractu consang.
§. 1. glo. 9. nu. 224. & praeter eum Gomes. §.
sed ille nu. 21. In. l. de actio, & si ergo obt fre-
quentiam casus, colludij habita sit ratio, non
tamen cum sine colludio casus contingit, ex-
cluditur, iuxta. do. et. glo. in auth. casta in ver-
bo per Italiam. ibi Bar. nu. 2. C. de sacros. eccl.
cl. glo. l. 1. in verbo sponfam. C. de raptu
vng. Ias. in. l. 1. nu. 32. C. de sacros. eccl. Dec. l.
pen. nu. 1. C. de pactis, pulchre Corset. in suo
sing. in verbo. frequētia, incip. dominus fea-
di. Ripa. l. 2. nu. 10. de vulga. & in cap. saepe
m. 89. de rehit. spolia. Cur. Iun. cōf. 107. in si.
Soc. Iun. cōf. 8. nu. 11. lib. 2. Craue. de antiq.
tempo. prima pars. 4. partis prin. nu. 37. licet
ergo non colluserint tutor & curator, locus
tamen erit adhuc huius constitutionis, cum ear-
dem sub sit ratio, ne scilicet facti tutoris pupi-
vel minori noceat. l. non est. C. de admi. tutor.
glo. in. l. quicunq; in verbo. minorum. C. de
ser. sig. quae & tex. hunc nostrum. citauit.

93 Declaratur tamen non procedere, tū ipse
pupillus, vel minor debito tēpore ratū habere-
ret, quod ab eorum administratoribus fuit ge-
stū, sic in his terminis declarat Bar. in. d. l. 1. §. si
procurator. col. 1. ff. si quis iud. non ob tēpore.

94 Quæro. 9. quae actio concedatur, cum ex
tutoris colludio occupatur alterius posses-
sio, Saly. in hac. l. col. ult. vers. quæro, inquit
duplicem actionem concedi, vnam scilicet
ciuilem aduersus pupillum pro recuperatio-
ne possessionis, alteram criminalem cōtra cur-
torem, vel tutorem ob delictum a se commis-
sum, vt clarē probat hic text. quod vlti. cum
Ang. hic intelligo, quando dessor vel curator
dolosē egerunt, alioqui si cessat dolus, ad-
sitq; bona fides, vel alia iusta causa cessat po-
na vt falsus explicauimus supra in. q. romer-
dio.

dio. ex. l. extat, quod met. cau. q. 11.

95 Quæro. 10. an pupillus vel minor, condi-
tione ex hac. l. cōuentus dominij exceptione
contra hunc agentem obijcere possit: & non
posse sentit hic glo. 7. verbo. reddatur, & Bar.
nu. 12. & eam secuti sunt Bal. & Saly. & satis
in texto nostre constit. probatur ibi, sed illicō
quidem possessio est a quo ablata fuit redda-
tur, quae non illico reddi possit, si dominij ex-
ceptionē opponere liceret vt alias docuimus
supra in primo remedio recuperandae posses-
sionis ex interdicto, vnde vi, quae sane senten-
tia ex Bar. hic confirmatur, quia is a quo abla-
ta fuit possessio spoliatus dicitur nimirum si
contra eum dominij excep. opponi non po-
test cum ante omnia spoliatus restituendus,
ut, ut in suo loco diximus, cōfirmatur secūdu
Bar. hic ex hac constit. du causa dominij pu-
pillis referuatur, quae reueruatio arguit nō li-
cere ante factā possessionis restitutionē domi-
nij exceptionē obijcere, quod sentit & gl. hic
in verbo. reddatur, quam & Ang. probat.

96 Quæro. 11. an hāc constitutio locum habe-
beat, & in ecclesia cum Prælatu ecclesiae no-
mine inuadit possessionem penes possessore
existentem glo. hic fin. concludit locum habe-
re, & eam secuti sunt Bal. & si subobscure,
clarius Saly. quam sententiam vel ex eo pro-
bo, quod olim retuli supra in primo reme-
dio ex interdicto vnde vi. q. 3. dum adfirmui-
mus spoliatū ecclesiae nomine, ex eo interdi-
cto restitui ante omnia quam sententiā, mul-
torum autoritatibus probauimus, erit ta-
men videndus & hac de re Saly. in. l. iubemus
nullam. C. de sacros. eccl. & in sequenti reme-
dio. q. 10.

97 Quæro. 12. quid sit ex pacto propria au-
thoritate possum ingredi possessionem, sed
ex maiori vrbantate ad iudicem accedo, vt
me comitari faciat per nuntium suum in pos-
sionem, & iudex aduersario non monito
faciat, an poena nostrae constitutionis locus
erit mouet hanc quaest. Saly. hic col. 2. vers.
quæro si pars &c. & ante eum Bar. in. l. credi-
tores. nu. 26. & ibi idem Saly. col. 11. vers. que-
ro. tertio decimo. C. de pigno. ambo. affirmare
videntur, hāc dubitationem excitasse glo.
1. in fine in hac nostra constit. sed si recte illi-
us verba perpendantur, non hanc mouet dif-
ficultatem sed simplex argumentatur ita iudi-
cem videri posse dare licentiam ingrediendi
aduersario non monito, ut possessor alteri li-
centiam potest impertiri, non tamen hoc, ca-
su loquitur, cum licentiam quis habet & ni-
hilominus iudicē conuenit vt cunq; sit, hac

iure excitarunt antiqui & recētiores omnes,
si reserenti Bar. & Saly. credimus, receptor
tamen sententia, & quam forensis vsus reci-
pit, illa est, vt duos casus distinguamus, Pri-
mus est cum is qui propria autoritate ingre-
di potest iudicem adit vt is ingrediendi licen-
tiam cōcedat, quasi velit immitti & in posses-
sionem induci sicuti in misso fin possessio-
nem ex Carboniano, vel ex diui adria. edicto
petitur & hoc casu citatio necessaria omnino
est, sic Bart. qui supra & clarius Saly. col. 12.
vers. pro cuius declaratione attende. & cōmu-
nem testatur. Alex. cōf. 131. n. 4. li. 4. sic & Ias.
in. l. 2. n. 113. vers. quamuis. C. de iure emphy-
theo. qui & in praxi sic feruari testatur, idem
respondit Soc. sen. cōf. 195. col. pe. vers. con-
firmatur, ista cōclus. li. 2. & clarius cōf. 167.
col. 6. vers. 1. an intali. eo. lib. 2. & idem cōf.
82. col. 3. vers. sexta conclus. lib. 3. Rui. cōf.
152. nu. 6. lib. 4. Grat. cōf. 90. nu. 3. lib. 1. si ta-
men, hoc casu contingat petentem hunc esse
missum in possessionem possessore non cita-
tot poterit confirmari sic Bar. d. nu. 26. circa
med. & clarius Soc. d. vers. sexta conclus. &
Ruy. d. cōf. 132. nu. 10. vers. nec predictis ob-
stat, secundus est casus, quando is, qui autho-
ritatem habet vt ingrediendi sponte, vt vrbani
us agat adit iudicem, ut eum in possessionem
affociari faciat & hoc casu possessorem citatio
non requiritur, cum hic non viam iudicialiā
amplectatur, sed propria facultate fruatur,
sic affirmat Saly. d. col. 12. vers. alio modo per
uiam, quam praxim mirum in modum notā-
dam esse censuit Ias. d. l. 2. nu. 113. d. vers. quā-
uis. C. de iure. emph. hoc, n. casu nō dicitur
missio in possessionem a iudice facta, sed so-
la affociatio, quae notanda sunt.

Quæro. 13. cum hac constitutione prou-
sum fuerit, non prius exequendam sententiā
& mittendum aliquem in sibi adiudicatam
possessionem esse, quam fuerit citatus posses-
sor, quae erit illius citationis forma (tres enī
esse non ignoramus, verbis, literis, & edictis.
l. cum uero. §. hoc senatus. ff. de fideico. liber.
quam in hanc sententiam citat Boe. in. l. con-
sentancum. n. 19. C. quom. & quando iudex)
an t ne generalis illa, per edictum sufficit,
& nō sufficere affirmant omnes, vt apud Bar.
in extrauag. ad reprimendū in verbo per edi-
ctum in fine. & in specie sic intellexit consti-
tutionem nostram Alexan. cōf. 5. col. 1. lib. 2.
dum post Ancha. quem citat, respondit ex no-
stro hoc textu in translatione possessionis ab
vno in alterum necessariam non modo certi
possessoris citationem uerum, & incertum
P dilii-

diligenter perquirendum esse, quod & pulchre adnotavit Craue. no ster conf. 225. num. 1. & nu. 5. & conf. 319. in fi. & vere communis est omnium sententia, generalem citatione per edictum non sufficere, cu persona est certa, quae nominatim citanda est: sic omnes, qui supra ex l. 1. §. pen. ff. de uentre in sp. cap. vlt. de electio. in l. 1. fi de certa. C. si prop. pub. penf. Alex. conf. 107. col. 1. lib. 5. Felin. in cap. 2. nu. 8. de constituta. Iaf. conf. 86. nu. 12. lib. 3. Paris. conf. 25. nu. 42. conf. 101. nu. 128. lib. 1. & conf. 31. nu. 29. lib. 4. Ruin. conf. 62. num. 20. lib. 5. Rube. conf. 76. nu. 1. & latissimè de citatione per edictum scribit Marianus Soc. Sen. tract. de citationibus art. 23. Boer. in l. consentaneum. nu. 79. C. quom. & quado iudex Franc. Herculanus Perusinus tractatu. Quis teneatur probare negatiuam. num. 241. 242.

Ampl. 1. procedere in casu hoc nostro, quado apud actorem incerta esset possessoris persona, nam tunc debet adhuc uti diligentia, ut intelligat, quis is sit, qui possidet, ex Alex. & Craue. praecitatis, qui Alex. ex multis citat Ancha. in. cap. vlt. de electio. ex illo textu, & Bar. conf. 86. que non reperio, inquit; Alex. Bart. in hanc sententiam citare textum hunc nostrum: idem censuit Rimin. in l. si pacto, quo pena. col. 2. C. de pactis, qui pariter Bar. retulit, & textum nostrum. Sapia in l. de arate. nu. 21. de mino. Franc. Herculanus. d. Tract. Quis teneatur probare negatiuam. nu. 241. adfertur & Baldi auctoritas in l. vlt. q. 4. C. de edit. diui. Adria tollen. qui adfirmat ignorantiam actoris, ignorantis quis possideat, possessori detrimentum no afferere: idem censuit Fely. in ca. 2. nu. 8. vers. immo fortius dixit. extra. de constitu. qui post multos affirmat esse nominatim citandos illos quorum haeres sit, idem Fely. cap. exhibita. nu. 1. vers. secundum limita. de iudicij. quod obseruatur in hac Patria Pedemontium ex nouis constitutionibus in tit. Delle citationi. §. occorrendo, che. &c. sic cum agitur, de curatore bonis uacantibus assignado Alex. cof. 137. n. 11. li. 2.

Amplia. 2. procedere etiam si cautum esset statuto, vel decreto singulari, vt in aliquo actu celebrando in quo de translatione possessionis agatur, ut puta, quod quando in solutum dano bonorum creditori fit citentur per proclama, vt qui ius aliquod praetendunt in illis bonis in solutu dandis uel, qui uolunt illa bona defendere compareant intra decem dies &c. ut cautum est Papiae ex statuto in ciuilibus 4. 8. sub Rubrica. De uenditione & in solutu datione fienda &c. quo est cau-

tum ut per proclama moncantur ij, qui possunt in solutum dationi contradicere, quod sane statutum intelligi debet quando incerta est illius persona, qui contradicere potest, no quando est certa, sic egregie admodu in specie respondit Alex. d. conf. 3. nu. 2. vers. & statutum etiam lib. 2. Cuius doctri nam secutus Plotus Nouarien. non contemendus interpres. in l. si quando. nu. 285. in fi. C. vnde ui, affirmat Mediolani constitutiones in tit. de bonis ad cridas ponendis, non adferre detrimentum possidenti, quod verum concedo, sed non ea ratione & doctri na Alex. sed quia ponens ad cridas inhabilis est cum ipse non possideat sed alter, & tamen eum possidere exigunt constitutiones illae in illis uerbis. Et etiam in iure teneatur, quod ipsam rem, uel ius quam, vel quodq. ad cridam ponere uult, uere, ac realiter suo nomine proprio & non alieno possidet, uel quasi possidet &c. quare ad rem no confert Alex. doctri na, crida ergo illa possessorè, no afficiunt no ob sui causam qui nominatim alias citandus est, sed quia nullae sunt ex latere illius ponentis.

Ampl. 3. vt procedat etiam si citandi plures essent quorum interest citari, adhuc nominatim citandi illi sunt, vt post Cardin. Zabarel. conf. 15. docet Fely. in d. ca. 2. nu. 8. vers. & possent ista. de constituto. quare iniquum legitimum non esse citationem per edictu, qua dominus monet Vasallos ut accedant ad capiendum inuestituras, simile idem Fely. in. capitu. exhibita numero tertio de Iudi.

Episcopi & monitiones per edictum vt omnes clerici incedant cum habitu & tonsura non efficer illum quem sciebat non conuenisse eo modo incedere. & alijs exemplis uerum hoc docet Franc. Herculanus Perusinus. in relato saepius tractatu Quis teneatur probare negatiuam. nu. 241.

Ampl. quarto procedere etia si possessor iste uel is de cuius interesse agitur absens sit, adhuc enim per edictum citari, non potest, sed admonendus est in primis per nuntiu uel per epistolam, sic docet Bar. in d. extrauag. ad reprimendum in uerbo per edictum. nu. 2. 3. qui affirmat, quod si aliter fiat citatum grauari & per iudicè appellationis rescindi omnia debere, immo citatione hanc nullius esse momenti respondit Oldra. conf. 44. in quinto dubio, quae secutus est Iaf. conf. 86. nu. 12. in fi. lib. 3. idem sentit Boer. in l. consentaneu nu. 52. C. quomodo, & quando Iudex. & in hoc casu intelligi potest etiam procedere statutum in Papiae. 10. in ciuilibus sub Rub. de cita-

citationibus fiendis de ciuibus &c. quo idem dispositum est, dum exemptionem ponit, nisi tutus non sit accessus, quae exceptio regulam confirmat.

Limitatur primo non procedere, quando possessoris persona est incerta & nec per inquisitionem haberi potuit certitudo, tunc enim sufficit citatio hae per edictum. l. si eo tempo re. C. de remiss. pigno. auth. si omnes. C. vt se ab haered. abstin. l. si uacantia. C. de bo. uaca. lib. x. Sapia. in l. de arate. nu. 21. ff. de minor. ca. vlt. de elect. in. 6. Bar. d. extrauag. ad reprimendum. in fi. Iaf. d. conf. 86. nu. 12. Fely. in cap. quoniam frequenter. §. porro. nu. 14. ut lite non contela. Maranta. de ordine Iudicio. 6. parte in tit. de citatione. nu. 89. in hac Regione Pedemontana ex nouis constitutionibus in tit. Delle citationi. §. occorrendo, che &c. habet actor suo iure iuran. affirmare se omni diligentia usum, ut citandum ad inueniret, & quis nam esset, cognoscere.

Limitatur secundo non procedere, quando persona est quidem certa sed absens est, et tali in loco ad quem no datur tutus accessus, tunc nec per nuntium, nec per epistolam est admonendus, sed sola sufficit citatio per edictum: sic Bar. in d. uerbo. per edictum. nu. 3. ex tex. l. de arate. ad Trebell. & alijs pluribus Fely. d. §. Porro. nu. 14. Maranta. d. tit. de citatione. nu. 85. Marfil. in l. de uno quoq; nu. 183. ff. de re Iud. & in sing. 260. citatus, &c. constare tamen debet, de non tuto accessu summam, quod sit parte non citata. Rebuffus in commenta. Regiarum constitu. tomo tertio tit. de citationibus nu. 98. post. Bart. in d. uerbo per edictum &c. testatur tamen Rebuffus in multis curijs non seruari, & Papiae ante ex statuto. x. in ciuilibus, de citationibus fiendis de ciuibus &c. creditur iuramento duorum seruatorum, qui affirmant, quod non auderent accedere ad locum ubi sit citandus moram trahit.

Limitatur 3. non procedere & quando fraudem, & dolum curasset citandus ne citari posset nominatim uel per nuntium uel epistolam, tunc sufficit si per edictum citetur, Bart. in d. uerbo. per edictum nu. 5. Alex. in l. plerique nu. ff. de in ius uoca. Maranta. d. tit. De citatione. nu. 84. & 86. late Fely. d. §. porro. nu. 14. 15. ubi fufissime disputat. quid in iudice superiori & inferiori a iure hac de re constitutum sit, est enim eadem ratio in hoc quod in absente qui citari non potest ob accessum minus tutum, quam relata statuta de absentibus in iis locum sibi possunt uendicare, Rebuffus

qui supra num. 96.

Limitatur 4. non procedere in possessore uagabundo: is enim per edictum citari potest, Bald. in l. si accusatoribus. colum. ultim. C. de accusa. & in l. consentaneum in secundo notabili C. quomodo, & quando Iudex, sentit Bartol. in d. uerbo. per edictum. num. 5. 6. clare Maranta. d. tit. de citatione. num. 83. qui post Baldum in l. vt perfectus. C. de annuali except. affirmat esse affigendam citationem ad portam domus uagabundi, si in ciuitate domum habet, idque fieri debere duobus adhibitis testibus ex l. 4. §. toties de damno infecto, & ex constitutionibus Regni, in quo sic obseruari affirmat, ut pariter obseruatur in hac patria Pedemontium ex nouis Constitutionibus in titulo delle citationi. §. Non uaglia: quibus est sic constitutum in his qui habitant uel habitationem in hac ipsa patria habent, caeterum si nunquam moram hic traxerunt, per edictum solum in foro citantur, vt ex ipsis constitutionibus habetur. idem in uagabundo affirmarunt Tirago. De retractu consang. §. 9. glos. 3. num. 2. & Carol. Molina. De usuris. num. 311. Boe. l. consentaneum. nu. 103. C. quomodo, & quando Iudex &c. & in uagabundo intelligunt uerba statuti Papiae. 10. de citationibus fiendis de ciuibus &c. ibi. Et si habitationem certam non habent &c.

Limitatur quinto non procedere in clerico spoliatore, qui cu nominatim citari non possit poterit tamen generaliter per edictu, quo citantur omnes qui sua interesse putauerint, ut compareant allegaturi, quare non Sempronius spoliatus restitui no debeat, sic Rober. Maranta in praecitato loco. tit. De citatione. num. 88. versic. sextus casus, uerum de ueritate huius declarationis diximus fufius in fra in remedio. 15. q. 15. 3. declaratione.

Limitatur 6. non procedere, quando vna & vniuersitatis esset in possessione tunc sufficit eam citare per edictum propositum in loco ubi confueuit congregari sic post multos, quos citat tradit Maranta. d. tit. de citatio. num. 94. vers. duodecimus casus, praesertim, ex doctri na Baldi nota. in l. etiam colum. 4. vers. quero quid si rustici. C. de executor. rei Iud. aliter tamen inuuit Bartol. in d. extrauag. ad reprimendum in uerbo, per edictum num. 3.

Limitatur 7. non procedere in illis casibus in quibus sola praesumptio scientia sufficeret, cum ex citatione per edictum uel proclama talis inducatur, ut respondit Rui. conf. 62. num. 20. in fi. lib. 5.

- 121 Limitatur 8. non procederet quando proceditur ordine iuris non seruato, sic Paris. consil. 21. num. 116. libr. 1. tunc sufficit citatio quoquo modo facta, dum modo ad citati notationem deueniat, aliis iniqua esset hæc sententia.
- 122 Limitatur 9. non procedere, t quando ad effectum multitudinis adstantium quorum relatione notitia fieri posset citato, sic Ias. l. decem, num. 43. de uerb. obligat. Franciscus Herculanus tractat. quis teneatur probare negatiuum. num. 243. qua de re non mediocriter dubito.
- 123 Limitatur. 10. non procedere t quando ex statuto uel consuetudine loci hoc esset constitutum. Franciscus Herculanus d. tractat. Quis teneatur probare negatiuum. num. 244. Hæc de octauo remedio.

S V M M A R I V M
NONI REMEDII.

- 1 Theodosii Imperatoris law & commendatio. Constitutio. l. si quis in tant. am. C. unde ui. Theodosii est. Constitutio. l. si quis in tantam. aliquando preta, Athalarici iussu vsui restituta.
- 2 Castroderi locus expositus.
- 3 Nonum recuperanda possessionis remedium esse ex constitutione. l. si quis in tantam. C. unde vi. introductum.
- 4 Constitutio. l. si quis in tantam. partim penalis, et partim perfectiora rei est.
- 5 Dominium post uolentiam acquisitum non perditur ex constit. l. si quis in tantam.
- 6 Decreta Montis equalis, Neapoli, Papiæ. et aliorum locorum, in aliquibus, infsecta sunt constitutionem. l. si quis in tantam.
- 7 Mulieres per vim alterius possessionem inuadentes. an puniantur, ex constit. l. si quis in tantam. C. unde vi.
- 8 Masculinum concepti femininum in odio si si rationabile est odium.
- 9 Audacia tam in femina quam in masculo est comprimenda.
- 10 Expressio casus frequentioris usus, minus frequentem, non excludit.
- 11 Mulier in casibus tantum expressis excusatur ob uirum ignorantiam.
- 12 Færmaphrodita per vim alterius possessionem occupans, in casu in penam. l. si quis in tantam. C. unde ui.
- 13 Quæritur ff. de statu huius remissionem, a multis declaratur.
- 14 Statutum Papiæ. 31. in criminalibus, de pena illius qui alicui fecerit in eius possessione, tam masculinum, quam feminam, puniri.
- 15 Rusticus occupando per vim alterius possessionem an ini-

- 16 dat in penam. l. si quis in tantam. C. unde vi.
- 17 Rustici non excusantur. cum quid aduersus iuris naturalis dispositionem agunt.
- 18 Delinquens in jura iuris naturali prohibentur, in dolo esse dicitur.
- 19 Inuiriæ alteri inferens non excusatur, prætextu, vel rusticitate, vel sexu. vel militie.
- 20 Causam, quæ alias excusatur, non excusare cum quid aduersus iuris naturale agitur.
- 21 l. i. §. vltimo. ff. de eden. multiplex declaratio.
- 22 Rusticus a dolo presumptio excusatur.
- 23 Rusticus occupando propriam rem ab altero tamen possessionem excusatur. l. si quis in tantam. C. unde vi. sed. nu. 26. alter.
- 24 Rustici excusantur ignorantia iuris civilis.
- 25 Rusticus quæcumq. casu, occupando possessionem alterius, non excusatur.
- 26 Rustici errantes in iure, solum excusantur in casibus expressis.
- 27 Rusticus, si nouit accedere ad nemus ut ligna domi habeat, sic noscere debet, ut ad iuris portis accedat, ut consilium inde referat.
- 28 §. pen. 101. de honorum rap. perpenditur.
- 29 Constitutio. l. si quis in tantam. C. unde vi. est facta ad rigorem iuris conservandam.
- 30 Rusticus ob famam aquitatem multoties ex iudicis arbitrio excusari potest.
- 31 Rusticus jagax nunquam excusatur.
- 32 Rusticus non excusatur, cum clam delinquit.
- 33 Rusticus nunquam excusatur à pena statuti Papiensis. 31. de pena illius, qui vim alicui fecerit in eius possessione.
- 34 Pupillos, et minor, inuadens alterius possessionem, an incidat in penam. l. si quis in tantam. C. unde vi.
- 35 Infans quod agit ignorat.
- 36 Infans delictum adseribit non potest.
- 37 Minor delinquens in his que iure ueteri erant permissa, et nunc iure nouo prohibita, non punitur.
- 38 Statutum puniens omnes cuiuscumq. conditionis non puni infantes.
- 39 Interpretatio illa debet sumi, quæ a sapientibus non potest reprehendi.
- 40 Infans pubertati proximus tenetur ut pubes effectus.
- 41 Infans doli capax tenetur de delicto commissio.
- 42 Minor non restituitur ut instrumentum de falso arguat, si iam ipse instrumentum illud lacerauerit.
- 43 Pupillos restituitur ob uisitam causam, cum alienam possessionem per vim occupauit.
- 44 Minor restituitur, cum dat operam rei illicitæ, quam iustum iuste credidit.
- 45 Creditus in iusta ut excuset a delucente debet probari. Occidisse ad necessariam sui defensionem, probare debet.
- 46 Statutum Papiæ. 31. in criminalibus, declaratur.
- 47 Pupillos inuadens alterius possessionem, non punitur, pena ordinaria.
- 48 Pupillos et minor ordinario remedio possunt conueniri, ut si se occupatam possessionem restituant.
- 49 Pater et Patronus, filij, vel liberti, possessionem occupantes, an incidant in penam. l. si quis in tantam. C. unde vi.
- 50 Alio proueniens ex constitutione. l. si quis in tantam. C. unde vi. infamiam irrogat.

- 51 Alio quæ infamat, effas contra Patrem, et Patronum.
- 52 Pater et Patroni quando in Criminalibus considerentur reuerentia.
- 53 Libelli forma, quanti debet filius vel libertus, cum possessionem a Patre vel Patrono occupatam, restitui petunt.
- 54 Statutum Papiæ. 31. in criminalibus. De Pena illius qui vim alicui fecerit et c. non habet locum ratione pena contra Patrem et Patronum.
- 55 Pater spiritualis conueniri non potest actione ex. l. si quis in tantam. C. unde ui.
- 56 Passalus contra dominum: non agit ex. l. si quis in tantam. C. unde ui.
- 57 Nouerca sius Patre à Primogeno non potest conueniri remedio. l. si quis in tantam. C. unde ui.
- 58 Alio, qui filius, uel libertus, recuperant à Patre vel Patrono, occupata, sit consecutaria solius possessionis vel etiam proprietatis.
- 59 Pater agere an possit actione. ex. l. si quis in tantam. C. unde vi. contra filium, qui suam possessionem per vim occupauit.
- 60 Filius occupando possessionem Patris, in qua habet ipse filius proprietatem, illam perdit.
- 61 Seruus, vel filius, an possessionem alterius occupando, faciant, ut Pater et Patronus obligentur.
- 62 Bartoli Codex reprobatus.
- 63 Pater an uisum fructuum aduentitiorum filij amittat, si per uisum a filio uolentia, proprietatem amittitur.
- 64 Aduentitia ex delicto filij non publicantur, ut uisum fructuum, quem in eis habet, amittat Pater.
- 65 Dei a muliere mariti suore alienari non potest.
- 66 Aduentitia cuius suore alienari non possunt.
- 67 l. 3. C. de bonis damna. declaratur.
- 68 Dicitur Nec, est implicatura.
- 69 Peculium castrense, et aduentitium in multis differunt.
- 70 l. 3. §. vltim. rasi. ff. de immo. declaratur.
- 71 Peculium profectiuum ex patris delicto, ad filij detrimentum non publicatur.
- 72 l. 2. C. de Castren. pecul. lib. x. declaratur.
- 73 l. Cum anelis. C. de incestu nup. declaratur.
- 74 l. Si postulerit. §. ubi. ff. de adulter. declaratur.
- 75 Pater quando tenetur de peculo profectiuo ob inuasionem et uolentiam a filio factam.
- 76 Minor delinquentis bona publicantur, et si alias alienari non possunt.
- 77 l. quinq. legibus. ff. de bonis damna. declaratur.
- 78 Dei non publicatur in quinq. casibus ex delicto mulieris.
- 79 Aduentitia non publicatur ex filij delicto etiam si in eis non adquisierit uisum fructuum Pater.
- 80 l. 2. C. de Castren. pecul. lib. x. declaratur.
- 81 Emphyteosis ecclesiastica ad extraneos non transit.
- 82 Emphyteosis ecclesiastica non publicatur, ceteris bonis ob delictum publicatis.
- 83 Alienari prohibita non publicantur.
- 84 Patria potestas non impedit filij bona ob delictum publicari.
- 85 Pater non habet administrationem peculij filij in casu aulæ. excipitur. C. de bonis maternis.
- 86 Peculium filij non publicatur. cum Pater solum spem usus fructus habet.
- 87 Dei non publicatur ex commodum quod in eâ futurum spectat pater.

- 88 Spes considerabilis est.
- 89 Peculium aduentitium publicatur, si ex patris consensu liberam in eo habet administrationem filius.
- 90 Furiosus, uel mente captus inuadens ut possessionem alienam, incidat in penam. l. si quis in tantam. C. unde vi.
- 91 Furiosus delus adseribi non potest.
- 92 Furiosus nullo casu punitur, si delinquat.
- 93 Statutum Papiæ. 31. in Criminalibus. De Pena illius qui vim alicui fecerit in eius possessione, non procedit in furioso et mente capto.
- 94 Possessio a furioso occupata antiquo possessori, ante omnia debet restitui.
- 95 Prodigus per vim alterius possessionem occupans punitur pena. l. si quis in tantam. C. unde vi.
- 96 Prodigus adultæ æquiparatur.
- 97 Prodigalis in bonorum dispositione uersatur.
- 98 Prodigus si delinquit punitur.
- 99 Bartolus. l. si cui nu. 6. de uerbo. obliga. declaratur.
- 100 Prælatus Abbas, et Monachus, ac Tutor, occupando per vim suorum Principatum nomine possessionem alienam, an faciant eos incidere in penam. l. si quis in tantam. C. unde ui.
- 101 Donatio ecclesiæ facta ob Prælati ingratitude non reuocatur.
- 102 Statutum Papiæ 31. in Criminalibus. De Pena illius et c. non procedit contra pupillum minorem et si miles, quorundem nomine eorum administratores alienam possessionem occupantur.
- 103 Prælatus cum toto capitulo ecclesiæ detrimentum adserere potest, si alienam occupet possessionem.
- 104 Prælatus et capitulum sine legitima causa ecclesiæ præiudicare non possunt.
- 105 Prælatus bonorum ecclesiæ administrator non dominus est.
- 106 Administrator qui dilapidat, administrator non dicitur.
- 107 Ecclesiæ bona non ad solum Prælati commodum sed et pau perum et fabricæ esse debent.
- 108 Prælatus transgresso de re ecclesiæ non ualet.
- 109 Abbatis ratio legis irrefra.
- 110 l. Inuenimus nullam. C. de sacros. eocl. declaratur.
- 111 Cap. Cum olim, de censibus, expositum.
- 112 Spoliatus ecclesiæ nomine ante omnia restitui etiam debet.
- 113 Ecclesiæ tenetur restituere quantum ex factis Prælatis ad eam peruenit.
- 114 Pupillos, uniuersitas, et similes tenentur restituere, quantum ad eos ex administratorum factis peruenit.
- 115 Ecclesiæ est cultrix diuina iustitie.
- 116 Statutum Papiæ. 31. in criminalibus de pena illius, qui vim et c. declaratur.
- 117 Prælatus occupando per vim suo nomine alienam possessionem amittit commodum proprie.
- 118 Ecclesiæ ex Prælati factis in suum perdere potest, si lege præscripta sic fuerit cautum.
- 119 Prælatus ob suam occupationem etiam ecclesiæ nomine dicitur iniuri, commodum possessionis amittit.
- 120 Donatione ob ingratitude non Prælati, eo uiuente ecclesiæ perdit.
- 121 Passalus comoditatem feudis donec uiui perdit, si per vim aliena occupat.
- 122 Ciuitas, uel alia uniuersitas occupando possessionem alterius,

- 124 *Præiudicium quomodo ex delicto tenetur. ibi plura exempla pluresque casus. adferuntur.*
- 125 *Statutum Papie. 31. in criminalibus. De Pœna illius, qui nimis &c. quomodo in uniuersitate occupante aliena intelligatur.*
- 126 *Occupatio singularium ab uniuersitate ratificata, ratam obligat uniuersitatem.*
- 127 *Uniuersitas perseverando in occupata a singularibus possessione, nisi commissam dicitur ratam habere, ob id ligatur.*
- 128 *Pœnitentia, & tolerantia actus successui ratificationem inducit.*
- 129 *Uniuersitas, non puniendo violentum occupatorem an illius uolentiam dicatur ratificasse.*
- 130 *Occupator credens possidere, quomodo incidat in pœnâ. l. si quis in tantam. C. unde ui.*
- 131 *Credulitas ut excuset, à iusta causa debet procedere.*
- 132 *Prelatus presumitur possidere bona nomine ecclesie non proprio.*
- 133 *Prelatus successor occupans a prædecessore relicta, non incidit in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde ui.*
- 134 *Credulitas iusta ipsi iure non excusat occupatorem, sed exceptioni ope.*
- 135 *Possessor reuertens ad suam possessionem, & non admissus, nisi an possit beneficio. l. si quis in tantam. C. unde ui.*
- 136 *Vi possessum dicitur, quod contra possessoris animum occupatur.*
- 137 *Spoliare dicitur, qui uenientem non admittit.*
- 138 *Statutum Papie. 31. in criminalibus. de pœna illius, qui nimis &c. declaratur.*
- 139 *Possessor iustitiam posse repellit, si ad possessionem non accessit, ut spoliatos dici an possit.*
- 140 *Magistratus in occupans alterius possessionem an incidat in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde ui.*
- 141 *Iudex extrajudicialiter procedens, dicitur ut priuatus procedere.*
- 142 *Spoliator uolentes pœnitentia ductus possessionem restituit an euit pœnam. l. si quis in tantam. C. unde ui.*
- 143 *Pœna remissa in dubio non dicitur facta.*
- 144 *l. Pœne ff. ut bono rapto. & l. qui ea mente. ff. de furtis. declaratur.*
- 145 *l. si cum exceptione. §. i. ff. quod metui causa sensus, & declaratio.*
- 146 *Mora purgatio non recipitur in delictis, quæ in faciendo consistunt.*
- 147 *Mora purgatio admittitur in delictis, quæ actum successuum habent.*
- 148 *Pœna legalis, quando ob rei principalis consecutionem dicitur remissa.*
- 149 *l. si pro fure. §. i. ff. de cond. furtiuæ intellectus.*
- 150 *l. si dicitur ff. qui cautionibus, sensus.*
- 151 *l. Post iterum. ff. de lege comus. declaratio.*
- 152 *Pœna caducitatis à domino emphyteute, qui debito tempore non soluit, ob canonis solutionem, sine proteclatione receptam nu. 18. declaratur.*
- 153 *Ripa declaratio, & differentia, explosa.*
- 154 *Possionem negans solvere dominum spoliarie dicitur.*
- 155 *Delictum quod est in committendo non multum a delicto, quod est in omitendo, differt.*

- 156 *Mora etiam in pœnalibus conceditur, si res ad pristinum statum potest deducti.*
- 157 *Delictum sine dolo commissum, si pœnitentia delinquens omnia extinguitur, obque declaratur.*
- 158 *Pœna non dicitur remissa ob receptionem principalis debiti, si protestetur creditor saluum sibi fore ius pœna.*
- 159 *Statutum Papie. 31. in Criminalibus de Pœna illius, qui nimis alicui fecerit &c. declaratur non procedere si spoliatum recipienti possessionem non protestetur sibi saluum fore ius pœna.*
- 160 *Occupator qui perfecte non occupauit, si a suo aduersario spoliat, an incidat in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde vi.*
- 161 *Dispositionis præsuppositum ubi deficit, cessat dispositio.*
- 162 *Ripa consideratio explosa.*
- 163 *Constitutio. l. si quis in tantam. C. unde vi. eos panit, qui re ipsa occupauit, & occupata possident.*
- 164 *Prouisio hominis cessare facit prouisionem legis.*
- 165 *Statutum Papie. 31. in Criminalibus de pœna illius, qui nimis &c. non habet locum contra occupatorem, qui ne re & perfecte non occupauit.*
- 166 *Possessor qui ex interuallo e manibus occupatoris possessionem recuperauit, an hoc remedi l. si quis in tantam. C. unde vi contra occupatorem solum utatur.*
- 167 *Dolus unius quando cum dolo aduersarij componitur.*
- 168 *l. iro atque. xxv. ff. sol. mar. declaratur.*
- 169 *Legis remedi non in iustur, an hoc tam commissi, ibidem declaratur quomodo procedat.*
- 170 *Spoliatum incontinenti recuperans non incidit in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde vi.*
- 171 *Statutum Papie. 31. in Criminalibus de pœna illius, qui nimis &c. non habet locum contra eum, qui statim suam recuperauit possessionem e manibus occupatoris.*
- 172 *Pater affectatus priuari bonis ad detrimentum filiorum, occupando aliena, an incidat in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde vi.*
- 173 *Pater per fraudem bona dilapidari filijs non adfert detrimentum.*
- 174 *Legitima filiorum a Patre dilapidari non potest.*
- 175 *Dolus presumitur, ubi ex actum bonorum amissio sequitur.*
- 176 *Dolus ex proposito, & re ipsa æquiparantur.*
- 177 *Confiscatio seu Publicatio bonorum Patris filiorum legitimam non comprehendit.*
- 178 *Legitima filiorum non confiscatur.*
- 179 *Pater quæ cautela possit filios sua successione & legitima fraudare.*
- 180 *Patre vendente omnia bona in fraudem filiorum, consistere, debet pecuniam fuisse ab empore numeratam.*
- 181 *Bartoli doctrina & cautela in l. hereditatum. ff. de boni auctor. iud. possid. perpena & declarata.*
- 182 *Clericus affectatus beneficio priuari, an aliena occupando incidat in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde vi.*
- 183 *Ody causa inducitur fauorem non operantur.*
- 184 *Commodatario an concedatur remedium. l. si quis in tantam. C. unde ui. contra occupatorem rei commodatario.*
- 185 *Commodans, occupando rem a se commodatam, non incidit in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde vi.*
- 186 *§. vi. in ff. ut bono rapto. declaratur.*
- 187 *Commodans, interuensa a comodatario possessione rei commodata, eam sponte occupare non potest.*

Com-

- 188 *Comodatarius recte experitur contra extraneum occupatorem.*
- 189 *Spolians furem fugientem & rei furto substractas auferentem an incidat in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde vi.*
- 190 *Fur ex interuallo spoliarie non debet.*
- 191 *Rem propriam recuperare etiam ex furto licet, si successum aliter non sit vis iuris.*
- 192 *Occupans propriam Castrum per vim, cum via iuris successuram non est, non delinquit.*
- 193 *Rapiens per vim rem à fure substractam, & induci defertens, fur nec rapto dicitur.*
- 194 *Possessor cuius possessionem naturalem expellendo an incidat in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde vi.*
- 195 *Statutum Papie. 31. in criminalibus. De pœna illius qui vim alicui fecerit &c. non habet locum ciuilitate possidentem, qui naturalem possessionem ingressus est.*
- 196 *Possessori tantum non proprietario nec detentori conceditur remedium ex. l. si quis in tantam. C. unde vi. Contra extraneum occupatorem.*
- 197 *Creditori an concedatur remedium ex. l. si quis in tantam. C. unde vi. contra debitorem qui rem loco pignoris datam per vim occupauit.*
- 198 *Creditor dicitur possidere rem loco pignoris sibi datam a debitore.*
- 199 *Debitor sic possidet & quod ad quid rem pignori datam.*
- 200 *Statutum Papie. 31. in criminalibus. De Pœna illius qui vim &c. habet locum etiam contra debitorem qui rem apud creditorem pignoratam per vim occupat.*
- 201 *Occupans pignori Prætorium non incidit in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde vi.*
- 202 *Constitutio. l. si quis in tantam. C. unde vi. non habet locum in pignore consuetudinali nondum tradito.*
- 203 *Pignoris sua detentatio cum est apud creditorem cessat pœna. l. si quis in tantam. C. unde vi. contra debitorem occupantem.*
- 204 *Creditor deieci debitorum è possessione rei sibi pignorate, incidit in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde vi.*
- 205 *Pœna. l. si quis in tantam. C. unde vi. cum pœna l. extat. ff. quod metui causa concurrat aliquando sed unius elicitur etiam cessat.*
- 206 *l. i. ff. ut bono rapto. declaratur.*
- 207 *Creditor auferens rem pignoratam à debitore fugiuis non incidit in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde vi.*
- 208 *Creditor occupando possessionem ex licentia & pacto debitoris, non incidit in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde vi.*
- 209 *Ripa notata.*
- 210 *Creditor non incidit in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde vi. si ex iudici licentia possessionem rei sui debitoris occupat.*
- 211 *Legatarius occupans per vim possessionem rei legata an incidat in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde vi.*
- 212 *Remedium. l. si quis in tantam. C. unde vi. an contra legatarium fortius prouideat, remedi. l. non est dubium. C. unde vi.*
- 213 *Dominium quodvis iure transit in legatarium non uerum sed factum dicitur.*
- 214 *Possessio rei legatæ non transit in legatarium à die mortis testatoris, ut transit dominium.*
- 215 *Filius occupando rem hereditaria ex causa sua legitima,*

- an incidat in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde vi.*
- 216 *Filius hæres uniuersalis factus, sed restituere rogatus, rem unam ex hereditate potest eligere & de ea ad libitum disponere.*
- 217 *Iudex approbare debet electionem, quam facit filius de re hereditaria sua legitima causa.*
- 218 *Filius in vim quota institutus & grauatus adhuc legitimam ex re uia eligere potest.*
- 219 *Filius etiam hæres uniuersalis non occupat rem hereditariam ex causa sua legitima, si eam possideat alter.*
- 220 *Filius in re certa hæres factus, iure sua legitima rem hereditariam occupare non potest.*
- 221 *Legitima incerta dicitur ante solutionem æris alieni & hereditate diuisiorem.*
- 222 *Legitima in re uia eligi an possit.*
- 223 *Filius institutus per verbum instituto, an ius habeat occupandi rem hereditariam pro sua legitima.*
- 224 *Licentia data ingrediendi possessionem non intelligitur in dubio, ut per vim ingrediatur.*
- 225 *Pauli Præiudicium multa curio.*
- 226 *Possessionem adquirere sibi an debeat spoliator ut locus sit Constitutio. l. si quis in tantam. C. unde vi.*
- 227 *Legitima in dubio sciendum est.*
- 228 *Filius rem minoris ualoris sua legitima, alibi sponte occupare non potest.*
- 229 *Filius simpliciter & sine ui occupando rem hereditariam pro sua legitima an incidat in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde ui.*
- 230 *Filius rem certam pro sua legitima relictam sponte occupare potest, nec in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde vi. incidit.*
- 231 *Hæres sub conditione ante conditionis euentum occupare an possit hereditatem sua ut non incidat in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde vi.*
- 232 *Hæres sub conditione proprie hæres non dicitur cum purificata adhuc conditio non est.*
- 233 *Contractus sub conditione proprie contractus non dicitur.*
- 234 *Creditor sub conditione, proprie creditor non dicitur.*
- 235 *l. inter omnes. ff. qui satisfad. cog. declaratio.*
- 236 *Occupans rem communem quando incidat in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde vi.*
- 237 *Socius occupans rem communem ex integro ab altero socio possessam incidit in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde vi.*
- 238 *Socius socium spoliat, si eum re ad usum destinata uti prohibeat.*
- 239 *Socio licet per uim ostiū domus ingredi si à socio prohibeatur.*
- 240 *Socius pro parte rem communem possidens, alterius portione occupare prohibetur.*
- 241 *Usufructuarius per vim occupando proprietatem, an incidat in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde vi.*
- 242 *Usufructuarius amissio ob uolentiam ab usufructuario commissam, cui deferatur, an non passio. uel proprietario.*
- 243 *Commodatus usufructus & alienari & perdi ab usufructuario potest.*
- 244 *Usufructus patriæ, quem in bonis filij habet, quomodo ex patrie delicto amittatur.*
- 245 *Vassalus feudum ab alio possessum occupando an incidat in pœnam. l. si quis in tantam. C. unde ui.*

246 Feudum

246 Feudum qui deferatur, an domino directo, vel vni paf-
fo, si perdit contingat ex violentia a paffulo commiffa.
247 Feudus ius proprium domino deferunt, si illud suo delicto
perdat a paffulo.
248 Feudus ius proprium dicitur personale, & à fua causa in-
feparabile.
249 Iulij Clari Alexandrini Profufus laus.
250 Paffulus delinquendo feudum ad incommodum domini di-
recti non perdit.
251 Feudum Sabaudia & Pedemontium ac Galliarum regni-
bus ad patrimonij Inftar an sint, & an poffint aliena-
ri, & ob paffuli delictum publicari.
252 Publicari feu fifco deferri poffunt, qua in extraneis aliena-
bilia funt.
253 Decretum Duciffae Tolant concedit feudum alienationem ob
necelfitatem, non alia causa.
254 Decretum Antiqui Sabaudia Duciffae Tolant variè per-
penditur & explicatur.
255 Dicitio etiam implicata efl, & ibi paulo post late.
256 Dicitio Alia Alia Alium imiles cafus offendit.
257 Decretum Sabaudia & Pedemontium, fuper feudorum
alienationibus editum a Duciffa Tolant declaratur ex
Decreto Duciffae Blancae.
258 Paffulus fi fciens in fundo fua parte fpoliat fuam portionem
amittit & focii fpoliato defertur.
259 Feudum alienari poffit fine licentia comprehenfis in in-
ueflitura.
260 Feudum committitur non ius violentiam paffo acquiri po-
tefl.
261 Feudum committitur alienari poffit.
262 Feudum committitur in caulam iudicati cedi poffit.
263 Feudum committitur conficari poffit.
264 Clam poffifforem fpolians incidit in pœnam .l. fi quis in
tantum. C. vnde vi.
265 Mobilia occupans, an incidat in pœnam .l. fi quis in tan-
tam. C. vnde vi.
266 Statutum Montis regalis. De eiectione poffiffionis collat. 4.
punit occupatores res mobilis.
267 Statutum Papiae. 31. In Criminalibus. De Pœna illius
qui vim alicui fecerit &c. non punit occupatores rei
mobilis.
268 Occupans incorporalia, an incidat in pœnam .l. fi quis in
tantum. C. vnde vi.
269 Incorporalia non poffidentur.
270 Interdictum vnde vi nunc datur contra occupantem incorpo-
ralia.
271 Statutum Papiae. 31. In Criminalibus. De Pœna illius
qui vim egit. punit occupatores rerum incorporalium
inque declarat.
272 Incorporalia quafi poffidentur, fi in ea quafi poffiffione fe tue-
ri conetur, non incidit in pœnam .l. fi quis in tantum.
C. vnde vi.
273 Clericus uti an poffit remedio .l. fi quis in tantum. C. vnde
vi. contra fua prabendae occupatorem.
274 Clericus in fua prabenda Viffructuario æquatur.
275 Occupans Beneficium referuatum adhuc incidit in pœnam
.l. fi quis in tantum. C. vnde vi.
276 Referuatis Decretum in Beneficialibus, an quoad tertium
datur poffiffionem.
277 Clericus apprehendens poffiffionem Beneficij fine executoria
libus, an incidat in pœnam .l. fi quis in tantum. C.

unde vi.
278 Collatio tantum operatur in Beneficij collationis, quantum
in electis electio.
279 Electus fine executorialibus Beneficij poffiffionem ingredi
poffit.
280 Clericus non poffit fine executorialibus ingredi poffiffionem
quam alter detinet.
281 Equum Solingum occupans an incidat in pœnam .l. fi quis
in tantum. C. vnde vi.
282 Dannum datum vi emendatur animalia licet retine-
re.
283 Equum aberrantem licet occupare.
284 Mancipium Chriftianum è iudae poffifforis manu an vio-
lenter occupare liceat.
285 Iudae Chriftianum mancipium poffidere non poffit.
286 Iudae foluenda an fit æftimatio mancipij Chriftiani ab eo
erepi.
287 Forenfis prohibitus acquirere & poffidere immobilia, æfti-
mationem illorum an faltem confequatur.
288 Iudae fouendi funt humaniter.
289 Iudaei noftri iure fuccurrunt, cum fua lege nihil efl di-
fpoftum.
290 Confuetudo Bulgari, qua fuit declaratum vxorem viffructu-
ariam a marito conflatum habere elementa
tantum fi extet filij, locum habet etiam in teftamen-
tis iudaeorum.
291 Iudae ex Populo funt.
292 Iudaei teftando inter liberos lege communis vi poffit.
293 Forenfis qui refugante flatu & fuam perfonam in ab-
fente, non poffit mulierem acquirere, fic nec æftima-
tionem confequatur.
294 Decretum Antiquum Sabaudia & Pedemontium prohi-
bet iudaei habere feruos Chriftianos.
295 Viffructuario violenti fpoliatus vi an poffit remedio .l.
fi quis in tantum. C. vnde vi.
296 Viffructuario an proprietario concedatur remedium .l. fi
quis in tantum. C. vnde vi contra violentum occupa-
torem.
297 Conflitutum .l. fi quis in tantum. C. vnde vi, habet locum
contra decedentem re vifa, non contra cum qui dece-
re creditur.
298 Poffiffori deiectione, qui alterius nomine poffidet actio non da-
tur, fed vero poffiffori caufe poffidetur nomine.
299 Haeredit violenti fpoliatori conceditur an poffit remedio
.l. fi quis in tantum. C. vnde vi.
300 Seruo vendicantis fe in libertatem an concedatur remedium
ex .l. fi quis in tantum. C. vnde vi, contra dominum,
qui eum occupat per vim.
301 Seruo in quafi poffiffione conflitutum quomodo fit fuccelfum
contra dominum occupatorem.
302 Seruo actio conceditur ad libertatem tuendam.
303 Glosa & abeyeti mulie fabryfae rationes.
304 Occupatio tempore facta efl debet, & locus fit confi-
tutioni .l. fi quis in tantum. C. vnde vi.
305 Occupator violentus an ex difpofitione .l. fi quis in tantum
C. vnde vi, priuatur ipfo iure vel per fententiam iu-
re fuo.
306 Occupans per vim Beneficium ipfo iure omni fuo commo-
do priuatur.
307 Violentia in Beneficialibus efl adiofor.
308 Declaratoria efl neceffaria, etiam cum pœna ipfo iure in-

re in-

re iudicatur.
309 Beneficium violenti occupatoris conferri an poffit ante de-
claratoriam priuationis.
310 Actioe qua agatur vi violentus fpoliator iure fuo pri-
uetur.
311 Statutum actioem ex eo concedit contra violentum occu-
patorem filij pœnam iudicij, vi Rapie, & in Mon-
te regali.
312 Libellus quomodo formatur in cafu .l. fi quis in tantum. C.
vnde vi.
313 Praxis conflitutionis .l. fi quis in tantum. C. vnde vi.
qua fit.
314 Pœna contra violentum occupatorem an fuperflua reflituta
poffiffione deiectione.
315 Statutum Civitatis Montis regalis. De eiectione poffiffionis
colla. 3. declaratur.
316 Appellari an poffit à lata fententia in cafu .l. fi quis in tan-
tam. C. vnde vi.
317 Appellatio regulariter efl permiifa.
318 Appellatio in dubio efl deferendum.
319 Appellationem in cafu poffifforis non concedi, quomodo
fit verum.
320 .l. vnicuique. C. de momen. poffiff. fuerit appell. declaratur,
& germinis fenfus exponitur.
321 Appellatio conceditur ratione complicationis caufarum
vbi alias non concederetur.
322 Appellatio in caufa poffifforis fententia executionem non
impedit fed cognitionem tantum deuoluit. Vbi latè
& dicitur.
323 Ripa rationes & confiderationes multa reiectione.
324 Affectuum principalis naturam non immutat.
325 Fauorem operari non debent, que in odium funt inducenda.
326 Sententia tota funt, quot capitula.
327 .l. etiam. §. 1. de minor. & .l. Carmelia pia. de iure pa-
trona. declaratur.
328 Appellatio à Sutra lata in poffifforie iure Pontificio con-
ceditur.
329 Decretum nouum Sabaudia & Pedemontium in tit. Del-
le appellatione & in quatuor cafu &c. admittit appella-
tionem in cafu poffifforis, & quomodo.
330 Papie ex Civitatis flatu conceditur appellatio in cafu
poffifforis.
331 Appellatio in cafu poffifforis vbi à flatu conceditur, il-
la operatur effectum fuffragium & deuolutiuum.
332 Conflitutum .l. fi quis in tantum. C. vnde vi. quomodo dif-
ferat à conflitutione .l. fi conflituerit. C. finium re-
gundo.
333 .l. fi conflituerit. C. finium regundo. fenfus & intellectus.
334 Conflitutum .l. Chriftiano. C. de paga. quomodo differat à
.l. fi quis in tantum. C. vnde vi.
335 .l. Chriftiano. C. de paga. fenfus & intellectus.
336 Conflitutum .l. vnicuique. §. vlt. C. de fuffragio. quomodo dif-
ferat à conflitutione .l. fi quis in tantum. C. vnde vi.
337 .l. vnicuique. C. de fuffragio. fenfus & intellectus.
338 Status inducit penem violenti fpoliatori an recessum
conferat à difpofitione .l. fi quis in tantum. C. vnde
vi.
339 Statutum Papiae. 31. In Criminalibus. De Pœna illius
qui vim alicui &c. an deroget conflitutioni .l. fi quis
in tantum. C. vnde vi.
340 Lex fpecialis quomodo & quando generali deroget,
341 Cap. 1. de conflitutio. in .6. declaratur.
342 Lex communitatum viffructuaria non debet.
343 Statuta Papiae à Baldo edita & compilata fuerunt.
344 Lex pofterior quomodo & quando deroget priori.
345 Pœna multiplex quandoque à lege delinquenti imponitur.
346 .l. 1. C. de accusatio. declaratio & intellectus.
347 Modestinus temporibus Alexandri Severi floruit.
348 Terminorum amotores multis legibus puniuntur.
349 Numa Pompilius terminorum amotores, ut iures & graf-
fatores puniri voluit.
350 .l. quod fenatus conflitutum. de iniurijs declaratur.
351 §. fi quando verfic. A. dulteram verò. in authent. vi nulli
inducum. fenfus & nouus intellectus.
352 .l. quamuis. C. de adulter. abrogata an hodie fit, & inibi
de vero fenfu & intellectu.
353 .l. quamuis. C. de adulter. cum .d. §. fi quando verfic. A.
dulteram. concubatio.
354 Gladj fignificatio multiplex, & inibi quod pœne genus
obtenit.
355 Papianus iuffu Caracalla Imperatoris occifus.
356 Corafius inconfiantia notatus.
357 .l. qui cum uno & qui poffit. ff. de re militari, vera litera,
fenfus & intellectus.
358 Militum pœna quae cum militia deferbantur.
359 Adhuc olim neceffary, fclitumque voluit & quomodo id
emenerit, ex Lupo & ceteris.
360 Milites iurabant olim, fe militiam non deferreturos.
361 Adhuc pœna civis ceperit immutari.
362 C. Mantenus militia defertor, qua affectus pœna à Tri-
bunus plebis.
363 Nomen .i. matricula feu vexillatione.
364 Athletes quo ordine in militia deferberentur.
365 Pœna legis antiquae cum per nouam abrogatur, clare de le-
gulatoribus folet exprimi.
366 Iudices iurare tenentur fe feruatores flatuta locorum. Vbi
iudicare bobent.
367 Papie & Montis regalis flatu efl cautum iudices ten-
ri iurare fe illarum civitatum flatuta feruatores. ibi
dem declaratur.
368 Iuramentum praecis obligat.
369 .l. 1. ff. ad .l. Acquitam declaratur.
370 Angelus Aretinus auriga optimus in caufis criminum
feu malificiorum.
371 Angelus Aretinus pecunia corruptus malam tulit fenten-
tiam, ob id maximum fubijt mortis periculum.
372 .l. Quotiens. ff. de actio. & obliga. nouus fenfus litera vera
& intellectus.
373 .l. 1. ff. vi bonorum vapo. fenfus & intellectus.
374 .l. cum ex uno. ff. de act. & oblig. intellectus & declaratio.
375 .l. 3. & 4. C. de fepulchro viola. noua declaratioe illustratur.
376 .l. Arriani. §. vlt. C. de haereticis. declaratur.
377 .l. Plurima. C. de nouatio. late & pulchre nouis declaratio-
nibus illustratur.
378 Argumentari negatiue non poffit à paffo ad flatum.
379 Nouatio non conceditur fed verbus fieri debet claris & ex-
preffis.
380 Conflitutum .l. vlt. C. de nouatio. flatu non poffim-
mutari.
381 .l. 3. in principio. ff. de libero hom. exhiben. fenfus nouus
& declaratio egregia.
382 Plagiarius vnde dicitur.

- 383 *Plage prima correpta quid.*
- 384 *Invidere in plagis quid.*
- 385 *Correctionem legum evitandam esse in dubio & nu. 387.*
- 386 *Albericus Rosatus laudatus.*
- 387 *Correctio legis non nisi expresse sit, & maxima praesertim ne praesumpta.*
- 388 *Coniectura quibus detegitur simulatio in arbitrio iudicis residens.*
- 389 *Coniectura quae sine quibus coniectatur, per statutum a pena iuris communis esse recessum.*
- 390 *Pena incompatibiles ubi imponitur per novam, antiqua abrogatur.*
- 391 *Novatio ex secundo actu inducitur, si prima repugnat.*
- 392 *Pena excessiva ubi sunt, una alteram tollit.*
- 393 *Pena iuris communis si a statuto augetur, vel minuitur, illa pena statuti dicitur nova pena & attendenda observanda.*
- 394 *Actus novus dicitur constituit, si antiquo aliquid addatur vel minuitur.*
- 395 *Actus nove iudicantur antiqui si additum quid illis sit.*
- 396 *Compromissum novum dicitur effectum, si antiquo aliquid addatur vel minuitur.*
- 397 *Qualitas adveniens enti, quando novum ens constituit.*
- 398 *Volentis occupator pena statuti affectum, an pena iuris communis plethi adhuc possit.*
- 399 *Criminaliter qui egit ad vindictam ut delinquentis statuti pena puniatur, agere iterum non poterit, ut puniatur ex statuto.*
- 400 *Civiliter agens ex statuto ratione sui interesse, iterum agere poterit ex iure communis quatenus excedit statuti dispositionem.*

**IMPERATOR
VALEN. THEODO.
ET ARCAD. AAA. AD
Meff. Comitum rerum
praevatarum.**

Si quis in tantam furoris perveniret audaciam, vt possessionem rerum apud Ficum, vel apud homines quoslibet constitutarum, ante aduentum iudicialis arbitrii violenter inuaderet; dominus quidem constitutus possessionem, quam abstulit, restituat possessori, & dominium eiusdem rei amittat. Sin vero alienarum rerum possessionem inuaserit, non solum eam possidentibus reddat, verum etiam aestimationem earundem rerum restituere compellatur. Dat. i. cal. Iunii Treueris, Timasio, & Promoto. Coss.

**NONVM REMEDIUM
RECUPERANDAE POSSESSIONIS EX. I. SI QUIS IN TANTAM. C. Vnde vi.**

Theodosius f. Romani imperij moderator, vir in credibilis in suos pietate & summe clemetia, vt scripsit Egnatius, postea q. Valentiniano Imperium auferuit, & Arcadij Imperij consortem fecit, hanc diuulgauit constitutionem, f. qua eorum audacia comprimere voluit, qui dum se rei ab altero possessae dominos agnoscat, manu propria sibi iudicare volunt, & ui possessionem occupare, quasi iure, vel dominij, uel ratione alia, eam sibi occupare liceat. Constituit itaq. Theodosius & Valentinianus non sic licere, quod si quid ij aduersus constitutionem ipsam moliantur si rei domini sint dominij amittant, illicq. possessionem restituant, si uero dominus non sit, possessione restituat, in actionem condemnantur, que sane constitutio olim f. spreta & Athalarici Regis edicto reducta est, vt scripsit Casiodo. li. 9. var. edic. ti verba libet hic adscribere. Primum humani generi noxiam persuasionem (sub qua nec ciuilitas dici potest, nec haberi) fuerit legum, & nostra indignatione damnamus, statuentes vt sanctio diui Valentiniani aduersum eos diu pessime neglecta confurgat, qui praedia verba vel rustica, despecto iuris ordine, perse suosq. praesumpserint expulso possessore uiolenter intrare, nec aliquid de eius distributione, detestabili volumus temperatione mitigari, insuper addentes vt si quis ingenuorum ad satisfaciendum legi superius distincta idoneus non habetur, deportationi protinus subiaceat vltioni, hec ille, qui alia plura subiicit, quibus mandatum est iudicantibus vt eam omnino obseruare deberet eadem sub pena constitutionem, alia extant nunc Longobardorum leges, quibus contra inuadores alienarum rerum prouisum est, ut in Longobardis in titulo de inuasionibus. est ergo Valentiniani haec & Theodosij noua sanctio, tum ratione impositae poenae, tum ratione recuperationis possessionis rei mobilis: & infra. q. 33. dicemus, quare nostri omnes interpretes, vltimo uim hoc recuperandae possessionis remedium inter alia enumerant, ut Ripa. in cap. sepe. n. 68. & nu. 93. de restit. spolia. quae constitutio & Pontifici max. placuit, ut est videre in cap. placuit. 16. q. 6. ca. cum qui de preben. in 6. & ideo censuit Abb. in cap. i. nu. 20. de do

lo & contuma. hac clericis ligari cu alterius possessione occupant, hac sane f. constitutio partim penalis partim rei psecutoria seu pos. recuperatoria est vt re ipsa est videre, & tradit Abbas. cof. 100. in fili. l. i. & cu possessionis recuperatoria sit, praesupponit, vt caetera, recuperantem debuisset possidere, cum spoliatus fuit Soc. Sen. conf. 122. nu. 3. lib. 4. & dum haec constitutio priuat violentum occupatorem priuatione dominij intellige tde dominio ac quisto ante spoliationem & occupat. non si post, sic Afflict. in cap. 1. §. si duo homines. nu. 9. de pace tenen. & eius viola. in vltibus feud. & ibi Bal. hanc constitutionem sunt insecute 8. t. plures Ciuitates quae suis statutis idem statu erunt vt ciuitas huc Montifregalis, sub rub. de elect. posse. col. 3. in Regno tamen Neapoli tano est correctae constitutio haec, solumq. hic occupator punitur in dimidia. sic re fert Maran. de ordine iudicio. 7. distict. iudicio. nu. 43. Papiae ex statuto sub Rubrica. de poena illius qui uim alicui fecerit in eius possessione est stat. 3. in criminalibus: leuior indicti est poena. an vna alteram perimat infra in pen. q. attingemus

Quero primo, an haec constitutio locum habeat contra mulieres a alterius possessione inuadentes, & glo. in hac constitutione, i verbo. si quis, locum habere censuit. eam secuti sunt hic Bar. nu. 3. Albe. col. 1. vers. his p. g. m. f. sis. Saly. q. 1. Ang. col. 1. Alex. in. l. iuste possidet. n. 34. in. fi. de acquir. poss. Dec. in. l. 2. nu. 89. de reg. iur. communem testatur Ripa. in cap. sepe. nu. 88. 89. de restit. spolia. cuius quidem sententiae ratio prima assignatur a Bar. d. nu. 5. quod vbi odium est rationabile masculinum concipit foemininum, vt in. l. si quis id quod de iurisd. om. iud. ibi late las. nu. 1. 2. latissime Tiraq. de retr. confang. §. 1. gl. 9. nu. 113. considerari & secunda ratio potest, quia ratio f. comprimenda audacia, tam mulierem quam uirum afficere debet, cum nemini liceat sua manu sibi iudicare: quare hac materiam indifferenter appellant doctores, quando, & masculis & foeminis conueniat, & licet constitutio ipsa genus tantum masculinum recenscat, illud ratione frequentioris usus contingit, quo fit vt casus minus frequentes non censentur exclusi, vt est notabilis glo. in similibus terminis. in l. vnic. i verbo spolia. C. de raptu. virg. quam in nostris terminis citauit Ripa. in. d. cap. sepe. nu. 89. & ante eum Saly. hic. q. 1. & alia olim supra retuli. non ab simili vltur ratione Cur. Sen. in. l. si quis maior nu. 14. C. de Tranfac. ad demonstran-

dum illam dispositionem locum habere & in muliere. Tertia ratio perpedit potest, muliere f. soli excusari ex inguorantia iuris in casibus a iure expressis. l. si. C. de iuris & facti igno. inter quos hic noster non enumeratur, quin videmus in his casibus iuris imprudentiam non excusare. §. pen. In. vi bono. rapt. cessat & hoc casu omnis disputatio f. de Herma phrodito, quia siue in vno siue in altero sexu incalcescat, magis semper tamen in confit. co. preheditur, vt scripsit hic Bar. nu. 5. no enim est quod disputemus de potentiori sexu iuxta. l. quaxit de statu homin. quam declarat multis modis Dec. in. l. rogasti in prin. nu. 6. ff. si certum peta. & conf. 11. nu. 3. Alcia. l. 2. in prin. nu. 42. de ver. oblig. Gomef. Hic. §. quaedam nu. 45. In. de actio. & eodem loco de actio. in prin. nu. 47. Beneue. Stracca tract. de mercatura prima parte nu. 8. Disputatio haec omnisq. conuouersia cessat in casu statuti Papiensis f. 31. in criminalibus de poena illius qui uim alicui fecerit in eius possessione cum clarius loquatur, dum inquit, statuiamus, quod si aliqua persona & e. utriusq. enim sexus personam comprehendit.

Quero secundo an haec constitutio f. locum habeat in milite & rustico, cum rei alienae possessionem inuadunt, uel sint potius ob iuris ignorantiam excusatione digni, glo. hic affirmauit constitutionis locum esse, nec eos aliqua excusatione esse dignos, Bar. nu. 6. duos casus distinguit, primus est cum rei alienae possessio occupatur, tunc nec miles, nec rusticus excusatur. Cum inuadere aliena iure naturali prohibeatur a quo isti non excusantur. l. uenia. C. de in ius uocando. l. si adulterium. §. 1. ff. de adulter. & hanc sententiam in hoc casu primo ab omnibus probari docuit Ripa in. d. cap. sepe nu. 89. de restit. spol. rationis quoq. ratio considerari potest, quia qui peccat quo ad ea quae iuris naturalis sunt, in dolo dicitur. sic Angel. Comenf. & Imol. in. l. ex consensu. §. vt. ff. de appel. quos est secutus Alcia. tract. praesump. reg. 3. praesump. 30. nu. 4. & sentit Paris. conf. 149. nu. 20. lib. 4. dum inquit alteri i. in ferentem iniuriam non excusari, rusticitatis, uel sexus, uel militiae, praetextu: cum in ferre iniuriam iuri naturali repugnet. hanc nostram conclusionem confirmat Dec. in. l. si quis id quod num. 32. de iurisdic. om. iudic. qui Bart. hic, reulit. Socin. tract. fallen. regul. 349. fallen. 1. & Plotus Noua rienti in. l. si quando numero 447. C. unde ui, & Tiraquel. in tractat. de poenis le-

gum &c. causa. 11. num. 7.8. qui in nostris his terminis Bar. relato idem adfirmavit. Cōfert quod dicere solemus, causam, quæ alias à dolo excusat, non excusare t̄ cum peccatum est in his, quæ iure naturæ aduersantur, ut respōdit Alex. cōf. 103. col. pen. vers. & dato, quod comes & lib. 1. Gomes. §. ex maleficijs, nu. 32. Inst. de actio. huic tamen sententiæ aduersari videtur, tex. ff. l. 1. §. vlt. ff. de edēdo, iuncta l. vlt. de iust. & iure, parere maioribus iuris naturalis est, & tamen rusticus, qui non parat excusatur, sic probat. l. 2. §. 1. ff. si quis in ius uocatus nō ierit, Cur. lun. in l. venia. nu. 3. 4. C. de iniur. voca. conatur nodum dissolueret, atq; in casu. d. l. 1. §. vlt. de ed. & d. l. 2. §. 1. si quis in ius uo. esse delictum in omittendo, quod leuius dicitur iuxta glo. l. si mora, vbi omnes. fol. matr. & cum est delictum tantum in omittendo, dicitur solum adesse dolo.

23 lus quidam præsumptus t̄ à quo rusticus excusatur. l. vbi exigitur. ff. de eden, quæ declaratio, ante Curium lun. fuit Bar. in l. editatum. 33. C. de edendo, quam clarius ibi refert Alex. nu. 33. in fi. Dec. tamen. in. d. l. 1. §. vlt. ff. de edendo, esse ratione in interesse à quo is rusticus, uel minor de facili excusatur, Alcia. vero in d. l. Bdit. in fi. intellexit. d. l. 1. §. vlt. de eden. ibi rusticum, & mulierem non ex iuris rigore, sed ex sola æquitate teneri, ideoq; mirum non esse, si excusantur, quod non contingit in cæteris, cum ex rigore omnino facere teneantur, vt hic, quare idem Alcia. tract. præsump. Regula. 1. præsum. 37. nu. 2. dixit in. d. l. 1. §. vlt. & in. d. l. 2. §. 1. esse, quia licet ius naturale illud sit, non in rigore tamen esse fundatum, sed in æquitate, ideoq; rusticum excusari, quod satis placet.

24 Secundus est casus, cum rusticus t̄ vel miles possessionem rei propriæ inuadit, tunc excusandos esse censuit Bar. ex Roffredi sententia, cum hæc sit tantum iuris ciuiliis prohibitio ex dispositione huius constitutionis, cum ante non punirentur rem propriam occupantes, §. pen. inst. ui bono. rapto. nō ergo mirum est, quod ob iuris ciuiliis t̄ ignorantia excusentur rustici, & cæteri, ut adfirmarunt omnes in l. si quis id quod. vbi Alex. l. 1. nu. 32. & Dec. num. 32. vers. secunda causa. de iurid. om. iud. & uidentur probare. l. si quis in grau. §. si quis ignorans ad Sylla. in. l. 1. §. vlt. ff. de eden. in. l. 2. §. vlt. de iure fisci, cum alijs per Dec. relatus, & plures casus in quibus ignorantia iuris excusat rusticum, recenset Ripa tract. de peste in tit. de remedijs per seuera. contra peste. in. n. 226. cum multis seq.

& ibi un. 246. inquit à multis hoc pro regula affirmari, vt apud glos. in cap. super litteri, & ibi Abbas. de rescrip. Soc. tract. fallen. regula. 349. glo. 1. l. fin. C. de testa. latissimè Tiraq. De Retrahu consang. §. 4. glo. 7. nu. 13. 14. ac multis sequentibus.

26 Contrariam tamen sententiam t̄ nec hoc casu rusticum excusari, probauit Ang. in. l. sed est lege. §. scire. de petito. hered. Alex. in. l. iuste possidet. n. 38. 39. de acquir. possessione Ripa. in. cap. saepe. nu. 90. de rescrip. spon. eiusdem fuit sententia Parpalea in. l. si quis maior. nu. 2. C. de transact. & quibus libenter subscribo. Prima illa ratione, quod t̄ Rusticum erranti in iure ciuili non succurritur, nisi in casibus à iure expressis ex. l. vlt. C. de iuris & facti igno. qui t̄ licet loquatur in muliere, attamen & ad Rusticum extenditur, iuxta gl. in. c. vlt. t. q. 4. l. si. in. d. l. vlt. post Bar. ibidem, sic & Alex. in. l. si quis id quod. nu. 10. de iurid. om. iud. & cons. 14. lib. 2. Dec. d. l. si quis num. 35. Ripa. d. tract. pelsis. d. tit. de remed. per sen. contra pestem. nu. 245. qui num. 246. subiicit duplicem declarationem. Primam excusari ex æquitate, ut iudici uidebitur, non autem ipso iure, sic & Parpal. l. si quis maior. nu. 2. vers. secundus casus. C. de transact. Alteram, procedere solum, quo ad ea, quæ uersantur ad seruandum iuris rigorem, ut etiā declarat. Dec. in. l. iuris ignorantia secunda lectura nu. 15. C. qui admittit & ibi Alex. nu. 5. Secunda consideratur ratio à nonnullis, quia consulere potuit peritiores, quare non excusatur. l. in bonorum de bono possessio. l. iuris ignorantia. C. qui adm. quo loci Bal. dicitur consueuit, quod quemmadmodum Rusticus t̄ nouit se ad nemus conferre, ut ligna habeat, sic nosce debere ad Vibem accedere, vt peritiores consulat, & licet non semper contingere hoc possit ob locorum distantiam, attamen prouidet lex, cum obseruari, à se ordinata & disposita, possunt, Accedit tertio hanc ipsam sententia probari satis, ex. 16. pen. inst. ui bono rapto. vers. sed ne dū talia, tex. enim in sui principio refert, olim occupatores possessionis rei propriæ ob errorem & iuris imprudentiam excusari, quod postmodum eo loci corrigi Iustinianus, cum ergo rusticus ex sola iuris ignorantia se se queri uelit, sequitur non posse, cum illa probabilis nostro hoc casu nō sit. Præterea & quarto ut inquit Ripa. in. d. cap. saepe. nu. 91. post à se relatum hanc nostram constitutionem, inquit hoc esse contra ius naturale, ut sua manū, quis ius dicat, quo casu non potest rusticus excusari, ut iam

iam diximus, vlt. accedit, hanc t̄ constitutionem esse factam ad rigorem iuris ciuiliis conseruandum, ut sensit glos. in. cap. turbata. §. notandum in glos. l. 1. q. 4. & in summa. 38. distict. & eam auctoritate adductus, sic clare censuit Tiraq. tract. de Poenis legum &c. causa. 11. nu. 18. qui ea ratione adfirmavit, rusticum non excusari, ut & hoc casu dixit Ripa. d. tract. de peste. d. tit. de remedijs per seuera. contra pestem nu. 242. Nec aduersus posteriorem hanc sententiam multum urgent in oppositum supra relata, quia respondeo Primo, in casu dubio, uera illa esse posse, non in claris, ut hic, est. n. verè multis in casibus excusatur rusticus, non tamen in hoc nostro, vt ex iā relatis docui, verū tanta posset subesse æquitas, ut tutum & bonū existimet iudex rusticum esse aliqua excusatione dignum, vt post Alex. quem refert, docuit Parpa. in. l. si quis maior. nu. 2. vers. secundus casus. C. de transact. quā & tunc restituitur. Dec. d. l. si quis id quod. nu. 35. In rustico t̄ uero diligentia & sagacia, non est dubium, locum esse constitutioni nostræ, cum is nulla excusatione dignus sit. l. athlete. §. de rusticis de excusat. Alex. d. l. si quis id quod ubi las. nu. 32. Dec. nu. 14. de iurisdic. om. iud. Ripa. d. tract. de peste, loco scipius citato nu. 249. Tiraq. de poen. legum. d. causa. 11. nu. 9. Cur. Sen. l. ueniam n. 3. C. de in ius uoc. Cur. lun. l. si quis maior nu. 20. & ibi Parpal. nu. 2. vers. primus casus. C. de transact. in. l. si quando nu. 438. intelligi etiā potest, fortius hæc conclusionem procedere, si uitium rustici alia coniectura posset detegi, ut quia clam & uitiosè possessionem esset ingressus, affirmat enim nostri interpretes, nostram hanc constitutionem & hoc in casu cum clam res occupatur locum habet, ut infra dicemus, & tamen nullo modo excusatur rusticus cum clam deliquit, ut latè probauit Tiraq. de poenis legum. d. causa. 11. num. 11. per dolum enim & malitiam tunc rusticus agere uidetur, in casu t̄ statuti papientis 31. In criminalibus, de poena illius, qui uim alicui fecerit in possessione, cessat omnis disputatio, cum omnes cuiuscunque conditionis puniat.

35 Quero; an hæc constitutio locum habeat & contra pupillum & minorem, glof. hic, quam probauit Bart. num. 7. Alber. colum. 2. Saly. colum. 2. versic. 4. querit plures casus distinguit, ut placuit & Abba. in cap. 1. num. 5. in fi. de dolo & contumacia, Prima est in pupillo infantie t̄ proximo, & is non teneur excusari constitutione, cum uere ignoret quicquid

agit. l. 1. §. impubes. C. de falsa moneta, quare nec furti is teneur. l. Improbere. ff. de furtis, sic nec aliud delictum infanti ascribi potest, l. infans. ff. de siccar. l. 2. ff. de termi. amo. 3. §. prima uerba, & de sepul. viola. cap. 2. de delictis puero, in Clem. Vnica. de homicid. datè Marfil. d. l. infans, Lud. Carrerius in Practi. Crimi. §. homicidium. 6. nume. 2. & latissimè Petrus Placa Hisp. libr. 1. epitom. delicti. cap. 32. num. 1. 2. 3. quod fortius procederet, quado rei propriæ possessionem ingrederetur, cum alias antiquo iure communum non uideatur hoc punibile, quare postmodum ex lege t̄ noua puniente, minor non comprehenditur cap. 2. de delictis. puero. quod singulare dixit Rom. sing. vltim. & Cur. lun. l. postquam liti. in fi. C. de pactis & consil. 8. in fi. Neurz. consil. 17. num. 77. Molina. Tractat. de uisuris num. 164. & hoc casu non etiam locus erit statuto puniente omnes t̄ cuiuscunque status & conditionis homines, qui uim alteri in sua possessione inferant, vt extat sepius relatatum statutum Papie. In statutis criminalibus, 31. De poena illius, qui uim alicui fecerit in eius possessione, nam intelligi statuta debent in ijs, qui norunt, quid bonum, & quid malum, & qui in dolo uersentur, alias sine dolo uis aliudue delictum, non committitur, vt suo loco diximus; sumique illa debet t̄ interpretatio, quæ a sapientibus reprehendit nō potest. l. Saluus de leg. præsla. Soc. lun. consil. 76. num. 11. lib. 2. reprehenderetur certè si is in illa dispositione comprehenderetur, qui ignorant, quod agit. Secundus est casus, cum est proximus pubertati, & fortius in iam facto pubere, & tunc teneur, vt probauit glos. in hac nostra constitutione & eam secuti sunt iam relati, & testatur communem Alex. consil. 103. num. 12. lib. 1. nam cum tunc sint doli capaces, teneur ob commissum delictum, & probat text. in §. penul. Inst. de obliga. quæ ex delicto; nec aliquam in integrum restitutionem habet hic, iuxta. l. ex causa. §. nunc uidentur, de mino. & sensit Alex. d. consil. 103. nu. 12. & in notabili casu tradit Dec. con. 521. nu. 17. 18. dum respondit minore non restitui, cum iam lacerato a se Instrumento, uult illud vt falsum arguere, sic Dec. in l. 1. num. 2. C. de secundum nuptiis, negat mulierem minorem restitui, cum intra annum lectus nupsit, & deliquit.

44 Declaratur secundus hic casus, non procedere quando hic pubescentia sit possessionem credens sibi licere: tunc enim ob iustam causam restituitur iuxta. l. 1. C. si aduersus delictum,

etum, sic Bart. hic num. 8. Alber. colum. 2. Saly. q. 4. in fi. clarè Alex. d. consil. 103. nume. 12. 45
 versi. nisi aliquid, & t̄ minorem restitui cum dat operam rei quam licitam credit, respondit Alcia. responsio. 4. §. 8. num. 2. & confirmat quæ supra de Rustico diximus qui restituitur ut post alios tradit Decius. d. l. si quis id quod num. 35. de Iurisd. om. Iud. erunt tamen partes ipsius adulti t̄ iustam illam credulitatem 46
 probare ut in simili in eo uidemus qui aggressorem occidisse t̄ dicit ad necessariam sui defensionem, ut egregie respondit Crauet. consil. 35. n. 8. hic etenim inuadens in dolo dicitur Alex. d. consil. 103. nu. 13. quem est secutus Crauet. consil. 193. num. 2. Plotus. in l. si quando num. 137. C. unde vi. Paris consil. 78. num. 20. 26. lib. 4. quare ea probatione adhibita se dolo carere debet ostendere, quod utile est, admodum pro declaratione statutorum t̄ & p̄g fertim Papiensis statuti scilicet. 31. In Criminalibus. De p̄na inuadens in vim alicui fecerit in eius possessione quod statutum punit omnes cuiuscunque conditionis & status, nam pupillus & minor relata in integrum restitutio ne adiuari poterit. 49
 Declaratur 2. ut hic pubes t̄ inuadens non puniatur p̄na ordinaria, sed mitigari illa debet. d. l. ex causa. §. nunc uidentum lauxiliu §. in delictis ubi docto. de mino. latissime Tiraq. Traçt. De p̄nis legum & c. causa. 7. addo Socinum Sen. consil. 157. colum. 4. in fi. lib. 2. Decium. consil. 535. nume. 5. Soc. Jun. consil. 117. in fi. lib. 1. & Gram. Neap. Decis. 23. num. 11. 12. sed hæc quo ad p̄nam, sed t̄ quid quo ad restitutionem possessionis, an hoc remedio possit ab infante pupillo & minori recuperari Roffred. hic affirmat posse, idem hic Alber. col. 2. uersic. sed præsupposito Cy. contra, magis placet Roffred. sententia, cum & aliis interdicto unde ui succurratur, idem in furioso diximus, ut infra. quæst. 8. in fine dicemus. 50
 Quæro 4. an hæc constitutio t̄ locum habeat contra Patrem & Patronum inuadentes rem filij uel liberti, & non habere locum adfirmat glos. in hac constitutoione quam hic secuti sunt Bartol. num. 9. Saly. col. 2. uersic. 51
 51. quæro, & communem testatus est Ripa. in cap. sæpe nume. 81. de restitutione spoliatorum ea adducuntur ratione quia actio t̄ quæ ex hac constitutoione prouenit de facto saltem infamat quare t̄ cessare debet iuxta l. non debet. ff. de dolo, & in his ferè terminis sunt iura in l. 2. ff. de obseq. a liber. præstan. & in l. 1. r. §. interdictum hoc. ff. de ui & ui arma. qui a

fortiori probat, nam ex illo interdicto tanta occupaturi p̄na non indicitur, & tamen cessat aduersus patrem & patronum. d. §. interdictum sic & dicendum est in actione ui bonorum raptorum cum infamet. §. ex quibusdam. Inst. de p̄na teme. litig. cessat enim omnis actio famosa contra Patrem & Patronum d. l. non debet, Bart. & ceteri omnes in l. ff. rerum amo. Non ignoro tamen contrariam sententiã probasse Albericum Baldum, & Angelum hic generali sermone textus nostri permoti, quod nihil est, ut recte animaduertit Ripa d. cap. sæpe. num. 81. quia generalibus recipitur restrictionem de habilitate, ut scipissime admonui, nec altera ratio non suffragatur Alb. & Bald. ac Ang. dum aiunt, in criminalibus patris t̄ nec patroni reuerentiam considerari, nã locum illud tunc habet secundum Ripam d. num. 81. cum uere agitur criminaliter ad publicam vindictam non si ciuilitate ad p̄nam parti applicandam. d. l. 1. ff. rerum amo. intelligo etenim filium, & libertum in actione infamem uti, iuxta d. l. non debet de dolo & l. apud Celsum. §. aduersus de doli excep. temperata tamen in medio concludendi, his ferè 55
 55. uerbis t̄ quare peto possessionem rei mee mihi restitui, quia non conuenit bonæ fidei, ut quis locupletetur cum aliena iactura, sic praeter docuit Bart. infamem. nume. 4. de publ. Iud. Ang. Aret. Inst. de exceptio. in fine princ. & Gomes Hisp. Inst. de actio. in princ. num. 2. 4. in fine, qui alios citat. addo Calca. consil. 11. num. 20. qui egregie admodum locutus fuit. Infertur ex his declaratio ad statutum Papiæ t̄ 31. in Criminalibus de p̄na illius, qui uim alicui fecerit in eius possessione, ut in relato casu non habeat locum, cum illa p̄na & dispositio sit subrogata loco huius quare illas recipit declarationes, quas & hæc ipsa constitutio. sic Baldus in ca. licet causam in fine de probat. & alias supra in interdicto unde vi. q. 9. admonui. 56
 Extenditur hæc relata conclusio procedere in altero quocunque cui debetur reuerentia, & contra quem actio famosa moueri non potest, ut est in patre, t̄ spirituali iuxta tradita per las. in l. Generaliter num. 2. 3. C. de in us uoca. ubi subdit in t̄ uassallo aduersus dominum, quod tradit & Fely. in c. ceterum. num. 15. de Iud. & eos in his terminis probauit Ripa. d. cap. sæpe. num. 81. Gomes Inst. de actio. in princ. num. 2. 4. in fine, & in t̄ nouerca uiuõ adhuc patre idem censuit Ripa d. cap. sæpe, num. 82. In eo solum animaduertendum nec 57
 57. seo, 58
 58. seo, 59
 59. seo,

60 seo an t̄ actio hæc, qua in fructum agit filius uel libertus, tendat non solum ad auocandam possessionem uerumetiam ad auocandam proprietatem, quam is occupator amittit, et uere arbitror solum dari ad auocandam possessionem, quia si ad proprietatem tenderet, non alia actione is filius uel libertus uti posset, quàm hæc ex constitutoione nostra, quæ cum infame moueri non potest. cogitandum tamen est quia noua est dubitatio. 60
 Quæro. 5. an hæc constitutio locum habeat t̄ pro patre contra filium. glo. hic quam omnes sunt secuti, ut testatus est Ripa. in d. cap. sæpe. n. 83. affirmauit habere locum, ex tex. l. si quis uxori. §. sed si filius. ff. de fur. quod intelligitur quando habet peculium aliàs non. l. serui & filij. ff. de furtis. 61
 Extenditur hæc conclusio secundum Iacobum de Arena, quem est secutus Saly. hic col. 2. in fi. uersic. querit glosa quid, ut filius occupans proprietatem propriam in qua usum fructum Pater habebat, eam amittat & Patri acquirit, quia quoad proprietatem dicitur persona distincta, & loco patris familiæ. l. 2. ad Maced. Nec facit difficultatem tex. l. cum non solum. §. filij. C. de bonis quæ liber. quia ex ijs quæ infra dicemus declaratur. 62
 Quæro. 6. an locum habeat t̄ cum seruus occupauit, ut dominus sua causa teneatur, uel filius ut teneatur pater: glos. huius constitutoionis in q. 5. quam probauit Bar. nu. 11. & Saly. col. 3. uersic. 6. principaliter, affirmant tunc habere locum, cum res ad patrem uel dominum peruenit. l. 1. §. quod ergo adijcitur de ui & ur. arm. si uerò nihil ad eum peruenit pro noxa dat seruus ut ibi dicitur, sed si filius uel seruus peculium habent, teneatur pater & dominus quatenus in peculio reperitur. l. licet. §. vit. ff. de peculio. est tamen aduertendum quia in codice t̄ Bar. aliqua uerba corrupte leguntur, dum inquit patrem nec dominum teneri in quantum ad eos peruenit, abundat etenim negatiua. an autem teneatur & de peculio aduentitio, infra subijciam, ex quibus clarior erit huius nostræ quæstionis disputatio. 63
 Quæro. 7. an constitutio ista locum habeat t̄ contra filium occupantem bona aduentitia penes tertium existentia, ut illa ad incommodum etiam patris amittat, ut scilicet usu fructu priuaret pater, dubitat nec quid sentiat clarè profert Alb. hic col. 2. Bar. in hac constitutoione nu. 11. 12. adfirmant se tanta fuisse audaciæ, ut interrogatus ex facto responderit, non esse locum, Bar. assenserunt Alex. 64
 conf. 23. nu. 6. lib. 1. Marf. sing. 314. prohibitio: Aret. consil. 14. nu. 7. Io. Croctus. l. frater ad fratre nu. 33. uersic. secunda conclus. ff. de con. indeb. tiræq. de leg. connub. glo. 3. n. 148. Alc. resp. 52. 2. nu. 3. 4. Placa. Hisp. lib. 1. epist. delict. cap. 23. nu. 11. uersic. 2. conuicti sic & interpretes in l. si finita. §. si de uectigalibus ibi Bar. nu. 14. Alex. nu. 44. de damno infecto, affirmant, ex alio delictor t̄ filio commisso, aduentitia non publicari, ne usufructu priuaretur pater. quam sententiam probarunt consulendo multi ut Cur. Sen. conf. 60. Dux Philippus col. 10. uersic. uenio ad secundum Soc. Jun. conf. 77. nu. 8. lib. 2. qui in eodem met casu idem consuluit cum Rui. in consil. 24. nu. 6. lib. 5. qui hanc esse ueram & communem sententiam testatur: idem probauit Rui. conf. 109. in fi. & consil. 117. nu. 6. lib. 1. & consil. 149. n. 13. lib. 3. las. in §. actiones num. 62. Inst. de actio. & ita decimum fuisse in consilio Burdegalensibus aliis quibus tamen ex consilio refragantibus, testatur Boc. q. 7. idem cõsuluit nouissimè Rola. a Valle consil. 56. nume. 10. eandem probauit sententiam Didacus Couari. lib. 2. varia. resol. cap. 8. num. 7. uersic. ex his patet Molinæ. in consue. Parisi. titulo. 1. §. 1. glo. 2. nume. 21. & communem testatur, (& si is aliter sentiat) Paris. consil. 157. num. 1. lib. 4. & huic tandem sententiæ ipse subscribo. quamquã non ignorem aliqua adferri solere, quæ non leuem difficultatem patiuntur, ut illud. Primum, quod bonorum aduentitiorum alienatio prohibetur fauore patris, qui in eis usum fructum habet, quare sic filius delinquendo patri non præiudicat, ut est exemplum in muliere, t̄ quæ cum dotem non possit fauore mariti alienare, delinquendo illa non deperdit nisi certis casibus, ut probat. l. quinque. ff. de bo. damn. l. si finita. §. si de uectigalibus de damno infecto, nam huic rationi & argumento respondet Ripa in cap. sæpe. num. 76. de restitu. spo. 65
 65. lia. ubi t̄ contra Bartolum uersus affirmant, alienationem aduentitiorum non prohiberi patris fauore, sed filij, ne scilicet propter iuuenilem calorem tristem sentiat exitum. l. cum non solum. §. filij. C. de bonis quæ liber. uel & secundo dicere possumus, quod si fauore patris prohibita est alienatio, intelligi solum debet, quatenus ad fauorem, & commodum patris est, & non ultra: tum quia prohibitiones striçtè interpretantur, tum quia ad unum finem inducta contrarium non debent operari iuxta. l. legata inutiliter de adimen. lega. cū ergo sola usus fructus causa alienationem impediât, debet posse filius proprietatem amittere.

69 tere. Secúdo ante loco citari solet tex. t. 1. 3. C. de boni damno, vbi damnato filio non publicatur peculium castrense, ergo multo minus aduentitium, in quo minus iuris habet filius, & textum hunc singularem dixit Imola. d. §. si de vestigialibus & ibi refert Alex. num. 44. versic. mouetur etiam Bar. immò is textus videtur probare idè de peculio aduentitio ponderando illa verba, nec quod &c. quæ dictio, ¶ nec, est implicauit, vt eam ponderat Rui. d. consil. 24. num. 6. lib. 3. & sensu Alexand. d. §. si de vestigialibus num. 49. versic. adde quod, qui citauit glo. l. i. ff. de bonis damno in verbo etiam, quam citat, & Rui. idem sensu Bar. d. §. si de vestigialibus num. 13. & Soc. lun. d. consil. 77. num. 11. lib. 2. & licet quam plures Bart. aduenerunt dicentes hodie peculium Castrense ex delicto filij publicari, cum & heredem ab intestato habere possit, attamen cur Bar. est verior & crebrior sententia, vt per Alex. d. §. si de vestigialibus num. 49. Huic tamen fundamento Paris. d. consil. 157. nu. 37. libr. 4. respondendo, dicebat maximam esse differentiam inter peculium aduentitium & Castrense, cum (vt ille ait) Castrense specialiter ad filium fam. spectet, quod non contingit in aduentitio, cum illud iure cõmuni filio deferatur, & multæ extant secundum cum differentie inter vnum & alterum, quare ex diuersis non fit bona illatio. l. vlt. C. de calu. cum siml. quæ sanè responsio leuis admodum est, quia si fortius ius habet filius in castrensi, & ita de contra debilius pater qua ratione fieri potest quin castrense facilius ex filij delicto perdi debeat, quam aduentitium qua replicatio ne vsus etiam est aduersus Parisum, Soc. Jun. d. consil. 77. num. 11. versic. nec obstat responsio li. 2. Tertio pro ipsa communi pugnat mirum immodum ¶ tex. l. 3. §. vtrum, in fin. ff. de mino. quem singularem dixit Imol. vt retulit Alex. d. §. si de vestigialibus num. 44. habetur enim in d. §. vtrū, ex patris delictō profectitium peculium non publicari, cum alienari illud a patre non possit in filij detrimentum, sic a fortiori vrget, cum plus iuris habeat pater in profectitio quàm e contra filius in aduentitio, vt scripsit Ripa in d. cap. sære. num. 76. ex l. profectitia de iure dotium, & licet is §. vtrum, loquatur quoad Fiscum fortius erit quoad priuatum, quando ei poena defertur, ut nostro casu, sic declarat Bald. in l. pen. C. qui bo. ced. possunt, & refert Alex. d. §. si de vestigialibus num. 47. circa med. Nec hoc fundamentum diluit responsio quam considerauit Paris. d. consil. 157. num. 36. dum inquit,

d. §. sed utrum loqui in profectio, quod prouenit ex substantia patris uel eius contemplatione, non mirum si non publicatur, nam hæc responsio ad rem non confert non enim Paris. intellexisse videtur Bartolum & Alex. qui argumentantur e contra, quod si ob delictum patris non publicatur profectitium ne filio noceat, sic e contra non publicari aduentitium ob delictum filij, ne patri obstat. Solet &. Quarto citari ¶ tex. l. 2. C. de Castr. pecul. mil. libro. 12. vbi prohibetur cuiusvis peculii alienatio Castrèsi excepto filio prohibetur patre reluctante, non ergo delinquendo amittit, & licet Paris. d. consil. 157. nu. 38. quo ad casum super quo interrogatus respondit non conferre dicat, attamen casui nostro conuenit, & si eam patiatur difficultatem quam supra in primo fund. retuli, suffragatur tandem vlt. loco huic sententia ¶ tex. l. cum ancillis. C. de incest. nup. vbi filij bona existētis in potestate patris ob delictum ab eo comissum non publicantur, quem tex. sic intelligit Bal. & clare Saly. in l. si filius col. 1. versic. 4. pro casu. C. de bonis dam. & ideo glo. communiter recepta in l. 3. §. si filius. ff. q. quicq; Iur. vult. filium non posse detrimentum patri asserere etiam in acquirendis, vt ibi late affirmat las. primo nota. nec responsiones quas attulit Paris. d. consil. 157. nu. 49. argumentationem diluunt, licet quo ad casum suum dixerit non procedere quare vera est communis hæc sententia.

Contrariam tamen sententiam probasse videtur, lac. de Arena vt refert hic Bar. nu. 13. & in d. §. si de vestigialibus. nu. 13. vbi eiusdem sententia fuisse Cy. testatur, illos secutus fuit Ripa. d. cap. sære. nu. 76. de restit. spolia. quin. Bar. visus fuit sibi parum constans dum in l. si postulauerit. §. iubet. de adulter. affirmat, ex delicto filium amittere proprietatem, reseruatō vsu fructu patri donec viuat quam sententiam probauit & ibi Ang. & idem in anth. bona damnatorum col. 2. ver. sed si. C. de bon. dam. nec dissentit Saly. in l. i. in fine. C. de bonis que lib. Bal. in tit. de controuer. Inuestit. §. rursus. col. 2. versic. pone ergo, & filium delinquendo amittere proprietatem aduentitiorum contra Soc. lun. & Ruy. supra relatos consuluit in eodem met casu Paris. d. consil. 158. lib. 4. horum tamen argumenta & rationes facili negotio diluuntur. ¶ Tex. enim. d. l. si postula uerit. §. iubet. de adulter. vbi in bonorum publicatione intelligitur saluo vsu fructu alteri debito, sic declarat Ripa. d. cap. sære. nu. 76. verum is §. iubet, loquitur eo in casu cū alienatio,

natio alicui permiffa est: quod non contingit in casu nostro, sic Bar. d. §. si de uectigialibus nu. 13. & Soc. lun. d. consil. 77. nu. 7. lib. 2. illud verò secúdo, quo mittitur Ripa. d. c. sære nu. 76. in fi. habet falsam responsionem dum inquit ¶ patrem teneri de peculio profectio pro inuasiōe & occupatione a filio facta. l. in peculium. ff. de re iud. l. 3. §. idem scribit. ff. de pecul. ergo a fortiori locus esse debet poenæ pro violentia, etiam in peculio aduentio reseruatō vsu fructu patri, nã vera est argumētatio, quando filius condemnatur in certa quantitate in iudicio, in quo dicitur quasi cõtraxisse. d. §. idem scribit qui tunc pater tenetur de peculio, quod concessit, separatim a suis rationibus. l. i. de peculio, secus in peculio aduentio, cuius ipse pater administratio nem habet. sic intelligit glo. l. pater qui castrè se, in glo. magna. ff. de castr. pecul. sic declarat Bar. in. d. §. si de vestigialibus. nu. 13. versic. item obstat. tex. vero. l. 2. ff. de reb. eorū qui sub tutel. ex Bar. hic & in. d. §. si de uectigialibus. n. 13. versic. secúdo obstat responsio nem habet.

78 quod autem adducitur. 4. minoris ¶ delinquentis bona publicari. l. clarum. C. de autho. præstan. quæ tamen alienari impediuntur, habet ex Bar. d. nu. 13. responsionem, prohibitionem, illam fauore minoris tantum esse: cū tamen in peculio aduentio fauore patris usufructuarij, factum id sit quam declarationem videtur probasse Alcia. d. responsio. 522. nu. 4. potestremo loco Paris. d. consil. 157. nu. 24. citauit

79 ¶ textum. l. quinq; legibus cum. l. sequen. ff. de bonis damna. vbi si mulier damnatur & eius bona publicantur, & si in eis maritus habeat usufructum, verum intelligit hic Bar.

80 nu. 11. esse speciale in quinq; casibus ¶ cū dos regulariter non publicetur, ob vsu fructum quem in ea habet maritus, vt super admonuit: & probat. l. sed si alia de bon. damna. omnes in. l. si constante. §. vlt. ff. sol. matr. ex quibus satis intelligimus, verã esse receptiorem illã sententiam, quam auctoriter affirmauit Bar. & rectè secuti sunt ceteri.

Extenditur primo relata communis opinio, ex sententia Rui. in consil. 24. nu. 11. 12. lib. 4. procedere & eo in casu ¶ quando patri prohibetur vsu fructus acquisitio ex aduentitijs bonis, ea ratione vitur Rui. quia non potest filius de bonis illis adhuc testari, iuxta l. pen. C. qui testa. facer. poss. & ita ad extraneos transferre, & per cõsequens sic non debet posse usuire in cõsuetudinem bonorum iura vbi Bar. de iure patro. l. eorum. ff. ad. l. Jul. maie. l. i. C. de bonis que libertis, & simi

82 le est (inquit Rui.) quod de emphyteosi ¶ eccllesiastica videmus, quæ cum non transeat ad extraneos, vt latè docuit Alex. l. etiã sol. ma. & latissimè las. consil. 155. lib. 2. Cur. lun. consil. 4. Paris. consil. 71. nu. 40. lib. 3. consil. 89. & seq. lib. 4. sic nec ¶ in bonorum publicationem venit. cap. felicitis. §. si qua vero de penis in. 6. §. illo in authen. de aliena. & emphyteo. Alex. consil. 23. nu. 4. lib. 3. & consil. 89. nu. 1. 2. lib. 4. nec adhibenda est differentia (inquit Rui.) ob defectum qualitatis rei, quia idè est quando defectus prouenit ex causa, & efficienti, & hanc declarationem confirmat Soc. lun. qui in eodem casu cum Rui. consuluit. d. consil. 77. nu. 10. lib. 2. ex doctrina Soc. Sen. consil. 121. col. 4. versic. ratio. lib. 4. qui clarè affirmauit, expressè ¶ prohibita alienari ex testamento, non venire in bonorum publicatione, verū Soc. lun. d. consil. 77. nu. 12. non parum ambigit, vt ipse facio, cum in hac Rui. extensione cessent præcipuae illæ rationes, quibus communis relata sententia ¶ Bar. & ceteris firmatur, cessat enim illa, quod patris fauore alienatio sit prohibita, cum in casibus d. authen. excipitur, nihil sit ad comodum patris inductum, quando aliquid ei adquisiri non concedatur, nec ad rem facit, quod de ijs testari nõ possit filius, quia procedit ob impedimentum patriæ potestatis, quæ sola ¶ patria potestas non est impedimento, quin filius propria ob delictum perdat, & si Roma. & alij nõnulli quos refert Alex. d. §. si de uectigialibus. nu. 45. 46. affirmant, peculium profectitium publicari, si delictum est tale vt patria potestas extinguatur, quorū sententia dubia admodum est, vt testatur eo loci Alex. Rurfus doctri. Rum. aduersatur, quod cum hoc casu pater non habeat administrationem peculij, sed illa penes filium sit, peculium illud alienari posse sic & per delictum perdi. l. cum & filij. C. qui bon. ced. possunt, & tradit clarè Bar. d. §. si de uectigialibus nu. 13. in fi. & his ¶ casibus patri administrationem non habere, probant omnes in. d. authen. excipitur & in. l. i. C. de bon. mater. & idem Rui. d. consil. 24. nu. 3. & qui contra eum consuluit Paris. d. consil. 157. nu. 15. 17. lib. 4. erit tamen cogitandum, quia magna est Ruini auctoritas.

87 Extenditur. 2. & eo casu, cum pater ¶ spem solam futuri vsu fructus habet, quia nec tunc c filius delinquendo amittit, sic Rui. d. consil. 24. nu. 13. 45. 3. prædicta, lib. 5. quem secutus Soc. lun. d. consil. 77. nu. 13. 14. lib. 2. ea adducuntur ratione, quia futurum est, ut aliquo euentu spes effectum fortietur, & probat. l. R vlt.

130 vlt. §. filius autem. in verbo duntaxat. C. de bonis quæ liber. dum negat filium posse alie nare bona, in quibus pater usum fructum habet, uel quid aliud: quod postremum intelligitur ratione spei, ut uidemus secundum

88 Rui. † dotem non publicari ob delictum filie, auth. e. contra si filii. C. de repud. quod ea ratione dicitur factum, quia patri adest consolidatio spes. l. 2. §. quod si in patris. folu. mat. sic uidemus multis aliis in casibus

89 † spem operari multa, ut latissime scripsit Tiraq. Tract. De legib. connubial. Post leges num. 34. cum multis sequentibus, addo Rui. conf. 19. nu. 4. conf. 98. num. 13. lib. 1. Soc. Iun. consil. 95. num. 30. lib. 3. Alcia. responso. 171. in fin.

Declaratur communis relata conclus. non procedere, quando † Pater liberam reliquit filio peculii administrationem, sic Bar. d. §. si de uetigalibus nu. 13. in fi. inquit esse clarum tex. l. cum. & filij. C. qui bo. ced. possunt & Bar. sunt secuti Alex. d. §. si de uetigalibus col. 22. & Paris. d. conf. 157. nu. 15. 17. 18. licet contrariam sententiam probauerit Roma. l. filio. 2. Sol. ma. sed illius rationibus satisfacit Alex. qui supra, & eisdem modis responderi potest ad ea, quæ attulit idem Roma. conf. 154. col. 2. vers. secundo quia glo. quo loci & aduersus Bar. relata sententiam consuluit. Subnecti hic illa posset questio, quando Va fallus vi ingreditur fundum feudalem ab aliquo possessum, an domino detrimentum in proprietate adferat. verum infra. q. 31. vt oportuniore loco referuauimus.

91 Quæro .8. an hæc constitutio † locum habeat contra furiosum & mente captum, glo. hic, ad quam se remittit Bar. nu. 13. adfirmat locum non habere, idem censuit hic Cy. & Alb. col. 2. ex. l. infans ad. l. Corne. de Sicar. & l. penul. de Parricid. l. vlt. ff. de adm. tut. si enim non punitur furiosus committens atrociora crimina, quanto fortius hoc casu, satis enim furore ipso affligitur. l. Diuus. ff. de off. presid. d. l. pen. §. vlt. de Parricid. iusta etenim ratione constitutum hoc fuit, cum furioso † nec dolus nec culpa ascribi possit, quando

92 verè & sensu & intellectu caret, ut respondit Soc. Sen. conf. 47. col. 3. lib. 3. Quare furiosum † nullo modo esse puniendū tradunt scribentes, vt las. in. l. 1. §. adipsimur. nu. 9. de acquir. poss. Dec. l. in negotijs. §. hæredis nu. 3. de reg. iur. in. l. furiosum. nu. 34. C. qui testa. facere possunt, latè Carerius in Praxi crim. §. homicidij. 6. nu. 13. latè Tiraq. tract. de Pœnis legum & c. causa. 2. vbi. nu. 1. citauit

gl. nostræ huius constitutionis, latissime Pla. ca Hisp. lib. 1. Epito. delicto. cap. 29. ex quorū dictis declarationes habentur, quas liberater ex industria silentio inuoluam. sic declarari & intelligi debet statuta, quæ rei alieni occupatore puniunt, etiam si dicerent, cuiuscunque status & conditionis: ut est statutum Papie. 31. in criminalibus, de pena illius, qui uim alicui fecerit in eius possessione. non enim furiosum et mente captum comprehendunt ex his quæ supra q. 4. retulimus.

95 Declaratur † tamen (ne quæ ad rem nostrā accedunt propius omittam) non procedere saltem quoad hoc, ut occupata possessio, possessori deiecto restituatur, ut declarauit hic Cyn. & probat Albe. col. 2. Saly. col. 3. vers. 7. quæro, quod summa æquitate nititur: cū æquum non sit illud, cum possessoris iacturā, locupletari.

96 Quæro .9. an hæc constitutio † locum habeat contra prodigum, qui per uim alterius possessionem occupauit, & licet glo. hic quā Bar. nu. 14. dixit nescire alibi, affirmauerit, non habere locum, attamen crebrior est sententia locum habere, & communem testatus est. Bar. d. nu. 14. Albe. col. 2. Saly. col. 3. vers. quæro 8. Ripa. & las. in. l. 1. cui. de verb. ob. hic. nu. 17. ille. nu. 53. in fi. eam probauit, & Molina. in consuetud. Parisi. tit. 1. §. 2. glo. 2. nu. 21. & Tiraq. de legib. connubia. in glo. 3. nu. 147. ea ratione adducuntur, quia † prodigus adulto & pupillo æquiparatur. l. si ratorem. C. de in integr. refl. clarè in. l. certi conditio. §. idem quæri. ff. si certū petatur, ut ergo contra adultum & pupillum locum habet hæc constitutio, sic contra prodigum, cuius rei plures adferuntur rationes, ut illa Ripæ in. l. 1. cui nu. 51. prodigalitate respicere † uitium in dissipatione bonorum, in quorum conseruatione nulla est uoluntas, non enim est uitium, sed defectus persone, non ergo uitium cum altero iungi debet, ut prodigus delinquendo excusetur, cognoscit enim, quod agit, qua ratione † etiam corporaliter ex homicidio & similibus punitur Bal. in. l. furiosum. C. qui testa. face. possunt quem citauit Ripa. d. l. 1. cui. n. 53. in fi. & Tiraq. De pœnis legum & c. causa. 44. num. 46. Nec difficultatem facit. l. 1. cui, quam hic gl. citat in oppositum, quia secundum Albericiū & Saly. qui supra procedit quoad bonorum administrationē, non quoad delictorū coercionem. Aduertatur tamen, quia † Bar. in. d. l. 1. cui. nu. 6. tueri uelle uidetur glo. doctri nam, dum inquit uideri posse procedere, cū bonorum

bonorum alienationem respiciat, quasi uelit dicere, pœnā pecuniariam esse, attamen las. ibidem. nu. 17. & Buttigela nu. 35. indistinctè prodigum teneri, affirmarunt, alijs sibi Bar. & communi sententia aduerfaretur, et si Zasus in. d. l. 1. cui. n. 18. cum Bar. idem clarè affirmet.

101 Quæro .10. an hæc constitutio † locum habeat cōtra Prælatum, Abbatem, Monachum Tutorem & similes alterius possessionem nomine ecclesiæ occupantes, ut ecclesia, vel pupillus teneatur. glo. hic & ceteri interpretes subobscure admodum hanc finierunt questionem, ut & Ripa. in. d. cap. sepe nu. 95. ipse uerò regulam constituit, seu conclusio nem principalem negatiuam, non esse locū huic constitutioni, ut ecclesia uel pupillus teneatur, ut idem affirmasse uidetur hic glo. & Alber. col. 2. & clarus in. c. 1. de dolo & contuma. cōmune testatur Ripa. in. d. cap. sepe. nu. 95. & in. l. vlt. n. 174. C. de reuo. dona. vbi comunem testatur. Molinaus in cōsue. Parisi. tit. 1. §. 30. nu. 65. post Felyn. cap. nouit de iud. & Alex. conf. 5. nu. 15. lib. 5. idem in l. naturaliter. §. nihil commune. nu. 30. vers. ter tio decimo fallit. de acquir. possess. ea adducuntur ratione, quia delictum persona alteri non imputatur cap. delictum de reg. iur. in. 6. quo loci Dy. ponit exemplum in casu nostro. hinc, secundū Ripam, uidemus † ob Prælati ingrati tudinem, donationem ecclesiæ factam non reuocari Ripa. lib. 2. responso. cap. 18. nu. 20. Ruin. conf. 27. nu. 2. lib. 2. sic in tutore dicimus, qui suo facto, pupillo nō nocet. l. neq. ff. de re iud. l. pen. de tabul. exhibe. Dyn. in. d. cap. delictum, & alia supra retulimus in primo remedio recuperandæ possessionis ex interdicto vnde ui. q. 3. in. tertia. ampliatio. Ex quibus inferitur declaratio ad statutum Papie. 31. † In criminalibus sub rubi. de pœna illius, qui uolenti alicui fecerit in eius possessione, dum punit occupates possessionem alterius: cessare enim illa pœna debet contra relatas personas ecclesiæ pupilli & similibus, quorum cōsensum in uolentia, cōmittenda, nō accessit, ut statutum exigat, ibi commissit qualitercunq; uel committi fecerit.

104 Extenditur ut procedat, etiam si † Prælatus unā simul cum capitulo, congregatione facta, alterius possessionem occupauit, nam nec tunc ecclesiæ detrimentum inferri potest, hanc sententiam probauit glo. in. ca. placuit. 16. q. 6. Cardin. in. ca. 1. de dolo & contuma. vbi idem Pano. docuit. nu. 14. 15. nec dissentit

Ripa. in. d. cap. sepe. nu. 95. vers. 4. declara, & hanc probasse uidetur Molina. in consuetu. Parisi. tit. 1. §. 30. nu. 61. nec aliter uidetur sensisse Bal. in. l. iubemus nullam in fin. C. de sacros. eccle. & si alij plures, quos infra referā, aliter senserunt. fulticitur hęc sententia, cui accedo, ex eo, quod † Prælatus, & capitulum, nō possunt bona ecclesiæ sine causa legitima & solemnitate debita alienare ca. sine exceptione. 12. q. 2. si ergo nō possunt expressè, minus tacitè delinquendo. nec ad rem facit, quod respondet Ripa. d. n. 95. vers. quarto declara argumentationem non defendi, cum uideamus in simili bona minorum non posse alienari sine solemnitate. l. magis puto. §. ne passim, cum similibus de reb. eo. et tamen minor de linquendo, amittit, ut supra diximus. q. 3. nā hæc responsio ad rem non facit, cum in casu nostro ecclesia non delinquat, ut deliquit is minor, sed Prælatus, qui cū non sit dominus bonorum ecclesiæ sed solus administrator, ecclesiæ detrimentū afferre non potuit. Cōfert secundo pro nostrā & relatorum sententia, quod statim diximus Prælatum tñon esse dominū, sed solum administratorem bonorum ecclesiæ, cum Deus ipse, seu ecclesia uniuersalis, sit domina. ca. cum ex eo de electio. in. 6. Inno. & Abbas in ca. cum super. de caus. poss. & propriè tantum enim habet iuris prælatus in bonis ecclesiæ, quantum tutor in bonis pupilli Abba. ca. edoceri col. 2. de rescrip. Mahtua sing. 23. in fi. sed administrator non potest præiudicare, quia non administrator, † sed dilapidator potius diceretur. l. qui fundum. §. si tutor. de usucap. pro empto. cap. si quis presbyterorum de reb. eccl. non aliena. sic argumentatur Abbas. in cap. 1. nu. 13. in fi. de dolo & contuma. sic hæc ratione uidemus his ecclesiæ administratoribus, non concedi alienationem bonorum ecclesiæ cap. 1. de in integr. restit. nisi euidens adsit utilitas, cap. 1. vbi latissime omnes de reb. eccl. non alie. & in cap. sine exceptione. 12. q. 2. qua ergo ratione fieri potest, ut Prælatus & capitulum, qui solum administrant, possint occupando ecclesiæ præiudicare, cum pro hæc sententia pugnet clarus tex. l. meminerint. C. vnde ui. ut supra loco suo diximus, ut & illū in hanc sententiam citauit Bal. in. d. l. iubemus in fi. suffragatur tandem, quod docuit Abbas. d. c. 1. num. 16. de dolo & contumacia. ecclesiæ † bona non solum ad ecclesiæ seu Prælati cōmodum, sed & ad fabricæ reparationem, & & pauperum alimoniam esse debere. cap. vlt. 16. q. 2. cap. quatuor. cap. concessio. 12. 2. cap.

pastoralis. de his, que sunt a Præla. sine consensu. cap. qua ergo ratione & iure fieri potest, ut ex delicto Prælati & capituli, detrimentum inferatur Fabricæ & ipsiſ Pauperibus, quarum sustentatione vsus fuit & subtilis Aret. cõf. 174. nu. 2. in fi. vt iur etiã alia ratione Abbas d. cap. 1. nu. 18. vers. quarto &c. quia si aliter diceremus, statim inuicta esset uia fraudibus, quibus Prælati & capitulum, possent cum uellent alienare, colludendo cum amico, & ita possessionem occupando, ac ita per consequens ecclesiæ præiudicare, ut in simili respondit Feder. de Senis conf. 94. dum inquit non ualere transactionem + Prælati sine licentia Diocessani, quia is possit fingere litem cum amico, sicq; in ecclesiæ detrimentum transigere. uerum etsi Federici consultatio defendi possit, non tamen in hoc Abbatis argumentatio, + quia uerisimile non est, ut totum capitulum hac ratione delinquat, cum præsertim nec delictum presumat. l. merito. ff. pro solutio, cõ similit. in Clericis præsertim, quare ueram nõ ex posteriori hac argumentatione, sed ex cæteris hanc credo sententiam.

Non ignoro tamen contrariam opinionem defendisse glos. Bart. & Saly. hic, & in l. iubemus nullam. C. de sacros. ecclæs. & communem testatur Ripa. d. cap. saepe. nu. 95. vers. 4. declara. Et hanc uidetur probasse Ripa. l. vlt. nu. 75. vers. item circa hanc. C. de reuo. donatio. sic & Ang. conf. 245. quia omne datum col. 2. & Aret. conf. 114. num. 5. uerum huius sententia rationes facili negotio euitari possunt, vt tex. l. iubemus nullam. C. de sacros. ecclæs. qui secundum Abba. d. cap. 1. nu. 14. in fi. ad rem non facit, cum non potuerit Imperator super rebus ecclesiæ statuer. uel secundum Ripam, qui supra, loquitur in delicto, quod est in omittendo, quo ecclesiæ potest præiudicium asserri, cap. Imperatorum. cap. vlt. de iura. calum. nos in delicto, quod est in committendo. Non quoq; uiget text. capit. Placuit. 16. q. 6. quia satis ibi respondet glos. & melius Abbas. d. cap. 1. nu. 14. circa fi. de dolo & contuma. qui & nu. 15. respondet ad cautudini s. de restit. in integ. & ad cap. cum uenerabilis. de exceptio. + ad cap. cum olim de censib. dum inquit, procedere in alienatione iudiciali, in qua omnis delicti, & fraudis suspicio cessat, iure administrator domino adfert præiudicium, quod alioqui ipse dominus passurus fuisset, si litem ipse traçasset.

Declaratur Primo hæc conclusio, + ut non procedat secundum Abba. in d. cap. 1. num. 12. de dolo & contum. & Ripam. d. cap. saepe. nu.

109

110

111

112

113

114

115

95. & Alb. hic colum. 2. quoad restitutionem ipsius possessionis occupata, ut probat capitulum cum dilectus, de ordine cognat. & capitulum cum ad sedem de restit. spoliat. cuius rei ratio est, quia ecclesiæ + similes tenentur, quatenus ad eos peruenit, sic declarat Dy. in d. cap. delictum num. 2. 3. ubi exempla adfert de pupillo, qui tenetur ex facto tutoris quatenus ad eum peruenit. l. 1. §. quod ergo. §. si quis tamen de vi & vi armata. & supra diximus, idem in uniuersitate probat. l. si uide de ier. ff. de vi & vi armata, & ratio rationis, tam in ecclesiæ quam in cæteris, assignari potest, quia nemini licet cum iactura aliena locupletari. l. nam hoc natura de conditioe indebiti, & præsertim uerum hoc esse debet in i. ecclesiæ, quæ dicitur cultrix diuina iustitiæ. ca. 1. §. sed diuersum, de alienatione feudi, & diximus supra in primo remedio. q. 3. in fine, sic etiam, relatum statutum Papie. t. 3. r. in criminalibus. De pœna illius, qui uolentia, & c. declaratur.

Declaratur 2. non procedere + quoad ipsam Prælatum, qui occupauit, sic glos. & Abbas. d. cap. 1. de dolo & contuma. ex text. d. cap. placuit. 16. q. 6. qui secundum Ripam d. cap. saepe num. 95. vers. 2. declara. de restit. spoliato. loquitur, cum Prælati nomine proprio occupauit, ut uerè intelligit & Abbas. d. cap. 1. num. 14. circa finem, quare secundum Ripam melius probat text. cap. si episcopus. 16. q. 6. sic & relatum Papie statutum debet intelligi.

Declaratur 3. non procedere quando lege pontificia esset cautum, vt possessor per vim expulsus lucraretur proprietatem ipsam ob illata sibi uolentiam: nam eo casu & ecclesiæ proprietatē ipsam perdere poterit ex Prælati facto. Illa est ratio, quia Põtifex legem sic rei potuit imponere: ideoq; ecclesiæ tunc perdit, sed illi erit succursum cõtra Prælatum, sic in simili respondit Ang. conf. 167. Testatur in omnibus &c. quem est secutus Rui. conf. 27. nu. 3. lib. 2.

Declaratur 4. vt non procedat, + donec uerè uelit ille Prælati, qui occupauit, Abbas cap. 1. num. 13. de dolo, & contuma. argumento ca. 1. §. fin. de cap. Conrad. in usibus feudorum, & clarè tradit Molinæ. in consuetud. Parisiæ. tit. 1. §. 2. glos. 4. num. 19. Confert responsum Roma. consil. 284. Triplici &c. qui respondit + donationem ecclesiæ factam ob Prælati in gratitudinem reuocari uiuente ipso Prælati, & hanc declarationem nostram communem testatur alijs adductis, Molinæ. in d. consuetud.

114

115

116

117

118

119

120

121

122

Parisiens. tit. 1. §. 30. num. 60. 61. Ripa tamen in d. cap. saepe num. 95. vers. 3. intellige, contrarium sentit, nullo tempore aliquid amittitur ea ratione, quia quemadmodum non potest Prælati delinquendo alienare perpetuò, sic nec ad tempus cap. 1. de reb. ecclæs. non aliena. Rursus quia ecclesiæ ex facto Prælati nullum debet sentire detrimentum d. cap. si episcopus quod incommodum sentiret, si pro tempore priuaretur re illa. Verum male Ripa perpendit Abbatis, & aliorum uerba, qui distinguunt vt prælati, eam commoditatem, quam ex illis bonis ecclesiæ sentire potest, donec uiuit perdat, non eam partem, quæ ad ecclesiæ utilitatem impeditur: sic declarat Moli. qui supra d. §. 30. num. 61. 62. qui testatur hanc communem esse declarationem, & quam tandem probauit ipse Ripa in l. vlt. num. 175. vers. solutio. C. de reuoca. dona. qui & alia plura in hac questione retulit. Et in feudo + idem placuit Zafio in Tract. feudorum, in decima parte tituli De feudi amissione. num. 83. Hanc tamen declarationem intelligo, eam portio illa, quæ ad commodum Prælati delinquentis conceditur, potest residuo separari, vt sentit egregie Areti. d. conf. 114. nu. 4. aliis non, ut in simili de feudo uasalli sentire uideatur Bar. in l. si finita. §. si de reuigalibus num. 3. de damno infecto. & dicemus infra q. 31.

Quæro. 11. an hæc constitutio locum habeat, + in uniuersitate, vt si omnes Ciues uel incolæ nomine ciuitatis possessionem alterius occupent: hanc questionem mouet hic Cy. colum. 4. Albe. col. 2. in fine, quem retulit Bar. in l. aut facta. §. nonnumquam colum. 1. de pœnis, quo loci latissime disputat: quomodo uniuersitas possit delinquere, & communis ac uera est conclusio habere locum contra uniuersitatem, si uniuersitatis homines, seu consilium, quod totam refert uniuersitatem, animo deliberato & præcedenti consilio, possessionem occupauerint; sicque deliquerint: ita in nostris terminis hic Cy. & Alber. colu. 3. & communem testatur Paris. consil. 21. num. 30. lib. 4. & Bart. d. §. nonnumquam num. 9. qui in + homicidio commissio loquitur, & probat textus l. semper. §. 2. ff. quod vi & clam, qui in occupatione possessionis loquitur seu in impedimentoposito, & in casu homicidii respondit Ang. consil. 165. cum multitudine &c. sic & in delicto turbatæ possessionis concludit Afflicti. Decisioe 376. num. 1. in damno dato Dec. consil. 221. nu. 2. Rui. consil. 107. num. 4. lib. 5. Plotus in l. si quando num. 83. C. vnde vi, & alia similia,

123

124

125

126

127

128

129

scribant Fely. in cap. cum omnes num. 25. d. constit. in cap. dilectus il. 2. nu. 6. de fimo. Iaf. in l. Ciuitas num. 2. 3. ff. certum peti. & Natta. consil. 83. num. 9. lib. 1. Come. consil. 224. nu. 13. lib. 4. ubi late declarat, quæ debeant concurrere vt uniuersitas teneatur, sic etiam intelligitur statutum Papie. t. 3. r. in criminalibus, de pœna illius, qui uolentia alicui fecerit in eius possessione. Statuimus quod si aliqua persona. Communitas uel uniuersitas, cuiuscumque status &c. nam illud statutum intelligitur quando uniuersitas consilio congregato & animo deliberato illam uolentiam commiserit, ex supra traditis, recipit statutum illud, quas statim referem us extensiones ac declarationes.

Extenditur primo procedere etiam quando facta occupatione + alterius possessionis per particulares, uniuersitas illam ratam habuerit, & si enim non precesserit congregatio consilij, & deliberatio, attam teneatur adhuc tota uniuersitas, sic Bart. d. §. nonnumquam nu. 10. ex tex. in nostris terminis in l. 1. §. de iussu de ui & ui armata, & idem placuit Iaf. consil. 139. colum. 2. in prin. lib. 4. & in d. l. Ciuitas nu. 3. in fi. si certum petat, tradit glo. ubi Bald. & Abb. in cap. cum dilectus de ord. cognit. Afflicti. d. Decis. 376. nu. 3. Paris. consil. 21. num. 32. lib. 4.

Extenditur 2. vt procedat etiam eo casu, quando ipsa uniuersitas + per aliquod tempus permanisset in possessione illa ab altero inuasa, & occupata, nam cum hoc delictum dicatur successiuum, tenetur uniuersitas, etiam si congregato consilio, & animo deliberato eam possessionem non occupauerint, ita respondit Ancha. consil. 139. colum. 1. uers. sed his non obstantibus lib. 4. Dec. consil. 667. in fi. Afflicti. Decis. 376. num. 2. Fely. d. cap. dilectus il. 2. num. 8. de fimo. Paris. consil. 74. nu. 22. consil. 111. num. 72. lib. 1. & hæc declaratio non differt proprie, & uerè à præcedenti, quia hæc tollerantia + in actu successiuo, dicitur quedam ratificatio actus, sic declarat Paris. consil. 21. num. 32. 33. lib. 4. & in nostris terminis, quando res occupata peruenit ad uniuersitatem, respondit Aret. conf. 163. nu. 18. uers. sic dico pro concordia, citat huius sententiæ Butrium in cap. cum ad sedem de restit. spoliato. ex quo enim occupationis incommodum peruenit ad uniuersitatem, dicitur suo nomine facta occupatio, sic Aret. præcitato loco, et Iaf. d. l. Ciuitas nu. 3. 4. si certum petat.

Extenditur 3. quando + facta occupatione nomine uniuersitatis, & uniuersitas non punitur

125

126

127

128

129

nit occupatorem cum posset, sed eum tolle-
 rat, nam per coniecturam constare dicitur uni-
 versitatem fuisse in causa illius occupationis;
 quare adhuc teneatur, vt colligitur ex declara-
 tione Fely. in d. cap. dilectus. 2. nu. 9. de simo-
 sed hec videtur aduersari ijs, que tradit Aret.
 d. conf. 163. col. pen. post. Inno. et alios, quos
 citat, vt etiam refert Natta conf. 83. nu. 10. lib.
 1. dum inquit, quod etiam si vniuersitas se-
 sam ostendat, ob delictum commissum ab alte-
 ro ex vniuersitate, non teneri, nisi dicamus
 Aret. & Nattam, loqui quando non concurrat
 illa coniectura, quod. nomine vniuersitatis
 gestum illud sit. que sane extesio egregia ad-
 modum est ad relatum Papiense statutum.
 130 Quæro. 12. an hæc constitutio locum ha-
 beat contra eum, qui credens possidere inua-
 sit & occupauit possessionem alterius: & nõ
 habere locum censuit hic glo. ea ratione, quia
 neminem sua possessione priuare voluit. k
 diuus. ff. de Sicar. quam sententiam probauit
 Bar. hic. nu. 16. Bal. col. 2. vers. 7. queritur. eũ
 visus est sequi Corne. conf. 138. nu. 6. j. 4. Zas-
 fuis conf. 12. nu. 111. li. 1. fenfit per trisenam
 vno verbo, Aegidius Bosius tract. causarum
 criminalium tit. de pluribus violentijs. nu.
 37. vers. verum si, Saly. hic col. 3. vers. quæro
 vndecimo, qui subijcit hanc credulitatem
 debuisse causari, ex iusta & legitima causa, ut
 puta, si credidi rem mihi a filio vel a seruo
 acquisitam, uel secundum Ripam in ca. sape
 nu. 95. in fi. de restitu. spolia. eo casu, quando
 prelatus occupat bona prelati vita functi, que
 ignorabat a defuncto proprio nomine pos-
 sessa. nã stante dubio illo præsumitur potius
 illum Prælatum ÷ ecclesie nomine possedis-
 se, vt potest in dubio ex ecclesie bonis acquisi-
 ta iuxta tex. in cap. 1. 12. q. 3. Bal. in authen. li-
 centiam. C. de episcop. & cler. Aret. conf. 31.
 nu. 6. Soc. Sen. conf. 91. col. 3. lib. 4. Neuiz. cof.
 93. nu. 26. Alcia. respons. 1. nu. 2. & respons.
 133 38. vbi latè hæc ergo ratione ÷ Prælati succes-
 sor occupans possessionem, nõ incidit in pœ-
 nam huius constitutionis, sic Inno. in. cap. cũ
 in officijs de testa. & clarè Cardina. consil.
 79. Thema. tale &c. qua ratione intelligimus
 secundum glo. hic Bar. & cæteros credulita-
 tem hanc iustam esse debere circa possessio-
 nem, vt credat occupans se possidere & in ea
 esse, non autem si ciat alterum possidere, sed
 credat sibi licere eam occupare, tunc eum nõ
 excusat credulitas, sed incidit in pœnam, vt
 probat tex. in. §. p. en. Inst. vi bono. rap. idem
 voluit glo. in. l. sequitur. §. si fundum & ibi
 Bar. de vñcap. cuius doctinam cum non in-

tellexisset Ripa. d. nu. 95. in fi. eum malè repræ-
 hendit. aliud enim est (si glose hic credimus)
 credere se possidere, aliud credere sibi licere
 auferre. Rursus pendendum est, quod ref-
 pondit Corne. d. conf. 138. nu. 12. lib. 4. hanc
 134 causam non excusare ipso iure, sed ope ex-
 ceptionis.
 135 Quæro. 13. an hæc constitutio locum ha-
 beat contra eum qui reuertentem ad sua pos-
 sessionem non admittit: & habere locum, af-
 firmavit hic glo. in vers. decimo si possiden-
 tem, quam vno verbo probauit hic Bar. nu.
 17. Bal. col. 3. vers. decimo queritur, Saly. col.
 3. vers. 13. quæro. & col. 6. vers. secundo quæro
 Ripa in cap. sape. n. 79. de restitu. spolia. egre-
 giè Zasius in l. glãm possidere. §. qui ad vñ-
 dinas nu. 5. de acquit. post. & latè multis pro-
 bat Corne. conf. 207. nu. 18. lib. 2. & aliqui
 Aegidius Bosius, tract. causarum criminosa-
 rum tit. de pluribus violentijs. nu. 10. in illa
 adferri solè ratio, quia & i vi illud dicitur
 136 possessum, quod contra animum & volunta-
 tem possessoris occupatur, sic Bar. in l. sequit-
 ur. §. si fundum, de vñcap. quo loci plura ci-
 tat exempla, inter que, hoc nostrum enun-
 rat, ex l. clam possidere. §. vlt. de acquirem.
 poss. sic dicitur illum spoliare ÷ possessorem
 sua possessione, cum venientem non admittit,
 quemadmodum: qui eam vi ingreditur,
 sic probat. l. in. vbi Bar. ff. de præcario, & tra-
 dit Tiraq. de iure constituti prima parte. nu.
 69. vbi citat Affliet. decif. 40. addo eiusdè sen-
 tentiæ. Craue. conf. 107. nu. 3. & Ruin. conf.
 165. nu. 4. lib. 5. & Soc. Sec. conf. 122. nu. 17. lib.
 4. D. Cephal. conf. 47. nu. 40. li. 1. hoc fortius
 locum haberet in statuto, quo vis qualitercuq;
 138 comissa puniretur, ut est statutum. Papiæ. 37.
 in criminalibus de pœna illius, qui vim ali-
 cui fecerit in eius possessione, dũ in textu sic
 legitur: vel alio modo eidem de possessione
 violentiam commiserit qualitercuq; vel, com-
 mitti fecerit.
 139 Quæro. 14. an hæc constitutio ÷ locum ha-
 beat contra eũ, qui postea est ingressus pos-
 sessionem, is antiquus possessor est suspicatus
 se posse repelli: & habere locum affirmavit
 glo. hic, ex l. 1. §. siue autem, de vi & vi arma.
 & l. fed & si nolit de acquir. possess. Saly. ue-
 rò hic col. 3. vers. quæro. 14. alter sentiens,
 distinguit, aut is, qui est ingressus, credebat
 possessionem esse vacantem, & tunc non inci-
 dit in aliquam pœnam, sed tantum possessio-
 nem restituere teneatur. l. vlt. C. vnde vi, aut
 non credebat vacantem, & tunc si is habet
 animum decipiendũ possessorem, etiam si rē
 ver-

aerteretur ad possessionem, & tunc suspica-
 tus posse repelli ex vi & potentia ingressi,
 dicitur vi deiectus, attento vtriusque ani-
 mo: sicque locum habet interdictum vnde
 vi, vtile saltem secundum glof. & alios. in. d.
 11. §. siue autem. de vi & vi arma. & hoc casu
 est etiam locus huic constitutioni nostræ.
 aut is, qui occupauit nõ habuit animum de-
 ciendi, sed si uenisset ad possessionem, eum
 admisset: & hoc casu: non est locus huic pœ-
 ne, quia in hoc occupatore, nullus malus ani-
 mus, nec dolus adest: sed is qui est suspicatus
 posse repelli, sibi debet adscribere & imputa-
 re, que satis vera arbitror.
 140 Quæro. 15. an hæc constitutio ÷ locum ha-
 beat contra magistratum, qui alterius posses-
 sionem occupauit: glo. hic concludit non ha-
 bere locum, quam vno verbo probauit Bar.
 nu. 17. Bal. col. 4. vers. 11. quæro. Saly. col. 4.
 vers. quæro. 15. quod intelligunt omnes cũ or-
 dine iudicio procedit. cuius rei ratio est,
 quia tunc non dicitur vis nec audacia, sed iu-
 stitiæ administratio, & iuris executio cum au-
 tem ÷ extra iudicialiter procedit, dicitur pro-
 cedere vt priuatus & tunc locus erit huic cõ-
 stituti. cum tunc ab altero quouis priuato nõ
 differat. l. iniuriarum. §. 1. & Alber. quos re-
 fert Ias. in l. 2. n. 124. vers. non obstat tertium.
 C. de iure emphyt. dum docent illud ibi cõ-
 tingere, quia actio pœnalis & rei persecuto-
 ria, vno & eodem tempore oriuntur, vt con-
 tingit in casu nostro. verũ animaduerti text.
 d. l. si pro fure, non multum ad rem, cõferre
 eum procedat quoad electionem actionis,
 ut una electa altera non censeatur remissa
 nam quid ex latere rei non est factum, fecus
 in casu nostro, vbi respondens, rem restituit,
 quã dum acceptat dominus, satis dicitur cõ-
 sensisse purgationi moræ, quod non est in. d.
 l. si pro fure, vbi factum aduersarij non inter-
 cedit, ut illi assensisse videatur postmodum
 dominus. Contraria ergo sententia aduersus
 Ripam, verior est, pœnam constitutionis
 nostræ censi remissa, cum dominus rem
 acceptat sine protestatione, & licet possit ad-
 duci ÷ tex. l. si duo. ff. si quis cautio. & t. l.
 post diem. ff. de lege commisso. attamen re-
 spondet Ripa. d. cap. sape. nu. 72. in fi. & meli-
 us responderi potest ex declaratione Ias. in l.
 2. nu. 124. cap. fi. vers. & tenendo istam partẽ
 C. de iure emphyteo. loqui in duobus reme-
 dijs contrarijs & incompatibilibus, quod
 non contingit in casu nostro, cum incompa-
 tibilita nõ sint rem recipere, & pœnam adhu-
 c petere, & ideo secundo loco melius ad rem
 con-

furtis, que actio à nostra multum differre vi-
 detur, dico non multum differre, cum in hac
 ita primo agatur ad restitutionem rei pro-
 priæ, deinde ad pœnam, vt fit in illa actione,
 quod metus causa: iuxta declarationem Ripæ
 in. l. si infulam. nu. 73. vers. nam in cæteris de
 verb. obliga. Non pariter hanc iuuat senten-
 tiam, quod secundo loco inquit Ripa. d. cap.
 sape. nu. 72. in delictis quæ in faciendo con-
 sistunt non admitti moræ purgationem, vt
 docuit Bar. in. l. si infulam. q. 6. de verb. obli.
 quia respondeo in casu nostro, hoc delictum
 esse quid, quod habet actum successiuum,
 quia occupans in possessione persistit, quo
 in casu ÷ more purgatio admittitur, ut decla-
 rat ipse Bar. d. l. si infulam. q. 6. est. num. 21. in
 fi. & ibi Ripa. nu. 95. vers. limitat Bart. quare
 pro Ripæ sententia, olim fortius postremo
 loco vigere considerabam, quod cum hæc sit
 148 ÷ pœna à lege indicta dominum rei per con-
 secutionem rei principalis illam non censi
 remissæ: vt videtur text. in. l. si pro fure. §. 1.
 de cond. furt. iuxta l. 3. ff. de eo quod certo lo-
 co, dum inquit pœnam hanc non censi re-
 missam, ut e contra dicitur in pœna conuen-
 tionali, & is tex. fortius pugnare videtur se-
 cundum intellectum Cyn. & Alber. quos re-
 fert Ias. in l. 2. n. 124. vers. non obstat tertium.
 C. de iure emphyt. dum docent illud ibi cõ-
 tingere, quia actio pœnalis & rei persecuto-
 ria, vno & eodem tempore oriuntur, vt con-
 tingit in casu nostro. verũ animaduerti text.
 d. l. si pro fure, non multum ad rem, cõferre
 eum procedat quoad electionem actionis,
 ut una electa altera non censeatur remissa
 nam quid ex latere rei non est factum, fecus
 in casu nostro, vbi respondens, rem restituit,
 quã dum acceptat dominus, satis dicitur cõ-
 sensisse purgationi moræ, quod non est in. d.
 l. si pro fure, vbi factum aduersarij non inter-
 cedit, ut illi assensisse videatur postmodum
 dominus. Contraria ergo sententia aduersus
 Ripam, verior est, pœnam constitutionis
 nostræ censi remissa, cum dominus rem
 acceptat sine protestatione, & licet possit ad-
 duci ÷ tex. l. si duo. ff. si quis cautio. & t. l.
 post diem. ff. de lege commisso. attamen re-
 spondet Ripa. d. cap. sape. nu. 72. in fi. & meli-
 us responderi potest ex declaratione Ias. in l.
 2. nu. 124. cap. fi. vers. & tenendo istam partẽ
 C. de iure emphyteo. loqui in duobus reme-
 dijs contrarijs & incompatibilibus, quod
 non contingit in casu nostro, cum incompa-
 tibilita nõ sint rem recipere, & pœnam adhu-
 c petere, & ideo secundo loco melius ad rem
 con-

confert doctrina Iaf. in d. l. 2. nu. 124. C. de iure emphiteo. si t dominus ab emphiteota recipit solutionem canonis pro tempore iam preterito, caducitatis poenam remississe dicitur, que doctrina receptissima est, ut ante Iaf. sic affirmavit gloss. in cap. pro fuit de loc. Cur. Sen. consil. 82. colum. 1. versic. 3. principaliter Socin. Sen. consil. 66. colum. fin. versic. 3. quia lib. 3. Rui. consil. 151. num. 12. libr. 1. & idem placuit Dec. consil. 138. colu. 4. versic. 3. etiam, & conf. 329. nu. 3. Bru. consil. 110. n. 3. Paris. conf. 108. nu. 44. lib. 1. & conf. 5. nu. 201. li. 4. latissime Boe. q. 309. n. 5. ubi plura Alex. responfa citavit. quemadmodum ergo eo casu ex receptione pensionis quoad poenam, dominus sibi preiudicat, sic in casu nostro, nec procedit responso quam adfert Ripa. d. cap. sepe nu. 72. in fi. hoc esse in poena, quae in non faciendo committitur, quae facilioris esse dicitur hac nostra: cum consistat in faciendo iuxta glo. l. si mora. ff. sol. ma. verum dicendum est in nostro hoc casu esse paria, cum is, qui non solvit pensionem, alienum occupare & invadere dicitur. ut est notab. tex. in cap. decime. 16. q. 1. & probat tex. in d. cap. sepe de restitut. spol. dum inquit, quod non multum interest an iniuste detineas an invadas alienum, & ibi gloss. alia adfert, & haec iura in hanc sententiam citant Tiraq. de poenis legum &c. causa. 44. nu. 11. ubi multis iam docuerat, non multum differre an delictum esset in omittendo, vel committendo, & licet soleat lex levioiorem poenam intelligere ijs, qui omittendo delinquit quam ijs, qui committendo peccant, tamen postquam quia poena est indistincta, illa debetur, ut hoc casu in emphiteota, cui dominus non dicitur ex ipso facto & recepta pensione voluisse remittere, quod iam sibi debetur, cum illa iam debita sit. Tertio etiam loco confert multum, quod hoc factum dicitur habere in se tractum successivum, ex quo omni tempore dominus rei potest per occupatorem ad suam possessionem restitui, & ita mora (quod aiunt) purgare, ut declarat Bar. in d. l. si infulam nu. 21. in fi. de verb. oblig. & ibi eum declarat Ripa num. 95. versic. limitat Bar. citant textum. l. in lege. §. si colonus. ff. locati, qui in his ferè terminis loquitur, dum de expulso colono verba facit, Postremo in hanc sententiam ex eo adducor, quod ubi res ad suum primum statum, & esse reponi potest semper tempore purgationem etiam in poenalibus concedi, sic Bald. in cap. 1. colum. 2. quo tempore miles, in visibus feudorum, quem secuti sunt Ripa. d. l. si infulam nu. 86. & num. 118. de verb. obli-

gat. Cur. Iun. consil. 142. nu. 14. Rubens conf. 113. Boe. q. 211. num. 22. q. 309. num. 6. Alcia. responso. 101. num. 7. addo etiam Alex. consil. 79. in fin. lib. 1. & loquuntur relati in his ferè terminis, quando poena privationis feudi est remissa ex receptione feruitorum & concessione Inuestiturae, ex quo in pristinum sunt omnia reposita, ut contingit in casu nostro, ubi per rei restitutionem omnia in statum pristinum restituantur, quare domino non relucante poena remissa dicitur. Quae sanè vera sententia eo casu fortius procederet, quando vna simul t cum aucto poenitentiae, concurreret aliqua coniectura, qua constare posset occupatorem hunc dolo caruisse, tunc enim dum bio procul omnis poena & omne delictum cesset extinguitur, iuxta declarationem Bar. in d. l. qui ea mente col. uerf. ulterius oppono, ex. l. 1. C. de crim. stellio.

157 Declaratur non procedere, t cum dominus recipiendo rem protestatur sibi saluum ius esse agendi ad poenam, ut tradit Ripa d. cap. sepe. num. 72. cum protestatio conferret illud ius. l. si debitor. §. si in uenditione. ff. qui bus mod. pig. hypote. soluitur, cuius text. argumento sic affirmat doctores, in domino, qui ab Emphiteota recipit pensionem praeteriti temporis, nam si protestetur sibi saluum ius esse agendi ad poenam caducitatis, illa non censetur remissa, sic Iaf. d. l. 1. nume. 124. & ibi Bar. num. 5. in fin. C. de iure emphit. Cur. Sen. consil. 82. in fin. Ripa in cap. cum. M. Ferrar. num. 128. de conslit. & communem testatur Boe. q. 309. num. 5. quae sanè declaratio praecedensque conclusio annotanda est pro declaratione statuti t Papiae. In criminalibus de poena illius, qui uim alicui fecerit in eius possessione, quo imponitur poena uim facienti ut uim passus, recipiens possessionem protestetur saluum sibi ius esse agendi ad poenam, ne aliàs, ut admonui censetur remissa.

160 Quarto. 17. an locum t habeat haec constitutio contra eum, qui dum occupat, & adhuc perfecte non est ingressus possessionem, ab aduersario spoliatur: & non habere locum affirmavit Bart. & ceteri in d. l. si quis ad se fundum C. ad l. Iul. de ui. Bart. in l. qui possessionem, num. 2. de ui & ui armata, quibus accedo, & si text. l. uulgaris. §. qui furti. ff. de furtis, eorundem sententiae non suffragetur, ut animaduertit Ripa in cap. sepe. num. 71. in fi. de restitut. spol. liat. cuius dicta non refero, quod ubi deficit t praesuppositum dispositionis cessare & dispositionem, gloss. l. mancipia. C. de seruus fugit. quam recipiunt omnes, ut apud Dec. con-

158 ff. 201. nu. 2. consil. 327. col. fi. consil. 466. nu. 8. consil. 591. num. 3. 4. consil. 511. num. 4. D. Crauet. consil. 230. nu. 1. consil. 231. nu. 2. & consil. 298. num. 4. addo Cur. Iun. consil. 76. num. 3. consil. 116. num. 9. consil. 165. nu. 14. Ruinum consil. 60. num. 9. lib. 2. Marfil. sing. 339. Alcia. responso. 560. num. 6. 7. & alibi sepe, at nostro hoc casu praesuppositum dicitur, quod occupatio & spoliatio facta sit, quae cessat hic, cum is spoliatus non dicitur, qui recuperauit statim. l. 3. ff. de diuore. nec ad rem facit, quod docuit Ripa d. cap. sepe num. 71. t dum scripsit, quod licet quoad possessionem non dicitur dominus spoliatus, cum eam recuperauerit, negari tamen non posse, quin quoad commissam violentiam, delictum consummatum sit. Cum ergo ratione audaciae & violentiae imposita sit poena, illi locus esse debet, nã dico, quod licet commissã sit aliqua uolentia illa punietur, sed nõ poena constitutionis nostrae, quae constitutio, ut rectè animaduertit Saly. in d. l. si quis ad se fundum in fin. C. ad l. Iul. de vi, loquitur in illo occupatore, qui cum effectu rem occupatam penes se habet, ut probant illa uerba, reddat, & restituat, posita in hac. l. si quis in tantam: si ergo ex recuperatione incõtinènti facta cessat restitutionis facultas, sequitur nõ esse locum huic constitutioni. Praeterea inquit Saly. d. l. si quis ad se fundum in fin. hic recuperans incontinenti dicitur a legis dispositione recedere uoluisse, argumento. l. vlt. C. de pactis conuen. ex qua illa iuris regula desumitur ob t hominis prouisionem legis prouisionem cessare: latè Rui. consil. 74. num. 8. 18. lib. 1. Soc. Iun. consil. 128. num. 200. consil. 130. num. 12. lib. 1. Ex quibus clarè constat malè sensisse Ripam. d. cap. sepe nu. 71. qui contrariam defendit sententiam, & ante eum Iacob. de Arena, ut refert Saly. d. l. si quis ad se fundum in fin. ea ratione, quod satis dicitur commissã violentia, quod uerum non est, ut statim retuli. Inferitur ex ijs declaratio ad statutum Papiae. t 31. In Criminalibus de poena illius, qui uim alicui fecerit in eius possessione, nam statutum dum punit occupatores alienae possessionis, & turbatores in ea parte dum punit illos occupatores non habebit locum cum perfecte occupata non fuit possessio, cum deficiat statuti praesuppositum, ut iam diximus, quare possessori consultum erit si ex illo statuto experiatur, tamquam turbatus in sua possessione: quandoquidem eadem sit poena aduersus utrumque occupatorem scilicet & turbatorem.

166 Quarto. 18. quid si possessor spoliatus t re-

cuperet ex interuallo, an adhuc possit agere contra illum occupatorem poena huius constitutionis: & posse affirmat Bar. in d. l. qui possessionem nu. 3. versic. secundo potest queri. de ui & ui arma. & in l. si quis ad se fundum nu. 3. & ibi Saly. col. pen. versic. quarto nunc. C. ad l. Iul. de ui Ripa d. cap. sepe. nu. 73. aliquos refert remissiuè, nec quid ipse sentiat profert Aegidius Bofsius Tractat. causarum criminalium, titulo de pluribus uolentiis, num. 15 qui ergo secuti sunt Bartolum, ea adducuntur ratione, quia recuperans rem suam, non perdit huius constitutionis remedium quoad poenam, quae conceditur. argumento. l. qui vas in princ. ff. de furtis: uerum huic rationi aduersatur, quod ex Saly. in d. l. si quis ad se fundum in fin. supra in praecedenti quaestione referebam, hominis dispositionem extinguit illam legis, nisi dicamus hic iam illum possessorem deinde ex interuallo deiectum posse diste, & ita audaciam suam effectum fuisse fortitam, quod non contingit in casu praecedenti. vel secundo, concedi hoc casu, quia spoliatio superest actio, qua & ipse experiatur contra suum spoliatorem, quod non contingit in casu quaestioni praecedenti, erit tamen cogitandum. Nèc huic sententiae aduersatur primo, quod t dolus & uolentia huius secundi occupatoris cum dolo & uolentia primi cogitari debeat, iuxta regulam. l. viro atque uxore. ff. sol. matrim. & in cap. quia plerumque de donat. inter virum & uxore, quia secundum Bartolum in d. l. si quis ad se fundum. num. 3. responderi potest t regulam hanc habere locum quando delictum secundum, non absorbet primum, secus si absorbet, & hoc est quoad rei restitutionem, non quoad poenam que non versatur circa rem, sed extra, sic docuit Alexand. d. l. viro atque uxore num. 7. in fin. Non quoque obstat, quod cum hic secundus occupator t incidit in poenam huius constitutionis ut infra subiciam, non posse vi remedio huius constitutionis, iuxta textum. l. auxilium in fin. de mino. & l. si qua per calumniam. C. de episc. & Cler. quia occurrit ex Saly. in d. l. si quis ad se fundum. colum. pen. versic. quarto nunc in fin. procedere quando in legem est commissum factum idem, & ob unum ac idem factum, non cum est circa diuersa, & facta diuersa, ut hic: quam declarationem probauit Alex. in d. l. viro atque uxore in fin. sol. matrim. & clarè Dec. in l. cum proponas la. 2. nu. 6. in fin. C. de pactis, & optimè declarat Soc. Sen. consil. 59. col. 2. in prin. li. 1. quod nostro casu facta sunt diuersa, re ipsa patet.

- 170 **Quæro. 19.** t an possessor spoliatus recuperans incontinenti incidat in pœnâ huius constitutionis: Sicut incidere censuit glo. in d. l. si quis ad se fundum, quâ ibi secuti sunt omnes addo nouissimè hanc sententiâ secuti fuisse Aegidii Bofsum in Tract. caufarum Criminalium tit. de pluribus violentijs nume. 6. 7. 9. vbi ea ratione, quia iure conceditur talis recuperatio. l. 3. §. cum igitur de ui & vi armata, quare cum lege permittente recuperet pœnam non maretur. l. Gracchus. C. ad l. Iul. de adulter. si verò ex intervallo recuperaret, non est dubium quin incidat, cum ita clarè disponat hæc ipsa constitutio, nec est, qui refragetur, nam si hoc casu dominus accusaret illum occupatorem primum, fas esset illi dominum reacussare, ut censuit Bart. in d. l. qui possessionem num. 3. in fin. de ui & vi armata. quo autem modo dicatur recuperatio facta ex intervallo vel incontinenti: diximus supra in primo remedio recuperandæ possessionis ex interdicto vnde vi. q. 33. sic declarari potest statutum Papæ. 31. In criminalibus de pœna illius, qui uim alicui fecerit in eius possessione, cum præsertim admittat illud statutum excusationem occupatoris, qui aliquo iure, hoc facere potuit, vt in textu statuti sic legitur. Et prædicta locum habeant, nisi prædictus, qui diceretur offensus, ius haberet, propter quod potuisset licitè facere. licitè enim facit & iure concedente, si suum statum recuperet.
- 172 **Quæro. 20.** an t Pater affectans priuari bonis, incidat in pœnam huius constitutionis ad detrimentum filiorum: hanc quæstionem solus Ripa (ut, si memoria nô me fallit, hæc nus vidi) proposuit in d. cap. sepe. num. 74. de restit. spoliati. ex cuius doctrina, (vt rem clarius explicem) plures casu propono. Primus est quando t constat de fraude, tunc nullum filius in legitima adfertur detrimentum, ex doctrina Bald. in l. 1. in fi. ff. si quis in fraud. patro. & in rub. C. de cond. ob turpem causam, quem secuti sunt las. in l. si arrogator numer. 23. ff. de adoptio. & in §. item si quis in fraudem colum. 1. Inst. de actio. & Fernand. in l. in quartam prima parte nu. 264. ad l. falcid. dum affirmant licere filio legitimam reuocare ex bonis a patre in aliam lusu amissionem: sed Diacus Couar. in cap. Rainutius. §. 10. num. 9. de testa. intelligit verum esse in filio arrogato non in vero naturali & legitimo, qui hoc casu nec legitimam potest detrahare, & inquit, hæc esse communem, nisi adquirens fraudis esset particeps, cõfert & l. vl. ff. si quis in frau.

patro. cuius argumento adducti Bald. in proem. C. colu. 4. vers. iuxta hoc, & Dec. conf. 246. num. 4. consil. 547. nume. 1. & consil. 557. num. 7. probant, quod & si t pater possit omnia bona dilapidare, & in mari (vt aiunt) projicere, non tamen possit legitimam filiorum. Secundus est casus quando fumus in dubio, & solum agitur de amissione vnius rei tantum, & tunc cum dolus non præsumatur, dicendum est, locum esse pœne huius constitutionis, etiam si filiorum legitima minuat. Tertius est casus, qui difficultatem habet, quâ do fraud obtegitur & ignoratur, sed omnium tamen bonorum amissio sequitur, quo in casu præcitato loco affirmavit Ripa non esse lo cum pœnæ huius constitutionis in detrimentum legitime filiorum, ea ratione prima, quia factis t dolus & fraus arguitur ex omnium bonorum amissione argum. l. omnes. §. Lucius. ubi Bartol. ff. de his quæ in fraud. Cred. cuius argumento dicimus enormem lesionem dolum arguere, & t dolum ex proposito & re ipsa, æquiparari, quod tradit in his terminis Alexand. consil. 55. nume. 5. libr. 1. & alibi sepius accedit præter Ripam, illud quod dicimus, quod & si ex delicto Patris omnia bona t publicari debeat, & sic deferri ex legis municipalis decreto, nô tamen filiorum legitima publicaris, vt probat tex. l. quis quis, §. ad filias. C. ad l. Iul. maiefta. & in claris terminis Ang. conf. 357. visis condemnationibus col. 1. Paul. Picus in l. titia. §. titia cum nuberet nu. 58. deleg. 2. Fernand. d. l. in quarta prima parte nu. 265. ad l. falcid. aduersatur tamè huic sententiæ Bar. doct. in l. hereditarium. ff. de bo. autho. Iud. posside. ut eam prodit cautelam patri, qua possit filii legitima fraudare, vt omnia bona vendat, cauteque pecunias distrahat, vt ignoretur quomodo distractæ fuerint. Bar. sunt secuti lo. à Platea. §. ite si quis in fi. Inst. de inutil. stipula. qui admonuit t in ipsa bonorum venditione debere cõ stare numeratum fuisse prætium, sic & las. in authen. nouissima nu. 3. C. de inoff. testa. & in l. 1. nu. 5. ff. de eo per quem factum erit, vbi citauit Plateam, addo Soc. Sen. cõf. 93. col. 9. circa med. lib. 1. Calc. conf. 75. n. 30. Car. Molina. in consuetudine Parisien. tit. 1. §. 8. glo. 3. nu. 19. & conf. 45. nu. 3. 4. Didacus Couar. in cap. Rainutius. §. 10. in fi. vers. 3. eadem de restam. Fernand. d. l. in quartam prima parte nu. 262. vers. intellige primo, idem ergo videtur dicendum in delinquente: cum argumentari liceat de cõtra Cibibus ad delicta. l. omnem, de Iud. sicq; idem in casu nostro, verum Ripa. d. cap.

- cap. sepe. nu. 74. respondendo, dicebat Bar. doct. t d. l. hereditatum, veram non esse, cum eam reprehendat Ang. in l. Pap. §. quarta de inoff. testa. Roma. sing. 90. quidam Card. Alex. conf. 55. col. 2. li. 1. vel secundo (vt idem Ripa. ait) doct. Bar. solù procedit, cum sub titulo oneroso bona distrahantur, non si titulo lucratiuo, sic ipse met Bar. eo loci, & idè in l. si quis adeo. ff. si quis a paren. fuerit man. Alex. d. conf. 15. col. 2. Fernand. d. l. in quartam. d. prima parte nu. 261. sed in casu nostro titulus est lucratiuus, iuxta declarationè Bar. in l. Meuius. §. duobus nu. 24. deleg. 2. sed est hic aduertendum quia nullam differentia rationè adfert Ripa, & ratione finis, nulla adesse videtur differentia. quare dicerem potius, quod aut subest iusta alienationis causa & urgens necessitas, & tunc possit pater alienare: nec tunc dicitur fraudari filius legitima, aut nulla subest necessitas, & tunc non posse patrem alienare: & ita veram esse aduersus Bar. Ang. & aliorum sententiam, vt vno verbo sessisse videtur Fernand. in d. l. in quartam prima parte nu. 262. in fi. ad l. falcid. satis enim ex eo solo detegitur fraus.
- 182 **Quæro 21.** an clericus, qui vult renuntiare beneficio inuito Episcopo, hac cautela vt possit, vt scilicet in possessionem alterius se intrudat, & suam possessionem & beneficiû amittat Ripa. d. cap. sepe nu. 75. de restitutio. spolia. negat clericum hac cautela vt posse, ca ratione, quia hæc dispositio est induta ad odium occupatoris, non ergo ad cõmodum & fauorem esse debet iuxta. l. legata inutiliter de leg. 1. & l. legata de adim. lega. cap. inter corporalia de transla. prela. & huius opinionis fuisse Gemi. Francum, ac alios in cap. eum qui, de præben. in 6. refert Ripa. arbitror ex alio non prodesse, cum nulla sit huius constitutionis potestas in clericum, vt beneficio priuetur, vel vt alteri concedatur, nisi dicamus idem esse iure Pontificio ex c. placuit. 16. q. 6. & declarat is Francus. d. cap. eum qui. col. 2. vers. sed an habeat, ex illo tex. quo idem videtur cautum.
- 184 **Quæro. 12.** an huius constitutionis remedium cõmodatario concedatur contra occupatorem rei cõmodate: glo. huius constitutionis & Ripa latius. d. cap. sepe nu. 77. hanc mouent quæstionem, & quo res clarior fiat, plures casus distinguendi sunt, primus est, quando rei cõmodatæ dominus rem penes cõmodatarium existentem occupauit, tunc affirmat glo. huic constitutioni locum non esse, & hanc sententiam secuti sunt Bal. & Sali.

hic, ille col. 4. vers. 3. ad euidentiâ, in iste col. 4. vers. quæro. 6. & idem Saly. l. si de fundo col. 1. C. locati, ea ratione, quia huius occupatoris animus, non fuit inuadere alterius possessionem vel rem occupare, sed propriam conferuare, cum ipse cõmodatarius non possideat, sed rei dominus. l. si colonus de vi & arma. retinet enim cõmodans & proprietatè & possessionem rei cõmodatæ. l. rei cõmodatæ. ff. cõmod. deficit ergo omnis causa & proprietatis & possessionis in cõmodatario, nô mirum si nostræ constitutionis dispositio, ei non suffragatur, posset tamen experiri cõmodatarius commodari actione, cû passus non sit eum vt re cõmodata ad usum destinatum: iuxta. l. in cõmodato. §. sicut. ff. cõmo. cum similib. nec mouet difficultatem tex. t. §. vl. Inst. vi bonorum rapto. quem citat Ripa. d. num. 77. quia intelligitur, cum ab alio quàm à domino, res cõmodata vel deposita occupatur, vt possit is cõmodatarius agere ad interesse, nec enim conceditur actio ex constitutione nostra, sed actio commodati vel depositi, cum hæc nostra sit tantum ad dominij consecutionem.

Declaratur primus hic casus non procedere secundum glo. Bal. & cæteros relatos hic, quando cõmodatarius possessionem rei cõmodatæ interuertisset, & nomine proprio possidere cepisset, tunc enim si rei dominus eam occupet, locus erit huic constitutioni, cuius rei ratio est, quia ipse est possessor, non rei dominus, quare occupari nô debuit, probat hanc sententiam tex. l. colonus. & l. qui fundum de ui & vi arm. vbi colouo deiecto, qui iam possessionem domini interuertat, conceditur interdictum vnde vi contra deiecientem, probat & l. si quis ad se fundum. C. ad l. Iul. de vi, vbi ex intervallo expulsus contra expulsorem agit. Rursus diximus supra in primo remedio recuperandæ possessionis, ex interdicto vnde vi. q. 11. prædoni (quod est ad rem maximè) concedi interdictum vnde vi contra occupatorem, quæ tamen intelligenda sunt, vt in ea. q. 11. declarauimus. Nec me mouent, quæ in oppositum attulit Ripa in d. cap. sepe nu. 77. dum dicebat, hæc declarationem esse satis iniquam: quia hoc modo melioris erit conditio vis vir malus, quàm bonus contra. l. seruius, quod vi aut clam, quia respondetur non esse melioris conditionis, cum domino is teneatur, iuxta. d. l. colonus. Rursus hoc non est constitutum ut lex faueat illi cõmodatario, sed ut reprimat ipsius cõmodatis audaciam, qui sua authoritatè, non potuit

188 tuit sibi iudicare. Secundus est casus quando comodatarius fuit molestia affectus ab extraneo, an hoc casu concedatur hoc remedium ipsi comodatario vel potius rei domino, & concedi domino rei tradunt omnes, ea ratio ne quia non is comodatarius dicitur possidere sed dominus. l. 1. §. quod feruus, & d. l. colonus de vi & vi arma. Saly. d. l. si de fundo. col. r. C. locati, & similia supra retulimus in d. q. 11. primi remedij, & supra in remedio. 15. q. 6.

189 **Quæro. 23.** an constitutio ista locum habeat contra dominum, qui à fure fugienti re abstulit. glo. in hac constitutione duos casus videtur distinguere, primus est, quando statim dum fur est in fuga, res auferitur, & eo casu locum non esse constituti oni nostræ affirmavit glo. eam sicut secuti hic Bar. nu. 23. Bal. col. 4. vers. quarta quæstio, Saly. col. 5. vers. septimo, quæro, Ripa cap. sæpe, nu. 80. de restit. spolia. Soc. tract. fallen. reg. 34. fallen. 1. ex l. qui liberam. C. quando liceat sine Iud. se vind. & in l. qui vas. ff. de furtis, nam & incontinenti rem propriam recuperare conceditur l. 3. §. eum igitur de vi & vi arma. & supra sæpe diximus. Secundus est casus quando fur ad locum peruenit destinatum, sicq; ex intervallo ab eo res auferit & tunc locus est constitutioni nostræ ex l. 3. ff. de furtis, & d. l. qui liberam, potuit enim tunc iudicem adire & sibi providere, nõ autem sua autoritate sibi iudicare, quare diximus in d. primo remedio recuperandæ possessionis. q. 11. prædonem restitui.

189 **Declaratur secundus hic casus vt non procedat primo quando rei domino via iuris nõ esset succursum iuxta glo. in cap. humanum genus prima distinct. nam tunc etiam si furto licet rem propriam recuperare vt post Bar. & alios docuit las. in l. 1. nu. 8. C. de testa. & plura scripsit Ripa. in d. cap. sæpe nu. 80. de restit. spolia. vbi post multos quos retulit, affirmavit & hoc licere in foro poli dūmodo sine scandalo fieri hoc possit quod latius tradidit idem Ripa. in cap. 1. nu. 89. vers. tertius casus. de Iud. qui in his nostris terminis uerum hoc esse docuit, & citauit interpretum declarationes ad constitutionem hanc nostram, & confert egregia Bar. doct. in l. si alius. §. bellif. ff. quod ui aut clam, quam in his est secutus Cepola cõf. 99. nu. 15. lac. Nouell. in praxi crimina. tit. spolia. de factõ &c. incipit vulgari reg. est nu. 49. 50. las. conf. 20. col. 2. lib. 3. Boe. q. 218. n. 3. Aegidius Bofsius quem infra citabo nu. 13. sibi enim iudicare licet cū via iuris nõ est succursum Dec. l. qui iurisd. nu.**

12. de iurisd. om. citat Bar. d. §. bellif. & tradit & alia similia congesti supra in primo remedio possessionis recuperandæ ex interdicto unde ui. q. 28. quo loci in nostris terminis retuli Rubeum sic respondentem in conf. 13. nu. 9. 10. ubi interrogatus respondit, licuisse domno castrum per uim ingredi, cum non potuerit uia iuris illud consequi, affirmavitq; eum pœne huius constitutionis nõ fuisse obnoxium. citat Castren. cõf. 35. priusq; iura fierent, quod responsum a Ripa. d. ca. sæpe. nu. 80. citatur sub nu. 329. sed ab Alex. conf. 135. nu. 1. l. 1. sub nu. 399. ut uere in meo co dice est. 399. priusq; &c. in antiquis lib. 1. qui Castrens in casu similis occupationis cõsultuit addo ipse afflictum in cap. 1. nu. 28. de milite uasallo, qui cõtumax est ubi post Iser. testatur sic apud Hispanos seruari. addo & Aegidium Bofsiũ tract. causarũ criminalium tit. de pluribus uolentis nu. 8. qui citat Castren. d. conf. Dec. conf. 400. nu. 6. idem sentit Joannes Igneus in l. donationes nu. 37. C. de dona.

193 **Declaratur secundo omnino procedere, quando rei dominus rem a fure ablatam extortaque etiã ex intervallo iudici statim consignauit, iuxta sensum unum. l. qui uas. ff. de furtis & tradit Ripa. d. cap. sæpe. nu. 80. in fi. & si nõ ignorem Iacobum Cuiacium uirum doctũ in l. extat. ff. quod metus causa intelligere in d. l. qui uas auferre non esse per uim auferre, sed ad rem nostram confert doct. Bar. in l. cõ. eo. ff. ad l. lul. pecul. ubi affirmavit licere domino debitorem fugientem capere & per uiginti horas detinere dummodo intra illud tempus iudici eũ consignet, Bar. est secutus Ripa in cap. 1. nu. 89. uerũ secundo intellige, de Iudicijs.**

194 **Quæro 24.** an hæc constitutio locum habeat contra eum qui ciuilitè tantum possidens clandestinum possessorem expulit, seu eius possessionem occupauit & non habere locum affirmavit Ripa. in d. cap. sæpe. nu. 78. huiusq; sententię citat Alex. & Cepola, Alex. scilicet conf. 80. lib. 3. quem non uideo quo in loco affirmet, Cepola uero cautela. 100. nota tu aduocate &c. ubi instruit partē quæ de sua possessione æque probauit interdicto uti possidetis, vt si potest manu armata possessionem ingrediatur, camq; defendat, nam tunc ab aduersario nõ poterit accusari, quod incidit in pœnã huius constitutionis, quia non dicitur occupasse ipsius aduersarij possessionem sed propriam defendisse, sic hoc casu nostro cum ciuilitè possidens occupat naturalem

naturalem dicitur propriam tueri non alterius occupare, uerum Cepola doctrina non multum casui nostro cõuenire videtur, cum is loquatur, cum ex paribus probationibus prætendit se esse in naturali possessione, in qua suus aduersarius se esse dicit, quod hic non contingit, vbi præsupponimus hunc occupatorem, esse tantum in ciuili, quare disputatio esse debet, an ciuilitè possidens impune possit naturalem occupare, qua in re dicendum est posse, cum sponte eam ingredi liceat. l. clam possideré. §. qui ad nundinas. de acquirenda possessione, & hanc sententiam in nostris terminis affirmavit Soc. Sen. conf. 122. nume. 12. lib. 4. sentit Aegidius Bofsius Tract. causarum Criminalium titulo de Pluribus uolentis num. 10. 11 & Rebuffus in commenta. Regiarum constitutio. tomo. 3. titulo de materijs possessorijs. in prælatione num. 15. qui tamen testatur in Gallia alter seruari, quia ciuilitè possidens non nisi iudicis author. ingreditur naturalem, ne aliã causã maioris tumultus præstetur. l. non est singulis de regulis iuris, immo ciuilitè possidens non admittit ad suam naturalem dicitur expulsus, & spoliatus, quare agit interdicto unde ui. l. 1. §. sine autem de ui & vi armata, & supra retulimus. q. 11. quod est annotatione dignum pro interpretatione statuti

195 **Papiesis 31.** In criminalibus, de pœna illius, qui uim alicui fecerit in eius possessione: nam dum in tex. in illis uerbis, & prædicta locum habeant, nisi prædictus, qui diceretur offensor taleius haberet, propter quod potuisset licite facere, cõceditur excusatio si iure potuit facere, satis intelligimus ciuilitè possidenti iure licere, excusabitur ergo is occupator ab illius statuti pœna.

196 **Quæro. 25.** si proprietarius vnus sit alter possessor, tertius uero nudus detentator, & re occupet extraneus, cui concedatur contra occupatorem legis nostræ remediũ, & soli possessori concedi affirmavit glof. hic, quam secuti sunt Bart. nu. 23. Bald. col. 5. vers. 6. quæro, Saly. col. 5. vers. quæro. 9. quibus, ea ratione accedo, quia non proprietate vel simplici detentationi sed possessori vis est illata.

197 **Quæro. 26.** an huius constitutionis remedium concedatur creditor pro pignore sibi a debitore uolenter ablato, & concedi placuit glof. hic, cui subscribunt Bart. hic num. 24. Bal. col. 5. vers. octauo quæro. Saly. col. 6. vers. tertio decimo, Ripa. d. cap. sæpe. nu. 84. de restit. spolia. ea adducuntur ratione, quia ipse creditor uerè dicitur possidere pignus.

199 **L. qui i pignori.** de acquir. possess. l. 1. §. per seruum eo. qui. §. per seruum, affirmare videtur ipsum debitorem possidere sed illa est ficta possessio ut præciato loco animaduertit Ripa, & ante eum Bal. quem retulit, qui dixit eũ possidere quoad uid. l. sciendum. §. creditor. ff. qui satisda. coga. ut ad euitandã satisfactionem, quemadmodum etiam ad usufructu dũ, ut est tex. in l. serui nomine. ff. de usufruct. & docuit Bar. in l. cum notissimũ. nu. 3. C. de præscrip. 30. vel. 40. anno. & egregiè Soc. in d. l. §. per seruum corporaliter. nu. 4. quo loci declarat tex. l. qui pignoris, qui clarè affirmat debitorem non possidere, & ante Soc. sic Aret. d. l. qui pignoris. n. 2. sed quoad ipsam possessionem auocandam possidet creditor uerè. l. cum venditor. ff. de euitatio. quod probat las. in d. l. 1. §. per seruum corporaliter. nu. 5. de acquir. possessione, qui affirmat crediti tunc concedi interdictum possessorium, quod placuit & Socino ibidem. nu. 10. infertur pauciter hoc in casu loci esse statuto Papie. 31. in criminalibus. de pœna illius, qui uim alicui fecerit in eius possessione, nam & si loquatur de ui illata uerè possidenti apparet creditore pignus possidentem uerè possidere, & ad eum fructus spectant. las. d. l. §. per seruum corporaliter. n. 4. qui uideò omnino est.

201 **Declaratur primo secundum Ripam. d. c. sæpe. nu. 84. vers. ego intelligo &c.** non procedere in pignore prætorio. l. 1. §. Creditores. uti possidetis, qui affirmat ideo non concedi interdictum, uti possidetis, quia nõ possidet, cum solam detentionem habeat. l. 3. §. vlt. de acquir. possess. quo loci Bart. in fin. citat. d. l. 1. §. creditores, & idem scribunt Soc. & las. in d. l. 1. §. per seruum corporaliter, illi nu. 7. iste. nu. 6.

202 **Declaratur secundo secundum Ripam. in d. cap. sæpe. nu. 84. vers. secundo intellige,** non procedere in pignore conuentionali nõdũ tradito ex l. si rem. §. propriè. ff. de pignora. actio. & in his casibus declaratur statutũ Papie. 31. in criminalibus iam sepius relatũ.

202 **Declaratur tertio secundum las. d. l. 1. §. per seruum. num. 7. & ibi Soc. num. 6. & ante eos Aret. d. l. qui pignoris. num. 5. non procedere in quando iam actum fuisse inter ipsum debitorem, & creditorem, quod apud creditore esset sola detentatio iuxta doctrinã glofæ & Baldi in l. si seruus. ff. quod cum: eo cætera autem quæ in hac quæstione de possessione creditoris in pignore adferri possent, infra in 22. remedio recuperandæ possessionis ex l. 2. C. de prætor. pigno. reseruauimus.**

204 **Quæro. 27.** e contra an t concedatur hoc remediū debitori contra creditorem, qui violenter debitorem e possessione pignoris deiecit: & concedi affirmavit glos. hic, quam est fecutus Bar. n. 24. Bal. col. 5. vers. 7. quæro, Saly. col. 5. vers. decimo quæro Ripa. in. d. ca. sepe. nu. 85. de. restit. spol. cuius rei ratio est: quia negari non potest quin is creditor occu-
 205 pauerit possessionem alterius, sed dubiū est non mediocre, qua ratione poterit hic creditor hac pœna affici, quando altera sit illi iudicāta ex. l. extat. quod metus caus. & suo loco diximus Ripa. in. d. cap. sepe. aliorum rela-
 206 tis opinionibus, affirmat t vtrinq; pœnam loco habere, sed vnus deinde electione alteram tolli, iuxta textum. l. Plura. de actio. & obli. ne quis scilicet pro uno delicto multipli pœna plectatur contra textum. in. ca. at si clericus in prin. de iud. quæ sanē sententia, egra satis videtur: cum & idem in actionibus seruari solet. l. quod in heredē. §. eligere de tribu. l. cū filius. §. varijs de leg. 2. & latē scribit Bart. in. l. r. §. vnde quæritur. nu. 3. de publica. Nec difficultatem facit t text. l. i. ff. ui. bono. rapt. quia respondet Barto. d. §. unde nu. 4. idem in. l. numquam plura num. 3. de priua. delictis, ibi plures adfuisse criminis titulos, & plures agēdi formas, quibus factum est, ut mirum non sit, si ea secunda agi poruerit & possit, cum alterā excedat. quod diuersum est in casu nostro, vbi vnicum est delictū violentiæ, quod pluribus pœnis afficitur, quare vnā eligere sufficit, sed rem hanc latius infra. q. pen. finiemus.

207 Declaratur primo non procedere t cū creditor abstulit a debitore fugitiuo, sic Ripa. d. cap. sepe. nu. 85. vers. retenta igitur & c. quod latius explicauimus supra in quinto remedio ex. d. l. extat. quod metus causa. q. 6.

Declaratur secundo non procedere, quan-
 208 do t creditori data esset licentia ab ipso debitore, vt sibi liceret propria autoritate ingredi propriam possessionem: iuxta. l. 1. C. de pigno. sic affirmavit glos. in hac. l. si quis in tantum & ibi Bar. nu. 24. in fi. Bal. d. col. 5. vers. 7. quæro. in fi. Ripa. d. cap. sepe. nu. 85. vers. 2. intellige: eiusdem sententiæ addo Zasium conf. 12. nu. 108. lib. 1. Soc. tract. fallen. reg. 34. falle. 3. & Ripa, qui supra subdit hanc declarationem à Bar. in. d. l. 3. q. 4. C. de pigno. intelligi, & declarari, dummodo non inueniat resistentem, quam sententiam non probauit ipse Ripa t sed malē, cum aduersus Bart. letui illa ratione nitatur, dum inquit creditorem contra debitorem non uti aliqua violentia,

sed id agere pro sui iuris defensione, quod verum esset, quādo creditor ipse possederet, non cum per vim uult ingredi. Nec ad rem confert doctrina Bal. & Saly. in. l. cum allegas. C. de Sica. cum illi loquatur eo casu, cū non est succursum domino rei uia iuris contra debitorem fugitiuum & armis se se defendentē. Rursus non obstat, quod inquit ipse Ripa, saltem compensationem esse admittendam, cum & is debitor resistendo violentiam commiserit, quia responderet maiorem violentiam ex latere creditori, commissam fuisse, quia nec possessor vllo modo dicitur potuit, quin dato, quod violentiam commississe dicitur & debitor reuacationis locus erit, vt aliās supra diximus. non ergo locus erit compensationi, a Bar. sententia non est recedendum, quam probant omnes, vt apud Tiraq. De iure constituti prima parte nu. 37. & alia retuli supra in primo remedio. q. 21.

Declaratur tertio nō procedere t cum creditor ingreditur virtute licentiæ sibi cōcessæ à Iudice, vel a Principe, quod latē explicat Ripa. d. cap. sepe. nu. 86. latissime diximus supra in octauo remedio ex. l. meminerint. C. vnde ui. q. prima.

211 **Quæro. 28.** an t remediū ex hac constitutione, locum habeat cōtra legatarium vel fideicommissarium, qui res legatas vel fideicommissas occupauit, quam questionem mouet Ripa. d. cap. sepe. nu. 93. de restit. spoliato. & antē eum hanc attingit Corne. conf. 207. in fi. lib. 2. & Soc. Sen. conf. 33. Proficquendo ordinem, col. pe. vers. circa quantam questionē lib. 1. & tract. fallen. regula. 34. fallen. 4. lac. Concēna. lib. 3. quæstio. iuris cap. 13. nu. 4. 6. simile explicauimus quæstionē supra in quinto remedio ex. l. extat. quod metus cau. q. 9. quoad rem nostram, duo visus est affirmare
 212 Ripa, primū hoc remediū t. l. si quis in tantum, esse pinguius remedio. l. non est dubiū. C. de lega. quo est succursum heredi contra legatarium, ut rem legatam occupans amittat, nam est ex ea constitutione is legatarius rei legatæ dominium amittat, non tamen heredi est consultum ad possessionem recuperandam: cum tamen ex hac. l. si quis in tantum sit in vtroq; casu consultum, quod concedo. dico tamen antē hanc constitutionem, fuisse illi heredi ad recuperandam possessionem prouisum, vel interdicto vnde vi, vel Triticaria, aliās frustra dispositio. l. non dubium, est edita, si possessio auocari nō potuisset, nisi dicamus possessionem, vnā cum dominio uenire in restitutionem secundum hanc consti-

stitutionem contra legatariū sic occupantem habere locum, & rectē sentit Ripa, ut Corne. & Soc. iam relati affirmarunt, qui uerum intelligunt, cum iam ab herede est adita hereditas, cum tunc ē manibus debeat legatarius. l. facta in principio. ff. ad Trebell. §. restituta Inst. de. fideico. hered. nec se potest excusare & tueri legatarius, quod legati dominium recta uia in legatarium transeat, iuxta. l. à Titio. ff. de furtis: quia responderet illud dominium non esse uerum sed fictum, ut tradunt omnes preferunt glo. & Bar. in. l. si quis here ditatum. ff. de conditio. Inst. la. l. si mihi & tibi in principio. n. 5. delega. 1. Gomez. §. sic ita q; nu. 2. 4. Instit. de actio. Soc. Sen. conf. 78. nu. 6. li. 4. idem censuit his non relatis, Tira. tract. le mort a saist le uiu. 6. parte declaratione. 2. n. 6. rursus licet transeat dominium, t non tamen possessio. l. nō est dubium. C. de lega. ubi laf. & ceteri omnes, qui multipliciter declarat, ut aliās retuli ad. d. quintum remediū ex. l. extat in. q. 9. non repeto.

213 **Quæro 29.** an remediū huius t legis nostre locū habeat contra filium occupantem rem hereditariā pro sua legitima, hanc questionem mouet Ripa. d. cap. sepe. nu. 94. de restit. spolia. & in. l. in quartam. nu. 118. ad. l. falcid. & quo res sit clarior cum ipso Ripa in d. cap. sepe, plures casus distingo.

216 Primus est, quando ipse filius t est hæres vniuersalis institutus sed grauatus restituere, hoc casu potest filius ingredi sua autoritate possessionem, cum rem vnā possit eligere, & de ea ad libitum disponere Bart. in. l. Marcellus. §. res quæ nu. 2. 3. ad trebell. plures cōgessit Ripa. d. l. in quartam. nu. 120. addo Gram. Neap. Decif. 93. nu. 5. 6. qui Alex. Ruin. & alios citat, D. Craue. cof. 316. nu. 1. Paris. conf. 17. in fi. conf. 18. in fi. conf. 90. nu. 45. conf. 93. in fin. lib. 2. laf. conf. 161. lib. 4. Grat. in conf. 21. nu. 8. lib. 2. non ergo hoc casu incidit in pœnam, cum iure permittente hoc faciat, potest enim sibi soluere. l. fistulas. §. fundum de contrahen. emptio. hoc intelligo cum iudex
 217 t per suam æquitatem approbat rei electionem ab herede factam causa suæ legitimiæ, ut declarauit Bal. in. l. iubemus col. 1. vers. itē fallit. C. ad Trebell. & Saly. in. l. filium quem habentem col. 5. C. fam. cercif. quos est fecutus Dec. conf. 236. col. 2. & Rola. à Valle conf. 78. nu. 19. & uerē idem sentit Bar. d. §. res quæ nu. 2. circa. med.

218 Secundus est casus, quando filius t est incerta quota pro sua legitima institutus, ad-

huc is potest rem vnā eligere, & occupare, vt docuit Bal. in. l. si quis in suo. C. de inoff. testa. Baldi sententiam probauit idem Ripa. d. l. in quartam. nu. 117. dum affirmat euitare pœnam. l. non est dubium. C. de lega. non tamen sibi acquirere aliquam possessionē, nec proprietatem rei occupatæ, & Bal. est quoq; fecutus Alex. conf. 134. nu. 4. li. 4. casum hunc intelligit Ripa. d. cap. sepe. nu. 94. quando nullus hæres vniuersalis in possessionē t omnium bonorum est: aliās enim si esset in possessionem, incidere in pœnam, & huius sententiæ citat Cur. Sen. conf. 13. statuto lanuæ col. 3. in fi. quod Curtij respōsum, citat idem Ripa, in. d. l. in quartam. num. 117. sed Cur. eo loci refert aliter sentisse Bart. in. l. ex factio. la. granda nu. 2. de hered. Inst. qui tamen loquitur cum res certa est relicta, ut statim subijciam, & declarat Ripa. d. l. in quartam. num. 116. idem quod Ripa & Cur. sentit in his terminis Rota in Decilio. antiquis. tit. de restitutione spolia. Decif. 7. in fi.

Tertius est casus, quando simpliciter est institutus in sua legitima, t hoc casu communis videtur doctorum sententia, ut testatur Ripa. d. cap. sepe. num. 94. hunc filium incidere in huius constitutionis pœnam, cum pro sua legitima rem aliquā occupat sic Bar. in. l. 2. nu. 4. C. quan. & quib. quarta pars. lib. x. in. l. suus quoq; de hered. inst. Alex. conf. 134. lib. 3. Aret. conf. 156. col. fin. Ripa. d. l. in quartam. nu. 118. addo Dec. conf. 236. nu. 9. in fin. ratio prima adfertur secunda Bart. d. l. 2. quia hic filius non habet distinctā suam portionem, & ideo dum rem occupat, sic potest rem hæres occupare ut suam, cum bonis non diuisis incerta t sit legitima. l. Meuius. §. duobus de legatis secundo, & ratione quantitatis, incerta adhuc est, ob incertitudinem æris alieni antē omnia ex bonis detrahendi. l. Papinia. §. quarta de inoff. testam. ratione cuius incertitudinis, possessio aliqua occupari, ut nec acquiri, pot. & latius declarat Ripa. d. l. in quartam nu. 113. ubi subdit quod si legitima t ex singulis rebus debetur, vnā tantum eligi non posse, ne aliud pro alio soluatur, contra. l. 2. §. 1. si certum petita. quam Bar. rationem probauerunt Cur. Sen. d. conf. 13. et Dec. d. conf. 1236. nu. 9. 10. Si ergo non licet occupare, sequitur occupando in pœnam huius constitutionis incidere, quæ si locum habet contra eum, qui occupat rem in totum suam, quanto fortius contra eum, qui rem pro parte suam inuadit, ut hic, & si locum habet contra socium qui rem commu-

nam occupat, ut infra. q. 31. referam quare nō hoc casu locum habere debet? quas rationes, perpendit & Picus in d. l. in quartam nu. 164. & nu. 168. inquit; evitari malē posse.

Contrariam tamen sententiam probat non viximi aliqui, ut docuit Ripa. d. l. in quartā nu. 118. illorum tamen recentiorum nomina nō refert, & forte et illis vnus fuit Picus, qui in d. l. in quartam nu. 164. relatas à Ripa rationes perpendit, illorum tamen fundamenta non subsistunt, nam duo primo ait Picus testatorem t ex verbo instituo, cenferi deesse licentiam filio occupandi rem propria auctoritate pro sua legitima, ex doct. interpretum in l. non est dubium. C. de lega. dum sic illā constitutionem declarant ex l. Titia cū testamento. §. 1. de leg. 2. respōdetur ex Bar. d. l. 2. nu. 3. C. qñ & quibus quar. pars, procedere quando res esset certa, quod non contingit in casu nostro, vel secundo vt inquit Ripa. d. l. in quartam nu. 118. licentiam cenferi quidē datam, sed t non ingrediendi per uim, ut per omnes in l. iustē possidet de acquir. postell. & diximus supra in. 8. remedio ex l. meminerint. C. unde n. q. 1. declaratione. 4. quam re-

223 sponfione cōsideravit & Picus. d. l. in quartam nu. 164. qui replicauit, hoc non prohibi-
224 tione legis nostre, sed ratione incertitudinis euenire, quæ sanē replicatio non satisfacit, quia illa incertitudo est in causa, ut ipsi filio non liceat occupare, & per consequens non incidit in pœnam. Secūdo autem loco quod adfert Picus nihil est, dum ait, nostre constitutionis t pœnam locum habere, quando is, qui inuadit possessorem possessione rei suæ priuat, non alio casu, ut censuit in simili Bar. in l. extat. col. 3. versicu. circa istud. ff. quod met. causa. & eo loci diximus. sed in casu nostro filius inuadendo, & occupando possessionem istam, sibi ob incertitudinē non acquirit, & sensit Bar. d. l. 2. C. quādo & quib. qua. pars, & per consequens, heredem sua possessione priuare non dicitur, sicq; cessat pœna, hæc ratio (ut dixi) non vigeat, secundum Bar. & Ripam, præcitatis locis, quia licet filius nullam sibi acquirit possessionem, attamen spoliat possessorem. nec est bona consequentia, nō acquirit sibi possessionem, ergo possessorem non priuat, quia spolians possessorem non acquirit possessionem, & tamē verē possessorem spoliat. quare Picus in d. l. in quartam nu. 168. vers. præterea, inquit quæstionē hanc dubio valde ac periculosa esse: subdit tamen, quod cum casus sit dubius t ob legitimam, esse filij fauendū, tum etiā quia in pœ-

225

226

227

228

229

230

231

malibus mitior poena solet imponi, sed scūta hæc sunt, ut à receptori sententiā recedamus, quam probō, & extendo ut etiam procedat, itequum is minus suam leg. occupasset, nam licet cesset illa ratio ambiguitatis, non tamen cessat altera, quod non liceat ei rem suam occupare, seu rem illam spontē pro sua legitima eligere: latē Ripa. d. l. in quartam nu. 111. & Bolog. conf. 59. col. 1. Rui. conf. 13. nu. 15. li. 1. Dec. conf. 81. nu. 7. Rub. conf. 156. nu. 9. Paris. conf. 53. n. 38. lib. 3. Alcia. responso. 295. nu. 4.

Quartus est casus quando t filius hanc suā legiti-
232 mam simpliciter sibi relictam propria auctoritate sine uolentia tamen occuparet: & hoc casu non esse locum pœnæ nostre constitutionis, affirmavit Picus in l. in quartam, nu. 163. in fi. ad l. falcid. nam cum uolentiam esse cōmissam præsupponat, hæc constitutio, cessare uidetur hoc casu, ubi nulla est cōmissa uis. Verum nescio uidere quomodo possit res hæc procedere. aut enim præsupponimus filium ingrediētem prohiberi ingredi ab herede, uel factis, uel uerbis, & tunc non est dubium uim à filio ingrediēte comitti, iuxta l. extat quod met. caus. aut is heres est passus filium rem illam apprehendere, nec modo aliquo contradixit, & isto casu non dicitur cōmissa uolentia, cum tacite consensisse dicatur, & ita pœnæ locus nō est. aut herede absente & ignorante is filius est ingressus & apprehendit, & tunc si reuertentem heredem non admittit, eum spoliare dicitur. l. vlt. ff. de præca. & aliās supra dixi, quare cum uolentia dicatur esse cōmissa, & pœnæ locus erit, si uerō reuerfus heres, non querit possessionem recuperare, consentire dicitur, sicque cessat uolentia.

Quintus casus potest considerari, quando filius t pro sua legitima in re certa institutus est, hoc casu concludunt omnes sua auctoritate posse rem illā apprehendere, ex d. l. Titia cū testamento. §. 1. de leg. 2. omnes in l. non est dubium. C. de lega. Picus. d. l. in quartam nu. 166. & Ripa. nu. 116. ad l. falcid.

Quæro. 30. an hæc constitutio t locum habeat contra heredem institutum sub conditione, qui ante conditionis euentum auctoritate propria bona hereditaria occupauit, hanc quæstionem mouit Ripa in d. cap. sepe nu. 97. de restit. spolia. & ante eum Corsetus in eo tract. fallen. ad regulam quod spoliatus ante omnia restituatur fallen. 23. & affirmare uidentur esse locum, & usus est Ripa illis rationibus, quibus utebatur in quæstione de legatario & fideicommissario ut supra retulimus. q. 28. sed melior ratio afferri potest, quia t hæres sub conditione, ea adhuc non purificata hæres non dicitur. l. si quis sub conditione dandorum decem ff. quod ommissa cap. testa. Bar. l. ita stipulatus num. 13. de verb. ob. & ideo t contractus, sub conditione non dicitur propriè contractus, Aretinus. consil. 11. num. 2. & ideo dicunt omnes in l. t. si certum petat. t creditorem sub cōditione non esse propriè creditorem. ff. si ergo hic non est heres, non potuit sua auctoritate bona occupare: huic sententiæ scribitur, & si non me laet, Contrariam sententiam probari à Bald. in l. inter omnes ubi las. num. 10. qui satisd. cog. & qua uis uis est sequi Neuzanus conf. 82. nu. 24. qui eiusdem sententiæ retulit Bolog. in d. l. inter omnes, adducti sunt omnes eo t tex. l. inter omnes, iuncta declaratione glosa ibi in uerbo possidentem, qui tamē hæc sententiam non probat, quia & si tex. uelut heredem illum institutum fuisse sub conditione, simul tamen stare potest, quod conditio aduerit, & quod possessionem iudicis auctoritate apprehēderit, uel ex testatoris licentia, nam cum in hoc nulla esset disputatio quomodo possideret, præsupponendum est, iuxta legis dispositionem, sicq; legitime possedisse, præterea animaduerti inter hos casus non leuē esse differentiam, quod scilicet heres instituitur & deinde sub euentu conditionis grauetur alteri restituere, ut est in casu d. l. inter omnes, nam eo casu heres quoad se pure institutus dicitur, quare liberè hereditatem adire potest, postulante tamen substituto, ei cauere tenetur, se restitutum hereditatē, si eueniet conditio: diuersum est in casu nostro, quando heres ipse sub conditione & institutus est & interim hereditas est penes uenientes ab intestato, uel alios, nā is institutus antequam se heredem possit dicere, necessaria est conditionis purificatio, interim ergo occupare non poterit.

Quæro. 31. an hæc constitutio t locum habeat cum quis occupat rem communem, & quo quæstionis huius diffinitio clarior reddatur, plures casus distinguo.

Primus est, quando alter sociorum t rem totam possidet solus, & alter per uim uult occupare & ingredi, tunc huic constitutioni locum esse affirmant glo. hic, quam est secutus Bartol. num. 33. est in argumentum. l. si socius ff. de furtis, dum in parte socij furtum comittitur, & constitutio hac inuadentem possessionem rei propriæ punit: hanc sententiam

232

233

234

235

236

237

238

239

240

probarunt Alex. conf. 103. nu. 10. in fi. lib. 1. Picius in l. in quartam nu. 164. vers. tertio pro ista, ad l. fal. Neuzanus conf. 82. nu. 1. Francif. de Marchis. q. 316. nu. 6. quod intelligi cū Baldo hic col. ult. vers. quid si rem communē & Saly. col. pen. vers. querit glo. ut quoad partem socij soluat æstimationem, quoad propriam, eam perdat, sicque diuersimodē tenetur, vt glof. dicere uoluit.

Secundus est casus, quando ambo sunt in possessione, & vnus uult ingredi pro parte sua, vt possessione ad usum destinatum utatur si à socio t ingredi prohibeatur, non ingrediens, sed prohibens, vim committere & ingrediētem spoliare dicitur, sic tradunt In no. & Abba. in cap. 1. de innum. ecclē. quos probauit Ripa in d. cap. sepe, nu. 96. de restit. spolia. & clarius in cap. cum ecclē. Sutrina num. 9. vers. sed hic cadit & c. & latius ibidem num. 106. de caus. poss. & propr. sentit Bald. consil. 37. Quidam Nerius propē fi. lib. 5. Confert quod scripit las. in l. cū possidere. §. qui ad nundinas num. 23. de adquirenda possessione, & clarē idem affirmat Cepola consil. 4. qui à Ripa in d. cap. sepe. num. 96. citatur, & Cepolam citauit Craue. consil. 18. num. 9. 10. Plo tus Nouar. in l. si quando nu. 296. C. vnde vi & ante eos hanc sententiā probauit Castrenf. consil. 292. In causa quæ uertitur in curia locum tenentis Patriæ & c. col. 2. lib. 2. quod Castrenf. respōsum citauit Craue. col. 4. n. 10. quib. locis affirmant, licere t socio oliū domus frāgere vt in possessione domus se tuatur adducitur ex nota. tex. l. vlt. §. si ad ianuā, quod ui aut clam, quem inducit Castrenf. præcitato loco & egregie declarat Alcia. lib. 4. Parerg. cap. 20. & Duare. lib. 2. disp. anni uers. cap. 40.

Tertius est casus t quando socius est in possessione rei communis pro sua parte, & dum ingreditur non suam modo, sed & illam socij occupat, tunc is ingrediens solum quoad socij partem vim dicitur committere, & incidit in pœnam huius constitutionis, sic consuluit Alex. consil. 103. nu. 6. 10. lib. 1. nam quoad illam partem dicitur occupator, cū eam nō possideret, & Alex. est securus Ploius in d. l. si quā nu. 135. & nu. 517. C. vnde vi, ubi familia adfert & hoc idē sentit Abbas in d. c. sepe ut ibi Ripa refert. nu. 96. in fi. de restit. spolia.

Quæro. 32. an hæc constitutio t locum habeat contra usufructuarium, qui possessionē, ex qua usum fructū percipiebat ab alio possessam occupat, & habere locum cōstituit hic glo. quam probauit Bart. nume. 34. Saly. colum. penul. versic. tunc quæro & c. Corne. consil. T 158. nu.

158. nu. 11. lib. 4. Cuius rei clara est ratio quia si dominus, qui in re maius ius habet, illo priuatur, quanto fortius vsufructuarius: Difficultas tamen hac in re non leuis suboritur, cui deferatur vsufructus, an domino proprietatis, vel illi potius possessori, contra quem commissa est violentia, glos. hic sensit domino proprietatis deferri ex l. si de fundo de ui & vi armata, qui tamen textus, hanc glosam sententiam non probat, cum ibi vsufructus, ex acquisitione & facto, cum ipsa proprietate sit consolidatus, quod non contingit hic.

Contrariam sententiam probauit Bar. hic in fine, adquire scilicet illi possessori, contra quem commissa est violentia, ea ratione adducitur, quia contra dominum, nulla commissa est violentia, nullumque delictum, propter quod vsufructum lucrari debeat, qua re possessori offensa deferatur, quam ratione probauit Saly. praecitato loco, qui & in hanc sententiam citauit textum l. necessario. §. vlt. de per. & cōmo. rei uend. & l. si postulerit. §. iubet. de adulter. & hanc opinionem secutus est Bald. hic colu. ult. uersic. habeo usumfructum, inquitque ius usufuctus proprietario, commoditatem possessori, contra quem violentia commissa est, acquiri, ex d. l. necessario. §. ult. commoditas t enim, non ius usufuctus, & alienari, & perdi potest, etiam aduersus proprietarij uoluntatem. §. nam cedendo Inst. de usufructuario, ubi omnes, & latè Tiraq. de retractu consan. §. 26. glo. i. nu. 43. Craue. consil. 222. num. 8. in fine. Confirmatur Bal. sententia, ex doctrina Roma. quam refert Alexand. in l. si finita. §. si de uectigalibus num. 31. propè prin. ff. de damno infecto,

244 dum quaerit quomodo patris usufuctus, quem habet in bonis aduentitij filij ex delicto publicetur, distinguit Roma. aut delictum est tale, per quod pater maximam, uel mediae capitis diminutionem patitur, & tunc in totum patris persona extincta dicitur, quare & usufuctus, vt extinctus, cum proprietate consolidatur iuxta l. corruptionem. C. de usufructu, sicque nō publicatur, sed ad filium reuertitur, aut delictum huiusmodi non est, ut patris persona in totum extingatur & tunc usufuctus, seu commoditas extincta non est, sed ad Fiscum commodum publicatur. sic in casu nostro, cum his inuafor non aliam poenam ex forma huius constitutionis, quam iuris sui amissionem patitur: deferatur ergo commoditas hęc usufuctus, ei contra quem est commissa uiolentia, isque ea fruatur commodi-

rate tam diu, quam diu is fructuarius fuisse fruiturus, iuxta l. usufructu. ff. fol. matrim. & idem consulti Cur. Iun. conf. 4. num. 19. in fine, confert tex. l. Status. §. Cornelio Pœlici. ff. de iure fisci. in l. peto. §. praedium. deleg. 2. Alex. d. §. si de uectigalibus nu. 30. simile quaestione subiecio.

245 Quaro 33. in casu praecedenti non longe dissimili, an scilicet hac constitutio, locum habeat contra uasallum, qui feudum ab alio possesum occupauit, Cy. hic colum. penul. uersic. si quaeritur de seruitute post Iacobum de Arena, affirmauit habere locum, quorum sententiam affirmauit Bart. in l. si finita. §. si de uectigalibus num. 3. uersic. sed contra praedicta, & idem placuit Alex. eo loci. nume. 36. & ex facto interrogatus respondit. Cur. Iun. d. consil. 4. nume. 19. in fine, ea ratione adducitur, quam in superiore quaestione retulimus, hancque constitutionem in feudibus habere locum, testatur Afflict. in cap. 1. §. si duos homines. nume. 58. de pace tene. & eius uiolentia ex illo textu qui idem disponit refert tamen Isernia esse hoc in Regno Neapolit. correctum. Difficultas omnis in eo uersatur, cui t feudum hoc deferatur an domino, uel agnatis, uel potius uiolentiam passo, Bart. in d. §. si de uectigalibus num. 3. affirmare uidetur deferri domino feudi, sed Imol. in l. eorum. de damno infecto ubi Ang. & Alex. d. §. si de uectigalibus. nume. 31. Afflict. in d. §. si duo homines num. 8. in fi. & Cur. Iun. d. consil. 4. nume. 19. sentire uidentur esse deferendum uiolentiam passo: ut horum sententiae concilientur, duos casus distinguo, ut & in praecedenti quaestione in fine cum Baldo diximus.

247 Primus est casus, cum de iure ipso feudi agitur, quod uere domino feudi deferri, ex rationibus a Bar. relatis opinor, & ea praesertim, quia ius t hoc personale & a sua causa in separabile esse dicitur, vt de iure usufuctus dicebat Bald. in praecedenti quaestione relatus, & hanc sententiam Bart. probauit consilium Neapolitanum, ut refert Afflict. Decisione 282. num. 14. Rui. conf. 70. num. 9. lib. 5. Aret. conf. 10. num. 1. Dec. conf. 442. num. 29. 30. Boe. q. 264. num. 9. Alcia. responso. 34. nu. 4. Collegium Pisanum inter consilia criminalia diuersorum conf. 104. in fin. Iulius t Clarus Mediolani nunc Redditu meritisimus Praeses lib. 4. sententiarum. §. feudum. q. 84. Ioannes Cephalus mihi compater, & praecipitor colendissimus consil. 29. num. 12. uasallus t enim delinquendo non amittit feudum ad

ad detrimentum domini, sicque nec Fisco deferatur, ut in nostris terminis hanc sententiam uisus est affirmare Carolus Molina. in consuetud. Parisiens. titu. 1. §. 2. glo. 4. nume. 21. & latius. d. titulo. 1. §. 30. numer. 65. Idem procederet, quado plures essent in solidum uasalli, quia portio delinquentis, non fisco, uel alteri sed alijs conualis deferatur, Goza. consil. 84. nume. 16. 17. declarat Cur. Sen. consil. 50. col. 70. latè Jul. Clarus. d. §. feudum. q. 66.

251 Declaratur hic casus, Primo non procederet in hac patria Pedemontium & Sabaudiae, in quibus feuda sunt redacta instar patrimoniorum, quo casu uiolentiam passo deferri possunt, quemadmodum alijs possunt ob delictum confiscari, ut clare tradit Neuizan. consil. 68. nume. 41. quae enim t alienari & in extraneum successorem transire possunt, sic ob delictum fisco deferri conceditur, ut probat Bart. d. §. si de uectigalibus, & alios citat Neuiz. d. nume. 41. addo Boerium. q. 264. nu. 89. qui in Gallia sic feruari testatur & ea ratio ne adducitur quoniam in regionibus illis feuda patrimonij instar redacta sunt, quod & affirmant idem Boe. q. 123. nu. 2. q. 202. in fine Dec. conf. 680. num. 8. D. Cephalus consil. 7. num. 67. Crauet. consil. 303. nu. 4. Chassa. consil. 8. num. 17. conf. 19. num. 11. conf. 66. num. 1. Gramma. Decis. 103. nu. 127. Carol. Molin. in consuetud. Paris. tit. 1. §. 1. glof. 5. nume. 62. Tiraq. de retractu consan. §. 1. glo. 3. num. 12. Paris. conf. 13. num. 23. lib. 1. sed quidquid sit in alijs regionibus, non arbitror uerum in his regionibus Pedemontium, & Sabaudiae esse feuda instar patrimoniorum, nam decretum a quo sumptum est praesuppositum hoc illud affirmare non uidetur. Est enim t decretum Serenissimae Ducissae Yolant. editum anno 1475. quo sola feudorum alienatio, ob casum urgentis necessitatis concessa est, vt decreti uerba ostendunt, etiam ad subueniendum alijs quibuscunque necessitatibus suis, & ita intelligit, ex facto interrogatus in alienatione feudi comitatus Plozaelchi respondit. Neuizanus consil. 10. numero. 10. qui affirmat casum necessitatis probandum esse, quod opus nō esset, quando feuda essent instar patrimonij, ut enim rei domino adhibitum alienari liceret propriam, sic liceret & feudum distrahere, Nec faciunt difficultatem illam uerbat Decreti, ibi, aut alijs debitis suis persoluendis &c. quae uerba intelligi uidentur de alijs debitis uoluntarijs, cum praesertim subieciatur uerba illa, Etiam ad subueniendum &c. quae dicitur etiā, sui natura esse implicatiua & impii

253

254

255

care dicitur casu mirus dubitabile, ut tradit Dec. in l. qui se patris. n. 11. C. unde liberetur: ergo sectidus casus sit minus dubitabilis intelligitur, (ut etiam uerba sonant) quā urget necessitas, & primus casus quod nulla subest, uerum (ut dixi) non faciunt difficultatem hanc uerba, quia semper intelliguntur de debito & causa omnino necessaria, nam sic legitur, Etia ad subueniendum alijs quibuscunque necessitatibus: nam dictio t alijs similitudinem ostendit glo. in l. si fugitiui, ubi Dec. num. 34. C. de ser. fugit. & in l. quicumque secunda lectura in fine. C. qui admitti, Ruin. consil. 73. num. 19. Calca. consil. 14. num. 2. Gomes. §. sed iste nu. 17. Inst. de actio. Gramma. Decisione. 59. num. 14. Soc. Iun. consil. 160. num. 13. lib. 2 vt ergo referant haec uerba casum similem, est dicendum casum praecedentem esse necessitatis, accedit quod dictio alius iuncta uerbo vniuersali ampliat dispositionem, sic Dec. d. l. si fugitiui. num. 34. & confirmat, quia & dictio etiam dicitur ampliare, ut tradit gl. in Clem. vnica de sequestratione possessionum & fructuum, cum alijs relatis a Crauet. consil. 294. num. 7. uersic. septimo pondero, inquit enim implicare maiora expressis, sic & clare Alcia. responso. 113. numer. 5. addo Decium consil. 466. numer. 17. consil. 542. numer. 7. uersic. secundo respondetur, si ergo ampliat, si in cludit casum magis dubitabilem, est dicendum illa uerba, aut alijs suis debitis &c. esse intelligenda de debitis necessarijs, alijs si intelligitur de uoluntarijs, uerba quae sequuntur, non ampliarent, quae declaratio clarior redditur, ex uerbis alterius decreti, editi a Serenissima Duce Blanca anno. 1491. ubi relato illo decreto anni. 1475. subdit in haec uerba. Nos itaque attendentes, quod praemissum decretum fuit concessum propter constitutionem dotium, & debita necessaria persoluenda &c. & hanc interpretationem intelligo, hactenus fuisse obseruatam, ex quibus debitis relatae considerationes, dum haec scripsissem, nostris quae his commentarijs extrema iam adnoouissem manum, in lucem, prodijt Delphicum nunc clarus Aymonis Crauettae Colendissimi Compatri mei responsum, pro Genero in scriptum quod, ut, tamquam summa dignum admiratione, ab omnibus suspiciendum est, sic ualidissimis rationibus hanc nostram probat interpretationem, & cum nonnulla, & a nobis iam excogitata reulerit, pretium operae non esse duxi, ea hic recensere: bene uolumus ergo lectorem ad illud reuocari, eruntque maxime perpendenda, quae in eo responso num.

45. & deinde num. 67. ad num. vsque. 112. conscripta sunt, quid in arduo illo negotio futurum sit, bene pro Illustri. Helectore Rubeo, & ex committente Plozafchi, Clarissimi Aymonis Genero sperandum est, cum sub acquisitis de ceteris mihi iudicibus sit.

258 Declaratur secundò hic primus casus quòd is violentiam passus, esset feudi còsocius, nà tunc illi spoliatoris occupatorisq; portio, non feudi domino accrescit, sic testatur se consuluisse Andreas Pomates in additio. ad Bartolum in d. §. si de uectigalibus num. 3. in appositione, quæ incipit: sed contra, ea ratione sola adducitur, quod cum hic violentiam passus, extraneus nò sit, impedimèto nihil esse, quin in eum feudum transire possit: nam videmus, quod licet uassallus prohibeatur, alienare feudum, non tamen prohiberi alienare in Inuectura comprehenso. Ifern. in c. 1. §. 11. per quos fiat Inuect. in cap. 1. de alienat. feudi, ex illo textu, latè Carol. Mpling. in consuetud. Paris. titulo. 1. §. 13. gl. 6. num. 5. addo præter eum Crauet. consil. 303. nume. 4. Brunum consil. 38. num. 1. 2. consil. 44. in fine Paris. consil. 2. nume. 40. & consil. 3. nume. 23. Rui. tamen consil. 8. nu. 11. §. 1. intelligit viuere alienante, nò post mortem, quoniam tunc re ipsa non tenet alienatio, sed à proximioribus reuocari potest, quod nunc non executio.

260 Secundus est casus, t cum de sola commo ditate, quæ ex ipso feudo provenit, agitur, & hæc violentiam passio conceditur, ut supra in questione precedenti, de commo ditate ususfructus diximus, & in nostris terminis tradit Imola. d. l. eorum de damno infecto, sentit Bar. d. §. si de uectigalibus nu. 5. potest enim t uassalus feudi commo ditatem distrahere, ut tradunt omnes in l. si domus. §. si de lega. 1. commu nē testatur Rui. consil. 176. nu. 13. lib. 1. & alia responsa Rui. citat & probat Rolan. à Valle consil. 80. nu. 35. latè Iulius clarus lib. 4. senten. §. feudum. q. 31. vers. successiue. quare & in causam iudicari t commo ditas feudi concedi potest. latè Bru. consil. 17. clarè Rui. consil. 70. in fi. lib. 5. qui clarè affirmat, uenire t& in confiscationem bonorum, quod postremū iam affirmavit & Aret. consil. 10. col. pen. vers. secundo dico. Rubeus consil. 164. in fi. similia quam plurima, retulit Tiraq. de retractu consang. §. 1. glo. 7. nu. 47. 48. 49. ergo violentiam passus, tam diu ea fruetur commo ditate, quam diu frueturus fuisset uassalus, iuxta relata supra in precedenti questione in fin. & tradit Alex. in d. §. si de uectigali-

bus. nu. 30. & clarè Cur. Iun. consil. 4. nu. 19. in fin. ubi à fortiori uult procedere, quando à principio feudum esset concessum, ut in aliū possit alienari. cætera, quæ rem hanc feudalem attingunt, ex industria omitto.

264 Quæro. 34. an hæc constitutio locum etià habeat contra eum, qui non ui, sed clam est ingressus alterius possessionem: & locum habere censuit hic glof. quam simpliciter probauit Bar. nu. 17. Saly. col. 6. vers. 2. quæro quid sit, quod intelligo secundum Cyn. & alios, si postea uenientem non admittit, quia tunc dicitur eum spoliare, ut iam diximus supra. q. 13. intelligit præterea Saly. d. vers. secundo quæro, quando is spoliatus non uenit ad possessionem, eo quia est suspicatus ab ipso occupatore posse rePELLI, ut latè declarauimus supra. q. 14.

265 Quæro. 35. an hæc constitutio t locum habeat contra eum, qui occupauit mobilia, & habere locum affirmavit hic glof. & secuti sunt eam omnes Saly. col. 4. vers. circa quas &c. Ripa. in cap. sepe. nu. 98. de restitu. spolia. ex tex. §. sed ne dum talia inst. ui bono. rapto. ex quibus satis intelligimus extendi interdictū uide ui, cum antiquitus pro possessione rei mobilis concessum nò fuerit. l. 1. §. illud itaq; de vi & ui arma. & suo loco diximus, ex Statuto quoq; t Montis regalis sub rubr. de electio ne possessionis colla. 3. idem est cautum. statutum autem Papiæ. 31. in criminalibus t de poena illius, qui uim alicui fecerit in eius possessione, hoc in casu non habet locum, quia solum disponit in occupatore rei immobilis.

268 Quæro. 36. an hæc constitutio t locum habeat contra occupantem bona incorporalia: glof. hic, directè non habere locum censuit, eam probarunt hic Bart. num. 19. Saly. col. 4. vers. secundo an pro iuribus, Bal. col. 4. vers. quæro si quis expellat Albe. hic col. 3. & supra eo. tit. in rubi ea ratione, quia incorporalia t non dicuntur possideri. l. seruus. §. incorporeales de adquir. rerum dom. l. sequitur. §. si uiam de vsucap. quare mero iure hoc possessorio interdicto agi non potest. uerum, quia iniunctio erat priuatum aliquo non succurri remedio, quo etiam possessionem seu quasi possit recuperare, concessum illi fuit t interdictum uile, ut secundum glof. & ceteros probare uidetur. l. quoties, quæ est pen. ff. de seruit. l. scuti. §. sed & interdictum. ff. si seruit. uend. Bartol. in l. 3. §. uide ui num. 3. de ui & ui. arma. quo loci reijcit Azonis sententiam aliter sententis, sentit hic Albe. col. 3. ea ratio ne, quia seruitutes & similia, quasi possiden-

270 tur. l. 1. ff. cõmunia prædiorum. d. l. pen. ff. de feruit. ubi glof. & latè supra retulimus in primo remedio. ex interdicto uide vi. q. 8. & proximo dicit hic Saly. col. 4. vers. sed tunc quæro, Statuto autem Papiæ. t 31. in criminalibus de poena illius, qui uim alicui fecerit in eius possessione, expresse conceditur, agi posse contra occupatorem rei incorporalis seruitutis & similibus, ut sunt clara illius uerba, ibi, eodem modo fiant processus condemnatio & punitio contra illos, qui violentiam occupationem uel turbationem fecerint uel fieri fecerint alicui in possessione, uel quasi iure alicuius seruitutis, uel ductus uia, ductus aquæ, uel alicuius alterius seruitutis &c.

271 Declaratur primò nò procedere in eo, qui est in quasi possessione sui iuris incorporalis, & in ea se tueri conatur: nà & si uim faciat, nò tamen aduersarium spoliare dicitur quare nec in poenam incidit, sic declarat Ripa in terminis nostris in cap. cum ecclesia Sutrina num. 106. de causa possessio. & proprie. rursus, quod iam dixi de remedio utili, intelligitur nisi is spoliatus rem corporaliter ratione sui iuris possideret, ut in emphyteota & fructuario Saly. hic col. 4. vers. quarto quæro, & aliis supra diximus in primo remedio ex interdicto uide vi. q. 5. in fi. sic & relatum statutum Papiæ. 31. declarari potest.

272 Quæro. 37. an hæc constitutio t locum habeat pro clerico, contra eum, qui ius suæ præbendæ occupauit: & habere locum censuit glof. hic quam secuti sunt Bal. col. 4. vers. tertio in emphyteosi, Saly. col. 4. vers. 3. quæro. Ripa. d. cap. sepe. nu. 68. vers. item dubitatur, ex ea eum qui de præbend. in. 6. & in cap. placuit. 16. q. 6. cuius rei ratio adserui illa potest, quia hic clericus t in sua præbenda fructuario æquiparatur, cap. literas. ubi Inno. de proba. ut ergo fructuario conceditur, sic & clerico.

273 Extenditur relata conclusio procedere etiam eo casu, t cum beneficium aliis sibi à Pontifice maximo reueruatum occupauit, nam est reueruatum Decretum inficiat nò modo titulu sed & possessionem ex latere possidentis, ut ne eo casu, is spoliatus sit antè oia restitendus, ut latissime infra in. 15. remedio recuperandæ possessionis ex. ca. reintegranda 3. q. 1. dicemus in questione. 33. attamen, quo ad eum, qui uoluerit nostro hoc casu occupare, is huius constitutionis poenam non effugit, ut post Rotam. q. 16. in fi. affirmavit Ripa. d. cap. sepe. nu. 68. in fi. hinc censuit Bero. in cap. in literis. nu. 88. de restitu. spolia. citando

274 Rotam ut supra, t reueruatum non uitiare possessionem, quoad tertium extraneum occupantem, quod an sit uerum suo loco planius fiet.

277 Quæro 38. an hæc constitutio t locum habeat contra clericum, qui beneficij possessionem sine executorialibus apprehendit, cum scilicet illa possessio ad huc uacat: & non habere locum censuit Ripa. in d. cap. sepe. nu. 69. de rest. spolia. post Abba. in cap. transmissa de electio. ea adducitur ratio ne, quia in benificijs collatiuis t tantum operatur collatio quantum in electiuis electio. Abbas in cap. dudum col. 3. de electio. in cap. cum olim de caus. poss. & proprie, sed electus t potest possessionem propria autoritate apprehendere absq; periculo amissionis sui iuris, cap. auriaræ de electio. in. 6. ergo idem ille cui est facta collatio, similem questionem referemus infra 13. remedio ex. l. vlt. C. uide ui. q. 12. interim erit, quod animaduertat diligens lector Ripa d. cap. sepe. nu. 69. affirmat, hac de re se interrogatum quandoq; respondisse, t forte est responsum in lib. 2. responforum cap. 31. attamen ibi Ripa affirmat Inno. & aliorum sententiam, qua nostra hæc nititur, ueram non esse eamq; deinde suam consultationem alijs firmavit fundamentis, quæ referre præsentis nò est instituti.

280 Declaratur non procedere quando altero quoque modo esset in possessione d. beneficij, quod uerè uacat, sic Ripa. d. cap. 31. capella Tolosa. q. 443. ubi Aufferter declarat, Didacus lib. 3. varia. resolu. cap. 16. nu. 6. Rebuffus in Praxi beneficio. in tit. requisita in literis collatio. nu. 24. & alios citat Didacus. d. cap. 16. nu. 6. non in fi.

281 Quæro 39. an hæc constitutio t locum habeat contra eum, qui occupauit equum alienum in pascuis foliaguam, quam questionè mouet hic glof. Bar. nu. 22. Bal. col. 4. vers. quinto alia Saly. col. 5. vers. octauo quæro. Ripa. d. cap. sepe. nu. 70. quorum sententia, ut clarior reddatur, plures distinguo casus. primus est, cum quis equum t alienum in suis pascuis depræhensum ob damnum ab illo datum retinet hoc casu huic constitutioni locus non est ea ratione, quia iusta est hæc detentionis causa, donec emendetur damnum, ut tradit secundum Ripam qui supra Gand. in tract. maleficio. sub rub. de poenis col. 3. Bar. in l. hoc amplius. §. de his nu. 3. de dam. infecto, & latè declarando tradit Capicinus Neap. Decil. 45. & Io. Petrus Ferrarius uulgo dicitus practicus Papien. in forma inquisitionis in verbo. contrafrando num. 4. Plotus in l. si quando

nu.

numero 874. C. unde ui.

283 Secundus est casus, cum quis aberrantem equum occupat, nec hoc casu est locus alicui poena secundum Ripa, ea ratione quia desit possessio apud primum possessorem esse. l. 3. §. Nerva. de acquir. poss. & hoc est quod sensisse uidetur Bar. dum dixit esse locum constitutioni. d. l. fin. C. unde ui, cum equi possessio uacans esset.

Tertius est casus, cum quis equum alienum in pacuis communibus, uel domini equi, occupauit, tunc in huius constitutionis poena occupatorem incidisse credimus. secundum glo. Bar. & alios, ut per Ripam praecitato loco, ea ratione quia perpendere debuit occupator: quod si dominus praesens fuisset equum occupari passus non fuisset: quare uis quaedam committi dicitur, uerum Oldra. Alber. & Saly. hic & forte caeteri omnes, ut refert Ripa qui supra dum contrariam sententiam tuentur, inquam nullam uim hoc casu committi, quare cessare huius constitutionis poenam quod uerum esse intelligo, nisi is occupator domino repetenti non restituat, nam tunc dicitur uim committere, ut diximus supra. q. 13. in eo qui clam alterius possessionem occupauit si reuertentem non admittit, eum spoliare dicitur.

284 Quaro 40. an haec constitutio t locum habeat contra eum qui seruum suum Christianum Iudaei possessoris manibus eripuit, ut ipsi Iudaeo acquiratur, deinde seruus, & non esse locum affirmant hic glo. Bal. in fi. Saly. col. pen. vers. 5. si Iudaeus &c. ea concludenti ratione, quia non potest t Iudaeus mancipium Christianum possidere. l. 1. C. ne Christianum mancip. & c. dum indicta graui poena prohibentur Iudaei quoquo titulo mancipium Christianum possidere. egregie tamen hinc suboritur

285 dubitatio, an saltem hinc t Iudaeo soluenda sit serui estimatio, & forte dicendum uidebatur soluendam esse, ut in simili uidemus quod licet forensis prohibeatur ex lege municipali, ut Papae in statutis ciuilibus, sub Rub. de reb. immobilibus non alienandis in non subditum, licet ergo forenses immobilia non possint acquirere, consequi tamen estimationem possunt, ut affirmant omnes in l. apud Iulianum. §. constat. ibi las. nu. 34. testatur communem de leg. 1. & idem censere Corsetus sing. in verb. Mendicantes in principio. licet fratres. Dec. conf. 519. n. 4. Cur. Iun. conf. 21. nu. 4. & late idem conf. 30. nu. 3. 4. 5. ubi plura adfert similia, & in conf. 105. nu. 5. Paris. conf. 7. nu. 15. lib. 1. Rui. conf. 130. in fi.

287

lib. 1. & conf. 139. in fi. lib. 4. Plot. inter cons. Crimi. diuerso. conf. 108. nu. 31. 32. & si non desuerint qui aliter senserint, ut retulit las. d. §. constant. nu. 32. 33. addo Roma. conf. 509. 3.

288 dubio, accedit praeterea t Iudaeos humaniter fouendos esse ut late scribitur Ripa. in l. si in fulam nu. 10. 11. de uerbo. oblig. & Soc. Sen. conf. 62. col. 4. vers. primo dico. lib. 1. immo t cum ex eorum lege casus aliquis non reperitur decisus iure nostro utuntur, ut respondit Calder. conf. 30. & eum est secutus Pichus in l. Titia. §. Titia cum nuberet. q. 20. n. 80. 81. de leg. 2. quo loci affirmat illa t consuetudinem

290 Bulgari, quod uxor constituta domina & masculina omnium & quoruncunq; bonoru, statibus filijs, intelligi habere solum alimentum etiam locum in dispositione Iudaei sibi uendi care quod probauit & Cora. lib. 5. miscella. iuris cap. 16. in fi. imo Picus. d. q. 20. affirmat t Iudaeos censere de populo, & Iudaeoru ciuitatis commodo frui posse, quod placuit & Marfil. sing. 540. latissime Paris. conf. 2. col. 1. 2. lib. 4. extatq; decretum antiquum in hac patria, lib. 1. decretoru sub Rub. Iudaei subijciuntur criminaliter & ciuilitate & in nostris fere terminis Gomes. §. ex maleficijs nu. 23. vers. sed istis non obstatibus Inst. de actio. et alia non nulla, quae ad rem hanc nostram conferunt docti & egregie lateq; congestis consulti uir Rola. a Valle, in responsis hoc anno. 1565. editis quae die. 14. huius mensis Aprilis, dum haec commentaria nostra sub prelo essent in manus inciderunt, is inquam in conf. 35. & idem quod Calder. d. conf. 30. eum citando docuit Natta in repet. l. hac consultiissima. §. ex imperfecto nu. 60. C. de testa. quo loci affirmat Iudaeum posse ea dispositione uti testando inter liberos & ideo concessa immunitate populo, uel saluo conductu aliquibus comprehendit & Iudaeos, late Marfil. d. sing. 540. uerum quo ad casum nostrum, contrarium uerius existimo Iudaeum, nec estimationem consequi posse, ea ratione adducor, qd delinquere dicitur Iudaeus, si mancipium Christianum possideat ut clare probat. d. l. 1. C. ne Christianu. mancip. & c. qua poena grauissima is plectitur, sic fit ut estimationem & pretium consequi non possit, ut tradit glo. in l. sed si res de leg. 1. quam legit las. cum. d. §. constat, & licet exemplum glo. ibi quo ad tex. sit ineptum ut animaduertunt omnes, in se tamen est uerum & ibi in ter. citatur. d. l. unica. C. ne Christianum mancip. & c. & late ibi las. in d. §. constat. nu. 28. & clarissime Alcia. responso 479. nu. 41. qui declarando statutum, quod fo-

291

292

293

294

295

296

297

renses immobilia acquirere non possunt inquit, nec estimationem consequi posse quando staturum resisteret in personam citat. d. l. vnicam. C. ne Christianu mancip. ex quibus cessant quae supra in oppositum sunt adducta, que eo casu procedunt, quando nulla lex expresse resistit, quod fortius procedit in hac

294 Pedemontium Regione t ubi decreto antiquo cauetur in lib. 1. sub Rub. nullus Christianus Iudaeis in habitando seruire praesumat & c. nec etiam licere Christiano Iudaeis seruire conducta mercede.

295 Quaro 41. an haec constitutio t locum habeat pro fructuario uiolenter spoliato, & habere locum affirmauit hic glo. quam caeteri sunt secuti ut tradit hic Saly. col. 4. vers. 4. quaro quid & c. ea ratione quia haec constitutio est inducenda ad formam & modum interdicti unde ui, quod conceditur fructuario de dicto. l. 3. §. unde ui & §. ususfructus de ui & ui arma. cuius deinde rei praxin docuit Saly. qui supra: uerum in eo non leuis est difficultas, cui detur haec actio, an t proprietario uel usufructuario cum possessione utriusq; causam attingat. glo. hic distinguit, aut is occupator existimauit solum illu a se deiectum, ius in re habere, tunc utriq; tenetur, quia deiciendo unu utrumq; deicere uidetur, & utriusq; causam attingat. l. si de fundo, de ui & ui arma. & ab hac sententia non recedit Saly. hic col. 6. vers. secundo quaro, & probare uidetur tex. l. 3. §. quod si seruus de adquiren. poss.

296 Contrariam tamen sententiam probauit glo. in l. 1. ff. usufr. quemad. cau. in glo. ult. & glo. in l. 3. §. uti. frui. de ui & ui arma. dum affirmat quod deiecto fructuario, non censeri deiectum proprietarium & contra, quia causa unius non attingit causam & possessione alterius, & hanc sententiam uisi sunt sequi Bar. hic n. 32. Bal. col. ult. in prin. Ang. col. pen. quam rationem euerit Saly. dum docuit ita demum procedere quado occupator uere sciuit deiectum habere solum, uel proprietatem, uel usum fructum, secus nostro casu, quando credebatur utrumq; apud eum esse, nam occupatoris animus fuit utrumq; occupare & in utroq; delinquere, sed, ut dicam qd sentio, magis placet posterior haec sententia Bar. & aliorum quae crebrior uidetur, nam cu nostra constitutio eum puniat, qui re ipsa per vim occupat, non habebit locum contra eu, qui uere non deiecit, sed deicere opinatur, alius animus, non effectum puniret, quare corruit secundum membrum distinctionis glo. de nostris hic, ideoq; dico uere concedi usufructuario, qui possidet, ob id si daretur casus, ut is, qui est in possessione, non sibi, sed alteri possideret, illi concederetur hoc remedium, cuius nomine possederet, iuxta l. peregre. §. quibus, de acquir. poss. & declarat hic Bar. nu. 32. & ita intelligitur tex. d. l. 3. §. quod si, seruus de acquir. poss.

298

299

300

301

302

303

304

305

306

ratio, hoc esse negandum seruis, ne illis concedatur malignandi occasio & fraudandi dominos suo dominij iure, nam hoc posset procedere, quando non esset in hac quasi possessione libertatis: fecus quando est, quia quod agit non agit ut dominum fraudet & malignet (ut Saly. uerbo utar) sed ut suam quasi possessionem tueatur, sufficit enim domino si uia iuris est fucursum. Non quoque suffragatur qd quarto loco inquit Saly. qd si agat seruis ut dominus suo dominio priuetur, fa rebitur seruis se illius domini seruum, siq; sibi contrarius erit & ita repellendus l. i. C. de furtis: nam respondetur, quod si seruis no fateretur se seruum, sed dicit se liberum & in quasi libertatis possessione constitutum, & ideo no licuisse illi occupatori eum apprehendere, quare petet eum omni iure suo, si quod habet, per sententiam priuari, & ita concludo.

304 Quæro. 44. quo tempore t debeat esse facta hæc occupatio ut huic constitutioni sit locus, concludit hic glo. quocunq; tempore, siue ante litem contestatam, siue post: siue ante latam sententiam, siue post, & ita omni tempore, nisi post licentiam ingrediendi a magistratu, qui si minus rite & recte concesserit, locum habebit dispositio l. meminerint. C. vnde vi, & suo loco latè diximus, & declarat Bar. hic nu. 26. Saly. col. 6. versic. accedo, qui nostram hanc constitutionem in illis uerbis, ante aduentum iudicialis arbitrij declaratur, que sanè uerba & a glof. hic declarantur, & alios probauit Bal. hic col. pen. versic. supra dictum est de personis & c. Ripa in d. cap. sepe nu. 98. de restit. spolia.

305 Quæro. 45. an hic t occupator amittat ius suum ipso iure, uel potius mediante sententia, glof. hic affirmat sententia esse opus: glof. se allentunt ceteri, ut Bart. nu. 28. Bal. col. pen. versic. super quarto & c. Ang. col. pen. Saly. col. 6. versic. nunc ad partem quartam, & comunem esse omnium testatur Ripa. in d. cap. sepe nu. 99. de restit. spolia. & cum est fecutus Tiraq. in l. si unquam in uerbo reuertatur nu. 152. & nu. 187. C. de reuo. dona.

306 Declaratur non procedere t in beneficiis, in quibus inuafor & occupator priuatur ipso iure, ca. cum qui. §. is qui. & ibi Francus secundo nota. de preben. in. 6. & idem affirmat Ripa in d. cap. sepe nu. 100. idem placuit Petro Rebuffo in Praxi Beneficioru num. 23. requisita in litem collationum num. 23. rationem adferrebat Ripa, quia in beneficiis libus uolentia est odiosior, subdit tamen Ri-

308 patneccariam esse declaratoriam, qua declaratur occupatorem in penam incidisse, ut in simili tradunt omnes. in l. si quis maior. C. de tractat. & supra alias diximus, infert Ripa d. cap. sepe. nu. 101. an beneficiu uolentis occupatoris possit ante sententiam illam declaratoriam conferri, & posse scribit, post Gem. in. cap. 1. de homicid. in. 6. addo Tiraq. in d. l. si unquam in uerbo reuertatur nu. 335. C. de reuo. dona. rem non executio, sed beneuolium lectorem ad eos allego.

310 Quæro. 46. qua actione t agatur, ut is occupator iure suo priuetur, conueniunt omnes, agi conditione ex hac lege, Saly. hic col. pen. versic. hæc actio, quo enim ad possessionem recuperatione, interdico unde ui (quod in secutus est hæc constitutio) agi potest, ad utrumq; tamen potest conditione ex hac lege agi, petedo ante omnia possessionem sibi occupata restitui, & occupatorem omni suo iure priuari, & ita possessorium recuperandæ cum petitorio ad commodum spoliati concurrerit, quod ea ratione conceditur secundum Saly. quia ad dominum non agitur declaratorie, sed transforie, cum transferatur ex occupatore in uolentem passum: sic in statuto, quando est specialiter prouisum, ex eo agi potest ut Papie ex illo statuto. 31. de pœna illius, qui uim alicui fecerit in eius possessione, sic & in statuto ciuitatis huius Montis Regalis.

312 Quæro. 47. quomodo t formetur libellus in hoc constitutionis nostre remedio, Bart. hic nu. 30. inquit esse petendum occupatore condemnari ob commissam uim, & deinde cogi & compelli possessionem restituere, & deinde declarari iure dominij eum amisisse, sic & Bal. col. 2. in prin. pulchre admodum Signo. consil. 74. col. 1. 2. potest etiam esse alia in foro praxis, ut agente spoliatore ad rei proprietatem consequendam, replicet spoliatus illum amisisse omne ius suum ex occupatione. hæc praxim docuit post glof. sibi Abbas in. cap. pastoralis de cau. poss. & propr. & idè admonuit Iafredus Lanfrancus in suis Decis. conclusione 34.

314 Quæro. 48. an lata sententia t in casu nostre huius constitutionis super restitutione possessionis superfit actio ad penam, & super esse glo. hic affirmat, eam secutus fuit hic Saly. col. pen. versic. nono quid: si ea utitur ratione, quia actionis iure pena petitur, non mirum si ex post, illi est locus. l. si pro fure. §. furti. ff. de cond. fur. hanc pariter sententiam probauit Abbas consil. 100. in fine. lib. 1. quod

vii.

utile est an interpretatione statuti huius ciuitatis Montis t regalis sub rubr. de eiectione possessionis colla. 5. & probat hanc sententiam l. vnica. §. 1. C. quando ciuili actio crim. præiud. Eguina. Baro. §. recuperandæ Inst. de interd.

316 Quæro. 49. an t a sententia lata in casu huius nostre constitutionis possit appellari: & posse affirmat glo. hic & in l. momentaneæ C. hoc titulo glo in l. vnica. C. si de moment. possessione fuer. appella. & hanc esse communem testatur Ripa in d. cap. sepe colum. vlt. versic. secunda fuit opinio. addo eiusdem sententia Baldum in consil. 14. Præmissis uerbis cuiusdam statuti, colu. vlt. versic. & ad prædicta facit. l. 1. & idem sentire uidetur Feder. de Senis consil. 76. Domino Auditori, in fine, clarè Dec. consil. 28. num. 2. uersic. hoc in simili probatur, Ang. l. incerti. C. de interd. Soc. Tractat. fallen. regula. 2. fallen. 20. Bero. in rub. extra de iudicij num. 51. uersic. hinc etiam uidemus. ea ratione præcipua adducuntur, quia regulariter t permittitur appellatio nisi expressè prohibita reperitur. l. & in maioribus

318 C. de appellat. quare in dubio t appellacione esse deferendum censur notab. glof. in l. qui restituere in glo. vlt. ff. de rei vend. quam summo per commendat omnes, ut apud Socin. Sen. consil. 193. colum. 3. versic. sed præmissis. conf. 300. colum. fin. versic. secundum est lib. 2. & consil. 39. nu. 12. 3. lib. 4. Dec. d. consil. 28. nu. 8. consil. 356. num. 1. 2. consil. 677. num. 1. 2. latè apud Neuzantim lib. 6. Syluæ nuptia. num. 47. versic. In dubio. Crauet. consil. 203. num. 24. addo Iaf. consil. 87. colum. 3. versic. confirmantur præmissa lib. 2. Tiraquellum Tractat. le mort; à faiste le viu. 6. parte declaratione 6. num. 9. 10. satis ergo communis hæc sententia nititur ex regula ipsa. Nunc omnis in eo uersatur difficultas, in diluendis rationibus & argumentis, quæ in oppositum adferri solent;

319 & Primo dici solet, non esse in causis t possessorijs permissam appellationem. l. vnica. C. si de momen. posses. fuer. appell. nam respondeatur secundum omnes loqui in mero possessorio, t quod dicitur esse momentaneum: fecus in possessorio, quod habet admixtam causam proprietatis, sic respondet Ripa d. capit. sepe colum. vlt. versic. secunda fuit opinio, confirmatur ex doctrina Baldi consil. 141. Præmissis colum. vlt. versic. illud etiam non omitto lib. 1.

321 dum affirmat, quod ubi t duæ causæ complicatæ sunt, & una admittit appellationem, altera non, esse in utroque admittendam, at in casu nostro, causa proprietatis, quæ uersa-

tur in casu nostre constitutionis, admittit appellationem, ergo & in omnibus debet admitti: idem sensit ipse Bald. consil. 153. Nouum dubium lib. 1. sic appellatur a sententia in possessorio, quado vnà simul cum possessionis causa lata est sententia super restitutione fructuum, ut docuit Bal. in d. l. vnica. C. si de moment. possessione fuerit appellat. Bartol. l. credit. r. §. ius ius in fin. ff. de appellat. Afflictus Decisione. 77. in fin. Auferrius in additio. Decisi. Capellæ Tolosanæ. q. ultim. Rola. a Valle consil. 77. nu. 13. lib. 2. dicit ex d. l. vnica, appellationem t a sententia lata in possessorio no prohiberi, sed tantum per illam executionem sententia impediri, ut hic sensum probauit Alber. in d. l. vnica. Bartol. in l. 2. ff. de appellat. recipien. vbi Ang. Cor. consil. 10. num. 1. lib. 4. & alios refert & probat Afflict. Neapolitanus Decisione. 269. num. 3. nec dissentit Guid. Papia. q. 37. si appellatur, & c. qui eiusdem sententia refert fuisse Bald. in l. 2. C. de episc. audien. Xfi aliter sensit sibi parū constans idè Bal. d. l. vnica. ubi meminit & Ioan. Cora. Tolosa. in repe. l. naturaliter. §. nihil commune in prelatijs num. 30. de adquirenda possessione, qui & ipse Bar. sensum probauit, idem sensit uisus est Paris. consil. 108. num. 20. lib. 1. licet Dec. consil. 28. num. 4. uersic. non obstant allegata, dixerit (& malè) communem sententiam esse contra hunc r. ar toli sensum, & in iudicando ac consulendo. sequendam esse illam Baldi. d. l. vnica aliter dicentis, ut quoque cum Baldo esse receptionem testatur Iaf. consil. 187. colum. 5. versic. hoc assumpro lib. 2. addo Imolam consil. 55. num. 5. & nouissime Rolandum a Valle consil. 77. num. 1. lib. 2. qui multos cum Bartolo sententiantes in hanc Baldi retulit opinionem, sed cum Bartolo idem sensit Abbas consil. 55. colu. 1. versic. aliam limitationem lib. 2. quem malè intellexit Brun. consil. 98. num. 9. qui Baldum uidetur sequi, sed Bartoli sensum probauit Barba. con. 81. colum. 5. lib. 3. Maranta in sua Praxi parte sexta in capitulo de appellatione num. 244. Didacus Couar. lib. Prat. quæsti. cap. 23. num. 8. Rebuffus in commentarijs Regia. constitutio. tomo tertio titulo de materijs possessorijs artic. 7. glo. 1. num. 18. 19. qui sic in Gallia seruari testatur, hocque clarè fuit ex Regia confirmatione confirmatum, ut apud eundem Rebuffum in tomo. 1. tit. de sententijs executorijs articulo. 6. glo. 3. num. 2. ubi declarat. d. l. vnica cum Bartolo & ceteris, docetque ibi Praxim in Francia obseruari. sed cum Baldo idem sententi Ang. consil. 46.

V statuto

statuto ciuitatis colum. 2. vers. sed a sententia
idem tamen Ang. sibi parum constans aliter
sentit, sicque Barto. est secutus, Ang. inquam
conf. 107. Dicitur constituto colum. fina. vers.
non obstat quod &c. sed cum Bal. idem sentit
Alex. conf. 2. in fin. lib. 3. qui esse receptiorem
testatur. verior tamen mihi est uisa Bar. sen-
tentia.

323 Non pariter communi sententiæ aduer-
satur, quod dicebat Ripa t. d. capit. sepe colum.
vlt. vers. istud est vnum &c. dum fingit casum
in prædione spoliato, qui deinde inuadit, nam
is soluta estimatione & re restituta, potest
suam possessionem recuperare, & ita est alia
via succursu, dico enim præter relata a Ripa,
ita demum hunc casum procedere, quando is
prædo condemnatus ad possessionis restitu-
tionem & pœnæ solutionem omittitiam
ceptum iudicium & non appellata lata contra
se sententia, sed mauult alio remedio sibi pro-
uidere, quod si ab ea sententia appellare uel-
let, certe posset.

Non quoque difficultatem facit, pœnam esse
quid accessorium, causam verò restitutionis
possessionis principale, conueniensque mini-
me esse causam accessoriam t. immutare na-
turam principalis, iuxta l. nuda. C. de contra-
henda & committenda stipulatione, nam re-
spondeo nõ esse causam accessoriam, sed prin-
cipalem, immò magis principalem quam cau-
sam restitutionis possessionis, cũ & maius in
ea versetur præiudicium.

324 Non pariter multum urget, quod inquit
Ripa præcitato loco, quod si appellatio hoc
casu admitteretur, sequeretur, quod pœna
huius Constitutionis, quæ est t. ad odium oc-
cupatoris, ad fauorem & commodum resolu-
ret, contra tex. l. quod fauore. C. de legib. &
melius in cap. intelleximus de Iud. in l. vltim.
C. de Iur. cal. dico enim, tunc demum pœ-
nam huius Constitutionis esse ad odium occu-
patoris, cum clarissimè constabit occupato-
rem illum iuste cõdemnatum, quod ante cau-
sæ suæ dici non potest, quare ipsa appella-
tio non conceditur, ut is occupator pœnam
euitet, sed vt verè in eo iudicio cognoscatur
an deliquerit vel non, quado illa causa in alio
tractari minimè possit, vt potest causa meri
possessorij, sic diluuntur fundamenta, quæ
probare videbantur nullo modo in casu hu-
ius constitutionis appellari non licere. Nunc
superest vt vno respondeamus verbo illi ratio-
ni, qua suaderi videbatur, appellari quidem
hoc casu licere, sed a pœna tantum, non a res-
titutione possessionis, nam dicebant nonnul-

326 li, duas has esse causas separatas, cũ totæ enim
sint sententiæ, quot capita. l. Carmelia Pia,
de iure patro. l. etiam. §. i. de mino. quare inse-
paratis vtile per inutile non uitiatur. l. i. §. sed
si mihi, de verb. ob. licet ergo a possessore ap-
pellare non liceat, licere tamen debet a pœna
Saly. affirmat hæc esse inseparabilia, quia stan-
te sententia super possessione à qua non licet
appellare necessario sequitur decisio super ar-
ticulo pœnali. hoc nihil est, ut animaduertit
Ripa. quare rectius dico duo hæc esse insepa-
rabilia, si terminos præsupponamus habiles
esse scilicet per sententiam declaratum hunc
occupatorem in huius constitutionis pœnâ
incidisse, nam eo ipso quod ita declaratum
est, unâ simul duo cõtinentur: possessionis re-
stitutio, & pœna, & ideo, vt iam supra dice-
bã, uno in casu appellatione admissa, dicitur
& in altero, cum vna tantum sit sententia, &
t. d. l. etiam. §. 1. & l. Carmelia, intelliguntur
cum plura simul per cõpulum in sententia po-
nuntur, que re ipsa separationem ostendant,
sic declarat Dec. conf. 344. num. 3. versic. ter-
tius casus, at nostro hoc casu non potest dari
separatio, quia si cessaret uel pœna, vel pos-
sessionis restitutio, dici non posset huic res-
titutioni locum esse, ex quibus non satis ue-
rum esse demonstratur, quod dicebat Ripa, si
multare posse, ut locus sit restitutioni posses-
sionis & cesset nihilominus pœna, nam si
cessat pœna nec constitutioni nostre locus
est. Hæc sententia fortius procedit ex disposi-
tione iuris Pontificij, cum eo iure cautum sit,
ab omnib. possessorio appellari licere, capitu-
lo cum ad sedem de restitutione spoliatorum
Clem. 1. de causa possessio. & proprie. sic Ri-
pa. d. cap. sepe in fine, de restitutione spoliato-
rum, & suo loco latius dicemus. hac ratione
idem dicere possumus procedere t. hac regio-
ne Pedemontium: cum ex nouis Decretis Se-
renissimi Ducis Emanuelis, sub Rubrica dele-
te appellationi & in quai casu & da quai Giu-
dici è legito d' appellare in versic. dalle senten-
ze che si daranno nelle cause possessorie &c.
cautum sit, in his causis possessorijs iudicij ap-
pellare licere, eaq; constitutione est declarat
appellationem suspendere executionem, præ-
terquam in causis momentaneæ possessionis,
in qua & si concedatur appellatio, illa tamen
non suspendit executionem, sed deuoluit tan-
tum cognitionem. quale autem sit momentaneum
iudicium possessorium, supra in antelu-
dijs num. 33. diximus, idem quoque est dicen-
dum Papæ t. cum istic praxis inoleuerit, ut ex
statuto tertio ac quarto in ciuilibus, licet in
cau-

causis possessorij iudicij appellari, ut obserua-
ri multoties ipse uidi, nec me lateat Gratum
conf. vlt. num. 16. 18. 20. lib. 3. unum respondi-
disse, quod si uerum est, in praxi est notabile,
hoc casu cum t. appellatio admittitur a sen-
tentia in possessore pro legem municipalem
illam operari non modo effectum deuoluti-
uum, sed & executionis suspensiuum, qua de
re non parum ambigo, uerum hic non est lo-
cus ut excutiam omnia. Relata hæc conclusio
fortius ac clarius procederet de iure Ciuili,
eo casu quando ipsi appellatiõni fuit a Iudice
a quo delatum, tunc enim de illius uiribus est
cognoscendum: sic egregiè Bald. in l. post sen-
tentiam colum. 2. C. de sentent. & interlocu-
tori. omnium Iud. quem secuti sunt Alexan-
der conf. 2. prope finem lib. 3. Iason conf. 87.
colum. 2. lib. 2. & in l. 1. num. 5. C. de bono. pos-
sess. secund. tab. Soc. lun. conf. 18. num. 8. lib.
1. nouissimè Rola. a Valle d. conf. 77. num. 1.
lib. 2. qui num. 18. rectè declarat nisi admissio
fuisset appellatio hæc cum clausula, si & qua-
renus iure admitti potest operari enim clau-
sula hæc, ut si admittenda sit rectè censetur,
aliàs reiecta dicitur, ut affirmat ibi post Bal-
dum in l. edita colum. 17. C. de edendo, De-
cretum cap. oblatæ secundo nota. de appella.
Socinum Iunior. d. conf. 18. num. 15. lib. 1. Al-
ciatum responso 406. num. 3. addo ipse Gra-
tum conf. 26. num. 2. Plotum. l. si quan-
do num. 199. C. vnde ui.

327 Quæro 50. quomodo differat hæc consti-
tutio nostra a cæteris: glos. hic in fine late de-
clarat, eam omnes probantur, ipse autem ali-
qua tantum referam ad eorum declaratione,
quorum tractatus non est a nobis explicatus,
ut in eo casu quomodo differat t. hæc consti-
tutio a constitutione. l. si constiterit. C. finis
regund. quæ edita fuit a Constantino Impera-
tore, sub cõsultatu Gallicani & Symmachi. qd
fuit anno salutis nostræ tricentesimo trige-
simo primo, si que ante editam nostram con-
stitutionem. l. si quis in rationem, per annos se-
xaginta, ea ergo constitutione. l. si constiterit
cautum aliqui opinantur cõtra occupatores
alienæ possessionis, ut aliàs admonui supra,
in anteludijs. num. 53. quo loci uno retuli uer-
bo sententiam Fabij. in l. naturaliter. §. nihil
commune num. 141. sententis constitutione
illa, non esse prouisum contra occupatores,
cum ibi nulla uis, nulla (vt ille ait) rapina in-
tercesserit, nam in text. dicitur usurpare uo-
luit, ergo non usurpatit, Rursus dicitur, de
suo contentus rem non expectet alienam, si
ergo expectat, nõ dicitur occupasse, & in fine

333 dicitur, adimere tentauit, ergo non ademit,
uerum hæc Fabij declaratio non multum pla-
cet, quia t. illa uerba intelligi possunt resp. a
& cum effectu illum occupatorem occupasse
ut quoque intelligit Cora. textum. l. ult. in fin.
ff. de rerum diuis. qui testatur frequentem,
hanc esse honorum auctorum locutionem,
ut actum ipsum & factum perfectum, cuius
scilicet effectus iam secutus sit uerbo, uoluit,
vel placuit, exprimat, & confirmat uerbum
irreptor in textu positu, & cõfert ratio, quia
aliàs sola cogitatio puniretur, contra. l. cogi-
tationis de pœnis, vel etiam possumus intelli-
gere, hunc cum effectu non occupasse, ut
perpetuò possideret: occupauit enim, sed de-
fecta est occupatio, quare dicitur uoluisse oc-
cupare, cum ad effectum, ut proposuerat, nõ
perdixerit, nec in meo Codice legitur, rem
expectet, sed, rem expectat, cuius uerbi diuer-
sa est significatio, est enim Imperatoris deci-
sio, rem non esse alienam expectendam. j. inua-
dendam. Non inficior tamen, quod affirmat
Fabius ibi de commissis uolentia nõ agi, qua-
re ea ratione a constitutione hac nostra dif-
fert, differt & in eo, dum in ea. l. si constiterit
nullum adest uerbum, quo intelligamus pos-
sessionis restitutionem in contenti fieri,

334 Differre etiam eadem ratione uidetur no-
stra hæc cõstitutio ab illa. l. Christianis. C. de
paganis, quæ Honorij ac Theodosij fuit sub
Atlepiodoti & Marimiani cõsultatu, quod
fuit anno nostræ redemptionis. 425. hæc ergo
constitutio t. l. Christianis non prouidet cir-
ca restitutionem possessionis, sed tantum pu-
nit Christianos occupantes, seu rapientes bo-
na ludæorum, quod intelligitur quoad sola
bona mobilia, nam si immobilia occuparen-
tur, esset locus constitutioni nostræ: sic sentit
Io. de Anna. in ca. & si ludæos col. pen. de Iu-
deis, illi. d. l. Christianis, quæ de solis mobili-
bus loquitur, & Anna. est secutus. Gomef.
Hispan. in §. ex maleficij nu. 23. vers. sed istis
non obstantibus. Inst. de actio. ea utuntur ra-
tione (cuius memini supra. q. 40.) quia in nõ
clarè decisit utuntur Iudæi iure Romano, &
cõmuni, & quare dicebat Anna. Iudæis spoli-
atijs uti licere interdecto uide uij, alia ad hu-
ius. l. Christianis. declarationem scribit Gomef.
d. nu. 23. Nostra autem hæc vlt. consti-
tutio differt a constitutione. l. vnica. §. vlt. C.
de suffragio, edita à Theodosio, Arcadio, ac
Honorio Imperatoribus, sub cõsultatu Ar-
cadij tertio, & Honorij secundo, anno no-
stræ salutis. 396. hæc. fl. vnica aduersus eos,
qui suffragio præstito (quod quomodo intel-

ligatur doctē ac pulchrē declarant Alcia. lib. 2. Paradox. cap. 14. Duare. lib. 2. disputa. annuer. cap. 21. Lud. Charo. lib. 1. verisilium iuris cap. 4. verterio in fi. Tiraq. in tract. de Nobilitate cap. 29. nu. 2. 7. & Rober. Aurelia. lib. 2. sententiarum iuris cap. 21. rem aliquam promissam sponte nondum sibi dari petentes occupant, promulgata est, nam cum restituere teneantur, quod occupant, amittunt in primis, quod sibi erat promissum, deinde ob vim commissam puniuntur, nō tamen declarant, quia pœna illata vis coercetur, quare intelligere possemus uel lege Julia de vi priuata, uel alia simili dispositione: nō enim nostra hac constitutionem dici potest prouisum, cū post biennium edita fuerit, visum etenim est mihi quandoq; in ea constitutione. d. l. vnicæ, uoluisse legislatores illos Diui Marci constitutionem referre, quando in vtraque creditoris audacia aduersus debitorem, cuius bona occupantur, comprimitur, erit tamen cogitandum.

338 **Quero. si an à pœna huius t constitutionis censetur recessum per statuta locorum, quibus mitior pœna ijs violentis occupatori bus imponitur, ut est Papiæ vbi illius Ciuitatis statuto. t. 7. in criminalibus, sub Rubrica. de pœna illius, qui vim alicui fecerit in eius possessione, est cautū occupatorem rei alienę puniri pœna librarum centum Papiensium, quæ summam decem coronatorum ad summum constituunt, & aliquando ex alijs statutis minor pœna imponitur, ita ut sit sæpè vtilius occupatori condemnari pœna statuti, quàm pœna nostræ constitutionis, aliquando è contra iuxta scilicet ualorē rei occupatæ. in foro quotidiana est quæstio, in qua dicendum videtur esse à pœna constitutionis nostræ recessum, sic enim crebrius affirmant doctores nostri per pœnam à statuto impostam censeri recessum à pœna iuris cōmuniis, hanc probauit sententiam Jac. Beluifius. in. l. r. C. de requiren. reis & Gandinus in tract. malef. in tit. de aliquibus quæstio. quæ nō cōmodè &c. quod loci testatur Gandinus sic Bononiense collegiū ex factō diffiniuisse, vt refert & Alber. de Rosate in tract. statutorum prima parte. q. 8. incipit, sed an valeat statutum &c. quo loci refert sic a iuris consultissimis, quandoq; responsum cum in Genuensi Vrbe celeberrima ex factō quæstio cōtingisset: sic testatur Ancha. cap. canonū statuta de consultu. & eam ipse probauit testaturque orbem vniuersum (magnum certè quid) hāc obseruare, eiusdē fuit sententiæ Bal. Castren.**

Saly. Ang. Raphael. Comensis Corne. Auguf. Ariminen. quos retulit secutus; fuit Dec. in. cap. de causis nu. 14. vers. sed breuiter cōtrarium de off. deleg. & preter eum, addo Bal. conf. 150. in quæstione Domini Milani col. pe. vers. quedam alia fuerunt li. i. duplicatū conf. 382. lib. 5. & eiusdem fuit sententiæ Floria. in. l. 2. ff. ad. l. Acquil. quem solum citauit, & secutus est Rubens Alexand. in. l. pe. §. ad crimen. nu. 186. ff. de publicis iud. idem placuit Rui. conf. 86. nu. 11. §. eandem sententiam probauit Alcia. responsio. 745. citat & Marsil. conf. 61. nu. 19. idem censuit Blancus in sua pratica criminali, in illa parte, quę incipit, postquā vidimus, quæ sunt iudicia &c. n. 61. cum multis sequentibus, vno verbo veluti per transfennam verba faciens, hanc probauit Aegidius Bosius in tract. causarum criminalium tit. de pœnis. n. 6. solent tamen in hanc sententiam adferri plura, quæ parum virgent, ut illud primum. statuta esse leges particulares, legem communem esse generalem t sed generi derogatur per speciem. l. in toto de reg. iur. l. sanctio legum de pœnis cap. generi. vbi latè Dyn. de reg. iur. in. 6. ergo per statutum iuri communi derogatum dicitur huic fundamētō pōt respōderi ex Alberici declaratione. d. q. 8. qui hoc sentiens, inquit. d. l. sanctio parū conferre, quia quæstio nostra est quando pro maleficio est imposta pœna specialis, tam per statutum, quàm per ius cōmune, text. enim. l. sanctio. negat generalem constitutionem pœnalem non derogari præcedenti speciali, cum ergo constitutio nostra imponat pœnam specialem, non conuenit argumentari, quod per speciem derogatur generi, sed argumentandum esset, quod una species alteri derogat, qua de re infra paulo post. Secundo argumentatur relati interpretes præsertim Saly. & Blancus t ex c. r. de constit. in. 6. vbi per generalem Pontificis maximi constitutionem non derogatur legibus & statutis specialibus locorum, sed bene è contra: fortius videtur virgere is text. si ratio à Pontifice eo loci relata, perpendatur, inquit eò legi speciali non derogari per posteriorem generalem, quia lex illa specialis siue statutum, ut quid facti ignorati à legislatore præsumitur. ergo à contrario sensu, si cognitum fuit illud statutum, siue illa lex præcedens specialis, per sequentem generalem dicitur sublata, cum ergo in casu nostro iuris cōmuniis dispositio sit omnibus nota, cum à nemine ignorari debeat. l. leges sacrasime. C. de legib. & præsertim illa, quæ vnita est comuni

muni vsui gentium, ut declaratur gl. l. sciendum de verb. oblig. & Alcia. tract. præsumptio. 3. præsum. 10. nu. 8. qualis hec est, quæ audaciam violenti occupatoris reprimat, ut clarius sentit Cora. lib. 4. Miscella. iuris cap. 17. in fi. quod præsertim nostro hoc casu procedit, vbi statuta Ciuitatum non nisi à iuris peritis, immò consultissimis compilari solēt vt fertur statuta Papiæ à Baldo Perusino edita, ut refert Cur. Jun. conf. 5. nu. 12. cum ergo illis notauerit iuris communis dispositio, ab illa dicuntur ex nouo edito statuto recessisse, hæc argumentatio est solidā aliquando visa sit, nunc tamen leuis ostenditur, procederet enim quando posterior lex priori ita aduersaretur, at duo essent pugnantia, tunc posterior priorem tollit. sic declarat Bart. in. l. de quibus num. 5. & ibi Iaf. nu. 54. ff. de legib. & clarius Corsetus sing. in verbo correctio, incipit quotiens, in fin. sed in casu nostro, cum simpliciter ius commune vnam imponit pœnam, & lex municipalis alteram, nō ideo adinuicem aduersantur. sed lex municipalis, ad maiore delicti castigationē, ut iuri cōi aliqd addat ei; faueat, illam imposuit pœnam, vt sit postmodum in offensi electione, eligere vtiliorem, metuatq; magis audax ille offensor, cum se multiplici pœna ligari sentiat. Quare videmus & iure communi multiplici t pœna aliquem puniri cap. felicitis de pœnis lib. 6. cap. ad falsarium de falsis. Abbas. d. cap. de causis nu. 14. de off. deleg. & hoc prius sentit Cy. d. l. qui sepulchra, in fi. dum citādo l. non est nouum de legibus, dixit, non esse mirum, quod quæ duplici actione teneatur & mox referemus. Quarto adducuntur relati omnes ex tex. l. r. C. de accusa. & l. agraria. ff. deter. ammoto. is text. l. agraria pœnā indicit pecuniariā terminorum amotori, & tamē. d. l. r. posterior pœnā indicit corporalem, illaq; feruatur non prima, ut eo loci glos. animaduertit. sic ergo est dicendum in hoc casu nostro, sed quam faciliè euitatur, si obseruabimus t. l. r. C. de accusa. Alex. Seueri Imperatoris constitutionem referre, qui omnium potestremus legem hanc sanxit cæteris obrogatis contra terminorum motores, hoc ostendit Modestinus in. l. r. ff. de ter. moto. dū expressè affirmat, non esse locum multæ pecuniariæ sed coercionis, respondit Modestinus, t nō aliorum Imperatorum, ut Caij Cæsaris uel Neruę constitutiones, sed ipsius Alex. Seueri, cum eius tempore is floruerit, ut ex nostris adnotauit Cora. in. l. Herennius, de statu hom. intelligimus ergo Alex. Seuerum, & ceteras fan

ctiones per suam clarè abrogasse, at nos in casu dubio loquimur, cum statutum unam indicit pœnam, non expressè abrogata illa à iure communi indicta, est enim Alex. Seuerus infecutus t Numæ Pompilij exemplum, qui in terminorum motores sancit, ut haberentur tanquam grassatores, & tanquam fures, illiq; iisdem officentur pœnis. legibus autē Logobardorum uariæ sunt indictæ pœnæ aduersus terminorum motores, ut legitur in legibus Longobardorum titulo de eo, qui terminum antiquum corruperit, uel nouum fecerit, non hic eorum referam distinctiones ac declarationes, quo pacto ij terminorum perturbatores plectantur unus ex multis uidentus erit Hier. de monte in tractatu finium. q. 34. u. 4. 5. Quinto solet ad ferit. l. qd Senatus cōsultū. ff. de iniurijs & l. Senatus. ff. de accusa. quibus est expressum, ex uno delicto, quē non debere fieri reum duarum legum, sed nihil ad rem, quia nostrō hoc casu non affirmant interpretes, qui communi aduersantur opinioni, locum esse debere pœnæ iuris communis & statuti, sed contendunt iuris communis pœnam obrogatam non esse per statuti sanctionem, sed positum in electione offensi esse, utram eligat, qua electa ad alterā reuerti non conceditur. l. licet. §. pen. ff. nau. cap. stab. & statim subiiciemus. Sexto ergo loco in hanc sententiam citat Saly. ex t. §. si quando vers. adulteram uero in auth. ut nulli Iud. quo intelligimus nouam pœnam à Iustiniano adulteræ impostam, ut in Monasterium scilicet detrudatur, cum tamen Constantinus in. l. i. quauis in fi. C. de adulter. eam gladio plecti uoluerit: Iustiniani tamen obseruatur sanctio, ut ex auth. sed hodie. C. de adulter. à. d. vers. adulteram desumpta, uidere facili negotio. sic satisfacere possumus, ideo unam tantum posteriorem Iustiniani sanctionem obtinere hodie, quia uirgenti est coniectura demonstratum, abrogatam esse, quod à Constantino constitutū fuit: si enim in monasterium detrudenda est, sequitur necessario non esse morte mulcandā; pugnant enim hæc, morte punire & in monasterium, ut istic pœnitentiam agat criminis referat: quod nō contingit in nostro hoc casu, sic hæc dilui posset argumentatio. Verius tamen aliquando animaduerti Iustinianum, in. d. §. si quando, non abrogare Constantini sanctionem, quandoquidem in uulgatis codicibus sic legitur, Si quādo uero adulterij crimen probetur, ut bene illas pœnas peccantibus inferri, quas Constantinus Diuæ memoriæ disposuit, in

codice aurt Holoandri, sub Nouella. 134. quę
 inscribitur, de Vicarijs, seu locum tenen-
 bus. d. §. si quando, sic legitur, si quando adul-
 terij crimen manifeste probatum fuerit, tunc
 trismisso libello repudiij, iubemus, ut ille pœ-
 nę delinquentibus nrogeretur, quas præcri-
 bunt leges: non ergo abrogauit iustitia. Con-
 stantini constitutiones, sed illas confirmauit
 potius, nec est quid quod unam & alteram sta-
 re t impediatur, & si in. d. l. quamuis, dixerit Cō-
 stātinus gladio adulteros esse puniēdos, in cui-
 353 ius declaratione non mediocriter nostros la-
 pos fuisse credimus. quam obrem sciendum
 est, gladij significationem esse multiplicem:
 aliquando enim pro grauisima animadu-
 354 sione pœnaq; mortis intelligitur, ut probat
 tex. l. cum uir nubit. C. ad. l. Iul. de adulter. &
 clarius in. l. quisquis in principio. C. ad. l. Iul.
 maiest. hinc legimus Caracallū impijsimū
 Tyrrannum (ut in illius uita scribit Spartia-
 nus) increpasse grauiq; supercilio reprehē-
 disse percussore t Papiniani uiri cōsultissimi
 355 & acutissimi quod non ita ut iustus fuerat
 executus esset mandatum, Gladio (inquit) te,
 non securi exequi oportuit iustum meum, cui-
 us rei meminit scite & doctē, ante ceteros;
 Gouean. noster in. l. Imperiū in. 3. pagina, &
 ibi Cora. nu. 14. de iurisdic. om. iud. & Lud.
 Charond. tract. de iurisdictione & Imperio in
 fine, aliquando etiam gladij pœna pro quacū-
 que graui coērtione citra mortem sumitur,
 ut in. l. solet. ff. de off. procōs. & lega. in. l. Im-
 perium. ff. de iurisdic. om. iud. in. l. nemo po-
 test de reg. iur. quæ sententia placuit Alciato
 lib. 2. Paradox. cap. 7. & fufius illam confir-
 mat Longouallius in. d. l. Imperium nu. 51. &
 ibi Cora. d. nu. 14. & si non ignorem eundem
 356 t Cora. in. d. l. solet nu. 10. ff. de off. proconf.
 & leg. & in. l. illicitas. §. qui uniuersas nu. 1. de
 off. praesid. a se ipso discedentem, aliter sen-
 sisse, iuxta ergo subiectam materiā gladij pœ-
 na accipitur, quare in casu. d. l. quamuis pro-
 coērtione citra mortē, sumitur, quod ostē-
 dit & ipse Iustinia. in. d. §. si quādo, dum uult
 esse inuiolatam Constantini sanctionē, subij-
 citq; Adulteram competentibus uulneribus
 subactam, uel ut in codice Holoandri legitur
 competentibus pœnis &c. in monasterium
 detruidit; intellexit ergo Iustinia. cōpetētib;
 uulneribus uel pœnis, illam gladij pœnam;
 iuxta Constantini legem quam eo loci refert
 nō ergo is. §. si quando hanc probare uidetur
 sententiā septimo ergo loco citari solet t tex.
 357 l. qui cum uno. §. qui post. ff. de re mil. in illis
 uerbis, & qui ad edictum (uel potius, ad dele-

ctum, ut rectius legit Duare. lib. r. disputa. an-
 nuieria. cap. 4.) non respondebant ut prodito-
 res libertatis, in seruitutem redigebantur, sed
 mutato statu militie, recessum a capitis pœna
 est, quia plerunq; uoluntario milite numeri
 suppleunt: uerum non meruit hic tex. in
 hanc sententiam allegari, cum ex. l. defertorē
 §. r. de re milita. intelligamus, non tacite mo-
 do ex sola status mutatione, sed expresse noua
 358 sanctione ab antiqua pœna esse recessum, pœ-
 nę t militum huiusmodi sunt, castigatio,
 pecuniaria multa, munus in dictio, mili-
 tie mutatio, gradus delectio, ignominiosa
 missio, nā in metallum, uel opus metalli, non
 dabuntur, nec torquentur, accedit præterea
 quod in. d. §. qui post pœna mutata est, quia
 & pariter militiæ status est immutatus, iuxta
 ergo statum presentem pœna iuste indicenda
 fuit, at diuersum est in casu nostro, ubi causę
 uel personarum status, immutatus nō est, sed
 sola pœna, uel aucta, uel imminuta: in casu autē
 tem. d. §. qui post, (ut hoc obiter nec ab re at-
 tingam) ut pœna immutaretur illud fuit in
 causa, quod olim t milites ex uoluntarijs fa-
 cti sunt necessarij, quod his uerbis testatur
 359 Lilius lib. 2. tertie Decadis. Milites tunc, q;
 nunquam antea factum erat, iureiurando a
 Tribunus militum ad hūc, iussu Consulum cō-
 uenturos, neq; iniussu abituros, nam ad eam
 diem nihil præter sacramentum fuerat, & ubi
 ad Decuriatum, uel Centuriatū conuenerat
 sua uoluntate ipsi inter se equites Decuriati,
 Pedites centuriati, quod est dicere deni atq;
 360 centeni, coniurabant, t se se fugæ aut formi-
 dinis causa non abituros, neq; ex ordine recess-
 furos nisi teli sumendi, uel hostis feriēdi, uel
 cuius seruandi causa, id ex uoluntario inter
 eos foedere a Tribunis ad legitimam iuris iurā-
 di adactionem translatum est. hęc ille: uel (qđ
 satis placet) uoluntarios milites intelligimus
 factos sublata illa necessitate, qua ciues Ro-
 mani militiæ nomen dare cogebantur, quod
 his probare uidetur Plutarchus in Graccorū
 uita, leges præterea tulit Populares aduersus
 potentiam Senatus, ueluti de colonijs deduce-
 dis, de uectibus publicę militibus dandis sine
 stipēdiarum diminutione, de minoribus de-
 cem & septem annis ad militiam non cogē-
 dis, quem Plutarchi locum cognouit (si recte
 conijcio) Paul. Manutius doctissimus in eo
 quem conscripsit de legibus Romanis libello
 dum sic scripsit, leges duas. C. Graccus Tribu-
 nus pleb. tulit unam de uectibus militib; publi-
 ce dandis, stipēdiū non imminuto; alteram;
 ne quis in fra decimum septimum ætatis an-
 num

num ad militiam cogere, ex quo patet, in-
 terdum ad militiam ante coactos fuisse, q nō
 dum annum ætatis decimum septimum attin-
 gerent, quod puto difficilissimis Reipub. tē-
 poribus exhausta claudibus ciuitate, ut secūdo
 bello Punico, extra ordinem esse factum: hęc
 ille. Non ignoro tamen iam secūdi Confula-
 359 tus Romanorum tempore, pœnam indictā
 fuisse capitale militiæ defertoribus, & ijs,
 qui iniussu Ducis a uexillis recedebāt: nec enī
 abesse licebat: sic legitur apud Dionysium
 Halicarnassem lib. 9. Antiq. Roma. Postquā
 hoc Centurionum, quorum manipuli fuge-
 rant, & Antesignanorū quicunq; signa ami-
 serant, alij securibus decisa sunt colla, alij fu-
 sibus percussis periere. cætereq; multitudinis
 decimus quisq; quem fors poposcisset, quo-
 rum alij moriebātur, ea enim est Romanis in
 defertores aciei, signaue abijcientes patria
 punitio, hæc ille. His fatis intelligimus graui-
 360 simam iam antiquitus indictam fuisse pœnā
 militiæ defertoribus, quod & in Agesilao
 docet Plutarchus apud Græcos seruatum, at
 necessarios ex uoluntarijs factos milites, non
 prius quā eo tempore, cuius meminit Li-
 uius, legimus. Non ergo mirum (ut eō unde
 digressi sumus, reuertamur) si posteaquam
 milites effecti sunt uoluntarij pœna immu-
 361 ta est t immutari autem cepit sub consula-
 tu. D. Iunij Bruti & P. Cornelij Nasice au-
 thor est Lucius Florus. lib. 35. Epitomes his
 uerbis. D. Iunio Bruto & P. Cornelio Nasica
 Conful. delectū habentibus in cōspectu Tyro-
 362 nis res saluberrimi exempli facta est. Nam C.
 t Matienus accusa. est apud Tribunos Plebis;
 quod exercitū in Hispania deseruisset. dāna-
 363 tusque sub furca diu uirgis cæsus est, & sexer-
 tio uno uenit. Grauis ergo illa antiqua pœna
 abrogata est. Et quod in. d. §. qui post. scri-
 bit Arrianus iure consultus, quia uoluntario
 milite numeri suppleuntur, satis intelligimus
 363 numeros t idest vexillationes, uel Matricula-
 ut recte interpretatur eruditissimus Iacobus
 Cuiacius. l. yltima. C. de his qui non implen-
 stipend. sacra. sol. lib. x. & l. contra. C. de re
 milita. lib. xij. & matricula meminit Iurecon-
 364 sultus in. l. pen. ff. de milita. testamen. Quo
 autem t ordine in militia milites describeren-
 tur, doctē ac omnium melius docuit doctissi-
 mus Franc. Conna. libro nono commenta-
 iuris cap. 5. nu. 8. & uir omnium laudum cu-
 mulatissimus simulac inuenerimus, & opti-
 368 mus Petrinus Bellus Sereniff. Principis no-
 stri a secreti Confuliarius iuris, in inquam in
 præclaro ac doctissimo de re militari tracta-

tu. Parte prima tit. sexto. qui & Liuij locum,
 quem retulimus, citauit, & si nō in eam, quā
 nos sentētiā. Octauo nūc loco (ut ceptam
 disputationem prosequar) argumentatur is
 Blancus quem supra retulimus: Legislatores
 consueuiffe, cum sui esse propofiti, antiquam
 359 superesse t debere pœnam, nec per nouam im-
 mutari, id uerbis clarē testari, ut obseruatum
 uidemus in. l. 3. C. de sepulcro uiola. in. l. Ar-
 riani. §. yltimo. C. de hæreticis, in lege prima
 Codicē de accusatione. in auth. ut nulli Iudi-
 cum in fine in. l. ff. arb. furtim cafa. in. l. ff.
 de termino amoto, sic ē contra (inquit ille)
 cum mentis eorum est, antiquam per nouam
 abrogare, nouam tantum indicunt, nec quid
 exprimunt, se antiquam tollere, sic ille intelli-
 git d. §. si quādo aliter a nobis explicatum: sic
 pariter intelligit tex. §. si quis cum sacra in au-
 th. de sanctif. episcop. iuncta simul. l. si quis in
 tantam. C. de episcopis & cler. non aliter er-
 go in casu nostro dicēdum est, cum in dubio
 sit quæstio, ex noua statuti pœna ab antiqua
 recessum dicitur. Verum nō defenditur hæc
 ipsa Blanci argumentatio, cum posterior as-
 sertio illa falsa sit, quando quidem in abroga-
 tione pœnę antiquæ, per nouam indictam, ex
 pressa adijci solet testatio. d. l. qui cum uno
 §. qui post & alibi sepe illud accedit, quod a
 multis annotatum est, & mox referam: cōsue-
 uisse Iustinianum in legis abrogatione sum-
 ma præfatione uti: Non aō hinc sententiæ su-
 360 fragari illud non mediocriter uidebatur,
 quod ubiq; mouit Bal: ut liuius esset opinio-
 nis, inquam in. l. non est nouum ff. de legib.
 Prætores cæterosq; qui in ciuilibus iudici-
 cant, consueuiffe, immo iure teneri t iurare
 se seruatuos loci statuta, sic tex. l. rem nō no-
 361 uam. C. de iud. & iust. in. l. insiurandū quod
 præstatur ab ijs &c. & tradunt omnes in. l.
 quid ergo. §. pœna grauior. ff. de ijs qui nota-
 iofam. Dec. in. l. si fugitiui nu. 70. C. de seruis
 fugitiuis. Thomas Ferrarius cautela. 3. cōmū-
 362 niter &c. ubi dat cautelam: & extant hæc de re
 ubiq; statuta t ut Papie de Regimine Potesta-
 363 tis sub Rubr. de sacramento Potestatis &c. qđ
 est primum in ordine, & in tertio sub Rubr.
 quod Potestas Papie uel alius officialis cōmū-
 nis Papie, non possit petere absolutionē uel
 licentiam de his, quæ fecerit, uel omiserit cō-
 tra statuta, sic cautum est in hac ciuitate Mō-
 364 tis Regalis ex statuto, sub Rub. de iuramento,
 d. Vicarij &c. collat. prima. cum ergo inquit
 Bal. & qui eum sunt secti t iuramentū præ-
 cisē obliget. l. si pecuniam ibi glo. sing. ff. de
 cond. caus. da. & ibi latē Iaf. nu. 23. & tradunt
 late

latè Gomef. in. §. item si quis postulante n. 7. infl. de actio. Brun. conf. 89. num. 4. Rubeus conf. 29. nu. 6. Goza. conf. 32. nu. 12. conf. 100. nu. 25. Neuzza. conf. 50. nu. 18. & latissimè Roman. a Valle conf. 6. na. 32. 34. lib. 1. & doctè ac egregiè Didacus in cap. quauis, prima parte. §. 4. nu. 6. de pactis in. 6. quam doctrinam egregiè ac scitè admodum declarat Crauetta noster conf. 12. non procedere, cum precisè obseruare, & promissio ni satisfacere impossibile sit. sequitur a statuti pœna non esse recedendum, sed illam indicendam, reiecta illa iuris communis, si tamen hoc ipsum, quod malè opinatur Bal. fundamentum diligenter pensetur, nõ adiuuat illius sententiam, si qui dem procederet quando pœna a statuto indicta esset tantum imponenda. ceterq; iuris communis essent abrogatæ, sed cum in electione actoris offensi, vel Iudicis pro bono publico sit, vnam ex duabus eligere, non certè iudex statutorum violator, & iuramenti contemptor iure dici potest, quam responsionem & Bero. in. d. cap. de causis. num. 79. vers. secundo illam de off. delega. sensit. vlt. autem loco, qui adferri solet t. i. ff. ad. l. Aquil. non multum suffragatur huic opinio ni, cum de clara antiquæ pœnæ abrogatione loquatur, cû tamen in casu dubio nõstra verteretur questio.

Contrariam ob id sententiam, alij quamplurimi summæ autoritatis viri, probauerunt a iuris communis pœna non esse recessum ob nouam a statuto indictam, huius inquam sententiæ fuit omnium primus Vber. de Bobio, postmodum Io. de Deo ut retulit Io. Andræ in addit. ad Specul. in tit. de furtis, idem censuit Cy. & ante eum Odofred. in l. 3. C. de sepul. violato. Dy. & iureconsultorum signifer Bar. in. l. r. in ff. ui bono. raptorum. Abbas in. d. cap. de causis. n. 14. qui hanc esse communem testatur, quam & ibi ex recentioribus probauit Bero. num. 7. et si ibi Fely. n. 10. non sit ausus, quid sentiret, libere proferre, idè placuit Ang. Are. in tract. Maleficiorum, in verbo caput spatulis amputauit, qui testatur sic se olim obseruasse, dum iussit homicidam capitis pœna a iure cõmuni indicta plecti, cum tamen a statuto pœna esset imposita pecuniaria. & magna certè est huius interpretis in foro & apud latrunculares autoritas, quandoquidem hunc in criminum causis aurigam t optimum dixerit. Bolog. conf. 8. col. 1. & multo plus illi tribuere nisi didicissem aliquando ex Neuzano lib. 5. sylvæ nuptia. nu. 10. in fin. illum quan-

371 doq; t pecunia corruptum iniquam tulisse sententiam, ut non immerito carcere mancipatus sui nominis capitisq; maximum pœnis fuisset periculum, nisi præsto fuissent Doctorum totius ferè Italiae collegia, qui pro illo interrogati responderunt, sed ad rem, hanc sententiã visus est (subobscure tamen) probare Rui. conf. 143. num. 6. lib. 5. ex relatis tamen crebrior est prima iam relata, hæc ergo posterior Bar. & aliorum sententia, illo positissimo nititur fundamento ex. t. l. quotiens. ff. de actio. & obliga. quo intelligimus veterè actionem ex noua non tolli, nisi nominatim tolli dictum sit, vtrq; ergo ad pœnam actio & statuti & iuris communis superest. verum casus hic noster ab illo diuersus est admodum, nam loquitur Paulus illius legis author, cum ex vno facto duæ oriuntur actiones, quæ offèdunt ex illo facto plura delicta fuisse commissa, estq; sit text. coniungendus cum text. l. 1. ff. ui bonorum raptorum, cum sint eiusdem Pauli libro. 22. ad edictum, ut recens editio Ruslar di ostendit, sic enim legitur Paulus lib. 22. ad edictum. Quotiens lex obligationem introducit, nisi si nominatim cauerit, ut sola ea actione utamur, etiã veteres eo nomine actiones competere si eodem facto duz competant actiones, postea Iudicis partes esse, ut quo plus sit in reliqua actione, id actor ferat. si tantundè aut minus id cõsequatur, uel nihil consequatur, ut rectius legit Jaco. Cuacius lib. 3. obserua. cap. 21. in fi. text. autem t. l. 1. ff. ui bono. raptõ. sic legitur. Paul. lib. 22. ad edictum. Qui rem rapuit, & furti nec manifesti tenetur in duplum, & ui bonorũ raptorum in quadruplum. Sed si ante actum sit ui bonorum raptorum, deneganda est furti: si ante furti actum est, non est illa deneganda ut tamen amplius, quod in ea est consequatur, quæ verba si diligenter perpendantur Cuacij lectionem probant, sic etiam intelligitur t. text. l. cum ex vno. ff. de actio. & obli. qui coniungendus est cum text. l. 1. ff. arbo. furtim cesa. qui maximam ceteris adserunt declarationem. quam obrem diuersi sunt termini, tum quia nos loquimur cum unum est factum vnaq; actio & pœna, tum quia loquimur nos cum pœna eita uindictam, & tamen. l. 1. ui bonorum raptõ. est pro partis interesse, & ratione rei familiaris, ut eo loci adnotauit Bar. solet adferri secundo loco t. text. l. C. de sepul. viola. quo intelligimus nouam pœnam sepulchrorum violatori impositam non tollere primam, sed illi esse additam verũ diuersas pœnas esse impositas ratione di-

uerstatis facti si enim caduera ipsa molestia afficiantur, violatores illi pœna afficiuntur corporali. sic intelligo. l. 3. §. aduersus. ff. de sepul. viola. in verbo marmora tantũ, cemenza & similia sepulchrorum causa posita amouerint, pœna tantum multatũ pecuniaria, sic intelligo. l. 3. & d. l. 4. C. de sepul. viola. accedit præterea, ut animaduertit ante omnes Albe. d. q. 8. q. 1. casus. l. 3. est addeò clarè diffinitus, ut in casu dubio non mereatur citari, quam responsionem sensit & Saly. in. d. l. 3. col. vlt. versic. solum restat, eadem responsione diluitur argumentatio, quæ tertio loco adfertur ex t. l. Arriani. §. vlt. C. de hæret. vrgere magis videtur argumentatio, quæ quarto loco uisus est facere Barto. ex t. l. vlt. C. de noua. qua intelligimus ex actu contrahentiũ pacificum uel, seu debitoris & creditoris nullam esse factam nouationem, nec antiquã obligatione sublata esse nisi expressè, actũ sit, quare idem in casu nostro dicendum est, at Blancus quem suo citauimus loco. nu. 69. negat liceret argumentari a pacificentiũ conuentione & actu, ad statuti dispositione negatiuè Dec. nec ex prætorio in fin. de reg. iuris Buerard. in centuria legali, in loco a pacto ad legem statutum &c. Neuzanus lib. 1. sylvæ nuptia. nu. 226. quia etsi pacto id non concedatur, statuto tamen potest concedi, in quo maior uis est, sed huic declarationi pugnat ex diametro, quod respondit Barba. ut statim referam, accedit præterea non esse sic dubium circa statuti uel pacti potestatem, posse enim vtroq; casu cõceditur. Sed dubitatio est solum, an in dubio ab antiqua pœna per nouam sit recessum: & non esse recessum creditur, ut nec ab antiqua actione dicitur per nouum recedi, quare responderi uerius potest, illius. l. ultimæ casum esse sic clarè definitum, esseq; antiqua iura correctã, quibus satis erat cõstitutum ex noua obligatione, & nono actu cõferri à prima recessum, quare in oppositum vrget potius antiqua lege considerata, vt quemadmodum ex nouo actu in dubio ab antiquo dicebatur recessum & inducã nouatio, sic in casu nostro. accedit præterea a deo sic clarè esse constitutum in casu d. l. vlt. C. de noua. ut non nisi expressè fieri possit nouatio, ut nec coniecturis vel præsumptionibus facta dicatur, ut probat text. §. præterea. inst. quib. mod. toll. obli. ibi, & quãdam de hoc præsumptiones, alij in alijs casibus introducebant: ideo nõstra præcèsit constitutio, qua apertissimè definitur, tunc solum nouationem prioris obligationis fic-

370 ri, quoties hoc ipsum inter contrahentes expressum fuerit. &c. non ergo licet sufficiunt coniectura & præsumptiones, quod annotarunt Imola ac alij plures, ut apud Socinũ in l. qui vsum fructum. nu. 8. de verbo. ob. & latè Dec. conf. 400. col. 1. addo Barba. cõf. 37. col. 9. vers. & si quispiam lib. 1. & conf. 57. col. 7. lib. 2. quicquid aliter senserit Afflicus Decif. 44. nu. 15. & Bolog. conf. 59. col. 2. in fin. quin affirmat Barba. t nec statuto hodie posse illius constitutionis. l. vult. formã immutari, quod si verum est, dignum est, quod adnotetur perpetuò. in casu autem nostro ipsemet Bar. & alij, quos infra enumerabimus, statetur ingenuè ex noua statuti pœna ab antiqua iuris cõmunis esse recessum, si aliqua ad lit præsumptio & coniectura, quæ hoc suadeat. Solet etiam quinto loco adferri t. l. 3. in prin. ff. de libero hom. exhiben. quo satis intelligimus Plagiarium teneri illo interdicto, ac etiã pœna a lege Fautia seu Fabia contra eum indicta, nec unam abrogasse alteram, quod argumentum præstat, ut idem in casu nostro dicendum sit: verum facili negotio diluitur argumentatio hæc, quandoquidem in casu. d. l. 3. agitur de facto vno, quod duas parit actiones diuersas, ad finemq; tendentes diuersum nam cum Plagiarius liberum intercepit hominem illumq; distraxit, uel seruum corruptum alienum, sollicitauitq; ut à domino recedat, serui dominus, vel liberi hominis consanguineus affinis uel, uel alter cuius interest magis ex interdicto illo de libero homine exhibendo contendit illum exhiberi, ut pristina recipiat libertatè, qui sanè exhibitionis actus non continet pœnam aduersus Plagiarium, qui immunis euadat, pœna a lege Fabia indicta afficitur, duo ergo sunt, quorum vnum nec electione, quidem alterum tollit, quod non contingit in casu nostro ex Bar. met & sequacium sententia, sunt ergo casus diuersi. legibus autem Longobardorum alia indicta sunt plagiaris pœne ut in Longobardis in titulo. de nõ sue rei venditione, & de crimine Plagij & (ut hoc dicã obiter per transennam vcluti) est dictus is Plagiarius, ἀπό τῶν πᾶσι τῶν ιδεῶν ἰδέσθαι ab obliquo, ut rectè post Philophũ admonuit Alciatus lib. 1. Parerg. iuris. ca. 47. nec dissentit Duare lib. 2. disputa. annuaria. cap. 20. ob obliquo inquam, quod obliquis quibusdam artibus & dolis in seruitutem trahebant, illa accedit ratio, quod t Plagiaris prima correpta, dicta sunt Retia ad capiendas feras, vt apud vergil. in. 4. Aene. Retia rara plage, & lato venabula ferro. & apud Horatiũ lib. 3.

carmin. ode. 5. Densa plagæ &c. quare in plagas incidere per translationem dicimus incidere in Verrem. Si mehercules (id quod fore intelligi non possit) ex his laqueis te exueris, ac te aliqua ui uel ratione explicaueris, in illas tibi maiores plagas incidendum est, in quibus te ab eodem me superiore loco confici & concidi necesse est. & lib. 12. famil. epistol. 23. Cornificio scribens, sic sum in Antonium inuectus, ut ille non ferat, omnemque suum uinolentum furorem in me unum effunderet meque cum elicere uellet ad cædis causam, tum tentaret in sidij: quem ego rustantem & naufragantem conieci in Octauiani Cæsaris plagas, id est retia. Qui ergo his dolis & fraudibus hominem liberum intercipiebat, alienum uel seruum corrumpebat Plagiarius dicebatur, quasi plagas tendens, illosque sic uenatus quodammodo apud se retinebat. Sexto autem loco argumentabatur Bero: in d. cap. de causis num. 75. esse indubio t euitandam correctionem cap. cum expediat de electio. in. 6. l. præcipimus. C. de appella. & alibi sæpe, non ergo ex noua pœna illa antiqua dici debet sublatâ, at ipse retorquerem non esse in dubio multiplicandas pœnas, uel sumenda interpretatio, qua pœna augeri potest, sed e contra. si de interpretatione de pœnis.

Quam dubia sit ergo vna & altera interpretum sententia, nemo est, qui non videat magna est certè utriusque classis auctoritas, quam obrem nõ iniuria censuit is Alber. Rofatus, (quem virum legibus sacraque Theologia doctissimum celeberrimumque aduocatum appellat Carol. Molinæ. in consuetud. Parisien. titulo. 1. §. 1. glof. 5. nume. 63. Cuiusque innumeras uerasque refert laudes Neuzan. libr. 5. Syluæ nuptiarum nume. 35. in d. quæstio. 8.) hanc iuris quæstionem Cæsaream postulare decisionem: quid ergo sentiam ipse, non satis in medium proferre audeo, ut tamen meum quale quale iudicium interponam, cum nouerim liberum esse unicuique, quid in re tam ambigua sentiat, dicere. Placet igitur magis posterior hæc sententia (ut si errandum mihi sit, errem cum ijs, qui ueritate nituntur, & si numero cæteris æquales nõ sint) ex statuti pœna abrogata nõ esse antiquam iuris communis, in hancque adducor sententia, ex tex. claro, qui omnem tollit disputationem in. l. 3. §. diuus Hadria. ff. de sepul. viola. cuius clara uerba hæc sunt. diuus Hadria. rescripto pœnam statuit quadraginta aureorum in eos qui in ciuitate sepeliunt. quam silco infer-

ri iussit, & magistratus qui eadem, qui passus, & locum publicari iussit, & corpus transferri. Quid tamen si lex municipalis permitat in Ciuitate sepeliri? post rescripta principalia, an ab hoc difcessum sit uiduimus, quia generalia sunt rescripta, oportet Imperialia statuta uim suam obtinere, & in omni loco ualere, non est ergo in potestate statuentium abrogare iuris cõmunis pœnam: si ergo non est in potestate eorum tollere, sequitur quod in dubio ab ea recedere minime uoluerint: ac cedit præterea, quod in dubio correctio solet uitari, quare nisi expressum sit non inducitur t correctio. l. præcipimus. §. ult. C. de appella. ubi Bar. latè Craue. tract. de antiq. tempo. in prin. nu. 42. & conf. 307. nu. 4. Soc. l. un. conf. 131. nu. 50. lib. 1. hinc uideamus Iustinianum obseruatum, ut non nisi longa præstatione præmissa, & multorum uerborum honore antiquas constitutiones abroget, ut ex noua sit adnotauit Alcia. lib. 3. Parerg. iuris. cap. 17. & Lud. Charo. lib. 2. uerisimil. iurif. cap. 16. & hanc sententiam ante illos in nostris ter. probauit Ant. Corset. qui uidendus omnino est in suo sing. in uerbo correctio. incip. quotiens approbatur &c. qui proprie intelligit quando antiqua pœna non pugnat cum noua & e contra, nec est quod obijciatur in dubio esse interpretationem illam sumendam, quæ minuit pœnam, quia intelligitur cum est dubium, quæ pœna sit indicata, sed in casu nostro est clarum duas esse impositas, & unam alteri super additam seu in electione actoris concessã, sentiat quid uelint cæteri placet nobis hæc sententia, quam tamen declaramus ut nunc subijcio: declaratur ergo non procedere quando talis tamque ugens cõcurreret coniectura, qua possemus dijudicare statuentes recedere ab antiqua iuris communis pœna uoluisse, & licet in Iudicis arbitrio residere uideatur, quæ ugens sit coniectura ut in simili dicimus cũ agitur de detegenda t simulatione & fitione contractus detegitur enim coniecturis, quæ in iudicis potest sunt arbitrio ut post cæteros censuit Craue. conf. 136. nu. 14. eiusdem sententiæ addo Paris. conf. 34. nu. 22. lib. 1. & Didacum lib. 3. uaria. resolutio. cap. 7. nu. 3. & cap. 8. num. 4. sic aliquando dicimus donationem ex coniecturis factam censeri, quæ coniecturæ sunt iudicis arbitrio, sic Bello. conf. 60. m. 10. Alcia. respon. 23. nu. 5. cætera, quæ latè cõgestimus in nostro, quem propediè edemus, tractatu de arbitrarijs iudicium ex industria omittimus, in casu tamen nostro aliqua sunt coniecturæ quibus iustè intelligere potestis

de

dex esse a iuris communis pœna recessu. Primat est ex Bar. sententia in. d. l. 1. in. ff. ui bo no. r. r. p. r. o. quem secuti sunt Abb. d. cap. de causis nu. 14. in. fi. de off. deleg. & ibi Bero. n. 75. uerf. opinionem cõtrariam, idem censuit Ang. Are. in tract. malficio in. d. uerf. caput a spatulis &c. est inquam coniectura prima, quando in eadem ciuitatem extat statutum, quo caueatur, quod ubi pœna non est determinata in statutis Ciuitatis, recurratur ad ius commune: ex hoc enim conijcimus a iure cõmuni recessum, ad illudque solum in subsidium esse confugiendum. secunda est cõiectura, quæ omnium primus sensuit Bal. in. l. non est nouu ff. de legib. quem secutus est Ang. Are. d. uerf. caput a spatulis uerf. alij dicunt, quibus non relatis, idem censuit Bero. d. cap. de causis nu. 76. uerf. 3. opinionem, quando scilicet pœnæ essent incompatibiles, noua enim, quæ ueteri repugnat, ostendit ueterem illam esse abrogatam, sic supra declarauimus tex. §. si quando in auth. ut nulli iud. & cõfert, quod egregiè docuit Dec. in l. Pacta nouissima num. 2. C. de pactis, dum declaratur textum. l. ult. C. de noua. quo iã diximus nouatione ex nouo actu non induci nisi expresse sit actus, inquit ille intelligi, nisi actus secundus repugnet primo, tunc nouatio facta dicitur, idem respondit ipsemet Dec. confil. 400. col. pen. uerf. sic. quarto respondetur, confil. 463. nu. 5. con. fil. 464. num. 4. & confil. 562. num. 14. 15. quare in nostris his ferè terminis censuit Corset. in singula. supra relato. in fin. legem posteriori rem etiam sine aliqua præstatione derogare priori cum illi aduerfatur. Tertia coniectura uidetur desumi ex Saly. doctrina in. d. l. 3. in fin. C. de sepul. viola. quando scilicet pœnæ essent excessiue, si una alteram non tolleret, sed leuis est coniectura, quia unius electione, altera extinguitur. Quartam coniecturam cõsiderabat Bero. in. d. cap. de causis num. 76. in fin. quando ex statuto iuris communis, uel augetur, uel minuitur, quod is intelligit, quando statutum t expresse illi pœnæ addit, uel illam minuit. citat quæ scribit Bart. in. l. quid ergo. §. pœna grauior de his qui notan. infam. confert. text. l. ius ciuile. ff. de Iustitia & iure, in illis uerbis. Itaque t cum aliquid addimus uel detrahimus iuri communi, ius proprium, id est Ciuile efficiamus, sic text. in l. 1. §. si quis simpliciter de uerb. ob. cũ aliquid adijcitur uel detrahatur uitari stipulatio, nisi interroganti placuerit ut ualeat, quia tunc alia stipulatio cõtracta esse uidetur dixit alia, ut noua ostendat stipulationem, ut eo loci

annotarunt Alcia. 3. no. & cæteri omnes sic text. in l. si cui aedes t ubi nouus locus nouæ aedes, iudicatur antiq; qualitate adiecta, hinc gl. in. cle. 2. in fin. uer. sanctio de uita & ho. cler. affirmat uel pœnale sanctione antiq; nouam. censeri aliquid illi addito, hinc quoque respondit Soc. Sen. confil. 27. col. 4. in prim. libr. 1. nouum t compromissum censeri antiquo additum quid uel diminutum fuit. sic respondit Cur. Sen. confil. 43. Testator Augustinus, circa finem, testamētum antiquum censeri immutatum & nouum effectum, addita illi clausula etiã in codicillis posita, hinc solemus absolute dicere, quod t qualitas adueniens enti constituit nouum ens, capitulo statutum iuncto caput. licet canon de elect. in. sexto quod tradunt post alios Gomes. Hisp. §. in personam num. 16. Inst. de actio. & Marfil. sing. 520. qualitas &c. quod intelligitur cum qualitas substantialis est, ut rectè animaduertit Crauetta noster conf. 223. nu. 6. post Cornueum & cæteros, quos citat, & eiusdem sententiæ addo Alcia. d. §. qui simpliciter. d. 3. no. & Tiraq. tract. de retractu consang. §. 26. glo. 1. nu. 6. quod etiam intelligitur ex Beroi sententiâ relata, cum expresse ipsi iuri communi est additum, cumque iuris communis habitata est expresse mentio, quod si in dubio intelligitur, profectò ugens esset pro reiecta communi sententiâ fundamētum, quod a lectore nostro beneuolo perpendi uolo, non tãtò nobis, quãtũ rationi tribuatur illud interim nõ p̄tereo Beroi cõiecturã ex qua quæstionis nostræ esse, cũ in casu dubio nos loquamur, si coniecturã in casu clauaro adferat: cogitãdũ tñ esse cenfeo. Quæro. 52. cum mitior pœna uolento occupatori est imposita ex statuti dispositione, sitque illa multatus, an agi contra eum possit ex pœna a iure communi indicatã, hæc in simili relati interpretes quæstionem proponunt: estque cũ receptissima sententia concludendũ duos casus constituendo, primus est cum agitur criminaliter id est ad uindictam, tunc affirmant omnes agi non posse t quia una pœna alteram absolute tollit, sic affirmat Alber. d. tract. statutorum prima parte. §. 8. uerf. ad secundam quæstionem, Bar. d. l. 1. in. ff. ui bono. r. p. r. o. & in. l. senatus col. 2. uerf. his sic præmissis. ff. de accusa. sic multis relatis affirmat Boe. q. 289. nu. 6. 7. 8. idem uisus est sentire Aegidius Boscius in tract. causarum criminalium tit. de pœnis nu. 5. qui tamè pro more rem paucis ac leuiter attingit, sic relati intelligunt. l. quod senatus. l. præter edixit. §. 1. ff. de iniurijs. l. senatus. ff. de accusa. & l.

X i i eorum

corum. ff. de pœnis.
 400 Secundus est casus quâdo agitur civiliter ratione sui interesse, tunc agitur ex dispositione iuris cōmunis quatenus excedit quod in flatuto continetur, sic relati omnes affirmant, & in nostris ter. sic respondit Alex. cōf. 103. nu. 3. uer. imo tunc uidemus lib. sic intelligunt. l. i. ff. ui bono. raptō. & l. qui seruum alienū & l. cū ex uno. ff. de a ct. & obliga. quæ ex his quæ in præcedenti questione diximus, satis clara sunt. hac ad Nonum recuperandæ possessionis remediū.

S V M M A R I V M
DECIMI REMEDII
RECUPERANDÆ
POSSESSIONIS.

- 1 Arcadius & Honorius. l. si coloni. C. de agric. & cens. lib. xi. conditorer.
- 2 Theodorius Rex. l. si coloni. C. de agric. & cens. lib. xi. suo edicto & autoritate confirmat.
- 3 Cassiodori locus.
- 4 Remedium. l. si coloni. C. de agric. & cens. lib. xi. nouum possessionis recuperationum.
- 5 Colonie adscriptis solo, quando inter immobilia committitur.
- 6 l. si certe. ff. de furis explicata.
- 7 Bartoli commentaria non esse qui illius nomine circumferuntur in tres posteriores libros Codicis.
- 8 Constitutio. l. si me & Timm. ff. de rebu creditis si certum petat. non promittit in casu. l. si coloni. C. de agric. & cens. lib. xi.
- 9 Trinitaria actio non promittit in casu. l. si coloni. C. de agric. & cens. lib. xi.
- 10 Constitutio. l. si coloni. C. de agric. & cens. lib. xi. alius in codice Theodosiano est collocata sub tit. instrubi.
- 11 l. si coloni. C. de agric. & cens. lib. xi. an etiam promittat contra libellatorem bonorum mobilium quoruncumque que & immobiliū.
- 12 Agriculturae fauore multa concedi.
- 13 Prærogata etiam fauore agricultura non multiplicari.
- 14 Constitutio. l. si coloni. C. de agric. & cens. lib. xi. edita, ut libellata rei animata esse consuetum.
- 15 Successor singulari remedia. l. si coloni. C. de agric. & cens. lib. xi. conueniri an possit.
- 16 Ripa sententia in cap. sepe nu. 32. Ver. 3. quarta extra de restitutio. lib. 1. declaratur.
- 17 Successor meuitus cum titulo & bona fide conueniri an possit ex. l. si coloni. C. de agric. & cens. lib. xi.
- 18 Constitutio. l. si coloni. C. de agric. & cens. lib. xi. prouidet contra eum qui per malam fidem lucrifecit seruum suum recipit.
- 19 l. si coloni. C. de agric. & cens. in illis uerbis, ad alios declaratur.
- 20 Præiudicialis sermo ad casus habiles restringitur.

- 21 Possessor malofidus, an remedio. l. si coloni. C. de agric. & cens. lib. xi. experiri possit.
- 22 Auxilio legis non suadetur, qui in eam commisit, e. plurimum de ordine cognitio, declaratur.
- 23 Præiudicium manus esse occupare hominem, quavis rem.
- 24 Commodatario, depositario & similibus deterioribus an concedatur remedium ex. l. si coloni. C. de agric. & cens. lib. xi.
- 25 Detentor dicitur qui causa custodia rem detinet.
- 26 Detentatio quid facti esse dicitur.
- 27 Detentatio occupatio appellatur.
- 28 Detentori officio iudicio succurritur, si animata res ab eo detenta occupatur, & auferitur.
- 29 Agens ex. l. si coloni. C. de agric. & cens. lib. xi. non habet necesse probare se dominum & possessorem.
- 30 Possessor bonafides recuperans seruum vel colonum sibi ablatum, qua actione experitur.
- 31 Aclonius nomen hodie in libello non exprimitur.
- 32 Interdictum Virub. contra colonorum & seruorum occupatores concedi ex Cyno.
- 33 Interdicto Virub. qui experimtur, & actoris & rei partes sustinent.
- 34 Seruus se liberum profitemi, iudicio petitorio conuenitur. Præiudicialis actio quæ.
- 35 Præiudicium quid.
- 36 Causa status inter dominum & seruum at colonum apud quem iudicem tractari debeat.
- 37 l. de iure. ff. ad municipales. declaratur.
- 38 Actor etiam in causa status seruum sequitur.
- 39 l. x. C. ubi causa status & l. si ex possessione eo, declarantur.
- 40 l. si de possessione. C. ubi causa status aduersus Acausum & ceteros nouo sensu illustratur.
- 41 Possessio & quasi possessio probandi onus in aduersarium reuertuntur.
- 42 Iudex competens quis dum adhuc non constat an dominus vel seruus actoris partes sustineat.
- 43 Remissio cause que fit a iudice ad iudicem, non nisi causa summariam cognoscit.
- 44 Seruus præsumitur dolari esse in quasi possessione libertatis eo ipso quod aufugit.
- 45 Dominus recuperans seruum vel colonum ex dispositione. l. si coloni. C. de agric. & cens. lib. xi. actori partis sustinere dicitur.
- 46 Domino an sua autoritate liceat seruum, vel colonum suam gentem, capere.
- 47 Seruus vel colonus, dum in actu fuga est, propria autoritate capi potest.
- 48 Vagabundus, qui aliquo in loco non consistit, dicitur.
- 49 Seruum vel colonum vagabundum, sua autoritate capere potest dominus.
- 50 Multa concedantur ob imminens periculum que alias non concederentur.
- 51 Constitutio, quod in sententia ex forma statuti exigitur, non est expellendum, si imminet periculum.
- 52 Iudex competens in dicitur, ut vagabundum prehendi iubeat, in cuius territorio aufugit ille.
- 53 Seruus, vel colonus, qui aufugit, & nunc ab alio possidetur, a priore domino propria autoritate prehendi non potest.
- 54 Vagabundus in loco recedens cum ab altero possidetur, sua autoritate

- 55 autoritate prehendere suam, manu capere non potest dominus serui.
- 56 Seruus, an serui possessor nouus, conueniendus an sit, & prior possessor.
- 57 l. r. i. ff. de seruis expertandis sensus & intellectus.
- 58 l. c. si mancipium ista fuerit aliena. intellectus & declaratio.
- 59 Lex ma, declaratur alteram.
- 60 l. in hoc iudicium. §. vltimo. ff. communi diuidendo declaratur.
- 61 Dominus, cum sua autoritate seruum fugituum capere potest, an & aliena manu id exequi valeat.
- 62 Seruus, vel colonus, si post fugam affectus sunt dignitatem, a domino ad pristinam seruitutem recuperari re dignæ possunt.
- 63 Dignitas seruum a seruitute non liberat.
- 64 Seruus, colonus, & scriptus arcetur a dignitatibus.
- 65 Episcopalis dignitas liberat seruum a seruitute.
- 66 Clericatus dignitas seruum non liberat.
- 67 Episcopus seruam retinet & comitis dignitatem ac privilegia.
- 68 Episcopus feudum non retinet, si per substitutionem seruitutum domino præstare non potest.
- 69 Seruus vel colonus, qui per annos triginta Curia seruus ab omni seruitute vinculo soluitur.
- 70 l. x. C. ne rei dominica vel templo sensus & intellectus.
- 71 Vassalli & feudatary, eorum coloni & seruus, qui e loco feudi recesserunt reuertit ad eorum feudi remedia. d. l. si coloni. C. de agric. & cens. lib. xi.
- 72 Vassalli mei vassalli non est meus vassallus.
- 73 Princeps et Rex Barones & vassallos sub se habet, non homines ipsorum Barones & vassalorum.
- 74 Vassalli immediati a Domino feudi mediatō onere aliquo gravari non possunt.
- 75 Vassallus directum dominium habet aliquando.
- 76 Vassalli & feudatary a domino feudi directo cogi an possint reuertit, cum recesserunt, & feudum reliquerunt.
- 77 Domini & vassalli reciproca obligatio est.
- 78 Vassalli e loco feudi recedentes poena multantur.
- 79 Seruitutem qui in loco præstare tenetur, locum ad domini detrimentum mutare non potest.
- 80 Dominus feudi in alterum feudum transferre non potest ad primi vassalli detrimentum.
- 81 Vassallus domino in suo feudo renuntiare non potest, si annuum seruitutum præstare tenetur.
- 82 Coloni, vel serui, ac vassalli, a Domino Tyranno ad pristinam seruitutem recuperari non possunt.
- 83 Tyrannus occidere pulchrum & beneficium gratum.
- 84 Dominus feudis, eo priuatus, si cum subditis si habet iniuriam.
- 85 Epelatus ob maximam sui sanctitatem, non restituitur ante omnia.
- 86 l. cum fate. C. de agric. & cens. lib. xi. declaratio.
- 87 Vassallus si ob commissam delictum feudo priuatus, non recuperat colonos & homines, qui locum feudi deseruerunt.
- 88 Vassallo Banno liberantur subditi, a iuramento fidelitatis excommunicato non obseruatur iuramentum fidelitatis hæretico iuramentum fidelitatis obseruandum non esse.
- 89 Coloni, vassalli, & similes necessitate, ob sterilitatem & fa-

- 90 mem coacti locum feudi possunt deserere.
- 91 Vassallus ob loci sterilitatem feudo renuntiare potest, domine reluctante.
- 92 Inquinatus iustus ob timorem & domo migrare potest.
- 93 Fames est omnium calamitatum maxima.
- 94 Fames excusat a furto.
- 95 Filium vendere potest pater cum fame laborat.
- 96 Condatore facienda est remissio ob sterilitatem.
- 97 Post iustam præstat causam, ut inquinatus possit & domo relicta domino migrare.
- 98 Vassallus ad gratiam domini restitutus an colonos inquinatos & seruos, qui migrarunt recuperare possunt.
- 99 Restituito ad alterius iniuriam non trahitur.
- 100 Restituito re integra plenum operatur effectum.
- 101 Annon restitutus beneficium iam alteri collatum non consequitur.
- 102 Occurrit restitutus locum non ingreditur, donec interim electus officio illo fungatur.
- 103 Doctor restitutus ad collegium locum quod sui culpa amisit non recipit, si iam alter cooptatus fuit.
- 104 Doctor est collegio inique exclusus, si restitutus pristinum, quem fuerat consecutus, locum consequi debet.
- 105 Doctor ob sui culpam lectus a priuatis pristinum locum ad alteri demandatum, non recipit.
- 106 Vassallus restitutus, iam alteri concessa non recuperat.
- 107 Deportatus restitutus, interim a fisco alienatus non recuperat.
- 108 Restitutus ob publicam utilitatem, etiam interim alienatus recuperat.
- 109 Restitutus per iniuriam etiam interim alienatus recuperat.
- 110 l. Quod si minor. §. scauola. ff. de minor. sensus & intellectus.
- 111 Cassiodori locus.
- 112 Restitutus expresse etiam ad alienata omnia recuperat.
- 113 Libellus in casu. l. si coloni. C. de agric. & cens. lib. xi. porrigi an debeat.
- 114 Remedio. l. si coloni. C. de agric. & cens. quanto tempore præstabitur.
- 115 Dominus quanto tempore serui vel coloni possessionem amittat.
- 116 l. Si quis. §. si seruus de usucap. l. i. & intellectus.

I M P E R A T O R
ARCADIUS ET HONORIVS. AA. VINCEN-
TIO. PP. GAL-
LIARVM.

Si coloni, quos bona fide quisque possedit ad alios fugæ uitio transeunt res necessitatem propriæ conditionis declinare tentauerint: Bonafidei possessori primum oportet celeri reformata-

matione succurri, & tunc causam originis & proprietatis agitari, Dat. iiii. Id. Iul. Med. Stilicone & Aureliano Cons.

De multiplici colonorum specie plura scitu digna annotauit Cuiacius in Rub. huius tituli, & de ascriptiis apud Caelium Rodig. li. 7. ca. vlt. lect. antiq. & Zasius. §. præiudicialis num. 14. Inst. de actio.

DECIMUM RECVPERANDAE POSSESSIONIS

remedium ex. l. si coloni. C. de agricol. & cens. lib. xj.

Arcadius & Honorius Diui Imperatores, cum aduersus impios rerum alienarum occupatores, qui sua manu sibi iudicare audent, non omnibus in casibus Prætorum edicto vnde ui, vel alijs constitutionibus prouisum esse animaduertent, eo præsertim in casu, cum rei mobilis ac se mouentis, seu animatæ possessio spoliabatur, hanc promulgarunt constitutionem, qua cautum cernimus, quod si colonus altere similibus seruis & ascriptitijs fugiendo possessorem suam possessione spoliaret, spoliatum celeriter reformatione, hoc est sine citatione ad suam possessionem restituendum esse, & postmodum causa originis seu proprietatis tractada, horum forte Imperatorum constitutionem, insecutus Theodoricus tunc Italiæ & Galliarum rex, in hec verba rescripsit, ut est auctor Casiodorus lib. 3. varia. epistola destinata Vnigis Spartario. Qua propter, cum deo propitio, Gallias exercitus noster intrauere, si qua incipia seruitiam declinantia, ad alios se, quam quibus videbantur competere, contulerunt, prioribus dominis iubemus sine aliqua dubietate restitui, hanc nostri crebrius dixerunt & nouam esse constitutionem nouimus, recuperandæ possessionis remedium, ut retulit Ripa in. cap. sæpe. nu. 30. de restit. spolia. qui est dilatae Abbatis argumentationem, qua adductus opinabatur & hoc in casu esse locum interdicto vnde ui, atramen & ipse Ripa leui motus argumento eandem Abbatis sententiam tueri videtur, nam (inquit ille) colonus fundo ascriptus, fundi pars esse dicitur. l. c. si satis. C. de agr. & cens. lib. xj. quare inter immobilia enumerari potest, i. iubemus, secundum, in prin. vbi gl. C. de sacros. eccl. non ergo

mirum erit si interdictum vnde ui competere possit, si fugiendo colonus possessorem spoliat, quæ sanè argumentatio, nec vera, nec probabilis est, quoniam tunc demum colonus & solo ascriptus inter immobilia connumeratur, cum à solo non recedit, probat. l. 3. ff. de diuersi. & tempo. prescrip. & clarè sic explicat glossa in. l. i. in glo. prescrip. eam, quam ibi Barr. num. 5. et secutus. C. de feruis fugit. 6. argumentum & text. l. si cetera ff. de furtis, quod dicimus, ceteram à solo separatam inter mobilia esse referendam, non si cohereat solo, cum ergo colonus fugiendo à solo separari dicitur, non mirum si ut res mobilis iudicatur, & ut furti actio datur. d. l. i. vbi Barr. nu. 5. C. de fer. fug. sic hoc casu interdicto vnde ui, locus non erat, quod non conceditur ob possessionem rei mobilis. l. i. §. illud vtiq. ff. de ui & ui arma. l. o. à Platea hic. nu. 2. illud tamen hac in re maiorem mouet dubitationem, quod scribit Bar. (aut quisquis is est, cum Bartoli & illa non esse commentaria sint, qui crediderint, ut retulit Tiraq. tract. de legib. conubial. lege prima nu. 33. 34.) in hac. l. si coloni nu. 1. dum inquit, ante hanc constitutionem videri huic casui satisfactum ex t. l. si me & titium. ff. si certum peta. & ex. l. 2. ff. de tritica. quo dupplici remedio possessio cuiusq; rei amissa recuperari potest, verum nõ satis erit succursum ex illis dispositionibus, vel celeriter reformatione, & ita ante omnia possessio esset restituenda, sed dominij exceptio opponi potest in casibus cum petitorum potius quàm possessorum respiciant. Præterea nec t. actione triticaria erat hoc casu succursum, cum generalis illa sit actio, & ratione præceditis debiti conceditur, ut declarant Bar. Caltren. & Rapha. Com. d. l. 2. de tritica. & dixi supra in tertio remedio recuperandæ possessionis, quod non conuenit casui nostro, sic disertè & a remedio. d. l. si me & titium, quod solum suadente equitate conceditur, ut supra diximus in quarto remedio recuperandæ possessionis. rectius ergo visus est sentire Iac. Cuiacius hic, qui & si nouam hanc esse concedat constitutionem colonum tamen interdicto vtrubi recuperari ait, cuius rei est argumentum: quod & in codice Theodo. hæc ipsa constitutio est sub titulo, vtrubi, huc spectat & l. vna. ff. vtrubi, cætera apud illum.

Quæro nunc primo an t. remedium huius constitutionis concedatur nõ modo pro rebus animatis & se mouentibus, verum & pro cæteris tam mobilibus quàm immobilibus, & cuius possessione possessor fuit deiectus, &

concedi, affirmarunt crebriore calculo interpretes nostri, si Ripa in. d. cap. sæpe. nu. 31. de restit. spolia. credimus, qui refert Bar. & ceteros magis communiter in. d. l. si coloni. hoc affirmare, sed nõ video, quo in loco, vel Bar. uel glossa. uel alter quispiam, hanc affirmet, uel moueat questionem, minus quoque hanc mouet dubitationem Bar. in. d. l. rem quæ nobis. de acquir. poss. ut malè animaduertit Rubens. d. §. nihil cõmune n. 84. & ibi Fabius n. 37. hanc tamen sententiam probat Alexand. cons. 91. nu. 4. lib. 5. & Rober. Maran. de ordine iudicio. 7. distinctione nu. 38. qui secutus est relatum Alex. sed certè frustra est hac de re dubitare, cum hæc constitutio fuerit solū edita ad prouidendum in hoc casu tantum, cum interdicto vnde ui possessioni rei immobilis actione ui bonorum raptorum rei mobilis consultum iam fuerit. Quare uera est eiusdem Ripæ & Abbatis sententia, quam probasse videtur & Corne. conf. 18. num. 10. lib. 1. & nu. 18. conf. 56. lib. 2. non concedi hoc remedium pro alijs possessionibus: ratione tamen, qua in hac sententia adducitur Corneus, & Ripa non satis probo, dum inquit, hoc esse in priuilegio concessum t. fauore agriculturæ pro cuius cõmodo & alia multa fuerunt concessa. l. quemadmodum. eod. tit. C. de agricol. & cens. lib. xj. quia dicere possumus, quòd & si alia multa fuerint inducenda, non tamen hoc, tñ quia in similibus erat iure communi cautum rerum possessiones spoliatis & deiectis ante omnia esse restituenda, tñ quia non sunt t. priuilegia in dubio multiplicanda. l. i. C. de dotis promiss. quæ & in hac sententiam citauit Rubens. d. §. nihil cõmune nu. 84. in fi. quod animaduertens fortè Ripa subdit, hoc speciale fortè dici odio fugæ iuxta tex. l. uis eius. C. de proba. quod non probo, quia etsi spoliationem inducat fuga, ob quam restitutio possessionis ante omnia cõceditur, non tamen illud est speciale, cū alia via spoliatis sit succursum, insecuti ergo Arcadius & Honorius Prætoris edictum, & cæteras Imperatorum constitutiones, quibus fuit possessori deiecto & possessione rei inanimatæ, & ipsi succurrere uoluerunt spoliato t. possessione rei animatæ, quare extensio antiqui iuris hæc videtur.

Quæro secundo an nostra hæc constitutio locum habeat aduersus t. singularem successorem scientem vitium fugæ, & habere locum affirmarunt Inno. Butr. & Oria. quos retulit Ripa. d. cap. sæpe nu. 32. vers. tertio quæro, sed aliter sentit ipse Ripa, quia si iure ciuili fuis-

set prouisum aduersus singularem successorem frustra iure Pontificio hoc idè effectum. ut in cap. sæpe. de restit. spolia. qui tex. clarè affirmare videtur iure ciuili hac de re constitutum nihil fuisse, t. quam Ripa sententiam eo casu veram esse arbitror, cum de singulari successore loquimur, ad quem colonus aufugit, non illo casu, cum agitur aduersus illum immediatum coloni receptorè, qui habet restituere siue agnoscat fugitium colonum esse siue ignoret, cum absolute tex. d. l. si coloni, censcat possessori celeri reformatione restituendam esse possessionem.

Quæro tertio an remedium nostræ t. constitutionis concedatur aduersus immediatum illum successorem singularem, qui & titulus & bonam fidem habet, & crebrius uidetur sententia, non concedi, ut huius sententiæ fuit Andr. Barulus, Ang. & Platea: hic idem censuit Rober. Maranta. de ordine iudiciorum. 7. distinctione iudiciorum. nu. 37. idem placuit Corne. conf. 56. nu. 18. lib. 2. & consil. 18. numero 10. & consil. 329. nu. 28. lib. 1. & consil. 282. num. 7. vers. nec obstat lib. 3. Ripa. d. cap. sæpe nu. 33. vers. 4. dubitatur, & c. vbi & alios diuersæ sententiæ referent: idè probauit Francus, quem statim referam, dicebat ergo Ripa, hoc dependere à decisione illius perdifficilis questionis, an remedium ex cap. reintegranda. 3. q. 1. cõcedatur aduersus singularem successorem cum titulo & bona fide, quod verum minimè credo, quia etsi in nouissimo ferè illo remedio ad sit illa disputatio, attamen hoc casu cessat, quia si diceremus hac questione esse prouisum, frustra in ea tantum laborarent interpretes, & quod vno finiretur verbo non tot uirorum exercuisset ingenia, quare arbitror absolute hac constitutione non esse hoc in casu succursum, ut nec est satisfactum ex remedio. d. cap. reintegranda, ut suo loco clarè ostendemus, quæ sanè sententia placuit Franco in ea disputatione de Petitório & possessorio. Primo dubio n. 29. is enim subobscurè, multis hinc inde adductis, in hanc descendere videtur sententiam non cõcedi, ea ratione præcipua, quia hæc constitutio t. intelligitur prouidere contra eum, qui male fidei lucris spe fugitium recipit, ratione cuius lucris dolus & fraus præsumitur, qui alias nõ præsumeretur argumèto. l. elegantior. §. vlt. ff. de dolo: at quando numerato pretio colonus vel seruis recipitur, non sciens sed ignorans præsumitur. l. omnes. C. de agricol. & cens. & in. l. quicumq; C. de fer. fug. in glossa in uerbo mercedem. plura alia adfert Francus,

cus. quæ mea sententiâ, vix hanc probant opinionem, non præteribo tamen, quod aduersus receptionem hanc assertionem is retulit, nostræ constitutionis textum cõtrarium probare, dum vtitur illis verbis, + ad alios &c. quibus ostenderè videtur, & aduersus media vniuersali æqui pollem, cum indefinita vniuersali æqui polleat. l. si pluribus de leg. 2. sed nihil est, quia intelligitur ad alios scilicet præcedentibus similes iuxta gloss. l. si fugitiui. C. de ser. fug. & aliâs supra dicebam in. 9. remedio nu. 26. rursus quæ dico vniuersalè sermone + ad casus habiles restringi. l. vt gradatim. §. 1. de muner. & hono. & alibi sæpe, cetera, quæ retulit Francus, ex industria prætereo.

21 Quæro 4. an huius constitutionis + remedium possessore malefidei, a quo aufugit colonus concedatur: & non concedi cõsuet glo. hic secunda, quam secuti sunt Lucas à Penna q. 2. Io. à Platea col. 1. uers. malefidei autè, Robert. Marat. de ordine iudicio. 7. distinet. iud. nu. 37. Ripa. in d. cap. sæpe nu. 34. uers. quinto dubitatur quod satis ex uerbis tex. probari videtur, dum clarè ait, si coloni, quos bonafide, ergo cum malafide possidetur, cuius rei ratio est, ut docuit Lucas a Penna, quia odiosum hoc est ut prædo & malefidei possesserit iuxta tex. l. auxilium in fi. de minor. licet ergo in interdico unde vi permissum sit spoliato prædoni ut ante omnia restituatur, non tamen ad hunc casum debet fieri extensio, nã & si (ut inquit ipse Lucas) satis fauorabile hoc sit, quod is possessor habeat probare fugam uitiosam coloni, & quod ad rem uitiosè is colonus peruenit, nulla alia spoliatione probata: non tamen sit extensio de possessore bonafidei ad malefidei, cû dissimilis ad sit ratio. Verum multa urgent in oppositum, illud præferim, quod si nulla aduersus hoc remediõ agètem opponi potest dominij exceptio, ita malefidei possessor ut bonafidei possessor videtur, argumento cap. in literis de restit. spolia. quam difficultatem dissoluens præcitato loco Ripa, dixit consequentiam nõn tenere ex cap. si. de ord. cog. quã etiam consequentiam eodem argumento destruit Rube. d. §. nihil commune nu. 85. sed non multum placet, cum hoc contingat in casu. d. + cap. ultimi, quia is spoliator objiciebat excep. alterius spoliationis, quæ non dominij causam in qua nos loquimur, sed possessionis respicit, quare rectius arbitrator consequentiam destruit ex ipsamet clara constitutionis nostræ dispositiõ

tionem, nec impossibile, uel absurdum hoc est, quia hoc casu partes spoliati agentis hæcerunt dum actionem proponit, asserere se illius coloni possessorem fuisse, cû bonafide, quæ qualitas in interdico unde vi, non erat à spoliato exprimenda, cum & prædoni illud concedatur. d. cap. in literis in fi. cuius rei diuersa potest considerari ratio, quia lex fortè maius vitium illius esse existimauit, + qui hominem ut seruum uel colonum mala cum fide detinet ob dignam hominis qualitatem, quã illius prædia iniquè possideat, quam ob rem cõsuet (ut mox retuli) Lucas a Penna ob diffinitam rationem cessare extensionem.

25 Quæro. 5. an huius constitutionis remediõ concedatur solo detentatori, ut depositario comodatario & similibus: & non concedi affirmant omnes, ut retulit Ripa. d. cap. sæpe nu. 35. uers. 6. dubitatur, præferim extensio Io. à Platea hic col. 2. uers. item quæro nunquid, dum enim tex. inquit bonafidei possessor &c. exclusus dicitur solus detentor, cum maxima sit inter eos differentia, cum sit detentor qui nudo facto insitit rei corporali gratia custodia & cõseruationis, ut declarat glo. in l. 3. §. ex contrario, de acquir. poss. clarè Ripa in rub. extra de causa poss. & proprie. nu. 26. uers. detentatio, quo loci post Bar. et alios quos citat, inquiri esse quid facti ex tex. l. stipulatio ita. §. hæc quoq; de uerbo oblig. ex conducto. ff. locati, & soler occupator appellari, cum solo corpore quis possidet, ut docuit Franc. Conna. lib. 3. Comenta. iuris civilis. ca. 10. nu. 8. ex tex. l. possessionem, de acquir. possess. nõ mirum ergo si in eo dispositio illa locum non habet, cuius rei illa ratio considerari potest, quia si uerè possessio est apud comodatantem uel deponentem, non certè hæc sola facti insilientia efficiet, ut is colonus prædionis huius detentoris adstrictus esse uideatur, quam ob rem cessat ut colonus possit a uitioso possessore sic recuperari. erit itaq; hoc in casu huius detentori succursum, uel officio iudicis, uel remedio ex cap. reintegranda, ut cõsuet Ripa. d. cap. sæpe. nu. 35. & Lucas a Penna hic. q. 21. & Platea quem supra, quod quo modo contingat fulius suo dicemus loco.

30 Quæro 6. an necesse sit ut coloni possessor esse debeat & dominus ut eum recuperare possit: & necesse non esse affirmat glo. hic, quam probauit Lucas a Penna. q. 1. & satis clarè probant uerba tex. dum de possessore loquitur ut celeri reformatione restituatur, nec enim potulat possessorem esse dominum, alioquin & dominij causa esset tractanda,

da, nec tam celeri reformatione esset illi succursum, immo, ut memini idem Lucas, texturitur illis uerbis, quos bonafide quisq; possedit. dictio enim quisq; ostendit rationem habendam non esse, an is possessor esset dominus uel non, sufficit enim fuisse possessorem bonafidei, accedit præterea ut dixi supra in præludijs nu. 22. eum non dici simpliciter possessorem cum rei dominus esse ex sententia dicitur simili Francisconi Connani in li. 3. comment. iuris civilis cap. 8. nu. 2. & Ioannis Brechei Turonensis in l. quaestio. de uerbo. significa.

31 Quæro 7. quæ actionet recuperabit hic bonafidei possessor colonum, uel seruum qui aufugit, quam questionem esse ex iuris apicibus dixit Lucas a Penna hic. q. 3. cum hodie actio nis nomen non sit exprimentum in libello: cap. cum dilecti. de iud. omnes in l. edita, ibi Dec. col. 1. C. de edendo. & esse agendum conditione ex hac lege, clarè affirmat ipse Lucas. q. 3. uel officio iudicis, uel actione in factu ex æquitate, quod ante Lucam affirmat glo. fi. hic. & Io. a Platea col. 2. uers. sed quæro quæ actio. Verum aliter sensisse videtur Cy. in l. 1. q. 3. princip. C. ubi caus. status &c. is enim doctur contra detentores colonorum & adscriptorũ interdico ut ubi agi posse. l. 1. ff. ut ubi, quod non probat, cum illud concedatur non quando rei suæ possessione priuatur possessor, sed cum ab altero potius molestia afficitur, + uterq; enim actoris partes & rei sustinet, ut est tex. §. tertia diuisio inst. de interd. uers. duplicia sunt. quare iure con. in d. l. 1. in fi. ut ubi, dixit, illud interdico esse ex æquatam illi interdico uti possidetis, cum tamen nos in deiecto & sua possessione spoliato loquamur, hæc intelligitur cum colonus & seruus in libertatem non se proclamant & iudicant, secus si se liberost profiterentur, tunc enim esset agendũ iudicio petitorio, actioq; præjudicialis diceretur, sic Cy. & Lucas præcitatis in locis ex tex. §. præiudiciales. l. 1. §. per hæc secundo responso, de rei uend. Inst. de actio. quod uerũ arbitrator. nã primo, actio præiudicialis dicitur, quæ dũ ante proponitur & super ea lata sententiã est, ceteris ad fertur exemplum, quod sequatur, namt præiudicium dicitur, scẽdum Hafconium res, quæ cum statuta fuerit, adfert iudicaturis exemplũ, quod sequatur. hinc docuit Fabius l. 5. inst. orato. cap. 2. & ex nostris Budæus in annota. Pandect. præiudicare, esse ante iudicare. nec à re lata declaratione dissentiunt Eguina. d. §. præiudiciales, ubi & Cora. ceteriq; recentiores, idem Corafus lib. 2. miscella. iuris cap. 5. nec

dissentit Vldaricus Zasius in d. §. præiudiciales & in rub. ff. de exceptionibus nu. 7. qui fũs hæc ac omnium melius rem hæc docet & Duare. lib. 2. disput. anniuers. ca. 2. qui declarat, quo nam modo uerè actio dicitur præiudicialis, & egregiè Robert. Aurelia. lib. 1. sententia. iuris. cap. 13. dicitur & præiudicialis actio illa, quæ dum tractatur cetera silent, cum scilicet incidenter opposita exceptio est, aliã dicitur præiudicialis, quia illud ante iudicatu obijci semper seruo, sic Zasius. d. §. præiudiciales nu. 13. declarat multis exemplis eleganter, Crauetta conf. 280. col. 1. & in nostris terminis Zasius. d. §. præiudiciales nu. 12; qui à Cyni sententia non recedit, eoque loci præxim optime docet.

38 Quæro 8. apud quem iudicem causa hæc tractabitur, an apud iudicem loci ubi colonus aufugit, uel apud iudicem loci ipsius possessoris agentis: gl. vltima hic, affirmat esse agendum apud iudicem loci ubi colonus aufugit: glossam est secutus Lucas à Penna hic q. 4. & Ioan. a Platea col. 2. uers. item coram quo &c. Cy. autem in d. l. 1. q. 4. princ. C. ubi caus. status, distinguit, quam quidem distinctionem sensit & Albericus in rubrica. C. de seruis fugitiuis col. 2. uers. vltima uers. quæ autem loco, quã do aut seruus priuauit dominij possessione seruitutis, & diu. stetit in possessione libertatis, tunc conuenietur ubi erit, sic ait loqui textum l. si in possessione. C. ubi causa status, aut non est in quasi possessione libertatis, uel si est, per modicum temporis reperitur, tunc remitti debet seruus & colonus ad locum a quo aufugit, & ita intelligit Cy. l. de iure. ff. ad municip. & l. 1. C. ubi cau. sta. uertamen remissio fieri possit, informationes sugg & possessionis seruitutis a iudice loci in quo fugit assumuntur, & hoc idem videtur probare Bartol. in d. l. de iure in fine. princip. ff. ad municipal. Verum non satis mihi conuenire uidetur is Cyni sensus text. l. de iure, qui nec de constituto in seruitute uel libertate loquitur: min usque, quod remissio aliqua fieri debeat, solũ enim ait, loci incolam teneri ad munera loci habitationis, non suæ originis: & casu quo neget conueniri sub illo Præfide, sub quo uocatur ad munera, nõ alia ratione, quam, quia ibi habitat & ibi inuenitur, quod ostendit exemplum de nupta muliere in textu positum, quæ conuenitur sub Præfide in cuius provincia est nupta, & si alio loco sit ortu da, cum is sit locus habitationis, ibique inuenitur, nisi dicamus, quod ubi contingeret casus, ubi si incola inueniretur in provincia ori-

ginis, adhuc tamen posse conueniri sub Præsi de prouincia in colatus, sed hæc illa ratio fuit, quia si vult inhabitare, debet & in con sequentiam loci onera sustinere: & ideo faci- 40 nis conuenitur, quæ ratio non potest hoc in casu habere locum, ut patet ad sensum, quia is colonus uel seruus in antecedens aliquid non postulat. Quare cæteris omis- sione, rem omnem sic definiendam arbitror, vt consti- tuamus regulam, quam constituit text. in d. l. si de possessione. C. vbi caus. ita. actorem ꝛ scilicet sequi forum rei, & is erit Iudex, qui reum sub sua Iurisdictione habet, superest ergo sola difficultas hæc, vt cognoscamus, quis actoris, & quis rei his in casibus partes susti- neat, quod est cognitum facile, si obseruabimus Iurisconsulti traditionem in l. libens. §. vltim. ff. de liber. ca. dum ait primo, eum qui ex seruitute ad libertatem proclamat, actoris partes sustinere, & ita forum rei sequi, sicque recte inquit text. d. f. l. n. C. vbi caus. stat. seruã uendicatem se in libertatem, forum domini excipiens sequi, sic intelligitur text. l. si ex pos- sessione eodem titulo, si uero e contra domi- 41 nus uult se dominum ostendere, & quem ser- uum dicit in seruitutem redigere, actoris par- tes sustinebit, rei; forum, id est serui, sequetur, sic intelligitur text. d. l. si de possessione, qui ut male opinatur glos. non refragatur. d. l. si ex possessione, cum conueniant potius, nec secundo hoc casu domino prodest ali- quod priuilegium, quod esse fauore cause sta- tus & libertatis credidit Molina. consil. 16. nume. 23. si uero tertio casu, dubium sit, quis actoris, & quis rei partes sustinere debeat; tunc summam cognoscitur, quorum alterum sit in ea quasi possessione, uel libertatis uel serui- 42 tutis, & qui fuerit repertus in possessione, is rei partes sustinebit, quia ꝛ possessio hunc operatur effectum, ut probandi onus in aduer- sariū rejiciat. l. n. C. de aliena. Iud. mut. cau. facti, tradit Bald. in l. ultima. q. 6. C. de edicto Diui Adria. rollen. quem est secutus Ripa in cap. sape numero 2. de restitutione spoliato- rum, ut uideamus in interdico uti possidetis, cum uterque contendit esse in possessione, summa adhibetur cognitio, ut cognoscatur, quorsu alter possideat, ut actoris & rei persona discerni possit, qua de re latissime diximus su- pra in præludis num. 25. quo loci post Caf- streñ. & alios plures, citati textum & hic pau- lo supra a me relatum. l. libens. §. vlt. ff. de li- ber. caus. Verum adhuc non leuis est hoc in casu nostro difficultas, cognoscere, quis erit 43 cõpetens iudex in hac causa summarij iudicij,

si alia in prouincia colonus uel seruus reperia- tur, & credo esse iudicē illius loci, in quo: q̄s primo mouet controuersiam, vt sensu text. in d. l. n. C. ubi cau. status, ubi iudex loci, in quo serua fugerat, fit remissio, & ea ratione fit, quia ibi non mouet controuersiam dominus asserens illam vt seruam au fugisse, & ꝛ re- missio non fit, nisi summam causã cognita, vt uideamus in clerico sub layco conuento, qui vt ad ecclesiasticu remittatur, ab eo sum- matim cognoscitur, an is conuentus sit clerici- cus uel non, ut docuit nostris his terminis hoc exemplum adferens Inn. cap. n. colum. 2. circa med. de seruis non ordin. & eum est se- cutus Rui. consil. 28. num. 8. lib. 4. argumen- to etiam. l. si quis ex aliena. ff. de Iud. & cap. su per literis de re scriptis, & inquit Inno. eo lo- ci ꝛ seruum, eo ipso quod fugit, præsumi do- lose esse in possessione libertatis, quod est su- me notandum, nec dissentit hic Lucas. q. 11. In casu autem huius nostre constitutionis, si- ne dubio ꝛ dominus est actor, cum uelit colo- num uel seruum, vt colonum uel seruum sibi restitui: quare sequitur forum rei & apud iudicem ubi colonus reperitur suam probare de- bet intentionem, si obtinere cupit.

48 Quæro. 9. an ꝛ possit dominus auctoritate propria capere fugientem colonum, uel ser- uum: distinguit hic Lucas a Peña. q. 6. plures casus. Primus est, cum ꝛ colonus uel seruus est in actu fugæ, tunc capi potest, quemadmodu diximus de debitore fugituo, ex l. ait prætor §. si debitorem. ff. de his que in fraudem credi- to. & plura retuli supra in quinto remedio re- cuperanda possessionis. q. 6. & in similibus terminis sunt text. in l. n. §. seruus fugitiuus. ff. de seruis fugitiuis in l. quid sit fugitiuus. ff. de ædil. edicto. in l. fugitiuus de verbo. sign. & probat. l. vnica in fin. C. de colonis Palæt. lib. xj. Secundus est casus, quando non est in actu fugæ, sed iam fugit, & uno in loco reperitur, sed est vagus & a nemine possidetur: nam & 50 ꝛ vagus is dicitur, qui non trahit moram uno in loco, sed modo huc modo illuc uagatur, sic Bart. in l. n. num. 2. C. de Tyro. lib. 12. Ang. in l. heres absens, & ibi Cur. Jun. nume. 10. in fin. ff. de Iud. hoc ergo in casu potest adhuc ꝛ dominus manu propria illum capere, sic idẽ Lucas. q. 6. affirmat, & si, nec iure nec ratio- ne aliqua utatur, citari potest text. l. unica. in fi. C. de colonis Palæt. lib. xj. quam hic citaf- se in hac sententiam uidetur Io. a Platea col- um. 2. uerfic. & hoc iudicium. eam ipse ratio- ne adfero: quia dicitur is seruus uagatur futurus est ut interim fugat rapiat dum ad iudicẽ accedit 51 domi-

dominus, quam rationem sensit Bart. d. l. ait prætor. §. si debitore nume. 1. de his, quæ in fraud. cred. ob imminens enim ꝛ periculum multa aduersus communes iuris regulas sunt concessa, ut latè scribit Fely. in cap. ex parte col. 3. uerfic. recipit prædicta conclusio, de cõ- stitutione, quo loci citat textum d. §. si debi- tore, inquit: quod si ex forma statuti in- ferenda sententia, alterius ꝛ consilium esset ex- pectandum, tunc non debere expectari, cum imminet periculum, sic etiam in debitore fu- gituo & uagabundo affirmat Angel. d. §. si debitorem & in l. nemo carcerum. C. de exa- cto. tribu. lib. x. idem respondit Rui. consil. 18. num. 4. lib. 5. ubi inquit hoc maximè esse ue- rum ubi iudicis copia non est in promptu, aliàs si illius copia facile haberi potest, adhi- beri debet in capiendõ auctoritas & licentia, ut & cæteri omnes iam relati præsupponunt, ex doctrina glo. in d. l. heres absens. §. proinde & ibi Cur. Jun. num. 10. de Iud. dum affirmat ꝛ iudicem illius loci ad quem au fugit is uaga- bundus, esse competentem, idem scripsit Soc. Tract. Fall. regula. 87. Fallen. 6. & respondit 52 Grãma. consil. 27. num. 12. Tertius est casus ꝛ cum colonus, uel seruus iam fugit, & ab alio possidetur, in quo rectè concludit Lucas d. q. 6. non posse propria auctoritate a domino capi, ne sibi licere uideatur sua manu sibi iudi- cere posse, aduersus clarissima iura: nam fru- strã proditum fuisset remedium huius nostre cõstitutionis. nec dissentit Io. a Platea hic col- um. 2. uerfic. & hoc iudicium, sic uideamus non licere domino rem propriam ab alio oc- cupatam inuadere. l. si quis in tantam. C. unde ui. & iam supra suo loco diximus, sic feudi dominus non potest uassallos recedentes hos- pite in salutato propria auctoritate capere, si ab alio possidentur, sic Afflic. in cap. 1. §. ulti- mo nu. 126. de Capit. qui Cur. ued. què est se- cutus Cephalus Cõpater, & Preceptor meus clarissimus, qui humanitate & clementia cæ- teros omnes quos noui hæcenus antecessit: is inquam consil. 18. num. 27. hæcque optima ra- tione facta cernimus, ne scilicet ad arma, & li- tes inter se se decurrant dominus & possessor contra l. æquisimum. ff. de usufructu. hic er- go dominus ꝛ conueniet possessorem illum, ut uideamus in eo, qui alteri obedientiam præ- stat, non is, qui obedientiam prestat, sed is cui prestat, conuenitur, ut tradit Lucas d. q. 6. ex text. cap. constitutus de religio. domi. & c. inter quatuor. de maio. & obed. Aduersatur 53 tamen tertio huic casu text. in l. Titius. ff. de seruis expor. quo data uidetur facultas domi-

no in seruum penes alium existentem manũ iniicere. Verum Lucas. d. q. 6. in fin. inquit il- lud sic ibi contigisse, quia pacto expresse fue- rat conuentum, quod adeo rem afficit, ut cõ- tractus resolutionem ipso iure operetur: sic, & textum hunc intellexit Bar. in l. creditores num. 22. & nume. 23. & in fin. C. de pignori- bus, & clarè probare uidetur text. l. si quis sub hoc. ff. de contrah. emp. ubi absolutè uelle ui- detur, cõpetere facultatè priori domino ab- ducendi serui. Verum huic declarationi uide- tur ob stare text. l. n. C. si man. ita. sic. alie. & c. qui iudicis licentiam fore necessariam affir- mat, dum inquit, Præfectus ubi impertiet fa- cultatè abducendi. C. reder. ergo d. l. si Titius & d. l. si quis sub hoc, esse intelligèdas secundu declarationè. d. l. n. C. si mancip. ita. sic. alie. cũ vna ꝛ lex alteram declarat. l. utrum de petitiõ. hered. cum præsertim sit posterior. l. non est nouum. ff. de legibus. Quare tertio huic casu nostro nõ aduersabitur, sed cõueniet potius. Secundo tamen loco adhuc pugna uidetur, 54 secundum Lucam. d. q. 6. text. ꝛ l. in hoc iudi- cium. §. vltimo. ff. communi diuid. l. idem erit §. vltimo. ff. pro socio: verum ad rem nõ faciunt quia & si concedant ius excipiendi cõ- tra singulares successores transire, non tñ intel- ligunt propria sua auctoritate posse excipere. Quæro. 10. an is dominus, qui fugientem 55 ꝛ colonu auctoritate propria capere potest, possit nõ ipse modo, sed & per alium hoc exe- qui, distinguit hic Lucas a Penna. q. 7. tres ca- sus, quos cum iam latè aliàs explicauerim, nõ amplius repetam;

56 Quæro. 11. an nostra hæc ꝛ constitutio locu habeat aduersus eos colonos, qui post fugam dignitatis gradum sunt assecuti: & locum ha- bere censuit post glo. hic Lucas. q. 8. sentit Io- a Platea hic colu. 2. uerfic. item quid si fugit: ea ratione, quia ꝛ dignitas cum a dominis ma- nibus nõ uendicatur & ab illa seruitute non ex- cusatur. l. originarios. C. eo. de agricol. & cens. nam si hoc casu dignitas excusaret effectus do- mini tollere sine illius factu, quod nec Princeps concedit. l. 2. §. merito. §. si quis a Prince- pe. ff. de re iud. in sum. publi. quare prohiben- tur ꝛ coloni, ut ad aliquos dignitatis gradus prouehantur. l. colonos. C. de agricol. & cens. immò & illi dignitati illata censeretur iniu- ria. l. n. C. de agricol. & mancip. dom. lib. xj. Declaratur hæc conclusio secundum glo. & Lucam ac Plateam iam relatos, non proce- dere in ꝛ dignitate Episcopali, quæ liberata seruitute & colonia, ut est textus in. §. sed hæc quidem in auth. de sanctissimis episcopis, sic

dignitas Episcopatus, (quod est fortius) libertas patria potestate. §. palam in auri. Constitutio quae dignitas & episcopo. quo loci glo. citat simile hoc de colono & adscriptio, haec pariter iure Pontificio fuerunt approbata in ca. si feruus sciente 54. distinct. qui declarat non sic in sola clericis dignitate ut habetur & in. §. adscriptio in auth. de sanctis. epif. & si aliter male opinetur Io. a Platea statim relatus

67 Illud quoque accedit, quod si Episcopalis dignitas non efficit eum indignum alia seculari dignitate, ut si Comes sit, esse desinat, & feudum amittat, quod simplex clericus retinere non potest, sic Bald. in cap. inter dilectos colum. 2. in fin. de fide Instr. & interrogati, respondere runt las. conf. 117. colum. 4. verfic. ad praedicta accedat libr. 4. & Excellentissimus Cephalus confil. 1. num. 58. confil. 2. num. 10. sic declarant textum cap. clericus si de feudo disse. cum

69 siml. quod uerum intelligo, cum eius naturae sit feudum, ut per substitutum praestari ualeat domino seruitium sic egregie declarat Anto. Capicinus Decisione 32. num. 2. & Hieronymus Scrup. inter consilia feudalia confil. 140. num. 14.

70 Declaratur 2. non procedere in feudo colono qui per annos triginta Curiae in seruiuit, (& si tres sufficere male hic fenserit Platea) ex J. eum qui collegio. C. de fund. rei pat. lib. xj. & declarat hic Lucas in. 6. oppos. Nec huic declarationi aduersatur t. tex. l. r. C. ne rei dominice vel tempore. cum is sit fauore ipsius supremi Principis concessum, cuius colonus & seruus & si per multos annos Curiae seruerit non tamen libertatur, nam & plura alia in fauore ipsius Principis aduersus illius colonos fuerunt constituta, ut in eo titulo de Agricol. & Mancip. dom. lib. xj.

72 Quare. 12. an haec constitutio locum habeat in feudatarijs & uassalis in quorum praedictis sunt coloni & adscripti, & habere locum affirmat Lucas hic. q. 10. cum uile domini habeant argumento l. i. §. qui in perpetuum, §. ff. si ager uctig. vel emph. pet. qua. de re latif. si me apud Tiraquellum de retractu. consang. §. i. glo. 14. nume. 80. hinc videmus illis licere proprios seruos manumittere. l. possessores C. de fundis patrio. lib. xj. non mirum ergo si eis concedi debet hoc remedium, cum & fortius uideamus superficario concedi interdicta. l. i. §. quod autem de superficie. est enim in casu nostro absolutum sufficere hunc esse bonae fidei possessorem, nec opus esse quod sit dominus, quanto ergo fortius in eo, qui uile rei dominium habet, accedit illud praeter

rea, quod & si uassalus ratione feudi directo, domino subdit, non tamen ipsius uassali homines immediati directo domino subditi, cum homo hominis. ff. de dona. & in uassalo clarus l. modeltinus. ff. de dona. & in uassalo uerum altera. in c. Imperialem. §. firmiter de prohib. feud. alie. per Fride. ca. pastoralis cap. Romana. de Cler. no. refid. quibus adductus Rui. 74 cōf. 219. nu. 5. li. 1. respondit, quod licet Rex Princeps &c. dicatur habere sub se Barones & uassalos, non tamen habere homines ipsorum Baronum, nec in eos posse iudicare, ut respondit & Cur. lun. conf. 2. num. 1. 2. Soc. lun. confil. 126. num. 4. §. lib. 3. Neuiz. confil. 61. nume. 12. Brun. confil. 8. num. 56. Chaffa. confil. 66. num. 12. immo nec aliquo tōnere homines illi praegrari possunt, ut tradit Iacobinus a Sancto Georgio Tract. de Homagijs. colum. 8. verfic. sed cadit hic alia dubitatio Oldra. confil. 23. factum tale est, & c. col. 3. uerfic. inter haec autē, quod uassalis cōfirmari interrogatus pro uniuersitate Bozulachi & S. benedicti, haec fortius eo in casu locum haberent, quando is uassalus tō dominium directum etiam haberet, quod esse potest, si Baldo in l. unica. C. de confessis, & las. confil. 180. col. 2. uerfic. 4. mo uer. lib. 2. Credimus.

77 Quare. 13. an haec constitutio tō loqui tur in colonis locum etiam habeat in uassalis & suppositis domino feudi, hanc dubitationem in non longe dissimili casu mouet Cy. in l. i. col. 4. uerfic. sed quid in uassalo. C. ubi ca. uia status. dum post a se explicatam questionem illam, quam & nos supra retulimus, qua actione de peditis colonos recuperamus subdit Cy. an idem sit in uassalo dicendum, & affirmare uidetur idem esse, ea ratione adducitur, quia & si in uassalo ius personale tantum sit, & ob id nulla cadere uideatur possessio iuxta. l. 3. §. ultimo de acquir. possess. attamen recte perpena obligatione, quae tō reciproca est inter dominum & uassalum dicitur in eo esse ius quoddam reale, argumento. text. §. 1. in fi. in auth. de equal. do. ut & clarē in nostris terminis sentit Lucas a Penna in l. 2. col. pen. in fi. C. de agricol. & cens. sentit Albe. in Rub. C. de seruis fugit. col. ultima uerfic. quid in uassalo quae sanē opinio ex eo magis confirmatur ut supra retulimus. q. 9. in tertio casu, posse feudi dominum auctoritate iudicis cogere homines, qui e loco recesserunt reuertitabam Cephalus confil. 18. nu. 22. qui eleganti tex. adducitur in ca. 1. §. ultimo ubi Afflicti. quarto nota. de duobus fratribus de nouo benes. in uerfic. retulit & Soc. lun. conf. 77. nu. 8. lib.

lib. 1. & in his terminis citat Bal. in praedictis nu. 27. quem eodem loco secutus est Afflicti. nu. 10. 4. immo recedentes hi homines poena multatur ut tradit Afflicti. Decif. 307. nu. 12. cuius rei multa adferri possent rationes, quarum altera illa est, quia si quis seruitutem praestare aliquo in loco tenetur, non potest ad domini detrimentum locum mutare. l. si domus uerfic. quod ad stillicidium de seruit. urb. praedio. l. si eo loco. ff. si seru. uend. & tradit Craue. conf. 292. nu. 4. quam rationem egregie attulit Cephalus. d. confil. 18. nu. 25. qui. nu. 24. iam hanc retulerat, quia quemadmodum non liceret domino feudi in alterum feudum transferre in uitis & reluctantibus uassalis iuxta glo. in l. inuitus. ff. de fideicom. liber. & tradit Bal. Aret. & ceteri in l. 2. in prin. Sol. matr. Rui. conf. 7. nu. 27. lib. 1. & praeter eos a d. Cephalo relatus, idē uoluit in his ferē terminis Afflicti. Decif. 265. nu. 69. & glo. l. inuitus. probantur Craue. conf. 54. nu. 3. conf. 135. nu. 19. conf. 241. nu. 6. conf. 318. col. 4. in prin. uerfic. que ipsa, Gomes. §. item Seruiana nu. 41. Inst. de actio. Soc. lun. conf. 76. nu. 13. 14. lib. 1. Brun. conf. 12. nu. 64. confil. 108. nu. 110. Paris. conf. 22. nu. 70. lib. 1. Goza. conf. 9. col. fi. Rub. conf. 96. col. 1. late Tiraq. de retractu. col. 26. glo. 1. nu. 78. & declarat Carol. Mo linæ. in consuetud. Parisien. tit. 1. §. 1. glo. 3. nu. 25. late Alcia. respō. 167. & Rola. a Valle cōf. 1. nu. 34. 36. nu. 81. 82. 88. pari ergo ratione idē dicendum est in uassalis ut inuito & reluctantē domino loco feudi recedere & alteri se subijcere domino non possunt, quae sanē ratio optime concludit cum reciproca (ut mox retuli) sit obligatio inter dominum & uassalū: ut infinitos propē congeffit casus Afflicti. Decif. 265. ubi post. Iern. Baldum & alios affirmat non licere uassalo ea ratione feudo renuntiare, quod sentit & clarē Lucas a Penna, in l. 2. in fi. C. de agricol. & cens. cum utriusq; causa dominij scilicet & uassali concessum fuerit. illud praetera accedit quod ubi per uassalū debetur seruitium annuū praesertim, non licere uassalo inuito domino feudo renuntiare ut docuit Barto. in l. 1. is cum quo. ff. de acq. plu. arden. & sentit D. Cephalus. d. cōf. 18. nu. 33. & tradit las. in l. 2. nu. 24. C. de iure emph. & alios plures retulit Tiraq. de retractu. consang. §. 34. glo. 1. nu. 1. 2. 3. 4.

83 Declaratur haec conclus. non habere locum quando coloni uel uassalorum dominus crudelis esset & Tyrannus tunc non modo licet colonis & uassalis fugere & loca domini deserere, sed & dominum ipso interficere ut non

84 stris his terminis probat Lucas a Penna hic. q. 12. cum occideret Tyrannum sit (ut est apud Ciceronem in secunda Philippica) pulcherrimum, beneficium gratum, & fama gloriosum, nā (ut dicebat Seneca) uictima haud nulla amplior potest magis optima mactari Ioui, quam Rex iniquus, & alia satis doctē retulit Lucas a Penna in l. unica col. 4. uerfic. 13. si Tyrannides. C. ut armo. usus. lib. 11. idem latissimē in l. 1. col. 30. C. publice laetit. uel Consul. lib. 12. in hanc sententiam plura ex Graecis habentur, ut retulit Ioānes Stobaeus eruditissimus in opusculo de sententijs Graecorum in ea parte, in qua de uirtuperio Tyrannidis agit: unum enim ex multis refert Graecum Euripidem, sic dicentem.

Male perant omnes qui Tyrannidem, gaudent, hoc tamen hodie ecclesiae rectē non admittit ut iam Constantiensis sacro concilio de cismo cernimus, & affirmat Boe. q. 304. col. fi. & si (ut eloquentissimus Demosthenes dice re consuevit) omnis Rex & Tyrannus hostes sint, libertatibus & legibus aduersantur, hinc & illud dicimus tō feudi dominum eo esse priuandum, si cum uassalis male & inique se habet, ut docuit Bal. in cap. 1. §. publici latrones in tit. de Pace tenen. quem est secutus Castrē. in auth. qui rem. C. de sacro. eccle. Roma. & Alex. in l. Diuortio. §. si fundum col. 2. ff. sol. matr. quos est secutus Cur. lun. conf. 137. nu. 4. Boc. q. 55. in fi. & q. 304. nu. 7. qui alios propē infinitos congeffit, idē censuit Afflicti. Decif. 265. n. 72. & alios citauit Soc. lun. cōf. 134. nu. 38. lib. 3. Bal. quoq; probauit Alcia. respō. 167. nu. 12. ob hanc ergo sententia rectē derelinquitur dominus tō nec ante omnia ad suam possessionē restituitur, ut in marito spoliato quasi possessione suae uxoris dicitur in cap. literas in fi. de restituto. spol. & tradit Ripa. in l. naturaliter. §. nihil commune nu. 84. de acquir. poss. & Corset. in tract. fall. quod spolia. restit. ante omnia fall. 2. 6. uerum huic sententiae aduersari uidetur l. cum seruis. C. de agricol. & cens. quae facultatem recedendi colono auferit, & si noua moliatu dominus, sed tantum concedit colono iuris remediū, ut iudicem adeat, nisi iam relata intelligas, cui iudicis non datur copia.

89 Declaratur secundo non procedere, quando feudi dominus, uel coloni, ob commissū aduersus superiorem delictum feudo esse priuatus, ut in his terminis docuit Lucas hic. q. 13. ex cap. domino guerram in tit. hic finitur lex Corra. in cap. nos sanctorum. 15. q. 6. censentur enim tunc subditi a uinculo iuramenti liberati, extinguitur enim uassali nonē Pa

ris.conf.21.nu.50. lib. 1. quæ certè declaratio multis in casibus posset exemplificari, cum multis ex causis uassalus feudo priuatur cap. 7. quibus. mo. feud. amit. & in d. cap. domino guerram ubi glo. sentit, quod Bannito 90 † uassalo subditi sunt liberi a iuramento fidelitatis, & si inuocabiliter non dicatur priuatus, ut ibi animaduertit glo. & Rui.conf.7.n. 91 2. lib. 1. quare idem dicimus in excommunicato cui non obseruatur fidelitatis iuramentum. d. cap. nos sanctorum & cap. seq. quod docuit & idem Lucas a Penna hic. q. 14. qui citauit & tex. cap. ad apostolica de re iud. in. 6. idem erit in hæretico secundum ipsum Lucam, qua de re latè diximus supra in primo reuperandæ possessionis remedio. q. 30. & alia infra dicemus suo loco, ubi probauimus Bannitum, excommunicatum, hæreticum, & similes ante omnia ut spoliatos non esse restituendos, nã, ut Deo & superioribus infideles sunt, sic nec morerantur, ut eis fides seruetur, quod & alijs probatur Lucas a Penna in. l. cum allegatis col. 3. C. de re milita. lib. 12.

93 Declaratur. 3. nò. procedere quando coloni uassali & similes iusta aliqua ratione non possent loca illa domini inhabitare, ut si maxima esset regionis sterilitas, nam tunc illum deserere possunt, ut sensit Lucas a Penna hic

94 q. 16. idem in uassalot qui eam ob causam potest feudo expressè renuntiare, ut scribit idè Lucas in. l. 2. col. 2. uers. & nota quod. C. de agricol. & cens. lib. 11. cuius rei argumentum præstat tex. in. l. habitatores. §. fin. ff. locati, què citat Lucas. d. l. 2. col. pen. sic etenim Inquilino licet ob iustum timorem è domo migrare, Ripa tract. Pests. titulo. de priuilegijs contractuum nu. 18. & iustus est timor sterilitas, ob quam fame laborare possent coloni, quod est admodum timèdum, cù sit famestica lamitatum maxima, & crudelius sit famæ mori quam peste ut post Ang. in. l. de iure natura li & c. in fi. prin. tradit Neuz. conf. 66. nu. 39.

97 hinc dicimus † necessitatem famis a furto excusare ca. 3. de furis cap. Discipulos, de consecra. dist. 5. & consuluit Dec. conf. 355. nu. 12.

98 & Neuz. d. conf. 66. nu. 39. immò licet patri filium proprium uendere. l. 2. C. de patr. qui filios distax. qua de re apud Tiraq. de retractu consang. §. 26. glo. 1. nu. 13. 14. & Didacum Couarr. lib. 3. varia. resol. cap. 14. nu. 4. qui multis egregiè docet, quata sit calamitas famis ad rem melius confert in argumentum tex. in cap. propter sterilitatem, extra de locato, quo est sancitum conductorij esse faciendã pensionis remissionem si ob sterilitatem fru-

ctus non collegerit, quando autem hoc fieri debeat, latissimè docet Didacus Pract. quest. c. 30. & quid in emphyteota tradit Neuz. cõf. 92. nu. 50. Boe. q. 249. nu. 6. 7. addo eo loco Panor. nu. 7. affirmantè, inquilinũ ante tempus è domo posse migrare, si cum impellat necessitatis aliqua causa ex. l. 1. ff. de migra. & supra reutilit, quod est de casu sterilitatis dicit idè esse censuit in casu pests. Lucas. d. l. fi. coloni. d. q. 16. nam & ob pests causam licet inquilino colono & similibus recedere: sic clarè & latè censuit Ripa. d. tract. pests. d. tit. de priuileg. contractuum nu. 17. post. Bar. l. si in lege §. si domus. ff. loca. & per tex. l. 1. §. si pensio de migr. & tradit Marfil. sing. 615. necessitas & c. quam rem adeo latè explicat Ripa, ut minimè credam fore necessarium plura scribere nam is Ripa nu. 34. cum multis sequentibus adfert quàm plures declarationes, quæ casu nostro satis rectè conueniunt.

101 Quæro. 14. an eo casu quo † uassalus ad gratiam superioris est restitutus, uel dominus ab excommunicatione absolutus est, possit uel colonum uel subditos, qui migrarunt recuperare iuxta huius consuetudinem. l. si coloni, dispositionem, quam questionem proposuit Lucas a Penna. d. l. si coloni. q. 15. & paucis sic distinguit, aut coloni, qui recesserunt ab aliquo nò possidentur & tunc possunt sine difficultate recuperari, aut ab alio possidentur, & tunc recuperari nò possunt, ea adducitur ratione, quia restitutio iuris, uel hominis ad alterius iniuriam nò trahitur, iuxta textum l. 2. §. merito & §. si quis a principe. ne quid in sum. pub. l. nec aus. C. de emancip. lib. cap. quamuis de rescrip. in. 6. solet enim † restitutio re integra plenum sui effectum operare, non cum rebus distractis & alienatis cõceditur. l. quod si minor. §. Scuola. ff. de minor. quo adducti censuerunt Barba. conf. 32. col. penul. lib. 3. & Galliaul. in. l. Gallus. §. & quid si tantum nu. 97. de lib. & posth. rminor. restitutum in spiritualibus ad beneficiũ renunciatum non censi restitutum cum illud fuit alteri collatum, quam sententiã probauit ante alios glo. in cap. ex parte in uerbo quamuis minor. de restitu. spol. & gloss. l. ait pretor in prin. ubi Barto. de mino. & eam est secutus Crau. conf. 90. nu. 4. laf. d. §. & quid si tantum nu. 72. addo Barba. conf. 43. col. 4. in prin. lib. 2. sic restitutus ad decurionatum non ingreditur dignitatis locum, nisi finito tempore illius, qui fuit interim electus sic in. l. 2. §. si alia. ff. de decurio. quo adductus cen-

106 fuit ibi egregiè Barto. quod † doctor restitutus

tus ad collegium, quo ob sui culpam fuerat priuatus, nò recuperat locum interim alteri concessum, cum Barto. idem sensit Dec. in. l. cum quid, prima lect. n. 1. ff. si cer. peta. quod † declarat Alcia. de psump. regula prima præsump. 43. in fi. nisi per iniquitatem maneret exclusus, hinc dixit Lucas a Penna in. l. i. col. 2. C. de his qui in exilium dati uel ab ord. moti sunt lib. 10. quod † Doctor restitutus, nò intelligitur restitutus ad lecturã, qua fuerat ob commissum delictum priuatus, si illi alter fuit præpositus. sic idem Lucas in. l. cum allegatis. col. 4. C. de re mil. li. 12. affirmat ex multis † uassalum restitutum, non restitui quoad ea, quæ alteri iam pendente priuatione fuerunt concessa, sic quoq; censuit Bar. in. l. vlt. nu. 7. C. de senten. pass. bona fisco delata † deportato restituito nò restitui, si deportatione pendente in alterum alienata fuerunt, idem Bart. d. §. & quid si tantum ubi laf. num. 70. Barba. conf. 43. col. 4. li. 2. Calca. conf. 36. nu. 29. conf. 52. nu. 12. laf. conf. 21. in fin. lib. 3. latè & doctè Forru. Garzia. §. & quid si tantum num. 235. quo loco distinguit, & communem dixit ibi Galliaul. nu. 68. Rui. conf. 31. nu. 21.

Declaratur primo non procedere quando ex † causa, publicam respiciens utilitatem restitutio fieret, ut ex causa pacis Ciuitatis uel regionis, sic Bar. in. l. quæcumq; in fi. C. de fi. de instr. & iure hactè fisco. lib. x. quem sunt secuti Calca. d. conf. 36. nu. 30. conf. 52. num. 17. circa med. quam sententiam probauit & c. Io. Crotus in. l. Gallus. §. & quid si tantum nu. 118. uers. fallit & tertio ibi Galliaul. num. 73. probauit & Bar. doctrinam in his terminis & Rui. conf. 21. nu. 7. lib. 5. & Boe. q. 38. nu. 7. Afflicus Decif. 361. nu. 4. qui tamen declarat ut statim subijciã. Barto. quoq; in. d. l. quæcumq; est secutus D. Crau. de antiq. tempo. prima parte prin. nu. 51. qui multos citat etũ neminè ex relat. addo quoq; Dec. conf. 269. nu. 7. conf. 271. nu. 6. 7. conf. 287. nu. 4. conf. 332. nu. 1. conf. 357. nu. 1. conf. 390. num. 10. Natta conf. 11. num. 3. 4. lib. 1. Aegidius, de quo infra nu. 12. ubi restatur sic seruatum in pace Cæsaris. & Ducis Medio. quod intelligit Afflic. d. Decif. 361. nu. 26. nisi essent alienata † in ecclesiam, qua tunc Princeps secularis nò possit ei & hoc casu inferre præiudicium.

Declaratur secundo vt non procedat eo casu, cùm est facta † restitutio per uiam Iustitiæ: non per gratiam, nam cum restitutio ex iustitia fit cæteris fauorabilior, restitutus eo modo, dicitur restitutus & ad alienata: sic laf. in. l. Gallus. §. & quid si tantum nu. 73. delib.

& posthum. & ibi Crotus. nu. 118. & ante eos sic ibi Cuma. & ibi Fortunius Garzia nu. 233. Didacus. d. lib. 1. varia. resol. cap. 5. num. 7. ubi alios in hanc sententiã citauit, Mol. l. si quando nu. 10. C. vnde ut. Aegidius Bossi. tra. c. cau sarum crim. tit. de remedijs ex sola clau. prin cipis nu. 2. 3. 4. Dec. cap. vltimo ubi Molina. de consitu. Alex. conf. 101. lib. 2. addo Alcia. responso. 169. nu. 15. contrariam sententiam probauit solus Lancelotus Galliaul. in. d. §. & quid si tantum. nu. 69. sola difficultas est in intellectu, † l. quod si minor. §. Scuola. ff. de mino. qui pro sententia cõmuni adducitur, & tamen opinatur Galliaul. contrariam sententiam probare, sed textum illum intelligit post Pano. in cap. ex parte de restitu. spol. Didacus. d. cap. 5. nu. 2. in fin. loqui, quando de lucro agitur, quia tunc rebus alienatis ad ea non fit restitutio, ut is tex. loquitur in hereditate quæ tit. lucratium habet. memini tamen aliquando legisse apud † Casiodorum li. 3. varia. in epistola destinata Gemello Theodorico tunc Italia, & Galliarum Regi rescriptis in hæc uerba, † spe stabilis itaq; magnus hostium conuersatione damnata, quod natus est reminiscens, ad Romanum repatriauit Imperium, cuius absentia contigit dicitur, ut eius potuisset perire substantia, atq; ideo presenti iussione sancimus, quatenus tã in agris quàm mancipijs. urbanis aut rusticis, uel quicquid sibi competens quolibet modo nunc amissum, poterit probare sine aliqua tarditate, recuperet retinens ex nostra autoritate dominij ius omne, quod habuit: nec questionem eum de rebus sibi antiqua possessione competentibus uolumus sustinere, cui propositi nostri est etiam noua præstare.

Declaratur tertio ut non procedat quando in concessione restituitiois a Principe, posita fuisset clausula, Non obstante alienatione in alterũ facta, uel alia clausula, per quã restitutio plenissima esset concessa. sic Card. & Imol. in cap. quia diligencia de electione, quos sequitur Alex. d. §. & quid si tantum nu. 20. & ibi. laf. num. 77. prima lectura ibi Galliaul. nu. 72. in fin. & Soc. nu. & eam uidetur probare Rui. conf. 33. nu. 2. lib. 1. Paris. conf. 1. nu. 37. lib. 4. Fely. cap. inter quatuor. num. 10. de maior. & obed.

Contrariã sententiã probauit Io. Crotus d. §. & quid si tantum nu. 120. & ibi Fortunius Garzia. nu. 241. cum multis sequentibus, latè simè hanc posteriorem sententiam tuetur, a qua nec consulendo dissentit Rui. conf. 31. num. 20. 21. lib. 5. qui consuluit in indiuiduo aduersus

sus Alcia. d. responso. 169. addo hanc sententiam probasse & Ruij. conf. 123. nu. 12. in fin. nu. 13. 14. lib. 3. quae & magis mihi placet, quia esset per indirectum sine causa tollere ius tertij, quod nec licet Principi, cetera libenter silentio inuolucet.

117. Quero. 15. cum celerit reformatione sit succurrendum huic possessori spoliato, an libellus porrigi debeat: & non esse porrigendum videtur sensisse Lucas a Penna. d. l. si coloni. q. 19. & eo loco l. a Platea. col. 3. versic. & ex praedictis. verum rem hanc excutit late infra in. 15. remedio ex cap. reintegranda. 3. q. 1. in quaestione. 17.

118. Quero. 16. quanto tempore praescribatur huic remedio. l. si coloni: & perpetuo durare, id est sola 30. annorum praescriptione tolli, creditur Platea hic col. 1. versic. et nota q. & recte, Lucas a Penna. d. l. si coloni. q. 20. cum haec sit conditio ex lege, quae dicitur esse perpetua Inst. de perpe. & tempo. actio. in prin. Rursus quia et si esset hoc remedium ex interdicto unde ui & ita praetorium & per consequens anale. §. 1. in prin. ff. de vi & ui arma. & l. 2. C. unde ui: attamen cum hoc nostro casu sit solius rei persecutoria & non poenale, erit perpetuum. l. in honorarijs de actio. & obliga. quae sane quaestio ex latissimis traditis in. 15. remedio recuperandae ex ca. reintegranda. 3. q. 1. in q. 15. melius cognosci & intelligi potest.

119. Quero. 17. quanto tempore dominus amittat possessionem serui seu coloni, qui fugam rapuit, hanc dubitationem excitare videtur Cyn. in. l. 1. col. 2. versic. quero primo. C. ubi causa status & c. cui haec distinctio placuit, aut colonus uel seruus est ab alio apprehensus, & tunc statim illi apprehendenti acquiritur. l. 1. §. per seruum. ff. de acq. poss. & per consequens, pars dominus eam possessionem amittit, aut non est apprehensus per alium, & tunc subdistinguitur, aut is seruus non stetit diu in possessione libertatis, & tunc dominus & possessor non dicitur possessionem amississe. l. 3. §. quod si seruus. de acq. poss. aut is seruus vel colonus diu stetit in libertate, & tunc dominus censetur possessione priuatus.

120. l. si is. §. si seruus. ff. de usufruc. qui tex. in illis verbis, nisi pro libero se gerat & c. non legitur hodie negatiue, nisi pro & c. sed affirmatiue & c. si pro & c. vt legitur in codice Florentino, vt refert Anto. Aug. Hispan. lib. 1. emenda. juris. cap. 2. charta antepenul. & eam probat Lud. Russardus in Pandectis a se diligenter emendatis. addo lectionem hanc probari ex tex. l. 3. §. quod si seruus. ff. de acq. poss. ubi ea-

dem ferè verba ad litteram habentur, & legitur si pro libero & c. in hac vero quaestione nostra, eam aliter declarat Soc. & ceteri. d. §. quod si seruus, & late & subtiliter Aret. l. 1. §. per seruum, qui in fuga. ff. de acq. poss. quo loci Aemilius Ferretus nu. 4. intelligit illud, diu, spacio decem annorum finiri, ex tex. valdè simil. in. l. si cum fideicommissaria. §. Aristo. ff. qui & a quib. quo fit ut uera non sit sententia Cyn. in. d. l. 1. q. prima. C. ubi cau. status & c. hoc esse in Iudicis arbitrio positum, cum iure hoc definitum non sit, iux. textum l. 1. de iure delib. & inquit Cyn. arbitrabitur Iudex secundum domini negligentiam ex absentia, nam cessat hoc arbitrium postquam in casu valde simili intelligimus de decenio, & ex similibus quaestiones terminantur. l. non possunt. delegib. & ita in terminis hanc sententiam contra Cynum probauit Alber. in rub. C. de seruis fug. col. pen. versic. prima est & c. quanto autè tempore domino priuatur dominus per fugam coloni. docuit Cyn. in. d. l. 1. q. 2. & Alber. d. Rub. C. de seru. fugi. col. pe. versic. secunda quaestio est, non refero. Haec de decimo remedio.

S V M M A R I V M
V N D E C I M I R E M E D I I
R E C V P E R A N D A E
P O S S E S S I O N I S .

- 1. Zeno sauricus impius Romanorum Tyrannus. l. Non ab re. C. unde vi. promulgator.
- 2. Bibliotheca amplissima Centum viginti millium librorum Imperante Zenone Cambusita.
- 3. Conductor, eo ipso, quod locatori rem negat restituere, eum spoliat dicitur.
- 4. Conductor iustam ob causam non restituens rem locatori an à poena. l. Non ab re. C. unde vi excusetur.
- 5. Conductor allegando serui dominum iustam non profert eam restituens rem locatori.
- 6. Ipsi quis conductionis. C. locati quomodo differat a l. Conductor. C. locati & a l. Non ab re. C. unde vi.
- 7. Impensarum causa rem restituere locatori iuste recusat conductor.
- 8. Impensarum causa, iuste retineri res potest.
- 9. Animalia ob alimenta eis praestita iuste retineri possunt.
- 10. Impensarum exceptio, etiam executionis tempore obijci potest.
- 11. Impensarum causa, alias retineri prohibita retineri tamen possunt.
- 12. Scholasticus, ab impensio in funere scholastici factas, iuste illius libros retinere potest.
- 13. Libri Scholasticorum ob as alienum pignori non possunt, sic que in eis fieri excusatio.
- 14. Impensarum causa, iuste scriptura a procuratore & notario retineri possunt.

- 15. Impensarum exceptio etiam tertio obijci potest. 49
- 16. Impensarum causa etiam res ecclesiae possunt retineri. 50
- 17. Impensarum causa, etiam oblata fideiussione de eis soluendis retineri res potest. 51
- 18. Impensarum causa etiam Castrum & oppidum reseruum retineri potest. 52
- 19. Conductor ad longum tempus ob impensarum causam rem iuste retinere potest. 53
- 20. Conductor & si ob non solutam pensionem expellitur, potest tamen impensarum causa rem retinere. 54
- 21. Impensarum causa res a malefide possessore retineri non potest. 55
- 22. Conductor iustam habet causam non restituens rem conductionis si conductionis tempus adhuc non est finitum. 56
- 23. Conductor iustam habet causam non restituens rem conductionis, cum timent ab alio sibi fieri conuersum. 57
- 24. Conductores non restituens rem a se conductionem, & verum alienarum occupatores tenentur. 58
- 25. Delicta puniuntur si dolò & culpa, sunt commissa.
- 26. Excusatur is, qui domo consulas peritiores errauit tamen ob inuis ignorantiã.
- 27. Consilium iuris prudentium excusatur in litem succumbentem, ne in expensis condemnatur.
- 28. Insuperstiti consilium, qui est secutus a delicto excusatur.
- 29. Conductor, vel colonus, quousque debeat esse contumax in restituendo, & in poenam. l. non ab re. C. unde vi incidat.
- 30. Praxis quae sit in remedio. l. conductores. C. locati & l. Non ab re. C. unde vi.
- 31. Probanda quae sint in casu remedij. l. conductores. C. locati & l. Non ab re. C. unde vi.
- 32. Dominium ex possessione praesumptio probatur, et ibi declaratur.
- 33. Locationis instrumentum dominium non probat.
- 34. Positio locatoris probanda est illius temporis, quo facta est locatio, si agitur remedio. l. Non ab re. C. unde vi.
- 35. Conductor conueniens remedio. l. Conductores, vel l. si quis conductionis. C. locati, vel etiam l. Non ab re. C. locati obijcere an possit dominij exceptionem, & ubi spectem declarationibus declaratur quaestio ipsa.
- 36. Dominij exceptionem, qua ratione locatori obijcere non possit conductor.
- 37. Exceptio alia dominio inferiori, locatori per conductorem obijci non potest.
- 38. Locatio cum legitime facta non est dominij exceptio locatori iuste obijci potest.
- 39. l. Titibus. c. de agricol. & cens. lib. xi. declaratur.
- 40. Exceptio dominij locatori obijci potest cum rem propriam conduxit conductor.
- 41. Exceptio possessionis propriae a conductore contra locatorem obijci potest.
- 42. Conductor ob superuenientem nouam causam potest recusare rem domino restituere.
- 43. Conductor mutato locatoris titulo rem illi restituere iuste recusat.
- 44. Exceptio dominij notoria locatori obijci potest.
- 45. l. Si quis conductionis & l. conductores. C. locati remedium cessat, cum actione ex locato agitur.
- 46. Locationis contractus, nullus derogatur, si ex locato agatur.
- 47. Cyni uersa consideratio.
- 48. In ad probationem. C. locati, expunitur.

Conduci res propria potest, ob solam possessionis causam. Remedium. l. Non ab re. C. unde vi. & l. conductor. C. locati. an contra conductorem haereditas concedatur. Haeres, defuncti representat personam. Locator cum rem a conductore haere de iure recuperare, sua redit scientiam rem esse ipsius locatoris probare debet. Emphyteota haeres alienando rem emphyteoticam in poenam non incidit nisi probetur fuisse rem fuisse emphyteoticam. Haeres iustus & necessarius, qui cum defuncto moram trahebat, praesumitur defuncti facta scuisse, ubi declaratur, si legitima etatis erat. Scientia ex cohabitatione praesumitur. Remedium. l. conductores. C. locati & l. Non ab re. C. unde vi. an habeat locum, eum conductor rem conduxit propriam. Remedium. l. Conductores. C. locati & l. Non ab re. C. unde vi. an locum habeant contra creatorem, qui soluto debito rem non restituit. Constitutiones. l. conductores. C. locati & l. Non ab re. C. unde vi. an extendantur. Constitutiones poenales ob rationis identitatem extensionem recipiunt. Remedium. l. conductores. C. locati & l. Non ab re. C. unde vi. an locum habeant in ceteris contractibus, quam locationis. Emphyteota conueniens non potest remedio. l. conductores. C. locati & l. Non ab re. C. unde vi. l. Si quis conductionis. C. locati locum non habet in contractibus emphyteoticis & ceteris a locatione dissimilibus. Differentia quae sit inter l. Non ab re. & l. si quis in tantum. C. unde vi, & ubi quatuor asignantur.

A. S E B A S T I A
N O P P .

Conductores alienarum rerum, seu alienam cuiuslibet rei possessio nem precario detinentes, seu haereditas eorum, si non eam dominis recuperare volentibus restituerent, sed li rem usque ad definitiuam sententiam expeditauerint, non solum rem locatam, sed etiam aestimationem eius vitrici parti ad similitudinem inuasoris alienae possessionis praebere compellentur. Dat. Quint. Cal. April. Constantiopol. Theodorico & Venantio Cons.

IDEM. A. SEBASTIANO. PP.

Non ab re est, quemadmodum aliena possessionis inuafores, tam verus quam praefens sacra constitutio censuit esse puniendos: ita nec conditoribus & possessionis alienae detentoribus impune procedere, si locatoribus forte, vel possessionem rerum suarum, quam apud alios precario modo esse concellerant, recuperare secundum leges volentibus, (cum nulla sibi met cognita legibus allegatio competeret) duxerint restituendum, & non protinus, id est, non expectato iudiciorum ordine, alienam possessionem recte eam recuperantibus cedere patiantur. Eos namque iubemus pro tanta suae iniquitatis impudentia, si cognitionis iudicialia eum fuerint condemnati: rei, cuius possessionem sponte restituere usque ad diffinitivam sententiam minimè passifunt, aestimationem videlicet pariter cum ipsa re praebere compelli. Dat. Quint. Cal. April. Constantino pol. Theodorico & Venantio coss.

VNDECIMVM RECUPERANDAE POSSESSIONIS REMEDIVM EX.

Conductores. C. locati
& l. Non ab re. C.
unde ui.

Constitutio haec fuit Zenonis Isaurici, qui non modo ex impia Tyrannide ab omnibus detestandus est, verum & ob immodicam illius negligentiam summo opere accusandus, cum eo Imperante amplissima, & t nobilissima Centum viginti milia volumina librorum combusta fuerint, quod dolendum est certe nostris praesertim temporibus, quibus multa subobscura perplexa & non factis cognita videmus, quae omnibus nota & clara forent si illa extarent, is ergo Zeno hanc unam edidit constitutionem, quam compila-

tores, vel ob faciliorem cognitionem, vel memoria lapsi duobus relatis in locis scripserunt, est haec constitutum, antiquam possessionem aduersus praedij conductorem, qui conductionis finito tempore, nulla causa nulla ueritate suffultus possessionem restituere negat ante omnia restituatur, eo enim ipso, quod restituere negat locatorem spoliare dicitur. l. colonus, de ui & ui armata. in his nostris terminis Alexand. conf. 13. num. 2. lib. 6. Cephalus conf. 47. num. 40. lib. 1. haecque constitutio in omnibus ijs locum sibi uendicat, qui rem ab alio precario detinent, quod multis exemplis Bald. & ceteri hic docent, & suo ostendimus loco, in Inquilino enim & conductore expressum est.

Quero primo, cum haec constitutio eos conductores excuset, qui non restituendum domino iustam aliquam causam & rationem habent, quae causa iusta, quae ratio haec esse possit, & plures adferuntur, Prima est secundum aliquos, cum conductor dominium rei a se conductum allegat, quod probare videtur hic textus, dum inquit, possessionem rerum suarum, verum reijcitur prima haec causa à glos. Bart. & ceteris hic, cum non valeat conductor aduersus locatorem rem repetentem dominij exceptionem obijcere. l. si quis conductionis. C. locati, quae constitutio ut Diocletiani & Maximini: (vt iam admonui in praedij) per annos sepe ducentos ante nostras edita est, & est ad possessionem recuperandam, ut in ipsa. l. si quis conductionis. nu. 3. docuit. Bar. parumque ab his nostris differt, nam haec nostrae sunt admodum generales, & casum. d. l. si quis conductionis continere possunt, ut factum in specie & exemplum quoddam, cum ex ea sit solum diffinitum conductor non posse reculare restitutionem possessionis, obijciedo dominij exceptione, qua de re latissimè infra dicemus. q. 5. Secunda ergo causa, & ratio adferri potest secundum Bar. & ceteros, quando scilicet ist conductor finita locatione ratione impense utilis, uel necessaria, rem ipsam retinet, quod potest, ut in his terminis est glos. in l. colonus et in l. cum fundum, de ui & ui arma. in l. pen. ff. locati, Regulariter enim est, ut pro t expensis in re factis, retineri res ipsa possit, ut est glos. in l. si non fortem. §. si centum & ibi las. num. 10. de cond. indeb. & solet adferri quotidianum, & notabile exemplum, cum retinentur animalia ob alimentorum eis praestitorum impensam, ex l. in summa. vbi Saly. C. de piguo. & tradunt Alcia. tracta. praesump. regula prima pra-

praesump. 50. & Plotus Nouarion. in l. si quam do. nu. 874. C. unde ui. Confirmatur haec fecunda ratio ex eo, quod tradunt Albe. in l. fundo col. vltima. ff. de rei uend. Castren. conf. 17. col. vlt. las. in l. si area in prin. ff. de cond. indeb. Goza. conf. 86. nu. 23. & Rolan. a Valle conf. 28. nu. 1. Ripa. in l. vbi pure. §. qui in distrahendis nu. 2. ad Trebell. Negusa. de pign. quinta parte princip. seq. membro. nu. 15. Boe. q. 43. num. 10. & q. seq. num. 14. 16. Tiraque. de tract. conuentio. §. 7. glos. 1. num. 13. alia retuli sup. remed. 15. q. 32. in fi. & Corn. conf. 147. nu. 18. lib. 2. hanc impensarum exceptionem etiam in executione sententiae posse opponi, eamque executionem posse impedire, quae notabilis est extensio ad relatum regulam, quae etiam extenditur secundo loco procedere etiam in his rebus t quae regulariter pro debito aliis retineri non possent, ut tamen possint pro expensis, ut cum quis t in funere scholastici, facit expensas, illius libros donec sit sibi satisfactum poterit retinere, sic Bal. in l. 1. C. ob chirurgi. pecu. in l. in restituenda C. de petitio. hered. in l. vlt. C. de mod. quem est secutus las. in d. l. si non fortem. §. si centum nu. 10. vers. immo plus addo, & idè probauit is, qui tractatum falle. edidit post illud Soc. 13. regula. 8. 4. fallen. 2. cum tamen pro t debito in libris scholastici non possit fieri executio. glos. in l. nepos Proculo de verb. sig. Bald. in rub. C. qui bonis cedere possunt.

14. Extenditur tertio procedere t etiam in procuratore, & altero, apud quos acta & processus litis sunt, ut possint illa retinere donec pro expensis eis soluat quod debetur, sic Boe. q. 15. nu. 3. qui post longam disputationem testatur a Rege Carolo sic fuisse constitutum, idem censuit Capicij Decif. 11. num. 1. 2.

15. Extenditur quarto procedere t etiam aduersus tertium, sic Soc. Sen. cof. 15. col. 6. vers. quinimò licet res & c. lib. 1. ex. l. qui iniurij §. vlt. ff. de furtis.

16. Extenditur quinto ut procedat t etiam in rebus ecclesiae, & ita beneficialibus, sic Abbas in cap. de multa. col. 4. de praeben. las. d. §. si centum nu. 10. vers. amplia istam.

17. Extenditur sexto etiam si offeratur t fidelius de soluendis ipsis impensis iam liquidis, sic Goza. conf. 100. nu. 1. et si absolute etiam nondum liquidatione facta intelligat Ruin. conf. 84. in fin. lib. 1. dicemus infra in. 15. remedio. q. 32. in fin.

18. Extenditur septimo procedere t etiam, quando quis in refectione Castris expendisset, nam & tunc non solutis expensis Castris re-

stitutio potest impediri, Io. de Anna. in conf. 31. col. fin. quem sic rectè intellexit & secutus est Rui. conf. 100. in fin. lib. 4. Soc. lun. conf. 68. nu. 143. lib. 3. idem respondit Bello. conf. 10. nu. 2. qui non uidit nec Anna. nec Ruin. Contrarium autem sentit las. & malè in d. §. si centum in fin. vers. aduerte tamen, est enim secutus auctoritatem Io. de Anna. quem non perpendit aliter sentire, quam ipse intellexerit.

19. Extenditur octauo procedere etiam in conductore ad longum tempus, in quem trassatum dicitur utile dominium, qui potest adhuc rem retinere ratione impensarum, sic in terminis subtilis Aret. conf. 55. num. 3. versic. praemissis tamen & c.
20. Et tenditur nono procedere t in conductore, qui pensionem non soluat, & ob id a possessione expellitur, is enim adhuc re pro expensis retinere potest, sic clarè docuit Bal. in l. eadem col. 2. vers. sed numquid colonus. C. locati. hanc adfert rationem, quia licet sit male versatus contra dominum non soluendo illi debitam pensionem, non tamen est male uersatus circa praediorum culturam, quare expensas repetit. alia retuli infra in remedio. 15. quaestione. 32.
21. Declaratur nunc non procedere t quando possessoris mala fides esset nota & clara, tunc enim retentione uti non possit, sic respondit Alex. conf. 154. num. 4. lib. 6. Cur. lun. conf. 165. quos est secutus Neuiz. conf. 78. in fi. vbi affirmavit, agenti remedio illo reintegrande ex cap. reintegranda. 3. q. 1. non posse a spoliatore obijci expensarum exceptione, qua de re suo loco dicemus infra 15. remedio. d. q. 32. in fi. vbi & de meliorationibus agemus latius
22. Tertia quoque iusta causa & ratio t non restituendi est, si dicat conductor, nondum finitum esse locationis tempus, & pensionem tamen iam esse solutam, quod intelligo ratione temporis praesentis, non futuri, & utrumque copulatiue esse deducendum sentit Saly. in hac. l. non ab re, quia si solum diceretur finitum non esse locationis tempus, posset dominus excipere, nec pensionem esse solutam, ideoque finitam esse locationem intelligi, cum iure concedatur expulsio. l. cum fundum. ff. locat. cum simil.
23. Quarta quoque considerari potest t causa, ut in eo conductore, qui iussit tunc controuerfiam alterius impedientem rem locatori restituere, iudicio moto contra ipsum locatorem, ut anno iam elapso interrogatus respondit pro Bernardino Poppa Cuminenfi, qui fini-

to conductionis tempore, quam conduxerat apothecam a locatore, monitus non restituit, sed respondit se molestia afflicta Becherijs se dominos affirmantibus, seq; obtulit ei restitueret, cui de iure tenebatur. condemnatus tamen fuit is Foppa apothecam locatori restituere, sed dicebam in pœnam ipsum conductorem harum constitutionum non incidisse: multis adducebat, Primo, quia ratio præcipua harum constitutionum in illo casu cessabat, quæ illa est, ne audeat conductor rem conductam occupare, & deinde possidere, ut uerba clarè ostendunt, quod teneantur conductores tunc rei aliene inuadores, & occupatores, & clarè sic omnes hic intelligunt, & Præf. Papien. forma libelli, quo agitur ad ficti præstationem & rei relaxationem in glo. super solutione nu. 5. sed eo in casu is Foppa non, ut occuparet & possideret restituere negabat, sed ut ab ea molestia & futuro timore sese liberaret, quæ confirmabam ex Bar. in l. extat nu. 4. uerf. hoc probatur. ff. quod metus cau. (quod & suo loco retuli) dum affirmavit, constitutionem illam, tunc demum locum habere, si is creditor occupando possidere incipiat, quod & clarius probauit Paul. Picus in l. in quartam nu. 168. ad l. falcid. qui affirmavit constitutionem. l. si quis in tantam. C. unde ui, non habere locum, cum is occupator non acquirit sibi possessionem, sicq; possessio rem non priuat, (quod suo loco fusius explicauit) Argumenta præterea ex eo, quod de licita tunc puniri debet cum dolo uel saltem culpa committitur, secus si utriq; deficiat, latè lafo. in l. 1. n. 13. cum multis seq. ff. de legibus, latissimè Tiraq. tract. de pœnis legum mitig. uel & c. causa. 13. in Foppa autem, nullus erat dolus nullaq; culpa, cum timeret iustè cõtrouersiam a Becherijs sibi fieri, quin ut a fraude se alienum ostenderet, obtulerat fideiubere soluendi pœnionem ac restituendi conductam apothecam, cui restituenda erat, dicebam præterea maiorem fuisse negligentiam & culpam locatoris, qui sola præstita fideiussione poterat indemnem præstare Foppam conductorem & omnem ab eo pellerè timorè, quem uel ex eo magis excusandum dicebam, quod esset tunc rudis & ignarus, cum præsertim peritio res consuluerit iuxta tex. l. iuris ignoratia. C. qui admittit. Tiraq. d. causa. 13. nu. 120. ubi latissimè, qui affirmavit post multos a se relatores, iuris ignorantiam rudes à delictis excusare cum præsertim peritos consuluerunt. accedit tandem, quod causa etiam leuis excusat, ut olim dicebam supra in 5. remedio recupe-

randæ possessionis. q. 14. ubi ex multis retuli Soc. Sen. conf. 131. colum. 4. uerf. amplius libro. 1. quem est secutus Crauet. conf. 18. num. 9. affirmantes leuem etiam causam excusare à pœna. l. extat & c. d. l. si quis in tantam, sic in hoc Foppa conductore causa aderat nõ leuis, sed iusta & grauis iudicio & consilio patronorum causa, quare quemadmodum in lite succumbens ab expensis tunc excusatur superiorem iudicio, se bono iure contendere arbitrat, ut tradunt omnes in l. 1. propterandum §. si autem alterutra, ubi laf. nu. 8. C. de iud. Tiraq. d. tract. de pœnis legum & c. causa. 51. nu. 108. 109. illi addo Rui. conf. 162. nu. 7. lib. 3. Paris. cõf. 7. in fil. lib. 3. Alcia. tract. præsumpt. regula. 1. præsumpt. 51. in fi. & clarè cõfuit Alex. conf. 19. nu. 10. lib. 7. eum à delicto & pœna excusari, qui iuris periti consilium secutus actum gessit. idem placuit Barba. cõf. 12. col. 8. lib. 1. sic in nostris terminis respondit Alex. conf. 103. nu. 11. lib. 1. eum excusari a pœna. l. si quis in tantam, qui ex cõsilio iuris periti aliterius possessione est ingressus: placuit & hæc sententia Ang. in l. sed et si lege. §. si re, de petitione. here. & Barb. conf. 40. col. 8. in fil. 1. idè ergo dicebam in ipso Foppa conductore.

Quinta potest causa considerari, ut in herede succedente conductori ut infra in q. 6. latè explicabimus.

Quæro. 2. usquequo debeat hic tunc colonus esse contumax, ut conueniatur ex hac dispositione, Bar. in hac. l. non ab re: uerf. quæro in quantum, concludit usq; ad sententiam, reiecta Io. opinione, existimantis sufficere si usq; ad litem contestatam contumax erit, ex tex. ibi, ordine iudiciorum non expectato, quæ tamen uerba hoc non significant, ut solum litis contestate tempus expectetur, sed declaratur ordo is iudiciorum, ut usq; ad difinitiuam intelligatur, ut subijcit tex. quem sic Bar. & ceteri intelligunt, & clarus est hic tex. l. conductores. C. locati, què sic citare uoluit Saly. in hac. l. non ab re.

Quæro. 3. quæ tunc praxis harum constitutionum erit: multiplicem retulit Bar. in hac. l. non ab re nu. 2. hancq; ueriores esse concludit, quam & glosa probauit, ut conditionaliter proponatur hoc modo, peto Caium conductorem prædij mei ad illud restituendum, & si fuerit contumax usque ad sententiam, pœnam tunc condemnari ad ipsius rei estimationem, cum ipsa re. similem praxim inquit Bar. haberi in l. 1. in prin. secundè glo. libi de actione emp. in l. 2. §. item si in facto de uerbo oblig. idem cum Bar. cõfuit in hac. l. non ab re; Bal. Ang.

Ang. & Saly. qui hoc generale esse affirmant, quando commissio pœnæ pendet à causæ processu: similem praxim docuit Bar. in l. si constante. §. quoties in fine. fol. matr. qui proprie citauit tex. huic. l. non ab re: similem praxim retulit Bal. in l. quod tempore col. 3. uerf. secundo quæro. C. de restit. milit. qui. l. nõ ab re nostram citauit, similem Bar. in l. qui de in officioso nu. 4. ff. de inoff. testa. similem Bal. in l. si quis in suo in fi. C. de inoff. testa. qui et d. l. non ab re allegauit, sic tandem similem retulit Bar. in l. si cum excep. §. hæc autem actio nu. 2. ff. quod metus causa.

Quæro. 4. quæ tunc necessario probanda sint in hoc iudicio: & duo tantum esse probanda affirmauit Bal. in hac. l. non ab re nu. 8. locationem scilicet, & contumaciam non restituentis, nec enim habet necesse hic agens dominum se probare, cum eo ipso, quod locauit tunc dominus præsumatur, nõ si dominus præsumitur, qui possidet. l. litibus. C. de agricol. & cens. lib. 1. l. quidam in suo. ubi Bar. ff. de cõd. instit. l. 1. & l. 4. C. de proba. quod uerum factis arbitror, cum dubium non sit, hunc locatorem ex conductoris persona de præsentibus possidere. l. qui uniuersas. §. qui per colonum & §. seq. ff. de adquir. poss. qua ex possessione de præsentibus factis dominus præsumitur, cum non principaliter, ut in rei uendicatione, sed incidenter deducatur dominium, ut latè docuit Bar. in d. l. si quis in suo nu. 4. uerf. secundo casu de cond. institut. quem secuti sunt omnes ut apud Barba. conf. 50. col. 6. in fi. lib. 1. Soc. Sen. conf. 112. nu. 22. 23. lib. 4. Dec. conf. 221. nu. 7. Soc. Iun. conf. 135. nu. 2. lib. 2. & latè plura scribunt Boe. q. 42. nu. 8. Alcia. responso. 319. nu. 1. Cephal. conf. 63. n. 13. l. licet ergo: locationis instrumentum non probet dominium. l. ad probationem. C. de proba. factis tamen præsumitur ex eo instrumento, quo possessio probatur, cum dominium in hoc iudicio nõ ueniat, quod alia ratione a Bar. non perpensa confirmo, constitutiones hæc nostræ prouident pinguius, quàm constitutio. l. si quis conductionis. C. locati, ut iam admonui cum hoc sit genus, illa species, & casus, si ergo in eo casu nulla dominij oppositio potest exceptio, ut clarè est constitutum, & statim subijciam, sic & in casu hoc nostro. frustra ergo dominij quæstio erit, ut nunc subijciam, Gratius tamen responso. 90. num. 14. 15. lib. 1. citando Cur. se. d. conf. 71. col. 2. uult saltem tunc esse probandam possessionem locatoris, tempore factæ locationis.

Quæro. 5. an aduersus hunc locatorem agere-

tem, opponi possit dominij exceptio, concludit Bar. in hac. l. non ab re in prin. & nu. 4. distinguendo, aut agitur simpliciter actione ex locato, & tunc potest opponi, hic casus non est noster, aliquid tamen statim subijciam de clarificatione. 7. aut agitur ex conditione. l. si quis conductionis. C. locati, & tunc non potest agi. sentit Bar. nostras constitutiones, actionem non præbere, sed sumere à relatis, uel locati, uel conditionis ex. l. si quis conductionis, rectius admonui supra, in prima huius re medijs quæstione nostras constitutiones magis generales esse. d. l. si quis conduct. uerum idè disponere. quare uerè dominij exceptio non poterit opponi, cuius rei rationem sentiunt Abbas. & Fely. in cap. inter dilectos, de fide instru. quos probauit Petrus Stella Aurelianus in l. repetitio. nu. 53. ff. de cond. in deb. ne scilicet per hanc exceptionem illudatur locator, quod & in alijs casibus cum locati agitur malè secundum Stellam intelligebat Bar. in l. si alienam rem. fol. matr. intelligo hanc cõclusionem fortius procedere, cum alia infirmior exceptio ipso dominio obijcitur, ut si opponeretur hypothecæ sic clarè in terminis Cur. Iun. respondit Conf. 122. num. 1. quem secutus fuit Soc. Iun. conf. 6. num. 8. lib. 2. ea ratione relata, quia si dominus excipiens nõ auditur, fortius, qui ius habet pignoris, excluditur.

Declaratur primo non procedere tunc cum non constat legitime locationem factam, sic declarat Bart. d. l. si quis conductionis, ibi, in fine uerf. ultimo oppono, & clarè Barb. conf. 50. col. 8. uerf. in contrarium. lib. 1. Afflicti Decis. 12. & egrèdè Cora. lib. 3. miscella. iuris cap. 2. nu. 10. quo loci sic intelligit. l. litibus C. de agricol. & cens. lib. 1. xj. quam tamen aliter declarat Bald. in d. l. si quis conductionis secunda oppo. & ibi Ang. col. 2. circa finem.

Declaratur secundo non procedere quando tunc conductor ignorat rem propriam conduxit, nam & tunc opponi potest dominij exceptio, ut d. l. si quis conductionis declarat Cur. Sen. conf. 71. col. 2. uerf. quarto principaliter, & alij quas infra referam. q. 7. quo loci post glosam dicemus, hoc casu cessare harum nostrarum constitutionum prouisionem, & dispositionem.

Declaratur 3. non procedere, ubi conductor offert se paratum probare rem hæc à se locationis tempore possessam, conduxisse, sic declarat omnes in l. si quis aliquam rem, de adquir. poss. clarè Cur. Sen. conf. 71. col. 2. Dec. in l. neq; pignus nu. 4. in fi. de reg. iur. Par.

Paris. conf. 59. nu. 30. lib. 1. & clarissime hanc esse ueram & communem declarationem omnium in d. l. si quis conductionis, testatur Ripa in d. l. si aliquam rem in fi. sic & Plot. in d. l. si quando nu. 193. uerf. fallit tamē. C. unde ui.

42 Declaratur. 4. non procedere ubi t̄ superue nisser noua causa non restituendi, tunc enim super illa ante restitutionem auditur con ductor, sic declarat dictam. l. si quis con ductionis Alber. in. l. si quis fundum. §. fin. ff. lo cati, quem est secutus las. conf. 158. col. fi. uer. quinto principaliter lib. 2. Plotus. d. l. si quā do nu. 193. uerf. fallit. 2.

43 Declaratur. 5. non procedere, quādo istō dō tor mutauit possessionis titulum, ut quia locator sententia iudicis fuit possessione sua priuatus, & is cui fuit adiudicata possessio, eā ipsi conductori alienauit, ut in notabili hoc casu consuluit las. conf. 158. col. 1. uerf. ultra eorum, li. 2. cessat enim tunc locatio, & iustā non restituendi causam habet conductor, cū finito datoris iure, finitū sit & illud accepto ris: iuxta regulam. l. lex uectigali. C. de pig.

Declaratur. 6. nō procedere in illis casibus, in quibus aduersus agentem remedio recupe rande ex interdicto unde ui obijci potest do minij exceptio, ut quando t̄ notorie de domi nio rei conuenti, sicque conductoris constat, sic clarē Alex. in l. si aliquam rem nume. 31. et Ripa in l. naturaliter. §. nihil commune. nu. 35. & ibi Cora. secunda parte num. 67. de ad quir. poss. lassred. Lanfrancus in suis decisio nibus concludit. 498. ceteros casus loco suo re tulimus.

Declaratur. 7. dispositionē hanc nostram, 45 t̄ & d. l. si quis conductionis, non procedere cum actione ex locato agitur, (& si nō igno rem hanc declarationem malē ab interpreti bus referri, cū sub genere regulę non sit) tunc non tertij, sed proprij dominij exceptionem obijcere licet: sic declarat Bar. in. d. l. si quis conductionis in fine, & in. d. l. non ab re, nam ut inquit ille, sic excipiendo detegitur con tractus nullus, adducitur ex. l. qui retu. & l. ad probationem. C. locati, sicq; demonstrat acto rem sine actione experiri, cum Bar. commu nis est sententia, sic respondit & Alex. conf. 43. nu. 8. lib. 4. Soc. Sen. conf. 287. in prin. lib. 2. Bar. l. legata inutiliter nu. 2. ff. de adim. le ga. Dec. l. neq; pignus nu. 4. de reg. iur. Gra tus respons. 90. in fi. lib. 1. Boe. conf. 13. nu. 14. uerum cōtrarium sentit Cy. in. d. l. si quis conductionis, idem esse cum locati actione agitur, nec uerum uidetur, quod docuit Bar. ex ea excep. contractum nullum detegi, nam

inquit Cy. per simplicem dominij excep tionem, non detegitur nullitas contractus loca tionis, sed per probationem ipsius dominij, dicta. l. ad probationem, uerficulo sed ex euen tu. Nec obstat inquit Cy. ibi quæ de domi nio, quia non ex locato, sed rei uendicatione agebatur, est tamen ut admonui contra Cy. crebrior sententia, & quamquam non ad sit quir Cyn. considerationem euerat, illi uno

47 satisfaciā uerbo, tituli naturam, sub quo col locatus est tex. d. l. ad probationem, ostende re non rei uendicatione, sed locati agi, sed ut

48 uerius dicam, nulla mihi harum sententia in eo textu probatur, non enim est ibi disputa tio an rei uendicatione uel locati agatur, sed tantum ambigitur, an locatiōnis instrumen tum probet dominium ad illius cōmodum, qui illud probare debet: & non probare affir mat, cum iure nemo possessionem sibi muta re possit, aliarum ergo probationum euetus spectandus erit, quibus si conducentis domi nium probetur, nulla erit locatio, hacq; rati one hic tex. illi tit. conueniet, quare ubiq; passim interpretes nostri in eam sententiam hunc citant tex. locatiōnis instrumentum do minium nō probare, uno tamen in casu, Cy. sententiā loci habere potest, ut placuit Saly. in. d. l. si quis conductionis in fi. quando scilicet dominus, & possessor remt̄ propriam soli us possessionis causa conduxit, quod fieri potest. l. si aliquam rem ubi Alex. nu. 29. ff. de adquir. posses. agi enim tunc locati actione potest, cum iure possessionis ratione tene rit locatio sic & Dec. in. d. l. neq; pignus nu. 4. in fi. de reg. iur. quod satis placet, & cum sta tim admonuerim non esse locum dispositio ni. d. l. si quis conductionis, cum rei uendica tione agitur, non habet dubium, cum terminos tunc egrediatur actor, quare poterit reus dominij exceptionem obijcere, ut declarat Bar. in. d. l. si quis conductionis in fi. C. locati Bar. in. l. si fur. ff. commod. quos est secutus. Crauetta. cōf. 157. nu. 4. qui Castren. & Corneum retulit.

49 Quæro. 6. an. remedium harum t̄ constitu tionum concedatur aduersus heredes con du ctoris: & concedi dixit Bart. in hac. l. non ab re nu. 5. ex tex. l. si quis conductionis. C. loca ti, qui certē nullum uerbum hac de re facit, arbitror tamen ueram esse Bar. sententiam ex tex. nostro. l. conductores quem sic citauit Sa ly. in hac. l. non ab re. q. 5. Cagnol. in. l. neq; pignus nu. 8. de reg. iur. Cepha. conf. 47. nu. 40. lib. 1. accedit, quod si defuncti t̄ persona susti net hæres athen. de iureiura. a. morie. p̄st̄it̄

50 51

20 in prin. & in eum est continuata possessio nis locatio, sequitur cum teneri sine difficul tate possessionem restituere, quā nouit se ut conductorem possidere, hanc tamen scientiā

52 prohibet locator, alioqui enim ipse hæres iuste ignorare præsumitur. l. qui in alterius. de reg. iur. quod sentit Barto. statim relatus, dum subdit, quod si causa est iusta, hæredem excusari, quam Bart. sententiam probauit & Dec. in. d. l. qui in alterius nu. 1. in fi. de regu. iur. quo loci alij hoc affirmauit exemplis, ut

53 illud notabile, emphyteota t̄ hæredem ab em phyteotis commodo alienando in scio domi nio non cadere, nisi probet dominus, illum iā sciuisse rem emphyteoti fuisse suppositam, ut ante alios censuit Bal. in cap. 1. §. si uassalus seu dum. in fi. in tit. si de feudo fuer. contro. inter dominum, & agna. idem respōdit Dec. conf. 328. nu. 6. quo loci & l. art. sententiam. in. d. l. non ab re. p̄ obauit, quæ sanē conclusio præ ter ea quæ a Dec. in. d. l. qui in alterius afferun tur, declarari potest Primo non procedere in

54 eo t̄ hæredē suo, & necessario, qui cum ipso defuncto morabatur, ut in nostris ferē termi nis declarauit Ruin. conf. 50. nu. 7. lib. 1. dum argumentatur, hæredem iam nouisse defunctum, cui successerat inuestitum quandoque de feudo fuisse, cū is hæres una cum ipso de functo habitaret, quod & in simili respondit idem Ruin. conf. 47. nu. 13. lib. 2. quam decla rationem ueram intelligo, cum is filius legiti mæ ætatis est, ut intelligat ac scire possit facta patris, ut in simili declarat las. in. l. si quando nu. 43. uerf. limita tamen. C. unde ui, sic & nouissimē Plotus. ibidem nu. 620. qui num. 621.

55 Subijcit t̄ ex cohabitatione regulariter præsu mi scientiam, & multos in hanc sententiam retulit, non tamen Rui. a me relatum, addo nunc Paris. conf. 75. in fi. lib. 1. Tiraq. de re tractu confang. §. 2. glof. 2. nu. 9. & Rolandū à Valle conf. 12. num. 11. 12. lib. 1.

56 Quæro septimo utrum ne t̄ constitutiones hæ nostræ locum sibi uendicent, contra con ductorem, qui ignorat̄ rem propriam con duxit, & non habere locum sentit glo. in hac l. non ab re in uerbo cedere in fin. quam mul tum perpendit Cur. Sen. conf. 71. col. 3. uerf. 4. principaliter & col. 7. uerf. similiter non ob stat, qui sic declarat doctrinam Alex. in. l. si ali quam rem nu. 35. de adquir. poss. idem sentit Dec. in. l. neq; pignus nu. 4. uerf. secundo no to. de reg. iur. idem respondit Riminal. cōf. 94. num. 16. lib. 1. illa est præcipua ratio, quia conductio & locatio est nulla sic omnes in. d. l. si aliquam rem. ibi Ripa nu. 5. deficit enim

consensus, qui locatiōnis contractum perficit, cætera apud relatores uideri pot. un.

57 Quæro. 8. an. remedium harum t̄ constitu tionum locum habeat cōtra creditorem, qui soluto debito, pignus non restituit, & non ha bere locum affirmauit Saly. in hac. l. non ab re in fi. ea ratione, quam sentit & glof. quia tribus in casibus solum hæ cōstitutiones loquun tur, ut ergo t̄ ius singulare non extendatur. I. ius singulare de legib. cum præsertim sit pœ nalis. l. si de interpretatione de pœnis: quæ sanē ratio non multum concludit, cum taxati uē non loquatur, & licet casus aliquos referat, exempli gratia illi sunt, quare non restrin gunt. l. damni in se q̄. quidam. ff. de dam. in se cto. §. hætenus inst. de grad. & licet pœnales t̄ constitutiones hæ sint, ex rationis identita tate tamen possunt extendi, ne præsertim im punita remaneant delicta, ut iam aliās admo nui, nisi dicamus eandem rationem non sub esse, cum sint hæ concessæ ad recuperan dam amissam possessionem, quam is debitor etiam soluto debito non dicitur posse recu perare, cum nulla penes cum fuerit, sed apud creditorem, cōtra quem, alio est succur sum remedio, nempe pignoratitia actione di recta. l. si rem. §. omnis de pign. actio. & alibi sæpe, quare uerorem semper arbitratus sum Saly. sententiam.

59 Quæro. 9. utrum ne hæ t̄ constitutiones lo cum halcant in alio contractu, quam locatio tionis, & locum habere sentit post Castren. in l. si rem alienam. ff. de pigno. actio. Rober. Maran. de ordine iudicio. 7. distinct. iudi. nu. 41. Riminal. conf. 94. num. 6. lib. 1. qui tamen nu. 9. 20. intelligit de similibus locatiōni, cū scilicet possessio naturalis, & ciuilis penes lo ciatorem & concedentem remaneat, non in dif similibus, ut t̄ in emphyteota, qui sibi non do mino directo possidet, huiusq; sententię fuisse uidetur Alber. in hac. l. non ab re, sic etenim intelligit & interpretes t̄ dispositionem. l. si quis conductionis. C. locati, habere locum in illis casibus locatiōni similibus, ut declarat Castren. l. qui rem. ff. de depositi, Ang. in. d. l. si quis conductionis in fin. Fely. in cap. inter di lectos. col. 9. de fide instrum. Dec. conf. 28. nu. 3. in fi. conf. 56. col. pen. Bello. lib. 4. suppu. iuris cap. 6. nu. 2. Paris. conf. 59. num. 31. lib. 1. Neuizanus conf. 37. nume. 22. Cephal. confil. 47. nu. 40. lib. 1.

60 Quæro. 10. et ultimo, quæ sit t̄ differentia inter has nostras constitutiones, & illam. l. si quis in tantam. C. unde ui. respondet glo. uir. in hac. l. non ab re, quam ibi probat Bar. dicit

61 62 63

re primo, quia. l. si quis in tantam, est generalis ad infinitos prope casus, haec autem ad illud tantum pertinet, quando is, qui possidet causam ab eo, qui petit habuit. Differt secundo, quia haec mitius agit, cum detinentem ad sententiam vsq; expectet, illa statim occupatorem punit, differt tertio, quia illa. l. si quis in tantam, distinguit, an is inuafor sit dominus vel non, nostra tamen non, differt quarto secundum Azonem, quia illa dolum non exigit, nostra vero sic, quam tamen differentiam recte reiecit Cyn. cum verè. d. l. si quis in tantam, exigat dolum considerari vltimo loco illa differentia potest, quod in casu nostro is detentor non habet utiufum ingressum, ut habet his occupator in casu. d. l. si quis in tantam, haec ad vndecimum remedium.

S V M M A R I V M
DVODECIMI REMEDII
RECVPERANDAE
POSSESSIONIS.

- 1 Constitutio Iustiniani est. l. si. C. de prator. pigno.
- 2 Constitutio. l. si. C. de prator. pigno. an locum etiam habeat in sola detentatione.
- 3 Creditor sua culpa amittens pignori pratorij possessionem restituitur adhuc remedi. l. si. C. de prator. pigno.
- 4 Possessor tertius cum remedi. l. si. C. de prator. pigno. conuenitur an necessaria sit debitoris excusio.
- 5 I. si postquam. C. de in posses. lega. declaratur.
- 6 Creditor recuperans possessionem pignoris, non recuperat ut in solutum sibi cedat proprietatem.
- 7 Excusio necessaria non est, cum contra tertium. l. si. C. de acquir. posses. remedium mouetur.
- 8 Culpa quid sit posses. ut creditor succursum sit remedi. l. si. C. de prator. pigno.
- 9 Comillus Plautius iureconsultus laudatur.
- 10 Dolus dolo prodesse non debet.
- 11 Ratio, qua considerari possit in constitutione. l. si. C. de prator. pigno.
- 12 Constitutio prouidens in pignore conuentionalis, cuius meminit. l. si. C. de prator. pigno. qua sit, et qua loco collocata.
- 13 Lis cui. s. queri poterit. ff. ut in posses. lega. sensus et declaratio.
- 14 Refertur credendum est, cum apud eum constituendi factitas est.
- 15 Constitutio. l. si. C. de prator. pigno. an locum habeat in pignore legali et iudiciali.
- 16 Pignus conuentionale quod.
- 17 Pignus pratorium quod.
- 18 Pignus iudiciale quod.
- 19 Pignus legale quod.
- 20 Pignus legale non possidet creditor.
- 21 Pignus iudiciale cedat in solutum creditori dominusq; si

- efficitur, si ei concedatur.
- 22 Casus fortuitus in constitutione. l. si. C. de prator. pigno. quid intelligatur.
- 23 Casus fortuitus est, qui humano consilio prauideri non potest.
- 24 Testis inter casus fortuitos enumeratur.
- 25 Pestis grauisima anni. 1350.
- 26 Flammae ubi et impetus inter casus fortuitos enumeratur.
- 27 Inundatio maris prodigiosa anno. 1099.
- 28 Tiberis inundatio miraculosa.
- 29 Terramotus inter casus fortuitos enumeratur.
- 30 Terramotus ingens anno. 1564. apud Niciam Massiliensium.
- 31 Terramotus maximus anni 116 in Antiochia sub Traiano Imperatore.
- 32 Terramotus sub Tiberio Caesare tredecim vrbes abussit.
- 33 Terramotus apud Niciam Massiliensium anno. 1118 tempore Honorij tertij pontificis.
- 34 Terramotus maximus Regae sub Bonifacio octauo maximo pontifice.
- 35 Terramotus quomodo causetur, remissus.
- 36 Locustarum edactas inter casus fortuitos enumeratur.
- 37 Locustarum prodigiosa copia, sub consulatu Popij Lenatis, et Pubij Aelij Tigris.
- 38 Cn. Siciny diligentia in Locustarum copia absumenda.
- 39 Locustarum ingens copia anno. 1542.
- 40 Nix immoderata inter casus fortuitos enumeratur.
- 41 Effusum et piratarum incursus, inter casus fortuitos enumeratur.
- 42 Dolus vel lata culpa si osium praecedit, damnum passus non excusatur.
- 43 Actio, qua concedatur creditori recuperandi possessionem pignoris.
- 44 Censura ex. l. vltima. C. de prator. pigno. conceditur recuperandi possessionem pignoris.

IMPERATOR IVSTINIANVS
A. IULIANO PRAEFECTO
PRATORIO.

Veteris iuris dubitationem decedentes ad duplum genus hypothecarum respeximus: vnum quidem, quod ex conuentionibus & pactis hominum nascitur: aliud, quod a iudicibus datur, & praetorium nuncupatur. Et cum inuenimus in conuentionalibus pignoribus vel hypothecis, non solum tenentem creditorem adiuuari, sed etiam si ab ea possessione cadat, siue sua culpa, siue non, siue fortuito casu: humanis esse perpeximus, & non praetorio pignore dare recuperationem creditori, quocumq; modo possessionem amittat, siue culpa sua, siue non, siue

siue fortuito casu, licet enim debuerat incumbere suo pignori, ne aliquam patiat in de iacturam, tamen ne quid amarum in creditoribus consequatur, benignius eam interpretamur, & ei recuperationem donamus. Dat. Cal. Aug. Constantinop. Lampadio & Oreste. VV. CC. Coss.

DVODECIMVM RE
CVPERANDAE POS
SESSIONIS REME
DIVM. EX. L.
VLTIMA. C. DE
PRETORIO PI
GNORE.

Iustiniani Imperatoris diligentissimi est haec constitutio, qua consultum esse voluit creditoribus illis, qui pignoris possessionem, quam pro sui crediti cautione apud se habebant, amiserunt: nuncque recuperare uolunt, verè enim is creditor possidebat, ut iam aliàs admonui, haec fanè constitutio in solo Praetorio pignore loqui videtur, quare solet dubitari, an in alijs pignorum speciebus locum habeat, ut infra suis subiiciam locis.

Quero Primo an haec constitutio locum habeat eo in casu, cum creditor non ex pronuntiatione de mittendo in possessionem, sed ex sola corporali, quam animam uocant detentionem possidet: & non habere locum sensit hic Bald. & Ang. qui huic creditori iudicis officium, vel conditionem ex. l. si coloni. C. de agricol. & cens. lib. xj. concedi affirmant, quod verum an sit, non mediocriter dubito, cum constitutio illa. l. si coloni, spoliato possessione rei mobilis & animatae solum prouideat, ut iam suo loco diximus. quare casui nostro absolute non conuenit, sic nec iudicis officium concedi posse videtur, cum illud ei non concedatur, qui sua culpa è possessione cecidit, ut suo loco dicemus, & tamè in casu pignoris est constitutum, ei quoque concedi, qui sua cecidit culpa, ut probant clara huius constitutionis verba, ubi, siue sua culpa: siue non Ang. Aret. §. item si quis in fraudem colu. 4. Inst. de actio. nisi dicamus tunc huic creditori concedi officium iudicis, cum sine culpa cecidit, siq; iuxta terminos officij iudicis, non in ceteris.

Quero 2. utrum ne sit ut locus sit huic con

stitutioni contra tertium possessore, quia a debitor est consecutus possessionem, necessaria sit ipsius principalis debitoris excusio: hanc dubitationem mouit Bal. in. l. i. colum. vlt. vers. sed ego quaro. C. de his quae in fraudem cred. & necessarium non esse crediti, sensit eadem Ang. Aret. in §. item si quis in fraudem colu. 4. Inst. de actio. idem censuit laf. in. l. creditor, secunda, in principio, nu. 4. ff. si cert. petatur Gomef. §. item Seruiana. col. 1. Inst. de actio. Franc. de Marchis. q. 194. in fi. ea adducitur ratione, quia eo modo in possessionem missus, est conseruandus. l. si quis missus. ff. ne uis fiat ei. l. 2. §. erit, de iure iurando. credit & Bald. hoc probari in l. si iurando. C. ut in possessione legati, tamen si text. eo fortè in casu loquatur, cum est contentio super distractione pignoris, in qua is praefertur, qui iam in possessionem missus est, cum ceteris anterior uideatur. quare de excusione uerbum nullum, eam tamen hoc casu minime necessariam fore existimare, cum non ea mente possessionem recuperet creditor, ut iure crediti insolutum cedat proprietatem, sed ut consilium sibi sit, donec creditum sibi perfoluat. Confirmari potest ex ea communi interpretatione sententiae, excusationem non esse necessariam cum contra tertium agitur ex remedio lulti. C. de adquirenda possessione, quod est recuperandae, ut nostrum. qua de re infra suo loco dicemus in. 14. remedio. q. 5.

Quero 3. cum constitutio haec creditorem adiuet, quia sua culpa et possessione cecidit, de qua t culpa intelligemus, an de lata, uel de leui, uel de leuissima: de leuissima dubium non est, maior est difficultas an de lata, uel de leui intelligatur: & de leui esse intelligendū, duo suadet. Primum, quod in dubio appellatione culpa de leui intelligitur, ut est notab. glo. & ibi Bar. in l. in uenditione. §. de tempore in glof. & culpa. ff. de bonis autho. lud. possid. declarant omnes in. l. quod teibi Dec. nu. 27. Sadoletus. num. 39. & nouissime Clarissimus t Camillus Plautius, inter nostrae aetatis primarios Iureconsultos connumerandus, cum in omni scientiarum genere aertatus ad modum sit, in glo. 3. num. 97. ff. si certum petatur, secundum est, quia de lata nullo pacto potest intelligi, cum dolo illa aequiparetur. l. quod Nerva. ff. de positi, ubi Barto. & ceteri omnes, & tamen est absolutum, t dolum dolo non debere prodesse. l. ne ex dolo. ff. de dolo, latissime Tiraq. De retractu conlang. §. 1. glo. 9. num. 67.

Quero 4. qua ratione moueri poterit si

Iustinianus, ut constitueret, creditorem sua culpa amittentem pignoris sui possessionem, eã recuperare posse: & certè ratio in tex. assignata uidetur, dum inquit, tamen ne quid amarum in creditoribus consequatur quorũ verborum sensus is esse uidetur, æquum scilicet esse, ne creditor ratione solius possessionis ius proprietatis sui crediti amittat, hoc enim ex humanitate ac benignitate quadã concessum relata ratione est, cum aliis ob culpam sibi parasse præiudicium dicatur.

- 12 Quæro. 5. testatur in hac constitutione Iustinianus, idem quod ipse nunc constituit in Prætorio pignore, si isse iam statutum in conuentionali, quo loci reperitur illa constitutio in pignore conuentionali, ambigunt nostri interpretes, opinantur aliqui hic, esse in I. is cui. §. quæri poterit. ff. ut in poss. legato, qui text. uix est, quod ad rem hanc faciat, cum soluum agatur, vt creditor refundat seu restituat debitori, quod plus ex fructibus percepit, sic intelligit Lud. Bolog. in. l. si finita. §. Julia. num. 163. uersic. uel & 4. ff. de damno in factis, qui paulõ ante dixerat loqui potius in legali pignore, quam alterius generis, ibidem Bolog. aliis refert declarationes. Rursus intelligo loqui in Prætorio pignore, ut intelligit omnes in. d. §. Iuli. hoc clarè ostendit titulum, sub quo est collocatũ Prætoris edictum, quo edictõ constitutum sic est, & aliam infra subijciam. q. ult. Bald. ergo & Saly. hic sentire uidentur, ex sententia Inno. in cap. contingit. De dolo & contumacia, concessum fuisse Interdictum unde ui, sed uix est ut hoc sentiat Inno. in hoc nostro casu, quin malè sentiret, si hoc affirmaret, quãdoquidem sua culpa de iectõ non succurrat interdictum unde ui, ut fortius dicimus in remedio ex cap. reintegrandã 3. q. 1. ut infra. in. 15. remedio. q. 9. dicemus. Hactenus itaque ignoramus, quæ sit illa constitutio, qua creditori in pignore conuentionali sit consultum: Iustiniano tamen sic referenti credendum est, cum & autoritatè sic statuenti habuerit, iuxta communem illam doctorum sententiã, referenti credendum esse si à se relatum constituere potuit, quam sententiam probauit Dec. in auth. si quis in aliq. in fine. C. de edendo, idem in l. edita. nu. 86. C. eo. Ripa lib. 2. responsum cap. 6. nu. 2. dum affirmat credi Principi referenti alicuius priuilegium, cum concedere illi potuerit, Parif. conf. 33. num. 10. lib. 1. & conf. 17. num. 14. lib. 4. Alba confil. 62. num. 7. Crauet. conf. 157. num. 3. & ante omnes sic docuit Bart. in. J. admouendi nume. 7. de iureiurando, quem

sic relati intelligunt, & idem placuit Dec. confil. 402. num. 10. in fin. & confil. 326. num. 2. 3. Rui. confil. 25. nu. 11. confil. 31. nu. 7. lib. 1. confil. 1. num. 1. libro quarto, latè Cur. Iun. conf. 97. num. 4. Rube. conf. 152. num. 6. Boe. q. 247. colum. 1. Gramma. Decisione 59. num. 20. 21. 35. Neuz. confil. 12. nu. 10. Quare sequitur hanc dispositionem locum habere & in pignore conuentionali, cum nulla sit differentia inter relatum & hanc nostram, quæ ad exemplum relata à Iustiniano fuit inducta.

- 15 Quæro. 6. utrum ne hæc constitutio locũ habeat in pignore legali & iudiciali, quemadmodum locum habet & in Prætorio ac conuentionali. Quatuor enim genera seu species pignorum esse scimus, 1. Conuentionale dicitur quod partim conuentione constituitur, ut clarè probat hic text. nostri in princip. l. 1. ubi Bart. ff. de pigno. actio. §. ult. Inst. quibus modis re contrah. obligat. 2. Prætorium dicitur, cum ob cõtumaciã debitoris, creditor mittitur in possessionem bonorum ipsius debitoris, donec is soluat, & contumaciã purget. l. cum unus. ff. de bonis auth. iud. posside. glo. l. 1. huius titu. C. de Prætorio pignor. & is creditor dicitur possidere saltem in realibus, ut omnes affirmant in §. Julia. l. si finita de damno in factis, quo loci Vrcurr. num. 214. probat hunc creditorem possidere, & mihi placet ex text. nostro. 3. Iudiciale dicitur, quod in causam iudicati conceditur, ut in toto titulo. C. si in caus. iud. pig. captum fuer. tradunt omnes in. l. a. Diuo Pio. §. in uenditione, ibi Alexan. num. 37. de re iudi. 4. Legale autem, quod a lege inducitur, ut cum dicimus bona mariti esse pro dotis restitutione obligata, ut in tit. quibus modis pig. uel hypot. tacitè contrah. & tradunt omnes. in. §. item Seruiana Inst. de actio, ubi latissimè Gomes. & Iaf. colum. 1. & secunda declarat relatas sententias, & plures adferunt differentias. In legali ergo pignore, ea ratione huic constitutioni locum non esse arbitror, quia non is cui 2. obligata sunt possidet, sed rei dominus & obligatus, & in illis & inuectis pro pensione domus. In iudiciali 3. idem dicendũ illa ratione, quia ille cui concessum est, efficitur dominus, & cedit multoies in solutum, si ipsi creditor concedat. d. l. a. diuo. §. in uenditione & §. si pignora, ubi omnes, de re iud. quare ut loco pignoris non habetur, est tex. in. l. ult. C. si in caus. iud. pig. cap. fue. tradit Afflic. Decisione 188. quem est secutus Parif. conf. 42. num. 18. libro. 1. uel si est antequam cedat in solutum, is creditor nõ possidet. l. 3. ff. qui potio. in pig. habea. com.

munem testatur Vrcurrus. d. §. Iulianus numero. 219.

- Quæro. 7. cum constitutio, hæc eum adiueat, qui casu fortuito rem amisit, quomodo 22 ¶ casus iste fortuitus intelligatur, & uerè dici tur casus 3. fortuitus, qui humano consilio prouideri non potest. l. 2. §. si eo tempore. ff. de adm. rerum ad Ciuit. pertine. in. l. quæ fortuitus. C. de pig. actio. Ripa in Tract. Pestis, in titulo. De Priuileg. contractu. nu. 68. quo 24 loci inter casus fortuitus enumerat 1. Pestem cui morbo humano consilio prouideri non potest, cui iam populus inuasit: nec enim medicamẽta adferri possunt, ut rerum magistratæ sæpè docuit experientia, ut eo t. anno. 1350. quo (ut scribit Platina in uita Clementis. 6.) tempore per triennium totam Italiam peruagata est, ut uix decimus quisque ex millesimo superferret, sic tuis fluminis inter casus fortuitos enumeratur. l. ex conducto. §. uis tempestatis. ff. locati. Rube. Alexand. in. l. sed & si quis. §. quæsitum. num. 3. ff. si quis cautio qui sanè impetus ac aestuaciones uisæ sunt ali quando prodigiosa, ut legitur anno. 1099. Mare ita aestuasit, ut a littore in altum cõtum passus excesserit, ut literis prodidit Platina in uita Paschalis secundi. Sic idem Platina in uita Nicolai tertij scribit Tiberim adeo in immensum excreuisse, ut altare sanctæ Mariæ Rotondæ, quatuor pedibus, & ed amplius excederet. nõ ab similem Tiberis inundatione recitat Sabellicus, Bneca de decima. l. 1. Inter casus quoque fortuitus Rubeus. d. §. quæsitum nu. 3. ex. d. §. uis tempestatis, enumerat 1. Terræmotus, qui graues fuerit elapso anno 1564 die. 20. Iulij hora noctis prima mensis Augusti: & multo maiores apud Niciam in ea regione, quam Diui Martini nunc appellant, ut quã plurima istic corruerint ædificia maximo cũ inhabitantium calamitate, qui ferè omnes ab sumpti interfectique sunt. aliqua enim fuere oppida, ubi ne vnus quidem superstes fuerit, tantus terror in memoria illius sanè horrendi terræmotus renouauit, qui in Antiochia omnium 1. maximus fuit sub Traiano Imperatore anno salutis nostræ centesimo decimo sexto, ut author est Dion, Græcus in Traiani uita, uel illius, cuius meminit Eusebius in annalibus a Petro Crinito l. 9. de honesta disciplina ca. 7. relatus, qui euenit sub Tiberio Cæsare, quo tredecim urbes corruerunt: nec minor is certè fuit motus terræ, quam is, qui ad maximum hominum terrorem contigit in eisdem forte 1. Saluis motibus apud Niciam Malsiliensium, anno. 1218. qui sanè mo

tus terræ tam ingens fuit, ut ad quinq; millia hominum periisse constet, cadentibus domibus, faxiq; ex cacuminibus montium inhabitatas ualles passim ruentibus. cuius rei authores sunt Platina in uita Honorij tertij Pontificis max. ac M. Antonij Sabellicus Bneca de Nona. l. 6. quinq; si dicere aufim, quod ad nos per rumorem allatum est, sãtus hic motus terræ fuit, ut existimauerit tunc mortales illo inferiorem nõ fuisse, qui sub Bonifacio octa uo Põtificis max. in illius uita, his scripsit Platina. & ne existimares tum Deum cum hominibus pacem habuisse 1. tantus repente terræmotus exortus est, quantus nunquam antea: quoquidem multis diebus interualla plurima durante, ædificia passim corruere. Reate Pontifex tum erat cum tota Curia, qui certè ueritus, ne ruina ædificiorum opprimeretur, casulam, quamdam ex tabulatis subulibus in medio claustro fratrum Prædicatorum prato admodum lato, ædificari iussit, eoq; loco aliquandiu reledit, licet horrida sciret hyems. In celebritate namq; Sancti Andree hæc perturbatio exorta est, qua autem ratione, & causa fiant 1. terræmotus exposuit nunc relatus Crinitus, & Gellius in atticis lib. 2. c. 28. & apud Plutarchum in. 3. de placis. Philo. c. 13. & 15. Enumeratur quoq; inter casus fortuitos, illa 1. locustarum edactas in. l. excepto. C. locati, & quorum meminit Plinius lib. 11. Natura. Histo. cap. 29. & apud Liuium lib. 2. quintæ decadis, sub consulatu C. Popilij Lenatis, & publij Aclij Liguris, legimus locustarum tantam nubem à mari uenire repente in Apuliam illatam esse, ut examiniibus suis agros latè operirent. 1. Ad quã pestem frugum tollendam Cn. Scimus Prætor designatus, cum Imperio in Apuliam missus, ingenti agmine hominum ad colligendas eas coactõ, aliquantum temporis absumpsit, quod & hac nostra ætate euenisse dum in teneris agerem 1. anno etenim si modò ipse recè memoria teneo quadragesimo secundo supra millesimum & quingentesimum, tanta in his Italiæ Regionibus aduolauit locustarum copia, vt per sex integras horas perduraret uolatus ac ueluti densissima nubes solem obscurarent, quæ factum est, ut iacta paulõ ante sementes assumptæ fuerint. & malè certè res se nobiscum anno sequenti habuisset, nisi singula Italiæ loca eam, qua usus fuit. Cn. Scimus, adhibuisset diligentiam. Bnemeratur & inter casus fortuitos in ximmode rata l. si stula §. si frumeta de cond. ind. sũt alij, quos non refero. Hi ergo uerè casus fortuiti dicuntur

dicitur, qui facto natura sine vlla hominis causa contingunt, ut egregie docuit Bal. in d. l. que fortuitis. C. de pigno. actio. & Rub. d. §. quæsitum numero 3. qui affirmant alios esse casus fortuitos, qui facto hominis proueniunt, vt in piratarum hostiū ue incurfus. l. in rebus in prim. ff. commod. l. contractus in fi. de reg. iur. sic sententia iniusta. l. si per imprudentem. C. de cuictio. his ergo casibus excusantur, qui possessionem amiserunt.

42 Declaratur non procederet cum latè culpa & dolus casum procedit, ut probat in tex. d. l. contractus in fi. & ibi latè Igne. nu. 78. adfert exemplum in l. qui infulum. §. qui mulas ff. locati in l. si feruus feruum. §. si mulier. ff. ad l. Aquil. aliaq; quàm plura adfert, quibus declarat, quando culpa & dolus casum procedat, addo Crotum in Rub. de operis noui nūtia. num. 35.

43 Quæro vlt. qua actione experietur hic qui pignoris possessionem amisit. Crebrior videtur sententia, vtilem hypothecariam credito concedi, hanc probasse videtur Cy. hic, & Petrus, & refert Ang. in l. si quis missum. §. iudex. ff. de damno. infecto, qui tamen Ang. nõ aperit cuius ipse opinionis sit, Cy. tamen est secutus Imol. d. §. iudex, & clarè Alex. in l. si finita. §. Iulia. nu. 98. ff. de damno infecto. quo loci Michael Vrcurus, nu. 206. cõmunem esse testatur præcipuum horū fundamentum est in l. is cui. §. quæri potest. ff. v. in poss. lega. qui sanè ex vlt. habet intellectus vt ad mōti supra. q. 3. post Bolog. d. §. Iulia. nu. 165. placet ex multis, quod scribit Vrcurus in d. §. Iulianus nu. 207. nullam hoc casu proditam eo iure Pandectarū fuisse actione, cum nouè eam constituerit Iustinia. hac constitutione nostra, ut infra statim subiiciemus, alia que adferuntur facili diluuntur negotio a Bolog. Vrcuro & cæteris.

Socunda fuit sententia Inno. in ca. contingit de dolo & contumac. concedi hoc casu in terdictum, vnde ui, argumento nostræ constitutionis. Inno. secuti sunt Alex. d. §. Iulia. nu. 98. distinguendo, vt apud eum verum cæteris non placet, ut nec mihi satisfacit, relata præferunt ratione supra.

44 Tertia ergo fuit opinio aliquorum, ut p. Imol. d. §. iudex. & Alex. d. §. Iulia. nu. 98. quæ clarè defendit, eo loci Vrcurus nu. 207. & rectè mea sententia, concedi conditionem ex l. hac nostra, que instar interdicti, vnde vi, est promulgata, non enim ante hanc constitutionem prouisum fuerat, vt non mirum fideat Iustinia. fe dare, donare, hoc casu possit

tionis recuperationem, nec enim hanc dedisset actionem Iustinia. si iam comperisset, alia plura rectè perpendit præcitato loco Vrcurus, quæ non refero, hæc ad duodecimum Remediū recuperandæ possessionis remedium.

S V M M A R I V M
TERTIIDECIMI REMEDI
RECVPERANDÆ
POSSESSIONIS.

- 1 Constitutio. l. vltima. C. vnde ui, una est ex posterioribus quinquaginta iustinianæ constitutionibus.
- 2 Constitutio. l. vltima. C. vnde ui remedium possessionis recuperandæ continet.
- 3 Constitutio. l. vltima. C. vnde ui, extensua interdicti vnde ui.
- 4 Possessio uacans, qua rectè dicitur.
- 5 Possessionem uacantem, qui tradere tenetur, quomodo eam eradet.
- 6 Possessionem uacantem non tradit, qui minus tutam trahit.
- 7 Possessio plena, qua.
- 8 Pleno iure possidere, quid.
- 9 Plena proprietas, qua.
- 10 Possessio semiplena, qua.
- 11 Possessio uacare an dicitur, si antiquus possessor ciuilitate ad hoc possidet.
- 12 Constitutio. l. vltima. C. vnde ui. locum habet, pro sola naturali possessione occupata recuperanda.
- 13 Constitutio. l. vltima. C. vnde ui. habet locum cum occupator creditur ex toto possessionem uacare.
- 14 Occupator possessionis rei mobilis uacantis excusari an possit ex constitutione. l. vltima. C. vnde ui.
- 15 §. quod autem. in ff. de usufructu. declaratur.
- 16 Possessio rei mobilis uacare potest, ut possessio rei immobilis.
- 17 Rei appellatio ita mobilis ut immobilis continetur.
- 18 Rei appellatio restringitur ob subiectam materiam.
- 19 Similitudo, qua utitur Iustinianus in l. vltima. C. vnde ui declaratur, & non explicatur.
- 20 Vnde ablatiua proprie cadit in re mobili.
- 21 Possessio uacans ita factiua & iustitia possit officii, ut in possessio dici possit.
- 22 l. qui ratione. §. ultimo. ff. de acquirend. possess. declaratur. l. si falsus. §. si factum. ff. de furtis exponitur.
- 23 Ratio cur res mobilis iusto reali officii potest, ita ut impediatur usufructus. & non immobilis.
- 24 Occupans possessionem uacantem rei propriæ, an teneatur ex constitutione. l. vltima. C. vnde ui.
- 25 Bartoli & aliorum consideraciones multe, ad l. ult. C. vnde ui. subuersæ.
- 26 Noua auctoris opinio, an occupans possessionem uacantem rei propriæ, teneatur ex l. vltima. C. vnde ui.
- 27 Occupans possessionem uacantem rei propriæ, admittitur ad prebandam de iure sui domini, si offerat probationes incontinenti.
- 28 Constitutio. l. vltima. C. vnde ui. an instar interdicti unde ui, uel interdicti de adipsenda, sit introducenda.

- 30 Interdicti. de adipsenda, & recuperanda, duo continent pignoratia.
- 31 Occupans possessionem alterius, quam propriam credebat tenetur ex l. vltima. C. vnde ui.
- 32 Credulitas in ista excusat.
- 33 Mala fides in eo præsumitur, qui sine iis. possidet.
- 34 Error in iustis causat bonam fidem.
- 35 Bona fides etiam ex inuitis rationibus causatur.
- 36 Credens uero bono excusatione dignus est.
- 37 Occupans possessionem rei hereditariæ, an teneatur ex constitutione. l. vltima. C. vnde ui.
- 38 Hereditatis iacens possessionem occupans, an teneatur ex l. vlt. C. vnde ui.
- 39 l. 2. §. 1. ff. de rerum diuis. declaratur.
- 40 Hereditaria res, quomodo in nullius boni esse dicitur.
- 41 Possessio qualis qualis in hereditate iacens.
- 42 Statutu puniens ingredientem fundum alienum an habeat locum contra occupantem fundum iacens hereditatis.
- 43 l. vltima. C. de erui. expila. hereditas declaratur.
- 44 Hereditas iacens, defuncti personam representat, & quomodo.
- 45 Constitutiones nouæ status Mediolani, sub tit. de bonis ad eridas ponendis, an locum habeant, contra iura iacens hereditatis, & inibi de ratione.
- 46 l. Captam. ff. de usufructu. intelligitur & declaratur.
- 47 Præscriptio etiam aduersus hereditatem iacentem procedit.
- 48 Legatarius sua auctoritate occupans legatum hereditate iacente rem tenetur restituere, sed occupationis curat penam.
- 49 Hereditaria res cum occupatur hereditate adita, an locum sit constitutioni. l. vltima. C. vnde ui.
- 50 Etare, dominus dicitur adita hereditate, non tantum ad hoc possessor.
- 51 Interdictum quorum bonorum, bonorum possessori tantum conceditur, & adipsenda possessionis remedium est.
- 52 Remedium. l. vltima. C. de adito diui. & dri. tollen. quando habeat locum, & adipsenda possessionis est.
- 53 Priuatis habitum præsupponit.
- 54 Ratio auctoritatis noua, qua demonstratur. l. ult. C. vnde ui. locum non habere, cum possessio rei hereditariæ, adita hereditate occupatur.
- 55 Hereditas adita, defuncti esse hereditas.
- 56 Possessio cui restitui debeat, an primo, qui uacantem possessionem iam ingressus, uacantem reliquit, uel ei, qui ultimo loco uacantem amisit.
- 57 l. Cum à te. ff. de ui. & ui arma. declaratur.
- 58 Ripa rationes & consideraciones explose.
- 59 Possessor simul & dominus si cum solo possessore concurrat præferatur, ut ei restituatur possessio.
- 60 Possessio uacans si ex secundo occupatore in primam perueniat, primo loco prelatat conceditur ante alterum restitutum.
- 61 Occupatur possessionem uacantem si eam amisit, an teneatur ex l. vltima. C. vnde ui. & inibi declaratur.
- 62 Occupator an in dolo esse debeat, ut locum sit remedio. l. vltima. C. vnde ui.
- 63 Dolus præsumptus sufficit, ut sit locus constitutioni. l. vltima. C. vnde ui.
- 64 Bonafides regulariter præsumitur.
- 65 Bonafides etiam in causis lucratius præsumitur.
- 66 Bonafides in eo etiam præsumitur, qui solam istulam habet putatiuum.

- 67 Bonafides præsumitur etiam in eo, qui per errorem iniustum possidet.
- 68 Possessor antiquus contra nouum sine titulo malafides exceptionem obycere potest.
- 69 Bonafides in nouo possessore cum titulo præsumitur contra Malafides præsumpta, 30. annis purgatur.
- 70 Bonafides præsumitur etiam in nouo possessore sine titulo quoad tertium.
- 71 Bonafides non præsumitur in nouo possessore sine titulo quoad tertium, si iuris præsumptio repugnat.
- 72 Etenim ab occupatore rei uacantis, quantum tempore præscribitur.
- 73 Occupator prebenda uacantis an teneatur ex constitutione. l. vltima. C. vnde ui.
- 74 Spiritualia auctoritate propria apprehendi unquam possunt Occupans agrum desertum, an teneatur ex constitutione. l. vltima. C. vnde ui.
- 75 Occupans agrum desertum, biennio præscribitur.
- 76 l. qui agros. C. de omni agro de fer. lib. xi. quo tempore promulgata.
- 77 Lex posterior ab antiquioris sapie declarationem recipit.
- 78 l. qui agros. C. de fer. lib. xi. dispositio hodie in ista locum non habet.
- 79 Negligens, iure suo seipsum priuatur.
- 80 Captus ab hostibus & reversus an ex constitutione. l. vltima. C. vnde ui. suam possit recuperare possessionem, qua captiuitate pendente fuit occupata.
- 81 Captus ab hostibus statim amittit possessionem.
- 82 Captus ab hostibus etiam per momentum possessionem perdit momentum temporis est in consideratione, cum de actus extinctione agitur.
- 83 l. qui possessionem. ff. de ui. & ui arma. declaratur.
- 84 Momentum tamen acquisitio non est in consideratione.
- 85 Vxor à uiro non dicitur diuertisse si per temporis momentum absit.
- 86 Alienare prohibitus, non censetur prohibitus cum momentum alienatus est.
- 87 Emphyteota alienando per temporis momentum domino irrequisitus suum non perdit.
- 88 Doli si à uiro uxore spouitua lucratur iuxta statuti dispositio nem, eam adhuc lucrabitur, si per momentum temporis perdarit matrimonium.
- 89 Maritus si statuto prohibetur uxori aliquid relinquere non prohibetur, si quid per momentum aequum erit restitutum.
- 90 Momentum tamen in consideratione, eam possunt prodesse.
- 91 Commodatarius, & depositarius an concedatur remedium. l. vltima. C. vnde ui.
- 92 Scholastico an concedatur. l. vltima. C. vnde ui. remedium contra Scholasticum, qui suum in auditorio locum occupauit.
- 93 Scholasticus est per triduum excommunicatus, cum in prelectionibus docentium, ceteris est impedimento.
- 94 Accursus in interpretatione. l. vltima. C. de officio magistrati officii, notatus & reprehensus.
- 95 Militia schola olim fuit.
- 96 Tyrones in schola militie ultimam tenebant locum.
- 97 l. vltima. C. de officio magistrati officii sensus.
- 98 Petri Rebuffi lapsus.
- 99 Libelli forma in remedio. l. vltima. C. vnde ui.

IMPERATOR
IVSTINIANVS. A. IOANNI
 P. R. A. E. P. R. A. B.

Cum quærebantur inter Illyricam aduocationem, quid fieri oporteret propter eos, qui uacuum possessionem absentium sine iudiciali sententia detinuerunt, quia ueteres leges nec unde vi interdictum, nec quod uiat clam, uel aliam quandam actionem ad recipiendam talem possessionem definitam, uel uolentiam in ablatam possessionem minimè præcedentem nisi domino tantummodo in rem actionem exercere permittentes: nos non concedentes aliquam alienas res uel possessiones per suam auctoritatem usurpare, sancimus talem possessorem, ut prædonem intellegi, & generali iurisdictione ea teneri, quæ pro restituenda possessione contra huiusmodi personas ueteribus declarata sunt legibus. Ridiculū etenim est dicere uel audire, quod per ignorantiam, alienam rem aliquis quasi propriam occupauerit. Omnes autem scire debent, quod suum non est, hoc ad alios modis omnibus pertinere: cum talis dispositio in furti actione iam dudū ueteribus legibus definita est dicentibus, si quis alienam rem aduersus domini uoluntatem attigerit, furti actione teneatur: his uidelicet, quæ super recipienda possessione a nobis disposita sunt, locum habentibus, si non ex die, ex quo possessio detenta est, triginta annorum exceperint curriculum. Dat. 13. Cal. Nouemb. Constantinop. post consulatum Lampadii & Orestis. V. V. C. C. anno secundo.

TERTIVMDECIMVM
RECUPERANDAE POSSESSIONIS REMEDIUM
 Ex. l. vltima. C. unde vi.

Cum non omni ex parte eorum audacia esset repressa, qui tam auidè aliena occupare student, eo præsertim in casu, cum rei possessio uacans, ut potè quasi à possessore relicta, ab eo, qui se dominum non esse intelligit, occupatur: Iustinia. noster legislatorum prudentissimus hanc edidit constitutionem, quæ uiam ex quinqueaginta posterioribus credimus, ut iam in anteludij admodum uimus, prouidet itaq; constitutio hæc aduersus occupantem rem uacantem, quare remedium possessori recuperandæ est, ut uno ore affirmant omnes, & respondit Bal. conf. 32. ad euidenciam præmittendum est, quod aliquando l. 3. Afflict. in ca. 1. §. illud quoq; nu. 26. de prohib. feud. alien. per Frider. dixit hæc esse ex quinqueaginta decisionibus Iustinia. et non esse nec retinenda nec adipsendam possessionem, interdicti unde vi extentum, ut ante alios probauit Iac. Butrig. & Bar. hic ex uerbis tex. nostri, ibi generali iurisdictione, hoc est, generali interdicto unde vi, & ibi, ueteribus legibus, quæ non ad. l. si quis in tantam (ut male aliqui opinantur) sed ad interdictum unde vi relationem habent, si enim intellexisset Iustinia, hic referri. l. si quis in tantam, nõ ius antiquum, sed nouum appellasset, nõ eū ueteris iuris meminit Iustinia. intelligit quod iure Pandectarum est promulgatum, ut probat inscriptio tit. C. de ueteri iure. enucl. & ibidem in. l. 1. §. hoc etiam, & uerè secundum Saly. hic col. 2. in secunda oppo. uerba illa ueteri iure, non conueniunt dispositioni. l. si quis in tantam, cum nulla in casu nostræ constitutionis interueniat uolentia, ob quæ edita est. l. si quis in tantam: hanc sententiam probauit & Ang. hic.

Quæro primo, quæ dicitur possessio, proprie uacans. glo. hic, quam ceteri sunt secuti dixit possessionem dici uacantem, quæ ab aliquo, nec animo, nec corpore possidetur, glo. in. l. idcirco. C. de fide instrum. in. l. improba. C. de adquiren. possess. in. §. quæ autè, in uerbo loci uacantis, Inst. de uisucap. Alex. & Iaf. in. l. in conuentionalibus. §. si quis uacuum de uerbo. ob. Oldra. conf. 31. allegationes col. 2. Rui. conf. 94. nu. 2. lib. 1. Dec. conf. 282. nu. 3. uerè.

uerf. & ista Goza. conf. 24. nu. 1. 2. Bald. in. l. Celsus num. 80. de uisucap. quare dicimus conueniatum tradentem possessionem uacuum, non liberari si ab alio etiam solius rei seruandæ causa occupetur. l. 2. §. uacua. ff. de actio. emp. egregiè docuit Aemilius Ferretus in. l. 3. nu. 39. ff. de uisucapio. sic nec t uacuum dicitur transferre, qui minus tutam transfert. Bart. l. ratio. §. 1. de actio. empti, probat tex. in cap. Pisanis, de restitu. spolia. sic è contra dicimus eum t plenam habere possessionem, qui naturalem simul habet & ciuilem Bal. in. l. mater C. ad Tertul. Iaf. in. l. huiusmodi. §. ades, de leg. 1. & ante eos glo. in. d. §. quod autem Inst. de actio. licet glo. l. raptors. C. de Epis. & Cler. aliter & malè sentire uideatur. quare eū t pleno iure possidere dicimus, qui ut dominus possidet. l. 1. C. de reuocand. dona. & in simili dicimus de plena proprietate, quæ in se usum fructum ius alienandi, & absolutum dominium habere dicitur, secundum Baldum in. l. femina. §. illud. C. de secundis nup. & Ruin. conf. vlt. nu. 6. lib. 3. t semiplenam autè possessionem (ut uno uerbo attinga omnia) illam dicimus, in qua, quis est causa rei seruandæ, sic glof. d. §. quod autem, quam singularem dixit Iaf. in. l. traditionibus. C. de pactis Alexan. in additio ad Barto. in. l. 2. §. 1. de actio. empti, & Iaf. in. §. rursus num. 142. Inst. de actionibus.

Quæro secundo, quid si is primus possessor ciuilitè adhuc possidet, an uacans dicatur possessio & constitutioni nostræ locus sit: & esse locum credidit Bart. hic num. 3. & ante eum Hugo à glof. hic relatus, & eam secutus fuit Albe. & Saly. hic col. 2. uerè tunc quæro, & quam uerorem probò, nam cum (ut dicebat Bar.) possessio sit naturalis & ciuilis, naturalis hoc casu uacare dicitur, quare t illius causa constitutioni nostræ locus erit, quod ea ratione confirmatur, quia tex. noster in prin. de possessione absentium loquitur, & solam naturalis possessionis occupatione considerat, ob id absens dum ciuilitè possidet, reuerfus recuperat ex hac constitutione, quæ dum appellat absents possessionem, aliquam esse præsupponit, quæ dum naturalis esse non potest, ciuilis erit.

Contrariam tamen sententiam probauit Io. glofator, & eum secuti alij sunt, adeo ut communem hanc deinde dixerit Ripa. in ca. sepe nu. 56. de restitu. spolia. uerum iure non subsistunt fund. nam, quod dicitur dari interdictum unde vi ex. l. 1. §. siue autè & l. 3. §. si quid autem, ff. de ui & vi arma. illi ciuilitè possi-

derent, ob idq; frustra hoc cautum uideri nostram constitutione, uerum non est, cum enim hanc rationem sensisset Hugo, animaduertit hic Saly. col. 2. uerf. sed attende, respondet quæ nostræ constitutionem loquitur, quando is occupator credit rem ex toto uacare, & si arbitratus fuisset aliquem adfuisse possessorem, non occupasset, cum nec animum haberet repellere uenientem, quo in casu non prouidit interdictum unde vi, cum loquatur quando occupator primum possessorem uenientem non admittit, quare imputandum est potius hoc nostro casu primo possessori, qui ut meticulosus nimis ausus non est possessionem naturalem ingredi, sed eam pro derelicto potius habuisse dicitur, nõ quod que mouet, quod dicebat Ioannes, hanc possessionem nunquam uacantem dici potuisse, quia aut consideramus tempus aut suspicionem antiqui possessoris, & tunc illa uacans dici nõ potest, cum ciuilis esset apud ipsum antiquum possessorem: aut consideramus tempus postea quam suspicariis cepit posse repelli, & tunc nec uacans potest dici, eū sit occupatori quæ sita, quia respondeo cum Saly. hic col. 2. uerf. sed certè ad hoc & c. possessionem dici uacantem, quoad antiquum possessorem, eo ipso, quod est suspicatus posse repelli, licet, quod ad occupatorem non dicatur uacua, cum tã sit possessa & occupata, & sufficit esse uacua habita ratione antiqui possessoris, ut hic nouus iusta ratione se tueri possit. quare uerior est (ut admonui) Bart. & Saly. sententia, quæ tamen intelligo eo casu procedere, cum occupator tempore occupationis ignorauit possessionem ab antiquo possessore possideri, se cus si sciuit, quia tunc quàm facillimè credere potuit se committere uolentiam, & cessat credulitas, ob quam excusabatur a poenis commissæ uolentia. erit tamè cogitandum in re tã ardua.

Quæro. 3. an hæc constitutio locum habeat pro occupatione rei mobilis, & non habere locum censuit hic glo. quam tueri conatur Saly. col. 3. uerf. quarto quæro, ea ratione, quia tex. hic noster uult pro re mobili antiquitus fuisse prouisum per furti actionem, ut in fine dicitur, & tamen in huius possessionis occupatione per actionem in rem erat constitutum, cum ergo iure antiquo differentia esset, sic & nunc esse debet, ut enim actio in rem olim ad rem mobilem non adaptabatur, sic nec hodie hæc constitutio: uerum parum satisficit Saly. ratio, nam licet olim quoad dominij recuperationem in re mobili & immobili prouisum esset, idq; diuersimodè, stat tamen

men, quod nunc in possessione recuperanda eadem hac nostra constitutione satisfactum & prouisum videtur, quare clarius Saly. sententia probari videtur ex tex. i. §. quod autē Inft. de vſucap. dum paucis refert hanc constitutionē, & ibi gl. animaduertit & vitur his verbis: quod autem ad eas res, quę solo continentur, loquitur ergo de rebus immobilibus; nisi dicamus tex. illum nullum verbum facere; quoad possessionem recuperandam, sed ratione vſucapionis, quem ibi gl. in verbo longa, inquit hodie hac nostra constitutione esse correctum.

Contrariam ergo sententiam recte probant aliqui, quos hic secutus est Bar. nu. 7. placuit & hac sententia Alcīa. in l. rem que nobis nu. 4. de acquiren. possess. qui comunem recentiorum esse testatur, & si non me lateat leuia aliqua adferri, vt illud, quo vitur Bar. possessionem rei mobilis ita vacantem dici posse, vt immobilis. l. si rem mobilem de acquire. possess. concedo, sed quid ad rem? nec enim infert argumentatio hæc, constitutionis verba huic casui conuenire, non pariter satisfaciunt Bar. argumentatio ex hoc tex. qui loquitur generaliter de possessione rerum, & tria appellacione venire, ita mobiles, vt immobilis. l. i. in fi. ff. si certum petat. rei appellacione, de verbo sig. nam responderi potest rei appellacionem ex subiecta materia restringi, vt declarant omnes in d. l. i. ff. si certum petat. & docuit Alcīa. in l. nominis & rei, de verb. sig. in casu ergo nostro dicere possumus subiecta materiam non ferre, vt de possessione mobiliū intelligatur. euitari quoque potest illa Bar. & ante eum Butriga. consideratio, ex tex. nostro in fine + dum furti similitudo adfertur, quod sanē furtum in sola re mobili committitur. l. i. ff. de furtis, euitari in qua potest præter obscuram Saly. responſionem, Iustinianū hic non vti furti similitudine, quoad huius constitutionis dispositionem, quasi quod & in re mobili locum habeat, sed vitur tantum Imperator rationis similitudine, ad reiiciendam eorum opinionem, qui opinabantur licere occupare rem vacantem, quam suam nõ esse sciebant, inquit enim Iustinianus dū isti sciunt rem non esse suam, scire debent esse alterius, & ideo non licere eam occupare, quare ratio & in furtis ab antiquis iureconsultis considerata fuit, hæc ergo sententia verius probatur in illis verbis nostri tex. violentia in ablatā possessionem, nam hæc verba, quæ de vi ablatua sunt, intelliguntur ratione rei mobilis in qua vis ablatua cadit, vt declarat glo. vbi

Bar. & ceteri in l. extat. ff. quod metus causa, & diximus supra in anteludij nu. 40. intelligitur ergo constitutio hæc nostra in possessione rei mobilis, hoc fundent & illa verba, per suam auctoritatem vſurpare, quæ vſurpatio, ita proprie cadit in rebus mobilibus, quā immobilibus, sic & illa verba, res & possessio nem, quorum vnum referri videtur ad rem ipsam immobilem, alterum ad rem mobilem: nec subiecta materia nostre constitutionis magis suadet (vt supra dicebam) vt intelligamus potius de re immobili, quam mobili.

Quaro. 4. an vacans possessio vitiosa efficiatur, ita vt furtiua, vel vi possessa esse dicatur: & non effici sentit hic glo. quam secuti sunt ceteri, vt comunem testatur hic Bar. nu. 8. ex l. sequitur. §. si vi me. de vſucap. vbi occupans vacantem possessionem vſucapit, & ex claro tex. §. quod autem, Inft. de vſucap. vbi possessio vacans & si apud occupantem dicitur vitiosa, nõ tamen apud illius successorem, quia non est effecta vitio reali, quare is successor vſucapit, quod minime posset vbi vitio re ali affecta esset. §. furtiua, illo tit. de vſucap. Non ignoro tamen glo. in l. sequitur. §. ite si occupaueris. ff. de vſucap. & in d. §. quod autem, Inft. eo. in verbo longa, contrariam sententiam probat; ex verbis nostre constitutionis quæ sic considerare visus est Bar. dum hic tex. æquiparat huius legis prouisionem, ad furti actionem, sed eo casu per furtum res dicitur vitio reali affecta. d. §. furtiua; ergo & idem nostro hoc casu, verum iam præcedenti quaestione dicebam, casus nõ æquiparari, sed Iustinianum à vi rationis argumentari, non repeto, Bar. ergo, glo. sententiam comprobans declaratione quadam, in hanc sententia citat. l. falsus. §. si iactum. ff. de furtis & l. qua ratione. §. vltimo. ff. de acquire. rerum do. vbi probari videtur furtum committi in re vacanti aliàs tamen à domino possessa, idem ergo dicendum est in casu nostro, quare Bar. intelligit tex. nostrum procedere in re nõquam possessa, sed semper vacanti, verum responderi potest non licere argumentari ex re furtiua ad hanc occupatam, hæc enim vſucap. potest d. l. sequitur. §. si vi me. d. §. quod autem, illa furtiua non. d. §. furtiua. nec ad rem confertur is tex. l. qua ratione. §. vltimo & d. l. falsus. §. si iactum, quia concedo, quo ad occupantem furtum committi eo casu, cū rem ab altero saltem animo possessam occupat, sed in casu nostro loquimur, in quem quoad occupatoris successorem, in quem non dicitur res vitiosa trāfire, tum quia res erat omnino vacans, cum ipse totum

totum primus possessor desiderat possidere, sed subtilis est inuestigatio, quare, quæ ratione factum sit, vt in re mobili res dicatur effici vitio reali, vt vſucapi non possit, non autem in re immobili occupata, vt nostro in casu, & ratio esse potest: quia in re mobili furtum committitur, & res contrahatur, quare vitium circa rem versatur; idem quando res occuparetur, diuersum quando res vacans occupatur, nam solum vitium in personam occupantis versatur, qui fide mala aliena occupauit, declarat doct. Aemil. Ferretus in l. i. nu. 40. de vſucap. erit tamen cogitandum.

Quaro quinto an + hæc constitutio locum habeat contra occupantem possessionem rei propriæ uacantem: & non habere locum affirmat hic glo. in verbo. per ignorantiam quam sunt secuti Bart. nume. 11. Ang. & Saly. colum. 1. idem censuit Alexand. in l. naturaliter. §. nihil commune num. 14. 31. de acquirenda possessione Ruin. consil. 49. nume. 6. lib. 4. Ripa. in cap. sepe nume. 65. de restitutionse spoliatorum Didacus lib. 3. uariar. resolut. cap. 16. num. 7. versic. secundus casus, nouissimè Natta consil. 196. num. 2. lib. 2. quare una omnium hæc uidetur sententia, quæ uix est, quod iure probetur: nam tex. hic noscer in illis uerbis, vt possessionem absentium &c. quæ sic inducit Bart. ergo si res est propria, non concludit, quia licet occupans rem propriam, sciat esse propriam ratione dominij, non ignorat tamen esse alienam ratione possessionis, qua responſione dissolui ceteri Bartol. & aliorum considerationes possunt, dum uerba illa text. considerant, alienas res uel possessiones, secus si proprias, nam hæc argumentatio, ut relata dissoluitur & tres casus considerari possunt, aut intelligimus occupatorem occupare rem propriam in qua ipse habet dominium, & possessionem, & tunc res est in dubitabili posse: aut occupat rem, in qua habet possessionem & idem est, cum non aliena possessionem, sed propriam continuare dicatur, aut occupat rem, in qua ipse habet dominium, alter uero possessione, quæ possessio dicitur quo corporaliter non possidet, & hoc casu non potest occupare, quia & sciat rem esse suam ratione dominij, cum tamen etiam sciat se nõ esse in possessione, credere debuit alterum possidere, sibi que non licere alterius possessione occupare, & ita intelligi possunt illa uerba constitutionis, omnes autem scire debent, quod suum non est, hoc ad alios modis omnibus pertinere, quæ pro comuni perpendi solent.

Quamobrem aduersus ceteros placuit tali quando contraria opinio, non licere domino rei occupare possessionem uacantem, ea ratione adducor, quod constitutio hæc est facta principaliter ad extensionem interdicti unde ui, ut hodie detur contra occupantem possessionem uacantem, quare constitutio hæc solum possessionem respicit, & solius occupatoris uitium considerat, qui non debet se posse ea ratione excusare, quod crederet possessione esse nullius, nam si sciebat non esse suam, credere debuit esse alienam. Præterea interdictum unde ui, solum prouidet ratione possessionis, ut eam ne dominus quidem dominij iure occupare possit, hæc ergo constitutio, quæ extendit interdictum procedere etiam cum occupatur uacua possessio, debet sic accipi, ut intelligamus, etiam hoc casu, cum dominus occupat, aliàs interdictum unde ui, non modo extenditur in uno, sed etiam restringitur. Verum in praxi difficile esset a communi recedere, quare intelligere possumus, hanc comunem, cum ipsa possessio omnino uacat & absens corpore & animo possidere desijt, tunc enim arbitror domino rei licere possessionem illam occupare, aliàs non.

Declaratur secundò communis relata sententia non procedere quando is + occupator est paratus incontinenti probare se esse dominum, sic glo. hic in uerbo per ignorantiam, quam hic probauit Bartol. nume. 11. & communis est declaratio, ut aliàs diximus supra in primo remedio recuperandæ possessionis ex interdicto unde ui. quaestione. 21. limitatione prima, ubi plures retuli, ibi relatis nunc addo solum: utrum ne declaratio hæc in nostro hoc text. probetur: & non probari uidetur, Cum hæc constitutio sit extensa interdicti unde ui, in quo non licet opponere dominij exceptionem et probanda incontinenti. l. momentanea C. unde ui, & dixit in d. q. 21. Bar. hic n. 11. fatetur esse inducendum similitudinem interdicti unde ui, contra eum, qui occupauit res alienas: tamen hinc ante omnia constare debet res esse alterius, nõ immeritò si dominus occupator esse propriam probare potest, ut ex hoc concludat non esse alienam, quare responſio non est uera, nec iure probatur. non enim hæc constitutio inducta est ad similitudinem interdicti unde ui, quia diuersa ab eo esset, nõ quod simile est, diuersum, nõ idem est. l. quod Nerua. ff. depositi. Est ergo illius interdicti unde ui, extensio, ut ergo in illo interdicto non habetur ratio, quæ res fuerit occupata, quoad dominum, an propria uel aliena, sic nec hoc

casu, quia consideratur sola occupatio possessio-
 sionis alterius, quare is actor solum probare
 habet possessionem suam tempore quo per
 absentiam uacare deinde cepit, & si nostri in
 terpres male opinentur necesse esse probare
 rem fuisse propriam ratione dominij. res-
 pondet itaque secundo loco Barto. & negat,
 hanc constitutionem habere similitudinem
 per omnia interdico unde ui, cum hoc con-
 stitutionis nostrae remedium uideatur instar
 possessionis adipiscendae, quam ipse sua culpa
 perdidit: & hanc Bart. considerationem
 probauit Natta. d. consil. 396. num. 2. lib. 2. que
 sane responsio est deterior prima, cum iure
 probari minimè credam, remedium recupera-
 torum (vt est hoc ipsum) habere similitudi-
 nem adipiscendae, seu esse illius instar, cum sint
 duo pugnantia, & adipiscendae praesupponit nū
 quā penes interdicto agētē possessionē fuisse
 recuperandā verò fuisse, sed nūc amissam. &
 dum inquit Bar. hunc sua culpa amisit, dico
 nihil esse, quin si uerum illud esset, dicendum
 est nullo pacto eo adiuuari, ex quo sua culpa
 amisit, ut in magis utili & fauorabili reinte-
 grandae remedio ex capitulo reintegranda. 3.
 q. 1. dicemus Saly. ergo tertio loco hic colum.
 3. uerfic. quero. 9. in fin. illud procedere asserit
 in interdicto unde ui, in quo uolentia dicitur
 interuenisse, secus hic, ubi solus adest
 praesumptus dolus, aut si uerus est, sine uolentia
 est. Verum hoc est penitus falsum, ut dixi
 ex. l. meminerint. C. unde ui, erit tamen cogi-
 tandum.

31 Quero. 6. an haec constitutio ꝑ locum habeat
 contra occupatorem, qui credebat rem esse
 suam: & non habere locum affirmat hic glof.
 cum per dolum hic non occupauerit, & tamen
 dolus requiritur, vt huic constitutioni locus sit,
 Bar. hic distinguit quatuor casus, & tandem
 concludere uidetur, quod si huius occupatoris
 ꝑ credulitas erat iusta ratione fundata, eum
 omninō excusari si uerō iniusta, non excusari,
 cum in dolo saltem praesumpto esse dicatur,
 quod sentit idem Bartol. hic numero decimo
 quinto. quod fert, quod scribit Inno.

32 & Bald. in capit. per tuas de testibus ꝑ malam
 fidem in eo praesumi, qui sine titulo possidet,
 quam sententiam probarunt Imol. in capit. ultimo
 de praescriptionibus & Fely. in capit. diligenti
 eo. adducuntur omnes ex text. hoc nostro. verum
 Bar. distinctioni aduersatur, quod in modo
 credulitas causata ex iniusta ratione excuset
 occupatorem, cum etiam ꝑ iniustitiam error
 causet bonam fidem. Igitur. ꝑ. potest, de libera
 causa. ubi clarè Bart. & idem in. l. Cel-

fus nume. 17. de usucap. & communem testatur
 Alcia. TraGat. praesumptionum regula. 3. praesumptione
 1. num. 1. & Didacus Couarr. Hisp. in relectione
 capit. possessor in secunda parte. ꝑ. 8. num. 2. de regulis iuris in sexto, qui
 bus in locis affirmat ꝑ bonam fidem causari ex
 iniustis rationibus, etiam in eo, qui est sine
 titulo, aduersus Inno. Baldum Imol. & Fely.
 num. cōtra quos, praeter relatos, respondit So-
 cin. Jun. consil. 76. num. 60. consil. 77. nume.
 156. lib. 1. Nec difficultatem facit text. noster,
 quo nititur Bart. quia respondetur ex Alcia.
 Didaco & ceteris, loqui quando occupator
 sciebat rem non esse propriam, quia tunc credere
 debuit esse alienam, sed in eo, qui credit esse
 suam, is profectō dicitur esse in bona fide,
 & si titulo careat, sine dubio tamen excusatur,
 cum iusta credulitas secundum Alciam &
 Didacum causari potuerit in eo, qui credit
 alicui referenti res illas suorum maiorum
 fuisse: quod sentit & Alexand. d. l. natu-
 raliter. ꝑ. nihil commune num. 14. de adquirenda
 possessione, est enim is ꝑ excusatione dignus,
 qui uero bono crediti, iuxta notab. glof. l. Titio
 fundus de cond. & demo. quā citauit Didacus.
 d. ꝑ. 8. nume. 1. in fine, & eam probant alij
 plures olim relati supra quodōd intelligo quando
 credulitas ueratur circa possessionem, non circa
 rei dominium, ut supra praecedenti quaest. declarauit,
 & ita sentit Alex. d. ꝑ. nihil commune. nu. 14.

37 Quero. 7. an haec constitutio ꝑ locum habeat
 in possessione rei hereditariae occupatae: & non
 habere locum glof. hic affirmat, & si glof. in. ꝑ.
 quod autem Inl. de usucap. communiter recepta,
 ut docuit hic Bart. num. 10. aliter senserit,
 ut tamen clarius res ipsa reddat ex Bart. hic
 duo distingo casus, & si tres distinguat Ripa
 in cap. saepe. nu. 58. de restitutione spoliatorum.

38 Primus est casus, quando ꝑ tres hereditariae
 iacente adhuc hereditate occupatur, & non
 esse tunc locum constitutioni nostrae, affirmat
 glof. hic, quam secuti sunt Bart. Saly. & ceteri
 crebrius, vt testatur Ripa. d. cap. saepe. nu.
 58. qui pariter eam probauit, & Alcia. lib. 2. de
 verbo. sign. pagina 83. in paruis impressionibus.
 Verum tamen, quae adferuntur rationes, & fundamenta
 non multum urgent. nam prima illa ratio, quā
 dicimus constitutionem non stram locum habere
 contra occupantes bona uacantia, non habere
 locum hoc casu, cum bona hereditaria adhuc
 hereditate non adita non dicatur bona uacantia,
 sed nullius ꝑ. l. 1. ꝑ. de rerum diuis. ad rem non
 facit, quia res hereditaria

41 taria dicitur esse in nullius bonis ratione possessionis,
 quia possessor non reperitur. l. 1. ꝑ. Scauola. ff. si quis
 testa. li. esse iussu. ratione tamen iuris, quod in his
 rebus habet haeres in eius bonis esse intelligitur. l. ult. ff. de
 crim. expel. haered. & declarat Cora. in d. l. 1. ꝑ. i. nu.
 9. ff. de rerum diuis. qui hac ratione docet alicui non
 licere eam occupare, & si in nullius bonis esse dicatur,
 quod fortius hic procedit, ubi non cōsideratur praecipua
 ratio, quod res dicatur uacans & in nullius bonis, sed
 consideratur ratio illa, non licere occupatori occupare,
 quae sua non sunt, quia credere debuit aliena esse,
 licet ergo ratione possessionis res hereditaria iacere
 hereditate in nullius bonis esse uideatur, adest tamen
 ius futuri heredis: quin ꝑ qualem qualem possessionem
 inesse dicebat Cora. lib. 6. miscella. Iuris cap. 12. nu. 2.
 nec dissentit Afflic. cap. 1. ꝑ. illud quoque nu. 16.
 de prohib. feud. alien. per Frider. quare occupatori
 licere non debet illam sic occupare. Quod autem
 adducit Ripa ex doctrina Bart. in. l. si ex re. ꝑ. ult. ff. de
 stipulat. seruo. dum inquit ꝑ statutum puniens
 ingredientem fundum alienum non punire, ingredientem
 fundum iacentis hereditatis, cum sic fundus
 alienus dicitur, in quo statutum locum habere non
 potest, hoc inquam, probabile est, non necessarium,
 nec enim Barto. auctoritas legis est, quin uera forte
 non est, cum eam rationem consideret statutum,
 ut illius occupatoris audacia cōprimat, quando non
 propria conseruare, sed aliena inuadere studeat,
 quae sane ratio & nostro in casu procedit. Rursum.
 3 loco citat Ripa textum ꝑ. l. vltima. C. de crim. expila.
 haered. quo text. satis hoc in casu profuturum
 dicitur, quare remedium hoc, ut subsidiarium
 cessare debet, uerum respondetur eo text. esse
 quoad poenam contra expilantem indicendam,
 non quoad recuperationem possessionis prouisum,
 quod animaduertens glof. in d. l. vltima. C. de
 crim. expil. haered. & in. l. ultima. ff. eodem,
 dixit tūc dari in factum actionem.

43 Contraria ergo sententia placet magis, & hoc casu
 locum fore constitutioni nostrae, quamquidem
 sententiam probauit Oldra. & Alber. hic, ut
 retulit Ripa. d. capi. saepe. nu. 58. & eam
 nouissimè secutus est Didacus Couarr. lib. 3.
 uariar. resolut. cap. 16. num. 7. uerfic. his
 praeterea suffragatur, ea adducuntur rationes,
 quod ꝑ hereditas iacens defuncti personam
 repraesentat, & pro domino reputatur. l. in
 eo dem. ꝑ. vlt. & l. eq. & l. hereditas. ff. de
 adquirendo rerum dominij. Ripa tamen d. capi:

saepe num. 58. respondendo dicebat, iacentem
 hereditatem repraesentare quidem defuncti
 personam, sed sic, vt clarè probat text. l. mor-
 tuo. ff. de fideiuss. & confert elegans doctrina
 Comen. in. l. 1. ꝑ. vltimo. ff. de adquirenda
 possessione, quem est secutus Iaf. in. l. si quis
 pro emptore, num. 29. de usucap. statutum
 Paenise, & nunc clarior ꝑ Nouae status Mediolani
 constitutiones, sub titulo de bonis ad cri-
 das ponendis, quibus est cautum, non licere
 amplius alicui agere contra bona uendita &
 proclamati expolita, nisi intra certum tempus
 fuerit contraditum, non habere locum contra
 iura iacentis hereditatis, quae dum sic tam
 habent personam, contradici non potest, quā
 doctrinam citauit Alcia. in lib. 2. de verbo. fig.
 pag. 83. in paruis impressionibus. quae tamen
 respo. sio, non satis placet, ut iam admonui,
 nec simile illud, quod ab Alcia. citatur satis
 conuenit, cum alia sit ratio in casu. d. statuti,
 in hereditate iacente, quae non est in ceteris
 rerum dominis. nam in illa iacente hereditate
 cessat contradicendi facultas, & opponendi
 contra proclama, quare ne ob imponentiam
 futurus haeres tantum sentiat incommodi,
 sic restitit est constitutum, at diuersum in
 casu nostro, in quo non persona rei occupatae
 principaliter, sed occupatoris audacia & temeritas
 consideratur, qui vt se excusare non potest,
 dum crediti re occupatam esse alicuius uacantem,
 sic, nec si opinatur esse iacentis hereditatis.
 Idem ergo Ripa. d. cap. saepe. num. 58. aliam
 adfert responsionem, inquit ꝑ praesupposito,
 quod hereditas iacens uerè possideatur. l. ceptam
 de usu. cap. argumentum retorquetur, si uerè
 possideatur, non habet locum haec constitutio,
 quae tunc locum habet cum uacua possessio
 occupatur. Verum nec responsio ista satis
 placet, cum uerè hoc casu possessio dicatur
 uacans. l. nunquam ꝑ. uacuum, ubi glof. in
 uerbo post aditam, de usucap. text. clarissimus
 in. d. l. 1. ꝑ. Scauola. ff. si quis test. li. esse
 iussu. fuerit, & qd dicitur in. l. ꝑ. ceptam,
 procedit iure singulari. l. iusto. ꝑ. non
 dum. de usu. cap. & ob completum scilicet
 usucapionis, ut declarat egregie Corasius
 lib. 6. miscella. Iuris cap. 12. nume. 2.

47 sic etenim e contra uidemus aduersus iacentem
 hereditatem praescriptionem continuare ut
 post Alexand. consil. 3. lib. 2. Soc. Sen. consilio
 60. in fine libro 1. & alios, quos citauit,
 tradit Balb. in TraGat. praescript. prima
 particula. 6. partis principalis casu uicesimo
 quinto, uerfic. secundo fallit. Quare postior
 haec sententia magis placet, ea praecipua
 ratio, quia negari non potest, quin aliena occu-

pauerit is occupator, qui omnino tenetur sita
tim restituere, & si aliam penam non patia-
tur. Accedit, quod scribantur omnes in l. non
est dubium ubi laf. num. 1. C. de legat. dum af-
48 firmant legatarium teneri quidem possessio-
nem restituere rei a se occupatae, iacentis here-
ditatis tempore, ius tamen legati non amitte-
re, idem censuit Didacus qui supra. Hoc neces-
sario intelligimus, cum hereditate adhuc iac-
ente illius non mine uel a curatoribus datis,
vel ab aliis illius nomine agitur ad recuperan-
dam possessionem, secus si iam adiuu heres,
ut nunc subijciam.

49 Secundus casus est, cum res hereditaria oc-
cupatur hereditate adita, sed nondum posses-
sione apprehensa: & hoc casu locum esse con-
stitutioni nostrae crebriore calculo, nostri affir-
mant, ut refert Ripa. d. cap. saepe. num. 58. ver-
sic. 3. potest ita adducuntur ratione, quia tunc
50 t heres dicitur dominus. l. cum heredes in pri-
de adquirenda possessione, non ergo potuit
occupari, uerum respondent Oldra. Alber. &
alij, qui contrariam tuerent sententiam, quod
licet heres sit effectus dominus, non tamen est
effectus possessor, ut deinde sui ratione, pos-
sessio uacat dici postmodum possit, ut latius
subijciam.

Contrariam itaque sententiam probauit,
Oldra. Alber. hic, & Saly. colum. 3. uersic. se-
cundo quaro, quos uisus est sequi Ripa. d. ca.
sape. num. 58. in fine. quibus subscribo, & si no-
ignorem plura adferri, quae non urgent, ut il-
lud, quo inquit Ripa satis hoc casu esse alij re-
medij heredi succursum, primo per interdi-
ctum quorum bonorum, secundo per reme-
dium. l. vltima. C. de edicto Diui Adria. toll.
3. per accusationem criminis expilatæ heredi-
tatis. l. vltima. C. de crim. expil. hered. huic
nim argumentationi responderi potest, non
satis ex illis dispositionibus hoc in casu esse

51 heredi succursum, nam quoad interdictionem
quorum bonorum, uidemus illud solum con-
cedi bonorum possessori, qui in iudicio bo-
norum possessionem agnouit. l. 1. ubi glof. &
Bart. ff. quorum bonorum Ripa in rubrica. ff.
eo. col. 2. uersic. 4. differentiatur Remedium uero
52 l. ult. C. de edicto Diui Adria. tollen. illi solum
conceditur, qui testamentum habet pro se,
non uitiatum nec cancellatum. quare ueniens
ab intestato non conceditur. omnes. d. l. vlti-
ma, Ripa. d. rub. ff. quorum bono. in fi. rursum
utrumque est adipsendam, cum tamen nos lo-
quamur in casu recuperandae remedio. l. ult.
C. de crim. expil. hered. supra satisfactum est.
Secundo ergo loco argumentantur alij ea ra-

53 tione, quod possessio hic non possit dici va-
care, quoad heredem hunc, cum eam numquam
apprehenderit, & priuatio etenim habitum
precessisse arguit. l. manumissiones de iust. &
iure. l. decem. §. decem, de verbo. ob. ueris, qui
communem uellet tueri, respondere sic pos-
set, quod licet quoad heredem non dicatur
vacare possessio, eo tamen modo uacare dici-
tur, quo uacat nondum adita hereditate, ut
ergo eo casu conceditur huius constitutionis
remedium, sic & hoc nostro, quia quoad pos-
sessionem, pares sunt casus iacentis heredita-
te, & ea adita nondum possessione apprehen-
sa, cum quoad possessionem nihil fuerit in-
nouatum, & eadem repositione dissolui ca-
tera possunt, quae a Saly. hic considerantur.

54 Verum ut dixi uerior est hec Oldra. & Alber.
sententia, quae a confirmo ratione, quia 1. &
si par ratio sit, quoad possessionem, ut dica-
tur uacua ita adita hereditate, non appren-
sa tamen per heredem possessione, ut ipsa ad-
huc iacentis hereditate: in alijs tamen maxima
exat differentia, quo scilicet ad ipsum haere-
dem, qui occupatorem uult expellere, & ab
eo possessionem recuperare, qui non dicitur
posse recuperare siue suam personam, siue il-
lam iam defuncti consideremus, nam si consi-
deramus heredem agentem ex persona defun-
cti, non potest, quia iam hereditate & confusa
55 sunt omnia, nec amplius dicitur hereditas. l.

1. §. veteres ubi late laf. nu. 14. de acquir. pos-
sessione, quod uerum praesertim est post a nisi
spoliatiois, cum tunc nullo modo possint he-
redes defuncti nomine agere secundum glof.
in cap. cum ad, sedem in verbo interdictionem.
de restit. spolia. et diximus late supra in pri-
mo remedio recuperandae possessionis. q. 33.
in fine: aut consideramus heredem agentem
ex propria persona, & tunc non conceditur
hoc remedium, ea ratione, quia haec constitu-
tio ut extensua interdictioni unde ui, hoc casu
non conceditur, ut nec illo, ut iam docuimus
d. q. 33. non enim potest hoc casu recuperare
cum nihil amiserit. quare hoc casu ad ipse-
dem interdictionem concedi debet, non recupere-
rande, est tamen cogitandum, quod si uera
esset illa Bar. sententia hic nu. n. quam supra
q. 5. in fine reuicimus, hoc scilicet remedium
esse in ista adipsendam, cessarent praedictae ra-
tiones: & hoc casu locum haberet hoc reme-
dium.

56 Quaro. 8. quid sit possessio ab eo, qui pri-
mo uacua possessionem ingressus est postea
de nouo vacare coepit, & alius ingressus est,
cui debeat restitui possessio, an primo vel se-
cundo

undo a quibus uacuit: & secundo restitui
debere concludit hic glo. qua probauit Bar.
nu. 12. Saly. col. vltima uersic. quaro. 10. & cui
accedo, solet citari tex. l. 1. §. qui autem vi me
& l. cum a te. ff. de vi & arma. ubi interdictum
vnde vi, contra spoliatorem, non contra illius
successorem datur: & ideo primus spoliatus
agit contra spoliatorem suum, & secundus
contra secundum, non autem agit primus co-
tra tertium: ergo idem hoc nostro casu, cum
sit illius interdicti extensua constitutio. Ri-
pa. d. cap. saepe nu. 63. de restit. spolia. & forte
fuit Petrus Perticensis hic, qui aliter a com-
muni se eximens, sentit hanc constitutionem
nostram non esse extensiuam, nec illius natu-
ram interdicti vnde vi habere cum sit in rem
scripta, uerum hoc nec uerbis constitutionis
nostrae, nec alio iure (ut recte animaduertit
Ripa) probatur. quam obrem respondet ipse

57 Ripa. d. l. cum a te loqui cum is vltimus spoli-
ator causam habuit iustam, vel iniustam ab
immediato suo praedecessore, & possessore in
casu uero nostro, hic vltimus possessor occu-
pauit uacantem, quam primus dominus sua
authoritate potuisset apprehendere, & ideo di-
citur occupasse uacantem ab ipso domino,
& per consequens ei quoque dabitur huius co-
stitutionis remedium, hanc repositionem non
probo, tum quia uerum non est licere domi-
no rei suae uacantem possessionem ingredi,
(ut iam diximus) tum quia si esset uera, ad ca-
sum illum tantum glof. & Bar. conclusio, quae
generalis est, restringeretur. quare subsistit fu-
damentum: nec relatae opinioni aduersantur
quae retulit Rip. d. c. saepe. n. 63. qui contraria
58 sententiam aduersus relatae probauit, affir-
mando esse receptiorem, & si ex authorum di-
numeratione iam relata sit crebrior, nam Bart.
aliter sentit quam intellexerit Ripa, nec alte-
rum reperio praeter Petrum Perticensem, quod
retulit Saly. hic, qui hanc posteriorem senten-
tiam probauerit, & in hanc opinionem ea ra-
tione is addecebat, quod haec constitutio
est inuenta ad fauorem domini, qui secundum
aequitatem etiam praesertim debet l. bonafides
ff. de positi, quia respondeo, hanc constitutio-
nem esse editam pro possessore absente, & ad
reprimendam audaciam occupatoris, ad l. bonafides,
ex infra dicendis erit responsum. praeter
tamen quod Ripa dicebat rationem nostrae co-
stitutionis hoc casu militare, & forte uoluit
sic argumentari, rationem constitutionis esse:
quia, quod quis scit non esse suum, scire debet
ad alium pertinere, sed in secundo possessore
sic est, ut restituit primo, ut in vltimo occupa-

tore, ut restituit primo, quem dominum in-
telligit, & secundus alium querere non debet,
cum sciat rem ad se non pertinere, haec in qua
argumentatio non procedit, tunc enim illi
locus foret, quando dominus primus cum spoli-
atore ad agendum contra nouum possessore
rem concurrat, ut nunc subijciam. est ergo ue-
ra glof. & sequacium opinio.

Declarari illa potest, primo non procede-
re, & quando primus possessor & dominus co-
currunt cum secundo possessore, quia is pri-
mus praesertur: argumentum. l. bonafides. ff. de
positi, sic Bar. hic nu. 13. & Saly. ac alij relati a
Ripa. d. cap. saepe nu. 64. alia retulimus plura
ad. d. l. bonafides declarationem, supra in pri-
mo remedio recuperandae possessionis. q. 11.
saeptis dicta non repetam.

60 Declaratur. 2. quom ex secundo ingredientis
t uacua possessio in primum peruenit, nam
primo spoliato conceditur facultas recupera-
di adhuc contra vltimo possidentem, ut in ca-
su feudali tradit Afflic. cap. 1. nu. 21. in fin. de
milite uasalo, qui contumax est, post Iheri.
quem citat.

61 Quaro. 9. an haec constitutio locum habeat
contra eum, qui post a se factam occupatio-
nem possessionem amiserit: & habere locum,
ea contra eum agi potest, affirmant hic glo.
quod placuit & Bar. nu. 14. Ripa. d. cap. saepe
nu. 64. uersic. tertio dubitatur ex l. 1. §. rectissi-
me, de vi & vi arma. nec me mouet, quod con-
trariam sententiam probauerit Cy. & Saly.
hic col. vltima uersic. 11. quaro, quia eorum ra-
tio, qua adducuntur, non uiget, inquit enim,
spoliatum ex interdicto vnde vi agere ob vio-
lentiam in se commissam, sed hic cessat uiole-
tia, ergo agere non potest, quia responderetur,
quod licet is uolentiam non commiserit, ef-
se tamen in dolo praesumpto, cum aliena oc-
cupauerit, & hic casus est extensus, & a Iustina-
niano diffinitus, ut idem sit, quod in interdi-
cto vnde vi, cum ergo hoc in casu illud pro-
cedat, sic & nostra constitutio.

Declaratur hanc communem Saly. hic col.
vlt. uersic. 12. quaro, quid si & c. non procederet
quando sine culpa possidere desistit, sic inquit
probari. d. §. rectissime, qui tamen contrarium
probare uidetur, in uersic. idem Iulianus: dum
uult spoliatorem teneri, & si res sine sua cul-
pa perierit, uult inquam eum ad estimationem
teneri, & reddit rationem generalem, ubi eni-
quis vi deiecit, per eum stetit uidetur quo-
minus restitueret, quare absolute uerior est
glof. & Bar. sententia.

62 Quaro. 10. an ad hoc vi haec constitutio lo-
cum

cum habeat is occupator in dolo esse debeat, & in dolo esse debere affirmavit glo. hic, & intelligit Bar. nu. 15. de dolo vero vel presumpto, idem placuit Saly. col. vlt. vers. tertio decimo quero, si ergo sufficit occupatorem hunc in dolo presumpto esse, sine dubio constitutio hæc locum habeat, cum is occupator erit in dolo vero, quod tamen sufficit esse in dolo presumpto probat secundum omnes textus, in illa ratione, omnes autem scire debent & c. quæ verba præsupponunt, seu ostendunt solum dolum presumptum, nec enim verum possumus dicere, cum aliquam habeat excusationem, seu habere videatur, ex quo enim excusatio non est legitima, dolum presumptum, verum aduersari videtur tex. l. pen. C. de cuius vbi bonafides presumitur nisi mala probetur, sic in l. si fundum. C. de rei vend. & alia citavit Alcía. tract. præsump. reg. 3. præsump. 5. num. 1. 2. Didacus in cap. possessor. 3. parte. §. 8. nu. 2. de reg. iur. in. 6. dissoluit nodum Bar. inquit; in possessore cum titulo bonafidem præsumi, nisi malafides probetur, & ita intelligit d. l. pen. in possessore vero sine titulo malafidem præsumi, si a veteri possessore obijciatur, non si a tertio. Quo tamen res clarior fit, plures constituemus conclusiones, eas suo ordine declarando. prima est conclusio bonafidem in possessore præsumi. d. l. pen. C. de cuius vbi Alcía. & Didacus præcitat in locis, addo Alex. conf. 200. nu. 4. lib. 2. conf. 75. col. pen. lib. 4. Balbum in l. Celsus, nu. 104. de præscrip. qui communem esse affirmant, nec obstat, quod Inno. & Bal. in cap. tuas de testibus & Imola in cap. fin. de præscrip. ac Fely. in cap. si diligenti nu. 4. de præscrip. contrarium verius esse affirmaverint, quia à communi non esse recedendum & iudicatio & de iure respōdēdo, cū Balb. suadeo.

65 Extenditur primo etiam si possessor lucrativam causam habeat, & de sola longi temporis præscriptione agatur. l. super lōgi vbi glo. & docto. C. de long. tempo. præscri.

66 Extenditur. 2. tamen si titulum habeat tantum putativum glo. & Bar. l. Celsus nu. 17. de usufrucap. omnes in cap. si diligenti, de præscrip.

67 Extenditur. 3. etiam si errore iniusto possideat Bartol. d. l. Celsus egregie tradit Molinæ. conf. 20. num. 1. 2. 3. & qua ratione bonafides præsumatur, & contra non malafides, docuit eleganter Aemilius Ferret. in l. 3. num. 62. ff. de usufrucap. secunda est conclusio tamen occupatorem contra novum sine titulo, obijcere malafidem posse, sic Bartol. hic, & clarè Balbus in d. l. Celsus, num. 105. & hæc cō-

clusio non habet dubium, nam ut eam quod que præter a Balbo relato; affirmavit Alex. conf. 75. nu. 48. lib. 4. potest enim antiquus hic possessor dicere, scire debuit, quod tuus non est, ad alios modis omnibus spectare.

69 Declaratur primo hæc conclusio non procederet quando constaret de titulo, quia etiā tunc bonafides noui possessoris præsumitur contra illum antiquum possessorem, sic post Butrium & Fely. quos citat declaravit Balbus. d. l. Celsus num. 107. versic. secundo limita.

70 Declaratur secundo non procedere tamen elapsis triginta annis, cum tanti temporis cursu præsumpta malafides extinguitur, sic Bartol. hic nu. 17. & cum eo communis est sententia, vt testatur Balb. d. l. Celsus nu. 106. 107. dum multos citavit, & alios plures retulit Didacus. d. cap. possessor. 2. parte. §. 8. nu. 3. de reg. iur. in. 6. addo eiusdem sententiæ Craue. tract. de antiquit. tempo. quarta particula quartæ partis princip. nu. 20. ubi declarat respōsum sum. 146. vbi in his terminis consuluit, idē respondit Ruin. conf. 156. nu. 10. lib. 1. conf. 34. nu. 10. lib. 2. conf. 27. nu. 27. lib. 3. conf. 13. nu. 4. consil. 44. nu. 17. consil. 118. nu. 4. lib. 4. Soc. lun. conf. 115. nu. 30. lib. 2. Rolan. a Valle. conf. 3. nu. 93. Ripa. d. cap. sape nu. 66. 67. de restit. spolia. Molinæ. d. conf. 20. nu. 4. est verum quod Ruin. in hoc sibi parum constans fuit, & contrarium respondit consil. 4. nu. 29. conf. 204. num. 14. lib. 1. & idem conf. 150. nu. 17. lib. 4. affirmavit Bar. sententiam posse iusta ratione negari, ante eum contra Bart. & ceteros, tenuit Imola in l. Celsus col. pen. ut ibi refert Balb. nu. 106. sed durum nimis esset a receptissima Barto. sententia recedere, cui nunc accedo.

71 Tertia est conclusio tamen novum possessorem sine titulo quoad tertium præsumi bonafide possidere, sic omnes relati a Balbo d. l. Celsus num. 105. nec enim aliqua in tertio est ratio, qua obijcere in possessorem possit malafidem, cum illi possit respondere possessor, quoad te liberæ ædes habeo, iuxta textum. l. loci corpus. §. competit de seruit. vba. prædictio. Non me latet tamen contrariam sententiam probasse Imolam. d. l. Celsus col. ultima Fely. d. cap. si diligenti nu. 4. 5. de præscrip. & refert Balb. d. l. Celsus, & ibidem Claud. Seyfelliis num. 29. sed à communi non recederem.

72 Declaratur hæc conclusio eo tamen casu non procedere cum ipsi possessori sine titulo, iuris etiā præsumptio aduersatur, sic post Bar. id. l.

d. l. Celsus. nu. 17. declarat ibidem Balb. nu. 108. qui postmodum subdeclarat, idem respōdit Alex. conf. 75. nu. 48. lib. 4.

73 Quæro. 11. si occupator alteri uendat, quanto tempore is emptor præscribat. glof. inquit, decem uel uiginti annis, eam probauit hic Bar. in fine, qui tamen subijcit hodie aliter esse ex dispositione auth. malefidei. C. de præscrip. longi temp. & glofæ sententiam uno probauit verbo Saly. hic col. vlt. versic. 15. quæro, uerum cum hic locus non posset ut illius authenticæ materiam excutiam, uidentur quandoque; erunt ad illius interpretationem, Soc. tract. fallen. regula 3. & regula 431. Ruin. conf. 105. in fi. lib. 1. Balb. tract. præscrip. secunda particula 3. partis princip. q. 12. col. 2. 3. Gomes. §. sed iste nu. 40. Inft. de actio. Soc. lun. conf. 69. num. 54. lib. 1. Boe. q. 182. num. 44. Rolan. a Valle conf. 79. num. 9. 10. lib. 1.

74 Quæro. 12. an tamen constitutio nostra locum habeat contra occupantem possessionē præbende uacantis, & non habere locum, affirmavit hic Ang. in fi. post Inno. quem citat, ea ratione, quia numquam hoc casu possessio uacare dicitur, cū ecclesia semper possideat. rursum, quia tamen spiritualia propria autoritate non possunt occupari. cap. causam in fi. de proba. & hanc sententiam probauit Ripa. d. ca. sape nu. 57. versic. tertio dubitatur, de restit. spoliato. post Specul. & Butrium, quos citat: eiusdem fuit sententia Bellamera conf. tertio, sexto dubio, licet Albe. & ante eum Petrus hic aliter senserint, & malè: quin damnosa potius esset ecclesiæ hæc constitutio quam utilis, si ea experiri contra occupatorem uellet, cum alio fortiori uti possit.

76 Quæro. 13. an constitutio tamen ista locum habeat contra occupantem agrum desertum & incultum: & non habere locum, censuit hic Albe. col. 1. & clarior Corsetus sing. in verbo occupatio, incipit, tu habes, & in hanc sententiam citat textum. l. qui agros. C. de omni agro deserto lib. xi. quem pro sententia hac ibi notat Bartol. nec dissentire uidetur Ripa. d. cap. sape nu. 66. de restit. spolia. qui citando. d. l. qui agros, inquit tamen occupatorem præscribere biennio, ne amplius postmodum molestia afficiatur, idem censuit in tract. Pestis in tit. de remedijs persone contra Pestem num. 2. 3. 1. qui hoc aduersus Bar. & ceteros in l. rem que nobis. & in l. de eo. §. si fortè. de acquir. poss. intelligit procedere tam in agris tributarijs, quam non tributarijs, & Balb. tract. præscrip. prima particula quartæ partis princip.

78 cipi. col. 2. versic. prædicta conclusio, eam adferunt omnes rationem, esse hoc constitutum ob culturæ utilitatem, quinimo cessat hoc casu præsumptus doli occupatoris, nec mirum uideri debet, quod nostra hæc constitutio distinctionem recipiat ab illa l. qui agros per multos annos ante nostram condita, ut potè à Valentiniano Theodosio & Arcadio, sicq; anno tricesimo nonagesimo primo salus humanæ, ut aliàs diximus in anteludis nam & lex posterior ab antiquiori sæpè declaratur glof. in l. sciendum. ff. qui fatid. cog. & licet dixerim statim Ripam intelligere tam in agris tributarijs quàm non, aliter sentit Riminal. conf. 100. nu. 48. 49. lib. 1. qui in solis tributarijs uult procedere, & idem sentit post citatum Corsetum, & Didacus, in cap. possessor secundum parte. §. 11. in fi. de reg. iur. in. 6. quare dicebat Riminal. hodie in tamen cessare illius. l. qui agros dispositionem, cum agri tributarij non reperiantur.

79 Extenditur tamen relatus casus. l. qui agros, ut non tantum iure ciuili procedat, sed & iure Pontificio, sic Ripa. d. tract. pestis. d. tit. de remedijs persone contra pestem nu. 253. addo Baldum conf. 12. Quidam D. Mathæus col. pen. in fi. lib. 1. dum affirmat non esse inconueniens, nec nouum, quod quis ob negligentiam iure suo priuetur, ut latè olim diximus.

82 Quæro. 14. an tamen remedium huius constitutionis concedatur reuerso ab hostibus pro recuperanda possessione occupata tempore captiuitatis: & non concedi affirmavit Ang. & Saly. hic, quos secutus est Ripa. d. ca. sape nu. 62. de restit. spolia. ea adducuntur prima ratione, quia tamen captus ab hostibus dicitur dominium & possessionem amississe. l. cū heredes. §. 1. ff. de acquir. poss. l. sic enueniet. ff. de adul. sicq; tempore occupationis res nō erat in bonis. d. capti, ergo ei nō dabitur hoc remedium, secundo, quia reuerso succurrit remedio ordinario, remedio inquam ex fictione legis Corneliæ: cessare ergo debet remedium subsidiarium, nec Alberici authoritas aliter hic sentientis me mouet, cum nulla solida adducatur ratio.

84 Extenditur ut eo tamen casu procedat, si is captus ab hostibus per momentum temporis in captiuitate durasset, nam cum tunc amiserit statim possessionem. d. l. cum heredes §. 1. de acquir. poss. & possessio semel extincta amplius non possit reintegrari. l. Pōponius §. quæstum. ff. de acquir. poss. est ergo & in hoc casu necessaria noua possessio §. q. d. l. cum heredes. §. 1. cum ergo tamen extinctione

tionē actus agatur, etiam temporis momen-
 tum est in consideratione. l. uxoris abortu. C.
 de posthu. hered. in lit. & hac ratione adduc-
 tus sic docuit Ioannes Crotus. in l. si is, qui
 pro emptore nu. 7. de vtu capio. in recuperan-
 da possessione amissa, ob momentaneam ca-
 ptiuitatem postliminij fictionem nihil ope-
 rari, ut apud cum, qui alia ratione etiam uti-
 tur, eoq; loco respondet ad. §. l. qui possessionem
 de ui & ui arma. quae intelligitur cum
 possessio amissa in ipso cōsuctu recuperatur,
 quod conceditur, quia is animo non dicitur
 possessionem amisisse, non mirum si sua au-
 thoritate recuperat, qua de re suo loco dixi-
 mus. in casu autem nostro idem dicendum est
 in possessione hac per momentum amissa,
 quod in ceteris, cū ratione amissionis par sit
 ratio. nō ignoro tamen multis in casibus mo-
 mentanea in consideratione non esse, ut uide-
 mus in l. vlt. §. vlt. C. de bonis quae libe. vbi
 momentanea acquisitio non habetur in cō-
 sideratione, & ad uiro non dicitur diuertisse,
 qui per momentum ab eo absuit. l. periq;
 ff. de ritu nuptia. l. diuortium non est. ff. de
 diuor. sic foluens ut statim repetat, non dicitur
 soluisse. l. qui sic. ff. de solutio. sic prohibet
 tust alienare extra familiam, non dicitur pro-
 hibitioni contrariū enisse, quando per momen-
 tum tantum res fuit extra familiam. Ang. in l.
 voluntas. C. de fideicommiss. quem securus
 est Crotus. d. l. si is qui pro emptore. nu.
 7. de vtu cap. & Opizonus Papiensis in l. filius
 fam. §. Diu. nu. 100. de lega. i. & simile addit
 Crotus, ex Ang. & Roma. in l. sequitur. §. itē
 Labeo. de vtu cap. §. Emphyteotam alienantē
 emphyteosim domino in requisito, non amit-
 tere eam si per momentum tantum durauit
 alienatio. sic maritus, §. qui ex statuti disposi-
 tione dotis partem, ut in Ciuitate Montis Re-
 galis, uel integrā, ut Papię, lucrabitur, si per
 momentum durauit matrimonium. ut affir-
 marunt Baldus & Ang. in l. non tantum. C.
 de lega. Aret. in l. 2. in prin. & in l. si ante nu-
 ptias. col. ult. ff. fol. matrimo. Soc. Sen. conf.
 223. col. 2. li. 2. l. si. l. si donaturus in §. ult. ff. de
 cond. ob causam. Dec. conf. 177. col. vlt. &
 consil. 623. Ripa. l. 1. nu. 66. fol. matrimo. & in
 l. vlt. q. 38. C. de reuoca. dona. latē, & doctē
 Rolan. à Valle in tracta. de iure dotis. q. 59.
 vbi alia adfert familia: sic plura apud Tiraq.
 in l. si unq; in verbo susceperit. num. 171. 172.
 C. de reuoca. dona. & in tracta. quod cessante
 causa cesset effectus Limita. 23. addo Barba.
 conf. 12. col. 14. in fi. lib. 1. dum affirmat statu-
 tum prohibens maritum in ultima voluntate

re aliquid uxori relinquere, non procedere
 quando per momentum tantum perduraret
 relictum. alia apud eundem Barba. conf. 22.
 col. 6. lib. 3. & apud Plotum Nouare. inter
 consilia criminalia diuerforum, consil. 108.
 nu. 65. 66. addo pariter Ripam in l. cum filio-
 fam. num. 43. de lega. 1. qui relata declarat, in-
 quit; etiam §. momentanea esse in considera-
 tione, si prodesse possunt, commodumq; ad-
 ferunt. Petrar. sing. 26. tu habes &c. cetera ex
 industria silentio praetercam, ne extra rem va-
 gare uelle videar.
 Quaro. 15. an §. constitutionis huius nostrę
 remedium concedatur commodatario, de-
 positario & similibus: & non concedi docuit
 Ripa in ca. sape nu. 60. in fine. de re litu. spo.
 pendet hac disputatio ab illa, an & quando
 possidere dicitur commodatarius & de positi-
 tarius, ut postmodum spoliatus recuperet.
 qua de re late diximus supra in nono reme-
 dio. q. 22. & alia adferemus infra in 15. reme-
 dio ex cap. reintegranda. §. q. 1. in quaestione.
 7. quare ex traditis illis in locis finiri hac po-
 terit quaestio.
 Quaro. 16. an §. constitutio hac locum ha-
 beat eo in casu, cum scholasticus in Auditorio
 scholasticū locum occupauit: & ex consu-
 etudine locum non habere affirmat Petrus
 Rebuffus in tracta. de Priuilegijs schola-
 rium. q. 101. ex iuris tamen communis dispo-
 sitione locum habere uidetur: quandoquidē
 unus alterius locum occupare non potest, ut
 sensit glo. ex illo tex. in l. vltima. C. de officio
 magistrī officio. quod utinam tam ex consue-
 tudine diligenter, quam ex iure cōmuni ob-
 seruaretur. nec enim esset, quod corrupti hu-
 ius gratias mores graui arguerētur supercilio,
 quandoquidē illae malus inoleuit usus, ut
 non modo asidui aliqui sint in pralectioni-
 bus, sed & dum docentes adeunt, eo adeunt
 animo ut docentes plus sapere uideantur, uel
 ceteris diligentioribus suis sibilationibus &
 obstrepationibus impedimento sint. quos
 §. per triduum excommunicatos censuit Ro-
 man. sing. 673. Quando vniuersitas &c. in
 hos grauisimē inuehitur Ioannes Neuz. lib.
 5. Syluae nuptia nu. 51. §. 2. qui scholasticorum
 detegit uitia quāmplura. quod si tanta uitio-
 rum hodie est copia, mirum uideri non de-
 bet si exoluit ius hoc recuperandi occupatū
 in Auditorijs locum. uerū nec ullo unquam
 iure comprobātū fuit. quandoquidē §. glo.
 in d. l. vltima. C. de officio magistrī officio.
 male fumat argumenta a constitutione illa,
 ad casum hunc nostrum: illa enim cōstitutio
 in anti

in antiqua illa §. schola militia loquitur in
 qua gradus constituiebantur omniumq; po-
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102

beat, tam pro possessione rei mobilis, quam immobili.
 Et si rem mobilem ff. de adquiren. possess. declaratur.
 Exceptio dolo facti petere, quod statim restituitur o, an agē
 ti remedio. l. vltima. C. de adquir. possess. obijci possit.
 Constitutio. l. vltima. C. de adquiren. possess. an locum ha-
 beat. cum agitur de recuperanda possessione non mo-
 bile, sed tradita a seruo, uel colono.
 Ratio ubi eadem est, conceditur in correptorijs extensio.
 Ratio eadem ubi est, non fit extensio, sed interpretatio.
 Ratio ubi est eadem, non dicitur lex exiēdi, sed enucleari.
 Contrabens cum alio, non ita de facili cum rei dominum
 credere debet.
 Verbi Prodere, significatio.
 Credens iusta ratione seruans uel colonum rei ad se aliena-
 ta dominum esse, a vero domino remedio. l. vltima
 C. de adquiren. possess. conueniri non poterit.
 Creditor ubi an possit remedio. l. vltima. C. de adquiren.
 possess. contra tertium, in quem debitor uenit utitur & in hanc
 sententiam textum illum annotauit consulti-
 sissimus uir Petrinus Bellus in tracta. de Re
 milita. parte prima tit. 6. num. 12. 13. fatuam
 ergo Accurij interpretationem nem-oest qui
 non uideat, & inspidam magis illam t Petri
 Rebuffi uiri alioqui eruditi.
 Quaro vltimo, qualis esse debeat §. libelli
 forma, dum in foro huius constitutionis reme-
 dium deducitur: docuit hic Saly. in fine.
 ad quem beneuolum lectorem allego, ne quae
 difficultatem non patiuntur sepius repetam.
 Haec ad tertiumdecimum recuperandae pos-
 sessionis remedium.

S V M M A R I V M
 DECIMI QUARTI REMEDII
 RECUPERANDAE
 POSSESSIONIS.

1 Constitutio. l. vltima. C. de adquiren. possess. vna est ex-
 quinqueaginta constitutionibus instituta.
 2 Seruus uel colonus factum in amittenda possessione domino
 prauidicare hodie non potest.
 3 Constitutio. l. vltima. C. de adquiren. possess. an retinenda
 uel recuperanda potius remedium contineat.
 4 Negatiua uis fortior est affirmatiua.
 5 Dicitur penitus, pressē naturam habet.
 6 Dicitur nullo modo, negatiua omnia potentia.
 7 Dicitur nullo modo, idem quod dicitur penitus, operatur.
 8 Dicitur aliquid, in re minima verificatur.
 9 L. vltima. C. de adquiren. possess. multu modis perperditur.
 10 Constitutio. l. vltima. C. de adquiren. poss. an iuris anti-
 qui correptoria, sit.
 11 Correctio in dubio euitanda est.
 12 Constitutio. l. vltima. C. de adquiren. possess. exorbitans est
 ex Ripa & Tiraquelli sententia.
 13 Exorbitans dispositio, & correptoria, quae, & quomodo in-
 ter se differant.
 14 Constitutio. l. vltima. C. de adquiren. possess. an locum ha-

beat, tam pro possessione rei mobilis, quam immobili.
 Et si rem mobilem ff. de adquiren. possess. declaratur.
 Exceptio dolo facti petere, quod statim restituitur o, an agē
 ti remedio. l. vltima. C. de adquir. possess. obijci possit.
 Constitutio. l. vltima. C. de adquiren. possess. an locum ha-
 beat. cum agitur de recuperanda possessione non mo-
 bile, sed tradita a seruo, uel colono.
 Ratio ubi eadem est, conceditur in correptorijs extensio.
 Ratio eadem ubi est, non fit extensio, sed interpretatio.
 Ratio ubi est eadem, non dicitur lex exiēdi, sed enucleari.
 Contrabens cum alio, non ita de facili cum rei dominum
 credere debet.
 Verbi Prodere, significatio.
 Credens iusta ratione seruans uel colonum rei ad se aliena-
 ta dominum esse, a vero domino remedio. l. vltima
 C. de adquiren. possess. conueniri non poterit.
 Creditor ubi an possit remedio. l. vltima. C. de adquiren.
 possess. contra tertium, in quem debitor uenit utitur & in hanc
 sententiam textum illum annotauit consulti-
 sissimus uir Petrinus Bellus in tracta. de Re
 milita. parte prima tit. 6. num. 12. 13. fatuam
 ergo Accurij interpretationem nem-oest qui
 non uideat, & inspidam magis illam t Petri
 Rebuffi uiri alioqui eruditi.
 Quaro vltimo, qualis esse debeat §. libelli
 forma, dum in foro huius constitutionis reme-
 dium deducitur: docuit hic Saly. in fine.
 ad quem beneuolum lectorem allego, ne quae
 difficultatem non patiuntur sepius repetam.
 Haec ad tertiumdecimum recuperandae pos-
 sessionis remedium.
 Locatori non licet sua auctoritate rem in tertium per con-
 ductorem alienatam recuperare.
 l. 2. ff. de salua. in terd. declaratur.
 Dolus debitoris, creditor non debet posse nocere.
 Creditor constitutarius, non ad ius, sed debitoris cōmodum
 possidet, & imbi declaratur.
 Constitucio mortuus, constitutus uirtu extinguitur.
 Exceptio necessaria est illa casu debitoris principali, si ca-
 ueatur generali statuto in omnibus casibus faciendams
 esse extensonem ante quam ad tertius deueniat.
 Constitutio. l. vltima. C. de adquiren. possess. an locum ha-
 beat contra eum, qui nomine unius deinde nomine al-
 terius se possidere constituit.
 Constitutio. l. vltima. C. de adquiren. possess. quomodo pos-
 sit prodesse primo possessori constitutario, & secundo
 cui re ipsa tradita est possessio.
 Constitutio. l. vltima. C. de adquiren. possess. an prodesse
 possit possessori in quem possessio per solam clausulam
 Precary translatā est.
 Possessio naturalis translata, transfertur & ciuili &
 imbi declaratur.
 Precary natura est, ut finiat ex concedentis uoluntate.
 Possessio naturalis an sit penes creditorem ob clausulam
 Precary.

- 46 *Præiudicium an concedatur remedium. l. vltima. c. de adquiren. possessio.*
- 47 *Præiudicium naturaliter possidet.*
- 48 *Colonus ad longum tempus an concedatur remedium. l. vltima. c. de adquiren. possessio.*
- 49 *Possessori, vel domino an concedatur remedium. l. vltima. c. de adquiren. possess. si quis occupauit possessionem, quam deseruit colonus animo non reuertendi.*
- 50 *Possessor antiquus si negligat apprehendere naturalem possessionem, a colono desertam. & ab alio occupatam, an eam perdat, nec remedium. l. vltima. c. de adquiren. possess. recuperare possit.*
- 51 *Constitutio. l. vltima. c. de adquiren. possess. an & contra clericos locum habere possit.*
- 52 *Laici contra clericos statueri non possunt.*
- 53 *Lex iniqua non est, cum se habet ad commodum & vniuersi.*
- 54 *Constitutio. l. vltima. c. de iure deliber. & auct. hoc amplius. c. de fideico. locum habet contra clericos.*
- 55 *Lex civilis si peccatum non continet, & canonis non aduersus etiam clericos ligat.*
- 56 *Lex Generalis ligat etiam clericos.*
- 57 *Andreas Barbata, quam multipliciter a doctoribus nota suo & de audaci insolitaque illius doctrina.*
- 58 *Constitutio. l. vltima. c. de adquiren. possess. an locum habeat in vna facti specie Beneficiaria.*
- 59 *Resignans Beneficium, resignatione admissa, statim ius suum & possessionem perdit.*
- 60 *Ius offerendi, an concedatur tertio possessori, contra quem agitur remedium. l. vltima. c. de adquiren. possess.*
- 61 *Ius offerendi cuiusvisque possessori conceditur.*
- 62 *Ius offerendi non conceditur contra agentem rei vindicatione.*
- 63 *Ius offerendi conceditur contra agentem ex remedio. d. l. vltima. c. de adquiren. possess. si aliter possessori non est succursum.*
- 64 *Constitutio & remedium. l. vltima. c. de adquiren. possess. an extinguatur per mortem illius, qui se creditur, vel alterius nomine se possidere constituit.*
- 65 *Constitutum extinguatur per mortem constituentis.*
- 66 *Voluntas morte finitur.*
- 67 *Constituto finito, ius tamen constituti & possessionem non perdit constitutus.*
- 68 *Remedio. l. vltima. c. de adquiren. possess. quanto tempore praescribatur.*
- 69 *Actio personalis. 30. annis tollitur.*
- 70 *Actio hypobscaria contra tertium possessorem quanto tempore tollatur.*
- 71 *Remedium. l. vltima. c. de adquiren. possess. est proprie contra tertium, possessorem introductum.*
- 72 *Possessor debet esse bonafidei, vt praescribat, in casu tituli. c. si aduersus creditorem.*

IMPERATOR IVSTINIANVS.

A. IOANNI P. P.

Ex libris Sabrianis quaestionem in diuinas nostras numinis aures relatas tollentes definimus, vt siue seruus siue procurator, vel colonus vel inquilinus, vel quispiam alius, per quem licentia est nobis possidere, corporaliter nactam possessionem cuiuscumque rei, eam dereliquerit vel alii prodiderit, desidia forte, vel dolo, vt locus aperiat alii eandem possessionem detinere: nihil penitus domino praedicti generetur, ne ex aliena malignitate alienam danum emergat, sed & ipse, si libera conditionis est, competentibus actionibus subigetur: omni iactura ab eo restituenda domino rei, vel ei, circa quem neglexerit vel dolo se versauerit. Sin autem, nec dum sub manibus procuratoris, vel coloni, vel inquilini, vel serui possessio facta est, sed ipse eam accipere desidia vel dolo superfedat: tunc & ipse, qui eam transmisit, ex mala sua electione praedictum circa eam possessionem patiat, ex memoratarum personarum vel machinatione, vel negligentia accedens, Hoc etenim tantum sancimus, vt dominus nullo modo aliquod discrimen sustineat ab his, quos transmisserit, non vt eam lucrum sibi per eos aliquid acquirat, cum & antiqua regula iuris, quae definiuit deteriores conditionem per seruum domino nullo modo fieri, tunc locum habeat, cum dominus de damno periclitetur: non cum sibi lucrum per seruum adquisiderit. Salua videlicet in hoc casu domino rei, vel ei, qui ad eam detinendam praefatas transmisserit perfonas aduersus eas omni actione (si qua ex legibus ei competit) seruati.

DECI

DECIMUM QVARTVM RECUPERANDAE POSSESSIONIS REMEDIUM. DIVM. EX. L. VLTIMA. C. DE ADQUIREN. POSSESSIONE.

Nouissima vna haec est ex quinquaginta Iustiniani constitutionibus, ut olim admonui, qua domino amittenti possessionem factam & culpa serui, coloni, vel alterius cuiusvis, prouisum est, cum illorum factum domino nocere minimè debeat, olim tamen in amittenda possessione illorum factum domino nocebat. l. 3. §. quod seruus. l. peregre. §. vlt. de acquirenda possessione, Ripa in rubr. ff. de interd. num. 6. in fine, & suo loco dicemus.

Quero primo, an huius constitutionis nostrae remedium, sit retinenda possessionis, vel recuperanda potus, & esse retinenda multa suadere videntur, in primis illa tituli inscriptio, sub quo collocata est haec constitutio quae, de acquirenda, & retinenda possessione est, quae quidem inscriptio non conueniret si haec ipsa constitutio de recuperanda possessione tractaret. Suadetur secundo ex uerbis text. dum tam amplo & uniuersali sermone utitur, nihil penitus domino praedicti generetur, maxima enim est vis negatiuae uniuersalis, quae totum excludit. l. naturaliter. §. nihil commune de acquirenda possessione. l. nihil ff. de capt. & postlim. reuerf. quas hic citat Saly. col. 3. uerf. ego etiam reprobo & c. Soc. Se. conf. 2. col. 3. uerf. verum praedictis. l. i. & ibi in fin. d. col. 3. augetur, quia maior est negatiuae, quam affirmatiuae vis & potestas. l. hoc genus ubi glos. de cond. & demo. latissimè Tirag. in l. boues. §. hoc sermone. 7. limit. de uerborum significatione: addo Rubeum confil. 51. num. 4. Crauet. confil. 146. num. 4. & conf. 294. num. 6. Confirmat hanc sententiam tertio hic text. in illis uerbis, penitus & c. quae praegisa est, & omne praedictum excludit. §. est & aliud Inst. de donat. Saly. qui supra & tradit Soc. Sen. d. confil. 21. col. 3. uerf. item ponderandum lib. 1. Ruin. confil. 180. num. 8. lib. 1. Dec. confil. 401. num. 9. Boe. q. 23. num. 23. Comprobatur quarto ex illis uerbis, ut dominus nullo modo aliquod discrimen sustineat: nam praedictio nullo modo est negatiua omnis potentiae. l. vlti. c. de testam. mil. Dec. confil. 3. nu. 7. uerf. 60. & vlti. Goza. confil. 71.

nu. 4. confil. 92. in fi. Tirag. in. l. si vnquam in uerbo reuertatur. nu. 93. C. de reuo. donat. & 7. dictio haec nullo modo, idè operatur, quod dictio penitus Goz. conf. 25. n. 9. si ergo nullo modo, si penitus, si nihil adferri pot praedictum, ergo non amittit dominus possessionem, quae confirmatur quinto loco ex illa dictione, aliquid quod discrimen, nam praedictio aliquid uerificatur, in quavis re minima. l. seruum. §. praetor ait, ubi Bar. de acquirenda hereditate, late Dec. in l. cum quid secunda lectura. nume. 2. ff. si certum petatur in. l. si quis id quod nume. 19. de iurisdictione omnium iudicum, latissimè Crauet. confil. 294. num. 4. & praeter eum plura Tiraguel. in. l. si vnquam in uerbo omnia num. 65. C. de reuo. dona. Cur. lun. confil. 177. in fin. Bello. confil. 13. num. 10. si ergo nec minimum in seruis praedictum, ergo non amittit, suadetur ultimo ex ea differentia, quam adfert text. inter lucrum & damnum, quod in quaerendis, non in quaesitis seruis domino praedictum adferre potest, vt ergo differentia sit bona, debemus dicere, dominum nihil amittere, quia aliàs ita seruis damnum adferret in quaesitis, ut & in quaerendis.

Verum tamen, vt omnes affirmant, recuperanda possessionis remedium, haec constitutio continet. quam sententiam communem testatur Ripa. in Rubr. ff. de interd. nume. 6. Grat. confil. 40. numero. 5. confil. 75. nume. 1. lib. 2. Cuius rei clarum praestat argumentum text. ipse in fine, dum nulli huic domino saluam esse omnem actionem contra eum, cui res data, & concessa est, si enim datur actio contra eos, qui detinent, necesse est dicere amissam esse possessionem, & si per actionem possit recuperari, nec me mouet, si quis diceret, ultimam huius text partem, illud respicere, quod paulo ante in textu dicitur, quo ad possessionem quaerendam, quam si dolo seruis non adquirat, saluam domino actionem esse: quia verum hoc non est, cum nulla hoc casu super sit domino actio, quando in quaerendis praedictum possit, haec quoque communem confirmat hic text. dum in uerf. sed & ipse si liberè & c. aduersus colonum, vel procuratorem, domino actionem, si damnum aliquod sensit, concedit: si itaque possessionem dominus retineret, frustra illi actio aliqua daretur, cum nullam sensisset damnum. Nec aduersatur, quae in oppositum adducta sunt, nam quod dicitur non conueniri inscriptione, est falsum, quia & si naturalem dominus amittat, retinet tamen civilem, ob quam facile naturalem, uel manu propria, uel iudicis authorita-

te recuperat, & quod dicitur nullum penitus inferri præiudicium, intelligitur secundum Bulga. hic a glo. relatum & Ripa. d. rubr. ff. de interd. num. 6. in effectu, cum ad recuperandum illa adhuc superfit actio, & si Cy. & Saly. Bulga. aduersentur. quinimò, ex quo dominus adhuc retinet ciuilem, non dicitur generatum aliquid detrimentum, cum sponte naturalem possit (ut statim dixi) recuperare. I. clam possidere. §. si. ff. de acquirenda possessione, & si olim omnem ciuilem & naturalem perderet. l. 3. §. quod seruus. ff. de acquirenda possessione, in qua difficultate extricanda, mirum in modum se torquent omnes, cum tamen ex sententia, & uera Bulga. ac Ripa. declaratione cessent omnia, quæ dubitationem adferre poterant.

10 Quæro. 2. an hæc constitutio sit iuris antiqui correctoria, uel non: & esse correctoriâ censuit Alexand. in l. peregr. §. quibus. num. 4. de acquirenda possessione sensit uno uerbo. Corne. consil. 190. num. 5. lib. 1. Barba. consil. 28. colum. 2. in princ. li. 1. nec dissentit. Io. Crottus in l. si is, qui pro emptore num. 205. de usucap. quorum sententia uidetur. l. 3. §. quod seruus & l. peregr. §. quibus. ff. de acquirenda possessione, & huius sententiæ fuit Martinus glossator.

Contraria tamen sententia est uerior, non esse iuris antiqui correctoriâ, quam opinio nem affirmant omnes Cyn. hic & Saly. colum. 2. uerfic. ego etiam, ratione: quia euitanda est in dubio legum correctio. l. præcipimus. C. de appellat. nec uerè dici potest correctoria, quia illa dispositio aliam corrigere dicitur, quando iam in specie disposita, in specie illi aduersatur, uel si in genere, in genere corrigit, ut in primo casu, si sit dispositum iure antiquo feminas non posse succedere masculis existentibus, si deinde nouo iure disponatur posse succedere, noua dispositio, antiq. correctoria est, in secundo casu non posse testari, si deinde lege noua caueatur, quod omni casu filiusfam. possit testari, noua hæc dispositio est antiq. in genere correctoria, quod non contingit in casu nostro, quia Pandectarum est cautum iure, dominum ex facto serui & coloni amittere possessionem, quo tamen ad recuperationem nihil statuit an possit dominus hoc casu recuperare, quod ergo hac nostra constitutione est dispositum, ut possit dominus recuperare, non pugnat cum iure antiquo, nec in genere, nec in specie, quare Ripa in d. Rubr. de interd. num. 7. dicebat

12 † nostræ constitutionis dispositionem esse ex

orbitantem, quam sententiam probasse uidetur Tiraquell. Tractat. de iure constituti primæ parte nume. 62. ea adducuntur ratione, quod dispositio tunc dicitur exorbitans, cū lex noua disponit aliquid in specie contra disposita iure antiquo in genere, ut si lex antiq. disponat dotē constante matrimonio nõ posse repeti, & lex noua disponat posse repeti, si uir uerget ad inopiam sic Bart. in l. si constante. q. 10. soluto matrimonio, sic differentia dispositionis correctoriæ & exorbitantis declarat Io. Crottus in l. omnes populi, nume. 193. de iust. & iure, quem est fecutus Crauet. Tractat. de antiquitate temporum quarta parte princip. in princip. num. 65. idem sentit Ripa in l. si constante num. 78. soluto matrimonio: dum distinguit casus dispositionis correctoriæ à casibus dispositionis exorbitantis, inquitque exorbitare, esse a communibus iuris regulis deuiare, ex glof. cap. ea quæ, de reg. iuris in 6. cum ergo in casu nostro constitutio hæc, non deroget iuri antiquo in totum, sed in certis casibus prouideat non correctoria, sed exorbitans potius dici debet, ex quibus non mediocri oritur utilitas, quia si correctoria esset, difficultius concederetur extensio, de casu ad casum, ut relati interpretes scribunt.

14 Quæro 3. an hoc remedium locum habeat tam pro possessione rei mobilis, quam rei immobilis: & habere locum censuit hic glo. Bald. & Ang. ex text. in illis uerbis, cuiuscunque rei, dum exponit, id est mobilis, quæ sanè sententia confirmatur ex doctrina Soc. in l. rem quæ nobis, nume. 13. uerfic. secundo concludo. ff. de acquirenda possessione, quæ est fecutus Ripa in l. naturaliter. §. nihil commune, nume. 74. eodem titulo, & alij plures, quos suo loco referam, dum affirmant remedium recuperandæ possessionis ex cap. reinte granda. 3. q. 1. concedi etiam pro possessione rei mobilis, adducti eo textu in illis uerbis generalibus, seu uniuersalibus, reinte granda esse omnia. & ex text. nostro inferunt Bald. &

15 Angel. ad declarationem. t. l. si rem mobilem de acquirenda possessione, qua cautum dicitur, possessionem rei mobilis animatæ perdi statim, quo nostram effugit presentiam, & si ab alio occupata minimè fuerit, hoc intelligitur, quando nos ipsi possidemus, uel alter nostro nomine, & si fraude rem amisit, secus si is, qui nostro nomine possidet, cum fraude amisit, quia tunc nobis facultas, ex hac constitutione recuperandi superet, qui quidem text. l. si rem mobilem, & eo casu declaratur secundum.

dum Baldum & Angelum hic, post Inno. in cap. de seruorum, de feruis non ordina. non procedere quando rem animatam, sicque feruum fugientem, non definit dominus profequi: nam tunc non amittit possessionem, quod uerum an sit, latè disputat Alexand. in l. 1. §. per seruum, qui, num. 7. in fin. ff. de acquirenda possessione, non excuto, cum presentis instituti non sit.

16 Quæro. 4. an t. aduersus hoc remedium agentem possit opponi exceptio illa dolo facis petere, quod statim reslitutus es: & esse locum respondit Calca. consil. 29. numero. 10. quæ sententia numquam placuit, cum iam ostenderit esse hoc recuperandæ possessionis remedium, quod hanc exceptionem non admittit, ut olim diximus supra in primo remedio ex interdicto unde uis non repeto.

17 Quæro. 5. an huius constitutionis remedium concedatur ad recuperandam possessionem à colono, seruo uel simili traditam, uel solum concedatur, cum ab eis neglecta possessio occupatur: & concedi etiam cū est tradita, affirmarunt, Butr. Cy. & Petrus hic, ut eos est fecutus Ripa in Rubr. ff. de interd. nu. 7. idem censuit Corne. consil. 228. excogitabaz, lib. 2. Rui. consil. 172. nu. 5. lib. 4. & hanc esse ueram credidit Ang. hic col. uiltima uers. in ea, ibi, omni modo &c. & latius Saly. hic col. uiltima uers. addit ergo &c. & Albe. col. 1. Corne. consil. 85. nu. 4. lib. 2. Io. Crottus in l. si is, qui pro emptore, nu. 204. ff. de usucap. probauit hanc Claud. Seyfell. in l. exitus, col. 1. de acquire. poss. & certè uidetur hæc magis communis, quam uero uerbo probauit Craue. col. 235. in prin. & hanc probando esse communem testatur Rebuffus in commenta. Regiarum constitutio. tomo tertio tit. de causis possessionis beneficio. art. ult. glo. vna, num. 16. ea generali adducitur omnes ratione, quia domino per factum procuratoris, coloni, & serui, nullum inferri præiudicium potest, quæ sanè generalis ratio, tam militat in eo casu, cum tradita est possessio, quam cum permittitur ex negligentia occupatio, & ubi adest eadem ratio, est & idem ius. l. illud, ad l. Aquil. l. Titio. de uerbo oblig. uerum Alex. in l. peregr. §. quibus nu. 4. de acquir. poss. inquit hanc argumētationem non concludere, quia licet in utroque casu eadem adest ratio, non esse tamen in his correctorijs concedendam extensionem ex notab. glo. Clem. auditor, in uerbo Romana, curia, de rescrip. inno. t. ex. Clem. 1. in uerbo prelatum de electio. fco fallitur Alex. quia in 18 mo ubi eadem adest ratio in lege scripta, illa

ut generalis, omnes casus, nõ per extensionem, sed per intensionem complectitur. l. cum muz lier. ff. Sol. matr. l. his solis. C. de reuo. dona. & in his terminis sic respondet, & declarat Crottus. d. l. si is, qui pro emptore, num. 205.

19 quare ubi eadem ratio in duobus casibus est nõ extensio, sed intellectiua interpretatio fieri dicitur Bal. in l. quam uis circa pri. C. de fideicom. hinc respondit Oldra. consil. 85. Thema tale est, Titius canonicus, in fi. quod ubi eadem est ratio, non dicitur lex extendi, sed enucleari, alia plura adfert Crauet. Tract. de antiq. tempo. quarta parte principali nu. 91. cui addo latè Paris. consil. 32. nu. 20. lib. 2. & Io. Jac. de Leonardis inter conf. Brunii. consil. 17. nu. 264. quinimò Craue. præcitato statim loco num. 86. post. las. in l. si ita stip. §. Grifogomus nu. 37. in fi. de uerbo. ob. testatur contra Alex. d. §. quibus nu. 4. commune esse doctorum sententiam citantque Alex. in hoc sibi parum constantem, Crottus autem. d. l. si is, qui pro emptore, num. 205. dicebat melius responderi posse, eandem non rationem in colono tradente, & in negligente, quia tradente, accipiens potest credere illum esse dominum, nec nomine alterius detinere, quare culpa carere uideatur, quod non contingit in ipso occupatore rei uacantis: uerò subdij. is Crottus maiorem uideri rationem in tradente, cuius malignitas (quæ sola hic consideratur,) maior est, quam negligentis. l. si ex causa. §. nunc uidentum de mino. glof. notab. in l. 1. ff. ad Sylla: quam rationem exactè, & diligenter perpendit hic Albe. colu. 2. addo non esse satis iustam excusationem illius, qui a tradente accipit, quia nõ ita simpliciter debuit

21 credere illum dominum, sed percurtari debuit, cum quo contraheret. l. qui cum alio de reg. iur. & in specie sic considerat Grat. consil. 42. n. 19. li. 2. communis ergo sententiæ fundamentum defenditur. Confirmatur uera horum opinio, ex claris uerbis text. ibi, prodiderit, & cuius uerbi illa est significatio, ut idem sit, quod tradere, & dare. l. proditores. l. omne delictum. §. exploratores de re mil. capi. nolite xj. q. 3. quæ in hanc sententiam citauit Ripa d. rub. ff. de interd. nu. 7. in fi. & ante eum Saly. hic col. uiltima uers. alio modo si tractans, & citat textum. l. 2. C. que res expor. non debet. & l. 1. C. de his qui se defer. l. si quis aliquid. §. si miles, de pœnis, addo. l. priuatorum C. de iurisd. om. iud. & cap. sacerdos de pœnitent. distin. 6. Bartol. in l. repiciendum. §. delinquent, de pœnis, & apud Sallustium, Antequam arcem proderent hostibus: id est darēt.

accedit, aliàs ab Imperatoribus diffinitum colonum & seruum ex sua concessione domino non posse in sua possessione adferre præjudicium. l. i. seruus. C. quod cum eo & c. & l. vlt. eo. & in l. vlt. C. si aliena res pign. data sit; & in l. si colonum. C. de agricol. & cens. libr. xj. quæ sanè constitutiones huic rei magnam deferunt lucem. Non ignoro tamen contrariam sententiam aliquibus placuisse ut Aretino in l. exitus colum. 2. circa medium de acquirenda possessione. & Alexand. d. l. peregrè §. quibus nume. 3. in fine eodem, & hanc esse communem testatur Crotus d. l. si is, qui pro emptore nume. 205. qui hanc affirmare uidetur magis æquam & naturali rationi consonam ab hac non uidetur recedere Gratus confil. 69. num. 2. & confil. 36. in fin. lib. 1. & confil. 75. num. 19. ubi hanc communem esse testatur idem. confil. 110. num. 2. 4. lib. 2. idem fensisse uisus est Conc. confil. 190. nume. 5. lib. 1. confil. 51. num. 4. lib. 3. Tiraquel. de iure constituti in prima parte. num. 59. uerum horum rationes satis clarè etiam relatis diluuntur.

32 Declarari tamen potest non procedere, quando is a tradente acquirens uerisimiliter & iusta aliqua ratione credebat tradentem nõ esse detentatorem, sed dominum sic Aret. d. l. exitus & Crotus. d. l. si is, qui pro emptore. num. 205. & clarè refert is Tiraquel. d. prima parte. de iure constituti num. 57. quia tunc is accipiens iustam habet excusationem, uerum erit cogitandum, quia excusatio hæc, quoad pœnam euitandam, ubi aliàs esset indicia, prodesset, sed quoad impediendam restitutionem ambigo non parum, cum omni casu spoliatus restituendus sit. quare cogitandum erit, quia Grat. confil. 42. nu. 16. lib. 2. post clamd. d. l. exitus aliter fensit, ea ratione quod omni casu, hæc constitutio uult domino consulerè.

24 Quæro. 6. an t hæc constitutio locum habeat in alijs præter colonos & seruos, ut in eo casu frequenti, si debitor nomine creditoris constituat se possidere propria bona, ratione debiti persoluendi, si contingat illum debito rem alienare, an ab eo acquirete auocari alie nata hæc possint, ut idè sit contra eum, ut est contra occupatorè ex coloni negligentia, uel traditione; & habere locum, idèq; esse, cõfuit hic Bal. & Ang. col. 1. qui sub eisdè uerbis sunt cõmentati hanc constitutionem & Ang. Baldi fortè commentaria expilauit, eandem sententiam probauit hic Alber. Ripa in rub. ff. de in terd. num. 13. Robèr. Maranta de ordine Iudiciorum septima distinctione nume. 51. qui in

regno esse in praxi quotidianum diciturque Petitio de assistentia, adducuntur ex uerbis textus ibi, uel quispian alius & c. & ibi, domino rei, uel ei circa quem, cui tamèn argumentationi respondere uidetur Barba. in confil. 28. col. 1. lib. 1. ubi contrariam sententiam tuetur, illa uerba, uel quispian alius, intelligenda de similibus personis expressis, quod non potest in debitore uerificari, qui non dicitur similis colono & seruo: sed fallitur Barbat. quia is debitor sic cõstituendo mutat sibi possessionem, & efficitur detentor, ut est colonus, t nam constitutum & naturalem & civilem transfert. l. quod meo. ubi omnes. ff. de acquirenda possessione, latè Tiraquel. de iure constituti prima parte numero. 3. 4. ut ergo colono non licet eam possessionem inter uertere ad detrimentum domini, sic nec ipse debitor.

25 Contrariam ergo sententiam malè defendunt Barba. d. confil. 28. col. 1. lib. 1. Aret. in l. exitus de acquir. poss. & Gratus. confil. 36. in fin. confil. 69. nu. 2. lib. 1. confil. 42. nu. 15. lib. 2. quos refert Tiraq. de iure constituti prima parte. nu. 56. & nu. 61. affirmant enim in debitore sic constituente non habere locum. adducuntur t

26 Primo. quia hic tex. nostræ constitutionis in colono & seruo loquitur, qui sua negligentia dimittunt possessionem, ut alius eam occupet, quo casu non civilis sed naturalis tãtum perditur, pro qua ex remedio huius constitutionis, agitur cum leges veteres, vt. l. 3. §. quod seruus. & l. peregrè. §. quibus. ff. de acquir. posse. disponant, nostro nomine detinentes posse nobis auferre possessionem alij tradendo, & leges illæ non aliquod remedium contra possessorem, sed tantum contra tradentem, inducunt. l. Pompeius. ff. quibus mod. usus fructu. amitta, non ergo uidetur hoc in casu locum esse constitutioni nostræ, nec est (inquit Aret. facienda extensio, de casu ad casum cum simus in correctorij, in quibus cessat extensio etiam si eadem nihil tet ratio, glott. Clem. auditor in uerbo Romana de rescript. sed facilis est dissolutio, quia & si iure ueteri hac de re cautum nihil sit, sufficit esse hodie ex hac nostra constitutione; quæ uiris antiqui correctoria non est, ut aliàs supra q. 2. docuimus, sed exorbitat, quin ubi correctoria esset conceditur extensio ob rationis identitatem, ut in præcedenti questione diximus, tamen si necessaria minime sit extensio quando hic casus expressè cõtineatur sub uerbis huius constitutionis, secundo tamè loco adhuc sic contra Bald. & ceteros argumentatur

tur Barba. d. confil. 28. refert Tiraq. qui supra nu. 62. hæc constitutio loqui in domino, qui factio serui, uel coloni sua possessione priuatur; ibi, vt domino nihil præiudicij generetur & duobus aliis in locis, sed ab solutum est, creditorem nõ esse rei dominum. cum ergo uerba tex. non conueniant, non conuenit etiam iuris dispositio. l. 4. §. toties de damno infecto, cum alijs adductis a Tiraq. in l. si vnquã, in uerbo libertis nu. 2. C. de reuo. dona. Sed responderi potest, hanc constitutionem non loqui de domino, vt intelligamus eum, qui uult agere, probare debeat rei dominum, sed appellat dominum illi rei possessorem antiquum, quando sola sit de possessione contro uersa; quod ostendit constitutio ipsa, quæ non solum loquitur de domino, sed & de eo circa quem alius negligenter & dolose uersus est, sic; non tantum in domino, sed & in alio procedit, nec difficultatem facit replicatio Barba. quam etiam refert Tiraq. qui supra de iure constituti nu. 64. quia satis illi ex supra relatis est responsum. quoniam creditor rõe crediti, & iuxta illius quãtitatè dicitur dominus illarum rerum, quas illius nomine constituit tenere debitor, cõ is rem habere uideatur, cum ad eam actionem habet. l. qui actionem de reg. iur. ubi Dec. nu. 1. post. gl. l. si tibi pecuniam, & l. si me & Titium. ff. si certum peta. affirmat, meū dici, quod mihi debetur.

Extenditur hæc conclusio. habere locum etiam in t solo generali omnium honoru constituto, sic communem testatur Tiraq. de iure constituti. 2. parte ampliatione. 31. & si aliter, & malè responderit Calca. confil. 29. nu. 7. 8.

28 Quæro. 7. an t cum alienata per debitorè, a tertio acquirente reuocantur, necessaria sit ipsius debitoris excusatio, & non esse necessariam affirmarunt Bal. & Ang. hic, idem Bal. in l. 1. col. pen. uerf. quæro quid. C. de his que in fraud. Cred. idem in cap. cum uenissent in si. de restitu. spolia. Ang. & Alex. in l. exitus in si. de acquir. poss. latè Rui. confil. 130. nu. 8. lib. 1. confil. 172. nu. 3. 4. lib. 4. Francus in disputatione Petitorij primo dubio nu. 40. uerf. deci mo septimo, Decius in l. ulti. §. ultimo. nu. 28. ff. si certum peta. ubi eiusdem sententia citat Ang. Alex. & Roma. multis in locis, idem censuit Marfil. in rub. ff. de fideiussio. n. 21. & sing. 198. hodie & c. Boe. q. 12. nu. 12. q. 200. nu. 8. Afflic. de decisione. 139. n. 7. Capicij us decisione. 54. n. 4. Grãma. de decisione. 103. nu. 106. Goza. confil. 42. nu. 12. Cagnol. in promeio. ff. ff. num. 211. Ripa. in rub. ff. de in terd. n. 14. Parif. confil. 103. n. 8. lib. 3. Bello. cõf.

34. num. 7. confil. 44. in fin. Rola. a Valle confil. 79. num. 33. lib. 1. & alios citat Tiraquel. Traç. de iure constituti prima parte. num. 54. inter alios citat Aret. confil. 27. numero 3. qui in hoc sibi parũ constans est, ut infra subijciam, idem censuit Grat. confil. 42. nume. 15. lib. 2. Corne. confil. 85. num. 3. libr. 4. Robert. Maranta de ordine Iudiciorum septima distinctione Iudiciorum num. 51. quibus constat, quàm recepta sit hæc sententia, quæ eo præcipuo fulcitur fundamento, satis solido. ex uerbis t nostræ cõstitutionis, uel quisquã alius & c. nam si agitur contra eum, qui occupauit nulla sibi facta traditione a colono uel seruo, nõ est necessãria aliqua excusatio, ergo nec in casu nostro, cum pares sint casus, & tam in vno quàm in altero locum habet hæc constitutio, ut supra ostendimus. Adfertur secundo text. in §. ab hoc autem litigio si in auth. de litigio. ubi creditor aduersus tertios possessores dicitur agere potest, & uenturè rem sibi hypothecatam, nullaque ibi habetur excusationis ratio, ergo non uidetur necessaria, tamen si glof. plures ibi referat declarationes & intellectus, hic tamen est receptor & uerior. Tertio, præter ceteros adducor in hanc sententiam, t quod ubi vnque seruus domino possessionem in trouertit, licet domino propria autoritate eam ingredi, sic probat notab. text. l. si seruus. C. quod cum eo, quo adductus cõfuit Bald. in l. 1. C. de seruo pigno. dicitur optimam esse cautelam, t in pacto de dote restituenda apponatur precarium, quo mediãte si eueniat casus restitutionis, propria autoritate poterit mulier ingredi possessionem illius rei, quod probauit idem Bald. in l. 1. pen. C. de pigno. actio. in eo qui Ciuilem habet possessionem Boe. d. q. 200. col. ulti. circa medium, si ergo propria autoritate potuisset ingredi, ergo necessaria non est excusatio, cum uia iudicialia agitur.

32 Contrariam tamen sententiam probauit Barba. confil. 28. col. 1. lib. 1. Aret. in l. exitus. ff. de acquir. poss. & si parum sibi constans aliter de iure responderit, vt iam retuli, hi multis in hanc sententiam adducebantur, Primo tregulæ esse standum donec fallentur casus ostendatur, vt dicebat Bar. in l. 2. §. 1. ff. si quis in ius uoca. non ierit Dec. in l. 1. nu. 7. de reg. iur. Goza. confil. 50. nu. 10. latissimè Tiraq. tracta. de retractu confang. §. 1. glofa. 9. nu. 209. Alcia. tract. præfump. reg. 1. præfump. 28. nu. 6. sed regula est, contra tertios possessores agi non posse nisi excusati principali. §. sed neq; in auth. de fideiuss. authen. hoc si debitor,

C. de pigno. ergo idē in casu nostro sed vno verbo respondetur, regulam illam non procedere in casu nostro, ex his que iam supra relata sunt, argumētatur secundo quod iure antiquo quando creditor vult reuocare alienatā ad sui fraudem, excusationem ipsius debitoris esse ante omnia faciendam. l. 1. l. ignoti. C. de reuo. his que in fraud. cred. l. ait. §. ita demum. ff. eo. ergo idem nostro hoc casu: verū responderi potest, veteri iure, sic cautum, nō fuisse, nam agens hypothecaria necesse quidem habebat ac habet excusationem principalis facere, sed illud contingit quia remedium illud petitorum dicitur glo. l. 1. ff. de Saluia. interd. sic respondetur & secundo ad l. ignoti vbi agitur ea a cōtione in factū Pauliana vel Caluissiana, quod non contingit in casu nostro, rursus responderi potest non procedere hęc in expressā hypotheca, ex text. d. §. ad hoc autem in authen. de litigio, licet secus in tacita, iuxta glo. §. sed neq; in authen. de fideiuss. tertio ergo loco Aret. & Barba. argumentantur ex eo, quod videmus locatori non licere propria autoritate consequi alienata in tertium per conductorem, sed via agere debet ordinaria. l. 2. ff. de Saluia. interd. l. 2. §. 1. l. que situm. §. vltimo de precario, si ergo via ordinaria agere debet, ergo necessaria est excusio, non concludit argumentatio, quia re lata iura & loquuntur in tacita hypotheca pro illatis & inuectis. l. differentia. ff. in quibus caus. pig. vel hypo. tacite contrah. §. item. Seruiana. Inst. de actio. rursus casus sunt diuersi, ob etiam constitutionum diuersitatem: præterea, non sequitur, agendum est via ordinaria, ergo necessaria est excusio. Quarto sic argumentantur, & dolus debitoris non debet posse nocere tertio successori. l. apud Celsum §. si ex causa legati. ff. de excep. doli, sed si liceat contra eum agere nō facta excusio principalis, sibi noceret. l. vltima in prin. ff. de eo per quem factum erit, ergo excusio locus esse debet, sed respōdetur, tertio satis esse sicut cursum per actionem euictionis secuta, rursus ipse tertius successor, debuit perferuari, cum quo contraheret. l. qui cum alio de reg. iur. & supra diximus, præterea, vt dolus debitoris tertio sic nec creditori debet posse nocere vltimo tandem loco Barba. d. conf. 28. adducebatur, ex text. huius constitutionis, quid loquitur in tertio colono, & procurator ea ratione in debitor locum habere non potest, quia coloni & serui detinent, non ad sui comodum, sed ad comodū domini, quare si introuertant possessionem, & alienant, eā

iuste dominus potest à successore illo recuperare, hoc non contingit in casu nostro, quia licet debitor possessionem in creditorem trāserat, attamen creditor non sibi sed ad debitoris vtilitatem possidet. l. serui nomine de vscap. l. sciendum. §. creditor. ff. qui satis d. cog. Bar. in l. ab emptione nu. 8. ff. de pactis. Tiraq. de iure constituti in. 3. parte limit. 29. nu. 8. quam argumentationem retulit Tiraq. qui supra prima parte nu. 61. & indissolutam reliquit arbitror responderi, sic posse, & minus verum esse creditorem absolute ad debitoris commodum possidere, solū enim quoad duos casus ad illius vtilitatem possidet, quoad euitandam satisfactionem, & quoad vscapionem & prescriptionem, non quoad cetera, sic glo. d. §. creditor, & d. l. serui nomine, qui textus probat, eum qui rem pignoratam vendicare vult, non contra debitore sed contra creditorem agere debere, ex quo apparet, eum dominum & possessorem esse, si præsertim constitutum interueniat, quod dominum in eum transfatum est adeo vt si non sit in actuali possessione, contra detinentem agere possit declarat Bar. d. l. ab emptione nu. 7. Tiraq. d. tract. de iure cōstit. prima parte nu. 7. addo Capicium de cione. l. 2. nu. 11. 12. Bello. conf. 31. nu. 11. 12. Rola. a Valle. conf. 53. nu. 4. lib. 1. vera ergo est cōmunis relata sententia. Declaratur primo non procedere in mortuo constituyente, sic Roma. conf. 189. primo dubio, quia de re infra latē dicemus. q. 17. interrim, videndus est Tiraq. de iure constituti prima parte nu. 65. & in. 3. parte limit. 21. n. 9. 10. Declaratur secundo non procedere, si generalis statuto, sit cautum excusationem debitoris prius esse faciendam, antequam scilicet ad tertios possessores deueniatur, sic respondit Alex. conf. 83. in fi. lib. 6. & refert Tiraq. de iure constituti prima parte nu. 67. vbi aliqua addit. Quæro. 8. an constitutio hęc nostra locū habeat quando possessor nomine vnus deinde de nomine alterius se possidere constituit, Saly. hic in fi. Ripa in rub. ff. de inter. nu. 9. rem hanc explicare videntur, sed non declarant, cui concedatur, vel negetur hoc remedium, vel primo constitutario, vel secundo, ipse autem rem sic explico, illi primo constitutario, absolute concedi, nam si aliqua possessionis introuersio ad sui detrimentum sit, sicut cursum illi est, vt iam docui, nec res (mea sententia) habet difficultatem, si primus ipse constitutarius contra secundū via iudiciaria vult agere, alius enim extra iudicium possit sua au-

thoritate ingredi, dummodo secundus is constitutarius in corporali nō reperitur, secundus autem constitutarius non habet huius constitutionis remedium, quo cōtra tertium deinde detentore agat illa est ratio, quia suum constitutum nullus est momenti, nec aliquā in eum transfuit possessionem, cum iam primus possidet ciuilitate & naturaliter, nec is constituens villam habet facultatem transferre di in secundum, vt multis probat ipse Ripa. d. rub. de interd. nu. 10. 11. & latissime Tiraq. de iure cōstituti. 3. parte limit. prima, nec difficultatem facit, quod is colonus, vel procura tor detineat, & sit in corporali possessione, quia illa naturalis possessio nullum tribuit commodum, & idem est ac si non teneret, vt in specie docuit Bar. in l. quod meo vbi Alex. nu. 16. de acquir. poss. Tiraq. d. limitatione 1. nu. 11. non ergo vti, aliquo remedio is potest cum nihil amiserit, cū nihil possederit. Quæro. 9. non multum à precedenti questione recedendo, quid si illi primo constitutario, solum factum est constitutum, & secūdo facta est traditio, an ad commodum. d. secundū, sit locus huic remedio, quemadmodū ad commodum primi, & ad commodum primi non est dubium, quia (vt iam diximus,) in eum translata est naturalis & ciuilis possessio & hanc communem testatur post Corne. conf. 55. col. 2. lib. 3. Ripa. d. rub. ff. de interd. nu. 12. & alias supra pluries diximus. quo verō ad commodum secundū non arbitror illi concedi hoc remedium, cum illa traditio nullam in eo translulerit possessionem, sed solā detentationem, nec quid operatur traditio illa ad primi constitutarij detrimentum, qui omnino præfertur, sic Bar. in l. ab emptione. in fi. ff. de pactis latē Ias. in l. quoties nu. 14. C. de rei vend. latissime Tiraq. de iure constituti prima parte nu. 21. illi addo Ias. conf. 92. nu. 2. lib. 1. Parisium conf. 128. nu. 15. lib. 1. conf. 69. nu. 35. lib. 3. & Boe. q. 112. nu. 5. 6. Quæro. 10. an huius constitutionis remedium illi cōcedatur, cuius nomine is, qui ante naturaliter & ciuilitate possidebat se precario tantum possidere constituit, ut si debitor precario tantū nomine creditoris hypothecata bona possidere constituit, & is deinde debitor in tertium alienet, an contra tertium illum hoc remedio experiri possit creditor, & huic creditori concedi, probauit Corne. confil. 28. lib. 2. & si idem Corne. confil. 55. lib. 3. dubitauerit, idem probauit Iac. & Ang. vt refert Ripa. d. rub. de interd. nu. 15. qui & ipse eiusdem sententiæ fuisse videtur. da-

thoritate ingredi, dummodo secundus is constitutarius in corporali nō reperitur, secundus autem constitutarius non habet huius constitutionis remedium, quo cōtra tertium deinde detentore agat illa est ratio, quia suum constitutum nullus est momenti, nec aliquā in eum transfuit possessionem, cum iam primus possidet ciuilitate & naturaliter, nec is constituens villam habet facultatem transferre di in secundum, vt multis probat ipse Ripa. d. rub. de interd. nu. 10. 11. & latissime Tiraq. de iure cōstituti. 3. parte limit. prima, nec difficultatem facit, quod is colonus, vel procura tor detineat, & sit in corporali possessione, quia illa naturalis possessio nullum tribuit commodum, & idem est ac si non teneret, vt in specie docuit Bar. in l. quod meo vbi Alex. nu. 16. de acquir. poss. Tiraq. d. limitatione 1. nu. 11. non ergo vti, aliquo remedio is potest cum nihil amiserit, cū nihil possederit. Quæro. 9. non multum à precedenti questione recedendo, quid si illi primo constitutario, solum factum est constitutum, & secūdo facta est traditio, an ad commodum. d. secundū, sit locus huic remedio, quemadmodū ad commodum primi, & ad commodum primi non est dubium, quia (vt iam diximus,) in eum translata est naturalis & ciuilis possessio & hanc communem testatur post Corne. conf. 55. col. 2. lib. 3. Ripa. d. rub. ff. de interd. nu. 12. & alias supra pluries diximus. quo verō ad commodum secundū non arbitror illi concedi hoc remedium, cum illa traditio nullam in eo translulerit possessionem, sed solā detentationem, nec quid operatur traditio illa ad primi constitutarij detrimentum, qui omnino præfertur, sic Bar. in l. ab emptione. in fi. ff. de pactis latē Ias. in l. quoties nu. 14. C. de rei vend. latissime Tiraq. de iure constituti prima parte nu. 21. illi addo Ias. conf. 92. nu. 2. lib. 1. Parisium conf. 128. nu. 15. lib. 1. conf. 69. nu. 35. lib. 3. & Boe. q. 112. nu. 5. 6. Quæro. 10. an huius constitutionis remedium illi cōcedatur, cuius nomine is, qui ante naturaliter & ciuilitate possidebat se precario tantum possidere constituit, ut si debitor precario tantū nomine creditoris hypothecata bona possidere constituit, & is deinde debitor in tertium alienet, an contra tertium illum hoc remedio experiri possit creditor, & huic creditori concedi, probauit Corne. confil. 28. lib. 2. & si idem Corne. confil. 55. lib. 3. dubitauerit, idem probauit Iac. & Ang. vt refert Ripa. d. rub. de interd. nu. 15. qui & ipse eiusdem sententiæ fuisse videtur. da-

plici ratione in hanc sententiā adduci videntur. Prima, dum inquit Ripa, quod si conceditur debitori ad euocandam possessionem rei alienatæ per creditorem, qui possidebat ciuilitate & naturaliter, ergo multo magis cōpetere debet huic creditori, pro possessione rei alienatæ per rogantem illum, qui naturaliter tantum possidet nescio quo iure Ripæ argumentatio probetur, nec enim debitori sed creditori hoc remedium conceditur, vt diximus supra. q. 6. qui quidem creditor, vt possessor ciuilitate & naturaliter, sine dubio potest a debitore, qui nec ciuilitate nec naturaliter possidet alienata reuocare. sed in modo idem sit, cum ciuilitate tantum creditor possidet, ut hic, non probatur à Ripa, nec à fortiori, sic potuit argumentari. Secunda quod Ripæ argumentatio, dum inquit ciuilem possessionem rogati quiescere super naturali rogantis, qua naturaliter translata transfertur & ciuilis, perditur; l. interdum. §. vltimo de acquir. poss. Bar. l. Celsus nu. 15. & ibi Franc. Balb. num. 85. de vscap. Soc. l. 3. §. in amittenda. vlt. notab. ff. de acquir. possess. Crotus. l. si is qui pro emptore nu. 201. de vscap. Soc. Iun. confil. 35. nu. 2. lib. 3. vbi cōmunem testatur, huic ergo creditori, & domino conceditur hoc remedium, hæc argumentatio non concludit, cum ex ea non probetur, huic ciuilitate possidenti hoc remedii concedi. Rursus non videtur satis uera illa cōclusio, quod ciuilis possessio creditoris ad hæreat naturali debitoris, & amissa naturali, amittatur, & ciuilis, immò non amittitur, ut reclusus Bart. sensisse videtur in l. creditores. nu. 25. in fi. C. de pigno. & declarat Goza. conf. 42. num. 16. idem sensisse Saly. d. l. creditores ut refert Tiraque. de iure constituti. 3. parte limitatione. 14. nu. 8. Quare alia ratione, & veriori communem hanc probō sententiam, considero enim ciuilem possessionem esse penes hunc creditorem, qui naturalem precario ipsi debitori concessit. cum ergo in natura precarij illa sit, ut volente concedente finiatur. l. i. de precario, sequitur, quod si is debitor alienet eam naturalem & concedens declarat animū recuperandi illam naturalem, extinguitur precarium: sic declarat. d. l. & habet. §. cum quis. ff. de precario. Rotta in decisio. antiquis tit. de rest. spol. Decif. 1. nu. 2. & ideo ipse creditor uerè eā via iudiciaria cū cōsequi potest alias sponte eā ingredi possit. l. clā possidere. §. qui ad nundinas, ibi Ias. num. 23. de acquir. poss. & alias diximus, & hic creditor recuperat naturalem quam in actu precarij debitori d d roganti

roganti videtur concessisse, ut statim subijciam. Nec communi huic sententiæ aduersatur illa ratio, quæ Corneum hæsitantem reddidit, vt refert Ripa. d. rub. de interd. nu. 15. hunc creditorem non posse recuperare naturalem illam possessionem, † cum apud eum numq̄ fuerit, nam respondetur ex declaratione, quam facit Bart. m. l. interdū in prin. nu. 1. verū dico ergo & ibi Alex. nu. 3. cōmunem testatur, & post eū Aret. ff. de acquiren. poss. immō penes concedentem precario, tempore concessionis fuisse ciuilem, & naturalem possessionem, & in rogantem transferri naturalem, quam aliqui nō naturalem proprie esse dicunt, sed possidendi qualitatem, quæ omni casu, ut diximus, sola domini cōcedentis uoluntate ad eum reuertitur. Rursus ea ratione adhuc huic creditori competere dicitur hoc remedium, concessio enim quod per naturalem alienatā transferatur & ciuili ei cohærens: attamen ex quo infertur creditori præiudicium, sequitur ei cōcedi hoc remediū, quo est cautum, possessori nihil præiudicij in ferri posse, quod fortius probat declaratio Odofredi & Albe. hic. col. 2. dum affirmat cōmodantū concedi hoc remedium contra tertium, cui commodatarius rem tradidit, ne ei scilicet commodanti minimum adferatur præiudicium, assecuta ergo ciuili, cōsequitur & sine dubio naturalem: uera ob id erit communis sententia.

46 Quæro. 11. an hoc † remedium usufructuarij concedatur, ad cuius incommodum proprietarius rem, ex qua ipse usufructu percipiebat, alienauit: & concedi sensit glōf. in l. Pomp. in verbo amittit. ff. quemad. usufr. amitt. quā uno verbo probauit Ripa in rub. ff. de interd. nu. 13. in fi. & sensit hic Odofre. in fi. quod ea ratione probari potest, quia ex quo rem ratione sui usufructus possidet, & proprietarius in trouertēdo eum priuat, iuxta textum. d. l. Pomp. non immerito si recuperare potest, quod autem † usufructuarius naturaliter possideat, probat clarus tex. l. naturaliter in prin. ff. de acquir. poss. quo loci glō. inquit ipsi usufructuario deiecto concedi interdicitur vnde ui. l. 3. §. vnde ui. & §. pertinēt. ff. de ui. & ui. arma. & diximus supra in primo remedio ex interdico vnde ui. q. 5. idem ergo dicendum est in hoc casu, quod est maxime uile contra tertium possessorem.

47 Quæro. 12. an † colonus ad longum tempus concedatur hoc remedium, si in alium dominus directi rem transferat: & concedi affirmat Ripa. d. rub. de interd. num. 13. in

sine dixitq̄. probari ex tex. nostro, sed non uideo, qua in parte hic tex. hanc probet sententiam, immō contrarium probare uidetur, cū domino rei concedi solum uideatur, vt tribus in locis inquit, per seruum, procuratorem, colonum, vel inquilinū domino rei nō fieri præiudicium. quare sepe sime Barba. in consi. 28. col. 2. lib. 1. ponderando relata uerba, dicebat eum, qui hoc remedio uult agere, se dominum probare debere, uerum vt aliās dicebam, non hæc constitutio de domino relata ratione loquitur: sed intelligit dominū pro possessore, cum de sola possessione sit cōtentio, ideoq̄, satis huic colonus ad longum tempus conceditur, cum is possidere dicatur. l. naturaliter in prin. ff. de acquir. poss. sicut in emphyteota diximus concedi interdicitur vnde ui. vt supra in primo remedio. q. 6. & emphyteoteque similis est hic colonus.

49 Quæro. 13. † quid si colonus solum animo non reuertendi possessionē deserat, & alter occupet, an eam dominus perdat vt deinceps hoc remedio recuperare non possit: Ang. hic col. ult. versic. aut animo deserendi, affirmat naturalem perdi, non ratione doli procuratoris, sed ratione occupationis, cum is occupator naturalem vacantem inuenit. l. clam possidere, in prin. & §. qui ad nundinas. ff. de acquirend. poss. ciuilem uerò apud se retinet, cuius uirtute propria auctoritate natura lē poterit ingredi antequam suspicetur posse repelli, uel iā fuerit expulsus. d. §. qui ad nundinas, tanto ergo fortius, hoc uti poterit remedio, quod etiam intelligitur uerum, quando colonus ueniens sui expulsus, uel nō admittus, quia interim quo non uenit, naturalis amissa non dicitur, sic declarat Rui. cons. 127. nu. 18. versic. & nedum. lib. 5.

50 Quæro. 14. † quid si ab altero possessio à colonis deferta fuit occupata, & negligat dominus naturalē apprehendere, an eam perdat dominus vt recuperare non possit, & iure Pandectarum finita est controuersia, amitti possessionem ex l. si de eo. §. 1. ff. de acquir. poss. hodie tamen diuersimodum uidetur ex constitutione nostra, qua iura antiqua corrigi dixit Martinus glōfator, quem probasse uidetur Ang. hic col. ult. versic. si uerò possessio & quia nullo in casu animus procuratoris domino nocere potest, quod intelligit Ang. uerum, ut ciuilem non amittat, quam iam facto illius procuratoris amissa uidetur, & ideo licet suo facto dominus amiserit naturalem, adhuc tamen habet ciuilem. nam et si naturalis sit amissa, ciuili tamen potest retineri, cū solo

solo animo retineatur. l. 3. §. in amittenda. ff. de acquir. poss. an autem hæc dispositio sit antiqui iuris correctoria uel non, diximus supra. q. 2.

51 Quæro. 15. an hoc remedium constitutionis nostræ locum habeat contra clericos, & non habere locum respondit Barb. cons. 28. col. pen. lib. 1. ea adducitur ratione, quia nulla esse potuit iurisdictionis statuendi contra clericos cap. ecclesie sanctæ Mariæ de constitutione. cap. bone quidem. 96. distinct. ergo iurisdictionis defectu non ligat. l. vltima. ff. de iurisd. om. iud. quod fecandum eum confirmatur fortius procedere quando lex ciuili est clericis præiudicialis, ut tradunt lo. Andre. & Inno. in cap. vltimo de solu. at constitutio nostra est præiudicialis, & cum detrimento illius terij à quo possessio auocatur, cum factio alterius puniatur, quod esse non debet. l. sancimus. C. de pœnis, ergo &c. uerū contrariam sententiam probauit Ancha. & recte in ca. i. cons. 1. & 2. de consi. 6. ut refert Barba. præcitato loco, illa præcipua ratione adductus, † legem non censerit iniquam cū se habeat ad commodum & onus, iuxta. l. si pater puellæ. ubi latè Ias. C. de inoff. testa. cum ergo constitutio nostra sit ad commodum etiam clericorum, iniquum non est, si quandoq̄ sit ad detrimentum, sic uidemus † dispositionem. l. vltima. C. de iure delib. & auth. hoc amplius. C. de fideico. locum habere etiā contra clericos. Nec à Barba. citata obstant, & illud præsertim dum inquit respondendo. Ancha. funda uerum esse quatenus sunt fauorabiles, non odiosæ & ad detrimentum, quæ responsio uera non est, quia si clericus ipse, is esset, qui spoliatus foret, hoc uti remedio posset. ergo laico debet posse contra eum concedi, & quod ait Barba. d. l. vltima. C. de iure delib. & d. auth. hoc amplius ea ratione clericos ligare, quia ante omnia ad præmium inuitantur, est falsum, cum hoc contingat, quia est ad cōmodum & incommodum, nec principaliter ad detrimentum ecclesiasticæ libertatis. Ancharani sententiam probarunt Abbas in cap. ecclesia sanctæ Mariæ. num. 17. 18. in repet. & ibi Fely. nu. 67. de constitutione. qui

52 absolutè adfirmarunt. † legem ciuilem ligare clericos, quando non continet peccatum, nec canonici aduersatur & potest esse ad commodum & incommodum. Nec obstat, quod defecere uideatur iurisdictionis, † quia hoc procederet, quando non generaliter, sed in specie esset contra clericos, ut post alios declarat Dec. d. ca. ecclesia sanctæ Mariæ. nu. 24. Ex qui

53 solo animo retineatur. l. 3. §. in amittenda. ff. de acquir. poss. an autem hæc dispositio sit antiqui iuris correctoria uel non, diximus supra. q. 2.

54 Quæro. 16. an hoc constitutio locum sibi vendicat, in hac hypothesis Beneficiaria, quæ non semel in foro controuertitur. Beneficij possessor clericus Beneficiū illud resignauit, hic resignatarius, resignanti Beneficij possessionem locauit, ac ei in mandatis dedit, ut resignationem publicari curaret iuxta regulam cancellariæ Inno. 8. de Publica. resignationibus, qui quidem conductor & resignans, eam resignationem publicari non curauit, sed per semestre in possessionem Beneficij mansit, alterique, sicque tertio iterum resignauit, qui possessionem adeptus est. Dubitatur nunc, an illi primo resignatario cuius resignatio à resignante mandatario non fuit publica concedatur huius constitutionis Remedio ad auocandam possessionem e manibus ipsius resignatarij secundi ac nunc possessoris, & dicendum est non posse, illa ratione, quia tunc demum locum habet hæc constitutio, quādo nouus possessor causam habuit ab eo, qui ut colonus nomine domini possidebat, ut supra in anteludij huius constitutionis admonui citando Rotam in titulo de restitutione spoliatorum Decis. 9. in nouis, sed in casu nostro secundus hic resignatarius & possessor, non possidet tamquam causam

55 solo animo retineatur. l. 3. §. in amittenda. ff. de acquir. poss. an autem hæc dispositio sit antiqui iuris correctoria uel non, diximus supra. q. 2.

56 solo animo retineatur. l. 3. §. in amittenda. ff. de acquir. poss. an autem hæc dispositio sit antiqui iuris correctoria uel non, diximus supra. q. 2.

bus satis superque demonstratur. quā fatua & infulla sit sententia Barb. teuius doctri ma in sola audacia & ostentatione posita erat, ut non immerito illam sint ex nostris quamplurimi detestati: ut vnus omnium præsertim Calcaneus consi. r. qui tantis admodum aduersus inuehitur probis & maledictis, ut mirū sit dī. vnūq̄; illius responsum ita contorquet ac declarat. vt nobis ostenderet prima illum iuris elementa ignorasse, multo plura aduersus hunc iuris Doctorem attulit Neui. lib. 5. Sylux nuptia. nu. 2. 8. & Vldaricus Zafius lib. 1. singula. responso. cap. 7. nu. 11. qui vnā cum Calcaneo fatetur Barbatiam fuisse doctorem, cum ueritatis obliuione, quod est maxime detestandum. missa facio nunc, quæ de illo literis prodidit Rodericus Suares Hispanus in lege prima in titulo dellas Ganuncias, quæ Hispanorum leges sunt. eo enim loci nu. 44. inquit se consulere iudicibus, vt non ante oculis, sed post terga Barbatie habeant opiniones. cum uana fuerint hominis cogitationes. & cum iactantia uitio, maxime laboraret, multa protulit aduersus rei ueritatem, ac conscientiam & alijs multis idem Rodericus in lege. prima. titulo de las Arras nu. 48. contra ipsius Barbatie superbiā, & iactantiam inuehitur.

58 Quæro. 16. an hoc constitutio locum sibi vendicat, in hac hypothesis Beneficiaria, quæ non semel in foro controuertitur. Beneficij possessor clericus Beneficiū illud resignauit, hic resignatarius, resignanti Beneficij possessionem locauit, ac ei in mandatis dedit, ut resignationem publicari curaret iuxta regulam cancellariæ Inno. 8. de Publica. resignationibus, qui quidem conductor & resignans, eam resignationem publicari non curauit, sed per semestre in possessionem Beneficij mansit, alterique, sicque tertio iterum resignauit, qui possessionem adeptus est. Dubitatur nunc, an illi primo resignatario cuius resignatio à resignante mandatario non fuit publica concedatur huius constitutionis Remedio ad auocandam possessionem e manibus ipsius resignatarij secundi ac nunc possessoris, & dicendum est non posse, illa ratione, quia tunc demum locum habet hæc constitutio, quādo nouus possessor causam habuit ab eo, qui ut colonus nomine domini possidebat, ut supra in anteludij huius constitutionis admonui citando Rotam in titulo de restitutione spoliatorum Decis. 9. in nouis, sed in casu nostro secundus hic resignatarius & possessor, non possidet tamquam causam

d. d. j. habue-

habuerit ab eo, qui, vt colonus primi resignatarij agentis possidebat, sed totum a superiore est cōsecutus, nam cum facta sit resignatio in illius manibus, & illa ad commodum primi resignatarij effectū non sit fortita, quia nec cessaria erat publicatio, nō obstat, quod resignas ut cōducitor constituerit, se nomine resignatarij possidere, ut declarat. Rebus. in Praxi Beneficia, in Regula de publica. resignationibus in glosa decimateria, in fine. dicitur legitime concessa & admissa ad fauorem secundi resignatarij nunc possessoris, qui (ut retuli) non a primo resignante aliquid consequitur, cuius omne ius & possessio per resignationem, extinguitur admissa resignatione seu renuntiatione ut tradit Abbas in cap. sollicita. num. 10. de restitutione spoliatorum. Rebus. in Praxi Beneficia, in regula. De Infirmis Benef. resigna. in glo. 10. num. 3. & statim subiiciam, & ideo secundus resignatarius totum accipit a superiore cap. Moyses & cap. sequenti. 8. q. 1. Abbas cap. 2. de præsen. & Butr. cap. si diligenti eodem titulo Aret. in l. Pomp. §. cum quis num. 7. de adquirenda possessione, alios citat in hanc sententiam Carol. Molinæ super regula Cancellariæ, de publica. resigna. num. 33. qui quidem Molinæ. eo loci num. 90. quam retuli facti hypothecam diffinire uideat sic declarando nostram constitutionem, qui sentire uideatur ita demum procedere nisi secundus hic resignatarius & possessor fraudem commisisset, si que fuisset in causa, ne prima resignatio publicaretur, hic enim dolus sibi prodesse non debet. l. itaque fullo. de furtis cap. pen. de collus. detegend.

60 Quæro. 17. an t̄ in casu nostræ huius constitutionis illi tertio possessori, cōtra quem agitur, ius offerendi ipsi creditori agenti concedatur, & fortè dicen. uidebatur concedi, 61 t̄ cum cuiusque possessori & si ius in re non habeat, concedatur. l. mulier, ff. qui potio. in pigno. habe. Castren. in l. si res in principio, de legatis primo Rui. consil. 123. num. 5. lib. 2. Afflictus Decisione. 259. & quemlibet possessorius offerendi habere tradit Capicius Decisione. 99. num. 6. sic ergo & in casu nostro uidebatur dicendum, sed interrogatus in specie respondit contrarium Ruin. consil. 77. num. 7. in fin. libro. 5. ea adducta ratione, quia possessionis restitutio morari non debet iuxta dispositionem constitutionis nostræ & 62 similitum, immò fortius uideamus quod agenti rei uendicatione offerri non potest. l. si culpa de rei uend. Soc. Sen. consil. 224. colum. 1. uersic. ex qua conclusione lib. 2. & quæ in op-

positum sunt relata intelliguntur cum agitur hypothecaria, ut omnes relati præsupponunt & declarat Crauet. consil. 298. nu. 9. Capicius Decisione. 41. nu. 1. 2.

Declaratur non procedere quando t̄ possessori non esset contra suum autorem succursum, tunc enim is offerre creditori posset, argumento doctrinæ Bald. in l. contra rogan tem. C. ad Trebellianis, quom. ut egregiam in his terminis est secutus Soc. Sen. d. consil. 224. colum. 2. uersic. quinimò dico. lib. 2.

64 Quæro. 18. an t̄ extinguitur huius constitutionis remedium per mortem illius, qui creditoris, uel alterius nomine se possidere constituit: & extinguit, respondit Roma. consil. 189. primo dubio in fin. Corne. conf. 190. num. 5. lib. 1. Rui. consil. 127. num. 8. lib. 5. Goza. consil. 42. numero. 4. Corneus in consil. 190. colum. 1. uersiculo, item est præmittendum lib. 1. Gratius conf. 63. colum. 4. lib. 2. quos tres posteriores retuli. Tiraquel. De iure constituti prima parte. num. 65. & alia idem Tiraq. d. loco. 3. parte limitatione. 21. num. 10. 11. & in secunda parte ampl. 13. num. 1. 2. ea adducuntur

ratione, quia t̄ constitutum & precariū, quod apud illum rogantē est, illius morte extinguitur. l. cū precario §. ff. de precario & in c. ult. extra eo. nec. n. hereditibus constitutis, sed ipsi soli tantū concessa est possessio accedit, quod is constitutarius animo & corpore constitutus possidet. l. 3. §. saltus. l. quod meo. ff. de adquir. posses. sed per mortem constituentis animus esse definit. l. si id quod. l. si de eo. §. si forte. ff. de adquir. posses. sic t̄ uoluntas morte finitur. l. 4. ff. locati. omnes. l. cente simis. §. si ita stipulatus de uerborum obligatione, extinguitur ergo constitutum, & per conse quens constitutarius possidere definit sic procedat regula & conclusio in hoc casu.

66 67 Declaratur ac intelligitur relata conclusio, ut finiatur, quidem cum constitutum, non tamen amittat constitutarius possessionem, quin eam recuperat a successore & hærede. d. constitutentis. nec enim is constitutarius actionem perdit, sed illam cōtra. d. heredem habet sic probat Claud. Seyfelius in l. exitus de adquirenda possessione Goza. d. consil. 42. nu. 16. Crauet. consil. 107. num. 2. & late Tiraq. in omnibus præcitatis locis, qui intelligunt præsertim nisi is constitutarius mortuo constitutente patiatur illius successorem possidere nam si negligenter sese habeat, is constitutarius, quam habebat cuiuslem amittere dicitur. d. l. si forte. ff. de adquir. posses. sic declarat & Ang. hic col. ult. uersic. tu autem sequendo &c. Quæro.

S V M M A R I V M
D E C I M I Q V I N T I
R E C U P E R A N D A E
P O S S E S S I O N I S
R E M E D I I.

68 Quæro. 19. i quanto tempore extinguitur siue præscribatur, huic remedio, & triginta annis præscribit, affirmarunt Afflict. decisione. 139. nu. 5. quem est secutus Rober. Maranta de ordine iudiciorum. 7. distinctione iudicio. nu. 52. Cröttus in l. si is, qui pro emptore nu. 203. de usufr. quos uideat probasse Rola. à Valle cons. 73. nu. 20. lib. 1. nec ab ea recessit Franc. Cremen. sang. 61. uolo tibi, Vbertinus Zuccharius in rub. ff. si certum peta. nu. 31. in fine adducuntur rationes, quod conditio, legis hæc sit, sicq; perpetua, §. ultimo Inst. de perpe. & tempo. actio. triginta ergo solum annis illi præscribitur, t̄ ut in personalibus, ut late tradit Balb. Traet. præscrip. quarta particula quartæ partis princip. q. 1. uerum Cur. Iun. in Rub. ff. si certum peta. nu. 17. dubiam admodum hanc, est opinatus sententiam, ea ratione, quia & sit hypothecaria nō nisi spacio quadraginta annorum tollatur. l. cum notissimi. C. de præscrip. 30. uel. 40. anno. attamen ceteris possidet, res illas hypothecas possidet aduersus creditorem decennij spacio præscribit, ut in tit. C. si aduersus creditorem lib. 7. Codicis, ergo tanto fortius, idem dicen dum est in casu nostro, ut hæc conditio & si personalis sit, & sui natura perduret annos 30. non tamen contra tertium possessorem, ultra decennium perdurare posse debere, cum præsertim difficilior tollatur ipsa actio hypothecaria actione reali fortiori, ut tradunt omnes rub. ff. si certum peta. & si decennio tollitur dominium & hypotheca fortius hæc conditio, quæ si ultra decennium duraret, esset perindere tum tollere uires tit. C. si aduersus cred. uerū responderi potest, t̄ remedium, hoc proprie esse cōtra tertium proditū, qui debitor reputatur, quod in casu tit. C. si adue. cred. non est sic Zuccard. d. rub. si certum peta. nu. 31. rursus præsupponit Cur. Iun. in suo 71 casu, tertium illam t̄ bonæ fidei possessorem, esse ut uerè in eo casu esse debet quod late de clarat Balb. de præscrip. quarta particula quartæ partis princip. q. 3. quod non semper contingit in casu nostro, hæc ad l. ultimam. C. de adquir. poss. hæctenus iuris Casarej constitutiones explicauimus, nunc ad constitutiones Pontificias transeamus.

- 1 Constituciones ex. C. reintegranda. 3. q. 1. a quibus Pontificibus edita, & promulgata.
- 2 Constituciones canonum. Reintegranda. 3. q. 1. an remedium petitorum uel possessorum continet.
- 3 Genus etiam possessionem significat.
- 4 Verba cap. reintegrada. 3. q. 1. ubi possessiones uel res quam interpretationem habeant.
- 5 Remedium. C. reintegranda. 3. q. 1. an sit nouum & ceteris pignus.
- 6 Remedium. C. reintegranda. 3. q. 1. an contra singularem successorem prouideat.
- 7 Remedium. C. reintegranda. 3. q. 1. non prouidet pignus, quam faciat. cap. sepe. de resti. spol.
- 8 Cap. cum ad scilicet de resti. spolia sensus, & intellectus. & quo tempore editum.
- 9 Cap. sepe. de resti. spolia sensus & intellectus.
- 10 Cap. 2. 3. q. 1. declaratio.
- 11 Fructus qui percipi poterunt, non ueniunt in restitutione ex. C. reintegrada. 3. q. 1. ex sententia Rota Romana.
- 12 Conclitio interpretum, quomodo remedium. cap. reintegrada. 3. q. 1. nouum esse ostendatur.
- 13 Remedium cap. reintegranda. 3. q. 1. an concedatur pro rebus laicorum, si que pro rebus præbendis.
- 14 Remedium. C. reintegranda. 3. q. 1. siue editum nec peccato spoliatoris emendetur, & corrigatur.
- 15 Extensio in correctorij conceditur fauore animæ.
- 16 Cap. 1. 3. q. 1. ubi, quibuslibet, sensus & declaratio.
- 17 Remedium cap. Reintegranda. 3. q. 1. exorbitans à iure communi dispositione est.
- 18 Extensio conceditur in exorbitantibus, quæ fauorem potius, quam odium habent.
- 19 Cap. Reintegranda. 3. q. 1. in illis uerbis, deestis Episcopis, declaratur.
- 20 Constitutiones Pontificum, tunc laicos ligant, cum alijs eis ex alij Casareus constitutionibus, peccare permitterentur.
- 21 Bona clericorum patrimonialia fruuntur Privilegijs clericis, concessis.
- 22 Remedium. C. reintegranda. 3. q. 1. an concedatur pro rebus Hospitalium seu. Xenedictorum.
- 23 Hospitalia, seu Xenedictoria loca sacra, & religiosa dicuntur.
- 24 Remedium. C. reintegranda. 3. q. 1. an concedatur pro rebus Confrarie seu disciplinatorum.
- 25 Confraria seu disciplinatorum congregatio est iure licita & permessa.
- 26 Confraria appellatio, unde ducta.
- 27 Legatum factum pia causa, Confraria solui potest, sed contra paulo infra.
- 28 Confraria multa opera misericordie & pietatis exerceant.
- 29 Confraria uisitare tenetur Episcopus sed contra paulo infra.
- 30 Quarta ex relictis Confrarijs Episcopo debetur, sed contra

tra paulo infra. 63
 31 Disciplinati seculares sunt & laici, ideo secularium exercitia tractare possunt, & doctores ducere, & paulo infra.
 32 Disciplinati non sunt iurisdictione ecclesiastica, & ideo sub episcopo non conueiuntur.
 33 Doctor & scholasticus quemadmodum expellere potest fabricum ferrarium, qui impedimento est, ne studij munus sit, sic expellere poterit Disciplinatos, cum eorum uoce impeditur.
 34 Faleidia & Trebellianica detrahitur de relictis factis, contrafratre disciplinatorum.
 35 Disciplinati quando contraria bona possunt ad libitum distrahere.
 36 Altare & campanile non constituunt locum religiosum sine episcopi consecratione.
 37 Religiosum unum quaque adhibendum constituit.
 38 Remedium cap. reintegranda. 3. q. 1. an concedatur commendatario ratiōne suae commendae.
 39 Commendatarius depositarius & commodatarius similis est.
 40 Commendatarius ius & titulum habet in commendata.
 41 Commendatarius expensas facit, & debita persoluit ex bonis commendatae.
 42 Commenda nostris temporibus perpetua sunt, & ideo de fructibus ad libitum disponit commendatarius.
 43 Commendam reuocare & commendatarium solitare quādo post Pontificem maximum.
 44 Bineficium reuocare quando Pontifici sit permissum.
 45 Remedium c. Reintegranda. 3. q. 2. an concedatur Patrono ecclesiae, qui in ea honoris causā sedem & cathedram habet.
 46 Patrono ecclesiae potest habere honoris causā sedē & cathedram in ecclesia.
 47 Infirma familia in ecclesia de pella habere potest ecclesiae patronus.
 48 Infirma familia, quae honoris causam in ecclesia a Patrono habentur abstrahit ab alio non possunt.
 49 Remedium c. Reintegranda. 3. q. 1. an commendatarius depositarius concedatur.
 50 c. Reintegranda. 3. q. 1. in illis verbis, ecclesiam & spiritualis, intellectus & declaratio.
 51 cap. Ecclesia. 3. q. 2. ibi possessiones, vel res sensus & declaratio.
 52 Commendatario spoliato iudicij officium concedatur.
 53 Commendatarius & depositarius possidere non dicuntur rebus, quod autem ait Prator ff. de vi & ui arma. intellectus & declaratio.
 54 Remedium c. Reintegranda. 3. q. 1. an concedatur illi cui precario res concessa est.
 55 Precario possidens, naturalem possessionem habere dicitur.
 56 Comparatio non est bona, cum in puncto de quo agitur subest differentia.
 57 Precario possidens tunc ad possessionem reintegratur, cum a tertio, non cum a domino desicitur.
 58 Remedium c. Reintegranda. 3. q. 1. an cessionario concedatur.
 59 Cessionario quando cedere in interdico unde ui, uel aliud remedium possessionis recuperatorium.
 60 Remedium in cap. reintegranda. 3. q. 1. an possessori malefide spoliato concedatur.
 61 c. in litteris infra. de res. spo. sensus & intellectus.

Remedium cap. Reintegranda. 3. q. 1. est editum principaliter ad comprimendam spoliatorum audaciam.
 64 Remedium cap. Reintegranda. 3. q. 1. an transiens in singularem successorem.
 65 Remedium cap. Reintegranda. 3. q. 1. an uere dicitur esse in rem scriptam.
 66 Remedia in rem scripta, non transeunt ob damnum praeteritum, in singularem successorem.
 67 Remedium cap. Reintegranda. 3. q. 1. an concedatur contra singularem successorem.
 68 Remedium Reintegranda datur contra possesorem singularem bonafidei, si est sine titulo.
 69 Possessione antiquiori probata nona praesumitur etiam destina. Clandesinitatis vitium cessat, si de titulo possessionis constat.
 70 Remedium Reintegranda, an concedatur contra singularem successorem cum titulo & bonafide, quando tamen titulus ex post lapsum est.
 71 Baldus in dispositione de iur. Tributiua col. pen. vers. 3. mo do & c. declaratur.
 72 Remedium Reintegranda an concedatur contra singularem possesorem cum titulo & bonafide qui causam tamen a iuribus possessoribus habuit.
 73 Res iuris affecta non praescribitur, nec ob eam Publiciana actio conceditur.
 74 Publiciana conueniri an possit, si successori ei qui successit, qui conueniri alius poterat.
 75 l. 3. s. Opus ff. de aliena. iud. msta. ca. fact. intellectus & declaratio.
 76 Remedium Reintegranda an concedatur contra singularem successorem cum titulo & bonafide, cum tamen res iuris realis est affecta.
 77 Remedium Reintegranda, an concedatur contra singularem successorem cum titulo & bonafide, sed qui successit, iuris possessori.
 78 Clandesinitatis vitium non transit in singularem bonafidei possesorem.
 79 Remedium Reintegranda an concedatur contra singularem successorem, qui possidet cum titulo & bonafide, & causam habuit a bonafide, & titulato possessore.
 80 Clandesinitatis vitium tollitur per titulum & bonafidem.
 81 Clandesinitatis vitium personale est.
 82 Generalis dispositio casus etiam privilegatos comprehendit, cap. Episcopi. 3. q. 1. sensus & intellectus.
 83 cap. Ecclesia. 3. q. 2. sensus & declaratio.
 84 Præuersalia dispositio restringitur de habitate.
 85 Remedium reintegranda, quomodo inlar interditi modo vi sit inductum.
 86 Remedium reintegranda maius habet Præuilegium interdicti vi possidendi.
 87 Possessionem antiquiorem probans in interdico vi possidendi non praefertur noui possessori titulato.
 88 Declaratio doctrina multorum interpretum in remedio Reintegranda.
 89 l. sine autem s. si dubus ff. de Publicia. in rem alio sensus & intellectus nouum multo aliorum relictis.
 90 Remedium Reintegranda est inductum etiam eam ob causam, ne spoliator cum peccato aliena detineat.
 91 Remedium cap. sep. de res. spo. a quo tempore dicitur, & quis effectus huius cognitionis.

94 Constitutiones Regni Neapolitani prouident spoliato etiam contra milleimum possesorem singularem cum titulo & bonafide.
 95 Remedium reintegranda an concedatur illi, qui suo facto et culpa amittit possessionem.
 96 Damnum quod quis sua culpa sentit, alteri adscribere non debet.
 97 Possessionem qui suo facto in omittendo amisit, remedio reintegranda aduocari adiuuatur.
 98 Spoliatum, qui alterum sua culpa dicit, probare debet.
 99 Praesumptio una alteri efficaciori cedit.
 100 Possessionem sua negligentia perdem, quomodo remedio reintegranda, & quando restitatur.
 101 Praelatus per suam negligentiam non amittit possessionem, quin ecclesiae reintegrari ad eam possit.
 102 Spoliatus suo facto iniurie, & spoliatore cautato, restitui debet ex remedio reintegranda.
 103 Bartolus in l. de pupillo. s. meminisse. nu. 7. de operis noui nuntia. declaratur.
 104 Castideri locus declaratur.
 105 Minor uel pupillus, qui administratorum facto sua possessione sunt spoliati, an adiuuentur remedio reintegranda, & scilicet maiores non contradixerunt.
 106 Titulus duo, unus libri. 3. Codicis si maior factus ratum haberit, & libri. quinti si maior factus alienationem sine decreto ratum haberit, quomodo inter se differant noster explicatum, aliorum relictis interpretantibus.
 107 Titulus libri secundus. C. si maior factus ratum haberit, in qua alienationis specie loquatur.
 108 Titulus libri Quinti. C. si maior factus alienationem sine decreto ratum haberit, in qua alienationis specie loquatur.
 109 Perperam aliquis agere, quid sit.
 110 Minor non restituitur contra alienationem legitimam factam, sed qua praetextu atatis rescindi potest, si effectus maior debito tempore non contradixit.
 111 Ratiabitur tribus modis sit.
 112 Ratiabitur uerbis expressis, quae.
 113 Iulij Pauli receptarum sententiarum locus expostus.
 114 Ratiabitur tacita lapsu temporis inducitur.
 115 Quadrenniū, quod effectus maiori conceditur ad petendam restitutionem in integram ratione minoris atatis praeterita est uile, idea a die scientiae tantum incipit currere.
 116 Scientia praesumpta sufficit ut currere incipiat quadrienniū ad petendam restitutionem in integram concessum.
 117 Quadrenniū ad petendam restitutionem in integram concessum, Papia incipit currere a die, quo quis pronuntius est maior ex statuti forma.
 118 Ratiabitur, quae facta inducitur an expressa uel tacita sit.
 119 Solens ob causam celebratis contractibus, illum ratificare dicitur, & comprobare.
 120 Ratificatio contractuum minorum, si eam ob causam annuus fructus percipiat.
 121 Cunctationem conuentiones confirmant. Diuus Carolus Sabaudiae Dux, ex redditibus annuis ab illo oppido percipit.
 122 Dilatationem ad soluendum petens contractum ratum habere dicitur.
 123 Ratum habere nondum dicitur, qui res pretium sibi solus possidet, & inibi declaratur.
 124 Animus ita factus, ut uerbis declaratur.

Voluntas ex non facto declaratur.
 l. 3. s. scio ff. de mino. 2. s. annis sensus & intellectus.
 Emptio & venditio tres habet perfectiones.
 Tempus, sine principij, sine medijs, sine finis spectatur, ubi actus suam perfectionem recipit.
 Maior factus ratificans alienationem factam a socio communium bonorum, non amplius restituitur.
 Ioannes Cephalus Ferrariensis iurecons. laudatur.
 Causa ubi est individua, socium fruitorum privilegio socij.
 Maior factus nunquam dicitur ratificasse, quae gesta sunt per dolum aduersarij, dum minor esset.
 Antonius Gonsalus iurecons. laudatur.
 Structum quid sit, & de significatione uerbi struo.
 Dolus uerus, & dolus praesumptus, quis.
 Minor petens restitui in integram, ostendere debet se laesum sui facultate, & dolo aduersarij, & inibi, quomodo procedat.
 Minor qui factus maior dolum in contractu ab aduersario adhibuit nouit, si non contraxerit, dolum remisisse dicitur.
 Dolus de praeterito potest remitti.
 Marcus Antonius Natta iure consultus laudatur.
 Contractus nullus ipso iure, quomodo a facto maiori dicitur conuulidari & ratificari.
 Nullitas contractus in casu tituli, si maior factus alienationem sine decreto ratum habuit. lib. 3. Codicis. unde causatur, & quomodo.
 Constitutio l. ultima. C. si maior factus aliena. sine decreto ratum hab. an locum habeat, cum alienato est nulla defectu legitimatis persone, & ibidem quomodo res haec intelligatur.
 Decretum quid sit in genere & in specie.
 Jacobus Cuiacius iureconsultus laudatur.
 Decretum procedit causa cognita, ut antecedens necessarius.
 Minorum bona alienari, non possunt quamplures solemnitates exiguntur, quae inibi enumerantur.
 Rolandus a Falle iureconsultus laudatur.
 Decreto alienare quid.
 Alienatio uerum minoris titulo oneroso quomodo ratificetur superuenienti maiori atate.
 Ratificatio in casu tituli. C. si maior factus aliena. sine decreto & c. lib. 3. Codicis. quomodo alienationem confirmet, & de ratificationum specie.
 Ratificatio contractus nulliter celebrati, lapsu quinquenni a die perfecta atatis inducitur.
 Quinquenniū quod currit a die perfecta atatis in casu. l. ultima. C. si maior factus aliena. sine decreto & c. currit etiam a die, quo quis pro maiori habetur ex statuti dispositione. ut Papia ex Statuto. 23. in cunctibus.
 Ratiabitur, quae uerbis expressis sit, uel facto, quomodo actus conuulidat, & quando sum somere incipiat.
 Bar. Lab. emptioe nu. 14. declaratur.
 Ratiabitur leges & hominis maxime differunt.
 Aretinus cons. 123. nu. 5. declaratur.
 Decretum antiquum Sabaudiae & Pedemontium. lib. 3. sub rubr. de donationibus vend. & c. Rechar. & c. declaratur.
 Decretum Antiquum Sabaudiae et Pedemontium lib. 3. sub rubr. Quisatio: facta per minores & c. declaratur.
 Minor alienatio titulo lucratiuo nulliter facta per curiam decem a die atatis perfecta conuulidatur.

ditio intellectus & sensus .
 205 Filius familiaris hanc potest in iudicio sine patris consensu in illis casibus, in quibus hanc potest minor sine curatore .
 206 Minor sine curatoris auctoritate recuperare potest possessionem .
 207 Patris consensus in iudicio à filiofamilias agitando de iure postremo exigitur .
 208 Filius familiaris regulariter illegitimam habet personam si dicitur in iudicio sine patris consensu .
 209 Filius lege natura, & civilis, sub patria potestate est .
 300 Patria potestas maiori roboris est in filios, quam Domini in seruos .
 301 Pater ius Vita & necis in filium ex Romuli lege accepit .
 302 Numma Pompilius Patriam potestatem coarctavit .
 303 l. 1. C. de Patribus, qui filios dist. axe. remissioni declaratur .
 304 Filius familiaris ratione Castrensis peculij sub Patria potestate non est .
 305 Bartoli doctrina. in l. vi. §. necessitate nu. 2. C. de bonis que liberis, confutata .
 306 l. tam ex contractu lib. ff. de iudicij, sensus .
 307 Filius familiaris, cum ut alterius procurator in iudicio agat, patris consensus non exigitur .
 308 l. Naxali. ff. de noxa. actio. exponitur .
 309 l. prima. §. 1. versiculo necessitate. C. de bonis que liberis. intellectus, & sensus genuinus, communis aliorum expresso .
 310 Ordo gladiator antiqua Patria Papiensis fuit .
 311 l. prima. §. sinatem in secunda. C. de bonis que liberis sensus & intellectus una Bartoli consideratio inprobata .
 312 l. 1. §. vi. C. de annali exceptio. intellectus & sensus genuinus .
 313 Zuccardi intellectus ad l. §. vi. ff. de annali exceptio. inprobatus .
 314 Consensus Patrie in donatione causa mortis à filio facta, est ad filij personam extendendam .
 315 Anthen. ut licet matri & auiæ, que est Nouella. l. 17. De duobus capitulis & c. in principio, intellectus & sensus illo Bartoli recepto .
 316 Filius familiaris cum agit ut recuperet possessionem Castrensis peculij, Patris consensus non exigitur .
 317 Filius familiaris repatriatur Paterfamilias in causa peculij Castrensis .
 318 Filius familiaris absente patre sine illius consensu experiri potest, ut possessionem recuperet .
 319 Filius familiaris sine patris consensu experiri potest in Beneficialibus .
 320 Patria Potestas in spiritualibus non curatur .
 321 Episcopalis dignitas liberat à Patria Potestate .
 322 Traclatus salutarium, qui Secundo seniori ascribitur illius non est .
 323 Remedio reintegranda consensus confugit an possit dilatio nec, ut testes in aliqua regione exsistentes interrogari ad sui commodam fue at .
 324 Dilatio concedi potest sponatori contento, ut extra locum iudicij testes exsistentes examinari faciat ad sui comoda

dum, quando sponator agens nihil adhuc de iure suo probauit .
 325 Dilatio sponatori non conceditur ad examinandum testes extra locum iudicij, quando iam sponator suam intentionem probauit .
 326 Falsi exceptio per calumniam opposita recipi debet .
 327 Exceptio, que per calumniam obicitur, et si alia legitima uidetur, rursus tamen potest .
 328 Exceptio per fraudem & calumniam opposita non impedit processum .
 329 Exceptio nullitatis per calumniam opposita, processum & sententia executionem non impedit .
 330 Appellatio pro fraudem & calumniam interposita reuocari debet .
 331 Dilaciones pro iudicij arbitrio solent concedi, & denegari, & paulo infra declaratur .
 332 Cautela, qua ius potest iudex, cum dubitat dilationem, ad examinandum testes in remotis regionibus per fraudem peti .
 333 Consilium, quo cautus iudex se se gerere potest in concedendo, vel denegando dilaciones .
 334 Dilatio ad faciendum probationes in remedio Reintegranda, denegari nunquam debet si inde alius sequi potest danum irreparabilem ibidem declaratur .
 335 Decretum nouum Sabaudia & Pedemontium sub titulo. De gli articoli probatori. §. 1. & prece, id est res & c. declaratur .
 336 Remissoria ad alterum iudicem concedi an debeant in iudicio Reintegranda possessionis .
 337 Remissoria pro arbitrio iudicij conceduntur & denegantur .
 338 Spiritualis questio, que incidenter tractatur in causa temporalis ad iudicem ecclesiasticum remittenda est .
 339 Remissoria per fraudem & calumniam petita concedi nullo modo debent .
 340 Cautela, qua ius debet iudex, cum per calumniam conuictus peti remissoria ad suum iudicem .
 341 Consilium, quo ius potest iudex, cum negat uelle concedere remissoria per fraudem petitas .
 342 Probationibus claris, cum negat deferre iudex, quo ius debet consilio ne in iudicatu molestia possit asserui .
 343 Testium trepidatio, ueluis mutatio & cetera similia apud acta scribi debent .
 344 Remissio examinationis testium regulariter alteri concedi non debet .
 345 Probationes iudici cause faciende sunt .
 346 Remissio ad examinandum testes in remotis regionibus concedi debet .
 347 Decretum nouum Sabaudia & Pedemontium in tit. Dil de estimatione, declaratur .
 348 Remissio ad examinandum testes in remotis regionibus conceditur etiam cum agitur Remedio attentatum .
 349 Remissio ad examinandum testes etiam in causa sponationis non conceditur, cum per fraudem petitur .
 350 Testium interrogatio & examinatio alicuius committi potest & solet per iudices .
 351 Decretum nouum Sabaudia & Pedemontium in titulo. Delle examinationi, declaratur .

352 Impeditum, ob quod iudex committit testium interrogatio alicuius ex forma Noui Decreti Sabaudia, & Pedemontium, satis probatur ex sola iudicij assertione & paulo infra declaratur .
 353 Presumptio una alteram infirmiore tollit .
 354 Presumptio quod non est falsi speciem habet .
 355 Iudicij assertio creditur, cum versimilitudine aliqua ratio concurrat .
 356 Probationes recipi possunt contra iudicij assertionem .
 357 Probationes recipi possunt contra iuratam assertionem danum passu iuxta Statuti dispositionem .
 358 Remissio examinationis testium in causis Criminalibus maxima cum difficultate solet concedi .
 359 Remissio examinationis testium concedi solet in causis Criminalibus, cum testes sunt persona egregia, & in dignitate possit .
 360 Iuramentum quod egregia persona praestatur ad illius domum deferendum est, & istis recipiendum .
 361 Remissio examinationis testium conceditur etiam in causa Criminali, cum per viam exceptionis agitur .
 362 Remissio examinationis testium conceditur etiam in causis Criminalibus, cum testes sunt extra Prouinciam .
 363 Possessorij reintegranda & petitorij causa, ex rescripto simul committitur an iudex ad libitum possit super solo possessorio procedere .
 364 Possessorij causa necessarium antecedenti ad causam petitorij .
 365 Possesio transferri probandi onus in aduersarium .
 366 Possessorij causa ratione ordinis ante causam Petitorij tractanda est .
 367 Petitorium absorbet possessorem .
 368 Iudex delegatus in causa proprietatis simpliciter non taxatiue super causa etiam Possessorij cognoscere potest .
 369 Possessorij & Petitorij causa cognosci potest ab eodem delegato si rescriptum sit generale .
 370 Possessorij & Petitorij causa tractari simul ab eodem iudice potest partibus consentientibus .
 371 Petitorij causa reiecta Possessoria à Principe committi potest .
 372 Princeps possessionem tollere potest .
 373 Signatura sola an probet commissionem causa Possessoria in Remedio Reintegranda .
 374 Regula Cancellaria . De non iudicando secundum tenorem supplicationis & c. an impeditur commissionem causa possessoria per solam signaturam .
 375 Signatura sola quando sufficit in causa possessoria .
 376 Signatura sola an sufficiat in commissione causa possessoria, hanc regulam Cancellaria. 20. Quod Commissiones causarum & processus & c. .
 377 Littera iustitia tribunalis ius nouum in quouis casu .
 378 Littera Gratia ius tribuunt .
 379 Remedium Reintegranda, cum interdicto Pande Vi, Cumulari an possit .
 380 Remedia plura ubi competunt, unum tamen eligi debet .
 381 Petitorium intentatum omitti an possit, & ad remedium Reintegranda reuertitur .
 382 Clem. nica. de causa possessio. & proprie. sensus, &

declaratio .
 383 Remedio Reintegranda agens, qua probare tenetur .
 384 Possessione antiquiori probata, noua presumitur clandestina .
 385 Negligentia non praesumitur .
 386 Possessionem antiquam probare sufficit, & allegare possessionem tempore sponationis cum remedio Reintegranda agitur .
 387 Possidere hodie praesumitur, qui & olim, & inibi una interpretum restrictione uelata .
 388 Delictum praesumitur, cum alius à iure prohibitus celebratur .
 389 Possessor antiquior praesertur .
 390 Presumpta possessio à noua naturali tollitur .
 391 Civilis possessio sufficit, ut sua sponte possessor naturalis ingrediatur .
 392 Dilectio tunc temporis demonstratiua est .
 393 Statutum Papiæ. §. 4. in civilibus, ubi vel ab eum predecessore tunc declaratur .
 394 Probatio clara in Criminalibus exigitur .
 395 l. prima. C. de probato. intelligitur, cum de pena corporali non cum de pecuniaria agitur .
 396 Cap. Clem. ecclesia Satrina de causa possessio. & proprie. declaratur, & exponitur .
 397 Remedio Reintegranda agens uolentiam probare minime habet .
 398 Possessionem antiquam probare sufficit in causa sponationis, etiam si statutum veram exigat probationem .
 399 Statutum Papiæ. §. 4. in illis verbis, vere possidebatur in presumptua probatione verificatur .
 400 Presumptio iuris liquidissima probatio est, & inibi quomodo procedat .
 401 Statutum Papiæ. §. 1. in Criminalibus in presumptua probatione verificatur .
 402 Remedio Reintegranda agens aduersus titulum possidentem deducere debet, illius noui possessorij possessionem clandestinam esse .
 403 Allegare non sufficit, nisi probetur .
 404 Clandestinitatem possessionem allegans probare debet .
 405 Clandestinitatis actum non cadit in titulum possidentem .
 406 Possidens olim mobilia non praesumitur hodie possidere .
 407 Possessionem antiquam non sufficit probare in Beneficialibus .
 408 Probationes in Remedio Reintegranda quales esse debeant .
 409 Possessio maximum est commodum .
 410 Possessio antiqua an unius testimonio sufficiat probare, cum Reintegranda remedio agitur .
 411 Possessio in omnibus causis possessoris an unius testimonio sufficiat probare .
 412 Possesio per solam suam probatur . Cum Reintegranda remedio agitur .
 413 Possessio unius testimonio probatur, cum de summarissimo possessorio agitur .
 414 Statutum Papiæ. §. 4. in civilibus recte exigit legitimas probationes in causa sponationis .
 415 Prescriptio exceptio obicit an possit contra agentem Remedio Reintegranda .
 416 Prescriptionis exceptionem obicere non potest sponator prius, cum mala fide possidet .

- 417 Prescriptio immemorialis temporis, ob ma lam fide non currit iure Pontificio impediente.
- 418 Prescriptio cum bonafide, uel cum mala presumpta tamen spacio. 30. annorum currit. ideoque possessor eam obijcere poterit agenti remedio Reintegranda.
- 419 Conditio ex lege. 30. annorum prescriptio tollitur.
- 420 Theodorici Regis responsio. ex Casiodoro.
- 421 Pylalium quid.
- 422 Cap. Reintegranda. 3. q. 1. in illis uerbis. quatenusque conditio temporis &c. declaratur.
- 423 Prescriptionis exceptio, quam ob causam obijciatur spoliatio agentis.
- 424 Cap. Ultimam. de Prescriptio, declaratur.
- 425 Possessor cum titulo & bonafide prescriptionis exceptione obijcere poterit contra agentem remedio Reintegranda. & quanti temporis.
- 426 Possessio per negligentiam decem annorum perditur.
- 427 Possessorum ecclesie solum spacio annorum. 40. tollitur.
- 428 Prescriptio Centenaria sola currit contra bona Camera Principis.
- 429 Restitutio in integrum ecclesie non conceditur aduersus prescriptionem contra eam decessam.
- 430 Regula Cancelleria de Annals. & De Triennali Possessore iuratur spoliatorum, dummodo violentus non sit.
- 431 Regula Cancelleria. De Annali. & De Triennali Possessore iuratur prescriptioem inducta sunt.
- 432 Possidens per annum apud Callos defenditur contra agentem, & spoliatum.
- 433 Remedio Reintegranda agenti obijci potest exceptio, qua concludatur eum non possidere. nec possidere potuisse.
- 434 Spoliato agenti se possessione Beneficij spoliatum esse obijci potest exceptio, eum Laicum esse.
- 435 Proxorem recuperans tamquam spoliatus obijci potest, eum esse Clericum. & Monachum.
- 436 Exceptio incapacitatis contra agentem remedio Reintegranda, & restituitur ad possessionem Beneficij obijci potest.
- 437 Exceptio, Clerico agenti restitui possessioni Beneficij non esse tentatum potest obijci.
- 438 Exceptio, non promissionis intra annum contra agentem restitui ad possessionem Parochialis & curata obijci potest.
- 439 Exceptio, quod agens & Beneficio spoliatus, illud per solam signaturam sit affectus & hactenus cum sola signatura possederit obijci potest.
- 440 Beneficia ualere non possunt cum sola signatura, sed Bulla necessaria sunt.
- 441 Exceptio idem obijci potest contra spoliatum agentem, & restituitur ad possessionem Beneficij.
- 442 Exceptio Letatis obijci potest contra agentem ad recuperationem possessionis Beneficij.
- 443 Exceptio. Reintegrationis specialis obijci an possit contra agentem reintegrari ad possessionem Beneficij.
- 444 Reintegratio titulum inficit & annullat.
- 445 Eracius suos non facit possessor Beneficij reuerati.
- 446 Reintegrationis Decretum possessionem discolorat.
- 447 Reintegratio an Possessionem annullat.
- 448 Possessio exactu nullo transferatur.
- 449 Aitius Principialis ubi est nullus, sic & qua ab eo dependens.
- 450 Possessio in Beneficialibus sine iure aliquo haberi potest.
- 451 l. 1. §. si Vir. ff. de acquire. possess. in Beneficialibus locum non habet.
- 452 l. 1. §. si Vir. ff. de acquirend. possess. declaratur multipliciter.
- 453 Reintegrationis exceptio debet esse probata cum obijciatur.
- 454 Reintegratio per testes quando probari potest.
- 455 Spoliato licet pendente obijci non potest reintegrationis exceptio.
- 456 Reintegrationis exceptio obijci non potest contra agentem reintegranda, quando Reintegratio est super incerto Beneficio.
- 457 Reintegrationis exceptio Triennali possessori obijci non potest.
- 458 Remedio Reintegranda agens in Beneficialibus, an sua Possessionis titulum iustificare teneatur.
- 459 Spoliatio non dicitur Beneficij Dominus, sed administrator.
- 460 Spoliatus agens reintegrari ad possessionem Beneficij titulum iustificare debet instante Iudice.
- 461 Triennalis possessor non cogitur de titulo decere, cum & spoliatus agit reintegrari.
- 462 Remedio alienatorum agens titulum iustificare non cogitur.
- 463 Titulum coloratum sufficit ostendere agenti remedio reintegranda ad suam possessionem iustificandam in Beneficialibus.
- 464 Intrusus titulum & possessionem annullat.
- 465 Signatura sola an ad tituli iustificationem sufficit.
- 466 Titulus vere & plene iustificandus est, cum Prescriptio est contra agentem reintegranda.
- 467 Spoliatus Beneficij incomparabilibus non restituitur.
- 468 Beneficiorum incomparabilibus facit & titulus censatur non titulus.
- 469 Iurisdictio quasi possessio an sine titulo haberi possit.
- 470 Beneficiorum iura quomodo cum feudorum iuribus conueniant.
- 471 Remedio Reintegranda agenti quando obijci possit Dominus exceptio.
- 472 Exceptio Domini ipsius agentis remedio Reintegranda ab eo obijci an possit.
- 473 Exceptionem domini proprii agens remedio Reintegranda deducere & allegare an debeat.
- 474 l. vi. C. unde Vi, exponitur & declaratur.
- 475 Pauli de Castro explosa consultiatio.
- 476 Paulus de Castro laudatus, titulum tamen illius nullo improbatum.
- 477 Exceptio Domini obijci an possit, cum in causis proceditur Summarie, & sola facti ueritate inspecta. & in Decretis sabaudia.
- 478 Aitius Cummatio in hac regione Pedemontium non conceditur, sum in causis procedatur, Summarie & sola facti ueritate inspecta.
- 479 Spoliator & cum possessione eius insitit, domini causam allegare potest.
- 480 Remedium l. vi. C. de Edicto Diui Adria. tollen. est adimplenda & illi potest obijci domini exceptio.
- 481 Exceptio domini an reuocatur, cum allegatur possessio conueni claudistina respectu propria.

- 482 Possessor rei sua conuenit & spoliator, se tueri non potest, si cum iusto possessionem est adeptus.
- 483 Cap. Sape. De restit. spolia. declaratur.
- 484 Remedio reintegranda conuenit, an in iudicio nominare possit eum, cuius nomine possidet.
- 485 Nominatio ita in iudicio possessorio, & in petitorio conceditur.
- 486 Statutum Papie. In ciuilibus. Sub Rubrica. Quod nominant Dominum in iudicio &c. declaratur.
- 487 Nominatio non conceditur conuenit, qui cum iusto est, & pro possessore habetur.
- 488 Nominatio est conuenit, qui pro possessore habetur necesse est, non tamen uero possessori absentis detrimentum asserit.
- 489 Statutum Papie. Quod nominant dominum in iudicio &c. declaratur. & egregie exponitur.
- 490 Nominatio non admittitur, si iam conuenit tempore litis contestate se possessorem ueram affirmant.
- 491 Nominatio non admittitur exceptio declinatoria est.
- 492 Statutum Papie. Quod nominant Dominum in iudicio &c. expresse. Nul. nominationem ante litem con testatam fieri debet.
- 493 Verba, Non aliter, nec alio modo, annullatiua sunt.
- 494 Nominatio, qua per calumniam fit reuocatur.
- 495 Possidere proprio nomine, qui possidet presumitur.
- 496 Nominans admittitur ad probandum se nomine alieno possidere, cum alia eius iuramento non creditur.
- 497 Nominatio asserit, se alio possidere nomine, quomodo erudendum.
- 498 Statute si cautum sit aliquid dicto & asseritum standum esse intelligitur, dummodo sit iure.
- 499 Remedio Reintegranda conuenit, an impenfarum, seu melioramentorum exceptionem obijcere possit.
- 500 Melioramenta necessaria, seu impensa que.
- 501 Melioramenta necessaria, sua facit possessor Beneficij & cum titulo.
- 502 Melioramenta necessaria deducit Emphyteota & Vasallus, finito feudo, & Emphyteosi.
- 503 Melioramenta perdit Emphyteota, & Vasallus, si ob sua delictum Emphyteosis & feudum ab eis auferatur.
- 504 Melioramenta non deducit Emphyteota, & Vasallus finito Emphyteosi, & feudo, cum pacto ita esse conuenit.
- 505 Melioramenta finita Emphyteosi & feudo quomodo estimanda remanent.
- 506 Melioramenta facta in feudo transierunt ad semina, qua alia a feudi successione prohibentur.
- 507 Melioramenta necessaria facta in re fideicommissi supposita detrahuntur.
- 508 l. vltima. §. emptor. C. communi de fideicom. intellectus & sensus genuinus.
- 509 Melioramenta necessaria ab amico Beneficij possessoris facta, deduci ab ipso possessore possunt.
- 510 Contemplatione mea factum, a me factum dicitur.
- 511 Melioramenta necessaria ubi perierunt. Consequitur possessor Beneficij estimationem.
- 512 Melioramentorum necessarium estimatio ad hunc Beneficij possessor consequitur si res meliorata perit. ibidem tamen declaratur.
- 513 Melioramenta seu impensa necessaria causa fructuum colligendorum, a possessore Beneficij non deducuntur.
- 514 Melioramenta necessaria deducit etiam Malefidei Possessor.
- 515 l. 3. C. de infante. ex post. intellectus & sensus uerus.
- 516 l. Dominum in fine. C. de rei uend. sensus & intellectus.
- 517 Meliorationes seu impensas utiles, an deducat possessor Beneficij cum titulo.
- 518 Plumbarie quid sit.
- 519 Meliorationes utiles factas a Beneficij possessor cum titulo causa colligendorum fructuum ad hunc deducuntur si nondum collecti sunt fructus.
- 520 Meliorationes utiles deducit possessor cum titulo & bona fide etiam perempta re meliorata. ibidem tamen declaratur.
- 521 l. Ptiq. ff. de rei uendica. exponitur.
- 522 Meliorationes utiles deducit possessor Beneficij & cum titulo, etiam si fundus minor sit.
- 523 Melioramentorum titulum solutionem non consequitur possessor cum titulo & bona fide, si res dominus ita est pauper, & solvere non possit.
- 524 Melioramenta utilia a possessore cu titulo & bonafide possunt auferri, si res dominus ob inopiam estimationem soluere non potest.
- 525 Meliorationes utiles non deducit possessor Beneficij & cu titulo, cum per seruationem illa facta sunt.
- 526 Ferraminare quid sit. & ferraminatio.
- 527 l. postquam fundi possessor. ff. de rei uendi. sensus & declaratio.
- 528 l. Sin autem. §. vltimo. ff. de rei uenditi. sensus & intellectus.
- 529 Meliorationes utiles deducit colonus, & si illes inciso de mine fecerit.
- 530 Meliorationes seu impensas uoluptuarias quomodo deducat possessor Beneficij & cum titulo.
- 531 Meliorationes uoluptuarias non abradit possessor Beneficij & cum titulo, cum dominus illarum estimationem asserit, etiam aliter inter eos conuenitum foret.
- 532 Melioramentorum uoluptuariaum estimatio soluenda est omnino possessori Beneficij & cum titulo, cum alio dominus ita facturus fuisset.
- 533 Meliorationes uoluptuarias, in re destinata uendi facta, a Domino selus debent possessori Beneficij & titulate.
- 534 Promeritae res que.
- 535 Meliorationes uoluptuarias in re detali factae non abradit, nec estimationem consequitur possessor cum titulo & bonafide.
- 536 Meliorationes uoluptuarias in re minoris factae, non abradit, nec estimationem consequitur possessor Beneficij cum titulo.
- 537 Meliorationes necessarias deducit possessor Malefidei & sine titulo.
- 538 Meliorationes necessarias non deducit fur, & ibidem declaratur.
- 539 Melioramenta necessaria non deducit possessor Malefidei, si ex eis dominus locupletior non est effectus.
- 540 Melioramenta utilia regulariter non deducit Malefidei possessor, ut estimationem consequatur.
- 541 Melioramenta utilia per detractionem illa consequi potest Malefidei possessor.
- 542 Melioramenta non detrahunt nec estimationem consequitur Malefidei possessor. si res meliorata perit.
- 543 Melioramenta cum deducit Malefidei possessor, an iudicet

- 544 Melioramenta a voluptuaria regulariter non deducit malefidei possessor.
- 545 Melioramenta voluptuaria malefidei possessor tunc detrahunt, si sine detrimento rei effici id potest.
- 546 Melioramenta quomodo deducat possessor, qui a principio fuit bonafidei, & ex post malefidei.
- 547 Melioramenta quomodo deducat possessor a principio malefidei, & ex post bonafidei.
- 548 Melioramenta quomodo deducat possessor nec bona nec malefidei.
- 549 Dubitanti nec in bona, nec in malefide dicitur.
- 550 Melioramenta necessaria deducunt detentatores, ut colonus, Commodatarius, Depositarus.
- 551 Melioramenta necessaria deducunt colonus & emphyteota etiam si ob non solutam pensionem fuerint expulsi.
- 552 Melioramenta modica impense etiam si necessaria sint, non deducunt colonus & emphyteota, & commodatarius, & similes.
- 553 Melioramenta necessaria maxima impensa non deducunt, Colonus, Emphyteota, Commodatarius, & similes.
- 554 Melioramenta vitia non deducit detentator, ut colonus, & emphyteota, & similes.
- 555 Melioramenta vitia non abradit detentator ut colonus, et similes.
- 556 Melioramenta voluptuaria non deducit nec abradit detentator, ut colonus & similes.
- 557 Melioramentorum affirmatio fieri debet secundum tempus restitutionis rei.
- 558 l. Domus ff. de leg. au. primo intellectus, & declaratio, & de illius litera pristino iuris restituta.
- 559 Antonius Augustinus Hispanus laudatur.
- 560 Carolus Molinai & Alex. rationes multae euerse.
- 561 c. 1. §. si vultus, etc. finitur, lex deinde incipiunt consuet. intellectus, & sensus.
- 562 Feudorum iura a Barbaris condita, & compilata.
- 563 Confectudo dicitur esse localis.
- 564 l. Et intotum, ff. de impen. in rebus dota. factus exponitur.
- 565 l. Vbi pure, §. vir, c. l. mulier, §. sed enim intellectus & declaratio.
- 566 Maritus rei dotalis dominus irrevocabiliter non est.
- 567 Melioramenta a se facta vel a suo predecessore probare debet possessor, cum illa vult detrabere.
- 568 Remedio reintegranda agentis quando non posuit obiecti exceptio deductionis melioramentorum & paulo infra declaratur.
- 569 Melioramentorum exceptio non retardat sententia executionem, aliter paulo infra.
- 570 Fideiusor, an dari possit de soluendi melioramentis facta liquidatione, cum de executione sententia agitur.
- 571 Melioramentorum exceptio, non retardat executionem sententiae, quando alia periculum in procrastinatione subest.
- 572 Melioramentorum exceptio, sententia executionem non retardat, quando alia non subestens probationes parata.
- 573 Remedio reintegranda agens, quomodo possit allegare fructus perceptos cum componendi esse, cum melioramentis.
- 574 Fructus dicuntur deducti impensis.
- 575 Impense causa colligendorum fructuum a Praedone & quomodo malefidei possessor deducuntur.
- 576 Fructuum irrisplacem speciem, alij duas alij quatuor esse dicunt.
- 577 Fructus naturales qui.
- 578 Fructus naturales suos facit possessor bonafidei, cum titulo.
- 579 Mium est, quod ex re mea provenit.
- 580 Fructus naturales, quomodo suos faciat bonafidei possessor sine titulo, vel cum titulo, inualido tam en.
- 581 l. Fructus percepti ff. de usuris c. l. bonafidei in prim. de acquire. rerum domi. conclusata, & nono sensu illa strata.
- 582 Fructus naturales iam consumptos suos facit bonafidei possessor cum titulo.
- 583 l. sequitur, §. lana, ff. de usura, sensus & declaratio.
- 584 l. Fructus ff. de usuris declaratio ex Concilio & c.
- 585 Fructus naturales iam consumptos suos non facit bonafidei possessor cum titulo, si ex eis sit factus locupletior.
- 586 Locupletior an in dubio quis censatur factus, cum fructus consumpti reperiantur.
- 587 Angelus Perusinus laudatur.
- 588 Fructus naturales, quomodo possessor suos faciat per lapsum triennij.
- 589 Fructus naturales, ut recipiat bonafidei possessor probare debet, se per triennium antequam consumeret possidisse.
- 590 Fructus naturales suos non facit malefidei possessor.
- 591 Fructus naturales suos non facit malefidei possessor, etiam si per triennium illos possideat.
- 592 Fructus naturales quomodo suos faciat si possessor, qui ab initio fuit bonafidei, & ex post malefidei, & e contra.
- 593 Fructus industriales, qui conferantur.
- 594 Fructus industriales suos facit possessor bonafidei, sine titulo.
- 595 Fructus naturales consumptos non tenetur, nec etiam quoad estimationem restituere possessor bonafidei sine titulo.
- 596 Fructus naturales extantes tempore litae contestatae restituit possessor bonafidei sine titulo.
- 597 Fructus naturales consumpti post litam contestatam restituit possessor bonafidei sine titulo.
- 598 Fructus naturales consumpti ante litam contestatam restituit bonafidei possessor si ex eis sit factus locupletior, tam in iudicij vniuersalibus, quam singularibus.
- 599 Fructuum valor & estimatio consideratur habita relatione ad tempus perceptionis.
- 600 Fructus industriales restituendi cum melioramentis componantur.
- 601 Fructus industriales sui non facit malefidei possessor.
- 602 Fructus industriales etiam consumptos suos non facit malefidei possessor.
- 603 Fructus industriales suos non facit malefidei possessor, qui possessori bonafidei successit.
- 604 Fructus industriales etiam turpiter perceptos suos non facit malefidei possessor.

- 605 Fructus industriales suos non facit malefidei possessor, etiam si ex post titulum consequatur.
- 606 Fructus industriales culpa non perceptos debet restituere malefidei possessor.
- 607 l. si fundum, c. de rei vend. sensus & intellectus.
- 608 Fructus industriales suos facit possessor malefidei, qui rem per annos 30 possidet.
- 609 Fructus industriales perceptos ex melioramentis a se factis suos facit malefidei possessor.
- 610 Caterum de rei vendica. sensus & intellectus.
- 611 Fructus industriales, quos in bonafidei potuit percipere malefidei possessor, & non percipit, non restituit.
- 612 Fructus industriales quomodo restituat, vel suos faciat possessor ab initio malefidei & ex post malefidei.
- 613 l. Qui scit, §. vltimo, ff. de usuris intellectus.
- 614 l. bonafidei, §. in contrarium, ff. de acquire. rerum dom. intellectus, & sensus, & inibi quomodo pugnet cum l. qui scit, §. vlt. de usuris.
- 615 Fructus industriales suos non facit malefidei possessor, qui possessori bonafidei successit.
- 616 Fructus industriales, quomodo suos faciat possessor ab initio malefidei & ex post bona.
- 617 Fructus industriales suos non facit malefidei possessor, qui possessori malefidei successit.
- 618 Hares succedendo possessori malefidei quomodo a suo persona possit praescriptionem inchoare.
- 619 Fructus industriales restituit possessor malefidei, qui effectus est bonafidei nulla superueniente causa.
- 620 Fructus industriales non restituit successor singularis, qui malefidei possessori successit.
- 621 Malefidei an in singularem successorem transeat.
- 622 Fructus civiles, qui.
- 623 Pignus domus iuxta quos fructus consummeretur.
- 624 Fructus civiles suos facit possessor bonafidei.
- 625 Fructus civiles suos non facit malefidei possessor.
- 626 Fructus civiles qui percepti potuerunt, & percepti non sunt, restituit malefidei possessor.
- 627 Fructus civiles cum melioramentis quomodo componentur seu illa prim. detrahantur.
- 628 Fructus civiles quomodo faciat suos, qui non est nec in bona nec in mala fide.
- 629 Errans in iure dicitur in bonafide, quoad fructuum acquisitionem.
- 630 Errans in iure fructus suos facit.
- 631 Errans in iure, ut fructus suos faciat, errorem illum probare debet.
- 632 Fructus naturales errans in iure suos non facit.
- 633 Fructus industriales errans in iure tenetur restituere quatenus factus est locupletior.
- 634 Fructus suos non facit qui errat in iure restitenti.
- 635 Fructus suos non facit, errans in iure, cum scit se ob suam de meritum proprietate esse primandam.
- 636 Prelatus, qui ob institutionem fructus suos facit, restituere tenetur, si ita propter demerita Beneficio esse primandam.
- 637 Fructus suos non facit post litam contestatam, qui in iure errat.
- 638 Fructus suos non facit errans in iure, quando per sententiam fuit declaratum titulum esse nullum.
- 639 Remedio reintegranda, cum agitur, ferri an sententia possit super amissione proprietatis.
- 640 Appellare an liceat a lata sententia, in remedio reintegranda.
- 641 Appellationem in causis possessorij sui Pontificum admittit.
- 642 Appellare potest laicus a lata contra eum sententia in remedio reintegranda.
- 643 Remedio, vel iure viro, qui vult vii, debet cum omnibus suis qualitatibus.
- 644 Remedio reintegranda condemnatus, possessionem restituere, fideiussores dare non potest de restituendo.
- 645 Condemnatus solvere non potest dare fideiussores de soluendo.
- 646 Restitutio ad possessionem, quando ei debeat incumbere, antequam agatur petitorio.
- 647 Spoliatus vna re tantum si restituatur, non habet manere in possessione tam diu quam diu fuit spoliatus antequam agatur petitorio.
- 648 Spoliatus & restitutus de iure civilis non debet permanere in possessione quam diu fuit spoliatus antequam petitorio agatur.

IOANNES VRBIS
ROMAE EPISCO-
PVS, ZACHARIAS
ARCHIEPI-
SCOPO.

Reintegranda sunt omnia exspoliatis uel eiectis Episcopis praesentia-
liter ordinatione Pontificum: Et in
eo loco ubi abfesserant funditus re-
uocanda: quacunq; conditione tem-
poris, aut captiuitate, aut dolo, aut
uolentia maiorum, & per quacun-
que iniustas causas res ecclesiae, uel
propriar, id est suas substantias perdi-
disse noscantur.

EVSEBIVS APO-
STOLICAE SEDIS
EPISCOPVS OM-
NIBVS EPISCOPIS.

Reintegranda sunt omnia exspoliatis uel eiectis Episcopis &c. usque
funditus reuocanda, eodem modo
ut supra.

DECIMUMQVINTVM
RECVPERANDAB POS-
SESSIONIS REME-
DIVM. E. X. C.
REINTEGRAN-
da. 3. q. 1.

Pontificum constitutiones plures sunt, quibus, ad exemplū interdicti unde ui, & aliarum Casariarum constitutionū, deiecto & sua possessione spoliato succursū est: uerū una hæc citari semper solet omnīs, nos sub unius commentarijs, (ut res postulat) rationem habebimus, satis in præiudiciis ostendimus relatas & constitutiones in ea causa. 3. q. 1. ut Caij. Fabiani. 1. Ioannis primi, Eusebij primi, ante constitutionem cap. sepe. de restit. spolia. promulgatas fuisse, hoc ergo Canone reintegranda pinguius esse prouisum & consilium spoliato ad suam recuperandā possessionem affirmant omnes in ca. sepe de restit. spolia. & in. l. rem quæ nobis de adq. poss. & statim subiiciam.

Quaro primo, an uerè huius & canonis remedium sit possessorium, uel petitorium & esse uerè possessoriū probauit glo. & ibi omnes in cap. cum ad sedem, de restit. spolia. & latè defendit Soc. in. l. rem quæ nobis nu. 1. 2. ff. de adq. poss. & probant plures capones. d. casus. 3. q. 1. ubi semper de eiectis & spoliatis restituentis agit, nec aduersantur illa, quibus respondet etiam Soc. d. n. 2. illud præsertim quod solet considerari ex illis uerbis, res ecclesiæ, quas sit genitius eo loci dominiū significet, quia præter Soc. dico significare etiam possessionem iuxta subiectam materiā, sic probat. l. i. in prin. uincto. §. ait prætor, & §. seq. ff. nauæ cap. stab. in. l. 2. in prin. & §. in hac. ff. ui bonorū raptō tradit Bar. in rub. ff. de operis no. nuntia. num. 5. uerū, sed circa vnum, & ibi latè Niconitius nu. 146. post Roma. Alex. & Soc. ac Barba. quos citat, & ante eos clarè Comens. d. rub. de operis no. nū. ut ibi refert Crocius nu. 30. non pariter urgent illa uerba & possessiones, uel res proprias, i. uas, quia illa uerba sunt posita ad differentiam possessionis bonorum ecclesiæ, cum prælatas duas bonorum species possidere possit, quæ ecclesiæ, & quæ priuati sui sunt patrimonij, ut res est clara, quod magis placet, quam illud Soc. d. l. rem quæ nobis n. 2. in fi. hoc esse hoc remedium habet admixtam causam domini quod non est uerum, alioqui deterius esset ceteris, & suo loco dicemus.

Quaro secundo an remedium hoc sit nouum, & ceteris pinguius, & esse nouum affirmant crebriore calculo interpretes, ut testatur Ripa. in cap. sepe nu. 20. de restit. spolia. & ante eum Abbas. in cap. cum ad sedem nu. 26. eo. sic & Barba. conf. 24. col. 2. in prin. lib. 4. clarè affirmat communem Soc. d. l. rem quæ nobis nu. 3. de adq. poss. plura egregie retulit eiusdem sententia Paul. Castren. conf. 105. in questione quæ speratur. col. 2. uer. quatum uerò & c. lib. 1. in antiquis Corne. conf. 62. nu. 10. uer. & licet quidam & conf. 329. n. 29. lib. 1. & conf. 247. nu. 13. lib. 2. ubi hæc communem esse testatur, & in fœco seruari, hoc ex illo ostendere conatur, quod præter cetera remedia prouideat pinguius, nam prouidet pinguius quam faciat interdictum, unde vi, quo contra singularem successorem facturum non est. l. cum te de ui & ui arma. ut alias diximus, & tum hoc reintegranda datur, hæc argumentatio (ut sigillatim procedā) non est uera, cum hoc tantum fuerit constitutum ex cap. sepe de restit. spolia. quod est promulgatum per annos quinquaginta post. d. cap. reintegranda, ut in anteludis diximus ex quibus cessat, quod secundo loco dicebat, 7. Castre. & Soc. hoc & remedium pinguius prouideri, quam faciat. d. ca. sepe cuius promulgatio post eā facta penitus inutilis & frustratoria fuisse, ut alibi animaduertit ipse met Soc. & suo loco dicemus: rursus non sequitur pinguius prouidet, ergo est nouum rem editum nam & alia post interdictum unde ui, superuenerunt remedia multo uberiora & pinguiora, ut hæcenus retulimus, non tamen uerè, noua dici possunt remedia, sed potius ampliata & declarata uia antiqui, quale hoc est, cetera, quæ afferri solent, eiusdem met refelli possunt responsionibus.

Contrariam itaq; sententiam probauit In no. in cap. cum ad sedem, de rest. spoliat, nec ab ea usus est recedere Bar. in. d. l. rem quæ nobis, & ibi clarus eam tuentur Ripa. nu. 20. Alcia. nu. 10. Rubeus. §. naturaliter. §. nihil cōmune nu. 67. de adq. poss. & conf. 4. nu. 6. adducuntur ex tex. in cap. cum ad sedem, de restit. spolia. quo loci simpliciter positū fuerat remedium possessionis recuperatoriū quod comprehendere poterat tam remediū, ex interdicto unde ui, quam ex hoc cap. reintegranda, & tamen ibi contra agentes fuit lata sententia, quia spoliationem ab ipso episcopo factam uel suo nomine ratam habuisse uel mandasse, minime probatum fuit, quod tamen necesse erat ut illi interdicto locus esset,

set, si ergo hoc remedium ut nouum, esse proditum contra quicumq; possessorem, lata fuisse pro ipsius agentibus sententia, in quorum libello, & hoc remedium deductum cesseretur, cum editum iam fuerit & autoritate Pontificis, post factam compilationem confirmatū, per annos quinquaginta ante cap. cum ad sedem, quod fuit Inno. 3. Pontificis sub anno. 1196. & tamen compilatio decretorum, est ab Eugenio. 3. confirmata, qui quidē Eugenijs (ut alias admonui) sedit sub anno. 1145. Hanc argumentationem diluere sunt conati Abbas. d. cap. cum ad sedem, & Soc. d. l. rem quæ nobis nu. 3. in eo cap. cum ad sedem, in specie, motum huius interdictum unde ui, non autem remedium huius cap. reintegranda, quod secūdm eos ex eo detegitur, quod Pontifex ibi absoluit reos cōuentos, ac clarè, dixit in eo casu locum non fuisse interdicto unde ui: ex quo intelligitur intentatum illud fuisse, cum sententia libello cōformis esse solet & debeat. l. ut fundus. ff. cōmuni diuid. cap. licet heli. de simo. sed hanc responsonem elidit subtilis Aret. consideratio ex libello deprehendi hoc non potuisse, cum non sit necesse in eo actionis nomen exprimere, cap. dilecti. de iud. Nec aduersari Soc. replicatio hoc potuisse colligi ex medio conclusēdi, ac extirpatis, quia si rectè mediū concludendi in interdicto, unde ui, consideremus illud huic remedio nostro conueniet, cū his uerbis in utroq; cōcludatur. quare peto, ut spoliatus ad pristinam meam possessionē restitui, nec in uerbis constituenda est differentia, quod dicatur possessionem sibi restitui, uel ad eam reintegrari, ut rectè animaduertit Soc. d. l. rem quæ nobis nu. 14. prop. medi. cum ergo unū sit mediū concludendi, & motum sit interdictum unde ui, datur intelligi hoc nostrum, non esse ab illo distinctum, nec illo pinguius hanc sententiam fortius probat tex. in f. cap. sepe de restit. spolia. quod fuit cautum, agi posse recuperanda contra tertium successorem succedentem scienter in uitiosa possessione, quæ constitutio frustra fuisset promulgata, ubi nostra hæc noua & ceteris pinguior fuisset, erat enim ante hanc in omnibus prouisum, uno hoc excepto casu, nec ad rem facit Abbatis responso, quom refert Soc. d. l. rem quæ nobis nu. 3. in fi. dum inquit cap. sepe extendere in interdictum unde ui, concedo esse extensionem non tamen sit quā si hoc remedium ex cap. reintegranda fuisset pinguius, superfluo edita illa constitutio cap. sepe fuisset confirmat hanc sententiam tex. in cap. cum

ecclesiam. 3. q. 2. quem perpendit Ripa, dum affirmat is canon, spoliatum esse ante omnia reintegrandum secūdm leges. i. ex remedijs à lege ciuili inductis, & præter alios, addo tex. in f. cap. secundo. 3. q. 1. & in cap. prius & in cap. si episcopus suis. 3. q. 2. confirmat hanc sententiam illa Alciati ratio, & si leuis hoc cap. reintegranda, ab Eusebio, non in constitutio nis modum, sed admonitionis, dum is literas suis Monachis dedit, esse conscriptam: quare posterior hæc sententiam uerior est. non uide tur quoq; hoc remedium pinguius prouide re, quam interdictum unde ui, in quo restituntur etiam fructus, qui percipi potuerunt, quod nō cōtingit in hoc remedio, sic decidit Rota. in antiquo rub. de rest. spol. decisione. 12. nisi & conciliando interpretū, cōtrouersiam dicamus, quod, aut confideramus nostrum, hoc remedium, ut nouū, hoc est à ceteris omnibus, præsertim ab interdicto unde ui, distinctum, ut tunc falsa sit communis sententia, & uera posterior, aut intelligimus esse nouum remediū tanquam extensum interdicto, unde ui, & aliarum constitutionum iuris ciuilis, certis in casibus & tunc uera est crebrior doctorum opinio, erit tamen cogitandum.

Quero. 3. an hoc remedium ita Laycis pro rebus prophanis recuperandis, quam clericis pro rebus ecclesiæ concedatur: crebrior est nostrorum sententia concedi, ut testatur Ripa. d. cap. sepe nu. 21. de restit. spolia. & Soc. d. l. rem quæ nobis nu. 4. de adq. poss. & ibi Iaf. nu. 20. quo loci Alex. nu. 10. inquit sic in præxi seruari, quod & ipse iam æpissimè seruari uidi, sic respondit idem Alex. conf. 51. u. 1. lib. 1. conf. 117. nu. 3. cjr. ff. lib. 2. conf. 6. nu. 4. ubi latè Molina. in apostolis. lib. 3. Alex. in apostolis ad Bar. in. l. si coloni in fi. C. de agri col. & cenf. lib. 11. Barb. conf. 24. col. 1. in prin. lib. 4. Guid. pp. singul. 730. remedium & c. Riminal. conf. 67. nu. 6. conf. 98. nu. 73. 74. lib. 1. Ang. Aret. in §. quadrupli nu. 32. in fi. Inst. de actio. Auferrius in additionibus Capellæ Tolosane. q. 487. Dec. conf. 252. nu. 1. Grat. conf. 70. nu. 14. lib. 2. Rober. Maranta de ordine iudiciorum. 7. distinctione iud. nu. 50. Rubeus conf. 4. nu. 1. 2. & in l. naturaliter. §. nihil commune nu. 67. & ibi Cora. in. 2. parte, nu. 139. de adq. poss. Rebuffus in commentarijs Regiarum constit. tomo. 1. tit. de rebus executijs art. 1. glo. 1. nu. 3. & nouissimè Rolandus à Valle conf. 50. nu. 3. li. 2. qui commune testatur, eo adducuntur, fund. hanc constitutionem esse prouulgatam, causa corrigendi

peccatum; quæ sane causa & ratio militat, & in rebus laycorum, ergo idem ius. l. illud in prim. ad l. Aquil. l. a Titio. de uerbo. oblig. confirmatur: quia etiam in correctorijs fauore attinge extensio conceditur Bar. in authen. sacramenta puberum nu. 19. ubi Cur. nu. 47. C. si aduer. uend. latè Craue. de antiq. tempo. 4. parte princ. prima part. nu. 10. huic tamen fundamento respondent multi affirmantes non esse editam hanc constitutionem causa corrigendi peccata, posteaquam etiam conceditur contra possidentem, cum titulo & bona fide, qui à peccato alienus est, sed nihil est; quia saluum est, quod spoliato ipso concedatur contra illum titulo & bona fide possidentem, ut suo loco dicemus, quare uerius respódeo satis iure ciuili omnibus in casibus spoliatio esse consultum: non ergo Pontifices in laycos iudicare poterunt ut statim latius aperiam, ipse autem aliquando perpédebam pro communi hac sententia textum t. cap. 1. q. 1. & ibi causæ propositionem, ubi generalibus uerbis utitur, quibuslibet spoliatis esse concedendam restitutionem, ergo etiam laycis, uerum sic intelligi potest, quibuslibet scilicet; ex clericis & Pontifici suppositis, in quos statui ab ea potuit: sic enim & uerba uniuersalis sermonis ex habilitate restrictionem recipiunt l. ut gradatim. §. 1. de munc. & hono. & uulgatissimum est.

Contrariam sententiam probauit glo. in cap. cum ad sedem. de restit. spoliati. quam secuti sunt Abbas & alij nonnulli, quos retulit et secutus est Ripa, in cap. sæpe n. 21. de rest. spolia. nec dissentit Francus in disputatione, de petitorio primo dubio num. 17. latè idem respondit Corne. conf. 18. nu. 9. & conf. 35. nu. 31. & conf. 329. nu. 30. lib. 1. 36. nu. 20. lib. 2. qui in hanc sententiam alios citat idem conf. 247. nu. 13. eo lib. 2. & latè conf. 282. nu. 7. lib. 3. & Alcia. in l. rem quæ nobis nu. 6. ff. de acquir. poss. quorum sententiam disputando non semel probaui, & si me non lateat, aliqua adferri, quæ non multum urgent, ut illud quo dicitur, dispositionem hanc exorbitantem esse ob idque nullam recipere extensionem cap. ea que de reg. iur. in. 6. & docuit Iaf. in l. si cõstante nu. 72. solu. matr. esse exorbitantem: cõcedunt omnes ferè, uerum aliter Soc. & Dec. præcatis in locis sentiunt, ipse autem argumentationi respondeo, quod & si exorbitans sit dispositio, tamen extensionem concedi, uti in re fauorabili potius quam odiosa, ut de clarat Iaf. d. l. si cõstante nu. 78. uer. secundum limita. ff. Sol. ma. Craue. de antiq. tẽpo. quar-

ta parte princip. nu. 78. 79. tex. autem, qui secundo loco solet perpendi in d. t. cap. reintegranda in illis uerbis, spoliatis & deicis opiscopis, ut in personis ecclesiasticis & fauorabilibus prolatis non extenduntur ad laycos, tunc quia à sermonis proprietate non recedimus, l. non aliter de leg. 3. tum quia eo modo esset argumentari de maiori ad minus affirmatiuè quod non conceditur cap. cum in cunctis de electio. ad rem non confert ex relatis responsionibus a Ripa. d. cap. sæpe nu. 21. quos probó, illud præsertim, quod si à sermonis proprietate & expressis uerbis non recederemus nec in minoribus, clericis locum haberet, cù de solis episcopis loquatur, Francus autè præcitato loco argumentabatur, quod si aliter diceremus fore superfluum cap. sæpe de restit. spoliati. constitutionem que prouidet cõtra tertios scienter in uitio succedentes, sed nihil est quia intelligi potest in clericis & laycis, successoribus, uerius itaque hanc ex eo probó opinionem, quod Pontificis sit hæc constitutio quæ laycos tunc solum ligat, cum alias peccare esset illis iure cõsæto permillum, ut in præscriptionibus uidemus cap. ultimo de præscript. cap. possessor. de reg. iur. in. 6. sic in euangelica denuntiatione cap. nouit. de iud. & in similibus tradit declarando Abbas ex illo tex. in cap. ad nostram nu. 2. uer. ex his insertur in fra. de proba. Dec. in c. ecclesie sanctæ Mariæ nu. 24. de cõstitut. & declarat. Didacus in cap. peccatum tertio articulo. §. 9. nu. 7. 8. de reg. iur. in. 6. tunc demum Pontificem iudicare inter laycos, cum utilis est & necessaria constitutio, at in casu nostro nõ uideo, quod lex ciuilis concedat delinquere & alium spoliare, immo omnibus in casibus, uel uno, uel altero remedio spoliatis succurrit, nec spoliato ris in uilem delicti relinquit, ut patet ex tot proditijs à iure ciuili remedijs: non inficias tamen ibo, uix esse, quod in praxi à relata receptione recedatur sententia, quæ in foro quotidiana est, si tamen posteriorem probauerimus, extendi illa poterit procedere non modo, quoad bona ecclesie, uerum etiam quo ad bona ipsorum clericorum patrimonialia, ratione enim quod t accessoria personæ sunt bona, eodem finuntur priuilegio Dec. d. cap. ecclesie sanctæ Mariæ nu. 18. de cõstitut.

Quero. 4. an hoc t remedium competat, pro rebus xenodochorum, quæ hospitalia uocamus hæc quæstio non habet probabilem dubitationem, si concludimus cum communi, hoc remedium pro prophanis cõcedi, sed maior est dubitatio si quam probauimus sententiam

tiam sequamur, pro rebus ecclesie solum dari, uerum affirmat Soc. d. l. rem que nobis nu. 5. de acquir. poss. & pro rebus hospitalis concedi. sic consuluit & Butrius cõf. 62. & in administratore hospitalis spoliato, sic decidit, Rota in Decisio. antiquis, tit. de restit. spolia. decisio. 6. & in antiquioribus, eo tit. decisio. 3. Cassad. decisio. 4. pag. 2. uer. nec refragatur, ut lite pend. ea adducuntur ratione Butr. & Soc. quod t xenodochia & similia locis sacris & religiosis æquiparantur, illorum que fruuntur priuilegijs, authen. hoc ius porrectum. C. de sacros. eccle. cap. hoc ius porrectum. 10. q. 2. & latissime tradit per casus decè & nouem Fely. in cap. de quarta nu. 3. de præscrip. latè Iaf. conf. 214. col. 1. lib. 2. Rui. conf. 3. nu. 7. lib. 2. Bolog. conf. 33. col. 1. 2. Roma. conf. 477. Cur. lun. conf. 120. col. 1. Paris. cõf. 50. nu. 36. lib. 2. conf. 36. nu. 15. lib. 4. Rebuffus tracta. Nominatio. q. 15. nu. 12. Didacus. lib. 2. varia. resolutio. cap. ultimo nu. 4. Tiraq. de priuilegijs piæ causæ. in præfatione pagina. 3. Quero. 5. in casu non longe à præcedenti, dissimili, quid in possessione t rerum confraternitatum, seu confrariarum horum disciplinatorum, quos Battutos uulgo appellamus: noua est in hoc tractatu quæstio, quæ ab eo, depédet, an hæc loca sint religiosa & pia, uel merè prophana, si enim loca religiosa dici possunt, omnis cessat dubitatio ex iam supra declaratis, si uero loca prophana sunt, maius est dubiũ, ex his, que supra diximus. q. 3. est ad modum perplexa, & controuersa hæc apud nostros disputatio, cum infiniti propè interpretes sibi ipsis non cæteris modo aduersentur, & uix est ut intelligamus, que opinio sequenda sit, & probanda. constitutissimũ illud est has t congregationes esse licitas & permittas, cum ad finem bonum tendant, ut docuit Bar. in l. ultima nu. 6. ff. de colleg. illicitis, latè Paris. conf. 34. nu. 39. lib. 4. nec est qui dissetiat, confrarias seu Phratias appellat Budæus in annota. Pandectæ. & Rebuffus in commenta. Regiarum constitut. Tomo secundo tract. de confrarijs nu. 10. cum sit Phratia hominũ quidam conuentus, ut placuit Aristoreli à Budæo & Rebuffo citato, esse etiam loca pia & religiosa, ex multis (uaderi uidentur, ex eo præsertim, quod t legatum piæ causæ factum huic confraternitati concedi potest, ut consuluit respondit Caltren. conf. 179. dicendum est, quod dicta fraternitas, lib. 2. quem secutus est Alex. conf. 102. nu. 3. lib. 7. nec dissentit Dec. cõf. 72. col. 3. uer. tertio principaliter & c. idem placuit Petro Rebuffo in d. commeta.

regiarum constitutio. tomo secundo, tractatu. de confratrijs. nu. 3. 4. alios etiam eiusdem sententia retulit Tiraq. tract. de priuilegijs piæ causæ pag. 4. quid tamen ipse sentiat, in medium non adfert, idem accessit Paris. conf. 34. nu. 6. & nu. 42. lib. 4. concedit quia ibi t opera multa pietatis, & misericordie exercentur, ut post Specula. Abbatem & Fely. tradit Paris. d. conf. 34. nu. 4. lib. 4. quiniom. Episcopum tneri loca hæc ut pia & religiosa uisitare, respõdit Federicus de Senis conf. 111. quæstio talis est & c. qua ratione etiam factum est, ut affirmauerint quamplurimũ, ex relictis istis confraternitatibus, tanquam de relictis pijs locis t quartam Episcopo deberi, sic latissime consuluit Barba. cõf. 1. li. 4. & huius fuisse sententię Petrũ Vbaldũ retulit Alex. cõf. 102. n. 5. li. 7.

Contra autem has confraternitates non esse loca religiosa, & pia multis suadetur, ga singuli t illi ex confraternitate laici uiunt, uox res ducere possunt, & de se domi uiuunt, mercaturas ceteraq; huiusmodi negotia exercent ualent. quare non sub t iudice ecclesiastico ut religiosi conueniuntur, sed sub laico. sic Bart. in l. vltima. nu. 15. ff. de collegijs illicitis quem est secutus Iaf. conf. 218. col. 2. uer. ad prædicta etiam lib. 2. Parisius conf. 34. num. 28. lib. 4. addo Zabarellam conf. 13. in ciuitate & c. ideoq; Rebuffus, qui supra nu. 8. affirmat Episcopum in eos ordinari non habere iurisdictionem: accedit præterea crebriorem esse sententiam, relictum loco pio & religioso factum, non deberi, sicq; solui nõ posse huic confraternitati. hanc probauit Bal. cõf. 161. Quid Franciscus Crillonis, col. 1. uer. quarto queritur lib. 5. idem in l. Iubemus & c. in auth. hoc ius porrectum col. 2. uer. secundum quero. C. de sacros. eccle. & alios plures citat Tiraq. d. tract. de Priuilegijs piæ causæ. in præfatione. pag. 4. illi addo Calca. conf. 21. col. 2. uer. sic. modo reuertendo, Iaf. conf. 218. num. 1. lib. 2. quiniom aduersus ea, quæ paulò ante retulimus, sentiunt quamplures, ex relictis istis confraternitatibus, quartam Episcopo non deberi. sic Abbas, & Inno. in cap. officij, de testa. quos secutus est Rebuffus d. tracta. de confrarijs nu. 8. eiusdem sententię addo ipse Baldum. conf. 133. factum super quo consil. 2. Federicum de Senis conf. 150. cum aliqui boni uiri, quos secutus est Iaf. d. consil. 218. col. 2. uer. fact idem etiam adduco. lib. 2. & idem interrogatus respondit Calca. d. conf. 21. col. 2. uer. sic. modo reuertendo. & aliquos citat, (& si ut mox retuli, contrariam ipse tunc sententiam) Barba. d. conf. 1. col. ff. ij 2. lib.

2 lib. 4. hinc respondit, quem nunc retuli sacrosancti 8. lib. 2. quod quemadmodum priuatus quilibet, qui vel studioso, vel Doctore publicè presertim profitemi impedimento est, ob artem quam exercet, ne studijs operam, commodè dare possit, expelli potest, ut in fabro ferrario, & similibus, cum eos presertim studiosos, uel doctor praenent, sic hos disciplinatos posse expellere: ne alta ac incoccinna eorum uoce impediatur. affirmat pariter Parisius, d. consil. 34. lib. 4. aduersus ea, quae statum supra retulimus. Episcopum non posse horum disciplinatorum confrarias & ecclesiarum uisitare. accedit, quod ex legatis factis istius confraternitatis detrahitur falcidia, & Trebellianica, sic post Corneum conf. 307. in fin. lib. 4. affirmat Paris. consil. 50. num. 28. lib. 2.

Difficilis ergo est huiusmodi dissolutio, cum tam variae sint interpretum opiniones. Pluribus tamen consideratis casibus finiri scires potest. Primus casus, cum sola personae ipsius confraternitatis consideramus, tunc isti non dicuntur religioni addicti, ut ab ea non possint ad libitum recedere, ideo & uxores ducunt, & negotia exercent: quae à religiosis exerceri non possunt. quare merè & propriè seculares & laici sunt, habentque, ob id, nulla est in eos Episcopi iurisdicção: sic intelligit Bar. d. l. vlt. nu. 13. ff. de colleg. illicit. & alios, qui eum sunt secuti. Secundus est casus quoad bona, quae illius vniuersitatis & confrariae sunt, & tunc si ea mente, & animo illa sunt vna simul congesta, ut confrariae deseruiant & possit ipsa confraternitas ad libitum de illis disponere & tractare, illa non habentur ut bona loci religiosi, sed prophani, quare is locus, illud oratorium, in quo omnes una conueniunt (quam uulgo in istis regionibus Casatiam appellant) si eo animo ab eis fuit exstructum, dicitur locus secularis & prophanus, ad libitumque; distracti & redditus alienari possunt, sic intelligo Bald. in d. auth. hoc ius porrectum col. 2. vers. 2. quæro. C. de sacrosanct. eccle. & in l. id quod pauperibus. q. 21. C. de Episcopo, & cler. quem est secutus Balbus tracta. prescriptio. prima particula quintae partis principa. in prin. vers. amplia quinto: sic intelligo Parisium. d. consil. 74. nu. 19. lib. 4. Nec hac ratione dici potest locus religiosus, quod ibi addit altare & campanile, quia hæc non constituunt sine Episcopi speciali consecratione, & confirmatione locum religiosum & sacrum, ut respondit Zabarella. d. consil. 13. & alij plures, quos est secutus Paris. d. consil.

34. nu. 15. lib. 4. si verò locus ille, seu illud oratorium est exstructum ut sacrum sit, & Deo optimo maximo dicatum & bona una simul congesta, eo sunt animo congesta, ut ad opera oratorij necessaria, & ad pauperes subleuandos. perpetuo sint: tunc bona illa & is locus iudicandus est religiosus etiam si Episcopi consensus non accesserit. ideoque ad libitum illa bona distrahi non poterunt, nisi accedente totius confraternitatis consensu ac autoritate Episcopi, illis tamen in casibus in quibus aliorum locorum religiosorum bona distrahi, conceditur, sic intelligo, quae scribit Petrus. Rebuffus in d. tract. de confrarijs. nu. 9. dum eiusdem sententiae citat Iaco. Rebuffum in l. quisquis & l. pen. C. de spect. lib. xj. illa est ratio, quia locus religiosus etiam non sacrum, unus quisque, facere potest, & semel Deo dicatum, ad usus humanos conuerti non potest. §. sacra. §. religiosum. Init. de rerum diuisio. & ratione uis effectus, bona illa religiosi loci, iudicantur, cum ad eum solum commodum tendunt, ut uno uerbo sentit Zabarella consil. 13. in prin. & ita clarè sentiunt Abbas consil. 31. col. 1. versic. sed his non obstantibus lib. 1. & Soc. Sen. consil. 82. col. pen. vers. in contrarium. facit. lib. 4. quam autem in his potestatem habeat Episcopus, nunc non excutio.

38 Quæro. 6. an hoc remedium concedatur commendatario e commenda deiecto: & nõ concedi clarè sentit Fely. in cap. si constitit. num. 4. post glo. ibi in uerbo commenda in fi. de accusa. & clarè idè affirmat Capicij Decif. 3. nu. 4. ea præcipua adducuntur ratione, quod commendatarius sit depositarius & commodatario similis, cum ecclesia causa custodia tantum ei concedatur cap. nemo, de electio. in. 6. Rebuffus in praxi beneficio. in tit. de commenda. nu. 1. Franc. de Marchis. q. 1247. quem est secutus Cephalus consil. 97. nu. 15. 16. cum ergo depositarius non possideat. licet. §. rei. ff. de pos. ut nec commodatarius, licet commodatarius. ff. de commod. sequitur spoliatum non dici, & per consequens ad possessionem. minimè reintegrandum, quæ sanè sententia non habet difficultatem, cum commendatarius e possessione seu custodia Pontifice commendante deijctur, ut in commendatario diximus supra remedio. q. ex. l. si quis in tant. q. 22. sed maius est dubij cum deijctur à tertio, & relata ratione idem dicendum uidetur, & ex. d. cap. si constitit. uerò tamen cotrarium existimo uerius contra tertium spoliatorem commendatario hoc remedium concedi, ut de interdico. unde uis & remedio

medio. d. l. si quis in tantam diximus. d. quæstio. 12. & c. ea ratione quia t is ius aliquod in commenda dicitur habere cum spoliatur, ut egregiè declarat Gomes. Hisp. in regula Cancellarie. de non tollendo iure quæstio. q. 4. in fin. quoniam titulum quendam habere dicitur, ut nec in totum depositario similis esse dicitur, potest enim t expensas facere, debita persolvere, & alimenta sumere, ut is qui titulum habet cap. 1. de solut. & post Archid. in cap. quia plures. 21. q. 1. tradit Rebuffus. d. tit. de commenda. nu. 3. & habere titulum respondit Corne. consil. 66. nu. 2. in fin. lib. 3. quod egregiè declarat Casad. super regulis Cancellariae. Decif. 32. nu. 6. 7. & alijs sequentibus, cum ergo de iure Pontificio quodlibet minimum præiudicium sit considerabile casu proponente, de rescrip. & Gomef. d. q. 4. circa fi. sequitur concedendam esse reintegritatem. quæ sanè conclusio fortius procedit in t commendis nostri temporis, quæ ex usu loco titularum habentur & perpetua sunt & beneficiati de fructibus illarum disponunt, ut post Præpos. in cap. cum autem 44. dist. Gomef. in regula. Cancellariae, de infirmis resigna. q. 13. vers. quibus non obstantibus, & clarè idem affirmat Gomef. in regula Cancellariae. de Annali possessore. q. 26. item latissimè de Triennali possess. q. 7. Capicij. d. Decif. 3. nu. 8. licet olim aliter esset, ut iam retuli, & ita intelligitur Decisio Rotæ in antiquioribus tit. de præbendis. Decif. 1. nu. 2. hodie enim salent sic concedi commende, ut ad libitum de fructibus disponat, quare ad maiorem cautelam solet hodie in concessionibus clausula apponi, quod possit de fructibus disponere, sic docet Rebuffus. d. tit. de commenda. nu. 26. Quod tamen supra diximus t Pontificem maximum ad libitum posse reuocare commendam, & commendatariu spoliare, intelligo cum commenda est ad incertum tempus, nõ si ad certum, & ad vitam, nec enim tunc sine causa ab eo aufertur, ut declarat Rebuffus. d. tit. de commenda. num. 98. ex. cap. satis peruersum. 56. dist. 1. & tradit las. in l. vltima, col. 2. vers. facit bene. C. si contra ius uel vtil. pub. & consil. 145. col. 1. 2. lib. 2. Ripa lib. 1. responso. ca. 14. col. pe. qui affirmant, Pontificem t nõ posse sine causa iâ concessum beneficium auferre, quod intelligo de ordinaria potestate, nõ de absoluta, ut declarat egregiè Craue. de antiq. tempo. secunda particula primae partis prin. nu. 37. & ita concludo.

45 Quæro. 7. aut hoc remedium reintegrandi

de concedatur patrono ecclesiae, qui sedem, uel arcem sui honoris causa in ecclesia habuit, & ab ea fuit deiectus: & habere locum dicitur olim consilium Delphinatus, ut testatur Franc. de Marchis. q. 275. ea ratione, quia is Patronus, quemadmodum t ex gratia habet in ecclesia ius patronatus, cap. quoniam, de iure patro. sic eis ex gratia conceditur habere sedem in ecclesia honoris causa, ut tradunt Hostiæ, & Abbas in ca. abolende de sepultu. vt quoque; 47 videmus honoris causa patronus t esse concessum, vt habere possint in illis depicta familia; 48 insignia, quæ ab alio t abradi non sine domini iniuria possunt, ut docuit Bart. in l. 1. §. ne eius nomine. ff. de operis publicis. Cepola tracta. seruitutum. de seruitutibus vrbano. t prædiorum cap. 71. de pictura. 49 Quæro. 8. quid in t commodatario, & depositario, an illis concedatur hoc remedium: & concedi plures affirmant, ut Io. Andrea; & Specul. quos est secutus Soc. d. l. rem quæ nobis nu. 6. de acquir. poss. & consil. 37. col. vlt. vers. secundum remedium. lib. 3. communem testatur Ripa. d. l. rem quæ nobis nu. 2. 1. & si idem in cap. sape nu. 24. de restitu spol. non audeat affirmare. hanc probauit Plotus in l. si quando nu. 63. C. unde uis, & Henric. Boe. in suis singularibus, tit. de petitorio & possessorio iudicio nu. 11. depositarius & teuia tamen sunt huius opinionis fundamenta, adducitur enim tex. idest t cap. reintegranda. 3. q. 1. in illis uerbis, spoliatis & eiectis, quia si uelint dicere sub illo uerbo eiectis contineri & detentatores solum, sed nihil est: tū quia hoc modo est ponere differentiam inter uerbum eiectis & spoliatis, tū quia (ut dicebat Ripa) loquitur de Episcopo eiecto, si ergo Episcopus, ergo titulum uerum cum possessione habet quod non contingit in commodatario, & depositario, adferre secundo loco solet tex. in t cap. cum ecclesia, 3. q. 2. in uerbo possessiones uel res: nam uerbum res generale in solo detentatore verificari posse uidetur, sed preter responsiones à Ripa relatas, est considerandum, loqui semper de eiectis e proprijs rebus, ut ibi dicitur d. ca. reintegranda. ibi, res proprias. j. suas, quod non contingit in commodatario, qui nec res habet suas, nec possessionem, ut statim subiiciam argumentatur tandem Soc. ex eo, quod de iure ciuili de æquitate conceditur t commodatario iudicis officium, ut affirmant multi, quos infra referam in vlti. remedio recuperanda possessionis. sic ergo hoc in casu idem est dicendum. sed respondet multis modis Ripa. ipsa autem

autem arbitror, nec illam sententiam esse sic absolutè veram, vt opinantur interpretes, & suo loco dicemus, quod si eo remedio est succursum commodatario, non tñ hoc nostro.

Contrariam itaque sententiam probauit Ripa. d. l. rem quæ nobis num. 2. 1. & in d. cap. sæpe. num. 2. 4. quem uisus est sequi Cephalus consil. 100. numero. 17. libr. 1. ea adductus ratione quod cum t̄ commodatarius & depotarius non possiderint. l. rei commodatæ. ff. commodati. l. licet. §. rei. ff. depositi, non possunt dici spoliati, vt inde restituantur, quare tunc conceditur commodanti domino restitutio, si a tertio is commodatarius sit spoliatus, ut aliàs declarauimus, in nono remedio supra ex. l. si quis in tantam. q. 22. in fine.

Declaratur præter aliàs dicta, non habere locum eo casu, cum commodatarius rebus commodatis unà cum proprijs simul spoliatur, vt si domi aliqua commodata habeo & e possessione domus deicior, non modo sum ad possessionem domus restituendus, sed & ad bona illa commodata, sic intelligo notab.

54 t̄ textum. l. 1. §. quod autem aut prætor. ff. de vi & vi armata, quod ratione cuiusdam accessorij contingit, alioquin nec eo casu daretur interdictum, cum commodata mobilia esse possint, in quibus cessat illud interdictum, vt olim diximus, quod si hoc in eo interdictum contingit, fortius in nostro, quod est illo pin guius, & ad illius extensionem factum, ut factentur omnes.

55 Quæro. 9. an hoc t̄ remedium concedatur illi, cui res precario concessa est: & dicendum uidebatur non concedi, ea ratione: quia si negatur commodatario, sic præcario roganti, cum æquiparari uideantur, vt scribit Euerardus in ceteria legali, in loco, de commoda. ad precarium, num. 1. sed uera est sententia concedi, quam rectè probauit Rota in decisionibus antiquis, titulo de restitutione spoliatorum, Decisione. 1. num. 2. ea optima ratione,

56 quia iste, qui t̄ precario possidet, dicitur habere naturalem possessionem, ut est notab. tex. in l. & habet. §. pen. ff. de precario, non mirum si ea spoliatus restitui potest. Nec ad rem facit illa æquiparatio, quia in hoc differunt ut is Euerardus animaduertit præcitate loco, qui statim subijcit, huic possidenti precario concedi interdictum uti possidetis, si turhari contingat, quare t̄ æquiparationis cessat argumentum, cum in puncto, de quo agitur non est facta æquiparatio: cap. translati ubi Decius de constitutioni, & Alexand. in l. si quis maior, num. 10. C. de trans. & in l.

57

Gallus. §. forsitan, num. 5. de lib. & posthu. Inf. l. 2. num. 19. de iureiur. Paris. consil. 49. nu. 85. lib. 3.

58 Declaratur tamen hæc sententia, t̄ vt procedat, quando a tertio deijcitur, non quando a domino cõcedete, sic Rota in d. Decif. 1. & in eo interdictum uti possidetis, sic declarat Euerardus, qui supra, quam sanè declarationem ipse intelligo, dummodo is, qui precario possidet, iam non introuertit possessionem cõtra dominum, si enim introuertisset, & iure proprio possidere cõspicisset, si a domino ipso deijceretur, contra eum restitui posset, sic probò ex his, quæ dixi supra in nono remedio ex. l. si quis in tantam, questione. 22. versic. Declaratur tantum casus & c. non repeto.

59 Quæro. 10. an hoc t̄ remedium competat cessionario: & competere, affirmant uo ore interpretes, ut apud Ripam. d. cap. sæpe. nu. 25. de restitutione spoliatorum, Socinum. l. rem quæ nobis num. 10. de adquirenda possessione, quos est secutus Tiraquel. De retractu consanguin. in §. 26. glos. 3. num. 18. in fine, quo loci quamplures refert affirmantes t̄ concedi cessionario interdictum vnde vi,

60 ex text. ubi glos. & ceteri. l. si in diem. §. Iulian. scribit. ff. de petitio. hered. ergo fortius remedium huius Canonis reintegranda, addo hanc sententiam a Ruino probati in consil. 45. colum. 5. versic. & est breuiter dicendum. lib. 4. Gomef. super regula cancellariæ, de triennali possessore. q. 11. versic. secundus casus est, & c. qui Baldum consil. 308. super quo puncto lib. 3. citat, & intelligit, quando in specie cessionario est cessum ius spoliij, & omne aliud ius competens, idem respondit Rola. a Valle consil. 28. nu. 22. lib. 2.

61 Quæro. 11. t̄ an malafidei possessori sua possessione deiecto concedatur hoc remedium: & concedi affirmant Butr. Aretin. Roma. & Alexand. quos retulit & probauit Ripa in d. cap. sæpe. num. 23. Rube. in l. naturaliter. §. nihil commune num. 81. ff. de adquirenda possessione Rober. Maranta de ordine Iudiciorum septima distinctione Iudiciorum, num. 50. istis accedo, & præter aliorum fundamenta perpendo textum illum t̄ cap. in literis, in fine, de restitutione spoliatorum, qui prædonem esse restituendum affirmat, nec magis est text. ad iuris ciuiliis dispositione se refert, quam iuris Pontificij, dum illis uerbis utitur, quia etiam prædo, secundum iuris rigorem restituendus esse, cum & in iure Pontificio considerari soleat rigor. cõsidero præ

62

terea clarissimum text. cap. ult. §. sed obijcitur. q. 1. quem perpendit & Ripa qui supra in enim text. posteaquam affirmat minus canonice institutum & spoliatum esse restitutum, diluens nonnulla, quæ obijciebantur, hanc reddit rationem. Cum uiolenta possessio nisi per Iudicis sententiam uiolento detentori detrahi non possit.

Contrariam tamen sententiam crebrius affirmant interpretes, ut testatur Ripa. d. cap. sæpe. num. 23. & Brun. consil. 19. num. 24. consil. 21. num. 2. Rubeus. d. §. nihil commune. num. 78. & si ipse (vt retuli) aliter senserit, hanc pariter probasse uidetur Molina. ad Alexand. consil. 6. num. 5. lib. 3. Bertrand. consil. 74. libr. 1. nouissime Natta consil. 288. nu. 2. & consil. 373. num. 36. lib. 2. horum tamen fundamenta facili negotio dilui possunt & quibus multis respondent Ripa & Rube. præcitate in locis, non refero illud tantum dico, nihili esse rationem, quæ pro sententia crebriori consideratur, ne scilicet ius Pontifici in iustus foueat occupatores, & delinquendi concedat anam, nec enim his in casibus consideratur spoliati persona, t̄ sed spoliatoris, ut illius comprimetur audacia utque intelligat sibi nõ licere, sua manu iudicare, vt aliàs admonui, quare dicimus ultimo loco spoliatum esse ante omnia restituendum antequam ratio habeatur primi spoliij cap. ultimo de ordi. cog. ubi omnes, quod si malafidei possessores non tueretur ius Pontificium dubio proculis spoliator ultimo loco spoliatus nõ restitueretur, sed de illius malafide disputaretur.

Declaratur tamen hæc conclusio non procedere in illis casibus relatis supra in primo remedio. q. 11. in ea questione. An predo sit ante omnia restituendus, ubi tres attuli declarationes quas non repeto.

64 Quæro. 12. an hoc t̄ remedium transeat in singularem successorem, in quem res sine iuri cessione fuit alienata, & tranfire affirmant Soc. Sen. d. l. rem quæ nobis num. 10. de adquirenda possessione, Soc. Iun. in consil. 34. num. 10. libr. 3. Gratus consil. 42. num. 7. 8. lib. 2. illa ratione adducuntur, quod hoc remedium sit in rem scriptum, non mirum si transit in singularem successorem iuxta doctrinam Bart. in l. si tertius. §. si quis prius numero. 5. ff. de aqua, pluuia arcenda, & esse in rem scriptum patet ex cap. episcopi. 3. q. 1. & cap. cum ecclesia. 3. q. 2. dum concedit reintegrationem contra quoscumque detentatores ergo etiam cõtra singulares successores sed re

spõderi põt intelligi cõtra quoscuq; detetato res, id est, qui immediatè occupauerunt. Quare uerior est Ripæ sententia non tranfire hoc remedium in singularem successorem non tamen adducor Ripæ fundamẽto dum inquit, non concedi hoc remedium pro damno præterito, quia etiam ea, quæ in rem sunt t̄ scripta non transeunt in singularem successorem pro damno præterito, ut probat l. si tertius. §. si quis prius. ff. de aqua pluuia arcenda, nam hoc nihil est, ut animaduertit Soci. Iun. in d. consil. 34. num. 12. Cum hoc non sit damnum præteritum, sed præsens, ex quo de possessione adhuc spoliatorum existentium recuperanda agitur, illa ergo ratio potius in hanc adducor sententiam, quod in rem scriptum non sit hoc remedium, cum ad similitudinem interdicti vnde ui inducitur, quod interdictum vnde vi, non esse scriptum in re aliàs diximus supra, in quinto remedio questione. 18. ut ergo illud non datur contra singularem successorem. l. cum te de ui & ui armata, sic nec hoc nostrum, non pariter transit in ipsum: nostram hæc opinione clarè probat capitulum saepe de restitutione spoliatorum, cuius recentior constitutio hac nostra ostendit iam ante sui promulgationem spoliato contra singularem successorem non esse succursum, quod suo loco latius expendam.

65

67 Quæro. 13. è conuerso a præcedenti questione, t̄ an hoc remedium reintegranda datur contra singularem successorem, in qua questione, non sibi constant interpretes, nec altera uel difficilior, uel in foro quotidiana magis est, quam obrè aliqua utar, in ea explicanda diligentia, & quo res sit clarior, vna cū Soc. d. l. rem quæ nobis num. 12. plures distinctiones casus.

68 Primus itaque est, cum nouus t̄ hic & singularis possessor est cum bonafide, sed sine titulo, & hoc casu contra eum hoc remedium concedi affirmant vno ore interpretes, ut testatur Soc. d. l. rem quæ nobis nu. 12. in prim. ubi refert Bartolum eo loci, & l. vltima. §. sed cum in secunda. C. de furtis, Alexand. consil. 51. num. 1. versic. & præsertim quando libr. 1. consil. 117. num. 3. uerfi. sed in proposito lib. 2. & consil. 6. num. 9. lib. 3. eiusdem fuit opinionis Soc. Iun. consil. 128. num. 21. lib. 2. illo uno adducuntur omnes fundamenta, quod probata t̄ antiquiori possessione illa, quæ est iunior & sine titulo clandestina præsumitur cap. licet causam de proba. ubi Dec. num. 9. declarat, ut è contra t̄ cum apparet de titulo uitium

70

uitiū clandestinitatis ē possessione tollitur. l. siue autem. §. si duobus. ff. de Publicia. Bart. in l. si duo in princip. num. 4. ff. vii possidetis Affli. & Decisione. 363. num. 3. laf. consil. 148. num. 2. lib. 2. Rui. consil. 53. num. 4. lib. 4. Goza. consil. 86. num. 5. 6. Paris. consil. 107. nume. 80. lib. 1. Soc. Iun. consil. 146. num. 26. lib. 1. Bello. consil. 11. num. 12. Boe. q. 239. num. 1. Craue. consil. 104. nume. 14. consil. 132. nume. 10. in fine conf. 248. num. 6. versic. rursus consil. 258. nu. 20. Plotus. l. si quando. num. 99. C. vndetui, si ergo uitiosus est hic possessor, contra eum hoc remedium, ut contra detentatorem competere videtur. d. cap. episcopi. 3. q. 1. & c. cum ecclesia. 3. q. 2. sed quid hac de re sentio in sequenti casu dicam.

71 Secundus est casus a Soc. & ceteris omissus quando nouus ꝛ successor & possessor est eū bonafide & titulus superuenit post possessionem illam antiquiorem, sicque per fraudem titulus est inductus, & tunc idem est vt in casu precedenti, cum is titulus sit nullus vt fraude quæritur, sic ꝛ declarat Bal. in disputatione accusatus de uirbatua. col. vltim. vers. 3. modo, quem sunt secuti Alexan. consil. 88. num. 1. vers. plus dicit lib. 5. Dec. consil. 303. num. 8. Goza. consil. 86. nu. 19. Bello. consil. 11. num. 4. sed duo hac in re perpendo, primum Baldum & relatos facti speciem proponere, quando in recentiori possessore superuenit titulus post antiquiorem possessionem ipsius sui aduersarij, quod non satis aridet, quandoquidem, dum loquimur de recentiori titula possessione semper præsupponimus & possessionem & titulum post illam aduersarij antiquiorem superuenisse. quare rectius mihi intellexisse uisus est Cur. Iun. consil. 108. nu. 25. in fine, quem secutus fuit Craue. consil. 158. num. 21. in fin. vers. secundo igitur, quando nouus is possessor post adeptam possessionē adsecutus est titulum, nam is titulus fraudis suspicionem non caret, cum facile fuerit amicū, a quo emere fingeretur supponere, eoque cauitulo ac dolo antiquiorem possessore fallere, alterum quod perpendi illud est, non satis esse tutam Bal. & sequacium sententiam, ut recte animaduertit. Crauet. d. consil. 258. nume. 22. uers. aduertendum tamen & c. non refero. probata tamen Baldi sententia, quoad nostrā hanc propositam disputationem, hic casus a precedenti non differt, cum par ratio uitij in utroque militet, uerum & si in foro relatā interpretum obseruentur traditiones, quando & illud quā plurimi ausi sint affirmare, remedium hoc contra bonafidei & titulos pos-

sesores concedi, quod fortius est, & suo loco explicabimus, attamen ipse nunc, ut studio beneuoloe lectori cogitandi præstem occasionem, animaduertendum censéo, quod doctorū argumentationem concludere quidem uitiosos hos esse possessores, sed non concludere contra eos cōcedi hoc remedium; quod minime dari posse uidetur, cum ad similitudinem sit interdicti unde ui, quod contra singularem successorem etiam uitiosum, nō conceditur. d. l. cum a te, nec iure Pontificio probatur, quod ex hoc canone reintegranda concedatur contra singularem successorem, cum illa uerba & quibuscumque detentatoribus possit de ipsismet occupatoribus immediatis concedi, quod præsertim confirmatur ex cap. sepe de restitutione spoliatorum, quod (vt iam admonui) esset frustra post hoc capit. Reintegranda, promulgatum, & latius suo loco dicam.

73 Tertius est casus, quando nouus ꝛ possessor est cum titulo & bonafide, sed causam ab auctore uitioso habuit, sicque res est effecta uitio, sed personali, & adhuc contra eum hoc remedium concedi, affirmat Soc. d. l. rem que nobis nume. 12. versic. aliquando & secundo Alcia. ibidem nume. 8. ea adducitur ratio, Soc. quia res uitio ꝛ affecta, ut præscribi non potest, sic nec possessori concedi, ut Publiciana experietur. l. siue autem. §. si duobus. ff. de Publiciana, sic ergo contra eum possessorem hoc remedium conceditur, cum ali. quo iure se tueri nō possit. hec propo Soc. Cui non aduersatur Bartoli doctrina in l. 3. §. opus. ff. de aliena. Iud. muta. ca. facti, dum inquit, quod si poteram te ꝛ Publiciana conuenire, quia eras in uitio, si in alterum alienaueris, contra eum agi non posse, cum ꝛ utulum & bonam fidem habeat, quare contra te in factum actione agam, si ergo ea ratione cessat Publiciana, sic hoc in casu cessare debet hoc remedium, nā illa Bar. sententia crebrius reijcitur, ut contra Bartolum sentit laf. in l. r. nume. 4. versic. 4. ergo fallit. C. de inoffic. testamen. & clarus Gomez. §. sed iste. nume. 13. Inft. de actio. quo loci ingenue testatur Bartolum falli, cuius sententiam non probat ꝛ in l. 3. §. opus, cum ibi nuntians non possit agere contra emptorem, quando nuntiatum illi minime fuerit, ut enim Bart. ibi fatetur nuntiatio est personalis & personam non egreditur. l. vltima. ff. de contrahen. emptio. quod in Publiciana non contingit, quæ realis est. sed, (vt iam in re latis supra casibus diximus) si contra singularem hunc possessorem, cum uitio nō conceditur,

76

quanto fortius contra uitio carentem, ut autē l. siue autem. §. si duobus de Publicia: infra in vlt. ca. declarabimus.

77 Quartus est casus, ꝛ quando successor singularis est cum titulo & bonafide, sed res est effecta uitio reali, uel ob futurum commissum, uel ob uim expulsiuam; eo casu affirmat Soc. d. l. rem que nobis nu. 12. versic. aliquando & tertio, concedi hoc remedium reintegranda: & clarius eo loci idem censuit Aret. col. vlt. in prin. vers. unde miror, Corné. conf. 18. nu. 11. & consil. 62. nu. 10. versic. tamen perferretur lib. 1. nam hoc casu res præscribi non potest l. Pomp. §. cum quis de acquire. poss. §. furtiue Inft. de yfucap. nec conceditur illi possessori Publiciana. cū qui. §. prætor ait. ff. de Publicia. sic ergo contra eum dari posse uidetur hoc remedium, ex quo ius non habet, quo se tueatur contra antiquiorem possessorem. uerum ex relatis rationibus supra defendi minime posse uidetur & hic casus.

78 Quintus est casus, quando is singularis successor est cum titulo & bonafide, sed uitiosus possessori successit, qui sanē casus a tertio nō multum differre uidetur, et si ab eo hunc distinguat Soc. in d. l. rem que nobis, num. 12. versic. aliquando & quarto, qui censuit hoc casu non esse huic remedio locum, sic & ibidē Alex. nu. 8. circa prin. & consil. 118. col. 1. lib. 1. ea adducuntur ratione; quia possidens cum titulo & bonafide rem nō uitiosam, licet causam habuerit a uitioso auctore, habet tamen Publicianam. l. eum qui. §. prætor ait. ff. de Publicia. quare si conueniatur, poterit se defendere, nam cum agere possit, fortius poterit se defendere. l. inuitus. §. cui damus, de reg. iur.

Contrariam tamen sententiam probauit Ripa in cap. sepe nu. 28. in fi. & ambigit Soc. d. l. rem que nobis. d. n. 12. versic. potest tamen etiam sustineri. moti sunt: primo quia licet nouus hic possessor uitiosus non dicatur, attamen, ex quo ab auctore uitioso causam habuit, sua possessio non procedit a pari cum possessione actoris antiqui possessoris, cum is nouus longo tantum tempore non præscribat, ut is antiquus possidet. quare fortior & melior est antiqui possessoris possessio, præfertur ergo, uerum non urget hec argumentatio, quia et si rei conuenti possessio ita potens, & efficax nō sit, quoad omnia, ut possessio actoris, sufficit tamen, si ita potens sit, ut se tueatur, cum spoliator, nec iniquus possessor dici possit, quam obrem conueniri nō potest. Nec memouet, quod secundo loco inquit Soc. hūc actorē deducere in articulis posse, ipsius

79 noui possessoris possessionem respectu antiquioris suæ esse claudētinam, iuxta doctrinā Bar. & omnium in l. si de eo. §. si forte de acquire. poss. cum alijs a nobis supra congestis, quia responderi potest, posse, cum clandestinitatem illam prodesse posse, cum clandestinitas eo casu probari non possit, cum nouus is possessor clam possidere non dicatur, is enim clam possidet, qui dum metuit futurā controuersiam, eam possessionem furtiue ingreditur. l. clam possidere in prin. de acquire. poss. Nec dicatur suus auctor fuit uitiosus sicq; clandestinus, dicit uitium illud non transire in successorem. bonafidei ut tradunt omnes in d. §. cum quis ibi Bar. nu. 6. & in §. quod autem Inft. de yfucap. clare Alex. ca. nfi. 118. nu. 3. lib. 1. quare dum nos de solo bonafidei successore disputamus, intelligimus eū omni claudētinatatis uitio carere, alijs tamen rationibus a nobis iam perpenis uerē constat hoc in casu cessare huius canonis remedium.

78 Sextus est casus magis controuersus, in quo non medioriter doctores nostros uariasse uidemus, quando scilicet nouus ꝛ possessor est cum titulo & bonafide, & causam habuit a bonafidei auctore. an contra eum concedatur hoc remedium: & prima est opinio affirmatiua, concedi, quam probauit glof. in cap. cum ad sedem de restitu. spolia. ibi Pano. nu. 26. & Hostien. Innoce. Calde. Burr. & Abbas in capit. sepe, qui quidem Abbas testatur ab hac sententia tanquam a cōmuni & uera non esse recedendum, ibiq; refert eiusdem sententiæ fuisse Goffredum, & Lapum alleg. 52. sic hanc probauit Gemina. Ligna. & Archidia. in hoc c. reintegranda, hanc est secutus Alex. in l. rem que nobis nu. 8. de acquire. poss. quo loci affirmat sic cōsuluisse & iudicari uisisse idem sic cōsuluit consil. 51. nu. 1. versic. quinimo tenuit lib. 1. consil. 117. nu. 3. in fin. & nu. 4. consil. 200. nu. 8. li. 2. consil. 6. nu. 5. lib. 3. consil. 91. nu. 6. & consil. 92. nu. 8. lib. 3. idem respondit Ancha. consil. 42. circa med. Corne. consil. 56. nu. 4. lib. 2. qui communem esse & in foro seruari testatur, non audet tamen hanc affirmare, ut idem quoq; nutat in consil. 35. num. 18. lib. 1. Barba. consil. 42. col. pen. vbi communem esse testatur lib. 2. & consil. 24. col. 2. lib. 4. Roma. d. l. rem que nobis, & ibidem laf. nu. 19. vbi hanc communem testatur, refertq; sepius sic cōsuluisse, ut uerē cōsuluit, consil. 72. col. 1. lib. 4. idem respondit Soc. Sen. consil. 18. col. 12. versic. tertium remedium consil. 89. in fi. lib. 1. Io. Maria. Riminal. consil. 67. nu. 7. consil. 98. nu. 76. lib. 1. & consil. 428. nu. 10. lib. 3. &

3. & ibi Hippolytus Riminal. in additio. idē censuit Afflic. Decif. 364. nu. 33. Dec. conf. 57. col. vlt. conf. 136. in fi. & cōf. 252. in fin. Lucas à Penna in l. fi. coloni. q. 21. C. de agricol. & cens. lib. xj. hanc esse cōmunem testatur Roberti Maran. de ordine iudiciorum. 7. distinctione iudiciorum nu. 50. & Cassad. in titu. de restit. spolia. Decif. 7. & probat Bertran. confil. 121. & confil. 113. lib. 2. Boe. q. 238. col. 6. Soc. lun. conf. 34. nu. 12. lib. 3. Claud. Seyfell. d. l. rem quæ col. 2. Alcia. responso. 388. nu. 2. Bero. cap. in literis nu. 19. de restit. spol. Plotus in l. fi. quando nu. 66. C. vnde ui, Rōland. à Valle conf. 50. n. 11. conf. 72. num. 7. 8. lib. 2. verum quæ adducuntur fundamenta non vrgent. Primo enim loco illud adfertur, quod probat antiquiori possessione noua, & recens profuitur clandestina, c. licet causam, de proba. & nunc profertim cū ipsa clandestinitas est allegata & deducta, iuxta doctrinam Bartol. in l. fi. de eo. §. si forte in fi. de acquir. possess. quam secuti sunt plures olim à me relati, & profertim Ruin. confil. 56. in fi. lib. 4. & Iaf. conf. 21. col. 2. lib. 3. verum respondetur & recte secundum Socinū d. l. rem quæ nobis nu. 12. vers. aliquando quinto, & vlt. & ibi Ripa nu. 27. non procedere hoc in casu
 31. † clandestinitatis uitium, quod tollitur per titulum & bonam fidē. l. clā possidere in prin. de acquir. possess. quam responfione probauit Ripa in cap. sepe nu. 28. versic. secundo confunditur. de restit. spolia. & ante eos sic Alex. confil. 118. nu. 2. versic. & dato lib. 2. quo loci nu. 8. subdit, auctori hoc nihil prodesse, si titulum ostendat possessor, quare censuit in his terminis Paris. confil. 12. nu. 9. lib. 4. post Cur. lun. confil. 17. col. vltima vers. duodecimum, quod eum contra nouum hunc possessorem non militet illa qualitas clandestinitatis, nec contra eum hoc remedio agi posse.
 32. Præterea † clandestinitatis uitium personale est Bart. l. Pomp. §. cum quis nu. 6. non ergo in hunc bonæ fidei successorem, & cum titulo transit, sic Alexan. Soc. & Ripa præcitat statim in locis, secundo autem soleat iste cap. reintegranda, qui impersonaliter & generaliter loquitur, ergo generaliter intelligendus. l. i. §. & generaliter. de leg. præstand. quæ consideratio confirmatur ex ca. Episcopi. 3. q. 1. & cap. ecclesia. 3. q. 2. vbi ab æmulis possessio reaperatur, & a quibuscūq; & c. quæ dictio quibuscūq; ut multum generalis omnes comprehenditur casus etiam priuilegiatos. l. in fraude. §. vlt. de nullit. testa. in l. 1. §. quod autē. de alea. in l. vna in verbo spon

sam. C. de rapto uirg. Socin. in l. 2. §. ex his in prin. de verbo. obli. latissimē Tiraq. in l. fi. vñquā in præfatione. nu. 116. C. de reuo. do. & Craue. in responfo pro Repub. Sautilian. edito nu. 66. 62. verum respondet Soc. d. l. 1. quæ nobis nu. 12. circa finem vers. sed ad hanc rationem & ibi Ripa nu. 27. d. tea. episcopi & cap. 1. ecclesia, intelligi à quibuscūq; malis dei possessionibus, & licet Ripa in d. cap. sepe nu. 28. in fi. maximam hanc esse restrictionem dicat, nihil est, cum sic ratio & subiecta materia suadeat, cum & verba quantum uis vniuersaliter prolata. ex habilitate recipiant restrictionē ut in l. ut gradatim §. 1. de iure; & hono. in l. 1. C. de sacro. eccles. in §. nostra autem Inst. de lega. §. 1. Inst. de verbo. obli. quæ sic declarando citat Rubeus in l. naturaliter §. nihil commune nume. 72. de acquir. possess. sic feudum concessum pro se & quibuscūq; intelligitur de habilibus, ut respondit Cur. lun. conf. 183. nu. 6. & alia similia latè adferuntur à Gomez. §. in personam nu. 24. Inst. de actio. & Tiraq. latissimē de Retractu consang. §. 1. glof. 7. nu. 22. rationem autem restrictionis adferunt Soc. & ceteri ex argumento. l. sine autē. §. si duobus de publica. rationem illam olim supra perpendebam, quia aliā frustra edita. fuisset constitutio cap. sepe de restit. spolia. ut suo infra loco referam; tertio itaq; loco sic relati interpretes arguuntur, remedium hoc reintegrandæ est inductum instar, & exemplum interdicti vnde vi, sed in interdicto vnde ui nulla habetur ratio tituli, cum ante omnia restituendus ad possessionem sit spoliatus ut iam uidimus, idem ergo hoc in casu dicendum est, quia si dabitur contra possidentem titulo, & bona fide, aduersus agentem non obstat dominij exceptio, quæ alias obstatet si de titulo constaret verum respondendo Soc. in d. l. rem quæ nobis nu. 12. in fi. negat bonam esse consequentiam, dominij exceptio non impedit possessionis restitutionem, ergo conceditur contra possidentem titulo, hoc patet in ipso interdicto, vnde ui, quo spoliatus ante omnia restituitur, & tamen contra singularem possessorem non datur. l. cum à te de ui & ut arma. sic in cap. sepe, spoliatus ante omnia restituitur, & tamen non conceditur contra singularem hunc successore, nisi scienter in uitio successerit, quare potius retorquetur fundamentū, si est instar interdicti vnde ui, non conceditur illud contra singularem successorem. dicta l. cum à te, ergo nec hoc nostrum argumentatur quarto, esse hoc remedium h

uo.

nore animā inductum, ut euitentur peccata, ergo extenditur, ut iam diximus supra sed nihil est, ut iam præcitate loco ostendimus, & infra demonstrabimus probare potius negatiuā. Quinto ergo loco, sic arguuntur, remedium hoc reintegranda, est magis priuilegiatum, quā sit interdictum uti possidentis, sed eo interdicto agenti, & de antiquiori possessione probanti, non obstat tituli exceptio, cap. licet causā, de proba: minus ergo obitare posse debet hoc in casu, sic argumentatur Claud. Seyfell. d. l. rem quæ nobis col. 2. & refert Rube. d. §. nihil commune nu. 72. hanc fuisse argumentationem, Alex. conf. 200. secundo dubio lib. 2. respondet; is Rube. minimē ueram esse, quod antiquiori possessione in eorū interdicto uti possidentis probata, nouus possessor cum titulo succumbat, ut probat tex. l. si duo in prin. ubi Bar. ff. uti poss. & consulit idē Rub. conf. 4. nu. 2. & alios supra retulimus. q. 1. primo casu. præterea ut iam supra cum Soc. dicebam, non est bona consequentiā, tituli exceptio non impedit possessionis restitutionem, ergo agi potest contra singularem successorem habentem titulum & bonam fidem, nec hic titulum alium respicit effectum, quam ut clandestinitatis uitium tollatur, quod declarat Rube. d. conf. 4. nu. 11. quo loci nu. 14. vers. non obstat tex. respondet. d. cap. licet causam leuia alia nonnulla adferri solent, ut argumentatio illa ex l. si me & Titium si certum pct. & l. 2. de tritica. sed respondet Rube. d. §. nihil commune, num. 72. in fi. & responfiones alie colligi possunt, ex his, quæ suis retulimus locis, non repeto.
 Contrariam itaq; sententiam negatiuam, hoc scilicet reintegranda possessionis remedium non concedi contra singularem successorem possidentem titulo & bonæ fidei, qui à bonæ fidei & titulato authore causam habuit: probauit Bar. d. l. rem quæ nobis, quem secuti sunt Ang. & Imol. ut ibidem retulit Soc. n. 12. vers. aliquando quinto ac ultimo & c. qui & ipsemet Soc. in hoc parum sibi constans, hanc probauit sententiam, & idem, in conf. 266. col. 6. vers. secundo eadem conclusio, li. 2. qui multos eiusdem opinionis retulit interpretes, ut Nicola. de Mattorel. & Bal. in l. 2. C. de furtis, Specula. in tit. de petito. & possessio. vers. quid si peto, Andree Barulum ac Io. à Platea. in l. fi. coloni. C. de agr. & cef. lib. 11. citat, & Alex. sibi dissidentem in conf. 118. li. 1. & conf. 89. nu. 7. conf. 90. lib. 5. idem respondit Calca. cōf. 116. col. 2. ver. sed & tertio Cor

ne. conf. 18. nu. 11. conf. 62. nu. 10. vers. tamen præfertur, & conf. 129. nu. 30. 31. lib. 1. latè cōf. 282. nu. 7. lib. 3. Rui. conf. 49. nu. 11. lib. 4. Ancha. conf. 310. col. ultima vers. ista enim iura, eiusdem sententiæ sunt Præf. Papien. in forma libelli, quo agitur in causis spolia. poss. in glo. 1. nu. 8. in fi. idem censuit Iaf. sibi contrarius, in conf. 21. col. 1. versic. secundo respondetur lib. 3. ubi eiusdem sententiæ citat Io. Fabri. in §. sed istę Inst. de actio. Io. Maria Rimina. cōf. 238. nu. 10. lib. 2. & Hyppol. in additio. relati Riminaldi, ad conf. 67. nu. 7. lib. 1. ambo parit in hoc sibi constantes, idem à se dissidens, censuit Ripa d. l. rem quæ nobis nu. 27. hanc semper probauit Rube. d. §. nihil commune nu. 71. 72. in conf. 4. col. 2. & conf. 167. nu. 9. hanc esse ueram & communem probat Paris. conf. 1. nu. 166. lib. 1. & sibi parum cōstans Soc. lun. conf. 47. nu. 25. & conf. 48. in fi. lib. 2. Brun. conf. 19. col. ultima & conf. 21. col. 1. Goza. conf. 28. nu. 36. idem censuit sibi contrarius Alcia. in d. l. rem quæ nobis nu. 8. hanc probasse uidetur Molinæ. in additio. ad Alex. in conf. 6. nu. 5. in uerbo non satis. lib. 3. dum citando Ancha. subdit non præcitari, hanc rursim secuti sunt Natta conf. 88. in fi. lib. 1. & clarissimus præceptor ac compater meus Io. Cephalus conf. 4. nu. 1. conf. 100. nu. 22. lib. 1. & huic sententiæ ipse pariter subscribo, cum & communem magis esse intelligam, nā licet pro hac negatiua sententiā enumerati fuerint. 27. interpretes: pro affirmatiua autem, 34. attamen si diligenter admauerantur, multi ex relatis pro affirmatiua indistinctè eā non probant, tñam glo. in cap. cum ad sedem in glo. ultima, in prin. solum quoad possessionem rei ecclesiasticæ, non quoad cetera laicorum, intelligit Inno. uerò in d. ca. cum ad sedem col. 2. nec unam, nec alteram affirmat, cum neget remedium ex hoc canone esse nouum, idem Inno. in cap. sepe dubitatiuè tantum loquitur, nec audet eam sententiā affirmatiuam probare, sic Butrus & Abbas relati limitatè tantum loquitur, quoad ecclesiæ possessionem, ut etiam animaduertit Rube. d. conf. 4. nu. 9. quo loci idē dixit de Calder. Lappo. & Ligna. Hostie. uerò sentit hoc remedium non esse nouum, sed restitutorium secundum actionis motu speciem, ut dicebat, Inno. d. cap. cum ad sedem col. 2. sic eum intelligit Lappus. d. alleg. 52. cir. prin. Boe. autē nō satis clarè explicat, quid hac de sententiā & qua Inno. Hostien. & alij nonnulli ex antiquioribus parum consideratè pro affirmatiua citari consueuerunt, ceteri recentiores,

gg ij non

non animaduertentes eam affirmatiuam absolute omnibus in casibus ueram affirmarunt, sic & Bero. in d. cap. in literis nu. 59. dum per transennam hac de re uerba faceret, in considerate pro affirmatiua Bar. citabat, sic & Ancha, d. conf. 305. quoad res ecclesie intelligit, & Cassado. in d. decisione. 7. & Corne. cōf. 56. nu. 20. 21. lib. 2. aucter affirmat procedere solum quoad res ecclesie alias affirmatiua sententiam non esse ueram affirmasse uisus est. Omitto nunc eorum autoritates, qui tā inconflantes reperti sunt, ut quid sibi placeat uix intelligamus, quare omnibus prætermisissis, rationibus ueris, ac solidissimis fundamentis, est, quod ueram hanc ostendamus negatiua, primo ergo loco adduci solet text. l. siue autem. §. si duobus, de Publicia. si duo, titulum à diuersis dominis uenditoribus cōfitecuti sint, & in bona fide uterq; sit, ille in Publiciana præfertur, qui de præsentis possidere reperitur, nam illa ratio qua Publiciana non conceditur contra illum sic possidentem, facit ut nec detur reintegranda hoc remedium nec Butrij prodest responsio. quam diluit Alex. d. l. rem que nobis, & ibi Ripa. nu. 27. idē Ripa. d. cap. sæpe nu. 28. vers. circa secundum casum Rube. d. §. nihil commune nu. 70. minus quoq; satis facit Abbatis responsio. d. cap. sæpe, dum inquit in casu. d. §. si duobus, actū non fuisse de solo possessorio, ut in casu nostro, sed etiam de petitorio, in quo non constabat de iure alterius eorum, quare in dubio pro possessore fuit pronuntiatum: in casu autem nostro, solum agitur, ut spoliatus ante omnia restitatur, ob idq; antiquior possessor præfertur, quam sanē responsionem probantur Alex. & Ripa. d. l. rem que nobis, uerū idem Ripa in d. cap. sæpe nu. 28. vers. nec obstat responsio &c. hanc Abbatis responsionē, non probauit, quia si in casu illo. §. si duobus antiquior possessor cum titulo, non præfertur nouo possessori cum titulo, quanto fortius in casu nostro, in quo antiquior possessor, qui ut spoliatus agit, nititur ex sola antiquiori possessione obtinere, non debet contra possessorem cum titulo & bona fide, & si dicatur (inquit Ripa), quid prodest noui huius possessoris titulus, cum contra spoliatum obijci non possit dominij exceptio, respondetur, (ait ille) prodest ad iustificandam possessionem, & ad tollendum omne clandestinitatis vitium, quo fit (inquit Soc. in d. l. rem que nobis nu. 12. in fi. vers. unde putarem) ut minime æquum esse uideatur, ut is actor, qui nititur ex antiquiori possessione sola obtineat cō-

tra nouum possessorem, qui suam possessio- nem ex titulo iustificat: hanc præterea sententiam confirmat secundo loco ratio illa, quam considerant interpretes pro affirmatiua dum inquit, remedium hoc reintegrande esse productum, ne is, qui aliena occupauit, in peccato mortuus iaceat, sed hæc ratio cessat in casu hoc nostro, ergo cessat & dispositio. l. adigere. §. quauis, de iur. patro. late Tirag. tra. c. quod cessante causa cesset effectus in prim. n. 125. quod autem in casu nostro, cesset ipsa ratio, clarè apparet, quia nouus hic possessor, non potest dici spoliator, non uitiosus possessor, & per consequens, nec est in peccato, cum titulum ac bonam fidem habeat, quod sane fundamentum sentit Alcia. in d. l. rem que nobis nu. 5. in fi. & Rube. d. conf. 4. nu. 5. & simile est quod sentit Ripa. in cap. sæpe nu. 12. de restitu. spolia. Tertio etiam loco in hanc adducor sententiam ex text. cap. sæpe de restitu. spolia. cuius constitutio edita fuit per annos quinquaginta post promulgationem, huius canonis reintegranda, ut iam in auteludij n. 60. diximus, cum ergo ex eo cap. sæpe constitutum sit, agi solum tunc posse contra successorem singularem sciēter in uitiosa possessio- ne succedentem, si ex hoc nostro cap. reintegranda, spoliato succurrum etiam fuisse contra singularem successorem cum titulo & bona fide possidentem, plusquam frustra ea & inutilis fuisse illius cap. sæpe promulgatio, quia si erat certum dari remedium cōtra possessorem cum titulo & bona fide, non ne erat plusquam absolutum dari contra illum, qui sciēter in uitio successit, ne ergo frustra edita sit constitutio cap. sæpe, dicamus Pontifices ipsos satis intellexisse ex hoc cap. reintegranda, non esse succurrum contra singularem successorem, quo quis etiam modo possidentem, ut in præcedentibus casibus admonui, hancq; argumentationem, ut nostro olim ex capite perpēdissem, animaduerti deinde, eam sentisse Abbatē. d. cap. sæpe, & clare eam pendit Soc. Sen. d. conf. 266. col. 7. vers. præterea hoc patet, lib. 2. & Francus in disputatione de petitorio & possessorio primo dubio nu. 19. & post Corne. conf. 18. nu. 1. lib. 1. sic sentit Rube. d. cōf. 4. nu. 6. & relatus Corne. alijs in locis hæc semper usus est argumentatione, quæ sanē argumentatio mea sententia omnē tollit dubitationem, si diligenter perpendatur.

24 Declaratur hæc conclusio non procedere in regno Neapolitano ex regia illa constitutione circa uolentiarum, qua est prouisum etiam cōtra nullissimum successorem, in quæ pos-

possessio hæc bene uitio spolij effecta transit ut retulit Rober. Maranta de ordine iudiciorum. 7. distinctione iudiciorum nu. 53.

95 Quæro. 14. an remedium t huius canonis concedatur illi, qui suo factō & culpa possessionem amisit, & non concedi concludunt omnes, ut testatur Ripa in d. cap. sæpe nu. 27. Ruin. conf. 47. nu. 5. conf. 49. nu. 9. versicul. quarto non competit lib. 4. Soc. d. l. rem que nobis nu. 8. de acquire. poss. Riminal. conf. 42. nu. 28. lib. 3. sentit Francus in disputatione de petitorio & possessorio primo dubio nu. 44. Abbas cap. accedens l. r. nu. 19. ut lite non contestata. Cassad. in suis Decisio. titu. de restitu. spolia. Decif. 4. nu. 6. Gratus conf. 50. nu. 13. lib. 1. Brun. conf. 21. nu. 2. 3. Marfil. sing. 600. Rubeus d. §. nihil commune num. 73. Sigismundus inter consilia feudalia confil. 45. nu. 6. Paris. conf. 1. nu. 164. l. i. Soc. Jun. conf. 47. nu. 14. col. 43. nu. 6. lib. 2. Neuiz. conf. 79. nu. 24. 33. Plotus in l. si quando nu. 71. C. vn. de ui Cephalus confil. 100. nu. 26. lib. 1. adducuntur omnes ex uerbis huius cap. reintegranda, ibi, & per quas cunq; iniustas causas, ergo secus cum causa fuit iusta, nec iustior inueniri potest illa, quæ ex propria uoluntate prouenit, cum t damnum, quod quis sua culpa sensit, alteri imputare non debeat cap. damnnum de reg. iuris in. 6. hanc sententiam quoque confirmat text. a Franco qui supra perpenus in l. siue autem. §. si duobus in fi. ff. de Publicia. quo dicitur cautum, cadentem suo factō & propria possessione, non experiri cōtra bonæ fidei possessorem.

97 Declaratur primo non procedere t quando is possessor antiquus sua negligentia, uel culpa in omittendo possessionē amisit tunc enim ea non obstantē restituitur ante omnia ex hoc canone sic in Capella Tolosana fuit de cibus ut retulit Auferrius in Decif. d. Capelle. q. 487. item fuit quæstum aliquis uult agere, ut declarat. Crauetta conf. 233. col. penul. circa finem vers. idem uult &c. & in amittente per negligentiam, tradit clarè Barba. in ca. sæpe de restitu. spolia. ut refert Ange. Are. in §. quadrupli. nu. 32. vers. septimo principaliter Inst. de actio. Ruin. conf. 17. nu. 9. lib. 4. & egregiè declarat Rolandus a Valle confil. 50. nu. 12. lib. 2. uerum ratio quæ adducitur Capelli suadet, ut non modo intellexerit de culpa in omittendo, sed & de culpa in faciendodum inquit in hoc remedio necesse non esse, quod spoliatus probet spoliationem iniustam, cum satis præsumatur eo casu probando antiquiorem possessionem, nam tunc præsumi-

tur iniusta spoliatio, quis contrarium non probatur cap. licet causam de proba. nam & 98 t in dubio præsumitur antiquior possessor sine causa spoliatus. quare, qui eum sua culpa spoliatum affirmat, probare debet, sic Innoc. cap. post electionē de concess. præben. Brun. conf. 19. num. 26. Ruin. confil. 49. nu. 1. lib. 4. Rola. a Valle conf. 50. num. 5. lib. 2. quæ sane ratio haud uera satis est, si intelligamus, cum factū spoliati adfuit, licet enim præsumptio sit pro ipso antiquiori possessore, attamē cedit illa t præsumptio non modo probationi ueræ, sed & alteri præsumptioni efficaciori l. Diuus. ff. de integrandâ restitutione, ubi Bart. Crauet. confil. 250. num. 2. & confil. 258. num. 21. si ergo de factō spoliati constet cessat omnis dubitatio, quare dum ait Capella, his uerbis, quia præsumitur eo ipso quod contrarium non probatur, si ergo contrarium probabitur, cessabit remedium. Decisionem ergo Capelle dubiam admodū arbitrari, si idem intelligit, cū spoliatus est possessor suo factō in agendo: quod autem dicitur de negligentia & culpa in omittendo, uerum cum illis fa teor sed hæc in referit, quod animaduertamus aliter sensisse Socrum Sen. d. l. rem que nobis & in conf. 266. libr. 2. qui sua negligentia sola possessione priuatum negat quod contrarium non probatur, si ergo contrarium probare Rui. conf. 69. col. pen. l. i. conf. 49. nu. 9. li. 4. & clarius Rola. a Valle d. conf. 50. in fi. li. 2. quorum sententiam, eo ipse casu defendere rem, cum negligentia tanti temporis esset, ut ratione præscriptionis exclusus is fuisset, quare de re suo loco fufius.

101 Declaratur secundo non procedere t quando prælatus uel negligentia uel factō proprio agendo ecclesie possessionem amisisset, nec enim suum factum ecclesie nocere debet, sic Capella. d. q. 487. in fine, & hoc uideatur intelligere per restitutionem ex iudicis officio ex notab. tex. cap. accedens. l. ibi Abbas num. 19. ut lite non contestata. idem respondit Riminal. confil. 428. num. 50. lib. 3. & de officio iudicis intelligit Soc. Se. conf. 266. col. 9. in principio libr. 2. & in l. rem que nobis nu. 9. ubi declarat de adquirenda possessione, & dicam infra in ultimo remedio. q. 2. ubi alia referam, & Plotus. d. l. si quando, num. 71. C. vn. de uis. conferunt quæ dixi supra in remedio. q. ad. l. si quis in tantam. q. 10.

103 Declaratur tertio non procederet quando spoliator suo factō iniusto fecisset, ut spoliatus suam amitteret possessionem, tunc enim cessat regula damnnum, quod quis &c. sic in-

- 103 telligo & declaro † Bartolum in l. de pup. §. i. memini se nu. 7. de oper. no. nuntia. & Rui. conf. 37. nu. 8. 9. lib. 4. qui alioqui Soc. sententiam. d. l. rē quae nobis nu. 8. reprehendit: nec reprehendi in hoc meretur, quia idem sentit quod Rui. cum scilicet factum est iustum, secus si iniustum, ut apud eum. extatq; in hanc sententiam egregium Theodorici Italiae Regis responsum ut legitur apud Casio. lib. 2. varia. epistola transmissa Spetiosio ui ro deuo to. cuius responsi haec sunt uerba, Agabite igitur spectabilis femine supplicatione commoti (quae ab vniuersis tentatum suum asserit fecerunt, ut etiam promitterent deniq; mariti, a quo iuste potius merentur extingui) praesenti iustione decreuimus, ut a tempore, quo iugale copulam derelinquit, omni contractu, qui leuitatis errorem firmus esse non potest, legum ratione cassato, quid quid a retentato ribus constitit possideri sine ulla facies dilatione restitui, ne scelerati ad illusionem iustitiae fraudum suarum ualeant compendia vendicare, alia leguntur in subsequenti epistola. quare in hoc remedio praxis est, ut in libello spoliatus dicat se ex iniusta causa sua possessione spoliatum fuisse, Innoc. cap. cū ad sedē de restit. spol. Rebuff. in commentarijs regia. constit. tomo. 1. tit. de sententijs executorijs art. 5. glo. 1. nu. 5.
- 105 Quæro. 15. quid sit minor, uel pupillus, tutoris, uel curatoris factus, uel etiam proprio, possessionem amisit exactu aliquo celebrato, uel quia alienata res fuit, uel alio modo distracta, an factus maior annis uiginti quinq; hoc uti possit reintegranda remedio, quae sit in foro praxis, frequēs in foro est questio, quā ut explicemus, duorum titulum confusē p tractata a nostris materia declarada est. extant enim duot in Codice tituli, alter quorum est in libro secūdo, sub Rubri. si maior factus ratum habuerit, alter uero est in libro quinto, sub Rubrica, si maior factus alienationem sine decreto ratam habuerit, inter quos illam extare differentiam male sunt opinati nostri interpretes, glo. scilicet. l. 3. C. si maior factus ratum habuerit, ubi clarius Saly. ut is tit. libri secūdi intelligatur, cum alienatio nulliter ob iuris solemnitatem non obseruata a minore celebrata, expressim, uerbis, uel facto illi aequipollenti perfecta etate, confirmata est, & tit. libri quinti procedat, cum alienatio nulla, ex re lata ratione, solo temporis cursu tacite confirmata est, quod totum a sola legis dispositione pendet, quam sanē differētia (& si non ignorem recentiores aliquos eam

secutos, Curt. scilicet Iunio rem conf. 50. nu. 8.) & puerilem, & iure consulto minime dignam semper credidi, quando quidem ex l. 1. C. si maior factus alienationem sine decreto, ratam hab. lib. 4. ex illis uerbis, consensum de disse, quae ut hominis factum respiciunt, sic de consensu expresso, tanquam in potentiori significato sunt accipienda, & clarius ex l. 2. illo titulo, ibi, speciali confirmatione, uiderim probari titulum illi libri quinti, loqui, cum secuta est expressa confirmatio & rati habitio accedit, quod si non alia ratione differrent duo ij tituli, frustra is titulus libri secūdi (cuius constitutiones à Diocletiano, & Maximiano editae sunt, nostrae salutis anno 287) frustra cōstitutiones ille promulgatae essent, quandoquidem ex l. 1. & 2. illius tituli, libri quinti (cuius constitutiones Gordiani sunt ab illo editae anno nostrae salutis. 239.) iam cautum erat tacitam rati habitio nem ex cursu temporis a tate perfecta, gesta in etate minori, cōfirmare, ita ut non amplius conquiri, is olim minor posset, si ergo tacita hunc pariebat effectum, quāto fortius expressa. accedit, quod & de expressa a Gordiano (ut iam retuli) cautum fuerat, ipse autem arbitratus sum aliquādo titulum libri secūdi a titulo libri quinti in eo differre, ut † titulus libri secūdi loquatur, cum celebratus a minore contractus, est in se ualidus & legitimus ob iuris seruatam solemnitatem, sed minore lesio sui facilitate, uel aduersarij calliditate, conceditur in integrum restitutio ex Praetoris edicto, ut probat clarissimē tex. l. 2. C. de p̄g. mi. hoc multis cōfirmatur, tituli imprimis collocatio, qui post tus est inter titulos in quibus agitur de restit. in int. minoribus concedēda, uel nō concedēda cum suo facto ab illa excluduntur, suadet uerba illius. l. 1. illo ut. libri secūdi, ibi manere integram, integra enim res manet, quae integra semel fuit, nō ergo ab initio nulla fuit, sed ualida, & si per in integrum restitutionē rescindatur deinde latione probata: clarius probat. l. 2. illo tit. lib. 2. ibi frustra rescisione eorum postulat, uult enim maiorem effectū, expressē ab eo in minori etate gesta, confirmantem, frustra celebrati contractus rescisionem petere, is ergo actus ualiditatem praesupponit, alias nullam rescindi non potest. nam & si uer. post defectum. ff. de iniusto ru pt. & irrit. testa. satis ergo intelligimus tituli libri secūdi, disponere cum contractus de se ualidus est: sed qui medio restituitio in integrum, potest etate perfecta, uel tacite, uel expresse (ut mox clarius dicemus) Confirmatur † titulus

- 108 † titulus autem libri quinti intelligitur disponere cum celebratus a minore contractus, est nullus defectus non obseruatae solemnitatis iuris cōmunis, qui sanē contractus a maiore effectu, uel expresse, uel tacite ratificatur ac ueluti de nouo stabiliatur, loqui autem in contractu nullo suadent multa, tituli collocatio inter illos facta, qui ostendunt de re minori alienationem factā nullam esse, ostendit & ipsa tituli inscriptio si maior factus alienationem sine decreto, dum enim ait sine decreto, ostendit illam esse nullam ut probat. l. 1. ff. de reb. eo. & clarius tex. l. 2. C. de praedijs mino. qui utruq; probat, cum nulla alienatio, nec restitutione in integrum est nec cessaria, & cum alienatio est ualida, sed per restitutionem rescindenda, hoc confirmat pariter uerba. l. 2. illo tit. libri quinti, ibi perperā, actum est id est nulliter, corrupte, & uitiose, ut apud Iunio rem Plinium epistola. 49. Perperam pronuntiare. i. uitiose & corrupte sententiam ferre, & apud Lium lib. 1. ab urbe recte an perperam interpreter fuerit ista est deliberatio, qui bellū suscepit. accedit quod is tex. affirmat absq; alio facto actus uel rescissione minore possessionem suam retrahere, quod tamen sine rescissione non concederetur, si actus in se ualidus defenderetur, clarius confirmat. l. ult. illo tit. libri quinti, ibi, ut inutilis alienatio, & ibi hoc non aliter firmitatem habebit, & hanc quam retulimus titulum differentiam sensisse uisus est Accursus in l. 3. §. 1. in glo. comprobauerit. ff. de minor. 25. annis. eoq; loci uero eam probauit uerbo eruditiss. lac. Cuiacius, & idem forte uoluit sentire Alba. conf. 11. nu. 20. hac ergo infecta consula radice, rei; patefacta ueritate, in uerū inuestigatione et proposito questionis nostrae elucidatione est incumbendum, & ut duorum titulum libri secūdi & quinti, duo sunt diuersi tractatus, (a nostris tamen male confusi) sic duo constitutum capita. Primum questionis caput illud est, cum † minor rem alienatū propriā obseruatis iuris solemnibus, ita ut iure ualida sit alienatio, quae tamen rescindi potest beneficio minoris etatis, cuius minor sui facilitate lesus est hoc ergo casus si maior factus alienationem hanc confirmet ratam; habeat, restitui amplius non poterit. l. 1. & 2. C. si maior factus ratum habue. lib. 2. Codicis, sic probat tex. l. 3. §. 1. ff. de minor. & l. unita. §. 1. C. si in communi ea demq; causa, haec sanē rati habitio tribus fieri dicitur modis primo uerbis † expressis, q̄ 119 † probatur ex Julio. Paulo receptorum sc
- tētiarum titu. de minoribus, apud quem sic legitur, si maior effectus, res, quas minor egit, pacto, uel silentio comprobata, aduersus hunc quoq; in integrum restitui frustra desiderat, scio etenim hanc rati habitio nis speciem non probari in d. l. 1. & 2. C. si maior factus ratum habue. quandoquidem in illis, nō declaratur, quā rati habitio nis actus olim gestus confirmetur.
- 114 Secunda est rati habitio nis species, quae tacite fit, ut ex Julio Paulo, qui supra intelligimus, lapsu temporis, non quinquennijs, ut male sunt opinati Paris. conf. 33. nu. 29. conf. 49. nu. 14. 15. lib. 1. Bello. conf. 18. num. 16. sed quadriennijs, ex l. ult. C. de tempo. in integ. restit. peten. quam in hanc sententiam citare uoluit Alba. conf. 11. nu. 20. & glo. in d. l. 3. §. 1. in uerbo comprobauerit. ff. de minor. quod sanē † quadriennium cum uile sit, a die perfectae etatis scienti, nō ignoranti currit, ut probant omnes in d. l. ult. & latissimē tradit, Tirac. tract. de retractu confang. §. 3. glo. 2. nu. 43. et Boe. q. 39. qui exactē contendunt multorum autoritatibus relatis, an ignoranti elapsis ceterum annis, haec restitutio ex quadriennio concedatur, qua de re & apud Dec. conf. 36. col. vlt. conf. 304. nu. 7. & conf. 436. n. 8. 9. Rube. conf. 98. nu. 3. & esse tempus hoc uile, scribit Rui. conf. 31. nu. 34. conf. 68. in fi. conf. 110. in fi. lib. 1. Soc. lun. conf. 70. nu. 27. conf. 76. nu. 31. conf. 128. nu. 161. lib. 1. conf. 115. nu. 8. lib. 2. conf. 6. nu. 9. lib. 3. idem conf. 37. nu. 3. lib. 4. ibiq; declarat sufficere † praesumptam scientiam, ad hoc ut hoc quadriennium currat, alia apud eundem. Rui. conf. 143. nu. 15. lib. 4. & conf. 36. in fi. lib. 5. quo loci multis probauit, hoc quadriennium in suspensio ex pacto con tendentium posse stare. hoc tamen quadriennium, Papię, ex statu. 23. in ciuilibus, sub Rub. quod pronuntiat maior & c. incipit curre re a die, quo facta est pronuntiatio maioris etatis, ut sunt clara illius uerba, hac in re omni nō notanda.
- 118 Tertia est rati habitio nis species, quae facto aliquo inducitur, & sonat inter expressā, & tacitam, ut inter unam & alteram collocat Saly. in d. l. 1. C. si maior factus ratum habuerit, quem secutus est Cur. lun. conf. 50. n. 9. facto ergo hoc nostro casu, inducitur rati habitio, sic glo. d. l. 1. ext. l. 1. non solum. ff. de ratam hab. l. indebitum. ff. de cond. indeb. l. pen. ff. de lege cōmissio. quare respōdit Arer. conf. 128. nu. 6. minore contractum confirmare ratum; habere si soluat, uel solutionē recipiat ex l. iul. §. ult. & l. seq. ff. ad mace. d. & l.

& l. cum fidem. C. de non numer. pecu. in terminis in l. si filius. ff. de minor. 25. annis, idem respondit Alex. consil. 117. num. 2. lib. 5. quem sunt secuti Dec. consil. 132. nu. 5. Bello. consil. 18. nu. 17. t. minore celebratum contractum ratum habere, si annos fructus & reditus recipiat, quare in his terminis sic censuit Paris. consil. 33. & consil. 49. nu. 17. lib. 1. & Cephalus consil. 51. nu. 15. hinc respondit Brun. Alteris consil. 51. nu. 4. versic. ceterum, Carolus Sabaudia Ducem prudentissimum simul ac religiosissimum, ex perceptione redditu anorum in uitam cum celeberrimo Cunei opido, conuentionem approbasse ratamque habuisse, idem si t. dilationem petijt ut satisfaciatur, Gratus conf. 47. nu. 22. lib. 1. idem si preterit alienate rei petat effectus maior, probat tex. l. liberis. §. 1. ff. de liber. causa, & idem respondit Craue. consil. 179. nu. 5. secutus Cal. consil. 22. in si. qui quidem Calca. verum tunc intelligit, cum scierit ea ob causam petijt, quod & in ceteris casibus adnotauit Ruin. consil. 65. nu. 23. in fin. lib. 1. alioqui, ignorans sibi non adfert detrimentum. idem dicimus in eo, qui agit ut rem ex celebrato contractu consequatur, late Dec. conf. 489. in fin. in eo, qui fructus colligit, Soc. Iun. consil. 8. nu. 13. lib. 3. alia similia congerunt late Craue. consil. 217. nu. 2. 3. consil. 261. nu. 3. 4. conf. 276. nu. 6. Tiraq. tract. de iure constituti, tertia parte, limitatione 30. nu. 21. & Neuiz. li. 6. Sylu. nup. nu. 16. est huius rei ratio, quia tantum est factio, quam uerbis animum & mentem declarare, gesta que rata habere. I. Paulus respondit. si rem ratam haberi, immo plus esse factio, quam uerbis mentem declarare, respondit Grammaticus consil. 13. nu. 3. probat tex. in cap. dilecti filij, si secundo, de appell. ibi Dec. secundo not. quo adductus sic respondit Anchar. consil. 302. Materia. col. 1. quem est secutus Soc. Iun. consil. 98. nu. 13. lib. 1. et consil. 42. nu. 14. lib. 2. Goza. consil. 101. nu. 125. immo t. ex no factio declaratur uoluntas & animus, late Crauetta conf. 91. num. 10. idem in responsio pro Republica Sazilianu nu. 62. versic. sed & factio. Verum relate rathabitionis speciei, ex factio, aduersarij uidetur tex. l. 3. §. 1. Cio. ff. de minor. 25. annis, quo probatur minor, qui minor adhuc hereditate adiuu, & factus maior debitor hereditarios exigendo aditione confirmauit, adhuc tamen in integrum restitui. dissolui sic potest hanc ipsa obiectio (omissa vna Grati responsio. 116. nu. 19. lib. 2. declaratione, ut intelligamus aditionem ipsam, iam perfectam in etate minori fuisse, quo fit, ut is

exactionis actus nihil tribuat, nec detrahat ipsi aditione iam perfectae, in qua initium non sine spectamus, secus in relatis casibus, cum adhuc perfectus non est oio actus, tunc sine inspicimus, qui si perficiatur tempore aetatis maioris, non principium, sed finem inspicimus, adferri potest in venditione exemplum, que t. tres perfectiones recipit prima, ne penitentia locus sit, secunda quando transit periculum, tertia quando traditio hinc inde est facta, sic egregie glo. in l. 1. C. de periculo & como. rei. uend. & Institu. de emptio. & vend. in princ. in glo. 1. & tradunt egregie Bal. & Saly. in l. 2. C. quando liceat ab emptio. difced. Dec. conf. 179. nu. 3. Afflict. Decif. 280. nu. 4. Paris. consil. 59. nu. 5. consil. 64. nu. 7. lib. 1. cum ergo minor res alienatur, si factus maior pretium petat, id agit, ut magis ac magis uenditionem perficiat, & hanc distinctionem actus perfecti & imperfecti sentit lac. Cuiacius in. d. l. 3. §. scio, & confert, quod post Abb. Imolam & ceteros in cap. dubium l. 1. de electio. scribit Eucard. in centuria legali in ultimo loco, a virtute finis. versic. Nihilominus tamen ultra, dum affirmat tempus esse spectandum principij, uel medij, uel finis, ubi actus suam recipit essentiam & perfectionem. erit tamen cogitandum, quia ex multorum autoritatibus iam retulimus; solum uel fructuum, uel reddituum perceptionem rathabitionem inducere, & tamen perceptio illa non tendit ad actus perfectionem, sed ad iam perfecti continuationem; ideoque Cuiacius coarctasse restringitque est uisus rathabitione hanc, duobus tantum fieri casibus: uerbis, & silentio, quod satis uerba Iulij Pauli receptarum sententiarum, iam relata suadent, idem clarius probat. Eguma. Baro. d. §. scio.

129 Extende primo procedere etiam si minoris bona communia sunt ab altero minori alienata, sine sua consensu & mandato, & factus maior, qui non uendit, ratificet, & qui uendit restitui petat, non poterit etiam is, qui ratificauit restitui. hic est casus notab. l. vnic. §. 1. C. si in comuni eademque. caus. in integr. rest. post. quem textum in hanc sententiam citauit t. Cephalus uir omnium humaniss. conf. 51. nu. 14. versic. tertio adducor, & ante eum glo. d. l. 2. C. si maior factus ratu hab. quod intelligo nisi causafit indiuidua, quia tunc unius restituito alteri prodest sic tradit. Afflict. Decif. 213. las. consil. 238. in si. lib. 2. Ruin. consil. 77. col. 3. lib. 4. conf. 121. in si. lib. 5. ex. l. 1. C. si vnus ex plur. appella. Calca. consil. 3. in si. Marfil. sing. 180. & late Didacus libro pract. quaestio-

120
121
122
123
124
125

127
128
129
130
131

stionum cap. 34. nu. 2.

132 Declaratur nunc primum hoc quaestiois nostrae caput, t. quando gesta a minore, per aduersarij dolum gesta essent, illa enim per rathabitionem a maiori factam, non confirmantur, sic sunt clara uerba. d. l. 1. C. si maior factus ratum habuerit, ibi facta sine dolo diuisio est, quod una cum Parisio consil. 49. nu. 38. lib. 1. intelligo de dolo uero, ut pariter intelligitur tex. l. 3. §. 1. ff. de minor. 25. anno. ibi, sed si probaret calliditate aduersarij &c. & dum reddit rationem. Neque enim extremo (inquit) die uidetur solum deceptus, sed totum hoc structu, seu (ut rectius legit t. Ant. Gouea. noster interpretum facundis. nunc Serenissimi Sabaudia Ducis nostri a secretis meritis. consiliarius lib. 1. lectio. varia. cap. 12) toto hoc structu, hoc est toto iudicio, id actum, & cogitatum, est enim uerbu struo in illa significatione accipiendum, ut dolose quid machinari & moliri dicatur, ut apud Terent. in Heaut. nam me fessellit hosce id strue res & clarus apud Luuium. libro. 2. ab urbe. legati cum alijs alia moliri, aperte bona repetentes clam recuperandi regna consilia struere, & hunc esse dolum uerum satis patet, cum is

133 t. dolus uerus dicatur, qui a lege non inducitur praesumitur uel, sed qui probationibus ueluti coniecturis & indicij detegitur, ut annotarunt Bar. & Castre. in. l. dolum. C. de dolo, qui e contra dolum praesumptum esse affirmarunt, qui a lege sine alijs in medium adductis probationibus praesumitur, quod probauit & Bar. in. l. quod Nerua nu. 1. 4. ff. de pos. Alex. consil. 103. nu. 13. lib. 1. Cora. lib. 4. miscella. Iuris c. r. nu. 2. & in nostris his terminis respondit Paris. d. consil. 49. nu. 30. lib. 1. qui nu. 35. aliquas refert differentias inter dolum uerum & praesumptum, ut & apud relatos Bar. & Corasium, & alia apud Rui. in. l. 1. §. nuntiatio. n. 205. & ibi Crot. nu. 84. de operis no. nontia. cum ergo exigat Iureconsultus in. l. 3. §. 1. de min. doli probationem, de uero, non de praesumpto intelligimus, ex quibus satis clare uideamus male respondisse Cui. Iun. consil. 50. n. 7. 8. qui in eodem ipso casu in quo Paris. d. consil. 49. respondens, intellexit. d. l. 1. C. si maior factus ratum habuerit & in de dolo praesumpto locum habere, qua tamen de re latius infra paulo post dicemus, sed aduersarij huic declarationi uidetur crebrior illa interpretum.

136 nostrorum sententia, qua affirmant minor in integrum petentem se restitui, se sui facilitate uel dolo aduersarij laesum probare debere, ut post glo. in. l. uerum. §. sciendum. ff. de

137
138
139
140
141

mino. tradunt Ias. in. l. nam & postea. §. si minor nu. 5. ff. de Iureiuran. Corne. consil. 135. n. 7. lib. 2. Alcia. tract. praesump. reg. prima praesump. 42. nu. 3. si enim dolum aduersarij exigatur, ut in integrum restitui possit minor, efficitur dolum ex dispositione. d. l. 1. C. si maior factus ratum hab. restitutum semper concedi, cum quouis tempore dolum inest, uerius tamen est, si perpendantur omnia, minori sufficere, si se sui facilitate laesum ostendat, ut probatis tex. l. uerum. §. sciendum. d. l. 1. C. si maiora consulta facilitas, quo loci adnotauit Bar. & Dec. in. l. nihil consensui. §. ius publicum nu. 3. de reg. Iur. & consil. 389. nu. 10. uerf. non obstat quod &c. Rui. consil. 119. nu. 13. lib. 5. qui praesim docet ex Bar. in. l. ult. C. de in integr. rest. mino. conced. quam probauit & Cur. Iun. consil. 6. nu. 20. uerf. praemissis, quod autem de dolo dicitur, ponitur ut continget, non ut persi enim dolum intercessit a fortiori restituitur, cum ob inconsultam facilitatem restituitur, relata tamen declaratio ita demum procedit & intelligitur, si t. maior effectus dolum ignorauit, secus si illum nouit, quia tunc illi renuntia sic dicitur, sic glo. d. l. 1. C. si maior factus ratum hab. ex tex. l. si quis rationes. ff. de libera. lega. & late respondit Paris. d. consil. 49. nu. 42. 43. lib. 1. nec enim dubium est dolum etiam uerum de praeterito remitti posse. d. l. si quis rationes. gl. ubi Ias. & ceteri in. l. si unus. §. illud. ff. de pactis, in his feret terminis Afflict. decisione. 220. nu. 8. de futuro autem, remitti non potest. l. Aurelio. §. cuius deliberta. lega. & late tradunt Dec. consil. 187. num. 3. consil. 192. nu. 4. uerf. secundo principaliter, & in. l. contra ctus nu. 42. de reg. Iur. & apud Paris. d. consil. 49. n. 45. ac alibi saepe. Hae de primo hoc capite, in quo ut satisfactum consultum ue minori sit in amissa possessione recuperanda, ea uti poterit praxi, ut in integrum restitutione petita contractuque rescisso petat se restitui & reintegrari ad suam possessionem, quod si obiciatur amissio possessionis, suo facto replicari poterit contractum illum rescissum, non esse impedimento, sic sentit egregie t. Natra uir consiliosissimus simul ac doctissimus ac intergerimus; consil. 162. nu. 34. circa modum lib. 1.

140 Secundum caput quaestiois nostrae illud est, cum t. contractus rei minoris ipso iure nullus, a maiori effecto ratificatus, quam tamen t. nullitatem intelligunt doctores nostri, cum causatur ex non interposito solo decreto, no autem si proueniat ex eo, quod cetera solemnitates no sint adhibita, sic glo. l. ult. C. si ma

ior factus alie. sine decreto ratam hab. in glo. minorum vers. porro ubi uedidit quæ inquit
 142 t. d. l. ult. non habere locum, quando alienatio fuit nulla defectu legitimatis personæ, vt quia minor habens curatorem, sine illius consensu & autoritate, uenia atatis non impetrata, alienauit, quo in casu alienatio est nulla iuxta. l. si curatorem habens. C. de in integr. rest. mino. uoluit enim dicere glof. deficit hoc in casu alienatio ex alio capite, quam defectu decreti non interpositi, ut rectè exponit Corne. conf. 207. nu. 7. lib. 3. qui post Saly. in. d. l. ult. col. ult. vers. quæro quid sit tantum, hanc probauit sententiam, responditq; aliorum autoritatibus esse receptorè eamq; confirmat ex verbis. d. l. ult. C. si maior factus aliena. sine decreto ratam habue. ibi occasione prætermisionis decreti. ergo à cõtrario sensu quãdo alio defectu alienatio est nulla, non confirmatur ex dispositione illa: accedit quod si titulus præcedentisq; solum in ea nullitatis specie loquuntur, quæ prouenit ex decreto non interposito, subiecta ergo materia ostendit. ratihibitionem illam ex lapsu temporis cõfirmare solum alienationem nullam defectu decreti non interpositi. At ipse longe aliter sentio, nempe nullam esse in nullitatis specie constituendam differentiam & ut rem clarè aperiam, uolo beneuolum lectorem monitum esse. ¶ Decretum (cuius meminit legislator in illo tit. C. si maior factus alienationem sine decreto ratam habuerit & in præcedentibus titulis) accipi in genere & in specie, dicimus enim in specie esse iudicialiæ autoritatis interpositionem causa cognita, super eo, quod petitum est, nec uersatur in absolueno uel condemnãdo ut diffinitiuã sed in affirmando iusta ex causa actum quid esse, ut est in alienatione hac bonorũ minoris sic ex multis, rectè declarat Io. Corasius in. l. i. n. 5. ff. de off. assesso. & ante eum Alcia. lib. 2. paradox. capit. 3. quod sanè decretum dicitur sententia in causarum cognitionibus prolata ut ostendit inscriptio. l. ultim. ff. de iure patro. secundum Haloandri. & Ruffardi editio nem, sic enim inscribitur, Paulus Imperialis sententiam in causarum cognitionibus prolatarum siue de reorũ ex libris sex libro primo, quam rem fufius & crudite admodum docet sac. Cuiacius uir omnium laudum dignissimus lib. 2. obserua. cap. 26. quo loci aperit, decreta nihil esse aliud quam Imperiales sententias prolatas in cognitionibus, quæ decreta, ut à prætorè, cæterisque quorum munus erat ut interponerentur, causæ cog-

nitio necessãrio præcedebat, ut probat text. l. nec quidquam. §. ubi decretum, ubi Eguina. Baro. & Cora. nu. 3. ff. de officio proconf. qui probat claris si iungatur cum textu. l. minorum. C. de prædijs minor. ut omnium primus animaduertit Alcia. lib. 2. paradox. cap. 3. & dum in specie decretum accipimus, intelligimus esse actum unum separatum ab ipsa causæ cognitione, cum illam sequatur, ut probat is text. l. minorum, ibi, nisi apud acta causis probatis, quæ uenditionis necessitatem inferant, decretum solemniter interponatur, & clarè in. l. ob. es. C. eo. sed claris in. l. 3. C. si quis ignorans &c. ibi, sine cognitione causæ & interpositione decreti, i habet enim decretum præcedere ut antecedens necessarium causæ cognitio, quæ in multis uersatur, nam antequam minorum bona distrahantur consistere debet.
 143 Primotus alienum urgere. d. l. ob. es, & in l. magis puto. §. non passim. ff. de reb. eorũ & c. Afflic. decisioe 249. nu. 2. Paris. conf. 98. n. 2. & conf. 99. n. 2. lib. 2. ¶ Rola. à ualle uir (mea sententia) de legali scientia benemeritis, & ab omnibus suspiciendis in Delphico eius conf. 33. nu. 2. 3. qui cæteras solennitates refert, & paucis ipse prosequat. Secundo concurrat, ut diligentia adhibeatur, utri ne extent stabilita, quæ minori cum dispendio distrahi possint, ut multis docet Rola. d. conf. 33. n. 4. idè, conf. 99. nu. 4. 5. ex. d. §. non passim, qui quidè Rola. post Paris. & alios plures affirmat necessariã esse iudicis interlocutoriam, qua pronũtiet mobilia nõ extare. Tertio requiritur, vt res minus damnosa minori alienetur. d. §. non passim. & Rola. d. conf. 33. n. 7. & d. conf. 99. nu. 5. Quarto res magna alienari non debet, ut paruam debitum perfoluatur. d. §. nõ passim. & l. & si sine. §. i. ff. de minor. Rola. qui supra n. 8. Quinto tutoris uel curatoris, autoritas. l. neq; .l. cum qui. C. de autho. tuto. Rola. d. conf. 33. nu. 9. Sexto his peractis, decretum debet interponi. l. i. §. i. ff. de reb. eorum. l. lex. quæ tutores. C. de adm. tuto. & post multos respondit Rola. d. conf. 33. nu. 9. Septimo quod decretũ interponitur probatis & excusis relatis causis, inscripturaq; sit separata ut affirmant Corne. conf. 71. nu. 4. lib. 3. las. l. nec quidquam. §. ubi decretum nu. 71. ff. de off. proco. cum alijs a Rola. relatis n. 10. qui subdit esse deinde necessariam subhallationem, per uiginti dies quod non excutio, satis ergo intelligimus quod & quomodo decretum hoc in specie intelligatur & in his, alienationibus interponatur, in genere autè

sumitur & decretum quatenus in se comprehendit & completitur causæ cognitionem, & cætera sole nnia quæ in his alienationibus exiguntur, quare decreto alienare intelligitur cum omnibus adhibitis solennibus alienatio fit, sic probat tit. inscriptio. ff. de reb. eorũ qui sub tutela uel cura sunt, sine decreto non alienandis uel supponèdis, docet hæc inscriptio in genere sine decreto minorum, bona non debere alienari, & tamen in. d. l. magis puto. §. non passim, enumerat, quæ concurrere debeant in hac alienatione ut supra retuli, sic clare probat inscriptio tit. C. de prædijs minorum iuncta. d. l. ob. es, sumitur ergo hoc casu alienare cum decreto pro integra hæc solennitate, quæ adhiberi debet, quare in d. l. ultima. C. si maior factus alie. sine decreto ratam habuerit, non debent intelligi illa uerba, occasione prætermisionis decreti, pro singulari illo actu autoritatis interponendæ, sed pro integro decreto iuncta causæ cognitione cæterisque iuris solennibus, quæ decreto integrum constituunt, quod ea ratione confirmatur, quia dicere titulum. C. si maior factus &c. prouidere solum, cõ nullitas actus illo singulari, decreti non interpositi, est constitutæ differentiam inter nullitatem actus, uno, uel altero modo, causatam & tamen nulla differentia ratio adferri potest minor sine causæ cognitione & cæteris solennibus alienare, sic sine decreto & cõtra, idem ergo ius statuendum est. l. illud in princip. ad. l. Aquil. cum uulgatis similibus suadet quoque hæc ipsa nostra sententia ex. l. 2. C. si maior factus aliena. sine decreto ratam habuerit, quo uide mus expressam ratihibitionem tacitè æquiparari, sed per expressam omne nullitatis uitiũ ex quouis capite eo in casu tollitur idem ergo ex tacita, ex quibus satis factum est leui argumentationi Cornei. in d. conf. 207. nu. 7. què uisus est sequi & si subobscurè Ant. Capicius Decif. 92. nu. 2. 3. & nostram sententiam si bi parum constans probauit ipsemet Corne. conf. 36. num. 22. lib. 2. & Paris. d. conf. 49. nume. 58. libr. 1. Gratus confil. 47. in fine libro. i.
 148 In hoc ergo secundo capite, duo casus constituenti sunt, Primus cum rei alienatio est facta titulo oneroso, uel quia uendita, uel quia pignori supposita fuit, uel quid simile actum est, quin etiam in legitimationis actu procedere intellexit Dec. confil. 367. nume. i. si ergo hoc casu ipsa alienatio sit facta ab ipso minore cum curatoris consensu, uel e contra a curatore præsentè & sciente ac consentien-

te minore, uel tertio cum minor curatorem non habens & impetrata uenia atatis alienat. uel quarto cum minor habens curatorem uenia impetrata sine illo alienat. his enim in casibus tantum omnium consensu locum habet dispositio. dicta. l. ultima. ut ibi affirmat glof. Bartol. & claris Saly. colum. 2. uersiculo. quæro pro dilucidatione, Cõneus dicto confil. 207. numero. 6. libr. 3. Capicius. d. Decif. one. 92. num. 2. Ruin. confil. 63. num. 21. in fine lib. 1. Alcia. responso. 164. nu. 12. Natta confil. 162. nu. 30. li. 2. idem ipse intelligo cõ solus tutor nomine tamen pupilli sicq; administratio nomine alienat. ut infra tã declarauimus, ¶ Ratificatio autem in his casibus altero ex tribus modis sequi potest. Primo uerbis expressis, vt probat tex. l. 2. C. si maior factus aliena. sine decreto ratam habuerit, ibi, specialis confirmatione, & res hæc clara satis est, ex Iulij Pauli sententia, iam ipfius relata, secundo facta ut ex pla supra primo capite retulimus, tertio temporis cursu, hoc est quinquenij fin hoc primo casu actus onerosi. d. l. vltima. C. si maior factus aliena. sine decreto ratam habuerit, quod sanè t̄ quinquennium incipit currere a die etatis perfectæ. 25. annorum nisi ex forma statuti pronuntiatum sit quis maior, ut Papie ex statuto. 23. in ciuilibus sub Rub. Quod pronuntiatum maior &c. quod dum in quadriennio ob restitutionem in integrum disponit, extendi potest ad casum hunc nostrũ, cum eadem subdit ratio cum tunc atas perfectã incipiat. Idem erit, ex statuto Mediolani, quo atas secundo annorum pro perfectã habetur, & simile quando alia ratio ne minor uiginti quinque annis haberetur pro maiori, ut in spiritualibus sic in terminis nostris egregiè censuit Ancha. confil. 34. in hac causa quia colum. ultima. uersic. postremo contra. Tres hæc species ratihibitionis vnum hanc operantur ualiditatis contractus effectum: diuerso tamè modo, t̄ ratihabitio enim quæ uerbis expressis, uel facta sit reddit actum validum, ut n̄ t̄ a die ratihibitionis, ea ratione, quia actus nullus non legis dispositione, sed hominis conualidatur, qui quidem homo cõ fingendi potestatem facultatem uè non habeat, minus efficere potest, vt in præteritum retroque trahatur sicut ille actus, sic intelligo t̄ Bartolum in. l. ab emptione num. 14. ff. de pactis & in l. obseruare nume. 4. ff. de officijs proconfulis Dec. l. semper qui non prohibet nume. 16. de regulis iuris & confil. 367. nu. 4. & confil. 645. in si. dum affirmat ratihibitionem nihil operari, cum contractus est omnino nullus ab ini-

- tio intelligitur, ut nihil operetur in hominis rati habitatione expressa, ut si contractus sit ualidus, ut a principio, non ut de nouo. è contra autem in rati habitatione tacita, quæ legis dispositione inducitur ex temporis præteritione, quæ ut ab initio actum confirmat conualidat quæ sine decreto &c. ibi, quasi ab initio, sententiæ Dec. & Cognol. in l. quod initio, de regulis iuris, illa est ratio, quia cum lex fingere possit, potest etiam operari, ut rati habitio præteritum respiciat, retroque trahatur, sic censuit doctè scitèque t Aretin. consil. 128. num. 5. quem non rectè fati in vna facti specie contraria respondentes, intellexisse uisi sunt Parisius & Curt. Junior, ille consil. 49. nume. 20. lib. 1. iste consil. 50. num. 2. versic. & pro confirmatione, & si Curt. ipse Junior, Parisij potius uerba referre, quàm sententiam approbare illo in casu uideatur, sensit enim Parisius rati habitationem ex temporis cursu, esse quidem ex legis dispositione, ut per eum ibi num. 25. & cum probat Cephalus consil. 51. num. 16. in fin. sed inquit Parisius operari actus ualiditatem ex nunc, ut sit nouus non antiquus contractus, & malè mea sententiæ. Ex quibus communis illa omnium declarari potest sententiæ, quæ est traditum rati habitationem non conualidare actum ipso iure nullum, ut ualeat, ut ab initio, non procedere in legis dispositione, relata ratione, & ex prædictis potest inferri declaratio ad t Decretum Pedemontium & Sabaudie antiquum li. 3. sub rub. De donationibus uenditionibus & rechatibus &c. quo prohibentur minores alienare, uel contrahere nisi solennitas ibi expressa fuerit obseruata, nõ enim illi decreto erit locus, si is, qui minor factus maior ratum habuerit tribus relatis modis, sic declarat ur eiusdem Patriæ t decretum d. lib. 3. sub rub. Quitationes factæ per minores &c.
- Secundus est casus huius capituli, cum minoris res titulo lucratiuo, enumeratis supra modis, alienantur, nam & tunc rati habitatione alienatio illa conualidatur, uerbis expressis, factio, ut supra iam docuimus, temporis cursu t decennij scilicet inter presentes, & uiginti inter absentes, ut clare à Iustiniano constitutum est in. d. l. vlt. C. si maior factus alienatus sine decreto ratam habuerit, qua de re ibi apud omnes, & apud Dec. consil. 332. nu. 4. 7. consil. 245. col. vlt. versic. non obstat, & Abb. consil. 11. nu. 19.
- Declaratur non procedere t in donatione remuneratoria, in qua nõ obseruatur cursus decennij, uel uiginti annorum, sed quinque-

nij tantum, ut respondit Corneus consil. 36. num. 13. lib. 2. quem fuit secutus Soc. Junior, consil. 102. num. 39. lib. 2. sic intelligentes. d. l. vltima. §. 1. in illis uerbis excepta propter nuptias donatione, & ibi glof. idem sentit, nam t donatio hæc remuneratoria, quoad sui ualiditatem, exigit illa solennia supra enumerata, quæ in cæteris actibus obseruantur, ut clare probat text. l. lex quæ tutores. §. 1. C. de administratione tutorum, quo probatur & iure antiquo sic obseruari consueuisse, & in. l. prædia. C. de prædijs minorum, quibus non aduersatur text. (a glof. & cæteris malè expli catus.) t l. 1. C. si aduersus donatio. cum is loquatur, cum donatio propter nuptias est ipso iure ualida, eo quia seruata sunt omnia iuris solennia, sed rescindi potest re medio restitutionis in integrum, ob ætatis defectum, non ergo est ibi dubitatum de ualiditate donationis, seu an restitutioni in integrum locus esset, hæc ergo donatio nulla, quin queni lapsu conualidatur, illa adferri potest ratio: quia donatio remuneratoria contractus onerosus appellatur, illiq; æquiparatur. l. si pater. §. 1. ff. de donatio. & ibi glof. & omnes, & tradunt latè Gomef. sitem seruiana n. 44. Inst. de actio. Gramma. Decifione. 65. num. 24. Cur. Junior consil. 6. num. 2. latissime Tiraque. in l. si unquam, in uerbo donatione largitus. nu. 13. 14. C. de reuoca. donatio. sic ergo & in casu nostro, contractui oneroso hæc donatio æquiparatur. Credo etiam aliam esse rationem, (quæ iusta ratione ostendit Iustinianum inter casus onerosos & lucratiuos differetiam posuisse,) quia t donatio regularis & propria, nec etiam cum decreto celebrari de re minoris potest, ut ipsemet Iustinianus testatur in. d. l. vltima. §. 2. C. de donatio. propter nuptias, iure ergo maius tempus exigitur, ubi maior nullitas ad est, quod etiam procedere intelligo t in hac Patria Pedemontium & Sabaudie, & si ex relata decreto supra de donationibus uenditionibus &c. uideatur donatio remuneratoria cæteris æquiparata, quia solum intelligimus quoad ibi expressa, non in cæteris, ne decretum in dubio extendatur ad ius commune corrigendum, quod est annotatione dignum. Hodie in donatione propter nuptias, cessare uideatur dispositio. d. t. l. vltima. C. si maior factus alienatus sine decreto, ratam habuerit, quam doquidem sine decreto constitui possit donatio illam propter nuptias, cum ex necessitate constituenda sit, sic Sali. in. d. l. vltima in. fin. ex text. auth. dos data. C. de donatio. ante nuptias, & hoc idem clarius probauit idem Saly. in

- ly. in l. Prædia. C. de prædijs mino. Cuius sententiam uisus est probare Rodericus suares Hispanus in lege fori, in titulo de las Arras. l. 1. num. 64. & Sali. argumentari sic uoluit: in actibus omnino necessarijs decreti interposito non exigitur. l. 1. C. de prædijs mino. sed t propter nuptias donatio est necessario constitueda, ergo necessaria non erit decreti interpositio, minor illa propositio probatur secundum Salicetum in. d. auth. dos data, ubi glof. & cæteri omnes, sic intelligunt, affirmantque mulierem posse conditione ex lege illa compellere maritum, ut donationem propter nuptias constituat, & hæc esse communem sententiam affirmat Astitus Neapolitanus Decifione 242. num. 1. & plures citat & sequitur Rui. conf. 11. num. 2. lib. 5. uerum rectius ipse arbitror hanc ipsam minorem propositionem falsam esse, cum falsa omnino sit recepta hæc declaratio t auth. dos data, qua uerè non imponitur uiro necessitas censuendi uxori donationem propter nuptias, nam hoc totum in uiri arbitrio esse uoluit Iustinianus in. l.ultima. C. de donatio. ante nuptias, in multis locis illius constitutionis. Nec constitutio illa corrigitur (ut malè opinantur nostri) ex d. auth. Dos data, quandoquidem genuinus is sit sensus, ut illa priuilegia, quæ uiro conceduntur in exactiõne dotis, illa pariter concedantur uxori in exactiõne donationis propter nuptias, cum donatum aliquid est. non tamen is text. affirmat donationem ipsam esse faciendam, sed conditionaliter seu sub modo loquitur (ut ita dicam) si donatio facta sit, cuius quidem donationis exactio nõ impeditur si dos culpa uiri, ipsi uiro soluta non fuit, ut ipsa authe. dispositum est, & clarius in. §. vlt. in authe. ut exactio. Inst. de dotis &c. & clarius in uersione Gregorij Holoandri, est t Nouella 91. ut Prima & secundæ d. titis exactio &c. a qua desumpta est d. auth. Dos data, in qua addita sunt illa uerba, dos data donationem propter nuptias meretur, in quibus uerbis relati interpretes suum constituunt fundamentum, quæ sanè uerba, etiam si haberentur in ipsis authenticis seu nouellis, non tamen necessitate uiro imponerent constituendi donationem propter nuptias, cum dicat, t meretur, cuius uerbi illa est significatio, ut idem sit quod beneфициum conferre, Terent. in Hecy. Quæ nunquam quicquid erga me commerita est, Pater. Quod nollem, & sæpe quod uellem merita scio, ubi donatus mereri bona dicimus commeri mala & apud Virgilium. 6. Aeneidos. Quique sui memores, alios fecere meren
- do. collatū ergo in aliquem t beneficium non illum necessarium obligat, sed tantum naturaliter. l. sed & si lege. §. consuluit. ff. de petitio. hered. quæ obligatio, ut norunt omnes, ad agendum inefficax est, nam naturalis appellatur, quia in æquitate & honestate nature posita est, digna eo, quem uinū bonum dicimus, cū laudabile sit, acceptum beneficium reddere, sed datū repetere, nec honestum, neq; liberale, quod doctè retulit Francif. Conna. lib. 5. commenta. iuris ciuilibis cap. 8. num. 2. est ergo in facultate, & æquitate, hæc naturalis obligatio, non in necessitate, quare falsam esse intel ligimus, relatam Sali. argumentationem, opinionemque.
- Extendi possunt relati casus t procedere etiam in eo, qui non potuit ex interdictione Pretoris alienare, sine aliqua Solennitate, si tamè sine illa alienet, & ratificet et ipso interdictione tempore alienatio confirmatur, Roma. sing. 771. Iudex, &c. & Cognol. l. quod initio nu. 2. de regulis iuris, & hoc casu declaratur non procedere t statutum. 61. Papie in Ciuilibus sub ru. De eo cui interdictione est administratio cum hæc statuta sint edita iuxta iuris communis dispositionem, sic Paris. consil. 95. num. 3. lib. 1. sic etiam dici potest in filiofamilias, qui ex statuti forma non potest sine certa solennitate contrahere, t ut Papia ex statuto. 119. in ciuilibus, De modo & forma obligadi filium familias, &c. si cessante illa causa prohibitoris silentio quinque, uel decenij, ut supra, ratum habeat.
- Declarantur duo relati casus huius secundæ capituli, non procedere. Primo quando t tutor ipse solus uel curator re minoris, nõ ut minoris, sed ut propriæ alienauit, hoc. n. casu nõ est locus constitutioni. d. l. vlt. C. si maior factus aliena. &c. sed erit locus constitutioni. l. vlt. C. si quis igno. &c. qui titulus precedit immediate. d. titulum. C. si maior &c. sic intellexit glof. d. l. vltima. C. si maior &c. in uerbo, minorum, uersiculo item adducit opponitur, illam sunt secuti Bartol. ibi, & Sali. col. vltima, versic. quero quid si tutor, a quorum sententia nec ipse recedo, sed rem planius de claro, intelligo que. d. l. vltima. C. si maior &c. procedere, dum solus tutor, uel curator alienat, pupilli tamen, uel minoris nomine, probat. l. 1. & 2. C. eodem titulo si maior &c. quæ in sola administratorum persona loquuntur, nec subintelligi alia persona facile potest iuxta textum. l. si ita stipulatus fuero. §. superest in fin. de uerborum obligatione, clarius probat. l. penul. C. si aliena res pigno. data sit qua

re non re cētē satis fortē uisus est sentire Natta d. consil. 162. num. 30. lib. 1. (tanti uiri pace di xerim) qui absolute intelligit. d. l. vlt. C. si ma ior, &c. non procedere si tutor solus aliena uit, generale enim nimis hoc est. Nec aduerfa tur nunc tex. d. l. vlt. C. si quis ignorans &c. quia in toto illo titulo non agitur cum tutor uel curator nomine pupilli uel minoris dī strahit, sed sola in illo est hēsitatio ex latere adquirentis, an sciens uel ignorans rem mino ris sine decreto emat, quare in l. 1. & in l. vlti. illo titulo apparet rem minoris, qui admini strator non erat, alienasse rē emptorem illum aliquando tamen in ea opinione fui ideo in d. l. vlti. C. si quis igno. requiri prescriptionē illius decenij uel uiginti annorum, quia in uē ditorem de nationis titulo res peruenerat, a quo uenditor emptor deinde successore que ius suum metitur, & iam intelligimus donata rium illo tempore tantu. n. irruocabiliter ad quirere. d. l. vlt. §. 2. C. si maior factus alie. sine decreto &c. & fortē hoc uoluit dicere Calca. consil. 2. 2. in fine, uerum me terret, nouam ef se hanc Iustiniani constitutionem, cogitandū tamen erit.

177 Declarantur. 2. duo relati casus, non proce dere, t cum dolus in alienatione intercessit, nec. n. tunc is ex superueniente etate, tēporis uē cursu diluitur cōtractus uē confirmatur, a fortius hanc sententiā probat. l. 1. C. si maior factus ratum habuerit. lib. 2. quo intelligimus per expressam ratihibitionem contractum do lolum ratificari, ego fortius non confirma bitur per tacitam ratihibitionem, sic argumē tatur Paris. d. consil. 49. num. 5. lib. 1. qui si argumentari etiā potest, si contractus ibi ipso iure ualidus sed per restitutionem in integrū rescindendus nō cōfirmatur ex etate superue nienti cum dolus intercessit, multominus in casu nostro confirmabitur, ubi ipso iure nul lus est, accedit quodd & si hac de re nullum uer bum in toto titulo. C. si maior factus alienat. sine decreto &c. attamen subintelligitur, cum in omni dispositione semper intelligatur t do lus exceptus. l. creditor. §. lucius. ff. mand. & plura scribit Paris. d. consil. 49. num. 3. 4. lib. 1. & Cur. Junior. d. consil. 50. num. 6. qui in no stris terminis loquuntur, & in donatione de losa a minori facta, que non ratificatur ex su perueniente etate, respondit Rui. consil. 170. nu. 29. lib. 1. similia, que adferri possent scies prater eo, est illud solum intelligendum an hoc casu intelligatur de dolo uero uel etiā de p̄sumpto, (qui quomodo inter se differant diximus supra num. 135.) & uerius est, ut intel

ligamus solum de dolo uero ex iam relatis ra tionibus in dicto primo capite & d. num. 135. quod in casu nostro urgentissima demonstra tur ratione, est enim certum, t contrahentem sine solennitatibus a iure requisitis esse in do lo p̄sumpto, & mala fide, ut probat text. in cap. qui contra iura ubi Dyn. de regulis iuris in. 6. glof. notab. ubi Bart. in l. 1. C. de fide in strumentorum & iure haste fiska. libr. x. pul chre apud Baldum consil. 347. Quare, qui dam nobiles lib. 1. Boe. q. 1. num. 54. & Soc. lu nior. consil. 69. nume. 45. lib. 1. qui dixit hanc esse p̄sumptionem iuris & de iure, que in oppositum probationem non admittit, quod in terminis nostris tradit & Cur. Jun. d. consil. 50. num. 5. & Neuzanus consil. 85. num. 14. & ante eos Rom. consil. 54. col. vlt. vers. secun do idem colligitur, t qui cum minore con trahit sine decreti interpositione in mala fide & dolo p̄sumpto est, cum non feruet iuris solennia, & tamen dolus hic p̄sumptus ma laque fides extinguitur ex tacita hac ratihibi tione, t temporis prateritione, quod non ef set concessum, quando hac constitutiones in dolo etiam p̄sumpto locum sibi uendica rent. & quod dictum est in quavis dispositio ne dolum censeri exceptum. d. §. lucius, intel ligitur de dolo uero nō de p̄sumpto t Soc. in l. cum filius familias in principio. nu. 1. de uerborum obligatione. Ex quibus satis indel igimus male respondisse t Curtium Jun. d. consil. 50. num. 6. 7. alienationem a minori factam non obseruata forma Tridentini statu ti, quo est cautum, minorum alienationes fie ri debere coram iudice, presentibus quatuor consanguineis maioribus alijsque adhibitis solennitatibus, non posse ratificari & confir mari a maiori effectu ex solo temporis cursu iuxta hanc constitutionem l. vlt. C. si maior factus aliena. sine decreto &c. ea ratione adduc tus, quod is a minori adquirens in dolo ef se p̄sumatur, cum statutum disponat, con tractum illud per fraudem & dolum p̄sum mi factum, si solennia illa non obseruentur, nam dolus hic est p̄sumptus, qui a iure com muni diluitur tēporis prateritione, quare re ctius in eodem met casu contrarium respon dit Parisius. d. consil. 49. libr. 1. Inferitur pariter male respondisse t Roma. consil. 54. & Bar ba. conf. 70. col. 3. 4. li. 3. & consil. 42. col. 7. lib. 1. minorem non potuisse etiam expresse ra tum habere a se facta alienationem tempore minoris etatis, quia in dolo erat uersatus is adquirens, & doli offenditur ex p̄sumptio nibus ut ex enormi lesione, ex non obseruati

iuris

iuris solennitatibus, ex eo quod in loco occul to res esset celebrata, nam hic dolus a Roma no uerus sed p̄sumptus p̄supponitur, quare tolliis potuit, quinimō dum Roman. eam coniecturam doli facit ex enormi lesione aduerfari uidetur tex. l. 1. C. si maior factus aliena. sine decreto ratam hab. ubi latio non inferit contractum ratificari non potuisse rati one doli & nullitatis, sed rescindi posse ob ipsam lesionem, ut subijciam statim, eadem ratione male uisus est sentire Rui. d. consil. 170. num. 29. lib. 1. ipsum Romanum potissi mē fecutus, In solo ergo uero & proprio do lo non habent locum relatæ constitutiones: 182 Declarantur. 3. non procederet quando con tractus essent simulati, sic egregie respondit Baldus consil. 45. quandoque contractus lib. 2. quem in nostris terminis est fecutus Natta. d. consil. 162. num. 34. lib. 1. & Baldum simpli citer citauit. Decius consil. 367. nu. 5. idem in l. quod initio nu. n. de reg. iuris. Adferri po test ratio quia t simulatus contractus non est contractus. l. simulatę nuptię. de ritu nupti. l. emptor. de aqua plu. arcen. & plura tradit Ri pa. in l. n. emo potest nu. 65. de leg. 1. ubi num. 67. ostēdit simulationem fortius reddere con tractum nullum, quam faciat dolus, si ergo ubi est doli non ratificatur, fortius nec ubi erit simulatio. 184 Declarantur. 4. relati casus t quando dup lici vitio laboraret contractus, nullitatis sci licet & lesionis: nam tunc sublati ex cursu tē poris nullitatis causa, non tamen esset subla ta causa lesionis, sic probat. d. l. 1. C. si maior factus alien. &c. illa est ratio quia contractus rescisio ex lesionis causa etiam maiori con ceditur. l. 2. C. de rescind. vend. & hanc ratio nē considerauit Gordia. Imperator. in. d. l. 1. 185 Declarantur quinto non procederet in mi nori qui maior factus perfecte non nouit sed dubitauit quomodo celebratus esset con tractus, tunc enim non dicitur ratum habuisse temporis cursu: sic Natta consil. 162. nume. 31. 32. lib. 1. ea ratione adductus, quod dispositio d. l. ult. im̄g. habet locum in minori sciente nō in ignorante ut ibi annotarunt omnes, & su pra retuli, sed t dubitans ipsi ignoranti equi paratur. l. manifestissimi. §. 1. ubi Bartolus. C. de furtis, & alia adfert Natta. d. consil. 162. nu. 32. & plura. 187 Declarantur. sexto & ult. relati casus non procedere hodie ex dispositionibus & consti tutionibus iuris Pontificiis, quibus est cautū prescriptionem non currere cum malafide. cap. vlti. de p̄script. sic in terminis. his no

stris egregie respondit Antonius Butrius in consil. 45. Domina orabilis &c. col. 3. versicu. non obstat. C. si maior factus &c. quem sunt fecuti Rui. consil. 41. num. 51. lib. 1. & Parisius in annota. ad Bartolum in d. l. vlt. C. si maior factus aliena. sine decreto ratam hab. & con trahentem cum minore decreto non interpo sito esse in malafide supra diximus in secun da declaratione, & ideo Bartolus in l. 2. §. si a pupillo nu. 5. ff. de usucap. declarando textū illum & l. lex que tutores. C. de administ. tu ro. negat hunc emptorem p̄scribere. Verum Declaratio hac non satis uera mihi uide tur. Primo quia cursus huius temporis quin quennij, decennij, & vicennij, non p̄scrip tionem sed ratihibitionem inducit, sic om nes crebrius intelligunt Bartolus in. d. l. ul tima in fi. & ibi Saly. col. 1. Calca. d. consil. 22. in fi. Natta. d. consil. 162. nu. 31. lib. 1. quod ue rum ea ostendo ratione, quia si p̄scriptio esset iam ab initio contractus initi consideraretur, & tamen in illo casu non considera tur, sed tantum a die perfecte etatis, quasi ab initio Decretum intercesserit, elapso enim tempore illo fingit lex solēniter acta omnia, & uoluntate minoris effecti maioris confir mata, Rursus etiam si p̄scriptio nis nomen mereretur, adhuc tamen hodie procedit t iure Pontificio nō impediēte, nam actio hac a lege Ciuili minori concessa est, si experia tur donec minor sit, uel si factus maior intra quinquennium uel decennium uel vicenniū d. l. ult. quo fit ut etiam tempus hoc decurrat ad commodum malefidei possessoris, cum tā to tempore actori non ultra cōcesserit actio nem ipsam, sic Castren. in l. sequitur. §. si uia. de usucap. Felyn. in cap. vlt. nu. 2. versic. secus ubi actio. de p̄scrip. Crocius in l. omnes po puli num. 75. de usucap. Balbus in Tract. p̄ scrip. secunda particula tertie partis princip. q. 13. versic. 1. limitatur, Accedit tertio quod etate perfecta huic alienationi si non assitit lex, nec etiam resitit, quo casu nullum subest malefidei impedimentum, hocque casu cessat regula t cap. qui contra iura de reg. iur. in 6. ut egregie declarat Bar. in l. sed est lege. §. scire nu. 4. ff. de petito. hered. & Balbus in J. Celsus nu. 21. de usucap. confert quatuor hanc Iustiniani constitutionem esse in naturali ac quitate fundatam, quando quidem illi locus sit, si cesset dolus uerus, & latio minoris, ut supra docuimus, sitque ex ea sublati rigor iuris tantum, quo ad maiorem cautelam minoris decretum exigitur, ceteris tamen con currentibus que fidem bonam demonstrant, quare

quare non mirum si cessat regula. d. cap. qui contra iura, ut egregie admodum declaravit consultiſſimus Aymo Crauetta noſter in Traſt. de Antiq. tempo. quarta parte princip. in quarta particula, quæ incipit Materia, nu. 9. verſic. Primus caſus, qui inquit. d. cap. qui contra, non procedere in eo, qui iuſtum prætiſi ſoluit, ita ut bonaſide & ſine minoris detrimto contrahit: quare defendi iure non poteſt Butrij hæc declaratio, in hoc autem. 2. capite noſtræ quaſtionis, eadem erit ꝛ Praxis quæ i primo, ut experiatur minor uel ſuo nomine alter, remedio hoc reintegranda, ut in his terminis conſultit Neuzi, conſil. 85. num. 13. poſt Alex. conſil. 1. in ſil. lib. 4. qui Alex. conſultit in Republica (quæ ꝛ minori equiparatur. l. Republica. C. ex quib. cauſ. maio. l. rem publicam. C. de iure reipub. lib. 10. Ruy. conſil. 66. nu. 13. lib. 5. Alciat. reſponſo. 4. nu. 9. & reſponſo. 203. nu. 33. & alibi ſæpe) quæ ſuo facto ex contractu minus ſolemnis ſua poſſeſſione cecidit, hæc ad utilitiam hanc in foro quaſtionem ſufficiant.

193 Quæro. 16. an hoc remedium concedatur pro poſſeſſione rerum mobilium: & concedi affirmavit Soc. in l. rem quæ nobis. nume. 13. verſic. 2. concludit, quem ſecutus eſt Ripa. in l. naturaliter. §. nihil commune. num. 54. ff. de adquiren. poſſ. adducti ſunt ex uerbis. d. cap. reintegranda: reintegranda ſunt omnia; eſt ꝛ dictio omnis uniuerſalis, apta comprehendere tam mobilia, quàm immobilia, cum amiſſiſſima illius ſit ſignificatio, ut docuit Deci. in l. omnia nu. 1. ff. ſi certum petat. in l. ex teſtamento, num. 4. C. de milit. teſta. in l. ult. nu. 33. C. de pactis, latiſſimè Craue. conſ. 90. num. 4. & conſ. 294. num. 4. Didacus lib. 1. uaria. reſolu. cap. 13. nu. 2. & conſerunt, quæ ſcriptiſmus in præcedenti remedio ex l. ult. C. de acquir. poſſeſſ. in. 3. quaſtione. ruriſ perperat Soc. uerba illius Canonis, ibi poſſeſſiones uel res, eſt enim iſterbum rei generale. l. 1. in fin. ff. ſi certum petat. l. rei appellatione de verb. ſign. comprehendit ergo tam mobilia quàm immobilia, ut latius diximus in. d. q. 3. præcedentis remedii. ꝛ perpendit Soci. textu l. ſi coloni. C. de agricol. & conſ. lib. 11. ſed diuerſum is habet caſum, ut ſuo loco admonui præter eum ergo. 4. loco, perpendo textum cap. episcopis. 3. q. 1. ibi, omnia ablata &c. nã ꝛ uerbum ablata oſtendit intelligi de rebus mobilibus, cū immobilia auferri nõ poſſint. poteſt tandem induci text. cap. episcopis. 1. q. 1. dum inquit, ſpoliatum bonis &c. nam dictio bonis, uniuerſalis eſt, & de mobilibus intelli

gi poteſt. l. bonorum appellatione de uerborum ſignificatione, ſic etiam intelligo ꝛ Decretum Ducale huius patriæ lib. 2. ſub rub. de reſtitutione ſpoliatorum, dū inſeſuit uult ſpoliatum ad ſuam poſſeſſionem uel quaſeſe reſtituendum, nec diſtinguit poſſeſſionem rei immobilis ab mobili. quare hoc caſu uilius erit immo neceſſarium Papiæ, hoc uti remedio, quando ex ſtatuto. 54. illius ciuitatis ſub Rub. de poſſeſſione uiolenta &c. non cõcedatur a ſe introductum remedium pro poſſeſſione rei mobilis, ut olim dixi, aliter autẽ ꝛ ſtatuto ciuitatis Montis regalis eſt cautum ſub Rubr. de cõſtitutione poſſeſſionis &c. colla. 5. animaduerti tamen aliquando Petrum Rebuſſum in commentarijs Regiarum conſtitutionũ tomo. 1. titulo de ſententijs excuto. rijs articulo. 5. gloſ. 1. num. 7. ſenſiſſe idem eſſe in hoc remedio, quod in interdico unde uifed malè & aduerſus ceteros omnes.

200 Quæro. 17. an pro quaſi poſſeſſione rerum incorporearum concedatur hoc remedium: & concedi affirmavit Soc. d. l. rem quæ nobis nu. 13. verſic. tertio concludit, ſic reſpondit Iaſ. conſ. 172. lib. 4. Franc. de Marſhis. q. 389. & q. 448. Ripa, in cap. cum eccleſia ſutrina. nu. 101. de cauſa poſſ. & proprie, Plotus. in l. ſi quando num. 68. C. unde uis, quare reſpondit Bertran. conſ. 2. nu. 10. lib. 1. hoc remedium dari contra uallum negantem domino homagiũ, & præterea a Soc. relata clarè probat text. cap. Episcopis. 3. q. 1. dum conceditur Episcopis e ſua ſede deſectis, ſicq; a Iuriſdictione Episcopali, quæ dicitur ius incorporeale, ſic probat text. cap. querelam de electio. ruriſ, ſi pro quaſi poſſeſſione rei incorporealis conceditur, ſaltem utile interdico unde uis, ut iã diximus ſupra in primo remedio. 3. 8. quan to fortius hoc noſtrum, quod dicitur illo pin guitus ex multorum opinione, in hac autem Patria Pedemontium, ceſſat hæc difficultas, quia ꝛ decretum antiquum lib. 2. ſub Rubr. de reſtit. ſpolia concedit reſtitutionem ſpoliato quaſi poſſeſſione, quæ intelligitur ratio ne iuris incorporealis.

201 Quæro. 18. quiſt iudicij ordo ſeruetur dū ſpoliatuſ hoc experitur remedio, quam quaſtionem latè explicat Soc. d. l. rem quæ nobis nu. 14. ipſe autem per ſingulas quaſtiones ſequendo quaſtionum numerum, rem hanc finiam, erit ergo decima quinta quaſtio, & quiſt competens ſit in hoc remedio iudex & conſtituenda hæc in re eſt regula ꝛ Iudicem competentem eſſe, rei conuenti ordinariũ Iudicem cum actor rei forum ſequatur. l. iuris or dinem.

dine. C. de Iuriſ. om. iud. c. cum ſit generale & cap. ſi quis contra clericum de foro, compe. ſic clarè cenſuit Soc. d. l. rem quæ nobis nu. 11.

205 Declaratur non procedere quandoꝛ clericure ſeu poſſeſſione rei eccleſiaſtica ſpoliatuſ, nam tunc ſpoliator coram iudice eccleſiaſtico conueniri poteſt, ſic glo. in cap. cum dilectus, quod metus cauſa, idem ceſſuit Calde. in cap. ſape de reſtit. ſpolia. Abbas. in cap. cũ ſit generale nu. 10. de foro compe. idem conſ. 18. col. 12. verſ. tertium remedium lib. 1. inter conſilia Bartholomæi Socini, & ibidem Marianus. Soc. Sen. nu. 14. Fely. col. 2. verſ. & dum dicit Didacus lib. 1. varia. reſol. cap. 4. nu. 2. & idem placuit Dec. in cap. 2. in fine. de priuilegijs, ſi modo commetaria illa Decij ſunt, quæ in lucem nunc prodiderit cuiuſdam Doctorelli Papienſis opera, ita enim ſuppoſita ipſe arbitror, ut Decij non talem doctrinam ꝛ in hanc autem ſententiam adducuntur: relationes Innoc. do. tr. in d. cap. cum ſit generale, dum inquit quod quandoꝛ eccleſia aliquo ſpeciali beneficio inuatur, in ea cauſa etiam contra laicum, iudicem eccleſiaſticũ adiri poſſe, ſed eccleſia ſpeciali hoc remedio adiuuatur, ergo ſub iudice eccleſiaſtico conueniri poterit laicus ſpoliator. Verum huic argumentationi unã cum Soc. d. l. rem quæ nobis nu. 11. reſponderi poteſt, non eſſe hoc ſpeciali priuilegio clericis, cum & laici ſpoliati, omnibus in caſibus, ut clericis reſtituantur, ex diuerſis iuris ciuilibus remedijs ſupra relatis. quare Soc. d. nu. 11. verſ. præterea quãdo &c. Secundo loco ſic argumẽtatur, ex occupatio ne rei eccleſiaſticae ſi ſpoliator ſacrilegium commiſiſſe dicitur, ſed ratione ꝛ ſacrilegij laicus conueniri poterit ſub eccleſiaſtico cap. expoſita, ubi in terminis noſtris notat Abb. nu. de arbitris, ergo laicus ſpoliator ſub hoc iudice eccleſiaſtico conueniri poterit, hoc intelligit Soc. d. nu. 11. in ſi, quando certum eſt commiſſam eſſe ſpoliationem, non ſi dubitetur, nam tunc ſuper illa ꝛ qualitate tribuente iuriſdictionem: eſt cognoscendum, declarat Abb. in cap. ſi clericus laicum nu. 8. de foro compe. Dec. cap. ceterum nu. 18. de iudicij cap. ad au dientiam nu. 4. de appella.

209 Declaratur. 2. non procedere quandoꝛ ſpoliatuſ ob uim ſibi illatam in ſpoliatione corã eo iudice ſub cuius iuriſdictione uis eſt cõmiſſa agere uellet, uel quando is, qui ſpoliauit cõmiſit ſpolium in loco ſpoliati, tunc enim agi poſſet coram eo iudice, etiam ſi non eſſet ille ordinariuſ ſpoliatoris, ſic probat gloſa. l. 2. in ſi. ubi Bal. C. de interd. Albe. in l. 1. nu. 13.

ff. de interd. quos eſt fecutus Tiraq. de retractu conſang. §. 8. gloſ. 3. num. 10. nam ratione rei, & ob commiſſam uiolentiam, duæ actiones poſſunt moueri, realis, & perſonalis, ut ſua uniuersiuſq; iudex teneatur iuriſdictionem.

210 Declaratur. 3. non procedere, ꝛ quando ambo, ſpoliator ſcilicet & ſpoliatuſ eſſent clerici & poſſeſſio de re beneficiaria eſſet, ſpoliatuſq; actionem coram iudice laico, in cuius territorio poſitum eſſet beneficium, moueret: nam & ſi iſ iudex ordinariuſ clericis non ſit, attamen quia cauſat poſſeſſorij non dicitur ſpiritualis, ſed ſecularis, is uidetur iudex compeſ, ſic poſt Io. Andream & alios in cap. ſi de iud. decidit Guid. Pap. in deciſionibus Delphinatus. q. 1. q. 71. & q. 85. Franc. de Marſhis. q. 190. & q. 512. ubi teſtantur Curiam illã ſic ſemper ſeruaſſe, idem cenſuit curia Burdegalenſis, ut teſtatur Boe. q. 69. nu. 13. ſic ſeruaſſe Curiam Neapolitanam ſcribit Afflic. de ciſione. 2. nu. 10. ubi Grãmat. in additio. & idem Afflic. deciſione. 24. nu. 9. Grãmat. deciſione. 78. hanc quoque ſententiam probarunt Alcia. reſponſo. 24. nu. 1. qui ſic in excellentiſſimo Mediolanenſium Senatu ſeruati affirmat. hanc communem & veram affirmat Ripa, in rub. extra de Iud. nu. 90. poſt: Abb. in cap. litteras nu. 7. 8. extra de iura. calum. & hanc uniuerſam Galliam ſeruare teſtatur Rebuſſus in commenta. ad conſuetudines Franciæ in tertio tomo. in tit. de poſſeſſo. benef. 8. articulo glo. 2. & Guliel. Bened. in cap. Raynutius, prima parte in uerbo, & uxore nomine Adelaſiam. nu. 39. de teſta. & nouiſſimè hanc ueram ſententiam eſſe adfirmat Rola. a Valle in nouiſſimis reſponſis hoc anno 1565 impreſſis. conſ. 23. col. 1. & 2. lib. 2. ſuſſiſſimè rem hanc in quouis poſſeſſorij diſputat Ioãnes Ingneus. l. neceſſarios. §. non alias. 2. parte col. 1. 2. 3. ff. ad. S. C. Syllania. & hanc in ampliſſimo ſerenſis. Principis noſtri Senatu huius Patriæ Pedemontium obſeruatum affirmare ipſe poſſum, ut in vna, inter Petruſ Pedemontium ex loco Mulazani, & Emanuelẽ Alpherium Albenſem, quæ iudicata fuit anno 1562. de meſe Nouembriſ: uerum non ſemel animaduerti, non ſatis ſolidis fundamentis, tantorum Patrum ſententiam niti: nam prima illa ratio, qua utuntur, non mediocriter dubitabilis eſt, dum inquit, hanc non eſſe iuris ſed ſolius facti quaſtionem, agit ur eniſ ſolum, an iſ agens ſpoliatuſ fuerit uel non ut ſi ſpoliatuſ reſtituatur, quare ꝛ quaſtio facti & ſi de re ſpirituali alias a laico diſſini po teſt, ut docuit Bar. in l. quoties ubi Iaſ. nu. 6.

C. de iud. in l. Titia. ubi Alex. ff. sol. mat. Fely. in cap. cum sit generale, de foro compe. cap. ius Neap. de iud. 7. nu. 2. 3. Alcia. in l. omni nouatione. C. de sacros. eccles. Craue. cōf. 233. nu. 2. est inquam dubia ratio hæc, cū Bar. & relatus alij aduerferunt plures, ut apud Dec. in cap. 2. nu. 24. de iudicis & Didacum Couar. Hispanum, in Epitome de spōsalibus cap. 8. §. 12. nu. 3. & libro practica. quæstionum cap. 35. nu. 1. fortè & melius loquitur Bart. cū causa alias de se spiritualis ratione rei est, sed temporalis ratione personarum contendentiū, ut si causa matrimonij inter uirum & uxorem tractatur, uel inter contrahentes uxorem causa, at hoc casu, & si ratione rei laicus iudex, sit ratione tamen personarum uerè non est, ut statim dicemus, secūdo adduci solent text. cap. causam in l. 2. infra qui filij sint leg. uerum, ut aduerit, & rectè Didacus. d. libro. Pract. quæstio. cap. 35. nu. 1. uerf. secunda conclusio &c. nulla causa spiritualis, nec ratione rei, nec ratione personarum, nec iuris, nec facti erat apud Regem illum Angliæ, sed solum mera temporalis controuersia, cū de bonorum successione contentio esset, nõ pariter suffragatur text. cap. petimus. xi. q. 1. cum iudicium ibi seculare sit in auxilium potius temporalis, quàm ad principale cognitionem cause ecclesiasticæ. minus sustinetur, quod quarto loco ad ferri solet, interesse cuiuslibet iudicis secularis, ne uolentiæ & spoliationes fiant inter clericos & laicos, quare uidemus, laicum iudicem compellere clericum rem apud se depositam restituere. l. ult. §. pen. C. de bonis authen. iud. pōsid. las. l. si fidei iustor. §. pen. nu. 6. ff. qui fatid. coga. Capella Tolosa. q. 67. idem ergo nostro casu, sic argumentatur Afflict. Neap. d. de iud. 2. 4. nu. 3. uerum Afflict. non tantum nititur ex diuisione iuris cōmunis, quam ex capitulis regni, quorum alterum incipit, ad regale fastigium &c. alterum uero incipit, omnis inuasio &c. quare capitulis circumscriptis, aliter dicendum est. rursus intelligit Afflictus, cōpnotoria est spoliatio, nam ob apparentem in iuriam oppresso succurrit laicus, nõ per modum ordinariæ iurisdictionis, sed in auxilij quoddammodo ac subsidium, cum scilicet non adhibetur causæ cognitio in restitutione fienda, quo in casu sic intelligi potest antiqui huius patrie decretum, sub Rubrica. de restit. spoliatorum, cum loquatur quando ita notoria est spoliatio, ut nulla tergiversatione possit celari, non ergo urget hæc argumentatio, tum præsertim, cum uolentiæ clericis spoliato-

ris à suo iudice commodè coerceri possit, cū si clericus laicum, de foro comp. non pariter quinto loco, qui in hac sententia citatur, text. cap. ultimi extra de iud. ad rem confert cum ut aduerit Didacus. d. libro pract. quæstio. cap. 35. nu. 1. uerf. secunda conclusio, & ante eum Bero. in rub. extra de iudicis nu. 61. ex communi sententia loquitur, cum contra uersa est de officio & dignitate seculari, non ecclesiastica. aliqui quoque sic argumētari sexto uisi sunt loco: causa meri possessionis est nuda ab omni spiritualitate, cum in ea non quaratur an canonica uel minus, institutio sit, sed solum cognoscitur illata an sit uolentiæ, uel non, quæ dicitur quid merè temporale, ca. in litteris de restit. spolia. cap. quærela ubi Abb. de electio. cap. episcopi. cap. reintegrand. 3. q. 1. uerum concedo argumentationem ratione rei, at ratio ne persona rum falsa uideatur, ut iam admonui. alij tandem nec rectè factis sic ultimo loco sunt argumentati, 7 causa, possessionis & proprietatis, nihil commune habent. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquiren. posses. sed causa proprietatis spiritualis est, & apud iudicem ecclesiasticum tractatur, ergo causa possessionis erit temporalis tractabiturq; apud laicum. Retorquetur fundamentum, causa possessionis & causa proprietatis ut duo. connexa apud eundem iudicem tractari debet, cap. 1. de causa poss. & proprietate. l. nulli in fi. C. de iud. at causa proprietatis non potest tractari apud laicum, sed apud ecclesiasticum, ergo & causa possessionis. & quod dicitur causam proprietatis & possessionis cōmune nihil habere, intelligit Bero. in d. rub. extra de iud. nu. 58. uer. non obstat secūdo &c. procedere quoad acquisitionem, uel amissionem, non quoad cognitionem, quod ea ratio ne confirmo quia si uera esset argumentatio, laicus etiam in iudicio adipiscende possessionis competens esset iudex, quod falsum est, et infra subijciam, nõ ignoro tamen Ignecum in l. necessarios. §. non alias. 2. parte nu. 10. ff. ad S. C. Syllania. plures retulisse declarat. ad d. l. nulli, sed euitari faciliè possunt: re iugitur ipsa, uideus receptissimam horum interpretum sententiam nullo solido fulciri fundamento. Contrariam itaque adfirmauerunt Butr. in cap. ultimo ext. de iud. Lign. & alij nonnulli in clem. dispensiosa. de iud. quos duo ex reuentionibus secuti sūt Bero. in Rub. extra de iud. nu. 55. & Didacus. d. libro practica. quæstio. cap. 35. nu. 1. uerf. secunda conclusio & eiusdem sententiæ uerè fuit Guid. Papæ conf. 149. & hæc secutus est nouissimè Rola. à Valle in re

spont-

spons hoc anno editis conf. 23. nu. 17. lib. 2. sunt tamen aliqua leuia, quibus illi in hæc adductis sunt opinioem, text. enim Clem. vnicę de caus. poss. & propr. & si causam possessionis, ut proprietatis ecclesiasticā appellet, ideoque tractandam coram ecclesiastico cap. 2. extra de iud. nõ tamen negat posse tractari apud laicum in auxilium clerici iniuriarum passis, nõ enim taxatiue loquitur clemens Pontifex, cuius constitutionem possumus non iniuria intelligere, cum super iure & causa possessionis est cognoscendum, non super solo facto, cum iam ibi causa super petitorio & possessorio, coepta esset coram ecclesiastico, à quolata sententia ad Pontificem Maximum fuerat appellatum, non pariter ad rem confert text. Clem. vnicę de sequestra. poss. & fructuum, cum ibi negetur, ea ratione possessione apud laicum posse sequestrari, quia sequestrarius ille curam & administrationem sequestrati beneficii sustinere habet, ut offendunt uerba illa quæ plenam de ipso & debitam curā gerēs. & c. ibiq; glosa in uerbo. idoneam sentit, quod nõ contingit in casu nostro, in quo solum de administratione iustitiæ agitur, sic & quod adfertur tertio loco à Bero. in d. rub. de iud. nu. 58. nõ defendit ur, inquit enim, quod licet ex collatione, & prouisione beneficii ius in eo ipso iure adquiratur cap. si tibi absenti, de præben. in. 6. possessionem tamen in re spirituali non adquiri, nisi ex inuestitura à persona ecclesiastica facta, qui eam habet authoritatem ca. ex frequentibus cap. ad hæc. §. in quadam, de off. archidia. cap. 1. de eo qui mitt. in posse. & latè declarat Rebuffus in praxi beneficio. in tit. de missione in possessionem nu. 11. 12. erit ergo (inquit Bero.) necessaria personæ ecclesiasticæ in huius possessionis translatione auxilium, sed (ut admonui) non defenditur hæc argumentatio, quandoquidem in iudicio adipiscende non autem recuperandæ concludat, inter quæ non leuis est differentia, cū in adipiscenda sit necessaria causæ cognitio, & tituli ueri non colorati demonstratio, cap. si quando & cap. super eo de off. delega. & si hodie ex stylo potius quam ex iure nõ sit necessaria causæ cognitio, ut testatur Rebuffus in d. tit. de missione in possessionem, in fi. quod non contingit in ipsa possessione amissa recuperanda, in qua non exigitur causæ cognitio super titulo, sed sufficit si coloratus ostendatur, & spoliatio probetur, ut suo loco dicemus, ipse autem ea ratione aduersus communitatem & receptionem sentiebam, quod & si causa ipsa possessionis facti contineat quæ-

stionem, ita ut à laicis tractari possit ex Bar. sententia. d. l. quoties. C. de iud. cū supra relatus, attamen ratione personarum in quibus non potest laicus quouis modo iudicare authent. statuius. C. de episco. & cler. cap. 2. extra de iud. laicum hunc iudicem huius causæ competentem esse non posse, quod enim poterit modo clericum spoliatiorem citare & cogere, ut restituat, quod sustulit? quamobrem communem interpretum sententiam intelligebā ipse quando conuentus spoliator laicus est, sed possessio rei beneficiariæ est, nam & si possessionis causa ob rem subiectam, ut spiritualis tractanda ab ecclesiastico tantum uideretur, at tamen quia flos est facti quæstio, iudicare poterit, & conuenti personæ aliquo tueri se non potest privilegio, ut iudicium impediatur quod alias potest clericus spoliator, in hac sententiam facilius descendendo quia uideo Guid. Pap. d. q. 1. & Boc. d. q. 69. non tam auro fuisse receptiorem opinionem ueram ex ius communis dispositione affirmare, quam quod Martini quinti & Leonis decimi indultis concessum sit, quæ frustra concessa forent si iure cōmuni hoc laicis liceret. ut etiam nouissimè ad uerit Rola. a Valle. d. conf. 2. §. n. 17. lib. 2. nec in hac Patria Pedemontium hanc communè adiuuat sententiam decretum antiquum Serrenis. Philiberti Ducis editum anno 1503. sub rubr. quod clerici Ducales subdit, nõ trahat, Ducales etiam subditos ad curias &c. cū hoc, decretum intelligatur quando causa est merè prophana, quæ iudice ecclesiastico non solet tractari, uel loquitur, quando clericus laicum conuenit iuxta cap. cum sit generale extra de foro compe. vñum hoc tamen dicam, non nisi iusta ratione & causa excellentissimè S. Taurinensem, in quo uñ agnosco Casianū Puteū Bugellesem Præsidem supremum, uirum fide, religione, pietate, doctrina, & moribus cæteris omnibus qui fuerunt uel futuri sunt anteponendum: quam retuli crebriorè, sententiam obseruare, refert tamen, hæc de re uerba faciens, Robertus Maranta Venusinus, in tract. de ordine iudiciorum in quarta parte in. 7. distinctiōne iudiciorum in sine, in reno spoliatos a clericis hac uñ cautela, ut per editum citari curet spolia. a iudice laico, quæ uis qui sua putauerit interesse, ut cõpareat a legaturus, quidquid uult, quare nõ Caius ipse spoliatus restitui non debeat ad possessionem sui beneficii, & clerico spoliatore comparante in eum iudicare iudex is potest, cum tunc clericus spoliator non possit dici reus conuentus sed actor, ex quo sua compartio est uolenti-

ii ij taria,

taria, vt docent Bal. Castren. Alex. & ceteri, in l. testamenta omnia. C. de testa. & Afflic. d. decisione. 2. 4. nu. 7. in fi. Dec. cons. 187. nu. 3. vers. non obstat quod citatio. Neuz. cons. 20. nu. 19. Rola. a Valle cons. 29. nu. 9. 12. lib. 2. verum Marantæ cautela & leuis est, & eludi facile potest, tum quia is per edictum citatus non cogitur comparere, vt in his terminis declarat Afflic. d. decisione. 2. nu. 9. qui subdit, quod si cogatur clericus comparere, & citatio nem & iudicium esse nullum, quare prodesse parum poterit cautela hæc spoliato, si spoliator diligens erit & callidus, vt non comparendo, nec enim, comparere cogitur omnes. l. si eo tempore. C. de distract. pigno. Marianus Soc. Se. tra. citatio num. Are. 22. in fine. Accedit, secundum citationem hanc nullius esse momenti, si constat quis nam possideat, is enim, vt persona certa nominatum, non per edictum & proclama citandus est. l. §. pen. ff. de ventre inspicie. Bar. in extrauaga. ad reprimendum in verbo per edictum in fine, Alex. cons. 107. nu. 1. lib. 5. Fely. in cap. 2. nu. 8. de constit. Ias. cons. 86. nu. 12. lib. 3. Paris. cons. 31. nu. 29. lib. 4. & ideo egregie respondit Rui. cons. 63. nu. 20. in fi. lib. 5. citationem hæc per edictum, præsumptam scientiam inducere, quæ nõ sufficit quando vera notitia exigitur, quod sensit & post alios a se citatos Marfil. singul. 259. Generalis &c. qui post Abbatem in cap. ultimo de vita & honestate clerici, affirmat, si clericum suo iure ex sola citatione per edictum priuari non posse, sed nominatum citandum esse. Tertio parum prodesse potest citatio ista quia si clericus & spoliator compareat, & se possidere alleget, poterit allegare fori priuilegium, & remissionem ad suum iudicem petere, eritque illa concedenda, ut egregie in his terminis citationis tradit Capicuis Neapolitanus Decif. 8. nu. 3. post Ancha. in ca. ea quæ q. 17. de reg. iur. Accedit. 4. loco citationem hanc generalem non prodesse spoliato, nec possessori nocere, quia quando agitur de possessione transferenda ab vno in alterum, non sufficit generalis citatio, sed nominatum possessor citandus est et si ignoretur, vt debet diligentia nõ leui actor, ut cognoscat quis nam is possessor sit, ut etiam citari curet: sic Ancha. in cap. ultimo de electio. ex illo textu, quem fecutus fuit Alex. cons. 5. nu. 1. 2. lib. 2. qui affirmat hanc generalem citationem, compareant qui sua interesse putant, pulchre & late Crauetta consil. 225. nu. 1. & nu. 5. vbi alios plures retulit, citantq; omnes in hanc sententiam text. illum meminert. C. unde ui, ut diximus su-

pra in 8. remedio. q. 13. citari quoque potest Cautela, si vera esset unaq; Petri Calephati doctrina quam is in l. de ijs nu. 37. ff. de transact. retulit, dum citando Dec. cons. 700. num. 9. vers. secundo non obstat, inquit illam citationem fieri in actibus in iurisdictionis voluntarie ad eosq; actus solui restringi, ut in insinuatione: sed mea sententia (pace illius tanti viri dixerim) labitur. quoniam nec Dec. nec Bal. ad eum casum se restringunt: sed solum sentunt clericum facilius potuisse citari, quia is actus erat voluntarie iurisdictionis. In ea igitur (ut rem paucis finiã) opinio sum, ut sic plures distinguantur casus. Primus est, cum de recuperanda possessione rei beneficiarie agitur inter duos Laicos, tunc Laicus Iudex competens est, & si possessio rei spiritualis sit, hocq; casu procedat crebrior relata sententia. Secundus est casus, quando de possessione rei beneficiarie agitur, & Laicus spoliator conuenitur, is potest ut retuli conueniri coram iudice suo idest Laico. Tertius casus, quando inter duos clericos conteditur de hac possessione, tunc laicus cognoscere nõ potest. Quartus est casus quando spoliator est clericus, & spoliatus laicus ad huc clericus spoliator sub iudice laico, ex iam relatis rationibus conueniri non potest.

In Adipiscenda autem scio apud neminem dubitari laicum iudicem inter clericos iudicare minime posse, cõ de possessione rei spiritualis seu beneficiarie disputatur, sic affirmant omnes, ut testatur Bero in rub. extra de iudicijs numero. 51. & nouissime Crauetta consil. 10. 4. nume. 17. versic. nec obstat. Didaeus. d. l. Practica. questio. cap. 35. nume. 1. versic. prima conclusio, insecuti omnes Guid. Papæ. q. 1. habet enim iudicium hoc sibi annexam proprietatis causam, quæ vt spiritualis laico tractari minime potest, cap. etiam de ordine cognitionum cap. lator, qui filij sunt legit. ut apud illos susus. Vnus tamen Ioannes Igneus in l. Necessarios. §. non alius secunda parte nu. 42. ff. ad. S. C. Syllania. aliter sensit, & male, quia vbi is clericus possessionem adipiscatur, super titulo saltem summarie cognitionis est, ut iam admonui.

Quæro. 19. vtrumne & causa hæc summarie tractanda sit, non seruato exacto illo iudiciorum ordine; & tractandam esse, affirmarunt Bartolus in extrauaga. ad reprimendum in verbo. Summarie num. 12. Soci. d. l. rem quæ nobis num. 74. qui alios in hanc sententiam retulit, glo. in l. 3. §. ibidem. ff. ad exhiben. Ripa. in l. naturaliter. §. nihil commune nume. 86. ff. de

ff. de adquiren. possess. glo. l. vlt. in fi. gl. r. C. quileg. perso. hab. sta. in iud. & probatur in l. munerit in l. momentaria. C. unde ui. In hac Patria Pedemontium ex relato sæpius

antiquo & decreto, De restit. spolia. res est clarissima, dum constitutum est per summariam informationem sine processu & litigio, spoliatum ipsum restituendum esse, quod ex nouis decretis confirmatur, in quibus constitutum est, omnes causas summarie, & sine strepitu iudicij esse tractandas, quanto fortius causa hæc spoliationis, quæ dicitur ceteris fauorabilior: sic in omnibus causis possessoris summarie esse procedendum tradit late satis Rebuffus in comm. Regiarum constitutio. tomo. 3. art. 4. glo. 1. ubi fit in uniuersa Gallia feruari scribit; sic feruatur Mediolani, & Papiæ, vt sæpius in eisdem iudicijs cognoui.

Quæro. 20. an & libellus porrigi debeat: & non esse porrigendum in fortiori casu affirmavit Lucas à Pêna. in l. si coloni. q. 19. & ibi Jo. à Platea. col. 3. vers. & ex prædictis. C. de agricol. & cens. dum opinantur in casu illius remedij libellum non esse porrigendum, vt in 10. remedio ex d. l. si coloni. qu. 15. vno verbo retuli, remque hanc hic excutiendam proposui: ea ergo is Lucas adducitur ratio, quia si libellus porrigeretur, nõ esset possessio sine aliqua cunctatione, illicõ & sine disputatione restituenda, vt iure restituenda est. Et si his causis ubi summarie procedit nõ esse necesse libellum offerre tradunt Roman.

conf. 519. In casu proposito in fi. Marfil. sing. 102. clausula; Rola. a Valle consil. 71. nu. 37. li. 1. Verum hæc ratio non me multum mouet, quia libellus non est in causa, vt restitutio impediatur, sed sunt quæ obiciuntur exceptiones, vt dominij, criminis, & similes, quare melius hanc sententiam probare videtur text. in Clem. sæpe in principio ibi, necessario libellum non exigit, & ibi glo. de verb. sig. negat enim is text. necessarium esse libellum, cum causa summarie est tractanda, vt est in casu nostro.

Contrarium tamen sensere alij, ut præcitate loco refert is Lucas, qui & Specul. citauit in tit. De libelli conceptione. §. nunc dicendum versic. 24. & 26. & crebrior hæc videtur sententia quando quidem, quæ plurimi, quos infra sequenti quaestione referam, disputant quoniam pacto libellus in causa ista concipendus sit, immò ipsemet Bartolus in extrauaga. ad reprimendum in verbo. Summarie nu. 2. inquit, in causis his summarijs libellum ita plene esse formandum, ut in causis ordinarijs, & clare

in interdico vnde ur, in quo ut diximus supra, est summarie procedendum: esse necessarium libellum tradit Inno. in cap. 1. & ibi Abbas nu. 14. de libelli obla. & latius ibidem hoc affirmavit Maria. Soc. sen. col. 16. in. 52. & 53. fallen.

Conciliarij possunt hæc interpretum cõtrouersia ut distinguamus, aut quarimus, an solemnis libellus in his casibus sit porrigendus, ut in causis ordinarijs, & tunc procedit prima relata opinio, non esse necessario dandum, nam cum solemnitatem quandam contineat, illa cessat in casibus summarie finientis, vt censuit Ias. in §. præiudicialis num. 35. Inst. de actio. & in consil. 2. col. vlt. lib. 3. Soc. Inn. consil. 75. nu. 1. consil. 82. nu. 1. lib. 2. & late Neuz. consil. 32. nu. 7. dum affirmat coram his villarum Prætoribus, coram quibus summarie proceditur, necessariũ nõ esse libellum: aut dubitatur, an qualis qualis petitio, quæ libelli sit loco, offerenda sit, & tunc posterior sententia procedit, nec enim in quouis causa in qua summarie proceditur est omittenda petitio, sic declarat egregie Socin. Sen. consil. 52. nu. 2. li. 4. post multos interpretes in d. Clem. sæpe de verbo. sign. quæ loci Georgius Natta in principio in glo. in verbo. necessario, qui sanè tex. clem. sæpe, hoc clare probat, dum in casibus illis negat libellum esse offerendum, esse tamen dandum petitionem in fine affirmat, idem sensit Signo. consil. 11. nu. 7.

Declaratur. 2. relata sententia non procedit in hac Patria Pedemontium ex decreto illo Ducali. De restitutio. spolia. quo est cautum restituendum esse spoliatum, sumptis summarijs informationibus parte uocata ad videndum iurare testes; dum enim statim vult sumendas esse informationes, ostendit sufficere si spoliatio ex capitulis deducatur, & tunc & capitula loco petitionis erunt, ut in simili post Ioan. Andream in additio ad Specul. in tit. De libelli concep. §. nunc dicendum q. 22. tradit Maria. Soc. Sen. in cap. 1. col. 16. vers. 54. fallit de libelli obla. dum tradit quod ubi duo contendunt se esse in possessione, nec vnus, nec alter vult dare libellum, seu petitionem, ne constituendo se actorem in possessione sibi præiudicet, recipiendas esse informationes super solis capitulis, & illa loco petitionis erunt, & hoc in casu intelligo doctrinam Ioan. Monachi relata à Roma. d. cõff. 519. in fi. & a Marfil. sing. 102. clausula &c. dũ affirmavit, iudicem ab articulis initium sumere omiffa libelli oblatione, & Specul. qui supra nu. 36. vers. Generaliter autem &c. inquit

re & in hac Patria Pedemontium ex decreto illo Ducali. De restitutio. spolia. quo est cautum restituendum esse spoliatum, sumptis summarijs informationibus parte uocata ad videndum iurare testes; dum enim statim vult sumendas esse informationes, ostendit sufficere si spoliatio ex capitulis deducatur, & tunc & capitula loco petitionis erunt, ut in simili post Ioan. Andream in additio ad Specul. in tit. De libelli concep. §. nunc dicendum q. 22. tradit Maria. Soc. Sen. in cap. 1. col. 16. vers. 54. fallit de libelli obla. dum tradit quod ubi duo contendunt se esse in possessione, nec vnus, nec alter vult dare libellum, seu petitionem, ne constituendo se actorem in possessione sibi præiudicet, recipiendas esse informationes super solis capitulis, & illa loco petitionis erunt, & hoc in casu intelligo doctrinam Ioan. Monachi relata à Roma. d. cõff. 519. in fi. & a Marfil. sing. 102. clausula &c. dũ affirmavit, iudicem ab articulis initium sumere omiffa libelli oblatione, & Specul. qui supra nu. 36. vers. Generaliter autem &c. inquit

re & in hac Patria Pedemontium ex decreto illo Ducali. De restitutio. spolia. quo est cautum restituendum esse spoliatum, sumptis summarijs informationibus parte uocata ad videndum iurare testes; dum enim statim vult sumendas esse informationes, ostendit sufficere si spoliatio ex capitulis deducatur, & tunc & capitula loco petitionis erunt, ut in simili post Ioan. Andream in additio ad Specul. in tit. De libelli concep. §. nunc dicendum q. 22. tradit Maria. Soc. Sen. in cap. 1. col. 16. vers. 54. fallit de libelli obla. dum tradit quod ubi duo contendunt se esse in possessione, nec vnus, nec alter vult dare libellum, seu petitionem, ne constituendo se actorem in possessione sibi præiudicet, recipiendas esse informationes super solis capitulis, & illa loco petitionis erunt, & hoc in casu intelligo doctrinam Ioan. Monachi relata à Roma. d. cõff. 519. in fi. & a Marfil. sing. 102. clausula &c. dũ affirmavit, iudicem ab articulis initium sumere omiffa libelli oblatione, & Specul. qui supra nu. 36. vers. Generaliter autem &c. inquit

- quit libellum non requiri, cum testes immedie recipiuntur: clarius hoc est dispositum Papie ex statuto. 54. In ciuilibus. De possessione uolenta, uel clandestina restituenda, quo est cautum nec in scriptis esse necessariam petitionem.
- 247 Quæro. 21. quomodo in ea petitione & qualiquam libello sit concludendum Soci. d. l. rem quæ nobis nu. 14. inquit actorem debere narrare se possedisse, & deinde ex causis in iustis, ac sine sua culpa & facto de possessione cecidisse, eaque spoliatum fuisse, possessione que illam rem conuentum possidere, deinde concludere debet, se esse ad suam illam possessionem reintegrandam, illamque sibi restituentam: sic omnes in ea ad sedem. de restit. spolia. & clarius ac plenius Pract. Papiensis in forma libelli, in causa spoliatae possessionis, qua in re est animaduertendum, quod quem admodum in cæteris, sic & in hoc casu, spectanda est solius libelli conclusio, quidquid fuerit narratum, ut in nostris his terminis est tex. in cap. ex parte B. ubi Abbas de foro compe. & post Specul. & alios plures, quos citat, tradit Ripa. in l. naturaliter. §. nihil commune nu. 197. de acquir. possess. & in cæteris casibus solam libelli conclusionem esse spectandam tradunt Barto. in l. certi conditio. in principio nu. 2. ff. si certum petat. Dec. consil. 57. nu. 1. 2. consil. 62. nu. 1. Cur. Sen. consil. pen. col. pen. versicu. accedo ad tertium, Soc. Sen. consil. 112. nu. 5. lib. 4. latè Neutiz. consil. 4. nu. 7. & pulchrè declarat Gomef. §. sequens nu. 12. Inst. de actio. dum inquit hoc procederet in actionibus specialibus, quarum una ab altera ex medio concludendi discernitur, secus cum actio specialis concurrat cum generali, nã tunc ex medio concludendi, una non discernitur ab altera, cum una, & eadem sit conclusio citat notab. textum. l. item apud Laheonem. §. edicto de iniurijs. & Bartolum in l. 1. §. hoc edicto. de oper. no. nuntia. ex qua declaratio infertur, quod si uera est illorum sententia, quam retuli & probaui supra. q. 2. hoc reintegranda remedium non esse nouum, & à cæteris distinctum, sed generale cætera comprehendens, nullam esse differentiam in medio concludendi, siue concludatur, in hoc remedio, siue in interdico unde ui, cù semper concludatur possessionem sibi restitui, ut uo uerbo attingi. d. q. 2. erit ergo sola differentia in medio concludendi inter causam possessionis & petitorij, cum in uno petatur rem restitui, in altero uerò possessionem, ut in anteludij admonui.
- 248 Quæro. 22. utrumne in hoc remedio necessaria sit litis contestatio, & necessaria esse, affirmat Soci. in d. l. rem quæ nobis nu. 14. versu. 3. dubitatur. Et hanc communem esse sententiam testatur Alex. d. §. nihil commune nu. 96. l. af. nu. 167. & ibi Ripa. nu. 182. hanc probauit Rotta in Decisio. nouis in tit. de re sita. spolia. Decisio. 2. in fi. eam est secutus Alex. consil. 2. num. 11. lib. 3. qui citat textum clarum in cap. 2. ut lite non contest. latissimè disputat de omnibus possessorij Maria. Soc. Se. cap. qm̄ frequenter col. 23. versu. 62. fallit ut lite non contesta. & esse necessariam abolute in quous possessorio scribit Rebuffus in Commentarijs Regiarum constitutio. tomo tertio, tit. de materijs possessorij articulo. 4. gl. 1. in fine, ubi testatur in interdico Recuperanda, sic in Gallia seruari, inquitq; satis litem in his contestari: cum contrariæ possessiones allegantur idem censuit Dec. consil. 305. num. 5. versu. 2. quia, Io. Baptista Ferreris consil. 95. nume. 1. Plotus in l. si quando nu. 114. C. unde ui, Capella Tolo. q. 226. Declaratur non procedere in hac Patria Pedemont. ex illo §. decreto. De restit. spolia. quo omiffa litis contestatione, spoliatum agere posse,

- posse, ut restituatur, conceditur, ut ostendit illa uerba, parte uocata, ad uidendum iurare testes dumtaxat, nam si immediatè testes possunt recipi, datur intelligi non esse necessariam litis contestationem, ut nec etiam necessaria est libelli oblatio, sic post Specul. retuli supra q. 17. in si. quæ duo à pari uidentur procedere, cum nec litis contestatio sit tunc necessaria, ubi necessarium nõ est libellus, ut docet Abbas, in cap. quoniam frequenter, nu. 3. in fi. versu. item in casibus in quibus, ut lite non contesta. & ibi Maria. Soc. Sen. col. 18. versu. 22. fallit & c. ubi declarat, sed fortè decretum hoc Pedemontium solum intelligendum est in sola notoria spoliatione, ex illis uerbis: & in loco spoliationis ipsa spoliatio erit notoria: & paulò post, aut alias legitimè apparebit ipsam spoliationem fore notoriam, ita quod non possit aliqua tergiversatione celari, si enim intelligimus hoc in casu tatum hoc decretum, dubium non est non esse necessariam litis contestationem, ut tradit Abbas in d. ca. quoniam frequenter num. 3. versu. extra gloriam, ut lite non contesta. & ibi Maria. Soc. in col. 27. versu. 64. fallit; & clarissimè Plotus in l. si quando num. 114. in fin. C. unde ui; quàm mò in notorijs omittitur citatio cap. cum olim de re iud. in cap. Cum ex infuuatione de appella. est tex. & ibi glo. ac Bartolus in l. 2. §. quod de frumentaria. ff. de adm. rerum rerum ad Ciuit. pertine. latè Gramma. Decis. 36. num. 50. l. af. consil. 86. in fi. lib. 3. sic nec ali quis ordo aliquæ solemnitas solet in notorijs obseruari cap. quæ Lotharius. 2. qu. 1. Baldus. l. Præsbyteri. col. pen. C. de Episc. & cler. latè Gramma. d. Decisio. 36. nu. 45. Dec. consil. 544. nu. 6. Marfil. consil. 5. num. 2. & fing. 511. & Paris. consil. 111. nu. 8. lib. 4. & esse intelligendum hoc decretum de sola notoria spoliatione, suadent clarissima uerba toties geminata, rursus illa uerba, ita quod non possit aliqua tergiversatione celari, illud enim uerè notorium dicitur, quod celari minime potest, ut docet Baldus in l. Ciues. C. de appella. Ant. Bugos in cap. ad nostram nu. 27. de emptio. & uend. Io. Iaco. de Leonardis inter consilia Brunij consil. 117. nu. 176. Verù hoc decretum esse intelligendum in spoliatione non tam clara & notoria, suadent multa, ut illud, quod si ita intelligeremus frustra esset conditum hoc decretum, quandoquidem idem iure communi constitutum appareat, quare illa summitur interpretatio, ne frustra factum quid sit. l. si quando in principio de leg. 1. l. qui concubinam. §. qui hor-
- 263 ubi stricta summenda est interpretatio. l. 1. in fi. ad municipa. cap. 1. ubi Abba. de rescrip. Dec. in cap. cum ordinem col. 2. de rescrip. & consil. 359. col. ult. Craue. consil. 135. num. 24. consil. 201. nu. 13. & in materia odiosa ac strictissime intelligenda, ita etiam uerba sunt intelligenda, ne frustra adposita sint, sic latè idem Craue. consil. 272. num. 7. & consil. 294. col. 12. versu. 5. loco, quod uerum etiam intelligit Soc. Iun. consil. 94. nu. 20. lib. 3. etiam si uerba uix couenirent, cætera quæ adferri possent, sciens, ac ex industria prætereo Secundo si notoria esset spoliatio, quorū informationes fumere, & testes interrogare, quando illa sit notorijs uis, ut releuet ab onere probandi, est propositio sit opus, ut tradit glo. in l. Ciues. C. de appella. glo. l. 1. ubi Bartolus. C. qui & adue. quos in integ. rest. non possit, & in l. emptorem in fi. de actio. empti. l. af. in l. si uero. §. qui pro rei num. 9. ro. ff. qui satisd. cog. Cur. Iun. in l. ex quacunque nu. 16. ff. si quis in ius uoca. non ierit in l. qui in potestate nu. me. 7. C. de in ius uoca. & consil. 61. nu. 7. Soc. Jan. consil. 61. nu. 39. lib. 1. & alibi sepius Intelligo ergo hoc decretum in quacunque spoliatione, ut generaliter provideat, & uerba illa notoria, ita quod aliqua tergiversatione celari non possit, intelligo factis probationibus, ut litera ipsa sonat, nam examinatis testibus sumptisque in formationibus, res dicitur esse notoria, cum notorium illud esse dicatur, quod duobus uel tribus testibus præsentibus & scientibus sit. Bartolus in l. si tutor. C. de periculo tuto. Craue. consil. 121. nu. me. 2. 3. alia quoque ratione suadet in casu huius decreti litis contestationem minime necessariam, nam uult iudicem ex officio posse procedere, quo sit ut litem contestari opus non sit, sic docuit glo. in Rub. ff. de interrog. actio. latissimè declarat Soc. in d. cap. quoniam frequenter col. 20. versu. 25. fallit, ut lite non contesta. Ex statuto Papie §. 54. In ciuilibus. De possessione uolenta uel clandestina restituenda, clarius est idem constitutum, necessarium minime fore litis contestationem, quare in hoc ut iuris communis correctorium est intelligendum, ita ut corrigat minus quàm sit possibile. l. 2. C. de noxa actio. cap. cum dilectus. de consue. Fely. & cæteri in ca. 1. de constit. Goza. consil. 19. nu. 5. Paris. consil. ult. nu. 6. lib. 3. Craue. consil. 236. nu. 9. & consil. 259. nu. 2. & alibi sepius Quæro. 23. an in libello, quo hoc remedio agitur, spoliationis factæ tempus apponere necessario

necessario debeat, & non esse apponendum censuit Alex. consil. 6. num. 1. 2. lib. 3. Soc. Sen. d. l. rem qua nobis, num. 14. versic. dubitatur etiam quarto, de adquirenda possessione, & consil. 109. colum. 2. versic. secundo principa liter libr. 7. idem censuit Afflictus Decisione 250. illa adducti sunt prima ratione, quia hac actio infamiam non irrogat, nec iuris nec facti, ergo spoliatio non est de rebus, sed de iure. prator edixit in principio ubi Bartol. ff. de iniurijs, quod tamen non infamet hoc remedium patet, quia non connumeratur inter casus illos, qui infamiam irrogant. Rursus dicitur conditio ex lege, id est, ex eo canone, quae non solet irrogare infamiam. l. cessat de actione. & obligatio. adfertur & secunda ratio, quia iure Pontificio tunc rigor apponendi tempus in libello, non seruatur, sic Soc. d. consil. 109. colum. 2. versic. secundo principaliter, in interdictione autem unde vi, est diuersum, vt late retuli supra in primo remedio quaest. 38.

272 Quae 24. an in hoc recuperanda possessionis iudicio personarum legitimatio sit necessaria, & necessaria fore apud omnes receptum est: nam affirmant omnes in summaris quibuscumque iudicijs necessaria esse hanc personarum legitimatioem, vt probare videtur tex. ubi glo. in l. 1. §. si ea. ff. de veter. in possess. mittent. quem in hanc sententiam citauit Bal. in l. vltima. q. 5. C. de edicto diui Adria. tollendum loquitur in illo adipiscenda possessionis remedio, quod summarie tractari solet Baldum secuti sunt ceteri, vt Ias. in Rubr. C. qui admitti nu. 4. ubi Iacobus Niger nu. 9. idem Ias. in l. 2. nu. 4. C. de edicto diui Adria. toll. quod loci eiusdem sententiae retulit Bar. in extrauag. ad reprimen. in verbo, summarie col. 2. sic Petrus Girardus Petrasanta sing. 23. notant Bar. & Craue. consil. 104. num. 1. Neuiz. consil. 18. nu. 4. Sebastia. Vantius tracta. nullitatum titulo. de nullita. sententiae ex defectum in hab. seu manda. compare. nu. 3. & nouissimè Rola. à Valle. consil. 46. nu. 2. lib. 2. hoc anno 1565 euulgato, quia fortius, & ad rem maxime nostram Iason, & alij plures ex relatis affirmant, t filium familias sine patris consensu in iudicio summario esse non posse ex l. vltima. §. 1. versic. necessitate. C. de bonis quae liberis, sic Bal. in l. nec quicquam. §. de qlano. col. vlt. ff. de off. proconf. & lega. quem sunt secuti Iason. Nig. Marfilus & Rola. a Valle post Alex. consil. 59. col. 1. lib. 2. idem placuit Guid. Pa. q. 54. & q. 40. & Ioanni Corasio in l. qui liberos, secunda parte nu. 19. ff. de ritu nuptia.

ex quorum autoritatibus satis superque constat hanc esse crebriorem, & si aliter uisi sint sentire Aret. in l. & si minores. 4. fallen. C. si aduersus rem iud. Natta in clem. sepe. §. quae omnia col. 25. q. 5. principali, de verbo. sig. la. cobinus à Sancto Georgio. l. 1. C. qui admitti, Barba. consil. 86. col. 2. lib. 3. Corne. consil. 218. lib. 1. quos est secutus Neuiz. d. consil. 18. nu. 11. qui verè, malè sentiunt, vt statim intelligemus, ad rem nostram magis accedit sententia & doctrina Baldi in consil. 492. in causa vertente inter lib. 3. & eiusdem. in l. vltima. §. 1. ver. necessitate col. pen. versic. pone filius agit possessio. C. de bonis quae liberis, dum affirmat t filium familias in hoc iudicio recuperanda possessionis minus legitimam habere personam, ideoque patris consensum fore necessarium, idem censuit, Curia Delphinatus, vt retulit Franc. de Marchis. q. 69. quae sane quaestio vtilis admodum est, & in foro quotidiana, hanc ipse Baldi sententiam sequor & si non ignorem, quae à Bal. ac Franc. de Marchis adferuntur, non vrgere multum, Baldus cuius in d. responso 492. sic primo argumentatur, t ualeat argumentu de contractibus ad iudicia. l. si quis seruum & l. si quis cum filio. ff. de peculio, & tradit Euerard. in centuria legali. in argumentu seu loco à contractibus ad quasi contractus, sic licet argumentari ab vltimis vtilitatibus ad iudicia. non est verum, ubi Bar. & ceteri omnes. ff. de pigno. actio. late Euerard. in centuria legali in loco ab vltima voluntate ad iudicia, nunc sic, patris consensus necessarius est cum filius donat causa mortis. l. tamis §. 1. ff. de dona. causa mortis, sed donatio causa mortis, contractibus aequiparata glo. l. 2. ff. de dote prelega. vel vltimis v oluntatibus l. 2. ubi omnes, ergo idem dicendum est in iudicijs: hac argumentatio dilui potest facillimè ideo in ea donatione exigij patris consensum, quia de suo agit incommodo, quamobrem, videmus in bonis castrensis aliter obseruari, t quoniam à filio patre inconsulto donari possunt. l. filius familias. §. vltimo in fi. de dona. Soc. in l. 1. §. fuit quaesitum col. pen. ff. ad Trebellia. Secundo loco sic argumentatur Baldus, patria potestas, est de iure ciuili. §. praeterea. Inst. de patria potestate. sed de iure ciuili filius familias integram non habet personam, ergo sine patris consensu in iudicio esse non poterit: diluitur vno verbo argumentatio, quia Baldus, minore non illam propositionem, verà esse non probauit: tertio ergo loco argumentatur Baldus, t filius familias regulariter esse non potest in iudicio contra ipsum patrem. l. 1.

libellus & litis cōtestatio necessaria sunt, Bar. l. momentaneq. C. qui legitimam perso. habet. in iudicio. & latissimè diximus supra. q. 20. 22. sed ubi iudicij ordo exigit seruatur, tres personae in iudicio esse debent, iudex Actor. & Reus. cum ergo filius familias non sit, integer homo, sequitur sine patris consensu, non posse esse in iudicio hac argumentatio, facili negotio destruitur, tum quia proconstanti verum praesupponit Franc. de Marchis, quod in controuerfia positum est filium familias integram non habere personam, tum quia, non sequitur, ordo iudicij seruatur, ergo tres personae in iudicio esse debent, quia & in ceteris ubi iudicij ordo non seruatur tres exiguntur, vt re ipsa patet, & tradunt omnes in Rubrica extra de iudicijs vltimo ergo loco Franc. de Marchis hanc firmam opinionem auctoritate Baldi in d. l. nec quicquam. §. de plano. col. vlt. ff. de off. proconf. quem alij plures supra relati sunt secuti, inquit enim Baldus, etià in causis summaris ac executiuis, quae de plano tractari possunt filius familias sine patris consensu in iudicio esse non potest, sed disputando euitari potest, tum quia probabilis, est non necessaria Baldi & aliorum interpretum auctoritas, tum quia non probat Baldus filium familias sui quatuor illegitimum habere personam standi in iudicio.

Contrariam ergo sententiam, filium familias in hoc iudicio, possessionis recuperanda sine patris consensu esse posse, sicque legitimam habere personam affirmant. Crebrius nostri interpretes, & praeterea sibi parum constant, Baldus cuius ingenium & doctrinam, & si admirantur & suspiciant, non immerito amnes cum nullum iuris locum ignorare dicatur, vt scripsit Iason. in l. 1. de qua. si certum petita. in l. Diuortio. §. quod in anno tertio nota. ff. de iur. iur. Craue. consil. 92. nu. 2. & consil. 66. nu. 4. quamobrem tunc causis decidendis finiendaq; maximam esse Baldi auctoritatem, scripsit Castren. consil. 132. lib. 2. quem retulit Craue. d. ead. C. 66. nu. 4. hinc dixit Dec. consil. 284. nu. 3. t irreprehensibile esse iudicem, qui in causa decidenda Baldi est legitima opinioem, quod & annotauit Bologninus consil. col. 92. in fine, quin et regre scripsit Hieron. Cagnolus, in proem. ff. in §. dissolutum nu. 172. post Castren. quem citat tantu adeo & acuti fuisse ingenij Baldum, vt cum à teneris vltq; admiratus fuerit iure eorum iudicium significet Bartolus, verum tamen vt oportet in multis & ipse fecit, nam nec semel is bonus dormitauit haec merus, vt est in veteri Hicoria non proreptio

lib nulla. ff. de iudicijs, Patria ergo potestas respicit iudicium ergo nec alio filius familias ex periri poterit sine patris consensu: possumus rectè sic respondere; tunc demum inter patrem & filium litem esse non posse, quando res super qua est cōtrouersia patri per filium acquiritur, at cōtrā, quo rei acquiritur filius ipse dominus permanet, vt eo tex. l. 1. lib. nulla, satis sum perq; probatur cuius rei rationem egregiam adfert Vaconius Roma. lib. 4. declaratio. iuris cap. 143. nā si filius patri acquirit, nulla inter eos iustitiae, mei & tui esse potest cōtētio, ergo nec litem, diuersum, cum sibi acquirit, filius, quamobrem Castrense peculium inter eos litem esse potest. glo. d. l. lib. nulla tex. in l. cū oportet. §. eadem. C. de bonis quae liberis. Soc. tract. fallentia. reg. 244. fallen. 3. & in peculio clericorum, quod annotauit Afflict. decisio ne 241. nu. 1. sic in t bonis aduentitijs si patri, vsusfructus non acquireret, vt post alios, in l. lib. nulla, decidit Antonius Capicius, decisio ne. 56. nu. 1. accedit praeterea ad cōfirmationē, quod vbi cumque de solo filij detrimento agitur, quod causatur ab ipso patre, t litem inter eos esse posse, vt cum pater bonorum euerfor & dilapidator, t illorum proprietatem perdit & dilapidat quod probat. l. Imperator. ff. ad Trebellia. ubi Alex. Soc. d. reg. 244. fallen. 8. lo. Baptista à sancto Severino in l. frater à fratre. §. quaesitum est nu. 120. ff. de condic. indebiti, & post multos, vt quid singulare annotauit, Marfil. sing. 613. clarum & expeditum & c. Baldus ergo qui supra sic quarto loco ex eo t hac adducebatur sententiam, quod t Patria potestas in septem consistit glo. §. 1. Inst. de Patria potesta. sed inter illa, hic casus enumeratur, vt non possit filius familias esse in iudicio sine patris consensu, ergo nec hoc nostro casu esse poterit, vno verbo possumus satisfacere, glo. auctoritatem probabilem quidem esse, necessariam minime, ut scribunt omnes in l. 1. ff. si certum petita. quinto in hanc sententiam citat Baldus tex. l. vltima. §. 1. versic. necessitate. C. de bonis quae liberis, qui posset euitari, vel si receptionem sensum ab Orithone glo. atore probati, vt statim subijciam, sequeremur, uel si diceremus, non magis textum illum concludi, sionem hanc nostram, quam illam absolutam regulam, filium familias legitimam non habere personam standi in iudicio sine patris consensu, sed hac de re statim, quamobrem Franc. de Marchis. d. q. 69. sic argumentatur, quod licet hoc iudicij quo ad dilationes & alia non nulla momentaneum sit, quo tamen ad ordinem iudicium momentaneum non esse est

291 sibi enim parum constans verè fuit Baldus & presertim cum de iure interrogatus responderet, vt admonuit post multos Craue. conf. 283. col. 4. vers. & hic proprie verificatur &c. vbi post Butrium, Corneum, Castren. & Decium affirmat Baldi cerebrũ fuisse semper in aere, & veluti auis volitasse, ob idq; sepius sine suo capite fuisse locutum, & in perdifficilibus iuris controuersis sepius a se ipso, vt inconstans recessisse, quare censuit Ruinus conf. 18. nu. 17. lib. 3. Baldo tunc esse deferendum, si illius auctoritas lege adiuuatur, alio qui in responsis non parum defecisse. Reuertamur in viam è qua digressi sumus paulatim in nostra ergo disputatione, filium familias posse esse in iudicio recuperandæ possessionis sine patris consensu probauit Baldus col. 217. verba libelli col. 3. vers. secundo principaliter dubitatur lib. 2. illum sunt secuti Orianus in cap. quoniam contra in verbo confessionis de probatio. & Parpalea. in rubrica. C. qui admitti, vt retulit & probauit Neuz. col. 19. nu. 1. 2. 3. nec dissentit Petrus Rebuffus in commentarijs Regiarum constitutio. Tomo. tertio, titulo De Materijs possessorijs, articulo septima glosa. 1. num. 13. quo loci affirmat in cæteris omnibus possessorijs iudicijs Filium familias esse posse in iudicio sine patris consensu. Verum animaduerti aliquando hæc Baldi & sequacium sententiam, nec iure, nec ratione fulciri: nam text. qui primo loco citatur in l. 1. C. si per uim vel alio modo, non probat quando quidem illa ratione illud constitutum sit, quod ab absentis facturum non erit, quam obrem eo loci non ad sui commodum agit, vel seruus, vel minor, vel filius familias, sed ad absentis commodum, quoniam contra riam potius affirmare uidetur sententiam, dum sit, inquam in cæteris seruum filium familias & alios in his personis non sustinere legitimam personam, cum istis fauore absentis tantum sustinere dicantur. Secundo ergo loco adducitur Baldus ex l. vltima. C. qui legitimam habuerit personam standi in iudicio, & licet ibi glosa solum intelligat in defendendo, non in agendo, quam probauit Ericus de Marchis. d. q. 69. num. 2. attamen verius est, vt intelligatur etiam in agendo, vt clara sunt istius textus verba, ibi actio exerceri potest. Ipse autem intelligo, d. l. vltimam, loqui in eo possessorio momentaneo, quod minimi est detrimeti modiceque considerationis, in quo nec appellatio admittitur, vt late explicauimus supra in Nono recuperandæ possessionis Remedio ex l. si quis in tantam. C. vnde ui-

q. 49. & attigimus supra in Præiudicij num. 32. quo loci diximus hoc summarijsimè possessoriũ appellari, quod res ita se habeat, sicut illius text. verba, dum subiicit, in adipiscenda possessione personam illegitimam considerari ibi maximè cum absque cõuentione personæ legitime, si enim in eo textu intelligeretur, possessoriũ iudicium esse in omnibus momentaneum, dum illegitimas personas admittit a principio, sic non appellaret illas illegitimas in casu adipiscendæ possessionis, nam satis legitime essent iuxta subiectam materiam. Nec est quod obijciat quis textũ. l. 1. C. si per uim vel alio modo &c. dum momentaneam illam possessionem appellare uideatur, quam recuperat seruus, uel minor absentis nomine, quoniam eam appellat possessionem momentaneam alia ratione, quam quod proprie & uere momentanea sit, quod fufius explicauimus supra in sexto Recuperandæ possessionis Remedio ex d. ca. l. 1. C. si per uim, vel alio modo &c. q. 8. & si sumemus hanc interpretationem ad. d. l. vltimam. C. qui legitimam habeant personam standi in iudicio, non erit necesse pendere illa uerba, per quamcunque personam, quæ vt uniuersalia, ab Alberico & Neuzano itatim relatis considerantur. Tertio itaque argumentatio fort recentiorum, dum inquit, quod illis in casibus in quibus minor stare potest in iudicio sine curatore, filium familias pariter in iudicio sine patris consensu esse posse, sic Specu. in tit. de actor. §. 1. vers. sed nunquid, quæ sunt secuti Rom. sing. 218. Tu si Dec. in l. 1. Prima lect. nu. 27. C. qui admittit alios in hanc sententiam retulit Neuz. d. conf. 19. nu. 5. addo Soc. Tract. Falle. leg. 151. Fall. 1. 1. sed minor sine curatoris auctoritate hanc recuperat possessionem d. l. vlt. & huius sententiæ multos citat Neuzanus: d. confil. 19. nume. 5. presertim Capellam Tolosanam. q. 106. si minor &c. sequitur uerum idem esse in filio familias dicendum: Verum ex relatis corruit minor illa propositio, quæ & si uera sit, non tamen, quoad terminos nostros, cum nostra hæc possessio, ut illa, momentanea non sit. Vltimo tandem loco, non suffragatur illa vna argumentatio, qua dicimus in casibus illis, in quibus summarie proceditur, sine strepitu (vt cum nostris loquar) & figura iudicij, necesse minime fore patris consensum & auctoritatem, ut docent Aretinus in l. 1. & maiores quarta Fallent. Codice si aduersus rem iudicat. & multos in hanc retulit sententiam Neuz. confil. 18. num. 11. quo loci ex multis citat Barba. confil. 86. colum. 2. lib. 3. qui respo-

dit in Curijs mercatorum, nõ exigi patris consensum, cõ filius experiri vult, & confert ratio Corn. col. 218. lib. 1. dum inquit consensum Patris iure tantum ciuili positiuo exigi. quare remissus censetur, cum sola facti ueritate inspecta agitur, at nostro hoc casu Iudicij possessoriij summarie agitur, vt affirmauit glosa d. l. vlt. C. qui legitimam personam habeant standi in iudicio. Bart. in extrauaganti ad reprimendum in uerbo summarie. nu. 12. Soc. in l. rem, quæ nobis num. 16. ff. de acquirenda possessione Ripa in l. naturaliter. §. nihil commune num. 185. eodem titulo, & rem hæc fufius explicabimus infra in hoc ipso remedio. q. 19. Vno enim uerbo diluitur argumentatio hæc ipsa, quia supra in principio huius questionis docuimus receptiorem eorum sententiam esse, qui affirmarunt etiam in iudicijs summarie, immò executiue tractandis, necessariam fore personarum legitimationem, & in specie sic visus est respondere Franciscus de Marchis. d. quaest. 69. num. 5. quod autem filius familias legitimam sui naturæ habere personam standi in iudicio, statim aperiam.

In tanta ergo perplexitate, & rerum controuersia subfuti non semel, & cui magis haberem, non parum dubitauit tandem in eam deueni sententiam, filium familias illegitimam habere personam standi in hoc possessorio iudicio, ob idque Patris consensum necessariũ esse, sed quo omnis hæc de re controuersia dissoluatur, veritasq; ipsa luceat.

Regulam negatiuam, audeo pro ueritate tamen, constituendam esse autumo. ¶ Filium familias illegitimam habere personam standi in iudicio, & ideo regulariter sine patris consensu non posse experiri, hæc sententia probatur primo ex iure gentium antiquo, tum iure ciuili, quibus intelligimus filium sub patris potestate ita fuisse constitutum, ut a seruo minime differret, iure gentium satis probatur ex l. pronuntiatio. §. iurè proprio ff. de uerborum significatione ex Aristotelis auctoritate. lib. 8. Ethico. quem in hanc sententiam retulere Franc. Conna. lib. 2. commenta. Iuris ciuilis cap. 13. & Vaconius Roma. lib. 1. declaratio. iuris cap. 8. qui doctè admodum multis ostenderunt auctoritatibus, Patriam Potestatem esse a iure gentium, & a natura, ¶ Patriamque potestatem maioris fuisse roboris, quam fuerit potestas dominorum in seruos, hinc uidemus ¶ Patrem ius uitæ & necis habuisse in filium. l. vlt. C. de patria potestate. quare olim filium uendere & seruituti addicere poterat pater, quod Romuli Institutum fuisse scribit Dionysius Halicarnassensis lib. 2. antiq. Roma. quod a Numa Pompilio fuit prius emendatum correctumque vt egregiè in illius uita testatur Plutarchus, & deinde ab alijs presertim a Constantino. in l. 2. C. de patribus, qui filios distrahe. ad cuius cõstitutionis interpretationem uidentur funt Traquel. Tractatu. De Retractu consang. §. 26. glos. 1. num. 13. 14. & Didacus C. ouar. lib. 3. varia. refol. cap. 14. nume. 4. lege autem ciuili antiqua nemo dubitat, ut apud relatos Vaconium & Connanũ, qui multa egregiè hæc de re scripserunt stat ergo solida & inconcussa conclusio, quod quemadmodum seruus, ut sub domini potestate constitutus, personam minus legitimam habet, sic & filius, vt sub patris potestate regulariter: ergo in iudicio sine patris consensu esse nõ poterit, probatur magis in specie ex l. miles la prima. §. 1. ff. de castren. pecul. quo solo in casu castrensis peculij intelligimus filium familias habere legitimam personam standi in iudicio ut infra dicemus: ergo in contrarium se habet regula, vt sic visus est argumentari Castren. d. §. 1. uersic. necessitate & Perus. in cap. vltimo de iudicijs in. 6. & meminit Neuzan. d. confil. 18. nu. 6. quo fundamento diluitur illa ¶ Bartoli sententia, qui in d. l. vltima. §. 1. uersic. necessitate num. 2. C. de bonis quæ liberis, affirmabat iure antiquo filium familias habere legitimam personam standi in iudicio sine patris consensu ex l. omnem & l. tam ex contractibus. ff. de iudicijs, & l. Noxali. & l. seque. ff. de Noxali. actio. falsa inquam apparet hæc opinio, quandoquidem nõ plus integram personam habuit, habetque regulariter & sui natura filius, quam seruus, cum ambo ab alterius potestate dependant, & casus a Bartolo citati ad rem parum conferunt, & (vt omittam l. omnem de iudicijs, in qua ne uerbum quidem hac de re legitur,) quoad ¶ l. tam ex contractibus, cenfeo animaduertendum, loqui in prima sui parte, cum filius ex suo delicto conuenitur, nec diffinit an sit necessarius patris consensu vel non, hoc enim in iuris communis dispositione relinquit, in secunda autem parte in uersicul. certè, loquitur, cum filius familias ¶ non nomine proprio, sed alterius vt procurator experitur, quo in casu absolutum est, necessarium non esse patris consensum, vt probat. l. cum mandato, de procur. glo. in. d. §. 1. uersic. necessitate ibi Bartol. num. 5. & in cap. vltimo in glosa regulariter de iudicijs in. 6. & text. in cap. qui generaliter. §. 1. de procura. in. 6. Bart. in l. si longius. §. si filius. ff. de iudicijs

dicijis Tiraque. Tractat. de legibus conubia
in glos. 3. num. 163. simile ex. l. quæsitum. ff. de
in ius uocan. Soc. Tract. Fallen. reg. 2. 4. 4. Fal-
len. 5. text. autem + Noxali, & sequen. nihil dif-
308 fuit, solū inquit a ctionem dari filiofamilias
& cōtra, quo autem modo in iudicium exer-
ceatur, non explicat, sed in legis dispositione
relinquit, estque intelligendum actionem
posse exerceri patre consentiente, cum alio-
qui filius de se nihil possit, non ergo est uerū,
quod scripsit Bartolus, iure antiquo filiumfa-
milias regulariter esse posse in iudicio sine pa-
tris consensu: nam cum in specie Bartoli opi-
nio iure non probetur, erit standum Regulæ
generali. Filium à Patre in totum dependere.
Secundo etiam lo co (vt ad ius nouum, quod
Codicis appellatur ueniamus) probatur ex d.
309 l. vltima. §. 1. versicul. necessitate. C. de bonis
quæ liberis, qua Iustiniani constitutione in-
telligimus, quod si Pater recuset adire & acce-
pere hereditatem filio delatam nullum patri
adquiri, vel commodum, uel detrimentum,
sed totum esse filij, ut ostendunt illa uerba.
Nullam acquisitionem, uel usumfructum patri
offeri, & paulò deinde post, & filius simi-
li modo in agendo & pulsando solus habeat,
& detrimentum & commodum. Nihilomi-
nus eo casu filio agenti tenetur consentire pa-
ter, quod non alia ratione intelligo, quam
quod sui natura, exceptis casibus in iure ex-
pressis filium minus legitimam habere perso-
nam, ob patriam potestatem cui subest, qui
sensus satis ab Accursio & Baldo eo loci reci-
pitur. Nec me mouet is sensus & intellectus
310 + Otthonis glosatoris antiqui, (qui ut in d. §.
1. versic. necessitate in sine scripsit Angelus,
Patria Papiensis fuit) quem sunt secuti ibidē
Bart. num. 2. & cum eo ceteri crebrius, vt af-
firmarunt multi a Sebastiano Vantio relati in
Tract. Nullitatum in titulo. De Nullitate sen-
tentiarum ex defectu manda. compare. num. 41.
42. & Afflictus Decisione. 180. sentit Ruinus
consil. 102. num. 2. lib. 5. Ripa. l. 1. §. fuit quæsi-
tum. num. 3. ff. ad Trebellian. Soc. Sen. consil.
34. colum. penul. versic. assumo nunc ex ordi-
ne. lib. 1. latissimè Neuzanus. d. consil. 18. nu.
8. Angelus Aretinus Inst. de tutelis in prin-
cipio nume. 2. dicebat enim is Otthonis ideo
Patris consensum in casu. d. versic. necessitate
requiri, vt clarè in iudicio etiam constare
possit, Patrem illum, ius omne suum a se abdi-
casse non autem esse necessarium ad integran-
dam filij personam, sed uerè is Otthonis sen-
sus non conuenit: nam si iam constabat Pa-
trem a se ius omne suum abdicasse, frustra,

aut saltem leui ratione motus fuisset Iustinia-
nus ad constituendum, necessarium adhuc es-
se patris consensum, nisi esset ad integrandam
filij personam: quorum enim, si per publicè
instrumentum constat de patris abdicatione
exigere eandem ob causam consensum. qua-
re uerius est dicere, esse ad integrandam per-
sonam, ut illa uerba uere ostendunt. Ne iudicium
sine patris voluntate consistere uideatur,
respicit enim hæc constitutio nullitatis
iudicij, quæ prouenire dicitur ex filij perso-
na minus integra, non ex eo quod patris com-
modum uersetur, quod nullum est, cum tex.
presupponat à Patre abdicationem. Nec illa ad-
uersatur + Bartoli consideratio. d. l. vltima. §.
311 finautem in secunda ætate. C. de bonis quæ li-
beris, quo apparet solam curatoris authorita-
tem sufficere pro filio agenti contra patris cō-
sensum & tamen, si sui natura filius familias
esset in habilis, non tantum curatoris authori-
tatis, ut ætatis suppleretur defectus, sed & pa-
tris consensus, ut filij persona in habilis inte-
gra efficeretur, necessaria esset. nam, ut ali-
quando animaduerti, eo casu non curatoris
constitutio requiritur ad tractandum ingre-
diendumque iudicium, sed ad extrajudiciale
bonorum administrationem, vt illa uerba os-
tendunt, per quem gubernatio rerum ad eū
delatarum procedat. is ergo textus presu-
ponit delatam filio hereditatem iam esse
adquisitam, absque iudiciali controuersa.
quod si in iudicio agendum esset, necessarius
esset Patris consensus, vt is textus, repeten-
do, quæ paulò ante dicta fuere, uidetur presu-
ponere ibi. His omnibus, quæ supra dixi-
mus locum habentibus. Secundo etiam loco
312 probatur hæc ipsa nostra sententia ex t. l. 1. §.
vltimo. C. de anali exceptio. quo loci idem
Iustinianus constituit, filiosam. non ualent
agere sine patris consensu non posse obijci præ-
scriptionis exceptionem, quare ex eo textu su-
mitur illa communis regula, Non ualent
agere prescriptionem non currere, ut cum ibi
annotarunt omnes & las. consil. 118. col. ult.
consil. 136. in fil. lib. 4. Deci. consil. 445. nu. 48.
Craue. consil. 106. nu. 8. consil. 263. col. ult. Bal-
bus Tract. prescrip. prima particula sextæ par-
tis principalis vers. 22. casus, Rola. à Valle cō-
sil. 79. nume. 18. lib. 1. Soc. Iun. consil. 17. nu. 6.
7. lib. 2. qui late rem hæc declarant, Nec unus
me mouet sensus & intellectus + Vbertini Za-
cardi in l. 1. nu. 64. C. qui admitti, & forte au-
te eum Abbatis in cap. 2. nu. 11. vers. Non ob-
stat. l. 1. extra. de præscriptio. qui hac de re uer-
ba faciens intelligit, ibi, filiumfamilias impe-
diti

diri actionem mouere, quia per exceptionē
ad aduersario repelli potest. non esse sine pa-
tris consensu audiendum, ne pater postea ue-
niens ratione sui interesse, cum ad eum spec-
316 ter ususfructus, & per consequens legitima
administratio obijcere possit, iudicium illud
sine suo consensu agitatum, nec sibi, nec filio
nocere potuisse. nam hic sensus uerbis claris
textus uidetur aduersari, dum ibi presupponit-
ur ex illis bonis filio obuentus, nihil patri,
sed totum filio, acquiri. ibi. In quibus res ha-
bent minimè patrib. acquisitas. Nec est quod
intelligamus res. i. proprietatem, quia esset
restringere amplissimam significationem di-
ctionis res. Confirmatur tertio auctoritate
eorum, qui rectè adfirmarunt ideo Patris
cōsensum exigi cum filius donati causa mor-
tis, non ratione Paterni detrimenti, uel com-
317 modi, sed ad integrandam filij personam. ut
hanc assertionem adfirmarunt Angel. consil.
126. Roman. l. 1. §. fuit quæsitum. ad trebellian.
Soc. Se. consil. 111. lib. 1. consil. 172. lib. 2. Alex.
I. pen. C. qui testa. facere possunt, & alios plu-
res refert & sequitur, hæc communem affir-
mando Rubeus consil. 46. nu. 2. & consil. 127.
num. 8. 9. Nec iure defenditur Bartoli funda-
318 mentum ex tex. + in authen. vt liceat matri &
auæ. in principio, quæ est Nouella. 117. De di-
uerfis capitulis, quò intelligimus filiumfam.
omnimodam habere administrationem, in
ijs in quibus nullus ususfructus patri adquiri
tur: poterit ergo eo casu filiusfamilias esse in
iudicio sine patris consensu. nam si rectè is
textus perpendatur, ad rem non facit, quia
nō sequitur, habet omnimodam administra-
tionem, ergo potest esse in iudicio sine patris
consensu, quia intelligitur de omnimoda ad-
319 ministracione, quo ad commodum, & ratio-
ne rerum, non ratione personæ, & ideo intel-
ligi debet de administratione extrajudiciali.
ut diximus statim supra ad l. vlt. §. 1. vers. ne-
cessitate, quo loci Saly. col. 2. affirmauit d. au-
then. vt liceat matri & auæ, ad rem parum cō-
320 ferre. satis ergo nostra hæc sententia probatur
iure antiquo ueteri & nouo. siue ergo lo-
quamur in filio, qui ratione bonorum profe-
ditorum in iudicio contendit, vel ratione
aduentitiorum semper necessarius erit Patris
consensus, quod intelligo & eo casu procede-
re, quando nihil penitus patri etiam ratione
ususfructus adquireretur, ut probat is text. l.
321 vlt. §. 1. vers. necessitate, cum (ut dixi) non ra-
tione acquisitionis bonorum, uel detrimen-
ti, sed ratione potestatis patriæ, sicque illegi-
timationis personæ hinc consensus exigatur.

Cum ergo regula hæc sit, nec in iudicio pos-
sessoris recuperatorio diffinitum alter non
reperitur, regulæ hærendum erit.

Declaratur primo hæc regulā non proce-
dere, quando de recuperanda possessione pe-
culij Castrensis ageretur in illo enim iudicio
sine patris consensu esse potest filius. Bart. d.
316 §. 1. vers. necessitate. nu. 12. quam sententiam
sunt secuti Bal. ibi col. 5. versic. Quærit glosa
quid in Castrensi. Saly. col. 3. vers. Quaro. 9.
Ange. Aret. & actiones. col. ult. Inst. de actio-
nibus. Neuz. consil. 8. nu. 6. Vantius qui su-
prà relatus est nu. 41. quæ satis probatur in l.
miles. l. 1. §. 1. ff. de Castren. peculio. illa asser-
ri potest solida ratio, quia eo casu lex declara-
uit filiumfamilias liberum esse à Patria pote-
state, + & patrisfamilias loco esse habendum
l. 2. ff. ad. S. C. Maced. quod ceteris in casibus
non est factum, quare uideamus ratione pecu-
lij Castrensis filiumfamilias in statu emancipa-
ti esse, vt relatus Bal. docuit.

Declaratur secundo non procederet Patre
absente tunc enim uillem actionem sine illius
consensu mouere poterit filius. l. si longius.
318 §. 1. ff. de iudicijis.

Declaratur tertio non procederet in Bene-
ficialibus in quibus iure Pontificio est hodie
deklaratum filiofamilias licere ad libitum si-
ne patris consensu experiri, ut habetur in ca.
vltimo de iudicijis in. 6. quod sentit & Impe-
ratur in l. Sacrosanctæ. C. de Episcopis & Cle-
ricis. Cuius rei ratio est, quia in spiritualib.
320 Patria potestas non consideratur, vt in eo ca.
vltimo, annotarunt omnes, & si Corasius li.
1. Epistoliarum ca. 29. nu. 5. modum intelligat
in ijs in quibus modicum detrimenti sensit
Pater, ut nostro hoc casu. Sic in casu. d. l. sa-
crofanctæ, hoc est fortius hodie confirmatū,
quia + Episcopi, (quorum is textus meminit,)
à patria potestate liberantur, ut in auth. Sed
Episcopalis, quæ statim subijcitur glo. in. §. si
liusfamilias. Inst. quibus modis ius Patriæ po-
testa. soluitur, quod intelligunt in d. §. sed Ep-
iscopalis Bal. & Ang. & post eos. Barba. con-
sil. 20. col. 4. lib. 1. quo ad ea, quæ Episcopi cō-
modum, non quæ in commodum respiciunt
& hanc tertiā declarationem uno ore omnes
recipiunt Bartolus. d. §. 1. vers. necessitate nu.
12. alios citat Vantius. d. titulo. De nullitate
sententiæ ex defectu seu inha bil. mandati cō-
pare. num. 41. præsertim Angelum Aretinum
in. §. actiones autem. col. ult. Inst. de actio. Soc.
cin. (aut quisquis is est, cum + Socini Senioris
322 non esse testetur Marianus Soc. Iunior. consil.
24. nu. 4. & consil. 74. nu. 21. lib. 3.) Tracta. Fal-
lencia.

lencia. regula. 1. r. fallēt. 2. &c. 6. quo loci alias affert declarationes ad §. 1. verfic. necessitate quas nunc referre, non esse operis pretium credidi.

323 Quæro. 25. utrumne + spoliatori conuen-
to concedi debeat dilatio, qua mediante pos-
sit habere probationes (quas forte, cum in cu-
ria Romana est, domi habet) quibus ollēdat
se illum ut spoliatum agentem, non spoliase,
sed suo factō illum amississe possessionem,
hanc quæstionem diffinit Gulielmus Cassa-
dorus in suis Decisi. in tit. De Dilationibus.
Decisione. 2. in qua duos casus distinguere ui-
detur.

324 Primus est, quando is + spoliatus agens
adhuc nihil probauit, nec plene, nec semiple-
ne se spoliatum, & tunc concedi debet dilatio
illa ratione, quia spoliator iste conuētus,
legitimas probationes habere potest per in-
strumenta fortē, uel confessionem actoris,
uel acta iudiciaria (iuxta illa quæ supra expli-
cauimus in primo remedio ex interdicto vnde
ui in q. 17.) quibus offendet non spoliase,
sed iuste possidere cœpisse, nec adhuc hoc ca-
su constat aliquo modo ipsum actorem fuisse
spoliatum, ita ut per consequens fraus, &
dolos petentis dilationem, per calumniam
detegatur, quæ sane sententia procedere po-
test, nisi ex alijs coniecturis conijciat iudex
per calumniam hanc dilationem peti, tunc
enim aliquo uti poterit iudex remedio, quo
fraudem hanc amputet, ut statim subijciat:
& hoc in casu procedere potest doctrina. Ias.
consil. 44. col. 2. uerfic. quia respondetur lib.
3. dum inquit iudicem nō posse suspicari an-
te per calumniam exceptio opponatur, si ante
non fuit opposita, intelligitur enim nisi alia
iusta causa subfit.

325 Secundus est casus, quando is actor spolia-
tus iam aliquid probauit circa spoliationem
ante petitam dilationem ab ipso conuen-
to, (quod raro euenire affirmat Cassadorus, quā-
do quidem peti soleant hæc dilationes, tempo-
re quo articuli, seu capitula probanda produ-
cuntur,) hoc enim casu detegitur quodāmo-
do, dolus & fraus conuenti, qui ut per calum-
niam hoc protulerit iudicium, hanc peti dilatio-
nem, quare concedenda non est. I. satis ap-
erte. C. de falsis, quo notabili tex. fortius di-
cimus falsi exceptionē contra iura partis per
calumniam oppositam esse rejiciendam, con-
fert, quæ scripsit Inno. in cap. post electionē,

326 de concess. præbēdæ, quod etiam sit excipies,
legitimam opponat exceptionem, si tamen
iudici uideatur illam calumniosē opponi, &

causa solum differēdi indicij, esse rejiciendā.
hinc censuit Bal. in l. 1. col. pen. & ult. C. qui
accusare non possunt, + exceptionem fraude
& dolo oppositam nō impedire processum, 328
Innoc. & Baldum est secutus Barba. consil. 8.
col. 8. consil. 10. col. 1. consil. 18. col. 10. uerfic.
præterea cum opponitur lib. 1. qui idem afir-
mauit in exceptione nullitatis opposita per
fraudem, ut differat iudicium, & in exceptio-
ne falsi latē idem Barba. consil. 43. col. 7. uerfic.
uenio nunc ad aliam lib. 1. quo loci latissime
explicat. dict. l. satis aperte, alia adfert Barba.
consil. 1. col. 1. & consil. 7. col. 4. uerfic. præmitto-
ctiam lib. 2. idem Barba. inter consilia Curij
Senio. consil. 67. colum. 11. alia familia scribit
Rui. consil. 7. nu. 4. lib. 4. alia familia adferunt
Deci. cap. licet causam. 6. nota. de proba. Mar-
sil. singul. 686. calumniosē &c. Fely. cap. de cæ-
tero num. 11. uerfic. limitatio, de re iudic. &
in cap. licet causam. 4. nota. de probat. & in
terminis dilationis per fraudem petite, sic
censuit Grammaticus consil. 4. num. 11. &
uoto 14. numer. 13. qui post gloss. notabil.
I. si quis cū maior. §. si patris. ff. de bonis liber.
& Fely. in cap. dilecti, de iudicij, ex suo officio
iudicem debere rejicere has calumniosas
dilationum petitiones, nec debere timere in-
terpositas, + appellationes, quas pariter reice-
re potest, sunt ergo hæc omnia in iudicis dili-
gentia reposita, ut diligētē perpēdat. cōside-
retq; an iusta fraudis suspicio subfit, vel ne ut
iuxta suum arbitrium concedat, vel neget peti-
tā dilationē, quod adnotauit Cassa. d. Decis.
2. in fi. dū citat. l. 3. §. tu magis. ff. de testib. quim
is subijcit in Decisione. 3. subsequenti dilatio-
num materiam in iudicis arbitrio esse posi-
tam, ut affirmatur et omnes in. l. 2. vbi Bar-
ba. de rei iudic. glo. in cap. præterea de dila. Ab-
ba. ca. 1. col. vltima de dila. Non ignoro tamē
inoleuisse praxim vnam, quam retulit post
Inno. in cap. prout, de dolo & cōtuma. & An-
gel. in l. qui prior. ff. de iud. Barba. consil. 43.
col. 9. in fi. lib. 1. + iudicem hæsitantem, an di-
latio vel exceptio calumniosē petatur, obicia-
tur, posse vtriq; partium terminum ad præ-
bādum certum statuere, intra quod vterq; ius
suum tueri studebit, & quia diximus esse in ar-
bitrio iudicis cognoscere, atque rejicere exce-
ptiones & dilationes has calumniosas, iudicē
admonemus, quo se gerat tutius, ut hoc faciat
ex vehemēti præsumptione; probat tex. in
ca. sciscitatus vbi Abbas. quarto not. de in i-
tegrum restit. & in d. cap. post electionem col.
vltima de concess. præbē. quem est secutus
Ias. consil. 44. col. 2. uerfic. item ad hoc lib. 3. qui
subijcit

subijcit ex Bal. in l. non epistolis col. 2. C. de
proba. præsumpta calumniam non remoue-
re ordinem iudicij à iure datum.

334 Declaratur + relata omnium sententia non
procedere, quando alijs est reiectione huius
dilationis irreparabile damnum sequi posset
exempla adferri possunt illa, quæ supra in pri-
mo remedio ex interdicto vnde ui. q. 28. retu-
limus: isto ergo casu nō repellitur petens hæc
dilationem, si præsumpta aliqua calūnia sub-
sit, vt de opposita exceptione ex præsumpta
fraude tradit Bal. in l. 1. col. vltima. C. qui ac-
cusā. non possunt, qui subdit reici adhuc si
manifeste de fraude & calumnia constat, Bal.
secuti sunt Aret. Alex. & alij, quos retulit Dec.
in cap. licet causam. 6. nota. de probatio. ibi
Fely. in quarto & Marsil. sing. 686. calumnio-
se &c. idem censuit Fely. in cap. de cætero nu.
11. uerfic. ista dicta amplia, de re iud. ex quibus
inferitur declaratio ad noua decreta Serenissi-
mi Principis nostri sub titulo de gli articuli,
probatorij &c. §. & perche i rei & c. quibus est
cautum ad effugiendam litigantium calum-
niā, vt petens dilationem multorum dierum,
qua possit testes existentes in remotissimis re-
gionibus examinari facere, vt testes illos no-
minent, & iuramentum præstent calumniæ;
ac fatidit se pœnam soluturum, in qua con-
demnabitur ac ratione damnorum & interes-
se, partis, quæ sane constitutio ut optima ad
amputandas fraudes est desumpta ex illa do-
ctorum cautela, qua in his sic prouidere solēt
vt uidet tex. ubi glo. in cap. stat. §. vltimo de re
scrip. in 6. omnes in cap. cōstitutus de fideius.
declarat Ias. consil. 14. lib. 1. Hæc ergo Principis
nostri constitutio potest intelligi, quando de
fraude & euident calumnia non constat, alijs
ubi constaret non deberet iudex etiam ex qua
vis cautione & iuramento, hanc dilationem
concedere: adhibetur enim relata cautela ob
timorem fraudis & calumniæ, quæ scilicet ex
ipso actū præsumentur, sed cum est euidentis nō
est opus aliqua cautela.

336 Quæro. 26. in casu a præcedenti non longē
dissimili an scilicet iudex causæ spoliationis,
teneatur spoliatore conuenito petente remis-
sionis alteri iudici concedere Cassadorus. di-
tit. de dilationibus Decisione, 3. affirmat hanc
quæstionem a præcedenti non multum differ-
re, cum remissio hæc ita sit in iudicis arbitrio
iudices & athen. apud eloquentissimum. C.
de fide instr. ut ipsa dilatio, quæ quidem quæ-
sio, ut clarior sit quam à Cassadoro proponi-
tur, casus aliqui sunt considerandi.

Primus est, cum totus causæ remissio peti

tur, in quam ad iudicem competentem debet
remitti, cum non liceat mittere falcem in mes-
sem alienam, quare nostri fortius affirmant,
quod etiam questio spiritalis incidit in que-
stione principali, quæ tractatur coram laico,
esse iudici ecclesiastico remittendam, si modo
iuris sit questio non facti, vt egregie declarat
Bar. Alex. & Ias. in l. quoties. C. de iud. & A-
lex. in l. Titia nu. 6. ff. sol. matr. & Afflic. Deci-
sione. 219. nu. 4. 5. Capiculus Decisione. 7. nu. 2.
3. Ferratius cautela. 53. si Coram. Petrasancti 3
sing. 58. licet iudex. Craue. conf. 253. nu. 2. &
consil. 258. nu. 1. & alibi sepe.

339 Declaratur hic casus, in non procedere: cum
per calumniam & fraudem hæc remissio peti-
tur, ut post Bal. in leg. 1. C. de sente. quæ sine
cert. quan. tradit Alex. in d. l. Titia nu. 8. uerfic.
quarto fallit Sol. matr. Dec. ca. 2. nu. 24. circa
prin. de iudicij: Craue. conf. 253. n. 7. uerfic. præ-
terea, quam fraudem, ut euitent cauti iudi-
ces, ea utuntur + cautela, quam in relatis locis
referūt Alex. & Dec. & præter eos Marsil. sing.
70. iudex &c. ut petenti remissionem certum
statuant terminum intra quod producat capi-
tula, quæ intendit coram iudice illo competē-
ti, ad quem se remitti peti, probare: quod si
hæc cautela uti nolunt & causam remittere ne-
gent ob fraudem hanc præsumptam, animad-
uertere debent, vt apud acta redigi in scriptis
eurent, quibus adductis sint coniecturis indi-
cij & præsumptionibus, ut fraudem hanc sub-
esse iuste crediderint, sic admonuit Fely. in
cap. de cætero nu. 12. in fi. de senten. & re iud.
quem est secutus Cassador. d. Decisione. 3. idē
Fely. in cap. licet causam quarto notab. in fi.
de proba. & adducuntur ex simili consilio &
admonitione Bart. in l. Lucius in fi. ff. de ijs,

342 qui nota in sam. dum iudices monet, quod se
atēstium dictis aliquibus coniecturis & ratio-
nibus recedere nolunt, & cum probare ij ui-
deantur rei veritatem contra eos esse sentiant
iudices, quod in suo arbitrio esse uidetur. l. 3.
§. tu magis. ff. de testibus debent ij iudices, ne
in syndicatu aliqua afficiantur molestia, apud
acta scribi curare, quibus coniecturis & causis
testibus illis fidem non adhiberint, Bartolo
assentiunt cæteri ut idem Fely. in cap. sicut n.
16. uerfic. per istū, de senten. & re iud. & latē idē
Fely. in cap. quoniam contra nu. 49. de proba.
quo loci instruit etiam iudicem, quid obser-
uare debeat, cum testes interrogat, ut scilicet
trepidationes vultus mutationes, gesta, mo-
tus, uacillationes, linguam balbutientem de-
scribi faciat, idem quoq; quod Bar. d. l. Lucius
censuit Barba. consil. 25. col. 3. lib. 4. Soc. Sed.
conf.

conf. 262. col. 6. lib. 2. Dec. conf. 448. n. 29. conf. 463. nu. 23. conf. 510. nu. 1. conf. 596. nu. 3. Cur. Iun. conf. 52. nu. 8. conf. 106. nu. 4. conf. 178. col. 1. Soc. Iun. conf. 32. n. 1. lib. 2. Marfil. fing. 114. in fi. Parif. conf. 55. nu. 34. conf. 75. num. 21. conf. 107. nu. 48. lib. 1. & conf. 88. nu. 83. lib. 3. ceteras declarationes, que ad casum hunc cōferunt libenter sciens prætereo, cum proposito nostro tractatu parum conueniant, quare apud interpretes possunt videri in. d. l. Titia. ff. Sol. ma. in. d. l. quotiens. C. de iud. in. d. cap. 2. ubi Dec. nu. 24. de iudicijs.

344. Secundus est casus, ꝑ cum solum agitur de remissione unius actus causæ principalis, ut de testium receptione & interrogatione, & in causa ciuili regula est, remissionem non concedi, ea ratione, quia per ipsummet iudicem, regulariter testes a iudice recipiendi sunt & interrogandi, ut sic regulam constituit Bald. in cap. si qui testium in prin. extra de testibus, latè Fely. in cap. cum causam nu. 26. eo tit. de testibus, qui ea etiam ratione utitur, quia non notario & cæteris produci debent, ꝑ & apud eum fieri probationis, sed apud iudicē. l. quin quaginta. ff. de proba. latè Fely. in cap. quoniã contra num. 39. 40. de probatio. Marfil. fing. 81. Didacus Couarr. libr. 1. varia. resolut. cap. 1. num. 5.

346. Declaratur primo non procedere, ꝑ quando testes ipsi sunt in remotissimis regionibus, ita ut non nisi maximo cum partium dispendio possint adduci ad locum iudicis, uel aliquo iusto impedimento testes detinetur, quo ad iudicem minime accedere possint, ut si graui aliquo morbo laborarent, tunc enim iudex potest, & debet hanc remissionem concedere sic probat tex. clarus. l. iudices. C. de fide Instr. in cap. cum causam, de testibus, & ibi latè Fely. nu. 27. vers. fallit primo & nu. 31. vers. fallit tertio, hoc idem est cautum: ex nouis constitutionibus Serenissimi nostri Principis in tit. delle effaminatione, quæ sanè sententia procedit etiam si agatur remedio attentatorum, vt decidit Casfado. d. tit. de dilationibus Decisione. 4. & infra in ultimo remedio attingam, in. q. 13. quæ quidem declaratio subdeklaratur & intelligitur dummodo non subite fraudis & calumniæ suspicio, quod affirmant omnes in. d. l. iudices, & in authen. apud eloquentissimum.

347. Tit. de fide Instru. & in specie casus spoliationis sic affirmat Casfador. d. Decisione 3. post Roma. conf. 273. clarum & c. col. 1. vers. ex his ergo breuissime & c. quæ quidem fraudis suspicio in arbitrio iudicis posita est, ut in Casfado. admonuit, qui nõ semel sic olim ob-

seruatu testatur, ex quibus declaratur statim, quæ non esse verisimile demonstraretur, quod asseruit iudex, ꝑ cum falsi speciem illud habeat, quod verisimile non est, late Iaf. l. si extraneus numero. 6. de conditione causa data Crauet. confil. 75. num. 14. confil. 134. nume. 36. confil. 171. numero sexto & alibi fæpe, & in hanc sententiam optime concedit, quod post Ancharanum, in confil. 439. scribit Crauet. de antiquitate temporum, secundum parte princip. nume. 22. qui affirmat statim esse assertorij iudicis, cum concurrat aliqua verisimilitudo rationis, idem Crauet. confil. 54. num. 13. confil. 202. num. 48. confil. 279. num. 8. 9. Intelliguntur etiam secundo loco nisi in cuius detrimentum facta hæc remissio esset probare vellet, causam illã ob quam veram esse asseruit iudex esse falsam, id enim fieri posse creditur, vt in simili dicimus, si ex

350. Declaratur secundo non procedere ꝑ cum iudex in loco iudicij suo notario & actuario, testium interrogationem committit, id enim facere posse crebrius nostri affirmant in. d. l. iudices, & in. d. authen. apud eloquentissimum & clarè Fely. in. d. cap. cum causam nu. 28. vers. fallit secundo de testibus & Didacus li. 2. uar. reso. c. 13. n. 10. circa me. qui sic apud Hispanos cōsuetudine obseruari scribit, quod & ipse asfirmare possum in hac Patria Pedemontij, id que præsertim ex relatist nouis constitutionibus in tit. delle effaminationi, quibus tamen est cautum, cum legitimo impedimento teneatur iudex, quod sanè legitimum impedimentum satis probatur ex iudicis assertione, vt affirmant interpretes in. l. 1. in prin. ff. de off. eius & c. ibi Dec. nu. 69. in fi. Riminal. nu. 23. in fi. Parpu. nu. 546. Oria. nu. 129. Sapia. nu. 75. & nouissime Ioannes Bologne. n. 124. qui bus addo Dec. in cap. 2. nu. 6. de off. deleg. qui hanc communem esse affirmat Rui. conf. 35. num. 38. confil. 50. in fine confil. 69. num. 1. lib. 1. confil. 87. num. 26. confil. 117. num. 8. li. 3. confil. 98. num. 8. lib. 4. confil. 3. num. 1. & confil. 95. num. 11. lib. 5. Iaf. confil. 227. colum. 7. vers. decimo ad idem lib. 2. & conf. 101. col. lum. 4. vers. tertio. & adhuc lib. 4. Ferrat. cautela. 28. Multoties & c. quos libenter retuli, cum non ignorem alios plures huius sententiæ fuisse, assertioni iudicis standum nõ esse legitimam fore causam, vt vices suas alteri mædet, cum aliàs sine illa causa iusta mandare nõ potest, ut huius posterioris sententiæ fuit sibi parum constans Iaf. in. d. l. 1. num. 60. & ibi Iacobus Niger num. 122. de officio eius Fely. in. d. cap. 2. num. 5. de off. delega. & parum etiam sibi constans idem censuit Dec. in cap. quæ in ecclesiis num. 28. & in cap. cum sit Romana tertio nota. infra de appellat. Parif. confil. 73. num. 66. lib. 1. quorum rationes & fundamenta exactissime dilui in interpretatione illius cap. 2. de off. delega. quam quidem receptissimam sententiam, tunc veram esse intelligebam, nisi fortior in oppositum urgeret presumptio, quam demonstraretur ueram non esse iudicis assertionem, ut enim clauus clauum trudit, sic presumptio presumptionem tollit. l. Diuus. ff. de in integrum restitutione late Dec. confil. 470. num. 10. Crauet. conf. 250. num. 2. & confil. 258. nume. 27. & idem in Tractat. de antiquitate temporum tertia parte princip. nume. 30. fortior autem esset præ-

351. Iudex in loco iudicij suo notario & actuario, testium interrogationem committit, id enim facere posse crebrius nostri affirmant in. d. l. iudices, & in. d. authen. apud eloquentissimum & clarè Fely. in. d. cap. cum causam nu. 28. vers. fallit secundo de testibus & Didacus li. 2. uar. reso. c. 13. n. 10. circa me. qui sic apud Hispanos cōsuetudine obseruari scribit, quod & ipse asfirmare possum in hac Patria Pedemontij, id que præsertim ex relatist nouis constitutionibus in tit. delle effaminationi, quibus tamen est cautum, cum legitimo impedimento teneatur iudex, quod sanè legitimum impedimentum satis probatur ex iudicis assertione, vt affirmant interpretes in. l. 1. in prin. ff. de off. eius & c. ibi Dec. nu. 69. in fi. Riminal. nu. 23. in fi. Parpu. nu. 546. Oria. nu. 129. Sapia. nu. 75. & nouissime Ioannes Bologne. n. 124. qui bus addo Dec. in cap. 2. nu. 6. de off. deleg. qui hanc communem esse affirmat Rui. conf. 35. num. 38. confil. 50. in fine confil. 69. num. 1. lib. 1. confil. 87. num. 26. confil. 117. num. 8. li. 3. confil. 98. num. 8. lib. 4. confil. 3. num. 1. & confil. 95. num. 11. lib. 5. Iaf. confil. 227. colum. 7. vers. decimo ad idem lib. 2. & conf. 101. col. lum. 4. vers. tertio. & adhuc lib. 4. Ferrat. cautela. 28. Multoties & c. quos libenter retuli, cum non ignorem alios plures huius sententiæ fuisse, assertioni iudicis standum nõ esse legitimam fore causam, vt vices suas alteri mædet, cum aliàs sine illa causa iusta mandare nõ potest, ut huius posterioris sententiæ fuit sibi parum constans Iaf. in. d. l. 1. num. 60. & ibi Iacobus Niger num. 122. de officio eius Fely. in. d. cap. 2. num. 5. de off. delega. & parum etiam sibi constans idem censuit Dec. in cap. quæ in ecclesiis num. 28. & in cap. cum sit Romana tertio nota. infra de appellat. Parif. confil. 73. num. 66. lib. 1. quorum rationes & fundamenta exactissime dilui in interpretatione illius cap. 2. de off. delega. quam quidem receptissimam sententiam, tunc veram esse intelligebam, nisi fortior in oppositum urgeret presumptio, quam demonstraretur ueram non esse iudicis assertionem, ut enim clauus clauum trudit, sic presumptio presumptionem tollit. l. Diuus. ff. de in integrum restitutione late Dec. confil. 470. num. 10. Crauet. conf. 250. num. 2. & confil. 258. nume. 27. & idem in Tractat. de antiquitate temporum tertia parte princip. nume. 30. fortior autem esset præ-

352. Iudex in loco iudicij suo notario & actuario, testium interrogationem committit, id enim facere posse crebrius nostri affirmant in. d. l. iudices, & in. d. authen. apud eloquentissimum & clarè Fely. in. d. cap. cum causam nu. 28. vers. fallit secundo de testibus & Didacus li. 2. uar. reso. c. 13. n. 10. circa me. qui sic apud Hispanos cōsuetudine obseruari scribit, quod & ipse asfirmare possum in hac Patria Pedemontij, id que præsertim ex relatist nouis constitutionibus in tit. delle effaminationi, quibus tamen est cautum, cum legitimo impedimento teneatur iudex, quod sanè legitimum impedimentum satis probatur ex iudicis assertione, vt affirmant interpretes in. l. 1. in prin. ff. de off. eius & c. ibi Dec. nu. 69. in fi. Riminal. nu. 23. in fi. Parpu. nu. 546. Oria. nu. 129. Sapia. nu. 75. & nouissime Ioannes Bologne. n. 124. qui bus addo Dec. in cap. 2. nu. 6. de off. deleg. qui hanc communem esse affirmat Rui. conf. 35. num. 38. confil. 50. in fine confil. 69. num. 1. lib. 1. confil. 87. num. 26. confil. 117. num. 8. li. 3. confil. 98. num. 8. lib. 4. confil. 3. num. 1. & confil. 95. num. 11. lib. 5. Iaf. confil. 227. colum. 7. vers. decimo ad idem lib. 2. & conf. 101. col. lum. 4. vers. tertio. & adhuc lib. 4. Ferrat. cautela. 28. Multoties & c. quos libenter retuli, cum non ignorem alios plures huius sententiæ fuisse, assertioni iudicis standum nõ esse legitimam fore causam, vt vices suas alteri mædet, cum aliàs sine illa causa iusta mandare nõ potest, ut huius posterioris sententiæ fuit sibi parum constans Iaf. in. d. l. 1. num. 60. & ibi Iacobus Niger num. 122. de officio eius Fely. in. d. cap. 2. num. 5. de off. delega. & parum etiam sibi constans idem censuit Dec. in cap. quæ in ecclesiis num. 28. & in cap. cum sit Romana tertio nota. infra de appellat. Parif. confil. 73. num. 66. lib. 1. quorum rationes & fundamenta exactissime dilui in interpretatione illius cap. 2. de off. delega. quam quidem receptissimam sententiam, tunc veram esse intelligebam, nisi fortior in oppositum urgeret presumptio, quam demonstraretur ueram non esse iudicis assertionem, ut enim clauus clauum trudit, sic presumptio presumptionem tollit. l. Diuus. ff. de in integrum restitutione late Dec. confil. 470. num. 10. Crauet. conf. 250. num. 2. & confil. 258. nume. 27. & idem in Tractat. de antiquitate temporum tertia parte princip. nume. 30. fortior autem esset præ-

353. Tertius est casus ꝑ cum causa est criminalis & agitur de remissione interrogationis testium (nec enim nunc attingo, cum agitur de remissione totius causæ,) hoc casu affirmant docto. difficilis interrogacionem remitti, ut apud omnes in. d. authen. apud eloquentissimum, & tradit latè Fely. in. d. cap. cum causam nu. 21. de testibus Marfil. conf. 4. in fine & casus iste in terminis ipsius spoliationis euenire posset, quando ipsa spoliatio facta esset per vim armatam, ita ut legi Cornelie de ui publica locus esset.

sumptio, quando aliqua ratio concurreret, quæ non esse verisimile demonstraretur, quod asseruit iudex, ꝑ cum falsi speciem illud habeat, quod verisimile non est, late Iaf. l. si extraneus numero. 6. de conditione causa data Crauet. confil. 75. num. 14. confil. 134. nume. 36. confil. 171. numero sexto & alibi fæpe, & in hanc sententiam optime concedit, quod post Ancharanum, in confil. 439. scribit Crauet. de antiquitate temporum, secundum parte princip. nume. 22. qui affirmat statim esse assertorij iudicis, cum concurrat aliqua verisimilitudo rationis, idem Crauet. confil. 54. num. 13. confil. 202. num. 48. confil. 279. num. 8. 9. Intelliguntur etiam secundo loco nisi in cuius detrimentum facta hæc remissio esset probare vellet, causam illã ob quam veram esse asseruit iudex esse falsam, id enim fieri posse creditur, vt in simili dicimus, si ex

355. Declaratur tertio non procedere ꝑ quando de crimine per uiam exceptionis ageretur Fely. in. d. cap. cum causam. nu. 23. vers. fallit secundo Socinus Iunior confil. 60. in fine libro. 2.

357. Declaratur tertio non procedere ꝑ cum testes sunt extra prouinciam, nam ne veritas perreat solet hæc commissio fieri, vt hanc esse ueriores & crebriorem sententiam affirmat Fely. in. d. cap. cum causam nu. 24. vers. fallit quinto, & eiusdem sententiæ fuit Alber. in Tractat. de testibus. secunda parte principali num. 19. Cur. Sen. in Tract. de testibus cōclusionē. 29. & late Soc. Iun. confil. 60. num. 11. lib. 2. ubi multis ostendit, hanc ex consuetudine obseruari sententiam.

358. Quæro. 27. si ꝑ causa possessorij & petitorij est per Principis rescriptum commissa, (committi enim sæpe solet,) vt egregius est casus apud Casodorum in suis Decisionibus titulo de Rescriptis Decisione. 6. quando est facta commissio super molestacionibus, & iactacionibus, ac impedimentis, & casum refert Franciscus de Marchis q. 67. vtrumque ergo procedi hoc casu possit in solo possessorio ex hoc remedio omissa causa petitorij, & posse, affirmat Soc. d. l. rem quæ nobis. num. 14. in fin. vers. quinto potest dubitari. ff. de adquirenda possessione, citat multos huius sententiæ doctores Alexandrum præsertim confil. 98. libr. 5. ipse autem huius sententiæ adferro Casodorum in suis Decisionibus in titulo de causa possessionis & proprie Decisione vltima num. 6. 7. 8. qui affirmat esse in delegati potestate, ut procedat in qua uellit causa, & eo libentius Casadorum refero, quo animaduertit Ale. responsum a Soc. citatum, nõ multã ad rem conferre, cum in casu Alex. rescriptum esset ambiguum & secundum unam interpretationem, saltem large, sumptam poterat

359. Declaratur tamen primo hic casus non

procedere quando testis examinandus esset persona admodum egregia, quæ in iudicium uenire ex dignitate persone recusaret, sic probat text. in cap. 2. de iudicijs in. 6. ubi Ancha. Gemina. & cæteri, Fely. nu. d. ca. cum causam nu. 22. de testibus & in cap. si qui testis, nu. 3. 4. eo. tit. simile dicimus ꝑ cum egregiæ personæ deferatur iuramentum, quod non in iudicio, sed domi subire tenentur. l. ad personas egregias. ff. de iur. iurando, quo loci Barcitat in simili. d. authen. apud eloquentissimum & Iaf. in. d. l. ad personas, num. 7. multis relatis, hanc tandem probauit declarationē, quod si in casu criminali, uerum hoc esset, fortius in ciuili.

361. Declaratur tertio non procedere ꝑ quando de crimine per uiam exceptionis ageretur Fely. in. d. cap. cum causam. nu. 23. vers. fallit secundo Socinus Iunior confil. 60. in fine libro. 2.

362. Declaratur tertio non procedere ꝑ cum testes sunt extra prouinciam, nam ne veritas perreat solet hæc commissio fieri, vt hanc esse ueriores & crebriorem sententiam affirmat Fely. in. d. cap. cum causam nu. 24. vers. fallit quinto, & eiusdem sententiæ fuit Alber. in Tractat. de testibus. secunda parte principali num. 19. Cur. Sen. in Tract. de testibus cōclusionē. 29. & late Soc. Iun. confil. 60. num. 11. lib. 2. ubi multis ostendit, hanc ex consuetudine obseruari sententiam.

363. Quæro. 27. si ꝑ causa possessorij & petitorij est per Principis rescriptum commissa, (committi enim sæpe solet,) vt egregius est casus apud Casodorum in suis Decisionibus titulo de Rescriptis Decisione. 6. quando est facta commissio super molestacionibus, & iactacionibus, ac impedimentis, & casum refert Franciscus de Marchis q. 67. vtrumque ergo procedi hoc casu possit in solo possessorio ex hoc remedio omissa causa petitorij, & posse, affirmat Soc. d. l. rem quæ nobis. num. 14. in fin. vers. quinto potest dubitari. ff. de adquirenda possessione, citat multos huius sententiæ doctores Alexandrum præsertim confil. 98. libr. 5. ipse autem huius sententiæ adferro Casodorum in suis Decisionibus in titulo de causa possessionis & proprie Decisione vltima num. 6. 7. 8. qui affirmat esse in delegati potestate, ut procedat in qua uellit causa, & eo libentius Casadorum refero, quo animaduertit Ale. responsum a Soc. citatum, nõ multã ad rem conferre, cum in casu Alex. rescriptum esset ambiguum & secundum unam interpretationem, saltem large, sumptam poterat

possessorij comprehendere, & secundum alteram interpretatione causam dominij, quare dum delegatus in causa possessorij procedit, recte procedere dicitur, cum sic intellexerit declaraueritque rescriptum, ut tamen hanc probaret conclusionem Socin. citauit textum ca. 11. de sequestra. posses. & fruct. qui satis recte probat, & asserri potest ratio, quia

364 t causa possessorij dicitur esse quoddam necessarium antecedens, ad causam proprietatis, cui causa possessionis diffinita, satis liquet, quis ueri actoris & quis rei sustinet partes, na super dominio t possessio probandi onus in possidente transfert Ripa in cap. sepe nu. 2. vers. tertium commodum de restit. spolia, & Cora. in naturaliter. §. nihil commune in praeludjs nu. 16. de acquir. poss. plures citat Neuiz. conf. 79. nu. 27. & lib. 6. sylvae nuptia. nu. 48. vers. item pro illo hoc etiam suadet,

366 quia ratione t ordinis causa possessorij ante causam petitorij tractanda est, sic declarat Bartolus in l. edita. nu. 14. in fi. uersic. tertia regula est. C. de edendo. Rursus vt egregie in his terminis dicebat Abbas in ca. cum ad sedem nu. 7. De restit. spolia. causa possessorij reintegrande, est priuilegiata magis, quam sit causa petitorij, prauelet ergo: sed ex ceteris illa magis urget Soc. ratio, quod, si in causa petitorij tantum procederet delegatus, frustra causa possessionis delegata fuisset & ubi prius cognosceret super causa petitorij frustra de causa possessorij disputaretur, cum causat petitorij, causam possessorij absorbeat cap. pastoralis. de cau. poss. & proprie. Anchar. consil. 146. col. 2. vers. & si dicatur, quem est secutus Craue. consil. 248. nu. 5. & in nostris terminis Casado. d. Decisione ult. nu. 6. 7. sic affirmauit.

368 Extendere procedere etiam si iudex t est datus super causa proprietatis, sed non taxatiue, nam & tunc poterit cognoscere super causa possessionis, sic Casadorus d. decisi. ult. nu. 12. post Rotam quam citat: verum Casadoro communis sententia aduersatur, ut & ipse uno animaduertit verbo.

369 Declaratur primo non procedere t quando rescriptum est generale, ut ex verbis uideatur, concessa facultas procedendi super utroque, tunc ad libitum potest procedere delegatus Franciscus de Marchis. q. 67.

370 Declaratur. 2. non procederet quando partes consentiunt procedi super utroque simul sic declarat Ripa. d. §. nihil commune. num. 172. Cui accedo, erit quoque in hac questione illud pra oculis habendum, t Principem iure posse committere solam causam petito-

rij absque eo, quod cognoscatur de iure possessionis: illa est ratio, quia licet princeps non possit tollere res alterius. l. vlt. C. si contra ius uel util. pub. t potest tamen tollere possessionem, & facere ut tractetur de petitorio omni fo possessorio Alex. consil. 54. col. 1. li. 5. Capicius. Decisio. 69. nu. 13. Abba. cap. in litteris. col. 8. nu. de rest. spolia. Rebuffus in comm. Regiarum constitutio. tomo. 3. tit. De materijs possessorijs art. 14. glo. una nu. 5. Rui. con. fil. 49. num. 13. lib. 4. Craue. in responso pro Genero. nu. 239. Neuiz. consil. 97. nu. 13.

Quaero. 28 (quia in proxime relata questione de rescripti concessione aliqua retulimus) an t satis dicatur coeessu rescriptu & facta commissio in beneficiabus, ut super possessio & spolio cognoscatur ex sola signatura hoc est literis non leuatis, & non possedendum uidebatur impediens duabus regulis Cancellariae: prima. De non iudicando iuxta formam supplicationis sed literarum expeditarum, quae est regula. 25. Inno. 8. in ordine cuius quidem Regulae uerba haec sunt.

Item cum ante confectionem literarum gratia Apostolica sit informis, uoluit, statuit, & ordinauit idem Dominus noster, quod iudices in Romana curia, & extra eam pro tempore rescripti si sint sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales, causarum Palatii Apostolici Auditoris, vel qui cunque alij non iuxta supplicationum signaturam, super quibusuis. Impetrationibus, uel concessionibus, nisi in dicta curia dumtaxat sint. Commissiones iustitiam continentis per Placet, vel per Sanctae Romanae Ecclesiae Vicecancellarium, iuxta facultatem super sibi concessam, sibi signata, sed iuxta literarum super eisdem impetrationibus: & concessionibus confectionem tenores, & formas iudicare debeat. Decernens irritu & inane.

Altero uero est regula Cancellariae Innocentij octauo. 29. in ordine, quod commissio causarum & processus earum uigore desuper habiti, literis super gratia non expeditis non ualeant, Cuius uerba haec sunt. Item quod omnes & singulae causarum commissiones, quas in antea fieri contigerit obtentu uel occasione concessio dumtaxat Apostolicarum De Beneficijs ecclesiasticis gratiarum, super quibus Apostolicae litterae confectione non fuerint, ac processus desuper habedi nullius sint roboris, uel momenti, quoad primam regulam uidetur dicendum quod si sola signatura sufficit ad obtinendum in possessio recuperanda ut late diximus infra. q. 36. Declaratione 2. tanto fortius debet sufficere hoc in casu solo

sum ad iurisdictionem firmandam, sic hac ratione adductus hanc probat sententiam Gomef. in d. regula. De non iudicando & col. 1. uerum non mediocriter dubito, quia haec regula in illis uerbis, Nisi in dicta curia sint commissiones iustitiam continentis per Placet & c. ponendo exceptionem in commissio nibus in curia factis ostendit in regula contineri etiam commissiones iustitiae extra curiam factas, immo regulam ipsam fortius confirmat iuxta l. nam quod liquide. §. pen. de penul. ga. Dec. l. 1. nu. 21. 22. de reg. iur. & quod dicitur solam t signaturam sufficere in possessio, intelligo solum, uel ad adipiscendam possessionem, uel etiam ad defendendum in hoc iudicio recuperanda, ut illa sola sufficiat, ad titulum colorandum quo ostendat se iniquè spoliatum, cum possideret in uim signaturae, quae est simplex sit, sufficit tamen, quo autem ad iurisdictionem alias non habenti, non uidetur sufficere refragantibus huius regulae uerbis & mente, uerum durum esset ad modum à Gomef. sententia recedere, quando quidem in casu fortiori hoc est sequens regulae seruat Rota Gomef. sententiam solam scilicet signaturam sufficere ut statim referam. Quo ergo ad secundam illam regulam maius est dubium, cum affirmet Casado. super. d. regula. 29. Quod commissiones & c. Decisione. 1. Rotam saepe declarasse t solam signaturam sufficere hoc casu, cuius quidem sententia fuit & Gomef. super. d. regula. 25. De non iudicando & c. q. 5. versic. sed magis huic & c. Verum aliqua à Casadoro afferuntur, quae non mediocriter urgent, quibus is aliter, quam Rota uisus est sentire, & si ausus non sit clare adfirmare contrariam sententiam aduersus Rotam, & ex multis una illa urget ratio, sic esse constitutum ne temerè possessores uti spoliatores molestia afficiantur, quae temeritas cessare dicitur quando necesse habent literas expeditas leuare, qui experiri uolunt tamquam spoliati, nec enim tunc est uersimile, quod temere is litem uelit ingredi, qui in litteris leuandis pecunias numerat. iuxta l. cum de indebito. ff. de probatio. accedit quod nulla, quo ad casum hunc, uidetur differentia inter causam petitorij & possessorij: t nam litem iustitiae nullum tribuunt ius nouum in quouis casu, cum tantum de iure iudicatio cognoscendum sit. l. sicuti. §. sed si quaeratur. ff. si seruitus uend. tradit clare Rebuffus in praxi Beneficio. in tit. De differentijs inter rescripta gratiae & iustitiae num. 44.

378 qui subdit aliud esse in t literis gratiae capi. si

cui cap. si tibi, cap. si tibi absentis. de praeben. in. 6. erit tamen cogitandum, an tutum sit à sententia Rotae recedere.

379 Quaero. 29. an t remedium hoc reintegrandae, cum remedio interdicti, unde ui, cumulari possit, & non posse affirmat Soc. in d. l. rem quae nobis nu. 15. de adquiren. poss. qui alios eiusdem sententiae citat interpretes, & ex multis hac utitur ratione, quia cum plures sint actiones, seu plura remedia, quae ad unum tendunt finem, unum tantum est ex multis se ligendum. l. nemo. §. quoties. de reg. iuris. l. cum filius. §. uarijs. de leg. 2. l. quod in heredé §. eligere. de tributo. actio. l. 1. in fi. ff. si fam. furtum fecisse dica. declarat Barto. in l. edita nu. 14. ibi Ripa nu. 170. & Cur. lun. num. 217. C. de edendo: accedit praeterea praeter Socinum, quod si (ut ipse & ceteri, quos fuso retulimus loco, affirmant,) pinguis est hoc remedium ipso interdicto unde ui, ac ceteris, eo intentato iam clare apparet, plusquam frustraneum esse illi aliud superaddere cumulare uel remedium. Cetera quae adferri hic possent ex industria omitto.

381 Quaero. 30. an t intentato petitorio, a ceteri liceat eo omisso, ad remedium hoc reintegrandae reuerti, & non posse uisus est sentire Soc. in d. l. rem quae nobis nu. 15. uersic. ult. du bitatur de adquir. poss. ea adductus ratione, quod & si in interdicto unde ui, concessum hoc sit, ut crebrior est interpretum sententia, ut testatur Ripa. in d. l. naturaliter. §. nihil commune. nu. 161. ubi Rube. nu. 312. & Ioan. Cona. in secunda parte. nu. 86. de adquir. posses. Verum tamen cum sit illud in odium spoliatoris concessum iure quodam speciali, in oppositum est ius commune, Verum huic sententiae illud aduersatur, cui minus feliciter satisfecit Soc. est reintegrandae remedium sine du bio instar interdicti unde ui, ut spoliato magis consultum foret, quam obrem ex multorum sententia pinguis dicitur prouidere, si ergo illud conceditur in interdicto unde ui, cur non in casu nostro. Soc. enim sic respondendo distinguit, aliqua esse priuilegia, quae in spoliatoris odium, spoliato conceduntur, & haec non uenire in hoc reintegrandae remedio, cum contra singularem successore agendum est, ex quo spoliationis in eo deficit uitium: aliqua sunt priuilegia, quae ad solam possessionis recuperationem conceduntur, & haec conceduntur tam contra ipsum spoliatorem, quam contra illius successorem: & si quid in interdicto unde ui, est permixtum, permittitur, & in hoc remedio, verum non

explicat Socinus, an in casu nostro remediū reintegrande infequatur interdictum unde ui, uel non ipse autē credidi semper insequi, cum uere in hoc remedio agatur de odio spoliatoris, ut probat tex. in cap. ult. 3. q. 1. nec sim gularis possessio est in consideratione, tum, quia contra eum hoc remedium non conceditur, ut iam admonui, tum quia si datur, ex casu uno, à regula non receditur. Nec textus
 382 Clem. unice. de causa poss. & proprie. quem citat Soc. aduersatur. Cum tam in nostro remedio quàm in interdicto unde ui, loqui uideatur, & possit, quinimò dicendum est, loqui potius in hoc nostro remedio, ut de pinguiori, & à iure Pontificio introducto. quam obrem idem dicendum est fortè in hoc remedio, quod in interdicto unde ui, in quo una illa placet distinctio, quam omnium postremum facit Didacus lib. 1. uaria. resolu. cap. 16. n. 13. uers. ego uerò &c. aut spoliū superuenit iam lite contestata, & tunc potest proponi hac spoliij possessorij; causa suspensio petitorio, sic procedat sententia illorum, qui affirmant lite etiam contestata licere suspensio petitorio causam possessorij tractare, in qua opinione fuit Castren. d. 9. nihil commune col. ult. ubi Soc. & Comens. & ibidem las. nu. 138. Abbas in cap. ex conuisione. de resti. spolia. & hanc esse magis communem sententiam Canonistarum, scripsit Ripa. d. 9. nihil commune, nu. 161. quo loci Ioannes Co. rarius in. 2. parte nu. 86. & Franciscus de Marchis. q. 116. nu. 10. dum inquit antè conclusio nem in causam hoc licere facere, sentiens posse lite contestata, si tamen in causa non sit conclusum, etsi supra in primo remedio nu. 174. uersul. extenditur. 6. illum citauerim pro contraria sententia, ut ibi etiam retuli Didacum, qui tamen distinguit, ut nunc refero. Scio tamen Angelum in. l. Inuasor in fine. C. unde ui. expressè aliter sentire, adfirmans, quod etiam si lite contestata superueniat spoliatio, adhuc contra petitorij iudicium obici non posse, quia in nouo iudicio (inquit) posse tractari, aut causa spoliij non superuenit lite contestata, sed iam antè competeat, & tunc, quia hæc exceptio dicitur dilatoria, debet proponi ante litem contestatam, & ob id non licet post eam proponere, & suspensio petitorio super ea procedere, sic intelligi potest illorum sententia, qui affirmant, lite contestata non licere suspensio petitorio super possessorio hoc recuperanda procedere, in qua opinione fuit Bart. d. 5. nihil commune nu. 24. Aret. nu. 16. Alex. nu. 85. Claud. Sey

sellius nu. 55. Capicius. Decisi. 13. nu. 3. & nouissimè Consultissimus uir Comptar mens Aymo Crauetta in responso pro Genero nu. 217. & ubi sic non distingueremus, magis posteriori hæc sententia placeret. Non me lateat tamen aliam fuisse distinctionem Rubei Alexan. d. 5. nihil commune, nu. 315. quam hic referre non statui.
 383 Quæro. 31. quæ necessariò sint in hoc iudicio nostri huius remedij probanda per ipsū spoliatum agentem: & tria esse probanda admonuit Rebuffus in Commenta. Regiarum constituto. tomo. 1. tit. De Sententijs executorijs art. 5. glo. 1. nu. 9. primò, quòd ante spoliationem possederit: secundò, quòd fuerit spoliatus. tertio, quod fuit spoliatus ab ipso eò uero si is uerè spoliavit, alias sufficere petere possessionem restitui. quare communis est interpretum sententia duo tantum probari oportere, antiquiorem scilicet agentis possessionem, & nouam conuenti. Sic Abbas in ca. cum ad sedem nu. 28. de resti. spolia. Socin. Se. d. 1. rem quæ nobis nu. 16. & conf. 2. 66. col. 6. uers. 1. quia ad hoc. lib. 2. Imola consil. 111. nu. 1. Com. consil. 247. nu. 20. lib. 2. consil. 35. nu. 19. lib. 1. Alci. Soc. in. conf. 128. nu. 23. lib. 2. Alex. consil. 6. nu. 5. ubi Molin. lib. 3. & consil. 89. num. 8. lib. 5. Riminal. consil. 98. nu. 48. lib. 1. consil. 428. nu. 8. lib. 3. Grat. consil. 40. num. 2. lib. 2. Goza. & Paris. qui ambo in una eademque causa consulere, ille conf. 99. nu. 5. iste consil. 98. nu. 24. lib. 2. Rube. consil. 4. nu. 10. Alcia. Tract. præsump. reg. 2. præsump. 21. nu. 10. Neui. consil. 68. nu. 11. & consil. 79. nu. me. 14. Didacus Couarr. in ca. possessor. in. 2. parte relectio. §. 1. nu. 4. de reg. iur. in. 6. & nouissimè Aegidius Boscius in Tract. Criminalium causarum tit. de pluribus uolentijs nu. 5. & Rola. à Valle. consil. 50. nu. 7. consil. 72. nu. me. 1. lib. 2. una hæc adfertur ratio, quia probando ipsam antiquiorem possessionem, noua præsumitur clandestina & uiciofa. cap. licet causam, de proba. quare ex hoc solo infertur possessio spoliatio, sic Bald. in. l. pen. col. pen. C. si à non compe. iud. ex quo ergo præsumptio pro antiquiori possessore est, probandi onus in nouum possessorem transit, qui uult probare se iusta causa adeptum fuisse possessionem, probare debet ipsum spoliatum agentem sua culpa & negligentia amississe, quod late declarat Barba. consil. 24. col. 2. lib. 4. qui ex aliorum sententia, hanc adfert rationem, quia non præsumitur spoliatum suum iactare. l. cum de indebito de probat. addo ipse culpam & negligentiam, ut potest delicta

delicta non præsumi. iuxta. l. merito. ff. pro socio, & non præsumi negligentiam scribit Craue. consil. 240. num. 3. qui ergo per negligentiam affirmat amissam esse possessionem, probare debet.
 386 Ampli. procederet etiam si non probetur possessio illius temporis in quo actor se spoliatum dicit, sufficit enim allegare possessionem illius quidem temporis, quo contigit spoliū, & postmodum probare se olim possedisse, nam tunc præsumitur, qui olim possidebat & tempore spoliationis possedisse, sic affirmant in interdicto unde ui, & in hoc remedio Abbas & ceteri in cap. cum ad sedem, de resti. spolia. & communem esse testatur Ripa. in cap. cum ecclesia Sutrina n. 31. de causa posse. & proprie. & Didacus. d. cap. possessor secundam parte. §. 1. nu. 4. de reg. iur. in. 6. & præter ab eis relato, idē censuit Bal. in. l. pen. col. vltima. C. si à non compe. iud. Alex. consil. 6. nu. 6. lib. 6. Rui. consil. 49. nu. 2. lib. 4. Soc. d. l. rem quæ nobis nu. 16. Corne. consil. 247. nu. 21. circa. med. li. 2. Tiraq. late Tract. de præscriptiōnibus. §. 1. §. 5. uers. sed nunquid satis &c. ubi alios plures eiusdem sententiæ refert, reiecit Barba. sententia, qui aliter sentit conf. 8. col. 10. lib. 2. hanc quoque probauit sententiā Rola. à Valle in conf. 6. num. 36. lib. 2. & huic subscribo. ea asserti solent uergens ratio, quod, qui olim possedit præsumatur & hodie possidere in cap. olim. l. 3. de resti. spolia. in cap. suborta. de re iud. sufficit ergo antiquam possessionem allegare, nec solidam hanc rationē conuellit, quod adfert Ripa. d. cap. cum ecclesia nu. 32. quod ita demum antiquum possessore præsumitur semper possedisse, & uicē possidere, si de præsentī ea reperitur, adfert Bar. in. l. ultima. col. ultima. C. de ed. diui Adria. tollend. & idem Ripa. d. cap. cum ecclesia nu. 38. uers. declara primo, qui huius sententiæ citat Mathes. nota. 117. nota mirabilem doctrinam quem sic declarando in term. his nostris, retulit & Rube. consil. ultimo n. 1. in fi. Bardus Senensis tract. de tempore utili & continuo, cap. 14. nu. 7. sed nihil est, si enim communis illa sententia hanc declarationem admitteret, res probabilis dubio careret, quinimo si recedat, perpendatur, retorquetur: ut enim ex antiqua possessione & noua medijs temporis continuatio præsumitur, sic præsumitur continuata donec amissa postmodum apparet, quod est usque ad spoliationis tempus, non pariter aduersatur illa Ripæ consideratio, dum inquit cessare hoc loco præsumptionem illam ne ex ea alter, hoc est spoliator, deliquisse præsumatur con-

tra. l. merito pro socio, quare ex duabus præscriptiōnibus, una fortior altera uincit. l. diuus. ff. de integ. rest. Dec. conf. 470. nu. 10. Soc. Iun. consil. 76. nu. 66. lib. 1. & alibi saepe, nam si recedat consideretur, præsupponit hoc casu Ripa fortio rem esse præsumtionem, quæ delictum spoliationis euicatur. uerum ipse contra quia si lex ante omnia præsumit, illum qui olim possedit possidere & hodie, sequitur, quod si non probetis, qui nunc possidet iusto & legitimo titulo possidere, spoliaste dicit. cum ergo de spoliatione constat, cessat præsumptio non comisi criminis ex. d. l. merito, sic declarat Rui. consil. 6. nu. 4. lib. 5. & delictum præsumitur, cum actus a iure prohibitus celebratur uel declarat Craue. consil. 35. nu. 10. n. adferri tamen solet tex. ille pro hac communi in. d. cap. olim. l. 3. de resti. spolia. qui omisissis, quæ à Ripa. d. cap. cum ecclesia nu. 32. adferre, mihi uisus est semper probare, cum alternatiuè loquatur, his uerbis, nec fuerit aliquo modo probatum, quod aliquo tempore, quo sententiam ipse protulerit, possessionem ipse in ipsis iuris parochialis haberet, uel prius etiā habuisset, ostendit ergo Pontifex, tantam esse probationis uim, si possessio probetur ante spoliationis tempus, quam si eo tempore. addebar olim in hæc sententiā hac, quam substituo, ratione, & antiquior possessio est quæ semper præfertur, ostenditque iuniorem esse clandestinam, cap. licet ext. de proba. cum duo in solidum possidere non possint. l. 3. §. ex contrario de acqu. poss. sic Bar. in. l. si duo in prin. nu. 4. uti possid. quem secuti sunt omnes, ut apud Rui. consil. 28. nu. 5. 6. & in nostris term. conf. 49. nu. 1. lib. 4. conf. 106. nu. 22. lib. 5. Goza. consil. 86. nu. 19. Cur. Iun. consil. 168. nu. 32. Craue. consil. 104. nu. 14. consil. 132. nu. 10. consil. 248. nu. 6. consil. 258. nu. 1. qui loquitur in nostris his terminis, & aliqua scripsit Boe. q. 239. nu. 6. sufficit ergo spoliato ad suam fundandam intentionem probare se olim possedisse, quia continuata possessio saltem quibus præsumitur, quare sufficit ad consequendam restitutionem naturalis, & si dicatur, hæc est sola præsumptio possessio, quæ ex naturali noua tollitur, ut dicebat Soc. consil. 15. col. 1. lib. 4. respondeo, non tolli, cum in solo spoliati animo consistat, qui non auferetur contra propriam uoluntatem, & ad naturalem ergo consequendam, hæc sola ciuilibi sufficit, iuxta textum. l. clam possidere. §. qui ad nudinas, de acqu. poss. sic docuit in nostris his terminis Bal. in. l. pen. col. ultima. C. si à non compe. iud. & præbat. l. 1. §. interdictum uers. siue autem de ui. &

vi arma. dum ciuilitur possidenti concedit restitucionem, at hic ostendit se ciuilitur possidisse, cum recuperandi animum ostendat.

Contrarium ergo sententiam male defendunt glo. in d. cap. cum ecclesia de caus. poss. & proprie. in cap. cum ad sede de restitu. spolia. Oldra. conf. i. col. r. Cur. Sen. conf. 71. col. 2. Ang. Are. in §. quadrupli. n. 26. circa. fi. Inst. de actio. Afflic. cap. 1. nu. 20. de milite uassalo qui contumax est, Dec. conf. 671. nu. 2. 3. Ripa d. cap. cum ecclesia nu. 32. Rube. conf. ultimo nu. 1. in hanc sententiam adducti sunt ex tex. in l. §. interdictum, de ui & ui arma. quo conceditur interdictum unde ui, qui tunc possidebat, cum spoliaretur, est dictio, tunc, demò stratiua temporis. l. 4. de cond. & demo. Rui. conf. 180. nu. 8. lib. 2. Dec. conf. 332. nu. 1. conf. 433. nu. 6. Goza. conf. 64. nu. 6. Soc. Iun. conf. 145. nu. 29. lib. 3. Gomes. §. rursus num. 16. Inst. de actio. uerum, ut recte respondet Didacus, quem supra retuli, satis probatur possessio hæc ex quo antiquior probata est, nec contrarium probatum fuit, quam certè responsio nem sentiant omnes, uel dicamus satis probari, cum animus declaratur, quo ciuilitur possidere intelligitur, ut iam retuli, sic etiam interpretari debent uerba statuti Papiensis. §. 4. de possessione uiolenta vel clandestina &c. ibi, uel ab eius prædecessore tunc temporis &c. Ripa autem adducebatur hac ratione in hanc sententiam, ut quis ob delictum t conuincatur, non præsumptiua sed uera & clara exigitur probatio. l. vltima C. de proba. at sola præsumptiua hic adest, non ergo sufficere posse debet, uerù responderi potest dispositionem t. l. vltimæ. C. de proba. intelligi, non cum de sola pœna, pecuniaria indicenda, sed cum de corporali agitur; sic declarant Alcia. tract. præsump. reg. 2. præsump. 9. nu. 4. Boc. q. 164. nu. 1. 2. Tiraq. tract. de pœnis legum consuetud. &c. causa. 27. & in claris nostris terminis sic declarat Alcia. tract. præsump. reg. 2. præsump. 21. in fine.

Adferebat tandem Ripa. textum d. t. cap. cum ecclesia, ubi spoliati clerici probauerunt se in tribus proximis electionibus elegisse, quod necesse non fuisset, ubi communis relata sententia uera esset, sed nihil est, commodum enim fuerat illis spoliatis sic probare, non tamen negat Pontifex maximus, quod ubi antiquior quasi possessio eligendi solum fuisset probata, quam satis superq; fuisset, quam obrem communis defenditur sententia, quam & communis forensis usus admittit, quæ sanè sententia, si in interdicto unde ui, procedit, ut loquuntur interpretes, fortius ex eorum mente in

hoc reintegranda remedio.

397 Ampl. secundo sic propositam conclusio nem procedere, ut necesse minime sit uolentiam aliquam probare etiam si in libello fuerit deducta, dummodo ad eam probandam nõ se adstrinxerit, sic Soc. d. l. rem quæ nobis nu. 16. de acquir. poss. ex regula. l. diuus de re iud. & ex Inno. cap. 2. de ord. cog.

398 Ampl. tertio procederet etiam si lege municipalis, uera possessio exigeretur tempore spoliationis, ut extat statutum Papiæ. §. 4. in ci uilibus sub rubrica de possessione uiolenta uel clandestina &c. in ijs uerbis, uel à prædecessore tunc temporis, uerè possidebatur, est enim sè sus, eum restitui ad suam possessionem, quam tpo re spoliationis uere possidebat, nõ adhuc dicitur probatum uere eum possidisse cũ spoliaretur, si probatum est possidisse ante, illa est ratio quia hæc est iuris præsumptio quæ rem reddit claram & euidentem Bar. l. 1. C. de fide Inst. lib. x. & est præsumptio iuris probatio liquidissima. l. licet ubi omnes de leg. 1. & adeo uera dicitur probatio, ut si statutum exigeret probationis lucidissimas hæc sufficeret. sic Fulgo. in l. 1. C. de testa. mil. & cum est secutus Alcia. tract. præsump. in præfatione in tertia parte præsumptionum nu. 3. & plura tradunt Craue. conf. 6. nu. 42. Ferr. cautela. 5. n. 3 & cautela. 16. nu. 6. Soc. Iun. conf. 97. n. 13. lib. 1. Tiraq. in l. si unquam in uerbo donationis, nu. 158. C. de reuo. dona. quod in casu nostro non habet dubium, quia relata præsumptio dicitur clare a iure probata iuxta declarationem Decij. in l. 1. nu. 7. C. de testa. mil. & lafonis in l. licet Imperator nu. 13. de le. t. erit ergo illi statuto satisfactum probando antiquiorè possessionem ante scilicet factam spoliatione quia sequetur ob iuris præsumptionem, uere possidisse tempore occupationis & spoliationis: sic etiam interpretor uerba statuti Papiæ 31. in criminalibus sub rub. de pœna illius, qui uolentiam alicui fecerit in eius possessione, ibi, quæ ab aliquo tunc temporis possidebatur.

Limitatur primo non procedere, cum agitur t aduersus nouum possessorem titulo possidentem, nam tunc non sufficit actori probare antiquiorem possessionem, sed necesse habet deducere conuenièntem possessionem, esse clandestinam, sic Socin. d. l. rem quæ nobis nu. 16. uerf. notabis tamen &c. ex doct. Bar. in l. si de eo. §. vltimo in si. ff. de acquir. poss. quam summè comendant omnes, ut Alex. cõf. 118. nu. 8. lib. 2. Paris. conf. 89. n. 9. li. 5. lat. cõf. 21. col. 2. lib. 3. Rui. conf. 56. in fi. lib. 4. & cõf. 106. in

106. in fi. lib. 5. Brun. conf. 21. nu. 6. Paris. conf. 12. nu. 9. lib. 4. & alios citat Neuiz. conf. 79. n. 22. quorum maior pars in nostris his terminis loquitur, idem affirmando quod Soc. istis ad do Ruinon conf. 49. num. 13. lib. 4. Decium consil. 57. colum. vlti. Neuizanum consil. 68. num. 10. u. uerum in multis subisto, nam iu ren non conceditur t aliquid dicere, nisi & probetur, ut censuit glos. in l. 1. in uerbo, dicitur, ff. si quadr. pap. fec. dica. quam probant omnes, ut ex multis Ripa in l. admonendi num. 21. de iure iurando. Cur. Iunior in l. si certis annis. num. 21. C. de pactis late Marfil. in ling. 570. Aduertas, immò Paris. consil. 98. num. 36. lib. 4. & ante eum Barba. consil. 25. lib. 4. quem retulit & Neuizanus. d. consil. 79. nu. 13. affirmant illam clandestinitatem sic deductam probari debere, sed quo fieri potest modo, ut clandestinitas aduersus titulo possidentem probari possit, cum illa cesset si de titulo apparet. l. clam possidere in principio. ff. de acquirenda possessione: quare Curt. Iunior consil. 17. col. vlt. uerf. de uo decimum & post eum Paris. d. consil. 12. nu. 9. li. 4. affirmant hanc t clandestinitatis qualitate nõ cadere in titulo possidentem. Præterea quomodo uitiu clandestinitatis, quod in solo residet animo per testes probari poterit, rursus Bar. in d. l. si de eo. §. vlt. non loquitur in possessorem recuperandæ, sed retinendæ potius, ut eum sic declarat Ioan. de Amicis consil. 98. quem refert Rube. conf. 41. colum. vltima uerf. Non obstat text. & cõ loci Rube. citet Alex. extendè tem etiam ad possessorum recuperandæ: rit ergo in noua hac nostra consideratione cogitandum.

Limitatur 2. non procederet in possessione rerum mobilium: nam tunc qui olim possedit nõ præsumitur possidisse tempore spoliationis glo. in ciuile. C. de furtis, Castren. l. si mi norem. C. de in integrum restitutione mino. Aret. consil. 120. Balba. in repe. l. Celsus num. 142. ff. de usufr. Alcia. responso. 341. & hæc sententia est crebrior & fortè uerior, & si Abbas d. cap. cum ad sedem de restitutione spoliatorum aliter fenerit, cuius sententiam sibi parum constans uisus est probare idem Alcia. tractat. Præsump. regula. 3. præsump. 21. nu. 5. quo loci aliàs declarationes, quæ cum partim ueræ non sint, partim casui nostro minime conueniant, libenter ex industria sententio præteribo.

Limitatur tertio non procedere t in beneficiis in quibus non sufficit probare solum illam possessionem antiquiorem, sed ne

cessè est probare & titulum, sic declarat Soc. d. l. rem quæ nobis nu. 17. quam rem late in fra excutiam. q. 36.

398 Quæro, 32. quales t esse debeant in hoc remedio probationes, crebrior uidetur sententia necessariam fore plenam probationem, & ob id, non sufficere possessionem uisus tantum testimonium probare affirmarunt Bart. in extrauagante ad reprimendum in uerbo summarie nume. 10. clare in nostris terminis Afflic. Decisione. 364. nume. 5. alios plures huius sententiæ retulit, & est secutus Plotus in l. si quando num. 115. C. unde ui, præsertim Cagno. in l. in pari. num. 8. de regulis iuris & Gratium consil. 110. num. 7. 8. lib. 2. & late Roland. à Valle consil. 50. num. 16. lib. 2. illa solet adferri ratio, quia t maximi est momenti possidere. §. commodum Inst. de interd. late Ripa cap. sæpe. num. 2. 3. de restitutione spoliatorum plura Cur. Sen. in l. admonendi. num. 323. de iure iurando & alibi, ut ergo in causa magni præiudicij exactæ probationes ita exiguntur, ut in cæteris causis.

Verum in specie contrariam sententiam probauit Dec. consil. 56. nume. 1. ubi in remedio hoc t reintegrandæ loquens opinatur sufficere si probetur possessio uisus testimonio, & ex multis citat Math. notab. 2. Nota quod in iudicij &c. & ibi latissime in additio. Gabriel Sarax. num. 8. idem Dec. consil. 232. nu. 2. in fi. qui eadè ratione utitur. Gratus sibi parum constans in consil. 42. num. 6. lib. 2. in interdicto retinendæ eadem ratione idem censuit Dec. consil. 663. nu. 2. & Calca. consil. 100. num. 16. & in adipsen dæ Dec. l. vlt. num. 15. C. de edictis diui Adri. tollen. in omnibus sic, Rebuffus in commenta. regiarum cõstitutio. tomo tertio titulo de materijs possessorijs artic. 7. glo. 1. nu. 26. Alcia. responso. 389. nu. 3. & in t omnibus possessorijs hæc sententiam procedere dixit Bell. conf. 35. nu. 6. ea utuntur ratione q. modici sit præiudicij causa possessorij. l. momentaneæ. C. qui legatum habuerit personam standi in iudicio, & l. 1. C. si a momentanea possessione fuerit appellatum quin? consultus respondit Ancha. consil. 41. t in remedio recuperandæ sufficere probare possessionem, per solam famam, quam sententiam uisi sunt probare Dec. in cap. primo num. 17. de appella. Verum a priori sententia non recedo, cum t posterioris relata ratio solum in illo possessorio momentaneo cõcludat, quod sanè possessorium summarijs supra in antelu d. ijs diximus summarijs solum appellari, sic declarat egregie Cur. Sen. d. l. admonendi nu. loci

223. vers. secundo moueor, qui sic declarat eo loci Bart. num. 55. & eundem Bartol. in l. 2. §. ult. C. vbi in rem actio, a quo suam sumptit argumentationem Mathes. Dec. & ceteri eorū sequaces, nam si citata a Bartolo iura perpendantur loquuntur, tum in momentaneo iudicio possessorio. d. l. momentanea, tum in possessorio leuissimo alterius preparatorio, ut in missione in possessionem ex Carboniano edicto Dec. l. 2. numero. 2. C. de Carboniano edicto. in ceteris autem male sentiunt Bart. Mathes. & ceteri, vt animaduertit Ripa cap. saepe num. 3. in fine de restitutione spoliatorum, et dubitat & Cur. Iun. d. l. admonendi num. 67. in fine, ex his inferunt recte f. statuto Papae 54. de possessione violenta, uel clandestina restituenda esse cautum, fidem esse faciendam p legitimas personas & idoneos testes & c. loquitur enim in plurali, quare duo saltem exiguntur. l. vbi numerus de testibus. & ideo Rebuffus, qui supra testatur in Gallia sufficientes probationes tantum admitti & si ipse in iure aliter sentire videatur, & male.
- 415 Quæro. 33. utrius aduersus hoc remedio agentem obijci possit prescriptionis exceptio & certis casibus obijci posse affirmant nostri, interpretes, quo res clarior fiat aliquos distinguo casus. Primus est, quando conuentus ille possessor est in uera & manifesta mala fide, eo quia inmet fuit primus occupator & spoliator, is tunc nullam potest obijcere temporis prescriptionem, cū impediēte mala fide præscribat nunquam. cap. ult. de præscrip. quod saltem iure Pontificio locum habet, quo nec, 416 t immemorialis quidem tēporis prescriptio hoc casu admittitur, vt latè & doctè tradit Crauet. noster conf. 146. num. 2. & in Tractat. de antiquitate temporum quarta particula quartæ partis principalis. num. 19. 20. qui Angelum Aretinum. §. furtiuè in principio Inst. de vsucapione, citat dicentem. mala fidei possessorem in æternum ex Pontificijs constitutionibus non præscribere. hoc ergo in casu non poterit conuentus obijcere hanc exceptionem: sic intelligit Bero. in cap. sollicitæ nu. 39. de restitutione spoliatorum, sic etiam ipse intelligit Cassadonum & alios ab eo pro hac sententia relatos, in suis Decisionibus titulo. De restitutione spoliatorum Decisione. 5. numero. 1. 2.
- 418 Secundus est casus, f quando is possessor, licet sit sine titulo, est tamen in bona fide, vel in mala fide præsumpta, hoc casu prescriptio triginta annorum obijci potest, cum tanto tempore huic remedio possit præscribi, sic intel-

ligo communem interpretum sententiam, quam probauit Butr. in cap. sollicitæ vbi Abbas num. 14. Bero. nu. 39. de restitutione spoliatorum Castren. consil. 109. In quæstione, quæ speratur moueri colum. vlt. lib. 1. in anti quis Soc. in l. rem qua nobis num. 18. de acquirenda possessione. Lucas à Péna in l. si coloni. q. 20. C. de agric. & cens. li. xj. Rui. conf. 69. nu. 14. l. i. consil. 103. n. 4. Rimin. 7. li. 5. col. 54. col. 6. uers. circa. 2. l. i. consil. 428. n. 11. li. 3. Dec. consil. 303. nu. 24. & hanc probauit Balb. Tract. præscrip. quarta particula quartæ partis principalis. q. 24. idem placuit Roberto Marante de ordine iudiciorum septima distinctione iudiciorum, num. 50. in fine Grato consil. 70. nu. 18. li. 2. Paris. consil. 1. nu. 154. li. i. & Craue. consil. 124. num. 14. qui Castren. retulit. d. consil. 103. Roland. à Valle conf. 72. num. 19. lib. 2. recte ergo existimant isti interpretes tanto tempore huic remedio præscribi, quia & sit conditio ex lege sit ut perpetua dici possit, Inst. de perpe. & tempo. actio. attamē spacio triginta annorum tollitur. l. sicut. C. de præscrip. 30. vel 40. annorum. Rursus si dominium tanto tempore præscribitur cap. vltim. vbi doct. de præscrip. Bart. l. rem aliena, de pignora. actio. cur non fortius possessio hęc minoris præiudicij, & hoc casu loqui intelligo f Theodorici Regis responsum, cuius in hæc verba meminit Casiod. lib. 1. varia. in epistola destinata Domitiano & Vuilz. si Romani prædium sine delegatoris cuiusquam Pyctatio (Pyctatij meminit idem Casiod. lib. 3. uaria. epistola, Romulo transmissa. j. epistola, vel breui ut probat. l. actuarij cum. l. excellencia. C. de eroga. mil. anno. lib. 12. & si non ignorem Pyctatium dici Alburn, in quo sceledorum iudicium nomina describebantur, ut apud Lampridium in Alexandro) præsumptor (idest Audax vt sequentia verba ostendunt & hæc est aliquando sua significatio, si credimus Alcia. in Tract. præsumpt. in præstationibus in secunda præstatione) Barbarus occupauit eū priori domino sub mota dilatione restituit, quod si ante designatum tempus rem uidetur ingressus, aduersus quam prescriptio probatur obuiare tricenij, petionē iubemus quietescere pulsatoris, illa enim reduci in medium volumus, quæ nostris temporibus præsumpta damnamus, quia locus calumniandi non relinquatur, cum longi temporis obscuritas præteritur. Nec huic sententiæ aduersatur ratio nes glos. in d. cap. sollicitæ. fo. And. & aliorum, qui, vt referunt Soc. & Balb. præcitatīs locis supra quibus affirmarunt nulla temporis præ-

- scripitione hoc remedium tolli, quorum opinionem uno uerbo visus est probare Alexan. conf. 6. num. 16. in fine. lib. 3. & alij, vt retulit Cassad. in titulo de restitutione spoliatorum Decisione. 6. inquit enim, Primo textum 412 scap. reintegranda, vti his verbis, quacumque temporis prescriptio non obstat reintegrandum esse spoliatum, uerum vt recte animaduertit Castren. d. consil. 103. colum. ultima, referuntur uerba illa, quacumque conditio temporis, ad illa uerba perdidisse noscitur, ut sit sensus, reintegrandum esse spoliatum quouis tempore, ut nulla sit differentia, inter unius uel alterius tēporis spoliationem quin imò ubialium sentium uerba illa haberent, adhuc tamen triginta annorum spacio tolli posset, cum perpetua tollantur. d. l. sicut. Nō quoque urget quod secundo loco isti adferunt aduersus hoc remedium non posse dominij exceptionem obijci, ut infra suo loco dicemus, multominus obijci posse uidetur hæc prescriptio, nam præter Balbi responsionem, quæ aliquantulum leuis uidetur, dico ipse hanc exceptionem non obijci ratione dominij, ut agens excludatur, f sed obijci ratione possessionis, quam is spoliatus agens ex tati temporis negligentia amisisse dicitur, sic uno uerbo sentit Crauet. d. consil. 124. num. 14. Non quoque tertio aduersatur, quod hic spoliator conuentus prescribere non potuerit impediēte mala fide. d. f. capiti. ultimo de prescriptio, quia uno ore nostri respondēt interpretes in hac præsumpta mala fide, quæ a uera multum differt, sufficere ad eam tollendam, tempus annorum triginta, ut censuit Bart. in l. ultima in fine. C. unde uis, sic textum illum declarans, & Bartolum secuti sunt frequentius ceteri, ut late iam diximus supra in tertridecimo remedio ex d. l. ultima. C. unde uis, in q. 10. Nec hoc in casu aliqua subest interius Pontificium & Cesarum differentia, ut docuit Abbas in d. cap. sollicitæ num. 14. de restitutione spoliatorum, Balb. qui supra. d. q. 24. uers. sic. & in prescriptio.
- 415 Tertius est casus, f quando conuentus possessor est eū titulo & bona fide, is poterit obijcere prescriptio decem annorum inter presentes, & uiginti inter absentes, cum tanto tempore prescribat, dummodo res non sit affecta uitio reali, & causam is nō habuerit scietter a uitioso auctore, sic casum hunc affirmat Bal. d. q. 24. circa. finem uers. quinimo uidetur, & sentit Rui. conf. 61. nu. 14. lib. 1. idē clarè affirmat Roland. à Valle conf. 72. nu. 21. lib. 2. ea uicitur ratione Balb. quia si possessor,

iste cum titulo & bona fide adquiret utile saltem dominium, iuxta. l. si quis emptio. C. de præscrip. 30. uel. 40. anno. Cur non & hoc casu illam adquiret possessionem, alias, vt inquit Balb. sequeretur, quod nunquam huic prescriptio esset locus, nam antiquis, is possessor, qui non alienauit, nec alienationi consensit, qui inquam sine proprio factio possessione cecidit, semper, hoc est usq; ad 30. annos, hac experiri posset actione, sic; inutilis foret decem & uiginti annorum prescriptio, Rui. autem ea ratione usus fuit, quia percursum decem annorum vt negligentia inducitur, ob quam is spoliatus usus suum amittit. l. furtum. §. ultimo de usucap. nec dissentit Balb. conf. 321. ad euidentiā præmittendum est, quod aliquando in si. lib. 3. hanc ipse addo rationem, quod si hoc in casu non est locus nisi prescriptio triginta annorum, nulla esset differentia inter hunc possessorem cum titulo & uera bona fide, & illum possessorem, cū præsumpta mala fide, quæ tamen maxima esse debet.

- Declaratur tamen hic casus, ut non uendicet sibi locum in illis casibus, in quibus ratione & personarum priuilegio maius tēpus postulat, ut in ecclesia contra quam regulariter sola prescriptio 40. annorum currit. cap. de quarta de præscrip. in authen. quas actiones. C. de sacros. eccl. sic in nostris terminis, declarat Balb. qui supra. de. q. 24. circa finem, uers. sed quoad ecclesiam & ante cum Castren. d. conf. 105. in si. uel ut in casu bonorum Camerae Principis, quæ solo spacio centum annorum prescribi possunt, Ange. in l. sicut. C. de præscrip. 30. uel. 40. anno. Alex. conf. 84. nu. 2. lib. 1. Guid. Papæ. q. 416. cum queritur sic in nostris claris terminis declarauit Rui. conf. 45. col. ultima uers. secundo principaliter lib. 4. cetera quæ adferri possent exempli, libenter missa facio, in ecclesia illud adnotandum cetero quod decurrit contra eam prescriptio, non conceditur in integrum restitutio, sic glo. in Clem. 1. de restitutione in integrum & in cap. auditis de præscrip. sic in nostris terminis respondit Soc. Sen. conf. 266. col. 10. uers. ad secundum dico. lib. 2. erit tamē in casibus præcedentibus animaduertendum, in beneficiis illud hodie esse constitutum, ut pacifici, possessores per annum ex regula cancellariæ de annali possessore, & regula de triennali possessore per triennium sint tuti, quoad possessionem, quæ regulæ & spoliatorem, adiuuant, dummodo non sit uolentus, ut egregè declarat Gomes. in d. regula Cancellariæ

de annali possessore. q. 64. quem secutus fuit Carol. Molina. in eadem regula de annali; possessore, quam simul iunxit, cum regula de verisimili notitia nu. 12. libenter hac colocali hoc loco, cum regula iste prescriptionem inducant instar annalis triennalis prescriptionis a iure communi inductae, ut admonuit Gomes. d. regula de annali in praefatione & de triennali. q. 1. in fi. & ibi. q. 11. latissimè declarat quomodo spoliator ex illa regula de triennali defendatur adfertq; differentia inter unam & alteram regulam t apud Gallos pariter anni spatium datur ex Regijs constitutionibus ad recuperandam possessionem quare co respèctu vtilius erit hoc uti remedio. ut admonuit Rebuffus, in commenta. Regia. consutu. tomo. 1. tit. de sententijs executorijs articulo. 5. glo. 1. nu. 8.

433 Quæro. 34. utrum net possit conuentus aduersus spoliatum agentem eam obijcere exceptionem, quam concludat eum possidere nec potuisse nec posse, & obijci posse affirmant, omnes, ut apud Alex. in. 1. naturaliter. §. nihil commune nu. 2. ubi. Ripa. nu. 81. Cora. in secunda parte nu. 61. ff. de acquir. possess. adferri solent plura exempla, ut illud, cum aduersus repetentem beneficij possessionem obijciatur eum esse laicum, qui spiritalia possidere minime potest, cap. causam de prescrip. vel si aduersus repetentem seu recuperare uolentem uxorem, cuius quasi possessione dicit agēs se spoliati, obijciatur exceptio, eum esse Monachum, qui uxorem habere non potest, cap. ex parte de restit. spoli. qui hanc probat sententiam, sic his utuntur exemplis hanc affirmantes uerā sententiam Corset. Tract. fall. ad regulam, quod spoliat. ante omnia restitui. falle. 48. idem censuit Rota in nouis decisionibus in tit. de rest. spoli. Decisi. 1. nu. 7. Decisi. 2. nu. r. ubi declarat, idem placuit. Bero. in ca. in literis. nu. 87. vers. 7. fallit & nu. 93. de restit. spoli. Crauetta. conf. 322. col. 4. vers. sexto principaliter præcipua hæc ad ferri solet ratio quia hoc modo nihil cōtra possessorum obijciatur, sed possessorum illud negatur, quare frustra de possessorio tractatur, cum non entis nullæ sint qualitates. l. 3. de usufructu. l. eius, qui in prouincia. ff. si certum peta. quare affirmant nostri clerico agenti ut spoliato possessione beneficij exceptionem incapacitatem incapacitatis obijci posse sit quod non sit clericus: tonfuratus quod non sit promotus: sed presbyteratum intra tempus sic exigente beneficii sic in nostris terminis respondit interrogatus consumatissimus. Crauetta. conf.

104. nu. 3. & d. conf. 322. col. 4. vers. his ita præsuppositis Rebuffus tract. de pacificis possessione. nu. 192. & in Praxi beneficii titulo de non promotis intra annum nu. 71. sic & in ceteris casibus, cum obijciatur notorius defectus proprietatis, obijci illa potest exceptio cōtra spoliatum agentem restitui ante omnia Crauet. conf. 299. nu. 8. conf. 302. nu. 6. Cur. lun. conf. 127. nu. 6. Natta conf. 474. nu. 37. lib. 2. & alibi latius docui, exempla harum exceptionū plura possunt etiam adferri, illud præsertim intruisionis, ut cum quis possessionem beneficij adipiscitur Bullis non leuatis, sed forte cum simplici signatura, quod minime conceditur ex aliquorum sententia, ut retulit Crauetta, conf. 134. nu. 24. tunc enim spoliato ca possessione exceptio hæc obijci posse uidetur, ut ali quibus placuit præsertim Gemina. conf. 106 col. 3. verum latius hac de re infra dicemus n. 465. quo loci ostendimus ueritatem & crebriorem esse eorum sententiam, qui affirmant solam signaturam sufficere, ut spoliatus agēs, contra spoliatorem suum possessionis titulus iustificet, scio tamen plures esse Pontificum constitutiones, quas cancellariæ regulas uocant, prohibentes beneficia, cum sola signatura retineri non posse, ut una extat regula Pauli tertij & altera Iulij tertij edita anno 1533. mēse Maio: exemplum etiam adferri potest, cum obijciatur exceptio Idiomatis, extat enim plures regulæ cancellariæ, quibus declaratur, prouisionem beneficij curati nullius esse momenti, si obtinens non intelligit, & intelligibiliter nō loquitur idioma loci, in quo positum est beneficium, sic etenim extat regula cancellariæ. 19. Innocentij. 8. ac Cleme. 7. & Pauli. 3. ac etiam nouissimè Pij. 4. nunc Pontificis maximi, cuius honestissima uota, ut foueat & attingat Deus optimis max. est quod enixis rogemus precibus, cum præsertim uiros doctissimos ad amplissimos digitatum apices promoueat, ut inter ceteros mense hoc Martio huius anni. 1565. Purpurei Galeri amplissimum fenatoremt constituit Franciscum Alciatum, Patricium Mediolanensem Iureconsultum integerimum, qui post decēnalem strenuam nauatam in docendo Papæ operam, non precibus, uel pretio, sed propria uirtute promoueri meruit, de quo ita est sperandum, ut Petri aliquando ingrediatur locum, constitutionibus ergo cancellariæ sic est rectè constitutum, quæ non modo in simplicibus curatis parochialibus locum habent, sed & in commendis, ut egregie scripsit Gomes. in regula de Idiomate. q. 5. & ibidem. q. 8. affirmant, nō suffi

sufficere, quod loquatur in parte illud Idioma, sed debet in totum clare loqui, immo, idē Gomes. eo loci. q. 15. affirmat necessarium fore, ut noueritis latine loqui, alia scripsit Rebuffus in Praxi beneficiorum in hac regula, quod quis intelligat Idioma. in glos. 1. & 2. qua in re illud unum erit animaduertendum cōtra spoliatum sic agēs hæc Idiomatis exceptionem obijci posse, & si sit, ut puta Gallus cui sit in Italia prouisum, tenetur probare, se probè nouisse Italicè loqui, tum quis contra eum est presumpcio, tum quia si nouit loqui Italicè, est ex accidenti, non a natura, quod accidens ab asserete probari debet, ut in his terminis ferè respondit Roma. conf. 499. in præmissa col. 2. vers. tertio ad idem, quod & olim respondi interrogatus pro Reuerēdo Christo phoro Gastaldo Cueni cōtra. D. della Mola. illud etiam exemplum adferri potest in exceptione atatis, ut in beneficio curato, in quo exigitur etas annorum. 25. cap. cum in cunctis §. in priora de electio. tradit Rebuffus in praxi beneficio in tit. de dispensatione, ratione etatis & in terminis affirmat Baldus in l. 2. ultimo nota. C. de ijs qui ueniam etatis impet. quem est secutus Rola a Valle conf. 47. nu. 58. lib. 1. prouisionem de curato factam minori esse nullam, si ergo nullum ius habet, iusta ratione agēs, ut spoliato, obijci potest: sed quales & quomodo debebant in casibus fieri probationes atigi in casu reueruatiōis infra nu. 433.

433 Quæro. 35. utrumnet contra clericum, ut spoliatum possessione beneficij, agentem reintegrari, possit obijci specialis illius Beneficij reueruatiōis exceptio, & posse crebrius affirmat interpretes, ut Lapus allega. 24. Corset. d. Tract. fallen. ad regulam, quod spolia. ante omnia restit. fallen. 48. lac. Nouellus Praxi Criminali titu. spoliatus de facto &c. incipit, vulgaris regula est &c. nu. 41. vers. limita. 41. Francus in cap. bonæ col. 5. versic. 7. & ult. de appell. sic semper decidit Rota, ut patet in Decisio. nouis. in titu. De restit. spolia. Decisi. 1. & in Decisionibus antiquis. eo. tit. Decisi. 2. & Decisi. 17. & in tit. De causa possess. & proprie. Decisi. 10. & seq. & in Decisio. antiquioribus. titu. De restit. spolia. Decisi. 1. idem censuit Cassad. in suis Decisi. tit. de restit. spolia. Decisi. 1. nu. 3. & Decisi. 2. qui idē affirmat nu. 5. cum est reueruatio beneficij uacantis, Fely. in ca. in nostra nu. 12. de rescrip. & in cap. si constituerit in fi. de accusa. & hanc sententiam seruare. Romanam curiam testatur Gomes. in reg. Cancellaria. De Trienna. pos

sess. nu. 58. q. 49. col. 2. Ripa. d. §. nihil commune nu. 82. ubi Zafi. Bero. d. cap. in literis num. 84. Rebuffus in Praxi Beneficiorum in tit. De reuera. tam generalibus quam specialibus. nu. 40. idem placuit Soc. in l. rem qua nobis nu. 19. de acquir. possess. Decisi. conf. 191. nu. me. 10. Paris. conf. 1. nu. 157. lib. 1. hanc semper probauit Io. Baptista Ferret. conf. 15. nu. 1. 2. conf. 2. 1. nu. 3. conf. 69. nu. 7. conf. 172. nu. 1. conf. 188. nu. 2. 3. ubi post Roma. conf. 484. & alios, affirmat, possessorem reueruati Be neficij de facto spoliari posse nec illi hoc reintegranda remedium concedi, idem censuit Aeneas de Falco. in Tract. De reuera. benefi. in. 11. & in. 47. effectu, eiusdem fuit sententiæ. Craue. confil. 158. nu. 9. vers. similiter agentis, & nouissimè Quintilia. Mendosus in Commentarijs ad Regulas Cancellariæ. Iulij tertij in regula. 1. De reueruatiōibus. q. 3. ea adducuntur ratione, quod t reueruatio inficiat titulum, & illum ipso iure annullat cap. si eo tempore. de electio. in. 6. quinnimò, est tā maligne naturæ, ut quidquid inuenit destruat, & in oppositum ducat, sic Gomes. qui supra ex cap. si postquam de electio. in. 6. in cap. quod dam de præben. cap. 1. de concess. præben. & idem Gomes. in regula Cancellaria. De annali possess. q. 23. post multos quos citat, & affirmat adeo nullam esse possessionem hæc reueruati beneficij, ut is possessor seu detentator potius, nec fructus quidem suos faciat, & eo loco plura in his terminis adfert, idem Gomes. d. regula Cancellaria. De Triennal. possess. q. 51. citando. d. capitulum, si eo tempore, inquit t reueruatiōis decretum possessionem discolorare, altera adfertur ratio, quia eo ipso, quod de reueruatiōe constat, iam notorie apparet de non iure spoliati agentis, quæ sane exceptio in beneficialibus impedit spoliatum restitui cap. constitutus de filijs presbyter. Nec huic sententiæ aduersatur, subtile illud fundamentum Franc. Arret. in l. naturaliter. §. nihil comune col. pen. in fi. de acquir. poss. qui contrariam aduersus relos, sententiam probauit, inquit enim, quod est t reueruatio inficiat titulum annullatque, non tamē annullare nec extinguere possessionem. Cum non uideatur bona consequentia, titulus est nullus, ergo & possessio, quæ ab eo descendit, quando ex actu nullo consistat, adquireturque uera possessio. l. 1. §. si uir. ff. de acquir. poss. Confert, quod docuit Bar. in l. non dubium nu. 26. C. de legib. quid or actus principalis est nullus, quæ ab illo pendet, & sine eo stare non possunt, sunt nullæ, secus si

sine illo stare possunt, hinc uideamus (ait ille) quod cum dominium ex causa putatiua possit transferri et si contractus nullus sit, quanto fortius in possessione, que facilius ipso domino acquiritur, immo in ipso beneficii alibus sine iure aliquo haberi possessio potest. cap. in literis & cap. item cum quis de restit. spolia. Nec inquit Aret. is tex. ca. si eo tempore, ad rem facit, cum de iis loquatur, quæ ad electionem sequuntur necessariò, & sine quibus electio nulla esset, quod hic non contingit. Hæc sanè argumentatio multorum ingenia exercuit. Ripa enim. d. §. nihil commune nu. 82. respondet sed infeliciter, (mea sententia) Rectius respondent Domini de Rota in Decisio. antiquis. De restit. spolia decisio. 17. quos est fecutus Io. Baptista Ferret. consi. 3. nu. 18. inquit enim casum d. l. 1. §. si uir, esse admodum à nostro diuersum, nam in §. si uir illud contingit, quia maritus donando & cedendo animum habuit (& si contra iura) possessionem ipsam perdere, quare sua non interest, quod uxori cui donare noluit adquiretur, uel non, cum nullum sibi adferatur præiudicium, ex quo iam donare uoluit, nec tertius leditur, cum nullum is sentiat detrimentum, at in casu nostro res aliter se habet, quia alter possessor maximum hoc sentiet in commodum, & per diuinam uacationem ecclesie negotia suo maximo cum detrimento prorogarentur. nec ab hac declaratione dissentit Soc. in d. l. 1. §. si uir nu. 10. uer. 3. quod, cum citando Gemin. in ca. vlt. 3. vt lite pend. in. 6. declarat. id. §. si uir, non habere locum. 452 cum maximi præiudicij est possessio, & citat Gemin. qui in nostris his terminis loquitur, Ex eodem quoque Soci. d. nu. 10. uer. 2. respondetur. altera colligi potest responsio, dum inquit, quod quando eadem subest ratio annullandi possessionis translationem, quæ impediendi contractum, à pari ambo procedere. In casu nostro una est ratio, cum ita non liceat occupare beneficii possessionem, & fructus suos facere, ut nec ipsius beneficii referuati proprietatem, ne contra superioris mandatum ecclesiastica occupet. Præterea tertio loco sic responderi potest, maximam esse differentiam inter prophana, & que ecclesie sunt: in prophanis ex iuicili contracta acquiri potest possessio. d. l. 1. §. si uir, at in ecclesiasticis titulus inficit possessionem, quia possessorio agens necesse habet eam possessionem per titulum iustificare, capitulo. ex frequentibus de inst. ca. 1. de reg. iur. in. 6. & infra dicemus, sic sentit in nostris terminis

Bald. in cap. acceptam uersu. item non potest, de restit. spolia. & hoc est, quod in beneficiis libus affirmant doctores, possessionem referuati beneficii stare non posse, cum sine iuris adminiculo reperitur: sic Rebuffus. d. Praxi. Benef. d. tit. De referua. nu. 40. Romanus d. consi. 449. col. vlt. uer. secundum uerò fundamentum. Nec aduerfantur duo illi Canonibus ab Aret. citati in cap. in literis, & in cap. item cum quis, quia intelliguntur. Cum simpliciter probatur possessio, tunc sufficit, secus si probetur de non iure possidetis, quod ius inficit, & possessionem annullat, sic uno uerbo sentit Soc. d. l. rem que nobis nu. 19. circa principij, qui alia nonnulla adfert, ut hanc tuetur sententiam, quæ apud eum legi possunt.

453 Declaratur primo hæc procedere si modo huius referuati exceptione est probata, uel probari statim potest, alias non, sic declarat Rota in Decisio. antiquis in titu. De restit. spolia. Decisio. n. & Aeneas de Falconibus Tract. De referua. effectu 47. sed est hæc in animaduertendum, quia si uera est illorū sententia, quam defendimus supra in primo remedio. q. 21. admitti exceptione dominij in quouis casu, cum offeruntur probationes in continentibus, hæc referuati exceptione, proficiet parum, quare cogitandum erit utrum uera.

454 Declaratur secundo tita demum procedere si de referuati per Bullas referuati fiat fides, non si per testes, etiam si in continentibus offerantur, sic declarat Io. Baptista Ferret. consi. 113. nu. 2. & ita intelligo Aeneas de Falconibus. d. Tracta. De referua. in. n. effectu alias non rectè satis sentiet.

455 Declaratur tertio non procedere si quando is possessor referuati beneficii lite pendente esset spoliatus sic Bero. ca. in literis nu. 88. in si. de restit. spolia. citat Rotam Decisio. 56. afferit rationem illam, quod referuati afficit beneficium quoad Pontificem referuantiem, non quoad tertium: sed hæc de re latius infra in ult. remedio dicemus.

456 Declaratur quarto non procedere, quando referuatio super incerto beneficio esse facta, sic post Casiodo. Decisio. 1. & 2. in titu. De restit. spolia. respondit Io. Baptista Ferret. consi. 28. nu. 5. uerum Casiodo. d. Decisio. 11 nu. 3. inquit maiorem partem Dominorum idem affirmasse, quando est referuatio super incerto, relata ab eo ratione, & quando est sola generalis referuatio, illam non obitare huius agentis spoliato scribit Quintilia. Mendosus

in

in. d. regula. r. Cancellariæ. De referuatio. q. 3. post Ioannem de Selua, quem citat. is tamè Mendosus aliam subiicit distinctionem, quod aut nihil adhuc est probatum super spolio, & tunc exceptio etiam generalis referuati obici possit: aut iam est probata spoliatio, & tunc obici non possit, addo ipse rationem uideri, quia per calumniam uidetur facere, conferunt, quæ diximus supra de eo, qui petit remissorias, ut supra hoc remedio nu. 336. 337. & idem Ferret. ubi statim num. 7. subdit ex Casod. qui supra Decis. 1. idem, quando retro traheretur in præiudicium tertij.

457 Declaratur quinto non procederet in eo, qui pacifice per triennium possidet. Sic Gomez. d. regula. De Trienn. q. 49. col. 4. uer. non obstat, quod decretum &c.

458 Quæro. 36. utrum si spoliatus possessione beneficii & hoc remedio agens, teneatur suæ possessionis titulum iustificare: & teneri affirmant crebriore calculo interpretes, ut glo. in cap. in nomine domini: in uerbo. audientia, de decim. in Clem. vnica. de caus. poss. & propr. Rota in Decisio. nouis. tit. De restit. spolia. Decis. 1. & 2. & in antiquis. eo. tit. Decisio. 20. Castren. consi. 254. Ad confirmationem eorum, quæ col. 2. uer. super. art. lib. 2. in antiquis, non dissentit Soc. in l. rem, que nobis nu. 17. de acquir. poss. Guid. Pap. in q. 85. & sing. 231. Dec. l. ult. nu. 19. in si. C. de cedi. diui. adria. tollen. & cons. 220. col. 2. Capicinus Neap. Decis. 6. nu. 2. 3. Ferretus consi. 28. nu. 9. Io. de Selua Tract. De Beneficio. 2. parte. q. 25. Ripa. d. §. nihil commune. num. 71. Ibi Zasius nu. 59. Rube. consi. ult. nu. 8. Rebuffus super concordia. Regis Franciæ in titu. De annatis. uer. 7. regula. & in Commentariis Regiarum consitu. tomo. 3. tit. De causis possessio. Beneficio. art. 1. glo. 1. nu. 1. 2. Bardus Senensis Tract. De Tempore utili. & continuo. cap. 3. nu. 13. Quintilia. Mendosus in regulis Cancellariæ Iulij tertij in regula prima. De referuatio. q. 3. Craue. consi. 322. col. 2. uer. 2. con- 459 sidero, qui ea ratione nititur, quia beneficiatus non dicitur beneficii dominus, sed administratoris loco, diciturque procurator, ut ergo ante omnia consequit procurator mandatum producere. l. si quis inficiatus. ff. de pos. sic beneficiatus iste titulum ostendere debet, alias si sine titulo sit, intrusus dicitur ca. 1. de eo qui mittit in possessio. roma. qui supra. & in suo loco dicemus.

460 Contra tamen relatum communem sententiam respondit Geminianus consi. 57. col. 3. & cons. 148. nec dissentunt Inn. Abb. & Bu-

trius in cap. ex literis & in cap. cum ad sedem de restit. spolia. ut refert Socin. d. l. rem que nobis nu. 17. sic Franciscus de Marchis. q. 197. in si. inquit non fore necessariam tituli probationem, cum ligo tempore possidet, nam longa possessio vim tituli habet, quod statim subiiciam, Ripa. d. §. nihil commune nu. 71. opinatur uerum esse eo casu Geminia. sententiam, cum spoliator, ipse excipiens de titulo spoliati agentis, non ostendit proprium titulum, nã tunc nec spoliatus ipse suum probare debet, ex quo enim is conuentus ius non habet, ut extraneus dicitur, nec sua uidetur, in interesse, sic sentit Io. de Selua. d. Tract. De benefici. 2. parte. q. 25. nu. 6. sed non satis hæc placeat. Geminia. ergo duos distinguit casus. Primus est, quando spoliatore conuento instante postulat spoliatus titulum ostendere, ut non teneatur. Secundus est quando sit ipse uult actorem, qui ut spoliatus restitui petit, ostendere debere suæ possessionis titulum, & tunc teneri ait Geminianus, hic secundus casus, est uerus, nec probabilem recipit dubitationem. maius dubium uersatur in primo, & idem est decidendum ex crebriori sententia relati enim ferè omnes interpretes loquantur indistinctè, & una est communis ratio, ne scilicet detur uiriosus ingressus, atque quia huic possessioni aduerfatur iuris præscriptio, cum iure non cõcedatur sine titulo beneficia possidere, & Casiodorus in decisio. titu. De causa poss. & propr. decisio. 2. intelligit, quando spoliatus successit.

461 Declaratur primo in lite non procedere, quando constat tãntè lite pacificè possidisse ultra triennium, uel successisse possessori pacifico ultra triennium: sic declarat post alios Casiodorus in suis decisio. tit. De causa poss. & propr. Decisio. 2. adfert ijs rationem, quia non est uerisimile, quod uisitatores passim essent eum sine titulo possidere, quod intelligo, quoad spoliatorem, quo enim ad superiorem nullo tempore ius acquirit possessor beneficii, ut titulum non ostendat. Sic Inno. in cap. cum contingit. col. 7. de præscrip. Soc. Sen. consi. 59. col. 2. uer. circa quartam lib. 2. Ias. l. si certis annis col. ult. 7. limita. C. de pactis. Tiraq. Tract. De præscrip. §. 1. glo. 4. uer. sic. sed huic sententia.

462 Declaratur secundo non procedere quando dotagitur. uia attentatorum, ut infra suo loco dicemus.

463 Declaratur tertio si intelligitur ut sufficiat ostendere titulum coloratum, & qui ex prima sui facie uerum appareat, nec enim licet

licet

et postmodum spoliatori quidquam in illi obijcere, sic intelligit Castren. d. consil. 254. d. uerfi. super. 3. art. sic declarans textum capituli in literis de restit. spolia. Cassado. in titu. De restit. spolia. decis. 1. in fi. & Rebuffus, qui supra, & forte nec aliter sentiunt interpretes relati a Gemina. d. consil. 148. col. 2. quo loci declarat sufficere possessione iustificare, non ergo exigitur exacta utuli probatio, sed sufficit, quod titulus coloratus sit, qua ratione fit ut si titulus esset discoloratus, & pro non titulo haberetur, non esset possessio iustificata, ut si de intrusione appareret, nam solet in trusio titulum & possessionem annullare, Ripa. d. §. nihil commune nu. 71. immo intrusio admittitur repelli debet ab ipsa possessione sic Ferretus consil. 1. num. 2. consil. 12. num. 11. quare intrusus spoliatus non restituitur Frasciscus de Marchis. q. 197. nu. 3. quo loci affirmat intrusum ideo non praescribere, quin surdicitur, multis autem modis intrusus, quis apparet, ut latissime tradunt Rebuffus in Praxi Benef. in titu. De subroga. litiga. in glo. 4. ubi latissime scribit Fely. cap. in nostra nu. 11. 12. de rescrip. Bero. cap. in literis nu. 2. de restit. spolia. Cap. Decisio. 6. Paris. consil. 47. nu. 40. lib. 4. Rola. a Valle consil. 46. nu. 43. Carteris omisit ad rem nostram illud exemplum adferri potest, cum is spoliatus agens uellet suum titulum iustificare per solam signaturam, nam eo ipso, quod solam signaturam ostendit & fatetur se perfecte titulum non esse affectum, cum uere & proprie, saltem quoad uirtutem probatoriam ex sola signatura gratia non dicatur perfecta, ut late decisione ultima, ubi latissime Gomel. in regula Cancellariae. De non iudica. secundum supplicationem. q. 1. Bero. in rub. de consil. col. ultima uerfi. addo ultra, quibus addo Gemini. consil. 106. col. 3. uerfi. in contrarium probatur: uerum hac in re nostra illud magis placet, signaturam sufficere ad possessionem iustificandam, ut locus sit haec recuperandae reindio, sic censuit Cassadorus in suis decisio. in titu. De causis poss. & propr. decis. 4. num. 3. & de restit. spolia. decis. ult. quod ex eo confirmatur, quia sola ipsa signatura sufficit ad possessionem beneficii adipsendam, & iuste retinendam, ut scribit Rebuffus in Praxi benef. titu. de subroga. litiga. glo. 4. num. 15. & in titu. qui inscribitur tertia pars signaturae in uerbo. datum nu. 2. & in titu. de misione in possessionem nu. 39. 40. & Cassadorus d. tit. de restit. spolia. decis. ult. nu. 1. & ibi nume. 14. subdit, regulam. de non iudicando se-

464

465

cundum tenorem supplicationis, intelligi in petitorio non in possessorio, & hanc quoque sententiam probat Gomel. d. regula de non iudica. secundum supp. q. 5. quo loci multis relatis testatur sic Rotam seruare Rebuffus in commenta. Regiarum constituto. tomo. 3. tit. De causis possessorij Beneficiorum art. 1. glo. 1. nu. 9. 10. affirmat, quod ubi signatura non sufficit, illam posse produci, pendente dilacione, & post deinde producere Bullam ex Marfil. singul. 113. Dicitum testis &c. & quod praestata signatura peti potest dilatio ad habendam Bullam, quae solet concedi, Relata tamen declaratio non procedit, quando ipsi spoliato agenti iuris praesumptio aduersaretur, tunc enim necesse erit iustum & legitimum titulum plene probare, sic intelligit Craue. d. consil. 322. col. 2. uerfi. 2. confidero, ea ratione, quia is, qui contra se iuris praesumptionem habet dicitur in mala fide Alex. consil. 75. col. pen. uerfi. praeterea uidetur indubitanter. lib. 4. quem est secutus, etiam idem Craue. consil. 258. nu. 9. uerfi. & maxime. addo eiusdem sententiae Beroum in cap. in literis nu. 87. de restit. spolia. 104. de Selua. Tract. de Beneficio. 2. parte q. 25. nu. 2. uerfi. 2. praemissa, Capicium decisione. 6. nu. 5. Rebuff. in Praxi Benef. in titu. De Rescrip. ad Benef. uaca. nu. 22. 23. aliqua scribit Ripa. d. §. nihil commune nu. 77. multa adferri possunt exempla, illud tantum refero, cum duorum beneficiorum incompatibilium possessionem spoliatus intendit recuperare, illi enim iuris praesumptio aduersatur, quia incompatibilitas reddit titulum ad non titulum, ut extraneus execrabilis, sic Roman. consil. 499. col. 1. uerfi. 2. ad idem, Craue. d. consil. 58. nu. 9. uerfi. & similiter. Corset. Tract. fallen. ad regulam quod spoliatus restitua. ante omnia fall. 16. Jac. Nouellus in Praxi Crimin. titu. spoliatus de facto &c. incip. uulgaris regula est &c. nu. 16. uerfi. limita. 16. Rota in decis. nouis in titu. De restit. spolia. decis. 3. nu. 5. & in antiquis eo. tit. Decis. 15. Capella q. 464. Quod autem dictum est in possessione rei Beneficariae, idem dicendum uidetur in quasi possessione iurisdictionis, quae sine titulo haberi non potest sic Alci. responsio. 408. num. 7. sentit Natta consil. 289. num. 12. lib. 2. sed non amaduertunt Afflictum Neapolitanum uirtu diligentissimum in cap. 1. §. illud quoque nu. 14. 15. 16. De prohib. feud. aliena. per Frider. contrarium firmasse, decemque argumentis respondisse, quae Alcia. & Natta sententiam confirmare uidebantur, nec ignoro quia quae

466

467

468

469

470

in beneficialibus loquuntur in feudis procedere ut late tradit Decii. consil. 66. & pulchre ac late Gomel. super regula Canzell. De annali possessore in praesentatione, sed idem in regula De Triennali q. 4. esse uerum quando materia est proportionabilis, ut forte non est in casu nostro ex traditis ab Afflictio.

471

472

473

474

Quaro. 37. ant spoliato hoc remedio agenti in possessorio rei prophanae obijci possit dominij exceptio, hanc quaestionem ut notabilem, & in praxi quotidianam post Aegidii Bellame. que citat, mouet Soc. in d. l. re que nobis nu. 20. de adquiren. possess. & tandem una cum ipso Bellame. distinguit duos casus Primus est, quando obijciatur exceptio dominij ipsius agentis, qua dicimus consistere ipsi sic agentem dominum rei cuius possessionem petit non esse. hoc casu concludunt Bellame. & Soci. obijci non posse ea adducta ratione, quia proprietatis seu dominij causa, nec ab actor est probanda, nec de ea ante facta possessionis restitutionem disputandum idem respondit Castren. consil. 105. In quaestione, que speratur moueri in si. lib. 1. in antiquis, afferri solet capitulum hoc, reintegranda, qui uix probat, & melius confert capitulum ultimum. 3. q. 1. & capitulum oportet. 3. q. 2. dum reddit rationem, quia nec nudus, nec inermis uaket spoliatus aduersus spoliatorem resistere, quae ratio non prodeffet spoliato, si ei obijci posset dominij exceptio, rursus si spoliato agenti interdictio unde vi obijci non potest exceptio, tanto fortius non debet posse obijci in hoc remedio pinguiori, & utiliori. Sic uerbo sentit praecitato loco Castren.

475

476

477

478

Declaratur primo non procedere, cum in continenti super deducta dominij exceptione offeruntur probationes, sic Socin. d. l. rem que nobis nu. 20. uerfi. hanc tamen, qua de re latissime diximus supra in primo remedio. nu. 222. ac multis sequentibus. Declaratur secundo non procedere secundum Castren. d. consil. 105. in fi. quo ad deductionem & allegationem ipsius dominij, quam falsis spoliatus agens facere debet. Sic enim in libello deducere debet, quod cum esset, ut dicitur in possessione talis rei spoliatus fuit &c. quod dominium satis probatur (inquit Castren.) probata antiquiori possessione, & inquit sic probare. l. ult. C. unde vi, quod minime uerum arbitror, cum ibi non sit actor, qui allegat causam dominij, sed ipse spoliator conuentus, qui ut excuset praesumpta mala fide, quod rem uacantem & sibi non spectantem occupauerit, allegat longissimum temporis praescriptionem, quare cum actor possessionem recuperet non habet necesse al legare dominium, sed tantum se possessorem antiquiorem spoliatum hodie reperiri nec ad rem facit text. capituli reintegrandi ibi, possessiones uel res. Cum uerbum rei eo loci, non ostendat dominium, sed possessionem rei mobilis & immobilis minus confert text. l. si quis emptio. C. de praescrip. 30. uel. 40. anno. cum ne uerbum, quidem de dominio faciat. Quamobrem uerum arbitror aduersus Castren. necessum minime fore actori dominij causam allegare, quod ea ratione uerum apparet, quia hoc modo Prædo ante omnia non restitueretur contra capitulum in literis de restit. spolia. nec enim in eo possessionis antiquioris probatio ad dominium concluderet, rursus hoc casu inquit Castren. probari dominium, quod est factum, non est ergo, quod Pauli Castrensis consultationem sequamur, quia & si summò acroque ingenio praeditus fuerit, ita, ut bonus uerba iure dicitur sit alaf. in. l. eum qui ita. §. qui sibi de uerb. ob. & ob id summam Mineruae arcem in consulendo tenuit ut dixit Barb. consil. 10. col. 5. lib. 4. fuit que maxime auctoritatis, secundum Decii. consil. 212. attamen facillimis namis promptissimè erat in reddendis responsis, ut scripsit Alex. l. que dotis col. 4. fol. ma. & retulit Neuiz. lib. 5. syluae nu. 27.

Declaratur tertio secundum Rubeum Alex. consil. 4. nu. 12. non procedere in hac Patria Pedemontium, in qua cum in omnibus causis procedatur sola facti ueritate inspecta, obijci poterit dominij exceptio, & huius sententiae auctorem citat Decisio. in consil. 449. nu. 20. idem censuit quod Rubeus, Crauetta. consil. 299. col. pen. uerfi. 4. respondeo. Verum dubia est admodum, & contrarium quotidie seruatur & si enim in causis procedendum est summarie, intelligitur distinctis causis & ita in singulis, non autem conceditur cumlatio contra omnem legis dispositionem, quin imò uidemus e contra quod est fortius factio-num cumulationem alias permittam, prohiberi, cum in causis proceditur summarie & si ne figura iudicii, sic Bal. in. l. nec quidquam §. de plano. de off. proconf. Aretin. in. l. 1. §. si quis simpl. de uerb. obli. & declarat Purpur. in. l. edita nu. 200. C. de Edendo, erit tamen cogitandum quia maxima est auctoritas reletorum interpretum, quorum sententia si uero est necesse est restingere decretum illud de restit. spolia. ad folam illam notoriam spoliacionem, alias ex dimetro aduersus illo-

rum

rum sententiam pugnaret.

- 479 Secundus est casus, quando t ipsemet spoliator reus conuentus, una cum possessione, cui inhiit, dominij causam allegat, & tunc licere hanc dominij exceptionem obijcere, affirmantur Bellame. & Soc. præcitatis in locis: nec dissentit Deci. consil. 19. l. nu. 19. uerfic. 9. etiam & consil. 517. nu. 8. & Ripa in cap. sepe nu. 50. de restit. spolia. quod intelligo de dominio antiquo ante adeptam possessionem, per ea que supra declarauimus. horum sententiam ea ratione probauit semper, quia iam supra. q. 13. affirmari cessare hoc remedium contra possidentem titulo & bona fide, qui causam habuit à bona fidei auctore: quanto fortius in casu nostro, ubi adest dominium antiquum & possessio sine uitio, aliàs secus ubi possessio esset uitiosa, sic horum sententiam defendi iure potest, nam eorum argumenta facili negotio diluuntur, ut illud quo utuntur Aegidius & Socin. quod reus allegando possessionem de presenti una cum dominio allegare fortius ius illo agentis, ideoque illi præferri, argumento t. l. 3. C. de Edicto Diui Adr. tolléd. & l. bona fides. ff. de pos. sic enim dilui hoc potest. d. l. 3. in possessorio adipiscédæ intelligi, ut ibi declarat Dec. num. 19. nec habet dubitationem, & illud possessorem non tanto priuilegio, quo recuperandæ frui tur, dominij enim exceptio regulariter, eo in casu obijcitur, quod non contingit in recuperare, is uerò tex. l. bona fides, contrariù potius probat, quia si iuris rigorem spectamus, q. in deposito solet spectari, nõ domino, sed prædono deponenti, & possessori sit restitutio. ut iam aliàs admonui supra in primo remedio. q. 11. Secundo aut loco dicebat Bella. & Soc. ex eo cõuentum fortius ius habere, quia si caderet à possessione, rem posset uendicare, uel possessione recuperare, quod in actore non contingit, sed responsionem hanc habet, quod etiam quoad dominium fortius ius habeat, non tamè quoad possessionem, quia antiquior præferitur, nec hic cadit disputatio dominij, sed possessionis tantum, est tamen uera hæc sententia relata ratione. Quamobrem malè Innoc. & Butrius à Ripa & Socin. relati contrariam tuentur opinionem, citant enim textum. l. si coloni. C. de agricol. & cens. lib. 11. qui tamen loquitur in possessore uitioso, ut animaduerti Soci. d. l. rem que nobis num. 20. uerfic. sed in contrarium, & suo loco supra late diximus, qua responsione potest dilui illud Ripa in d. ca. sepe nu. 51. dum citat cap. placuit. 13. q. 6. ut idemmet Rui. ani

mauertit.

481 Declaratur primo non procedere t secundũ Socinum cum spoliatus agens allegat possessionem conuenti respectu suæ esse clandestinam iuxta doctrinam Bartol. in l. si de eo §. vltimo in fin. de adquirenda possessione, ali qua in oppositum adfert Soci. ac respondet, ipse autem dubiam hanc existimo declarationem, ex ijs, quæ supra diximus. q. 24. in prima limitatione.

482 Declaratur secundo Socinus non procedere, t cum conuentus possessor est uitiosus, qui & si rei propriæ possessor sit, non tamen potest impedire remedium hoc reintegrandæ sic intelligit Soci. d. l. si coloni: hanc declarationem satis probat capitulum ultimum in fine. 3. q. 1. ibi, si autem uerus dominus bello non continuato &c. Ripa tamen in cap. sepe num. 50. de restitutione spoliatorum dum loqueretur in terminis illius capituli. aliter sentit, sed leui fundamento, perpendit enim uerba illius t cap. sepe, ibi, inuadere alienam, ergo secus erit si inuadet propriam: nam hæc argumentatio est a sensu contrario, quæ non admittitur cum illi cap. ultim. 3. q. 1. aduerletur, quinimo dum is tex. cap. sepe appellat alienum non ratione dominij sed possessionis intelligit, alia suo loco dicemus.

485 Quæro. 38. an t reus conuentus hoc reintegrandæ remedio possit alterum in iudicio nominare, cuius se nomine possidere dicat, & iam certum est ex crebriori ac ueriori sententia, ita in iudicio possessorio, t ut in petitorio, licere conuento in iudicium nominare illum, cuius nomine possidet, sic glo. in l. 1. §. si ff. de tabul. exhib. Bart. l. 2. num. 11. C. ubi in rem actio. Marian. Soc. Sen. in cap. quoniam frequenter. §. quod si super colum. 10. uerfic. septimo quæro utrum, ut lite non contestata post Butr. & Abba. ibi num. 50. idem censuit Soc. Sen. in d. l. rem que nobis num. 21. de adquirenda possessione, sic in consilio Neapolitano dicitur testatur Afflic. Decisione. 217. & licet alij nonnulli aliter sentiant, quorum rationibus & fundamentis Soc. & ceteri rectè satis respondent. In hoc ergo reintegrandæ remedio huc nominationis locus erit, sic duo Soc. relati & Afflicus affirmantur: ea adducuntur ratione, quia & si possessorem hoc iudicium maius ceteris habeat priuilegium; nullum tamen est, quoad hunc casum, cum is conuentus, nec spoliator, nec possessor sit, sic docuit Abbas. d. cap. quoniam frequenter §. quod si super num. 53. & ideo t statutum Papiense in ciuilibus sub Rub. Quod nominis domi-

dominum in iudicio non &c. cum loquatur de detentore & possessore, intelligitur & in hoc casu, cum eadè subicit ratio, & præsertim cum illud statutum non corrigat, sed idem quod ius cõmune disponat, ut ex aliquibus infra palam fiet.

487 Declaratur primo non procedere, t cum is conuentus est cum uitio & pro possessore habetur, ut si ipse spoliasset, uel ab altero spoliationem factam ratam habuisset, tunc enim nõ admittitur, cum per fraudem nominare uideatur, sic declarat Socini, & Afflicus præcitatis in locis. sic intelligo Abbatis doctrinam in cap. sepe nu. 19. & Ripa ibidem nu. 52. de restit. spolia. quod intelligitur quoad in cõmodum conuenti, non quoad alium uerum possessorem absentem cuius nomine res possidetur cui nullum inferri potest præiudicium, non eximit ergo nominatio reum a iudicio ratione iuris apud eum existentis. & si absentem t non lædat. sic relati omnes, nec dissentit Bar. in. l. 2. nu. 17. C. ubi in rem actio, Soc. Sen. consil. 8. col. 10. uerfic. cum ergo lib. 1. Afflic. Decif. 126. in fin. quare t statutum Papiense iam relatum, dum non concedit certis casibus nominationem ipsi nominato, non censetur ex eo absentem illatum præiudicium, quod est maxime utile in eo præsertim casu, cum is nominatus, uel est clericus, uel alter, qui sub iudice nominantis conueniri nõ potest. & si enim ij compareant, respondeant, que se esse paratos iudicij subire coram suis competentibus iudicibus, suaq; non admittatur responsio, sic refragante statuto, nihilo minus nullum sibi adferri dicitur præiudicium, si contra nominantem procedatur. illa considerari potest ratio, quia conceditur nominatio ad nominantis commodum, is ergo curet nominatum esse in iudicio, qui si esse uoluerit, uel adfuerit sed minus legitime, non proderit nominatio nominanti, nõ tamen nominato oberit, ne scilicet nominatus inuitus fori priuilegium amittere cogatur.

488 Tit Bar. in. l. 2. nu. 17. C. ubi in rem actio, Soc. Sen. consil. 8. col. 10. uerfic. cum ergo lib. 1. Afflic. Decif. 126. in fin. quare t statutum Papiense iam relatum, dum non concedit certis casibus nominationem ipsi nominato, non censetur ex eo absentem illatum præiudicium, quod est maxime utile in eo præsertim casu, cum is nominatus, uel est clericus, uel alter, qui sub iudice nominantis conueniri nõ potest. & si enim ij compareant, respondeant, que se esse paratos iudicij subire coram suis competentibus iudicibus, suaq; non admittatur responsio, sic refragante statuto, nihilo minus nullum sibi adferri dicitur præiudicium, si contra nominantem procedatur. illa considerari potest ratio, quia conceditur nominatio ad nominantis commodum, is ergo curet nominatum esse in iudicio, qui si esse uoluerit, uel adfuerit sed minus legitime, non proderit nominatio nominanti, nõ tamen nominato oberit, ne scilicet nominatus inuitus fori priuilegium amittere cogatur.

490 Declaratur secundo non procedere t quãdo is conuentus iam respondiisset se possidere. deinde in litis progressu uerum possessorem nominare uellet, non enim conceditur tunc, quia litem, cui se obtulit, defendere debet iuxta. l. qui se obtulit de peticio. hered. in. l. is qui se obtulit de rei uend. sic in consilio Neapolitano decifum fuisse testatur Afflic. d. Decif. 126. qui refert conuentum fuisse condemnatum in expensis, & declaratum ex ea lite, nullum fuisse domino, & possessori illatum censi detrimentum, alia quoq; ad-

491 ferri potest ratio, quia hæc t exceptio dicitur declinatoria: quare ante litem contestatam est proponenda, late declarat Maria. Soc. Sed. cap. quoniam frequenter. §. quod si super. col. 11. uerfic. septimo principaliter, quod est declaratum t Papiæ ex relato statuto, ex illis claris uerbis, & dicta nominatio fiat ante litem contestatam uel habitam pro contestata, t & aliter non ualeat, quæ uerba annullatiua sunt, & dicta uerba important Dec. consil. 528. num. 11. post Bar. in. l. de his. ff. de transf. & alibi sepe.

494 Declaratur tertio non procedere t quando conici posset, nominationem per calumniam, & malitiam fieri, & ad euitandum iudicij potius quã aliter ut si conuentus nobilem uel Principem nominaret, qui nõ difficilis modo conuentionis, sed etiam uix alloqui possunt, reicitur enim hoc casu nominatio, quod clarissimè ex illo Papiensi statuto est declaratum, dum exigit iuramentum, nominationem non fieri per malitiam, si tamè erit suspicio, eam nominationem facile iuratum cogi, poterit probare nominatum esse uerum possessorem, sic in casu declarationis nostræ censuit Bal. in. l. 2. col. 3. uerfic. quæritur nõquid. C. ubi in rem actio, ea ratione quia possessor nõ alieno nomine, sed proprio possidere præsumitur. l. Titia. ff. sol. matr. In no. in cap. cũ olim. de priuileg. & hic nominans dicitur excipere, luã ergo probare debet exceptionem. l. in exceptionibus. ff. de excep. quare si contingeret casus, ubi nominans ad iurandum nõ admitteretur ob suæ personæ defectum, ut quia peierare cõsueuerit, uel alia ratione, non tñ erit prohibendus, quin alijs probationibus probare is possit, se alieno nomine possidere, & si nõ ignorè Bar. in. l. 2. nu. 15. C. ubi in re actio. & Soc. in. d. §. quod si super col. 12. uerfic. 8. principali articulo, alia in oppositum adferre uideantur, quæ facili negotio diluuntur, illud nõ prætermittat, quod docuit Alber. in. d. l. 2. C. ubi in rem actio. & probat Soc. qui supra dicto nominante esse standum suo nomine nominantem possidere, uel nõ possidere, quæ sola negatio sufficit, ut is nominans de mendacio contumatur, quam sane Alber. docet. ipse intelligo dum modo is nominatus, iureiurando suam firmè responsionem, nam & sit statuto sit cautum standum esse dicto & assertioni alicuius, attamen intelligitur, dum modo is suam illam assertionem iuramento comprobet, sic Bar. in. l. Theopompus nu. 7. ff. de dote prælega. l. af. in. l. ius iurandis, quod ex conuentione in prin. nu. 6. de iureiura. & n n consil.

confil.147.col.pen.conf.200.col.pen.lib.2. Rui.conf.21.n.1.lib.2.Craue.tract.de antiq. tempo.6. particula prima partis prin.nu. 47. Didacus Couarr.lib.2.varia.resolu.cap.13.n. 3.Plorus in.l.si quando nu.748.C. unde uis q sanè utile est in illius statuti interpretatione.

499 Quaro 39, an hoc reintegranda remedio cõuentus obijcere possit exceptione retentionis ratione impensarum & melioramentorum, in re factorum: & non posse respondit ex factio interrogatus Neuiza.conf.78.in fi. suffultus autoritate Alex.conf.154. nu. 4. lib. 6. & Cur.lun.conf.165. qui illud solum affirmasse videntur, malefidei possessorem melioramentorum causa nihil consequi posse, quod uno verbo attingi in x. remedio supra.q. 1. quo tamen res clarior nunc fiat, cum utilissima sit hæc melioramentorum tractatio, aliquos casus distinguemus.

500 Primus ergo est, cum iste cõuentus est possessor cum titulo & bonafide & agitur de melioramentis necessariis, ut sunt vetera ædificia reficere, aggeres facere, flumina auertere, uites in locum demortuarum substituere, & similia, quæ enumerantur in.l.1.& 2. & l. impense necessariae. ff. de impens. in reb. dotal. factis vbi Bar. idè in.l. pecunie in fi. ff. de ali. & cib. lega. tex. in.l. impense in prin. ubi Alcia. & Brecht. Turone. de verbo. fig. Petrus Lorioius in l. fructus col. 4. de reg. iur. ij quamplura de necessariis impensis, quibus res melior redditur,

501 adferunt exempla. has ergo impensas & meliorationes consequitur hic possessor, sibi qui per solucã sunt, probat. tex. l. qua ratione in prin. ff. de acquir. rerum dom. in. §. sed certe illud. Inst. de rerum diuis. & affirmant relati interpretes, & late Tiraq. de retractu conuen. §. 7. glo. 1. nu. 2. & nu. 4. Molina. in consuetud. Parisien. tit. 1. §. i. glo. 5. nu. 75. quod intelligunt omnes in melioramentis, quæ sunt ad perpetuam rei utilitatem, non si colligendorum fructuum causa, de his enim agemus statim, addo nunc Bar. in.l. in fundo. n. 6. ff. de rei ued. & Boe. q. 44. nu. 7.

502 Extenditur primo procedere in eo, qui titulum ut non iure directi dominij, sed utilis consecutus est, ut in Emphyteota & uasallo, nam & emphyteota (ut de eo agamus prius) has meliorationes emphyteosis finita ducit, sic probat. tex. l. colonus in prin. ff. locati, & uno ore affirmant interpretes in.l. senatus. §. Marcellus de leg. 1. in.l. 2. ubi Ias. nu. 27. C. de iure emph. in authen. qui rem in fi. C. de sacros. eccles. Dec. conf. 439. & conf. 518. Ias. conf. 185. col. 1. lib. 2. Moling. d. glo. 5. nu. 7; qui de inde

503 declarat quando temptheoteosis est finita ob eõmissum delictum ab emphyteota: addo Barb. conf. 63. col. pen. lib. 1. Rui. conf. 24. nu. 10. lib. 1. Tiraq. tract. de retractu conuentio. §. 7. glo. 1. nu. 6. nisi meliorationes excedant rationes, & quas non tenebatur facere ex lege & natura contractus, sic Molina. d. glo. 5. nu. 77. uel

504 si pacto esset conuētum, ut extincta emphyteosis tempore alia ut causa, liberè domino relinquerentur, sic Bal. in.l. iubemus. §. sanè. C. de sacros. eccles. Ias. d. l. 2. nu. 28. C. de iure emphyteo. Paris. conf. 13. nu. 55. lib. 1. & conf. 28. nu. 1. lib. 3. Rola. a Valle conf. 28. nu. 15. 16. C. stren. conf. 268. uiso supra scripto. col. pen. lib. 2. in nouis idem dicit de colonio, qui leui pensionem conduxit, in feudatario seu uasallo, idem censent omnes ex claro tex. ca. 1. §. si uasallus, in tit. licet finit lex. deinde in cap. cõsuetud. reg. ubi Bal. Alua. Iser. & Afflic. Molinæ. qui supra & Ias. d. l. 2. num. 28. vers. quid autem sit C. de iure emphyteo. Paris. conf. 2. nu. 51. conf. 4. nu. 40. lib. 1. & in conf. 28. nu. 4. conf. 55. nu. 23. lib. 3. conf. 28. nu. 4. conf. 55. num. 23. lib. 3. Cur. lun. confil. 165. col. 1. Rui. conf. 14. col. conf. 24. nu. 10. lib. 1. & quomodo hæc sint restimanda & quãdo, in his terminis Iulius Clarus lib. 4. sententia. iuris. §. feudum. q. 88. & tãt furet etiam ad feminas, quæ non succedunt regulariter in feudo respõdit Rola. a Valle col. 28. nu. 30. 32. lib. 1.

505 Extenditur secundo procedere, et etiam in eo, qui scit rem esse restitutioni ex causa fideicommissi suppositam, is enim necessaria hæc meliorameta dedit, sic clarè affirmat Bel lo. conf. 65. nu. 12. & Molina. d. glo. 5. nu. 75. adductus generali fundamento supra relato, & ea ratio, quia non patitur æquitas, naturalisue ratio, aliquem cum alterius iactura locupletari, quam sanè sententiam aduersus ceteros omnes unã cum Molineo probo, eãque ratione confirmo, quia si prædo & malefidei possessor has meliorationes dedit. l. plane, de petitio. hered. l. domum. C. de rei uend. & infra dicemus: quanto fortius hic dominus, qui scit rem quandoq; esse alteri restituendã, immo in hac de re est clarus tex. in.l. domos, vbi omnes de leg. 1. & ideo glo. sing. in.l. emptor in uerbo superfluum in fi. de rei uend. negat fructus interim perceptos compensari, quã glo. singularè dicunt omnes ut Franè. Crem. sing. 105. latè Tiraq. de retractu conuen. §. 7. glo. 1. nu. 4. & in.l. si unquam in uerbo Reuertatur nu. 289. C. de reuo. dona. Boe. q. 44. nu. 19. Cur. lun. conf. 6. in fi. Rola. a Valle conf. 28. nu. 17. lib. 1. Rui. conf. 165. in fi. lib. 4. nec aduer

sant

508 satur tex. t. l. ult. §. emptor. C. cõmunia de fideico. quia ut rectè animaduertit Molinæ. d. glo. 5. nu. 76. loquitur quoad venditorem & emptorem, ut emptor non possit a uenditore illa consequi, non negat tamen quin cõsequi possit ab eo cui restituta res est, alioquin, cum iactura aliena (ut iam diximus) locupleta retur, si autem is emptor ignoraret rem restitutioni suppositam etiam contra ipsum uenditorem, dederit melioramenta, quãdoquidem is. §. emptor. in ea emptoris scientia sese firmat, quare scientiam ipsam probauit uenditor, ut eo loci Aduocatos instruit Ang. quæ secuti sunt ceteri, ut refert Dec. conf. 236. n. 7

509 Extenditur tertio procedere in melioramentis non ab ipso possessore, sed ab amico, possessoris contemplatione factis, nam & illos dedit sic Molinæ. d. glo. 5. nu. 87. vers. amplio quarto, ex tex. l. idem q; in fi. & l. seq. ff. mand. l. sed & si plures. §. in arrogato. ff. de vulga. è quibus illa sumitur communis iuris regula à me factum dici, quod mei cõtemplatione ab amico est factum, & plura ibi scribunt Alex. & Ias. alia apud Zasium lib. 2. sing. intellectuũ cap. 9. & Rola. a Valle conf. 10. nu. 9. 10. lib. 1.

510 Extenditur quarto etiam si impense ipse seu melioramenta necessaria perierint. l. sed an ulro. §. 1. ff. de nego. gestis. l. si necessarias, de pigno. actio. latè Tiraq. quem statim citabimus nu. 10. quæ uentura à fortiori uera est si quam subitio vera est extensio.

511 Extenditur quinto etiam sit res perempta, sit in qua facte sunt meliorationes, nam & tunc illa consequi poterit, sic declarat Bar. in.l. in fundo. nu. 6. in fi. de rei uend. & aliqua scribit Tiraq. de retractu conuentio. §. 7. glo. 1. nu. 10 in fi. probant relata iura in præcedenti extensione, & tex. l. qui exceptionem em. §. si pars. ff. de condic. in deb. & si Bar. distinguat inter actio nem rei uendicionis & petitionis hereditatis, ut uno casu concedatur actio, altero uero sola reticõ, sed absolute detrahi censuerunt interpretes in.l. Domos. ibi Alex. nu. 1. & Ias. deleg. 1. adducti omnes ex eo textu, & ex l. & in totum. ff. de impens. in rebus dota. factis, et Rui. conf. 14. nu. 3. lib. 1. conf. 117. col. 1. lib. 3. Boe. q. 44. quos est secutus, Rola. a Valle conf. 28. nu. 18. vers. quo uero lib. 1. hic tamen casus in melioramentorum astimatione a ceteris differre uideatur, ut relati interpretes affirmat, & infra suo loco dicemus, intelligo tñ nisi res culpa possessoris perierit. l. siue hereditaria. ff. de nego. gestis, nunc nihil cõsequitur, possessor. Extenditur sexto etiã in eo, qui minoris fundum possidet. l. intra utile. §. ultimo de mino.

Cur. lun. conf. 6. in fi. Tiraquel. de retractu, cõ uentio. §. 7. glo. 1. nu. 7.

512 Declaratur primo hic casus non habere locum in his melioramentis & expensis necessariis, quæ sunt causa colligendorum fructuũ, nõ enim hæc deducit, sic probat. tex. l. diuortio. §. impendia. ff. solu. matr. l. 3. in fi. ff. de impens. in rebus dota. facti omnes in.l. impense de uerbo. fig. ibi Alcia. & Brecht. Turone. nu. 3 Lorio. in.l. fructus de reg. Iur. in uerbo necessarise, una enim cum fructibus imputantur, quod intelligo cum fructus percipit, secus si nullos adhuc ex.l. quod si sumptus de petitio hered. & infra alia adferemus. q. seq.

514 Secundus est casus in malefidei possessore an & is deducat melioramenta necessaria, & deducere probat. l. domum in fi. ubi omnes C. de rei uend. Alcia. in.l. impensa. nu. 3. nec est distinguendum, an sint facta melioramenta in faciendo, uel in rescicendo, semper enim deducit, seu illorum astimationem consequitur, sic Bar. in.l. in fundo n. 11. de rei uend. ubi satis probabilem reddit rationem, nec ab hac sententia dissentiunt ceteri, ut Lorio. d. l. fructus & Eguina. Baro in. §. ex diuortio Inst. de rerum diuis. quam obrem clarè à fortiori intelligimus possessorem bonæ fidei sine titulo, uel contra malefidei possessorem cum titulo, hæc melioramenta deducere, nec aduersus

515 tex. t. l. i. C. de infan. expos. quem male in telligunt glo. Bal. & Saly. loqui in fure, textũ, uerò. l. domum, loqui in solo malefidei possessore, quod absurdum uidetur, cum nulla sit differentia an quis iniuste aliena inuadat, uel detineat cap. 1. æpe in fi. de restitu. spolia. quini mo. is tex. l. domum, clarè loquitur in eo, qui per iniuriam occupauit, quare Saly. in. d. l. domum col. 4. vers. oppo. 2. intelligit. d. l. i. C. de infan. expos. loqui de expensis factis ratione alimentorum, quæ & si necessarise dicantur. l. pen. versic. omnia enim hæc. ff. de impens. in rebus do. factis, non tamen repetuntur, uerũ non afferit Saly. diuersitatis rationem, ipse autem non multum a Bartoli, sententia & aliorum recedens, intelligerem casum. l. domũ à casu. l. i. C. de infan. expos. & l. ex argẽto. ff. de cond. fur. quæ cõcordant, ex eo differre, quod

516 t. l. domũ, loquatur in occupatore sine ut rei immobilis, cuius delictum minus est, quã, delictum furis occupantis mobilia, nõ quo fure loquitur. d. l. ex argẽto, & d. l. i. delicti maioris ex pccõ impositione cõmensuratur nam occupator, cum uim non cõsisit, rem tantum restituit, cum tamen fur, uel ad duplum, uel quadruplum tenetur. §. manifesti.

n n ij Inst.

v. l. q. 1. n. 28 p. 3

Inst. de actio. nec enim potest occupator rem ita contrahere, ut fur. erit tamen cogitandū, & ad cap. saepe in fi. responderi potest intelligi, ut verba sonant in interiori foro, quoad animæ periculum, non in exteriori, ex penis a lege civili indictis.

517 Tertius est casus in possessore bonæ fidei & cum titulo, quoad impensas seu meliorationes utiles, quas, ut vno verbo concludit Bart. in d. l. in fundo. num. 7. de rei uenditione, hic possessor deducit, cum per diuersam materiam factæ sunt, ut cū domus ædificatur in fundo, vel quid simile, quod per plumbationem fieri dicitur, & est plumbare congruare unum alteri ex diuersa re. l. in rem. §. item quæcunque de rei uenditione, & apud Plinium sepe legitur in hac significatione verbum hoc, ut li. 10. cap. 33. sic probat. d. l. in fundo de rei uenditione, & l. domum. C. de rei uenditione, sumpto argumento a sensu contrario, in l. vtilium. ff. de impens. in reb. do. factis, quam flatim declarabimus, cum Bart. trāseunt omnes, ibi & idem censuit Lori. in d. l. fructus col. 6. vers. Impensæ utiles, de reg. iur. Bell. conf. 64. nu. 13. Boc. q. 44. nu. 7.

519 Extenditur Primo procedere etiam in impensis, seu melioramentis vtilibus factis causa colligendorum fructuum, cum fructus aliter non sunt collecti, ex l. prator. §. & ipsi itaque. ff. de bonis autho. iud. possid. l. quod si sumptus. ff. de petito. hered. alias enim si fructus percepit, cum illis sit compensatio. l. si a domino. §. vlt. ff. de petito. hered. Lorio. qui supra Zasius. l. diuortio. ff. impendia. nu. 7. ff. soluto matrimonio.

520 Extenditur secundo etiam si res in meliorata precepta sit. sic Bart. d. l. in fundo num. 8. Tiraquellus de retractu conuentio. §. 7. glo. 1. num. 10. in fin. quod intelligunt absolute verum in petitione hereditatis ex l. plane. ff. de petito. hered. in rei uenditione vero non

521 ex l. utiq. ff. de rei uenditione, quod minime uerū arbitror an rei uenditione, cū sit text. l. utiq. loquatur ratione moræ commisse ex lege immediate præcedenti, quæ mora si cessat, illas expensas deducit possessor, quare quod dicitur sententiam ibi ferri, intelligitur, ut cognoscatur, an præcedente mora precepta sit res uel non: nam si mora præcederet iniquum esset, ut rei dominus, non modo re ipsa carendebeat, uerum ut etiam impensas persoluat quam declarationem sensu clarè text. l. sine hereditaria. ff. de negotijs gestis & si text. in impensis necessarijs loquatur, (ut iam admodum, nui.) & quod de re ipsa dictum est, idem est

dicendum de ipsismet impensis, ex his quas supra retulimus.

523 Extenditur tertio in eo qui tunc cum titulo, & bonæ fidei fundum minoris possidet. l. intra §. ultimo ubi glo. de mino. & supra retulimus paulò ante num. 513.

524 Declaratur primo non procedere, quando rei dominus ita pauper esset, ut ipsas impensas illas minime persoluere posset, sic Bart. d. l. in fundo. num. 8. in fine de rei uenditione, ex illo textu, ibi, si sine pauperem, in l. si in l. sed an ultro. §. 1. de negotijs gestis in l. si feruos. ff. de pigno. actio. l. utilium in fin. de impensis in rebus dotalibus factis, nec enim dicitur cogitatus, ut tatum impenderetur sic egregiè Bald. consil. 372. casus, ut in suum lib. 3. Crauet. consil. 3. num. 19. & alia plura retulit Tiraquellus de retractu conuentio. d. §. 7. glo. 1. num. 5. eiusdem sententia addo Lorio tum d. l. fructus col. 6. vers. Impensæ utiles. Ne tamen is dominus uerus, cum huius possessoris iactura locupletetur & retetione, seu detractio. d. melioramentorum uti poterit. d. l. in fundo vers. si sine pauperem, Lorio tum d. l. fructus col. 6. vers. Impensæ utiles, ali qua in hanc sententiam scripsit Zasius. in l. diuortio. §. impendia. num. 6. 9. Solutio matrimonio.

525 Declaratur secundo non procedere & secundum Bartolum in d. l. in fundo num. 8. vers. quando q; in melioramentis ex eadem materia factis, hoc, est inquit ille, per ferruminationem, est enim in ferruminatione congruare unum alteri ex eadem materia. l. quidquid de acquirenda rerum dominium, & ex ferruminatione consilio fit. l. in rem actio. §. ite cunque. ff. de rei uenditione, & huius uerbis ferrumino frequè est usus apud Plinium ut in lib. 27. cap. 4. lib. 35. cap. 15. & lib. 36. cap. 28. & idem cum Bartolo sensit Castren. conf. 268. Vilo supra scripto puncto colu. 3. vers. si uero meliorame. li. 2. in nouis: exemplum adfert Bar. cum fundo plantatur arbor, quæ radices egit, vel cum pueri ingenium, uel doctrina, uel aliquo exercitio est excultum, hoc ergo casu inquit Bart. nulla est melioramentorum, seu impensarum detractio ex l. si postquam fundi possessor de rei uenditione, qui tamen text. uerius in malæ fidei possessore, ut ibi animaduertit glo. intelligi potest, ut etiam satis ostendunt præcedentia iura, nam bonæ fidei possessor, generaliter omnem impensam detrahit. l. prator. §. generaliter de bonis auth. iud. possid. & clarè probat fortiori text. in l. quod si sumptus. ff. de petito. hered.

hered. qui de agro culto, stercoreato, vel confitis adaptatisq; uincis intelligi potest, quæ omnia colligendorum fructuum causa sunt, sic Maritus, qui bonæ fidei est, cum uoluntate mulieris utiles fecit impensas, illas deducit.

528 Nec refragatur t. text. l. sine autem. §. vltimo. ff. de rei uend. quem Bart. d. l. in fundo num. 8. intelligit, ut differentiam constituat inter has impensas, quæ ex re deduci non possunt, ut cum seruus didicit impensis possessoris exercitium, & illas impensas, quæ ex re possunt detrahi, quia concedo esse differentiam in deductione faciendâ, nam hæc ex re deduci non possunt, quia inseparabilia sunt, non tamen illa in totum is possessor amittit, quia consequitur æstimationem, si illam ante restitutionem petat. l. aut si ante. ff. de rei uenditione, quæ continuatiuè ponitur ad. d. l. si uentem. §. vltimo. Rursus nostra hæc aduersus Bartolum sententia, satis probatur in l. 1. C. de infan. expof. & in l. ex argento. ff. comodatibus ubi harum impensarum utilium æstimationem is possessor consequitur, nisi furto seruum illum is subtraxerit, immò a fortiori in solo detentatore procedit nostra hæc sententia ut in colono, qui inscio domino uineas plantauit, est sing. tex. in l. colonus in prin. ff. locati, quem singularè appellat in hac re Tiraquel. de retractu conuentio. §. 7. glo. 1. nu. 16.

529 Quartus est casus in hoc possessore bonæ fidei & cum titulo, quoad meliorationes seu impensas uoluptarias, quas is non per modum æstimationis, per abrasionem tantum deducit sic probat. l. in fundo. §. censuimus de rei uenditione, ibi Bartol. num. 10. text. in l. pro uoluptarijs. ff. de impens. in reb. do. factis, quam sententiam affirmant omnes Lorio tum in d. l. fructus col. 7. vers. uoluptariæ Alcía. d. l. impensæ num. 9. de uerborum significatione, probat. l. 3. §. proinde. ff. de in rem uerso Sylua. conf. 49. nu. 73. in fi. lib. 1.

530 Declaratur Primo non procedere, cum dominus offert illarum impensarum æstimationem & solutionem, sic probant. d. l. in fundo §. censuimus & d. l. pro uoluptarijs, tunc enim possessori non conceditur abrasio, sed confes qui illam æstimationem debet: est enim homini malitijs obstitendum, qui abradendo tollendo uè has meliorationes nullum sibi commodum, sed maximū detrimentum domino adferunt, sic omnes affirmat ibi Bal. in fi. qui intelligit de utilibus, ut tradit & Marfil. ling. 490. ut non possit tollere etiam si esset ita conuentum.

531 Declaratur secundo non procedere, quando rei dominus has impensas aliàs fuisset facturus, tunc eo etiam inuito soluenda est possessori æstimatione. d. l. in fundo, nam sua uoluntate quodammodo factæ dicuntur. quare ut utiles habentur, soluique æstimatione debet. l. 3. §. proinde. ff. de in rem uerso Bartolus. d. nu. mero. 10.

532 Declaratur tertio non procedere, quando hæc impensa fit in re promericali, hoc est quæ uendere destinauit dominus: tunc enim hæc impensæ utiles censentur, & ob id earum æstimationem soluit dominus. d. l. in fundo in fi. de rei uenditione & ibi Bartol. num. 10. & text. in l. quod si ex. ff. de impens. in reb. do. factis, quæ de rebus promericalibus meminit & intelligit Alcía post Baptistam Pium lib. 1. prætermisso. in uerbo promericalis, esse res quas præter usum venales habet paterfamilias quod Budaë ante eos placuit in annotatio. Pandect. sic apud Gellium legimus li. 4. no. C. Attic. cap. 1. in fi. Ex ijs autem quæ promericalia & usuarua in locis iisdem essent, ea sola penoris putat, quæ sint usui annuo. & Sueton. in Julio Cæsare cap. 54. Ternique millibus nummum in libras promercale per Italiam prouinciasque diuenderet, quam sententiam & Corlio Rodig. placuisse aliquando obseruauimus libro. 28. lectio. Antiquarum capitulo. 20. in fine.

533 Declaratur quarto non procedere in impensis his uoluptarijs factis in re dotali, quæ abradi non possunt sine maximo rei dotalis incommodo, & cum modica utilitate detraherentis, nam & si consenserit ipsa mulier, non tamen, nec abradere potest illa possessor, nec æstimationem consequi, sic intelligo textum l. pro uoluptarijs, cum. l. in uoluptarijs. ff. de impens. in reb. do. factis, & textum l. vnica. §. quod si uoluptariæ. C. de rei ux. actio. rationem illam esse arbitror, quia nullus in hoc dicitur esse mulieris consensus, cum imperita sit simplex & ignara in auth. de incestibus nup. in prin. & plura apud Tiraquellum de legibus conubial. lege. 9. nume. 40. Grammaticam Decisione 76. num. 10. Neuzianum lib. 1. Syl. nup. num. 9. & alibi saepe.

534 Declaratur quinto in rebus minoris. l. si sine. §. interposito de administratione tutorum, ubi sic distinguitur ut supra in muliere, probat text. in cap. 1. de in integrum restitutione Cur. lun. conf. 6. in fi.

535 Qui natus est casus principalis in possessore malæ fidei & sine titulo, quoad meliorationes necessarias quas is deducit. l. Domum. C. de rei uenditione. l. plane de petito. hered.

536 Qui natus est casus principalis in possessore malæ fidei & sine titulo, quoad meliorationes necessarias quas is deducit. l. Domum. C. de rei uenditione. l. plane de petito. hered.

537 Qui natus est casus principalis in possessore malæ fidei & sine titulo, quoad meliorationes necessarias quas is deducit. l. Domum. C. de rei uenditione. l. plane de petito. hered.

Barol. d.l. in fundo. num. 11. ff. de rei uendicatione omnes in d.l. Domum, Alcia. in. d.l. impense. num. 8. de verborum significacione Loriotus. d.l. fructus colum. 6. & alia tulit Molinæ. d. gloss. num. 75. illa est ratio, quia huic imparetur si hoc non faceret, sic Bar. qui supra.

338 Declaratur primo non procedere in iure ex tex. l. 1. C. de infant. ex. pof. & in l. ex argenti. ff. de cond. fur. in enim nullas dedit, ut iam aliis supra admonui, an autem in foro animæ hoc concedatur docti ac pulchre explicauit uir doctissimus Didacus Couarr. in cap. peccatum in 2. parte. §. 6. de regulis iuris in. 6. quare admonuit Martinus Lauden. Tractat. de Castella. q. 13. ut animaduertant Castellani ne in Castro a se per uim occupato aliquid impendant, quia restituito castro impensas deducere non poterit, adductus ex tex. d. l. ex argenti.

339 Declaratur secundo non procedere, cum res non est effectus melior, isque rei dominus non efficitur locupletior, ut probat. l. plane in fin. ff. de petitio. hered. & in l. si pupilli. §. sed & si quis negotia in fin. de negotiis gestis, habentur enim hæc, ac si facta non essent, quare cessat omnis æquitas.

340 Sextus est casus in hoc possessore malefidei, quoad impensas utiles quas is regulariter non deducit, ut probat. l. Domum in fi. C. de rei uendicatione, quæ dum concedit detractionem melioramentorum, negat per estimationem esse concedendam deductionem, sic regulam firmavit Loriotus in. d. l. fructus colum. 6. uerisimiliter impense utiles de regulis iuris, quidquid dixerit Bartolus. d. l. in fundo num. 11.

341 Declaratur primo non procedere quoad detractionem, quam facere is potest. d. l. domum in fine, & probat. l. 2. in fin. eodem titulo. C. de rei uendicatione & l. habitator. ff. eo. Loriotus qui supra, Nec aduersatur. §. ex diuerso Institut. de rerum diuisionib. quia intelligitur ex rigore, Molinæ, qui supra numero. 89.

342 Declaratur secundo cum res ipsa perijt, tunc enim nec detractionem nec deductionem consequitur. d. l. plane de petitio hered. Alci. d. l. impense. num. 6.

Illis autem casibus quibus conceditur huic possessori malefidei deductio ipsa, an id fiat officio iudicis, uel per doli exceptionem disputat Bartolus. d. l. plane de petitio. hered. & magis mihi semper placuit sententia Molinæ. d. gloss. num. 87. 88. cum subsequenti-

343

bus, quo loci probat Martini antiqui glossatoris sententiam aduersus ceteros, & recte subliterque est plura iura interpretatus, & si Egui gnarius Baro in. d. §. ex diuerso. Institut. de rerum diuisionib. differentiam constitutuerit, inter bonæ fidei & stricti iuris iudicia ut apud eum.

344 Septimus est casus in hoc malefidei possessore, quoad impensas uoluptarias, quas is regulariter non deducit, non enim in re aliena superuacuas impensas facere potest. l. utiles in fin. ff. de petitio. hered. sic regulam constituit Loriotus. d. l. fructus col. 7. uer. uoluptarias, qui recte à Bar. in. d. l. in fundo. num. 11. in fi. dissentit.

345 Declaratur primo non procederet cum detrahi possunt sine detrimento rei cui adposita sunt. d. l. utiles in fin. nam cum facilis sit ratio, non uidetur uelle donare, quod secus, in inseparabilibus, Alcia. d. l. impense. n. 9. de uerbo. sig. & sentit Loriotus, qui tamen Alcia to aduersari uidetur, simile est quod supra diximus de muliere & minore.

346 Octauus est casus in possessore bonæ fidei à principio, & expositi malefidei, qui deducit, ut bonæ fidei, quæ eo tempore ab eo facta sunt & e contra iuxta distinctionem supra relata in singulis casibus, sic Bar. d. l. in fundo. num. 12. in his enim singula momenta spectamus. l. qui bonæ fidei. in prin. uer. questio in eo est. ff. de acquire. rerum dom.

347 Nonus est casus in eo qui à principio fuit, malefidei & deinde effectus est bonæ fidei, quo in casu Bar. d. l. in fundo. num. 13. relinquit cogitandum, inquit tamen consurre textum. l. 2. post princip. quis ordo in bono. poss. serue. ipse autem dicerem, idem esse quod in casu precedenti, ut impensas factas tempore malefidei eam habeant determinationem, quæ supra diximus, in malefidei possessore, cuius animus semper spectatur, quæ uero facta sunt tempore bonæ fidei, idem quæ in ceteris casibus sit supra relatis, singula enim momenta spectantur. d. l. qui bonæ fidei.

348 Decimus est casus (a nemine hæcenus ut uidi propositus) in possessore, nec bonæ nec malefidei, quale est in eo qui dubitat, is enim nec bonam, nec malam fidem habet, gl. l. 1. C. de acquir. poss. glo. l. 2. ff. pro saluto, & in l. 3. §. exploribus. ff. de acquir. poss. ubi las. nu. 8. communem testantur Balb. Tract. præscript. se cunda particula. 3. partis princip. q. 2. in fi. & q. 3. Fely. in cap. ultimo nu. 9. de prescriptio. late Didac. in cap. possessor secunda parte. §. 7. nu. 3. & in hoc idem ipse concluderem, quod con-

349

concluditur in casibus supra relatis, ut illas meliorationes & impensas tamquam bonæ fidei possessor deducat, quæ ante dubitationem, uel post, fecit, illas autem quas fecit tempore dubitationis deducat, ut is malefidei possessor deducat, ea in hanc sententiam adducor ratione, quod hic dubitans, habetur potius ut possessor malefidei, quam bonæ, hoc ex eo demonstratur, quod non potest incipere prescribere, ut relati omnes affirmant, quod possessor ubi ad bonam fidem potius inclinaret, prætere in casu nostro suæ negligentia & culpæ est set adscribendum, quod in rem, quam alterius esse ambigit, impendere uoluerit.

350 Vndecimus casus est in solo detentatore, ut in colono commodatario, & similibus, ij, quoad expensas & meliorationes necessarias, habent deductionem. l. colonus, de ui & ui arm. in l. in rebus. §. possunt. ff. de comod.

351 Extenditur procedere etiam in colono, qui ob non solutam pensionem expelli potest à possessione, adhuc enim deducit melioramenta. dominus horreorum. §. ubi dicitur subdit colonus, qui paruo condixit, perdere ipsa melioramenta, si ob non solutam pensionem expellitur.

352 Declaratur, non t procedere quoad modificationem impensas. d. §. possunt, & in l. omnino. ff. de impen. in rebus do. factis, Castren. consil. 268. uiso puncto supra scripto. col. 3. uer. si uero parata lib. 2. in nouis Zalus in l. Diuortio. §. impendia nu. 9. solu. matr.

353 Declaratur secundo non procedere si meliorationes & impense ascenderent ad maximam summam, ita ut non posset eas dominus commodè soluere, nam tunc nec necessariò, nec utiliter factum uideatur, sic in his terminis Bal. consil. 116. Columbinus col. 2. uer. ex præmissis apparet lib. i. quem secutus fuit Tiraq. de retractu conuentio. §. 7. glo. i. num. 5. circa med. sentit Castren. d. conf. 268. col. 3. uer. & sic conuerso, & alia retuli supra ubi & Bald. citauit conf. 372. lib. 3. & Crau. conf. 3. nu. 19. & si loquantur in marito, Zalus. d. §. impendia, nu. 6. 9.

354 Duodecimus est casus in eodem detentore, quoad meliorationes utiles, ut idem sit dicendum, ut in casu precedenti. d. l. in rebus. §. possunt. ff. de comod. Aret. conf. 111. num. 7.

355 Declaratur tunc non procederet quantum uellet abradere, nam si dominus offert so-

lutionem, debet eam recipere & si aliter pacto esset cõuentum: sic Bal. l. in fundo, in fi. de rei uend. dicit esse singulare Marfil. sing. 410.

356 Tertius decimus casus in eodẽ colono & detentore quoad expensas & meliorationes uoluptarias, quarum estimationes, nec deductio nem consequitur, sic Castren. d. conf. 268. col. 3. uer. de expensa uero.

Ex his satis superque intelligere potest lector beneuole, quibus in casibus liceat possessori opponere solutionem melioramentorum, seu impensarum, cum ut rem restituat, conuenitur. Verù quia dubitari contingit sepe si quomodo soleant hæc meliorationes seu impensas estimari, nõ ab re fore duxi, si paucis re alioqui in foro summa utilitatis, explicabo

357 Regulam itaque solidissimam constituit omnes conclusionem melioramentorum estimationem faciendam esse secundum tempus restitutionis rei, non secundum illud tempus: in quo facta sunt melioramenta, sic probat Bar. in l. domos de leg. 1. ubi Castren. & Ang. idem affirmant, ubi Alex. nu. 1. & las. nu. 4. communem testantur, plures alios in hac sententiam adserunt Boe. q. 44. nu. 12. 13. Molinæ in consuetud. Parisien. tit. 1. §. 1. glo. 5. nu. 97. addo ipse Rui. conf. 38. in fi. lib. 1. col. 117. nu. 2. 2. lib. 3. & conf. 165. nu. 6. lib. 4. Gratum conf. 9. nu. 14. conf. 132. nu. 14. 15. lib. 2. Cur. Jun. col. 244. in fi. Paris. conf. 16. nu. 85. lib. 2. Capicij Decisione. 93. in fi. Rolandum a Valle conf. 28. nu. 14. & conf. 30. nu. 6. qui Cornelium Ne gusa. & alios citat, sunt omnes adducti co text l. domos. quem singularem dicunt omnes, & quem unus ex multis Molinæ. d. nu. 97. perpendit, in illis uerbis, ædificiorum quantitatis extantibus, ecce (inquit ille) de extantibus, nõ præteritis loquitur, sed facili est responso, quia in omnibus Codicibus legitur, ædificiorum quantitatis estimatis. Rursus etiã si legeretur ædificiorum quantitatis extantibus, estimatis, ut in uno meo manu scripto legitur, nihil adhuc est, quia & si eo loci designet Papinia. ædificiorum extantium estimationem faciendam, non tamen designat secundum quod tempus, nam ædificij quantitas ostenditur, ex materia adhuc præexistente, ualor tamen materię non ex eo tempore, uel ex antiquo non designatur, nec in eo tex. declaratur satis. accedit præterea, quod si is tex. legitur ut in Florentino legitur, ut testatur doctissimus Anton.

Aug. iuris nostri uerus alter in statutorum, quandoquidem sua illa assidua & indefessa diligentia, plura restituerit uetustate collapsa, quæ maximum alioqui nostris negotium faciebant

is inquam Ant. Aug. lib. 3. emenda. Iuris cap. 1. in oppositum potius urget tex. ille, sic enim is legit & adificiorum ætatibus examinatis, sic etiam legitur in Codice nouè edito opera & diligentia Ludouici Ruffardi Biturigeniensis vult ergo Papinia. adificiorum ætates examinandas esse, non ergo sola illa, quæ est tempore restitutionis: scio etiam doctissimum Iacobum Cuiacium lib. 6. obserua. cap. 3. interpretari, ætatibus æstimatis. I. amplitudine & magnitudine adificiorum cõsiderata, quæ interpretatio nostrã cõfirmat sicut intelligatur de edificio rum amplitudine præsentis tempore cõsiderato, suadet, ex. l. si modo, quæ immediatè, sequitur. d. l. domos, quam Gregorius Haloander una simul cõ. l. domos, legit, inquit enim, si modo nulla culpa &c. præsupponamus consumptas esse incendio ædes sine edificatis culpa. quomodo estimatio fieri poterit secundum quantitatem extantem, vel etiam quomodo cõsequi is possessor potest quanti res melior potuit eo tempore esse, cum res quæ non extat nec uideri, nec æstimari possit, ut si funditus consumptum adificium esset: rursum si tempus præsens spectaretur, quorum aliquid relinqueret arbitrio boni uiri, ut in. d. l. domos, dicitur. Nec suffragatur illa ratio t̄ Molinæ esse æquissimum ne ultra ualorem præsentis temporis persoluat is, cui restituitur, cum ad eum nihil perueniat, quia respondeo nõ personam tantum, cui fit restitutio sed restituentis cõsideratur, qui eam iacturam pati non debet, cum quod egit necessario non tantum ad sui utilitatem, sed illius cui facienda est restitutio: nam ex quo non est passus rem consumi, illi cui facienda est restitutio maximam attulit utilitatem. Nec aduersatur illa ratio, quam perpendunt Alexan. & alij nonnulli in. d. l. Domos, non esse æquum, quod tempus factarum impenfarum spectetur, quia interim is possessor erat dominus, & consecutus est utilitatem, respondeo esse consecutum, quia dominus erat, nec tenetur fructus imputare, quos ut dominus fecerat, ut declarat Alex. in. d. l. domos nu. 2. vers. nam istud et si dicatur, si ut dominus expendit ergo non detrahit. ne ex alieno lucrum faciat, respondeo esse dominum sed reuocabilitate, cum sciat se debere restituere, & quas facit necessarias impenfas coactè & inuitus facere potest, ut cum inopia opprimitur, quare fidæ commissarij hoc cõmodum potius respicit, quam ipsius grauati heredis. Quamobrem Bald. in auth. excipitur. C. de bonis quæ liberis &c. & in cap. 1. §. si uasallus in tit. hic finitur lex deinde

incip. consuetud. quem ibi alij sunt secuti, & Barba. consil. 63. col. pen. lib. 1. qui Bal. intelligit cū per culpam rem possessor perdit, sic & Ruin. consil. 24. nu. 10. lib. 1. quod & statim supra retulimus nu. 502. 503. 504. & las. in. l. 2. nu. 29. C. de iure emphyteot. dum loquitur de emphyteota & uasallo affirmat omnes expensas esse soluendas. nec dissentit Castre. in. d. l. domos, dum ait meliorameta facta ad perpetuã rei utilitatem æstimari secundum tempus quo illa facta sunt, sic declarat textum l. & in totum de impen. in reb. do. factis, & in hac sententiam adducuntur ex t̄ tex. illo
 561 §. si uasallus quo dicitur constitutum licere uasallo consequi omnes impenfas, vel tollere ipsas meliorationes Molinæ in. d. glof. 5. nu. 97. inquit non esse standum huic dispositioni t̄ cum à Barbaris & imperitis compilatoribus fuerint illæ constitutiones in legi formam redactæ. Sed uero ne hæc responsio minus sufficiat, quandoquid per totscula approbata sunt & longo usu obseruatz, quare ipse potius dixerim. d. §. si uasallus referre singularem Regni consuetudinem, ut ille titulus inscribitur: & cõsuetudo dicitur esse localis, nec de loco ad locum trahitur Bar. l. 1. §. si quis hoc interdicto de itinere ad quipriu. Dec. consil. 483. nu. 21. 22. nec de persona ad personam, Ruin. consil. 157. in fin. lib. 3. ex persona ergo uasalli non trahitur ad ceteras: solet & citari t̄ tex. l. & in totum. ff. de impenf. in reb. do. factis, ubi impenfa a marito facta in re dotali restituitur in totum ut est facta: respondet Comen. & alij ut refert Alex. d. l. domos: sed mea sententia nihil est, ex ijs quæ infra subijciam satis erit responsum. t̄ tex. autem. l. ubi pure. §. ultimo & l. mulier. §. sed enim vers. sed & ipse ad Trebell. qui hereditatum sumptuum detractionem concedunt, intelligunt interpretes facta æstimatione præsentis temporis non præteriti. sed non leuis diuinitio & ad textum suppletur hæc uidetur, cum factorum sumptuum simpliciter non æstimatio detractionem concedat nisi dicamus non esse mirum quod una lex alterã suppleat & declarat in eadem materia præsertim. Quare ipse sic declararem, quod aut is, qui fecit meliorationes, est rei dominus, uel directus, uel utilis, uel reuocabilitate, aut est solus possessor ut fructibus certo tempore fruatur. In domino dico obseruandam esse. l. domos dispositionem, ut scilicet fiat arbitratu boni uiri adificiorum & melioramentorum æstimatio, nõ simpliciter secundum tempus præsens, sed cõsideratis omnibus temporibus, hoc

560

561

562

563

564

565

est consideratio principio temporis, quo is coepit impendere medio tempore, & præsentis, nam & hoc modo illius boni uiri arbitrium erit æquum, si tempora circumstantias & similia cõsiderabit. In secundo casu cum is, qui impendit est solus possessor, omnem impenfam deducet, & a ratione, quia non tenebatur illas aliquo modo sui causa facere, sed quod egit tamquam negotiorum gestor dominus egit. non mirum si omnem impenfam ut fecit detrahit, sic intelligo. l. & in totum: de impen. in reb. do. factis, nec enim t̄ maritus dicitur dominus uerè hoc irreuocabilitate reidotalis. l. Doce ancillam. C. de rei uend. & ideo est iniquum ut in necessarijs impenfis in re penitus aliena, erogaret, & probata reata declaratione ad. d. l. Domos, clara remanebit illa difficultas in qua hæsitant interpretes ibi, & latè Ruin. d. consil. 117. col. 2. lib. 3. quando res ob meliorationes tempore restitutionis, redditur pretiosior & maioris prouentus, quam fuerit tempore, quo facta est impenfa, nam si relata à nobis perpendatur declaratio, omnis cessabit dubitatio.
 Erit præterea animaduertendum possessorem ipsum, uel dominum, qui meliorationes t̄ has fecit, debere probare à se facta, uel ab altero cui ipse successit, sic egregiè admonuit Castren. consil. 268. uisio supra scripto puncto col. pen. vers. Ad unum tamen aduertendum lib. 2. in nouis.
 Ut ergo eò redeamus unde per longas utilissimas digressiones discessimus, t̄ agenti in quam hoc remedio recuperandæ, non posse obici exceptionem retentionis causa melioramentorum, illa fortè uidetur ratio, quia possessorum hoc, non admittit aliquã exceptionem, quæ requirit aliorum indaginem (ut olim diximus) cum ergo melioramenta sint liquidanda, non debet posse impediri possessionis restitutio, ut dicimus t̄ cum sententia est exequenda in re principali, nec enim potest impediri per exceptionem retentionis melioramentorum liquidandorum, sic Castren. consil. 326. lib. 2. est consil. 268. uisio supra scripto puncto col. 2. li. 2. in nouis, quod sæpe supra citauit, & idè in casu nostro ut saltem præstita cautione de soluendis melioramentis liquidatione facta, possessio sit concedenda, respondit Goza. consil. 100. num. 21. & cõfert quod olim diximus supra in primo remedio recuperandæ possessionis. q. 17. declar. 1. Instrumentum tunc demum impedire possessionis restitutionem, cum est liquidum, ob nullam oppositam exceptionem, & execu

566

570

571

572

573

569

574

tionem sententiæ non retardari per exceptionem, quæ altiorè postulat cognitionem, tradunt omnes in. l. 4. §. cõdemnatum ubi Ripa nu. 2. o. de re iud.
 Contrarium uerius est, etiã retardari hæc restitutionem & si liquidata adhuc non sint melioramenta: nam sic retardatur sententiæ executio, ut egregiè tradit Capicius Neapol. Decif. 17. ubi retulit in eo sacro consilio Neapolitano, sic fuisse decif. & tandem sic intelligit Castren. d. consil. 326. seu. 268. & ea inter cetera adducitur ratio Capicius, quia concedunt iura, rei retentionem ut soluatur melioramenta. l. si in area glo. l. si non fortem §. si centum de cõd. inde glo. 1. Colonus de ui & ui arma. & idem quod Capicius respondit in nostris terminis Ruin. consil. 84. in fin. lib. 1. qui negat hoc casu sufficere t̄ si fideiussor illi possessori de soluendis melioramentis facta liquidatione offeratur, idem sensit Tiraquel. de retractu conuentiono. §. 7. glof. 1. nu. 13. alia supra retulimus in. xj. remedio. q. 1. ubi alios plures citauit, in prima extensione, ubi retuli Negusan. Goza. & Ripam.
 Declaratur primo non procedere t̄ quando in differèdo subesset aliquod periculum, tunc enim executio nullo pacto est differenda, Castren. d. cõf. 268. col. 2. vers. Nec subesset Capicius. d. Decif. 17. in fi.
 Declaratur secundo t̄ ubi incontinenti nõ adessent probationes factorum melioramentorum, sic declarat Bald. consil. 309. Queritur utrum, in sine lib. 2. tunc non erit retardanda executio.
 Quæro. 40. quid si spoliatus agent hoc remedio reintegrandæ contra spoliatorem excipientem de melioramentorum solutione, replicet fructus ab eo perceptos una cū ipsis melioramentis factis, compensandos esse, an audiendus sit. Hæc est in foro quotidiana quæstio, & ut perdifficilis à nostris interpretibus non satis ordinatè explicata, ipse autem pro uiribus conabor lucem aliquam tãtè obferuitati adferre, est ergo opus ut ex ordine videamus, quos fructus suos faciant possessor res, & quos non. sic enim intelligemus, quos suos faciunt, non compensare, & econtra eos compensare debere, quos suos non faciunt, & alias restitutori essent, sic uero verbo animaduertit Soci. luni. consilio 182. numero 26. libro secundo. quo res reddatur clarior illud Primo sciendum est, t̄ fructus proprie dici, quod superest deductis impenfis ad illos percipiendos factis. l. fructus ubi latissime lason num. 12. ff. soluto matrimonio & in finita

prope congerunt Tiraquellus de retractu confang. §. 1. glo. 1. num. 8. 9. cum multis sequentibus. Molinæus in consuetudine Parisiensis tit. 1. §. 1. glo. 8. num. 13. 14. Capicius Decisione 20. Boe. §. 44. num. 24. 25. & alij sequentibus Didacus lib. 1. varia. resolu. cap. 3. num. 3. sic in Gallia feruari & fuisse iudicatum refert Rebuffus in commenta. Regiarum constitutio. tomo tertio titulo de fructibus & eorum restitutione, articulo secundo glo. vna. nu. 30. & detrahare etiam expensas causa custodia factas etiam a malefidei possessore tradit, Roman. sing. 336. malefidei &c. & ibi recentiores appofillites, Cotelanus Cotta in suo memorabilibus in uerbo, statuto Mediolani cauetur, quod &c. ubi latissimè, Chassa. consil. 61. num. 5. 6. qui illud fortius affirmantur & prædionem quemuis semper deducere has impensas ad fructus colligendos. quare intelligimus, quod si ex prædijs colligantur facci centum frumentis, & tantum sit impensum in prædijs colendis, quod ascendat ad summam seu ualorem faccorum quinquaginta frumentis, dici uerè posse ex illis prædijs fuisse solum perceptos faccos quinquaginta, si ergo iure appareat possessorem illum, qui possessionem restituitur tenetur, teneri etiã fructus perceptos restituere, ut in casibus, quos statim enumerabimus, si si aliquas impensas, uel necessarias, uel utiles, uel uoluptarias, in re ipsa fecerit, quas sibi restitui, & rependi a domino, qui prædium sibi restitui iure postulat, illas in quâ impensas & meliorationes, cum illis fructibus domino restituendis compensabit. I. sumptus, ubi Bartol. ff. de rei uendicatione Tiraquellus de retractu confang. §. 15. glo. 1. num. 24. Soc. Jun. consil. 182. num. 34. lib. 2. Cur. Iunior consil. 165. num. 15. Ioan. Copus Tract. de fructibus lib. 1. titulo. 1. cap. 6. Breche. l. ufura nu. 8. de uerborum significatione, Sylua. consil. 49. num. 74. lib. 1. ubi idem in pensione domus affirmat, & declarat Corne. consil. 86. num. 8. lib. 4. Imol. consil. 112. in fin. & in alijs melioramentis Corne. consil. 147. in fine lib. primo & consil. 147. num. 11. lib. 2. & praxim docuit Didacus lib. 1. uaria. resolu. cap. 8. num. 4. uerfic. quid igitur bonæ fidei, dicitur, quod fructus restituendi, compensantur cum impensis melioramentorum restituta a possessore deducendorum, si tanta sit unius ut alterius summa si autem maior est summa melioramentorum, pro residuo retineri res ipsa potest, ut in præcedenti quaestione docuimus, si uerò fructus maior est summa, quod ex illis superest, cum re, restituendum est. Nunc ergo su-

perest, ut intelligamus, quos fructus possessores suos faciat, quos non, iam satis intelligimus ex crebriori interpretum sententia triplicem esse fructuum speciem, naturales, industriales, & ciuiles: & si nouissimè Vaconius Romanus lib. 2. declaratio. iuris cap. 75. addiderit quartam speciem, naturalium scilicet & Industrialium simul, quod non multum placet, & Ioan. Copus Parisiensis Tractatu de fructibus lib. 1. titulo. 2. cap. 3. duas tantum reperiri species dixerit, naturalium scilicet & Industrialium, cum Iureconsulto in l. fructus ff. de usufructu, qui fructuum diuisionem posuit nullam fructuum ciuiliu rationem habuerit, unam etiam fructuum speciem, quam accidentalem & casualem appellat, attulit Boe. q. 224. num. 7. quem est secutus Rebuffus in commentar. Regiarum constitutio. tomo tertio, titulo, de fructibus, articulo. 2. glo. 1. nu. 38. cuiusmodi sunt spolia ecclesiasticorum, ut apud eos & ut faciliorem adferamus doctrinam, communem nos sequemur diuisionem, quam uiros doctissimos probasse animaduertimus, ut Carolus Molinæus in consuetudine Parisiensis. titulo. 1. §. 1. glo. 1. num. 33. Didacus lib. 1. varia. resolu. cap. 3. num. 6. Cora. lib. 5. miscella. iuris cap. 9. Petrus Loriot. in l. fructus colum. 7. uerfic. fructuum diffinitiones, de regulis iuris. hæc ergo in re, tres casus principales constituam, quos per suas conclusiones subdistingnam. Primus erit quoad fructus naturales. Secundus quoad fructus industriales. Tertius quoad ciuiles.

378 Primus casus, quoad fructus naturales est. Sunt autem fructus naturales, qui sui natura ex se sponte & sine hominis uel saltem modica industria proueniunt, ut Pomum, Pirum, Ligna, Pecorum foetus, Lac, Lana, & similia, ut relati supra interpretes affirmant ex. l. sint uerficulo, nam & si, de rei uendicatione. l. fructus. ff. de usufructu in his ergo fructibus.

379 Prima est conclusio in possessore uero & legitimo, cum uero titulo, & bonæ fidei, qui hos fructus, ut cæteros omnes tanquam rei principalis uerè dominos suos facit, & iure domini acquirit. l. qui scit. §. 1. uer. porro de usufructu, Cephalus consil. 63. num. 10. l. 1. quidquid enim ex re domini prouenit, domini efficitur. l. 2. §. item queritur. ff. de acquire. rerum dominio. l. idem Pomponius. §. idem scribit, de rei uendicatione. §. itemque Institut. de rerum diuisione, & rem carere difficultate nemo est, qui non uideat ut regulam sic constituit Ioan. Copus, Tractatu de fructibus lib. 2. titulo primo cap. primo, quod libent et dixit

378 dixit uolui, quia Bart. in l. ex diuerso. §. 1. nu. 5. de rei uendicatione, refert aliquos aliter sensisse & male.

380 Secunda est conclusio in possessore bonæ fidei sine titulo, uel cum titulo, sed inualido, qui hos fructus interim donec possidet suos facit. l. bonæ fidei in principio. ff. de acquirendorum rerum dominio, si uerò ad rei restitutionem condemnatur, hos quoque fructus restituit, ut probat. l. fructus percipiendos. ff. de usufructu, quæ iura sic & concilio, utraque enim loquuntur in possessore bonæ fidei, & cum titulo, inualido tamen: nã l. bonæ fidei in emptore loquitur, qui rem pupilli emit, uel in eo, qui rem à Præfide contra legem repetundarum donatam est secutus, sic l. fructus loquitur in re uiro ab uxore donata, quæ donatio inter eos non constitit. l. 1. l. si em, qui. ff. de donat. inter uiro & uxorem. & si Lud. Charond. l. 1. uerfic. similitudinis iuris cap. 7. in fin. intelligat d. l. fructus in casu illo solum, non in cæteris, & male, sic ergo ut diximus, intelligi & declarari possunt doctorum interpretationes, ut Bart. in d. l. ex diuerso. §. 1. nu. 6. de rei uendicatione Abba. in cap. grauis num. 6. de restitutione spoliatorum. Cur. Sen. consil. 72. Princeps de fructus colum. 4. uerfic. quarto conclusio, Didacus. Couarr. lib. 1. uaria. resolu. cap. 3. num. 6. in, sine Cephalus consil. 63. nu. 12. lib. 1. dum in primis affirmant, hunc possessorem fructus suos facere, sed restituendo rem teneri & illos restituere, est ergo conclusio possessorem bonæ fidei sine titulo, uel cum titulo inualido, restituendo rem, restituere etiam fructus.

381 Declaratur primo, & cum fructus illi tempore litis contestate extant, secus si ante sint consumpti. l. quæsitum in fine, de acquirendorum rerum dominio, §. sequitur. §. lana. de usu cap. sic declarando, doctissimè admonuit Gouea. noster lib. 2. lectio. varia. cap. 15. qui sic intelligit & declarat. d. l. fructus de usufructu, nec dissentit Ioan. Copus. de fructibus. lib. 2. titulo. 4. cap. 7. num. 2. 3. qui citauit. d. §. lana, idem censuit Petrus Loriotus. in d. l. fructus. colu. 24. de regulis iuris & Brech. Turonen. in l. partum num. 5. de uerborum significatione, dum inquit hunc bonæ fidei possessorem intelligi sibi acquirere fructus hos naturales, si consumpsit, non si extant adhuc.

382 Declaratur relata declaratio, non procedere & si consumpsit, sed locupletior factus sit, tunc enim tenetur omnino restituere. glo. in d. l. ex diuerso. §. 1. nec dissentit Bal. in l. Ancillæ colum. penul. uerfic. item dubitatur. C. de furtis Loriotus in d. l. fructus co-

386 lum. 24. de regulis iuris, Iason. l. Nefennius. §. fundum nume. 3. de re iudicata, Sylua. consil. 49. nume. 78. libr. 1. & §. locupletior in dubio quis factus non dicitur (ut obiter ad rem tamen hoc dicam) ut crebrior hæc uideretur nostrorum sententia, ut eam probauit Angelus consil. 133. & consil. 160. quem est secutus Iason in l. Nefennius. §. si fundum num. 4. de re iudicata Ruinus consil. 204. num. 15. libro. 1. Cur. Senior. consil. 72. colu. 4. uerfic. septima conclusio, Cur. Jun. consil. 6. nu. 16. in consil. 28. in fine, Molinæus in consuetudine Parisiensis titu. 1. §. 22. nu. 5. 2. idem sensit Decius in l. ex pœnalibus nume. 6. de regulis iuris, & Gomef. §. actiones num. 21. Institut. de actio. Non me latet tamen Angelum, (qui alioquit pater Practicæ dicitur, secundum Calcanem consil. 16. nu. 46. & quem ob præ excellentem doctrinam uerum Angelum appellat Chassa. consil. 53. num. 8. & a quo in praxi recedere tutum non esse, credidit Dec. in consil. 179.) sibi parum constantem aliter sensisse in l. vtrum, per glof. ibi. ff. de petitiõ. hered. ut idem censuit a se ipso recedens Dec. in l. certi conductio. §. quomam num. 3. ff. si certum petatur, & hanc posteriorem probauit Rui. consil. 24. in fin. lib. 1. & consil. 29. nume. 13. lib. 2. Soc. autem in l. in pupillo, de re iudicata, nõ est ausus unam ex relatis affirmare, sed anceps subsistit, quod fecit & Fely. in cap. de quarta nu. 31. de præscriptio. sic & Bero. in ca. grauis nu. 30. 47. de restituti. spoliat. crebrior sententia magis placet, & hæc declaratio præcedentis declarationis, erit extensio conclusionis.

383 Declaratur secundo non procedere relata conclusio, cum per triennij lapsu ipsu is possessor fructus hos usufrucit, ut probant glof. & Bart. in l. sequitur. §. fructus de usufrucio. & Baldus in l. 1. colu. 2. titu. 2. nota quod ex priuilegio. C. de usufructu & fructibus rei legat. inquit, priuilegium bonæ fidei possessoris, esse in præscribendis fructibus extantibus a solo separatis, siue sit titulum habeat, siue non, quod esse admodum dignum notatu dixit Cur. Se. d. consil. 72. col. 4. uerfic. sexta conclusio, qui Angelum Aretinum, Imol. Castren. & alios restituit, & ibi in fin. illius responsi uerfic. Limitat tamen &c. latissimè tradit Tiraquel. de retractu confang. §. 15. glof. 2. nu. 17. Balb. Tract. præscrip. quarta particula quartæ partis prin. q. 35. Soc. Jun. conf. ult. nu. 9. li. 1. Craue. conf. 312. nu. 2. quod intelligunt Rui. cõf. 204. nu. 5. lib. 1. quando & is possessor probauit se triennio hos fructus retinuisse, antequam consumpsisset, quod est admodum notatu dignum, si

verum est, & idē quod Ruinus, senfisse uide-
tur Soc. Sensor. confil. 82. num. 29. uerfic. ter-
tio respondeo lib. 4. alias adfert declarationes.
Bero in cap. grauis num. 42. 43. de restituitio-
ne spoliatorum.

590 Tertia est conclusio in his fructibus natu-
ralibus, cum possessor est in mala fide, tunc
suos non facit, sed omnino restituere tenetur.
I. si nauis in fi. de rei uend. l. qui scit. §. ultimo
de usuris. l. certum. C. de rei uend. Bero. cap.
grauis nu. 34. de restitu. spol. Sylua. conf. 49.
nu. 79. lib. 1. & est satis clarum, quia si tenetur
restituere industriales, ut infra dicemus,
quanto fortius hos naturales.

591 Extenditur procedere etiam si lapsus est
set triennium, quia hodie ex iuris Pontificij
constitutionibus nullo tempore malefidei
possessor præscribitur cap. ultimo de præscrip-
tione in nostris terminis respondit Soc. Sen. conf.
25. in fi. lib. 2. & conf. 82. nu. 24. in fi. lib. 4. &
Breche. Turone. in l. partum nu. 9. de uerbo.
sign.

592 Quarta est conclusio in his fructibus natu-
ralibus cum possessor est ab initio bonafidei,
& ex post malefidei, uel e cōtra, cum ab initio
est malefidei, & ex post efficitur bonafidei,
tempore, quo fuit bonafidei, sic lucretur hos
fructus ut facere conueit possessor bonafidei,
iuxta releta supra in secunda conclusione
pro eo uero tempore, quo est malefidei, idem
fit quod in tertia conclusione supra est dictū,
ea ratione in hanc adducor sententiam, quod
in fructibus adquirendis singula temporum
momenta spectari solent. I. qui bonafide uerfic.
& magis, & l. bonafidei. §. in contrarium. ff.
de acquiren. rerum dom. & alia infra dicemus
in sequenti casu in conclusione tertia in fine.

593 Secundus est casus principalis, in fructibus
industrialibus, & sunt fructus si industriales,
qui ex hominis industria proueniunt. I. si nauis
de rei uend. l. fructus de usuris, ut est unū
frumentum oleum & similia, ut latē tradunt
relati supra in præcedenti casu, in prim. & mul-
toties hic uerfatur iudicis arbitrium in dijudi-
cando, an præualeat industria natura, uel e cō-
tra, ut animaduertit Bar. in d. l. ex diuerso. §. 1.
nu. 2. uerfic. nam quandoq; requirit de rei uend.
Soc. Sen. conf. 251. col. pen. uerfic. superest postre-
mo. lib. 2. Bero. cap. grauis nu. 9. uerfic. non nul-
li, de restitu. spolia. in his ergo fructibus.

593 Prima conclusio est in bonafidei posses-
sore sine titulo, uel cum titulo, sed inualido, is
hos fructus suos facit, sic probat tex. in l. fru-
ctus de usuris, ibi quos suis operis quesierit ue-

luti herendo, in §. si quis a non domino Inst.
de rerum diuis. sic affirmant omnes, ut Bald.
conf. 118. Benedictus in fi. lib. 1. Cur. Sen. conf.
72. col. 3. uerfic. secunda cōclusio Iaf. l. Nefenni-
us. §. fundum nu. 3. de re Iud. Copus. tract. de
fructibus lib. 2. tit. 4. cap. 6. nu. 3. 4.

594 Extēditur primo procedere etiam quoad
estimationem, ut eam restituere nō tenetur,
si ante litem contestatam consumpsit, Lorio-
tus in l. fructus col. 24. sed quid de fructibus,
industrialibus de reg. Iur. si rectē tamen pen-
tur extensio ipsa, nihil plus habet, quā con-
clusio, est enim necesse, ut consumpti sint hi
fructus, alioqui, si extant, restituere tenetur,
Bal. in l. 2. col. 2. uerfic. quero quæ est ratio. C.
de fructibus, & litium expens. Bero. d. ca. gra-
uis nu. 29. uerfic. si uerō de restitu. spolia. quare

595 Declaratur primo relata conclusio nō pro-
cedere, quando tempore litis contestatæ etia
restitutionis rei principalis adhuc fructus illi
extant, ut relati interpretes affirmant, ad-
do Io. Copus. in d. tract. de fructibus. lib. 2. tit.
4. cap. 6. nu. 2. & probat textus. l. certum. C. de
rei uend.

596 Declaratur secundo, non procederet in fru-
ctibus consumptis post litem contestatam. d.
l. certum in fi. C. de rei uend. in l. 2. C. de fru-
ctibus & litium expen. §. & si hereditas Inst.
de officio iud. l. præterea. ff. de rei uend. Bald.
in l. 1. col. 2. uerfic. quero quid si heres. C. de us-
uris, & fruct. rei lega. Copus. d. tract. de fru-
ctibus lib. 2. tit. 4. cap. 5. n. 2. Lorio. d. l. fructus
col. 25. uerfic. sed et si, de reg. Iur. quod uerū in-
telligit Bart. in l. 2. col. 2. uerfic. modo glosa
quærit. C. de fructibus & litium expen. etia,
si post litem contestatam causa finiatur pro-
pter peremptam instantiam.

597 Declaratur tertio, in fructibus his cōsum-
ptis quouis tempore, si mala fide reperiantur
cōsumpti, sic egregiē docuit Bal. in l. 1. col. 2.
uerfic. & nota quod ad hoc. C. de usuris & fru-
ctibus lega. habetur enim hoc casu perinde ac
si consumpti non essent.

598 Declaratur quarto, nō procederet cū ex
fructibus consumptis, etiam ante litem conte-
statam, is possessor effectus est locupletior, q̄
in iudicij universalibus concedunt omnes,
ut in hereditatis petitione, ex claro tex. item
ueniunt, §. eos autem de petitiō hered. sic Bal.
in l. 2. C. de fructibus & litium expens. Soc.
Iun. Didacus, & Lorio. tus, quos statim referē,
in iudicij tamen particularibus, ut in rei uen-
dicatione, & similibus, ut hoc nostro casu, ma-
ius est dubium, uerū tamen adhuc crebrior
est sententia, esse restituendos, ut eam proba-
runt

599 Extēditur primo procedere etiam si con-
sumpti fuerint ante motam litem. §. & si here-
ditas Inst. de officio iud. l. 3. C. de cond. ex lege
& docuit Lorio. in d. l. fructus col. antepen.
de reg. Iur. Bero. in cap. grauis nu. 34. uerfic. itē
de consumptis, de restitu. spolia. ubi latē.

603 Extēditur secundo etiam si author ipsius
possessoris bonafidei fuisset. l. quæsitum, de,
acquiren. rerum dom.

604 Extēditur tertio procederet etiam in fru-
ctibus turpiter perceptis. l. cum hereditas. ff.
de petitiō hered. Copus. d. tract. de fructibus
lib. 2. tit. 4. cap. 4. in fi. Lorio. tus in d. l. fructus
in fi.

605 Extēditur quarto procedere etiam si is,
malefidei possessor titulum ex post consequi-
tur, & si enim prodesse soleat titulus ad lu-
crandos fructus, nō prodest tamen hoc casu,
cum procuratus, seu affectatus dicitur, sic Ro-
ma. conf. 324. & sing. 343. Tu feis, quod malefidi
dei & c. ibi, appofulla. qui Cy. aliter senten-
tem repræhendit, & rectē et intelligit Roma.
d. consil. 324. quando lite pendente, titulus
procuratur.

606 Extēditur quinto procedere etiam in fru-
ctibus non perceptis, quos is possessor sua cul-
pa non percepit, cum percipere poterit, ut,
hanc sententiam probarunt Copus. d. tract.
de fructibus lib. 2. tit. 4. cap. 2. & Lorio. tus. d.
l. fructus col. antepen. de reg. Iur. quibus ad-
do. fulgo. consilio. 137. quia ex facto. col. 2.
uerfic. ad secundum breuissimē & cōf. 190. col.
ultima uerfic. ad secundum autem & Molinæ,
in consuetud. Parisien. tit. 1. §. 22. nu. 50. addu-
cuntur ex l. sed & pactus in prin. ff. quod met.
caus. ex l. ait prætor. §. per hanc de his quæ in
fraud. Cred. ex l. 2. C. de fructibus & litium
expen. ex l. quemadmodum in fi. C. de agri-
col. & cens. lib. 11. & §. & si hereditas Inst. de
officio iud. quæ iura in certis casibus speciali-
bus locum sibi uendicare, malē opinatur glo.
in d. l. ex diuerso. §. 1. in fine glosæ magna, de
rei uend. quæ ideo cōtrarium censuit, posses-
sorē malefidei regulariter non teneri de non
perceptis, quam opinionem alij plures, & ma-
le secuti sunt, ut latē referunt Bero. cap. gra-
uis nu. 34. uerfic. secunda fit conclusio de resti-
tu. spolia. Tiraq. de retrac. consang. §. 15. glo.
1. nu. 28. & Lorio. et Cop. qui supra ducti ex
t. l. si fundum. C. de rei uend. ex illis uerbis,
quos eum mala fide percipisse fuerit proba-
tum & c. sumpto argumento à contrario sensu,
quæ argumentatio non admittitur, cum,
alijs iuribus aduerfatur. l. conuenticulam. C.
de episcop. & cler. omnes in l. 1. ff. de off. eius,
sic declarat Lorio. & Molinæ. præcitatō loci
rursus

599 Extēditur primo procedere etiam si con-
sumpti fuerint ante motam litem. §. & si here-
ditas Inst. de officio iud. l. 3. C. de cond. ex lege
& docuit Lorio. in d. l. fructus col. antepen.
de reg. Iur. Bero. in cap. grauis nu. 34. uerfic. itē
de consumptis, de restitu. spolia. ubi latē.

603 Extēditur secundo etiam si author ipsius
possessoris bonafidei fuisset. l. quæsitum, de,
acquiren. rerum dom.

604 Extēditur tertio procederet etiam in fru-
ctibus turpiter perceptis. l. cum hereditas. ff.
de petitiō hered. Copus. d. tract. de fructibus
lib. 2. tit. 4. cap. 4. in fi. Lorio. tus in d. l. fructus
in fi.

605 Extēditur quarto procedere etiam si is,
malefidei possessor titulum ex post consequi-
tur, & si enim prodesse soleat titulus ad lu-
crandos fructus, nō prodest tamen hoc casu,
cum procuratus, seu affectatus dicitur, sic Ro-
ma. conf. 324. & sing. 343. Tu feis, quod malefidi
dei & c. ibi, appofulla. qui Cy. aliter senten-
tem repræhendit, & rectē et intelligit Roma.
d. consil. 324. quando lite pendente, titulus
procuratur.

606 Extēditur quinto procedere etiam in fru-
ctibus non perceptis, quos is possessor sua cul-
pa non percepit, cum percipere poterit, ut,
hanc sententiam probarunt Copus. d. tract.
de fructibus lib. 2. tit. 4. cap. 2. & Lorio. tus. d.
l. fructus col. antepen. de reg. Iur. quibus ad-
do. fulgo. consilio. 137. quia ex facto. col. 2.
uerfic. ad secundum breuissimē & cōf. 190. col.
ultima uerfic. ad secundum autem & Molinæ,
in consuetud. Parisien. tit. 1. §. 22. nu. 50. addu-
cuntur ex l. sed & pactus in prin. ff. quod met.
caus. ex l. ait prætor. §. per hanc de his quæ in
fraud. Cred. ex l. 2. C. de fructibus & litium
expen. ex l. quemadmodum in fi. C. de agri-
col. & cens. lib. 11. & §. & si hereditas Inst. de
officio iud. quæ iura in certis casibus speciali-
bus locum sibi uendicare, malē opinatur glo.
in d. l. ex diuerso. §. 1. in fine glosæ magna, de
rei uend. quæ ideo cōtrarium censuit, posses-
sorē malefidei regulariter non teneri de non
perceptis, quam opinionem alij plures, & ma-
le secuti sunt, ut latē referunt Bero. cap. gra-
uis nu. 34. uerfic. secunda fit conclusio de resti-
tu. spolia. Tiraq. de retrac. consang. §. 15. glo.
1. nu. 28. & Lorio. et Cop. qui supra ducti ex
t. l. si fundum. C. de rei uend. ex illis uerbis,
quos eum mala fide percipisse fuerit proba-
tum & c. sumpto argumento à contrario sensu,
quæ argumentatio non admittitur, cum,
alijs iuribus aduerfatur. l. conuenticulam. C.
de episcop. & cler. omnes in l. 1. ff. de off. eius,
sic declarat Lorio. & Molinæ. præcitatō loci
rursus

rursus ut uno uerbo admonuit Io. Copus. d. cap. 2. & si concedat. l. si fund. iam perceptos, esse restituendos, non tamen negat quin & hi, qui percepti non fuerunt, cum percipi poterint, restituendi non sint, quæ sanè uera extitio, sine difficultate eo in casu procedit, cum is malefidei possessor, pupilli bona possidet, nam tunc omnino fructus, qui percipi debuerunt sunt restituendi gl. not. in l. patri pro. §. ite ex diuerso, in uerbo cū fructibus. ff. de minor. quam dicunt singularem Roman. conf. 4. §. 4. col. ult. vers. cæterum, & sing. 528. Tu habes textum & c. Franc. Crem. sing. 134. tu scis quod tit. & c. In l. apud Iul. §. 1. in fi. de leg. 1. Molinæ. in consuetud. Parisien. tit. 1. §. 22. nu. 48. circa med. vbi, & nu. 53. 54. declarat. aliquos citat Tiraq. de retractu consang. §. is glo. 1. num. 28. in fi. idem censuit Berod. d. cap. grauis, nu. 3. in fin. de restitu. spolia.

608 Declaratur primo non procedere tñ possessore malefidei, qui triginta annis possedit, sic declarauit Loricus in d. l. fructus in fi. de reg. iur. ex l. eos in prin. vbi Bald. C. de usuris, Copus. d. tract. de fructibus. lib. 2. titu. 4. cap. 4. nu. 12. & ante eos Castren. l. sequitur. §. fructibus. de usufr. Balb. tract. prescriptio. quarta particula quartæ partis princip. q. 35. versicu. subdit Paul. de Castro, quod hodie nõ habet locum, cum præscriptio cum malefide non currat cap. vlti. de præscriptio. si autem bona fide possideret, verum esset, ut in terminis nostris post Angelum, & Baldum in l. pen. C. in quib. cau. non ob. long. tempo. præscrip. dicit Afflic. Decif. 240. nu. 1. quia ad huiusmodi usufructu nõ requiritur & tit. & bonafides, ut in cæteris, Soc. Sen. conf. 251. col. ult. lib. 2. Balb. qui supra: & si Berod. in cap. grauis nu. 42. in fi. de restitu. spolia. opinetur sufficere iustam causam tituli.

609 Declaratur secundo nõ procedere tñ fructibus perceptis ex meliorametis ab ipso possessore factis. l. cæterum de rei vendi. non tunc dicitur is ex re propria nõ aliena percipisse, & satis superq. est ipsi petitori, quod impensas non deducat. l. si autem. §. vltimo. ff. de rei vend. §. certe. In l. de rerum diuis. sic declarat Loricus. d. l. fructus in fi. sic intelligens Angelum declarantem in d. l. cæterum, idem censuit Afflic. Decif. 87. num. 7. post Alex. consil. 73. in prin. lib. 2. Roma. sing. 331. Malefidei & c. vbi affirmat sic ab eo fuisse pronuntiatum, idè tradidit Copus tract. de fructibus. lib. 2. tit. 4. n. 4. Tiraq. de retractu consang. §. 1. gl. 15. nu. 29. verum rectius adnotasse mihi videntur Didacus lib. 1. varia. resolu. cap. 8.

610 num. 4. & ante cum Carol. Molinæ. (cuius nõ meminim) in consuetud. Parisien. tit. 1. §. 1. gl. 5. num. 84. 85. t. d. cæterum non loqui de perceptis iam fructibus, sed de his, qui percipi potuerunt, & culpa possessoris nõ sunt percepti: ab his enim excusatur possessor ea ratio ne, quod ita è re propria fuisset percepturus, sic & gl. of. & Ang. in d. l. cæterum adnotarunt, & clarè Roma. d. sing. 331. quod est summa diligentia obseruandum.

611 Declaratur tertio non procedere tñ fructibus, quos inhonestè potuit percipere, & non percipit. l. fructus non modo. ff. de rei vend. Copus tract. de fructibus. lib. 2. tit. 4. cap. 4. in fin.

612 Tertia est conclusio in his fructibus industrialibus, cū possessor ab initio fuit bonafidei, ex post factus est malefidei, quo casu regula sic est constituenda, ut pro eo tempore, quo fuit in bonafide, non teneatur restituere, sed suos faciat, pro illo vero tempore, quo cepit esse in malefide, teneatur, sic regulam constituunt, Loricus in d. l. fructus col. penul. de reg. iur. Io. Copus. d. tract. de fructibus. lib. 2. tit. 4. cap. 5. nu. 5. 6. & Didacus lib. 1. varia. resolu. cap. 3. nu. 6. vers. in his tamen & c. & Eguina. Baro. §. si quis à non domino inst. de rerum diuis. cuius sententiæ manifesta est ratio, quia in his fructibus à possessore adquirendis, singula temporum momenta spectanda sunt. l. qui bonafide vers. & magis. ff. de acquir. reru dom. & hanc ipsam regulam probat claus. tex. l. Bonafidei. §. in contrarium. ff. eo. de acquir. rerum dom.

613 Verum aduertatur tñ l. qui scit. §. vlt. ff. de usuris, quo adducti Bar. in l. ex diuerso. §. 1. nu. 9. de rei vend. & cæteri omnes, contrariam regulam affirmant, hunc scilicet possessorem, ut pro toto tempore malefidei, omnes fructus teneri restituere, qui sanè text. ut diametro pugnant cum d. l. bonafidei. §. in contrarium, non sine manifesta calumnia conciliari cum d. §. in contrarium posse existimant Eguinarus & Didacus ac vir doctissimus Franc. Hotomanus in eo ipso. §. si quis à non domino, & si is sentiat. l. qui scit. §. vlt. in fructibus pendentibus, & l. Bonafidei. §. in contrarium, in iam pendentibus, & cõsumpsis procedere, ut ex Iuliani sententiis, in impensis distinguit Vlpianus in l. Iulianus. ff. de rei vendicatione, quod non multum arridet, ut potè in diuersa admodum materia: Copus autem d. ca. 5. nu. 5. 6. opinatur sententiam Iuliani relata in d. l. qui scit. §. vltimo, corrigi ab Vlpiano. & Paulo. in d. l. qui bonafidei & l.

& l. Bonafidei, quod sensisse uidetur & Didacus, qui supra, quod concedendum non est, ut nec concedit Loricus præcitato loco supra, qui aliter respondere conatur, inquit enim d. l. qui scit. §. vltimo, in casu dubio loqui, cum ignoratur, an is possessor sit in bonafide, uel mala, ut intelligamus esse in bonafide, quæ magis præsumitur. l. 2. C. de euictio. Verum repugnat Loricus declarationi uerbis d. l. Bonafidei. §. in contrarium, ubi ex sola scietia rem alterius esse, malefides inducitur, quæ scietia, cum adsit in casu. d. l. qui scit. §. vltimo, ibi, cognouit fundum alienum esse, & c. esset dicendum statim esse in malefide, habita cognitione & scietia rei alienæ, & tamen dicitur solum esse in malefide secuta euictione, quomobrem doctissimus simul ac diligentissimus Iacobus Cuiacius in notis insitutionum in eo. §. si quis a non domino, de rerum diuis. intelligit. d. l. qui scit. §. vltimo, ut is possessor, qui cognouit alienam rem esse, fructus in terum suos faciat, id est reuocabiliter, donec euicta res fuerit, textum autem dictæ legis bonafidei. §. in contrarium, intelligit considerato sine. & exitu causæ, quia & si interim suos faciat, cum tamen restituenda res est, sic & fructus sunt restituendi. suadet hæc conciliatio ex illa, quam supra retulimus in prima conclusione primi casus, dum sic conciliamus. l. fructus. ff. de usuris cum d. l. bonafidei in principio, de acquirendo rerum dominio eiusdem sententiæ fuisse uidetur Lud. Charondas. Parisien. li. 1. uerisimilium iuris cap. 7.

Verum Cuiacij & Charondæ declaratio (mea sententiis) Vlpiani uerbis refragatur in d. l. Bonafidei, qui a principio uoluit illum possessorem fructus interim suos facere, quia bonafide possidebat, cum ergo in §. in contrarium, affirmet illum possessorem, qui rem alienam esse cognouit, dicendum est nec interim fructus suos facere, nec enim illum bonafides, ut in casu primo, excusat, quod ostendit exemplum a Iuliano relatum in d. l. qui scit. §. vltimo in fine, ibi, nam & seruus alienus, quæ bonafide emero, tandiu mihi ex re mea, uel ex operis suis, acquirit quandiu a me euictus non fuerit. Et tamè ipse Vlpianus. Iuliano aduersans, de seruo uerba faciens, non finem secute euictionis, sed singula temporum momenta uult esse spectanda in l. qui bonafide in principio uerfic. qui bonafide seruit, de acquirendo rerum dominio, quinimò repugnant claus. uerba. d. §. in contrarium, si in cæteris codicibus, ut in meo sic legitur, ibi, an interim fru-

ctus meos faciam, ut intelligamus eo loci Vlpianum non finem, nec esse eum ut Charondas & Cuiacius opinantur, spectasse, quæ ratione sit, ut verè credamus a Iuliano, Pomponium & Vlpianum dissentire, ut recè Eguinarus, & Didacus ac Hotomanus ingenue attestati sunt.

615 Extenditur hæc conclusio procedere tñ etiam si hæc mala fides superueniat ex mutatione personæ, ut si defuncto, qui fuit in bonafide succedat heres, qui scit alienam rem esse, nam is non facit fructus suos. l. quæritur de adquirendo rerum domin. Bar. in d. l. ex diuerso. §. 1. nume. 9. versic. quandoque superuenit, nec mirum est, quia dum de fructibus ab eo quæ sitis tantum agatur, sola sua persona consideratur, quæ ut malefidei nihil acquirit.

616 Quarta est conclusio in his fructibus industrialibus, cum is possessor est malefidei a principio, & deinde incipit esse bonafidei, quam conclusionem anceps Bart. in d. l. ex diuerso. §. 1. num. 12. nos reliquit cogitantes, uerum Inno. Butr. & cæteri in cap. grauis, de restitutione spoliatorum, & Soc. Tract. Fallem. regula. 250. & clarius Loricus in l. fructus col. 1. antepenul. versic. vel subtilius, de regulis iuris, rectius existimant, teneri fructus illos restituere, quos tempore malefidei percipisse dicitur, quod probat. l. si fundum. C. de rei uendicatione, dum generaliter ait, de usufructu teneri restituere fructus, quos malefide percipisse probatum fuerit, & ea ratione suadet, quia singula in his temporum momenta sunt spectanda. l. qui bonafide versic. & magis de acquir. rerum dom.

617 Extenditur primo procedere tñ etiam in illo possessore, qui efficitur malefidei non cõsiderata sua persona, sed alterius, cui succedit, ut in herede, qui malefidei possessori succedit, nec enim is heres hos fructus suos facit. l. 2. in fin. C. de fructibus & litium expen. transit enim illa malefides. l. cum hæres. ff. de diuer. & tempo. præscrip. t. sic Bart. d. l. ex diuerso. §. 1. num. 12. de rei uendicatione, quem sunt secuti cæteri in cap. grauis ibi Abbanum. 10. Berod. numer. 38. de restitutione spoliatorum Ruin. consil. 50. in fin. lib. 5. Soc. Tractat. Fallem. reg. 250. Fallem. 2. Afflic. Decisione. 240. num. 3. Soc. Iun. consil. 182. num. 28. 30. lib. 2. Non ignoro tamen contrarium sensisse Ioan. Copum. d. Tractat. de fructibus lib. 2. titulo. 4. cap. 7. in fin. cuius rationes parum urgent, nisi illius doctrina intelligatur, ut in heres uti nolit accessione defuncti cui successit, sed tñ ipsam præscriptionem a sua persona ini-

rium fumere velit, ut adnotauit omnium primus Dynus in capitulo possessor in fin. de regulis iuris, quem alij plures sunt secuti, ut retulit Socinus Tractat. Fallen. regula. 389. Fallent. 1.

Verum aduersus Dynum communis est sententia, ut in eo cap. possessor secunda parte. §. 9. num. 1. Didacus notauit, & communis esse contra Dynum, testatur Dec. consil. 272. num. 6. Ruin. consil. 40. num. 18. lib. 1. Rube. consil. 11. num. 14. Goza. consil. 56. num. 15. latè Balb. Tractat. præscriptio. secunda particula tertiae partis principalis. q. 12. versic. sed dubitatur, quid si haeres, ubi a communi hac contra Dynum non esse recedendum affirmauit, eo tamen loco retulit quatuor declarationes, quas nunc non repetam, ne propositam materiam nostram egrediar nimis. hac tamende re uidentur tunc præter relato Barbat. consil. 9. colum. 5. consil. 40. colum. 9. consil. 41. colum. 10. lib. 1. & consil. 27. in fin. lib. 3. Soc. Senior consil. 60. colum. penul. lib. 1. & Capicium Decisione 86. num. 7. Soc. Iun. consil. 69. nu. 47. lib. 1.

619 Extenditur secundo procederet in illo possessor, qui bonæ fidei efficitur, nulla tamen alia causa superueniente, sic declarat Soc. Tractat. Fallen. regula. 250. Fallen. 1. qua tamen in re cogitandum est, quomodo casus iste euenire possit.

620 Declaratur non procedere, quando si successor non repræsentat personam illius in cuius possessione succedit, ut in successore singulari, ut quia a malæ fidei possessore emerit, nec enim tunc is in vitium succedit, glof. in l. si ego. §. partus versic. sed heres de, Publicia. & in nostris terminis sic declarat Bero. in d. cap. grauis nu. 38. versic. & ex prædictis, de restitutione spoliatorum, & licet constitutum hodie uideatur ex authen. malæ fidei. C. de præscript. longi tempo. si vitium hoc transire in singularem successorem, hoc solum intelligitur, quoad immobilium præscriptionem impediendam, non quoad mobilium usucapionem, ut declarat Balb. d. Tractat. præscriptio. secunda particula tertiae partis principalis. q. 12. versic. primo limitatur, qui post Bartolum Alexand. Iaf. & cæteros in l. Pomponius. §. cū quis, de acquirenda possessione, communem testatur, non ergo mirum si hos fructus poterit per triennium usucapere, & suos debito tempore facere.

621 Tertius est casus principalis, si quoad fructus civiles. sunt enim fructus civiles, ex nostrorum sententia, qui non ex re, sed ex homi-

623 nis prouisione proueniunt, ut in penso domus l. si nauis, de rei uendicatione, sic Barto. in d. l. ex diuerso. §. 1. num. 1. de rei uendicatione, Bald. autem in l. ubi adhuc colum. penultima versic. in textu quaeritur nunquid. C. de iur. dotum, dixit esse industriales hac domus pensiones ex d. l. si nauis, & idem Bald. in l. si traditio. in fin. C. de actio. empr. dixit has pensiones esse fructus industriales, etiā probauit Sylua. conf. 49. nu. 77. lib. 1. sed idem Bal. in consil. 118. Benedictus, in fi. li. 1. dixit esse obventiones, Abbas uero in cap. grauis num. 4. de re restitutione spoliatorum, dixit esse mixtos, ibi tamen Bero. nu. 9. dixit esse fructus iuris, Alexand. autem consil. 181. in fine lib. 1. & Afflic. Decisione 44. num. 7. dixerunt esse ad similitudinem naturalium, & largè, non strictè & proprie dici fructus: nam & iure consultus in l. mercedes. ff. de petitorio. hered. dixit esse loco fructuum, & Aretinus consil. 159. num. 3. dixit hos fructus esse cum aliqua hominis industria, & quod de pensione domus dicitur, idè de uetura nauis dici potest. d. l. si nauis & de usuris. l. eos. C. de usuris. l. fructus. ff. eodem, & ideo iure consultos in l. usura. ff. de usuris, inquit illas fructuum uices obtinere, sic Breche. Turon. in l. usura nu. 2. de uerborum significatione. In hoc ergo casu.

624 Prima est conclusio in possessore bonæ fidei, qui hos fructus suos facit, ut industriales iuxta ea, quæ diximus supra in secundo casu in prima conclusione: nec enim est lex, quæ hunc possessorem impedit, quoad fructus hos adquirendos, cum loquantur semper in malæ fidei possessoribus, ut statim referam, & hanc conclusionem affirmauit Innoc. in cap. ex literis de restitutione spoliatorum, Bero. cap. grauis num. 23. in fine eodem. & hanc sententiam probat. l. ex annuo. ff. de donat. in ter uiri & uxore, iudic. l. fructus. ff. de usuris.

625 Secunda est conclusio in possessore malæ fidei, qui hos fructus restituere tenetur. d. l. si nauis de rei uendicatione. l. si urbana, de conditione indebiti & l. domum. C. de rei uendicatione, confert. l. Ancillarum, de rei uendicatione, Bald. consil. 476. factum tale colum. 2. lib. 1. Abb. & cæteri in d. cap. grauis.

626 Extenditur procederet non modo in per-

ceptis, sed & in his qui percipi poterunt. d. l. domum & d. l. si nauis in fine, quæ olim conciliauimus supra in primo remedio recuperanda possessionis nu. 374.

627 Declaratur non procedere, si cum impensæ aliquæ sunt factæ, nam tunc ille sunt prius de trahenda. l. qui aliena. de negotijs gestis, Breche. in l. usura num. 8. de uerborum significatione, quod in omnibus generale esse diximus supra in princ. huius quaestiois.

628 Tertia est conclusio in eo, qui non est, nec in bona, nec in malæ fide, qui adhuc hos fructus lucratur, sic Bero. d. cap. grauis num. 24. uersic. subdo tamen, de restitutione spoliatorum, adfert exemplum in eo, qui errat in iure, & citat in hac sententiam textum. l. ex annuo & l. de fructibus. ff. de dona. inter uirum & uxorem, & Bartol. in d. l. sed & si lege. §. si re num. 4. ff. de petitorio. hered. dixit hunc errantem in iure tenere medium, inter bonam & malam fidem. Verum estimarem ipse possessorem in casu. d. l. ex annuo, esse in bonæ fidei quandoquidem is, qui non errat in iure dicitur esse in bonæ fidei, adeo, ut illa sufficiat ad præscribendum, cum titulus non est ad præscribendum necessarius, quod tradunt omnes in cap. de quarta ibi Fely. num. 34. de præscript. Bart. & cæteri in l. Celsus ibi Balb. quarto notab. de usucap. testatur communem Soc. Sen. consil. 33. num. 10. lib. 4. Cur. Iun. consil. 6. num. 26. & consil. 28. num. 8. Rube. consil. 75. Didacus in cap. possessor secunda parte. §. 7. num. 5. uersic. secunda conclusio de regulis iuris in. 6. quo loci is Didacus num. 6. uersic. infertur, clarè affirmat Bartolum in d. §. scire num. 4. haud rectè satis sensisse. Vnum hoc est, errantem in iure fructus suos facere, ut relati affirmant, præsertim Fely. d. ca. de quarta num. 19. uersic. limita. 2. Balbus. d. l. Celsus num. 19. ubi reddit huius rei rationem latè Cur. Sen. consil. 71. Princeps defunctus col. 9. Cur. Iun. 28. num. 6. & in terminis nostris spolij Baldus cap. cum super col. 2. uersic. quæ non ulterius de causa possessionis & propriet.

629 Qui scire iuris error ad præscribente possessore probari debet, ut annotarunt Bart. & Angel. in d. §. scire Fely. d. cap. de quarta And. Barbat. consil. 40. colum. 8. in fin. lib. 1. Ruin. consil. 63. num. 23. lib. 3. qui affirmant esse ad modum difficultis probationis, sic & Balb. d. l. Celsus num. 27.

630 Declaratur primo non procedere, si quoad fructus naturales, quos hic errans in iure suos non facit, sic late affirmat Fely. in d. cap. de quarta num. 30. uersic. Prima restrictio. de præ-

script. cuius uerba non refero, cum apud eum legi possint.

633 Declaratur secundo non procederet etiam quoad fructus industriales quatenus is errans in iure factus est locupletior Fely. d. c. de quarta nu. 31. uersic. secunda restrictio.

634 Declaratur tertio, non procederet in eo, qui errat in iure resistenti, ut declarat Fely. d. cap. de quarta num. 31. uersic. tertia restrictio. sic etiam Bart. d. l. sed & si lege. §. scire num. 4. de petitorio. hered. Balbus. d. l. Celsus num. 20. 21. de usura. qui rem hanc latè explicat, Gramma. Decisione. 79. num. 8. 9. qui loquitur in re ecclesiæ malè alienata, huiusque sententiæ alios plures citat, ut Abbatem Aretinum ac Curtium Sen. eiusdem fuit opinionis Plotus l. si quando num. 262. C. unde ui.

635 Declaratur quarto non procedere si quando is possessor sciret, propter suum demeritum esse aliquando proprietatem priuandam, tunc fructus suos non facit etiam si in iure, uel facto erraret, sic egregiè affirmat Angel. in l. Prædonis. ff. de petitorio. hered. ubi Castrensis idem affirmat, & hanc ut singularem doctrinam commendauit Marfil. sing. 268. Verus possessor &c. qui iniquum optimum hoc esse aduersus Prælatos, qui dum in iustitiam sunt, faciunt fructus Beneficij proprios, quos tamen restituere tenentur si propter demeritum beneficio priuandi sunt.

636 Declaratur quinto non procedere, si post litem contestatam, tunc enim errans in iure non excusatur, ut fructus suos faciat. l. sed & si lege. §. etiam si ante litem. ff. de petitorio. hered. ubi omnes. Plotus. l. si quando num. 314. C. unde ui.

637 Declaratur sexto non procedere si quando per sententiam fuit declaratum titulum esse nullum, tunc is errans in iure fructus suos non facit, sic Roma. consil. 454. colu. ult. uersic. his tamen non refragantibus, qui in emptore rei minoris sine solennitatibus & iure debito loquitur, in minore enim censuit esse singulare, ut qui minus ritè & rectè ab eo titulum cõsecutus est, non excusetur a fructuum, quos etiam percipere potuit, restitutione, ex glof. l. patri. ff. de minoribus, qua de re supra suo loco.

639 Quæro. 41. an ferri si possit in casu huius remediij reintegranda sententia super dominij amissione, eo casu, quando possessoris fuit, qui cum uolentia spoliati & non posse affirmat Soc. in l. rem. que nobis in fine, de acquirenda possessione, inquit enim solij in possessore esse ferendam sententiam, & ad do-

minij amissionem esse agendum remedio. l. si quis in tãtam. C. unde ui. & huius opinionis citat glofam in cap. pastoralis de cau. possess. & proprie. in uerbo intentare, reddiditque rationem, quia interdicit sic & remedij ex cap. reintegranda, natura est, non ut occupator dominium amittat, sed ut spoliatus ante omnia ad suam possessionem restitatur, quod etiam declarat Abbas in d. cap. Pastoralis num. 23. quam sententiam probant plures canones relati in ca. 3. q. 1. & in 3. q. 2. qui affirmant, facta restitutione possessionis electo, & ita per uim spoliato, causam dominij tractari.

640 Quæro. 42. an à lata in hoc remedio sententia liceat appellare, duo sunt casus. Primus est, cum in foro ecclesiastico intentatum est hoc remedium, & tunc non est dubium posse cum eo iure t a quacunq; sententia in possessorio lata appellare liceat capitu. 1. de causa possessionis & proprie. ca. cum ad sedem, ubi omnes, de restitutione spoliatorum, Clem. 1. de re iudicata, Bald. in. l. 1. C. si de momentanea possessione fuerit appel. Practic. Papien. in forma libelli in causa spol. possess. in uerbo per nostram diffinitiuam num. 3.

642 Secundus est casus t cum laicus in foro seculari hoc remedium mouet (mouere enim posse plures affirmarunt, quos suo loco retulimus) & adhuc appellari posse, affirmat Pract. Papien. præcitato loco, qui se Baldum sic dicentem audiuisse refert, inquitq; Baldus sic cõsuluisse, ut uerè cõsuluit, conf. 32. ad euidentiã præmittendum est, quod aliquãdo col. 1. vers. si enim dicimus ciuile, lib. 3. & si idem Bal. in cap. quarelam col. 4. vers. sed nõ quid à lata, de electio. intelligit solum procedere, cum hoc remedium succedit loco actionis de dolo, uel quod metus causa, sed Pract. Papien. absolute est secutus Ripa, in cap. sæpe, in fi. de restit. spolia. & utuntur solidissima ratione, quia, qui t aliqua dispositione, & priuilegio uult uti, debet uti cum omnibus qualitatibus. l. uictima. §. & si præfatam, & §. si autem hoc aliquis vers. cum enim. C. de iure delib. plura familia adfert Neuz. conf. 87. nu. 14.

644 Quæro 43. antis spoliator, qui ad rem restituentiam lata sententia tenetur, possit dare fideiussorem: & nõ posse concludi Archidia. in cap. quia sæpe, de electio. in. 6. quem secutus fuit Lucas a Penna. in. l. si coloni. q. 31. C. de agricol. & cens. lib. 11. citant textum cap. episcopi. §. sed notandum. 1. q. 1. perpendentes fortè illa uerba, nisi presentialiter omnia, nec enim presentialiter omnia restitueretur,

si sufficeret, dare fideiussionem; ipse autem hanc ueram sententiam probò ex claro tex. in cap. cum aliquibus, de re iud. cuius hæc sunt uerba. Cũ aliquibus est ad iudicata possessio non sufficit eis dare pignora, nisi corporali possessione latentur, qui textus à fortiori probat, si rectè consideretur. sic enim t̄ solemus dicere, condemnatũ soluere non liberari offerendo, fideiussores. l. 4. §. ait prætor, de re iud. l. item liberatur. §. qui paratus, ubi Barff. quibus mod. pig. uel hypo. fol. latè Tiraq. de retractu. conlang. §. 3. glo. 3. nu. 14. 15.

646 Quæro 44. quantò tempore spoliatus & demum restitutus in possessione, antequam spoliator super causa dominij audiatur remanere debeat: tex. in cap. tandiu. 3. q. 2. clare inquit, tandiu quamdiu stetit spoliatus, quod affirmant Abbas. in cap. venerabilis in glo. 1. de off. deleg. Afflicti. in cap. 1. in prin. nu. 3. de contro. inter episc. & uasal. Ripa in. l. naturaliter. §. nihil commune nu. 49. de adquir. poss. Cur. Iun. conf. 41. in fi. Catalia. Cotta in suis memorialibus, in uerbo spoliatus, Alcia. responso. 370. nu. 5. Craue. conf. 140. nu. 3.

647 Declaratur tamen primo & intelligitur, t̄ cum is omnibus bonis, non si una re tantum spoliatus fuit, sic declarat Ripa. d. §. nihil commune nu. 49. ubi inquit probari in multis capitulis. d. 3. q. 2. forte uoluit p̄bari in c. oportet in illa ratione, quia nudus, & inermes, inimicis nõ debemus opponere, sed dura nimis uidetur hæc declaratio & ad. c. tam diu, diuinare, immo illum generaliter loquentem, restringere, a Ripa tamen sententia non recedit Catalianus Cotta statim relatus.

648 Declaratur secundo non procederet in foro ciuili, ut decifum fuit in consil. Neapolitano, ut refert Afflicti. in cap. 1. §. si quis hominem in. 9. notab. nu. 2. de pace tenen. & eius, viola. ubi affirmat sic fuisse declaratum, & uerè, nec aliquo in foro uidi hoc obseruatum, immediatè enim condemnati spoliatores, solent, petitorij iudicium mouere, quod e ratione potius, quàm alia contingit, quia uix vnquam euenit, ut omnibus bonis, quis spoliatur, erit tamen cogitandum, hæc de remedio reintegranda.

SUMMARIVM DECIMISEXTI RECUPERANDAE POSSESSIONIS REMEDIUM.

SAEPE, DE REST. SPOLIATORVM.

- 1 Innocentius. 3. Pontifex maximus multa preliit, quibus mali mortuum motes reprimerebantur.
- 2 Constitutio. cap. sæpe, de restit. spolia. extensiuè interdicti unde ut est.
- 3 Regnum Neapolitanum similem habet constitutionem, constitutioni cap. sæpe, de restit. spolia.
- 4 Spoliatus agens contra singularem successorem qua actione experietur.
- 5 Cunctio ex lege unde proueniat.
- 6 Constitutio. cap. sæpe, de restit. spolia. corrigi. l. cum à te. ff. de ui et arma.
- 7 Primum sancimus nouum ius induci ostendit.
- 8 Cap. cum ad sedem in fine, de restit. spolia. exponitur.
- 9 Cap. sæpe de restit. spolia. declaratur.
- 10 Remedium ex cap. sæpe, de restit. spolia. locum non habet contra singularem successorem ignorantem uitium possessionis.
- 11 Remedium cap. sæpe, de restit. spolia. an concedatur contra singularem successorem, qui ex post uitium rei cognouit.
- 12 Publiciana ob malamfidem agentis non impeditur.
- 13 Publiciana iure etiam pontifici conceditur.
- 14 Fructus non restituitur malefidei possessori ratione illius temporis, quo fuit in bonafide, quod & in foro conscientia conceditur.
- 15 Persona habitata consideratur ab initio, cum de re adquirenda agitur.
- 16 Statutum prohibens relinquere forensi ex testamento, non habet locum in eo qui a principio fuit Citius & deinde esse desijt.
- 17 Prescribens si prescriptione perfecta cognouit malefide præscripsisse, non tamen restitui tenetur.
- 18 Actus perfectus non cessat cessante causa.
- 19 Qualitas inquit uerbo intelligitur secundum tempus uerbi.
- 20 Possessionis adipiscende, non retinenda ratio spectanda est.
- 21 Peccati ratio an militet tam contra uitiosum successorem ab initio, quàm ex post.
- 22 Remedium ex cap. sæpe, de restit. spolia. concedi contra singularem successorem ex titulo lucratiuo, cum ex post possessione uitium cognouit.
- 23 Remedium ex cap. sæpe, de restit. spolia. datur contra singularem successorem uitiosum ex post, cum contra illum auctorem non est successum.
- 24 Remedium ex cap. sæpe, de restit. spolia. conceditur contra singularem successorem, qui tempore traditionis cognouit possessionis uitium.
- 25 Beneficis duobus temporibus consideratur.
- 26 Remedium ex cap. sæpe, de restit. spolia. an datur contra singularem successorem, qui scit rem esse alienam, uitium tamen uolentia ignorat.
- 27 Successor singularis præsumitur ignorare possessionis, & rei uitium, in qua successit.
- 28 Ignorantia præsumitur ubi non probatur scientia.
- 29 Contrahens conditionem illius, cum quo contrahit spectare debet.
- 30 Successor non præsumitur ignorare factum sui prædecessoris ubi plura asseruntur.
- 31 Negligentia permittit beneficium cum altero accusanda est si iuramentum non perquisiuit.
- 32 Emptor rei furtiue eam domino restituere cogitur etiam pretio si non restituit.
- 33 Succedens notorio spoliatori non præsumitur possessionis uitium ignorare.
- 34 Ignorare quod sit publicè lata culpa est.
- 35 Assertioni standum illius est, cum agitur de re, qua in eius solo animo consistit.
- 36 Assertioni iurata non est standum, cum una aduersatur iuris præsumptio, & si alius ei deseratur.
- 37 Assertioni alicuius etiam iurata non statat cum causa magni ponderis est.
- 38 Successor consanguineus præsumitur scire uitium possessionis in qua successit.
- 39 Coniunctus præsumitur scire facta coniuncti.
- 40 Ignorantia non præsumitur in factis coniunctorum.
- 41 Coniunctus præsumitur scire facta coniuncti successiva nõ momentanea.
- 42 Coniunctus præsumitur scire facta coniuncti quoad consanguinitatem, non quoad cetera.
- 43 Scientia utiq; præsumitur in eo qui titulo lucratiuo successit, non ex titulo oneroso.
- 44 Ripa conciliatio sua improbat.
- 45 Bartheolus. l. post contractum numero. 3. ff. de donation. declaratur.
- 46 Fraus non præsumitur in eo qui donauit consanguineo & deinde deliquit, nisi prætor consanguinitatem conueniant alia.
- 47 Successor qui cum prædecessore habitabat præsumitur scire an illius facta, & an eius possessio uitiosa esset uel non.
- 48 Vicinus succedens uicino an præsumatur scire possessionem illam uitiosam fuisse.
- 49 Vicinus præsumitur scire facta uicini successiva non momentanea, & paulo post etiam declaratur.
- 50 Vicinus ratione proprietatis obiectum rei scire præsumitur, sed non quo titulo uicino possideatur.
- 51 Vicinus non præsumitur scire celebratum contractum a uicino.
- 52 Coniectura qua præsumi possit uicinum succedentem uicino sciasse possessionem fuisse uitiosam, est in arbitrio iudicis.
- 53 Vicinus, qui cum uicino conuersatur præsumitur scire illius facta, & ibidem declaratur.
- 54 Castela ad probandum uicinum ignorare factum uicini, quod alius scire præsumitur.
- 55 Remedium cap. sæpe, de restit. spolia. an datur contra singularem successorem possessionis uacantis, qui scit possessionem uitiosam.
- 56 Remedium cap. sæpe, de restit. spolia. contra singularem successorem quantumuis mediatum datur paulo post declaratur.
- 57 Remedium. ca. sæpe, de restit. spolia. an primo spoliato, uel secundo qui

- 18 cundo qui benefide possidens spoliatus fuit.
- 19 Remedium. C. sape. de restit. spolia. an spoliatori concedatur contra eum spoliatum.
- 20 Dominus rei non fuit rei furto subtrahata restitui debet.
- 60 Remedium. C. sape. de restit. spolia. an concedatur possessori malafidei contra suum spoliatorem.
- 61 Remedium ex. C. sape. de restit. spolia. an detur Benefidei possessori contra benefidei successorem.
- 62 Iurista. C. de acquirenda. possess. declaratur.
- 63 Remedio. C. sape. de restit. spolia. proprietatis seu domini al. tertius exceptio obijci non potest.
- 64 Exceptio proprii domini potest obijci contra agentem remedia. C. sape. de restit. spolia.
- 65 Successor singularis nominare non potest alterum cuius nominis possidet. cum remedio. C. sape. de restit. spolia. conuenitur.
- 66 Remedium. C. sape. de rest. spol. an concedatur pro re spolia.
- 67 Spoliato per vim compulsivam. an concedatur remedium. ex. C. sape. de restit. spolia.
- 68 Remedium. C. sape. de restit. spolia. an locum habeat in una facti specie. in marito. qui in rebus dotalibus vim commisit. & ei uxori succedit. an contra eam detur hoc remedium.

**INNOCENTIVS
TERTIVS IN CONCILIO
GENERALI.**

Sape contingit, quod spoliatus per spoliatorem in alium re translata, dum aduersus possessorem non subuenitur, per restitutionis beneficium spoliato, commodo possessio nis amisso propter difficultatem probationum, iuris proprietatis amittit effectum. Vnde non obstantie iuris ciuilibus rigore: sancimus, vt si quis de cetero scienter rem talem receperit, cum spoliatori quasi succedat in vitium, eo quod non multum interstet, quoad periculum animae, iniuste detinere ac inuadere alienum. contra possessorem huiusmodi spoliato per restitutionis beneficium succurratur.

**DECIMUM SEX-
TVM RECVPERANDAE
POSSESSIONIS REMEDIVM**
ex ca. sape. de rest. spol.

InnoCentius tertius Pontifex max. inter, multa decreta, quae ut tam clericorum quam laicorum mores componeret, edidit, quod

in illius uita scripsit Platina) hanc unam sane quam utilem promulgauit constitutionem, qua consultum esse uoluit aduersus singulares, uitiosos possessores, cum iure aliquo, praesertim ex interdico, unde hoc in casu sua possessione deiecto, seu spoliato succursu non esse animaduertent, quare nostri interpretes affirmant hanc constitutionem interdictum, unde ui, ampliari extendiq; & per consequens. l. cu a re. ff. de ui & ui arma. corrigi, ut ex multis uno retulit uerbo Ripa in hoc ca. sape. nu. 38. & si alij dissentiant, correctionem induci, vt statim dicemus, similem habet constitutionem Regnum Neapolitanum, si credimus Aflicti. in cap. 1. §. si uassalus nu. 12. & ibi Hornia, si de feudo fuerit controuers. inter dominum, & agna. uassala. in hac uero Pedemontium Regione, & in Mediolanensi ditione non uideo hac de re singularem aliquam editam fuisse constitutionem, cum solum aduersus ipsummet occupatorem in immediatum prouideant, in tam utili ergo constitutione discutienda, sunt aliqua.

- 4 Quaro primo, quatactioe utatur spoliatus ipse aduersus singularem hunc successore & possessore, crebrior est sententia post glo. hic ut retulit Ripa nu. 38. condictione ex hoc ipso canone uti: quam sententiam ea ratione probaui semper, quod animaduerti legis condictionem immediate ab illa induci, nullo praecedente partium facto, cum nulla alia est prodita actio. sic probat tex. l. unica. ff. de cond. ex lege, iuxta declarationem quam ibi retulit Bar. nu. 7. uerf. aut est lex ciuilibus, ubi et Jas. in fi. qui eiusdem sententiae Bal. in cap. dilecti de iud. citauit. Cum ergo in casu nostro, ante constitutionem huius canonis, factum huius uitiosae succedentis aptum minime esset ad efficacem obligationem, & per consequens actionem inducendam, hac constitutione est factum, ut is successor tanquam spoliator habeatur, teneatur, uitiose adeptam possessionem restituere, actione scilicet seu condictione ex canone isto quo ut a nouo iure. l. cum a te de ui & ui arma. correctae dicitur. esse autem nouum hoc ius, ostendit uerbum sancimus cap. decernimus, ubi doctus de iud. Dec. in. l. ne quidam nu. 3. C. de testam. mil. quae ergo relata est ratio urget magis, quam ceterae, quae adferri solent: quibus abunde respondet Ripa. in hoc cap. nu. 38. in eo animaduertendum cenfeo, dum in hanc sententiam, passim adferri solet tex. in cap. cum ad sede, in fi. de restit. spolia. cum is ad rem non conserat, quando motum eo casu fuerit interdium

Quomodo ui, ut clata illius Canonis uerba ostendant, & alias admonui: uera tamen est crebrior haec sententia, nec aduersatur, quod a Ripa hic nu. 38. post. Goffred. & glo. adferatur, fundamentum ex uerbis cap. nostri, ibi; per restitutionis beneficium succurratur; quod illi intelligunt, ex ui interdico unde ui, cum praecipue tex. ipse in prin. de interdico, unde ui, uerba faciens eisdem uerbis utatur, quam considerationem ante Ripam, fecit Barba. in apostillis ad Abba. in hoc cap. sape nu. 8. in. 3. apostilla, quia responderi sic praeter alios potest, uerba illa, restitutionis beneficium, esse generalia, & iuxta subiectam materiam intelligi, quare dum principium constitutionis in interdico unde ui, loquatur, illa uerba eo loci posita, iuxta illius suppositam materiam intelliguntur, ut pariter ultima uerba iuxta subiectam canonis nostri materiam intelligere debemus: non ergo actione in factum, ut isti opinati sunt, sed conditione ex canone utatur spoliatus contra singularem hunc successorem & possessorem.

Quaro secundo an t remedium huius canonis, locum sibi uendicat contra successore singularem, qui ignorat possessionem esse uitiosam, et non habere locum affirmant omnes hic Ripa nu. 40. Bal. in conf. 321. ad eundem praemittendum est, q aliquando & col. 1. lib. 3. Aret. conf. 103. nu. 4. uerf. primus esset, Corne. conf. 329. nu. 10. 11. lib. 1. Calca. conf. 116. nu. 7. uerf. quoniam. res haec dubitationem non habet probabilem, cum constitutio haec ipsa in scientia constituat fundamentum, nam cum adest ignorantia, cessat peccati ratio, ob quam remedium hoc adinuentum est, nec placet declaratio glossae hic, quam pariter reiecit Ripa, contra hunc ignorantem succedentem dari reintegrandae remedium, quia si ante huius canonis constitutionem nullum erat proditum remedium, contra singularem successorem scienter in uitiosa possessione succedentem, quanto fortius non erat succursum contra ignorantem, qua de re suo loco diximus.

Quaro tertio, antequam concedatur hoc remedium contra singularem successore, qui ex post cepit habere scientiam uolentiae: & non concedi affirmant Ripa, hic nu. 41. post Cepola conf. 60. col. 3. quam defendit & lo. Co. in l. naturaliter. §. nihil commune secunda parte nu. 129. de acquirenda. possess. & hanc ut uerorem probaui, tamen si crebrius in contrariam sententiam a nostris itum sit, ut statim dicemus, & ut huius esse sententiae, adducebar aliqua

do, praeter ceteros, eo fundamento, quia si co tingeret hunc possessorem, cui malafides superuenit, causam a non domino quem dominum credebat habentem, possessionem non habere, Publiciana sibi concederetur ad eam consequendam. l. eum qui in fi. ff. de public. ubi malafides superueniens non impedit Publiciana, nec alia ratione forte illud est, quod quod per eam sola auocatur possessio. l. vltima. ff. de Publicia. quod iure etiam Pontificio hoc casu conceditur, ut declarat Bal. in l. Ancillae. col. 1. uerf. sed an per ius canonicum. C. de furtis, quem secutus est Balb. in tracta. praescriptio. secunda particula tertiae partis, prin. q. 8. uerf. circa praemissa & c. si ergo datur actio fortius exceptio. l. inuitus. §. cui datus. de reg. iur. Secundo adducebar, quia hic possessor in quem ex post superuenit malafides & rei alienae scientia dicitur impropijsi me prado. l. sed & si lege. §. etiam si ante. ff. de petitorio. hered. & alias diximus supra in primo remedio nu. 110. ubi ex multis retuli Dec. in l. nemo est prado de reg. iur. in hoc ergo prado ne constitutum est, ut in iudicij uincertalibus, quale est petitorium hereditatis, teneatur ad fructus collectos statim lite mota. d. §. etiam si ante, in singularibus autem nisi post litem contestatam. l. certum. C. de rei uend. & alias diximus in remedio praecedenti reintegrandae fructus ergo aliorum temporum, donec sci licet bona fide possedit, non restituit, quod etiam in foro conscientiae procedit, ut affirmant Caieta. in. 2. q. 63. artic. 6. quem alij multis relatis secutus est Didacus in ca. peccatum tertia parte. §. 12. pagina. 1. uerf. sed tamen de reg. iur. in. 6. quos certe fructus teneatur in hoc conscientiae foro restituere, si possessio iudicaretur iniqua. Tertio considerabam illud in rebus adquirendis persone habilitatem ab initio considerari, quidquid inde sequatur. l. Mella in prin. dealimen. & ciba. lega. & est in argumentum quod scribit Bart. in l. 1. ff. de reg. Cato. Bal. in l. seruus. C. de lega. Alex. conf. 39. lib. 3. & pulchre admodum Soc. Sen. conf. 81. col. 3. uerf. tertio probatur, & col. 4. uerf. septimo si toto. lib. 3. du interrog. respondit t statutum prohibens iurisdictioni non supposito relinquunt in testamento quid possit, in eo locum sibi non uendicare, qui tempore relicti erat suppositus, licet ex post factus sit alienigena & c. forensis, mul tis ille ac egregijs nititur argumentis, quae non parum casu nostro conueniunt, & integrum illud responsum retulit & probauit Marti. in l. vltima nu. 100. ff. de iur. id. om. iud. sic ergo hoc

hoc in casu dicendum est, satis superque esse, si tempore, quo hic successor possessionem adipiscitur, est bonæ fidei & sine dolo, & si non periret cum is actus uo momento perfectus, ex superuenienti scientia etiam in conscientia foro non euerteretur, ut per exemplū videmus in eo, qui perfecta prescriptione cognoscit se rem alienam prescriptis, non tamen restituere, quod prescripsit, tenetur, ut est crebrior nostrorum sententia teste Balbo in tracta. prescriptio. secunda particula tertie partis prin. q. 9. & Tiraq. in tract. quod cessante caus. cesset effectus. limita. 12. nu. 16. ca utuntur omnes ratione, quia factus iam, perfectus non cessat cessante causa. Quarto de inde loco perpendebam, constitutionem hanc nostram, ea ratione fuisse editam, ut illius uitium reprimatur, qui ausus fuit, cum uitio alienam ingredi possessionem, & qui per uitiosam quandam successorem conari uideatur primum illum occupatorem tueri, & defendere, quod non contingit, cum ex post facto superuenit scientia, nec enim malus huius possessoris continuantis animus hoc casu considerari potest quod confirmatur ex illa consideratione, quam faciunt ceteri, nostram hanc constitutionem illis uti uerbis, scienter rem talem receperit, iuncta regulat qualitate adiunctam uerbo intelligi secundum tempus, uerbi. l. in delictis. §. si damnum extraneus, ad l. Aquil. quam regulam exornant Dec. in cōf. 37. nu. 8. cōf. 443. nu. 16. Gomes. §. rursus nu. 25. Inst. de actio. Paris. cōf. 62. nu. 37. lib. 4. cū ergo qualitas scientiæ sit a principio & tempore receptionis, intelligi ex post uerē, non potest, accedit quinto loco, quod possessio iusta, uel iniusta à sui principio iudicatur, quare ab initio iusta ob bonam fidem, non efficitur iniusta ob superuenientem malam fidem. l. unica in fi. C. de usucap. transfor. nec enim ratio retinendæ, sed origo adipiscendæ possessionis spectanda est. l. clam possidere de adquiren. poss. sic argumentatur Cora. d. §. nihil commune secunda parte nu. 129. qui & alia perpendit, quæ non refero, minus cetera leuiora refero quæ a Ripa hic perpenfa fuerunt, ut aliquibus respondere uideatur Rube. in d. §. nihil commune nu. 60. nec huic firmat sententia aduersantur rationes crebrioris opinionis eorum scilicet, qui affirmant remedium huius canonis, concedi contra hunc qui ex post re uitiosam nouit, ut Abb. hic nu. 13. & Butr. ut retulit Ripa n. 41. & hanc posteriorem probauit Rube. d. §. nihil commune nu. 60. non enim uiget illa ratio, qua passim

21 omnes in hanc descendunt sententiam, peccati scilicet ratione, tam contra uitiosum possessorem ex post, quam contra successorem hunc ab initio malæ fidei militare, sicq; idem ius. l. illud ad l. Aq. l. a Titio de uerbo. oblig. nam huic rationi satisfactum ex relatis creditus, dum ostendimus eum iniuste non possidere, qui ex post rem alienam esse cognouit sufficit enim iustum possessionis principium d. l. unica. C. de usucap. transfor. nec dicitur vitij ac fraudis particeps, qui ab initio fraudis non cognouit. l. sed & si lege. §. seire autem. ff. de petio. hered. atq; ita recte respondit Cora. d. §. nihil commune parte. 2. nu. 131. non uigent pariter uerba constitutionis nostræ, ibi, iniuste detinere, ac inuadere alienum quasi uerbum inuadere principium actus respiciat uerbum uerò detinere, ad actum ex post referatur, quæ a pari iuxta uerborum qualitatem & coniunctionem procedunt, idem enim esse uidetur, ingredi alienum scienter à principio, uel alienum ex post scienter detinere, sed uerius intelligo uerbum detinere referri ad eandem personam successoris scilicet in realia scienter, uerbum autem inuadere referri ad primam personam immediati scilicet occupatoris.

22 Declarat tamen hanc sententiam Cora. sius. d. §. nihil commune. 2. parte nu. 132. non procedere primum in illo successore, qui ex iurisdictione titulo est consecutus possessionem, nec enim, (ut ille ait) par est utriusq; tituli ratio. l. ultima. §. licentia. C. de iure deliber. cū simil. quare tunc etiam ex post superuenient scientia illi nocet.

Declarat secundo idem Cora. qui supra, 23 in non procedere cum immediatus occupator soluendo non est, nam tunc in subsidium agi poterit contra hunc successorem, cum & hoc casu interdicto unde ui spoliato sit successus, ut diximus supra in primo remedio

24 Declarat tertio idem Cora. qui supra non procedere si tempore traditionis hic successor bonam fidem non habuit, & bona fides enim duobus temporibus adesse debet contractus scilicet & traditionis tempore. l. 2. in prin. ff. pro empto. glo. in l. qui autem. §. hoc edicti, in uerbo cessare. ff. de his que in fraud. sed anti maduerit edum est. d. l. 2. loqui in solo emptio nis contractu non in ceteris, diuersitatis rationem non excuto nunc.

26 Quæro quarto an remedium huius canonis locum habeat contra eum, qui scit rem esse alienam, ignorat tamen esse uitio uolentia affecta, & non habere locum affirmant Ang.

Ang. cōf. 137. col. ultima uers. & attendendū Imo. & Oria. quos retulit & secutus est Ripa hic nu. 42. idem censuit Francus in disputatione peritorij, & possessorij primo dubio nu. 37. Corne. cōf. 329. nu. 11. lib. 1. quibus accedo, non tamen ex uerbis nostræ constitutionis, quæ ab illis perpenfa sunt, ibi, inuadere alienū, quasi solum hic tenet. loquatur in uolentia secuta, quod uitio est uolentia, quia uerbum inuadere, ut iam supra dixi, referatur ad primam illam personam immediati occupatoris, sed ea ratione potius adducor, quia scientia hæc est, cum illa qualitate uolentia, quæ qualitas uerificari debet, ut dispositioni loci sit ratio rationis illa est, quia quod spolia restitui ante omnia debeat, per uim possessio erepta ab eo esse debet, nam casus esse potest, in quo possessio erit uitiosa, eo uitio, ob quod non daretur restitutio ante omnia, ut in uitio clandestinitatis, ut olim diximus supra in primo remedio ex interdicto unde ui. q. 12. cum ergo possit contingere casus, ubi is successor possit ignorare uolentia uitium, credendo esse uitium clandestinitatis, ea mente succedet, quod dominij exceptionem quæ suus author opponere potuisset, is opponere possit, quod si sciuisset esse uitium uolentia, non successisset, ex quibus cessant, quæ ex aduerso à Ripa hic nu. 42. adferuntur.

27 Quæro quinto an singularis hic possessor & successor præsumatur sciuisse rem fuisse uitio uolentia affectam & non præsumi, affirmarunt nostri omnes, author est Ripa hic nu. 43. & Rube. d. l. naturaliter. §. nihil commune nu. 63. & ibi Cora. in secunda parte nu. 133. ca adducuntur ratione omnes, quia ignorantia præsumitur ubi scientia non probatur, ca. præsumitur de reg. iur. in. 6. ubi latè Dy. quod intelligitur in facto alieno, ut hoc nostro casu, l. ultima in fi. ff. pro suo, Dec. cōf. 207. nu. 5. Paris. cōf. 47. nu. 102. lib. 1. uerum huic communi sententiæ aduersatur illud, quod ex quo 29 is, qui cum alio contrahit debet illius conditionem explorare. l. qui cum alio de reg. iur. ubi latè Dec. & Cagnol. & hic successor non præsumitur ignorasse sui prædecessoris facti; & ideo dici solet illius ignorantiam ferendam, non esse. l. quod te. ff. si certū pet. hinc Bal. in l. i. ff. si quis omiff. ca. testa. & Soc. Tract. fall. reg. 176. fall. 1. dixerunt huius successoris ignorantiam esse simulatā, idem cōfuit Dec. cōf. 166. col. 3. in fi. & d. Craue. cōf. 225. nu. 8. qui adfert notab. textum. l. 3. §. sed & si sic. ff. de in rem uerso, eiusdem sententia addo Alex. cōf. 103. nu. 16. lib. 2. Ruz. cōf. 88. nu. 12. lib. 5. accè

dit, fortius, quod respondit Soc. Sen. cōf. 168. col. penult. uers. præterea si habeat lib. 2. post Io. Andr. Gem. Anchar. & ceteros, illius negligentia & culpæ, qui permittendo propriū beneficium cum altero non perquisiuit illius titulum & iura, nec enim inquit Soc. ex eo solo credere debuit illum esse dominū, quod in possessione esset, in non longe dissimili casu Soc. probauit Craue. cōf. 132. nu. 13. Tertio confert tex. l. in ciuilem. C. de furtis, ubi agnitare furtiua apud emptorem existentem domo non restituitur etiam emptori pretio non restituito, debuit enim inquit tex. is emptor venditoris conditionem perferuari, nec ignorantia eum excusat ut declarat Alcia. Tract. præsump. regula. 3. præsump. 29. & omnes in. d. l. in ciuilem. Defendi tamen iure potest communis sententia, quia & si possessor iste restituere rem ipsam tenetur, nec pretium consequatur, attamen dici non potest uitiosus possessor, ut in casu. l. in ciuilem fatentur, omnes & Alciatus. d. præsump. 29. qui ea ratione dicunt furti pœna eum non teneri, si ergo uitiosus possessor non est, hoc remedio contra eum agi non poterit, sed alio, nam ideo restituitur ante omnia spoliatus ob spoliatoris uitium, quod cum hoc casu cesser, dicendum est contra illum non concedi, rursus scientia uitij est in causa, ut concedatur hoc remedium spoliato. sed quomodo is agere poterit, si hæc ante omnia qualitatem non probet, nec sufficit probare rem esse propriam ut inde præscriptio scientiæ uitij resulet, quia res uitio affecta esse potest, & tamen possessor esse innocens & bonæ fidei glo. ex illo tex. in §. conceptum Inst. de obliga. ex delicto. Saly. d. l. in ciuilem in fi. communi ergo sententiæ subcribo.

Declaratur tamen multipliciter, & primo non procedere, quando notoria fuisse illius prædecessoris spoliatio, sic Abba. hic & refert Ripa. d. nu. 43. & Cora. qui supra, ea ratione moti quia ignorantia quod publice omnibus est notum, lata culpa est Dy. in cap. ignorantia nu. 16. de reg. iur. in. 6. quare ignorantia improbabilis illa dicitur. l. regula. §. sed & facti, de iuris & facti ignora. Soc. d. regula. 176 fall. 1. Alex. cōf. 187. nu. 7. lib. 2. Soc. lun. cōf. 6. in fi. lib. 3. Craue. cōf. 225. nu. 8. quod intelligit Ripa, & malè, in successore immediato secus in mediato, qui uerisimiliter uitij hoc uolentia iuste ignorare potuit, quod non placet, quia si præsupponimus rem esse notoriam, intelligere debemus esse utroque tempore notoriam, ut termini sint pares, alias res hæc probabil. careret dubitatione, si intelligeremus noto-

notorium fuisse solum tempore primi successoris, quia esse potest, quod inter primum spoliatorem & mediatum successorem anni intercesserint quāplurimi, quibus verè apud omnes violentiæ memoria extincta sit. eo tamen in casu, quo violentia est notoria, nõ poterit is successor allegare & suo iuramento probare, se credidisse vitium illud fuisse purgatum, & si enim hoc scire, uel ignorare in animo consistat & ob id standum aliàs sit assertioni iuratae allegantis, iuxta notab. glo. §. sed ista. vbi laf. num. 54. Inst. de actio. Soc. tract. falle. reg. 72. laf. l. cum quadam puella nu. 3. de iurisd. om. iud. consil. 84. nu. 7. lib. r. Ruin. consil. r. nu. 4. lib. 5. Parif. consil. 51. nu. 5. l. 4. Craue. conf. 2. nu. 9. attamen in casu nostro (ut rectè animaduertit hic Ripa) ex quo violentiæ vitium iam suberat, non est standum iuratae assertioni allegantis se verè credidisse vitium illud fuisse purgatum, ut probat cap. in notuit. de electio. Abbas in cap. pastoralis.

36 de exceptio. nec enim huic iuratae assertioni deferuntur, cum altera aduersatur præsumptio Fely. in cap. significasti il. r. col. r. de homi. in cap. t. col. pen. & vltima de præsump. quem secuti sunt Ruin. consil. 13. nu. 4. lib. 5. Marfil. consil. 7. nu. 7. & latè consil. 9. nu. 36. Accedit præterea, quod res magni ponderis in casu nostro tractari poterit, quo in casu huic iuratae assertioni deferendum non est, vt adnotauit Marfil. sing. 635. qui alios in hac attulit sententiam.

38 Declaratur secundo non procedere secundum Abbatem & Ripam hic & Coraf. d. §. nihil commune secunda parte nume. 33. vbi Rube. nu. 61. non procedere in successore cõ sanguineo illius primi occupatoris violentiæ, ea ratione adducti, quod si coniunctus præsumatur scire facta coniuncti. l. octau. ff. vnde cognat. l. de tutel. C. de in integ. rest. cap. constitutus, de testibus, quare regula illa, qua dicitur in facto alieno ignorantiam præsumi, cessat in facto consanguinei. Soc. tract. fallen. reg. 177. falle. vltima; Neuzanus lib. r. Syluæ nup. nu. 113. verum non multum vrget hæc ratio, quia si coniunctus præsumitur scire coniuncti facta successiua nõ momentanea, quæ sunt furta violentiæ & cetera his similia, sic docuit Bal. in l. quonia. C. de iure delib. laf. in l. r. col. 1. & ibi Ripa nu. 46. ff. si certum petat. idè Ripa. l. qui Romæ. §. duo fratres nu. 31. de verbo. obliga. nisi dicamus violentiam esse actum momentaneum, vitium tamen violentiæ perdurare, quod verisimiliter notum esse potuit consanguineo, sed alia ratione nõ

multum vrget, quod à relatis interpretibus adferunt, quia quod est consanguineus, & cognatus præsumatur scire facta consanguinei intelligitur consanguinitatis respectu non aliarum rerum omnium, sic declarauit Bald. d. l. quonia. quem secutus fuit Ripa qui supra, eiusdem addo sententia Soc. Sen. consil. 97. nu. 3. lib. 4. Ruin. consil. 121. num. 4. lib. i. Dec. consil. 445. nu. 35. in fi. Gomef. Hispa. §. rursus nume. 17. Inst. de actio. Alcia. in l. post contractum nu. 28. & ibi Io. Annibalem nu. 117. ff. de dona. Quamobrem hanc declarationem non esse veram aliqui crediderunt, ut hic testatur Ripa, qui sentiens difficultatem studuit omni conatu, horum interpretum contrarias sententias hac adhibita distinctione conciliare, aut is successor est sine titulo, vel cum titulo lucratiuo, aut est cum titulo oneroso. Primo casu in hoc est successore coniuncto, præsumitur scientia violentiæ & vitij, argumento scientia, quæ docuit Bartol. in l. post contractum nu. 3. vers. secunda præsumptio & ibi Picus nu. 45. ff. de dona. Dec. consil. 235. nu. 2. vers. secunda præsumptio cõf. 587. nu. 9. vers. quarto accedit & consil. 659. nu. 2. Soc. Sen. consil. 264. col. 1. vers. tertio arguitur lib. 2. Cur. Jun. consil. 6. nu. 6. dum affirmant in successore coniuncto ex titulo lucratiuo fraudem præsumi, & simulationem. Secundo casu scientia violentiæ non præsumitur argumento. l. pen. C. de euictio. quod sensu sit & Alcia. in d. l. post contractum nu. 27. in fine, dum inquit, in alienatione titulo oneroso in coniunctum facta fraudem non præsumis quoniam habita non uidetur coniunctio nis ratio, sed potius cum eo, tamquam cum extraneo contractum. l. non existimo. ff. de adm. tuto. & argumento. l. si pater. §. si duos ff. de adoptio. Verum si Ripa hæc conciliatio non satis tuta est, nam aduersus primū distinctionis membrum ex Bar. d. l. post contractum nu. 3. vers. secunda præsumptio: illud vrget, quod non rectè satis sensit, nec Bar. nec qui eum secuti sunt, ut rectè animaduertit eo loci Imola & Roma. & clarè Alcia. num. 28. qui affirmarunt, non ex eo fraudem præsumi in successore coniuncto, quod coniunctus præsumatur scire facta coniuncti. d. l. octauis, quia, ut iam retuli, cum Bal. in d. l. quonia. C. de iure delib. intelligitur, quo ad consanguinitatem, non quo ad cetera, ut fraudes delicti & his similia, quæ non solent etiam consanguineis comunicari, iuxta l. vltimā. ff. de ritu nuptia. Dec. consil. 64. col. 3. licet ergo in casu Barti quod ad ipsum donantem fraus præsumi

imposita, non tamen quoad ipsum successorem, ut hic, & fraus debet adesse ex latere utriusque, ut animaduertit Io. Annibal in d. l. post contractum num. 115. ff. de dona. qui affirmat iura non solere in his distinguere inter extraneos & sanguine coniunctos, quoniam si redit Bar. uerba d. nu. 3. perpendantur sentit post Dy. quem citat solam sanguinis coniunctionem fraudem nõ arguere etiā in successore ex titulo lucratiuo, nisi alia concurrat coniectura, quod clarè probant. Alcia. tracta. præsump. regu. r. præsump. 29. num. 4. idem responso. 125. nume. 8. in fin. & clarè idem censuit Picus in d. l. post contractum nu. 46. Non ergo Abba. Ripa & Cora. declaratio tam absolute iure defendi potest, quare ipse eam intelligerem veram, quando hic est successor consanguineus unā cum consanguineo, cui successit, habitabat moramque trahebatur enim tunc urgens præsumptio, quod nouerit & uoluerit vitium omnemque fraudem, ut pulchre declarant Ruij. consilio 168. num. 6. lib. r. & Craue. consil. 237. num. r. & si Cora. d. §. nihil commune secunda parte nu. 43. absolute hanc declarationem defendat, quod spolia a communiter contingentiibus omnibus sunt nota, quod minime verum arbitror.

48 Declaratur tertio non procedere in vicino, ut post Abba. docuit hic Ripa num. 44. et Cora. d. §. nihil commune secunda parte nu. 136. vbi & Rube. nu. 61. ea adducti sunt ratione, quia uicinus præsumitur scire facta uicini cap. quosdam ca. quanto, de præsumptio latè Felyo. in cap. literis, de præsump. quæ ratio non multum placuit Ripa, & Rubeo qui supra, quia si uicinus præsumitur scire facta uicini successiua, non momentanea, ut declarauit Bald. in l. conuenticulam col. 2. C. de episcop. & cleri. Alexan. consilio 80. col. 3. lib. 2. omnes in l. r. ff. si certum petat. verum (ut statim supra dicebam) actus spolij est quidem momentaneus, sed violentiæ uitium est successiuum, quare rectius dicendum est, uicinum præsumi scire facta uicini, quæ & ceteris verisimiliter nota esse possunt, vt declarauit idem Bal. in d. l. conuenticulam, quem est secutus ipse Ripa in l. r. nu. 46. ff. si certum petat. quod autem possessio affecta sit uolentia uitio, non omnibus uerisimiliter notum esse potest, et si aliter opinetur Cora. d. num. 136. sic nec ipsi uicino cognitum esse potest. Nec placet Ripa & Rubei distinctio, dum constituit differentiam inter uicinum spoliatoris, & uicinum rei in qua commissum

est spoliū, ut in uicino spoliatoris scientia non præsumatur, in uicino uerò rei contra, primum membrum esse verum, secundum uerò falsum. et si enim is sciat, t ob objectum rei, quis rem, uicinum possideat secundum Baldum in capitulo. §. si res. De pace tenend. in vltibus feud. vt simile scribit Cur. Jun. in l. r. num. 43. vers. secunda conclusio. ff. si certum petatur, attamen non præsumitur scire quo titulo possideatur: possideat. n. possit ex celebrato cõtractu, quæ t uicino iure ignorari creditur, ut affirmat Cur. Se. in l. r. num. 31. ibi Cur. Jun. num. 43. vers. uelociter tertia conclusio Ripa num. 46. vers. tertia coniectura & lac. Niger. num. 37. ff. si certum petatur, hanc ergo declarationem non arbitror in quouis casu absolute veram, nisi alia coniectura cõcurrat, itaque qualis esse debeat, erit arbitrio iudicis iuxta l. r. ff. de iure delib. cum sim. vnā ex multis illa cõsiderari potest, cum is t uicinus cum spoliatore uicino conuersatur cap. quosdam c. scriptum de electio. Dec. d. l. r. tertia lectura num. 59. ibi Ripa nu. 46. in fin. & Niger. num. 37. ff. si certum petatur, quare refert Ripa. d. nume. 46. post Socium Seni. consil. 187. lib. 2. t cautela esse ad hanc coniecturam excludendam, ut probatio nes fiant. Vicinum ipsum non conuenerit cõuersari cum uicino, possent & alia probari, quæ excludit penitus huius scientiæ præsumptionem, vt absentia, infirmitas, & his similia, ut est apud Ripam in d. l. r. num. 45. 46. & ibi Curtius Senior num. 31. 32. ff. si certum petatur.

55 Quæro. 6. an hoc t remedium concedatur contra eum, qui sciētè recepit rem uitiolam, sed vacantem: Ripa hic nu. 45. duo distinctio nis constituit capita. Primum est, quando res ipsa uitiolosa & vacans à spoliatore nunquam fuit possessa, ut in casu l. r. §. qui a me, de ui & vi armata. Secundum, quando fuit a spoliatore possessa res, quæ vacans reperitur nunc, quam distinctionem leuem fuit semper arbitratu, cum quoad ipsum succedentem res ipsa vacans semper dici possit, quod forte sentiens Ripa, vnum distinctionis tantum caput explicat, in quo post Innocen. & Abba. concludit concedi, quia sciens rei uitium omni casu dicitur in uitio succedere, quod non probat, cum uerè vacans res illa dicitur, quæ a spoliatore possessa nunquam fuit, eam ergo ingrediens restituere tenetur, non hoc nostro remedio, sed ex constitutione l. vltimā. C. vnde vi, vt suo diximus loco, qua constitutione cum prouisum iam fuerit hoc in casu, frustra

esset dicere necessariam fuisse huius nostri canonis provisionem. Nisi dicamus, necessariam fuisse, ut ita ecclesie bona, ut laicorum defenderentur. Nec aduersatur textus. l. 3. §. proinde, de ui & ui armata, a Ripa citatus, quia is recte facis respondet, ut alias nos declarauimus.

36 **Quæro 7.** an t concedatur hoc remedium contra quemcumque immediatum successorem uitiosum; & cœdici affirmarunt omnes, auctore Abb. hic n. 15, & Ripa n. 46. idem placuit Rubeo in. d. l. naturaliter. §. nihil commune nu. 60. in fine & ibi Coras. secunda parte nume. 137. qui testatur omnium esse sententiam, cœdici etiam contra millesimum successorem. Cum in omnibus semper militet peccati ratio. Nec aduersatur verba huius canonis, quæ & si in solo illo successore, qui à spoliato re immediate causam habuit, loqui uideatur, attamen, (ut recte animaduertit Coras. d. nu. 137.) ratio generalis illa est, quæ ampliat dictum. l. reg. §. si quis. ff. de usuris & facti igno. & tradit latè Crauet. consil. 236. num. 10. in fin. consil. 242. num. 3. in fin. consil. 321. col. 2. in principio.

Declaratur eo in casu nō procedere, quādo alter ex ipsis mediatis successoribus fuisset in bonafide, quia tunc uultimus, qui possidere re peritur bonafide esse dicitur, ita ut contra eum hoc remediū agi nō possit, dicitur enim hoc casu purgatum uolentia uitium, sic declarauit Ang. in consil. 157. col. 1. uersic. sed si omnes medijs &c. qui col. vlt. affirmat hoc casu spoliatum teneri probare scientiam uitii omnium, ut apud eum.

57 **Quæro 8.** quid si alter ex possessoribus fuit in bonafide, spoliatusque fuerit, an sibi, uel primo spoliato remediū hoc concedatur, huic solo bonafidei possessori spoliato concedi affirmasse uidetur Innocen. hic, ea forte ratione, quia ultimum spoliū est purgandū cap. ultimo de ordi. cog. & alias fuisus suo loco supra diximus. Contrarium sentit Butr. ut refert & sequitur hic Ripa num. 46. uersic. sed hic suboritur dubitatio, qui affirmant utriusque concedi & primo & secundo, si modo nouus possessor cognouerit utriusque illatā esse uolentiam, uerius arbitror ultimo tantum spoliato relata ratione concedi. nec urget ratio Ripæ, spoliatores hunc & primo spoliato teneri, ob causam peccati, si nouit iam illum fuisse spoliatum, quia ex quo a bonafidei possessore rem possidere uidit & ab eo rem abstulit illi soli tenetur, quem offendit, nam illius, non primi possessoris possessionem, dicitur occu-

passe, sic n. alias supra docuimus, prædonē spoliati, ante omnia restitui, quanto fortius hic Bonafidei possessor? ex quibus cessat disputa tio Ripæ. d. num. 46. in fin. quorum alter præferatur, uel hic ultimo loco spoliatus, uel ille primus.

58 **Quæro 9.** an remediū huius canonis cōcedatur spoliatori, contra eum, qui scienter rem recepit a secundo spoliatore: & non concedi affirmat hic Abb. nu. 16. uersic. sed ego, ea adductis ratione, quia hoc remediū, solum fuit ad primi spoliati commodum adinuentum, ob scilicet animæ periculum, quare spoliator in peccato inuolutus non debet se posse fundare cōtra eum, qui alterius rem in debite detinet, ex quo enim commissit in legem, non debet posse illius auxilio adiuuari. l. auxilium in fin. de mino. Nec hanc Abb. considerationem euerit, quod a Ripa hic, num. 47. adfertur, dum inquit peccati rationem militare etiam in hoc successore sciente uolentiam illatam, quia spoliator tenetur ad estimationem primo per eum spoliato. l. cum uime de ieris. ff. de ui & ui armata, cuius obligationis causa dicitur is successor indebitē detinere etiam in spoliatoris præiudicium, ratio hæc Ripæ ex cuiusdēmet doctrina hic nu. 49. confunditur, dum negat hoc interesse considerabile esse, ut statim dicemus. Hac ergo in re considerandum est, quæ ex duabus rationibus præponderet, an illa conuenit, qua allegat, spoliatores agentem agere non posse, cū peccato obnoxius inuolutusque sit, an illa ipsius spoliatoris agentis, & dicentis aduersus conuentum, restitue, quod malè detines, tanquā successor illius, qui me spoliauit, cum tibi nō liceat allegando ius tertij in peccato esse, & sine ut conueniat ab eo ipse, quem tu a me falso spoliatum opinaris. Dicerem ego potius esse spoliatoris primi rationem, tum, quia nouus ille spoliator non potest ius tertij allegare, ut subijciam, tum quia is primus spoliator tenetur primo domino restituere, ut sensisse uidetur hic Ripa num. 48. & statim referam, & in hanc sententiam adducor Theologorū autoritate, quorum crebrior est opinio, tū non furia quo ablata est, sed uero domino esse restituedam, nisi conijci possit uerè furem re recepta illa uero domino restitutum, uel nisi caueat idoneè, quod uerè restituet, sic post Angelū Clauasium in summa in uerbo Restitutio num. 1. & Syluestr. in eadem summa in uerbo Restitutio. 3. in questione. 7. declarat Didacus Couarr. in cap. peccatum in secunda parte. §. 12. num. 1. uersic. tertio patet

empto-

emptorē, de regulis iuris in. 6. citat & eiusdē sententia Io. a Medina Tractat. de contractibus. q. 10. & confert. l. Bonafides. §. penult. ff. de positi, ut alibi diximus.

60 **Quæro 10.** an hoc remediū concedatur spoliatori malafidei, sine uolentia cōtra suū spoliatores: & concedi affirmat post Abb. hic Ripa nume. 48. qui uerum intelligunt, si modo uerisimilis addit coniectura, vel præstetur cautio, quod res domino restituetur, (ut etiam in præcedēti questione retulimus) suadet enim iuris æquitas, rem uero domino non prædoni esse restituendam. l. bonafides §. pen. ff. de positi, quam aliàs declarauit supra in primo remedio. q. 11. & statim attigi supra. Non placet tamen una ratio, quam hic perperdit Ripa, quod cum his malafidei possessor non tenetur ad estimationē & interesse spoliato. l. cum a te. ff. de ui & ui armata, non posse arguere reum esse in peccato respectu sui, quia & si ex dispositione illa interdicti unde ui, non tenetur is possessor malafidei ad aliquam restitutionem, uel estimationem. d. l. cum a te, tenetur ex dispositione canonis nostri, iuxta suam generalē rationem, cum a spoliato cōueniri possit, quare sua maxime inter est rem a spoliatore cōsequi, ut eam uero domino restituat.

61 **Quæro 11.** an hoc remediū concedatur possessori bonafidei contra bonafidei possessorem: & non concedi affirmat hic post Abbatem Ripa num. 49. peccati enim ratio cessat hoc casu, cessant & uerba canonis nostri, quæ uitium successoris considerant, & res clarissima est. inquit tamen Abbas alijs remedijs esse hoc casu succursum bonafidei possessori, ut ex canone Reintegranda. 3. q. 1. & ex l. si coloni, qua de resuo loco diximus. Nec aduersatur relate sententiæ text. l. uitia. C. de adquirenda possessione, quo dicimus possessionis uitium in quemcumque possessorem transire, quia ut inquit hic Ripa num. 49. intelligitur solum ad impediendam prescriptionem, ut iam aliàs declarauit, & in his ferè terminis sic declarat Calca. consil. 116. nu. 7. uersic. Nec obstat quod &c.

62 **Quæro 12.** an t agēti hoc remediū, proprietatis exceptio obijci possit: distinguit hic Ripa num. 50. aut intelligimus de dominio alterius, aut de proprio, primo casu affirmat Ripa, & rectè non posse obijci, ex text. an. l. si Soer. §. Lucius. ff. soluto matrimonio, ad cuius interpretationem præter scribentes ibi, uidendus est Ruinus consil. 183. num. 5. li. 1. Paris. consil. 95. num. 3. §. lib. 2. Boc. q. 329. hæc enim exce-

ptio non est exclusiua intentionis agētis, qua re obijci nō poterit iuxta declarationem Bar. in l. 2. ubi Soc. num. 6. 7. ff. de excep. rei iudicata, latè Tiraquel. in l. si unquam in uerbo Reuertatur num. 358. C. de reuo. dona.

64 **Secundo casu t obijci posse creditur Ripa, & idem affirmat Corfet. in Tractat. Fallen. ad regulam, quod spoliatus restituitur ante omnia Fallen. 43. qui huius sententiæ retulit Bal. in l. 2. in fi. C. de ser. fug. uerū Bal. eo loci nō in casu remedij nostri canonis, sed l. si coloni, & officij iudicis loquitur, qua de re sus locis diximus, Bald. autem in l. incuilem. C. de furtis, qui & à Corf. citatur subobscure sentit non posse obijci, ut statim subijciam, ea ratione utitur Ripa, quia cōstitutio nostra fundatur in periculo animæ, contra eum, qui aliena detinet, quæ ratio cessat in eo, qui detinet propria, quæ sanè ratio parum urget, cum hæc sit argumentatio a sensu contrario, quæ non recipitur cum alia pugnant iura & rationes, ut alias supra ad monui quinimo retorquetur Ripæ ratio, nam æquitas huius canonis est fundata in uitio illius possessoris, quod uitium, ut purgetur extinguatque, ante omnia restituenda est possessio, nec hic constituenda est differentia, quod ratione proprietatis res sit propria deumentis, uel aliena, sed sola possessio occupata consideratur: quare ut in interdicto unde ui, ad cuius exemplum inductum est hoc remediū, obijci non potest proprii dominij exceptio, sic nec hoc in casu, ob id retius Bald. d. l. incuilem, & clarus Rube. in l. naturaliter. §. nihil commune num. 62. de adquirenda possessione, senserunt dominij proprii exceptionem non posse obijci, nec dissentit Butr. in cap. pastoralis, de causa possessionis & propr. & Soc. Sen. consil. 266. colum. 7. uersic. præterea etiam remediū lib. 2. quibus subscribo.**

65 **Quæro 13.** an t successor iste conuentus possit hoc casu nominādo alterum se ab hoc iudicio eximere: & non posse affirmat hic Ripa nu. 51. post Abba. & cæteros quos citat: ea moti sunt ratione, quia iste successor conuenitur ex proprio uitio & facto, cum scienter se intruserit, & cum sibi possideat, non habet facultatem nominandi dominum in iudicio. l. 1. C. ubi in rem actio, & hæc de re latius diximus supra in præcedenti remedio. q. 31. ubi in prima declaratione hæc attigi quæstionem, non repeto.

66 **Quæro 14.** an hoc remediū concedatur pro re rapta: & non concedi affirmarunt hic Inno. & Abb. et si Ripa nu. 53. dissentiat, do-

q q ij cui

S V M M A R I V M
DECIMISEPTIMI
ET VLTIMI RECVP-
RANDAE POSSES-
SIONIS REMEDII
EX OFFICIO
IUDICIS.

cui supra in Decimotertio remedio in q. 3. pro re mobili rapta concedi illud remedium ex. l. vltima. C. vnde ui, quare, quo ad laicos superflua foret hoc casu constitutio nostra, si sequamur Abba. sententiam. verum si recte perpendatur, non erit superflua, sed omni in casu necessaria. cum constitutio illa vltimae locum solum habeat contra occupatorem immediatum, non contra hunc successorem, & tam pro re mobili, quam immobili procedit.

67 Quæro. 15. an hoc t remedium concedatur spoliato per vim compulsiuum: & non concedi affirmavit hic Abb. quia verba constitutionis solum intelliguntur de vi expulsiua, accedit quod hæc constitutio est inducta ad similitudinem interdicti, vnde ui, quod vi compulsiua spoliato nõ concedi iam multis firmauimus supra in primo remedio. q. 10. contrariam tamen sententiam firmavit in casu nostro Ripa hic num. 16. in fin. ea ratione, quia constitutio nostra in peccati ratione se fundat, quæ hoc casu locum habet, ab Abbatis sententia non recederet, cum vi compulsiua spoliatus, non dicatur contra suam voluntatem spoliatus, quare, ut improprie spoliatus non restituitur, ut in d. q. 10. alias admodum, quare alio vtatur remedio, Nec Ripa ratio urget, quia alio remedio contra hunc detinentem, uero possessori est succursum.

68 Quæro. 16. & vltimo in notabili & quotidiana questione, maritus possidet bona dotalia, cecidit aliquo uentura posses. dd. bonorum deinde dum studet amisam possessionem recuperare committit violentiam, postmodum moritur, & bona restituntur vxori, dubitari contingit an sua possessione spoliatus à marito, possit remedio huius canonis experiri contra vxorem, quæ nunc possidet, hæc questione mouet Isernia in cap. 1. §. si uasalus col. 4. & ibi clarius Afflict. m. 11. si de feudo defuncti mil. fuer. contrò. inter domini & Agna. & affirmant. posse, sic etiã intelligentes constitutionem illam Regni, circa uolentiam, quam dicunt à canone nostro originem duxisse, ut supra in prin. huius remedij retuli, ipse pariter Iser. & Afflict. subcribo ea præcipua ratione, quia negari minimè potest, quin uitio sit possessio, quæ in vxorem deuenit, quare uitium prius purgatum est, & quoad possessionem dicere non potest mulier, se rei proprie in fiteri, cætera non refero, hæc ad cap. sape, de restit. spolia. quod est decimum sextum in ordine recuperandæ possessionis remedium scripsisse uolui.

1 Remedium recuperandæ possessionis ex officio iudicis, quære vltimo loco collocatum.

2 Remedium recuperandæ possessionis ex officio iudicis unde pronouerit.

3 Habitus vel ueni cenaculo illius possessor non dicitur.

4 Iudicis officium, quod ad recuperandam possessionem datur æquitate nititur.

5 Iudicis officium conceditur spoliato lite pendente vel appellatione interposita.

6 Iudicis officium an datur contra singularem successorem in iussum cum titulo oneroso.

7 Iudicis officium datur contra singularem successorem in iussum, cum titulo lucratiuo.

8 Iudicis officium obligationem non presupponit veram, sed solum quasi.

9 Iudicis officium in iussum ad iussum datur.

10 Qui per collusionem. §. ult. ff. de actio. empti, in qua actio nisi sit actio loquatur.

11 Iudicis officium non datur contra singularem successorem ignoranter quæsiu titulo in re uitiosa succedentem.

12 Remedium extraordinarium cessat, cum ordinario locum esse potest. Et inibi declaratur.

13 Remedia duo. extraordinaria possunt ad iudicem inuenire.

14 Iudicis officium an ei concedatur, qui propria culpa & facto possessionem amisit.

15 Iudicis officium concedatur ei qui proprio facto possessionem amisit, si modo ei concedatur alias in integrum restitutio.

16 Ecclesia, qua suo facto possessionem amisit iudicis officium recuperare potest.

17 Minor, qui suo facto possessionem amisit iudicis officium recuperare potest.

18 Iudicis officio si suam recuperat possessionem, qui ex suo facto adhuc non perfecte recuperauit.

19 Contractus, qui celebratur, ut rei mensuratur, vel pendetur, perfectus non dicitur, ut rei mensuratur, vel pendetur.

20 Iudicis officium locum habet in casu. l. 2. C. de pratorio priuilegio.

21 Iudicis officium an concedatur colono, inquilino commodatario & similibus, ut recuperent ablatam ab eis possessionem, seu detentionem.

22 Colono qui pensionem non soluit non succurritur iudicis officio ut ablatam possessionem recuperet.

23 Iudicis officium an concedatur fructuario, & illi qui annuus redditus emittit.

24 Iudicis officium ad recuperandam possessionem ablatam seu occupatam lite vel appellatione pendente, quod.

25 Spoliatio lite pendente vel appellatione iudicis dedit auctoritatem.

26 Iudicis officium datur contra singularem successorem, qui successit in possessione occupata lite pendente vel appellatione.

27 Iudicis officium datur contra singularem successorem, qui successit in possessione occupata lite pendente vel appellatione etiam non probata scientia utriusque successoris.

28 Iudicis officio agentis ad recuperandam possessionem obijci non potest alterius spoli exceptio.

29 Iudicis officio agentis ad recuperandam possessionem obijci non potest vltima spoliationis exceptio.

30 Fictum primi spoli aliquando prius purgandum.

31 Iudicis officio agentis ad recuperandam possessionem ex communicatione exceptio obijci non potest.

32 Iudicis officio agentis ad recuperandam possessionem in beneficiis tituli defuncti exceptio, quando obijci potest.

33 Iudicis officio agentis ad recuperandam possessionem obijci an possit exceptio, præsumptionem iuris contra eum esse.

34 Iudicis officio ad recuperandam possessionem, cum mouetur iudicij ordo non obijci uatur.

35 Libellus, & liti concessio non est necessaria cum officio iudicis agitur ad recuperandam possessionem.

36 Fructus qui sint restitendi spoliato agentis ex officio iudicis.

37 Iudicis officio agentis ut ius spoliandi recuperet an obijci possit exceptio, cadatur uexandum non esse.

38 Attentata pendente appellatione quousque reuocari liceat petere.

39 Spoliatus officio iudicis agens si pendente appellatione a sententia contra eum lata spoliatus spoliatorem appellationi renouasse dicitur.

40 Attentata non reuocantur, si attentata ea ratione sunt, quia inueniebatur periculum.

41 Susceptor de fuga pendente appellatione prehendi potest.

42 Lite pendente vel appellatione, an graui crimine infamatus spoliari possit.

43 Spoliatio lite pendente facta a diffidit a spoliatione facta pendente appellatione.

44 Spoliatio facta a tertio ratione sui interesse lite cum altero pendente reuocatur officio iudicis.

45 Titulus. Nil nouari pendente appellatione, tertium non afficit, si ratione sui interesse aliquid molatur.

46 Remissorie concedenda an sint cum officio iudicis agitur.

47 Spoliatio lite pendente facta an impediatur suspendatque petituriam iam inuentam.

48 Franciscum Arctium laudatur.

V L T I M V M R E C V P E R A N D A E
P O S S E S S I O N I S R E M E -
D I V M E X O F F I C I O
I U D I C I S .

Remedium hoc t ex officio iudicis posteriori loco non ea ratione collocauimus quod a legislatoribus, sit ultimo loco adinuetum, sed quia ut extraordinariu subsidium; uisum est commode hic collocari potuisse, scio etenim Papiniani uiri acutif-

2 simi fuisse inuentum, ut is ostendit in l. Attilius, uel (ut alij habent Codices) Aquilius Regulus. ff. de dona. ibi, quod vi expulsiu Nicostratus ueniat ad iudicem, ad exemplum interdicti, quod fructuariorum ponitur, defendendus erit, quasi loco possessoris &c. & si. n.

3 is cui t comaculi usus, uel alia habitatio, possidere non uideatur, sed eam solum facultatem sit affectus, quod etiam respondit Dec. cõf. 355. nu. 1. post. Bart. & ceteros in d. l. Aquilius, attamen si ab ea facultate deijciatur, spoliaturq; hoc iudicis officio ad exemplum interdicti unde ui, restituitur, quod sanet iudicis officium, cum equitate quadam nitatur iuxta. l. planè. ff. de petito. hered. ca. 1. de off. iud. & docuit Dec. in. l. si me & Titium nu. 4. §. ff. si certum pet. factum est, ut illud ad certos alios casus, cum æquitas suadet extenderent interpretes, ne scilicet is spoliator, cum alterius iactura locupletetur: hinc etiam factu est, ut & summi Pontificis iudicis hoc t officij, ad casum illum protraxerint, cum lite pendente, uel appellatione, qui possidet, uel detinet, deijciatur, ut extant constitutiones Inno. 3. in cap. bona memorie de appella. & in cap. Accedens. il. i. ut lite non contestata. ut ergo ex ordine explicem, quæ in hoc remedio cognitui utilia sunt duo constituam capita, primo in officio iudicis ante litem motam, quo profuturum dicitur in his casibus in quibus interdictio unde ui non erat succursum: secundum erit quando spoliatio, uel lite pendente uel appellatione, facta est.

Primum caput pluribus questionibus propositis declaratur.

6 Quæro ergo primo an hoc remedium concedatur contra singularem successorem, male fide scienter succedentem in uitiosa possessione, & non concedi crebrius nostri affirmarunt: ut post Abba. in cap. saepe in. 8. testatur ibi Ripa. nu. 9. esse commune sententiam de restit. spolia. idem censuit Io. Corasius in. l. naturaliter. §. nihil commune secunda parte nu. 120. uerf. uigesima regula. ff. de adquiren. poss. quibus nõ accedo tam absolute, sed tres casus distinguo primus est cum scienter in uitium is successor, cum titulo oneroso successit secundus quando tit. lucratiuo scilicet successit, tertius quando ignoranter ex utroq; titulo, primo casu placet communis ea (preter illos) ratione, quod officium hoc iudicis sit ad exemplum interdicti unde ui æquitate quadam inductum. d. l. Aquilius in ff. & iam est certum interdictio unde ui, succursum non fuisse, contra singularem successorem. l. cum a te. ff. de

vi & ui arma. nec suggerit æquitas ut is molestia afficiatur, qui ære proprio erogato rē hanc recepit. quæ sanè ratio solidior est illo fundamento, quo relati interpretes nituntur, dum inquirunt ante constitutionem cap. sepe succurrum non fuisse spoliato contra singulare possessorem aliquo remedio, nam huic argumentationi facili negotio posset responderi, non fuisse quidem olim actionis remedio aliquo succurrum, nō tamen sequi, ergo nec iudicis officio, cū iudicis officii, & actio, duo diuersa sint, & si a lege negatur actio, non tamen iudicis officium. l. planè. ff. de petitio. he. red. Bar. & omnes in l. i. vbi las. nu. 8. Dec. nu. 27. ff. de iurisd. om. iud. non est ergo concludens argumentatio, concessa non fuit actio, ergo nec iudicis officium, nec huic sententiæ aduersantur, quæ in contrariam sententiam solent adferri, cum satis respondeant Ripa et Cora. præcitat. locis, qui & si aliqua cōmissa cantur in responsione illius rationis, æquitate suadente concedi debere remedium hoc aduersus singularem successorem. rectiustamen, (vt uno attigi verbo), dici potest, nullam hic subesse æquitatem.

7 Secundus est casus quando titulo lucratiuo singularis hic successor sciēter in possessio- ne uitiosa successisset, quo in casu aduersus ceteros uerè credo concedi hoc remedium, ex æquitate ratione, quæ suadet hunc cum aliena iactura non debere locupletari, nec una me mouet ratio, quam sentit Ripa. d. cap. sepe num. 9. iudicis officium hoc casu concedi non posse, quia t iudicis officium nullam præsupponit obligationem. l. qui per collusionem §. si. de actio. emp. sed in casu nostro subest obligatio, ergo & actio. l. licet. §. ea. de procura. si ergo datur actio, ergo cessat officium iudicis, quam argumentationem sentit, & Cora. d. §. nihil commune secunda parte num. 20. quia responderi sic potest, quod licet officii iudicis nullam, præsupponat obligationē ue- ram & propriam, præsupponit tamen quasi obligationem, ut est glo. nota. in l. si seruum. §. ultimo in uerbo peti possit. de verb. ob. ubi Alex. alia adfert, & scribit Gomes. §. r. nu. 32.

9 Inst. de actio. rursus dicit iudicis officii dari instar actionis realis, & qui iudicis officio tenetur, realiter tenetur, sic Bar. in l. 4. §. Cato. nu. 5. de uerb. oblig. idem in l. ultima. ff. de iur. iur. las. d. §. Cato. nu. 26. Gomes. d. §. r. n. 31. Inst. de actio. Rube. in l. non solum. §. morte num. 496. de operis noui nuntia. & ex relatis Gomes. clarè docuit, iudicis officium saltem aduersus singularem successorem esse instar a-

ctionis realis, ex l. ait prætor in prin. ff. de edē do, inquit; d. l. qui per collusionem. §. ultimi mo intelligi de actione personali, & ideo rectè Bartol. in l. si tertius. §. si quis prius ff. de aqua plu. arcen. & Soc. Sen. consil. 121. in fi. lib. 1. dixerunt, hoc iudicis officium esse in re scriptum. l. in causa. §. interdū de minor. hac ergo suadente æquitate dicendum est, concedi hoc casu contra singularem hunc successorem: & hoc in casu rectè loqui potest Soc. lu. conf. 32. nu. 9. lib. 2. post Cardinalem, quem citat.

11 Tertius est casus quādo ignoranter ex quouisitatio hic successit in uitiōsa possessione in quo unā cum Ripa in d. cap. sepe nu. 13. & Corasio. d. §. nihil commune secunda parte nu. 12. 4. affirmo non concedi, & eiusdem sententiæ fuisse animaduerti Præcum in disputatione petitorij & possessorij, primo dubio nu. 43. illa uera ratione is Fracus adducitur, quia cessat hoc casu æquitas, nec enim fraus uel dolus uel aliud uitio huic successori adscribi potest, & hoc solidius est fundamentum quam illud Ripa, quo dicebat iudicis officium ut remedium extraordinarium cessare, ubi datur ordinariū. l. in causa. la. 2. ff. de minor. at hoc casu inquit ille contra hunc successorem datur remedium ordinariū ex cap. reintegranda. 3. q. 1. ergo cessare debet extraordinarium: nam huic argumentationi multipliciter responderi potest, & primo ut animaduertit Cora. d. nu. 12. quod quādo t remedium extraordinarium est causa adiuuandi ordinariū inductum, non cessare, sic declarat Bar. in l. de usu. ff. de uarijs & extraord. cognitio. & las. in l. in provinciali. §. 1. col. ultima uers. limita. primo quando ff. de oper. no. nu. cum ergo in casu nostro officium iudicis sit potius ad adiuuandum interdū unde uis & re integranda, quā aliter, est dicendum nō debere cessare. respōdeo secundo, interdū unde uide vi dici remedium extraordinarium. §. ultimo Inst. de interd. las. d. l. in provinciali. §. 1. nu. 8. sic dici potest de remedio ex cap. reintegranda ex his quæ in illius interpretatione diximus in prin. sed duo t extraordinaria remedia adiuuicem non se impediunt. las. d. l. in provinciali. §. 1. nu. 9. ubi alios citat, ergo nec hoc casu cessabit, tertio responderi potest, non esse satis clarum, quod in hoc casu spoliato sit succurrum ex illo canone reintegranda vt diximus in d. remedio. q. 11. relata ergo ratione, cum communi reideo.

14 Quæro secundo an hoc remedium illi spoliato concedatur qui propria culpa & factio e-

stus possessione cecidit: & non concedi affirmat post Buttr. & Imolan. Ripa in d. cap. sepe. nu. 14. de restit. spolia. idem censuit Cora. in d. §. nihil commune secunda parte nu. 12. motus ex tex. lab hostibus, uel melius ex l. non enim. ff. ex quibus caus. maio. & ex cap. accedens, ubi Imol. ut lite non contesta. nec difficultatem facit, quod in oppositum mouet Ripa, esse ex æquitate quadam huic spoliato succurrum, cum alio remedio nō sit illi consultum, quia ut animaduertit & rectè Cora. nulla hic æquitas subest, qua illi succurrum sit, non enim dormientibus, sed uigi- lantibus subuenire solent leges. l. pup. in fi. ff. de his quæ in fraud. cred. quare iam supra ostēdimus in remedio. 15. ex. cap. reintegranda in. q. 13. ex illo remedio, nō esse huic spoliato succurrum, sic etiā uidemus in infortis alijs prope casibus, leges nō subuenire negligentibus vt latissime diximus supra in remedio. 7. q. 5. in fi.

16 Declaratur tamen primo hæc conclusio, non procedere quoad eos, qui alias possunt in integrum restitui, sic Ripa & Cora. præcitat. locis, post Soc. Sen. conf. 39. col. 2. uers. circa secundam quæstionem lib. 3. idem in l. 1. re quæ nobis nu. 9. ff. de adquiren. poss. qui eius dem sententiæ citauit Abba. & Buttr. in d. cap. accedens. l. 1. ut lite non contesta. ob id Alex. conf. 103. nu. 7. lib. 7. post Hostie. d. cap. accedens respondit, ecclesiam posse hoc uti remedio, cum ex iusta causa sibi concedatur in integrum restitui & idem in minore respondit Soc. lun. conf. 52. nu. 6. lib. 2. quod intelligit Soc. d. l. rem quæ nobis nu. 9. dummodo sit intra tempus restitutionis, aliās enim eo elapso, quemadmodum restitutioni in integrum locus non esset sic nec huic iudicis officio, quam declarationem esse nouam & notat dignam dixit.

18 Declaratur secundo non procederet quādo actus, quo propria uoluntate possessionē is amittit qui se deinde spoliatum dicit, non est adhuc perfectus, ut est, cum uenditio est facta ad mensuram, & antequam fiat, is emptor propria auctoritate ingreditur, nam ex quo ante t factam mensurationē, contractus dicitur imperfectus. l. quod sepe. §. in his. ff. de contrah. emp. Bart. l. lul. §. si Titius num. 2. de actio. emptio. Soc. Sen. consil. 51. col. 1. consil. 120. col. 1. lib. 5. Afflic. Decis. 280. nume. 1. Dec. conf. 32. col. 2. conf. 618. nu. 5. Soc. lun. conf. 181. nu. 78. lib. 2. hoc ergo casu si ingreditur emptor dicitur ipsam uēditorem spoliare, sic consuluit Alex. consil. 33. nu. 4. lib. 6.

repetitū in consil. 90. lib. 7. & clarè sic declarat Soc. d. l. rem quæ nobis nu. 8. uers. & hoc uerum intelligo, quod tamen declarat Alex. d. conf. 33. nu. 5. circa med. nisi uenditor passus fuisset ipsum emptorem sic ingressum possidere, nec aliquo modo conuenisset fuisset, declara quoq; nisi non obstante ipsa mensuratione fienda, expressa traditio facta fuisset. Dec. in l. traditionibus nu. 6. C. de pactis.

20 Declaratur tertio non procedere t in casu remedij. l. vlt. C. de prætor. pign. Lucas a Péna in l. si coloni. q. 21. in fin. C. de agricol. & cens. lib. xj. & diximus suo loco supra in remedio. 12. ex. d. l. vltima.

21 Quæro tertio an t hoc iudicis officii concedatur Cōlono, inquilino, commodatario, & similibus, qui non possidere, sed detinere dicuntur: & concedi affirmant glo. in l. & non tantum. ff. de pet. hered. in l. Aquilius Regulus. ff. de donatio. in l. manifestissim. §. sed in secunda. C. de furtis Bart. in l. de usu. ff. de uarijs & extraord. cog. Bal. l. adem. col. 2. C. locati, Francus in disputat. petitorij & possessorij, primo dubio nu. 43. Soc. in l. rem quæ nobis nu. 18. de adq. poss. Ripa in d. cap. sepe nu. 17. de restit. spolia. Cora. in d. §. nihil commune secunda parte num. 127. Plotius in l. si quando nu. 98. C. vnde uis, Lucas a Péna in l. si coloni. q. 21. C. de agricol. & cens. lib. xj. Neuiz. consil. 80. nu. 3. Alcia. responsio. 426. nu. 2. Rober. Maranta de ordine iudicio. 7. distinctione nu. 35. ea adducti sunt ratione, quia iure ciuili nullū datur his detentatoribus remedium. l. 1. §. de iur. ff. de ui & uis ma. & ideo glo. in l. si de fundo. C. locati, inquit, colonum a possessione per dominum deiectum contra dominum deiectionem habere actionem ad interese: si uerò deiciatur à tertio agere contra dominum, vt sibi cedat interdū unde uis, quo contra illum tertium valeat experiri ut tunc ex iure cesso potest, & alia retulimus supra in primo remedio ex interdū unde uis. q. 4. Nec est uerum, vt malè opinatus est Lucas. d. l. si coloni. q. 21. fuisse & alio iure his detentatoribus succurrum, vt ex l. si coloni & ex §. sed etiam suscipientes, in auth. de mand. prin. quia. l. si coloni, loquitur in proprio possessore, nō in detentatore, vt etiam loquitur is textus. §. sed etiam, sic Cy. in l. vlt. §. sed cum in secunda, C. de furtis. Nec fuit succurrum ex condicione indebiti, vel triticaria, vt scribit is Lucas, cum ambā in possessore loquantur, vt aliās admostrui, & tradit Cy. in l. q. 3. C. vbi causa sta. Contrariam tamen sententiā probauit Alcia.

Alciatus in l. in rem que nobis num. 7. de adquiren. possess. affirmans non concedi his detentatoribus, cum nullo modo possideant. ob id ipse intelligit solum concedi, cum aduersus Furem ratione sui interesse agit, vel cum ciuilem possessionem est assecutus, vt in fructuario, & similibus. recedere tamen ad receptissima aliorum sententia durum nimis iudico.

22 Declaratur non procederet ex iusta causa, vt in colono, qui non soluit pensionem, Bal. in l. si coloni col. 2. C. locati Alex. conf. 131. col. 1. lib. 4. & alibi saepe.

23 Quero quarto an hoc iudicis officium concedatur illi, qui emit fructus vel reditus annuos, vt in eo qui conduxit Veſtigialia Pedagia & similia: & concedi affirmat Bart. in l. cotem ferro §. qui maximos num. 12. ff. de publica. & vno verbo cum probauit Alex. responso. 436. nu. 2. ratione enim illius commoditatis & facultatis, quia frui impeditur, consequitur hoc remedium. d. l. Aquilius de donat.

24 Secundum caput de officio iudicis, lite vel appellatione pendente est, in quo aliqua sunt explicanda, que in foro sunt vtilia. vnum ergo hoc remedium esse reuocatorium attentatorum appellans nostri, quod ceteris magis priuilegiatur dicitur, cum non modo pars spoliata leditur, sed & iudicis autoritas contemnitur, sic omnes praesertim Francus in cap. bonae de appella. Hier. de Monte transinum. q. vlt. num. 3. inquit tamen Affl. decis. 371. num. 1. 2. esse remedium extraordinarium.

25 Quero primo an hoc remedium concedatur contra singularem successorem: & concedi affirmant omnes in cap. bonae memoriae ibi Dec. num. 7. de appella. quo loci inquit hoc remedium plenius prouidere quam interdictum recuperandae, idem Dec. conf. 103. num. 1. & concedi contra singularem successorem probat is tex. cap. Bonae, idem tradit Ripa in cap. saepe num. 10. late Soc. Iun. conf. 52. num. 11. lib. 2. vbi Oldra. & Dec. idem affirmantes retulit.

26 Extenditur primo procederet etiam si spoliatus iste non probet illum successorem scire in re utiosa successisse: sufficit enim si probet pendente lite fuisse in possessione, & tunc spoliatum fuisse, sic Ripa d. capit. saepe num. 10. Guid. Papae. q. 362. post Bartolum. l. de vsu, de uar. & extraor. cogni. ex quo patet utilius esse hoc casu interdicere hoc remedium, quam illud ex capitulo saepe, in quo contra

tertium hunc successorem est probanda scien-
tia utriusque, ut diximus in d. remedio ex cap. saepe. q. 5.

28 Quero secundo an t aduersus hunc spoliatum lite pendente possit obijci alterius spoliationis exceptio: & non posse affirmat Imol. in cap. ultimo de ord. cognitio. Affl. decis. 98. num. 4. Dec. confil. 200. num. 3. Ripa in cap. saepe num. 10. uersic. secundo quia, de restitutione spoliatorum Ferretus confil. 170. nu. 1. 2. Corasi. in d. l. naturaliter §. nihil commune secunda parte nume. 123. ibi etiam Rubens nu. 301. de adquirenda possessione, ubi commune & ueram testatur. illa est ratio, quia spoliatio haec lite pendente facta, dicitur magis odiosa Ripa. d. §. nihil commune num. 67. Dec. d. confil. 200. num. 4. Alcia. responso. 408. nu. 6. leditur enim hic spoliatus, & contemnitur iudex.

29 Extenditur procederet etiam si obijciatur huic agenti hoc remedium spoliatio facta post illam factam lite pendente: & si enim regulariter ultimum spoliatum sit purgandum cap. ultimo de ord. cog. l. si quis ad se fundum. C. add. Jul. de iis, atamen t hoc casu primum spoliatus prius purgandum est, sic Castren. confil. 199.

30 Priusquam iura colum. ult. uersic. tertio simi liter libr. 2. quem secuti sunt Dec. confil. 200. num. 3. uersic. quarto bene Ripa. d. §. nihil commune num. 68. Alcia. responso. 408. num. 6. illa est ratio, quia est odiosior altera, quare in hoc utilius esse uidemus, intentare hoc casu remedium hoc, quam interdictum unde ui, in quo non ita facile repellitur alterius spoliij exceptio ut late diximus in primo remedio ex interdicto unde ui. q. 32. & tradunt Ripa & Corasi. qui supra.

31 Quero tertio an t contra agentem hoc remedio possit obijci excommunicationis exceptio: & non posse affirmat Fely. in cap. dilectus de rescript. & ante cum Rota, quam refert & probat Dec. confil. 200. num. 2. uersic. secundo, specialiter Rober. Maranta in sua praxi iudicio. in titulo de appellatione. num. 393. Cora. d. §. nihil commune secun. parte nu. 123. & ibi Rubens num. 301. Hieron. de monte in Tract. finium. q. ult. num. 4. ex quo intelligimus hoc casu esse utilius intentare hoc remedium, quam interdictum unde ui, in quo admittitur excommunicationis exceptio, ut diximus supra in primo remedio. q. 30. & tradunt Cora. & ceteri supra relati.

32 Quero quarto an t contra agentem hoc remedio obijci possit exceptio in beneficiis defectus tituli: & non posse affirmat

sua

Francus in cap. non solum §. illa uero quarto nota. de appella. in. 6. Oldra. confil. 206. In causa Carnocensi col. 2. uersic. ad secundam quae sionem, hanc sunt secuti lappus & Gemina. ut in cap. ad decimas de restitutione spoliatorum, ubi huius sententiae alios retulerunt, idem respondit Alexand. confil. 99. num. 9. lib. 5. ubi Carol. Molin. e. testatur hanc in foro recipi, Ripa in d. cap. saepe num. 11. 12. Rubens. d. §. nihil commune num. 301. & hanc latissime defendit Didacus Couarr. libro. Practica. quae sio. cap. 23. num. 4. ubi in beneficiis mul-
tos refert aliter sensisse, & praesertim Rotam cuius mentem & opinionem declarat, haec quidem attentata reuocari ex officio iudicis, cum illata illi uideatur iniuria, non ad partis postulationem, & praeter eum sic clare sensisse ipsa Rota in Decisio. nouis in titulo de restitutione spoliatorum Decisione secunda & clare Cassad. in tit. de restitutione spoliatorum Decisione 3. num. 6. quem est secutus Rebuffus in commenta. Regiarum constit. tomo tertio titulo de causis possessionis beneficiorum articulo primo. glosa. 1. num. 3. Gabriel Saray. in additio. ad notabilia Matthes. nota. 29. num. 10. Hier. de monte Tractatu finium. q. ultima. num. 5. 6. multa a Didaco tradita doctae satis non repeto, ex quo constat utilius esse in hoc casu intentare hoc remedium, quam illud interdictum unde ui, uel reintegrandae ut relati affirmant cum in illis notorius proprietatis defectus possit obijci, & suis late ostendimus.

33 Quero quinto an t contra agentem hoc remedio obijci possit exceptio iuris praescriptio nem esse contra eum: & non posse affirmat Perus. & ceteri relati a Ripa in §. nihil commune. 78. ex text. in cap. si conlitterit de accusa. Gabriel Saray. in additio. ad notab. Matthes. notab. 28. num. 3. quae sententia ex quaestione praecedenti a fortiori uera demonstratur. Nec me mouet, quod aliter sensisse uideantur Abba. in cap. 1. in tertio intellectu. de appellat. & Alcia. responso. 37. num. 2. quia intelligerem ex declaratione supra relata, reuocari haec non ad partis postulationem, sed ex iudicis officio ex quo constat esse utilius hoc casu hoc remedio uti quam interdictum unde ui, uel altero in quibus exceptio obijci potest, Ripa in d. §. nihil commune nume. 77. & suo loco diximus.

34 Quero sexto an t iudicij ordo seruandus sit cum hoc remedium proponitur: & non seruari affirmant glos. in Clem. 2. ut lite pendente Bald. in l. appellatione colum. 2. C. de

appellatio. Abba. cap. ex parte colum. penult. de rescript. Soc. Sen. in cap. quoniam frequenter colum. 27. uersic. sexto fallit, ut lite non contestata. Alexand. 99. num. 9. lib. 5. Ripa in cap. saepe num. 10. uersic. tertio, quia de restitutione spoliatorum Dec. in cap. bonae memoriae. nu. 22. de appellationibus. Vantius in Tract. nulli ta. in titulo quot & quibus modis null. pro. p. possit num. 28. Neutz. conf. 80. num. 1. ubi post Baldum & Marfilium affirmat non esse t necessarium libellum nec litis contestationem, Ex quo apparet utilius in hoc esse uti hoc remedio quam interdictum unde ui, uel ex cap. reintegranda. 3. q. 1. in quo aliquis ordo requiritur, ut suo loco diximus, & tradunt Dec. & ceteri iam relati.

35 Quero septimo quis fructus sint restituendi in hoc iudicio per illum spoliatorem: & esse omnes perceptos, & qui percipi potuerunt affirmat glo. in cap. cum causa de offic. deleg. Rota in Decisio. nouis in titulo de restitutione spoliatorum Decisione quinta, Dec. conf. 200. colum. 1. Maranta in sua praxi iudicio. in titulo de appellatione. num. 395. post Card. in cap. bonae de appellatio. in ceteris autem remedijs, qui restituuntur suo loco diximus.

36 Quero octauo an contra agentem hoc remedio possit illa exceptio obijci, non esse uexandum mortui corpus, ut si pendente lite uel appellatione alter alterum spoliaret iure sepelendi: & posse obijci affirmat Marfil. sing. 199. In iure &c. ubi eiusdem sententiae multos citat praesertim Gemin. in cap. non solum in fine de appellatio. in. 6. & Rotam in multis decisionibus, quae forte hodie relatae sunt in decision. antiquis in titulo de causa possessionis & propr. Decisione prima num. 2. & in titulo ut lite pendente Decisione ultima, quod uerum intelligunt ex aequitate non ex iuris rigore, & hinc intelligimus in hoc casu remedium hoc attentatorum non differre a ceteris, ut ad monuit & Marfil. praecitato loco, quae de rediximus etiam late supra in primo remedio.

37 Quero nono t quousque licet huic spoliato pendente appellatione petere attentata debere reuocari: crebrior est sententia posse donec lis coram iudice superiori ad quem appellatum est, fuerit contestata super causa illa appellationis, sic affirmat Specul. in titulo de appellatio. §. nouissime ad finem, quem est secutus Bart. in l. i. ff. nil noua. appellatione pendente, Bald. confil. 245. lib. 2. quem est secutus Iaf. in l. 1. in princip. num. 3. uersic. quarto limita, de operis noui nuntia. Guid. Papae. conf. 4. num. 6. & confil. 12. 4. num. 3. Afflictus De-

rr cisco

cisione. 98. & Decisione 352. quos sic refert Didacus Couar. li. Practica. questio cap. 23. nu. 3. addo eiusdem sententię Baldum in l. 1. columnite. versic. preterea cautela. C. de appella. Decius. l. 1. nu. 2. versic. & cautius debet. C. de boni. possesso. secundum tabul. & Bald. loquitur in claris terminis spoliatoris possessionis. Existimant enim Specul. esse necesse hunc agentem petere debere, ut ante omnia attentata reuocetur, alioqui si simpliciter litem contestetur petendo sententiam, ut iniuriam & iniustam, reuocari attentata poterunt.

Verum contrarium & rectius sensisse uideatur Ioan. Andreg. Geminia. & Ancha. in cap. non solum, de appellatio. in. 6. & Salyc. in. l. 3. C. de appellatio. & alij nonnulli, quos retulit C. de appellatio. Maranta in d. Praxi iudiciorum in titulo de appellatio. num. 392. Vantius Tractat. nulli. titulo quot & quibus modis nulli. proponi possit numero 23. Iacobus Nigerr. in. l. si infulam numero. 235. de verborum obligatione, & hac posteriori proba, cum a fortiori uideamus in interdico unde vi, liceat petere restitui ante omnia etiam lite contestata super petitorio, ut est crebrior sententia, ut refert Ripa in d. §. nihil commune numero. 161. Dec. tamen in cap. consuluit. l. 2. num. 5. de appellat. intelligit Baldum in d. l. 1. de appellatio. loqui cum spoliatio sit a parte lite pendente, non cum a iudice pendente appellatio ne, & si subsistere hac de re uerba faciat.

39 Quæro decimo si spoliatus egerit contra spoliatorem, & ferratur sententia in fauorem spoliatoris conuerti, a qua appellet actor, & pendente illa appellatione is actor reum spoliat, an in causa appellationis dicatur sibi attulisse aliquid detrimenti: & attulisse maximum fatentur omnes, qui affirmant ex hoc censeri renuntiam appellatio, sic Innoc. in cap. ex parte de rescript. Angel. l. ultima. C. de tempo. appellat. plura Dec. in cap. cum tenemur num. 4. & in cap. an sit num. 1. de appella. ubi eiusdem sententię ex multis citauit Matthes. notab. 28. Nota quod si actor &c. idem censuit Dec. in l. prima. num. 4. C. de bonorum possessione secunda tab. Bello. conf. 18. in fine.

40 Quæro vnde decimo, quid si aliquod imminet periculum nisi pendente appellatione

quid noui fiat, an illo facto reuocandum sit ante omnia: & reuocandum non esse sententia Dec. in d. cap. cum tenemur num. 4. versic. & prædicta de appellat. clarè Marfil. singul. 38. plura &c. possunt adferri plura exempla, ut Primum illud quando res est peritura si sententia super appellatione expectetur, ut in fructibus qui disipantur iuxta textum in cap. ultimo de sequetra. possessione & fructuum, clarus tex. in l. imperator, ubi Bar. ff. de appell. Dec. qui supra, qui alia adfert exempla, ut in debitore fugituo, Corset. in sing. in uerb. appellati. l. 1. prima limitatione Gabriel Saray. in additio. ad notabilia Matthes. nota. 28. nu. 4. aliud exemplum attulit Marfil. dicto sing. 258. ut si petat testes, qui breui recessuri sunt vel qui infirmi sunt, examinari etiam a iudice a quo appellauit, non enim ex hoc dicitur appellatio renuntia se, scio tamen exemplum hoc non multum proposita materia nostre spoliationis conuenire: adferri etiam potest exemplum quando aduersarius esset defuga suspectus, tunc etiam appell. pendente potest is capi. Angel. l. nemo. C. de exacto. tribu. sic in nostris terminis annotauit Gabriel Saray. qui supra & statim.

42 Quæro duodecimo si infamatus aliquo graui crimine pendente lite vel appellatione possit possessione rei spoliari, ut infamato crimine simonia, & posse affirmat Abb. in ca. accusatum in secundo notab. de simonia, eo text. adductus, idem censuit Corset. in sing. in uerb. appella. l. 1. in uerb. limita. 7. qui eiusdem sententię alios citauit.

43 Quæro decimotertio, quia si ex præcedentibus propositis questionibus nullam consilii differentiam inter spoliationem factam lite pendente, & spoliationem factam pendente appellatione, an tamen possit aliqua assignari differentia, Dec. in cap. consuluit. l. 2. num. 5. de appellatio. inquit enim esse differentiam, quia attentata pendente appellatione respiciunt personam iudicis, cum scilicet ab eo attentata sunt, quæ uero lite pendente respiciunt personam aduersarij, cum scilicet ab eo sunt innouata.

44 Quæro decimoquarto, quid si pendente lite vel appellatione fiat spoliatio a tertio ratione sui interesse, an restitutio ante omnia concedatur, Fely. in ca. super eo num. 2. de offic. delegat. ex sententia Angel. in. l. per hanc colum. 3. C. de tempor. appellat. affirmat titulum nil noui appellatione pendente, non habere locum, quoad tertium ex text. in cap. Romana. de appellat. in. sexto. Quod uerum intel

45

intelligit Fely. nisi is tertius inniteretur se fundando in iure causæ principalis, à qua fuit appellatum ex sententia Imole, quæ citat, quod satis æquum est, tunc enim uideretur potius facere ad commodum principalis quam sui, ab illoque sic suasus, cætera apud eum uideri possunt.

46 Quæro decimoquinto an si in hoc iudicio attentatorum, possit iudex causæ remittere assumptionem probationum super attentatis alteri iudici, ut delegato, qui in loco sit iuxta. l. iudices. C. de fide instrumentorum & latè diximus supra in quindodecimo remedio ex cap. reintegranda. 3. q. 1. num. 9. & posse affirmat multis rationibus Cassado. in suis decisionibus in titulo de dilationibus Decisione ult. adferri hic possunt illæ declarationes, quas retulit in. d. q.

47 Quæro decimosexto, an si spoliatio facta lite pendente tantum sit effectus, ut suspensio petitorio, super quo agebatur, cum fieret spoliatio, causam possessionis sicq; spoliij impediatur, sententia fuit Francisci Aretini uiri mea sententia non mediocriter eruditi, cuius laudes egregias non immerito celebrat Iaf. consil. 60. lib. 1. Chassad. consil. 41. num. 3. Neuzan. lib. 5. Syluæ nupt. consil. 61. Tiraquel. Tracta. de legibus connubia. post lege nu. 60. is enim in. l. naturaliter. §. nihil commune de adquirenda possessione, impedire ac suspendere, illius sententiam post alios, quos citat, tuctur eo loci Rubcus num. 297. & si aliter senserit, Bartol. aduersus quem & ipse ea ratione sentio, quod lite contestata super petitorio licet obijcere exceptionem spoliij, quod deinde superuenit eo que suspenditur iudicium illud petitorij ex egregia declaratione & distinctione Didaci Couar. lib. 1. uaria resolu. cap. 16. num. 1. versic. ego uerò, dum in interdico unde ui, loquitur, quod attingi supra in decimoquinto remedio. q. 30. non repeto fortius ergo dicendum erit in hoc remedio magis fauorabili.

Hæc habui lector beneuole & studiose, quæ hætenus in uniuersum hunc Recupe-

randæ Possessionis Tractatum referrem, ac generatim dicerem, in quo explicando, cum publicè docendo, tum priuatim scribendo, me non leui studio ac diligentia usum ingenue fateor, hoc præsertim anno sexagesimo quinto supra Millefimum & Quingentesimum salutis nostræ, in quo tantum laboris ac diligentie adhibui, ut me mala ceperit ualeatudo, quæ & si ingenium uiresque aliquantulum labefacta fuerunt, nolui tamen immenso labori cedere, assiduisque uigilijs parcere, donec elaboratum opus in lucem prodiret, hortantibus præsertim ac impellentibus studiosis quamplurimis, vno præsertim consultissimo uiro Georgio Castrucio Serenissimo Sabaudia Ducis nostri Collaterali amplissimo, vnoque ex nostræ huius celeberrimæ Academia moderatoribus, cuius opera & diligentia factum est, ut quamprimum diligens Typographus cæteris sepositis, hæc primum prelis mandaret, qua ex re eò maiorem nos voluptatem cepi, quò hoc anno primi iij nostri conatus fecutusque in lucem prodeunt, in quo Reginaldus Resanus ex nobilissimo ac munissimo Pynorolij oppido oriundus, noster, tum Papiæ, dum illic publicè docerem, tum hic acutus mus Discipulus & auditor diligentissimus, uir Illustris ac liberalissimus Gymnasarcha omnium uoce & consensu declaratus totius Gymnasij regendi munus, summa cum laude & magno studio forum omnium applausu gerit. Quibus nostris laboribus si adiuutos se uerint legum studiosi, eorum erit Deo opt. ac maximo summam habere gratiam, quod eoduce & auspice ad finem perduci fuerint, & publicam acceperint, quibus polliceor ac spò deo, me reliquos duos breui editurum. De Adipiscenda & retinenda possessione Tractatus, quos iam dudum molior, in quosque huius ma cura die noctuque incumbo, ut de his, qui iuris prudentiæ operam nauant, quacumque ratione possim, assidue bene merer. Intermittu his utere ac fruiere feliciter, diuque vale. ex Monte regali Pedemontium quarto Calen. Iunij. M. D. LXV.

F I N I S.

rr ij

